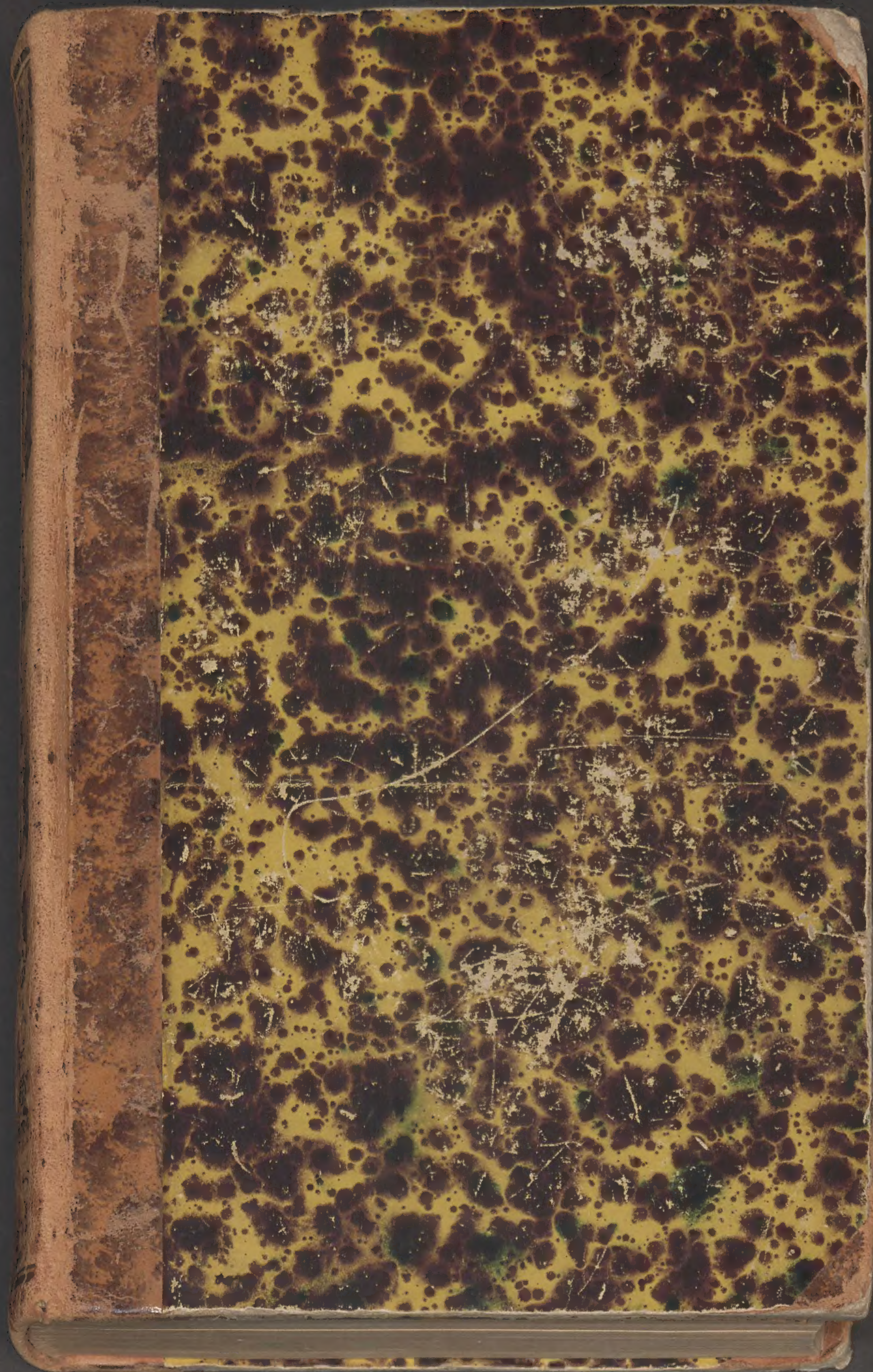

U. BUGGE, LÆGE
RINGSAKER

Norges Konge-Sagaer

fra de ældste Tider indtil anden Halvdeel af
det 13de Aarhundrede efter Christi Fødsel,

forfattede af

Snorre Sturlasøn, Sturla Thordsøn og flere,

og oversatte af

P. A. Munch.

Første Bind,
indeholdende Kongesagaerne indtil 1177,
forfattede af Snorre Sturlasøn.

Christiania.
Forlagt af Feilberg & Landmark.
Trykt hos W. C. Fabritius.
1859.

Norges Konge-Sagaer

fra de ældste Tider indtil Aar efter Christi Fødsel 1177,

forfattede af

Snorre Sturlassøn,

og oversatte

af

P. A. Munch.

Christiania.
Forlagt af Feilberg & Landmark.
Trykt hos W. C. Fabritius.
1859.

2. 2.

Norges og Sveriges Kronprinds og Regent

Hans Kongelige Højhed

Carl Ludvig Eugen

underdanigst tilegnet.

Naadigste Kronprinds!

Da jeg i sin Tid underdanigst udbad mig Tilladelse til at maatte pryde denne Overførelse af vort ypperste National-Værk i vort nuværende Skriftsprog med Deres Kongelige Højheds Navn, var det i levende Erkjendelse af, at lige siden hine fjerne Tider, da Begivenheder, som her skildres, endnu kun laa faa Generationer tilbage, har Norge ikke haft nogen Fyrste saa fortrolig med Landets og Folkets Skik, og som i sit hele Sind, Væren og Virken saaledes tilbagekaldte og levendegjorde Billedet af hine fremfarne, uforglemmelige Høvdinger, hvis Liv og Bedrifter her fremstilles: altsaa heller ingen, der saa godt som Deres Kongelige Højhed vilde kunne opfatte og forstaa disse Skildringers Sandhed og Egthed, eller føle sig mere tiltalt ved deres friske nationale Duft.

Uden denne Forvisning vilde jeg neppe have vovet at fremlægge Værket for Deres Kongelige Højheds Fødder i et saa tarveligt Udstyr; men jeg veed, at Deres Kongelige Højhed, saa langt fra at stødes derover, snarere heri vilde see en Anbefaling for Værket, nemlig forsaavidt det borger for, at Udbredelsen blandt Folket derved kan blive saa meget større, og hver Enkelt saaledes desto lettere kan lære at erkjende Deres Kongelige Højheds Lighed med hine store Forbilleder ej alene i Aandens og Legemets Gaver, men ogsaa i egte nordisk Sind og Væsen.

Værdiges da, naadigste Kronprinds, med Overbærenhed og Bevaagenhed at modtage dette svage Tegn paa min Hyldest og inderlige Erkjendelse af Deres høje Betydning for Statens fremtidige Historie og Broderfolkenes nationale Udvikling! Maatte Forsynet forunde Deres Kongelige Højhed længe at leve og virke for Norden, Dem Selv til Glæde og Tilfredsstillelse og Folkene til Held og Velsignelse!

underdanigst

P. A. Munch.

Fortale.

Idet jeg herved byder mine Landsmænd en ny Oversættelse af Snorre Sturlassøns Kongesagaer, er det vistnok unødvendigt at dvæle udførligt ved Aarsagerne, der tvinge mig til at udgive en saadan Oversættelse ikke længere efter, at Jacob Aalls ypperlige Bearbeidelse af de samme Sagaer er udkommen. Jeg behøver kun at nævne for det første, at Oplaget af denne paa det nærmeste er udsolgt, for det andet, at den, om end et tilstrækkeligt Forraad af Exemplarer var tilstede, dog, saaledes som den er udstyret, vilde falde for besværlig til i Ordets egentlige Forstand at blive en Folkebog, hvilket derimod nærværende Oversættelse er beregnet paa at skulle være og i alle Fald med Hensyn til Bekostningen kunde blive, naar den ellers befandtes god nok; endelig kommer hertil, at de Text-Udgaver, man hidtil har haft af Snorres Verk, og efter hvilke de seneste Oversættelser deraf ere udarbeidede, lide af temmelig hyppige, ej ubetydelige Fejl, der ogsaa have indsneget sig i Oversættelserne, medens jeg derimod deels ved den nøjagtige Gransken af vore historiske Kildeskrifter i Almindelighed, som Udarbeidelsen af mit Verk „det norske Folks Historie" har udkrævet, deels ogsaa ved særskilt Gjennemgaaelse og Undersøgelse af de Haandskrifter, der endnu ere til af Verket, har kunnet opdage og berigtige, som jeg haaber, de væsentligste af Fejlene, og derved levere en idetmindste fra Indholdets Side bedre og rigtigere Text, end mine Forgængere.

Men forinden jeg skrider til at udpege enkelte af disse Fejl, eller overhoved at gjøre Regnskab for den Maade, hvorpaa jeg har bearbeidet Originalterten, er det nødvendigt, at jeg meddeler en kort Udsigt over Snorre Sturlassøns Liv og Forfattervirksomhed, samt fornemmelig over den Fremgangsmaade, han maa antages at have fulgt ved Udarbeidelsen af det Verk, vi her have for os. Det er ej alene en Pligt, der skyldes hans Minde, at bibringe Læseren en klar Forestilling om, hvad og hvormeget han har ham at takke for, men uden en saadan klar Forestilling vilde man hverken ret kunne opfatte eller bedømme Fortællingerne paa den rette Maade, eller forstaa, hvad jeg selv i det Følgende kommer til at yttre om den Maade, hvorpaa jeg selv har gaaet til Verks.

Snorre*) Sturlasson er fød paa Gaarden Hvamm eller Kvamm i det vestlige Island i Aaret 1177 eller 1178. Han var yngste Søn af Høvdingen Sturla Thordssøn, almindeligviis kaldet Hvamm-Sturla, og hans anden Hustru, Gudny Bødvarsdatter, begge af meget høj Byrd, og nedstammende fra gamle Høvdinger, ej alene paa Island, men ogsaa i Norge, førend Island opdagedes. Sturla var i sine tidligere Aar ikke saa særdeles mægtig, men ved Klogskab og Virksomhed drev han det til at erhverve betydelig Rigdom, Magt og Anseelse. Der var da netop begyndt en urolig Tid paa Island, der vedvarede i over hundrede Aar, i hvilken Høvdingerne førte blodige Fejder med hinanden, og den ene ved Magt og List søgte at faa Overtaget over den anden, medens Lov og Ret som oftest traadtes under Fødder. Sturla Thordssøn kastede sig med Liv og Sjæl ind i denne Veddekamp, og da han var mere end almindeligt klog og slug, medens ethvert Middel til at naa det Øjemed, han havde foresat sig, var ham lige godt, er det ikke underligt, at han ogsaa fordetmeste opnaaede, hvad han stræbte efter, skjønt han rigtignok ikke som Menneske var synderligt agtet eller afholdt. Mod Slutningen af sin Levetid kom Sturla i Strid med den anseede Prest og Høvding, Paal Sølvessøn paa Reykjaholt, og gik atter frem paa en saa uforsvarlig Maade, at flere andre mægtige Mænd blandede sig i Sagen, for at staa Paal bi, navnlig Jon Loftssøn paa Odde i den sydligste Deel af Island, Øens rigeste og mest formaaende Mand. Denne Omstændighed bevægede Sturla til, saa nødigt han end vilde, at slutte mindeligt Forliig, men for dog nogenledes at forsone ham ved et Hoflighedsbeviis, tilbød Jon Loftssøn sig ved samme Lejlighed at opfostre hans yngste Søn, Snorre. Det betragtedes nemlig som den største Ære, man kunde vise en Mand, at opfostre hans Søn. Sturla modtog Tilbudet, og bragte selv den fire- eller femaarige Snorre til Odde (1181). Aaret efter døde Sturla.

Snorre forblev i Jon Loftssøns Huus lige til dennes Død i 1197, altsaa i over femten Aar. Men dette Huus havde allerede i flere Slægter været Hovedsædet for Videnskab og Boglærdom der paa Øen. Jons Farfader, Sæmund Sigfussøn, kaldet den „frode" eller kundskabsrige, fød omkring 1056, havde i sin Ungdom studeret i Tydskland og Frankrige, og

*) Det er her maaske ikke overflødigt at bemerke, at Navnet skal skrives og udtales Snorre, ikke Snorro, som man saa tidt seer og hører. I det ældre Sprog skrev man deels Snorre, deels, og oftest Snorri, hvilket dog udtaltes „Snorre". Formen „Snorro" er kun opfunden i sildigere Tider, til at anvendes, naar man skrev Latin; man plejede nemlig at lade alle de Mandsnavne, der i Norsk endtes paa i eller e, i Latin ende paa o, som f. Ex. Helgo, Ingo, Bjarco, Hjalto, istedetfor „Helge", „Inge", „Bjarke", „Hjalte", saaledes og Snorro istedetfor „Snorre". Enhver indseer derfor letteligt, hvor urimeligt og næsten løjerligt det er, i vort Sprog at bruge den latinske Forvanskning „Snorro".

senere, efterat have tiltraadt sin fedrene Gaard Odde, oprettede han her endog etslags Skole, hvor unge Mennesker endog af de mest anseede Familier oplærtes i boglige Sysler. Om Sæmund selv er det bekjendt, at han beskjeftigede sig med Undersogelser om de norske Kongers Historie og Tidsregning, og forfattede Skrifter derom: saaledes tør man da vel ogsaa antage, at han søgte at samle alle de Bøger og Optegnelser, der kunde udbrede Lys derover, og at han paa den Maade har grundet et historisk Bibliothek. Efter hans Død 1133 vedligeholdtes hiin Skole eller rettere Opdragelses-Anstalt ogsaa af hans Sønner, Loft og Eyjulf, der ligesom han selv havde modtaget prestelig Vielse, hvilken i hine Tider paa Island ikke hindrede Indehaveren fra at optræde som verdslig Høvding. Loft blev under et Ophold i Norge gift med Thora, en Datter af Kong Magnus Barfott, men hvis Herkomst først senere opdagedes; af dette Egteskab fødtes den foromtalte Jon i Aaret 1124, og blev som Barn opdragen i Norge. Efter Faderens og Farbroderens Død tiltraadte Jon Godset, og ansaaes ej alene som Oens rigeste, men og som dens lærdeste og viseste Mand. Især deleshed skal hans Bogsamling have været stor, og det er ogsaa heel rimeligt, at naar den allerede var grundlagt af Sæmund, maatte den i hele den paafølgende Tid være bleven meget forøget; saamegetmere som man maa antage, at netop en af de Sysler, hvormed man beskjeftigede sig i den saakaldte Skole paa Odde, hvilken ogsaa Jon vedligeholdt, var at afskrive allehaande vigtige Skrifter, deels for at mangfoldiggjøre disse, deels til Øvelse.

Den fedrelandske Literatur, især den historiske, havde imidlertid faaet et stort Opsving ved den berømte Are Thorgilssons Virksomhed. Are, der hørte til en af de fornemste Slægter i den vestlige Deel af Island, og udledede sin Herkomst i lige Linje fra en Sidegren af Ynglinge-Slægten, var født i Aaret 1067,*) og saaledes omtrent elleve Aar yngre end Sæmund; om hans Levetid og Arbeider taler allerede Snorre selv i sin Fortale, hvortil det saaledes foreløbigt er tilstrækkeligt at henvise, idet vi kun særskilt udhæve, hvad der her utrykkeligt siges, at Are, der ligesom Sæmund fik Tilnavnet „den frode“, var den første paa Island, der nedskrev historiske Efterretninger, gamle og nye. Altsaa kan man vel med Rette paastaa, at Are var den egentlige Grundlægger af Sagaliteraturen paa Island, og det er øjensynligt, at en stor Deel af den Tilvext, som Bogsamlingen paa Odde modtog under Loft, Eyjulf og Jon, maa have bestaaet i Afskrifter af de historiske Bøger, som Are enten selv forfattede eller lod nedskrive.

Mellem al denne, for hine Tider sjeldne, Rigdom af videnskabelige, fornemmelig historiske Skrifter henlevede saaledes Snorre sin Ungdom, og det viser sig noksom af hans egne Arbeider, at han med Iver har gjen-

---

*) Ifølge Snorres egen Angivelse i Fortalen, S. 3.

nempløjet dem, og til Gavns forstaaet at benytte dem. Det er let at merke, at den Underviisning, som meddeeltes i Huset, hos den af Naturen riigt begavede Snorre endog fandt en mere end sedvanligt gunstig Jordbund, og at den videnskabelige Aand, der havde hersket i Odde=Ætten, i højere Grad arvedes af Jons Fosterson, Snorre, end af Jons egne Sønner, uagtet den ene af dem, Paal, dog var Biskop i Skaalholt og en i mange Henseender højst udmerket Mand. Det er endog ikke usandsynligt, at Jons ældste Søn, den mægtige Sæmund, der efter Faderens Død tiltraadte Hovedgaarden, og tog sig meget af den unge Snorre, har tilladt ham at udsøge af Bogsamlingen, hvad han maatte ønske. Thi Sæmund havde ikke synderlig Sands for Videnskabelighed, men alene for Politik og for at vedligeholde eller udvide sin Magt.

Da Jon Loftsson døde, var Snorre omkring 19—20 Aar gammel, og skulde nu til, selv at sætte Bo, men da hans Moder imidlertid havde opbrugt hans Deel af Fedrene=Arven, som hun havde under sin Bestyrelse, savnede han de fornødne Midler til at træde op med den Anseelse, hvortil hans Fødsel berettigede ham. Men Sæmund saavelsom hans ældste Broder Thord, der allerede ved Giftermaal havde erhvervet store Rigdomme, hjalp ham til at faa Herdiis, eneste Datter af den rige Berse, Prest og Indehaver af det store borgske Kirkegods ved Borgarfjorden, til Egte. Med hende fik han en Formue, der, beregnet efter de nuværende Pengeverdier, kan ansees at have beløbet sig til over 200,000 Spdlr. Da Svigerfaderen, Berse Prest, døde i Aaret 1201, og Snorre nu fuldkommen tiltraadte Hustruens Arv, flyttede han til hendes fedrene Hovedgaard Borg, hvor han tilbragte flere Aar. Hidtil havde han boet paa Odde. Efter nogle Aars Ophold paa Borg lykkedes det ham at erhverve det nærliggende Reykjaholt, som den foromtalte Prest, Paal Salvesson, havde besiddet. Sagen var nemlig den, at de fleste større Ættegaarde paa Island i den Tid vare Kirkegods, idet en af de tidligere Ejere gjerne havde bygget Kirke paa Gaarden og lagt alt Godset under den, i den Mening, at han og hans Ætlinger dog fremdeles skulde vedblive at eje baade Kirken og Gaarden, imod at underholde Presten og de øvrige Kirketjenere, eller endog selv at overtage de prestelige Forretninger. Paa denne Maade havde Sæmund frode og hans Sønner baade været Prester til Odde Kirke og Ejere af Odde Gods; paa lignende Maade forholdt det sig med Berse Prest paa Borg. Men da det dog ikke kunde negtes, at Kirken nu strengt taget var Godsets egentlige Ejer, og Gaardens Herre kun at ansee som dets Bestyrer — en Betragtningsmaade, den ivrige Biskop Thorlak i Skaalholt, Paals Forgænger, især havde søgt at gjøre gjeldende, var slige Jordegodser nu i en vis Grad unddragne fra den almindelige Arvegang, og det kunde oftere skee, at en Kirke med tilhørende Gods af Ihændehaveren kunde overdrages til en Mand, der stod ganske udenfor Ætten, og egentlig kun, som det heed, skulde være dens Verge, men dog idetmindste for Livstid nød alle Indtæg=

terne og Herlighederne af Gaarden, som om han var dens virkelige Ejer. Det er let at skjønne, at mangen mægtig og egennyttig Mand benyttede sig heraf til med et Slags Skin af Ret at tilvende sig Besiddelser, der egentlig slet ikke tilkom ham. Reykjaholt Gods var et af de ypperste paa Island, og Snorre havde saaledes stor Lyst derpaa. Efter Paal Prests Død havde hans Søn Magnus Prest boet der, men da han blev gammel, begyndte det at gaa ud med ham, saa at han kom i Pengeforlegenhed. Heraf benyttede Snorre sig; han foreslog Magnus at overdrage ham Kirken med tilhørende Gods, imod at Snorre sørgede for ham og hans Hustru saa længe de levede, og skaffede hans Sønner Fremgang. Magnus modtog Forslaget, og saaledes flyttede da Snorre til Reykjaholt, der nu blev hans Hovedsæde, og som han meget forskjønnede og forbedrede, især ved at opføre et Bad af huggen Steen, hvortil Vandet lededes fra en varm Kilde i Nærheden. Men det er vel at merke, at Magnus Prests Hustru var en Datter af Thorgils, der igjen var eneste Søn af Presten Are frode, og følgelig blandt andet ogsaa maa have arvet hans Bøger; da Thorgils's Søn, Are, var en ulærd Mand, Svigersønnen Magnus derimod Prest, altsaa lærd, er det høist sandsynligt at det var denne, der igjen efter Thorgils arvede Bogsamlingen, hvilken Snorre altsaa rimeligviis maa have forefundet paa Reykjaholt og forenet med sin egen. Dette skete omkring 1208.

Snorre, siger den Saga, der fortæller om ham, „blev nu en stor Høvding; han lagde særdeles Vind paa at samle og bevare Gods, var kunstferdig og forstod sig godt paa alt hvad han tog sig for, men ustadig i Sind, og sin Hustru Herdiis ikke ret tro." Han kastede sig, som de øvrige høibyrdige Mænd paa den Tid, ivrigt ind i de politiske Storme og Stridigheder, og viiste sig, som det noksom i hine Ord antydes, ingenlunde fri for de Fejl, der skjemmede saagodtsom alle de islandske Høvdinger paa denne Tid, Egennytte, Herskesyge, Usedelighed og stundom Underfundighed. Han udvidede meget sine Besiddelser og erhvervede flere saakaldte Godord eller Herredsforstanderskaber i den vestlige og nordlige Deel af Landet. Ogsaa hans Brødre, Thord og Sighvat, havde udstrakte Besiddelser og flere Godord; og deres Herredømme strakte sig næsten ligefra Borgarfjorden i Sydvest til Skagafjorden midt i Nordlandet. Hvis de havde holdt sammen, vilde neppe nogen anden Høvding paa Island have kunnet modstaa Sturlungerne, som de kaldtes. Men der yttrede sig tidligt Uenighed imellem dem, fornemmelig mellem Snorre og den rænkefulde Sighvat: Thord, den ældste, var mere fredelig og eftergivende. Denne Uenighed gjorde, at deres Uvenner kunde holde dem Stangen og tilsidst fik Overhaand over dem.

Det vilde lede til altfor stor Vidtløftighed, om vi her udførligt vilde beskrive de politiske Begivenheder, hvori Snorre deeltog og fordetmeste spillede en meget vigtig og indgribende Rolle. Saa meget ville vi kun anføre, at han i Aaret 1215 blev valgt til Lovsigemand, hvilket vidner om, at han ogsaa maa have besiddet gode Indsigter i Fedrelandets Lov og Ret, og at

han endnu samme Aar paa Althinget kom i Tvist med en Frænde af Sæmund Jonssøn, der ved denne Lejlighed ansaa det nødvendigt at tage Parti mod Snorre, hvorover denne blev meget utilfreds, og paa næste Althing indfandt sig med et Følge af 840 bevæbnede Mænd, for at drive sin Vilje igjennem. Det vilde da maaskee været kommet til aabenbar Striid, hvis ikke Biskopen, Magnus Gissurssøn, havde meglet Forliig. Men man kan heraf gjøre sig en Forestilling om, hvor mægtig Snorre allerede var bleven.

Imidlertid havde han længe været navnkundig for sine mange Kundskaber, især i de gamle Sagn fra Hedenold, og for sit Skaldskab, hvori han havde bragt det lige saa vidt som de ypperste Skalde i Hedendommen. Snorre havde formeligt studeret Skaldekunsten som Videnskab. Det er en Egenhed ved den gamle norsk-islandske Skaldekunst, at den betjener sig af en Mængde Billeder og Omskrivninger, mestendeels laante fra de gamle Gude- og Helte-Sagn, f. Ex. naar Guldet kaldes „Freyjas Taarer", fordi Sagnet fortæller, at hun græd Guldtaarer af Længsel og Sorg efter sin Mand, der havde forladt hende, eller „Fyrisvollenes Sæd", fordi Rolf Krake saaede Guld paa Fyrisvollene. Man kunde derfor ikke med Lethed udøve Skaldekunsten, om man end ellers ej manglede Talent dertil, uden at kjende alle hine gamle Sagn om Guder og Helte til Punkt og Prikke, og med Lethed anvende dem ved enhver Lejlighed. Men paa Snorres Tid, da Skaldekunsten ikke længer udøvedes saa almindeligt som før, og desuden de gamle Hedenoldssagn ej længer vare i alles Munde og derfor begyndte at gaa i Forglemmelse, ja endog af de strengere Geistlige paa Grund af sit Indhold betragtedes med Uvilje, som farlige for Christendommen — i den Tid var det ikke let for Alle og Enhver at erhverve tilbørlig Indsigt i disse Materier, og dertil udkrævedes neppe ringe Studium. Dette maa Snorre have drevet med stor Iver, og han havde vel ogsaa under sit Ophold i Odde den bedste Lejlighed til at drive det, da der er al Sandsynlighed for, at Sæmund frode i sin Tid havde samlet og ladet nedskrive alt hvad man paa hans Tid erindrede af deslige Oldsagn og Kvad, ja der gives endog dem, der ligefrem antage, at den Samling af ældgamle Kvad om de hedenske Guder og Helte, som endnu er til, og oftere har været udgiven, oprindeligt skyldes Sæmunds Omsorg. Denne og maaskee flere lignende Samlinger fandtes saaledes sikkert i Bogsamlingen paa Odde. Derhos er der temmelig tydelige Spor til, at den ogsaa indeholdt Afskrifter af de fleste større og bedre Kvad, der vare digtede paa Island og i Norge lige til Sæmunds egne Tider. Frugten af Snorres flittige Studium var ej alene den, at han, som nys nævnt, selv ganske kunde maale sig med de gamle Skalde i Udøvelsen af Skaldekunsten, men at han ogsaa kunde forfatte et Skrift, der indeholdt en Anviisning dertil for Andre. Dette merkelige Skrift kaldes Edda (d. e. Oldemoder), og bestaar af to Hoveddele: først en kort Fremstilling af den gamle hedenske Gudelære, dernæst en Redegjørelse for de poetiske Omskrivninger, og Vejledning til deres Anvendelse,

oplyst ved mange lejlighedsviis meddeelte Heltesagn, og ved Exempler, hentede fra de ypperste islandske og norske Skaldekvad. Denne Deel slutter med en Forklaring over alle de gamle Versemaal, og Angivelse af de Regler, der ere at iagttage ved deres Anvendelse; disse Regler oplyses ved Vers, digtede af Snorre selv, og som alle tilsammen udgjøre et eneste langt Æredigt til Kong Haakon Haakonsson i Norge og hans Svigerfader, Skule Jarl i Throndhjem.

Thi Snorres Berømmelse som Skald og Sagamand havde paa den Tid, da han forfattede Edda, allerede for længe siden naaet Norge, og bragt ham i Berøring med dets Høvdinger. Endnu før 1212 havde han digtet et Æreskvad over den norske Jarl, Haakon Folkvidsson, og denne havde for at bevise sin Erkjendtlighed sendt ham Sverd, Skjold og Brynje til Foræring, med et Brev, hvori han bad ham besøge sig og digte et andet Kvad om hans Hustru, Fru Christina, og lovede ham de største Æresbeviisninger. Snorre tænkte alvorligt paa at modtage Indbydelsen, især da han tilligemed flere andre islandske Høvdinger var indstevnet til Norge af Erkebiskop Thore, for at stande til Rette i Anledning af, at de i Forening havde frataget den urolige Biskop Gudmund i Hole Bestyrelsen af det bispelige Gods, som han kun bortødslede til alskens daarlige Folk i den Tanke, at han deri gjorde en god Gjerning. Snorre havde dog mere deeltaget i denne Handling, fordi han som Høvding ej vel kunde undslaa sig, end fordi han havde noget mod Biskoven; snarere var det hans Agt at sikre ham mod unødvendig Overlast, ligesom han og siden i hans Trængselsdage gav ham et Tilflugtssted i sit Huus. Reisen kom dog ikke strax istand, skjønt Snorre skrev Digtet om Fru Christina; i 1214 var han endelig reiseferdig, da der kom Efterretning om Jarlens Død i Januar samme Aar. Han maatte da opsette Reisen indtil videre, men sendte Digtet, der havde Titlen Andvaka, og det skal have behaget Fru Christina særdeles meget. Det følgende Aar blev han Lovsigemand, som nys omtalt, og hindredes derved fra at reise; der indtraf ogsaa andre Omstændigheder, som gjorde, at han ej kom afsted førend i 1218, strax efter at han havde bortgiftet sin og Herdises ældste Datter Hallbera med en fornem Islænding, ved Navn Arne Oreyda. Imidlertid havde store Forandringer foregaaet i Norge. Birkebeinernes Konge Inge, der herskede over det Nordenfjeldske, og Baglernes Konge Philip, der herskede over det Søndenfjeldske, vare begge døde i 1217, og begge Partier havde saagodtsom forenet sig under den unge Kong Haakon Haakonsson, Sverres Sønneson, der saaledes herskede over hele Norge, men endnu formedelst sin Ungdom stod under etslags Tilsyn af Kong Inges Halvbroder, Skule Jarl, der selv havde ventet at blive Konge, og kun nødtvungen havde fundet sig i at erkjende Haakon som saadan. Da Skule havde mange udmerkede Egenskaber, der kunde pryde en Konge, medens man endnu ikke kunde vide, hvorledes den unge Haakon vilde arte sig, var der en heel Deel, som gjerne havde seet ham paa Tronen, og Birkebei-

nerne vilde maaskee allerede nu have deelt sig i to Partier, Haakons og Skules, hvis ikke nogle nye Oprørsflokke paa Østlandet, først Slittungernes og siden Ribbungernes, havde nødt dem til at holde sammen. Snorre ankom til Norge om Sommeren, formodentlig medens Kong Haakon og Skule Jarl holdt et stort Rigsmøde i Bergen, forat faa afgjort, hvo af dem der var bedst berettiget til Tronen. Snorre gjorde strax Skule Jarl sin Opvartning, og blev af ham modtagen med den største Forekommenhed. At han ikke heller holdt sig til Kongen, kom rimeligviis deels deraf, at denne endnu var for ung til ret at kunne sette Priis paa hans Skaldekunst og belærende Samtaler, medens Skule Jarl derimod i høieste Maade interesserede sig for saadant; deels deraf at Skule Jarl endnu var den, der egentlig førte Magten, og hvis Yndest det saaledes endnu var fordeelagtigst for Snorre at vinde. Det er desuden høist sandsynligt, at Skule havde anmodet Snorre, saavelsom flere andre fornemme Islændinger, om at komme til sig, for at raadslaa med dem om nogle Stridigheder, som nys havde opstaaet mellem Nordmændene og Islændingerne. Sæmund Jonssons unge Søn, Paal, var nemlig i 1216 dragen over til Norge, hvor han under sit Ophold i Bergen pralede saaledes af sin Faders Magt og kongelige Herkomst, at Bergensmændene gjorde sig lystige over ham, og spurte ham for Spøg, om han maaskee agtede at optræde som Modkonge mod Kong Inge. Over disse Drillerier blev han saa ærgerlig, at han strax, i den stormfulde Vintertid, reiste fra Bergen for at drage til Throndhjem. Udenfor Stadland kantrede Skibet i en heftig Storm, og han selv med hele Mandskabet druknede. Da hans Fader i det følgende Aar fik Efterretningen herom, gav han Bergensmændene Skylden, som dem, der ved sine Drillerier havde drevet Sønnen bort i Utide, og da der just vare komne nogle bergenske Kjøbmandsskibe til Island, drog han med 600 Mand ned til dem, og tvang Kjøbmændene, der vare ombord, til at betale en Sum af henved 900 Merker Sølv (svarende til omtrent 80,000 Spd. i vore Penge), til Bod for Paal, som han sagde. Kjøbmændene, som jo vare aldeles uskyldige i Paals Død, fandt naturligviis dette yderst uretferdigt, og et Par af dem hevnede sig endog, inden de reiste fra Island, ved at dræbe Sæmunds Broder, Orm Jonsson, og hans Søn. Men da Orm ligeledes havde været ganske uskyldig i Sæmunds Gjerning, ja endog havde søgt at afsnakke ham dermed, og han desuden var almindelig yndet for sin brave Tænkemaade, blev der stor Forbittrelse paa Island over hans Drab. I Norge var Forbittrelsen ikke mindre mod Islændingerne, og Skule Jarl tænkte endogsaa paa at gjøre et Krigstog til Island, for at tugte dem eftertrykkeligt. Men heraf blev der dog intet for det første, da Anliggenderne hjemme ganske optoge ham; da vi imidlertid see, at Snorre netop paa denne Tid drog til Norge, og virkelig sidenefter blev tagen paa Raad med om de islandske Sager, ligger den Slutning nær, at Jarlen, som maa have hørt om, hvorledes han nys forud havde vovet at trodse Sæmund

Jonsson paa Thinget, udtrykkeligt har kaldt ham til sig, for at aftale med ham en Plan til at ydmyge Sæmund og tvinge ham til at give Opreisning. Dog er det heel rimeligt, at han tillige, efter Haakon Jarls Exempel, og maaskee for at besmykke sin sande Hensigt, har foregivet, at han ønskede et Æreskvad af Snorre. Hvorom alting er, følte Snorre sig saa hedret og smigret ved den venlige Modtagelse, han fandt hos Jarlen, at han sluttede sig til ham med en Hengivenhed, der vedvarede, saa længe han levede. At han blev Jarlens Hirdmand, faldt af sig selv, dog, da Jarlen og Kongen endnu havde Hird tilfælles, kunde han ej blive Jarlens Hirdmand, uden ogsaa tillige at blive Kongens. Han digtede ikke mindre end tvende Kvæder til hans Ære, og fulgte ham sidenefter om Høsten til Viken, hvor han saaledes var Øjevidne til, at Baglerne i Oslo gik Kongen til Haande og ganske nedlagde sit Partinavn, saavelsom at Kongen i Tunsberg, hvor man tilbragte Vintren, aftalte Festemaal med Jarlens Datter Margrete, for at et venskabeligere Forhold kunde oprettes imellem dem. Den følgende Vaar (1219) gjorde Snorre en Reise til Vestergotland, for at besøge Fru Christina, der imidlertid var bleven gift med den mægtige Æskil Lagmand, af Folkungernes Æt. Hos dem, enten i Skara eller snarere i Lødøse, tilbragte han hele Sommeren og nød megen Ære; blandt andre kostelige Gaver, hun forærede ham, var det Banner, som den svenske Konge Erik Knutsson havde haft i Slaget paa Gestilreen, hvor han overvandt og fældte Sverke Karlsson den 18de Juli 1210. Om Høsten vendte han tilbage til Skule Jarl, der da med Kongen opholdt sig i Throndhjem, og blev om Julen af dem begge i Forening forfremmet til Skutilsvein, hvilket var den næste Hofværdighed over Hirdmandens. Om Sommeren (1220) fulgte han Hoffet til Bergen. Det var Bestemmelsen, at man da skulde drage til Viken mod Ribbungerne, men imidlertid havde man erfaret, at den mægtige Bjørn Thorvaldsson, der var gift med Orm Jonssons Datter Hallveig, til Hevn for Svigerfaderen havde ladet en Nordmand dræbe. Dette opfriskede igjen saaledes Jarlens Forbittrelse mod Islændingerne, at han nu for Alvor besluttede at gjøre et Tog til Øen, og derfor endog spildte den kostbare Tid med nye Udrustninger, istedetfor at ile mod Ribbungerne, til stor Bekymring for alle forstandigere Nordmænd, der, hvor meget de end kunde have imod Islændingerne, dog skjønnede, at en Krig med dem vilde være urimelig og fordærvelig. Jarlen havde dog neppe opgivet sit Forehavende, hvis ikke Snorre alvorligen havde fraraadt ham det. Aabenbar Krig, sagde han, vilde ikke lede til andet end unødig Blodsudgydelse; det var langt bedre at gjøre sig de bedste Mænd paa Øen til Venner; ja det skulde endog, meente han, neppe være saa vanskeligt for ham at overtale sine Landsmænd til frivilligt at give sig under den norske Konges Herredømme, især naar Sæmund Jonsson var død, thi da var han selv og hans Brødre de mægtigste Høvdinger paa Øen. Flere forenede nu sine Forestillinger med hans, og Jarlen lod sig virkelig overtale

til at indstille Toget. Men Snorre maatte til Gjengjeld love, ej alene at skaffe de norske Kjøbmænd Fred paa Island, men ogsaa at anvende al sin Indflydelse for, som han havde sagt, at bringe sine Landsmænd til at underkaste sig Norges Konge. Dette havde han vistnok kun løseligt yttret, for desto lettere at bringe Jarlen paa andre Tanker, og afvende den Fare, der truede hans Fædreland, medens han neppe vilde have det betragtet som et formeligt Tilbud; men Jarlen greb dette med største Iver og tog ham paa Ordet, og Snorre kunde ikke godt andet end staa ved, hvad han havde sagt. Ja han maatte endog love, til Sikkerhed for, at han skulde opfylde dette Løfte, at sende sin og Herdises Søn Jon Murte over til Jarlen som Gissel. Denne søgte igjen at knytte ham endnu nærmere til sig og Norges Sag ved at lade Kongen udnævne ham til Lendermand, den høieste ikke-fyrstelige Titel i Landet, og som hidtil neppe var bleven nogen Islænding til Deel. Han havde desuden skjenket ham mange herlige Gaver til Løn for Kvadene, blandt andet et heelt Skib. Paa dette drog han strax efter tilbage til Island. Han kunde have ventet, at hans Landsmænd havde modtaget ham med Taknemlighed, fordi han havde afværget den store Fare, som truede dem; men tvertimod mødte han megen Uvilje, fordi havde indladt sig saa dybt med Norges Jarl, ja endog modtaget Lendermandstitlen. Om man endog intet bestemt vidste om det Tilsagn, han havde maattet give Jarlen, havde man dog aabenbart en vis Anelse derom. Om Snorre endog havde meent det alvorligt, maatte han dog snart merke, at det endnu var meget for tidligt at arbeide paa noget saadant. Han gjorde heller ikke stort derved, uagtet han dog virkelig sendte sin Søn over til Norge. Derimod arbeidede han oprigtigt og ivrigt for at skaffe de norske Kjøbmænd Fred paa Island, og dette lykkedes ham fuldkommen. Hertil bidrog det meget, at der nu var opstaaet Splid mellem de Mænd indbyrdes, der før havde holdt sammen imod Nordmændene. Sæmunds Sønner og Brodersønner kunde nemlig ikke finde sig i, at deres Farbroders, den dræbte Orm Jonssøns, rige Arv skulde tilfalde hans Svigersøn, den nysnævnte Bjørn Thorvaldssøn, og derved gaa ud af Ætten; deres Forbittrelse derover gik endog saa vidt, at de overfaldt og dræbte Bjørn paa hans Gaard Breidabolstad. Følgen heraf var, at Bjørns Fader og mægtige Frænder nu bleve Sæmundssønnernes afsagte Fjender. Kort efter døde Sæmund (1222), og dermed var det ude med Oddefolkenes store Magt. Snorre var selv meget mere mægtig og anseet end Sæmunds Sønner, ja de valgte ham endog til Voldgiftsmand, for at skifte Arven mellem dem. Det kunde saaledes ej falde ham vanskeligt, at skaffe de norske Kjøbmænd Fred, da det nærmest var Sæmundssønnerne og disses Venner, som havde søgt at tilføie dem Skade.

I de nærmest paafølgende Aar synes Snorre at have været formeget optagen med sine egne Anliggender, til at kunne offre synderlig Opmerksomhed paa Jarlens Plan, selv om denne havde ligget ham mere paa Hjerte,

end den virkelig gjorde. Hans Giftermaal med Herdiis Bersedatter havde kun været et Speculations-Giftermaal, uden synderlig Kjærlighed fra nogen af Siderne, og det var ved denne Tid allerede paa det nærmeste oploft, det siges ikke hvorledes, men, saavidt det lader, efter fælles Overeenskomst; vi finde nemlig, at Herdiis var flyttet fra ham og boede paa sin Fedrenegaard Borg, som Snorre saaledes godvilligen maa have givet hende tilbage. Dette kunde dog ikke andet end være et foleligt Afsavn for Snorre, saa rig og mægtig han end var, og af denne Aarsag var det vel, at han nu saa sig om efter andre Forbindelser, der kunde foroge hans Ejendomme. Vel var han ikke formeligt skilt fra Herdiis, men i hiin Tid, hvor Egteskaberne endnu ikke sluttedes ved kirkelig Vielse, gjorde dette ej saa meget til Sagen. Forst kastede han sine Ojne paa den smukke Solveig, Datter af Sæmund Jonsson, og magede det derfor saaledes, da han skulde skifte Arven mellem hende og hendes Brodre, at hun fik velje sig den bedste Deel af Boet. Men inden han vidste Ordet af, kom hans egen Broderson, den unge, raske og ærgjerrige Sturla Sighvatsson, ham i Forkjobet, og holdt i Hast Bryllup med Solveig, til ikke ringe Ærgrelse for ham. Mellem Snorre og Sighvat havde det længe ej været nogen god Forstaaelse; Sturlas Giftermaal kunde ikke andet end gjore Forholdet endnu slettere, da det nemlig især var Sighvat, der havde faaet det bragt istand, og paa en vis Maade overlistet ham. Men ellers viiste Sturla sig nu som den, der nok selv kunde verje for sig og holde den mægtige Farbroder Stangen; han blev endog snart hans farligste Medbejler om Magten, da han ved Siden af ligesaa stor, ja endog større, politisk Kundskab og Snuhed besad langt mere Rasthed og Dristighed, end Snorre, der især deleshed, eftersom han blev noget ældre, begyndte at vise sig noget vaklende og ængstelig, aabenbart fordi han endnu virkelig havde en Samvittighed, og ikke saaledes havde lært at sætte alle andre Hensyn til Side for den personlige Fordeel, som Sturla, der alene spurte om, hvad der kunde være ham fordeelagtigt, uden at ense om det var godt eller slet.

Siden Snorre nu ikke længer kunde gjore sig Haab om Solveigs Haand, maatte han vende sig andensteds hen, og hans Valg faldt paa hendes Syskendebarn, den forhen omtalte Hallveig Ormsdatter, Enke efter Bjorn Thorvaldsson. Saavel efter sin Fader, som sin nys afdode Morbroder havde hun arvet store Rigdomme, saaat hun maaskee for Ojeblikket var det rigeste Parti paa Island. Vel havde hun af sit Egteskab med Bjorn to umyndige Sonner, men deres Formue var afsondret fra hendes, og stod dertil under hendes Bestyrelse. Men uagtet hun egentlig var aldeles uafhængig og selv raadede for sine Skridt, kom dog det meste an paa hendes afdode Mands Fader, den mægtige Thorvald Gissursson paa Runa, Biskop Magnus's Broder. Thorvald havde hidtil heldet mest til Sighvats Side, og saaledes endog ivrigt deeltaget med ham i at bringe Sturlas og Solveigs Giftermaal ti Veje. Men Snorre vidste nu saaledes at ind-

smigre sig hos ham, at han ganske vandt ham for sig, saa at der endog aftaltes et Giftermaal mellem Thorvalds yngste, kjæreste Søn Gissur og Snorres Datter Ingebjørg, samt at Thorvald lovede at overtale Hallveig til at forbinde sig med Snorre og slutte Ejendomsfællig med ham. Disse Overtalelser vare og saa virksomme, at Forbindelsen virkelig sluttedes, og ej alene Hallveigs egen rige Arv, men ogsaa hendes Sønners Formue, der alene var ligesaa stor som den, Herdiis i sin Tid havde bragt Snorre, kom under hans Bestyrelse, hvorved han altsaa i Ordets egentligste Forstand blev den allerrigeste Mand paa Island (1224). Ej længe efter stod Gissurs og Ingebjørgs Giftermaal paa Reykjaholt, uagtet den første endnu ej var mere end 16 Aar gammel. Og endnu samme Høst blev en anden af Snorres Døttre, Thordiis, gift med Thorvald i Vatnsfjord, den mægtigste Mand i den nordvestligste Deel af Island. Han syntes saaledes nu ret at have befæstet sin Magt, og at have naaet sin Lykkes Højde. Om hans Rigdom paa Kvæg alene kan man gjøre sig en Forestilling deraf, at da Aaret efter en ødelæggende Kvægsygdom paa een Gang skilte ham ved 120 Stykker Kvæg, brød han sig dog lidet eller intet om Tabet, og gjorde endda et stort og usædvanligt prægtigt Julegjestebud efter norsk Skik. Alene hans ældre, forsigtigere Broder Thord rystede paa Hovedet til alt dette, og spaaede, at hans Forbindelse med Hallveig ikke vilde bringe ham Held.

Den Æt, med hvilken Snorre nu var traadt i nærmere Forbindelse, var den saakaldte Haukadals-Æt, en af de ypperste paa Island, og hvis Medlemmer i flere Led havde udmerket sig ved sine sjeldne Kundskaber, ja endog Lærdom. Den nedstammede fra Islands første, indfødte Biskop Isleif, Søn af den mægtige Høvding Gissur hvite, hvis Bestræbelser man fornemmelig skyldte Christendommens Indførelse paa Island (see nedenfor, Cap. 264). Isleifs Søn Teit opfostredes af den kundskabsrige Hall paa Haukadal, hvorom Snorre selv taler i sin Fortale (see nedenfor S. 3), og som tillige i de sidste 14 Aar af sit Liv havde den unge Are Frode i sit Huus. Teit, der synes at have deeltaget i Ares Underviisning, blev Arving ej alene til Halls Gaard Haukadal, men og til hans Lærdom og Kundskaber, fornemmelig om tidligere Begivenheder i Norge og paa Island. Teits Søn Hall blev efter Biskop Magnus Einarssons Død 1148 udvalgt til Biskop i Skaalholt, men døde udenlands, forend han endnu modtog Indbydelsen; det sagdes om ham, at han paa den hele Reise fra Norge til Rom kunde tale de Landes Sprog, hvorigjennem han kom, som en Indfødt. Halls Søn Gissur, Lovsigemand og Stallare hos Kong Sigurd Haraldsson i Norge, var ogsaa berømt for sin Lærdom, reiste meget udenlands, og skrev en Reisebeskrivelse, som desværre er tabt. Gissurs Søn var den oftere omtalte Høvding Thorvald Gissursson, hvis Søn af første Egteskab, Bjørn, var Hallveig Ormsdatters første Mand, og hvis anden Søn, Gissur, nu blev Snorres Svigerson. Thorvald, og efter ham Bjørn, arvede Familiens Bogsamling, der rimeligviis allerede var anlagt af Hall

paa Haukadal og siden forøget af de efterfølgende Herrer til Gaarden. Da Snorre tog Bjørns umyndige Sønners Ejendom under sin Bestyrelse, fik han saaledes ogsaa Bogsamlingen til sin Raadighed, og samlede derved i sit Bibliothek vistnok alt, hvad der paa den Tid fandtes af historiske Skrifter paa Island.

Uagtet Snorre enten ikke vilde eller ikke kunde virke synderligt for Skule Jarls Planer, vedblev han dog at staa i venskabelig Forbindelse med ham, og det var formodentlig i Anledning af hans Datter Margretes Giftermaal med Kong Haakon i 1225, at Snorre digtede hiint foromtalte store Kvad baade om Jarlen og Kongen, der er indlemmet i hans Edda som Exempel paa de forskjellige Versemaal. Men hans videnskabelige Syslen rettede sig nu fornemmelig paa at udarbeide det historiske Verk, som vi her have for os, og som især har gjort ham udødelig. Af Grunde, som i det følgende nærmere ville blive paapegede, kan det sluttes, at han ej begyndte derpaa førend efter 1220, det vil sige efter sin Tilbagekomst fra Norge, og alene denne Omstændighed, foruden meget andet, tyder hen paa, at det skete efter Skule Jarls udtrykkelige Opfordring. Hvad Tid han sluttede Verket, vides ikke, kun saa meget er vist, at det Hele, eller en væsentlig Deel deraf, maa have været ferdigt og, hvis man kan bruge denne Udtryksmaade, udgivet før 1230, thi der fortælles netop ved dette Aar, at hans Brodersøn, Sturla Sighvatssøn, som da just havde forliigt sig med ham, lagde megen Vind paa at faa de af ham forfattede Sagabøger afskrevne.

Snorres Broder Thord havde ellers fuldkommen Ret i, at Forbindelsen med Hallveig ej vilde bringe ham nogen Lykke. Thi den Rigdom og Magt, han derved for en Tid opnaaede, skaffede ham ej alene mange Misundere, men gjorde ham ogsaa selv mere ærgjerrig og havesyg, end forhen, saa at hans Fjenders Tal forøgedes, og Ubehageligheder paa Ubehageligheder altid dyngede sig imod ham. Overhoved er denne Tid den uhyggeligste af Snorres Liv, og den, hvori hans Charakter fremtræder i det mindst elskverdige Lys. Da hans Brodersøn, den oftere nævnte Sturla Sighvatssøn, nu ogsaa søgte at spille Mester i den vestlige Deel af Landet, var det umuligt andet end at han og Snorre maatte komme i Striid med hinanden, saameget mere som Snorre og hans Fader allerede længe havde været Uvenner, og Snorre desuden vel særskilt havde haft et ondt Øje til Sturla formedelst dennes Giftermaal med Solveig. Sturla, der endnu ikke i Magt kunde maale sig med Snorre, maatte for det første finde sig i, at Farbroderen fratog ham hans Godord eller Høvdingdømme, men pønsede naturligviis paa Hevn, især da han troede sig overbeviist om, at Snorre ogsaa havde vidst Beskeed om eller endog begunstiget et skjendigt Overfald, som Vatnsfjordingerne (saa kaldtes Thorvald af Vatnsfjords Sønner af første Egteskab) kort efter gjorde paa hans Gaard, for at tage ham selv af Dage, og hvorved han og vilde være bleven dræbt, hvis han ej heldigviis havde været borte paa en Reise. Alligevel kom dog et Forliig istand, det samme,

hvorom ovenfor er talt, og i et Par Aars Tid syntes nu Forholdet mellem Snorre og hans Broder Sighvat samt dennes Søn Sturla at være nok saa godt. Det kom ikke engang til noget Brud med dem, da Sturla, for af hevne sig paa Vatnsfjordingerne, overfaldt og dræbte disse. Men Sagen var den, at dette Drab egentligt var belejligt for Snorre, thi da den eneste Arving til det store Vatnsfjord-Gods nu var de Dræbtes Halvbroder Einar, født i deres Faders andet Egteskab med Snorres Datter Thordiis*), kunde Snorre, som den umyndige Einars lovlige Værge, tage Godset under sin Bestyrelse, og saaledes udvide sin Magt betydeligt i den nordvestlige Deel af Landet. Han havde desuden andre Udvidelsesplaner fore, hvortil han behovede Sighvats og Sturlas Hjelp, eller idetmindste stiltiende Samtykke. Hans Datter med Herdiis, Hallbera, var nemlig, efter at være skilt fra sin første Mand, bleven gift med Kolbein unge, en af de mægtigste Høvdinger paa Nordlandet, og efter et kort og ulykkeligt Egteskab død af en ulægelig Sygdom. Da hun ej efterlod Børn, fordrede Snorre hendes Deel i Boet som Arv efter hende, og denne Deel angav han til ej at være mindre end Halvdelen af Kolbeins hele Formue og af alle hans Godord. Da han dog ej kunde vente, at Kolbein godvilligt vilde indlade sig herpaa, og derhos antog, at Kolbein vilde søge Bistand hos Sighvat, der var gift med hans Faster, og hos Sturla, der saaledes var hans Syskendebarn, gjaldt det følgelig for Snorre at forebygge, at disse erklærede sig imod ham. Snorre bragte det endog dertil, at de formeligt understøttede ham, da Sagen skulde afgjøres paa Althinget 1232, hvor han selv indfandt sig med 960 Mand. Kolbein kunde ikke opstille fuldt saa mange, men var dog altid saa mandsterk, at han kunde have gjort langvarig Modstand, om det var kommet til Kamp. Dog blev der ved Fleres Mellemkomst bragt et Forliig istand, ved hvilket Snorre, om han just ikke vandt saa meget, som han fra først af havde tilsigtet, dog erhvervede betydelige Fordele. Kolbein maatte forbinde sig til at udrede det forlangte Gods, dog kun efter Bekvemmelighed; Halvdelen af Godordene skulde vel Snorre have, men Kolbein skulde vedblive at bestyre dem, derimod skulde han være forbunden til at understøtte Snorre til Things, og til Forbundets Befæstelse skulde han give Snorres uegte Søn Urökja sin Syster til Egte med en stor Medgift. Bryllupet stod ogsaa kort derefter. Og umiddelbart efter sin Hjemkomst fra Thinget drog Snorre, ledsaget af Urökja og en talrig Skare, til Vatnsfjorden, og modtog i Dattersønnens Navn Bondernes Underkastelse som deres Høvding. Snorre havde altsaa nu, foruden det Gods, han tidligere havde erhvervet i sit eget Navn, ogsaa alt hvad han havde aftvunget Kolbein; alle Hallveig Ormsdatters Ejendomme, alt hvad hans Stifsønner besad, og endelig

*) Thorvald var nemlig nogen Tid forhen bleven overfaldt og indebrændt af Sturlas Venner, og, som man troede, efter hans Tilskyndelse eller idetmindste med hans Vidende og Samtykke, hvilket ogsaa var Aarsagen til, at hans Sønner stræbede Sturla efter Livet.

hele Vatnsfjord-Godset under sin Bestyrelse. Der har saaledes neppe før eller senere været nogen saa mægtig Mand paa Island. Maaskee arbeidede han ikke aldeles for egen Fordel, men for saaledes, ad en anden Vej at udføre, hvad han havde lovet Skule Jarl. Man kan nemlig tænke sig, at hans Agt var, naar han først havde gjort sig selv til Eneherre over Landet, at træde i Underhandlinger med Jarlen, og erklære sig villig til, paa visse Betingelser at underkaste sig ham. Men om han end nærede slige Planer, kom de dog ej til Udførelse, da hans Magt, i samme Forhold som den tiltog, ogsaa vakte de andre Høvdingers Misundelse og Ængstelse, og derved forøgede hans Fjenders Tal. Hertil kom ogsaa, at det Uvenskab, som herskede mellem Skule Jarl og Kong Haakon i Norge, foraarsagede, at disse, istedetfor at virke med forenede Kræfter til samme Maal, snarere modarbeidede hinanden. De Islændinger, der holdt sig til Skule Jarl, vare daarligt anskrevne hos Kongen, og omvendt. Kongen havde saaledes meget imod Snorre, men viiste derimod Sturla megen Yndest, da denne, efterat have gjort en Pilegrimsreise til Rom, paa Tilbagevejen kom til Norge. Han gav nu Sturla det samme Hverv, som Skule Jarl tidligere havde givet Snorre, og Sturla paatog sig det altfor gjerne, imod Kongens Forsikkring om, at han, hvis Planen lykkedes, skulde nyde passende Ære, det vil sige blive Øens Jarl og Statholder. Saaledes arbeidede Snorre enten for sig selv eller Skule Jarl, Sturla ligeledes for sig selv og Kongen. Havde de arbeidet i Forening, vilde rimeligviis Islands Underkastelse under Norges Konge have fundet Sted tyve Aar tidligere, end den virkelig skete.

Det var heel ilde betænkt af Snorre, at han skaffede Urøkja Magt og Besiddelser, thi Urøkja var en raa og voldsom ung Mand, der ej agtede Lov og Ret, undertrykkede sine Undergivne, og blev en Plage for alle sine Omgivelser. Vatnsfjord var i den Tid, han havde det, ej stort bedre end et Røverrede, og det Had, der reiste sig imod ham, ramnede ogsaa Snorre, hvilken naturligviis ansaaes som den, der begunstigede hans Voldsgjerninger, uagtet han vistnok altfor gjerne havde holdt ham i Tømme, om han havde været istand dertil, men det formaaede han ej, medens han paa den anden Side heller ikke havde Mod til, ganske og aabenbart at trodse den offentlige Mening, ved kraftigt at optræde til hans Forsvar. Dette gav hans hele Handlemaade et Præg af Svaghed og Vankelmodighed, der gjorde det muligt for mindre mægtige Modstandere at faa Overhaand over ham; hans Anseelse svækkedes og hans Magt begyndte at aftage. Da Sturla i 1235 kom tilbage til Island, kunde han ikke ønske sig nogen bedre Anledning til at velte sig ind paa sin Farbroder, end Urøkjas Voldshandlinger, thi blandt andet havde denne ogsaa i Forening med Svogeren Kolbein gjort et Tog mod Sighvat, Sturlas Fader. Allerede om Vaaren 1236 droge Sighvat og Sturla med 1000 Mand ned til Borgarfjorden mod Snorre; denne manglede, da det kom til Stykket, Mod og Raskhed

til at hindre deres Fremtrængen, ja han vovede ikke engang at oppebie dem, men begav sig til en af sine andre Gaarde, Bessestad, længer vestligt, siden endog helt til Østlandet, medens Sighvat og Sturla toge Reykjaholdt i Besiddelse, og den sidste underkastede sig hele Heredet. Siden lykkedes det Sturla at faa Urøkja i sin Vold og aftvinge ham et ufordeelagtigt Forliig, hvorfor han højst troløst lod ham mishandle, for, som han troede, at gjøre ham uskadelig for Fremtiden. Dog heri bedrog han sig dog, da Urøkja snart kom sig igjen, og strax efter begav sig til Norge, og siden foretog en Pilegrimsreise til Rom. Men mellem Sturla paa den ene og Snorre, eller egentlig dennes Venner paa den anden Side, rasede nu i et Aars Tid en formelig Krig, indtil der i Begyndelsen af 1237 indløb en Skrivelse fra Kong Haakon, Skule Jarl og Erkebiskop Sigurd i Forening til alle Godordsmændene paa Island, at de skulde komme over til Norge, for at faa sine Trætter bilagte i Mindelighed. De norske Fyrster havde vel endnu ingen Ret til at byde over Islands Hovdinger som saadanne, men de fleste af dem vare deres haandgangne Mænd, og dette stillede dem i Afhængighedsforhold; Erkebiskopen kunde paaberaabe sig sin kirkelige Magt. Imidlertid var der dog kun Faa, der adlode Opfordringen, og selv disse vilde vel heller ikke have gjort det, hvis ikke andre Hensyn havde bevæget dem. Snorre, der indskibede sig med flere af sine Venner og drog over, havde rimeligviis i Sinde at bede sin Velynder Jarlen om Hjelp mod Sturla. Denne vogtede sig vel for at drage i egen Person, men sendte sin yngre Broder Thord, for at tale sin Sag. Selv derimod spillede han aldeles Mester i den nordlige og vestlige Deel af Island, og pønsede kun paa, ligeledes at underkaste sig den sydlige Deel. Men her kom han til kort. Den mægtigste Hovding paa Sønderlandet var nu Gissur Thorvaldsson, der havde været gift med Snorres Datter Ingebjørg, saaledes som det ovenfor er nævnt, men nu var skilt fra hende, da de ej kunde enes. Sturla fandt snart Anledning til at velte sig ind paa Gissur; fik ham endog paa en underfundig Maade i sin Vold, og tvang ham til at afstaa ham sine Godord og aflægge Eed paa at ville forlade Landet. Men aldrig saasnart var Gissur kommen paa fri Fod, forend han erklærede Eeden, som tvungen, magteslos, og gjorde store Udrustninger for at tage Hevn, hvortil han fik Bistand af Kolbein, der altforvel skjonnede, at Raden vilde komme til ham, naar Sturla først havde faaet Bugt med Gissur. Ogsaa Sturla og hans Fader Sighvat rustede sig, og det kom endelig til et Slag den 21de August 1238, hvorved Sighvat og Sturla bleve overvundne og begge faldt, den sidste for Gissurs egen Haand. Saaledes var Sturlas Magt ligesaa hurtigt tilintetgjort, som den var oprettet, og Gissur var for Øjeblikket den mægtigste paa Øen.

Imidlertid havde Snorre opholdt sig i Norge hos den nu til Hertug ophøjede Skule, der fremdeles viiste ham stor Yndest og Fortrolighed. Forholdet mellem Hertugen og Kongen var nu overmaade spendt, da hiin ivri-

gere end nogensinde omgikkes med Planer til at støde denne fra Tronen; og man kunde ej godt være ivrig Ven af den ene, uden at være Fjende af den anden. Snorre omfattede Hertugens Interesser med den største Varme, og deeltog, maaskee endog med altfør liden Forsigtighed i de Samtaler, Hertugen og hans Omgivelser førte om Kongen og dennes Mænd, og hvorved der naturligviis ikke manglede paa alskens nærgaaende Yttringer. Der fortælles navnlig om Snorre, at han paa Hertugens Opfordring digtede et Vers om Kongens fornemste Raadgiver, den eenøjede Gaut Jonsson paa Mel, hvori han sammenlignede ham med Odin og beskyldte ham for at være den fornemste Ophavsmand til Spliden mellem Fyrsterne. Dette var neppe det eneste Vers, Snorre digtede om eller mod de Kongeligsindede, og det er let at begribe, at han herved maatte falde i end større Unaade hos Kongen, end han allerede havde paadraget sig ved at virke mod Sturla, da denne søgte at fremme Kongens Interesser. Efterretningen om Sturlas Fald maatte vel end yderligere opirre Kongen mod Snorre; thi om denne end ikke havde nogen umiddelbar Deel deri, ja endog yttrede Beklagelse over Broderens og Brodersønnens sørgelige Endeligt, maatte det dog forekomme Kongen og hans Omgivelser, som om Foretagendet var udgaaet fra Snorres Parti. Det var forøvrigt naturligt, at saavel Snorre, som hans fra Rom tilbagevendte Søn Urøkja nu paa det ivrigste stundede efter at komme hjem og benytte sig af Lejligheden til at vinde sine tabte Besiddelser tilbage. Men det var for seent paa Aaret til at det kunde skee endnu i 1238, og streed desuden ganske imod Kongens Ønske; thi Ufreden mellem ham og Hertugen var just i Begreb med at udbryde, og det var at befrygte, at Snorre, hvis han nu kom til Island, alene vilde befordre Hertugens Fordeel, og modarbeide Kongens. Denne forbød derfor de Islændinger, der vare i Norge, indtil videre at forlade Landet, paa samme Tid som han indstævnede Hertugen til at møde ham i Bergen den følgende Sommer. Desuagtet gav Hertugen dem Tilladelse til at reise, og skaffede dem endog et Skib dertil, ja man vilde endog vide, at han hemmeligt gav Snorre Jarlsnavn. Da Kongen, som var i Bergen, fik høre, at Islændingerne beredede sig til at reise fra Throndhjem, sendte han vel et Brev, hvori han paa det strengeste forbød det, men til ingen Nytte. „Ud vil jeg," sagde Snorre, og reiste afsted. Han kom heldigt til Island, fik ogsaa virkelig sine Besiddelser tilbage, ja tilvendte sig endog Størstedelen af den Magt, Sturla havde besiddet, idet han nemlig gav sig Mine af at ville optræde som hans Hevner, og beskytte hans yngste Broder. Men hans Stilling var ligefuldt farlig, da han saa aabenbart havde lagt sig ud med Kongen, ej alene ved at negte ham den Lydighed, han som Lendermand skyldte ham, men ved fremdeles at holde sig til Hertugen, uagtet han vidste, at denne forberedede et Oprør; derved havde Snorre selv gjort sig skyldig i Højforræderi, og Kongen var efter de gjeldende Hirdlove berettiget til at lade ham dræbe, forsaavidt han ellers fandt nogen, der vilde

paatage sig dette Hverv. Og et saadant Redskab, ogsaa for sine politiske Planer i Almindelighed, fandt han i Sturlas Banemand, Gissur Thorvaldsson. Saa underligt dette ved første Øjekast synes, bliver det dog ved nærmere Betragtning af Forholdene heel naturligt. Venskabet mellem Snorre og Haukadals-Ætten havde aldrig hvilet paa nogen fast Grund, og var egentlig kun fremtvunget ved Snorres Forbindelse med Hallveig Ormsdatter. Gissurs Egteskab med Snorres Datter Ingebjorg havde været meget ulykkeligt, og var for længe siden oploft. Da Gissur og Snorres ældste Søn Jon Murte i Julen 1230 opholdt sig ved Kong Haakons Hof, hvor de begge fik Skutilsveins-Titel, traf det sig ved et opkommet Slagsmaal saa uheldigt, at Gissur, ved at gribe fat i Jon for at styre ham til Rette, kom til at holde ham saaledes at han fik et Saar, der siden blev ondartet og voldte hans Død; dette blev af flere efter Hjemkomsten fremstillet saaledes, som om Gissur havde med velberaadt Hu søgt at faa Jon taget af Dage, og uagtet han fralagde sig Beskyldningen, og Snorre lod til at tro ham paa hans Ord, var dog Forholdet mellem dem fra den Tid mindre godt. I Snorres senere Stridigheder, med Kolbein og Andre, havde Gissur kun taget Deel som Fredsmegler, men paa en Maade, der ganske vist mishagede Snorre. Ved Snorres Tilbagekomst til Island i 1239 maatte Forholdet mellem dem end mere forverres; thi Gissur havde nu svunget sig op til en Højde, som Snorre ej vel kunde taale, og uagtet der havde hersket Uvenskab mellem ham og hans Broder og Brodersøn i deres levende Live, gav dog deres Drab ham tilstrækkeligt Paaskud til at optræde som deres Hevner og Gissurs Modstander. Aabenbart var der vel endnu ikke kommet til noget Brud mellem Snorre og Gissur, men Kongen var dog altfor vel underrettet om Forholdene, og kjendte altfor vel baade Gissur og Snorre, til ej at skjønne, at hiin nu var den, han maatte vælge til sit Redskab. Gissur var desuden som kongelig Skutilsvein forpligtet til at adlyde Kongens Befalinger. Kongen gjorde dog intet videre ligere Skridt til at lade Snorre undgjelde, forend efterat Hertug Skule var falden (24de Mai 1240) og hans Parti tilintetgjort. Formodentlig har Kongen blandt Hertugens efterladte Brevskaber ogsaa fundet et og andet, der viiste, at Snorre havde været i Ledtog med ham, thi ellers kan man neppe forklare, hvorledes Kongen just nu kunde blive saa forbittret paa ham, at han strax sendte et Brev til Gissur, i hvilket han paalagde denne, enten at sende Snorre over til Norge, eller lade ham dræbe som Landraademand. Befalingen var høist velkommen for Gissur, men da han endnu, saa længe Hallveig Ormsdatter levede, og det ej var kommet til noget aabenbart Brud, ikke kunde stræbe Snorre efter Livet, uden selv at stille sig i et daarligt og mistænkeligt Lys, søgte han paa Althinget 1241 ved Kolbeins Hjelp listigt at forraske ham og tage ham til Fange. Snorre merkede dog Planen, tog sine Forholdsregler saa godt, at man lod ham være i Fred. Men kort efter døde Hallveig, og da Boet nu skulde deles

mellem Snorre og hendes Sønner af hendes Egteskab med Bjørn Thorvaldsson, Kløing og Orm, paastode disse, at Snorre gjorde eller vilde gjore dem Uret; de henvendte sig naturligviis om Beskyttelse til sin Farbroder, Gissur Thorvaldsson, og denne greb med Glæde Lejligheden til at bryde aabenbart med Snorre, og ove Fjendtligheder mod ham tilsyneladende i sine egne Frænders, ej i Kongens Navn. I en Sammenkomst med Kolbein aftalte han en Plan til at overfalde Snorre, og tage ham af Dage, og Anslaget holdtes saa hemmeligt, at Snorre ikke fik mindste Nys derom. Vel fik han et Advarselsbrev fra En, der vidste Besked derom, men det var skrevet med etslags Bogstaver, som hverken han eller hans Brodersøn Sturla Thordsson, som just da var hos ham, kunde læse. Han troede ikke, at der var synderlig Fare paa Ferde, og begav sig nok saa trygt til Reykjaholt, istedetfor at drage længer mod Vest, hvor Gissur og Kolbein ikke saa let kunde naa ham. Det betegner noksom Forholdene, at det nu netop var to af Snorres forhenværende Svigersønner, der lagde Anslag mod hans Liv, medens en tredie, Orm Oreyda, havde overbragt Kongebrevet, der befalede Gissur at fange eller dræbe Svigerfaderen, og nu derhos deeltog i et Mode, som Gissur strax efter havde med sine Brodersønner og andre af Snorres Fjender, for nærmere at overlægge, hvorledes man skulde faa Bugt med ham. Det var ej førend paa dette Møde, at Gissur lod Kongebrevet oplæse, hidtil havde han holdt det hemmeligt. Nu erklærede han med eet heel ivrigt, at han ej torde eller vilde sidde Kongens Bud overhorig, og at han fik see til at faa Snorre tagen til Fange, siden det ej lod til, at han frivillig vilde forlade Landet. Endnu vovede saaledes Gissur ikke reentud at tale om hans Drab til andre end sine allernærmeste, og selv blandt dem var der flere, som havde Betænkeligheder; saaledes vilde endog Orm Bjornsson ikke have noget dermed at bestille, men skilte sig fra de øvrige og drog hjem. Gissur drog derimod med 70 Mand umiddelbart fra Modet til Reykjaholt, hvor han ankom ganske uventet om Natten den 22de September 1241, medens alle laa og sov. Snorre vaagnede ved Larmen og skjulte sig i Kjelderen, men man opdagede ham, og Gissur sendte nu sin Tjener Simon Knut med fem Mand derned, for at aflive ham. Da Simon kom ned, befalede han en af de andre, ved Navn Arne Beisk, en Morder og Romningsmand, at give ham Dodshugget. „Du skal ej hugge," sagde Snorre, som formodentlig troede endnu ved sin ærefrygtbydende Personlighed at indjage Morderne Skræk. Men forgjeves. „Hug du kun," sagde Simon. „Du skal ej hugge", sagde Snorre endnu engang, men i samme Øjeblik faldt Hugget, medens tillige en anden af Morderflokken saarede ham. Saaledes endte Snorre sine Dage, i sit 63de Aar. Hans Modstandere tilegnede sig det meste af hans Efterladenskaber, og hans Søn Urøkja, svegen af Gissur, maatte det følgende Aar drage over til Norge, hvorfra han ej kom tilbage. Men adsplittedes end Snorres timelige Gods, saa efterlod han dog i sine Skrifter en uforgjæn-

gelig Arv, ej alene for sine Frænder, men for hele det islandske og norske Folk. De fleste af disse Skrifter vare formodentlig allerede for hans Død udbredte paa Island og i Norge ved flere Afskrifter; men som hans egentlige literære Arving og Discipel, den, der formodentlig bevarede Originalerne saavelsom hans Bogsamling i det Hele taget, kan man vel betragte hans Brodersøn Sturla Thordssøn, der forfattede Kong Haakon Haakonssøns Saga, og om hvilken vi derfor i Fortalen til Oversættelsen af denne ville komme til at handle nærmere.

Om Tiden, da Snorre udarbeidede sit Verk, er der allerede ovenfor handlet; vi have antaget, at han ej begyndte derpaa forend efter sin Tilbagekomst fra Norge 1222, opfordret dertil af Skule Jarl, maaskee ogsaa af Kong Haakon, og denne Antagelse bestyrkes af mange Omstændigheder, som det her vilde blive for vidtløftigt, nærmereat berore. Om Maaden, hvorpaa han udarbeidede det, har der været heel forskjellige Meninger, og den i senere Tid almindeligst antagne af disse har været den, der fremsattes af P. E. Müller, nemlig at hans Virksomhed forstorstedelen har indskrænket sig til at gjore Uddrag af ældre udforlige Kongesagaer, som han allerede forefandt udarbeidede. Denne Mening kan jeg ikke tiltræde; de ombyggeligste Undersøgelser af de forhaandenværende vidtloftigere Sagaers Beskaffenhed og deres Forhold til Snorres Verk have gjort mig det aldeles klart, at dette er ældre end de fleste af hine, og at de faa af dem, der kunne skjonnes at have været til, forend han skrev, ere saa forskjellige fra hans Verk baade i Stiil og Indhold, at han ej kan have benyttet dem anderledes end som Kildeskrift eller Hjelpemiddel, medens derimod de andre, der i lange Stykker stemme Ord til andet med ham, og kun nu og da indeholde noget mere, ligefrem have udskrevet ham, og hist og her tillagt et og andet, samt tilfojet nogle Forandringer. Saaledes er den vidtloftige Olaf Tryggvessøns Saga, der indeholder saa meget af, hvad der findes i Snorre, for en stor Deel udarbejdet efter hans Verk, som den ogsaa udtrykkeligen paaberaaber sig, af Abbed Berg i Tveraa Kloster, der levede 100 Aar efter Snorre; før Snorres Tid havde man vel et Par saakaldte Sagaer om Olaf Tryggvessøn, tildeels stemmende med hinanden, udarbeidede først paa Latin, derfra ogsaa paa Norsk af Munkene Odd og Gunnlaug i Thingeyre Kloster paa Island; men de opholde sig mest ved Legender og overnaturlige Begivenheder, og baade Indhold, Sprog og den hele Fortællemaade ere saa forskjellige fra Snorres, at der her ikke kan være mindste Tanke eller Tale om, at denne skulde have gjort noget Uddrag af dem; derimod seer man nok, at han har benyttet dem. Den vidtløftige Olaf den helliges Saga stemmer endnu mere med Snorre, men at han ikke her har udskrevet nogen ældre Saga, og at hans Fortælling om Olaf den Hellige, der maaskee danner den ombyggeligst udarbeidede Deel af Verket, alene skyldes ham, sees bedst deraf, at den Skildring af Sveriges indre Forhold, som leveres i

Cap. 360, netop fremstiller dem saaledes, som de vare i Aaret 1219, da han opholdt sig i Vestergøtland*), og dog føler man strax ved Gjennemlæsningen af det Hele, at hiin Skildring ej er noget senere indsat eller tilføjet Stykke, men at den udgjør en væsentlig Deel af den hele Fortælling, og at denne fra først til sidst er flydt fra samme Pen. Ogsaa et Par saakaldte Sagaer om Olaf den Hellige, ligeledes legendariske, fandtes tidligere, og den ældste af dem er til endnu, men man behøver ikke at læse langt i den, for at overbevise sig om, at Snorre, om han end kan have benyttet den, dog ikke har optaget en eneste Linje deraf uforandret. Den yngre, udarbeidet af Snorres Ven og maaskee Huuskapellan, den belæste Prest Styrme, er vel ej længer fuldstændigt til, men vi kjende saameget til den, at vi vide, at den i alt Væsentligt stemmede med den ældre og egentlig kun var en Forøgelse af denne. Kun eet ældre Skrift kan paapeges, som Snorre i enkelte Dele ligefrem har udskrevet, nemlig den af ham selv paaberaabte Fortælling, som Eirik Oddssøn forfattede om Harald Gilles og dennes Sønners Historie, men deels naar det ikke langt, deels findes ogsaa her Tilsætninger, gjorte af Snorre selv. Vi have nemlig endnu Eirik Oddssøns eget Verk, og kunne saaledes sammenligne det med Snorres Bearbeidelse.

Vi betragte det altsaa som afgjort, at Snorre i Ordets egentligste Forstand har forfattet sit historiske Verk**). Han selv angiver Kilderne til den større Deel deraf i den Fortale, som han forudskikker det, og Maaden, hvorpaa han her udtrykker sig, antyder noksom, at han betragtede sig som selvstændig Forfatter, ej som blot og bar Sammensamler. Han angiver derhos — dette bør man nøje lægge Mærke til — ingen Saga som sin Kilde, kun de ældre Kvad, mundtlige Sagn, og Are Frodes Arbeider.

Fortalen bestaar, som man seer, af to Stykker. I det første gjør han Rede for de Kilder, han brugte til Udarbeidelsen af de Afsnit, der i nærværende Oversættelse efter Skik og Brug ere betegnede Ynglingasaga, Halfdan Svartes Saga og Harald Haarfagres Saga, en Betegnelse, der dog neppe er udgaaet fra Snorre selv, men fra en senere Afskriver. Ynglingasaga, eller den Deel, der naar fra Begyndelsen til Rangvald Heidumhærre, betegner han selv i Fortalen som „Frasagn om Høvdinger, der have haft Rige i Nordlandene og den danske Tunge.“ Da disse Høvdinger nemlig forstørstedelen ej hørte hjemme i Norge, men i Sverige og for en Deel i Danmark, kunde han ej kalde dem norske eller Høvdinger i Norge; han kaldte dem derfor „Høvdinger i Nordlandene (d. e. Norden) og i den

*) Her tales der nemlig om Erkesædet i Uppsala som allerede i længere Tid bestaaende, men det oprettedes, som bekjendt, ej forend 1161; ligeledes siges der, at Kongerne ej længer plejede at have sit Sæde i Uppsala, hvilket først indtraadte efter Are Frodes Tid; samt derefter, at Distingens Marked var flyttet til Kyndelmisse, og at dette havde vedvaret saaledes i lang Tid, kun at Markedet nu ej holdtes i mere end tre Dage. Alt dette fører os temmelig nær ned til 1219.

**) Udtrykket „lod jeg skrive,“ som forekommer i første Linje af Fortalen, betegner nemlig ikke, at Snorre lod Indholdet forfatte af andre, men kun nedskrive ved Se-

danske Tunge," thi ved „den danske Tunge" forstod man paa Snorres Tid efter Sydboernes Exempel Norden i Almindelighed; han vil ved dette Udtryk netop antyde, at Fortællingen spilles udenfor Norge. Hans Kilder ere her, siger han, deels kyndige Mænds Beretninger, deels gamle Slægtregistre, deels Ættekvad, af hvilke han særskilt nævner Thjodolfs Ynglingatal, som han desuden siden næsten heelt igjennem anfører, deels Eivind Skaldespilders Haalevgjatal, af hvilket et Par Viser meddeles. Til Ynglingernes Levnet, siger han, ligger Beretningen i Thjodolfs Kvad til Grunden, men denne er fuldstændiggjort ved kyndige Mænds Sagn. Af disse kyndige Mænd har han maaskee fundet flere under sit Ophold i Sverige. At Are Frode ingen udførligere Beretning har efterladt om Ynglingerne, eller at Snorre idetmindste ingen saadan har benyttet, fremgaar deraf, at en Opregning af Ynglingaætten, som Are selv har efterladt, i enkelte Stykker afviger fra den Orden, Snorre følger. Som Kilde til Harald Haarfagres Historie nævner Snorre alene de Kvad, som vare digtede af Skalderne ved hans Hof, og som havde vedligeholdt sig fra Mund til Mund lige til Snorres Tider. Dog maa han ved Siden deraf ogsaa have benyttet enkelte Folkesagn, ligesom man seer, at han etsteds har benyttet den merkelige Egils Saga. Imidlertid seer man tydeligt nok, at hans Kilder udenfor Skaldekvadene maa have været yderst magre og mangelfulde, thi hvad han meddeler om Harald er egentlig kun saare lidet; først en kort Beretning om hans Erobringstog, siden enkelte Smaahistorier, medens en lang Række af Aar, indbefattende hele hans Mandoms-Alder, ligger aldeles blank. Endmere mangelagtig maa Kundskaben om Halfdan Svarte have været; her havde han aabenbart kun dunkle Sagn, ej engang Kvad, at støtte sig til. Af saadanne Sagn gik der flere i Norge, og de ere nedskrevne, uafhængigt af Snorre, i et Verk, kaldet Ættartal, eller senere Fagrskinna, som Snorre ej engang synes at have kjendt, medens man derimod godt kan see, at han fra anden Haand kjendte de fleste af de deri opbevarede Sagn. Men Snorres Dygtighed viser sig især, hvor Kilderne ere mangelagtige; han forstaar her altid saa net at sammenkjede de enkelte Dele, at man ikke merker Manglerne og Hullerne, uden naar man nøjere eftergransker Indholdet.

Det andet Stykke af Fortalen omhandler Are Frodes Skrifter og Virksomhed, og man seer ved Gjennemlæsningen, at Snorre fornemmelig har fulgt ham under Udarbeidelsen af den Deel, der følger efter Harald Haarfagres Historie indtil det Tidspunkt, hvor Ares egne Arbeider ophørte, hvilket, hvad Norge angaar, maa have været omtrent ved Kong Magnus Barfotts Død 1103. Are var, siger han udtrykkeligt, den første, der paa

---

cretærer efter Dictat eller efter sit Udkast. Vistnok maa han have kunnet skrive selv, men det var i hans Tid ej Skik og Brug, at Høvdingerne egenhændigt skreve Bøger.

Norsk optegnede Begivenhederne; men da der ikke nævnes et Ord om Are i Anledning af den første Deel, fra Begyndelsen indtil Harald Haarfagres Død, er det klart, at Are ikke kan have behandlet dette Affsnit, og at hans Skrift kan have begyndt for Norges Vedkommende førend med Tidsrummet efter Harald Haarfagre. Det er Skade, at vi ej længer have dette Skrift, da vi deraf allerbedst kunde gjøre os en Forestilling om Beskaffenheden af Snorres Forfattervirksomhed. Vi have kun en Omarbeidelse deraf, hvor alle de norske Beretninger ere udeladte. Han siger selv i Fortalen til denne Omarbeidelse, at han, efterat have skrevet „Islendingabok" — saaledes kaldte han den selv, da den fornemmelig skulde oplyse Islands Historie — lod den gjennemlæse af Biskoperne Thorlak og Ketil, saavelsom af Sæmund Frode, og at han efter deres Raad gjorde enkelte Forandringer, navnlig udeladende de norske Kongers Historie. Hvad der i denne forkortede Islendingabok findes udenfor Islands Historie, er kun tørre chronologiske Optegnelser. Formodentlig har alt, hvad han i den vidtløftigen berettede om de norske Konger, ogsaa været heel magert og kortfattet, men det maa dog have indeholdt en ej ubetydelig Mængde Stof, fornemmelig til Olaf Tryggvessøns og Olaf den Helliges Historie, der hos Snorre ere omstændeligere og udførligere end de øvrige, og hvorved desuden Ares Hjemmelsmænd udtrykkeligt angives, nemlig Thorgeir Afraadskoll for Olaf Tryggvessøns, og Hall i Haukadal for Olaf den Helliges Historie. Men ved Siden af Ares Verk seer man, at Snorre ogsaa her sterkt har benyttet Skaldekvad, af hvilke i denne Deel af hans Verk en større Mængde Vers end andensteds anføres; for Beretningerne om Haakon den Gode paaberaabes især deleshed Eyvind Finnssøn og for Harald Graafelds Historie Glum Geiressøn, for Haakon Jarls Einar Skaalaglam, for Olaf Tryggvesøns Hallfred Vandrædaskald og Stein Herdisessøn (kaldet Hallarstein), for Erik Jarls Thord Kolbeinssøn, og for Olaf den Helliges Sighvat Skald. Endvidere seer man, at han har brugt de foromtalte legendariske Sagaer om begge Olafer samt Jomsvikingesaga, dog med stor Varsomhed; endelig maa han enten paa Island eller under sit Ophold i Norge have samlet flere Sagn, der herskede i visse Bygder eller vare knyttede til visse Steder; saadanne ere umiskjendeligt Sagnet om Egill Uldserk, hvilket Snorre ganske sikkert har erfaret, da han saa de „høje Bautastene," som han siger staa ved Egils Grav paa Rastarkalv (Cap. 137); fremdeles Sagnet om Dyrtiden paa Haalogaland, og det herlige Sagn om Haakon Jarls Død, der aabenbart er et Bygdesagn fra Gauldalen. Alligevel seer man, at der med al hans Flid ikke har lykkets ham at faa nogen fuldstændig Historie, Aar for Aar, istand uden for de tvende Olafer. Hvad Haakon den Gode angaar, veed han kun at berette om hans Regjeringstiltrædelse, hans Krige med Danmark (disse mest efter Kvad), hans Forsøg paa at indføre Christendommen, og hans tre sidste Slag med Erikssønnerne (atter mest efter Kvad); Harald Graafelds Historie bestaar kun af nogle

faa usammenhængende Smaafortællinger. Alt dette er det bedste Beviis paa, at heller ikke Are kan have berettet stort om disse Dele; det meste, hans Verk har indeholdt derom, indskrænkede sig formodentlig til Forsøg paa at bestemme Tidsregningen. Med Olaf Tryggvesson begynder derimod en langt større Udførlighed; her skrider Fortællingen jevnt frem Aar for Aar, medens man dog af enkelte Modsigelser i Tidsregningen seer, at dette er det første Forsøg paa en saadan aarviis Inddeling af Begivenhederne, med andre Ord, at det er Snorre, som har sat Sagaerne sammen, ikke udskrevet nogen ældre Forfatter. Tidsrummet mellem Olaf Tryggvessons Død og Olaf den Helliges Tiltrædelse er atter meget kort, og bestaar næsten alene i nogle faa Oplysninger til Thord Kolbeinssøns og Andres Kvad, men i Olaf den Helliges Saga svulmer atter Fortællingen ud, og her lægger Snorre unegteligt sin største Dygtighed i Fremstillingen for Dagen. Især er Beretningen om Hjalte Skeggessons Ophold i Sverige, om Thorgny Lagmand og Opstanden mod Kong Olaf Svenske uovertræffelig. Dette kan han neppe have hentet fra Are, hvis Fortælling vistnok kun var yderst kortfattet; men noget kan maaske have holdt sig i Haukadals-Ætten, med hvem Hjalte, Gissur Hvites Svigersøn og Biskop Isleifs Svoger, paa det nøieste var forbunden; endeel har Snorre maaskee ogsaa erfaret under sit Ophold i Vestergotland. — Magnus den Godes og Harald Haardraades Historie bestaar atter kun af Brudstykker, og indskrænker sig næsten udelukkende til Beretning om Krigsbegivenhederne, saavelsom om Haralds Æventyr i de græske Keiseres Tjeneste. Are kan her ej have været meget fuldstændig, og hvad han har haft, har han vel erfaret af Thurid, Snorre Godes Datter og Søster af Halldor Snorresson, Kong Haralds Vaabenbroder. Om Olaf Kyrres syvogtyveaarige Regjering veed Snorre ej at fortælle mere end hvad der rummes paa et Par Sider; Are har saaledes haft lidet eller intet. Magnus Barfotts Saga indeholder kun Krigshistorier, og synes mestendeels at grunde sig paa Kvad; Snorre har endog her begaaet den Fejl, at henføre Bjørns og Gisles Kvad, der handle om et Tog, Magnus gjorde til Vesterhavet allerede i 1094, til hans store Tog i 1098, saaat han derved slaar to Tog sammen til eet. Da Are, som samtidig med Begivenhederne, maa have vidst bedre Besked, skulde man næsten formode, at hans Verk ej indeholdt noget om Magnus Barfott, men standsede allerede ved Harald Haardraades Død.

Om Magnus Barfotts Sønner har Snorre atter kun enkelte Brudstykker at meddele. Det første er Beretningen om Sigurds Jerusalemsferd, som vel oprindeligt har dannet en egen liden Saga for sig selv, og findes i det væsentlige paa samme Maade optegnet i den foromtalte Fagrskinna. Det andet vedkommer Kong Eysteins Foretagender hjemme og hans Ordstrid med Kong Sigurd; dernæst følger Sigurd Ranessøns Proceshistorie, og endelig nogle Anekdoter om Kong Sigurds Galskab og Besynderligheder, samt om Harald Gilles Ankomst og Veddeløb med Magnus Sigurds-

søn. Af alt dette har man ogsaa en anden Fremstilling, vidtløftigere end Snorres, og i det meste rigtigere end hans*); det er saaledes klart, at han ej kan have benyttet den eller maaskee endog kjendt den, eller at han ogsaa maa have troet at være bedre underrettet. Sammenhængen hermed lader sig nu neppe længer paapege.

Sigurd Jorsalafares Død falder allerede senere end Are Frode, og derfor kan den foromtalte Fortale ikke gjelde det efterfølgende. Vi see ogsaa, at han her paaberaaber sig en ny Kilde, nemlig Eirik Oddssøn, der efter samtidige Beretninger skrev Harald Gilles og Begyndelsen af hans Sønners Historie, indtil Sigurd Slembedjakns Fald. Da nu hiin Fortale begynder med Ordene „i denne Bog lod jeg skrive o. s. v.," skulde man formode, at Snorres Verk har bestaaet af to Dele, af hvilke den første naaede til det Tidspunkt, hvor Are ophørte at være Kilden, og den anden indbefattede det øvrige. Muligt endog, at den første allerede ophørte med Olaf den Hellige, og at den anden begyndte med Magnus den Gode, idetmindste findes der en ypperlig gammel Afskrift af den anden Deel, som netop begynder her. Man skulde endvidere formode, at den første Deel er udkommen ikke ubetydeligt tidligere end den anden; thi den er umiskjendeligt meget ombyggeligere udarbeidet, medens den anden mere bærer Præget af Hastverks-Arbeide. Man merker i denne ret godt, hvor langt Eirik Oddssøns Verk gaar, thi saa længe er Fortællingen udførlig og livlig; man har desuden endnu Eiriks eget Verk, optaget i hiin vidtløftige Kongesaga, og kan saaledes ved Sammenligning overtyde sig om, hvor ombyggeligt Snorre har benyttet den; dette er det eneste ældre Arbeide, han ligefrem kan siges at have udskrevet. Dog meddeler han een Fortælling, som ej findes hos Eirik: det er den merkelige, udførlige Beretning om Vendernes Overfald paa Kongehelle (Cap. 784). Men det er let at see, hvor han har faaet den fra; han har aabenbart hørt den af Jon Loftssøn selv, der var i Kost hos Presten Andres Bruunssøn i Kongehelle, og senere vistnok af denne hørt nøjagtigt alt hvad der var skeet. — Hvor Eiriks Verk ophører, nemlig ved Sigurd Slembedjakns Fald, støde vi atter paa en stor Magerhed. Snorre veed aabenbart ikke stort andet at fortælle fra den senere Deel af Haraldssønnernes langvarige Regjering, end Begivenhederne, der vedkom deres Død, og, saavidt man kan see, fandt han endog det meste af dette allerede optegnet for sig. Skade, at dette vigtige Tidsrum af Norges Historie, hvor Folkets indre Liv saaatsige først ret udvikledes, og saa mange nye Indretninger grundlagdes, skal være saa lidet bekjendt; det er saa meget besynderligere, som man dog paa den Tid allerede havde begyndt at nedskrive historiske Beretninger. Blandt andet erfarer man af Snorre selv, Cap. 819, at Kong Sverre havde ladet skrive om Kong Eysteins Død, sandsynligviis om alle de tre Konger. Men da man tillige erfarer, at han

*) Den findes nu opbevaret i det ældgamle Haandskrift, kaldet Morkinskinna, paa det kgl. Bibliothek i Kjøbenhavn.

havde ladet Omstændighederne ved Eysteins Drab optegne noget anderledes, end de sedvanligviis berettedes, og saaledes, at Kong Inge derved kom i et daarligere Lys, er det ikke usandsynligt, at han med Flid kan have søgt at tilintetgjøre de ældre skriftlige Optegnelser, man havde om Kongerne, og hvor Inge upaatvivleligt har været fremstillet som den bedste og ypperste, samt at dette er Aarsagen, hvorfor Snorre veed saa lidet Beskeed. Dette gjelder ogsaa det efterfølgende, hvor man temmelig tydeligt kan see, at Snorre maa have benyttet Kilder, der vare Haakon Herdebreid og sidenefter Birkebeinerne gunstigere, end han selv, og som derhos maa have været yderst mangelagtige, siden han ikke engang veed at Danekongen Valdemar gjorde to Tog til Norge, baade i 1165 og 1168, men slaar begge sammen til eet, og overspringer desuden lange Stykker af Erling Skakkes og Magnus Erlingssøns Historie. Det er saa meget besynderligere, at Snorre ej veed at fortælle mere herom, som disse Begivenheder ej laa længere tilbage i Tiden, end at han med Lethed kunde have erfaret alt, hvad han ønskede, af Folk, der enten selv havde oplevet dem, eller havde hørt fortælle derom af sine Forældre. Men enten er, som sagt, denne senere Deel af hans Verk et Hastverks-Arbeide, eller ogsaa har han frygtet for at støde de paa hans Tid saa mægtige Birkebeinerhøvdinger, naar han berettede om Begivenheder, hvori deres Fedre enten ingen Deel, havde taget, eller kun som ringe Mænd, saaat deres simple Herkomst derved kom mere for Dagen.

At Snorres Verk ophører ved 1177, kommer aabenbart deraf, at Sverres Saga, paabegyndt af Karl Abbed og fortsat af Styrme, allerede var til, da han begyndte at skrive, og da den toges fat ved 1177, behøvede Snorre følgelig ikke at føre sin Fortælling længer ned.

Det er ovenfor nævnt, at han sandsynligviis skrev sit Verk efter Opfordring af Skule Jarl. Dette bestyrkes deraf, at han, Cap. 690, saa udførligt angiver Skules Herkomst fra Tofte Jarl. De her samt andensteds anførte Slægtregistre vise tydeligt nok, at Snorre ej skrev før 1222 og neppe efter 1230, thi Slægtledene ophøre mellem disse Aar.

Vi have nu fulgt Snorres Arbeide Skridt for Skridt og eftervüst Beskaffenheden af dets Indhold, samt fornemmelig dets Mangler. Vi have dog seet, at disse Mangler hidrøre fra en Aarsag, der ej kan falde Snorre til Last, nemlig Brist paa Kilder, men at han derimod fortjener den høieste Roos for den Dygtighed og Smag, hvormed han har viist at dække over Manglerne og trods de store Huller kjede de enkelte Dele sammen til eet. Mest Roos fortjener han dog for sin sunde Kritik, og den Skjønsomhed, hvormed han udelader upaalidelige og altfor æventyrlige Beretninger. Med Gude- og Helte-Sagnene i den første Afdeling er det en anden Sag, her kunde det æventyrlige ej undgaaes, skjønt han har forsøgt det, saa godt han kan, ved at forklare Sagnene om Odin og Aeserne, som om de vare Mennesker. Dog er det merkeligt at sammenligne denne Forklaring med

hans tidligere Forsøg paa noget lignende i „Edda," thi man seer deraf, hvor omhyggeligt han maa have vedblevet at granske og søge Oplysninger i denne Sag, og hvorledes han, i den Tid, der hengik fra Udgivelsen af Edda til Udarbeidelsen af Norges Kongesagaer, har arbeidet sig frem til sundere Synsmaader. I „Edda" følger han nemlig endnu den hos Anglerne opkomne, og i Norden videre gjennemførte Antagelse, at Aeserne vare de samme som Trojanerne, og at Aasgaard var det samme som Troja. I nærværende Verk derimod henlægger han Aasgaard til Egnene ved Tanais, og lader Odin leve samtidigt med Romernes Høvdinger, det vil sige i de mithridatiske Krige. Ogsaa denne Forklaringsmaade er vistnok urigtig, da Sagen er den, at Aeserne aldrig vare Mennesker eller noget Folk, kun de germaniske Stammers Guder, og saaledes kun til i Tanken; men denne Mening har dog i alle Fald et langt rimeligere Præg, end hiin ældre, og dette har ogsaa gjort, at den indtil de seneste Tider har været fulgt, medens Urimeligheden af den anden fremlyste ved første Ojekast, og gjorde den umulig. Det vidner ligeledes om Snorres sunde Sands, at han ved Benyttelsen af de legendariske Sagaer har forstaaet at udelade endeel Aeventyr og Fabler, som i disse findes optagne. Senere meddeler han endeel Legender om Kong Olafs Jertein, anførte hist og her efter Tidsfølgen; men med dem var det en anden Sag; de udgjorde en væsentlig Deel af Folkets religiose Tro, og kunde saaledes ej undværes. Imidlertid lader det dog til, at i nogle Haandskrifter flere ere tilfojede, som Snorre oprindeligt ikke har meddeelt. — Hvad Snorre selv har udrettet med Hensyn til Tidsregningen, og hvad han har hentet fra Are Frode, maaskee ogsaa fra Sæmund, kan nu ej saa noje angives, da man ej besidder disse Verker. Sandsynligviis er det dog kun Kongernes Tiltrædelses- og Dods-Aar, samt maaskee Aaret for enkelte fremragende Begivenheder, som Snorre har hentet fra hine. Den nærmere Fordeling af Begivenhederne aarviis er upaatvivleligt Snorres eget Verk. I Olaf Tryggvessons Historie har han, som overalt, ej været ganske heldig hermed, og Tidsfolgen findes bedre ordnet i Abbed Bergs Omarbeidelse; men vi maa ej glemme, at Snorres Arbeide er et første Forsøg, hvorimod Berg havde hans Forarbeide at støtte sig til. Det er desuden uvist, om Bergs Tidsregning, fordi den er rimeligere, derfor og i sig selv er sikkrere. Saavel han, som Snorre fulgte vistnok mest sit eget Skjøn. I Tidsregningen for Olaf den Hellige er Snorre fortrinlig, og han maa her enten have haft usedvanligt gode Hjelpemidler, eller have udviklet en usedvanlig Skarpsindighed. Det faldt næsten af sig selv, at Snorre under sit Ophold i Norge og Sverige personligt søgte at indhente Efterretninger ved Samtaler med kyndige Mænd og ved at besøge merkelige Steder. Men der gives og umiskjendelige Tegn dertil i hans Verk. Saaledes har han upaatvivleligt erfaret meget af, hvad han beretter til Udfyldning af Ynglingesagnene, under Besøget i Vestergøtland, ligesom han og her, efter hvad der nys er viist, maa have

faaet de Oplysninger, hvorpaa han grundede sin Skildring af Sveriges indre Forhold. Her har han vel og hørt de Svenske, (som han i Cap. 290 siger) benegte, at Folk skulle være omkomne, da Olaf den Hellige grov sig ud af Mælaren. Af Cap. 109 sees, at han selv maa have været ved Haugesund forat undersøge Harald Haarfagres Grav. Ligeledes kan man af Cap. 137 see, at han maa have været paa Rastarkalv og seet Bautastenene ved Egil Uldserks Høj. Hertil havde han og Lejlighed paa de Kystfarter, hvorved han ledsagede Skule Jarl. Derimod skulde man af den Omstændighed, at flere Navnfejl forefindes i alle nu tilværende Afskrifter af hans Verk, hvor enkelte Begivenheder i det indre af Landet beskrives, slutte at Fejlene virkelig skyldes ham selv, ej senere Afskrivere, og at de hidrøre fra den Omstændighed, at han har fulgt utydelige Haandskrifter, og læst et og andet fejl, uden ved personlig Nærværelse paa Stedet at have kunnet opdage eller rette paa Fejlen*).

Vi have nu givet en, som vi antage, for vort Øjemed her tilstrækkelig Udsigt over Snorres Virksomhed som historisk Forfatter, og paaviist hans Fortjenester samt ogsaa hans Mangler som saadan. Det maa heraf være blevet indlysende, at de sidste intet have at betyde i Sammenligning med de første, og at han er fuldelig berettiget til det store Navn, han har faaet, som den norske Historieskrivnings Fader. Han fortjener det saa meget mere bogstaveligt, som andre historiske Sagaer, vedkommende Norge og dets Skatlande, have faaet sin Tilværelse ved at slutte sig til hans Verk, og heelt at optage de Stykker af dette, som passede. Saaledes er en stor Deel af Sagaen om de orknøiske Jarler ligefrem udskreven af Snorres Verk, ligesaa en stor Deel af Sagaen om Færoernes Høvdinger. Vi skulde endog ej være utilbøjelige til at antage, at ogsaa disse Skatlands-Sagaer skrive sig fra Snorres Haand, eller at han idetmindste foranstaltede dem udarbejdede, for at Norges Historie derved kunde blive fuldstændig, og at ogsaa de hørte blandt de af Snorre forfattede Sagaboger, som Sturla Sighvatsson lod afskrive. Ligeledes ser man, at Olaf den Helliges Saga blev særskilt afskreven, og med enkelte Tillæg ordnet til et eget Verk; det

---

*) Dette maa have været Tilfældet i Cap. 318, hvor der, som paaviist, i alle Haandskrifter staar „Valdres" istedetfor „Vardal," ganske vist ved Fejllæsning, og fordi Snorre naturligviis kjendte Navnet „Valdres" godt, men derimod sikkert aldrig havde hørt tale om Vardal. End tydeligere kan man paavise en Fejltagelse i Cap. 402, hvor vi endnu i den legendariske, ældre Olafssaga have Snorres Kilde; vi see der, at han har læst Suvellir istedetfor Silvellir (Selsvoldene), Urguröst istedetfor Vágaröst (Vaagerøsten), Uso istedetfor Sil (Sel) o. s. v. Ligeledes i Cap. 472 og 473, hvor han har læst Sefsurd istedetfor Skjersurd, Orǫsbrekka, istedetfor Crosbrekka, Krosbrekka, vögnum (Vogne) istedetfor veginum Vejen). Men da det jo dog er muligt, at Fejlen ikke ligefrem er udgaaet fra Snorre selv, men fra den, der reenskrev hans Verk, og da det rette desuden nu forefindes i den legendariske Saga, har vi anseet det for rigtigst, at rette Fejlene.

er allerede omtalt, at Abbed Berg lagde Snorres Fortælling om Olaf Tryggvesson til Grund for sin vidtløftige Olaf Tryggvessons Saga. Ej at tale om de vidtløftige Bearbeidelser af de følgende Kongers Sagaer, hvor Snorres Verk ligeledes paa de fleste Steder ligger til Grund.

Da Snorre aabenbart nærmest skrev sit Verk for norske Læsere, er der heller intet Under, at flere Afskrifter deraf, vel endog temmelig mange, fandtes i Norge. Afskrifter bleve endog tagne, efterat Sproget selv havde ophørt at være Skriftsprog, og derfor skrevet ikke længer var ret forstaaeligt for Mange; saaledes afskrev Biskop Jens Nilsson i Oslo i sine unge Dage en Deel deraf. Men kun faa af disse Afskrifter have vedligeholdt sig til vore Dage. De fleste ere formodentlig blevne tilintetgjorte som saamange andre gamle norske Pergamentsbøger, nemlig ved at falde i uvidende Menneskers Hænder, der klippede dem itu og brugte dem til Indbinding af andre Bøger. Et Par Haandskrifter kom til Universitetsbibliotheket i Kjøbenhavn, og opbrændte der i den store Ildebrand 1728, men heldigviis har man Afskrifter af dem, som den flittige og af Nordens Oldliteratur saa fortjente Arne Magnusson lod tage. Han erhvervede og en smuk Afskrift af det hele Verk, paa Olaf den Helliges Saga nær, som endnu findes i hans efterladte og til Universitetsbiblitheket i Kjøbenhavn testamenterede Haandskriftsamling; men den er ikke saa god, som den er smuk at see til*). I den samme Samling findes ogsaa større eller mindre Stykker af andre Haandskrifter.

Den første Bearbeidelse paa dansk af Snorres Verk, som udkom efterat Norge havde faaet fælles Skriftsprog med Danmark, var af Jens Mortensson, Prest paa Sjælland, og er trykt i Aaret 1594 under Titelen Norske Kongers Krønike. Men det er kun et Udtog, enten fordi det af ham benyttede Haandskrift var et saadant, eller han selv forkortede Texten. Allerede tidligere, henved 1590, havde den fortjente Peder Clausson, Prest til Undal i Listerlehn, udarbeidet en Oversættelse, ligeledes i Udtog, ej alene af Snorres Verk, men og af de paafølgende Kongesagaer; den henlaa imidlertid utrykt, indtil i 1633, da Professor Ole Worm i Kjøbenhavn befordrede den til Trykken, forøget med en af ham selv udarbeidet Udsigt over den Deel af Norges Kongehistorie, der ligger imellem Kong Haakon Haakonsson og Margrete, saavelsom med en af Peder Clausson forfattet Beskrivelse over Norge. Dette Verk er senere blevet optrykt i Kjøbenhavn med forandret Retskrivning og Tillæg af de udeladte Steder; og denne Udgave findes endnu ikke saa sjeldent omkring i Norge. Det merkeligste ved Peder Claussons Oversættelse er, at man ved Sammenligning med de nu forhaandenværende Haandskrifter kan see, at han ej har benyttet disse, men haft andre, tildeels forskjellige, som nu ej længer findes. Dette giver den altid et blivende Verd; forøvrigt lader den, saa fortjenstlig den var for

*) Den kaldes Friis-Haandskriftet, fordi den i sin Tid tilhørte Adelsmanden Otto Friis.

sin Tid, meget tilbage at ønske; den er ikke sjelden skjødesløs, og Meningen misforstaaet. En svensk forkortet Bearbeidelse var allerede noget tidligere udkommen; men Sverige har den Fortjeneste, allerførst at have leveret en Udgave af Snorres Verk i Grundsproget; denne udkom nemlig i Stockholm 1697, besørget af Joh. Peringskiold, ved Hjelp af Islendingen Gudmund Olafsson. Det er ledsaget baade med svensk og latinsk Oversættelse. For sin Tid var denne Udgave upaaklagelig; den gjengav i alle Fald Texten nogenledes fuldstændig. Men Haandskrifterne, efter hvilke den besørgedes, vare slette, og med mange i nyere Tid gjorte, Snorre uvedkommende, Tilsætninger. Det var derfor et herligt Foretagende, da man i Kjøbenhavn 1777 skred til at udgive Snorres Verk paany efter de foromtalte Haandskrifter. Udgaven besørgedes af den lærde Nordmand G. Schøning, med flere Islændingers Hjelp, og bekostedes af Arveprinds Frederik. Texten ledsagedes med dansk og latinsk Oversættelse, saavelsom Fortaler og enkelte oplysende Anmærkninger. Schøning naaede dog kun at udgive de to første Dele, der sluttede med Olaf den Helliges Saga. Det øvrige, der dannede den tredie Deel, udkom ej førend efter Schønings Død, besørget af S. Thorlacius. Denne tredie Deel er langt mindre omhyggeligt behandlet, end de to første; der findes endog her ikke faa af Fejlene og de nyere Tillæg i den peringskjoldske Udgave optagne*), og et af de bedste Haandskrifter er aldeles ikke benyttet. En ny Textudgave af Snorre kunde derfor endnu saare vel tiltrænges. Et Aftryk af Texten i den store kjøbenhavnske Udgave, uden Oversættelse og Anmerkninger er udkommet i Stockholm 1816—29, men alle Fejl findes her bibeholdte.

Trangen til en ny og bedre Oversættelse af Snorres Verk foranledigede Selskabet for Norges Vel til at overdrage den lærde og højtbegavede N. F. S. Grundtvig at udarbeide en saadan. Den udkom ogsaa fra hans Haand i 1818. Den bærer, som alle hans Arbeider, Genialitetens Præg; Versene, der heelt igjennem ere omdigtede, ej ligefrem oversatte, læses især med Velbehag, og i Fortællingen selv er Meningen overalt nøjagtigt gjengiven. Men dog har denne Oversættelse aldrig kunnet faa ret Indgang hos det norske Folk. Den er nemlig mere en Omklædning i dansk Folke-

*) Saaledes har man f. Ex. i Cap. 695, hvor der handles om Olaf Kyrres Forbedringer og Gilderne, optaget efter Peringskjøld en forklarende Anmerkning, oprindelig tilføjet af Peder Clausson, men igjen af Peringskjold eller hans Hjelper oversat paa nyere Islandsk og indskudt i Texten, samt hvor ovenikjøbet Peder Claussons Ord ere misforstaaede. P. C. tilføjer nemlig „at der da ej maatte drikkes uden i Vertstuer og Laugshuus;" dette „Laugshuus" skriver han paa den da brugelige Maade „Lauffshuus," men hos Peringskjold findes dette gjengivet „laufshus," og oversat „lofsalar;" det samme uheldige Tillæg med den ligesaa uheldige Oversættelse er og optaget i den store kjøbenhavnske Udgave, og er derfra endog kommet ind i Aalls Oversættelse. I Slægtregistret fra Villjam Bastard er flere Linjer satte dobbelt, først hos Peringskjold, siden i den kjøbenhavnske Udgave, hvilket gjør en overvættes Forvirring.

sprog, end en virkelig Oversættelse; meget er derved blevet aldeles uforstaaeligt for Menigmand i Norge, og det Hele har faaet et vist Anstrøg af Spøg og Løjer, der ikke ret synes at passe med Grundtextens ædle Simpelhed. National dansk er den maaskee, men ikke norsk. Trangen til en Oversættelse for Norge var altsaa ligefuldt tilstede, og denne søgte den hoitfortjente Fædrelandsven Jac. Aall at afhjelpe ved selv at udarbeide en Oversættelse, den ovenomtalte, der udkom i Aarene 1838—39, smukt udstyret, og ledsaget af Karter og Afbildninger, samt af ypperlige oplysende geographiske Anmerkninger, forfattede af den lærde Capt. G. Munthe til Kroken. Denne Oversættelse fandt og en Udbredelse, som den fortjente, især da den ved Udgiverens Foranstaltning solgtes uforholdsmessig billigt. Derfor er der nu ogsaa kun faa Exemplarer af den tilbage i Boghandelen, og da det vilde overstige en sedvanlig Forlæggers Kræfter, at bekoste et nyt Oplag af den, kan et saadant ikke ventes. Af de i Begyndelsen af denne Fortale anførte Grunde udkommer da nærværende Oversættelse, fra Udstyrets Side beregnet paa at kunne blive en virkelig Folkebog, hvori jeg derhos har søgt at benytte Lejligheden til, saavidt muligt at berigtige de Fejl, der findes i de ældre Udgaver og Oversættelser.

Jeg har her derfor ej holdt mig til noget enkelt Haandskrift, men til alle de forhaandenværende, udvælgende de bedste Læsemaader. Hvor aabenbare Fejl fandtes, har jeg rettet dem, men dog derhos sædvanligviis gjort Læseren opmærksom derpaa i en Anmærkning*). Endelig har jeg søgt at gjøre det Hele baade læseligere og kortere, samt derfor mindre bekosteligt, ved at udelade alle overflodige Vers. Af disse anføres nemlig, som bekjendt, en stor Mængde, de fleste kun til Hjemmel eller Bestyrkelse for, hvad der fortælles, og kun en liden Deel som indgribende i Fortællingen selv, eller som Ord, der lægges de talende eller handlende Personer i Munden. Disse sidste kunne naturligviis ikke undværes, og maa derfor ogsaa i Oversættelsen gjengives. Hine derimod spille kun samme Rolle, som nutildags Citater af Documenter eller Actstykker i historiske Verker; naar slige allerede forefindes trykte og tilgængelige for Almeenheden, er det tilstrækkeligt at henvise til de Steder, hvor de saaledes forefindes, og unødvendigt at optage dem i sin Heelhed. Man kan derfor og være overbeviist om, at hvis Bogtrykkerkunsten allerede havde været opfunden før Snorres Tid, og Kvadene særskilt havde været udgivne, eller om man endog kun havde haft flere, let tilgængelige Afskrifter af dem, vilde Snorre ogsaa have ladet det beroe med at henvise dertil. Men da Afskrifterne vare yderst faa; ja da der af mange maaskee ikke forefandtes flere Afskrifter end den ene, som Snorre selv havde, var han nødt til, hver Gang han paaberaabte sig et Vers, ogsaa at anføre det. Nutildags derimod, da Versene kunne læses i saa mange trykte Udgaver

---

*) En Undtagelse gjør de nysomtalte Capitler 402, 472 og 473, hvor det er forsømt, men denne Forsømmelse indhentes her i Fortalen.

af Kongesagaerne, er det allerede af denne Grund overflødigt at gjengive dem i Oversættelsen. Vi vilde dog have forsøgt derpaa, hvis de virkelig i Oversættelse havde afgivet noget Udbytte for Læseren. Men de fleste ere af den Beskaffenhed, at deres Skjønheder alene kunne føles og erkjendes, naar man læser dem i Grundsproget; oversatte beholde de kun faa Spor tilbage deraf, og de fleste Læsere ville kun finde dem at være eensformige Gjentagelser af det samme og det samme, mest Beskrivelser af Krigstog eller Kampe, hvor der ej engang synderligt dvæles ved det særegne og betegnende for hver enkelt Daad, men kun tales i Almindelighed om Slagtummel, Saars Uddeling, Kongers Fald, Ravnes og Ulves Mættelse o. s. v. Kommer nu hertil, at de fleste ere forfattede i et saa indviklet Versemaal, og med saa mange Omskrivninger, at det ofte grændser til det Umulige at gjengive dem i denne Form, og at de under enhver Omstændighed, saaledes gjengivne, blive stive og tvungne, saa vil man let erkjende, at den Møje i Ordets egentlige Forstand maa kaldes spildt, som derpaa anvendes. Anstrengelsen staar ej i mindste Forhold til Udbyttet. For Læseren er det i de fleste Tilfælde aldeles tilstrækkeligt, at erfare, at den omskrevne Begivenhed omtales af den paaberaabte Skald. Og derfor har jeg somoftest, naar Snorre siger f. Ex. „dette omtaler Hallfred“, og derpaa anfører Verset, ladet det blive ved hiin Paaberaabelse af Skalden, men udeladt Verset, eller i det høieste kun i faa Ord antydet Indholdet. Undtagelser har jeg alene gjort, naar Versene vare af mere end sædvanlig Vigtighed, eller forfattede i et let Versemaal, der gjorde det muligt at gjengive dem nogenledes tilfredsstillende. Saaledes ere alle de anførte Stykker af Thjodolfs Ynglingatal optagne, hvilke ere af større Vigtighed end Fortællingen, der ledsager dem; ligeledes de Vers, der hist og her anføres af Eivinds Haaleygjatal, samt hele hans Haakonsmaal. Ogsaa hvor Vers eller Stykker af Kvad forekomme som Ord, der lægges de handlende eller talende Personer i Munden, har jeg ofte ladet det bero ved en omtrentlig og forkortet Gjengivelse af Indholdet i ubunden Stiil, da jeg af de anførte Grunde mistvivlede om at kunne oversætte dem tilbørligt i Versform; saaledes f. Ex. ved Sighvats Fritalenhedsviser i Cap. 566. En og anden kunde maaskee mene, at jeg heller efter Grundtvigs Exempel burde have oversat Versene i andre, nutildags brugelige Versemaal. Men hertil svarer jeg kun, at, om jeg end havde seet mig istand dertil, vilde Versene efter min Mening ganske tabe sin Charakteer, naar Versemaalet, som selv er det mest charakteristiske, forandredes, og det var da et Spørsmaal, om det ej var bedre, slet ikke at oversætte dem. Man indseer ellers letteligt, at ved den af mig fulgte Fremgangsmaade er ej alene Fortællingen bleven befriet for mange Afbrydelser og saaledes mere behagelig, men hele Verkets Omfang er blevet betydeligt mindre, og dette selv derfor saa meget mindre bekosteligt. — Med Hensyn til Sproget har jeg først og fremst haft norske Læseres Tarv for Øje, og derfor ikke taget i Betænkning at anvende

Ord, der ikke egentlig tilhøre det danske Skriftsprog, naar jeg derved kunde komme Originalens Mening og Udtryksmaade nærmere; medens jeg dog paa den anden Side heller ikke ligefrem har lagt an paa at bruge Norvagismer eller Provincialismer, hvor jeg ligesaagodt kunde hjelpe mig med det sedvanlige Ord i Skriftsproget. Thi saalænge jeg ikke heelt igjennem skulde benytte det nuværende norske Folkesprog, men oversætte i Skriftsproget, vilde det være en Affectation og Smagløshed, ideligen at gjøre Vold paa dette ved Ord og Talemaader, som ej tilhørte det. Den rette Middelvej, eller Grændsen for hvad der kan tillades, og hvad der er for meget, er imidlertid vanskelig nok at finde, og bestemmes maaskee forskjelligt af enhver Enkelt efter hans særegne Følelse og Opfattelsesmaade: jeg har fulgt min, og Enhver, der finder at jeg har afveget formeget paa den ene eller den anden Side, maa holde dette for Øje. Jeg vil dog ikke undlade at bemerke, at der gives enkelte Ord, som ganske vist bør bibeholdes, og som jeg derfor ogsaa har bibeholdt, aldeles uforandrede, da de aldeles ikke kunne oversættes tilfredsstillende. Saadanne Ord ere fornemmelig visse i Lovene forekommende Begrebs-Betegnelser, visse Titler, Fags og Kunst-Udtryk o. s v. Saadanne ere f. Ex. Lov-Udtrykkene „Grid" (midlertidig Sikkerhed eller Leide), „Trygd" (endelig Sikkerhed), „utlæg" (fredløs, egentlig udenfor Lovene), og „Utlegd" (Fredløshed); „Landraadesag" (Søgsmaal om at ville støde Kongen fra Thronen eller berøve ham hans Rige), „Landraademand" (En der er skyldig i Landraadesag), „Hærør" (Krigsbudstikke), „Ørvarthing" (et ved Ør- eller Piil-Budstikke sammenkaldt Thing), „Thegn" (Undersaat), „Tign" (fyrstelig Verdighed), „Veitsle" (eg. Ydelse, dernæst de Forleninger af Krongodser, Kongen uddeelte, saavelsom og de Ydelser, oftest forbundne med Gjestebud, som Krongodsernes Indehavere og andre Afgiftspligtige præsterede Kongen paa hans Reiser); „Lendermand" (eg. en Mand der har faaet Land, men altid betegnende den fornemste Klasse af Veitslemænd, der ej havde Tign, og som paa det nærmeste traadte i de gamle Hersers Sted). Fremdeles af Fag-Udtryk: Knarr, Fleertal Knerrer (stort Kjøbmandsskib), Skeid (et eget Slags større Krigsskib), Hamle, (Aarebaand), Byrding (Fragtskib) o. s. v. Vilde man oversætte disse og lignende Ord, kunde man ligesaa gjerne finde paa at oversætte „Jarl", "Thing", „Lagmand" o. s. v., og det maa vistnok ansees for et Misgreb af tidligere Oversættere eller historiske Skribenter, naar de forsøgte derpaa. I den Tid, da man endnu havde den gamle Lovbog, men omsat i dansk, lod man dog netop hine uoversættelige Ord staa, og i Svensk bibeholdes endnu i Lovsproget mange Udtryk, der ej længer forekomme i daglig Tale. Men hvor jeg har troet at burde bibeholde slige Ord, har jeg dog oftere, især i Begyndelsen samt ellers, hvor det kunde synes tilraadeligt, tilføjet en Forklaring, enten i Parenthese eller nedenunder. Misforstaaelser ville saaledes her neppe kunne indtræde.

I Udgaverne af Snorres Verk, saavelsom de derefter udarbeidede Over-

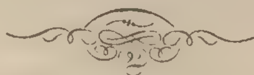
sættelser, er det Hele inddeelt i visse Afsnit eller Sagaer, med særskilt Overskrift, som Ynglingasaga, Halfdan svartes Saga, o. s. v., og disse Sagaer ere igjen inddeelte i Capitler, der for hver af dem begynder med No. 1. Men foruden at det er højst tvivlsomt, om denne Inddeling hidrører fra Snorres Tid, er det i sig selv ubekvemt, naar man skal paaberaabe sig et Sted i Verket, at maatte nævne baade Sagaen og Capiteltallet. Jeg har derfor fundet det bedst, at give alle Capitlerne ligefra Begyndelsen fortløbende Tal, medens jeg dog for den lettere Oversigts Skyld har ladet hiin nysnævnte Inddeling i Sagaer og disses Overskrift blive staaende, da de dog ikke kunde gjøre nogen Skade.

Denne Oversættelse er beregnet paa at skulle udgjøre et eneste Bind, og dette bliver ingenlunde uforholdsmessigt stort. Det er, som allerede i Subskriptionsplanen antydet, Hensigten i et følgende Bind ogsaa at levere Sverres Saga og de følgende Kongesagaer, saa langt de naa; men uden at den, der kjøber det ene Bind, derfor ogsaa er bunden til at kjøbe det andet. Derfor leveres ogsaa et dobbelt Titelblad saa at den, der ønsker at besidde begge Bind, kan benytte det, der betegner det nærværende som det første af disse, den derimod, som kun ønsker dette, kan benytte det andet.

Omstændigheder, fra først af ikke forudseede, have forhalet Tilendebringelsen af dette Bind ud over den i Subskriptions-Indbydelsen lovede Tid. Men dette haaber jeg paa Grund af hine Omstændigheders særegne Natur, at Læseren vil holde mig noget til Gode, især da hiin Tid maaskee var altfor kort beregnet, og selv nu ej saa særdeles lang Tid kan siges at være medgaaet i Forhold til hvad der sedvanligviis ved et Verk af denne Udstrækning plejer at medgaa. Uagtet Trykningen forstørstedelen er skeet under mit Ophold udenlands, saa at jeg ikke selv har kunnet besørge Correcturen, antager jeg dog at denne ved at besørges af Hr. Cand. Siegwart Petersen, intet lader tilbage at ønske, og aflægger jeg ham herfor min forbindtligste Tak.

Videre veed jeg ikke at tilføje, uden Ønsket om at Snorres herlige Verk ved denne min Medvirkning maa finde den Udbredelse, det fortjener, og Kjærligheden til Fedrelandet og dets ærværdige Minder derved finde ny Næring og Styrke.

P. A. Munch.

Forfatterens Fortale.

I denne Bog har jeg først ladet skrive gamle Frasagn om Høvdinger, der have haft Rige i Nordlandene og den danske Tunge,[1] efter kyndige Mænds Beretninger, saa og nogle af deres Slægter, eftersom det har været mig berettet. Endeel heraf findes i de Langfedgatal eller Slægtregistre, hvori Konger eller andre storættede Mænd have regnet sin Æt, men Endeel er ogsaa skrevet efter gamle Kvæder eller Sagadigte, som man har haft til Morskab. Omendskjøndt vi nu just ej have fuld Visshed for dette, saa kjende vi dog Exempler paa, at gamle kyndige Mænd have antaget Sligt for sandt. Thjodolf hin Frode (den Kyndige) fra Hvin var Harald Haarfagres Skald; han digtede ogsaa et Kvæde om Kong Ragnvald Heidumhærre (højere end Heider), hvilket heder Ynglingatal. Ragnvald var Søn af Olaf Geirstada-Alf, Halfdan Svartes Broder. I dette Kvæde nævnes 30 af hans Forfædre, og fortælles om enhver Enkelts Død og Gravsted. Her regnes Ætten lige fra Fjølnes Fader Yngve-Frey, hvilken Sviarne længe efter paakaldte som Gud, og efter hvem Navnet „Ynglingerne" siden er dannet. Et andet lignende Kvæde digtede Eivind Skaldespilder om Haakon Jarl den mægtige, Sigurd Jarls Søn, og opregnede hans Forfædre lige til Sæming, der ogsaa sagdes at være Søn af Yngve-Frey: dette Kvæde kaldes Haaleygjatal; der tales ogsaa om hver Enkelts Død og Højlæggelsessted. Efter Thjodolfs Beretning er allerførst Ynglingernes Levnet beskrevet; siden er det forøget efter kyndige Mænds Sagn. Den første Old heder Brand-Old; da skulde man brænde alle Døde, og reise Bautastene efter dem; dog siden Frey blev højlagt i Uppsale, gjorde mange Høvdinger ligesaaofte Høje, som Bautastene, til Minde om sine Frænder. Da sidenefter Dankongen Dan den Mykillaate (Storsindede) lod sig gjøre en Høj, og bød, at man efter hans Død skulde bære ham did i kongelig Dragt og Hærklæder, ligesaa hans Hest med alt Sadeltøj og meget andet Gods, og mange af hans Ætmænd derefter gjorde det samme: da begyndte Høj-Olden

[1] Det vil sige „i alle tre nordiske Lande", ikke i Norge alene.

i Danmark, men Brand-Olden holdt sig endnu længe hos Sviar og Nordmænd [1]).

Da Harald den haarfagre var Konge i Norge, bebyggedes Island. Hos Harald vare Skalder; disses Kvæder kan man endnu, ligesom og Kvæderne om alle de Konger, som siden have været i Norge. Vi have mest holdt os til, hvad der siges i disse Kvæder, der bleve kvædte for Hovdingerne i deres eget Paahor, eller de Arvekvæder, som Skaldene fremsagde for deres Sonner. Thi de Ord, der staa i bunden Stiil, ere de samme, som de vare fra forst af, naar man kvæder rigtigt, og de kunne ikke forandres, om Kvadet end siden gaar fra Mund til Mund. Anderledes er det derimod med de mundtlige Fortællinger; det er ikke sagt at enhver opfatter Tingen paa den samme Maade, andre huske efter nogen Tid ikke rigtigt hvorledes Fortællingen lod fra forst af, eller glemme meget ud; saaledes bliver deres egen Fortælling ikke nojagtig. Det var jo mere end 240 Aar efter Islands Bebyggelse, forend Folk her begyndte at nedskrive Fortællingerne; og i denne lange Tid vilde disse neppe kunne have holdt sig i Folkemunde, hvis der ikke havde været baade gamle og nye Kvæder, hvortil man kunde stotte Hukommelsen. Saaledes have forstandige Mænd for haaret sig ad, naar de vilde soge det sande i en Beretning, at de ansaa de Mænds Udsagn for paalideligt, der selv saa Begivenhederne, og vare tilstede derved. Naar altsaa Skaldene selv vare tilstede i Slagene, er deres Vidnesbyrd om disse fuldkommen at stole paa. Vel er det Skaldenes Viis, at rose den mest, som de just staa for, men det torde dog Ingen vove, at sige En selv Bedrifter, han skulde have udfort, hvilket Alle, som horte det, og han selv med, vidste var Opspind og Snak: thi det var da Spot, men ingen Roos.

Om Presten Are hin Frode.

Are Prest hin Frode, Son af Thorgils Gellesson, var den forste her til Lands [2]), som paa Norsk optegnede Begivenhederne, baade gamle og nye. I Begyndelsen af sin Bog skrev han mest om Islands Bebyggelse og Lov; siden om Lovsigemændene, hvor længe enhver var i Embedet. Han regnede Aarene forst til den Tid, Kristendommen kom til Island, og siden lige til sine Dage; dertil anforte han ogsaa meget andet, saavel om Kongernes Levetid baade i Norge, Danmark og England, som om de store Tidender, der her i Landet have tildraget sig. Mange forstandige Mænd holde alle hans

1) Hvad der hidtil er anfort, sigter til den forste Part af Forfatterens Verk, eller den saakaldte Ynglingasaga; nu gaar han over til at tale om sin Hjemmel for det folgende, lige til Are Frodes egen Tid, da de skriftlige Kilder begyndte. 2) d. e. paa Island.

Beretninger for højst paalidelige. Han gjorde sig megen Umag for at opspore Begivenhederne, og var saa gammel at han var fød Aaret efter Harald Sigurdssons Fald [1]). Han skrev, som han selv siger, Norges Kongers Liv og Levnet efter Odd Kolssons, Hall paa Sidas Sønnesøns, Beretning; Odd havde erfaret, hvad han vidste, af Thorgeir Afraadskoll, en meget forstandig Mand, og saa gammel, at han boede under Nidarnes dengang Haakon Jarl den mægtige blev dræbt. Paa samme Sted lod Kong Olaf Tryggvesson siden berede Anlægget af Kjøbstaden, hvor den nu staar. Presten Are Thorgilsson kom 7 Aar gammel til Haukadal til Hall Thorarinsson, og var der i 14 Aar. Hall var saare forstandig og havde god Hukommelse; han kunde mindes, at Thangbrand Prest døbte ham, da han var 3 Aar gammel: det var Aaret før Kristendommen blev lovtagen paa Island. Are var 12 Aar gammel, da Biskop Isleif døde. Hall drog Lande imellem, og var i Fællig med Kong Olaf den Hellige, hvorved han fik stor Forfremmelse; derfor vidste han god Besked om hans Regjering. Da Biskop Isleif døde, vare næsten 80 Aar forløbne fra Kong Olaf Tryggvessons Fald. Hall døde 9 Aar efter Biskop Isleif [2]), da han var 94 Aar gammel. Han havde sat Bo i Haukadal 30 Aar gammel, og boede der i 64 Aar: saa skrev Are. Teit, Biskop Isleifs Søn, var til Fostring hos Hall i Haukadal, og boede der siden: han oplærte Are Prest, og sagde ham mangen vigtig Kundskab, som Are siden optegnede. Are lærte og Mangt og Meget af Thurid, Snorre Godes Datter; hun var meget forstandig. Hun mindtes sin Fader Snorre, som var henved 35 Aar, da Kristendommen kom til Island, og døde et Aar efter Kong Olaf den Helliges Fald. Derfor var det intet Under, at Are Prest vidste god Besked om gamle Tidender, baade her og udenlands, thi han var selv lærelysten, forstandig og havde god Hukommelse, og tillige havde han hørt saa meget af gamle og forstandige Mænd.

[1]) Altsaa Aar 1067. [2]) Altsaa Aar 1089.

Ynglinga-Saga.

(1) Jordens Kreds, som Menneskerne beboe, er gjennemskaaren af mange Bugter; store Hav gaae fra Yderhavet ind i Jorden. Det er bekjendt, at et Hav gaar fra Njorvesund [1]) heelt ud til Jorsaleland [2]). Fra dette Hav gaar en lang Havbugt imod Nordost, som heder det sorte Hav; det adskiller to af Jordens tre Hoveddele. Østenfor kalder man Landet Asia, men vestenfor kalde Nogle det Europa, Andre Enea. Nordenfor det sorte Hav ligger Svithjod hiint store, eller kolde: Svithjod hiint store sige Mange er ikke mindre end det store Serkland; Nogle ligne det ved det store Blaaland. Den nordre Deel af dette Svithjod ligger ubygt, formedelst Frost og Kulde, ligesom den sydre Deel af Blaaland er øde formedelst Solhede. I Svithjod ere mange store Hereder, mangeslags underlige Folk og mange Tungemaal: der ere Dverge, Riser og Blaamænd, der ere og Dyr og Drager, forfærdeligt store. Nordenfra de Fjelde, der ligge udenfor alt bebygget Land, løber der en Aa gjennem Svithjod, som retteligen heder Tanakvisl eller Vanakvisl. Den kommer til Søen inde i det sorte Hav. I Vanakvislerne kaldte man Landet Vanaland eller Vanaheim. Den Aa adskiller hine to af Jordens Trediedele; østenfor ligger Asia, men vestenfor Europa, som der forhen er sagt.

(2) Østenfor Tanakvisl i Asia kaldtes Landet Aasaland eller Aasaheim, men Hovedborgen, som var i Landet, kaldtes Aasgaard. I Borgen var der en Høvding, som hed Odin; der var et stort Blotsted (Offersted). Der var den Skik, at tolv Hovgoder vare de Fornemste; og skulde de raade for Blot og Domme mellem Folk. De kaldtes Diar eller Drottnar; dem skulde alt Folket tjene og lyde. Odin var en stor Hærmand, foor vide omkring og underlagde sig mangt et Rige. Han var saa sejersæl, at han vandt i alle Slag, saaat tilsidst hans Mænd troede, at Sejeren i hvert Slag var ham vis. Det var hans Sedvane, naar han sendte sine Mænd til Kam-

---

[1]) Strædet ved Gibraltar. [2]) Det hellige Land.

pen eller i andre Ærender, at han iforveien lagde sine Hænder paa deres Hoved, og gav dem sin Velsignelse; thi da troede de, at Alt vilde gaa godt. Saa var det og med hans Mænd, hvorsomhelst de vare stedte i Nød, paa Sø eller Land, at de paakaldte hans Navn, og tyktes sædvanlig deraf at faa Hjelp; thi hos ham syntes de at have al deres Trøst. Han drog ofte saa langt bort, at han dvælede paa sin Reise i mange Aar.

Odin havde to Brødre: den ene hed Vee, den anden Vilje. (3)
Disse hans Brødre styrede Riget, naar han var borte. Det var en Gang, da Odin var dragen langt bort, og havde været længe hjemmefra, saaat Æserne ej mere ventede ham hjem; da begyndte hans Brødre at skifte Arven efter ham, men hans Kone Frigg tog de begge til Egte. Men kort efter kom Odin hjem, og tog han da sin Kone tilbage.

Odin drog med en Hær mod Vanerne, men de vare vel paa- (4)
ferde og verjede sit Land, saaat Sejren var snart hos den Ene, snart hos den Anden; begge herjede hverandres Land og gjorde hinanden Skade. Men da begge Parter tilsidst kjededes derved, satte de Fredsstevne mellem sig, sluttede Fred og gave hinanden Gisler. Vanerne sendte sine ypperste Mænd, Njord den rige og hans Søn Frey, men Æserne derimod En som hed Hone, og kaldte ham skikket til at være Høvding. Han var en stor og meget smuk Mand. Med ham sendte Æserne ogsaa En som hed Mime, en saare klog Mand; men Vanerne sendte derimod den som var visest i deres Flok; han hed Kvaase. Da Hone kom i Vanaheim, blev han strax gjort til Høvding: Mime gav ham alle Raad. Men naar Hone var paa Thinge eller ved Stevner, uden at Mime var hos ham, og vanskelige Sager kom fore, da svarede han stedse det samme, nemlig: „Raader nu I Andre!" Da fattede Vanerne Mistanke om, at Æserne havde bedraget dem i Mandebyttet: de tog Mime, halshuggede ham og sendte Æserne Hovedet. Odin tog det, smurte det med slige Urter, at det ej kunde raadne, kvad Galdre derover og tryllede det saaledes, at det talte med ham, og sagde ham mange skjulte Ting. Njord og Frey satte Odin til Blotgoder, og vare de Diar hos Æserne. Njords Datter var Freyja, hun var Blotgydje, og lærte først Æserne Seid, som hos Vanerne var brugelig. Da Njord var med Vanerne, havde han haft sin Søster til Egte, thi saa tillod Loven der; deres Børn vare Frey og Freyja. Men hos Æserne var det forbudet at have saa nære Frænder til Egte.

En stor Fjeldryg strækker sig fra Nordøst til Sydvest, den skiller (5)
mellem det store Svithjod og andre Riger. Søndenfor Fjeldet er der ej langt til Tyrkland: der havde Odin store Ejendomme. I den Tid droge Romernes Høvdinger vide om Jorden og lagde under sig alle

Folk, men mange andre Hovdinger flygtede for denne Ufred af sine Lande. Men fordi Odin var fremsynet og troldkyndig, vidste han, at hans Afkom skulde bo og bygge i Nordparten af Jorden. Da satte han sine Brodre, Vee og Vilje, over Aasgaard; men han drog selv bort, og med ham alle Diar og meget andet Folk; forst vester i Gardarike, og derpaa syd i Saxland. Han havde mange Sonner: vide om Saxland underlagde han sig Riger og satte der sine Sønner til Statholdere. Derpaa drog han nord til Soen og tog sin Bolig paa en Ø. Det Sted heder nu Odins-Ø paa Fyn. Da sendte han Gevjon nord over Sundet at lede efter Land; hun kom til Gylve, der gav hende et Plogsland. Hun drog derpaa til Jotunheim og avlede der fire Sønner med en Jotun; dem forvandlede hun til Ørne, spendte dem for Plogen og drog Landet ud i Havet, vester mod Odinsø. Det heder Selund, der boede hun siden. Hende fik Skjold, Odins Søn: de boede i Leidra. Der er et Vand eller en Sø siden-efter, ved Navn Logen. Fjordene ligge i denne, som Nessene i Selund. Herom kvad Skalden Brage den Gamle:

Gevjon drog fra Gylve,
glad paa Havets Flade
med de stønnende Stude
større Land Danmark.
Hoveder fire og aatte
Oine, der de pløied'
Sletten gjennem Søen,
Stolte Tyrene bare.

Da Odin horte, at oster hos Gylve var et godt Land at beboe, drog han derhen, og Gylve og han sluttede Forlig, fordi Gylve tyktes ikke have Kraft nok til at staa Æserne imod. Meget havde Odin og Gylve imellem sig i Kneb og Koglerier, men Æserne fik stedse Overhaand. Odin tog sin Bolig ved Laagen, der som nu kaldes Forn-Sigtuna, og gjorde der et stort Hov og Blot efter Æsernes Sedvane. Han tilegnede sig Landet der saa vide som han lod kalde det Sigtuna. Han gav Hovgoderne Bopæle: Njord boede i Noatune, Frey paa Uppsale, Heimdal paa Himinbjørg, Thor paa Thrudvang, Balder paa Breidablik; alle dem gav han gode Bopæle.

(6) Da Aasa-Odin kom i Nordlandene, og Diarne med ham, da er det sagt for sandt, at de begyndte og lærte fra sig de Idrætter, som man siden længe har brugt. Odin var gjevest blandt alle, og af ham lærte de alle Idrætterne, thi han kunde forst de fleste af dem. Skal man sige, hvorfor han var saameget hædret, da kom det deraf, at han var saa fager og verdig af Udseende, naar han sad hos sine Venner, at Alles Hu frydedes; men naar han var i Krig, syntes han sine Fiender forfærdelig. Aarsagen var, at han forstod den Idræt at skifte Udseende og Skikkelse hvorlunde han vilde; tillige talede han saa snilt og jevnt, at Alle, som horte derpaa, troede det alene Sandhed; alt sagde han paa Riim, saaledes som man nu kvæder det, der kaldes Skaldskab. Han og hans Hovgoder heed

Sangsmede, thi den Idræt begyndte fra dem i nordlige Lande. Odin kunde gjøre saa, at i Striden bleve hans Uvenner blinde eller døve eller forfærdede og deres Vaaben beed ej mere end Vønde; men hans egne Mænd fore brynjeløse og vare galne som Hunde eller Ulve, beed i sine Skjolde, og vare sterke som Bjørne eller Tyre, sloge ned for Fode, og hverken Ild eller Jærn beed paa dem. Det har man kaldet Berserksgang.

Odin skiftede stundom Ham; da laa Kroppen som sovende eller død, men han var da Fugl eller Dyr, Fisk eller Orm, og drog en kort Stund til fjerne Lande, i sine eller Andres Erender. Med blotte Ord kunde han og slukke Ild, stille Havet og vende Vindene til hvad Kant han vilde. Odin ejede et Skib der hed Skidbladne, som han foor paa over store Hav, men man kunde vikle det sammen som en Duug. Odin tog Mimes Hoved, og havde det med sig, som før er sagt: det sagde ham mange Tidender fra andre Verdener. Stundom vakte han døde Mænd op af Jorden, eller satte sig under Galger; derfor kaldes han Draugadrottin eller Galgadrottin. Han havde og to Ravne, som han havde lært at tale; de fløj vide om Land og sagde ham mange Tidender. Af alt dette blev han meget viis. Alle disse Idrætter lærte han fra sig med Runer og de Sange, der hede Galdrer: derfor ere Aserne kaldte Galdresmede. Odin kunde den Idræt som mest Magt havde, og udøvede den selv. Den heder Seid. Deraf kunde han vide Folks Skjebne og tilkommende Ting, saa og paaføre Folk Bane og Ulykke eller Vanhelse, saa og tage fra Folk Vid eller Magt og give Andre det. Men med denne Trolddom, naar den fremmes, følger saa stor Afmagt, at Mandfolk ej uden Skam syntes at kunne fare dermed: derfor lærte man Gydjerne denne Idræt. Odin vidste om alt jordgravet Gods, hvor det var skjult, og han kunde saadanne Sange, at Jorden, Bjerge, Stene og Høje lukkede sig op for ham, og bandt han med blotte Ord dem som raadede derover, gik ind og tog hvad han vilde. Af disse mægtige Idrætter blev han saare navnkundig; hans Uvenner frygtede ham, men hans Venner stolede paa ham, og troede paa hans Kraft og paa ham selv. Han lærte Blotgoderne sine fleste Idrætter; de var næst ham i al Viisdom og Trollekyndighed. Mange andre lærte dog ogsaa meget deraf, og derfra har Trollekyndighed udbredt sig vide og længe vedvaret. Men til Odin og de tolv Høvdinger blotede Folk, kaldte dem sine Guder og troede længe sidenefter paa dem. Efter Odins Navn dannedes Navnet Audun, og kaldte Folk saaledes sine Sønner, men af Thors Navn er Thore eller Thorarin, eller man har lagt andre Navne til, saasom Steinthor eller Hafthor, eller og forandret det paa end flere Maader.

Odin satte den Lov i sit Land, som før havde gjeldt hos Aser- (8)

ne. Saaledes fastsatte han, at alle døde Mænd skulde brændes og bæres paa Baal med al deres Ejendom; han sagde, at med saastor Rigdom skulde Enhver komme til Valhall, som han havde med sig paa Baalet. Det skulde han og nyde, som han selv havde gravet i Jorden; men Asken skulde bæres ud i Søen eller graves ned i Jorden. Efter gjeve Mænd skulde der gjøres Høje til Minde om dem. Efter alle de Mænd, som nogen Mands Kraft var hos, skulde der reises Bautastene, og denne Skik vedvarede længe siden. Da skulde man blote imod Vintren til et godt Aar; midt om Vintren til god Afgrøde, og tredie gang om Sommeren, det var Sejrsblot. Over hele Svithjod [1] gave Folkene Odin Skat, nemlig en Penning for hver Næse, men han skulde til Gjengjeld verje deres Land for Ufred og blote for dem til et godt Aar.

(9) Njord fik en Kone, som hed Skade, hun vilde ikke leve sammen med ham, og giftede sig siden med Odin. De havde mange Sønner: en af dem hed Sæming; om ham digtede Eivind Skaldespilder dette:

Hiin Skat-Fører
og Skjold-Farver
Æsers-Søn
med Jernvidjen [2] avled',
da i Mandheim
den meste Tid'
Stridsmandvennen
og Skade boed.
Bjerg-skridende
Skiers Dis
mange Sønner
med Odin fik.

Til Sæming talte Haakon Jarl den Mægtige sin Slægt. Dette Svithjod kaldte de Mandhjem, men det store Svithjod kaldte de Gudhjem; fra Gudhjem fortalte de mange Tidender og mange vidunderlige Ting.

(10) Odin blev sotdød i Svithjod, og da hans Bane nærmede sig, lod han sig merke med Spyd-Odd (Geirsodd) og tilegnede sig alle vaabenbidte Mænd; han sagde, at han drog til Gudhjem, og vilde der siden modtage sine Venner. Nu troede Sviarne at han var kommen til den gamle Aasgaard og levede der evindeligen. Da begyndte paany Troen paa Odin og Paakaldelsen af ham. Ofte tyktes Sviarne at han aabenbarede sig for dem for store Slag, og gav han da Nogle Sejr, men Nogle bød han til sig; begge Kaar syntes dem gode. Da Odin var død, blev han brændt, og den Brand blev gjort meget prægtig. Det var deres Tro, at jo højere Røgen steg op i Luften, desto højere anseet var den i Himlen, hvem Branden tilhørte; og desto rigere, jo mere Gods der brændte med ham.

(11) Njord af Noatune blev nu Herre over Sviarne, og vedligeholdt Blotene; ham kaldte Sviarne da sin Drottin; han tog Skattegaver af dem. I hans Dage var der god Fred, og gode Aar i alle Dele,

---

[1]) Svithjod er det egentlige Sverige eller Svealand. [2]) D. e. Jotnekvinden.

saaat Svearne troede, at Njord raadede for Aar og Menneskers Velstand. I hans Dage døde de fleste Diar, og bleve alle brændte: man blotede til dem siden. Njord blev sotdød; han lod sig merke til Odin for han døde: Sviarne brændte ham, og græd meget over hans Grav. Frey tog derpaa ved Riget efter Njord; han blev (12) kaldet Drottin over Sviarne og tog Skattegaver af dem: han var vennesæl og aarsæl som hans Fader. Frey reiste et stort Hov i Uppsale, og satte der sin Hovedbolig, lagde dertil alle sine Indkomster i Land og Løsøre; da stiftedes den saakaldte Uppsala-Ode, og har stedse holdt sig siden. I hans Dage begyndte Frodefreden, da var der og gode Aar over alle Lande: det tilskreve Sviarne Frey. Derfor blev han saameget mere dyrket end de andre Guder, som Landsfolket i hans Dage var rigere end før, formedelst Freden og Aaret. Gerd Gymesdatter heed hans Kone; deres Søn heed Fjolne. Frey heed ogsaa Yngve; Yngvenavnet blev siden brugt i hans Æt som Hædersnavn, og Ynglinger kaldes siden hans Ætmænd. Frey blev syg, men da Sygdommen tog Overhaand, tænkte hans Mænd paa Raad, og lod kun faa Folk komme til ham, men indrettede en stor Høj med en Dør paa og tre Glugge. Da Frey var død, bare de ham lønligen i Højen, og sagde til Sviarne at han endnu levede, og vogtede ham der tre Aar. Al Skatten heldte de ind i Højen; i een Glug Guldet, i en anden Sølvet, i den tredie Ertspengene. Endnu vedvarede de gode Aar og Freden.

Freyja holdt imidlertid Blotene vedlige, thi hun levede da ene (13) efter Guderne, og blev den navnkundigste Kvinde paa sin Tid, saaat alle hæderlige Koner skulde kaldes med hendes Navn, saaledes som de nu hede, Fruer. Saa heder og enhver Kvinde Freyja, d. e. Frue over sin Ejendom, men Huusfreyja, d. e. Husfrue, den som har et Bo. Freyja var meget ustadig; Odd heed hendes Husbonde, hendes Døttre heed Nośs og Gerseme, de vare meget fagre: efter deres Navne kaldes de dyrebareste Klenodier saaledes. Da alle Sviarne endelig vidste, at Frey var død, men de gode Aar og Freden vedvarede, troede de, at det stedse vilde være saa, medens han var i Svithjod, og vilde derfor ikke brænde ham, men kaldte ham Verdens Gud, og blotede mest til ham for gode Aar og Fred hele Tiden sidenefter.

Fjolne, Yngve-Freys Søn, raadte dernæst for Sviarne og Uppsala-Ode. Han var mægtig, aarsæl og fredsæl. Da var Fred-Frode (14) i Leidra; mellem dem var stort Venskab og de indbød hinanden til sig. Da Fjolne drog til Frode i Selund, var der beredt et stort Gilde, og mange indbudne vide om Land. Frode havde store Husebygninger; der var gjort et stort Kar mange Alne højt, og sammenfestet med store Tømmerstokke; det stod i en Understue, men der oven-

over var et Loft med aabent Gulv, saaat Drikken blev heldt derned-igjennem: Karet var blandet fuldt med Mjød og det var en meget sterk Drik. Om Kvelden blev Fjølne fulgt til Herberg i det nærmeste Loft, og hans Følge med ham. Om Natten gik han ud i Svalen at lede efter et vist Sted, han var søvnbetynget og overstadigt drukken. Da han vendte tilbage til Herberget gik han frem efter Svalen til en urigtig Loftsdør og derind, snublede paa Fødderne, og faldt i Mjødkaret, hvor han omkom. Saa siger Thjodolf fra Hvin:

Fremgang fik
udi Frodes Gaard
Feigdens Bud,
der til Fjølne kom.
Og Svithjods
Styrer skulde
i vindløs Bølge
sin Bane finde.

(15) Svegde tog Riget efter sin Fader: han gjorde det høitidelige Løfte at lede efter Gudhjem og den gamle Odin. Han drog selv tolvte vide om i Verden, kom ud i Tyrkland og i det store Svithjod, og fandt der mange af sine Frænder. Han var paa denne Reise fem Aar; da kom han tilbage til Svithjod og dvælede hjemme en Stund. Ude i Vanaland havde han faaet en Kone, som hed Vana; deres Søn var Vanlande. Svegde drog endnu en Gang ud at lede efter Gudhjem. Østerpaa i Svithjod heed en stor Gaard Steen, der er en Steen saastor som et stort Huus. Om Kvelden efter Solnedgang, da Svegde gik fra Drikkelaget til Sovestuen, saa han hen til Stenen, og blev var at en Dverg sad under den. Svegde og hans Mænd vare meget drukne og rendte til Stenen. Dvergen stod i Døren, kaldte paa Svegde, og bad ham at gaa ind, om han vilde finde Odin. Svegde løb ind i Stenen, men den lukkede sig til efter ham og han kom ej tilbage. Saa siger Thjodolf fra Hvin:

Durins Ætts
Dagen skyende
Salsvogter
Svegde narred,
da i Steen
storsindet
Aasa-Frænde
foor efter Dvergen.
Og Søkmimes
Sal saa klar
jette-bygt,
blev Fyrstens Grav.

(16) Vanlande heed Svegdes Søn, som tog Riget efter ham, og raadte over Uppsala-Ode: han var en stor Hærmand, og foor vide om Land. Han opholdt sig en Vinter i Finland hos Snjo den Gamle og fik der hans Datter Driva. Om Vaaren drog han bort, men Driva blev tilbage, og lovede han hende at komme igjen efter tre Aars Frist, men han kom ej i ti. Da lod Driva hente Huld Seidkone, men sendte Visbur, sin og Vanlandes Søn, til Svithjod. Driva kjøbte Huld til enten ved sin Seid at trolde Vanlande til Finland, eller ogsaa at dræbe ham. Da Seiden blev fremmet var Vanlande i Uppsale: da paakom der ham Lyst til at drage til Fin-

land, men hans Venner og Raadsmænd fraraadte ham det og sagde, at det vist kun var Finnernes Trolddom som voldte hans Reiselyst. Da blev han søvnig, og lagde sig til at sove. Da han netop var sovnet, raabte han og sagde, at Maren reed ham. Hans Mænd løb til og vilde hjelpe ham, men da de tog ham i Hovedet, traadte hun ham paa Benene, saaat de nær brast; da tog de til Fødderne, men saa kvalte hun Hovedet, saaat han døde. Sviarne tog hans Liig, og brændte det ved en Aa, der heder Skuta. Der blev hans Bautastene satte. Saa siger Thjodolf:

Men hin kloge
Herekvind
til Viljes Broder
Vanlande bragte
og Troldkvinden
træde skulde

stormodig
Stridsmænds Hersker,
og der brandt
paa Bredden af Skuta
gavmild Konge,
som Maren kvalte.

Visbur tog Riget efter sin Fader Vanlande; han egtede Aude (17)
den Riges Datter, og gav hende til Brudegave tre store Gaarde og et Guldsmykke. De havde to Sønner, Gisl og Andr. Men Visbur forlod hende og fik en anden Kone; hun drog da til sin Fader med sine Sønner. Visbur havde en Søn som hed Domalde; hans Stifmoder lod seide ham Ulykke paa. Da Visburs Sønner vare 12 og 13 Aar gamle, droge de til ham og krævede sin Moders Brudegave, men han vilde ej give dem den. Da sagde de, at Guldsmykket skulde vorde den bedste Mand i hans Æt til Bane, droge bort og hjem. Nu lode de fremdeles anstille Seid, for at det skulde lykkes dem, at tage sin Fader af Dage. Huld Volva [1]) sagde, at hun ej alene skulde udrette dette ved sin Seid, men ogsaa, at Ættedrab jevnligt skulde finde Sted i Ynglingernes Slægt. De samtykkede heri. Derefter samlede de Folk, kom uventet om Natten paa Visbur, og brændte ham inde. Saa kvad Thjodolf:

Og Visburs
Viljes Byrde [2])
slugte ned
Søens Broder.
Og Træernes
Tyv ophidsed' [3])

Sædets Værger
mod sin Fader;
og Drotten
ved egen Arne
glo-hed Hund
hylende bed.

Domalde tog Arv efter sin Fader Visbur, og raadte over Lan- (18)
dene. I hans Dage blev der stor Sult og Dyrtid i Svithjod. Da holdt Sviarne store Blot i Uppsale; den første Høst blotede de Øxne, men Aaringerne bedredes ei derved. Den anden Høst begyndte de med Menneskeblot, men Aaringerne var ligedan eller verre. Den

[1]) Volva eller Vala kaldtes Oldtidens Sandsigersker og Troldkvinder. [2]) Viljens (Aandens) Byrde er Legemet. [3]) Søens Broder og Træernes Tyv er Ilden.

tredie Høst kom Sviarne talrige til Uppsale, da Blotet skulde være: Høvdingerne raadslog, og bleve enige om, at Uaaret kom formedelst deres Konge Domalde, og tillige, at de skulde blote ham til et godt Aar, angribe og dræbe ham, og væde Stallene med hans Blod. Saa gjorde de og. Saa siger Thjodolf:

Engang det hændtes — blodige Vaaben
at Jorden væded' — bar Landshæren,
Sverd-Kæmper — da Sviars Æt
med Kongens Blod. — af Uaar keed
Og mod Domalde — Jydefienden [1])
dødindviet — ødelagde.

(19) Domar heed Domaldes Søn, som dernæst raadte over Riget. Han herskede længe i Landet; der var gode Aar og Fred i hans Dage. Om ham er intet andet sagt, end at han blev sotdød i Uppsale, og blev ført ud paa Fyrisvoldene [2]) og brændt der paa Aabakken. Der er og hans Bautastene. Saa siger Thjodolf:

Ofte jeg har — Halfs Bane (d. e. Ilden)
om Yngves Grav — blev baaren hen
kloge Folk — Nu jeg veed,
spurgt og frittet, — at verkbidt
hvor Domar — Fjølneætling
til dundrende — ved Fyre brandt.

(20) Dyggve heed hans Søn, som dernæst raadte for Landene. Om ham er intet andet sagt, end at han blev sotdød. Saa siger Thjodolf:

Dølge jeg vil ei — en kongelig Mand
at Dyggves Grav — jo kaare skulde.
Hestens Dise [3]) — Eenvoldsherren
har nu til Gammen. — i Yngves Folk
Thi til Niflheim — for Lokes Mø
Narves Søster — i Legen segned.

Dyggves Moder var Drott, Datter af Kong Danp, Søn af Rig, som først blev kaldet Konge i den danske Tunge [4]); hans Ætmænd brugte stedse siden Kongenavnet som det ypperste Hædersnavn. Dyggve blev først blandt sine Ætmænd kaldet „Konge"; forhen kaldte man dem „Drottner", men deres Koner „Drottninger" og Hirdfolket „Drott". Men enhver af Ætten kaldtes altid Yngve, Yngunne, Ingunne eller Yngvin, og alle tilsammen „Ynglinger". Dronning Drott var Søster til Kong Dan den Mykillaate, som Danmark har faaet Navn efter.

(21) Dag heed Kong Dyggves Søn, som tog Riget efter ham; han

---

[1]) Dette viser, at et ældre Sagn har ladet ham føre Krig med Jyderne. [2]) Sletterne ved Uppsale. [3]) Hestens (Helhestens) Dise er Hel. Hun kaldes ligeledes Narves Søster, fordi hendes Halvbroder, Lokes Søn, heed Narve. Lokes Mø kaldes hun, fordi hun var Lokes Datter. [4]) D. e. i hele Norden.

var saa viis en Mand, at han skjønnede Fugleröst. Han havde en Spurv, der sagde ham mange Tidender; den fløj til adskillige Lande. Det var engang, at Spurven fløj til Reidgotland [1]), til den Gaard, som hedder Vorva, den fløj i Bondens Ager og aad der. Bonden kom did, tog en Steen, og slog Spurven ihjel. Kong Dag blev ilde tilmode derved, at Spurven ej kom hjem, gik til Soneblot for forat fritte Guderne, og fik det Svar, at hans Spurv var dræbt paa Vorva. Siden bød han ud en stor Hær og drog til Gotland, men da han kom til Vorva, gik han op med sin Hær og herjede: Folket flygtede vidt og bredt. Kong Dag vendte med Hæren tilbage mod Skibene, da det kveldede, og havde dræbt og fanget mange Folk. Men da de droge over en Aa paa et Sted som heder Skjotansvad eller Vaapnevad, da løb en Verktræl frem af Skoven til Aabakken, og skød en Ho-Tjuge (Høgaffel) iblandt dem, som traf Kongen i Hovedet, saaat han strax faldt af Hesten og døde; hans Mænd droge hjem til Svithjod. I den Tid kaldtes den Høvding, som herjede, „Gram", men Hærmændene kaldtes „Gramer". Saa siger Thjodolf:

Veed jeg, at Dag
daadbegjærlig
drage maatte
til Dødes Rige,
da til Vorva
den vise Drot
kom med Sverdet,
sin Spurv at hevne.

Og det Ord
i Østerleden
Kongens Hær
fra Kampen bar
at Gramen
gjennemborede
Sleipnes [2]) Foders
spidse Gaffel.

Agne heed Dags Søn, som var Konge efter ham, en mægtig (22)
og udmerket Mand, en stor Hærmand og dygtig i alle Legems-Færdigheder. Det var en Sommer, at Kong Agne drog med sin Hær til Finland, gik op paa Land og herjede. Finnerne drog meget Folk sammen og gik i Striden. Froste heed deres Høvding. Der blev da et stort Slag, hvori Kong Agne fik Sejr; Froste faldt og meget Folk med ham. Kong Agne drog nu med Hærskjold over Finland, lagde det under sig, og fik meget Hærfang. Han tog og bortførte Skjalv, Frostes Datter, og hendes Broder Loge. Da han kom seilende østenfra, lagde han ind til Stoksund, og satte sine Tjeld (Telte) syd paa Stranden: der var dengang Skov. Kong Agne havde just det Guldsmykke, som Visbur havde ejet. Kong Agne tog Skjalv til Egte. Hun bad ham at gjøre Arveøl efter sin Fader. Da indbød han mange anseelige Mænd til sig, og gjorde et stort Gilde; navnkundig var han bleven af sit Tog; og der blev drukket heel meget. Men da Kong Agne blev drukken, bad Skjalv ham passe vel paa Smykket,

---

[1]) Saaledes kaldtes i ældre Tider de danske Lande. [2]) Sleipne er Odins Hest, Hestens Foder er Høet.

som han havde om Halsen. Han tog da og bandt det fast om sin Hals, forend han gik at sove, men Landtjeldet stod ved Skoven, og et højt Træ over Tjeldet, forat skygge mod Solen. Da Kong Agne var sovnet, tog Skjalv et tykt Snøre og fæstede under Smykket; hendes Mænd slog da Tjeldstængerne ned, men kastede Lykken af Snøret op i Grenene paa Træet og trak siden til, saaat Kongen hang overst oppe ved Grenene: det blev hans Bane. Skjalv og hendes Mænd løb ud paa et Skib og roede bort. Agne blev brændt der, og kaldes det Sted siden Agnafit, paa Østsiden af Tauren, vestenfor Stoksund. Saa siger Thjodolf:

Underligt var det, Loges Syster
hvis Agnes Hær i Luften hæved,
om Skjalves Svig ham som med Smykket
synes kunde, styre maatte
da Kongen Signys Brudgoms
med Guld-Kjeden svale Ganger [1]).

(23) Aalrek og Eirik heed Agnes Sønner, som vare Konger efter ham; de vare mægtige Mænd, store Hærmænd og Idrætsmænd. Det var deres Sædvane at ride Heste og tæmme dem baade til Gang og Løb; det kunde de bedst af Alle. De kappedes meget med hinanden i at ride bedst eller have de bedste Heste. Det var engang, at Brødrene reed ene bort fra andre Mænd med sine bedste Heste; de reed ud paa nogle Sletter, men kom ej tilbage. Man ledte da efter dem, og fandt dem begge døde, og Hovedet knust paa begge. Intet Vaaben havde de uden Bidslerne af Hestene, og dermed troe Folk at de have dræbt hinanden. Saa siger Thjodolf:

Faldt Aalrek, Dags Frænder
der hvor Eirik hinanden dræbte
for Broders Vaaben Uhørt det var,
fandt sin Bane, at Øgets Tøiler
Og med Hestens Freys Frænder
Hovedremmer i Feide brugte.

(24) Yngve og Alf vare Aalreks Sønner, som dernæst toge ved Kongedømmet i Svithjod. Yngve var en stor Hærmand og meget sejrsæl, skjøn, og den største Idrætsmand, sterk og saare kjek i Striden, gavmild paa Gods og meget lystig. Af alt dette blev han vensæl og navnkundig. Kong Alf hans Broder sad hjemme i Landet og var ikke i Hærferd; han blev kaldet Alf Elfse, var taus, streng og uvenlig. Hans Moder hed Dageid, Datter af Kong Dag den Mægtige, fra hvilken Doglingerne stamme. Kong Alf havde en Kone som hed Bera, en fager og rask Kvinde, samt meget lystig.

[1]) d. e. Galgen, thi da Hagbard, Signys Brudgom, blev hængt i en Galge, kaldes denne siden af Digterne Hagbards Hest.

Yngve Alreksson var en Høst kommen hjem af Vikingetog til Upsale, og var da saare navnkundig. Han sad tidt ved Drikken længe om Kveldene; Alf derimod gik ofte tidligt at sove. Dronning Bera sad ligeledes ofte oppe om Kveldene, og hun og Yngve talte da med hinanden for Gammens Skyld. Alf talte tidt med hende herom, bad hende gaae tidligere til Sengs, og sagde at han ikke vilde vaage efter hende. Hun siger, at den Kone var lyksalig, som havde Yngve, og ikke Alf, til Mand. Dette sagde hun idelig og blev Alf derfor meget vred. En Kveld traf det sig at Alf gik ind i Hallen, da Yngve og Bera sad i Høisædet og taltes ved; Yngve havde paa sine Knæ en Mæke (d. e. et kort Sverd); Folk vare meget drukne og gave ingen Agt paa at Kongen kom ind. Kong Alf gik til Høisædet, drog et Sverd frem under Kappen, og stak sin Broder Yngve igjennem dermed. Yngve løb op, drog Mæken, hug Alf Banehug, og faldt de begge døde paa Gulvet. Begge bleve høilagte paa Fyrisvoldene. Saa siger Thjodolf:

Og hiin Vogter
af Helligdommen
dræbt af Alf
død maatte ligge,
da Døglingen
dyppede Mæken
avindsyg
i Yngves Blod.

Skjendigt det var
at Bera skulde
djerve Stridsmænd
til Drab opbidse,
da Brødre blev'
hinandens Bane,
unødvendigt
af Aabrydé.

Hugleik hed Alfs Søn, som tog Kongedømmet over Sviarne (25)
efter Brødrene, thi Yngves Sønner vare endnu kun Børn. Kong Hugleik var ingen Hærmand, men sad rolig i Landet; han var meget rig og gjerrig paa Gods. Han havde gjerne i sin Hird alskens Spillemænd, paa Harpe, Gige og Fedle; han havde ogsaa hos sig Seidmænd og alskens troldkyndigt Folk. Hake og Hagbard heed to Brødre, der vare meget navnkundige. De vare Søkonger og havde meget Folk: stundom droge de begge sammen, men stundom hver for sig. Mange Kæmper vare med dem begge. Kong Hake drog med sin Hær til Svithjod mod Kong Hugleik, men denne samlede en Hær mod ham: forat hjelpe ham kom to Brødre, Svipdag og Geigad, begge navnkundige Mænd og de største Kæmper. Kong Hake havde med sig tolv Kæmper, hvoriblandt dengang ogsaa Starkad den Gamle; Kong Hake selv var og den største Kæmpe. De mødtes paa Fyrisvoldene; der blev et stort Slag, og bradt faldt Kong Hugleiks Mænd. Da søgte Kæmperne Svipdag og Geigad frem, men Hakes Kæmper ginge sex mod hver af dem, saa de bleve haandtagne. Da gik Kong Hake ind i Skjoldborgen mod Kong Hugleik, og dræbte ham der med hans tvende Sønner. Nu flygtede Sviarne, men Kong Hake lagde Landene under sig, og gjordes til Konge

over Sviarne. Han sad da i Landet tre Aar, men i denne Fredstid drog hans Kæmper fra ham i Viking, og samlede sig Gods.

(26) Jorund og Eirik vare Yngve Aalrekssons Sonner, de laa hele denne Tid ude med Hærskibe, og vare store Hærmænd. En Sommer herjede de i Danmark; da traf de Gudlaug Haaleygernes [1]) Konge, og holdt Slag med ham; Enden blev, at Gudlaugs Skib ryddedes, men han selv tagen. De flyttede ham til Land paa Straumo-Nes og hængte ham der. Hans Mænd kastede der en Hoj over ham. Saa siger Eivind Skaldespilder:

Overvunden
af Østens Konge
tæmte Gudlaug
hiin den grumme
Sigars Hest, [2])
men Yngves Sønner
gavmild Drottin
i Galgen hængte.

Liigbærende
luder paa Næset
Vinges Træ,
hvor Vigen deles.
Navnkundigt der
over Kongens Liig
Straumo-Nes
med Steen er dækket.

(27) Brodrene Eirik og Jorund bleve meget navnkundige af dette Verk, og tyktes langt storre Mænd end for. De spurte at Kong Hake i Svithjod havde sendt fra sig sine Kæmper, hvorpaa de styrede til Svithjod og drog en Hær til sig. Da Sviarne horte at Ynglingerne vare komne did, samlede en Mængde Folk sig til dem. Siden stevnede de op i Laagen og til Uppsale, imod Kong Hake; men han drager dem imode paa Fyrisvoldene med langt mindre Folk. Der blev et stort Slag. Kong Hake gik saa haardt frem, at han fældte alle som var ham næst, tilsidst fældte han Kong Eirik selv, og hug ned Brodrenes Merke. Da flyede Kong Jorund til Skibene, med alt sit Folk. Kong Hake fik saa store Saar, at han saa, at hans Levedage vilde ej vorde lange. Da lod han tage et Skib, som han ejede, lod det lade med dode Mænd og Vaaben, lod det flytte ud til Havs, lægge Roret i Lag og drage Sejlet op, men lægge Ild i Tyrived og gjore Baal paa Skibet. Vinden stod fra Land. Hake var nær ved Doden eller allerede dod, da han blev lagt paa Baalet. Skibet gik luende ud om Oerne i Havet, og var dette heel beromt længe sidenefter.

(28) Jorund, Kong Yngves Son, blev nu Konge i Uppsale. Han raadte da for Landet, og var ofte om Somrene i Hærferd. En Sommer drog han med sin Hær til Danmark, og herjede paa Jydland. Om Hosten sejlede han ind i Limfjorden og herjede. Han laa med sit Folk i Oddesund. Da kom did med en stor Hær Gylaug Haaleygernes Konge, Son af Kong Gudlaug, som for er omtalt;

---

[1]) Indbyggerne af Haalogaland eller Nordlandene i Norge. [2]) Sigar, Signy's Fader, lod Hagbard hænge, hvorfor og Galgen kaldes Sigars Hest. Vinges Træ kaldes den ogsaa.

han lægger til Strid med Jorund. Da Landets Mænd blev dette var, drev de til fra alle Kanter, baade med store og smaa Skibe. Kong Jorund blev overvældet, og hans Skib ryddet; han løb da overbord for at svømme bort, men blev haandtagen og ledet op paa Land. Kong Gylaug lod nu reise en Galge, førte Jorund derhen, og lod ham hænge. Saaledes endte han sine Dage. Saa siger Thjodolf:

Jorund, han,
der i Oldtid døde
Livet lod
i Limfjorden,
da højbringet
Hørrens Sleipne [1])
Gudlaugs Bane
bære skulde.
Og Hagbards
haarde Strikke
Hersedrottnen
om Halsen gik.

Aun eller Aane hed Jorunds Søn, som var Konge over Sviarne (29) efter sin Fader; han var en viis Mand og stor Blotmand, men ingen Hærmand, og sad rolig i Landet. I den Tid, da disse Konger, som nu ere omtalte, vare i Uppsale, herskede over Danmark først Dan den Mykillaate, han blev meget gammel; dernæst hans Søn, Frode den Mykillaate eller Fredsomme, dernæst dennes Sønner Halfdan og Fridleif; de vare store Hærmænd. Halfdan var ældst og den fornemste i Alt; han drog med sin Hær til Svithjod imod Kong Aun; de holdt nogle Slag, og sejrede stedse Halfdan. Tilsidst flyede Kong Aun til Vestergautland; da havde han været Konge over Uppsale 25 Aar. Han var og i Gautland 25 Aar, medens Kong Halfdan var i Uppsale. Kong Halfdan blev sotdød i Uppsale og er der højet. Da kom Kong Aun end til Uppsale, og var da 60 Aar gammel. Han gjorde nu et stort Blot, og blotede for at opnaa et langt Liv; han gav Odin sin Søn, som derfor blev blotet. Kong Aun fik det Svar af Odin, at han skulde endnu leve 60 Aar. Aun var derfor Konge i Uppsala i 25 Aar til. Da kom Aale den Frøkne med sin Hær til Svithjod, mod Kong Aun; han var en Søn af Kong Fridleif. De kæmpede med hinanden, og Aale sejrede altid. Da flyede Kong Aun andengang fra sit Rige, og drog til Vestergautland. Aale var Konge i Uppsala 25 Aar, indtil Starkad den Gamle dræbte ham. Efter Aales Fald drog Kong Aun atter tilbage til Uppsale, og raadte der for Riget endnu i 25 Aar. Da gjorde han et nyt stort Blot for at skaffe sig et langt Liv, og blotede sin anden Søn. Odin sagde ham, at han skulde leve evigt, saalænge han gav ham en af sine Sønner hvert tiende Aar, og at han tillige skulde give Herederne i sit Rige Navn efter Tallet paa dem af sine Sønner, som han blotede til Odin. Da han saaledes havde blotet syv Sønner, levede han i ti Aar, i hvilke han ikke kunde gaa, og blev

[1]) Hørrens (Hørstrikkens) højbringede Sleipne (Hest) er Galgen.

baaren paa en Stol. Da blotede han sin 8de Søn, og levede end 10 Aar, og laa da i Sæng. Da blotede han sin 9de Søn, og levede end 10 Aar; da drak han af Horn som Spædbarn. Da havde han een Søn tilbage, og vilde ogsaa blote ham, og give Odin Uppsale og de Hereder som ligge dertil, og kalde det Tiundaland. Sviarne hindrede ham deri, saa at der blev intet af Blotet. Siden døde Kong Aun, og er højet i Uppsale. Det kaldes siden Aane-Sot, naar en Mand dør verkløs af Ælde. Saa siger Thjodolf:

Endelig
i Uppsale
Aane-Sot
Aun monne fælde.
Seiglivet han
skulde vorde
andengang
til en Unge.
Og han den smalle
Spids af Klingen
fra Tyrens Pande [1])
til sig vendte,
da af Odden
paa Oxehorn
Sønners Drabmand
liggende drak.
Hjordens Glavind
mægted ej høje
Østerkonge
op at holde.

(30) Egil heed Aun den Gamles Søn, som var Konge i Svithjod efter sin Fader; han var ingen Hærmand, men sad hjemme i Rolighed. Tunne hed hans Træl, som havde været hos Aane den gamle; hans Raadgiver og Fehirde (d. e. Skatmester). Da Aane var død, tog Tunne en Mængde Løsøre og grov ned i Jorden. Men da Egil var bleven Konge, satte han Tunne blandt de andre Træle; dette fandt han sig slet ikke i, løb bort og mange Træle med ham. De tog det Gods, som Tunne havde gjemt; det gav han da sine Mænd, men de tog ham til Høvding. Siden drev meget Skarnsfolk til ham; de laa ude i Skovene, men stundom løb de ind i Herederne, og røvede fra Folk eller dræbte dem. Kong Egil spurte dette, og foor ud at lede efter dem med sine Folk; men da han havde taget sit Natteherberg en Nat, kom Tunne der med sit Følge, løb ganske uventet paa dem og dræbte mange af Kongens Mænd. Da Kong Egil merkede Ufreden, vilde han sætte sig til Modverge og lod sit Merke reise, men mange Folk flyede fra ham, thi Tunne med Sine søgte djerveligen frem: da saa Kong Egil ingen anden Udvej for sig end at fly. Tunne og hans Mænd forfulgte de Flygtende lige til Skoven; siden droge de tilbage til Bygden, herjede og røvede, og finge da ingen Modstand. Alt det Gods, som Tunne tog i Heredet, gav han sine Mænd; derved blev han vensæl og mandsterk. Kong Egil samlede en Hær og drog til Strid imod Tunne: de sloges, og Tunne vandt Sejr, men Kong Egil flygtede, og tabte meget Folk. Kong Egil og Tunne holdt aatte Slag, og Tunne

[1]) Klingen fra Tyrens Pande, Hjordens Glavind kaldes Hornet.

sejrede i dem alle. Derefter flyede Kong Egil af Landet, og drog til Danmark, til Frode den frokne i Selund: han lovede Kong Frode Skat af Sverige, imod Understøttelse; Frode gav ham da en Hær og sine Kæmper, og Egil drog med dem atter til Svithjod. Da Tunne spurte det, drog han imod ham med sine Folk. Der blev et stort Slag; Tunne faldt, men Kong Egil tog atter ved sit Rige, og Danerne droge hjem igjen. Kong Egil sendte Kong Frode gode og store Gaver hvert Aar, men betalte ikke Danerne nogen Skat, og dog holdt Venskabet sig mellem ham og Frode. Siden Tunne faldt, raadte Kong Egil ene for Riget i tre Aar. Det hændte sig i Svithjod, at en Tyr, der var bestemt tll Blot, var bleven gammel og gjødet saa sterkt, at den var mandolm; da man vilde tage den, løb den til Skogs og blev galen, og var længe i Skoven, hvor den gjorde Folk stor Skade. Kong Egil var en stor Veidemand; han reed ofte ud i Skovene forat veide Dyr. Engang var han reden ud paa Jagt med sine Mænd. Kongen havde forfulgt et Dyr længe, og reed efter det ind i Skoven fra alle sine Mænd. Da blev han Tyren var, reed til og vilde dræbe den. Tyren vendte sig mod ham, og Kongen stak til den, men Spydet skar sig ud, og Tyren stak nu Hornet i Siden paa Hesten, saaat den faldt strax flad ned, og ligesaa Kongen. Da løb Kongen op igjen, og vilde drage Sverdet, men Tyren stak ham med Hornene for Brystet, saaat de stod dybt ind. Da kom Kongens Mænd til og dræbte Tyren. Kongen levede kun en liden Stund og er højet ved Uppsale. Saa siger Thjodolf:

Og lovsæl
af Landet flyed
Tys Ætling
for Tunnes Vælde.
Men det spidse
Pande-Sverd farved¹)
Jøtnens Og
paa Egil rødt;

det som stolt
i Skoven ofter
Hovedet længe
højt havde baaret;
men skedløst
Hoved-Sverd¹)
højen Herster
til Hjertet stod.

Ottar heed Egils Søn, som tog Riget og Kongedømmet efter (31)
ham: han var ingen Ven af Kong Frode. Kong Frode sendte Mænd til Kong Ottar, for at hente den Skat, som Egil havde lovet ham. Ottar svarede at Sviarne aldrig havde betalt Danerne Skat, og at heller ikke han vilde gjøre det. Dermed vendte Sendemændene tilbage. Frode var en stor Hærmand. En Sommer drog Frode med sin Hær til Svithjod, gik op i Landet og herjede, dræbte mange Folk, men tog andre til Fange. Han fik overmaade meget Hærfang, brændte Bygden vide omkring, og gjorde stort Hærverk. Den anden Sommer drog Kong Frode at herje i Austerveg; da spurte Kong

¹) Pande- eller Hoved-Sverdet uden Skede ɔ: Hornet.

Ottar, at Kong Frode ej var i Landet. Han stiger da paa Hærskibe, drager ud i Danmark, herjer der og faar ingen Modstand. Han hører, at der er en stor Samling af Krigsfolk i Selund, stevner derfor først vester i Øresund, siden syd til Jylland, lægger ind i Limfjorden og herjer paa Vendel [1]. Der brænder han og gjør stor Ødelæggelse i Landet, hvor han kommer frem. Vott og Faste heed Frodes Jarler, som han havde sat til Landvern i Danmark, medens han selv var borte. Da Jarlerne spurte, at Sviakongen herjede i Danmark, samlede de en Hær, løb ombord paa Skibe og sejlede syd til Limfjorden. Der kom de aldeles uventet paa Kong Ottar og lagde strax til Strid; men Sviarne værgede sig vel, og der faldt Folk paa begge Sider. Men eftersom Folk faldt for de Danske, kom andet og mere til fra Herederne, og ligeledes lagde alle Skibe til, som vare i Nærheden. Striden endtes saaledes, at Kong Ottar faldt der paa Stedet, og Størstedelen af hans Folk med ham. Danerne tog hans Liig, flyttede det til Lands, og lagde det paa en Høj, hvor de lod Dyr og Ravne rive det isønder. De gjorde af Træ en Kraake, sendte den til Svithjod, og sagde at deres Konge Ottar ej var mere verd. Siden kaldte de ham Ottar Vendelkraake. Saa siger Thjodolf:

Ottar faldt
under Ørnens Klør,
duelig,
for de Danskes Vaaben.
Krigens Grib
med Klo saa blodig
den vakre Helt
paa Vendel sparked.

Veed jeg, det Verk
af Vott og Faste
det svenske Folk
til Sagn skal have,
at Frodes Jarler
fra Øen hist
den Drabelige
af Dage toge.

(32) Adils hed Kong Ottars Søn, som tog Kongedømmet efter ham; han var længe Konge og blev meget riig; ogsaa var han nogle Somre i Viking. Kong Adils kom med sin Hær til Saxland; der herskede en Konge ved Navn Geirthjof, men hans Kone heed Aaluf den mægtige; deres Børn nævnes ej. Kongen var ikke i Landet. Adils og hans Mænd stevnede op til Kongsgaarden og rovede der; nogle drev en Hjord ned til Strandhugg. Hjorden blev gjætet af Træle, baade Mænd og Kvinder, og alle dem toge de med sig. Iblandt dem var der en forunderlig fager Mo, som heed Yrsa. Kong Adils drog nu hjem med Hærfanget. Yrsa var ej blandt Trælkvinderne, og snart fandt man, at hun var klog og veltalende, og kyndig i Alt. Alle syntes derfor godt om hende, men dog Kongen mest; det kom da dertil, at Kong Adils holdt Bryllup med hende. Yrsa var nu Dronning i Svithjod, og tyktes at være en meget dygtig Kvinde.

[1] Vendel ɔ: Vendsyssel.

Kong Helge Halfdansſon raadte i den Tid for Leidra; han kom (33)
til Svithjod med ſaa ſtor en Hær, at Kong Adils ſaa ingen anden Udvej for ſig end at undfly. Kong Helge gik i Land med ſin Hær, herjede og fik meget Hærfang; han fangede Dronning Yrſa, forte hende med ſig til Leidra, og egtede hende: deres Son var Rolf Krake. Men da Rolf var tre Aar gammel, kom Dronning Aaluf til Danmark, og ſagde til Dronning Yrſa, at hendes Mand, Kong Helge, ogſaa var hendes Fader, men Aaluf hendes Moder. Yrſa drog da tilbage til Svithjod til Kong Adils, og var ſiden Dronning der ſaalænge hun levede. Kong Helge faldt paa et Krigstog. Rolf Krake var dengang aatte Aar gammel, og blev tagen til Konge i Leidra. Kong Adils havde ſtore Trætter med en Konge ved Navn Aale den Uppländſke; han var fra Norge. De holdt et Slag med hinanden paa Vænerens Jis: der faldt Aale, og Adils ſejrede. Om dette Slag er der et langt Fraſagn i Skjoldungeſagaen, og ligeledes om hvorledes Rolf Krake kom til Uppſale til Kong Adils; da var det, at Rolf Krake ſaaede Guldet paa Fyrisvoldene. Kong Adils var meget kjær i gode Heſte: han ejede ogſaa de bedſte Heſte i den Tid. Slongve heed en af hans Heſte, en anden Ravn, ſom han tog fra Aale, da han var død; af denne fodtes en anden Heſt, der og kaldtes Ravn, hvilken han ſendte til Haalogaland til Kong Godgeſt. Kong Godgeſt reed paa den, men kunde ej faae den ſtandſet inden han faldt af og fik ſin Bane; dette ſkede i Amd paa Haalogaland. Kong Adils var ved Diſa-Blot, og reed paa en Heſt om Diſa-Salen; Heſten ſnublede under ham og faldt, men Kongen fremover, og hans Hoved kom mod en Steen, ſaaat Hjerneſkallen kløvedes, men Hjernen laa paa Stenen. Det var hans Bane. Adils døde i Uppſale og er højet der. Sviarne kaldte ham en mægtig Konge. Saa ſiger Thjodolf:

Det veed jeg end,
at Adils ſkulde
ved onde Magter
ſin Ende finde.
Hugſtor og daadſæl
af Heſtens Bover
Freys Ætling
falde ſkulde.

Og Hjernen
af høie Konge
blandet blev
med bløde Dynd;
og i Uppſale
Aales Fiende,
daadſæl Drot
i Døden ſank.

Eyſtein heed Adils's Son, ſom dernæſt raadte for Sviavelde; i (34)
hans Dage faldt Rolf Krake i Leidra. I den Tid herjede Konger meget i Sviavelde, baade Daner og Nordmænd; mange Søkonger var der, ſom raadte over meget Folk, men intet Land havde. Ene den tyktes med fuld Ret at bede Søkonge, ſom aldrig ſov under ſodet Aas, og aldrig drak ved Arnens Hjørne.

Solve heed en Søkonge, Son af Hogne i Njardø; han herjede paa (35)
den Tid i Auſterveg, men havde og et Rige i Jylland. Han ſtyrede med

sine Folk til Svithjod. Kong Eystein var just da til Gjestebud i det Hered, som heder Lovund: did kom Kong Solve uventet om Natten, omgav Huset med Folk, og brændte ham inde med al hans Hird. Derpaa farer Solve til Sigtun og beder om Kongenavn og Antagelse, men Sviarne samle en Hær og ville værge Landet for ham; der blev da saa stort et Slag, at det er sagt at det ej endtes i 11 Døger [1]). Der fik Kong Solve Sejr, og var nu Konge over Sviavelde en lang Stund, indtil Sviarne svege ham, og blev han der dræbt. Saa siger Thjodolf:

Eystein, veed jeg
endte sit Liv
paa Lovund
for længe siden.
Og Kongen,
kvad man, med Sviar
af jydske Mænd
indebrændtes.
Og Træets
tærende Sot [2])
i eget Hjem
ham overrumpled',
da trofaste
Tømmerstue
fuld af Folk
over Fyrsten brandt.

(36) Yngvar heed Kong Eysteins Søn, som da blev Konge over Sviavelde. Han var en stor Hærmand, og ofte paa Hærskibe, thi Sverige havde da været meget hjemsøgt med Ufred, baade af Daner og Austervegsmænd. Kong Yngvar gjorde Fred med Danerne, og begyndte derpaa at herje i Austerveg. En Sommer havde han en Hær ude, drog til Eestland, og herjede om Somren paa et Sted, som heder Stein. Da kom Eesterne ovenfra med en stor Hær, og der holdtes et Slag. Landhæren var saa droj, at Sviarne fik ingen Modstand gjort: da faldt Yngvar, men hans Folk flygtede. Han er højet der ved selve Søen; det er i Adalsysla. Sviarne droge hjem efter denne Usejr. Saa siger Thjodolf:

Op det kom,
at Yngvar
for Syslas Folk
styrte maatte.
Og Hærkongen
ved Havets Hjerte
af eestisk Hær
blev overmandet.
Øster-Havet
for Sviakongen
Gymes Sang
til Gammen kvæder.

(37) Anund heed Yngvars Søn, som dernæst tog Kongedømmet i Svithjod. I hans Dage var der god Fred i Svithjod, og blev han meget riig paa Løsøre. Kong Anund drog med sin Hær til Eestland forat hevne sin Fader, gik op med sin Hær, herjede vide om Landet, og fik meget Hærfang; siden om Høsten vendte han tilbage til Svithjod. I hans Dage var der gode Aar i Svithjod. Kong Anund var en meget vensæl Konge.

Svithjod er et stort Skogland; der ligge Ødemarker saa store, at der ere mange Dagsreiser over dem. Kong Anund lagde stor

[1]) Døger, d. e. halvt Døgn. 11 Døger er altsaa 5½ Døgn. [2]) D. e. Ilden.

Vind og Bekostning paa at rydde Skovene og bebygge Rydningerne: han lod og lægge Veje over Ødemarkerne, og fandt man da vide i Skovene skovløst Land, hvor store Hereder bleve bebyggede. Paa denne Maade blev Landet vide bebygget, fordi Landsfolket var tilstrækkeligt til Landets Bebyggelse. Kong Anund lod bryde Veje over hele Svithjod, baade over Skove, Myrer og Fjeldkjøler: derfor blev han kaldet Braut-Anund. Kong Anund satte en Gaard for sig i hvert Storhered i Svithjod, og drog over hele Landet paa Veitsler (Gjestebud).

Braut-Anund havde en Søn, som heed Ingjald. Da var Ingvar Konge i Fjadrundaland. Han havde to Sønner med sin Kone, den ene heed Alf, den anden Agnar. De vare omtrent jevnaldrende med Ingjald. Vide om i Svithjod var der i den Tid Heredskonger under Braut-Anund, og for Tiundaland raadte Svipdag den Blinde. Der ligger Uppsale, og der er alle Sviars Thing. Paa denne Tid vare der ogsaa ved Midvinter store Blot, hvortil mange Konger søgte. Et Aar, da det leed til Midvinters, var en Mængde Folk kommen til Uppsale; der var Kong Ingvar og hans Sønner. Alf, Kong Ingvars Søn, og Ingjald, Kong Anunds Søn, vare begge sex Aar gamle. De begyndte en Børne-Leeg, og skulde hver raade for sin Skare; men da de legte med hinanden, var Ingjald usterkere end Alf, og dette tog han sig saa nær, at han græd derover. Da kom hans Fosterbroder Gautvid til, ledte ham bort til hans Fosterfader, Svipdag den Blinde, og sagde, at det var gaaet saare ilde med ham, og at han var usterkere og udygtigere i Legen end Alf, Kong Ingvars Søn. Da svarer Svipdag, at det var stor Skam. Dagen efter lod Svipdag tage Hjertet af en Ulv og stege paa Teen, og gav siden Ingjald, Kongens Søn, det at æde; fra denne Tid af blev han den grummeste og verste af Sindelag. Da Ingjald var voxen, begjerede Anund en Kone til ham, Gauthild, Datter af Kong Algaut; han var Søn af Gautrek den Gavmilde, Søn af Gaut, efter hvem Gautland har sit Navn. Kong Algaut tyktes vide at hans Datter monne være saare vel gift, naar hun fik Kong Anunds Søn, om han havde sin Faders Sindelag. Møen blev sendt til Svithjod, og holdt Ingjald Bryllup med hende saasnart Tid var dertil. (38)

Kong Anund drog en Høst mellem sine Gaarde med sin Hird, ad den Vej, som kaldes Himinheiden; det er nogle trange Fjelddale, med høje Fjelde paa begge Sider. Da var der megen Regn, men før havde der sneet paa Fjeldene. Der løb da ned en stor Skride med Gruus og Leer; Kong Anund og hans Folk bleve trufne af den, og faar Kongen sin Bane med meget Folk. Saa siger Thjodolf: (39)

Og Anund
Jonakers Sønners
Harm monne befte
under Himinfjelde.
Og Kongen,
Eesters Kuer,

overfaldtes
af Frillesønnen [1]).
Høgnes Værges
vældige Svinger
med Jordens Been
blev heelt bedækket.

(40) Da tog Ingjald, Kong Anunds Søn, Kongedømmet over Sviarne. Uppsalakongerne vare de fornemste Konger i Svithjod, i den Tid da der vare mange Heredskonger, lige siden Odin var Hovding over Svithjod. De, som sad i Uppsale, vare da Eenvoldshovdinger over hele Sviavelde, indtil Agne døde. Siden kom Riget først i Brødreskifte, som før er skrevet, og derefter deeltes Riget og Kongedømmet i Ætter, eftersom disse adskiltes; men nogle Konger ryddede store Marklande (Skoglande) og byggede der, og forøgede saaledes sit Rige. Da Kong Ingjald tog Riget og Kongedømmet, var der mange Heredskonger, som før er skrevet. Kong Ingjald lod berede et stort Gjestebud i Uppsale, og agtede at arve sin Fader, Kong Anund; han lod indrette en Sal, ikke mindre eller mindre prægtig, end Uppsalen selv. Han kaldte den Syvkongesalen; syv Høisæder vare gjorte deri. Kong Ingjald sendte Mænd over hele Svithjod, og bød til sig Konger og Jarler, og andre udmerkede Mænd. Til dette Arve-Øl kom Kong Algaut, Ingjalds Maag, og Kong Yngvar af Fjadrundaland med sine to Sønner, Alf og Agnar; Kong Sporsnjall af Nærike, Kong Sighvat af Aattundaland; alene Kong Granmar af Sudermanland var ikke kommen. De sex Konger bleve skikkede til Sæde i den nye Sal. Eet Høisæde af dem, Kong Ingjald havde ladet berede, var endnu tomt. Alt det Folk, som ogsaa var kommet, blev skikket til Sæde i den nye Sal, men sin egen Hird og alt sit eget Folk havde Ingjald ladet beskikke i Uppsalen. Det var Sedvane i den Tid, naar Arveøl skulde gjøres efter Konger eller Jarler, at den, som gjorde Arveøllet og indførtes i Arven, skulde sidde paa Trinnet foran Høisædet, indtil det Bæger, som kaldtes Bragebægret, blev baaret ind. Da skulde han staa op imod Bragebægret, sverge et Løfte og drikke af Bægret: derefter skulde man lede ham i det Høisæde, som hans Fader havde: saa var han berettiget til al Arv efter ham. Saaledes blev der da ogsaa her gjort: da Bragebægret kom ind, stod Kong Ingjald op, tog ved et stort Dyrshorn, og lovede, at han skulde forøge sit Rige med det Halve imod hvert af Verdens fire Hjørner, eller ogsaa dø; siden drak han af Hornet. Da Folk vare heel drukne om Kvelden, sagde Kong Ingjald til Folkvid og Hulvid, Svipdags Sønner, at de og deres

[1]) Efter en anden Beretning skal Anund være bleven dræbt af sin Broder Sigurd, der sandsynligviis har været Frillesøn; hertil sigtes der vel i Visen.

Mænd skulde væbne sig, som bestemt var om Kvelden. De ginge ud og hen til den nye Sal, og bare Ild paa den; strax efter begyndte Salen at lue. Der brandt sex Konger inde med alle sine Mænd, og de, som sogte at komme ud, bleve snart dræbte. Efter dette lagde Kong Ingjald under sig alle de Riger, som disse Konger havde ejet, og tog Skat af dem.

Kong Granmar spurte disse Tidender og al denne Svig. Da (41) tyktes han vide, at samme Skjebne var og ham tiltænkt, hvis han ej tog sig i Agt. Samme Sommer kom Kong Hjorvard, som kaldtes Ylfing, med sine Folk til Svithjod, og lagde ind i den Fjord som heder Morkefjord. Da Kong Granmar spurte det, sendte han Mænd til ham, og bod ham og alt hans Folk til Gjestebud. Denne modtog Tilbudet, fordi han ej havde herjet paa Kong Granmars Rige. Da han kom til Gjestebudet, var der stor Lystighed. Om Kvelden, naar Bægrene skulde tommes, var det Sedvane hos de Konger, som sade hjemme i sine Lande, at i de Gjestebud, de lode gjore, skulde en Mand og en Kvinde hver for sig drikke Tvimenning[1]) om Kvelden, saa langt det rak, men de, som flere vare, for sig selv. Vikingernes Lov var derimod, at om de end vare i Gjestebud, skulde de dog drikke alle tilsammen. Kong Hjorvards Hojsæde var beredet lige overfor Kong Granmars, og alle hans Mænd sad paa den Bænk. Da sagde Kong Granmar til sin Datter Hildegunn, at hun skulde gjore sig rede, og bære Øl for Gjesterne. Hun var en saare dejlig Kvinde. Hun tog en Solvkalk, fyldte den og gik for Kong Hjorvard, sigende: „Hil Eder, alle I Ylfinger, til Rolf Krakes Minde," drak saa halft ud og gav Kalken til Kong Hjorvard. Han tog Kalken og hendes Haand med, og sagde, at hun skulde sidde hos ham. Hun siger, at det ej var Vikingeskik at drikke Tvimenning med Kvinder. Hjorvard svarede, og gav at forstaae, at han nok helst vilde gjore en Forandring heri, lade Vikingeloven fare og drikke Tvimenning med hende. Da satte Hildegunn sig hos ham; de drak da begge tilsammen, og talede Mangt om Kvelden. Dagen efter, da Kongerne Granmar og Hjorvard kom sammen, begyndte Hjorvard at bejle, og bad om Hildegunn. Kong Granmar bar denne Sag frem for sin Kone Hild og andre fornemme Mænd, og siger, at de vilde faa en god Stotte i Kong Hjorvard. Hertil blev der yttret Bifald, og Alle fandt det raadeligt. Det blev da saaledes, at Hildegunn blev bortfæstet til Kong Hjorvard, og holdt han siden Bryllup med hende. Da skulde Kong Hjorvard blive hos Kong Granmar, fordi denne ingen Son havde til at vogte Riget med sig.

Den samme Host samlede Kong Ingjald sig Folk, og agtede sig (42)

[1]) Tomandslag

imod Granmar og Hjorvard; han havde en Hær ude fra alle de Riger, som han for havde lagt under sig. Da Maagerne spurte dette, samlede de Folk i sit Rige. Til deres Undsætning kom ogsaa Kong Hogne og hans Son Hilde, som raadte over Oster-Gautland. Hogne var Fader til Hild, som var gift med Kong Granmar. Kong Ingjald gik op paa Land med hele sin Hær, og havde meget mere Folk; Striden begyndte da, og blev meget haard. Men da de havde stredet en liden Stund, da flygtede Hovdingerne, som raadte for Fjadrundaland, og Vester-Gauterne, og de af Nærike og Aattunda-Land, og al den Hær, som var kommen af disse Lande, og droge til sine Skibe. Kong Ingjald kom i stor Nod, fik mange Saar, og maatte redde sig ved Flugten til sine Skibe. Der faldt Svipdag Blinde, hans Fosterfader, og begge dennes Sonner, Gautvid og Hulvid. Kong Ingjald drog med saa forrettet Sag tilbage til Uppsale, og var ilde tilfreds med sin Ferd. Han tyktes da at finde, at den Hær var ham utro, som han havde fra det Rige, han vandt med Hærferd. Efter dette var der stor Ufred mellem Kong Ingjald og Kong Granmar. Da det nu lange Stunder havde varet saaledes ved, bragte Begges Venner det dertil at de forligedes. Kongerne satte hinanden Stevne, kom sammen, og gjorde Fred mellem sig: den Fred skulde staa imellem dem, saalænge de tre Konger levede, og blev dette befæstet med Eeder og Trygder. Sidenefter om Vaaren drog Kong Granmar til Uppsale for at blote, som Sedvane var, mod Somren, at Freden maatte vare. Fretten[1]) faldt ham da saaledes, som om han ej længe skulde leve: siden drog han hjem i sit Rige.

(43) Om Hosten efter drog Kong Granmar og hans Maag Kong Hjorvard, at tage Veitsler i en O som hedder Sile, paa sine Gaarde. Da de vare ved Gjestebudet, kom Kong Ingjald med sin Hær en Nat, omringede Husene og brændte dem inde med alt deres Folk. Derefter underlagde han sig alt det Rige, Kongerne havde haft, og satte Hovdinger derover. Kong Hogne og hans Son Hilde rede ofte op i Sverige og dræbte Kong Ingjalds Mænd, som han havde sat over det Rige, deres Maag, Kong Granmar, havde ejet. En lang Stund varede Striden mellem Kong Ingjald og Kong Hogne, dog fik Kong Hogne beholde sit Rige for Kong Ingjald ligetil sin Dodsdag.

Kong Ingjald havde to Born med sin Kone; det ældste heed Aasa, det andet Olaf Trætelgja. Gauthild, Kong Ingjalds Kone, sendte Drengen til sin Fosterfader Bove i Vestergautland; der blev han, og Saxe, Boves Son, som kaldtes Flette, opfødte. Folk sige, at Kong Ingjald i alt dræbte 12 Konger, og sveeg dem alle uagtet

[1]) D. e. Spaadommen ifølge Frett, Adspørgelse af Guderne.

han havde lovet dem Fred: han blev kaldet Ingjald hin Ildraade. Han var Konge over den meste Deel af Svithjod. Aasa sin Datter giftede han med Kong Gudrod i Skaane; hun lignede sin Fader i Sindelag. Aasa voldte, at Gudrod dræbte sin Broder Halfdan. Halfdan var Fader til Ivar den Vidfadme. Aasa voldte og sin Husbondes, Kong Gudrods, Bane, og flyede siden til sin Fader.

Ivar den Vidfadme kom til Skaane, efter sin Farbroder Gudrods Fald, drog strax en stor Hær sammen og gik op i Svithjod. Aasa hin Ildraada var allerede forhen reist hjem til sin Fader. Kong Ingjald var just i Gjestebud paa Ræning, da han spurte, at Kong Ivars Hær var kommen nær. Ingjald tyktes ingen Styrke at have til at stride med Ivar; det tyktes ham og øjensynligt, at, gav han sig paa Flugt, vilde hans Fjender drive sammen fra alle Kanter. Da tog han og Aasa det Raad, som er blevet navnkundigt, at de gjorde alt Folket ganske drukkent; siden lod de lægge Ild i Hallen; den brandt der, og derhos alt det Folk, som var derinde, tilligemed Kong Ingjald og Aasa. Saa siger Thjodolf: (44)

Og Ingjald
af Dage tog
Røgreiseren
paa Ræning,
da Huustyven [1])
med hede Saaler
Gudekongen
gjennemtraadde.

Og den Herre
i hele Folket
synderligst
blandt Sviar tyktes,
siden han selv
sit eget Liv
uforfærdet
ende vilde.

Ivar Vidfadme underlagde sig hele Sverige; han erhvervede og hele Daneriget, en stor Deel af Saxland, hele Auster-Riget og Femtedelen af England. Af hans Ætt ere siden Danekongerne og Sviakongerne komne, som have haft Enevoldsmagten i de Lande. Efter Ingjald hin Ildraade kom Uppsalariget fra Ynglingernes Ætt, saavidt Mand af Mand i Række kunde tælles. (45)

Da Olaf, Kong Ingjalds Søn, spurte sin Faders Frafald, drog han med det Folk, som vilde følge ham, til Nærike, thi hele Svia-Almuen løb op med eet Samtykke, at fordrive Kong Ingjalds Ætt, og alle hans Venner. Men da Sviarne hørte til ham, fik han ej heller Lov til at være der; han drog derfor vester gjennem Skovene til den Aa, som falder nordenfra i Væneren, og heder „Elven." Der sloge de sig ned, og begyndte at rydde og brænde Skogen, og siden at bebygge den. Der blev snart store Hereder, hvilke de kaldte Vermeland; der var meget godt Land at beboe. Men da man i Svithjod spurte til Olaf, at han ryddede Skovene, kaldte man ham „Trætelgja" (d. e. Vedøxe), og ansaa hans Foretagende som for- (46)

[1]) Huustyven, som gjennemtraadde Kongen med hede Saaler, d. e. Ilden.

agteligt. Olaf fik en Kone, som heed Solveig, en Datter af Sølve, Halfdan Guldtands Søn vestenfra Soløer. Halfdan var en Søn af Sølve, Søn af Sølvar, Søn af Sølve hin Gamle, som først ryddede Soløer. Olaf Trætelgjas Moder heed Gauthild, men hendes Moder igjen Aaluf, Datter af Olaf hin Skygne, Konge af Nærike. Olaf og Sølva havde to Sønner, Ingjald og Halfdan; Halfdan opføddes i Soløer hos Sølve sin Morbroder, og blev kaldet Halfdan Hviitbein.

(47) Der var en stor Mængde Folk, som drog landflygtigt af Svithjod for Kong Ivar. De spurte, at Olaf Trætelgja havde gode Landsherligheder i Vermeland, og der samlede sig da til ham saastor en Folkemængde, at Landet ej kunde bære den; derfor blev der stor Sult og Uaar, hvilket de tilregnede Kongen. Sviarne ere nemlig vante ved at tilregne Kongen baade gode og onde Aaringer. Kong Olaf var ingen stor Blotmand; det syntes Sviarne ilde om, og troede, at Uaaret kom deraf: de samlede derfor en Hær, angrebe Kong Olaf, omringede det Huus han var i, og brændte ham inde, gave ham til Odin og blotede ham til et godt Aar for sig. Dette skete ved Væneren. Saa siger Thjodolf:

Ilden slugte
ved Søens Bred
Olaf, som plejed'
pløje Skoven.
Og glødfulde
Fornjots Søn

Klædet sveed
af Sviakongen.
Fra Uppsala
Ætte-Grenen
af Løfdes Slægt
for lang Tid svandt.

(48) De af Sviarne, som vare forstandigere, fandt, at Folkemængden var større end Landet kunde bære og at dette var Skyld i Uaaret, men at Kongen slet ikke havde voldt det. De toge nu det Raad, at de drog med hele Hæren vester over Eidskogen og kom ganske uventet frem i Soløer; der dræbte de Kong Sølve, men tog Halfdan Hviitbein tilfange. De tog ham til Konge over sig og gav ham Kongenavn: da lagde han Soløer under sig. Siden drog han med Hæren ud til Raumarike, herjede der, og fik det Folke ved Vaabenmagt.

(49) Halfdan Hviitbein blev en mægtig Konge. Han var gift med Aasa, Datter af Eystein den haardraade, Konge paa Oplandene, der raadte for Hedemarken. Halfdan og Aasa havde to Sønner, Eystein og Gudrød. Halfdan fik meget af Hedemarken, Thoten og Hadeland, og en stor Deel af Vestfold. Han blev en gammel Mand, og sotdød paa Thoten. Siden blev han flyttet ud paa Vestfold og højet paa et Sted, som heder Skæreid, i Skiringssal. Saa siger Thjodolf:

Det veed Hver, den bolde Konge
at Halfdan bortrev paa Thoten.
af Sagmidlerne[1]) Og Skæreid
savnes skulde. i Skiringssal
Og Dødens over den Brynklædtes
Dise grusom Been sig luder.

Ingjald, Halfdans Broder, var Konge i Vermeland; men efter hans Død lagde Kong Halfdan ogsaa Vermeland under sig, tog Skatter af det, og satte Jarler derover saa længe han levede. (50)

Eystein, Halfdan Hviitbeins Søn, var Konge efter ham paa Raumarike og Vestfold; han var gift med Hild, Datter af Eirik Agnarsson, som var Konge paa Vestfold. Agnar, Eiriks Fader, var Søn af Sigtrygg, Konge paa Vendel. Kong Eirik havde ingen Søn, og døde medens Halfdan Hviitbein levede. Halfdan og hans Søn Eystein underlagde sig da hele Vestfold. Eystein raadte over Vestfold, saa længe han levede. Da var der en Konge paa Varna, som hed Skjold, han var meget troldkyndig. Kong Eystein drog med nogle Hærskibe over til Varna, herjede der, og tog hvad han fandt, Klæder og andre Sager og Bondernes Gagn; tillige hugg han Strandhugg og drog siden bort igjen. Kong Skjold kom til Stranden med sin Hær, da Kong Eystein allerede var borte, og kommen over Fjorden. Men Skjold saa endnu deres Sejl; da tog han sin Kappe, svingede den og blæste. Da de sejlede ind om Jarlsø, sad Kong Eystein ved Styret; et andet Skib sejlede nær ved dem; lidt Bølgegang var der, og Sejlaasen[2]) af det andet Skib slog Kongen overbord: det blev hans Bane. Hans Mænd fik Liget optaget: det blev flyttet ind til Borro og en Høj opkastet over det paa Øren, ude ved Søen, ved Vadla. Saa siger Thjodolf: (51)

Men Eystein gjestmild Konge
for Aasen drog med Gruus bedækket,
til Byleist's der hvor hos Kongen
Broderdatter[3]) kommer iskolde
Og nu ligger Vadles Strøm
langt ud paa Stranden. i gautske Vove.

Halfdan heed Kong Eysteins Søn, som tog Kongedømmet efter ham; han blev kaldet Halfdan den Gavmilde og den Mad-ilde. Der fortælles, at han gav sine Mænd i Sold ligesaamange Guldpenge, som andre Konger Sølvpenge, men at han sultede Folk i Mad. Han var en stor Hærmand, laa længe i Viking, og fik sig Gods. Han var gift med Liv, Datter af Kong Dag paa Vestmare. (52)

---

[1]) D. e. de som paa Thingene midle, d. e. megle, handle om Sager, altsaa Undersaatterne i Almindelighed. [2]) Eg. Beite-Aasen, d. e. Sejlbommen. [3]) D. e. Hel. Lokes Broder hed Byleist.

Holte paa Vestfold var hans Hovedgaard; der blev han sotdød, og er højet paa Borro. Saa siger Thjodolf:

Og til Ting
hos Thridje[1]) Kongen
indbød Lokes
lede Datter;
da til Halfdan,
som paa Holte boed

Norners Kald
kommet var.
Og paa Borro
den bolde Herster
Sejervinderne
siden skjulte.

(53) Gudrød heed Halfdans Søn, som tog Kongedømmet efter ham; han blev kaldt Gudrød den Mykillaate (Storsindede), men Nogle kaldte ham Veidekonge. Han havde en Kone, som hed Alfhild, Datter af Kong Alfarin af Alfheime, og fik med hende halve Vingulmark. Deres Søn var Olaf, som siden kaldtes Geirstada-Alf. Alfheime kaldtes dengang Landet mellem Raumelv og Gautelv.

Da Alfhild var død, sendte Kong Gudrød sine Mænd vester til Agder til den Konge, som raadte derover; han heed Harald Granraude (Rødskegg); de skulde bejle til hans Datter Aasa for Kongen, men Harald sagde Nei, og Sendebudene kom tilbage og sagde Kongen, hvorledes det var gaaet dem. Noget efter skød Kong Gudrød sine Skibe i Sø, drog siden med meget Folk ud til Agder, kom om Natten uventet til Kong Haralds Gaard, og gjorde strax Angreb. Da denne merkede, at en Hær var kommen paa Gaarden, gik han ud med de Folk, han havde; der blev da strax en Strid, men Folkemonen var altfor stor, saa at Kong Harald faldt med sin Søn Gyrd. Kong Gudrød tog meget Hærfang; han havde hjem med sig Aasa, Kong Haralds Datter, og gjorde Bryllup med hende: de fik en Søn ved Navn Halfdan. Da denne Halfdan var aarsgammel, drog Kong Gudrød om Høsten paa Veitsler; han laa med sit Skib i Stiflesund, der var stort Drikkelag, og Kongen var meget drukken. Og om Kvelden, da det var mørkt, gik Kongen af Skibet, men da han kom til Brygge-Sporden, løb en Mand imod ham, og stak et Spyd igjennem ham, hvilket blev hans Bane. Manden blev strax dræbt. Om Morgenen efter, da det var lyst, kjendte man samme Mand, og saa at det var Dronning Aasas Skosven. Hun dulgte ej heller, at det var hendes Raad. Saa siger Thjodolf:

Blev Gudrød,
hiin gjeve Konge,
lumskelig dræbt
for længe siden.
Dødsraad fuult
mod den drukne Konge
hevngjerrigt
Hoved opspandt.

Snigmorderst
den snedige
Aasas Karl
sin Konge dræbte
og Fyrsten
paa fordums Bred
af Stiflesund
stungen blev.

[1]) Thridje ɔ: Odin.

Olaf tog Riget og Kongedømmet efter sin Fader; han var en mægtig Mand og stor Hærmand; overmaade skjøn, sterk og stor af Vext; han havde kun Vestfold, fordi Kong Alfgeir tog under sig hele Vingulmark, og satte sin Søn Gandalf derover. Begge disse, Fader og Søn, gik ogsaa sterkt ind paa Raumarike, og tilegnede sig Størstedelen af dette Rige og Fylke. Hogne heed Oplændingekongen Eystein den Mægtiges Søn; han underlagde sig hele Hedemarken, Thoten og Hadeland; da faldt ogsaa Vermeland fra Gudrøds Sønner, og begyndte at betale Skat til Svia-Kongen. Olaf var tyve Aar gammel, da Gudrød døde. Men da Halfdan, hans Broder, gik til Riget med ham, skiftede de Riget mellem sig, saa at Olaf fik den østre Deel, men Halfdan den søndre. Kong Olaf havde sit Sæde paa Geirstad. Han fik Fodverk og døde deraf; han er høilagt paa Geirstad. Saa kvad Thjodolf: (54)

Opvoxet var — indtil Fod-Verk
af Vidres[1]) Stamme — ved Foldens Kant
et dygtigt Skud — kampdjerv Konning
i Norges Dale. — underkued'.
Olaf den vise — Gjeve Konge
vældigt herskede — paa Geirstad
vidt og bredt, — nu mon hvile
paa Vestmare, — i Høien rolig.

Ragnvald heed Kong Olafs Søn, som var Konge paa Vestfold efter sin Fader. Han kaldtes Heidumhærre (d. e. høiere end Heider). Om ham digtede Thjodolf fra Hvin sit Ynglingetal; deri siger han saa: (55)

Tilnavn bedst — at Ragnvald,
under blaa Himmel — Reisnerstyrer
som en Konge fik, — Heidumhærre
kan det vel kaldes, — heder stedse.

Halfdan Svartes Saga.

Halfdan var aarsgammel, da hans Fader faldt. Aasa hans Moder drog strax med ham vester til Agder, og satte sig der i det Rige, som hendes Fader Harald havde eiet. Der voxede Halfdan op og blev snart stor og sterk og svart af Haar; han kaldtes Halfdan den svarte. Han var 18 Aar gammel, da han tog Kongedømmet paa (56)

[1]) Vidre ɔ: Odin.

Agder. Strax drog han til Vestfold, og skiftede Riget med sin Broder Olaf, saaledes som for er skrevet. Samme Høst drog han med en Hær til Vingulmark, imod Kong Gandalf; de holdt mange Slag med hinanden og havde forskjellig Lykke; tilsidst forligtes de, og skulde Halfdan have halve Vingulmark, som hans Fader Gudrod havde haft. Derefter drog Kong Halfdan op paa Raumarike, og lagde det under sig: det spurte Kong Sigtrygg, Kong Eysteins Søn, som da havde Tilhold paa Hedemarken, men havde for lagt Raumarike under sig: han gik med en Hær mod Kong Halfdan, og der blev et stort Slag, hvori Kong Halfdan fik Sejr. Da Flugten begyndte, blev Kong Sigtrygg rammet af en Piil under den venstre Arm, og faldt. Siden underlagde Halfdan sig hele Raumarike.

Eystein heed Kong Eysteins anden Søn, Broder til Kong Sigtrygg; han var dengang Konge paa Hedemarken. Men da Kong Halfdan var dragen ud paa Vestfold, foor Kong Eystein med sin Hær ud paa Raumarike, og lagde der vidt og bredt Landet under sig.
(57) Halfdan Svarte spurte, at der var Ufred paa Raumarike; han drog derfor en Hær sammen og gik til Raumarike mod Kong Eystein. De holdt Slag, og Halfdan fik Sejr, men Eystein flygtede op paa Hedemarken. Kong Halfdan drog med sin Hær op paa Hedemarken efter ham, og der holdt de det andet Slag: Halfdan fik Sejr, men Eystein flygtede nord i Dalene til Gudbrand Herse. Der forsterkede han sig med Folk, drog siden om Vintren ud paa Hedemarken, og traf Halfdan Svarte paa den store Ø, der ligger i Mjøsen. Der holdt de Slag: mange Mænd faldt paa begge Sider, men Halfdan fik Sejr. Der faldt Guthorm, Gudbrand Herses Søn, som ansaaes for den væneste Mand i Oplandene. Da flygtede atter Kong Eystein nord i Dalene, og sendte Hallvard Skalk, sin Frænde, for at bede om Forliig. For Frændskabets Skyld indrømmede Kong Halfdan ham halve Hedemarken, saaledes som han og hans Frænder for havde haft det. Men Halfdan underlagde sig Thoten, og det som heder Land. Da tog han ogsaa Hadeland, thi han herjede vide. Da var han og en saare mægtig Konge.

(58) Halfdan Svarte fik en Kone, som heed Ragnhild, Datter af Harald Guldskegg, Konge i Sogn: de fik en Søn, hvilken Kong Harald gav sit Navn, og fødtes Drengen op i Sogn hos sin Morfader Kong Harald. Men da Harald var næsten udlevet, og ingen Søn havde, gav han Dattersønnen, Harald, sit Rige, og lod ham tage til Konge. Lidt efter døde Harald Guldskegg. Samme Vinter døde hans Datter Ragnhild, men sidenefter om Vaaren blev Kong Harald den unge i Sogn sotdød; han var da ti Aar gammel. Saasnart Halfdan Svarte spurte hans Død, reiste han afsted med meget Folk, og drog nord i Sogn. Der tog man vel imod ham. Han krævede Riget

og Arven efter sin Søn, og fandt ingen Modstand, saaledes lagde han da det Rige under sig. Da kom til ham Atle Jarl den Mjove (Smale) fra Gaule: han var Kong Halfdans Ven. Kongen satte Atle Jarl over Sygna-Fylke, at dømme Landslov der og samle Skatterne for Kongen. Derpaa drog Kong Halfdan til Oplandene, til sit Rige.

Om Høsten drog Kong Halfdan ud paa Vingulmark. Det var (59)
en Nat, da han var paa Veitsle et Steds, at der ved Midnatstid kom en Mand til ham, som havde holdt Hestevagt, og sagde ham, at en Hær var kommen nær til Gaarden. Kongen stod strax op, bød sine Mænd at væbne sig, gik ud i Gaarden og fylkede dem. Strax kom Gandalfs Sønner, Hysing og Helsing, med meget Folk, og der blev et stort Slag. Men Kong Halfdan blev overmandet og maatte flye tilskogs, efterat have mistet mange Mænd; der faldt Olve den Spake, hans Fosterfader. Sidenefter drev Folk sammen til Kong Halfdan, og han drog ud for at lede efter Gandalfssønnerne. Han traf dem paa Eid ved Øyeren og streed med dem der; Hysing og Helsing faldt, men deres Broder Hake kom paa Flugt. Derefter lagde Kong Halfdan under sig hele Vingulmark, men Hake flygtede til Alfheime.

Sigurd Hjort heed en Konge paa Ringerike. Han var større (60)
og sterkere end hver anden Mand; skjønnest at see til var han og blandt Alle. Hans Fader var Helge hin Hvasse, men hans Moder Aslaug, Datter af Sigurd Orm i Øje, Ragnar Lodbroks Søn. Der fortælles, at Sigurd var 12 Aar gammel, da han dræbte Hildebrand Berserk i Enekamp og 11 Mand med ham; mange Manddomsbedrifter udførte han, og er der en lang Saga om ham. Sigurd havde to Børn; Datteren heed Ragnhild: hun var en overmaade dygtig Kvinde, og var dengang 20 Aar gammel. Hendes Broder heed Guthorm, han var endnu meget ung. Der fortælles om Kong Sigurds Adferd, at han plejede at ride ene ud i Ødemarker og veide store og farlige Dyr: paa dette lagde han stedse stor Vind. Det var en Dag, at Sigurd saaledes reed ene ud i Skoven, som han plejede; da han var reden et langt Stykke, kom han frem i nogle Rydninger nærved Hadeland; der kom Hake Berserk imod ham med 30 Mand. De streed med hinanden, Sigurd Hjort faldt, men ogsaa tolv af Hakes Mænd; selv mistede Hake Haanden og fik tre andre Saar. Derpaa reed Hake med sine Mænd til Sigurds Gaard, tog hans Datter Ragnhild og Guthorm, hendes Broder, og førte dem tilligemed meget Gods og mange kostbare Ting med sig til Hadeland, hvor han ejede store Gaarde. Siden lod han alt berede til et Gjestebud, og agtede at gjøre Bryllup med Ragnhild, men det gik i Langdrag, fordi hans Saar bleve slemme. Hake Hada-Berserk

laa af Saarene hele Høsten og Begyndelsen af Vintren. Om Julen var Kong Halfdan til Gjestebud paa Hedemarken og havde da spurt alle disse Tidender. Det var en Morgen tidligt, da Kongen var klæd, at han kaldte til sig Haarek Gand og sagde, at han skulde fare over til Hadeland og føre Sigurd Hjorts Datter Ragnhild til ham. Haarek gjorde sig rede og havde hundrede Mand med sig. Han lavede Toget saaledes, at de tidligt i Otten kom over Vandet til Hakes Gaard, besatte alle Dore og den Stue, hvor Huuskarlene sov, og gik siden til det Sovekammer, hvor Hake sov, brød det op og borttog Ragnhild, Guthorm, hendes Broder, og alt det Gods, som var der, men brændte Stuen og alle de Mænd, som vare derinde. De tjeldede en meget prægtig Vogn, satte Ragnhild og Guthorm i den og fore siden ned til Isen. Hake stod op og gik efter dem en Stund, men da han kom til Isen paa Vandet, vendte han Hjaltet paa Sverdet ned og lagde sig paa Odden, saa at Sverdet stod igjennem ham; der fik han sin Bane og er høiet der paa Batsbakken. Kong Halfdan saa, hvor de fore over Isen, thi han var meget skarpsynet; da han saa den tjeldede Vogn, kunde han skjønne, at deres Erende var lykkets, som han vilde. Han lod da sætte Bord frem, sendte Mænd vide om i Bygden og bød mange Mænd til sig; den Dag var der et stort og prægtigt Gjestebud. I dette Gjestebud fik Kong Halfdan Ragnhild til Egte, og blev hun siden en mægtig Dronning. Ragnhilds Moder var Thorny, Datter af Kong Klakk-Harald i Jydland og Syster til Thyre Danmarksbod, som var gift med Gorm hin Gamle, Danekongen, der da raadte for Daneriget.

(61) Dronning Ragnhild drømte store Drømme; hun var meget forstandig. En af hendes Drømme var, at hun tyktes være stædt i sin Urtegaard og tage en Torn af sin Serk, og da hun holdt i den, voxte den saa, at den blev en stor Teen, hvis ene Ende naaede til Jorden og snart blev rodfast, men den anden Ende naaede høit op i Luften. Derefter syntes hende Træet saa høit, at hun knapt kunde see opover det, det var og uhyre tykt. Den nederste Deel af Træet var rød som Blod, men Stammen opover derefter fagert grøn; Grenene vare hvide som Snee. Der var mange og store Kviste paa Træet, somme oppe, og somme nede; Grenene paa Træet vare saa store, at de tyktes hende at sprede sig ud over hele Norge og end meget videre.

(62) Kong Halfdan drømte aldrig; det tyktes ham underligt, og derfor sagde han det til en Mand, som heed Thorleif hin Spake, og raadspurte ham, hvad derved var at gjøre. Thorleif sagde, hvad han selv gjorde, naar han ønskede at vide Et eller Andet; at han lagde sig til at sove i et Svinebøle, og da manglede det ham aldrig paa Drømme. Kongen gjorde det, og saa han da denne Drøm:

Han syntes, at han havde det skjonneste Haar, som overalt faldt ned i Lokker, nogle saa lange, at de rak til Jorden, nogle til midt paa Leggen, nogle til Knæet, nogle til Brystet eller midt paa Siden, nogle til Halsen; nogle vare ikke mere end opsprungne af Issen som Knuder. Paa Lokkerne var alslags Let (Farve), men een Lok sejrede over alle i Fagerhed, Lyshed og Storrelse. Han fortalte denne Drom til Thorleif, der tydede den saa, at en stor Slægt skulde komme fra ham, og hans Ætmænd skulde raade over Landene med stor Ære, dog ikke Alle med ligestor Berømmelse; men een skulde dog komme af hans Æt, som var storre og herligere end Alle; og tror man, at denne Lok betegnede Kong Olaf den Hellige.

Kong Halfdan var en viis Mand, en Ven af Ret og Skjel, gav Love, overholdt dem selv og nødde Alle til at overholde dem. Og forat ingen Vold skulde omstøde Lovene, gjorde han selv Sagetal og indrettede Boder for Enhver efter hans Byrd og Verdighed.

Dronning Ragnhild fødde en Son, som blev øst med Vand og kaldet Harald; han blev snart stor og meget smuk. Han voxte op hos dem og blev snart en Idrætsmand og meget forstandig: hans Moder holdt meget af ham, men hans Fader mindre.

Kong Halfdan opholdt sig om Julen paa Hadeland. Der skete (63) en underlig Hændelse. Juleaften, da Mænd vare gangne tilbords, og saare Mange vare tilstede, forsvandt al Maden og Ølet af Bordet; Kongen sad mork tilbage, men enhver af de Andre søgte sit Hjem. For at Kongen kunde blive viis paa, hvo der voldte dette, lod han tage en Finn, som vidste saare Meget, vilde nøde ham til at sige sandt og piinte ham, men fik dog ikke noget ud af ham. Finnen bad Harald, hans Son, om Hjelp, og Harald bad, at man vilde skaane ham, men udrettede intet; dog skaffede han ham bort imod Kongens Vilje og fulgte ham selv. De kom til et Sted, hvor en Hovding holdt et stort Gjestebud, og bleve de der, som det syntes, vel modtagne. Da de havde været der indtil Vaaren, sagde Høvdingen en Dag til Harald: Meget nær tog din Fader sig det, at jeg tog noget Mad fra ham i Vinter; men det vil jeg lønne dig med en glad Tidende; din Fader er nu død, og skal du drage hjem; da vil du faa alt det Rige han har ejet, og desuden skal du vinde hele Norge.

Halfdan Svarte agede fra et Gjestebud paa Hadeland, og faldt (64) hans Vej saaledes til, at han skulde over Vandet Rand: det var om Vaaren, da der var megen Sol-To. De agede over ved Rykinsvig, hvor der om Vintren havde været Kvægbrønde, og Mogen var falden paa Isen; dette havde gravet om sig i Toen; men da Kongen agede der, brast Isen itu, saa at Kong Halfdan omkom der og meget Folk med ham. Da var han 40 Aar gammel. Han havde været

aarsæleſt blandt alle Konger. Saameget holdt Alle af ham, at da det spurtes, at han var død, og hans Liig var flyttet til Ringerike, for der at begraves, kom de anseeligste Mænd fra Raumarike, Vestfold og Hedemarken, og bad Alle om at faa Liget med sig og høje det hver i sit Fylke, fordi de ventede sig gode Aar, naar de fik hans Legeme. De forligtes tilsidst saa, at Liget blev skiftet i fire Dele, og blev Hovedet lagt i Høj ved Steen paa Ringerike. Men Enhver flyttede hjem sin Deel og højede den; alle disse Høje kaldes Halfdanshøje.

Harald Haarfagres Saga.

(65) Harald tog Kongedømmet efter sin Fader, da han var ti Aar gammel: han var større, sterkere og skjønnere end alle Andre, forstandig og meget driftig. Guthorm, hans Morbroder, blev Forstander for Hirden og for hele Landstyrelsen; han var og Anfører for Hæren. Efter Halfdan Svartes Død gik mange Høvdinger ind paa det Rige, som han havde efterladt; den første af dem var Kong Gandalf, og Brødrene Hogne og Frode, Sønner af Kong Eystein paa Hedemarken; Hogne Kaaresson gik vide over Ringerike. Da begyndte Hake Gandalfsson sit Tog ud til Vestfold med 300 Mand, foor den øvre Vej om nogle Dale og tænkte at komme uforvarende paa Kong Harald; men Kong Gandalf sad hjemme med sin Hær og agtede siden med den at sætte over Fjorden til Vestfold. Men da Guthorm Anfører spurte dette, samlede han en Hær, drog med Harald op i Landet og vendte sig først mod Hake. De traf sammen i en Dal; der blev et Slag, og fik Kong Harald Sejr, men Kong Hake og en stor Deel af hans Folk faldt. Det Sted heder siden Hakedal. Derefter vendte Kong Harald og Guthorm Anfører tilbage, men da var Kong Gandalf kommen ud paa Vestfold. De drog nu imod hverandre, og da de stødte sammen, blev der en haard Strid; der flygtede Kong Gandalf, tabte Størstedelen af sin Hær og kom med saa forrettet Sag tilbage til sit Rige.

Da nu Kong Eysteins Sønner paa Hedemarken spurte disse Tidender, ventede de sig med det første Krig; de sendte derfor Bud til Hogne Kaaresson og Gudbrand Herse og lagde dem Stevne paa Hedemarken, paa Ringsaker.

Efter disse Slag drog Kong Harald og Guthorm Anforer med alt det Folk, de kunde faa, til Oplandene, idet de mest holdt sig i Skovene. De fik opspurt, hvor Oplændingekongerne havde lagt sin Stevne, og kom der om Midnat. Vægterne bleve dem ej var, forend Krigsfolket var kommet udenfor de Stuer, hvor Hogne Kaaresson og Gudbrand sov, og lagde Ild i begge. Eysteins Sonner slap ud med sine Mænd og strede en Stund. Der faldt baade Hogne og Frode. Efter disse fire Hovdingers Fald vandt Harald ved sin Frænde Guthorms Driftighed Ringerike og Hedemarken, Gudbrandsdalen og Hadeland, Thoten og Raumarike, Vingulmark, hele den nordre Deel. Derefter havde Kong Harald og Guthorm Anforer Ufred og Strid med Kong Gandalf, og endte det saa, at Kong Gandalf faldt i det sidste Slag, men Kong Harald indtog Riget heelt syd til Raum-Elv. (66)

Kong Harald sendte sine Mænd efter en Mo, som heed Gyda, Kong Eiriks Datter af Hordeland; hun var til Opfostring paa Valdres hos en riig Bonde. Kongen vilde have hende til sin Frille, fordi hun var en fager Mo og af et stolt Sind. Da Sendemændene kom did, bar de sit Erende op for Moen; hun svarede saalunde: at ikke vil hun saaledes spilde sin Modom, at hun tager til Mand en Konge, som ikke har storre Rige end nogle Fylker at raade over; men det tykkes mig underligt, siger hun, at der ikke er nogen Konge, som saaledes vil underlægge sig Norge og være Enevoldskonge derover, som Kong Gorm er i Danmark, eller Kong Eirik i Uppsale. Sendemændene synes, at hun svarer meget stolt, og sporge hende atter, hvad dette hendes Svar skal betyde; de sige, at Harald er saa mægtig en Konge, at hun fuldelig kunde være tjent med ham. Men endskjont hun svarede anderledes til deres Erende, end de onskede, saa de dog dennegang ingen Udvej til at faa hende bort med sig, imod hendes Villje. De lave sig da til Bortreisen. Da de vare færdige, fulgte man dem ud; da sagde Gyda til Sendemændene: siger disse mine Ord til Kong Harald, at jeg blot paa det Vilkaar vil love at blive hans Egtekvinde, om han iforvejen for min Skyld vil underlægge sig hele Norge og raade over det ligesaa frit, som Kong Eirik over Sverige, eller Kong Gorm over Danmark, thi alene da synes han mig at kunne kaldes Thjodkonge [1]. (67)

Sendemændene drage nu tilbage til Kong Harald og sige ham disse Moens Ord; de kalde hende frygteligt djerv og uvittig og ansee det billigt, om Kongen sendte mange Folk efter hende og gjorde hende nogen Beskjemmelse. Da svarer Kong Harald, at ej havde denne Mo talt eller gjort saa ilde, at det fortjente at hevnes, men (68)

---

[1] D. e. Konge over et heelt Thjod eller Folk, modsat Fylkeskonge.

at hun tvertimod skulde have megen Tak for sine Ord. Hun har, siger han, mindet mig om det, som jeg forundrer mig over, ej før er faldet mig ind. Og end sagde han: det lover jeg helligt, og derpaa kræver jeg den Gud til Vidne, som skabte mig, og raader for Alt, at jeg aldrig skal skære eller kæmme mit Haar, forend jeg har indtaget hele Norge, med Skatter og Skylder og Herredomme, — eller i andet Fald dø. For disse Ord takkede Guthorm Anfører ham meget og kaldte det kongeligt at holde sit Ord.

(69) Herefter samle Frænderne meget Folk og drage først til Oplandene, saa nord om Dalene og derfra nord over Dovrefjeld. Da de kom ned i Bygden, lod de dræbe alle Mænd og brænde Bygden. Men da Folket blev dette var, flygtede Enhver bort, som kunde; nogle ned til Orkedal, nogle til Gauldal, nogle til Skovene; nogle bad om Fred, og den fik alle de, som kom til Kongen og bleve hans Mænd. De fik ingen Modstand, forend de kom til Orkedalen, der forefandt de en Samling Folk, og der holdt de det første Slag med en Konge som heed Gryting. Kong Harald fik Sejr; Gryting blev tagen til Fange, og mange af hans Folk dræbte, men han selv gik Kong Harald til Haande og svor ham Troskabseed. Herefter gik alt Folket i Orkdøla-Fylke under Kong Harald og blev hans Mænd.

(70) Kong Harald satte den Ret overalt, hvor han lagde et Rige under sig, at han tilegnede sig al Odel og lod alle Bonderne give sig Landskyld, baade rige og urige. Han satte en Jarl i hvert Fylke, som skulde dømme Lov og Landsret og modtage Sagøre og Landskyld, og skulde Jarlen have Trediedelen af Skatter og Skylder til Bordhold og Bekostning. Enhver Jarl skulde have under sig 4 Herser, eller flere, og skulde enhver af dem have 20 Marks Veitsle [1]. Enhver Jarl skulde skaffe Kongen til Krig 60 Hærmænd paa sin egen Bekostning, men hver Herse 20 Mand. Saa meget havde Kong Harald forøget Paalæg og Landskyld, at hans Jarler havde større Magt end Kongerne før havde. Da dette spurtes rundtom Throndhjem, søgte mange mægtige Mænd til Kong Harald, forat
(71) gaa ham til Haande og blive hans Mænd. Det berettes saaledes, at Haakon Jarl Grjotgardssøn kom til Kong Harald udenfra Yrje, og havde meget Folk med til Forstærkning for Kongen.

Derefter drog Kong Harald ind i Gauldal, holdt der et Slag og fældte to Konger og underlagde sig siden deres Rige: det var Gauldøla-Fylke og Strinda-Fylke. Da gav han Haakon Jarl Bestyrelsen af Strinda-Fylke. Derefter drog Kong Harald ind i Stjora-

---

[1] D. e. han skulde være forlenet med Kongsgaarde, hvis Landskyld var 20 Merker.

dal, holdt der det tredie Slag, sejrede og underlagde sig det Fylke. Derefter samledes Ind-Thronderne, og vare fire Konger komne sammen med sin Hær; den ene raadte for Veradal, den anden for Skaun, den tredie for Sparbyggja-Fylke; den fjerde var fra Inderoen; han raadte for Eyna-Fylke. Disse 4 Konger droge med sin Hær imod Kong Harald, men han holdt Slag med dem og fik Sejr; nogle af Kongerne faldt, og nogle flygtede. Kong Harald holdt i Alt i Throndhjem 8 Slag eller flere, og da 8 Konger vare fældte, underlagde han sig hele Throndhjem.

Nord i Naumdalen vare to Brodre Konger, Herlaug og Rollaug; (72) de havde været tre Somre om at gjore en Hoj, som var opfort af Steen og Kalk og tomret med Stokke. Da Hojen var aldeles færdig, spurte Brodrene den Tidende, at Kong Harald drog med en Hær imod dem. Da lod Kong Herlaug age til Hojen megen Mad og Drikke; derefter gik han ind i Hojen selv tolvte og lod siden kaste Hojen til. Kong Rollaug gik op paa den Hoj, som Kongerne vare vante at sidde paa, lod der berede et Kongehojsæde og satte sig deri: derpaa lod han lægge Dyner paa Fodbænken, hvor Jarlerne plejede at sidde, veltede sig siden af Hojsædet og i Jarlssædet og gav sig selv Jarlsnavn. Derefter drog han imod Kong Harald, gav ham alt sit Rige, bod sig til at blive hans Mand og sagde ham hele sin Medferd. Kong Harald tog nu et Sverd og bandt det ved hans Side, hængte et Skjold om hans Hals, gjorde ham til sin Jarl og ledede ham i Hojsædet. Dermed gav han ham Naumdola-Fylke, og satte ham til Jarl derover.

Kong Harald drog derpaa tilbage til Throndhjem, dvælede der (73) om Vintren og kaldte det stedse siden sit egentlige Hjem. Der satte han sin storste Hovedgaard, som blev kaldet Lade. Den Vinter fik han Aasa, Haakon Jarl Grjotgardssons Datter til Egte, og stod Haakon i storste Anseelse hos Kongen. Om Vaaren udrustede Kong Harald sine Skibe. Han havde om Vintren ladet gjore en stor Drage, prydet paa det prægtigste; den bemandede han med sin Hird og Berserkerne. Stavnboerne vare især udsogte, thi de havde Kongens Merke at verje. Den Deel af Skibet, som gik fra Stavnen og agter til Oserummet, kaldes Rausnen (det Prægtigste); der fik Berserkerne deres Plads anviist. Kun de optoges i Kong Haralds Hird, som baade i Styrke og Mandighed og alskens Ferdighed vare udmerkede Mænd; med dem alene var hans Skib besat, thi han havde nu mange Mænd fra hvert eneste Fylke at vælge imellem til Hirdmænd. Kong Harald havde en stor Hær og mange store Skibe, og mange anseelige Mænd fulgte ham. Hornklove omtaler udtrykkeligt i Glymdraapa, at Kong Harald havde stredet med Orkdolingerne paa Opdalsskoven, forend han havde denne Leding ude.

(74) Kong Harald drog nu med sit Folk ud af Throndhjem og vendte sig sydefter til Møre. Hunthjof heed den Konge, som raadte for Møra-Fylke; Solve Klove heed hans Søn; de vare store Hærmænd. Den Konge, som raadte for Raumsdal, heed Nokkve, han var Solves Morfader. Disse Høvdinger samlede en stor Hær, da de spurte til Kong Harald, drog imod ham og traf ham ved Solskel. Der blev et stort Slag, hvor Kong Harald fik Sejr. Dette Slag omtaler også Hornklove. Begge Kongerne faldt, men Solve reddede sig ved Flugten. Kong Harald underlagde sig da disse to Fylker, dvælede længe om Sommeren der, skikkede Lov og Ret hos Folket, satte Befalingsmænd og sikkrede sig Indbyggernes Troskab. Om Høsten beredede han sig til at drage nord til Throndhjem. Ragnvald Mørejarl, Eystein Glumra's Søn, var da om Somren bleven Kong Haralds Mand. Kong Harald satte ham til Høvding over disse to Fylker, Nordmøre og Raumsdal, og gav ham Bistand, baade af anseelige Mænd og Bønder, saa og af Skibe, til at verje Landet for Ufred. Han kaldtes Ragnvald den Mægtige eller den Raadsnilde, og sige Folk, at begge Navne vare sande. Kong Harald var Vintren efter i Throndhjem.

(75) Sidenefter om Vaaren samlede Kong Harald en stor Hær fra Throndhjem og sagde, at han vilde stevne med den til Søndmøre. Solve Klove havde om Vintren ligget ude paa Hærskibe og herjet paa Nordmøre. Mange Mænd havde han dræbt for Kong Harald, plyndret for Nogle, brændt for Andre og gjort det største Hærverk. Stundom om Vintren havde han været paa Søndmøre hos Kong Arnvid, sin Frænde. Men da disse spurte, at Kong Harald var kommen til Skibs og havde en stor Hær, samlede de Folk og bleve mandsterke, thi mange tyktes at have Hevn at tage over Kong Harald. Solve Klove drog syd i Fjordene til Kong Audbjørn, som raadte der, og bad ham om Hjelp, at han skulde fare med sin Hær at understøtte ham og Kong Arnvid. Han siger saa: Alle kunne vi nu see, at vi intet andet Valg have, end at reise os alle som en mod Kong Harald; thi da have vi Styrke nok, og Lykken faar da raade for Sejren. Ellers have vi blot den Udvej, som dog intet Valg er for Mænd, der ej have ringere Navn end Kong Harald selv, end at blive hans Træle; og tyktes min Fader det langt bedre, at falde i Striden som Konge, end godvilligt at gaa i Kong Haralds Tjeneste, eller ikke taale Vaaben, som Naumdølekongerne gjorde. Saavidt kom Solve med sine Taler, at Kong Audbjørn lovede at være med; han samlede da en Hær og drog nordefter til Kong Arnvid; de havde da en meget stor Hær. De spurte nu til Kong Harald, at han var kommen nordenfra. De stødte sammen med ham indenfor Solskel. Det var dengang Sedvane, naar man sloges til Skibs, at

binde Skibene sammen og stride om Stavnene. Saa gjorde man ogsaa her. Kong Harald lagde sit Skib mod Kong Arnvids Skib; Slaget blev skarpt, og der faldt meget Folk paa begge Sider. Og tilsidst blev Kong Harald saa rasende og vreed, at han gik frem i Rausnen paa sit Skib og streed der saa djerveligen, at alle Frembyggerne paa Kong Arnvids Skib vege tilbage til Masten, men Nogle faldt. Kong Harald gik da op paa Skibet; Kong Arnvids Mænd toge Flugten, men han selv faldt paa sit Skib. Der faldt og Kong Audbjørn, men Sølve flyede. Dette omtaler ligeledes Hornklove. Der faldt af Kong Haralds Hær Asgaut og Arnbjørn, Kongens Jarler, og Grjotgard og Herlaug, hans Maager, Haakon Ladejarls Sønner. Sølve var siden en stor Viking i lang Tid, og gjorde ofte megen Skade paa Kong Haralds Rige.

Derefter lagde Kong Harald Søndmøre under sig. Vemund, (76) Kong Audbjørns Broder, forsvarede Firda-Fylke og blev Konge derover. Dette var silde om Høsten, og man raadte Kong Harald, at han ej skulde drage sønder om Stad nu paa Høste-Tide. Han satte da Ragnvald Jarl over begge Mørerne og Raumsdal, og havde denne da mange Folk om sig; selv vendte Kongen tilbage nord til Throndhjem. Den samme Vinter drog Ragnvald Jarl den indre Vej over Eidet, og derpaa syd om Fjordene. Han havde faaet Nys om, hvor Kong Vemund var, og kom om Natten til det Sted, som heder Naustdal; der var Kong Vemund til Gjestebud. Ragnvald Jarl omringede Huset og brændte Kongen inde med 90 Mand. Efter dette kom Berdle-Kaare til Ragnvald Jarl med et fuldkommen udrustet Langskib, og droge de begge nord til Møre. Ragnvald Jarl tog de Skibe, som Kong Vemund havde ejet, og alt det Løsøre, som han kunde faa. Berdle-Kaare drog nord til Throndhjem til Kong Harald og blev hans Mand. Han var en stor Berserk.

Vaaren efter drog Kong Harald syd efter Landet med en Skibs- (77) hær og lagde under sig Firda-Fylke; siden sejlede han østefter Landet og kom frem øster i Viken. Han satte efter sig Haakon Jarl Grjotgardssøn og gav ham Befaling over Firda-Fylke. Men da Kongen var reist, sendte Haakon Jarl Bud til Atle Jarl hin Mjove, at han skulde drage bort af Sogn og være Jarl paa Gaule, som han før havde været. Atle sagde, at Kong Harald havde givet ham Sygna-Fylke, og at han vilde beholde dette ligesaavel som Gaule, indtil han fik Kong Harald i Tale. Jarlerne trættede saalænge herom, indtil begge samlede en Hær; de traf hinanden paa Fjale, i Stavenesvaag, og holdt der et stort Slag. Der faldt Haakon Jarl, men Atle Jarl fik Ulivssaar og blev af sine Mænd bragt til Atle-Ø, hvor han døde. Saa siger Eivind Skaldespilder:

Blev Haakon,
Hildes Ven
vaabenfældt,
da han veje [1] skulde,
og sin Alder
i Oddegny
Freys Ætling
paa Fjale endte.

Og hvor for Sverdet
segned' Grjotgards-
Sønnens Venner,
Stavenesvaag
ved Loburs Vens
vilde Gny [2])
blandet blev
med Blodet rode.

(78) Kong Harald kom med sit Folk øster i Viken og lagde ind til Tunsberg; der var da Kjøbstad; han havde nu opholdt sig i Throndhjem 4 Aar og ikke i al den Tid været i Viken. Han spurte der den Tidende, at Eirik Sviakonge havde underlagt sig Vermeland, og at han ligeledes tog Skatter af alle Markbygderne og kaldte Landet Vestergautland heelt nord til Svinesund og vestover langsmed Havet; alt dette kaldte han sit Rige og tog Skatter deraf. Han havde sat en Jarl derover, som hed Rane den Gautske, denne havde sit Leen mellem Svinesund og Gautelv og var en mægtig Jarl. Det blev berettet Kong Harald, at den svenske Konge skulde have sagt, at han ej vilde lade af, for han havde ligesaastort Rige i Viken, som Sigurd Ring for havde, eller Ragnar Lodbrok, hans Søn; det var Raumarike og Vestfold heelt ud til Grenmar, ligeledes Vingulmark og Alt sondenfor. I disse Fylker havde mange Hovdinger og meget andet Folk lovet den svenske Konge Lydighed. Dette syntes Kong Harald saare ilde om, stevnede strax Thing med Bonderne ved Folden, og gav dem Landraade-Sag [3]) mod sig. Nogle Bonder negtede Sagen, nogle betalte ham Boder, nogle bleve afstraffede. Saaledes drog han om Sommeren over det Fylke. Om Hosten drog han op paa Raumarike, og gik det der paa samme Viis, at han underlagde sig Fylket. Da spurte han ved Begyndelsen af Vintren, at Kong Eirik Sviakonge reed over Vermeland paa Veitsler med sin Hird.

(79) Kong Harald drog nu ogsaa øster over Eidskogen og kom frem i Vermeland, hvor han lod berede Veitsler for sig. Aake hed en Mand, han var den mægtigste Bonde i Vermeland, overmaade riig og paa den Tid til Aars. Han sendte Mænd til Kong Harald og bod ham til Gjestebud. Kongen lovede at komme paa den bestemte Dag. Aake bod ogsaa Kong Eirik til Gjestebud og satte ham den samme Stevnedag. Aake havde en stor Gjestebudsstue, som da var gammel; han lod derfor nu gjore en anden ny, som ikke var mindre, og pryde den paa det bedste; han lod den Stue tjelde heel igjennem med ny Stads, men den gamle Stue med gammel Stads. Da

---

[1]) D. e. Kæmpe, fælde Mænd. [2]) Loburs Ven er Odin, hans Gny er Kampen.
[3]) Landraad er de gamle norske Loves Udtryk for Landsforræderi og Højforræderi.

Kongerne kom til Gjestebudet, skikkede man Kong Eirik med sin Hird til Sæde i den gamle Stue, men Harald med sit Folk i den nye Stue. Saaledes havde man og skiftet alle Bordredskaberne, at Kong Eirik og hans Mænd havde kun gamle Kar og Horn, dog prydede paa det bedste, men Kong Harald og hans Mænd havde blot nye Kar og Horn, alle vel prydede, udskaarne og blanke som Glar. Drikken var beggesteder udmerket god. Aake Bonde havde for været Kong Halfdan Svartes Mand. Da den Dag kom, paa hvilken Gjestebudet var ude, beredede Kongerne sig til at reise bort. Hestene stode allerede færdige; da gik Aake for Kong Harald, og ledede med sig sin tolvaarsgamle Søn, ved Navn Ubbe. Aake sagde: hvis I, Herre, tror at skylde mig noget Venskab for den Velvilje, som jeg har viist Eder i mit Gjestebud, da lønne I min Søn derfor; ham giver jeg Eder til Tjeneste. Kongen takkede ham med mange fagre Ord for hans gode Modtagelse og lovede ham til Gjengjeld sit fuldkomne Venskab. Siden tog Aake frem store Gaver, som han gav Kongen, derpaa kyssede han ham. Nu gik han til Sviakongen. Kong Eirik var paaklædt og reisefærdig; han var ikke meget blid. Aake tog da gode Ting og gav Kongen dem. Kongen svarede lidet dertil, og steeg til Hest: Aake gik paa Vejen med Kongen og talte med ham. Nær ved Gaarden laa en Skov, gjennem hvilken Vejen gik. Da Aake kom i Skoven, spurte Kongen ham: hvorfor gjorde du slig Forskjel i at modtage mig og Kong Harald, at han i Alt skulde have det bedste? Du veed jo, at du er min Mand! Jeg tænkte, siger Aake, at det ej skortede Eder, Konge, og Eders Mænd, paa nogen venlig Modtagelse ved dette Gjestebud; men at der var gammel Bohave, hvor I drak, det kommer deraf, at I er nu gammel, men Kong Harald i sin blomstrende Alder, derfor gav jeg ham nyt Bohave. Men naar du minder mig om, at jeg skulde være din Mand, da kan man ligesaa godt sige, at du er min Mand. Da trak Kongen sit Sverd og hug ham Banehug; siden reed han bort. Da Kong Harald var færdig at stige til Hest, bad han at kalde Aake Bonde til ham; idet man ledte efter ham, løb Nogle didhen, hvor Kong Eirik havde redet; og fandt de da Aake der liggende død. De gik tilbage og sagde Kong Harald det. Da han hørte dette, raabte han til sine Mænd, at de skulde hevne Aake Bonde; han og hans Mænd rede da didhen, hvor Kong Eirik for havde redet, indtil begge bleve hinanden var; da reed begge som de bedst kunde, indtil Kong Eirik kom til den Skov, som skiller Gautland fra Vermeland. Da vendte Kong Harald tilbage til Vermeland og lagde alt Landet under sig; men Kong Eiriks Mænd dræbte han, hvor han traf dem. Kong Harald drog om Vintren tilbage til Raumarike, og dvælede der en Stund.

(80) Kong Harald drog om Vintren ud til Tunsberg til sine Skibe; han gjorde disse rede, sejlede øster over Fjorden og underlagde sig hele Vingulmark. Hele Vintren laa han ude paa Hærskibe, og herjede paa Ranrike. Saa siger Thorbjørn Hornkløve:

Ude vil Juul drikke,
om han skal selv raade,
Fyrsten den fremdjerve,
og Freys Leeg begynde.

Keed blev af Ildkrogen
Kongen den unge,
af varme Stue
og Vanter dunede.

(81) Rundt om Landet laa Gauterne i Flokke forat modtage ham. Om Vaaren, da Isene løstes, rammede Gauterne Pæle ned i Gautelven, forat Kong Harald ikke skulde kunne lægge sine Skibe op i Landet. Kong Harald lagde sine Skibe op i Elven ved Pælene, herjede paa begge Sider af Elven og brændte Bygden. Dette omtaler Hornkløve. Siden reed Gauterne ned med en stor Hær og holdt Slag med Kong Harald. Der blev et stort Mandefald, og endtes det saa at Kong Harald fik Sejr. Dette omtaler ligeledes Hornkløve.
(82) Kong Harald drog med Hærskjold vide om Gautland og holdt der mange Slag paa begge Sider af Elven og fik som oftest Sejr. I et af disse Slag faldt Rane Gautske. Siden underlagde Kong Harald sig hele Landet nordenfor Elven og vesterfor Væneren, og hele Vermeland. Da han drog bort derfra, satte han efter sig til Landvern Guthorm Anfører og meget Folk med ham, men Kong Harald drog til Oplandene og dvælede der en Stund; siden drog han nord over Dovrefjeld til Throndhjem og var der end lange Stunder.

Kong Harald begyndte da at faa Børn. Han havde med Aasa fire Sønner: Guthorm var den ældste; Halfdan Svarte og Halfdan Hvite vare Tvillinger, Sigfred den fjerde. De bleve alle opfødde i Throndhjem med megen Ære.

(83) De Tidender spurtes nu søndenfra Landet, at Horder og Ryger, Egder og Theler samlede sig sammen, og opbød baade Skibe, Vaaben og Krigsfolk. Ophavsmændene hertil vare Eirik, Hordelands Konge, Sulke, Kongen af Rogaland og Sote Jarl, hans Broder, Kjøtve den Rige, Kongen af Agder, og Thore Haklang, hans Søn; af Thelemarken to Brødre, Roald Rygg og Hadd den Haarde. Men da Kong Harald hørte dette, samlede han en Hær, skod Skibe i Sø, rustede sig siden med sine Mænd og drog syd efter Landet, hvor han fik mange Folk af hvert Fylke. Da han kom sønder om Stad, spurte Kong Eirik det; han havde da ogsaa samlet det Folk, han kunde vente, og drog nu sydefter forat møde de Folk, som han vidste vilde komme østenfra til Undsætning for ham; hele Hæren samledes nordenfor Jederen og lægger ind i Hafsfjorden. Der laa Kong Harald

for dem med sin Hær. Strax begyndte der et stort Slag: det var baade haardt og langt, men tilsidst sejrede dog Kong Harald. Der faldt Kong Sulke og Sote Jarl, hans Broder. Thore Haklang havde lagt sit Skib imod Kong Harald. Thore var en stor Berserk, og der blev et meget haardt Angreb, inden Thore Haklang faldt. Hele hans Skib blev da ryddet. Da flygtede Kong Kjotve ud i en Holme, hvor der var godt Vern. Siden flygtede alt deres Folk, nogle paa Skibene, men nogle løb op paa Land, og ovenom syd efter Jederen. Saa siger Hornklove:

Hørte du i Hafursfjord,
hvor hisset sloges
Kongen den højbaarne
med Kjøtve den Rige?
Knerrer komme østfra
kæmpelystne,
med gabende Hov'der
og gravne Smykker.

Ladte var' de med Helte
og hvide Skjolde,
vestlandske Landser
og vallandske Sverde;
Berserker brølede,
blot paa Krig de tænkte;
Ulfhedner hylede
og Jern de klange.

Fristed' de den Fremdjerve,
som at fly dem lærte:
Østmænds Alhersker,
som paa Utstein huser.

Skibenes Stilling ændred'
Kongen, da Strid han vænted';
Hug mod Skjolde hvined'
før Haklang styrted'.

Lededes da, mod Luva
Landet at verje,
Herren den halsdigre.
Holmen til Skjold han brugte.
De styrted under Dækket,
der saarede vare;
Op lod' de Stjerten stande,
stunge i Kjolen Hov'det.

Paa Bagen lod' de blinke
blanke Skjolde.
Steen-Regn heftig rammed'
de rædde Fjender.
Skræk slog Kagserne,
saa de løb over Jedren,
hjem fra Hafsfjorden,
higende kun efter Mjøden.

Efter dette Slag fik Kong Harald ingen Modstand i Norge; (84)
da var alle hans Modstandere og største Fjender faldne, men nogle flyede af Landet, og var det en stor Mængde, thi da bleve store, øde Lande bebyggede. Da bebyggedes Jemteland og Helsingeland; dog vare de begge tilforn noget bebyggede af Nordmænd. I den Ufred, hvorved Kong Harald underlagde sig Norge, fandtes og bebyggedes Udlande, nemlig Færøerne og Island. Da reiste og mange Nordmænd til Hjaltland, og mange mægtige Mænd af Norge ginge i Landflygtighed for Kong Harald og fore i Vesterviking; de vare om Vintren i Orknøerne eller Syderøerne, men om Somrene herjede de i Norge, og gjorde Landet stor Skade. Mange mægtige Mænd var der og, som ginge Kong Harald til Haande og bleve hans Mænd, der byggede Landet med ham.

Kong Harald var nu bleven Enevoldskonge over hele Norge. (85)
Da mindtes han, hvad den storsindede Mo havde sagt til ham. Han

sendte da Mænd efter hende, lod hende hente til sig og fik Børn med hende. Disse vare deres Børn: Aaluf var ældst, saa Rørek, saa Sigtrygg, Frode og Thorgils. Kong Harald havde mange Koner og mange Børn. Han fik en Kone, som hed Ragnhild, Kong Eiriks Datter af Jydland: hun kaldtes Ragnhild den Rike (Mægtige). Deres Søn var Eirik Blodøxe. Han havde og Svanhild, Kong Eysteins Datter; disse vare deres Sønner: Olaf Geirstad-Alf, Bjørn og Ragnar Rykkil. Desuden havde han endnu Aashild, Ring Dagsons Datter, ovenfra Ringerike; deres Børn vare Dag, Ring, Gudrød Skirja og Ingegerd. Saa fortæller man, at da Kong Harald fik Ragnhild den Rike, lod han ni Hustruer fra sig. Dette omtaler Hornklove:

Holmrygske, hørdske,
og heinske Piger,
alle af Hølges Æt,
ej beholdt længer
Herren den højbaarne,
da han fik Hustru fra Danmark.

Kong Haralds Børn opfødes der, hvor enhver havde sin Mødreneslægt. Guthorm Anfører havde øst Vand paa Kong Haralds ældste Søn og gav ham sit Navn. Han knæsatte og opfostrede Drengen og havde ham med sig øster i Viken. Der opfødes han hos Guthorm Anfører. Guthorm havde Bestyrelsen af alt Landet om Viken og Oplandene, naar Kong Harald ej var tilstede.

(86) Kong Harald spurte, at vide om Midtlandet herjede Vikinger, som om Vintren vare vestenfor Havet; han havde derfor Leding ude hver Sommer, og ransagede Øer og Udskjer. Hvorsomhelst Vikingerne bleve hans Hær var, flyede alle; de fleste ud til Havs. Men da Kongen tilsidst blev keed af dette Arbeid, sejlede han en Sommer med sin Hær vester over Havet; han kom først til Hjaltland og dræbte der alle de Vikinger, som ikke flygtede afvejen for ham. Siden sejlede han til Orknøerne og rensede der Alt for Vikinger. Dernæst drog han heelt til Syderøerne og herjede der; han dræbte der mange Vikinger, som forhen raadte for Krigsfolk. Mange Slag holdt han der, og sejrede altid. Ligeledes herjede han i Skotland og holdt Slag der. Men da han kom vester til Man, da havde de allerede spurt, hvorledes han før havde herjet der i Egnen; alt Folket flygtede da ind til Skotland, saaat Øen var aldeles øde for Folk. Alt Godset, som kunde flyttes, var og borte. Da derfor Kong Harald og hans Mænd gik paa Land, fik de intet Hærfang. Dette omtaler Hornklove.

I disse Kampe faldt Ivar, Ragnvald Mørejarls Søn. I Bøder derfor gav Kong Harald Ragnvald Jarl, da han sejlede vestenfra, Orknøerne og Hjaltland; men Ragnvald gav strax Sigurd, sin Broder, begge Lande, og blev han efter der vester. Kong Harald gav Sigurd Jarlsnavn, førend han sejlede øster. Da kom til Lags med ham Thorstein Raude, Søn af Olaf Hvite og Aud den Djupaud-

ge,[1]) de herjede paa Skotland og vandt Katanes og Suderland alt til Ekkjal. Sigurd Jarl dræbte Melbrigde Tand, en skotsk Jarl, og bandt hans Hoved ved sin Sadelrem, men slog Tyklæggen imod Tanden, der ragede frem af Hovedet; deraf kom Blæst i Foden, hvoraf han fik sin Bane. Han er højet paa Ekkjalsbakke. Da raadte Guthorm, hans Søn, et Aar for Landene, og døde barnløs. Siden satte der sig mange Vikinger i Landet, baade Daner og Nordmænd.

Kong Harald var til Gjestebud paa Møre hos Ragnvald Jarl; (87) han havde da indtaget hele Landet. Da gik Kong Harald i Bad og lod greide sit Haar, og da skar Ragnvald Jarl hans Haar; men forhen havde det været ukæmt og uskaaret i 10 Aar, og var han derfor kaldet Luva (d. e. den Lurvede), men siden gav Ragnvald ham Kjendingenavn og kaldte ham Harald den Haarfagre. Og det sagde alle, som saa ham, at sandere Navn fandtes ikke, thi han havde baade meget og fagert Haar.

Ragnvald Mørejarl var Kong Haralds kjæreste Ven, og Kon- (88) gen ærede ham meget; Ragnvald Jarl var gift med Hild, Rolf Nevjes Datter; deres Sønner vare Rolf og Thore. Ragnvald Jarl havde og tre Frillesønner; den ene hed Hallad, den anden Einar, den tredie Rollaug; de vare voxne, da deres egtefødde Brødre endnu vare Børn. Rolf var en stor Viking. Han var saa høj af Vext, at ingen Hest kunde bære ham, saa at han derfor gik til Fods overalt, hvor han skulde hen. Han kaldtes derfor Gange-Rolf. Han herjede meget i Austervegen. En Sommer, da han kom af Viking østenfra til Viken, hugg han Strandhugg der. Kong Harald var just i Viken; han blev meget vreed, da han spurte dette, fordi han havde forbudet paa det strengeste at røve indenlands. Kongen lyste derfor til Thinge, at han gjorde Rolf utlæg[2]) i hele Norge. Da Hild, Rolfs Moder, spurte dette, reiste hun til Kongen og bad om Fred for Rolf. Kongen var saa vreed, at det nyttede hende intet at bede. Da kvad Hild dette:

Bortstød ej Nevjes Navne!
Nu vil du Manden af Landet
jage, den ædle Yngling —
Ej vær saa haard, o Hersker!

Med slig en Bjørn at bides,
bliver ej godt, o Drottinn!
Herrens Hjord han ej sparer,
hvis han til Skoven vandrer.

Gange-Rolf drog siden vester over Havet til Syderøerne, og derfra drog han vester til Valland, hvor han herjede og fik der et stort Jarlsrige, som han bebyggede meget med Nordmænd. Det kaldtes siden Nordmandie. Gange-Rolfs Søn var Vilhjalm, Fader til Rikard, Fader til en anden Rikard, Fader til Robert Langespade,

---

[1]) D. e. Grundrige. [2]) Dette Ord, senere udtalt og skrevet utslæg, utslæger, er det sædvanlige Lov-Udtryk for „fredløs."

Fader til Vilhjalm Bastard, Kongen af England. Fra ham nedstamme alle de engelske Konger. Af Rolfs Æt ere og Jarlerne i Nordmandie.

Dronning Ragnhild den Rike (Mægtige) levede 3 Aar, efterat hun kom til Norge. Efter hendes Død sattes Eirik, hendes og Kong Haralds Søn, til Opfostring i Fjordene hos Thore Roaldssøn Herse, og opfødes der.

(89) Kong Harald drog en Vinter paa Veitsler paa Oplandene og lod sig berede et Julegilde paa Thofte. Juleaften kom Svase for Døren, da Kongen sad over Bordet. Han sendte Kongen Bud, at han skulde gaa ud til ham, men Kongen blev vreed ved disse Sendebud, og bar den samme Mand Kongens Vrede ud, som havde baaret Budet ind til ham. Men Svase bad ikke desmindre at bringe Erendet ind anden Gang og sagde, han var den Finn, hvem Kongen havde tilladt at opsætte sin Gamme paa den anden Side af Bakken. Kongen gik da ud, lovede at drage med ham til hans Hjem og gik over Bakken til hans Gamme, efter nogle af sine Mænds Tilskyndelse, skjønt nogle raadede ham derfra. Der opstod Snefrid, Svases Datter, den dejligste Kvinde, og skjenkede for Kongen et Kar fuldt af Mjød, men han tog paa een Gang baade Karret og hendes Haand, og strax var det, som om Ildshede kom i hans Legeme; strax denne samme Nat vilde han have Omgang med hende. Men Svase siger, at det skulde ej skee med hans gode Villje, hvis ikke Kongen festede hende og fik hende efter Lovene. Kong Harald festede da Snefrid, fik hende og elskede hende saa høit, at det gik til Ørske, thi han forsømte baade sit Rige og Alt, hvad der anstod en Konges Verdighed. De havde 4 Sønner, Sigurd Rise, Halfdan Haalegg (Højlegg), Gudrød Ljome og Ragnvald Rettilbeine. Siden døde Snefrid, men hendes Let (Farve) forandredes slet ikke, og var hun fremdeles ligesaa rød, som da hun levede. Kongen sad stedse over hende, og troede, at hun vilde levne op igjen; saaledes gik det i tre Aar, at han sørgede over, at hun var død, men alt Landsfolket over, at han var bleven afsindig. For at standse denne Afsindighed kom nu Thorleif den Spake ham til Hjelp og lægede den med Forstand, idet han først talte ham efter Munden, saaledes: Ej er det underligt, Konge, at du erindrer en saa dejlig og højbyrdig Kvinde og hædrer hende paa Dun og Silke, som hun bad dig om, men din Hæder er dog mindre, end det sømmer sig, og hendes ligeledes, naar hun ligger altfor længe i samme Klæder, og er det meget rimeligere, at hun bliver rørt af Stedet, og Klæderne skiftede under hende. Men aldrig saasnart blev hun rørt af Sengen, førend der slog ud af Legemet en fæl og slem Lugt og alskens ond Stank. Man skyndte sig da med at reise et Baal,

og blev hun der brændt. Hele hendes Krop blaanede, og der valt ud Ormer og Ogler, Frøer og Padder og alskens fælt Kryb; saaledes sank hun i Aske, men Kongen steeg til Forstand og lod fare al Daarlighed, styrede siden sit Rige og styrkedes og glædedes af sine Thegner, men Thegnerne af ham, og Riget af dem begge.

Efterat Kong Harald havde prøvet Finnekvindens Svig, blev (90) han saa vreed, at han jagede fra sig alle de Sønner, han havde med hende, og vilde ikke see dem for sine Oine. Gudrød Ljome drog til Thjodolf paa Hvin, sin Fosterfader, og bad ham drage med sig til Kongen, thi Thjodolf var en kjær Ven af Kong Harald. Kongen var dengang paa Oplandene; de drog afsted, og kom silde om Aftenen til Kongen. De satte sig ned yderst paa Benken og holdt sig skjulte. Kongen gik paa Gulvet og saa paa Benkene; han holdt just et Gjestebud, men Mjøden var blandet. Kongen mumlede for sig selv:

Meget til Mjøden tage
mine Kæmper de gamle,
bid komne, snee-hvide!
Hvi er' I altfor mange?

Da svarer Thjodolf:

Paa vort Hoved vi havde
Hugg i Eggelegen,
med den forstandige Fyrste:
fandt man os da ej formange!

Nu tog Thjodolf Hatten af sit Hoved, og kjendte da Kongen ham og modtog ham vel. Thjodolf bad nu Kongen, at han ej skulde foragte sine Sønner; thi, sagde han, gjerne skulde de have onsket sig bedre Modrenecæt, om du havde givet dem en bedre. Kongen indrømmede ham det og bad ham beholde Gudrød hjemme hos sig, som før, men Sigurd og Halfdan lod han drage til Ringerike og Ragnvald til Hadeland. De gjorde, som Kongen bod, og bleve raske Mænd og færdige i alslags Idrætter. Kong Harald sad da roligt inden Landet, og der var god Fred og Aarferd.

Ragnvald Jarl paa Møre spurte sin Broder Sigurds Fald, (91) og at Vikinger nu sad i Landene. Han sendte da sin Søn Hallad vester, som i Forvejen tog Jarlsnavn, og havde meget Folk med sig. Da han kom til Orknøerne, satte han sig i Landene, men baade om Høst, Vinter og Vaar droge Vikinger om Oerne, tog Nesnam og hug Strandhugg. Da blev Hallad keed af at sidde der i Oerne, gav Slip paa Jarledommet, tog Hauldsret og drog siden øster til Norge. Da Ragnvald Jarl spurte dette, lod han ilde over Hallads Ferd, sigende at hans Sønner ej vilde slegte sine Forældre paa. Da svarer Einar: Jeg er kun lidet agtet af dig, og har jeg her liden Kjærlighed at skilles fra; jeg skal gjerne drage vester til Oerne, hvis

du vil give mig nogen Understøttelse; jeg vil da love dig, hvad du vil synes meget godt om, at jeg aldrig skal komme tilbage til Norge. Ragnvald Jarl svarer, at det behagede ham vel, at han ej kom tilbage; thi, sagde han, jeg har kun lidet Haab om, at dine Frænder ville faa nogen Ære af dig, fordi hele din Moderæt er trælbaaren. Ragnvald Jarl gav Einar et fuldkommen udrustet Langskib. Einar sejlede da om Høsten vester over Havet. Da han kom til Orknøerne, laa der to Vikinger for ham med deres Skibe, Thore Træskegg og Kalf Skurva. Einar lagde strax til Strid med dem og fik Sejr, men de faldt begge. Da kvad man dette:

Træskegg han sendte til Trolde.
Torv-Einar slog Skurva.

Han kaldtes Torv-Einar, fordi han lod skære Torv og brugte den istedetfor Brændeved, saasom der var ingen Skov i Orknøerne. Siden blev Einar Jarl over Øerne og var en mægtig Mand. Han var styg og eenøjet, men dog mere skarpsynet end de Fleste.

(92) Guthorm Anfører sad oftest i Tunsberg, bestyrede hele Viken, naar Kongen ej var tilstede, og havde der Landevern. Dengang herjede Vikinger meget der, og Ufred var der ogsaa i Gautland, saalænge Kong Eirik Eimundsson levede. Han døde, da Kong Harald den Haarfagre havde været ti Aar Konge i Norge. Efter
(93) Eirik var hans Søn Bjørn Konge i Svithjod i 50 Aar: han var Fader til Eirik den Sejrsæle og Olaf, Styrbjørns Fader. Guthorm Anfører blev sotdød i Tunsberg. Da gav Harald sin Søn Guthorm Bestyrelsen over alt dette Rige og satte ham til Høvding derover:

(94) Da Kong Harald var 40 Aar gammel, vare mange af hans Sønner voxede dygtigt til, thi de naaede alle tidligt deres Mandsdom. Det viste sig da, at de vare misfornøjede over at Kongen intet Rige gav dem, men satte en Jarl i hvert Fylke, thi Jarlerne tyktes dem at være mindre højbaarne, end de selv. Da droge Halfdan Haalegg og Gudrød Ljome en Vaar hen med en stor Skare af Folk mod Ragnvald Mørejarl, kom uforvarende over ham og brændte ham inde med 60 Mand. Siden tog Halfdan tre Langskibe, udrustede dem og sejlede vester over Havet, men Gudrød satte sig i de Lande, som Ragnvald Jarl tilforn havde haft. Da Kong Harald spurte dette, drog han strax med meget Folk imod Gudrød, som da ikke saa anden Udvej, end at give sig i Kong Haralds Vold, og sendte Kongen ham øster til Agder igjen. Kong Harald satte da over Møre Thore, Ragnvald Jarls Søn, og giftede ham med sin Datter Aaluf, som blev kaldet Aaluf Aarbot. Thore Jarl den Tause havde da ligesaastort Rige, som Ragnvald Jarl havde haft.

(95) Halfdan Haalegg kom vester til Orknøerne, aldeles uventet. Strax flygtede Einar Jarl af Øerne, men kom samme Høst ligesaa uforvarende tilbage paa Halfdan. De strede, men der blev kun et

fort Slag, Halfdan flygtede og det mod Nattens Anbrud. Einar og hans Mænd laa uden Tjeld om Natten. Om Morgenen, da det begyndte at lysne, droge de hen at lede efter de Flygtende rundt om paa Øerne, og blev enhver dræbt, som de fandt. Da sagde Einar: Jeg veed ikke, hvad det er, jeg seer der ude paa Rinansø, en Mand eller en Fugl; stundom hæver det sig op, stundom lægger det sig ned. Siden droge de derhen og fandt Halfdan Haalegg og tog ham til Fange. Om Aftenen, forend Einar Jarl lagde til Slag, kvad han følgende Vise:

Ej fra Rolf, ej fra Rollaug
endnu jeg seer at fare
Spjud imod Fiende-Skaren.
Skal dog vor Fader hevnes.

End i Kveld, mens vi Kampen
kraftigt vække og heftigt,
taus ved Øltønden sidder
Thore Jarl paa Møre.

Siden gik Einar til Halfdan; han ristede en Ørn paa hans Ryg saaledes, at han stak Sverdet ind i Livet ved Ryggen, skar alle Ribbenene bort heelt ned til Lenderne, og drog Lungerne ud: det var Halfdans Bane. Da kvad Einar:

For min Fjerdedeel har jeg
Fader Ragnvalds Død hevnet.
Nu er Folkstøtten falden;
fremkom saa Norners Villje.

Sender, I raske Svende,
Stene mod Højfoden! [1])
haard Skat ham jeg skikker;
Sejren os tilhører.

Siden tog Einar Orknøerne igjen under sig saaledes, som han før havde haft dem. Men da disse Tidender spurtes i Norge, bleve Halfdans Brødre meget fortornede herover og sagde, at det fortjente Hevn. Mange Andre vare enige med dem heri. Men da Einar Jarl spurte dette, kvad han:

Efter mit Liv ere mange
Mænd af gode Grunde
og fra adskillige Egne
ædelbaarne, gridske.

Vist de dog ej vide,
hvo, før mig de har fældet,
under Ørnfodens Kløer
end sig ned maa lude.

Kong Harald bød Folk ud, samlede en Hær og drog siden (96)
vester til Orknøerne. Men da Einar Jarl spurte, at Kong Harald var kommen østfra, drager han over til Neset. Da kvad han denne Vise:

For et Faarebrad mangen
fager Sven nu forjages,
men jeg, fordi ved min Haand
faldt i Øerne Halfdan.

Fare, man siger, kan frygtes
fra den haarde Herster.
Skaar har i Haralds Skjold jeg
(skal det ej nage mig) hugget.

Da droge Mænd og Ordsendinger mellem Kongen og Jarlen, og det kom dertil, at der blev sat Stevne, hvor de selv mødtes, og lagde Jarlen hele Sagen under Kongens Dom. Kong Harald dømte Einar Jarl og alle Orknøingerne til at betale 60 Mark Guld. Bønderne fandt disse Bøder for store. Da tilbød Jarlen dem at betale altsammen alene, imod at faa al Odel i Øerne. Alle

[1]) D. e. Halfdan Haalegg, Højlegg.

samtykkede heri, især fordi de Fattige havde smaa Jorder, medens de Rige tænkte at kunne løse sin Odel, saasnart de vilde. Jarlen betalte da hele Boden til Kongen, og denne drog om Hosten tilbage igjen. Det vedvarede længe siden i Orknoerne, at Jarlerne ejede hele Odelen, indtil Sigurd Lodvesson gav Odelen tilbage.

(97) Guthorm, Kong Haralds Son, havde Landvern over hele Viken og drog med Hærskibe udenskjers, men da han laa i Elvekvislerne, [1] kom Solve Klove did og lagde strax til Strid med ham; der faldt Guthorm. Halfdan Hvite og Halfdan Svarte laa i Hærferd og herjede i Austerveg. De holdt et stort Slag i Eestland; der faldt Halfdan Hvite.

(98) Eirik Haraldsson var til Opfostring hos Thore Herse, Roaldsson, i Fjordene; ham elskede Kong Harald mest af sine Sonner og agtede ham højest. Da Eirik var tolv Aar gammel, fik Kong Harald ham fem Langskibe, og drog han i Viking, forst i Austerveg, og derpaa syd om Danmark, og om Frisland og Sarland, og var i denne Ferd 4 Aar. Derefter drog han vester over Havet og herjede paa Skotland, Bretland, Irland og Valland, og var der andre 4 Aar. Derefter drog han nord til Finmarken og heelt til Bjarmeland, [2] hvor han holdt et stort Slag og fik Sejr. Der han paa Tilbagevejen kom til Finmarken, fandt hans Mænd i en Gamme en Kvinde, hvis Lige i Skjønhed de aldrig havde seet. Hun kaldte sig for dem Gunnhild og sagde, at hendes Fader boede paa Haalogaland og heed Asser Tote. Jeg har været her, siger hun, forat lære Trolddom og Kunster hos to Finner, som ere de viseste i Finmarken. Nu ere de dragne paa Jagt; begge ville have mig til Egte; men de ere saa vise, at de gaa paa Spor som Hunde, baade paa optoet og frossen Jord. De kunne og løbe saa godt paa Skid, at hverken Mennesker eller Dyr kunne undgaa dem; hvad de skyde efter, træffe de; saaledes have de ombragt enhver Mand, som er kommen her i Nærheden; naar de blive vrede, vender Jorden sig om for deres Ojne; men kommer noget Levende for deres Ojne, da falder det dødt ned. Nu maa I ikke for alt i Verden komme i deres Vej; jeg skal skjule Eder her i Gammen, og skulle I da forsoge, om vi kunne faa dræbt dem. De samtykkede heri. Siden skjulte hun dem: hun tog en Liinsekk, og troede de, at der var Aske i den. Hun tog noget af det i sin Haand, og saaede det omkring Gammen, baade ude og inde. Lidt efter kom Finnerne hjem; de sporge, hvad der var kommet. Hun siger, at Intet er kommet. Finnerne forundrede sig derover, da de havde fulgt Sporet heelt til Gammen, men siden Intet

[1] Saaledes kaldtes Gota-Elvens Mundinger, mellem de storre og mindre Oer, her ligge. [2] Egnen ved Dvinafloden.

fundet. Da gjore de sig Ild og berede deres Mad, og da de vare mette, reder Gunnhild sin Sæng. I tre Nætter tilforn var det saaledes tilgaaet, at Gunnhild havde sovet, men enhver af dem havde vaaget over den anden af Iversyge. Da sagde hun til Finnerne: kommer nu hid og ligger hver paa sin Side af mig. De bleve glade derover og gjorde saa; hun holdt sine Arme om hver af deres Hals. De sovne strax, men hun vekker dem; snart sovne de igjen saa fast, at hun med Nod og Neppe faar vakt dem. End sovne de, og da faar hun dem slet ikke vaagne. Hun sætter dem da op, men endda sove de; hun tager nu to store Selbelge og kaster over deres Hoved og binder sterkt til nedenfor Armene. Da giver hun Kongens Mænd et Tegn; de lobe frem, bære Vaaben paa Finnerne, faa dem dræbte og drage dem ud af Gammen. Om Natten efter var der saa stort et Tordenvejr, at de kunde ingen Vej komme. Men om Morgenen droge de til Skibs, havde Gunnhild med sig og forte hende til Eirik. Eirik og hans Mænd droge da syd til Haalogaland; her stevnede han til sig Asser Tote og siger, at han vil have hans Datter. Asser sagde ja dertil; saaledes fik Eirik Gunnhild og havde hende med sig syd i Landet.

Kong Harald var kun 50 Aar gammel, da nogle af hans Sonner (99) allerede vare vorne, og nogle døde. Mange vare da saare voldsomme indenlands og indbyrdes uenige. De fordreve Kongens Jarler fra deres Besiddelser og dræbte nogle af dem. Kong Harald stevner da et talrigt Thing syd i Landet og bød dertil alle Oplændingerne: da gav han alle sine Sonner Kongenavn og satte det i Loven, at hver af hans Ætmænd skulde tage Kongedømmet efter sin Fader, men Jarledømme enhver, som paa Kvindesiden var kommen af hans Æt. Han skiftede Landet med dem. Vingulmark, Raumarike, Vestfold og Thelemarken gav han Olaf, Sigtrygg, Frode og Thorgils. Hedemarken og Gudbrandsdalen gav han Dag, Ring og Ragnar. Snefrids Sønner gav han Ringerike, Hadeland, Thoten, og det som ligger dertil. Guthorm havde han givet Raadighed over Landet fra Elven til Svinesund, og Ranrike; ham havde han sat til Landvern øster ved Landsenden, som før er skrevet. Kong Harald selv var oftest midt i Landet. Rorek og Gudrod vare sædvanligen inden Hirden hos Kongen og havde store Veitsler i Hordaland og Sogn. Kong Eirik var hos Kong Harald, sin Fader; ham elskede han mest af sine Sønner og gav ham Haalogaland, Nordmore og Raumsdal. Nord i Throndhjem gav han Halfdan Svarte, Halfdan Hvite og Sigrød Herredømme. Han gav sine Sonner i hvert af disse Fylker de halve Indtægter og beholdt selv den anden Halvdeel. Han bestemte tillige, at de skulde sidde i Højsædet, et Trin højere end Jarlerne, men et Trin lavere end han

selv. Det Sæde agtede enhver af hans Sønner sig selv efter ham, men han selv agtede Eirik det. Throndernc agtede Halfdan Svarte det, men Vikverjerne og Oplændingerne undte den helst Riget, som raadede over dem. Heraf opstod paany stor Uenighed mellem Brødrene. Men fordi at de syntes, at de havde lidet Rige, droge de paa Krigstog, saaledes som sagt er. Guthorm faldt i Elvekvislerne for Sølve Kløve; derefter tog Olaf ved det Rige, han havde haft. Halfdan Hvite faldt i Eestland. Halfdan Haalegg faldt i Orknøerne. Thorgils og Frode gav Kong Harald Hærskibe, og droge de i Vesterviking og herjede i Skotland, Bretland og Irland. De vare de første Nordmænd, som indtog Dublin. Man fortæller, at Frode blev forgivet, men Thorgils var længe Konge over Dublin, blev svegen af Irerne og faldt der.

(100) Eirik Blodøxe agtede at være Overkonge over alle sine Brødre, og saaledes vilde Kong Harald ogsaa have det; begge to, Fader og Søn, vare lange Stunder tilsammen. Ragnvald Rettilbeine havde Hadeland; han lærte Trolddom og blev en Seidmand. Kong Harald kunde ikke lide Seidmænd. Paa Hordaland var der en Seidmand, som hed Vitgeir. Kongen sendte ham Bud og bad ham lade Seiden fare. Han svarer og kvad denne Vise:

Lidt kun det skader, naar Ragnvald seider,
om vi seide, Rettilbeine,
Karles Børn Haralds Hædersson
og Kerlingers, paa Hadeland.

Men da Kong Harald hørte dette, drog efter hans Raad Eirik Blodøxe til Oplandene og kom til Hadeland: han brændte inde sin Broder Ragnvald med 80 Seidmænd, og roste man meget dette Verk.

(101) Gudrød Ljome var om Vintren i Besøg hos Thjodolf i Hvin, sin Fosterfader, og havde en fuldbemandet Skude, hvormed han vilde drage nord til Rogaland. Da kom der store Storme, men Gudrød skyndte paa Reisen og lod ilde over Opholdet. Da kvad Thjodolf:

Far dog ej bort, før Snekkers Indtil Vinden sig vender
Farvej bred sig har bedret. vær hos os, du Kjære.
Gruus slænger Geiters Vej højt nu, bliv, til Vør der vorder;
Gudrød! paa Søen den store. Brænding nu syder om Jedren!

Gudrød reiste dog som han agtede, ihvad saa Thjodolf sagde. Men da de kom for Jederen, sank Skibet under dem, og omkomne der Alle.

(102) Bjørn, Kong Haralds Søn, raadte da for Vestfold og sad oftest i Tunsberg, men var kun lidet paa Krigstog. Til Tunsberg søgte meget Kjøbskibe, baade der omkring fra Viken, og nordenfra Landet, og søndenfra Danmark og Saxland. Kong Bjørn havde ogsaa Kjøbskibe paa Reiser til andre Lande og erhvervede sig saaledes

Kostbarheder eller andre Ejendomme, som han tyktes at behøve. Hans Brødre kaldte ham Farmanden eller Kjøbmanden. Bjørn var en viis og sindig Mand og tyktes passende til Høvding; han fik sig et godt og anstændigt Giftermaal og avlede en Søn ved Navn Gudrød.

Eirik Blodøxe kom engang fra Austerveg med Hærskibe og meget Folk og forlangte af sin Broder Bjørn den Skat og Skyld, som Kong Harald havde at tage af Vestfold. For havde man været vant til, at Bjørn selv bragte Kongen Skatten, eller sendte Mænd med den; saaledes vilde han endnu det skulde være og vilde ikke udrede den til Eirik. Eirik derimod fandt, at han behøvede Kost, Tjelde og Drik. Brødrene trættede hidsigt herom, uden at dog Eirik fik noget, men drog bort af Byen. Bjørn drog ogsaa bort af Byen om Kvelden og op til Sæheim. Eirik vendte tilbage om Natten, satte efter Bjørn og kom til Sæheim, da Bjørn og hans Mænd sade over Drikkebord. Eirik omringede Huset, men Bjørn og hans Mænd gik ud og stred. Der faldt Bjørn og mange Mænd med ham. Eirik tog der meget Hærfang og drog nord i Landet. Dette Verk mishagede Vikverjerne saare, og Eirik blev meget forhadt iblandt dem. Der gik Ord om, at Kong Olaf nok vilde hevne sin Broder Bjørn, hvis han kunde faa Lejlighed dertil. Kong Bjørn ligger i Farmandshøjen paa Sæheim.

Kong Eirik drog om Vintren efter nord paa Møre og tog (103)
Gjestebud i Selven indenfor Agdenes. Men da Halfdan Svarte spurte dette, drog han derhen med en Hær og omringede Huset. Eirik sov i en Stue, som stod alene, og undkom til Skoven selv femte, men Halfdan og hans Mænd brændte Gaarden op med alt det Folk, som var derinde. Eirik kom til Kong Harald med disse Tidender; Kongen blev rasende vreed, samlede en Hær, og drog imod Thrønderne; men da Halfdan Svarte spurte dette, opbød han Folk og Skibe og blev meget mandsterk. Han lagde ud til Stad, indenfor Thorsberg. Kong Harald laa med sit Folk ude ved Reinsletten. Da gik der Mænd imellem dem. Guthorm Sindre heed en gjev Mand, som nu var i Halfdan Svartes Hær, men før havde været hos Kong Harald, og var begges kjæreste Ven. Han var en stor Skald og havde digtet sit Kvæde om hver af dem; de havde budet ham Løn derfor, men han havde afslaaet det og kun bedet om, at de skulde opfylde ham hver een Bøn. Dette havde de lovet. Han drog nu til Kong Harald, bar Forliigsmaal imellem dem og bad Enhver af dem den Bøn, at de skulde forliges. Kongerne ærede ham saameget, at de paa hans Bøn virkelig forligte sig. Mange andre gjeve Mænd hjalp til i denne Sag med ham. Det Forliig blev da indgaaet, at Halfdan skulde beholde alt det Rige, han før

havde haft, men han skulde og lade sin Broder Eirik i Fred. Efter denne Saga digtede Jorunn Skaldmø nogle Vers i „Sendebit."

(104) Haakon Grjotgardsson Ladejarl havde hele Bestyrelsen over Throndhjem, naar Kong Harald var andetsteds i Landet, og nød Haakon den største Hæder i Thrøndelagen af Kongen. Efter Haakons Fald tog Sigurd, hans Søn, Riget og blev Jarl i Throndhjem; han havde sin Bolig paa Lade. Hos ham opføddes Kong Haralds Sønner, Halfdan Svarte og Sigrød, men forhen vare de hos hans Fader, Haakon Jarl. Haralds Sønner og Sigurd vare næsten jevnaldrende. Sigurd Jarl fik Bergljot, Thore Jarl den Tauses Datter; hendes Moder var Aaluf Aarbot, Harald Haarfagres Datter. Sigurd Jarl var visest af Alle.

Da Kong Harald begyndte at eldes, sad han ofte paa de store Gaarde, han havde paa Hørdaland, paa Aalrekstad, eller Sæim, paa Fitje, eller paa Utstein, eller paa Agvaldsnes paa Karmt. Da Kong Harald var nær ved 70 Aar, avlede han en Søn med en Kvinde, som heed Thora Mosterstang. Hun var fra Moster, havde gode Frænder og var i Slægt med Hørde-Kaare. Hun var en høj, dejlig Kvinde og kaldtes Kongens Tjenestekvinde, thi i den Tid vare Mange Kongen tjenestepligtige, som vare af god Æt, baade Mænd og Kvinder. Den Sedvane var der med gjeve Mænds Børn, at vælge de fornemste Mænd til at øse Vand paa dem og til at give dem Navn. Men da den Tid kom, at Thora ventede, at hun skulde føde, vilde hun drage til Kong Harald; han var da nord paa i Sæim, men hun var i Moster; hun drog derfor nordefter paa Sigurd Jarls Skib. De laa om Natten ved Land: der fødde Thora et Barn oppe paa Hellen ved Bryggesporden; det var et Drengebarn. Sigurd Jarl øste Vand paa Drengen og kaldte ham Haakon efter sin Fader, Haakon Ladejarl. Drengen blev snart skjøn og stor af Vert, og meget liig sin Fader. Kong Harald lod ham følge sin Moder, og de vare paa Kongens Gaarde, medens Drengen var ung.

(105) Adelsteen heed den daværende Konge i England, han havde just paa den Tid nylig taget ved Kongedømmet; han kaldtes den Sejrsæle og den Trofaste. Han sendte Mænd til Norge til Kong Harald med dette Erende, at Sendemanden gik frem for Kongen og gav ham et Sverd med forgyldt Hjalt og Haandtag; hele Tilbehøret var og belagt med Guld og Sølv og besat med de dyrebareste Ædelstene. Sendemanden vendte Sverdshjaltet til Kongen og sagde: her er et Sverd, som Kong Adelsteen sender dig, og beder dig tage imod. Kongen tog i Haandtaget, og strax sagde Sendemanden: Nu tog du ved Sverdet, som vor Konge vilde, og nu skal du være hans Undermand, siden du tog ved hans Sverd.

Kong Harald skjønnede nu, at dette var gjort med Spot, og ingen Mands Undermand vilde han være, men dog mindtes han, hvad der var hans Sedvane, hver Gang Hidsighed eller Vrede kom over ham, at han først besindede sig, lod Vreden gaa af sig og overvejede Sagen uvreed. Nu gjorde han ogsaa det samme og bar dette op for sine Venner; og fandt de alle det Raad bedst for det Første at lade Sendemændene fare uskadte hjem. Sommeren efter sendte (106)
Kong Harald et Skib vester til England til Kong Adelsteen og satte til Styremand Hauk Haabrok (Højbuxe); han var en stor Kæmpe og saare elsket af Kongen. Han sendte sin Søn Haakon med ham. Hauk drog da vester til England, og fandt Kongen i London; der var da et Gjestebud og prægtigt Gilde. Hauk sagde til sine Mænd, da de kom til Hallen, hvorledes de skulde bære sig ad ved Indgangen; den, siger han, skal sidst gaa ud, som først gaar ind, og alle skulle staa jevnt frem for Bordet; Enhver skal have Sverd ved sin venstre Side og feste Overkappen saaledes, at man ikke seer Sverdet. Siden gaa de ind i Hallen. De vare 30 Mand. Hauk gik for Kongen og hilsede ham. Kongen byder ham velkommen. Da tager Hauk Drengen Haakon og sætter paa Kong Adelsteens Knæ. Kongen seer paa Drengen og spør Hauk, hvorfor han gjør saa. Hauk siger: Kong Harald beder dig opfostre ham hans Tjenestekvindes Søn. Kongen blev meget vreed, greb til Sverdet, som var hos ham, og drog det, som om han vilde dræbe Drengen. Hauk sagde: knæsat ham har du nu, og maa du gjerne myrde ham, om du vil, men ej monne du dermed øde alle Haralds Sønner. Hauk gik siden ud, og alle hans Mænd, droge til Skibene, satte til Havs, da de vare ferdige, og kom tilbage til Norge til Kong Harald, som nu var tilfreds, thi man siger jo, at den er ringere, som opfostrer et Barn for en Anden. I slige Sager, som Kongerne havde mellem sig, kunde man see, at Enhver af dem vilde være mere end den Anden; dog blev der ingen Forskjel gjort paa deres Verdighed for disse Tings Skyld; Enhver var Overkonge i sit Rige til sin Dødsdag.

Kong Adelsteen lod Haakon døbe og oplære i den rette Tro og (107)
gode Seder saavelsom alskens Idrætter. Kong Adelsteen elskede ham meget mere end sine Frænder, og desforuden elskede hver anden Mand ham. Han var forstandig, ordsnild og god Christen. Kong Adelsteen gav Haakon et Sverd, hvis Hjalt og Haandtag var af Guld, men Klingen var dog bedre; dermed hug Haakon en Kvernsteen igjennem lige til Øjet. Det kaldtes derfor Kvernbit. Det Sverd er det bedste, som nogensinde er kommet til Norge. Haakon ejede det til sin Dødsdag.

Da Kong Harald var 80 Aar gammel, blev han saa tungfør, (108)

at han syntes ej længer at kunne fare over Landet, eller bestyre de kongelige Sager. Da ledede han sin Søn Eirik til sit Højsæde og gav ham Magt over hele Landet. Men da Kong Haralds øvrige Sønner spurte dette, satte Halfdan Svarte sig i Kongehøjsædet og tog hele Throndhjem at raade over; i dette Foretagende deeltoge alle Throenderne med ham. Efter Bjørn Kjøbmands Fald tog Olaf, hans Broder, Riget over Vestfold og Gudrød, Bjørns Søn, til Opfostring. Tryggve heed Olafs Søn, og vare han og Gudrød Fostbrødre og næsten jevnaldrende, begge vare de evneligste og flinkeste Mænd. Tryggve var større og sterkere end enhver Anden. Men da Vikverjerne spurte, at Hørderne havde taget Eirik til Overkonge, toge de Olaf til Overkonge i Viken, og beholdt han dette Rige; hermed var Eirik saare ilde tilfreds. To Aar efter døde Halfdan Svarte pludselig inde i Throndhjem ved et Gjestebud, og talte Folk om, at Gunnhild Kongemoder havde kjøbt en troldkyndig Kone til at give ham Banedrik. Derefter toge Throenderne Sigrød til Konge.

(109) Kong Harald levede 3 Aar, efterat han havde givet Eirik Eneveldet over sit Rige; han var da paa Rogaland eller Hordaland, paa de store Gaarde, som han ejede. Eirik og Gunnhild havde en Søn, som Kong Harald øste Vand paa og gav ham sit Navn, med de Ord, at han skulde være Konge efter sin Fader Eirik. Kong Harald giftede sine fleste Døttre indenlands med sine Jarler, og ere derfra store Slegter komne. Kong Harald blev sotdød paa Rogaland og er lagt i Høj paa Hauge ved Karmtsund. I Haugesund staar nu en Kirke, ved selve Kirkegaarden i Nordvest er Kong Harald den Haarfagres Høj; men vestenfor Kirken ligger Kong Haralds Gravsteen, som laa over hans Leje i Højen, og er Stenen halvfjortende Fod lang og næsten to Alen bred. Midt i Højen var Kong Haralds Leje; der var sat een Steen ved Hovedet og en anden ved Fødderne, og Hellen lagt derovenpaa; udenom paa begge Sider og derunder var der fyldt op med Smaasteen. De Stene, som dengang vare i Højen, og som her ere omtalte, staa nu der paa Kirkegaarden.

Saa sige kyndige Mænd, at Harald den Haarfagre har været den skjønneste af alle Mænd, den sterkeste og største, den gavmildeste paa Gods og saare vennesæl blandt sine Mænd. Han var en stor Hærmand i sin første Tid, og udtyder man nu det store Træ, som hans Moder saa i Drømme før hans Fødsel, paa hvilket Nederdelen var rød som Blod, men Stammen opover fager og grøn, at det jertegnede hans Riges Blomstren, men at Træet oventil var hvidt, betegnede, at han skulde naa Ælde og Graahærdethed. Træets Kviste og Grene bebudede hans Afkom, som spredte sig over hele Landet, og af hans Æt have stedse siden Kongerne i Norge været.

Kong Eirik tog alle de Indtægter, som Kongen havde midt i (110)
Landet, den første Vinter efter Kong Haralds Død, men Olaf øster om Viken, og Sigrød, deres Broder, havde alt i Throndelagen. Eirik syntes saare ilde herom, og gik der det Ord, at han vilde med Magt forsøge med sine Brødre, om han kunde faa Enevoldsriget over hele Landet, saaledes som hans Fader havde givet ham det. Men da Olaf og Sigrød spørge dette, da fare Sendemænd imellem dem; dernæst gjøre de sit Stevnelag, og drager Sigrød om Vaaren øster til Viken, hvor han og hans Broder Olaf kom sammen i Tunsberg og dvælede der en Stund. Samme Vaar byder Eirik en stor Hær og Skibe ud og vender sig øster til Viken. Kong Eirik fik slig en Medbør, at han sejlede Dag og Nat, saaat der ingen Kundskab om hans Reise gik foran ham. Og da han kom til Tunsberg, ginge Olaf og Sigrød med sit Folk øster ud af Byen paa Brekken og fylkede der. Eirik havde meget mere Folk og fik Sejr, men Olaf og Sigrød faldt der begge, og ere deres Høje der paa Brekken, hvor de laa faldne. Kong Eirik drog da over Viken, lagde den under sig, og dvælede der længe om Sommeren. Tryggve og Gudrød flyede til Oplandene.

Eirik var en stor og skjøn Mand, stærk og mandig, en stor Hærmand og sejrsæl, hidsig af Sindelag, grum, ublid og faatalende. Gunnhild, hans Kone, var den fagreste Kvinde, forstandig og kyndig i mange Ting, gladmælt, underfundig og saare grum. Disse vare Kong Eiriks og Gunnhilds Børn: Gamle var ældst, saa Guthorm, Harald, Ragnfred, Ragnhild, Erling, Gudrød og Sigurd Sleva. Alle Eiriks og Gunnhilds Børn vare skjønne og haabefulde.

Haakon den Godes Saga.

Haakon Adelsteensfostre var i England, da han spurte sin Faders, (111)
Kong Haralds, Død. Han lavede sig da strax til at reise; Kong Adelsteen gav ham Folk og gode Skibe og udstyrede ham til Reisen paa det prægtigste. Om Høsten kom han til Norge. Da spurte han sine Brødres Fald og tillige, at Kong Eirik just da var i Viken. Haakon sejlede da nord til Throndhjem og opsøgte Sigurd Ladejarl, som var den viseste Mand i Norge. Hos ham fik han god Modtagelse, og de forbandt sig med hinanden. Haakon lovede ham stor

Magt, hvis han blev Konge. De lode nu stevne et talrigt Thing: paa Thinget talede Sigurd Jarl paa Kong Haakons Vegne og bød Bønderne ham til Konge. Derefter stod Haakon selv op og talte. Da sagde To og To sig imellem, at nu var Kong Harald den Haarfagre kommen igjen og bleven andengang ung. Haakon begyndte sin Tale saaledes, at han bad Bønderne at antage ham og give ham Kongenavn, samt at yde ham Hjelp og Styrke til at beholde Kongedømmet. Derimod tilbød han dem at gjøre alle Bønderne odelsbaarne og give dem sine Odelsjorder tilbage, som de boede paa. Ved denne Tale blev der saa stor en Bifaldstummel, at hele Bondehoben skreg og raabte, at de vilde tage ham til Konge, og saaledes blev det da, at Throndeme toge Haakon til Konge over hele Landet. Da var han 15 Aar gammel. Han tog sig strax en Hird og foor over Landet. Den Tidende spurtes til Oplandene, at Throndeme havde taget sig en Konge i alle Maader slig som Harald den Haarfagre var, paa det nær, at Harald havde undertrykt alt Folket i Landet, men denne Haakon vilde hver Mand vel og tilbød sig at give Bønderne sine Odelsjorder tilbage, som Kong Harald havde frataget dem. Ved disse Tidender bleve Alle glade; den ene sagde det til den Anden, og det fløj som Ild i tørt Græs alt øster til Landets Ende. Mange Bønder droge fra Oplandene til Kong Haakon; Nogle sendte Mænd i sit Sted; Nogle gjorde Ordsendinger med Jerteiner, Alle for at tilkjendegive, at de vilde blive hans Mænd. Kongen tog derimod med Takke.

(112) I Begyndelsen af Vintren drog Kong Haakon til Oplandene og stevnede Thing der. Alt det Folk samlede sig til ham, som kunde komme. Han blev da tagen til Konge paa alle Thing. Dernæst drog han øster til Viken; der kom Tryggve og Gudrød, hans Brodersønner, til ham, og mange Andre, som opregnede alt det Onde, de havde lidt af Kong Eirik, hans Broder. Eiriks Uvennesælhed vorte desmere, jo kjærere Folk fik Kong Haakon, og jo bedre de trøstede sig til at sige, hvad de meente. Kong Haakon gav Tryggve og Gudrød Kongenavn og det Rige, som Kong Harald havde givet deres Fædre: Tryggve gav han Raumarike og Vingulmark, og Gudrød Vestfold. Men fordi de vare unge og barnslige, satte han gjeve og forstandige Mænd til at styre med dem. Han gav dem Landet med den Aftale, som før havde været, at de skulde have halve Skatter og Skylder med ham. Da det vaaredes, drog Kong Haakon nord til Throndhjem til Lands gjennem Oplandene.

(113) Kong Haakon samlede mod Vaaren en stor Hær i Throndhjem og skaffede sig Skibe. Vikverjerne havde ogsaa en stor Hær ude, og agtede at forene sig med ham. Kong Eirik udbød ogsaa Folk i Midt-Landet, men havde ondt ved at faa nogen, thi mange mægtige

Mænd forlode ham og droge til Haakon. Da han nu slet ikke saa nogen Udvej til at modstaa Haakons Hær, sejlede han vester over Havet med det Folk, som vilde følge ham. Han drog først til Orknøerne og havde derfra meget Folk med sig. Siden sejlede han syd til England og herjede paa Skotland, hvorsomhelst han landede; han herjede ogsaa heelt nord om England. Adelsteen, Kongen i England, sendte Eirik Bud og tilbød ham at modtage Rige af sig i England; han sagde, at Kong Harald, hans Fader, havde været hans gode Ven, og at han vilde lade Sønnen nyde godt heraf. Der droge da Mænd imellem Kongerne, og der blev sluttet den Overeenskomst med faste Løfter, at Kong Eirik skulde tage Nordhumberland til Leen af Kong Adelsteen og verje Landet mod Daner og andre Vikinger, men han skulde og lade sig døbe med Kone og Børn og alt det Folk, der havde fulgt ham. Kong Eirik gik ind herpaa; han blev da døbt og tog den rette Tro. Nordhumberland siges at være Femtedelen af England. Eirik havde sit Sæde i Jorvik, der hvor man siger, at Lodbroks Sønner før boede. Nordhumberland var mest bebygget af Nordmænd. Siden den Tid, da Lodbroks Sønner vandt Landet, herjede Daner og Nordmænd ofte der, efterat Herredømmet over Landet var gaaet fra dem. Mange Steder der i Landet have Navne i det norske Tungemaal, som Grimsby og Hauksfljot og mange andre.

Kong Eirik havde mange Folk omkring sig; han holdt der en (114) Mængde Nordmænd, som vare dragne østfra med ham, og endnu kom mange af hans Venner bagefter fra Norge. Men da han kun havde lidet Land, drog han stedse paa Krigstog om Somrene: han herjede paa Skotland, Syderøerne, Irland og Bretland; paa den Maade skaffede han sig Gods. Kong Adelsteen blev sotdød, da han havde været Konge i 14 Aar, 8 Uger og 3 Dage. Siden blev hans Broder Eatmund Konge i England. Han syntes ikke om Nordmændene og elskede heller ikke Kong Eirik; og gik der den Tale om Kong Eatmund, at han vilde sætte en anden Høvding over Nordhumberland. Da Kong Eirik spurte dette, drog han i Vesterviking og havde med sig fra Orknøerne Jarlerne Arnkel og Erlend, Torv-Einars Sønner. Siden drog han til Syderøerne, hvor der vare mange Vikinger og Hærkonger, som forenede sig med ham; han styrede da med hele Hæren først til Irland og havde derfra med sig saamange Folk, han kunde faa; siden drog han til Bretland og herjede der. Derefter sejlede han sønder under England og herjede der som andetsteds, men alt Folket flyede afvejen hvor han kom. Og efterdi Eirik var en saare modig Mand og havde en stor Hær, fortrøstede han sig saa vel til sine Mænd, at han gik langt op i Landet, herjede og satte efter de Flygtende. Olaf heed den Konge,

som Kong Eatmund havde sat til Landværn paa den Kant; han samlede en vældig Hær og drog imod Kong Eirik. Der blev et stort Slag, og der faldt mange engelske Mænd, men naar een faldt, kom tre ovenfra Landet i Stedet for ham; og da det leed ud paa Dagen, vendte Mandefaldet sig paa Nordmændenes Side, saaat mange bleve dræbte. Tilsidst faldt Kong Eirik og fem Konger med ham, nemlig Guthorm, hans to Sønner Ivar og Haarek, samt Sigurd og Ragnvald; der faldt og Arnkel og Erlend, Torv-Einars Sønner. Der blev ogsaa et stort Mandefald af Nordmænd, men de, som undkom, droge til Nordhumberland og meldte Gunnhild og hendes Sønner denne
(115) Tidende. Da Gunnhild og hendes Sønner fik at vide, at Kong Eirik var falden, og at han i Forvejen havde herjet paa den engelske Konges Land, tyktes de at vide, at de der ingen Fred kunde vente sig. De skyndede sig derfor strax bort fra Nordhumberland, med alle de Skibe, Kong Eirik havde ejet, og alt det Folk, som vilde følge dem, samt en Mængde Løsøre, som de havde samlet i Skat, medens de boede i England: noget havde de ogsaa faaet paa Krigstog. De styrede med sit Følge først nord til Orknøerne og satte sig der fast en Stund. Da var Thorfinn Hausakljuv, Torv-Einars Søn, Jarl der, men nu toge Eiriks Sønner Orknøerne og Hjaltland under sig, oppebare Skatter deraf og sad der om Vintrene, men droge i Vesterviking om Somrene og herjede paa Skotland og Irland. Dette omtaler Glum Geireson.

(116) Kong Haakon lagde under sig hele Norge, da Kong Eirik, hans Broder, var flygtet bort af Landet. Kong Haakon søgte den første Vinter vester i Landet, derefter nord i Throndhjem og sad der en Stund; dog da man ikke tyktes at kunne vente Fred, om Kong Eirik kom vestenfra over Havet med sin Hær, sad han helst med sine Folk i Midt-Landet, nemlig i Firdafylke, eller i Sogn, eller Hordaland, eller Rogaland. Haakon satte Sigurd Ladejarl over hele Throndelagen, saaledes som han og hans Fader Haakon havde haft den af Kong Harald den Haarfagre. Men da Kong Haakon spurte sin Broder Eiriks Fald og tillige, at hans Sønner ingen Understøttelse fik i England, syntes han, at der kun stod liden Skræk af dem, og drog han derfor en Sommer med sit Folk øster til Viken. I den Tid herjede Danerne meget i Viken og gjorde ofte megen Skade der, men da de spurte, at Kong Haakon var kommen med en stor Hær, undflyede de alle, nogle syd til Halland; de, som vare nærmere Kong Haakon, stevnede ud til Havs og siden sønder til Jydland. Da Kong Haakon blev dette var, sejlede han efter dem med hele Hæren, og da han kom til Jydland, herjede han der. Da Landets Folk bleve dette var, samlede de en Hær for at verje sit Land og begyndte Slag med Kong Haakon. Der blev da et stort

Slag; Kong Haakon streed saa djerveligen, at han gik frem foran Merket og havde dog hverken Hjelm eller Brynje. Kong Haakon fik Sejr og drev de Flygtende langt op i Landet. Dette omtaler Guthorm Sindre i Haakonsdraapa. Siden styrede Kong Haakon med (117)
sit Folk søndenfra til Sjæland og ledte efter Vikinger. Han roede med to Snekker frem i Øresund; der traf han 11 Vikingesnekker og lagde strax til Strid med dem. Enden blev, at han fik Sejr og ryddede alle Vikingeskibene. Dette omtaler ogsaa Guthorm Sindre. Derefter herjede Kong Harald vide om Sjæland, rovede hos Nogle, (118)
men dræbte andre; nogle tog han til Fange, og af andre tog han store Udbetalinger, uden at faa nogen Modstand. Siden drog Kong Haakon øster langs Skaanesiden, herjede overalt, tog Udredsler og Skatter af Landet og dræbte alle Vikingerne, hvor han fandt dem, baade Daner og Vender. Han drog heelt øster for Gautland, herjede der, og tog store Udbetalinger af Landet. Dette omtaler Guthorm Sindre:

Give Skat maatte Gauter
Guldets milde Spilder;
Kampklædte djerve Kæmpe
Krigsvejr fik saa herligt.

Kong Haakon drog om Høsten tilbage med sin Hær og havde faaet utalligt Gods. Han sad om Vintren i Viken for at være paafærde, hvis Daner og Gauter gjorde Angreb der. Den samme Høst kom (119)
Kong Tryggve Olafsson fra Vesterviking, og havde da herjet paa Irland og Skotland. Om Vaaren drog Kong Haakon nord i Landet og satte Kong Tryggve, sin Brodersøn, over Viken, forat verje den mod Ufred og faa, hvad han kunde, af de Lande i Danmark, som Kong Haakon den forrige Sommer havde gjort skatskyldige. Herom taler ligeledes Guthorm Sindre.

Kong Harald Gormsson raadte dengang for Danmark. Han (120)
syntes meget ilde om, at Kong Haakon havde herjet i hans Rige, og der gik Ord om, at Danekongen vilde hevne sig; dog skete det ikke saa snart. Men da Gunnhild og hendes Sønner spurte, at der var Ufred mellem Danmark og Norge, droge de vestenfra. De giftede Ragnhild, Kong Eiriks Datter, med Arnfinn, Thorfinn Hausakljuvs Søn. Thorfinn Jarl satte sig da over Orknøerne igjen, da Eiriks Sønner droge bort. Gamle Eiriksson var den ældste af Brødrene, men var dog endnu ikke voxen Mand. Da Gunnhild kom til Danmark med sine Sønner, drog hun til Kong Harald og blev vel modtagen. Kong Harald gav dem Indkomster i sit Rige, saa store, at de vel kunde holde sig og sine Mænd; han tog til Opfostring Harald Eiriksson og knæsatte ham, og blev han opfødt der i Danekongens Hird. Nogle af Eiriks Sønner droge paa Krigstog, saa-

snart de havde Alder dertil, og vandt sig Gods. De herjede i Austerveg. De voxede snart op til smukke Mænd og bleve tidligere voxne i Styrke og Legemsferdigheder, end i Aar. Dette omtaler Glum Geiresson i Graafeldsdraapa. Eiriks Sønner vendte sig da ogsaa med deres Hær nord til Viken og herjede der, men Kong Tryggve havde en Hær ude og styrede imod dem. De holdt mange Slag, og sejrede snart den Ene, snart den Anden. Eiriks Sønner herjede stundom i Viken, men Tryggve stundom i Sjæland og Halland.

(121) Medens Haakon var Konge i Norge, var der god Fred mellem Bønder og Kjøbmænd, saaat den ene ikke skadede den anden eller hans Gods; der var ogsaa godt Aar, baade til Søs og til Lands. Kong Haakon var den gladeste, maalsnildeste og omgængeligste af Alle; han var en saare viis Mand og lagde megen Vind paa Lovgivningen. Han satte Gulathingslov med Thorleif den Spakes Raad; han satte ogsaa Frostathingslov med Sigurd Jarls og de andre klogeste Thrønders Raad. Men Eidsævis Lov havde allerede Halfdan Svarte først sat, som før er skrevet.

(122) Kong Haakon holdt engang Julegjestebud i Throndhjem; det Gjestebud havde Sigurd Jarl beredet for ham paa Lade. Den første Julenat fødde Bergljot, Jarlens Kone, et Drengebarn. Sidenefter om Dagen øste Kong Haakon Vand paa Drengen og gav ham sit Navn. Han voxede op og blev siden en mægtig og gjev Mand, og Jarl efter Sigurd, sin Fader. Sigurd Jarl var Kong Haakons kjæreste Ven.

(123) Eystein, Konge paa Oplandene, som Nogle kalde den Mægtige, Andre den Onde, herjede i Throndhjem, lagde under sig Eyna-Fylke og Sparbyggja-Fylke og satte derover sin Søn, som heed Anund, men Thronderne dræbte ham. Kong Eystein drog anden Gang i Hærferd til Throndhjem, herjede vide der og lagde Landet under sig. Da bød han Thrønderne til Konge, hvilken de vilde, enten hans Træl, som heed Thore Faxe, eller hans Hund, som heed Saur. De valgte Hunden, thi de troede derved bedst at kunne raade sig selv. De lode seide i Hunden tvende Mænds Vid, saaat den gjøede til to Ord, men talte det tredie. Et Halsbaand blev gjort til den, og Lænker af Guld og Sølv. Naar det var sølet, bar dens Hirdmænd den paa Armene. Et Højsæde var indrettet for den; den sad paa en Høj ligesom Konger og boede paa Inderøen, hvor den havde sit Sæde paa det Sted, som kaldes Saurshaug. Der fortælles, at den kom saaledes af Dage, at Ulve angrebe dens Hjord, men Hirdmændene eggede den til at verje sit Gods: den løb da ned af Højen og foor imod Ulvene, men disse rev den strax isønder. Mange andre urimelige Ting gjorde Kong Eystein mod Thrønderne,

og formedelst denne Hærferd og Ufred flygtede Mange fra sine Odelsgaarde, baade Høvdinger og Andre. Ketil Jamte, Anund Jarls (124)
Søn af Sparabu, drog øster over Kjølen og en stor Mængde Folk med ham. De havde deres Buskab med sig, ryddede Skovene og bebyggede store Hereder, som siden kaldtes Jamteland. Ketils Sønnesøn var Thore Helsing; han drog for en Drabssag fra Jamteland øster over de Skove, som der ligge, og byggede der. Didhen søgte ogsaa en Mængde Folk med ham; det Land kaldes Helsingeland og gaar alt øster til Søen. Helsingeland bebyggede Sviarne paa hele den østre Kant langsmed Havet. Men da Kong Harald den Haarfagre ryddede Riget for sig, rømte atter en stor Mængde Folk af Landet for ham, Thrønder og Naumdøler, og da opstod der nye Bygder øster om Jamteland; nogle drog heelt til Helsingeland. Helsingerne havde sin Kjøbferd i Svithjod og vare det aldeles undergivne, men Jamterne holdt sig fordetmeste midt imellem, og gav Ingen Agt paa dem, førend Haakon satte Fred og Kjøbferd med Jamteland og indgik Venskab med de mægtigste Mænd der. De søgte siden østerfra til ham, lovede ham Lydighed og Skatter og bleve hans Undersaatter, fordi de hørte godt om ham: de vilde ogsaa heller give sig under hans Kongedømme, end under Svia-Kongen, fordi de vare komne af Nordmænds Æt. Han gav dem Love og Landsret. Saaledes gjorde og alle de Helsinger, som havde deres Herkomst nordenfor Kjølen.

Kong Haakon var en god Christen, da han kom til Norge, men (125)
fordi at alt Landet var hedensk, og der var megen Blotskab og mange Stormænd, men han selv tyktes at trænge til Folkehjelp og Almuens Venskab, tog han det Raad at fare lønligen med Christendommen. Han helligholdt Søndagene og Fredagsfasten. Han satte det i Loven, at man skulde begynde Julens Helligholdelse paa den Tid som christne Mænd, og skulde hver Mand da have en Mæle Øl, eller ogsaa bøde derfor, og holde helligt, saalænge Julen varede. Forhen havde man helligholdt Julen Hogge-Nat, det var Midvinternat, og blev Julen da holden tre Dage. Han agtede, naar han havde befæstet sig i Landet og lagt hele Riget ganske under sig, at komme frem med Paabydelsen af den christne Tro. Først gjorde han saa, at han lokkede de Mænd, som vare ham kjærest, til Christendommen og bragte det saavidt ved sin Vennesælhed, at saare Mange lode sig døbe, og Andre idetmindste lode af at blote. Han sad lange Stunder i Throndhjem, thi der var Landets største Styrke. Men da Kong Haakon tyktes at have faaet Understøttelse af mægtige Mænd til at overholde Christendommen, sendte han Bud til England efter en Biskop og andre Lærere, og da de kom til Norge, gjorde Kong Haakon det aabenbart, at han vilde paabyde Christendommen over

hele Landet. Mørerne og Raumsdølerne henskød sig under Thrøndernes Erklæring. Kong Haakon lod da indvie nogle Kirker og satte Prester dertil. Da han kom til Throndhjem, stevnede han Thing med Bønderne og bød dem at antage Christendommen. De svare, at de ville henskyde denne Sag til Frostathing, og at der til dette skulle komme Mænd af alle Fylker i Throndelagen; da, sige de, ville de svare paa denne vanskelige Sag.

(126) Sigurd Ladejarl var den største Blotmand; saa var ogsaa Haakon, hans Fader. Sigurd Jarl holdt alle Blotgilder paa Kongens Vegne der i Throndelagen. Det var en gammel Sedvane, naar Blotet skulde være, at alle Bønderne skulde komme did, hvor Hovet var, og bringe derhen med sig alle de Sager, de behøvede, saalænge Blotgildet stod. Enhver skulde ogsaa have sit eget Øl med sig; fremdeles blev der dræbt alskens Smaler og Heste. Alt det Blod, som deraf randt, kaldtes Laut, og Lautboller de, hvori Blodet stod; Lauteiner kaldtes Redskaber, der vare gjorte som Stænkekvaste til Vievand; dermed skulde man bestryge alle Stallerne og Hovets Vægge uden og indentil, ligeledes skulde man stænke Lautet paa Mændene, men Slagtet blev kogt til Spise for Folket. Ild skulde være midt paa Gulvet i Hovet, og Kjedler derover, og skulde man bære de fyldte Bægre om Ilden. Den, som gjorde Gildet, og var Hov-Gode, skulde signe Bægret og al Blotmaden; først skulde man drikke Odins Bæger til Sejr og Magt for Kongen, saa Njords og Freys Bægre til Aar og Fred. Derefter plejede Mange at drikke Bragebægret. Man drak ogsaa Skaal for dem af sine Frænder, som havde været gjeve, og dette kaldtes deres Minde. Sigurd Jarl var den gavmildeste Mand; han gjorde det Verk, som var meget navnkundigt, at han holdt et stort Blotgilde paa Lade og bestred ene al Bekostningen. Dette omtaler Kormak Agmundssøn i sin Sigurdsdraapa.

(127) Kong Haakon kom da til Frostathing, hvor der havde samlet sig en stor Mængde Bønder. Da Thinget var sat, talte Kong Haakon og begyndte saaledes, at det var hans Bud og Bøn til Bønder og Bumænd, Rige og Urige, og til hele Almuen, unge Mænd og gamle, velstaaende og fattige, Kvinder og Karlfolk, at Alle skulde lade sig christne og have een Gud, Jesus Christus Marias Søn, men lade alle Blot og hedenske Guder fare, helligholde hver 7de Dag, afholdende sig fra alt Arbeide, og tillige faste hver 7de Dag. Men saasnart Kongen havde baaret dette op for Almuen, blev der strax en stor Knurren. Bønderne talte om, at Kongen vilde fratage dem deres Arbeide og ligesaa deres Tro; de sagde, at paa den Maade kunde Landet ikke bebygges, men Arbeidsfolk og Træle sagde, at de kunde ikke arbeide, hvis de ikke skulde have Mad. De sagde

og, at det var en arvelig Fejl hos Kong Haakon, hans Fader og deres øvrige Frænder, at de vare karrige paa Mad, skjønt de vare gavmilde paa Guld. Asbjørn af Medalhuus i Gauldal stod op, svarede paa Kongens Tale og sagde: Det troede vi Bønder, Kong Haakon, da du havde holdt det første Ting her i Throndhjem, og vi toge dig til Konge og fik vore Odelsjorder tilbage af dig, at vi da havde favnet Himlen selv, men nu vide vi ikke, hvorledes det er, om vi have faaet Friheden igjen, eller om du nu paany vil gjøre os til Træle, og det paa en underlig Viis, nemlig saaledes, at vi skulle forkaste vor Tro, som vore Fædre og alle vore Forældre have haft før os, først i Brænde-Old og nu i Høj-Old; de have været meget gjævere end vi, og dog har denne Tro duet nok saa godt for dem. Vi have skjenket dig saa stor Kjærlighed, at vi have ladet dig raade med os alle Love i Landet og al Landsret. Nu er det vor Vilje og Bøndernes Samtykke at holde de Love, som du satte os her paa Frostathing, og som vi lovede dig; vi ville Alle følge dig og beholde dig til Konge, saalænge Enhver af os Bønder, der nu ere her paa Thinget, er i Live, hvis du, Konge, vil bruge noget Maadehold, og ej bede os om andet end det, som vi kunne opfylde, og som ikke er ugjørligt for os. Men hvis du vil tage denne Sag med saa stor Heftighed og bruge Magt og Vold imod os, da have vi Bønder fattet det Raad, allesammen at skilles fra dig og tage os en anden Høvding, som kan sikkre os, at vi i Frihed beholde den Tro, vi synes om. Nu skal du, Konge, kaare eet af disse to, førend Thinget er til Ende. Ved denne Tale gjorde Bønderne megen Larm og sagde, at saa skulde det være, som nu var sagt. Da man igjen kunde komme til Lyd, svarer Sigurd Jarl: Det er Kong Haakons Vilje at samtykke med Eder, Bønder, og aldrig at skilles ved Eders Venskab. Bønderne sige, at de ville, at Kongen skal blote for dem til Aar og Fred, saaledes som hans Fader har gjort. Imidlertid standsede Knurren, og Thinget hævedes. Siden talede Sigurd Jarl med Kongen, bad ham ikke aldeles at undslaa sig for at gjøre, som Bønderne vilde, sigende, at der intet Andet var for, end at føje sig noget efter dem; dette er, siger han, som I selv kan høre, Høvdingernes og med dem alt Folkets Vilje og ivrige Fordring. Men vi skulle nok, Konge, imidlertid finde paa et godt Raad herimod. Dette blev nu aftalt mellem Kongen og Jarlen.

Om Høsten, henimod Vintren, var der Blotgilde paa Lade, og (128)
søgte Kongen derhen. Forhen, naar han var tilstede der, hvor Blot holdtes, havde han været vant til at spise i et lidet Huus for sig selv med faa Mænd, men nu knurrede Bønderne over, at han ikke sad i sit Højsæde, naar der var den største Glæde blandt Folket. Jarlen sagde da til ham, at han denne Gang ikke burde gjøre saa,

og blev det derfor saaledes, at Kongen sad i sit Højsæde. Da det første Bæger var skjenket, talte Sigurd Jarl over Mindet, signede det til Odin og drak Kongen til af Hornet. Kongen tog imod det og gjorde Korsets Tegn derover. Da sagde Kaar af Gryting: Hvi gjør Kongen nu saa; vil han endnu ikke blote? Sigurd Jarl svarer: Kongen gjør saaledes, som alle de gjøre, der tro paa sin Magt og Styrke, han signer sit Bæger til Thor, thi han gjorde Hammer-Tegn derover, før han drak. Det blev da roligt om Kvelden. Men Dagen efter, da man gik til Bords, stimlede Bønderne sammen om Kongen og sagde, at nu skulde han æde Hestekjød. Kongen vilde det ikke for alt i Verden. Da bade de ham drikke Soddet, det vilde han heller ikke; de bade ham da kun æde Fedtet, men ikke engang det vilde han, og da var det nær ved, at de havde anfaldt ham. Sigurd Jarl vilde forlige dem og bad dem standse med Stormen: Kongen bad han at gabe over Kjedelhadden, hvor Sod-Røgen af Hestekjødet havde lagt sig til, saa at Hadden var fedtet. Da gik Kongen til, viklede en Liindug om Kjedelhadden, gabede derover og gik siden til sit Højsæde; men paa begge Sider var man højst utilfreds.

(129) Vintren efter var der beredet en Juleveitsle for Kongen inde paa Mæren. Da det leed mod Julen, lagde de aatte Høvdinger, som mest raadte for Blotene i hele Throndelagen, Stevne med hverandre. De vare fire udefra Throndhjem: Kaar af Gryting, Asbjørn af Medalhuus, Thorberg af Varnes, Orm af Ljøxa, men af Indthrønderne disse fire: Botolf af Ølveshaug, Narve af Stav i Verdalen, Thrond Haka af Egg, Thore Skegg af Husebo paa Indrøen. Disse aatte Mænd forenede sig om, at de fire af Udthrønderne skulde ødelægge Christendommen i Norge, men de fire af Indthrønderne skulde nøde Kongen til at blote. Udthrønderne fore med fire Skibe syd til Møre, dræbte der tre Prester og brændte tre Kirker, og fore siden tilbage. Da Kong Haakon og Sigurd Jarl kom ind paa Mæren med sin Hird, vare Bønderne komne der i stor Mængde. Den første Veitsledag trængte Bønderne strax ind paa Kongen, bad ham at blote og truede ham ellers med haard Medfart. Sigurd Jarl bar Forligelsesmaal imellem dem, og kom det da saavidt, at Kong Haakon aad nogle Bidd af Hestelever og drak alle de Skaaler, som Bønderne iskjenkte for ham, uden Korsets Tegn. Men da Veitslen var endt, droge Kongen og Jarlen strax ud til Lade. Kongen var meget ublid og beredede sig strax til at drage bort fra Throndhjem med alle sine Mænd, idet han sagde, at han næste Gang skulde komme mandsterkere til Throndhjem og da gjengjelde Bønderne det Fjendskab, de nu havde viist mod ham. Sigurd Jarl bad Kongen ikke at regne Thrønderne dette til Onde, sigende, at det ej vilde være godt for ham at ligge i Kiv eller Krig med

indenlands Folk, hvor Landets meste Styrke var, saaledes som i Throndhjem. Men Kongen var saa vreed, at han ikke vilde høre et Ord. Han drog bort fra Throndhjem syd til Møre, hvor han blev om Vintren og frem paa Vaaren. Men da det leed mod Somren, samlede han Folk, og der gik Ord om, at han med denne Hær vilde drage mod Thronderne.

Men da Kong Haakon var kommen til Skibs med meget Folk, kom de Tidender til ham søndenfra Landet, at Kong Eiriks Sønner vare komne søndenfra Danmark til Viken, og tillige at de havde jaget Kong Tryggve Olafsson fra sine Skibe øster ved Sotenes; at de derpaa havde herjet vide om i Viken, og at mange Mænd havde underkastet sig dem. Da Kong Haakon spurte disse Tidender, tyktes han at trænge til Folk og sendte Bud derom til Sigurd Jarl og de andre Høvdinger, af hvem han kunde vente Hjelp. Sigurd Jarl kom til Kong Haakon med meget Folk: heriblandt vare da alle de Thrønder, som om Vintren mest havde trængt ind paa Kongen forat tvinge ham til at blote. Alle bleve nu forliigte med ham ved Sigurd Jarls Forbønner. Derpaa drog Kong Haakon sydover langs Landet. Da han kom sønder om Stad, spurte han, at Eiriks Sønner vare komne til Nord-Agder. De droge da mod hverandre og stødte sammen ved Karmt. Begge Hære gik op fra Skibene og sloges paa Agvaldsnes: begge vare saare mandsterke, og der blev et stort Slag. Kong Haakon søgte haardt frem og fandt for sig Kong Guthorm Eiriksson med hans Følge; de skiftede Hug med hinanden; Kong Guthorm faldt, og hans Merke blev nedhugget: der faldt ogsaa mange Folk om ham. Derefter kom Flugt i Eirikssønnernes Hær; de flygtede til Skibene og roede bort efterat have tabt meget Folk. Dette omtaler Guthorm Sindre. Kong Haakon drog til sine Skibe og styrede øster efter Gunnhilds Sønner: begge skyndte sig afsted, som de bedst kunde, indtil de kom til Øster-Agder. Derfra sejlede Eiriks Sønner til Havs og syd til Jydland. Dette omtaler ligeledes Guthorm Sindre. Kong Haakon drog derimod nordefter tilbage til Norge, men Eiriks Sønner dvælede endnu en lang Stund i Danmark. (130)

Efter dette Slag satte Kong Haakon det i Loven over hele Landet langs Søen og saa langt op i Landet, som Laxen gaar øverst op i Elvene, at han inddeelte hele Bygder i Skibreder og skiftede Skibrederne til hvert Fylke. Der var da bestemt, hvormange Skibe der skulde være, eller hvorstore Skibe der skulde udredes af hvert Fylke, naar Almenning[1]) var ude, og skulde man være pligtig til at udrede Almenning, saasnart en udenlandsk Hær var i Landet. Med dette (131)

[1]) Almenning d. e. almindeligt Opbud.

Udbud fulgte ogsaa, at der skulde gjøres Veter paa de høje Fjelde, saaat man kunde see den ene fra den anden, og siger man, at paa denne Maade gik Hærbudet i syv Dage fra den sondste Vete lige til den norderste Thinghaa[1]) paa Haalogaland.

(132) Eiriks Sonner vare meget paa Krigstog i Austerveg, men stundom herjede de i Norge, saaledes som før er skrevet. Da Kong Haakon raadte for Norge, var der god Aarferd og god Fred i Landet: han var ogsaa meget vennesæl. Da Kong Haakon havde været Konge i Norge 20 Aar, kom søndenfra Danmark Eiriks Sonner med overmaade meget Folk. En stor Deel heraf havde fulgt dem paa Krigstog, men langt større var dog en Hær af Daner, som Kong Harald Gormsson havde givet dem. De fik saare god Bør, sejlede ud fra Vendel og kom ind til Agder, siden styrede de nord langsmed Landet Dag og Nat. Men Veterne bleve ikke antændte, fordi det var Sedvane, at de gik østenfra langsefter Landet, men der øster var man ikke bleven Fjendernes Ferd var. Dertil kom og, at Kong Haakon havde sat stor Straf, hvis Veterne bleve urigtigt antændte, for de Mænd, som med Rette befandtes skyldige deri; thi ofte hændte det, at Hærskibe og Vikinger droge om Udøer og herjede; Landets Folk troede nu, at det var Eiriks Sønner, og antændte Veterne urigtigt, saaat der blev Hærløb over alt Landet, men Eiriks Sønner droge tilbage til Danmark og havde ingen Danehær haft, uden sit eget Folk, stundom var det og andre Vikinger. Kong Haakon blev meget vreed over sligt, da det voldte Arbeide og Bekostning, men intet Gavn. Bønderne klagede ogsaa for sin egen Skyld over, at det gik saaledes til, og dette var Aarsag i, at man denne Gang intet Nys fik om Eirikssønnernes Ferd, forend de kom heelt nord i Ulvesund. Der laa de syv Nætter, og imidlertid gik der Bud derom ovenom Eidet og nord om Møre. Kong Haakon var dengang just paa Nordmøre, paa en af sine Gaarde ved Navn Birkestrand paa Fredøen, og havde ikke mere Folk hos sig end sin Hird og de Bøn-
(133) der, der havde været i hans Gjestebud. De, som bragte Efterretningen, kom til Kong Haakon og sagde ham, at Eiriks Sønner vare med en stor Hær søndenom Stad. Da lod han kalde til sig de Mænd, der vare de klogeste, og spurte dem til Raads, om han skulde stride med Eiriks Sønner, skjønt Folkemonen var stor, eller drage nordefter og faa sig mere Folk. Egil Uldserk heed en Bonde, som var der; han var da meget gammel, men havde været større og sterkere end de fleste Andre og en stor Stridsmand: han havde længe baaret Kong Harald den Haarfagres Merke. Egil svarer paa Kongens Tale: Jeg var i nogle Slag med Kong Harald, din

[1]) Thinghaa (af at heyja þing) kaldtes et Thinglag.

Fader, og streed han stundom med mere, stundom med mindre Folk, men stedse fik han Sejr. Aldrig hørte jeg ham søge det Raad af sine Venner, at de skulde lære ham at fly; heller ikke ville vi give dig det Raad, Konge, thi vi tykkes i dig at eje en rask Høvding, og I skulle ogsaa faa en trøstig Hjelp af os. Mange Andre understøttede denne Tale. Kongen siger ogsaa, at han ønskede helst at stride med det Folk, man nu strax kunde faa. Dette blev da besluttet; Kongen lod Hær-Or opskære og sende allevegne fra sig: snart fik han meget Folk. Da sagde Egil Uldserk: jeg frygtede en Stund, da denne store Fred var, at jeg vilde komme til at dø af Elde inde paa min Benkehalm, skjønt jeg heller vilde falde i Striden og følge min Høvding: nu kan det dog være, at saaledes skeer, naar Enden kommer.

Eiriks Sønner styrede nordenom Stad, saasnart de fik Bør. (134)
Men da de kom nord forbi Stad, spurte de hvor Kong Haakon var, og droge imod ham. Kong Haakon havde ni Skibe: han lagde sig nord under Freidarberg i Feosund, men Eiriks Sønner lagde til søndenfor Bjerget; de havde flere end 20 Skibe. Kong Haakon sendte dem Bud og bad dem gaa paa Land, sigende, at han havde haslet dem en Vold paa Rastarkalv; der ere slette og store Volde, men oventil gaar en lang og temmelig lav Brekke. Eiriks Sønner gik da af sine Skibe og nord over Halsen, indenfor Freidarberg, og saa frem paa Rastarkalv. Da talte Egil til Kong Haakon og bad ham at skaffe sig 10 Mænd og 10 Merker. Kongen gjorde saa. Egil gaar da med sine Mænd op under Brekken, men Kong Haakon gik frem paa Volden med sit Folk, satte sit Merke og fylkede, og talte saaledes: Vi skulle have en lang Fylking, saaat de ikke skulle omringe os, skjønt de have mere Folk: saa skede det; der blev et stort Slag og det haardeste Angreb. Egil Uldserk lod da sætte op de 10 Merker, som han havde, og stillede de Mænd, der bare dem, saaledes, at de gik saa nær Brekken som muligt, og lod et Stykke være imellem dem indbyrdes. Dette skede nu, og de gik frem langsmed Brekken, saa langt de kunde, ligesom om de vilde komme bag paa Eirikssønnerne. De, som stode øverst i Eirikssønnernes Fylking, saa, at mange Merker kom flyvende og kneisede over Brekken; de troede da, at meget Folk fulgte efter og vilde komme bag paa dem, imellem dem og Skibene. Der blev da et stort Raab, og den ene sagde til den anden, hvad der var paaferde; da kom der Flugt i deres Hær. Da Kongerne saa det, flygtede ogsaa de. Kong Haakon søgte da haardt frem med sine Mænd, drev de Flygtende foran sig og fældte meget Folk. Da Gamle Eiriksson kom op paa Halsen ovenfor Bjerget, (135)
vendte han sig om, og saa da, at ikke mere Folk foor efter dem, end det, hvormed de før havde stridt, og at dette kun var en List; da lod Kong Gamle blæse Hærblæst og sit Merke opsætte og begyndte

at fylke; alle Nordmændene i hans Hær løb da til ham, men Danerne flygtede til Skibene. Da Kong Haakon og hans Folk kom did, blev der den skarpeste Strid anden Gang. Kong Haakon havde mere Folk, og Enden blev, at Eiriks Sønner flygtede, de søgte da syd ned af Halsen, men nogle af deres Folk drog sig syd hen ad Bjerget, og Kong Haakon fulgte dem. En slet Vold er østenfor Halsen og vester mod Bjerget, men vestenfor er der bratte Hamre. Da droge Gamles Mænd sig bort op imod Bjerget, men Kong Haakon søgte saa skarpt imod dem, at han dræbte Nogle; Andre løb vesterud ned af Bjerget, og bleve begge Dele dræbte: Kong Haakon gik ej derfra, før hver
(136) Mand var dræbt. Gamle Eiriksson flygtede af Halsen ned paa Sletten søndenfor Bjerget. Da gjorde han endnu Modstand og vedligeholdt Kampen der; da kom ogsaa endnu atter Folk til ham. Der kom og alle hans Brødre med store Hobe. Egil Uldserk gik da foran Haakons Mænd og gjorde et haardt Angreb; han og Kong Gamle skiftede Hug, og fik Kong Gamle store Saar, men Egil faldt og meget Folk med ham. Da kom Kong Haakon til med de Hobe, som havde fulgt ham, og blev der da en ny Strid. Kong Haakon søgte haardt frem, hug Mænd ned til begge Sider og fældte den ene over den anden. Dette bevidner Skalden Guthorm Sindre. Da Eiriks Sønner saa sine Mænd allevegne falde om sig, vendte de sig paa Flugt til sine Skibe, men de, som først havde flyet til Skibene, havde allerede lagt ud med dem; nogle af dem vare derimod opskjærede. Da løb alle Eiriks Sønner og det Folk, som fulgte dem, ud i Havet for at svømme til Skibene. Der faldt Gamle Eiriksson, men hans Brødre naaede Skibene, og styrede siden bort med det Folk, som var efter. De holdt syd til Danmark, dvælede der en Stund, og vare ilde tilfreds med deres Færd. Kong
(137) Haakon tog alle de Skibe, som vare opskjærede, og som Eiriks Sønner havde ejet. Han lod dem drage op paa Land, og der lod han Egil Uldserk og med ham alle de Mænd, som af hans Hær vare faldne, lægge i et Skib, og Jord og Stene dynge derover. Kong Haakon lod ogsaa flere Skibe saaledes opsætte og de Faldne lægge i dem, og end seer man Høiene søndenfor Freidarberg. Da Glum Geiresson i sin Vise gjorde Væsen af Kong Haakons Fald, digtede Eivind Skaldespilder denne Vise:

Før ved Gamles Liig farved
Fenres Læbes Spænder [1])
(Malmkæmpers Mod svulmed')
modig Konge blodig,
da han drev ud paa Havet
Harald og Gauter alle.
Svar er nu svage Krigers
Sorg over Kongen i Norge.

Høje Bautastene staae ved Egil Uldserks Høj.

[1]) D. e. Sverdet, thi dermed udspændte Vidar i Ragnarøkkr Fenres eller Fenrisulvens Læber.

Da Kong Haakon Adelsteensfostre havde været Konge i Norge (138)
26 Aar, siden Eirik, hans Broder, drog af Landet, hændte det sig, at han var paa Hordaland og tog Veitsler i Stord [1]) paa Fitje; han havde da sin Hird og mange Bønder i sit Gjestebud. Da Kongen sad over Dagverdbord, saa de Vagtmænd, som vare ude, at mange Skibe kom sejlende søndenfra og havde ikke langt til Øen. De sagde nu til hinanden, at man burde sige Kongen, at de troede, en Hær kom imod dem, men Ingen tyktes det godt at sige Hærsagn, thi han havde sat haard Straf for at gjøre det, naar man ej var vis i sin Sag; og paa den anden Side tyktes det utilbørligt, om Kongen ej skulde faa det at vide. Da gik en af dem ind i Stuen og bad Eivind Finnssøn hurtigt at komme ud til dem, sigende, at det var den høieste Nødvendighed. Eivind gik strax did, hvorfra man kunde see til Skibene, og strax saa han, at der kom en stor Krigshær sejlende. Han gik da flux tilbage i Stuen, treen frem for Kongen og sagde: liden er den lidende Stund, men lang Maaltids Stund! Kongen saa til ham og spurte: hvad er paaferde? Eivind kvad:

Blodøxes Sønner strax nu
Sverde-Stevnet begjere;
Sikkert de os kun stakket
Stund til at sidde vil unde.
Hær-Sagn dig at sige,
slemt nok kan være, men Æren
først maa jo reddes, Fyrste;
Flux da, til Vaaben! til Vaaben!

Kongen siger: saa brav en Gut er du, Eivind, at du ikke siger Hærsagn, uden at det er sandt. Da sagde Mange, at det virkelig var sandt. Kongen lod da Bordene tage bort, gik ud og saa til Skibene; han kjendte strax, at det var Hærskibe. Kongen spurte nu sine Mænd, hvad Raad de skulde tage, om man skulde stride med det Folk, som de havde, eller gaa til Skibene og sejle bort nordefter. Det er let at see, siger han, at vi nu komme til at stride med en langt større Folkemon end nogensinde før, saa stor Forskjel paa Folkeantal det end stedse har tykkets os at være, naar vi have haft Slag med Gunnhilds Sønner. Man gav ikke hastig noget Svar herpaa. Da svarer Eivind Kongens Ord:

Skibene nord at styre,
skikker sig visselig ikke
for den Helt, der saa freidigt
fordum med Fjenden baardeb.
Sydfra med vældig Flaade
Farer nu Harald mod os
over det brusende Hav bredt.
Bradt lad os Skjoldene fatte!

Kongen svarer: Mandigt er dette talt Eivind, og nær mit Sind; dog vil jeg høre flere Mænds Tanker herom. Men da man tyktes skjønne, hvorledes Kongen vilde have det, svarede Mange, at de heller vilde falde med Mandighed, end flye for Danerne uprøvet; de sagde, at ofte havde de faaet Sejr, naar de havde stredet

[1]) Stordøen i Søndhordland.

med endnu mindre Folk. Kongen takkede dem meget for deres Ord og bad dem væbne sig; saa gjorde de. Kongen kaster Brynjen paa sig og væbner sig med Sverdet Kvernbit, sætter paa sit Hoved en guldlagt Hjelm, tager et Spyd i Haanden og Skjold ved Siden. Derpaa stiller han Hirden i een Fylking tillige med Bønderne, og sætter op sine Merker.

(139) Kong Harald Eiriksson var nu Høvding over Brødrene efter Gamles Fald. Brødrene havde en stor Hær med sig søndenfra Danmark. Iblandt deres Folk vare dengang deres Morbrødre, Eivind Skreyja og Alf Askmand; de vare sterke og mandige og de største Manddrabere. Eirikssønnerne holdt med sine Skibe til Øen, gik op paa Land og fylkede, og er det sagt, at der ikke var mindre Folkemon, end at sex Mand vare imod een, saa meget mandsterkere vare Eirikssøn-
(140) nerne. Kong Haakon havde da fylket sit Folk, og siger man, at han kastede Brynjen af sig, før Slaget begyndte. Derom taler Eivind Skaldespilder i Haakonsmaal:

Der fandt de Bjørns Broder, o. s. v.

Haaleyger egged' han, o. s. v.

Stridsklæder afdrog, o. s. v. (See nedenfor S. 76).

Kong Haakon udvalgte omhyggeligt Mænd til sin Hird efter deres Styrke og Mandighed, saaledes som og hans Fader Kong Harald havde gjort. Thoralf Skolmsson den Sterke var deriblandt og gik ved Siden af Kongen; han havde Hjelm og Skjold, Spyd og et Sverd som kaldtes Fetbreid. Man sagde, at Haakon og han vare jevnsterke. Dette omtaler Thord Sjaareksson i den Draapa, han digtede om Thoralf. Da Fylkingerne gik sammen, blev der en haard og blodig Strid. Da man havde skudt med Spydene, drog man Sverdene, og gik da Haakon og med ham Thoralf frem for Merkerne og hug til begge Sider. Saa siger Eivind Skaldespilder i Haakonsmaal:

Saa beed da Sverdet, o. s. v. (See S. 76).

Skjolde splitted, o. s. v. (See sammesteds).

(141) Kong Haakon var let at kjende, mere end andre Mænd; derhos lyste det og af Hjelmen, som Solen skinnede paa; derfor rettedes ogsaa alle Vaaben mod ham. Da tog Eivind Finnsson en Hette og satte den over Kongens Hjelm. Eivind Skreyja raabte da højt: skjuler nu Nordmændenes Konge sig, eller har han flygtet, eller hvor er Guldhjelmen? Eivind gik i det samme frem og Alf, hans Broder, med ham; de hug til begge Hænder, og bar sig, som de vare rasende eller galne. Kong Haakon sagde højt til Eivind: Hold saaledes

frem som du stevner, om du vil finde Nordmændenes Konge. Dette omtaler Eivind Skaldespilder [1]). Længe var det da ej at bie, inden Eivind kom did, loftede Sverdet og hug til Kongen. Thoralf skød Skjoldet for ham, saaat Eivind ravede derimod, men Kongen tog Sverdet Kvernbit med begge Hænder, hug til Eivind oven i Hjelmen og kløvede Hjelmen og Hovedet alt ned i Herderne. I det samme dræbte Thoralf Alf Askmand. Dette omtaler ogsaa Eivind Skaldespilder [2]). Efter Brødrenes Fald gik Kong Haakon saa haardt frem, at alt Folket veeg for ham. Frygt og Flugt kom nu i Eirikssonnernes Folk, men Kong Haakon var i Spidsen for sin Fylking, fulgte fast efter de Flygtende og hug tidt og haardt. Da kom en Piil flyvende af det Slags, som kaldes Flein, og kom i Armen paa Kong Harald op i Musklen, nedenfor Axlen; mange Mænd sige, at Gunnhilds Skosvend, som heed Kisping, løb frem i Tummelen og raabte: Giver Rum for Kongebanen! og skød med det samme Fleinen til Kong Haakon. Men andre sige, at Ingen veed, hvo der skød, og kan det og vel være, thi Pile og Spyd og alskens Skudvaaben fløj saa tykt som Sneedriv. En Mængde Mænd faldt for Eiriks Sønner, baade paa Valpladsen og paa Vejen til Skibene, og ligeledes paa Fjæren; en Mængde løb ogsaa ud i Vandet og druknede. Mange fik bjerget sig paa Skibene og blandt dem alle Eiriks Sønner; de roede strax bort, men Haakons Mænd efter dem. Dette omtaler Thord Sjaareksson [3]).

Kong Haakon gik ud paa sit Skib og lod der binde sit Saar, (142)
men der randt saa meget Blod, at man ej fik det standset, og da det leed ud paa Dagen, tabte Kongen Kræfterne. Han siger da til sine Mænd, at han vil drage nord til sin Gaard Aalreksstad. Men allerede da de kom nord til Haakonshellen, lagde de i Land, thi Kongen var da nær ved at lade sit Liv. Han kalder da sine Venner til sig og siger dem, hvorledes han vil have Riget beskikket. Han havde kun een Datter, ved Navn Thora, og ingen Søn. Han bad dem sende Bud til Eiriks Sønner, at de skulde være Konger over Landet, men anbefalede dem sine kjæreste Venner og Frænder. Om end Livet vorder mig forundt, siger han, vil jeg dog drage af Landet til christne Mænd og bøde det, som jeg har forbrudt mod Gud; men døer jeg her i Hedenskabet, saa giver mig en Begravelse, som Eder selv synes. Lidt efter døde Kong Haakon der paa Hellen, hvor han havde været født. Kong Haakon sørgede man saa meget over, at baade hans Venner og Uvenner græd over hans Død og sagde, at saa god Konge vilde man vist aldrig faa igjen i Norge. Hans Ven-

---

[1]) Her anføres et Vers af en Draapa, forskjellig fra Haakonsmaal. [2]) Her anføres et Vers af den samme Draapa. [3]) Nemlig i den Draapa, han digtede om Thoralf Skolmssøn.

ner flyttede hans Liig nord til Sæheim paa Nordhørdaland, opkastede der en stor Hoj, og lagde deri Kongen med al hans Rustning og bedste Klæder, men intet andet Gods. De talede saaledes over hans Grav, som hedenske Mænds Skik var, og viiste ham til Valhall.
(143) Eivind Skaldespilder digtede et Kvæde om Kong Haakons Fald og om, hvorledes han blev favnet i Valhall: det kaldes Haakonsmaal, og lyder saaledes:

Gandul og Skagul
sendte Gautatyr (d. e. Odin)
at kaare blandt Konger,
hvo Yngves Ætling
skulde med Odin fare
og i Valhall være.

Der fandt de Bjørns Broder
af Brynjen fare,
Kongen saa kostelig
kommen under Gunn-Fanen.
Skræk slog Fjenden,
Spydene rystedes,
da var Hild (d. e. Krig) for Haanden.

Haaleyger egged' han
og Holmryger;
Jarlers Bane
iled' til Kampen.
Godt Nordmænds Følge
den Gavmilde havde;
O-Daners Rædsel
stod under Eirhjelm (d. e. Kobberhjelm).

Stridsklæder afdrog,
slængte ned Brynjen
Hirdmænds Herre,
før han Hærstriden ypped;
legte med Lydmænd,
skulde Landet verje;
Gramen den glade
stod under Guld-Hjelmen.

Saa beed da Sverdet
i Siklinghaanden
Valfaders Klæder,
som i Vand det droges;
bragede Brodde,
brødes Skjolde,
susede Sverd
over Stridsmænds Isser.

Skjolde splitted,
og Skaller haarde
knuste og kløved
Kongens Verje;
Slag stod paa Oen;
stænked' Krigerne
blanke Skjold-Borge
med Blod af Dræbte.

Brandt Saar-Brande
i blodige Vunder,
luded Lang-Oxer,
for Liv at tage;
Saarhavet sused
paa Sverdenesset,
faldt Flein-Floden
paa Fjæren af Stordø.

Skaguls Skyer
under Skjoldhimlen røde
sammen stødte
og med Sverde leged;
risled Odd-Fossen
i Odins-Vejret,
da sank saa Mange
for Mæke-Strømmen [1]).

Da sad Døglinger
med dragne Sverde,
med skaarede Skjolde
og skudte Brynjer;
fro var i Hu
da ej Hæren,
som var til Valhall paa Veje.

Det sagde Gandul,
støttet paa Geir-Skaft:
nu øges Æsers Følge,
da de Haakon have
med Hær saa vældig
hjem til sig hentet.

[1]) D. e. Blodstrømmen. Mæke, (s. o. S. 15) er et kort Sverd.

Hersteren hørte,
hvad Valkyrjerne mælte,
glade, fra Gangernes Rygge;
hugfulde de syntes,
hjelmede sad de
og havde Skjold ved Side.

Haakon:

Hvi monne du, Skagul,
saa stifte Kampen,
var' vi da ej Sejren verd?

Skagul:

Vi det voldte,
at du Valen holdt,
men Eders Fjender flygted.

„Ride vi nu skulle,"
kvad den rige Skagul,
„til Guders grønne Hjem,
Odin at sige,
at den ædle Fyrste
kommer, ham selv at see!"

„Hermod og Brage,"
kvad Hroptatyr (d. e. Odin),
"drager imøde Drottnen;
thi den Konge,
som en Kæmpe er,
stevner til Hallen hid."

Kongen nu mælte,
var fra Kampen kommen,
stod heelt med Blod bestrængt:
„ublid tykkes os
Odin at være,
se vi hans stolte Hu!"

„Einherjer her
alle dig Velkomst byde,
drik du med Aser Øl;
Jarletvinger,
du har inde her
aatte Brødre," kvad Brage.

„Vor Krigsrustning";
kvad den gode Konge,
„ville vi selve have;
Hjelm og Brynje
bevarer vel;
godt er til Geir at tage."

Da det kjendtes,
at Kongen havde
Helligdommen hædret,
da Haakon blev
hilset saa venligt
af Verdens vældige Guder.

Ja i en heldig Stund
den Hersker fødes,
som naar en saadan Yndest;
hans Old
altid vorder
med Lov opløftet.

Ubunden
Til Jordens Folk
Fenres-Ulven farer,
førend i Haakons
øde Fodspor
jevngod Konge kommer.

Dør Fæ,
dø Frænder,
øde lægges Jord og Land;
siden Haakon drog
til hedenske Guder,
har Folket Trældom og Tvang.

Kong Harald Graafelds og Haakon Sigurdssøn Jarls Saga.

Eiriks Sønner toge nu Kongedømmet over Norge, siden Kong Haakon (144)
var falden. Fremmest for Brødrene i Anseelse var Harald, og han
var ældst af dem, som da levede. Gunnhild, deres Moder, havde

meget at sige i Landsstyrelsen med dem, hun blev kaldet Kongemoder. Høvdinger i Landet vare desforuden Tryggve Olafsson oster i Landet og Gudrod Bjornsson paa Vestfold, Sigurd Lade-Jarl i Throndhjem; men Gunnhilds Sønner havde Midtlandet det første Aar. Da ginge Ord og Sendemænd mellem Gunnhildssonnerne og Tryggve og Gudrod, og der kom et Forliig istand mellem dem, saaledes at disse af Gunnhilds Sonner skulde faa lige saa stor Deel af Riget i Leen, som de forhen havde haft af Kong Haakon.

Glum Geiresson heed en Mand; han var Kong Haralds Skald og en saare modig Mand. Han digtede denne Vise efter Kong Haakons Fald:

Vel har nu Harald den bolde
hevnet sin Broder Gamle,
Dygtigt at saare han mægted',
Død fandt hver, ham mødte.

Høgen nu hungrigt suger
Haakons Saar saa haarde,
hist hvor ved Klippe-Kyster
Klingen i Blod blev svinget.

Denne Vise blev meget yndet. Men da Eivind Finnsson spurte dette, kvad han en Vise, som for er skreven:

Før ved Gamles Lig farved', o. s. v. (see ovenfor S. 72).

Denne Vise blev og meget kvædet. Men da Kong Harald spurte det, gav han Eivind Dodssag derfor, indtil deres Venner forligte dem saaledes, at Eivind skulde blive hans Skald, ligesom han forhen havde været Kong Haakons Skald. Der var ogsaa stort Frændskab mellem dem, nemlig saaledes, at Eivinds Moder var Gunnhild, Halfdan Jarls Datter, men hendes Moder var Ingebjorg, Kong Harald den Haarfagres Datter. Nu digtede Eivind selv en Vise til Kong Haralds Roos.

Gunnhilds Sønner sad fordetmeste midt i Landet, thi det tyktes dem ikke trygt at sidde under Haanden paa Thronder eller Vikverjer, som havde været Kong Haakons bedste Venner; meget Storfolk var der paa begge disse Steder. Da foor Mænd med Forligsbud imellem Gunnhildssonnerne og Sigurd Jarl, thi saalænge intet Forliig var sluttet mellem dem, fik de ingen Skat af Throndhjem. Tilsidst kom det da dertil, at Kongerne og Jarlen gjorde Forliig mellem sig og stadfæstede det med Eed. Sigurd Jarl skulde af dem have det samme Rige i Throndhjem til Leen, som han for havde haft af Kong Haakon. Det heed da, at de vare forligte.

Alle Gunnhilds Sonner ansaaes for karrige, og sagde man, at de skjulte Losore i Jorden. Derom digtede Eivind Skaldespilder tvende Viser [1]). Da Kong Harald horte om disse Viser, sendte

---

[1]) I hver af disse Viser heder det, at istedetfor at man i al Kong Haakons Tid kunde bære Guld og Smykker paa Arme og Hænder, maatte man nu skjule det i Jorden for de graadige Konger.

han Bud til Eivind, at han skulde komme til ham. Men da Eivind kom til Kongen, gav denne ham Sag og kaldte ham sin Uven. Det sommer sig ilde for dig, siger han, at vise mig Utroskab nu, efterat du er bleven min Mand. Da kvad Eivind en Vise:

Een Drottinn alt jeg aatte
end, før dig jeg kjendte;
Alder mig overvelder,
ej vil den tredje jeg eje.

Tro var jeg høje Herre,
holdt aldrig tvende Skjolde [1];
Harald! din Flok jeg kun følder;
fælde mig snart vil Elde.

Kong Harald lod Eivind feste denne Sag under hans egen Dom. Eivind havde en stor og god Guldring, som heed Molde, og som længe tilforn havde været tagen af Jorden. Denne Ring, siger Kongen, at han vil have, og der var da intet andet for, end at Eivind maatte lade ham faa den. Da kvad Eivind en Vise, hvori han ikke dulgte sin Harme herover, og drog derpaa hjem. Det tales ikke om, at han siden kom til Kong Harald.

Gunnhilds Sønner havde antaget Christendommen i England, (145) som før er skrevet; men da de fik Raadighed over Norge, kunde de ikke komme afsted med at christne Folk der i Landet: dog overalt, hvor de kunde komme til, brød de Hovene ned og spildte Blotene og finge derved stort Uvenskab. I deres Dage spildtes da ogsaa snart Aarferden i Landet, thi Kongerne vare mange, og havde hver sin Hird om sig; baade behøvede de meget til Bekostning, og tillige vare de saare gjerrige. Ikke synderligt overholdt de de Love, som Kong Haakon havde sat, undtagen hvad de selv fandt for godt. Alle vare de meget smukke Mænd, sterke og store, veldige Idrætsmænd. Glum Geiresøn siger i den Draapa, han digtede om Harald Gunnhildsøn, at han kunde hele tolv Idrætter. Ofte reiste Brødrene alle tilsammen, men stundom hver for sig: de vare grumme og modige, store Stridsmænd og meget sejrsæle.

Gunnhild Kongemoder og hendes Sønner vare ofte i Tale og (146) Maalstevner og raadsloge om Landets Styrelse. Engang spør Gunnhild sine Sønner: hvorledes agte I at lade det gaa med Riget i Throndhjem? I bære Kongenavn, ligesom alle Eders Forfædre før have gjort, men I have lidet Folk og Land og ere mange derom. Viken østerpaa have Tryggve og Gudrød og have vel ogsaa nogen Ret dertil for deres Æts Skyld. Men Sigurd Jarl raader ene for al Throndelagen, og jeg veed slet ikke, hvorfor I behøve at lade en Jarl raade over saa stort et Rige, der tilkommer Eder. Underligt tykkes det mig, at I fare hver Sommer i Viking til andre Lande, men lade en Jarl indenlands tage Eders Fædrene-

[1] D. e. bar aldrig Kappen paa begge Skuldre.

arv fra Eder. Lidet Umag monne Kong Harald, din Farfader, som du er opkaldt efter, ansee det at sætte en Jarl fra Rige og Liv, han, som vandt hele Norge under sig og raadte siden derover til sin Alderdom. Harald svarer: det er ikke saa let, Moder, at tage Sigurd Jarl af Dage som at slagte et Kid eller en Kalv; Sigurd Jarl er ætstor og har mange Frænder, er vennesæl og viis, og jeg vedder, at naar han spor forvist, at han kan vente Ufred af os, da ere alle Thronderne der, hvor han er, og gaar det os da vistnok kun meget ilde. Mig synes, at det ikke kan tykkes nogen af os Brodre trygt at sidde under Haanden paa Thronderne. Da sagde Gunnhild: Vi skulle da fare langt anderledes frem med vor Beslutning og gjore os mindre fore. Harald og Erling skulle i Høst sidde paa Nordmore; jeg vil ogsaa drage med Eder, og skulle vi da Allesammen friste, hvad vi kunne udrette. Nu gjore de da saaledes.

(147) Sigurd Jarls Broder heed Grjotgard; han var meget yngre, og mindre anseet, heller ikke bar han nogen Hederstitel, dog holdt han en Sveit [1]), var i Viking om Somrene og erhvervede sig Gods. Kong Harald sendte Mænd ind i Throndhjem til Sigurd Jarl med Vennegaver og Vennetale. Sendemændene sagde, at Kong Harald vilde stifte saadant Venskab med ham, som Kong Haakon forhen havde haft med Sigurd Jarl. Det fulgte og med Budet, at Jarlen skulde komme til Kong Harald, og skulde de da knytte deres Venskab fuldkomment. Sigurd Jarl tog vel imod Sendemændene og Kongens Venskab, men sagde, at han ej kunde komme til Kongen for sine mange Forretningers Skyld, dog sendte han Kongen Vennegaver og gode og blide Ord imod hans Venskab. Sendemændene droge bort. De begav sig og til Grjotgard og fremforte for ham den samme Tale om Kong Haralds Venskab og Indbydelse og tillige gode Gaver. Da Sendemændene reiste hjem, lovede Grjotgard at komme; paa den aftalte Dag kom han til Kong Harald og Gunnhild og blev der modtagen med storste Glæde. Man viiste ham der megen Yndest, han blev tagen paa Raad med ved de vigtigste Anliggender og mange hemmelige Sager; tilsidst kom det dertil, at man bragte den samme Tale paa Bane om Sigurd Jarl, som Kongen og Dronningen forhen havde overlagt. De talte der idelig og altid for Grjotgard, hvorlænge Sigurd Jarl havde ladet ham være en ringe Mand, og spurte ham, om han ikke havde Lyst til at være i Folge med dem og overfalde Jarlen. Dersom han vilde være med dem i dette Anslag, da skulde, siger Kongen, Grjotgard være hans Jarl og have alt det Rige, som Sigurd Jarl for havde haft. Det kom da saavidt, at de aftalte dette med hemmelige Forsikkringer, saaledes at Grjotgard

[1]) Saaledes kaldes altid Høvdingernes Krigs-Følge.

skulde udspeide, naar det var ligest til at angribe Sigurd Jarl, og da sende Kong Harald Bud. Grjotgard drog nu hjem med saa forrettet Ærende og fik gode Gaver af Kongen.

Sigurd Jarl drog om Høsten ind i Stjoradal og var der paa Gjestebud, derfra drog han ud til Agloo, hvor han skulde tage Veitsle. Jarlen plejede ellers at have en stor Mængde Folk om sig, thi han troede Kongerne kun lidet. Men fordi der nu havde været Venskabstale mellem ham og Kong Harald, havde han nu ikke noget stort Følge. Grjotgard lod da Kong Harald vide, at bedre Lejlighed til at angribe Jarlen ikke saa let tilbød sig en anden Gang; og strax den samme Nat droge Kongerne Harald og Erling ind efter Throndhjemsfjorden med fire Skibe og meget Folk; de sejlede ind om Natten ved Stjernelys, og Grjotgard mødte dem; mod Enden af Natten kom de til Agloo, hvor Sigurd Jarl var paa Veitsle. Der stak de Ild paa Husene og brændte Gaarden og Jarlen inde med alt hans Folk. Aarle om Morgenen droge de strax bort igjen ud efter Fjorden og syd til Møre, hvor de bleve en lang Stund. (148)

Haakon, Sigurd Jarls Søn, var inde i Throndhjem, da han spurte denne Tidende. Strax blev der megen Hærløb over hele Throndhjem, og hvert Skib blev draget i Sø, som var hærfort. Da Hæren kom sammen, tog Folket Haakon, Sigurd Jarls Søn, til Jarl og Høvding over sig, og han styrede nu med denne Hær ud efter Throndhjemsfjorden. Men da Gunnhilds Sønner spurte dette, droge de syd til Raumsdal og Søndmøre, men begge Parter lod holde Øje med hinanden ved Speidere. Sigurd Jarl blev dræbt to Aar efter Kong Haakons Fald. Eivind Skaldespilder siger derom i Haaleygjatal: (149)

Og Sigurd, ham,
som skjenked' Odins
Svaner grumme
slagne Daners
Blod saa rødt,
røved' Livet
Jordherskerne
paa Agloo.

Og Ædlingen,
Armringens Herre,
i Ilden rød
uforfærdet
Livet lod,
da Landsherrerne
Ty's Ætling
troløst svege.

Haakon Jarl holdt Throndhjem ved sine Frænders Hjelp i tre Aar, saaat Gunnhilds Sønner fik ingen Indkomst deraf. Haakon bestod mange Kampe med Gunnhilds Sønner, og mange Mænd faldt herved paa begge Sider. Dette omtaler Einar Skaaleglam i „Vell-ekla", som han digtede om Haakon Jarl. Ligeledes omtaler Einar, hvorledes Haakon Jarl hevnede sin Fader. Efter dette lagde Begges Venner sig imellem og bare Forligelsesmaal mellem dem, thi Bønderne bleve kede af al denne Herjen og Ufred indenlands. Saavidt kom det da efter de viseste Mænds Raad, at der blev gjort Forliig mellem

dem, saaat Haakon Jarl skulde have samme Rige i Throndhjem, som Sigurd Jarl, hans Fader, havde haft, men Kongerne skulde have samme Rige, som Kong Haakon havde haft for dem, og blev dette befæstet med fuldkomment Troskabsløfte. Da blev der stor Kjærlighed mellem Haakon Jarl og Gunnhild; stundom brugte de dog ogsaa Sviig imod hinanden. Saaledes leed det hen i andre tre Aar, og sad Haakon roligt i sit Rige.

(150) Kong Harald sad oftest paa Hordaland og Rogaland, saaledes og de fleste af Brødrene; ofte sad de i Hardanger. Det hendte sig en Sommer, at et Hærskib, tilhørende islandske Mænd, kom fra Island; det var ladt med Skindvare, og de styrede til Hardanger, fordi de havde spurt, at der vare mange Folk samlede. Men da man kom for at kjøbslaa med dem, vilde ingen kjøbe Feldene. Da gaar Styrmanden til Kong Harald, thi han var forhen kjendt med ham, og siger ham denne sin Vaande. Kongen siger, at han skal komme til dem, og det gjør han. Kong Harald var nedladende og meget lystig; han kom med en fuldtbemandet Skude, saa paa deres Varer og sagde til Styrmanden: Vil du give mig en Graafeld? Gjerne, siger Styrmanden, om det saa var flere. Da tog Kongen en Graafeld og kastede om sig; siden gik han ned i Skuden. Men forend de roede bort, havde hver af hans Mænd kjøbt sig en Feld. Faa Dage efter kom der saamange Mænd, der alle vilde kjøbe Felde, at ikke Halvparten af dem, der vilde, kunde faa. Siden blev han kaldet Harald Graafeld.

(151) Haakon Jarl drog en Vinter til Oplandene og tog Veitsler; her tildrog det sig, at han laa hos en Kvinde af ringe Æt. Nogen Tid derefter gik Kvinden med Barn, og da det var født, var det en Dreng, som blev øst med Vand og kaldet Eirik. Moderen bragte Drengen til Haakon Jarl og sagde, at han var Faderen. Jarlen lod Drengen opføde hos en Mand ved Navn Thorleif den Spake; han boede oppe i Medaldal, var mægtig og riig og en stor Ven af Jarlen. Eirik tegnede sig snart meget godt, var saare dejlig af Udvortes og tidligt stor og sterk. Jarlen brød sig lidet om ham. Haakon var den dejligste Mand at see til, ikke høj, men meget sterk og en stor Idrætsmand, spag af Vid og den største Hærmand.

(152) En Høst reiste Haakon Jarl til Oplandene, men der han kom ud paa Hedemarken, kom Kong Tryggve Olafsson og Kong Gudrød Bjørnsson ham i Møde; did kom og Dale-Gudbrand. De holdt Stevne med hinanden og sad længe i Enetale; her blev det afgjort, at de alle skulde være hinandens Venner. Siden skiltes de ad, og hver drog hjem til sit Rige. Dette fik Gunnhild og hendes Sønner høre og fattede Mistanke om, at der var oplagt Raad om at styrte Kongerne; herom talte de ofte sig imellem. Da det vaaredes, til-

lyste Kong Harald og hans Broder Kong Gudrød for Folket, at de om Sommeren vilde fare i Viking paa Vesterhavet eller i Austerveg, som de plejede. De samlede Folk, satte Skibe i Sø og gjorde sig rede. Men da de drak deres Bortferdsøl, blev der drukket sterkt og talt meget ved Drikken; der blev da ogsaa anstillet Mandjevninger[1]. Kongerne selv kom paa Bane. En sagde, at Kong Harald var fremmerst af Brødrene i alle Dele. Derover blev Kong Gudrød saare vreed, siger, at han i Intet vil staa tilbage for Harald, og at han er rede til, at de strax prøve det. Snart blev da Begge vrede, saaat de udæskede hinanden til Kamp og greeb til Vaaben. De, som vare visere og mindre drukne, standsede dem og løb imellem dem; derpaa begav Begge sig til sine Skibe, men ikke var det nu at vente, at de kunde fare tilsammen; derfor sejlede Gudrød østerefter Landet, men Harald stevnede ud til Havs og sagde, at han vilde sejle vester over Havet. Men aldrig saasnart var han kommen ud om Øerne, forend han alligevel stevnede østerefter Landet og sejlede udenskjers. Kong Gudrød sejlede indenskjers øster til Viken og derpaa øster over Folden. Her sendte han Bud til Kong Tryggve, at han skulde komme ham i Møde, forat de da begge tilsammen kunde fare i Austerveg at herje om Sommeren. Kong Tryggve tog vel og beredvilligen mod Budskabet; han hørte, at Kong Gudrød kun havde faa Folk, og drog derfor til ham med en eneste Skude. De kom sammen østenfor Sotenes ved Veggen. Men da de ginge til Talestevne, løb Gudrøds Mænd til og dræbte Kong Tryggve og tolv Mænd med ham. Han ligger paa det Sted, som nu hedder Tryggvérør. Kong Harald sejlede meget langt ude; han stevnede ind i (153)
Viken og kom om Natten til Tunsberg, hvor han hørte, at Gudrød (Bjørnsson) var til Veitsle kort derfra oppe i Landet. Kong Harald og hans Mænd drog strax derhen, kom did om Natten og omringede Husene. Kong Gudrød gik ud med sine Folk, men Modstanden blev kun kort, inden Kong Gudrød faldt og mange Mænd med ham. Kong Harald drager nu bort til sin Broder, Kong Gudrød, og de lægge da hele Viken under sig.

Kong Gudrød Bjørnsson havde gjort et godt og passende Gif- (154)
termaal: han og hans Kone havde en Søn ved Navn Harald, der blev sendt til Opfostring paa Grenland hos Roe den hvide, en Lendermand; Roes Søn var Rane den Vidfarle[2], og Harald og han vare næsten jevnaldrende og Fostbrødre. Efter sin Fader Gudrøds

[1]) En Morskab, som bestod i, at et Parti valgte een, et andet en anden anseet Mand, hvilke de indbyrdes sammenlignede med hinanden, idet ethvert Parti søgte at overbyde det andet i at finde Dyder hos sin Yndling. [2]) D. e. den som plejede at fare vide omkring, den Vidfarende.

Fald flygtede Harald, som nu kaldtes den Grenske, for det Første til Oplandene og med ham Rane, hans Fostbroder, og nogle faa Mænd; der opholdt Harald sig en Stund hos sine Frænder. Eiriks Sønner søgte ivrigt at oplede de Mænd, som havde nogen Sag med dem, og især alle dem, af hvem de kunde vente nogen Opstand. Derfor raadede Haralds Frænder og Venner ham til at drage bort af Landet. Harald Grenske drog da øster til Svithjod og søgte at mage det saaledes, at han kom i Følge med de Mænd, som droge paa Tog forat skaffe sig Gods: Harald selv var en meget flink Mand. Toste heed en Mand i Svithjod, en af de mægtigste og gjeveste Mænd der i Landet blandt dem, der ikke bar Tignar-Navn. Han var den største Hærmand og laa lange Stunder i Hærferd, hvorfor han blev kaldet Skoglar-Toste [1]). Med ham gav Harald Grenske sig i Følge og var med Skoglar-Toste hele Sommeren i Viking. Alle syntes godt om Harald. Vintren efter var han ogsaa hos Toste. Sigrid heed Tostes Datter, ung og smuk og meget overmodig; hun blev siden gift med Eirik Sviakonge den Sejrsæle, og var deres Son Olaf Svenske, som siden blev Konge i Svithjod. Kong Eirik blev sotdød i Uppsale ti Aar efter Styrbjorns Fald.

(155) Gunnhilds Sønner udbød meget Folk af Viken, fore saa nordefter Landet og havde Folk og Skibe fra hvert Fylke. De aabenbare nu, at de med denne Hær ville stevne nord til Throndhjem mod Haakon Jarl. Disse Tidender spør Jarlen, samler en Hær og udruster Skibe. Men da han faar at vide, hvor stor Hær Gunnhilds Sønner have, styrer han med sine Folk sønder til Møre, herjer, hvor han kommer, og dræber meget Folk; siden sender han alt Bondefolket tilbage til Throndhjem, men farer selv med Hærskjold over begge Mørerne og Raumsdalen og har Speidere ude heelt søndenfor Stad, for at holde Øje med Gunnhildssønnernes Hær; og da han spør, at de er komne i Fjordene og bie paa Bor forat sejle nordom Stad, sejler Haakon Jarl nordenfra forbi Stad udenskjers, saaat man ikke fra Landet kan see hans Sejl; saaledes lader han det gaa havledes østefter Landet og kommer frem i Danmark, sejler saa i Austerveg og herjer der om Sommeren. Gunnhilds Sønner styrede med sin Hær nord til Throndhjem, dvælede der meget længe om Sommeren, og tog al Skat og Skyld der i Egnen. Da det leed ud paa Sommeren, blev Sigurd Sleva og Gudrød tilbage, men Harald og de andre Brødre drog øster i Landet og med dem alt det Ledingsfolk, som havde fulgt dem den Sommer.

(156) Haakon Jarl drog om Høsten til Helsingeland og satte sine Skibe

[1]) D. e. den krigerske Toste, saaledes kaldet efter Skogul eller Skagul, en Valkyrje, Krigsgudinde.

paa Land, drog siden landvejs om Helsingeland og Jamteland, og saa østenom Kjølen ned i Throndhjem: strax samlede meget Folk sig til ham, og han udrustede Skibe. Da Gunnhilds Sønner spurte det, steeg de paa sine Skibe og styrede ud efter Fjorden; men Haakon Jarl drog ud til Lade og sad der om Vintren, medens Gunnhilds Sønner sad paa Møre, og saavel Haakon som de angrebe hverandre gjensidigt og dræbte Mænd for hverandre. Haakon Jarl holdt sit Rige i Throndhjem og var der oftest om Vintren, men drog om Somrene stundom øster til Helsingeland og tog der sine Skibe, drog i Austerveg og herjede der om Somrene, stundom sad han ogsaa i Throndhjem og havde Hær ude, og da opholdt Gunnhilds Sønner sig ikke nordenfor Stad.

Harald Graafeld drog en Sommer med sin Hær nord til Bjarmeland, herjede der og holdt et stort Slag med Bjarmerne paa Vinaabakke; der fik Kong Harald Sejr og dræbte meget Folk, herjede vide om Landet og fik overmaade meget Gods. Dette omtaler Glum Geiresson. (157)

Kong Sigurd Sleva kom engang til Klypp Herses Gaard; han var Søn af Thord Hørdekaaresson; han var en mægtig og storættet Mand. Klypp var da ikke hjemme, men Aaluf hans Kone tog vel mod Kongen. Der var da god Beværtning og megen Drik. Aaluf var Datter af Asbjørn, og Syster til Jernskegge nordenfra Yrje. Reidar var Asbjørns Broder, Fader til Styrkaar, Fader til Eindride, Fader til Einar Thambarskelve. Kongen gik om Natten til Aalufs Seng og laa der mod hendes Vilje; siden drog han bort. Senere om Høsten drog Kong Harald og Sigurd, hans Broder, op paa Vors og stevnede der Thing med Bønderne. Paa Thinget angrebe Bønderne dem og vilde dræbe dem, dog undkom de og flygtede bort. Kong Harald begav sig til Hardanger, og Kong Sigurd til Aalreksstad. Da Klypp Herse spurte dette, samlede han og hans Frænder sig sammen og angrebe Kongen. Høvdingen for Folket var Vemund Valabrjot[1]). Da de kom til Gaarden, satte de ind paa Kongen, og siges der, at Klypp stak Kongen igjennem med et Sverd, saaat det blev hans Bane. Men strax paa Stedet blev Klypp dræbt af Erling Gamle.

Kong Harald Graafeld og Kong Gudrød, hans Broder, samle en stor Hær østfra Landet og styre dermed nord til Throndhjem. Men da Haakon Jarl hører dette, samler han Folk til sig, styrer syd til Møre og herjer. Der var da Grjotgard, hans Farbroder, og skulde holde Landvern for Gunnhilds Sønner; han bød en Hær ud, efter som Kongerne havde sendt ham Bud. Haakon Jarl styrede (158)

[1]) D. e. Valabryder den som knuser Pandeskallen paa Spaakvinder

imod ham og begyndte Striid: der faldt Grjotgard og med ham to Jarler og meget andet Folk. Dette omtaler Einar Skaaleglam. Siden sejlede Haakon Jarl ud til Havs og fremdeles udenskjers sydefter Landet: han kom frem syd i Danmark og drog til Danekongen Harald Gormsson, fik der god Modtagelse og opholdt sig hos ham om Vintren. Hos Danekongen var og en Mand som heed Harald, han var Søn af Knut Gormsson, og Kong Haralds Brodersøn; han var just kommen fra Viking, havde herjet længe og faaet en Mængde Losøre, saaat han kaldtes Guld-Harald. Han troede sig heel berettiget til at være Konge i Danmark.

(159) Kong Harald Graafeld og hans Brødre styrede med deres Folk nord til Throndhjem og finge der ingen Modstand; de toge Skat og Skyld og alle kongelige Rettigheder, og lode Bønderne betale store Bøder, thi Kongerne havde da i lang Tid kun faaet liden Skat fra Throndhjem, men Haakon Jarl havde siddet der meget mandsterk og haft Ufred med Kongerne. Om Høsten drog Kong Harald syd i Landet med det meste af det Folk, som der havde hjemme, men Kong Erling sad efter med sit Folk; han havde da end meget at indkræve af Bønderne og foor haardt frem mod dem, men Bønderne knurrede derover og fandt sig ikke godt i sin Skade. Om Vintren samlede de sig sammen og bleve meget mandsterke, stevnede siden mod Kong Erling, der hvor han var til Veitsle, og holdt Slag med ham: der faldt Kong Erling med en stor Hob Folk.

(160) Da Gunnhilds Sønner raadte for Norge, blev der et stort Uaar, som blev desto større, jo længere de vare Herrer over Landet, men Bønderne tilregnede Kongerne det, saamegetmere som disse vare pengegridske og haarde mod Bønderne. Saavidt kom det omsider, at vidt og bredt manglede Landsfolket næsten baade Korn og Fisk. Paa Haalogaland var der saamegen Sult og Elendighed, at Kornet næsten ikke voxede, men Sneen laa over det hele Land midt om Sommeren, og al Buskab var bundet inde midt om Sommeren. Saa kvad Eivind Skaldespilder (han kom ud, og det fog stærkt):

Svært det sneer paa Jorden;
som Finner maa vi Hinden
føde med Birkebark [1]) og
binde Midsommers inde.

(161) Eivind havde digtet en Draapa om alle Islændingerne, som de lønnede ham for paa den Maade, at hver Bonde gav ham en Skatpenning paa 3 Penninge Sølv vejet og hvid i Bruddet. Da dette Sølv kom frem paa Althinget, besluttede man at faa Smede til at rense det; siden blev deraf gjort en Kappe-Daalk [2]), og Arbeidslønnen be-

---

[1]) Hinden, d. e. her Koen. [2]) Saaledes kaldtes de store Brystspender, som man i den Tid brugte.

talt; da vejede Daalken 50 Merker; den sendte de til Eivind. Men Eivind lod hugge Daalken isonder og kjøbte sig Buskab derfor. Den samme Vaar kom et Sildbjerg ind ved nogle Udvær. Eivind bemandede en Roerferje med sine Huuskarle og Landboer og roede derhen, hvor Silden var dreven ind. Han kvad ogsaa herom en Vise. Da var alt hans Løsøre saa ganske gaaet op, at han kjøbte Sild til sit Bord med sine Bueskud. Han kvad en Vise om dette, hvorledes han maatte sælge, først Daalken, han fik af Islændingerne, og siden sine Pile, alt for Uaarets Skyld.

Kong Olaf Tryggvessøns Saga.

Astrid heed den Kone, som Kong Tryggve Olafsson havde haft; (162) hun var Datter af Eirik Bjodeskalle, en mægtig Mand, der boede paa Ofrestad. Efter Tryggves Fald flygtede Astrid bort og reiste hemmeligt afsted med det Løsøre, hun i Hast kunde faa med. Hende fulgte hendes Fosterfader, som heed Thoralf Luseskegg, han skiltes aldrig fra hende, men hendes andre Fortrolige droge ud forat speide efter, hvad der spurtes til hendes Uvenner, eller hvor de vare. Astrid var frugtsommelig med Kong Tryggves Barn; hun lod sig flytte ud i et Vand, og skjulte sig der i en Holme med nogle faa Folk. Der fødte hun et Drengebarn, som, da man vandøste ham, blev kaldet Olaf efter sin Farfader. Der laa hun i Skjul om Sommeren. Men da Nætterne bleve mørke, og Dagene begyndte at blive korte og Vejret koldt, reiste Astrid videre med Thoralf og faa Folk; de fore ej nede i Bygderne, uden hvor de skjulte sig om Natten, og indlode sig ej med Nogen. De kom frem en Dag om Kvelden til Eirik paa Ofrestad, Astrids Fader. De gav sig dog ikke strax tilkjende, men Astrid sendte Mænd til Gaarden forat melde hendes Ankomst; han lod dem ledsage til et afsides Huus og der sætte Bord for dem med den bedste Kost. Da Astrid havde dvælet der en liden Stund, drog hendes Følge bort, men hun blev efter og med hende to Tjenestekvinder, hendes Søn Olaf, Thoralf Luseskegg og hans seraarige Søn Thorgils. De vare der om Vintren.

Harald Graafeld og Gudrød, hans Broder, droge efter Tryggve (163) Olafssons Drab til de Gaarde, han havde ejet, men da var Astrid borte, og de fik intet spurt til hende. Det Rygte kom dog for dem,

at hun gik med Kong Tryggves Barn; om Høsten drog de nord i Landet, som før er skrevet. Men da de kom til Gunnhild, deres Moder, sagde de alle Omstændigheder ved disse Tidender, som havde tildraget sig paa deres Sted. Hun spurte ombyggeligt efter, hvor Astrid var; de sige derom det Rygte, de havde hørt, men fordi at Gunnhilds Sønner denne samme Høst og ligeledes Vintren efter havde Strid med Haakon Jarl, som før er skrevet, skete der ikke nogen Eftersøgelse efter Astrid og hendes Søn den Vinter. Vaaren
(164) efter sendte derimod Gunnhild Speidere til Oplandene og lige til Viken forat udfinde, hvorledes det forholdt sig med Astrid. Da Sendemændene kom tilbage, kunde de melde Gunnhild, at Astrid var hos sin Fader Eirik; de sagde ogsaa, at det var den største Rimelighed for, at hun der opfødte sin og Kong Tryggves Søn. Da sendte Gunnhild strax Mænd ud og udrustede dem vel med Vaaben og Heste; de vare i Alt 30 Mand og havde til Anfører en mægtig Mand og Ven af Gunnhild, som heed Haakon; hun bad dem drage til Ofrestad til Eirik og hente derfra Kong Tryggves Søn til hende. Sendemændene reiste da deres Vej didhen. Men da de havde ikke langt fra Ofrestad, bleve Eiriks Venner dem var og sendte strax om Kvelden Bud til Eirik derom. Endnu samme Nat lod Eirik Astrid drage bort, fik hende godt Ledtog og sendte hende øster til Svithjod til sin Ven Haakon den Gamle, en mægtig Mand. Da de reiste af Gaarde, var der endnu meget tilbage af Natten, og Dagen efter kom de om Kvelden i det Hered, som hedder Skaun. Der saa de en stor Gaard, hvor de gik ind og bad om Natteherberge; de dulgte, hvo de vare, og havde slette Klæder. Bonden paa Gaarden heed Bjørn Eiterkveisa, en riig Mand og slem at komme til Rette med; han jagede dem bort, saaat de endnu samme Kveld maatte drage til et andet Thorp kort derfra, som heed Vide; Thorstein heed Bonden der; han herbergede dem og viste dem al Gjestfrihed, saaat de sov der om Natten, vel medhandlede. Haakon og Gunnhilds Mænd kom til Ofrestad tidligt om Morgenen og spurte efter Astrid og hendes Søn. Eirik sagde, at hun ikke var der; Haakon og hans Mænd ransage nu hele Gaarden og dvæle der længe om Dagen, men fik endelig lidt Nys om Astrids Reise. De tog da den samme Vej som hun og kom sidle om Kvelden til Bjørn Eiterkveisa i Skaun, hvor de tog ind. Haakon spurte Bjørn, om han kunde sige ham noget til Astrid. Han siger: Der kom nogle Folk i Dag og bad om Herberge, men jeg jagede dem bort, og de ere vel herbergede etsteds her i Thorpet. Thorsteins Arbeidsmand kom just den Kveld hjem fra Skoven; hans Vej faldt forbi Bjørns Gaard, her blev han var, at der var kommet Fremmede, og fik vide hvad deres Erende monne være; dette sagde han siden til Thorstein Bonde. Da en Trediedeel var

tilbage af Natten, vakte Thorstein sine Gjester og bød dem at fare bort; han talte meget barskt. Da de vare komne ud af Gaarden paa Vejen, siger Thorstein dem, at Gunnhilds Sendemænd vare hos Bjørn og dragne ud at lede efter dem. De bad ham om Hjelp: han gav dem en Ledsager og Mad og fulgte dem frem i Skoven, hvor der var et Vand og i dette en Holme, bevoxen med Rør. De maatte vade ud i Holmen: der skjulte de sig i Rørene. Tidligt næste Dag reed Haakon fra Bjørn ud i Bygden, og hvor han kom, spurte han efter Astrid; da han kom til Thorstein, spurte han ogsaa, om de vare komne der. Han siger, at nogle Folk vel havde været der, men havde strax mod Dagen faret øster i Skoven. Haakon bad Thorstein følge med sig, da han kjendte Vejen og Skjulestederne. Thorstein fulgte med ham, men da han kom i Skoven, viiste han dem tvert fra der, hvor Astrid var, saaat de hele den Dag vandrede om og søgte, men fandt dem ingensteds. Siden vendte de tilbage og sagde Gunnhild, hvorledes Alt var gaaet. Astrid og hendes Følge droge videre og kom frem i Svithjod til Haakon den Gamle; der slog Astrid sig til Ro med sin Søn Olaf og havde det meget godt.

Gunnhild Kongemoder fik høre, at Astrid og Olaf, hendes Søn, (165)
vare i Sverige. Da udsendte hun atter Haakon og et godt Følge med ham øster til Eirik Sviakonge, med gode Gaver og venskabelige Ord. Der tog man meget vel imod Sendemændene og viiste dem megen Venlighed. Siden bærer Haakon sit Erende frem for Kongen og siger, at Gunnhild har sendt ham did, forat Kongen skal understøtte ham i at faa Olaf Tryggvessøn tilbage med sig til Norge, da Gunnhild nemlig vil opfostre ham. Kongen giver ham Folk, og de ride da til Haakon den Gamle; Haakon beder Olaf med mange venlige Ord om at følge med sig. Haakon Gamle svarer blideligen og siger, at Drengens Moder faar raade, om han skal reise eller ej, men Astrid vil ikke for Alt i Verden lade ham fare. Sendemændene drage bort og sige Kong Eirik, hvorledes Alt er gaaet. Siden berede de sig til Hjemreisen og bede endnu engang Kongen om at skaffe dem nogen Hjelp til at faa Drengen med sig, enten saa Haakon Gamle vil, eller ej. Kongen giver dem atter en Hob Folk, og de komme til Haakon Gamle, krævende strengt, at Drengen skal fare med dem; men derpaa blev der kun seent svaret; da bruge de store Ord, true med haarde Vilkaar og tee sig heel vrede. Da løber en Træl frem ved Navn Burste og vil slaa Haakon, saaat de med Nød og Neppe komme bort uden at faa Bank af Trælen. Derpaa drage de hjem til Norge og sige Gunnhild, hvorledes Alt er gaaet, samt at de dog have seet Olaf Tryggvessøn.

Sigurd heed Astrids Broder, Eirik Bjodeskalles Søn, han havde (166)
da længe været borte af Landet øster i Gardarike hos Kong Valdemar,

hvor han nod megen Anseelse. Nu fik Astrid Lyst at drage didhen til sin Broder Sigurd; Haakon Gamle gav hende godt Folgeskab og alle Fornodenheder, og hun drog afsted med nogle Kjobmænd. Da havde hun været to Aar hos Haakon Gamle, og Olaf var da tre Aar gammel. Da de styrede oster i Havet, kom Vikinger til dem; det var Eester, de toge baade Folk og Gods og dræbte en Deel; andre skiftede de mellem sig som Træle. Der blev Olaf skilt fra sin Moder. Den, som tog ham til sig, heed Klerkon, en eestisk Mand; han tog ogsaa Thoralf og Thorgils. Klerkon tyktes, at Thoralf var for gammel til Træl, og at der ikke var noget Forslag i ham, hvorfor han dræbte ham, men tog Drengene med sig og solgte dem til en Mand som heed Klerk, for en ret god Buk. Endnu en tredie Mand kjobte Olaf og gav en god Ydertroje eller Slagkappe for ham; denne Mand heed Reas, hans Kone heed Rekon og deres Son Rekni. Der var Olaf længe og havde det godt, thi Bonden yndede ham meget. Olaf var sex Aar i Eestland i denne Landflygtighed.

(167) Sigurd Eiriksson kom til Eestland i Kong Valdemars Erende fra Holmgaard; han skulde nemlig hente Kongens Skatter der i Landet. Sigurd drog prægtigt frem med mange Mænd og meget Gods. Han saa paa Torvet en meget smuk Dreng og skjonnede, at han maatte være udenlandsk. Han spurte ham om hans Navn og Æt; han kaldte sig Olaf, sin Fader Tryggve Olafsson, og sin Moder Astrid, Eirik Bjodeskalles Datter: da merkede Sigurd, at Drengen var hans Systerson. Sigurd spurte ham nu, hvorledes han var kommen der. Olaf sagde ham alle Tildragelser, som vare tilstodte ham. Sigurd bad ham folge sig til Reas Bonde; da han kom der, kjobte han begge Drengene, baade Olaf og Thorgils, og havde dem med sig til Holmgaard. Han lod i Forstningen ikke Olafs Æt blive bekjendt, men holdt ham godt.

(168) Olaf Tryggvesson stod en Dag paa Torvet, da der just var mange Mennesker. Der kjendte han Klerkon, som havde dræbt hans Fosterfader, Thoralf Luseskegg. Olaf havde en liden Oxe i Haanden; den satte han i Hovedet paa Klerkon, saaat den stod ned i Hjernen, lob derpaa strax hjem til sit Herberge og sagde det til Sigurd, sin Frænde, men Sigurd bragte Olaf strax hen til Dronningens Herberge og sagde hende, hvad der var skeet; hun heed Allogia. Sigurd bad hende hjelpe Drengen; hun saa paa ham, sagde, at man ej maatte dræbe saa smuk en Dreng, og lod fuldbevæbnede Mænd kalde til. I Holmgaard var der saa strengt Fredhelligt, at, efter Loven, hver den skulde dræbes, som dræbte udomt Mand. Hele Hoben stormede derfor til efter deres Skik og Lov og ledte efter Drengen, hvor han var bleven af. Det blev sagt, at han var i Dronningens

Gaard, men at tillige en fuldudrustet Hær stod der. Dette blev nu meldt til Kongen; han gik til med sine Folk og sagde, at man dog ikke maatte lade det komme til Kamp. Der blev da først sat Grid, dernæst sluttet Forliig; Kongen dømte Bøder, men Dronningen betalte dem; siden var Olaf hos Dronningen, og var hun meget kjær i ham. Det var Lov i Gardarike, at kongebaarne Mænd ej maatte opholde sig der uden med Kongens Vilje; derfor sagde Sigurd til Dronningen, af hvilken Æt Olaf var, og hvorledes han var kommen der, samt at han ikke kunde være i sit eget Land for Ufred; dette bad han hende sige til Kongen. Hun gjorde saa og bad Kongen hjelpe denne Kongesøn, saa haard en Skjebne, som han havde fristet, og hun udrettede med sine Forbønner, at Kongen lovede hende dette. Han tog da Olaf i sin Beskyttelse og holdt ham prægtigt, som det tilkom en Kongesøn at være holden. Olaf var ni Aar, da han kom til Gardarike, men dvælede der hos Valdemar andre ni Aar. Olaf var saare smuk, stor og sterk, og i Idrætter fremfor alle de Nordmænd, som man har Fortællinger om.

Haakon Sigurdssøn Jarl var hos Danekongen Harald Gormssøn Vintren, efterat han var rømt af Norge for Gunnhilds Sønner. Haakon Jarl havde saa sterke Grublerier om Vintren, at han laa tilsengs, havde mange vaagne Nætter og aad og drak blot saavidt, at han kunde vedligeholde sine Kræfter. Han sendte nogle af sine Mænd lønligen nord til Throndhjem til sine Venner og gav dem det Raad, at de skulde dræbe Kong Erling, om de kunde komme til, sigende, at han mod Sommeren vilde vende tilbage til sit Rige. Den Vinter dræbte ogsaa Thronderne Erling, som det før er skrevet. Mellem Haakon og Guld-Harald var der stort Venskab. Guld-Harald aabenbarede sine Anslag for Haakon; han siger, at han nu vil sidde rolig i Landet og ikke længere være paa Hærskibe; han spurte Haakon, om han troede, at Kong Harald vilde skifte Rige med ham, hvis han krævede det. Jeg tror, siger Haakon, at Danekongen ikke vil negte dig noget, som du har Ret til; men dog faar du bedst dette at vide, naar du taler med ham selv derom; du faar vist ikke noget Rige, hvis du ikke kræver det. Kort efter denne Samtale talte Guld-Harald med Kong Harald medens mange mægtige Mænd, begges Venner, vare nærværende, og krævede han da af ham, at han skulde skifte Riget halvt med ham, som hans Byrd af Æt var til der i Danmark. Ved denne Fordring blev Kong Harald meget vreed og siger, at Ingen havde krævet af Kong Gorm, hans Fader, at han skulde blive Halvkonge over Danmark, ej heller af dennes Fader Horde-Knut, eller af Sigurd Orm i Oje, eller af Ragnar Lodbrok; han blev saa vreed og rasende, at man ikke kunde tale til ham. (169)

Guld-Harald var nu langt mere ærgerlig end før, thi Rige havde (170)

han ikke faaet, men blot paadraget sig Kongens Vrede. Han kom da til sin Ven Haakon og klagede sin Vaande for ham, bad ham om godt Raad, hvis der var noget, til at naa Riget, og sagde, at han fandt det bedst at skaffe sig det med Magt og Vaaben. Haakon bad ham ikke at sige dette til Nogen, saaat det spurtes; det kan, sagde han, koste dit Liv; men overtænk bare hos dig selv, om du kan have Haab om at udføre saa store Anslag, hvor djerv og fast du end er; man maa hverken spare Godt eller Ondt, til at det kan have sin Fremgang, som først er paabegyndt; men det er galt at begynde store Anslag og siden slippe dem med Skamme. Guld-Harald svarer: saa ivrigt skal jeg drive denne min Fordring igjennem, at jeg ikke skal spare mine Hænder til, om det saa var, at dræbe Kongen selv, hvis jeg kommer til, fordi han vil negte mig det Rige, som med Rette tilkommer mig. Hermed ende de deres Tale. Kong Harald gik ogsaa til Haakon Jarl, og begyndte de at tale med hinanden; Kongen siger Jarlen, hvilken Fordring paa Riget Guld-Harald havde gjort til ham, og hvad Svar han gav, men lægger til, at han ikke for nogen Priis vil minke sit Rige. Vil Guld-Harald, siger han, endnu holde ved denne Fordring, da er det en smal Sag for mig at lade ham dræbe; thi jeg tror ham ilde, hvis han ej vil aflade hermed. Jarlen svarer: jeg tror, at Harald har altfor ivrigt bragt denne Sag paa Bane, til at han skulde ville opgive den, og tænker jeg, at, om han reiser Ufred her i Landet, faar han let Folk og det mest for hans Faders Vennesælheds Skyld; for Eder er det dog den største Skjendsel at dræbe Eders Frænde, thi Alle ville i dette Fald kalde ham sagesløs. Alligevel vil jeg heller ikke raade til, at du gjør dig til mindre Konge, end din Fader Gorm var; han øgede sit Rige meget, men minkede det ikke i nogen Maade. Da siger Kongen: men hvad er da dit Raad, Haakon, hvis jeg ikke skal dele Riget og alligevel ikke skaffe mig denne Anke af Halsen? — Vi skulle treffes nogle Dage senere, siger Haakon Jarl; imidlertid vil jeg overtænke denne vanskelige Sag og da give et Svar. Derpaa gik Kongen bort og alle hans Mænd.

(171) Haakon Jarl havde nu paany de største Grublerier og Raadslagninger og lod kun faa Mænd være i Huset med sig. Faa Dage efter kom Kong Harald til Jarlen, og begynde de da at tale sammen. Kongen spør, om Jarlen havde hugset paa det, de forleden Dag havde talt om. Jeg har, siger Jarlen, vaaget Nat og Dag siden, og finder jeg det raadeligst, at du beholder og styrer hele det Rige, som du tog efter din Fader, men faar din Frænde Harald i Hænde et andet Kongerige, som han kan have Ære af. Hvad er det for et Rige, siger Kongen, som jeg kan skaffe Harald til fuld Ejendom, naar jeg skal have Danmark ubeskaaret? Jarlen siger: det er Norge,

Kongerne der i Landet ere onde mod alt Landsfolket, og hver Mand vil dem ilde, hvilket de og fortjene. Kongen siger: men Norge er et stort Land, Folket haardt og slemt at søge med en udenlandsk Hær: saa gik det os, da Haakon verjede Landet; vi mistede meget Folk, men ingen Sejr blev vunden, Harald Eiriksson er desuden min Fosterson og Knæsætning. Da siger Jarlen: jeg veed jo nok, at I ofte har ydet Gunnhilds Sønner Hjelp, men de have dog blot lønnet Eder ilde derfor. Vi skulle nu komme meget lettere til Magten over Norge, end ved at slaa os det til med al Danehæren. Send du Bud til Harald, din Fosterson, og byd ham at tage det Land og Leen af dig, som han forhen havde her i Danmark: stevn ham til dig. Da kan Guld-Harald i et Øjeblik vinde Riget i Norge fra Kong Harald Graafeld. — Kongen siger, at det vil kaldes en ond Gjerning at svige sin Fosterson. — De Danske ville dog kalde det bedre, siger Jarlen, at dræbe en norsk Viking end en dansk Broderson. — De tale nu herom en lang Stund, og omsider blev dette afgjort imellem dem.

Guld-Harald kom atter i Tale med Haakon Jarl, og siger Jarlen (172) ham, at han nu har fremmet hans Sag, saaat der er det bedste Haab om, at et Kongerige ligger færdigt for ham i Norge; og skulle vi da, siger han, vedligeholde vort Fællesskab, thi jeg kan yde dig stor Hjelp i Norge. Tag du nu først det Rige; Kong Harald er meget gammel og har blot een Søn, som han ynder lidet, og tilmed er Frilleson. Jarlen taler herom for Guld-Harald, indtil han lader det sig vel behage. Siden tales de ofte ved alle tre, Kongen og Jarlen og Guld-Harald. Derpaa sendte Danekongen sine Mænd nord i Norge til Harald Graafeld med megen Pragt; de fik god Modtagelse, da de kom til Kong Harald. De melde ham den Tidende, at Haakon Jarl er i Danmark og ligger for Døden, næsten fra Vidt, og den anden Tidende, at Harald Danekonge byder Harald Graafeld, sin Fosterson, til sig forat modtage de Forleninger, han og hans Brødre forhen havde haft i Danmark, og at han beder Harald komme og finde ham i Jydland. Harald Graafeld fremhar dette for Gunnhild, sin Moder, og andre sine Venner: men de tænkte heelt forskjelligt derom. Nogle tyktes, at denne Reise ikke var tryg, og at maaskee Folk vare lagte i Baghold for ham; flere var der, som tilskyndede ham at reise, thi da var der saa stor Sult i Norge, at Kongerne neppe kunde føde sit Folk, ja den Fjord, hvor Kongerne oftest sad, fik da Navnet Hardanger. Men Aarferden i Danmark var nogenledes god, saa man troede, at man derfra kunde faa, hvad man behøvede, naar Kong Harald fik Leen og Herredømme der. Det blev da bestemt, inden Sendemændene droge bort, at Kong Harald skulde komme til Danmark om Sommeren til Danekongen og modtage det Tilbud, som Kong Harald gjorde ham.

(173) Harald Graafeld drog om Somren til Danmark og havde tre Langskibe; Arinbjorn Herse af Fjordene styrede det ene. Kong Harald sejlede ud af Viken til Limfjorden og lagde til ved Hals. Det blev ham sagt, at Danekongen snart vilde komme did. Men da Guld-Harald spurte dette, styrede han derhen med ni Skibe; han havde forhen bemandet dem til at fare i Viking. Haakon Jarl havde og gjort sit Folk rede og agtede sig ogsaa i Hærferd; han havde tolv Skibe, alle store. Men da Guld-Harald var dragen bort, sagde Haakon Jarl til Kongen: nu er jeg bange for, at vi roe Ledingen og dog gjelde Ledingsvite [1]: nu vil Guld-Harald dræbe Harald Graafeld; siden vil han tage Kongedommet i Norge; mener du, han bliver dig tro, naar du skaffer ham saa stor Magt? Han sagde i Vinter til mig, at han vilde dræbe dig, hvis han kunde komme til. Nu skal jeg vinde Norge under dig og dræbe Guld-Harald, hvis du vil love mig, at jeg let skal blive forligt med dig derfor; jeg vil da blive din Jarl, sverje dig Troskab og med din Understøttelse vinde Norge under dig, holde Landet siden under dit Herredomme og betale dig Skat: da er du større Konge end din Fader, naar du raader for to hele Lande. Dette aftales mellem Kongen og Jarlen, og Haakon drager strax hen med sine Krigsfolk for at lede efter Guld-Harald.

(174) Guld-Harald kom til Hals i Limfjorden og bod strax Harald Graafeld til Striid. Skjønt Harald havde mindre Folk, gik han dog strax paa Land, lavede sig til Slag og fylkede sit Folk. Forend Fylkingerne ginge sammen, eggede Harald Graafeld sit Folk ivrigt, bad dem drage sine Sverd, lob strax frem i Spidsen af Fylkingen og hugg til begge Hænder. Dette omtaler Glum Geiresson i Graafeldsdraapa. Men Kong Harald Graafeld faldt, som Glum Geiresson ogsaa bevidner. Med Kongen faldt Storstedelen af hans Folk, der faldt og Arinbjorn Herse. Da var der henledet fra Kong Haakon Adelsteensfostres Fald 15 Aar, men fra Sigurd Ladejarls 13 Aar. Saa siger Presten Are den Frode, at Haakon Jarl var 13 Aar Jarl over sin Fædrenearv i Throndhjem, for Harald Graafeld faldt, men de sex sidste Aar, Harald Graafeld levede, siger Are, streed Gunnhilds Sønner og Haakon med hverandre og rømmede skifteviis af Landet.

(175) Haakon Jarl og Guld-Harald traf hinanden kort efterat Harald Graafeld faldt: Haakon Jarl lægger da til Slag med Guld-Harald. Haakon vandt Sejr, men Harald blev fangen, og lod Haakon ham

---

[1] D. e. gjøre os Umage til ingen Nytte, thi efter de norske Love skulde Enhver, der ved almindeligt Ledings-Opbud ej indfandt sig paa rette Sted, ligefuldt betale Boder (Ledingsvite), som om han ganske var udebleven, om han end ellers havde iagttaget Alt, hvad Loven bod, og fulgte med paa Toget.

hænge i Galge. Siden drog Haakon til Danekongen og forligtes let med ham for hans Frænde Guld-Haralds Drab. Siden byder (176)
Kong Harald Hær ud over hele sit Rige og drager afsted med sex Hundreder af Skibe [1]; da var med ham Haakon Sigurdsson Jarl og Harald Grenske, Kong Gudrods Søn, og mange andre mægtige Mænd, som havde flygtet fra sine Odelsgaarde i Norge for Gunnhilds Sønner. Danekongen styrede med sin Hær søndenfra ind i Viken, og gik alt Landets Folk under ham. Da han kom til Tunsberg, flokkede en stor Mængde sig til ham; over alt det Folk, som kom til ham i Norge, satte han Haakon Jarl og gav ham at raade over Rogaland og Hordaland, Sogn, Firdafylke, Søndmøre, Raumsdal og Nordmøre. Disse syv Fylker gav Kong Harald Haakon Jarl at raade over paa det Vilkaar, som Harald den Haarfagre gav sine Sønner dem, undtagen at Haakon skulde have der, ligesom og i Throndhjem, alle Kongsgaarde, al Landskyld og alt Kongens Gods, som fornødent gjordes, hvis Hær var i Landet. Kong Harald gav Harald Grenske Vingulmark, Vestfold og Agder til Lidandesnes med Kongenavn, og lod ham der have Rige med alle de Rettigheder, som hans Frænder forhen havde haft, og Harald Haarfagre gav sine Sønner. Da var Harald Grenske 18 Aar og blev siden en navnkundig Mand. Harald Danekonge drog derpaa hjem med al Danehæren, men Haakon Jarl drog med sine Folk videre nordefter langs Kysten.

Da Gunnhild og hendes Sønner spurte disse Tidender, samlede (177)
de en Hær, men havde ondt for at faa Folk. De toge da det samme Raad, som før, nemlig at sejle vester over Havet med det Folk, som vilde følge dem. De droge først til Orknøerne og dvælede der en Stund; der herskede nu Jarlerne Lodve og Arnvid, Ljot og Skule, Thorfinn Hausakljufs Sønner. Haakon Jarl lagde da alt Landet under sig og sad den Vinter i Throndhjem. Dette omtaler Einar Skaaleglam i Vell-ekla. Da Haakon Jarl om Somren drog sydefter langsmed Landet, og Landsfolket gik under ham, paabød han over hele sit Rige, at man skulde vedligeholde Hovene og Blotene: og saa skete. Dette siges udtrykkelig i Vell-ekla. Den første Vinter, Haakon raadte for Landet, gik Silden op langsmed hele Landet, og før om Høsten havde Korn voxet, hvorsomhelst man havde saaet. Næste Vaar skaffede Folk sig derfor Frøkorn, saaat de fleste Bønder saaede sine Jorder, og tegnede det sig snart til et godt Aar.

Kong Ragnfred, Gunnhilds Søn, og Gudrød, Gunnhilds an- (178)
den Søn, vare da de to eneste i Live af Eiriks og Gunnhilds Sønner, hvilket ogsaa Glum Geiresson bevidner i Graafeldsdraapa.

---

[1] D. e. 720 Skibe, thi et Hundrede var i den Tid altid 120.

Ragnfred begyndte sin Ferd om Vaaren, da han havde været en Vinter i Orknoerne; han styrede vestenfra til Norge og havde vakkert Folk og store Skibe. Da han kom til Norge og spurte, at Haakon Jarl var i Throndhjem, holdt han nordenom Stad, og herjede paa Søndmøre. Noget af Folket underkastede sig ham, som det ofte skeer, naar Hærflokke gaa over Land, thi de, der ere nærmest, søge da at skaffe sig Frelse, enhver hvor han tænker snarest at kunne faa den. Haakon Jarl spurte disse Tidender, at der var Ufred søndenfor Møre. Han gjorde da Udvej til Skibe, lod skjære op Hær-Or, gjorde sig saa hastigt som muligt ferdig og styrede udefter Fjorden: han var heldig til at faa Folk. Ragnfreds og Haakons Møde skete nordligt paa Søndmøre, og lagde Haakon strax til Kamp; han havde mere Folk og smærre Skibe. Striden blev haard, og gik det Haakon verst; de sloges om Stavnene, som man da plejede. Strøm var der i Sundet, som drev alle Skibene tilsammen ind mod Landet. Jarlen lod og skaade ind mod Landet, hvor det tyktes ham bedst at komme til. Da Skibene kjendte Grund, gik Jarlen og alt hans Folk fra Skibene og droge dem op, saaat deres Uvenner ej skulde kunne drage dem ud igjen. Siden fylkede Jarlen paa Volden og eggede Ragnfred til at gaa op. Ragnfred og hans Mænd lagde til udenfra, og de skod en lang Stund paa hverandre; men paa Land vilde Ragnfred ikke gaa, og saaledes skiltes de ad. Ragnfred styrede med sit Folk syd om Stad, thi han frygtede, at der maaskee kunde samle sig Folk fra Landet til Haakon Jarl. Jarlen lagde ikke oftere til Striid, fordi han syntes, at Forskjellen mellem Skibsbordene var for stor. Han drog om Høsten nord til Throndhjem og var der om Vintren, men Kong Ragnfred beholdt Alt søndenfor Stad: Firdafylke, Sogn, Hørdaland, Rogaland. Han havde en talrig Mængde hos sig om Vintren, og da det vaaredes, bød han Leding ud og fik meget Folk. Han drog da om i alle sine Fylker forat skaffe sig Folk og Skibe og andet, han behøvede.

(179) Da det vaaredes, bød Haakon Jarl Folk ud, heelt nordenfra Landet. Han havde meget Folk fra Haalogaland og Naumdal, saaat han ligefra Byrda til Stad havde Folk fra alle Sølande. Der samlede sig og en Hær til ham fra hele Throndelagen, ligesaa fra Raumsdalen. Der fortælles, at han havde en Hær af fire Folk-Lande; ham fulgte syv Jarler, og havde de alle tilsammen utalligt Folk. Herom tales der i Vell-ekla. Haakon styrede med alt dette Folk syd om Stad. Da spurte han, at Kong Ragnfred med sin Hær var dragen ind i Sogn. Jarlen vendte sig da derhen med sin hele Styrke og mødte Ragnfred. Jarlen lagde med sine Skibe til Land, haslede Vold for Kong Ragnfred og tog sig et Sted at stride paa. Dette bekræftes i Vell-ekla. Der stod nu et meget

stort Slag. Haakon Jarl havde mange flere Folk og fik Sejr. Dette var paa Thinganes, der hvor Sogn og Hordaland mødes. Kong Ragnfred flygtede til sine Skibe; af hans Folk faldt der tre Hundreder (360), som der udtrykkeligt meldes i Vell=ekla. Efter dette Slag flygtede Kong Ragnfred fra Norge, men Haakon Jarl fredede om Landet og lod den store Hær, som havde fulgt ham om Sommeren, fare nord igjen; men han dvælede der paa den Kant om Høsten, og ligesaa om Vintren.

Haakon Jarl egtede en Kvinde, som heed Thora, Datter af (180) Skage Skoftesson, en mægtig Mand. Thora var overmaade dejlig. Deres Sønner vare Svein og Heming. Bergljot heed deres Datter, som siden blev gift med Einar Thambarskelve. Haakon Jarl var saare kvindekjær og havde mange Børn. Ragnhild heed en af hans Døttre; hende giftede han med Skofte Skagesson, Thoras Broder. Jarlen elskede Thora saa højt, at han gjorde sig hendes Frender kjærere end andre Mænd; og dog nød Skofte, hans Maag, den største Agtelse af dem alle. Jarlen gav ham store Veitsler paa Møre. Hver Gang de vare i Leding, skulde Skofte lægge sit Skib næstved Jarlens, men ingen anden skulde have Lov til at lægge sit Skib mellem deres Skibe. En Sommer, som Haakon Jarl havde (181) Leding ude, hendte det sig, at Thorleif den Spake styrede et af Skibene, der vare hos ham. Eirik, Haakon Jarls Søn, var ogsaa i den Ferd, han var da ti eller elleve Aar gammel. Naar de lagde til Havns om Kvelden, vilde Eirik ikke lade sig nøje med andet, end at lægge til lige ved Siden af Jarlens Skib. Da de nu kom syd til Møre, mødte Skofte, Jarlens Maag, dem med et velbemandet Langskib og raabte, idet han roede henimod Flaaden, at Thorleif skulde rømme Havnen for ham og lægge ud af Lejet. Eirik svarer raskt, at Skofte kunde vælge sig et andet Leje. Dette hørte Haakon Jarl, at Eirik, hans Søn, tyktes sig nu saa mægtig, at han ej vilde vige for Skofte. Jarlen raabte strax til dem, at de skulde lægge af Lejet, eller det skulde bekomme dem ilde, og de skulde faa Hugg. Da Thorleif hørte dette, talte han til sine Mænd og bad dem lægge Skibet ud af Tengslene, hvilket og skede. Skofte lagde da i det Leje, han var vant til at have, næstved Jarlens Skib. Skofte skulde sige Jarlen alle Tidender, naar de vare sammen, ligesom Jarlen ogsaa sagde Skofte de Tidender, han først hørte; derfor blev han kaldet Tidende=Skofte.

Om Vintren efter var Eirik hos sin Fosterfader Thorleif. Tidligt om Vaaren fik Eirik sig en Skare Folk; Thorleif gav ham en femtensædet Skude med alt Tilbehør, Tjeld og Kost. Eirik styrede da ud efter Fjorden og siden syd til Møre. Tidende=Skofte drog just med en fuldbemandet Femtensesse mellem sine Gaarde;

men Eirik lægger imod ham og begynder Kamp. Der faldt Skofte, men Eirik gav dem Grid, som da stode oppe. Dette omtaler Eyjulf Dadaskald i Bandadraapa. Siden sejlede Eirik syd efter Landet og kom frem i Danmark, hvor han drog til Kong Harald Gormssøn og var hos ham om Vintren. Men om Vaaren efter sendte Danekongen Eirik nord til Norge og gav ham Jarldømme, og dermed Vingulmark og Raumarike at styre, paa samme Maade, som Skatkongerne for havde haft det. Dette nævner ogsaa Eyjulf Dadaskald. Eirik Jarl blev siden en stor Høvding.

(182) Olaf Tryggvesson var al denne Stund i Gardarike og nød der den største Ære af Kong Valdemar og Kjærlighed af Dronningen. Kong Valdemar satte ham til Høvding over det Hærfolk, som han sendte til at verje Landet. Dette omtaler Hallarstein.[1]) Olaf holdt nogle Slag der, og Hærstyrelsen gik ham vel fra Haande. Han holdt allerede selv en stor Sveit af Hærmænd paa egen Bekostning af det, som Kongen gav ham. Olaf var gavmild mod sine Mænd og blev derfor vensæl. Men da skede det, som ofte plejer at gaa, naar udenlandske Mænd hæve sig til Magt eller til saa stor Berømmelse, at de overgaa indenlandske Mænd, at mange misundte ham, fordi han var Kongen saa kjær og ej mindre Dronningen. Man talte da for Kongen om, at han burde tage sig vare for at gjøre Olaf altfor stor, thi, sagde man, slig en Mand er dig yderst farlig, hvis han vil lade sig bruge til at gjøre Eder eller Eders Rige Meen, saa udmerket som han er i Idrætter, Ferdigheder og Vensælhed. Heller ikke vide vi, hvad han og Dronningen altid have at tale om med hinanden. Det var nemlig almindelig Skik hos de mægtige Konger i den Tid, at Dronningen skulde have halve Hirden og holde den paa sin Bekostning, hvortil hun skulde have den Skat og Skyld, som dertil behovedes. Saaledes var det og hos Kong Valdemar, at Dronningen havde ikke mindre Hird end Kongen. Begge kappedes om at have de mest udmerkede Mænd, og enhver af dem vilde faa dem til sin Afdeling. Nu skede det, at Kongen fæstede Tro til slige Taler, som førtes for ham, og derfor blev noget faatalende og ublid mod Olaf. Da Olaf merkede det, sagde han det til Dronningen, tilføjende, at hans Hu stod til at drage til de nordlige Lande; der, sagde han, havde hans Frender haft deres Rige, og der tyktes det ham rimeligst, at ogsaa hans største Fremgang vilde vorde. Dronningen beder ham fare vel, sigende, at hvor han var, vilde han tykkes en gjev Mand. Siden bereder Olaf sin Reise, gaar ombord og styrer ud til Havs i Østre-Saltet. Markus Skeggesson omtaler det i sin Draapa „Rekstevja." Idet han sejlede ostenfra, kom han

[1]) Skalden Stein Herdisesson, der digtede en Draapa om Kong Olaf.

til Borgundarholm, gik der i Land og herjede. Landshæren søgte ned og holdt Slag med ham, men Olaf fik Sejr og meget Hærfang. Medens han nu laa ved Borgundarholm, fik de hvast Vejr (183)
og Storm i Søen, saaat de ikke kunde holde sig der. De sejlede derfor syd under Vendland og fik der en god Havn, hvor de fare aldeles fredeligen frem og dvæle en Stund. Burislav heed Kongen i Vendland; hans Døttre vare Geira, Gunnhild og Astrid. Geira, Kongens Datter, havde Magt og Rige der, hvor Olaf og hans Mænd kom i Land. Dixin heed den Mand, som havde mest at raade med Dronning Geira. Da de spurte, at ukjendte Mænd af et prægtigt Væsen vare komne til Landet, og at de fore med Fred, drog Dixin til dem med den Hilsen fra Dronning Geira, at hun vilde indbyde disse Mænd, som der vare komne, til Vinterophold; thi det var ledet langt ud paa Sommeren, der var haardt Vejr og store Storme. Da Dixin kom did, blev han snart var, at det var en udmerket Mand baade af Æt og Udseende, som raadte for de Fremmede. Dixin siger, at Dronningen indbyder dem til sig med Vennebud. Olaf modtog dette Tilbud og drog om Høsten til Dronning Geira. Begge syntes overmaade godt om hinanden, saaat Olaf begyndte at bejle til hende og bad om hendes Haand. Der blev da taget den Beslutning, at Olaf fik Dronning Geira til Egte endnu samme Vinter og blev Forstander for dette Rige tilligemed hende. Halfred Vandrædaskald omtaler dette i den Draapa, som han digtede om Kong Olaf.

Haakon Jarl raadte for Norge og betalte ingen Skat, da (184)
nemlig Danekongen overlod ham alle de Skatter, Kongen havde at tage i Norge, for den Umage og Bekostning, han havde med at verje Landet mod Gunnhilds Sønner. I den Tid var (185)
Keiser Otto i Saxland. Han sendte Bud til Harald Danekonge, at han skulde lade sig døbe og antage den rette Tro tilligemed alt det Folk, han styrede; ellers, siger Keiseren, vilde han drage med en Hær imod ham. Da lod Danekongen gjøre sit Landvern rede, Virket (Danevirke) vel befæste og Hærskibe udruste. Han sendte Bud til Norge til Haakon Jarl, at han skulde komme til ham tidligt om Vaaren med al den Styrke, han kunde faa. Haakon Jarl bød derfor om Vaaren en Hær ud over hele sit Rige. Han blev meget mandsterk og sejlede med disse Folk ned til Danekongen. Kongen tog heel hæderligen imod ham. Mange andre Høvdinger vare da hos Danekongen, som ydede ham Hjelp. Han havde derfor en meget stor Hær.

Olaf Tryggvessøn havde om Vintren været i Vendland, saaledes (186)
som for er skrevet. Han drog om Vintren til de Hereder i Vendland, som havde ligget under Dronning Geira, men nu havde unddraget

sig fra al Lydighed og Skat. Der herjede han, dræbte mange Mænd og brændte for Nogle, tog meget Gods og underlagde sig de Riger; siden drog han tilbage til sin Borg. Tidligt om Vaaren gjorde han sine Skibe rede og sejlede siden til Havs. Han sejlede under Skaane og gik der i Land. Landets Mænd samlede sig og holdt Slag, men Olaf sejrede og fik meget Hærfang. Siden sejlede han øster til Gotland; der tog han et Kjøbskib, som tilhørte nogle Jamter; de verjede sig modigt, men Enden blev, at Olaf ryddede Skibet, dræbte mange Mænd og tog alt Godset. Det tredie Slag holdt han paa selve Gotland; der fik han Sejr og tog meget Hærfang. Alt dette omtaler Halfred Vandrædaskald.

(187) Keiser Otto drog nu en stor Hær sammen: han havde Folk af Sarland, Frankland, Frisland og Vendland. Ham fulgte Kong Burislav med en stor Hær, og blandt dennes Folk var ogsaa Olaf Tryggvessøn, hans Maag. Keiseren havde en stor Hær af Ryttere, dog langt flere Fodfolk; han havde og en stor Hær fra Holtsetéland (Holsteen). Harald Danekonge sendte Haakon Jarl med Nordmandshæren, som fulgte ham, til Danevirke, for at verje Landet. Dette omtaler Einar Skaaleglam i Vell-ekla. Keiser Otto kom med sin Hær søndenfra til Danevirke, men Haakon Jarl verjede Borgveggen med sine Folk. Danevirke var saaledes laget, at to Fjorde løb ind i Landet, hver paa sin Side, men mellem Fjordbundene havde Danerne gjort en stor Borgvegg af Steen, Torv og Træ, og gravet et bredt og dybt Dige udenfor, men sat Kasteller ved Borgeledene. Der blev et stort Slag, som omtales i Vell-ekla. Haakon Jarl satte Fylkinger over alle Borgeledene, men den største Deel af sit Folk lod han dog fare langsmed Borgveggene og verje dem, hvorsomhelst de bleve angrebne. Der faldt mange af Keiserens Folk, men de finge ikke nogen Bugt med Borgen. Keiseren snur derfor bort og forsøger ikke mere paa at angribe den. Ogsaa dette berøres i Vell-ekla. Efter dette Slag drog Haakon Jarl tilbage til sine Skibe og agtede at sejle nord igjen til Norge, men han fik
(188) ingen Bor og blev liggende ude i Limfjorden. Keiser Otto snur nu strax med sin Hær til Slee, samler der sine Skibe til sig og lader Folket sætte over Fjorden til Jydland. Da Harald Danekonge spør dette, drager han imod ham med sin Hær. Der blev et stort Slag og tilsidst fik Keiseren Sejr, men Danekongen flygtede bort til Limfjorden og drog ud i Maarsø. Daginge der Mænd imellem Kongen og Keiseren, og der blev sat Grid og Stevnelag. Keiser Otto og Danekongen kom da sammen i Maarsø. Poppe heed en Biskop: han var en udmerket og hellig Mand; han forkyndte den hellige Tro for Kong Harald, bar gloende Jærn i sin Haand og viiste Kong Harald Haanden ubrændt. Da lod Kong Harald sig døbe

med al Danehæren. Kong Harald havde fra Maarsø sendt Bud til Haakon, at han skulde komme ham til Hjelp, og Jarlen var just kommen til Øen, da Kongen havde ladet sig døbe. Kongen sendte da Bud, at Jarlen skulde komme til ham, og saasnart Jarlen havde indfundet sig, nødte Kongen ham til at lade sig døbe. Saa blev da Haakon Jarl døbt og alle de Mænd, som fulgte ham; Kongen gav dem Prester med og andre lærde Mænd og sagde, at Jarlen skulde lade døbe alt Folket i Norge. Derpaa skiltes de: Haakon Jarl drog ud til Havs og biede paa Bor. Da der endelig kom (189)
saadant Vejr, som han troede at kunne sejle ud til Havs med, satte han alle lærde Mænd op i Land og sejlede ud paa Havet. Vinden gik om til sydvest og vest: Jarlen sejler da øster igjennem Øresund og herjer paa begge Sider. Siden sejlede han øster forbi Skaanes Side og herjede der, hvorsomhelst han kom til Land. Men da han kom øster for Gauta-Skerene, lagde han til Land og gjorde der et stort Blot. Da kom der flyvende to Ravne og gole højt: Jarlen tyktes deraf at vide, at Odin havde modtaget Blotet, og at der var gunstig Tid for ham til at stride. Han brænder derfor alle sine Skibe, gaar op i Landet med alt sit Folk og drager overalt frem med Hærskjold. Ottar Jarl, som raadte for Gautland, kom imod ham; de holdt et stort Slag sammen: Haakon Jarl sejrede, men Ottar Jarl faldt og en stor Mængde Folk med ham. Haakon Jarl farer nu over begge Gautlandene, overalt med Hærskjold, indtil han kommer til Norge og drager siden til Lands heelt nord i Throndhjem. Alt dette omtales i Vell-ekla.

Keiser Otto drog tilbage til sit Rige i Saxland. Han og Da- (190)
nekongen skiltes ad med Venskab. Saa siger man, at Keiser Otto stod Fadder til Svein, Kong Haralds Søn, og gav ham sit Navn: denne blev nu døbt Otto-Svein. Kong Harald holdt Christendommen vel indtil sin Dødsdag. Kong Burislav drog til Vendland og med ham Olaf, hans Maag. Dette Slag omtaler Halfred Vandrædaskald i Olafsdraapa.

Olaf Tryggvessøn var tre Aar i Vendland, da Dronning (191)
Geira fik en Sygdom, hvoraf hun døde. Dette tyktes Olaf at være saa stor Skade, at han ikke ligte sig mere i Vendland siden: han skaffede sig derfor Hærskibe, og drog atter i Hærferd: han herjede først paa Frisland, dernæst paa Saxland og lige indtil Flæmingeland. Dette omtaler ogsaa Halfred Vandrædaskald. Siden styrede han til (192)
England og herjede vide om Landet; han sejlede heelt nord til Nordhumberland og herjede der; derfra styrede han nord til Skotland, hvor han ogsaa herjede vidt og bredt, derfra til Sydrøerne, hvor han holdt nogle Slag; derpaa styrede han syd til Man og streed der; han herjede ogsaa vide om Irland. Siden herjede han vide om

Bretland, ligesaa paa det Sted, som kaldes Kumreland. Derfra sejlede han til Valland og herjede der, hvorpaa han atter vendte mod Øst og agtede sig til England: da kom han til de Øer, som hede Syllingerne, vester ud i Havet fra England. Halfred Vandrædaskald omtaler dette. Olaf Tryggvesson var fire Aar i denne Hærferd, fra den Tid han drog fra Vendland, indtil han kom til Syllingerne.

(193) Da Olaf Tryggvesson laa i Syllingerne, spurte han, at der paa Øen var en Spaamand, som forudsagde tilkommende Ting, og at det tyktes Mange, at hans Ord somoftest gik i Opfyldelse. Olaf blev da nysgjerrig efter at prøve denne Mands Spaadomsgave. Han sendte til ham den smukkeste og største af sine Mænd, klædt paa det prægtigste, og bad ham sige, at han var Kongen selv; thi Olaf var allerede bleven navnkundig over alle Lande for at være smukkere, anseeligere og større end Andre. Lige fra den Tid, han forlod Gardarike, havde han ej beholdt mere af sit Navn, end at han kaldte sig Ole og sagde, at han var gerdsk. Da Sendemanden kom til Spaamanden og udgav sig for at være Kongen, fik han dette Svar: ikke er du Konge, men jeg raader dig til at være din Konge tro. Mere sagde han ikke til denne Mand. Sendemanden drog tilbage og sagde dette til Olaf. Denne fik nu saa meget større Lyst til at treffe denne Mand, som han hørte dette Svar, og tvivlede nu ikke længer om hans Spaadomsgave. Olaf drog til ham, talte med ham og spurte, om han kunde forudsige ham, hvorledes det vilde gaa ham i at erhverve sig et Rige eller anden Lykke. Eneboeren svarer med hellig Spaadomsaand: du skal vorde en berømmelig Konge og udføre berømmelige Gjerninger; du skal bringe mange Mennesker til Troen og Daaben, og skal du derved gavne baade dig og mange Andre. Og forat du ej skal tvivle paa dette mit Svar, kan du have det til Tegn, at du ved dine Skibe vil møde Sviig og Baghold; det vil komme til Slag, og vil du miste noget Folk og selv blive saaret: af det Saar vil du blive nær Døden og baaren paa Skjold til Skibet, men inden syv Dage vil du blive lægt igjen og snart efter tage ved Daaben. Siden drog Olaf ned til sine Skibe: der mødte han Ufredsmænd, som vilde dræbe ham og hans Folk; der blev stredet, og gik det som Eneboeren havde sagt, at Olaf blev saaret baaren paa Skjold ud til Skibet og lægt igjen inden syv Dage. Olaf tyktes da at vide, at denne Mand havde sagt ham sandt, og at han var en sand Spaamand, hvorfra han nu end havde denne Spaadomsaand. Olaf drog da andengang til denne Spaamand, talede Mangt og Meget med ham og spurte nøje, hvorfra han havde den Viisdom, at han forudsagde tilkommende Ting. Eneboeren sagde, at de Christnes Gud selv lod

ham vide alt hvad han ønskede. Han sagde da Olaf mange af den almægtige Guds store Underverker, og formedelst disse Overtalelser samtykte Olaf i at lade sig døbe. Olaf blev saaledes døbt med alt sit Følge. Han opholdt sig der meget længe, lærte den rette Tro og havde derfra med sig Prester og andre lærde Mænd.

Om Høsten sejlede Olaf fra Syllingerne til England og laa (194) der i en Havn. Han foor fredeligt frem, thi England var christent, og han var nu og selv bleven Christen. Der gik over Landet et Thingbud, at alt Folket skulde komme til Things. Da Thinget var sat, kom en Dronning did ved Navn Gyda, Syster af Olaf Kvaran, der var Konge i Dublin paa Irland; hun havde været gift i England med en mægtig Jarl, som da var død, og nu styrede hun Riget efter ham. Der var i hendes Rige en Mand, som heed Alfvine, en stor Kæmpe og Holmgangsmand; han havde bejlet til hende, men faaet det Svar, at hun selv vilde kaare sig en Mand af dem, der vare i hendes Rige, og var der for denne Sags Skyld just tilstevnet et Thing, paa hvilket Gyda vilde vælge sig en Mand. Alfvine var kommen der, prydet med sine bedste Klæder, og mange andre vare der ogsaa, vel klædte. Olaf var ogsaa tilstede, men havde kun sine Reiseklæder paa, yderst en Lodkappe; han stod med sin Skare ud fra de Andre. Gyda gik og betragtede hver især, som saa hende ud til at være en dygtig Mand. Men da hun kom derhen, hvor Olaf stod, og saa op i hans Aasyn, spurte hun, hvad Mand han var. Han kaldte sig Ole; jeg har ikke hjemme her til Lands, siger han. Gyda sagde: vil du have mig, saa vil jeg kaare dig. Dertil siger jeg ikke nej, svarede han. Han spurte, hvad denne Kones Navn, Æt og Byrd var. Gyda heder jeg, siger hun, Kongens Datter af Irland; jeg blev gift her til Lands med den Jarl, som herskede her. Nu, siden han er død, har jeg styret Riget; Mænd have friet til mig, men Ingen, som jeg vilde have. Hun var en ung og saare vakker Kvinde. De tale siden om denne Sag og afgjøre den med hinanden. Olaf fester sig saaledes Gyda. Herover er nu Alfvine saare ilde tilfreds. Det var Skik i England, at naar to tvistede om een Ting, skulde de gaa til Holmgang. Alfvine byder derfor Olaf Tryggvesson til Holmgang om denne Sag. De lægge hinanden Stevne til Striden, og skulle de være tolv paa hver Side. Da de mødtes, sagde Olaf til sine Mænd, at de skulde gjøre som han. Han havde en stor Øxe: da Alfvine vilde hugge til Kongen med Sverdet, slog han det af Hænderne paa ham, og derpaa gav han ham selv et Slag, saaat han faldt; siden bandt Olaf ham fast. Saa gik det alle Alfvines Mænd, at de bleve bankede og bundne og førte til Olafs Herberge. Siden bød han Alfvine at drage bort af Landet og aldrig komme

tilbage, men Olaf tog alle hans Ejendomme. Olaf fik da Gyda og opholdt sig i England, men stundom i Irland.

(196) Da Olaf var i Irland, var han engang stedt i en Hærferd og drog til Skibs. Da man behøvede Strandhugg, gik man i Land og drev en Mængde Bofæ ned. Da kom en Bonde efter dem og bad Olaf give sig de Koer, han ejede. Olaf sagde, at han gjerne maatte tage sine Koer, hvis han kunde kjende dem, men ophold kun ikke, sagde han, vor Ferd. Bonden havde en stor Fæhund med sig; den viiste han ind i Nodflokken. Der var mange hundrede Nod, som saaledes bleve drevne ned, men Hunden løb gjennem alle Nodflokkene og adskilte netop saa mange Nod, som Bonden sagde at han savnede, og vare de alle eens merkede: deraf kunde man see, at Hunden havde kjendt ret. Den Hund tyktes dem da forunderlig klog. Olaf spør derfor, om Bonden vil sælge ham Hunden. Saameget heller, siger Bonden, som jeg gjerne vil give dig den. Olaf gav ham strax en Guldring i Stedet og lovede ham sit Venskab. Den Hund heed Vige og var bedst af alle Hunde; Olaf ejede den længe sidenefter.

(197) Danekongen Harald Gormssøn spurte, at Haakon Jarl havde forkastet Christendommen og herjede vide paa Danekongens Land. Da bød Harald Danekonge en Hær ud og drog siden til Norge. Da han kom til det Rige, som Haakon havde at raade over, herjede han der og ødte alt Landet. Han kom med sin Hær lige til de Øer, som hede Solunderne. Fem Gaarde stode ene tilbage i Lærdal, men alt Folket flygtede til Fjelds og Skove med det Løsøre, de kunde faa med. Derefter tænkte Danekongen at seile med denne store Hær til Island og hevne sig over en Nidviise, som alle Islændingerne havde digtet om ham. Det var nemlig blevet sat i Loven paa Island, at man skulde digte en Nidviise om Danekongen for hvert Nes som var paa Landet. Aarsagen var, at et Skib, som islandske Mænd ejede, havde lidt Skibbrud i Danmark, men Danerne havde optaget alt Godset under Navn af Vrag; den, som stod for dette, var en kongelig Bryte ved Navn Byrge, Nidet blev derfor digtet om dem begge. Der staar blandt andet i Nidviisen, at Harald engang forvandledes til Vor

(198) i en Hingstes Skikkelse, og Byrge til en Hoppe. Kong Harald bød først en Troldmand at drage i Hamferd til Island og see til, hvad han kunde melde ham. Han foor i en Hvals Skikkelse. Da han kom til Landet, drog han vester om og nordenfor: han saa, at alle Fjelde og Højder vare fulde af Landvætter, nogle store og nogle smaa. Da han kom udenfor Vaapnafjord, holdt han ind efter Fjorden og agtede at gaa i Land; da drog der ned ad Dalen en stor Drage, fulgt af mange Ormer, Padder og Ogler, og blæste Edder paa ham; men han lagde bort og vestefter Landet, indtil han kom udenfor Eyjafjord.

Han drog ind efter denne Fjord; der drog ham imode en saa stor Fugl, at Vingerne naaede ud til Fjeldene paa begge Sider, og tillige en Mængde andre Fugle, baade store og smaa. Bort drog han derfra og vester om Landet, og saa syd til Breidafjord; der stevnede han indefter, men der kom imod ham en stor Tyr, der vadede ud i Søen og begyndte at brole forfærdeligt; en Mængde Landvætter fulgte den. Bort drog han ogsaa derfra og sonder om Reykjanes og vilde der gaa op paa Vikarskeid. Der kom imod ham en Bergrise, der havde en Jærnstav i Haanden og bar Hovedet hojere end Fjeldene, samt mange Jotner med ham. Derfra drog han oster langsefter Landet; der var, siger han, intet andet end Sandsletter og Ørkener, og store Brændinger udenfor, men Havet mellem Landene saa stort, at man ikke kunde fare der med Langskibe. Da var Brodd-Helge i Vaapnafjord, Eyjulf Valgerdesson i Eyjafjord, Thord Gelle (d. e. den brolende) i Breidafjord, Thorodd Gode i Ølvus. Siden vendte Danekongen sig med sin Hær sydefter Landet og drog saa til Danmark, men Haakon Jarl lod bygge alt Landet igjen og betalte ikke Danekongen nogen Skat, saalænge han levede.

Svein, Kong Haralds Son, som siden blev kaldet Tjugeskegg, fordrede Rige af Kong Harald, sin Fader, men da gik det endnu som for, at Kong Harald ej vilde dele Daneriget i to, og negtede ham derfor noget Rige. Nu skaffer Svein sig Hærskibe og siger, at han vil drage i Viking; men da alt hans Folk var kommet sammen, hvoriblandt ogsaa Palna-Toke, styrede Svein til Sjæland og ind i Isefjord. Der laa allerede Kong Harald, hans Fader, med sin Flaade og gjorde sig just rede til at drage i Leding. Svein lagde strax til Striid mod ham; der blev et stort Slag; saa meget Folk drev til Kong Harald, at Svein blev overmandet og flygtede, dog blev Kong Harald saa haardt saaret, at han fandt sin Bane. Siden blev Svein tagen til Konge i Danmark. Da var Sigvalde Jarl over Jomsborg i Vendland: han var Søn af Strut-Harald, der havde raadet for Skaane: Sigvaldes Brodre vare Heming og Thorkel den Hoje. Hovdinger over Jomsvikingerne vare ogsaa Bue Digre af Borgundarholm og Sigurd, hans Broder. Der var tillige Vagn, Aakes og Thorgunnas Son, Bues og Sigurds Systerson. Sigvalde Jarl havde fanget Kong Svein og fort ham til Vendland til Jomsborg, hvor han nodte ham til Forliig med Burislav Vendekonge og til at finde sig i, at Sigvalde Jarl skulde afsige Vilkaarene (Sigvalde Jarl var da gift med Astrid, Kong Burislavs Datter); ellers, sagde Jarlen, vilde han udlevere Kong Svein til Venderne. Kongen vidste, at de vilde pine ham til Døde og samtykte derfor i Jarlens Megling. Sigvalde Jarl domte saaledes, at Kong Svein skulde egte Gunnhild, Kong Burislavs Datter, Burislav skulde egte Thyre (199)

Haraldsdatter, Kong Sveins Søster, men begge skulde beholde sit Rige, og skulde der være Fred mellem Landene. Svein drog da hjem til Danmark med Gunnhild, sin Kone. Deres Sønner vare Harald og Knut den Mægtige. I den Tid truede Danerne sterkt med at drage med en Hær til Norge mod Haakon Jarl.

(200) Kong Svein gjorde et stort Gjestebud og stevnede til sig alle de Høvdinger, som vare i Riget. Han skulde gjøre Arve-Øl efter sin Fader Harald. Lidt før vare Strutharald i Skaane og Veséte i Borgundarholm, Bue Digres og Sigurds Fader, døde. Kong Svein sendte da Bud til Jomsvikingerne, at Sigvalde Jarl og Bue og deres Brødre skulde komme og arve sine Fædre ved det samme Gjestebud, som Kongen gjorde. Jomsvikingerne kom til Gjestebudet med alt sit tappreste Folk. De havde 40 Skibe fra Vendland og 20 fra Skaane. Der kom en stor Mængde Folk sammen. Den første Gildesdag, forend Svein steeg i sin Faders Høisæde, drak han hans Minde og lovede, at, forend tre Aar vare omme, skulde han være kommen med sin Hær til England og have dræbt Kong Adalraad, eller have jaget ham af Landet. Det Minde skulde alle de drikke, som vare ved Arve-Ølet, og der blev skjenket først for Jomsvikingernes Høvdinger i de største Horn, og af den sterkeste Drik, som fandtes der. Da dette Minde var afdrukket, skulde Alle drikke Christsminde, og blev der for Jomsvikingerne stedse baaret de fuldeste Horn og den sterkeste Drik. Det tredie var Michaelsminde: det drak alle. Derefter drak Sigvalde Jarl sin Faders Minde og lovede, at inden tre Aar vare omme, skulde han være kommen til Norge og have dræbt Haakon Jarl, eller jaget ham af Landet. Siden lovede Thorkel Høie, hans Broder, at han skulde følge sin Broder Sigvalde til Norge og ikke fly fra Striden, saalænge Sigvalde var efter og streed. Da lovede Bue Digre, at han vilde drage til Norge med dem, og ikke fly af Striden for Haakon Jarl. Derpaa lovede Sigurd, hans Broder, at han vilde drage til Norge og ikke fly, saalænge Størstedelen af Jomsvikingerne strede. Vagn Aakesson lovede, at han skulde drage til Norge og ikke komme tilbage, forend han havde dræbt Thorkel Leira og gaaet til Sengs hos hans Datter Ingebjørg uden Frendernes Samtykke. Mange andre Høvdinger gjorde forskjellige Løfter, og saaledes blev Arve-Ølet drukket. Men Morgenen efter, da Jomsvikingerne vare ædrue, tyktes de at have taget Munden for fuld. De holdt en Sammenkomst for at raadslaa om hvorledes de skulde bære sig ad med Ferden, og de besluttede at gjøre sig rede saa skyndeligt som muligt. De udrustede derfor strax sine Skibe og Folk. Men dette
(201) rygtedes snart vide om Land. Ogsaa Eirik Jarl, Haakons Søn, fik spurt det; han var da paa Raumarike. Strax samler han Folk til sig, drager til Oplandene og saa nord over Fjeldet til Throndhjem,

til sin Fader Haakon Jarl. Dette omtaler Thord Kolbeinsson i sin Eiriksdraapa. Haakon Jarl og Eirik Jarl lode opskære Hær-Or over al Throndelagen, sendte Bud til begge Mørerne og Raumsdalen, ligesaa nord i Naumadal og til Haalogaland. Siden stevnede de heel Almenning ud, baade af Folk og Skibe, saaledes som det siges i Eiriksdraapa. Haakon Jarl drog strax syd til Møre for at speide og samle Folk, men Eirik Jarl samlede Hæren sammen og førte den nordenfra.

Jomsvikingerne styrede med sin Hær til Limfjorden, og sejlede (202)
derfra ud til Havs med 60 Skibe. De kom ind til Agder og styrede strax med Hæren nord til Rogaland. Saasnart de kom i Haakons Rige, begyndte de at herje og droge saaledes nordefter Landet, overalt med Hærskjold. Geirmund heed en Mand, han kom sejlende paa en Løbeskude med nogle Folk, traf Haakon Jarl nord paa Møre, gik ind for Bordet og sagde Jarlen den Tidende, at der var kommen en Krigshær syd i Landet fra Danmark. Jarlen spurte, om han vidste det med Visbed. Geirmund løftede op den ene Arm, hvoraf Haanden var huggen; dette, siger han, er Tegn nok paa, at Krigshær er i Landet. Siden spurte Jarlen nøjere herom. Geirmund siger, at det var Jomsvikingerne, og at de havde dræbt mange Folk og røvet vidt og bredt; dog, siger han, fare de hurtigt og saare hidsigt frem, og jeg vedder, at det ej vil vare længe, forend de ere her. Strax roede Jarlen om i alle Fjorde, ind langs det ene og ud langs det andet Land, og fik sig Folk; han foor Dag og Nat og lod speide landvejs over Eidet, ligesaa syd i Fjordene. Dette omtales i Eiriksdraapa. Eirik Jarl skyndte sig ligeledes sydefter saa fort han kunde.

Sigvalde Jarl styrede med sin Hær nord om Stad og lagde (203)
først til Herøerne. Naar Vikingerne traf Landets Folk, sagde disse aldrig Sandhed om, hvad Jarlerne havde fore. Jomsvikingerne herjede, hvor de kom; de lagde ind til Øen Had, løb der op og dreve baade Folk og Fæ ned til Skibene, men dræbte alle vaabenføre Mænd. Idet de nu saaledes droge ned til Skibene, kom der en gammel Bonde til dem der, hvor Bues Sveit var nærmest. Bonden sagde: I fare ikke frem som Krigsmænd: I drive til Stranden Køer og Kalve; større Fangst var det for Eder at tage Bjørnen, som nu næsten er kommen i Bjørnebaasen. Hvad siger Karlen, sige de; kan du sige os noget Besked om Haakon Jarl? Bonden sagde: igaar drog han ind i Hjørundfjord og havde eet Skib eller to; ikke havde han flere end tre, og da havde han endnu intet spurt til Eder. Bue og hans Folk løb da strax til Skibene og forlod alt Hærfanget. Bue sagde: Lader os nu benytte os af, at vi have faaet vide, hvor Jarlen er, saaat vi kunne være de nærmeste til Sejren. Da de kom ombord

paa Skibene, roede de strar ud. Sigvalde Jarl raabte til dem og spurte, hvad der var paa Ferde. De svarede, at Haakon Jarl ligger der inde i Fjorden. Da lader Sigvalde Jarl Flaaden løse, og de roe allesammen nord forbi Den Had.

(204) Haakon Jarl og Eirik, hans Søn, laa i Hallkelsvik, hvor al deres Hær var kommen sammen. De havde halvandethundrede Skibe og havde just spurt, at Jomsvikingerne havde lagt ind til Had. Jarlerne roede derfor søndenfra for at lede efter dem. Da de kom til det Sted, som heder Hjørungavaag, mødtes de, og paa begge Sider ordnede man Folket til Slaget. Midt i Hæren blev Sigvalde Jarls Merke frembaaret; imod det lagde Haakon Jarl sig; Sigvalde Jarl havde 20 Skibe, men Haakon Jarl 60. I Haakon Jarls Flok vare disse Høvdinger: Thore Hjort af Haalogaland og Styrkaar af Gimse. I den ene Arm af Fylkingen var Bue Digre og Sigurd, hans Broder, med 20 Skibe. Imod dem lagde Eirik Jarl, Haakonsson, med 60 Skibe, og med ham disse Høvdinger: Gudbrand Hvite af Oplandene og Thorkel Leira af Viken. I den anden Arm af Fylkingen lagde Vagn Aakesson frem med 20 Skibe; men imod ham Svein Haakonsson og med ham Skegge fra Yrje af Upphaug og Ragnvald af Ærvik paa Stad med 60 Skibe. Dette omtales i Eiriksdraapa. Ogsaa Eivind Skaldespilder taler derom i Haaleygjatal. Siden lagde de Flaaden sammen, og der begyndte nu det grummeste Slag. Mange faldt paa begge Sider, men mest af Haakons Folk, thi Jomsvikingerne sloges baade vel og djervt og skarpt; de skød tvert igjennem Skjoldene. Saa mange Vaaben bleve skudte ind paa Haakon Jarl, at hans Brynje blev opslidt og aldeles ubrugelig, saaat han kastede den af sig. Dette omtaler Tind
(205) Hallkelsson. Jomsvikingerne havde større og bordhøjere Skibe, men paa begge Sider streed man paa det djerveste. Vagn Aakesson søgte saa haardt frem mod Svein Haakonsons Skib, at denne lod skaade tilbage og var nær ved at flygte. Da lagde Eirik Jarl til paa den Side og frem i Fylkingen mod Vagn. Nu lod Vagn sige tilbage og Skibene laa da saaledes, som de fra først af havde ligget. Eirik begav sig derpaa tilbage til sin Afdeling, hvor hans Mænd imidlertid havde skaadet afvejen, men Bue havde hugget Tengslerne og agtede at forfølge de Flygtende. Nu lagde Eirik Jarl sig sibordes ved Bues Skib, og blev da Huggstriden saare skarp; to eller tre af Eiriks Skibe lagde til Bues ene Skib. I det samme kom der et saa stort Uvejr og El, at et Haglkorn vejede en Øre. Sigvalde Jarl hugg nu Tengslerne, vendte sit Skib bort og vilde fly. Vagn Aakesson raabte til ham, at han ej skulde fly, men Sigvalde Jarl brød sig intet om, hvad han sagde. Da skød Vagn et Spyd efter ham og traf den Mand som sad ved Roret. Sigvalde Jarl roede bort med 35 Skibe,

men 25 laae tilbage. Haakon Jarl lagde nu sit Skib paa den anden (206)
Side af Bues, og havde da Bues Mænd ikke langt at bie imellem hvert Hugg. Vigfus Viga-Glumssøn tog op en Nebstede, som laa paa Dækket, og hvorpaa En før havde nødet sit Sverd. Vigfus var en saare sterk Mand: han kastede Steden med begge Hænder og slog den i Hovedet paa Aslak Holmskalle, saaat Spidsen stod nede i Hjernen. Aslak havde forhen ingen Vaaben bidt paa, men han havde hugget til begge Sider; han var Bues Fosterfader og Stavnbo. Den anden var Haavard Huggende, han var saare sterk og stridbar. I denne Dyst ginge Eiriks Mænd op paa Bues Skib og agter til Loftingen mod Bue. Thorstein Midlang hugg til Bue tvers over Næsen, saa at Næse-Skjermen paa Hjelmen gik isønder, og Bue selv fik et meget stort Saar; Bue hugg igjen til Thorstein ind i Siden, saaat Manden blev skaaren over i Midten. Derpaa tog Bue to Kister fulde af Guld, raabte højt: over Bord, alle Bues Folk! og styrtede sig udenbords med Kisterne; mange af hans Mænd sprang overbord med ham, men Nogle faldt paa Skibet, thi ej var det godt at bede om Grid. Da blev Bues Skib ryddet fra Stavn til Stavn, og siden de øvrige, det ene efter det andet. Derpaa lagde Eirik (207)
Jarl til Vagns Skib, og fik han der en meget haard Modstand. Men tilsidst blev dog deres Skib ryddet og Vagn fangen med tredive Mand; de bleve allesammen førte bundne op paa Land. Thorkel Leira gik til dem og sagde: du lovede, Vagn, at dræbe mig, men mig synes det nu ligere til, at jeg dræber dig. Vagn og hans Mænd sad alle tilsammen paa en Laag (Træstamme). Thorkel havde en stor Øxe; med den hugg han den, som sad yderst paa Laagen. Vagn og hans Mænd vare saaledes bundne, at en Streng var snoet om Fødderne paa dem alle, men deres Hænder vare løse. Da sagde En af dem: jeg har en Daalk [1]) i Haanden, og den vil jeg stikke i Jorden, hvis jeg veed noget af mig selv, naar Hovedet er hugget af; Hovedet blev afhugget og faldt Daalken ud af hans Haand. Da sad der en saare dejlig og haarfager Mand; han svøbte Haaret frem over sit Hoved, rakte Halsen frem og sagde: søler ikke mit Haar til i Blodet! En Mand tog da Haaret i sin Haand og holdt fast deri. Thorkel hævede Øxen: Vikingen rykkede fast til med Hovedet, saaat han ludede efter, som holdt i Haaret, men Øxen foor ned paa begge hans Hænder, tog dem af og standsede først i Jorden. Da kom Eirik Jarl til og spurte: hvo er denne dejlige Mand? Sigurd kalde Folk mig, siger han; jeg er kjendt for at være Bues Søn; endnu ere ikke alle Jomsvikinger døde. Eirik siger: du er tilvisse Bues rette Søn; vil du have Grid, siger Jarlen. Det

[1]) D. e. en Bryst-Sylgje med en stor Naal.

kommer an paa, hvo der byder, sagde Sigurd. Den byder, siger Jarlen, som har Magt dertil, Eirik Jarl. Da vil jeg, siger han, og blev han da løst af Strengen. Da sagde Thorkel Leira: om du end, Jarl, vil lade alle disse Mænd have Grid, skal dog aldrig Vagn Aakesson slippe med Livet! i det samme løber han frem med hævet Øxe, men Vikingen Skarde kastede sig af Strengen og lige ned for Thorkels Fødder; Thorkel faldt flad over ham. Nu greb Vagn Øxen og hug Thorkel Banehug dermed. Da sagde Jarlen: Vagn, vil du have Grid? Det vil jeg, siger han, hvis vi alle faa den. Løs dem af Strengen, siger Jarlen, og saa blev gjort. Atten vare dræbte, men tolv fik Grid.

(208) Haakon Jarl og mange Mænd med ham sad paa en Træstamme. Da lød en Buestreng paa Bues Skib, og denne Piil traf Gissur af Valdres, en Lendermand, han sad næst Jarlen og var meget prægtigt klæd. Siden ginge Mænd ud paa Skibet og fandt der Haavard Huggende, han stod paa Knæ ude ved Skibsbordet, thi Fødderne vare hugne af ham; han havde en Bue i Haanden. Da de vare komne ud paa Skibet, spurte Haavard: hvo faldt fra Laagen? De sagde, at det var En ved Navn Gissur. Da var jeg ej saa heldig, som jeg ønskede, sagde han. Stor nok var Ulykken, sagde de, men ej skal du gjøre mere og dræbte ham. Siden blev Valen randsaget og Byttet baaret sammen til at skiftes; 25 Skibe vare ryddede for Jomsvikingerne. Dette omtaler Tind Hallkelsson. Derefter skiltes Hæren ad; Haakon Jarl drog nord til Throndhjem og syntes saare ilde om, at Eirik Jarl havde givet Vagn Aakesson Grid. Det er Folks Sagn, at Haakon Jarl i dette Slag har blotet sin Søn Erling sig til Sejr, at derefter kom Hagel-Elet, og at da vendte Mandfaldet sig paa Jomsvikingernes Side. Eirik Jarl drog til Oplandene og saa øster til sit Rige; Vagn Aakesson fulgte ham. Nu giftede Eirik Jarl Vagn med Ingebjørg, Thorkel Leiras Datter og forærede ham et godt Langskib med alt Tilbehør og fuldkommen Udrustning. De skiltes som de kjæreste Venner, Vagn drog syd til Danmark og blev siden en berømmelig Mand. Mangt Storfolk nedstammer fra ham.

(209) Harald Grenske var Konge paa Vestfold, som før er skrevet: han fik Aasta, Gudbrand Kulas Datter, til Egte. En Sommer, da Harald Grenske drog til Austerveg i Hærferd, forat faa sig Gods, kom han til Svithjod. Da var Olaf Svenske Konge der: han var Søn af Kong Eirik den Sejrsæle og Sigrid, Skoglar-Tostes Datter; Sigrid var da Enke og havde mange og store Gaarde i Svithjod. Da hun spurte, at Harald Grenske, hendes Fostbroder, var kommen i Land ikke langt derfra, sendte hun Mænd til ham og bød ham til Gjestebud. Han var strax rede og drog med en stor Skare Folk til Sigrid. Der blev et herligt Gjestebud. Kongen og Dronningen

sad i Højsædet og drak tilsammen om Kvelden; der blev og skjenket dygtigt i for alle hans Mænd. Om Kvelden, da Kongen gik til Hvile, var Sengen tjeldet med Pell og redet med dyrebare Klæder. I det Herberge var der kun faa Folk. Da Kongen var afklæd og kommen i Seng, kom Dronningen til ham, skjenkede selv for ham, lokkede ham meget til at drikke og var overmaade blid; Kongen var meget drukken og ligesaa hun. Dernæst sovnede han; Dronningen gik da ogsaa hen at sove. Sigrid var en saare klog Kone og kunde forudsee mange Ting. Sidenefter om Morgenen skjenkedes der endnu i paa det ivrigste, dog gik det her som altid, naar Folk blive meget drukne, at næste Dag efter vogte de Fleste sig for at drikke saa meget. Men Dronningen var lystig, og hun og Kongen talte sig imellem. Hun sagde som saa, at hun agtede de Ejendomme og det Rige, hun havde i Svithjod, lige saa højt som hele hans Kongedom og alle hans Ejendomme i Norge. Ved disse Taler blev Kongen uglad, fandt lidet Behag i Alt og gjorde sig rede til at drage bort, højst ilde til mode, men Dronningen var overmaade lystig og skjenkede ham ved Afskeden gode Gaver. Om Høsten drog Harald tilbage til Norge, var hjemme om Vintren og meget nedslagen. Sidenefter om Somren drog han i Austerveg med sine Folk og styrede til Svithjod. Han sendte Bud til Dronning Sigrid, at han vilde tale med hende: hun reed ned til ham, og de talte med hinanden; han kommer snart frem med det Spørsmaal, om Sigrid vil have ham til Egte. Hun siger, at det er et urimeligt Spørsmaal af ham, og at han allerede var saa vel gift, at han fuldkommen kunde nøje sig dermed. Ja, siger Harald, Aasta er vistnok en god og gjev Kvinde, men hun er ikke saa højbyrdig som jeg. Sigrid svarer: det kan være, at du er af større Æt end hun, dog troer jeg, at hun nu gaar med begges Eders Lykke. Lidet taltes de videre ved, forend Dronningen reed bort. Kong Harald var nu meget tungsindig. Han vilde ride op i Landet for endnu engang at tale med Dronning Sigrid. Mange af hans Mænd raadede ham derfra, men ikkedesmindre drog han afsted med et stort Følge og kom til den Gaard, Dronningen raadde for. Samme Kveld kom en anden Konge did, ved Navn Visevald, østenfra Gardarike; han kom ogsaa for at bejle til Dronning Sigrid. Begge Kongerne og alt deres Folk bleve bevertede i en stor Stue. Stuen var gammel, og derefter var ogsaa al dens Bohave men paa Drik skortede der ikke om Kvelden, og den var saa sterk, at alle bleve fulddrukne, og Hovedvagterne og Udvagterne sovnede. Men om Natten lod Dronning Sigrid dem anfalde baade med Ild og Vaaben: der brandt Stuen og de Mænd, som vare derinde, men de, der slap ud, bleve dræbte. Sigrid sagde, at paa slig Viis skulde hun lære Smaakongerne af med at drage af fremmede Lande forat bejle til hende.

Siden blev hun kaldet Sigrid den Storraade. Vinteren forud stod
(210) Jomsvikingeslaget i Hjørungavaag. Rane var bleven tilbage paa Skibene forat raade over det Folk, som var efter, da Harald var gaaet op i Land, og da han og de Andre hørte, at Harald var tagen af Dage, droge de som snarest tilbage til Norge og sagde disse Tidender. Rane drog til Aasta og fortalte hende alle Tildragelserne i deres Ferd, ligesaa og i hvad Erende Harald var dragen til Dronning Sigrid. Aasta drog strax til Oplandene, til sin Fader, da hun spurte disse Tidender, og tog han vel imod hende, men begge vare de meget vrede over det, man havde haft for i Svitbjod, og over at Harald havde agtet at forlade hende. Aasta Gudbrandsdatter fødde et Drengebarn om Somren; det blev kaldt Olaf, da det blev øst med Vand; Rane øste Vandet. Drengen blev i Førstningen opfød der hos Gudbrand og Aasta, sin Moder.

(211) Haakon Jarl raadde over Norge overalt langsmed Søen, og havde han 16 Fylker at herske over. Siden Harald den Haarfagre engang havde skikket det saaledes, at en Jarl skulde være i hvert Fylke, vedblev denne Indretning længe efter. Haakon Jarl havde derfor 16 Jarler under sig. Dette siges udtrykkeligt i Vell-ekla. Medens Haakon Jarl raadde for Norge, var der god Aarferd i Landet og god Fred indenlands mellem Bønderne. Jarlen var vensæl med Bønderne den længste Tid af sit Liv, men da det leed længere ud, begyndte han ofte at føre usædeligt Liv med Kvinder; det gik tilsidst saa vidt, at Jarlen lod tage mægtige Mænds Døttre og føre hjem til sig, laa hos dem en Uge eller to og sendte dem derpaa hjem. Herover fik han stort Had af Kvindernes Frender, og Bønderne begyndte at knurre, som Thrønderne pleje at gjøre ved Alt, der ej er dem tilpas.

(212) Haakon Jarl hørte et Rygte om, at der vestenfor Havet skulde være en Mand ved Navn Ole, som man der holdt for Konge. Jarlen fattede efter Fleres Frasagn den Formodning, at det vist maatte være En af norsk Kongeæt. Det var ham fortalt, at Ole sagdes at være af gerdsk Herkomst, men han havde og hørt, at Tryggve Olafsson havde haft en Søn, som ganske ung var kommen til Garderike og der bleven opfød hos Kong Valdemar, samt at han heed Olaf. Jarlen havde spurt sig meget nøje for om den Mand, og formodede, at dette vist var den selvsamme, som nu var kommen derhen i Vesterlandene.

Thore Klakka heed en Mand, en stor Ven af Haakon Jarl. Han var lange Tider i Viking, men stundom i Kjøbferd og var vide kjendt. Denne Thore sendte Haakon Jarl vest over Havet og bad ham at fare i Kjøbferd til Dublin, som Mange da plejede, men i Grunden dog for nøje at efterspore, hvem denne Ole kunde være, og

ifald han spurte forsand, at det var Olaf Tryggvesson eller nogen anden af norsk Kongeæt, da at søge at fælde ham ved et eller andet svigagtigt Anslag, om han kunde. Thore drog nu vester til Irland (213) til Dublin og spurte der til Ole, som da var hos sin Maag, Kong Olaf Kvaran. Snart vidste Thore at mage det saa, at han kom i Tale med Ole. Thore var meget klog i sine Ord. Da de ofte og meget længe havde talt med hinanden, begyndte Ole at spørge om Norge, først angaaende Oplændingekongerne og mangt Storfolk, hvem der da vare i Live, eller hvad Rige de havde; han spurte og om Haakon Jarl, hvordan hans Vennesælhed var i Landet. Thore siger: Jarlen er saa mægtig en Mand, at Ingen tor sige andet, end hvad han vil, og det kommer deraf, at man ingen anden har at holde sig til. Men, sandt at sige, kjender jeg mange gjeve Mænds, saavelsom Almuens Sindelag, at det vilde være dem overmaade kjært, og at de strax vilde være rede, om nogen Konge af Harald den Haarfagres Æt kom til Riget. Men ingen saadan kjende vi nu, mest derfor, at det har viist sig, at det duer ilde at slaas med Haakon Jarl. Da de ofte havde talt herom, aabenbarer Olaf for Thore sit Navn og sin Æt og spør ham til Raads, hvorvidt han troede at Bonderne vilde tage ham til Konge, om han kom til Norge. Thore eggede ham paa det sterkeste til denne Ferd og roste ham og hans Egenskaber saare meget. Olaf begyndte da at faa stor Lyst til at drage til sit Fædrenerige. Han sejlede derfor vestenfra med 5 Skibe, først til Syderøerne (Thore var ogsaa med ham); derfra til Orknøerne. Jarlen, Sigurd Lodvesson, laa just med et Langskib nærved Ragnvaldsø i Aasmundsvaag og agtede at drage over til Katanes. Olaf sejlede med sit Folk vestenom til Øerne og lagde der ind i Havn, thi Pettlandsfjorden var ufremkommelig. Da Kongen fik at vide, at Jarlen var der tilstede, lod han ham kalde til Samtale med sig, og da Jarlen var kommen ombord forat tale med Kongen, havde de ikke skiftet mange Ord, før Kongen siger, at Jarlen og alt hans Landsfolk skulde lade sig døbe, ellers skulde han strax dø; Kongen lagde til, at han vilde fare med Ild og Sverd over Øerne og øde Landet, hvis ikke Folket lod sig christne. I den Nød, Jarlen nu var stedt, valgte han at tage ved Daaben, og saaledes blev han da døbt med alt det Folk, som var hos ham. Siden svor Jarlen Kongen Eed og blev hans Mand; han gav ham til Gisel sin Søn, der heed Hvalp eller Hunde, hvilken Kong Olaf havde med sig til Norge.

Olaf sejlede da øster i Havet og kom til Land ved Moster; der gik han allerførst paa Land i Norge og lod synge Messe i et Landtjeld paa det Sted, hvor Kirken siden blev bygget. Thore Klakka sagde Kongen, at det eneste Raad for ham var ikke at aabenbare, hvo han var, og ikke lade mindste Nys om sig gaa forud, men drage som

snarest til Haakon Jarl og komme uventet over ham. Saa gjør og Kong Olaf: han sejler nordefter Dag og Nat saa hurtigt, som Bor gaves, og lod ikke Landsfolket blive sin Ferd var, eller vide, hvo der sejlede. Men da han kom nord til Agdenes, spurte han, at Haakon Jarl var inde i Fjorden og tillige, at han var ueens med Bonderne. Da Thore hørte dette, var det langt anderledes, end han ventede, thi efter Jomsvikingeslaget vare alle Mænd i Norge Haakon Jarls fuldkomne Venner formedelst den Sejr, han havde vundet, og derved frelset alt Landet fra Ufred. Men nu traf det sig saa uheldigt, at en stor Hovding var kommen i Landet, og Bønderne ueens med Jarlen.

(214) Haakon Jarl var til Gjestebud i Gauldal paa Medalhuus, men hans Skibe laa ude ved Viggen. Orm Lyrgja heed en Mand, en mægtig Bonde, der boede paa Bunes; han havde en Kone ved Navn Gudrun, Datter af Bergthor paa Lunde: hun kaldtes Lundesol og var den dejligste Kvinde. Jarlen sendte sine Træle til Orm i det Erende at bringe ham Gudrun, Orms Kone. Trælene frembare sit Erende, og Orm bad dem forst faa sig Natverd; dog forend Trælene havde faaet spist, vare der kommet mange Mænd af Bygden til Gaarden, som Orm havde sendt Bud til. Orm sagde da, at Gudrun aldeles ikke skulde drage med Trælene. Gudrun bad Trælene sige Jarlen, at hun ikke vilde komme til ham, uden han sendte Thora af Remul efter hende; denne var en mægtig Huusfrue og en af Jarlens Kjæreste. Trælene sige, at neste Gang skulde de saaledes komme igjen, at baade Huusbonden og Huusfruen skulde angre dette; de truede sterkt og droge saa bort. Men Orm lod Hærør fare til alle fire Kanter om Bygden med det Bud, at Alle skulde drage med Vaaben mod Haakon Jarl og dræbe ham; tillige sendte han Bud til Haldor paa Skerdingsstedja, som ogsaa lod Hærør strar gaa. Lidt for havde Jarlen taget Konen fra en Mand ved Navn Brynjulf, hvilken Gjerning vakte megen Forbittrelse, saaat det var nærved, at en Hær havde samlet sig. Men nu, efter dette Krigsbud, lob en heel Hob Folk op og sogte til Medalhuus. Jarlen fik Nys derom og drog bort af Gaarden med sit Folk til en dyb Dal, som nu heder Jarlsdal: der skjulte de sig. Sidenefter om Dagen lod Jarlen holde Øje med Bondehæren. Bonderne besatte alle Veje og gjettede helst paa, at Jarlen havde begivet sig til sine Skibe: for dem raadede hans Søn Erlend, den haabefuldeste unge Mand.

Imod Natten lod Jarlen sine Folk adsprede sig og bad dem fare skovvejs ud til Orkedalen; Eder, sagde han, vil Ingen skade, naar ikke jeg er tilstede: sender Bud til Erlend, at han sejler ud efter Fjorden, saa treffes vi paa Møre: jeg skal nok passe mig for Bønderne. Jarlen drog da afsted og med ham hans Træl, som heed Thormod Kark. Der var Iis paa Gaul-Elven: der stodte

Jarlen sin Hest ned, lod sin Kappe ligge efter og gik med Trælen ind i en Hule, som siden kaldtes Jarlshelleren. Her sovnede de, men da Kark vaagnede, siger han en Drøm, han havde haft, at en sort og fæl Mand gik mod Hulen, og ræddedes han for, at han skulde gaa ind, men Manden sagde ham, at Ulle var død. Jarlen svarer, at hans Søn Erlend vist maatte være dræbt. Kark sovnede anden Gang og lod ilde i Søvne som før, men da han vaagnede, siger han atter sin Drøm, at han saa den samme Mand komme ned igjen og bad ham sige til Jarlen, at nu vare alle Sunde lukte. Da Kark havde fortalt Drømmen til Jarlen, formodede denne, at dette varslede ham et stakket Liv; siden stod han op, og de ginge begge hen til Gaarden Remul. Jarlen sendte Kark til Thora og bad hende komme lønligen til sig: hun gjorde saa og modtog Jarlen vel. Jarlen bad hende skjule sig nogle Dage, indtil Bondehæren skiltes ad. Her vil man vist lede efter dig, sagde hun, paa min Gaard, baade ude og inde, thi det veed jo saa Mange, at jeg gjerne vil hjelpe dig alt, hvad jeg formaar. Eet Sted er kun her paa Gaarden, hvor jeg ikke vilde falde paa at lede efter slig en Mand: det er et Svinebøle. De gik derhen; da sagde Jarlen: her ville vi slaa os til Ro: Livet maa vi nu først frelse. Da grov Trælen der en stor Grav og bar Mulden bort; siden lagde han Træer derover. Thora kunde fortælle Jarlen, at Olaf Tryggvesson var kommen ind i Fjorden og havde dræbt hans Søn Erlend. Siden gik Jarlen og Kark ned i Graven, men Thora lukte til over dem med Træer, sopede Muld og Møg derpaa og drev Svinene derover. Dette Svinebøle var under en stor Steen.

Olaf Tryggvesson styrede ind i Fjorden med fem Langskibe, (215)
men ud imod ham roede Erlend med tre Skibe. Da Skibene nærmede sig hinanden, formodede Erlend, at der var Ufred paa Ferde og vendte til Land. Da Olaf og hans Mænd saa Langskibene sejle langsefter Fjorden og ro imod dem, tænkte han at det var Haakon Jarl og bød, at man af alle Kræfter skulde ro efter dem. Da Erlend og hans Mænd vare komne nær til Land, roede de strax paa Grund og løb ud i Vandet for at komme paa Land. Men i det samme kom Olafs Skibe til. Olaf saa, hvor der svam en overmaade dejlig Mand; han greb da Rorvolen (Rorstangen) og kastede den efter ham: Slaget rammede Erlend, Jarlens Søn, i Hovedet, saaat Skallen brast lige til Hjernen, og lod Erlend der sit Liv. Olaf og hans Folk dræbte nu mange Mænd, men nogle kom paa Flugt; nogle fangede de og gave dem Grid; de udspurte dem efter Tidender, og det blev da sagt Olaf, at Bønderne havde forjaget Haakon Jarl, at denne nu flygtede for dem, og at hele hans Flok var adspredt. Siden kom Bønderne til Olaf. Paa begge Sider blev (216)

man glad i hinanden og sluttede strax Forbund; Bønderne toge ham til Konge over sig, og det blev aftalt, at de tilsammen skulde lede efter Haakon Jarl. Da droge de nu op i Gauldal, og man fandt det rimeligt, at Jarlen maa være paa Remul, om han ellers var paa nogen af Gaardene, thi Thora var hans kjæreste Ven der i Dalen. De begav sig da derhen og ledte efter Jarlen baade ude og inde, men kunde ikke finde ham. Da holdt Olaf Huusthing ude i Gaarden; han steeg op paa den store Steen, som stod ved Svinebølet, og talede til Folket; blandt andet sagde han, at han vilde skjænke den baade Gods og Hæder, som blev Haakon Jarl til Skade. Denne Tale hørte Jarlen og Trælen Kark. De havde Lys hos sig. Da sagde Jarlen: hvi er du saa bleeg, men stundom sort som Jord, er det ikke nu saa, at du vil svige mig? Nei, siger Kark. Vi bleve begge fødde i een Nat, siger Jarlen, og der bliver vist heller ikke langt imellem vor Død.

Mod Kvelden drog Kong Olaf bort. Da det nattedes, holdt Jarlen sig vaagen, men Kark sovnede og lod ilde i Søvne; da vakte Jarlen ham og spurte, hvad han drømte. Han siger: jeg drømte, at jeg var paa Lade, og at Olaf Tryggvesson lagde et Guldsmykke om min Hals. Jarlen svarer: da vil Olaf Tryggvesson lade lægge en blodrød Ring om din Hals, hvis du finder ham; vogt dig for ham, men af mig skal du nyde godt som før, sviig mig kun ikke. Siden vaagede begge, ligesom om den ene holdt Vagt over den anden. Men imod Dagen sovnede Jarlen pludseligt og lod ilde i Søvne; og dette gik saa vidt, at han skød Hælene og Nakken under sig, som om han vilde staa op, og skreeg højt og skrækkeligt. Kark blev ræd og forfærdet, greeb en stor Kniv af sit Belte, stødte den i Struben paa Jarlen og skar den ud: det blev Haakon Jarls Bane. Siden skar Kark Hovedet af Jarlen, løb bort dermed og kom sidenefter om Dagen ind til Lade, hvor han bragte Jarlens Hoved til Kong Olaf, og fortalte alle disse Hendelser, samt om Haakon Jarls og hans Flugt. Men Kong Olaf lod ham lede bort
(217) og Hovedet hugge af ham. Derpaa drog Kong Olaf ud til Nidarholm og en Mængde Bønder med ham: de havde Haakon Jarls og Karks Hoveder med sig. Denne Holm brugtes den Tid til Henrettelsessted for Tyve og Ildgjerningsmænd, og der stod en Galge der. Didhen lod han Haakon Jarls og Karks Hoveder bære; hele Mængden fulgte med, skreeg og kastede Stene efter dem og sagde, at saa skulde den ene Niding fare med de andre Nidinger. Siden sendte de Bud op i Gauldalen og hentede Kroppen, som de brændte. Da gik det saavidt med det Fiendskab, Thrønderne viiste mod Haakon Jarl, at Ingen maatte kalde ham andet end „Jarlen den ilde;“ denne Benævnelse blev længe efter brugt. Men det maa man dog

med Sandhed sige om Haakon Jarl, at han havde meget, der gjorde ham skikket til at være Høvding, først høj Byrd, dernæst Klogskab og Indsigt i at fare med Herredømmet, Kjækhed i Slag til at vinde Sejren og derhos Lykke til at dræbe sine Fiender. Dette bevidner ogsaa Skalden Thorleif Raudfeldssøn i en Vise, hvor det blandt andet heder, at Jarlen havde sendt ni Konger til Odin. Gavmild fremfor Alle var Haakon Jarl, men den største Ulykke bar slig en Høvding til sin Dødsdag. Aarsagen til, at saa skede, var mest, at nu var Tiden kommen, da Blotskabet og Blotmændene skulde fordømmes, men den hellige Tro og rette Seder komme i Stedet.

Olaf Tryggvessøn blev nu tagen til Konge i Throndhjem paa Allsherjarthing [1]) over alt Landet, som Harald Haarfagre havde haft det. Da løb hele Almuen og Mængden op, og Ingen vilde andet høre, end at Olaf Tryggvessøn skulde være Konge. Olaf drog da om hele Landet og lagde det under sig. Og nu vendte alle Mænd i Norge sig til Lydighed mod ham: ogsaa de Høvdinger paa Oplandene og i Viken, som før havde haft Land til Leen af Danekongen, bleve nu Kong Olafs Mænd og toge sine Lande til Leen af ham. Saaledes drog han over Landet den første Vinter og Sommeren efter. Eirik Jarl, Haakons Søn, og Svein, Eiriks Broder, flygtede fra Landet og søgte øster i Sverige til Kong Olaf den Svenske, hvor de bleve godt modtagne. Dette omtaler Skalden Thord Kolbeinssøn. (218)

Lodin heed en Mand fra Viken, riig og af god Æt. Han var ofte i Kjøbferd, men stundom paa Krigstog. Det var en Sommer, at Lodin drog i Kjøbferd, han ejede ene Skibet og havde meget Kjøbegods. Han styrede til Eestland og var der i Kjøbstevne om Sommeren. Medens Markedet stod paa, førtes derhen mangeslags Vare, ogsaa mange Træle kom til Fals. Der fik Lodin see en Kvinde, der havde været solgt som Træl, og da han saa nøjere paa hende, kjendte han, at det var Astrid Eiriksdatter, som Kong Tryggve havde haft, og var hun da uliig, hvad hun havde været, da han før saa hende, thi hun var bleeg og udtæret og ilde klædt. Han gik til hende og spurte, hvorledes det var med hende. Hun siger: tungt er derom at sige; jeg er bleven solgt som Træl og bragt hid for atter at sælges. De kjendtes nu ved hinanden; hun vidste vel Besked om al hans Æt, og bad ham at kjøbe hende og tage hende hjem med til hendes Frender. Derved vil jeg forelægge dig visse Vilkaar, siger han: jeg skal flytte dig til Norge, hvis du vil gifte dig med mig. Efterdi nu Astrid var i stor Nød og tillige vidste, at Lodin var en storættet, (219)

---

[1]) D. e. almindeligt Thing.

dygtig og riig Mand, lover hun ham dette forat blive udløst. Siden kjøbte Lodin Astrid, tog hende med sig til Norge og fik hende der med hendes Frenders Samtykke. Deres Børn vare Thorkel Nevja, Ingerid og Ingegerd; Astrids og Kong Tryggves Døttre vare Ingebjørg og Astrid. Eirik Bjodeskalles Sønner vare Sigurd, Karlshoved, Jostein og Thorkel Dyrdill; de vare alle gjeve og rige Mænd og havde Gaarde øster i Landet. To rige og højbyrdige Brødre boede øster i Viken, den ene heed Thorgeir og den anden Hyrning; de fik Lodins og Astrids Døttre Ingebjørg og Ingegerd til Egte.

(220) Da Danekongen Harald Gormsson havde taget ved den christne Tro, sendte han Bud over hele sit Rige, at Alle skulde lade sig døbe og omvende sig til den rette Tro. Selv understøttede han dette Bud og brugte Magt og Refselse, naar intet Andet hjalp. Han sendte to Jarler til Norge med meget Folk, hvilke heed Urgutbrjot og Brimilskjar: de skulde paabyde Christendommen i Norge. Det gik ogsaa an i Viken, som stod under Kong Haralds Herredømme, og der døbtes mange af Landsfolket. Men strax efter Haralds Død drog Svend Tjugeskegg, hans Søn, i Hærferd baade til Saxland og Friisland, og tilsidst til England. De i Norge, som havde taget ved Christendommen, vendte da tilbage igjen til Blotene, og saa gjorde man ogsaa nord i Landet.

Men da Olaf Tryggvesson var bleven Konge i Norge, dvælede han længe om Sommeren i Viken; der kom Mange til ham, som vare hans Frender, andre hans Maager; Mange havde været store Venner af hans Fader, og blev han der modtagen med stor Kjerlighed. Da kaldte Olaf sine Morbrødre, sin Stiffader Lodin, sine Maager Thorgeir og Hyrning, til Samtale, og frembar for dem med største Iver dette, at de selv skulde med ham begynde og siden af al Kraft hjelpe til i, hvad han havde fore, nemlig at paabyde Christendommen over hele sit Rige; han vilde, sagde han, sætte det igjennem, at han enten skulde christne hele Norge, eller lade sit Liv; jeg skal, sagde han, gjøre Eder alle til store og mægtige Mænd, thi Eder tror jeg bedst formedelst vort Frændskab og andre Forbindelser. Alle lovede at gjøre, hvad han bod, og staa ham bi i alt, hvad han vilde, og det ej alene de selv, men og Alle, som vilde følge deres Raad. Kong Olaf gjorde det da aabenbart for Almuen, at han vilde forkynde Christendommen for alle Mænd i sit Rige. De, som før havde givet sit Tilsagn, efterkom nu strax allerførst dette Paabud; de vare og de mægtigste af de Mænd, som vare der tilstede, og derfor gjorde Alle, som de. Saaledes bleve Alle de øster i Viken døbte. Kongen drog siden nord i Viken og bød ogsaa der Alle at tage ved Christendommen; dem, som talte derimod, refsede han haardt, dræbte Nogle, Andre

lod han lemlæste, og Nogle jagede han ud af Landet. Det kom da saavidt, at over hele det Rige, som Kong Tryggve, hans Fader, havde haft, gik alt Folket under Christendommen, som Olaf forkyndte. Den Sommer og Vintren efter blev saaledes alt Folket i Viken christnet.

Kong Olaf drog tidligt om Vaaren ud i Viken og havde meget Folk. Han drog da nord til Agder, men hvor han holdt Thing med Bønderne, bod han Alle at lade sig døbe, og gik Folket under Christendommen, thi ingen af Bønderne torde sætte sig op mod Kongen, og Folket blev døbt overalt, hvor han kom.

Paa Hordaland vare mange og gjeve Mænd, der vare komne (221)
af Horde-Kaares Æt. Denne havde fire Sønner; den første var Thorleif Spake, den anden Agmund, Fader til Thorolf Skjalg, Fader til Erling paa Sole; den tredje var Thord, Fader til Klypp Herse, som dræbte Kong Sigurd Sleva Gunnhildssøn; den fjerde Olmod, Fader til Askel, Fader til Aslak Fitjaskalle. Denne Æt var dengang størst og gjevest paa Hordaland. Da disse Frender spurte denne slemme Sag, at Kongen drog vester over Landet med meget Folk og gjorde Brud paa de Love, som havde staaet fra gammel Tid, men at Alle, der vovede at gjøre Indsigelse, lede Straf og haard Behandling, aftalte de, at de alle skulde mødes og hitte paa et godt Raad; thi de kunde vide, at Kongen snart vilde komme til dem. Det blev da bestemt, at de skulde komme heel mandsterke til Gulathing og stevne Kong Olaf did til at samles med dem.

Kong Olaf stevnede Thing, saasnart han kom til Rogaland. Da (222)
Thingbudet kom til Bønderne, samlede de sig sammen i stor Mængde og fuldbevæbnede, og da de vare alle samlede, talte og raadsloge de med hverandre. De udsaa de tre mest veltalende Mænd i deres Flok til at svare Kong Olaf paa Thinget, tale mod ham og erklære, at de ej vilde taale ulovlig Medfart, om det saa var Kongen selv, der bød dem den. Da Bønderne kom til Things, og Thinget var sat, stod Kong Olaf op og talede først blidt til Bønderne, dog saa at man kunde skjønne, hvad han ønskede, nemlig at de skulde tage mod Christendommen. Han bad dem derom med fagre Ord, men tilsidst lagde han til, at de, der talte herimod og ikke vilde lyde hans Bud, skulde prøve hans Vrede og lide Straf og haard Medferd, hvor han kunde komme til dermed. Da han havde endt sin Tale, reiste sig den allermest veltalende af Bønderne, som var udseet til først at svare Kong Olaf. Men da han vilde begynde at tale, paakom der ham saadan Hoste og Trangbrystethed, at han ej kunde faa et Ord frem; han satte sig derfor igjen. Derpaa opstod den anden Bonde, for ej at lade Kongens Tale ubesvaret, skjønt det var gaaet heel ilde med hans Formand, men strax, da han lukkede Munden op,

var han ſaa ſtam, at han intet Ord fik frem. Alle, ſom hørte paa ham, begyndte at lee, og han maatte ſætte ſig ned. Nu ſtod den Tredje op for at tale mod Kong Olaf, men da han ſkulde begynde at tale, var han ſaa hæs og forſtoppet, at Ingen kunde høre, hvad han ſagde; han ſatte ſig derfor ogſaa ned. Da var der ingen af Bønderne ſelv til at tale mod Kongen, og ingen anden kunde de faa til at ſvare ham. De fik ſaaledes ingen Reisning gjort for at ſtaa ham imod, og Udfaldet blev, at Alle ſagde Ja til hvad Kongen bød. Alt Thingfolket blev da døbt, inden Kongen forlod dem.

(223) Kong Olaf ſtevnede med ſine Folk til Gulathing, ſiden Bønderne havde ſendt ham Bud, at de der vilde ſvare paa hans Tale. Da begge Parter vare komne til Things, vilde Kongen førſt tale med Landets Hovdinger. Da alle disſe vare ſamlede, kom Kongen frem med ſit Erende og bød dem lade ſig døbe efter hans Bud. Olmod den Gamle ſvarer: vi Frender have talt om denne Sag og ville alle følge eet Raad. Hvis du, Konge, agter at pine os Frender til ſlige Ting, at lade dig bryde vor Lov, og med Vold og Magt underkue os, da ville vi af alle Kræfter ſtaa imod, og Lykken faar raade for Sejren. Men vil du derimod gjøre noget for at tækkes os Frender, da kan du gjøre det ſaa godt, at vi Alle ſlutte os til dig med fuldkommen Lydighed. Kongen ſiger: hvad vil I da, jeg ſkal gjøre forat vort Forliig kan blive ſaa godt, ſom muligt? Olmod ſvarer: Førſt og fornemmeligt, at du vil gifte din Søſter Aſtrid med vor Frende Erling, ſom vi anſee for den haabefuldeſte unge Mand i hele Norge! Kongen ſiger, at han finder det rimeligt, at det Giftermaal var godt, da Erling var af god Æt og af det meſt lovende Udvortes; dog, ſiger han, maa Aſtrid ſelv ſvare i Sagen. Siden talte Kongen herom med ſin Søſter. Lidet nyder jeg nu, ſiger hun, godt af, at jeg er en Konges Datter og en Konges Søſter, naar jeg ſkal giftes med en Mand uden Tignarnavn (fyrſtelig Titel)[1]; heller vil jeg da bie nogle Aar paa et andet Giftermaal. Hermed
(224) afbrøde de Samtalen den Gang. Kong Olaf lod nu tage en Høg, ſom Aſtrid ejede, lod alle Fjedre plukke af den og ſendte hende den ſiden. Da ſagde Aſtrid: nu er min Broder vreed; ſiden ſtod hun op og gik til Kongen. Han modtog hende vel. Aſtrid ſiger, at hun overlader det til Kongen at ſørge for hendes Giftermaal, ſom han finder bedſt. Jeg tænkte jo, ſiger Kongen, at jeg havde Magt til at gjøre, hvem jeg vil her i Landet, til Tigne-Mand. Kongen lod nu

---

[1]) Ved Tign forſtode vore Forfædre fyrſtelig Titel og Verdighed, ſom hos en Konge, Hertug, Jarl, og blandt Geiſtlige Erkebiſkop og Biſkop. En, der havde ſaadan Verdighed, kaldtes „tigen Mand" eller „Tignmand." til Forſkjel fra de andre, der kaldtes „utigne."

kalde Olmod, Erling og alle de øvrige Frender til Samtale med sig; der blev Frieriet bragt paa Bane, og Enden blev, at Astrid blev bortfestet til Erling. Siden lod Kongen sætte Thinget og bød Bønderne Christendommen; Olmod og Erling vare da tilligemed deres Frender de første, der understøttede Kongens Bud, og da ingen nu havde Mod til at tale imod den, blev saaledes alt Folket døbt og christnet. Samme Sommer gjorde Erling Skjalgsson sit Bryllup, (225)
hvortil der var en stor Mængde Gjester indbudne; Kong Olaf var der ogsaa og tilbød sig at give Erling Jarlsdømme; men Erling svarede: Herser have mine Frænder været, og jeg vil ikke have høiere Navn end de, men det vil jeg bede Eder om, Konge, at I lader mig være den fornemste, der bærer Herse-Navn her i Landet. Kongen tilstod ham dette. Ved Afskeden gav Olaf sin Maag Erling Landet nordenfra Sognsø og øster til Lidandesnes til Veitsle paa samme Maade, som Harald den Haarfagre havde givet sine Sønner Land, saaledes som før er skrevet.

Den samme Høst stevnede Kong Olaf fire Fylkers Thing nord (226)
ved Stad paa Dragseid; did skulde Sygner (Sogninger), Fyrder, Søndmøringer og Raumsdøler komme. Kong Olaf drog derhen med mange Folk, som han havde haft med østenfra Landet, foruden de, der var komne til ham paa Rogaland og Hordaland. Da Kong Olaf kom til Thinget, paabød han Christendommen der som andensteds, og fordi han havde Overmagt af Folk med sig, frygtede man ham; i Slutningen af sin Tale bød Kongen de forsamlede Bønder to Vilkaar, enten at tage ved Christendommen og lade sig døbe, eller og at holde Slag med ham. Men da Bønderne ikke saa sig i Stand til at stride med Kongen, maatte de tage det Raad, at alt Folket skulde lade sig christne. Kong Olaf drog derefter med sit Folk til Nordmøre og christnede det Fylke. Siden sejlede han ind til Lade, lod Hovet bryde ned, og al Stads og alle Kostbarheder tage af Hovet og Gudebilledet. Fra Døren tog han en stor Guldring, som Haakon Jarl havde ladet gjøre. Siden lod Kong Olaf Hovet brænde. Da Bønderne bleve dette var, lode de Hærør fare over alle Fylkerne og stevnede en Hær ud, hvormed de agtede at drage mod Kongen. Olaf sejlede derfor med sit Folk ud efter Fjorden og stevnede siden nordefter Landet, forat drage nord til Haalogaland og christne det. Men da han kom nord til Bjarnaure, spurte han fra Haalogaland, at man der havde en Hær ude og agtede at forbyde ham Landgang, og at Høvdingerne for Skaren vare Haarek fra Thjotta, Thore Hjort fra Vaagen, og Eivind Kinnriva. Da Kong Olaf hørte dette, vendte han om og sejlede sydefter Landet. Da han kom syd om Stad, drog han sagtere frem, men kom dog ved Vintrens Begyndelse heelt øster i Viken.

(227) Dronning Sigrid den Storraade, i Svithjod, sad paa sine Gaarde. Denne Vinter fore der Mænd imellem hende og Kong Olaf, der bejlede til hende og bad om hendes Haand. Hun optog Tilbudet nok saa godt, og Sagen blev fast bestemt og aftalt. Da sendte Kong Olaf Dronning Sigrid den store Guldring, som han havde taget af Hovsdøren paa Lade; den ansaaes som et saare kosteligt Stykke. Siden skulde der være Stevne mellem dem i denne Sag om Vaaren, i Elven, øster ved Landemæret (Rigsgrændsen). Men da denne Ring, som Kong Olaf havde sendt Dronning Sigrid, blev saa meget rost af Alle, var der just hos Dronningen to Brødre, hendes Guldsmede. De toge Ringen, vejede den med Hænderne og hviskede noget til hinanden; Dronningen lod dem da kalde til sig og spurte, hvad det var, de spottede over; de sagde, at det ikke var noget, men hun siger, at de endelig maatte lade hende vide, hvad de havde bemerket. De sige da, at Ringen ikke er egte. Nu lod hun Ringen bryde isønder, og der fandtes virkelig Kobber inden i den. Da blev Dronningen vreed og sagde, at Kong Olaf nok kunde skuffe hende i flere Stykker end dette alene.

Denne samme Vinter drog Kong Olaf op paa Ringerike og
(228) christnede Folket der. Aasta Gudbrandsdatter havde kort efter Harald Grenskes Fald giftet sig med en Mand ved Navn Sigurd Syr; han var Konge paa Ringerike. Sigurd var en Søn af Halfdan og denne Søn af Sigurd Rise, Harald Haarfagres Søn. Hos Aasta og Sigurd var dengang Olaf, Harald Grenskes og Aastas Søn; thi han opfoddes i sin Barndom hos sin Stiffader Sigurd Syr. Da Kong Olaf Tryggvessøn nu kom til Ringerike forat paabyde Christendommen, lod Sigurd, Aasta, hans Kone, og Olaf, hendes Søn, sig døbe; Olaf Tryggvessøn stod selv Fadder til Olaf Haraldssøn, som da var tre Aar gammel. Derpaa drog Kong Olaf ud til Viken igjen og var der om Vintren; dette var den tredje Vinter, han var Konge over Norge.

(229) Tidligt om Vaaren drog Kong Olaf øster til Kongehelle, til Stevne med Dronning Sigrid. Da de kom sammen, talte de om den Sag, der for om Vintren havde været paa Bane, nemlig at de skulde egte hinanden; og Sagen gik vel frem. Da sagde Kong Olaf, at Sigrid skulde modtage Daaben og den rette Tro. Hun svarede: ikke agter jeg at vige fra den Tro, jeg selv og mine Frender for mig have haft; men jeg skal heller ikke udsætte noget paa, at du troer paa den Gud, du finder for godt. Da blev Kong Olaf meget vreed og sagde hastigt: hvorfor skulde jeg ogsaa ville have dig, ældgamle, hundhedenske [1]) Kvinde, og slog hende i Ansigtet med sin Handske,

[1]) D. e. stokhedenske, i Bund og Grund hedenske.

som han havde i Haanden. I det samme stod han op, hun ligesaa; Sigrid sagde: dette kan maaskee vorde din Død. Dermed skiltes de ad; Kongen drog nord i Viken og Dronningen øster til Sverige.

Kong Olaf drog nu til Tunsberg, holdt der endnu et Thing (230) og sagde paa Thinget, at alle de Mænd, der overbeviistes om at fare med Galdre og Trolddom, eller Seidmænd, skulde drage bort af Landet. Siden lod Kongen randsage efter slige Folk i de Bygder, der laa i Nærheden og lod alle kalde til sig. De kom til Thinget; blandt dem var en Mand ved Navn Eivind Kelda, Sønnesøn af Ragnvald Rettilbeine, Harald Haarfagres Søn. Eivind var Seidmand og overmaade troldkyndig. Kong Olaf lod alle disse Mænd føre i een Stue og lod dem der vel opvarte; han lod der berede et Gjestebud for dem, hvor de fik sterk Drik, og da de nu vare meget drukne, lod Kong Olaf lægge Ild i Stuen, som brandt op med alt det Folk, som var derinde, paa Eivind Kelda nær; han slap ud igjennem Ljoren og kom saaledes bort. Da han var langt borte, fandt han nogle Mænd paa sin Vej, der agtede sig til Kongen, og bad dem sige ham, at Eivind Kelda var kommen ud af Ilden og aldrig siden skulde komme i Kong Olafs Vold, men at han vilde vedblive ganske saaledes som forhen med sine Kunster. Da disse Mænd kom til Kong Olaf, sagde de fra Eivind, hvad han havde bedet dem om, og Kongen lod ilde over, at Eivind ikke var død. Da (231) det leed mod Vaaren, drog Kong Olaf ud efter Viken, tog Veitsler paa sine større Gaarde og sendte Bud over hele Viken, at han vilde have en Hær ude om Sommeren og drage nord i Landet. Siden drog han nord til Agder; mod Slutningen af Langefasten søgte han nord til Rogaland og kom Paaskeaften nord til Agvaldsnes paa Karmt; der var nu et Paaskeveitsle beredet for ham, og havde han henved tre Hundreder af Mænd (360). Samme Nat kom Eivind Kelda til Øen med et fuldudrustet Langskib; det var blot besat med Seidmænd og andet troldkyndigt Folk. Eivind gik op af Skibet med hele sit Følge og de fremmede nu sin Trolddom: Eivind gjorde dem en Dølge-Hjælm og saa stort Taagemørke, at Kongen og hans Folk ej skulde kunne see dem. Men da de kom nær til Gaarden paa Agvaldsnes, blev der lys Dag: det gik da langt anderledes, end Eivind havde tænkt; thi det Mørke, han med sin Trolddom havde frembragt, kom over ham og hans Følge, saaat de ej saa mere med Øjnene end med Nakken, men gik i Ring om paa Øen. Kongens Vagtmænd saa dem, hvor de gik, og vidste ikke, hvad det var for en Skare; det blev da sagt Kongen; han stod op med alt sit Folk og klædde sig. Da Kongen saa, hvor Eivind og hans Følge fare frem, bad han sine Mænd væbne sig og undersøge, hvad Folk det var. Da Kongsmændene nu kjendte Eivind, toge de ham og

alle hans Mænd fangne og førte ham frem for Kongen. Eivind fortalte nu alt, hvorledes det var gaaet ham paa sin Ferd. Siden lod Kongen tage dem alle, føre ud paa et Skjer, hvor Søen gik over og der binde dem fast. Der lod Eivind og alle hans Folk sit Liv. Det Skjer kaldes siden Skratteskjer [1].

(232) Der fortælles, at da Kong Olaf var i Veitsle paa Agvaldsnes, kom der en Kveld en gammel og ordviis Mand; han havde en siid Hat, var eenøjet og kunde fortælle Begivenheder fra alle Lande. Han magede det saa, at han kom i Tale med Kongen; denne fandt stor Fornøjelse i at tale med ham og spurte ham om mange Ting, men Gjesten kunde svare paa Alt. Kongen sad længe om Kvelden; han spurte den Fremmede, om han vidste, hvo den Agvald havde været, efter hvem Neset og Gaarden havde Navn. Gjesten siger: Agvald var en Konge og stor Hærmand, som plejede at paakaldte en Ko, hvilken han havde med sig, hvor han drog hen, og tyktes det ham heldbringende ofte at drikke hendes Melk. Denne Kong Agvald streed med en Konge ved Navn Varin og faldt i dette Slag; han blev højet her ikke langt fra Gaarden, og da bleve de Bautastene opsatte, som endnu staa her. I en anden Høj ikke langt herfra blev Koen lagt. Slige Ting og mange andre fortalte han om Konger og andre gamle Begivenheder. Da de havde siddet længe om Natten, mindte Biskoppen Kongen paa, at det var Tid at gaae til Sengs; Kongen gjorde saa. Da han var afklæd og havde lagt sig i Sengen, satte Gjesten sig paa Fodskamlen og talede længe med Kongen. Denne syntes aldrig at kunne faa talt nok med ham. Biskoppen sagde nu til ham, at det var Tid at sove; Kongen gjorde saa, og Gjesten gik ud. Lidt efter vaagnede Kongen, spurte efter Gjesten og bad, at man skulde kalde ham til ham, men da var han ingensteds at finde. Sidenefter om Morgenen lod Kongen sin Stegersvend, og den, der passede paa Drikken, kalde til sig, og spurte dem, om nogen ubekjendt Mand var kommen til dem. De sige, at da de skulde lave Maden, kom der en ukjendt Mand og sagde, at det var heel daarligt Kjød, de kogte til Kongens Bord; siden gav han dem to digre og fede Nøds-Sider, som de kogte med det øvrige Kjød. Da siger Kongen, at al den Mad skulde kastes bort, at denne Mand ingen anden havde været, end den Odin, hvem Hedningerne længe havde troet paa, og at Odin ingen Vej skulde komme med at svige dem.

(233) Kong Olaf samlede nu en stor Hær østenfra Landet om Sommeren, drog med den nord til Throndhjem og lagde først ind til Nidaros. Derpaa lod han Thingbud gaa ud over hele Fjorden og stevnede aatte Fylkers Thing paa Frosten. Men Bønderne forandrede

[1]) Skratte betegner i vort ældre Sprog en Troldmand.

Thingbudet til Hær=Ør og stevnede sammen Thegn og Træl over hele Throndhjem. Da Kongen kom til Things, var Bondehoben kommen med fuld Bevæbning. Da Thinget var sat, talte Kongen for Folket og bød dem at tage ved Christendommen. Da han havde talt en liden Stund, raabte Bønderne, bød ham at tie og sagde, at de ellers vilde angribe ham og drive ham bort; saaledes gjorde vi, sagde de, ved Haakon Adelsteensfostre, da han bød os sligt, og agte vi dig ikke mere end ham. Men da Kong Olaf saa Bøndernes Vrede, og at de havde saa stor Hær, at han ej kunde gjøre dem Modstand, drejede han sin Tale saaledes, at han lod, som han var enig med Bønderne, og sagde: jeg vil, at vi skulle gjøre Forliig mellem os, saaledes som vi før have haft det; jeg vil drage didhen, hvor I have Eders største Blot og der see Eders Skikke; lader os da siden tage vort Raad med Hensyn til Troen, hvilken vi skulle have; og Alle samtykke deri. Da Kongen saaledes talede mildt til Bønderne, mygnedes deres Sind, og alle deres øvrige Forhandlinger gik blideligt og forligeligt fra Haande; tilsidst blev det bestemt, at der skulde være Midsommersblot inde paa Mæren, hvortil alle Høvdinger og mægtige Bønder skulde komme, som de plejede; og did skulde ogsaa Kong Olaf komme. Skegge heed en mægtig Bonde: han kaldtes (234) Jern=Skegge og boede paa Upphaug paa Yrje. Skegge var den, der talte først paa Thinget mod Kong Olaf og især var Bøndernes Formand i at tale mod Christendommen. Paa denne Maade sluttedes Thinget; Bønderne drage hjem, og Kongen til Lade.

Kong Olaf laa med sine Skibe i Nid. Han havde 30 Skibe (235) og vakkert og meget Folk; han selv var med sin Hird ofte paa Lade. Da det nu leed stærkt hen til, at Blotet skulde være inde paa Mæren, gjorde Kong Olaf et stort Gjestebud paa Lade, sendte Bud ind paa Strinden, op til Gauldal og ud i Orkedal, og bød Høvdinger og andre Storbønder til sig. Da Gjestebudet var færdigt, og de Indbudne vare komne, gik der allerede den første Kveld meget overflødigt til, og Gjesterne blev bevertede paa det ivrigste; de bleve da meget drukne. Siden om Natten sov de alle der i Ro. Morgenen efter, da Kongen var klæd, lod han synge sig Messe; da Messen var endt, lod han blæse til Huusthing; alle hans Mænd ginge da af Skibene til Things. Da Thinget var sat, stod Kongen op og talte saaledes: da vi holdt Thing inde paa Frosten, bød jeg Bønderne, at de skulde lade sig døbe, men de bøde mig derimod, at jeg skulde blote med dem, som Kong Haakon Adelsteensfostre havde gjort; det blev da aftalt mellem os, at vi skulde mødes inde paa Mæren og der gjøre et stort Blot. Men skal jeg endelig blote med Eder, da vil jeg lade gjøre det største Blot, som bruges, og blote Mænd; dertil vil jeg ikke vælge Træle eller slette Folk, men de ypperste

Mænd, og give Guderne dem: dertil nævner jeg Orm Lyrgja af Medalhuus, Styrkaar af Gimse, Kaare af Gryting, Asbjørn Thorbergssøn af Ørnes, Orm af Lyra, Haldor af Skerdingsstedja. Derforuden nævnede han andre af de Ypperste, sigende, at han vilde blote dem til et godt Aar og Fred, og lod dem strax angribe. Men da Bonderne saa, at de ej havde Folk nok til at stride mod Kongen, bad de om Grid og gave al sin Sag i Kongens Vold. De kom da saaledes overeens, at alle de Bonder, som vare komne did, lode sig døbe og svore Kongen den Eed at holde den rette Tro og lade al Blotskab fare. Kongen havde da alle disse Mænd i sit Gjestebud, indtil de gave sine Sonner, eller Brodre, eller Nærfrænder, som Gisler i Kongens Vold.

(236) Kong Olaf drog derpaa med alt sit Folk ind i Throndhjem, og da han kom ind paa Mæren, vare alle Throndernes Hovdinger, som da mest stode imod Christendommen, komne did og havde med sig alle Storbonderne, som for havde vedligeholdt Blotene sammesteds; der var da en talrig Mængde af Bonder, som sædvanligt, og i Forhold til der for havde været paa Frostathing. Kongen lod da kræve Thing, og ginge begge Parter med fuld Væbning til Thinget. Da Thinget var sat, talte Kongen og paabod Christendommen. Jernskegge svarer paa Kongens Tale i Bondernes Navn, sigende, at Bonderne vilde nu som for, at Kongen ikke skulde bryde Loven for dem; vi ville, Konge, siger han, at du bloter, som andre Konger for dig her have gjort. Ved hans Tale gjorde Bonderne stor Larm, og sagde, at de vilde Alt skulde være, som Skegge sagde. Da siger Kongen, at han vil gaa ind i Hovet med dem og see deres Skikke, naar de blote. Dette syntes Bonderne godt om, og gik da begge Parter til Hovet, hvorpaa Kong Olaf traadte ind med nogle faa af
(237) sine egne Mænd, saavelsom nogle faa af Bonderne. Da Kongen kom did, hvor Gudebillederne vare, sad der Thor, mest hædret af alle Guderne, prydet med Guld og Sølv. Kong Olaf løftede en guldknappet Stav, han holdt i Haanden, og slog til Thor, saaat han faldt ned af Stallen. Siden lob Kongens Mænd til og sloge alle de andre Gudebilleder ned af Stallerne. Men medens Kongen var inde i Hovet, blev Jernskegge dræbt ude foran Hovsdoren af Kongsmændene. Da Kongen nu kom ud til sit Folk, bød han Bonderne to Vilkaar, enten at Alle strax skulde tage ved Christendommen, eller og at de skulde holde Slag med ham. Men efter Skegges Død var der ingen i Bondehoben, der kunde være Anfører i at reise Merket mod Kong Olaf; man valgte da at gaa Kongen til Haande og lyde det, han bod. Da lod Kong Olaf døbe alt det Folk, som der var, og tog Gisler af Bonderne paa det, at de skulde holde sin Christendom. Siden lod Kong Olaf sine Mænd fare over alle Fylker i

Throndhjem; Ingen talte da imod Christendommen, og blev da alt Folket døbt i Throndelagen. Kong Olaf drog med sit Folk ud til (238) Nidaros; da lod han Huse reise der paa Nidaabakken og bestemte, at der skulde være Kjøbstad; der gav han Folk Tomter til at bygge sig Huse og lod Kongsgaarden gjøre op fra Skibekrog: did lod han om Høsten flytte alle Fornødenheder, han behøvede til Vintersæde, og havde der saare mange Mænd om sig.

Kong Olaf satte Jernskegges Frender Stevne og bød dem Bø- (239) der. Der vare mange gjeve Mænd til at svare Kongen. Jernskegge havde en Datter ved Navn Gudrun, og blev tilsidst Kongen saaledes forligt med dem, at han skulde egte hende. Da Bryllupsstevne kom, gik Kong Olaf og Gudrun begge i een Seng. Men den første Nat, da de begge to laa sammen, og Gudrun formodede, at Kongen var sovnet, drog hun strax en Kniv frem og vilde stikke ham, men da Kongen blev dette var, tog han Kniven fra hende, steeg op af Sengen, gik til sine Mænd og sagde, hvad der havde tildraget sig. Gudrun tog da ogsaa sine Klæder, ligesaa gjorde og alle de Mænd, der havde fulgt hende did; de reiste sin Vej, og kom Gudrun ikke siden i Seng med Kong Olaf.

Denne samme Høst lod Kong Olaf reise et stort Langskib ude (240) paa Ørerne ved Nid: det var en Snekke. Dertil havde han mange Smede; i Begyndelsen af Vintren var Skibet færdigt; det havde 30 Rum, var stavnhøjt, men ikke stort i sig selv. Det Skib kaldte Kongen Tranen.

Efter Jernskegges Drab blev hans Liig flyttet ud paa Yrje, og ligger han i Skeggehaug paa Austraat.

Da Kong Olaf Tryggvesson havde været to Aar Konge i Norge, (241) var der en sarisk Prest hos ham ved Navn Thangbrand; han var en meget voldsom Mand og stor Slagsbroder, men en god Klerk og rask Mand; formedelst al den Ustyr, han gjorde, vilde Kongen ikke have ham hos sig og gav ham det Erende, at han skulde drage til Island og christne Landet. Kongen gav ham et Kjøbskib, og er det om hans Ferd at sige, at han kom i Østfjordene til Island i den syndre Alftafjord og var om Vintren hos Hall paa Sida. Thangbrand forkyndte Christendommen paa Island, og ved hans Ord lod Hall sig døbe med alle sine Huusfolk, ligeledes mange andre Høvdinger; dog var der langt flere, som talte derimod. Thorvald Veile og Vetrlide Skald digtede en Nidvise om Thangbrand, men han dræbte dem begge. Thangbrand opholdt sig flere Aar paa Island og blev trende Mænds Bane, inden han drog bort.

Sigurd heed en Mand, og en anden Hauk: de vare fra Haaloga- (242) land og laa meget i Kjøbferder. En Sommer havde de faret vester til England, men da de kom tilbage til Norge, sejlede de nordefter

Landet. Paa Nordmøre mødte de Kong Olafs Folk, og da det blev sagt Kongen, at nogle haaleygske Mænd, der vare Hedninger, vare komne, lod han Styrmændene kalde til sig. Han spurte da, om de vilde lade sig døbe: de sige nej. Siden talte Kongen for dem paa mange Maader, men det hjalp ikke. Da truede han dem med Død eller Lemlæstelse; de lode sig heller ikke rokke derved. Nu lod han dem sætte i Jern og havde dem med sig i nogen Tid, siddende i Fjetter. Kongen talte ofte for dem, uden at det nyttede. En Nat bleve de borte, uden at Nogen spurte til dem, eller vidste, paa hvilken Maade de vare komne bort. Men om Høsten kom de frem nord hos Haarek i Thjotta; han tog vel mod dem, og de vare der om
(243) Vintren vel holdne. En Godvejrsdag om Vaaren var Haarek hjemme og faa Mænd paa Gaarden. Han fandt det langsomt; Sigurd talte til ham, om han vilde de skulde roe noget ud og fornøje sig. Haarek syntes vel herom; siden gik de til Stranden og droge frem en Sexæring; Sigurd tog frem af Naustet Sejl og Redskab, som tilhørte Skibet, thi de plejede ofte at have Sejl med, naar de droge ud forat more sig. Haarek gik ud paa Skibet og lagde Roret i Lag. Brødrene Sigurd og Hauk vare fuldtbevæbnede, saaledes som de oftest plejede at gaa hjemme hos Bonden, og de vare begge meget sterke. Forend de gik ud paa Skibet, kastede de nogle Smør-Løb og en Brødkasse ned og bare en stor Ølbytte imellem sig ud paa Skibet. Siden roede de fra Land; da de ikke vare komne langt fra Øen, droge begge Brødrene Sejl op, og Haarek styrede; det bar saaledes snart langt bort fra Øen med dem. Da gik Brødrene agter didhen, hvor Haarek sad. Sigurd sagde til Haarek Bonde: nu skal du her vælge blandt disse tre Vilkaar: enten at lade os Brødre raade for vor Ferd og Stevne, eller at vi binde dig, eller og at vi dræbe dig. Haarek saa, hvorledes det var fat med ham; enhver af Brødrene for sig kunde godt maale sig med ham, naar de skulde slaas; han valgte derfor det Vilkaar, der tyktes ham det bedste, at lade dem raade for Ferden; hertil forpligtede han sig ved Eed og gav dem sin Tro derpaa. Siden gik Sigurd til Roret og stevnede sydefter Landet; Brødrene magede det saa, at de ingensteds traf Folk: de havde den bedste Medbør og standsede ikke Ferden, forend de kom syd i Throndhjem og ind til Nidaros, hvor de fandt Kong Olaf. Siden lod Kong Olaf kalde Haarek til Samtale med sig og bød ham at lade sig døbe; Haarek talte derimod. Derom tale Kongen og Haarek mange Dage, stundom i mange Mænds Paahør, stundom i Eenrum, men de kunde ikke komme overeens. Tilsidst siger Kongen til Haarek: nu skal du drage hjem, og vil jeg ej gjøre dig nogen Fortred dennesinde, baade fordi der er stort Frendskab mellem os, og fordi du kan sige, at jeg med Sviig har faaet dig i min Magt. Men viid

det for vist, at jeg i Sommer agter at komme der nordpaa og besøge Eder Haaleyger; da skulle I vide, om jeg ej kan refse dem, der negte at antage Christendommen. Haarek lod vel over dette, at han som snarest kunde komme bort derfra. Kong Olaf gav Haarek en god Skude, der roedes af 10 eller 12 Mænd, og lod Skibet forsyne paa det Bedste med alle Nødvendigheder. Han medgav ham derhos 30 raske og veludrustede Mænd. Haarek drog strax bort fra Byen, det første (244)
han kunde, men Hauk og Sigurd bleve tilbage hos Kongen og lode sig begge døbe. Haarek drog sin Vei frem, indtil han kom hjem i Thjotta. Han sendte strax Bud til sin Ven Eivind Kinnrive og lod ham sige, at han havde talt med Kongen og ikke ladet sig tvinge til at antage Christendommen; tillige lod han ham vide, at Kong Olaf agtede om Sommeren at komme med en Hær imod dem; Haarek siger, at de maatte være saare forsigtige og bad Eivind som snarest at komme til sig. Da dette Bud blev bragt Eivind, indsaa han, at det var uomgængeligt nødvendigt at optænke et Raad, saaat de ej skulde blive et Bytte for Kongen. Eivind drager som skyndeligst afsted paa en Lette-Skude med faa Mænd; da han kom til Thjotta, modtog Haarek ham vel, og strax gaa Haarek og Eivind i Samtale bort fra Gaarden paa den anden Side. Men da de havde talt en liden Stund, kom Kong Olafs Mænd, som havde fulgt Haarek nordefter, toge Eivind og førte ham til Skibet med sig. Siden droge de bort med Eivind, og standsede ikke, førend de kom til Kong Olaf i Nidaros. Eivind blev da ført til Samtale med Kong Olaf; Kongen bød ham at modtage Daaben som andre Mænd. Eivind sagde Nej dertil; Kongen bad ham med blide Ord at tage ved Christendommen og siger ham mange fornuftige Grunde, ligesaa Biskoppen, men Eivind rokkedes ikke derved. Da bød Kongen ham Gaver og store Veitsler, men Eivind negtede alt dette. Da truede Kongen ham med Lemlæstelser eller Død, men Eivind lod sig heller ikke rokke derved. Nu lod Kongen bære ind et Vaskefad fuldt af Gløder og sætte paa Eivinds Mave, der snart brast isønder. Da sagde Eivind: tager Fadet bort; jeg vil tale nogle Ord, førend jeg døer; man gjorde saa. Da spurte Kongen ham: vil du nu, Eivind, tro paa Christ? Nej, siger han, jeg kan ingen Daab faa; jeg er en Aand, indmanet i et Menneskes Legeme ved Finners Troldom, thi min Fader og Moder kunde ej før faa Børn. Siden døde Eivind; han havde været den troldkyndigste Mand.

Vaaren efter lod Kong Olaf gjøre sine Skibe og Folk rede; han (245)
selv styrede Tranen og havde meget og vakkert Folk. Da han var rede, sejlede han med Hæren udefter Fjorden og siden nord for Byrda, derpaa nord til Haalogaland. Hvor han kom ved Land eller Øer, der holdt han Thing og bød alt Folket at tage ved Daaben og den

rette Tro; ingen Mand vovede da at tale imod ham, og saaledes christnedes Landet overalt, hvor han kom. Kong Olaf tog Veitsle i Thjotta hos Haarek; da blev denne døbt med alt sit Folk. Haarek gav Kongen store Gaver ved Skilsmissen, blev hans Mand og modtog af Kongen Veitsle og Lendermands Ret.

(246) Raud hin Ramme heed en Bonde, der boede i den Fjord, som heder Salfte, i Godø. Raud var en meget riig Mand og havde mange Huuskarle; han var en mægtig Mand, og ham fulgte en stor Mængde Finner, saa ofte det behøvedes. Raud var en stor Blotmand og meget troldkyndig; han var en god Ven af en Mand, som før er nævnt, Thore Hjort: begge vare de store Høvdinger. Da de spurte, at Kong Olaf drog med en Hær sondenfra over Haalogaland, samlede de en Hær, bød Skibe ud og fik meget Folk. Raud havde en stor Drage med forgyldt Hoved paa; det var et Skib med 30 Rum, og blandt de største af det Slags. Thore Hjort havde og et stort Skib. De styre med denne Hær syd imod Kong Olaf, og saasnart de mødes, lægge de til Strid mod Kongen: der blev et stort Slag, og snart begyndte der et Mandfald blandt Haaleygerne, saaat deres Skibe ryddedes: dernæst betoges de af Frygt og Skræk; Raud roede med sin Drage ud til Havs, og derpaa lod han sit Sejl drage op. Raud havde altid Bør, hvorhen han end sejlede, dette kom af hans Troldkyndighed. Det er snarest at sige om Rauds Ferd, at han sejlede hjem i Godø. Thore Hjort flygtede ind til Landet, hvor han og hans Folk løb af Skibene. Men Kong Olaf fulgte efter; han og hans Mænd løb ogsaa af Skibene, forfulgte og dræbte dem. Kongen var fremmest nu, som altid naar Sligt skulde prøves; han saa hvor Thore Hjort løb; denne var ualmindelig rap paa Foden; Kongen løb efter ham og fulgtes af sin Hund Vige. Da sagde Kongen: Vige, tag Hjorten! Vige løb frem efter Thore, og foor strax op paa ham. Thore standsede: da skød Kongen et Spyd mod Thore; denne hugg til Hunden og gav ham et stort Saar, men i det samme fløj Kongens Spyd ind under Armen paa Thore saaat det stod ud paa den anden Side. Der lod Thore sit Liv, men Vige blev baaren saaret til Skibene. Kong Olaf gav alle dem
(247) Grid, som bad derom, og som vilde tage ved Christendommen. Kong Olaf styrede derpaa med sin Hær nordefter Landet og christnede alt Folket, hvor han kom frem; da han kom nord til Salfte, agtede han at drage ind i Fjorden og finde Raud, men Uvejr og heftig Storm laa udefter Fjorden. Kongen laa der en heel Uge, og det samme Uvejr vedblev indenfra langsmed Fjorden, men udentil var der blæsende Bør til at sejle nordefter Landet. Kongen sejlede da heelt nord til Amd, og alt Folket der gik under Christendommen. Siden vender Kongen om igjen og drager sydefter, men da han kom norden-

fra til Salfte, var der atter Uvejr og Sogang udefter Fjorden; Kongen laa der nogle Nætter, men Vejret var det samme. Da talte Kongen med Biskop Sigurd og spurte, om han kunde give noget Raad i denne Sag. Biskoppen sagde, at han vilde friste, om Gud vilde forlene ham sin Styrke til at overvinde denne Fandens Kraft. Han tog nu alt sit Messeskrud, gik frem i Stavnen paa Kongens (248)
Skib, lod tænde Kjerter og bar Røgelse frem; satte et Træ-Billede af Christus paa Korset op i Stavnen, læste der Evangelium og mange Bønner og stænkede Vievand over alt Skibet, siden bad han dem tage Tjeldene af og ro ind i Fjorden. Kongen lod derhos raabe til de andre Skibe, at de skulde ro ind i Fjorden efter ham. Da man begyndte at ro paa Tranen, gik hun indefter Fjorden, og de kjendte ingen Vind, som roede paa det Skib; ligeledes stod der et saadant Rum efter dem i Kjølvandet, hvor der var ganske roligt, men paa begge Sider laa Sôraaken saa tyk, at man ingensteds kunde se Fjeldene for den. Det ene Skib roede nu efter det andet i det Stille; saaledes droge de frem den hele Dag og Natten efter; lidt før Dag kom de ind til Godøerne. Da de kom foran Rauds Gaard, flød der udenfor Landet hans store Drage. Kong Olaf gik strax op til Gaarden med sit Folk; de anfaldt det Loft, hvor Raud sov, og brød det op; Mændene løb derind, og Raud blev da fangen og bunden; alle de andre, som vare derinde, bleve ligeledes deels dræbte, deels fangne. Derpaa gik Kongens Mænd til den Stue, hvori Rauds Huuskarle sov, og der bleve nogle dræbte, nogle bundne og nogle slagne. Kongen lod nu Raud lede for sig og bød ham at lade sig døbe; da skal jeg, siger Kongen, ikke fratage dig din Ejendom, men heller blive din Ven, om du gjør dig værdig dertil. Raud raabte imod, sagde, at han aldrig skulde tro paa Christ, og spottede Gud meget; Kongen blev da vreed og sagde, at han skulde faa den værste Død. Kongen lod nu tage og binde ham udstrakt paa en Bjelke, lod sætte et Stykke Træ mellem hans Tænder og Munden derved lukke op. Derpaa lod han tage en Lyngorm og bære til hans Mund, men Ormen vilde ikke ind i Munden og vreed sig bort, fordi Raud blæste imod den. Da lod Kongen tage en Hvanne-Stilk og sætte i Munden paa Raud; nogle sige, det var sin Luur som Kongen lod sætte i Munden paa ham, og lod Ormen bringe ind i den, idet han lod et gloende Slaajern sætte bagentil; da krøb Ormen i Munden paa Raud og siden ned i Halsen og skar sig ud gjennem Siden. Paa denne Viis lod Raud sit Liv. Kong Olaf tog der overmaade meget Gods i Guld og Sølv og andet Løsøre, i Vaaben og mangeslags dyrebare Sager. Alle de Mænd, som havde fulgt Raud, lod Kongen døbe, men de, som ikke vilde, lod han dræbe eller pine. Da tog Kongen ogsaa den Drage, Raud havde ejet, og styrede den selv, thi det var et langt større og smuk-

kere Skib end Tranen; foran var et Dragehoved og agter en Krog, der bøjede sig som en Hale; begge Svirer (Krumninger) og hele Stavnen var belagt med Guld. Dette Skib kaldte Kongen Ormen, thi naar Sejlet var oppe, skulde det forestille Dragens Vinge: dette Skib var det smukkeste i hele Norge. De Øer, som Raud beboede, hedte Gylling og Hæring, men alle hede tilsammen Godøerne; nordenfor dem, mellem dem og Fastlandet, er Godøstrømmen. Kong Olaf christnede hele denne Fjord og drog siden sin Vej sydefter Landet. I denne Ferd skete mange Tidender, som er bevaret i Frasagn om, hvorledes Trolde og onde Vætter strede med hans Mænd og stundom med ham selv. Men vi ville heller skrive om de Begivenheder, at Kong Olaf christnede Norge eller andre Lande, hvor han kunde faa Christendommen indført. Samme Høst kom Kong Olaf med sit Folk til Throndhjem, styrede til Nidaros og lavede sig til at blive der om Vintren.

(249) Denne samme Høst kom til Nidaros ude fra Island Kjartan, Olaf Hoskuldssøns Søn og Egil Skallagrimssøns Dattersøn, der siges at have været den væneste Mand, som nogensinde er fød paa Island. Der var ogsaa dengang Halldor, Søn af Gudmund paa Madrevalle, Kolbein, Thord Freysgodes Søn og Brende-Fløses Broder, Sverting, Runulf Godes Søn: alle disse vare hedenske; desforuden vare der mange andre, nogle mægtige, nogle ikke. Da kom der og fra Island gjeve Mænd, der havde ladet sig christne af Thangbrand, nemlig Gissur Hvite, Søn af Teit Ketilbjørnssøn; hans Moder var Aaluf, Datter af Bodvar Herse, Vikinge-Kaares Søn; Bodvars Broder var Sigurd, Fader til Eirik Bjodeskalle, Fader til Astrid, Moder til Kong Olaf. Hjalte Skeggessøn heed en anden islandsk Mand, han havde til Egte Vilborg, Gissur Hvites Datter. Olaf tog glad mod Maagerne Gissur og Hjalte, og vare de hos ham. Men de islandske Mænd, der raadde for Skibene og vare hedenske, søgte at sejle bort, saasnart Kongen var kommen til Byen, thi det var dem sagt, at han nødde Alle til at lade sig christne; dog Vejret slog sig slemt for dem og drev dem tilbage under Nidarholmen. De, som raadde for disse Skibe, vare Thorarin Nefjulfssøn, Hallfred Ottarssøn Skald, Brand hin Ørve (gavmilde) og Thorleik Brandssøn. Dette blev sagt Kong Olaf, at der laa endeel Islændinger derude med nogle Skibe, men at de alle vare hedenske og søgte at undflye ham. Kongen sendte Mænd til dem, forbød dem at drage bort og befalede dem at lægge ind til Byen igjen: de gjorde saa, men lossede dog ikke sine Skibe. De havde Kjøbstevne og holdt Torv ved Kongens Brygger. Om Vaaren søgte de tre Gange at sejle bort, men de fik aldrig Lejlighed og laa ved Bryggen. En Godvejrsdag traf det sig, at Mange gik ned at svømme og fornøje sig; een var der iblandt dem, der i alle Idrætter langt over-

gik de Andre. Kjartan sagde til Hallfred Vandrædaskald, at han burde prøve Kapsvømning med denne Mand, men han undslog sig. Da sagde Kjartan: jeg skal forsøge; kaster Klæderne af sig og springer ud, lægger imod hiin Mand, griber ham om Foden og drager ham ned. De komme op og tale ikke et Ord med hinanden; anden Gang dukke de ned og ere meget længere under end første Gang; de komme atter op og tie fremdeles, men dukke strax ned igjen tredie Gang, indtil Kjartan tykkes, at det er paa høj Tid at komme op; han kjender da Forskjellen i Styrke. De ere nede, indtil Kjartan er meget udmattet, da komme de op og lægge til Land. Den norske Mand spør nu, hvad Islændingen heder. Kjartan siger sit Navn; hiin sagde: du er flink til at svømme, er du ogsaa en Idrætsmand i andre Stykker? Det er liden Idræt, siger Kjartan. Den norske Mand sagde: hvorfor gjør du mig ingen Gjenspørgsmaal? Kjartan svarer: jeg synes ikke det kommer mig ved, hvem du er eller hvad du heder. Hiin svarer: jeg faar da selv sige dig det; jeg er Olaf Tryggvessøn. Han spurte Kjartan om mangt og meget fra Island, men denne svarer paa Alt yderst løseligt. Siden vilde Kjartan skynde sig bort, men da sagde Kongen: her er en Kappe, jeg vil give dig, Kjartan. Kjartan modtog Kappen og takkede ham særdeles meget derfor.

Da kom Mikkelsmesse; Kongen lod ivrigt sørge for, at Messen (250)
blev sungen højtideligt. Islændingerne ginge til og lyttede paa den fagre Sang og Klokkernes Lyd. Da de kom til sine Skibe, sagde enhver af dem, hvad han syntes om de christne Mænds Adferd. Kjartan lod vel derover, men de fleste andre lastede den. Men det gik her, som man siger, at mange ere Kongens Øren, thi dette blev sagt Kongen. Strax samme Dag sendte han et Bud efter Kjartan og bad ham komme til sig. Kjartan gik til Kongen med nogle Flere; Kongen modtog ham vel. Kjartan var en meget høj og dejlig Mand og talte godt for sig; da han og Kongen havde skiftet nogle faa Ord, bød Kongen ham at tage ved Christendommen. Kjartan siger, at han ej vil sige nej dertil, hvis Kongen vil skjenke ham sit Venskab. Kongen lover ham sit fuldkomne Venskab, og dette blev saaledes Aftalen mellem ham og Kjartan. Dagen efter blev Kjartan døbt, og med ham Bolle Thorleikssøn, hans Frænde, og alt hans Følgeskab. Kjartan og Bolle vare til Gjest hos Kongen, saalænge de bare de hvide Klæder[1]), og Kongen var saare venlig imod dem. De holdtes ogsaa for ypperlige Mænd, hvor de kom.

En Dag gik Kong Olaf ude paa Strædet; nogle Mænd kom gaaende (251)

[1]) D. e. de Klæder, som de, der døbtes, bleve iførte, og som de bare nogle Dage derefter; de skulde altid være hvide.

ham imode, og den, som gik først, hilsede ham. Kongen spurte ham om hans Navn; han kaldte sig Hallfred. Da sagde Kongen: Er du Skalden? Han svarede: ja jeg kan digte. Kongen sagde: du vil vist antage Christendommen og siden blive min Mand? Han svarer: jeg skal lade mig døbe paa det Vilkaar, at du, Konge, selv staar Fadder til mig, ingen anden Mand vil jeg have dertil. Det skal jeg gjøre, svarer Kongen. Hallfred blev da døbt, og Kongen holdt ham under Daaben. Siden spurte Kongen ham: vil du nu blive min Mand? Hallfred sagde: jeg var før Haakon Jarls Hirdmand, nu vil jeg ikke gaa dig eller nogen anden Høvding til Haande, uden du lover mig, at du ej jager mig fra dig, hvad der saa hender. Saa vidt jeg har hørt fortælle om dig, siger Kongen, skal du just ikke være saa forstandig eller spagfærdig, at jeg kan stole paa, at du ej skulde gjøre Ting, som jeg ikke for nogen Priis vil taale. Saa dræb mig da heller, siger Hallfred. Kongen siger: du er ret en Vandrædaskald [1]), men min Mand skal du dog være. Hallfred svarer: hvad giver du mig i Navnfeste, Konge, siden jeg skal hede Vandrædaskald? Kongen gav ham et Sverd, men der fulgte ingen Skede med. Kongen sagde: digt nu en Vise om Sverdet, og lad Sverd være i hver Linje af Visen. Hallfred kvad:

Eet er det Sverd, som mig gjorde
sverderig, blandt Sverde;
for Sverd-Svingeren vorder
snart nu Ferd af Sverde.
Sverdmangel vil ej vorde;
verd er jeg trende Sverde,
var der af Træ kun i Verden
verdig Skede til Sverdet.

Da gav Kongen ham en Skede og sagde: der er jo ikke Sverd i hver Linje af Visen! Hallfred svarer: men der er tre i een. Saa er det, siger Kongen. Af Hallfreds Kvæder have vi især taget Vidnesbyrd og Bekræftelse paa de Beretninger, som her fortælles om Kong Olaf Tryggvesson.

(252) Denne samme Høst kom Thangbrand Prest tilbage fra Island til Kong Olaf og fortalte, at hans Ferd ej var løben synderlig godt af; han siger, at Islændingerne havde gjort en Nidvise om ham, og at nogle vilde dræbe ham; han havde intet Haab om, at Landet vilde blive christnet. Herover blev Kong Olaf saa opbragt og vreed, at han lod blæse alle de islandske Mænd sammen, som vare der i Byen, og sagde, at man skulde dræbe dem alle. Men Kjartan og Gissur og Hjalte og de Andre, som da havde taget ved Christendommen, ginge til ham og sagde: du vil vist ikke, Konge, gaa saaledes ifra dine Ord, thi du siger jo, at ingen Mand skal saa kunne have paadraget sig din Vrede, at du ej vil tilgive dem, der ville modtage Daaben og aflade fra Hedenskabet. Nu ville alle disse islandske

---

[1]) D. e. en Skald, som kan sætte Folk i Forlegenhed, af „Vand" d. e. Vanskelighed.

Mænd, som ere her tilstede, lade sig døbe, og vi skulle nok finde Raad til, at Christendommen skal blive antagen paa Island; her ere mange mægtige Mænds Sønner fra Island, og deres Fædre kunne understøtte denne Sag betydeligt, men Thangbrand Prest foor der, som her hos Eder, frem med Voldsomhed og Manddrab, og saadant kunde man jo ikke taale af ham. Kongen begyndte nu at lytte til slige Taler, og alle de islandske Mænd, som dengang vare der, bleve da døbte.

Kong Olaf var i alle Dele den største Idrætsmand i Norge blandt alle dem, der gaar Frasagn om; sterkere og raskere var han end hver Anden, og derom ere mange Frasagn skrevne. Eet er det, at han gik op i Smalsarhorn og festede sit Skjold øverst i Bjerget, og derforuden, at han hjalp en af sine Hirdmænd, som før havde klovet i Bjerget, saaat han hverken kunde komme op eller ned; Kongen gik til ham og bar ham under sin Arm heelt ovenfra ned til den slette Jord. Kong Olaf gik langsad Aarerne udenbords, naar hans Mænd roede paa Ormen. Han legede med trende Haandsare[1]) saaat eet altid var oppe i Luften og tog det stedse i Haandtaget; han brugte begge Hænder lige godt og skød med to Spyd ad Gangen. Kong Olaf var meget glad af Alle og legen, blid og nedladende, saare heftig i alle Ting, meget gavmild, en stor Elsker af Pragt; fremfor alle sine Mænd hvad Tapperhed i Strid angaar, meget grum, naar han var vreed; han pinede meget sine Uvenner; nogle brendte han i Ild, nogle lod han gale Hunde rive isønder; nogle lod han lemlæste eller kaste ned for høie Bjerge; for disse Sagers Skyld vare hans Venner ham saare hengivne, men hans Uvenner frygtede ham. Hans Fremgang var derfor stor, thi Nogle gjorde hans Villie med Blidhed og Venskab, og Andre af Rædsel. (253)

Leif, Søn af Eirik den Røde, som først byggede Grønland, var denne Sommer kommen fra Grønland til Norge; han drog til Kong Olaf, antog Christendommen og var hos Kongen om Vintren. (254)

Gudrød, Eirik Blodøxes og Gunnhild Kongemoders Søn, havde været i Hærferd i Vesterlandene, siden han flygtede af Landet for Haakon Jarl. Men i denne Sommer, vi nu have fortalt om, da Kong Olaf Tryggvesson i fire Vintre havde raadet for Norge, kom Gudrød til Norge med mange Hærskibe; han havde da seilet ud fra England, og da han tænkte at være kommen under Norge, stevnede han syd langsmed Landet, hvor han mindst væntede at treffe Kong Olaf. Gudrød seilede da til Viken, og saasnart han kom til Landet, begyndte han at herje og tvinge Landsfolket under sig, og bød, (255)

[1]) D. e. smaa Sverd.

at man skulde antage ham til Konge. Da Landsfolket saa, at der var kommen en stor Hær over dem, bad Alle om Grid og Forliig, og tilbøde ham at lade Thingbud fare over Landet; de vilde heller antage ham til Konge, end taale hans Hær; men de vilde have Frist, indtil Thingbudet var gaaet om. Kongen krævede da Fortæringsgjeld, medens dette Ophold skulde vare. Bønderne valgte helst at berede Kongen Veitsler, saalænge han behøvede det; Kongen modtog dette Tilbud og drog saaledes om i Landet paa Veitsler med nogle af sine Folk, men andre passede paa hans Skibe. Da Brødrene Hyrning og Thorgeir, Kong Olafs Maager, spurte dette, samlede de sig Folk og skaffede sig Skibe, droge siden nord i Viken og kom en Nat med sit Folk der, hvor Kong Gudrød var til Gjestebud. Der gjorde de Anfald med Ild og Vaaben. Der faldt Kong Gudrød med det meste af sit Folk. De, som havde været paa Skibene, bleve deels dræbte, deels undkom de og flygtede vide omkring. Da vare alle Eiriks og Gunnhilds Sønner døde.

(256) Vintren efter at Kong Olaf var kommen fra Haalogaland, lod han reise et stort Skib inde under Ladehamren, hvilket var langt større, end de andre Skibe, som da vare i Landet, og ere endnu Bakkestokkerne der, saaat man tydeligt kan se dem; det var, da det laa langsmed Jorden, vel 74 Alen i Længde. Thorberg Skafhogg heed den egentlige Stavnesmed ved Skibet, men der vare mange andre ved dette Arbeide, nogle til at fælde Træer, nogle til at telgje, nogle til at slaa Søm, nogle til at flytte Tømmeret; alle Ting dertil vare de meest udsøgte; Skibet var baade langt og bredt, højt og stortømret. Da de tømrede Siderne paa Skibet, havde Thorberg et nødvendigt Erende hjem til sin Gaard og blev der meget længe. Da han kom tilbage, var Skibet fuldtømret. Kongen og Thorberg med ham gik om Kvelden hen for at se det, hvordan det var blevet, og alle sagde da, at de aldrig havde seet saa stort eller saa fagert et Skib. Derpaa vendte Kongen tilbage til Byen. Tidligt om Morgenen efter gik Kongen og Thorberg igjen til Skibet; Arbeiderne vare allerede komne, men stod der og bestilte Intet. Kongen spurte, hvad dette skulde betyde. De sagde, at Skibet var udskjemt, og at en Mand maatte have gaaet paa den ene Side fra Stavnen til Løftingen og sat det ene Hug i Kanten efter det andet; Kongen gik da til og saa, at det var sandt; strax svor han paa, at den Mand skulde dø, der af Avind havde udskjemt Skibet, om han kunde faa ham opspurt; men den, som kan sige mig det, skal nyde meget godt af mig. Da siger Thorberg: jeg skal nok kunne sige Eder, Konge, hvem der har gjort dette Verk. Der er heller Ingen, siger Kongen, hvem jeg snarere kunde vænte det vilde lykkes, at faa Kundskab herom, og kunne sige mig det, end dig. Jeg skal da sige dig det,

Konge, sagde han, hvem der har gjort det; jeg selv har gjort det. Da svarer Kongen: saa skal du bøde derpaa, saaat det er ligesaa godt som det før var; derfor indestaar du mig med dit Liv. Nu gik Thorberg til og telgjede Skibkanten, saaat alle Huggene gik ud. Kongen og alle andre sagde da, at Skibet var langt vakkrere paa den Side, hvor Thorberg havde hugget. Kongen bad ham at gjøre ligedan paa den anden og sagde, at han skulde have megen Tak derfor. Thorberg var da den øverste Bygmester for Skibet, indtil det blev færdigt; det var en Drage og gjort efter den, Kongen havde med sig fra Haalogaland, dog var den langt større og i alle Dele bygget med mere Omhu. Kongen kaldte dette Skib Ormen hiin lange, men den første Ormen den skamme (korte). Paa Ormen hiin lange var der 34 Rum. Hovedet og Krogen var overalt forgyldt. Siderne vare ligesaa høje som paa Havskibe. Dette Skib har været det bedste og med mest Bekostning byggede i Norge.

Eirik Jarl Haakonsson og hans Brødre og mange andre gjeve (257) Mænd, deres Frender, droge bort af Landet efter Haakon Jarls Fald. Eirik Jarl drog øster i Svithjod til Olaf Svia-Konge, hos hvem han og hans Mænd fandt en god Modtagelse. Kong Olaf gav Jarlen Fredland hos sig og store Forleninger, saaat han vel kunde holde sig og sit Folk i Landet. Dette omtaler Thord Kolbeinsson. Der søgte mange Folk fra Norge til Eirik Jarl, som havde maattet rømme Landet for Kong Olaf Tryggvesson; Eirik Jarl tog da det Raad, at han skaffede sig Skibe og drog i Hærferd forat skaffe sig og sit Folk Gods. Han styrede først til Gotland, laa der længe om Sommeren og passede paa de Kjøbskibe, der sejlede til Landet, eller paa Vikinger; stundom gik han op paa Landet og herjede der vide langsmed Søen. Dette omtales i Bandadraapa. Siden sejlede han syd til Vendland, traf der udenfor Stauren nogle Vikingeskibe og lagde til Strid med dem; der fik han Sejr og dræbte Vikingerne, hvilket ogsaa omtales i Bandadraapa. Om Høsten sejlede han til- (258) bage til Svithjod og var der den anden Vinter, men om Vaaren gjorde han sin Hær rede og sejlede siden i Austerveg. Da han kom i Kong Valdemars Rige, begyndte han at herje og dræbe Landsfolket, brændte overalt, hvor han foor frem, og ødelagde Landet. Han kom heelt til Aldegjeborg og belejrede den, indtil han vandt den; der dræbte han meget Folk og nedbrød og brændte hele Borgen; siden drog han med Hærskjold vide over Gardarike. Dette omtales fremdeles i Bandadraapa. I denne Hærferd tilbragte Eirik Jarl i alt fem Somre, men da han kom fra Gardarike, drog han med Hærskjold over hele Adalsysla og Øsysla; der tog han fire danske Vikinge-Skeider og dræbte alle dem, som vare ombord, som det ogsaa meldes i Bandadraapa. Da Eirik Jarl havde været den første Vinter i Sverige,

drog han til Danmark, opsøgte Danekongen Svein Tjugeskegg og bejlede til hans Datter Gyda. Dette blev samtykket, Eirik fik hende, og Aaret efter fik de en Søn, der blev kaldet Haakon. Eirik Jarl var siden hver Vinter i Danmark, og stundom i Sverige, men om
(259) Somrene i Hærferd. Danekongen Svein Tjugeskegg var gift med Gunnhild, Vendekongen Burislavs Datter. Men paa denne Tid, hvorom vi nu fortælle, hændte det sig, at Dronning Gunnhild blev syg og døde. Kort efter egtede Kong Svein Sigrid Storraade, Skøglartostes Datter, Moder til Sviakongen Olaf Svenske. Ved denne Forbindelse blev der stor Kjærlighed mellem Kongerne, og ligeledes mellem dem begge og Jarlen Eirik Haakonsson.

(260) Vendekongen Burislav klagede for sin Maag Sigvalde Jarl over, at det Forliig var brudt, som Jarlen havde stiftet mellem ham og Kong Svein, saaledes at Burislav skulde faa Thyre Haraldsdatter, Sveins Søster, til Egte; denne Bestemmelse var ej bleven opfyldt, fordi Thyre sagde reentud Nej til at egte en hedensk og gammel Konge. Nu, siger Kong Burislav til Jarlen, vil han drive denne Aftale igjennem, og bad derfor Jarlen drage til Danmark forat hente Dronning Thyre til ham. Sigvalde Jarl skyndte sig alt hvad han kunde, drog til Svein Danekonge og forebragte ham Sagen; ved sine Overtalelser bragte han det dertil, at Kong Svein overantvordede ham sin Søster Thyre. Hun ledsagedes af nogle Kvinder og sin Fosterfader, ved Navn Asser Aagesson, en mægtig Mand, foruden flere andre Mænd. Det blev afgjort mellem Kongen og Jarlen, at de Ejendomme i Vendland, som Dronning Gunnhild havde haft, skulde Thyre have til Ejendom og derforuden andre store Besiddelser i Brudegave. Thyre græd saart og drog heelt nødig afsted. Da hun og Jarlen kom til Vendland, holdt Kong Burislav Bryllup med hende og fik saaledes Dronning Thyre til Egte. Men saalænge hun var blandt hedenske Mænd, vilde hun hverken smage
(261) Mad eller Drikke. Paa den Viis gik det i syv Nætter. Da hændte det sig en Nat, at Dronning Thyre og Asser løbe bort i Nattemørket og flygtede til Skovs. Det er kortest at fortælle om deres Ferd, at de kom frem i Danmark, hvor Thyre dog ikke for Alt i Verden turde bie, fordi hun vidste, at hvis hendes Broder Svein hørte, at hun var der, vilde han strax sende hende tilbage igjen til Vendland. De droge hemmelig afsted, indtil de kom til Norge, og Thyre standsede ej, forend de kom til Kong Olaf: Kongen tog vel imod dem, og de forbleve der venligt begegnede. Thyre fortalte Kongen hele sin slemme Stilling og bad ham om Hjelperaad og Fred i hans Rige. Thyre var en ordsnild Kvinde, og Kongen fandt stor Behag i hendes Tale: han saa tillige, at hun var smuk; det faldt ham ind, at dette maatte være et godt Giftermaal. Han lod derfor Ord falde herom og spurte,

om hun vilde egte ham. Saaledes som hun nu var sted, tyktes det hende ikke godt at rede sig ud af sin Vaande; paa den anden Side indsaa hun, hvor fortrinligt dette Giftermaal var, nemlig at faa saa udmerket en Konge til Egte som Olaf, hun sagde derfor, at han kunde raade for hende og hendes hele Fremtid. Og Enden paa deres Samtale blev da, at Kong Olaf fik Dronning Thyre til Egte. Dette Bryllup stod om Hosten, da Kongen var kommen nordenfra Haalogaland. Han og Dronning Thyre opholdt sig om Vintren i Nidaros. Vaaren efter klagede Dronning Thyre ofte for Kong Olaf og græd saart over, at saa store som hendes Ejendomme i Vendland vare, saa ejede hun dog ikke det mindste Gods her i Landet, saaledes som det anstod en Dronning. Stundom bad hun Kongen med fagre Ord at skaffe hende sin Ejendom og siger, at Burislav var saa god en Ven af ham, at saasnart de traf sammen, vilde han nok give ham alt det han onskede. Da Kong Olafs Venner fik dette at hore, fraraadte Alle ham denne Reise.

Der fortælles, at en Dag tidligt paa Vaaren, da Kongen gik paa Gaden, modte han ved Torvet en Mand med mange Hvanner, ualmindelig store paa den Aarsens Tid. Kongen tog en stor Hvannestengel i Haanden og gik hjem til Dronning Thyres Herberge; hun sad i Stuen og græd, da Kongen kom ind. Kongen sagde: her er en stor Hvannestengel, Dronning, som jeg vil forære dig. Hun slog den fra sig med Haanden og sagde: storre Gaver gav Harald Gormsson, men mindre frygtede han for at drage af Landet og soge sin Ejendom, end du gjor nu; det erfoor man, da han drog hid til Norge og odelagde Storstedelen af Landet, men underkastede sig Alt med Skatter og Skylder; du derimod tor ikke drage gjennem Danmark for min Broder Kong Svein. Ved disse hendes Ord foor Olaf op, talte hojt og svor: aldrig skal jeg fare ræd for din Broder Svein, og treffes vi, skal han nok komme tilkort. Strax efter stevnede Kong (262)
Olaf Thing i Byen og gjorde det vitterligt for Almuen, at han om Sommeren vilde have Leding ude over Landet, baade Skibe og Folk, fra hvert Fylke; han sagde og, hvor mange Skibe han vilde have der af Fjorden. Siden sendte han Bud baade nord og syd i Landet, langs Kysten og indenfor, og lod Folk opbyde. Han lod Ormen den lange og alle sine andre Skibe, baade store og smaa, drage frem; selv styrede han Ormen lange. Da man skulde besætte den med Folk, var man saa omhyggelig i Valget af dem, at ingen matte være ombord der, som var ældre end 60 eller yngre end 20 Aar; alle skulde være mere end almindelig sterke og modige. Dertil toges nu forst Kong Olafs Hirdmænd, thi disse vare udvalgte baade blandt indenlandske og udenlandske Mænd, som de sterkeste og mest uforfærdede. Ulf Rode heed den Mand, som bar Kong Olafs Merke (263)

og var i Stavnen paa Ormen; der var ligeledes Kolbjørn Stallare, Thorstein Oxefot og Vikar af Tiundaland, Arnljot Gellinas Broder. Paa Rausnen i Saxet vare følgende: Vakr Raumesson fra Alfheim, Berse Bollesson den Sterke, Aan Skyte fra Jamteland, Thrond Ramme og hans Broder Uthyrme fra Thelemarken; Haaleygerne Thrond Skjalge, Agmund paa Sand, Lodve Lange af Saltvik og Haarek Hvasse; Indthrønderne Ketil den Høje, Thorfinn Eisle, Haavard og hans Brodre fra Orkedal. I For-Rummet vare: Bjørn af Studla, Bork af Fjordene, Thorgrim fra Hvin, Thjodolfs Søn, Asbjørn og Orm, Thord af Njardarlag, Thorstein Hvite af Opreſtad, Arnor fra Møre, Hallstein og Hauk fra Fjordene, Eivind Snaak, Bergthor Beſtil, Hallkel af Fjale, Olaf Dreng, Arnfinn fra Sogn, Sigurd Bild, Einar fra Hordaland og Finn, Ketil fra Rogaland, Grjotgard den Raske. I Krapperummet vare: Einar Thambarskelve (han tyktes de Andre ej var deres fuldkomne Ligemand, da han kun var 18 Aar gammel); Hallstein Livesson, Thoralf, Ivar Smetta, Orm Skogarnev. Mange andre udmerkede Mænd vare paa Ormen, skjønt vi ej kunne nævne dem. Aatte Mænd vare i hvert Halvrum paa Ormen, og var hver og een af dem udsøgt. 30 Mænd vare i For-Rummet. Der sagdes almindeligt, at det Udvalg af Folk, som var paa Ormen, stod ligesaa højt over Andre i Skjønhed, Styrke og Kjekhed, som Ormen selv over andre Skibe. Thorkel Nevja, Kongens Broder, styrede Ormen skamme (korte), Thorkel Dyrdil og Jostein, Kongens Morbrødre, havde Tranen; begge Skibe vare saare vel bemandede. Elleve Storskibe havde Kong Olaf med sig fra Throndhjem, foruden Tvvesesser, mindre Skibe og Vistebyrdinger (Proviantskibe).

(264) Da Kong Olaf næsten var ferdig til at forlade Nidaros med sin Hær, beskikkede han Folk til Sysselmænd og Aarmænd over hele Throndelagen. Da sendte han ogsaa Gissur Hvite og Hjalte Skeggesson til Island for der at forkynde Christendommen og medgav dem en Prest ved Navn Thormod og flere viede Mænd. Han beholdt tilbage hos sig fire Islændinger som Gisler, dem han ansaa for de ypperste af dem, nemlig Kjartan Olafsson, Halldor Gudmundsson, Kolbein Thordsson og Sverting Runulfsson. Der fortælles om Gissurs og Hjaltes Ferd, at de kom til Island for Althinget og droge strax til Things; paa det Thing blev Christendommen lovtagen paa Island, og alt Folket i Landet blev døbt den Sommer.

(265) Samme Vaar sendte Kong Olaf ogsaa Leif Eiriksson til Grønland for der at forkynde Christendommen. Om Sommeren drog han til Grønland og bjergede i Havet et Skibsmandskab, der laa hjelpeløst paa et Vrag; dengang fandt han ogsaa Viinland det gode. Om Høsten kom han til Grønland, havde en Prest og Lærere med sig og tog sit Ophold i Brattelid hos sin Fader Eirik. Siden kaldte

man ham Leif den Heppne (d. e. Heldige). Men hans Fader Eirik sagde, at disse to Ting gik op imod hinanden, nemlig at han havde bjerget hiint Skibsmandskab i Havsnød, og at han havde flyttet Skade-Manden (dermed meente han Presten) til Grønland.

Kong Olaf og Dronning Thyre sad i Nidaros Vintren, efter (266) at Kongen havde christnet Haalogaland. Thyre havde Sommeren tilforn født et Drengebarn, som hun havde med Kong Olaf. Drengen var baade stor og evnelig, og blev kaldet Harald efter sin Morfader. Kongen og Dronningen holdt saare meget af ham og havde det bedste Haab om, at han skulde vore og tage Arv efter sin Fader; men han levede ikke fuldt et Aar efter, at han var fød, og begge fandt dette at være stor Skade. Den Vinter var der mange Islændinger hos Kong Olaf, som forhen er skrevet, og mange andre gjæve Mænd. Ved Hoffet var dengang ogsaa Ingebjørg Tryggvedatter, Kong Olafs Syster: hun var smuk af Udvortes, nedladende og blid mod Almuen, fast og usvigelig af Sind og saare vennesæl. Hun syntes godt om Islændingerne, som vare der: dog var Kjartan Olafsson hende kjærest, thi han var den iblandt dem, som længst havde været hos Kongen; han fandt ogsaa ofte Morskab ved at tale med hende, thi hun var baade forstandig og talte godt for sig. Kong Olaf var altid glad og lystig med sine Mænd og spurte nøje ud om mægtige Mænds Adferd og Høvdingskab i de nærmeste Lande, naar der kom Folk til ham fra Danmark eller Svithjod. Hallfred Vandrædaskald var om Sommeren kommen østenfra Gautland og havde opholdt sig hos Jarlen Ragnvald Ulfsson, som da var kommen til Magten i Vestergautland. Ulf, Ragnvalds Fader, var en Broder af Sigrid Storraade: saaledes vare Kong Olaf Svenske og Ragnvald Jarl Syskendeborn. Hallfred fortalte Kong Olaf meget om Jarlen, sagde, at han var en dygtig Høvding, som vel forstod at holde paa Herredømmet, gavmild, redelig og vennehuld; han lagde til, at Jarlen havde megen Lyst til at indgaa Venskab med Kong Olaf, og havde talt om, at han vilde bede om Ingebjørg Tryggvedatters Haand. Denne Vinter kom der ogsaa virkelig Sendemænd fra Ragnvald Jarl, østenfra Gautland, og traf Kong Olaf nord i Nidaros. De frembære Jarlens Ærende for Kongen, aldeles saaledes som Hallfred forhen havde sagt, nemlig at Jarlen vilde være Kongens fuldkomne Ven, og derfor ønskede at komme i Svogerskab med Kongen, saaledes at han fik hans Syster Ingebjørg til Ægte. Sendemændene fremlagde ogsaa for Kongen tydelige Jertegner fra Jarlen, at de foor med hans sande Ærende. Kongen optog deres Tale vel, men sagde, at Ingebjørg selv fik raade mest for sit Giftermaal. Siden talte han herom med sin Syster og spurte hende, hvorledes hun syntes om denne Sag. Jeg har, svarer hun,

været hos Eder en Stund, og I har viist mig broderlig Omsorg og elskelig Hæder i alle Dele, siden I kom til dette Land. Derfor vil jeg samtykke i, hvad I bestemmer om mit Giftermaal, men jeg venter dog, at I ei gifter mig med en hedensk Mand. Kongen siger, at saa skulde det være. Han talte nu med Sendemændene, og allerede forend de droge bort, blev det bestemt, at Ragnvald Jarl om Sommeren skulde mode Kong Olaf oster i Landet, hvis det var hans Alvor at slutte fuldkommen Venskab med ham; naar de da vare komne sammen, skulde de selv nærmere tale om disse Ting med hinanden. Med disse Erender droge da Jarlens Sendemænd oster igjen, men Kong Olaf sad om Vintren i Nidaros med megen Anseelse og mange Mænd.

(267) Om Sommeren drog Kong Olaf med sin Hær sydefter Landet, udenom Stad. Med ham fulgte Dronning Thyre og Ingebjorg Tryggvedatter, hans Syster; derhos sogte ogsaa mange af hans Venner og mægtige Mænd til ham, ferdige til at tage Deel med ham i hans Tog. Den fornemste af disse var Erling Skjalgsson, hans Maag; han havde sin store Skeid paa 30 Rum og saare vel udrustet. Til Kongen kom ogsaa hans Maager Hyrning og Thorgeir; hver af dem styrede et stort Skib. Mange andre mægtige Mænd fulgte ham, og saaledes drog han med hele Hæren sydefter Landet. Da han kom syd til Rogaland, standsede han der en Stund, thi Erling Skjalgsson havde beredet et herligt Gjestebud for ham paa Sole. Her kom ogsaa Ragnvald Ulfsson Jarl ostenfra Gautland forat treffe Kong Olaf og afgjore den Sag, som Vintren tilforn havde været afhandlet ved Budskab og Sendemænd, nemlig om at faa Ingebjorg Tryggvedatter til Egte. Kong Olaf tog vel imod ham, og der blev talt om Sagen. Olaf sagde, at han vilde holde alle sine Tilsagn desangaaende og give ham sin Syster Ingebjorg, dersom han vilde tage mod den rette Tro og christne alt det Folk, han var sat til at raade over. Heri samtykkede Jarlen og blev dobt med alt sit Folge. Det Gjestebud, Erling havde ladet berede, blev nu foroget, idet der ved samme Gjestebud blev holdt Bryllup for Ingebjorg Tryggvedatter. Saaledes havde Kong Olaf da bortgiftet alle sine Systre. Jarlen gjorde sig nu rede til at reise hjem med Ingebjorg, og Kongen gav ham Lærere med til at christne Folket i Gautland og lære det den rette Tro. Kongen og Jarlen skiltes med den storste Kjærlighed.

(268) Efter sin Syster Ingebjorgs Giftermaal skyndte Kong Olaf sig saa hurtigt som muligt af Landet med sin Hær; han havde vakkert og meget Folk. Han forlod Landet med sexti Langskibe og sejlede syd forbi Danmark gjennem Oresund, derpaa til Vendland. Han aftalte Stevne med Kong Burislav, og begge Kongerne modtes: de

talede da om de Ejendomme, som Olaf fordrede; deres hele Samtale løb meget vel af, og der blev gjort god Greidskab paa de Ejendomme, som Kong Olaf tyktes der i Landet at have Ret til. Kong Olaf opholdt sig længe om Somren i Vendland og traf der mange af sine Venner.

Kong Svein Tjugeskegg var da gift med Sigrid den Storraade, (269)
som før er skrevet. Sigrid var den største Uven af Kong Olaf Tryggvesson og havde det til Grund, at han havde ophævet Aftalen med hende og slaaet hende i Ansigtet, som før er skrevet. Hun eggede Kong Svein meget til at paaføre Olaf Tryggvesson Krig; du har, siger hun, Sag nok med ham, fordi han har ligget hos din Syster Thyre uden dit Samtykke; ikke vilde dine afdøde Frender have taalt Sligt. Saadanne Lokke-Taler havde Dronning Sigrid idelig paa Bane og bragte det tilsidst dertil, at Kong Svein var fuldbestemt paa at gjøre dette. Tidligt om Vaaren sendte han Mænd øster i Svithjod til sin Maag Olaf Sviakonge og Eirik Jarl og lod dem sige, at Olaf, Norges Konge, havde Leding ude og agtede om Sommeren at drage til Vendland. Med Danekongens Ordsending fulgte ogsaa den Anmodning, at Sviakongen og Eirik Jarl skulde have en Hær ude og dermed støde til Kong Svein; de skulde da alle tilsammen lægge til Strid med Kong Olaf Tryggvessøn. Til denne Ferd vare Sviakongen og Eirik Jarl heel villige; de samlede en stor Skibshær fra Svithjod og droge dermed syd til Danmark, dog kom de ikke did, forend Kong Olaf Tryggvesson allerede var sejlet østefter fra dem. Dette omtaler Haldor Uchristne i den Draapa, han digtede om Eirik Jarl. Sviakongen og Eirik Jarl stevnede til Møde med Danekongen, og de havde da alle tilsammen en utallig Hær.

Da Kong Svein havde sendt Bud til Svithjod efter Hæren, (270)
sendte han Sigvalde Jarl til Vendland forat udspeide Kong Olaf Tryggvessons Hær og Reise, og gildre saaledes for ham, at han kunde treffe sammen med Kong Svein og de øvrige Forbundne. Sigvalde Jarl reiste derfor sin Vej og kom frem i Vendland, drog til Jomsborg og siden til Kong Olaf Tryggvessøn. Her blev der talt saare venskabeligt mellem dem, og Jarlen sattes i den største Yndest hos Kongen. Astrid, Jarlens Kone og Burislavs Datter, var en stor Veninde af Kong Olaf, især formedelst deres fordums Svogerskab, da Kong Olaf havde været gift med hendes Syster Geira. Sigvalde Jarl var en forstandig og raadig Mænd: da han kom til at raadslaa med Kong Olaf, sinkede han længe hans Afreise der østenfra og fandt dertil saare mange og forskjellige Grunde. Kong Olafs Hær var meget ilde tilfreds hermed; hans Mænd længtede saare efter at komme hjem, da de laa sejlfærdige, og Vejret

tegnede sig til god Bor. Sigvalde Jarl fik hemmelig Efterretninger fra Danmark og erfarede, at Sviakongens Hær da var kommen østenfra, ligeledes at Eirik Jarl havde sin Hær rede; at disse Høvdinger nu vilde komme øster under Vendland og havde aftalt, at de der skulde oppebie Kong Olaf ved den Ø, som heed Svalder, samt at Jarlen skulde mage det saa, at de der kunde træffe Kong Olaf.
(271) Der kom ogsaa et løst Rygte til Vendland om, at Svein Danekonge havde en Hær ude, og snart gik der Tale om, at Svein vilde have fat paa Kong Olaf. Men Sigvalde Jarl siger til Olaf: Kong Svein tænker slet ikke paa at binde an med dig, naar han ej har mere end Danehæren, saa stor en Hær, som I have. Men have I Mistanke om, at Ufred venter Eder, da skal jeg følge Eder med mit Folk, og endnu ansees det dog som en god Støtte for Høvdinger at ledsages af Jomsvikinger; jeg skal skaffe Eder elleve veludrustede Skibe. Kongen tog herimod; Vinden var ubetydelig, men gunstig; Kongen lod Flaaden løse og blæse til Bortsejling. Sejlene bleve nu heisede; Smaaskibene gik hurtigst og sejlede bort ud paa Havet. Jarlen sejlede nær Kongens Skib, raabte over til dem og bad Kongen sejle efter sig; jeg veed bedst Besked, siger han, om hvor der er dybest i Sundene mellem Øerne; det kan nok behøves for Eder med de store Skibe. Jarlen sejlede altsaa foran med sine Skibe, elleve i Tallet; efter ham sejlede Kongen med sine Storskibe; han havde og elleve: hele den øvrige Hær sejlede ud paa Havet. Da Sigvalde Jarl sejlede ind til Svalder, kom en Skude roende imod dem og lod Jarlen vide, at Danekongens Hær laa der ligefor dem i Havnen. Strax lod Jarlen Sejlene sænke paa sine Skibe, og de roede ind under Øen. Herom taler Haldor Uchristne og siger, at Kong Olaf og Sigvalde Jarl havde 70 Skibe og eet derforuden, da de sejlede søndenfra.
(272) Svein Danekonge, Olaf Sviakonge og Eirik Jarl vare der da med al sin Hær; Vejret var fagert, og Solen skinnede klart. Alle Høvdingerne gik nu op paa Holmen med store Skarer af Folk og saa, hvorledes Skibene sejlede ud paa Havet, saare mange tilsammen. De see nu, hvor der sejler et stort og prægtigt Skib. Da sagde begge Kongerne: dette er et stort og sjeldent fagert Skib, det er vist Ormen lange. Nej, svarer Eirik Jarl; ej er dette Ormen lange; og han havde Ret, thi dette Skib tilhørte Eindride af Gimse. Kort efter see de et andet Skib sejle, langt større end det første. Da sagde Kong Svein: nu er Olaf Tryggvesson ræd, siden han ej tør sejle med Hoved paa sit Skib. Eirik Jarl svarer: dette er ikke Kongens Skib; jeg kjender baade Skib og Sejl, thi Sejlet er stavet; dette er Erling Skjalgsson; lad dem kun sejle, det er bedre, at disse savnes i Kong Olafs Flaade, end at dette Skib, der er saa vel udrustet, skulde være der. En Stund efter saa de og kjendte

Sigvalde Jarls Skibe, der drejede ind under Holmen. Derpaa saa de, hvor der sejlede tre Skibe, eet meget stort. Kong Svein talte da til de Andre og bad dem gaa til sine Skibe, thi der, siger han, farer Ormen lange. Eirik Jarl siger: de have mange andre store og prægtige Skibe end Ormen lange, lader os bie lidt endnu. Da sagde en Mængde Mænd: Eirik Jarl vil nok ikke stride i Dag og hevne sin Fader; dette er en stor Skam, som vil sporges i alle Lande, hvis vi ligge her med en saa talrig Hær, og Kong Olaf sejler ud til Havs lige for vor Næse. Da de en Stund havde talt herom, saa de, hvor der sejlede fire Skibe: eet af dem var en stor Drage, meget prydet med Guld. Da reiste Kong Svein sig og sagde: hojt skal Ormen lange bære mig i Kveld; ham skal jeg styre. Mange sagde, at Ormen lange var et saare stort og dejligt Skib, og at det var et herligt Verk at lade et saa stort Skib bygge. Men Eirik Jarl sagde, saa Nogle horte det: om saa Kong Olaf ikke havde storre Skib end dette, vilde dog aldrig Kong Svein kunne tage det fra ham med hele Danehæren. Nu drev Folket til Skibene, toge Tjeldene af og gjorde sig slagfærdige. Dog medens Hovdingerne talte det imellem sig, som det nu er sagt, saa de, hvor der sejlede tre meget store Skibe, og det fjerde sidst: det var Ormen lange. Af de store Skibe, som havde sejlet i Forvejen, og som de antoge for Ormen, var det forste Tranen, det andet Ormen skamme. Men da de saa Ormen lange, kjendte Alle den; Ingen negtede da, at det jo var Olaf Tryggvessøn, som sejlede der. De ginge nu til Skibene og gjorde sig rede til Angreb. Det var en fast Aftale mellem Hovdingerne, Kong Svein, Kong Olaf og Eirik Jarl, at hver skulde have sin Trediepart af Norge, hvis de fik Bugt med Olaf Tryggvessøn, men den af dem, som forst besteeg Ormen, skulde faa den og alt det Bytte, som gjordes paa den, ellers skulde Enhver have det Skib, han selv ryddede. Eirik Jarl havde en overhaands stor Barde [1]), som han plejede at bruge i Viking; der var en Kam overst paa begge Rande, og nedenfor en tyk Jernplade, der var ligesaa bred som Randen og naaede heelt ned til Vandgangen.

Da Sigvalde Jarl og hans Mænd roede ind under Holmen, (273)
saa Thorkel Dyrdill fra Tranen og de ovrige Skibsbefalingsmænd, der vare hos ham, at Jarlen drejede sine Skibe ind under Holmen; da sænkede ogsaa de Sejlene, roede efter ham, raabte over til ham og spurte, hvad det skulde betyde. Jarlen siger, at han vil bie paa Kong Olaf; det seer ligest ud til, at der er Ufred for os. De lode nu Skibene drive, indtil Thorkel Nevja kom med Ormen skamme og de tre Skibe, som fulgte ham. Dem fortalte man samme Tidende, og

[1]) Et eget Slags hoibordet Skib.

de lode nu ogsaa Sejlene falde og Skibene drive, oppebiende Kong Olaf. Da Kongen sejlede ind til Holmen, roede hele Hæren ud for dem og frem paa Sundet. Kongens Mænd bade ham, da de saa det, at sejle sin Vej og ikke lægge til Strid mod en saa stor Hær. Kongen stod i Loftingen og svarede højt; ned med Sejlet; ej skulle mine Mænd tænke paa Flugten; jeg har aldrig flygtet i Strid; Gud maa raade for mit Liv, men aldrig begiver jeg mig paa Flugt. Man gjorde da saaledes, som Kongen sagde. Dette bevidner Hallfred.

(274) Kong Olaf lod nu blæse til Sammenlægning af alle Skibene; i Midten laa Kongens Skib; paa den ene Side af den Ormen skamme og paa den anden Tranen. Da man begyndte at tenge Stavnene sammen, bandt man ogsaa Stavnen paa Ormen den lange og Ormen skamme til hinanden, men da Kongen saa det, raabte han højt og bad dem lægge det store Skib bedre frem og ikke lade det ligge længst tilbage af alle Skibe i hele Hæren. Da svarer Ulf den Rode: skal Ormen lægges saa meget længre frem, som den er længre end andre Skibe, da vil det nok blive en haard Dyst om Sarene [1]) i Dag. Kongen svarer: jeg vidste ikke, at jeg havde en Stavnbo, der baade var rod og ræd. Ulf svarer: fegt du ikke mere bagfra i Loftingen, end jeg i Stavnen! Kongen havde en Bue i Haanden; han lagde en Piil paa Strengen og sigtede paa Ulf. Denne sagde: skyd andenstedshen, Konge, did hvor det bedre behoves; hvad jeg gjør, det gjør jeg for dig.

(275) Kong Olaf stod i Loftingen paa Ormen og ragede højt op: han havde et guldlagt Skjold og forgyldt Hjelm og var let at kjende fra Andre; han bar en rod kort Kjortel over Brynjen. Da han saa, at Flokkerne ordnede sig og Merkerne opreistes foran Hovdingerne, spurte han: hvem er Hovding for de Folk, der ligge her ligeoverfor os? — Man sagde, at det var Kong Svein Tjugeskegg med Danehæren. Kongen svarer: de Uslinger ræddes jeg ikke for; i Danerne er der intet Mod; men hvem raader for de Folk, der ligge paa højre Side af Danerne? — Der blev svaret, at det var Kong Olaf med Svenskehæren. Kongen siger: Sviarne vilde nok synes bedre om at sidde hjemme og slikke sine Blotboller, end om at gaa op paa Ormen lange og smage Eders Vaaben. Dog hvem ejer de store Skibe, som ligge derude paa Bagbord af Danerne? — Der, sagde man, ligger Jarlen Eirik Haakonssøn. Han, svarer Kongen, kan nok tykkes at have god Grund til at finde os; af den Flok kunne vi vente os en skarp Strid, thi det ere Nordmænd, ligesom vi.

(276) Nu ordnede Kongerne Angrebet. Kong Svein lagde sit Skib mod Ormen lange, men Kong Olaf Svenske lagde ud fra ham igjen og stak

[1]) Den smale Deel nærmest Forstavnen.

sine Stavne mod de yderste Skibe af Kong Olaf Tryggvessons Flaade. Paa den anden Side lagde Eirik Jarl til, og der begyndte nu en haard Strid. Sigvalde Jarl lod sit Skib drage sig tilside og lagde ikke til Strid. Dette omtaler Skule Thorsteinsson, som da var med Eirik Jarl. Ogsaa Hallfred taler herom. Dette Slag var meget (277)
skarpt og blodigt. Frembyggerne paa Ormen lange og Ormen skamme kastede Ankere og Stavnljaaer i Kong Sveins Skib og kunde skyde sine Vaaben ovenfra nedad paa Fjenden; derved ryddede de alle de Skibe, som de fik holdt fast. Men Kong Svein og de, der undkom, *
flygtede over paa de andre Skibe og lagde bort ud af Skudmaal. Det gik da ganske saaledes med denne Hær, som Kong Olaf Tryggvesson havde spaaet. Olaf Sviakonge lagde til i Steden, men saasnart de kom nær Storskibene, gik det dem som de forrige, at de tabte mange Folk og endeel Skibe og maatte med saa forrettet Sag lægge bort igjen. Men Eirik Jarl lagde sin Barde sibordes ved Kong Olafs yderste Skib, ryddede det og hugg det strax los fra Tengslerne; derpaa lagde han hen til det, som var dernæst, og streed, indtil det var ryddet. Nu begyndte Mandskabet at løbe fra de mindre Skibe og op paa de store, men efterhaanden som hvert Skib blev ryddet, hugg Jarlen det løst. Danerne og Sviarne lagde nu til paa alle Kanter af Olafs Skibe i Skudmaal, men Eirik Jarl laa stedse sibordes ved Skibene og streed med Huggvaaben. Saasnart der faldt Folk paa hans Skibe, gik Andre op i Steden, Daner og Sviar. Dette beretter Halldor Uchristne. Da var Striden meget bidsig, og Folket faldt tæt; tilsidst kom det dertil, at alle Kong Olaf Tryggvessons Skibe vare ryddede, undtagen Ormen lange; paa den vare nu alle de af hans Mænd komne, som vare istand til at stride. Eirik Jarl lagde Barden sibordes ved Ormen, og der blev der endnu en ny Hugge-Strid, som ogsaa Halldor siger. Eirik Jarl var i For-Rummet paa sit Skib, (278)
hvor der var fylket med en Skjoldborg; der blev nu kæmpet baade med Huggvaaben og Spyd, og alle de Vaaben, man kunde faa, bleve kastede; Nogle skod med Bueskud eller Haandskud. Da blev der saa stor en Vaabenregn paa Ormen, at man neppe kunde verje sig med Skjoldet, saa tykt fløj Spyd og Pile; thi rundt om Ormen laa der nu Hærskibe. Kong Olafs Mænd vare nu saa rasende, at de løb op paa Randen af Skibet for at kunne naa Fjenderne med Sverdet og dræbe dem, men det var ikke mange af Fjenderne, som havde lagt sig saa nær under Ormen, at de kunde stride med Huggvaaben. De fleste af Kong Olafs Mænd gik derfor overbord, idet de ej hugsede paa andet, end at de sloges paa en slet Vold, og sank saa ned med sine Vaaben. Dette omtaler Hallfred. Einar Thambarskelve var i Krappe- (279)
rummet agter paa Ormen: han skod med Bue, og skod haardere Skud end Andre. Han skod til Eirik Jarl, men traf Roerknappen ovenfor

Jarlens Hoved, saaat Pilen gik ind lige til Norbaandene. Jarlen saa efter den og spurte, om nogen vidste, hvo der skod, men i det samme kom en anden Piil saa nær Jarlen, at den floj mellem Siden og Armen paa ham, og ind i Hovedfjelen saaat Spidsen stod langt ud. Jarlen sagde nu til En, som nogle kalde Finn, men andre sige var af finsk Herkomst, en ypperlig Bueskytte: skyd du den store Mand der i Krapperummet! Finn skod, og Pilen kom midt paa Einars Bue i samme Ojeblik, som han tredie gang spendte den. Buen brast da i to Stykker. Da sagde Kong Olaf: hvad brast der saa hojt? — Norge af din Haand, Konge, svarer Einar. Saa stor Brist er vist endnu ikke skeet, siger Kongen, tag min Bue og skyd med; i det samme kastede han Buen til ham; Einar tog Buen, men drog den strax frem foran Odden af Pilen og sagde: for veeg, for veeg er Kongens Bue! kastede Buen tilbage, men tog sit Skjold og Sverd og streed mandeligen.

(280) Kong Olaf Tryggvesson stod i Løftingen paa Ormen og skod oftest om Dagen, stundom med Bue og stundom med Gavlaker, altid to ad Gangen. Kongen saa frem i Skibet, og lagde Merke til, at hans Mænd løftede Sverdene og hugg tidt og ofte, men at de beed daarligt. Han raabte da hojt: Løfte I Eders Sverd med saa liden Kraft, siden jeg seer, de ikke bide for Eder? En svarede: vore Sverd ere slovede og meget brudte. Da gik Kongen ned i For-Rummet og lukkede Hojsædeskisten op; deraf fremtog han mange hvasse Sverd og gav sine Mænd dem; men da han strakte den hojre Arm ned, saa Flere at der randt Blod ned under Armskinnen, men Ingen vidste, hvor han var saaret.

(281) Paa Ormen skete det bedste og for Fienden farligste Forsvar af For-Rums-Mændene og Stavnboerne; begge Steder var Mandskabet mest udsogt og Skibsbordet hojest. Paa Midten af Skibet begyndte Folket først at falde. Da der kun stod faa Mænd tilbage rundt om Masten, begyndte Eirik Jarl at bestige Ormen og kom selv femtende op. Der kom Hyrning, Kong Olafs Maag, med een Flok imod ham, og efter den haardeste Strid maatte Jarlen vige tilbage og ned igjen paa Barden, men de, som havde fulgt ham, bleve deels dræbte, deels saarede. Dette omtaler Thord Kolbeinsson. Nu begyndte atter den skarpeste Strid, og da faldt der mange Mænd paa Ormen. Da Mandskabet, som skulde forsvare Ormen, begyndte at tyndes, sogte Eirik Jarl anden Gang at bestige den, og endnu engang fandt han haard Modtagelse. Da Stavnboerne paa Ormen saa dette, gik de agter i Skibet, satte sig til Verje mod Jarlen og gjorde ham sterk Modstand. Men da Mandskabet paa Ormen nu var faldet i saadan Mængde, at Skibsbordene paa mange Steder stode tomme, begyndte Jarlsmændene at gaa op paa mange Kanter. Alle de, som endnu stode paa Ormen til dens Forsvar, sogte agter i Skibet, der hvor

Kongen var, og prøvede endnu paa at gjøre Modstand. Halldor Uchristne omtaler, hvorledes Eirik Jarl nu eggede sine Mænd. Kolbjørn Stallare gik op i Loftingen til Kongen, de vare meget lige i Klæder og Vaaben. Kolbjørn var stor og smuk fremfor Andre. Endnu blev der en saare skarp Strid i For-Rummet. Da vare saa mange af Jarlens Folk komne op paa Ormen, som kunde rummes der; hans Skibe lagde allevegne til mod Ormen, og faa Folk var der til at forsvare den mod saa stor en Hær; derfor faldt de Fleste paa en kort Tid, skjønt de vare baade sterke og modige. Kong Olaf selv og Kolbjørn Stallare med ham løb overbord, hver paa sin Kant; Jarlens Mænd havde lagt Smaaskuder udentil og dræbte dem, som styrtede sig i Vandet. Da Kongen selv var sprungen ud, vilde de fange ham og føre ham til Eirik Jarl. Men Olaf holdt Skjoldet over sig, idet han styrtede sig ned; Kolbjørn Stallare derimod skød Skjoldet under sig, for at beskytte sig mod de Spyd, der bleve stukne ud fra Skibene, som laa nedenunder. Han faldt derfor paa Søen saaledes, at Skjoldet kom under ham, og han kunde derfor ikke hurtigt nok komme til at dukke ned, men blev fangen og dragen op i Skuden, hvor man troede at have faaet fat paa Kongen selv. Han blev nu ført frem for Jarlen, men da denne saa, at det var Kolbjørn, ikke Kong Olaf, gav han ham Grid. I denne Vending løb alle Kong Olafs Mænd, som end vare i Live, overbord fra Ormen; Hallfred siger, at Thorkel Nevja, Kongens Broder, var den allersidste, som løb overbord. (282)

Det er allerede før skrevet, at Sigvalde Jarl gav sig i Følge med Kong Olaf i Vendland og havde selv ti Skibe; paa det ellefte var der Folk, som tjente hans Kone, Kongedatteren Astrid. Da Kong Olaf havde løbet overbord, raabte hele Hæren Sejrsraab: da toge Sigvalde Jarl og hans Mænd til Aarerne og roede til Striden. Dette omtaler Halldor Uchristne. Men den Vende-Snekke, hvorpaa Astrids Mænd vare, roede bort og tilbage under Vendland; og det var Manges Sagn, at Kong Olaf skulde have draget Brynjen af under Vandet, derpaa dukket ned under Langskibene, siden lagt hen til Vendesnekken og af Astrids Mænd være bleven ført til Vendland. Der er siden af flere gjort mange Frasagn om Kong Olafs Reiser. Men saaledes siger Hallfred; (283)

Ej veed jeg vist, om den ædle
Valravne-Føder er død alt,
eller paa Jord han ferdes
ukjendt, i andre Lande.

Thi begge Sagn nu siges;
Saar fik han, det er sikkert;
dyb er vor Sorg, da der spørges
sørgeligt blot om vor Drottinn.

Men hvorledes det end har sig, saa kom Olaf Tryggvesson aldrig siden til at styre Norge. Dog siger Hallfred Vandrædaskald:

Storsindet Tryggvesson tjente
trofast en Ædling, som stedse
sagde, at Herren, der styred
Stridsmænd, levede endnu.
Sluppen af Staalregnen Olaf
siges af Flere at være:
ja gid han var, dog desverre
vistnok han tyngre Lod fristed'.

End siger En og Anden,
østfra dragen af Slaget,
at saaret, ja maaske uskad
Olaf Tryggvesson flygted.
Dog sydfra, der hvor Striden
stod, jeg har nu erfaret
Forstens Fald: usikkert Snak jeg
fæster kun liden Lid til.

(284) Eirik Jarl Haakonsson fik med Sejren ogsaa Ormen lange og meget Bytte til Eje; fra Slaget styrede Jarlen Ormen, som Halldor udtrykkeligt siger. Svein, Haakon Jarls Søn, havde da festet Holmfrid, Olaf Sviakonges Datter. Da Svein Danekonge, Olaf Sviakonge og Eirik Jarl nu skiftede Norges Rige imellem sig, fik Kong Olaf fire Fylker i Throndhjem, begge Mører og Raumsdal, og øster i Landet Ranrike fra Gautelv til Svinesund. Dette Rige overlod Kong Olaf til Svein Jarl paa slige Vilkaar, som Skattekonger eller Jarler forhen fik Land af Overkongerne. Eirik Jarl fik fire Fylker i Throndhjem, Haalogaland, Naumdal, Fjordene, Fjale, Sogn, Hordaland, Rogaland og Agder fra Nord af ligetil Lidandesnes. Dette bevidner Thord Kolbeinsson. Svein Danekonge fik da atter Viken, saaledes som han før havde haft den, men han gav Eirik Jarl Raumarike og Hedemarken til Leen. Svein Haakonsson fik Jarleværdighed af Olaf Svenske; han var den skjonneste af alle Mænd, som nogen havde seet. Eirik og Svein Jarler lode sig begge døbe og toge den rette Tro, men saalænge de raadde for Norge, lode de Enhver gjøre, som han vilde med Christendommens Overhold; de gamle Love holdt de vel og alle Landsens Seder og vare vensæle Mænd, der godt forstode at herske. Eirik Jarl havde mest at sige af begge Brødrene i al Landsens Styrelse.

Kong Olaf Haraldssøns, den Helliges, Saga.

---

(285) Olaf, Harald Grenskes Søn, opfoddes hos sin Stiffader Sigurd Syr og sin Moder Aasta. Hos Aasta var Rane den Vidfarle: han opfostrede Kong Olaf Haraldsson. Olaf tegnede sig snart saare vel, var smuk af Udvortes, af middelmaadig Vert; han robede tidlig god Forstand og var ordsnild. Sigurd Syr syslede ivrigt med sin Gaardsdrift

og havde sine Mænd idelig i Arbeide; selv gik han ofte ud at se til Agrene eller Engen eller Fæet, eller til de Arbeider, man havde fore, eller overalt, hvor Folk havde noget at bestille. Det traf sig (286)
saaledes engang, at Kong Sigurd vilde ride fra Gaarden, men hjemme der paa Gaarden var der ingen Mand tilstede; han befalede derfor sin Stifson Olaf at sadle sig en Hest. Olaf gik til Gede-Huset, tog en Buk, den største han kunde finde, drog den hjem og lagde Kongens Sadel paa den; derpaa gik han hen og sagde ham, at nu havde han gjort hans Rideskyds færdig. Kong Sigurd gik nu hen, saa hvad Olaf havde gjort og sagde: det er let at se, at du vil intet vide af mine Befalinger: din Moder finder det vist ogsaa sømmeligt, at jeg ingen Befaling giver dig, som ej er efter dit Hoved; det viser sig altfor vel at vi slet ikke ere lige af Sind: du er langt mere størsindet end jeg. Olaf svarede lidet, lo og gik bort.

Olaf Haraldsson var i sin Opvext ikke høj, af middelmaadig (287)
Vext, før af Lemmer, sterk af Kræfter, lysebruun af Haar, bredladen, lys og rødmusset i Ansigtet; han havde udmerket dejlige Øjne, var fagerøjet og snarøjet, saaat man kunde forfærdes ved at se ham i Øjnene, naar han var vreed. Olaf var en stor Idrætsmand i mange Stykker, skød godt med Bue og ualmindelig færdigt med Haandskud, svømmede godt, var nethendt og havde godt Skjøn paa alt Haandarbeide, hvad enten han selv eller Andre udførte det. Han blev kaldet Olaf Digre. Han var djerv og snild i sin Tale, tidligt for sin Alder udviklet saavel i Legemskræfter som Forstand, yndet af alle sine Frender og Kjendinger, kappelysten i Lege og vilde være fremfor alle Andre, som det sig da og hørte og burde formedelst hans Stand og Byrd.

Olaf Haraldsson var tolv Aar gammel, da han første Gang (288)
steeg paa Hærskibe. Aasta, hans Moder, fik Rane, der kaldtes Kongsfostre, til at raade for Folket og have Tilsyn med ham, thi Rane havde ofte forhen været i Hærferd. Da Olaf tog ved Folk og Skibe, gav Krigsfolket ham Kongenavn, da det nemlig var Sedvane, at de Hærkonger, som vare i Viking, strax bare Kongenavn, skjønt de intet Land havde at raade over. Rane sad ved Roret, deraf kommer det, at Nogle sige, at Olaf kun hørte til Mandskabet, skjønt han dog var Konge over Hæren. De styrede østefter Landet, og først til Danmark. Dette omtaler Ottar Svarte i det Kvæde, han digtede om Kong Olaf. Mod Høsten sejlede han øster udenfor Sverige og begyndte at herje og brænde Landet, thi han tyktes at skylde Sviarne fuldt Fjendskab, da de havde taget hans Fader Harald af Dage. Ottar Svarte siger udtrykkeligt, at han da drog øster fra Danmark. Denne Høst holdt Olaf sit første Slag ved Sote-Sker, det er blandt (289)
Sviaskærene. Der streed han med Vikinger, og den, som raadde for

dem, heed Sote; Olaf havde færre Folk, men større Skibe, og lagde sine Skibe mellem nogle Boder [1]), hvor Vikingerne ej havde godt for at lægge til. De Skibe, som lagde sig nærmest, grebe de fat med Stavnljaaer, droge dem til sig og ryddede dem. Vikingerne skyndte sig bort, men havde tabt meget Folk. Dette Slag omtaler Sighvat Skald i det Kvæde, hvori han opregnede de Slag, Kong Olaf holdt.
(290) Kong Olaf styrede nu øster langsmed Svithjods Kyst, lagde ind i Logen og herjede paa begge Land. Han lagde heelt op til Sigtun og laa ved gamle Sigtun. Sviarne sige, at man endnu seer der de Steendynger, Olaf lod opkaste under sine Brygge-Sporder. Mod Høsten fik Olaf Haraldsøn høre, at Olaf Sviakonge samlede en stor Hær, ligeledes at han havde draget Jærnlenker foran Stoksund og sat Folk til Bevogtning. Sviakongen tænkte, at Olaf Haraldssøn nok skulde blive nødt til at bie her, indtil det frøs paa, og brød sig lidet om hans Hær, da han kun havde faa Folk. Kong Olaf Haraldssøn drog nu ud til Stoksund, men kunde ej komme ud derigjennem; et Kastel var vestenfor Sundet, og en Hær stod søndenfor. Men da de hørte, at Sviakongen var gaaet til Skibs og havde en stor Hær og mange Skibe; lod Kong Olaf grave igjennem Agnafit ud til Havet. Paa den Tid var der just megen Regn, og i hele Svithjod løber hvert rindende Vand ud i Logen, men fra denne gaar der kun eet Oos ud i Havet, og det er saa smalt, at mangen Aa er bredere. Naar der er megen Regn og Snee-To, løbe Vandene saa sterkt, at der gaar Fossefald ud fra Stoksund, men Logen flømmer paa mange Steder op i Landet. Da man nu havde gravet lige til Søen, løb Vandet og Strømmen ud; Kong Olaf lod da Roret tage fra Skibene og drage Sejlet til Toppen. Det var blæsende Bør. De styrede med Aarerne: Skibene gik med stor Fart ud over det Grunde og kom alle ubeskadigede ud i Havet. Sviarne droge nu til Kong Olaf Sviakonge og sagde ham, at Olaf Digre allerede var kommen ud i Havet. Sviakongen skjendte storligen paa dem, da de skulde have passet paa, at Olaf ej slap ud. Det Sted heder nu Kongssund og kan ej befares med Storskibe uden ved meget højt Vande. Nogle fortælle, at Sviarne merkede Uraad, da Olaf og hans Mænd havde gravet Agnafit igjennem, og Vandet faldt ud; at de da skyndte sig derhen med en Hær forat hindre Olaf fra at komme ud, men at Strømmene paa begge Sider grove sig ud, saaat Bakkerne skrede ned og med dem Folket, hvorved en Mængde Mennesker omkom. Dette negte dog Sviarne og sige, at det er Usandhed, at Folk der skulde være omkomne.

Om Høsten sejlede Kong Olaf til Gotland og vilde til at herje

---

[1]) Saaledes (udtale Baaer) kaldes endnu farlige Grunde eller Brændinger.

der. Goterne havde vel samlet Folk sammen, men sendte dog Mænd til Kongen og bode ham en Pengesum. Kongen tog derimod, oppebar Penge af dem og sad der om Vintren. Dette omtaler Ottar Svarte. Han berører ogsaa, hvorledes Kong Olaf henimod Vaaren (291)
drog øster til Osysla (Osel) og herjede og gjorde Landgang. Oselboerne kom ned og holdt Slag med ham, men Kong Olaf fik Sejr, forfulgte de Flygtende, herjede og ødelagde Landet. Der fortælles, at allerforst, da Olaf og hans Mænd landede ved Osel, bode Bønderne ham Penge, men da de kom ned, drog han dem imøde med fuldbevæbnet Hær, og gik det da anderledes, end Bønderne tænkte, thi de droge ned uden at have mindste Skat med sig, men tvertimod med Hærvaaben og strede med Kongen, som forhen er sagt. Dette omtaler Sighvat Skald. Siden sejlede han tilbage til Finland, (292)
herjede der og gik op i Landet; alle Folk flygtede til Skovene og gjorde Bygden aldeles tom paa Gods. Kongen gik langt op i Landet og over nogle Skove; der laa nogle Dalbygder, som hede Herdale: de fik kun lidet Gods og fangede Ingen. Nu leed det ud paa Dagen, og Kongen vendte om igjen til sine Skibe. Men da de kom til Skoven, drev Folk fra alle Kanter imod dem, skød paa dem og satte haardt ind paa dem. Kongen bad sine Mænd beskytte sig med sine Forsvarsvaaben, men inden han kom ud af Skoven, tabte han dog mange Folk, og mange bleve saarede; seent om Kvelden kom han til sine Skibe. Om Natten gjorde Finnerne med Trolddom et græsseligt Vejr og Storm paa Søen. Men Kongen lod Ankerne lette og Sejlene drage op, og de krydsede om Natten udenfor Landet. Denne Gang formaaede end, som oftere, Kongens Lykke mere end Finnernes Trolddom: om Natten fik de krydset sig frem forbi Balagardssiden og derfra ud i Havet. Finnernes Hær fulgte efter paa Landet, alt som Kongen sejlede forbi Kysten. Dette omtaler Sighvat.

Derpaa sejlede Kong Olaf til Danmark og traf der Thorkel den (293)
Høje, Sigvalde Jarls Broder, som han gav sig i Følge med, thi han laa just færdig til at drage i Hærfærd. De sejlede da sydefter langsmed Jydlands Side, til det Sted, som heder Sudervik, hvor de vandt mange Vikingeskibe. De Vikinger, som altid laa ude og befalede over meget Folk, lode sig kalde Konger, skjønt de intet Land havde at raade over. Her lagde Kong Olaf til Strid, og blev der et stort Slag; Kong Olaf fik Sejr og meget Gods, hvad Sighvat ogsaa bevidner. Derfra sejlede Kong Olaf syd til Frisland og laa uden- (294)
for Kinnlimaside i hvast Vejr. Kongen gik op i Landet med sine Folk, men Landets Mænd rede ned imod dem, og streed med dem. Dette omtaler Sighvat Skald. Nu sejlede Kong Olaf vester til (295)
England. Det var just paa den Tid, da Danekongen Svein

Tjugeskegg havde Tilhold i England med en dansk Hær og havde Kong Adalraads Land inde. Danerne havde da gaaet vide over England, og det var kommet dertil, at Kong Adalraad var flygtet ud af Landet og syd til Valland. Men denne samme Høst, som Kong Olaf kom til England, hændte det sig, at Kong Svein Haraldssøn pludseligt døde om Natten i sin Seng. Engelske Mænd sige, at den hellige Eadmund skal have dræbt ham paa samme Maade, som den hellige Merkurius dræbte Troesfornegteren Julian. Da den engelske Kong Adalraad spurte dette i Flæmingeland, vendte han strax tilbage til England. Da han kom tilbage til sit Land, sendte han Bud til alle dem, der mod Betaling vilde hjelpe ham at vinde Landet tilbage, og der samlede sig da en Mængde Folk til ham; ogsaa Kong Olaf kom til hans Understøttelse med en stor Skare Nordmænd. De lagde først ind til London og styrede med Skibshæren ind i Temsen, men Danerne forsvarede Borgen. Paa den anden Side af Aaen er der en stor Kjøbstad, som heder Sudvirke: der havde Danerne gjort store Forberedelser, gravet store Diger og opreist indenfor en Vegg af Bjelker, Stene og Torv; der havde de mange Folk. Kong Adalraad lod det Sted haardt angribe, men Danerne forsvarede sig, saaat han ingen Vej kunde komme. Der vare Brygger over Aaen, mellem Borgen og Sudvirke, saa brede, at to Vogne kunde age hinanden forbi paa dem. Paa den Side af Bryggerne, som vendte udad, vare Forsvarssteder indrettede, saavel Kasteller som Bord-Tage, saa høje, at de naaede en Mand midt paa Livet: under Bryggerne vare Stave som stode ned i Grunden af Aaen. Naar Angreb skete, stod Hæren overalt paa Bryggerne og verjede dem.

Kong Adalraad var meget bekymret for, hvorledes han skulde vinde Bryggerne. Han kaldte alle Hærens Høvdinger til Samtale og spurte dem til Raads, hvorledes de skulde faa Bryggerne ned. Da siger Kong Olaf, at han skal forsøge at lægge til med sit Folk, hvis de andre Høvdinger ogsaa vilde lægge til. Ved denne Talestevne blev det da aftalt, at de skulde lægge sin Hær op under Bryggerne, og Enhver gjorde da sine Folk og Skibe ferdige. Kong Olaf (296)
lod nu gjøre store Flager af Bjelker og flade Planker, hvortil han lod forfaldne Huse tage istykker; disse Flager lod han sætte over sine Skibe, saa vidt, at de naaede udenfor Siderne; derunder lod han sætte Stave saa tæt og højt, at man baade mageligt kunde bruge Vaaben derunder, og at det kunde holde Stand mod Stene, hvis disse bleve kastede ovenfra. Da Hæren var færdig, roede de op efter Aaen, men saasnart som de kom nær ved Bryggerne, blev der baade skudt paa dem og kastet Stene saa store at hverken Hjelme eller Skjolde kunde holde sig, og Skibene selv lede overvættes Skade.

Mange lagde derfor fra. Men Kong Olaf og Nordmandshæren med ham roede lige op under Bryggerne, sloge Toug om Stavene, der støttede Bryggerne, og roede saa af alle Kræfter med alle Skibene ned ad Strømmen. Stavene bleve nu dragne langs Grunden, indtil de gik løs under Bryggerne, og da disse vare tæt besatte med væbnede Mænd og opfyldte med mange Stene og Vaaben, men Stavene brudte ifra, brast de istykker, og mange Folk faldt ned i Aaen, men alle de øvrige flygtede fra Bryggerne, deels til Borgen, deels til Sudvirke. Nu blev Sudvirke angrebet og indtaget. Da Mændene i Borgen saa, at Aaen Tems var indtagen, saaat de ej kunde hindre Skibene fra at gaa op i Landet, bleve de bange, gave Borgen op og modtoge Kong Adalraad. Dette omtaler baade Ottar Svarte og Sighvat.

Kong Olaf var om Vintren hos Kong Adalraad; da holdt de (297)
et stort Slag paa Ringmarehede i Ulfkelsland, som Ulfkel Snilling dengang herskede over. Der fik Kongerne Sejr. Dette omtaler baade Sighvat Skald og Ottar Svarte. Derpaa underkastede Landet sig Adalraad vidt og bredt, men Thingmændene og Danerne havde mange Borge inde og holdt sig endnu fast i mange Dele af Landet.
Kong Olaf var Høvding for Hæren, da de stevnede mod Kanter- (298)
borg. Der strede de, indtil de toge Staden, dræbte en Mængde Folk og brændte Borgen. Ottar Svarte omtaler dette, ligesaa Sighvat, der regner det for Kong Olafs aattende Slag. Kong Olaf forestod nu Englands Forsvar, drog frem langs Landet med Hærskibe og lagde op i Nyemoda; der traf han Thingmændsskarer, streed med dem og fik Sejr. Dette omtaler Sighvat Skald. Derpaa drog Kong Olaf vide om Landet og tog Skat af Folk, eller herjede,
hvis han intet fik. Ottar taler herom i sit Kvad. Den tredie Vaar (299)
døde Kong Adalraad, og hans Sønner Eadmund og Eadvard toge Kongedømmet efter ham. Da drog Kong Olaf syd over Søen og streed i Ringsfjorden, hvor han indtog et Kastel paa Holene, som Vikinger sade i. Kastellet nedbrød han. Dette omtaler Sighvat
Skald. Derpaa styrede Kong Olaf med sine Folk vester til Grisle- (300)
polle, hvor han streed med Vikinger udenfor Vilhjalmsby. Der sejrede Kong Olaf. Dette omtaler ogsaa Sighvat. Derefter styrede han vester i Fetlefjorden, hvilket ligeledes Sighvat nævner; saa drog han heelt syd til Seljepolle, hvor han holdt Slag; der indtog han en Borg, som heder Gunnvaldsborg; den var stor og gammel. Han fangede der Jarlen, sam raadde for Borgen, ved Navn Geirfinn. Siden havde Olaf Samtale med Borgens Folk og lagde Skat paa Borgen og Jarlen til Udløsning: 12,000 Guldskillinger. Al den Skat, han lagde paa Borgen, blev ham udredet. Sighvat omtaler
dette. Nu styrede Kong Olaf med sin Hær vester ind i Karlsaaerne, (301)

herjede der og holdt et Slag. Men da han laa i Karlsaaerne og ventede paa Bor for at sejle ud til Njorvesund og derfra ud til Jorsalaland, drømte han en merkelig Drøm, nemlig at en anseelig og tækkelig, men og tillige frygtelig Mand kom til ham, talte med ham og bad ham lade den Agt fare at drage ud i fremmede Lande: far tilbage, sagde han, til dit Odelsgods, thi du skal evindeligen være Konge i Norge. Olaf forklarede Drømmen saaledes, at han og hans Ætmænd i lang Tid skulde være Konger over Landet.
(302) Formedelst dette Syn vendte han om igjen, lagde sig ved Peitu-Landet, herjede der og brændte den Kjøbstad, som heder Varrande. Dette omtaler Ottar, ligeledes Sighvat.

(303) Kong Olaf havde været to Somre og en Vinter paa Tog vester i Valland: da vare 13 Vintre forløbne fra Kong Olaf Tryggvessøns Fald. I den Tid havde Jarler raadet for Norge; først Eirik og Svein Haakonssønner, siden Svein og Haakon Eirikssøn. Haakon var Systersøn af Kong Knut Sveinssøn.

Paa denne Tid vare to Jarler i Valland, Vilhjalm og Rodbert, Sønner af Rikard Rude-Jarl: de raadde for Nordmandie. Deres Syster var Dronning Emma, som Adalraad, Englands Konge, havde haft til Egte: hendes Sønner med ham vare Eadmund, Eadvard den Gode, Eadvig og Eadgeir. Rikard Rude-Jarl var Søn af Rikard, Søn af Vilhjalm Langespyd; denne var Søn af Gange-Rolf Jarl, som vandt Nordmandie; han var Søn af Ragnvald Møre-Jarl den Mægtige, som forhen er skrevet. Fra Gange-Rolf nedstamme Rude-Jarlerne, der længe sidenefter regnede sig i Slægtskab med Norges Høvdinger og agtede det højt, saaat de altid vare de største Venner af Nordmændene, og at alle de Nordmænd, der vilde, havde Fredland i Nordmandie. Om Høsten kom Kong Olaf til Nordmandie, laa om Vintren i Signa (Seinen) og havde der Fredland.

(304) Efter Olaf Tryggvessøns Fald gav Eirik Jarl Einar Thambarskelve, Eindride Styrkaarssøns Søn, Grid, og Einar fulgte Jarlen nord til Norge. Der siges, at Einar har været den sterkeste og bedste Bueskytte, som nogensinde har været i Norge: han skød langt haardere, end alle Andre. Med en Kolv til at bruge paa Skydebanen skød han gjennem en raa og blød Oxehud, der hang over en Stang. Han gik ogsaa bedre paa Skid, end de Fleste; han var den største Idrætsmand og den mest Uforferdede; han var ætstor og rig. Eirik og Svein Jarler gave Einar deres Syster Bergljot Haakonsdatter til Egte, en saare rask Kvinde: deres Søn heed Eindride. Jarlerne gave Einar store Veitsler i Orkedalen, og blev han den mægtigste og gjæveste i Throndelagen og Jarlernes største Støtte og kjæreste Ven.

Da Olaf Tryggvesson raadde for Norge, gav han sin Maag (305)
Erling Halvdelen af sine Landskylder og af alle kongelige Indtægter mellem Lidandesnes og Sogn. Kong Olaf giftede sin anden Syster med Jarlen Ragnvald Ulfsson, der længe raadde for Vestergautland. Ulf, Ragnvalds Fader, var Broder til Sigrid Storraade, Olaf Sviakonges Moder. Eirik Jarl syntes heel ilde om, at Erling skulde have saa stor Magt, og tog alle de kongelige Ejendomme under sig, som Kong Olaf havde givet Erling i Veitsler. Men Erling tog nu ligesaavel som før alle Landskylder over hele Rogaland, og Landboerne maatte saaledes ofte betale Landskylden to Gange, ellers ødelagde han Jorde-Bygden. Lidet fik Jarlen af Sagøren, thi Sysselmændene kunde ej holde sig der, og han selv drog ikke om paa Veitsler, uden at have en talrig Skare om sig. Dette omtaler Sighvat. Eirik Jarl turde ei binde an med Erling og stride med ham af den Grund, at han havde store og mange Frender, var vensæl og sad altid med mange Folk, som om det var en Konges Hird. Erling var ofte om Somrene ude i Hærferd og fik sig Gods, thi han vedblev, som han havde begyndt, med sin Pragt og fornemme Levemaade, omendskjønt han nu havde mindre og ikke saa indbringende Veitsler, som i sin Maag Kong Olafs Dage. Erling var smukkest, størst og sterkest af Alle, mere kampferdig end enhver Anden og i alle Idrætter ligest Kong Olaf Tryggvesson; han var forstandig og driftig i alle Stykker. Dette siger ogsaa Sighvat. Det har stedse været Folks Sagn, at Erling har været den gjeveste af alle Lendermænd i Norge. Erlings og Astrids Børn vare: Aslak, Skjalg, Sigurd, Lodin, Thore og Ragnhild, der var gift med Thorberg Arnesson. Erling havde altid hos sig 90 Frigivne eller flere, og baade Sommer og Vinter blev der drukket efter Maal ved Dagverd-Bord, men umaalt ved Natverden. Naar Jarlerne vare i Nærheden, havde han to Hundrede (240) Mand eller flere. Aldrig reiste han med mindre Styrke end en fuldbemandet Tyvesesse. Han havde en stor Skeid paa 32 Rum, og endda større end sædvanligt i Forhold til det Antal: den brugte han i Viking eller Stevne-Leding, og paa den var 240 Mand eller flere. Hjemme (306)
paa Gaarden havde han altid 30 Træle foruden andet livegent Folk. Han foresatte sine Træle Dagarbeide og gav enhver, som vilde, Tid og Lov til siden at arbeide for sig selv i Tusmørket eller om Natten; han gav dem Agerland til at saa sig Korn og gjøre sig Afgrøden til Fordeel. Enhver af dem bestemte han et vist Arbeide og Løsningspenge; mange løste sig det første eller andet Aar, og Alle, som der var nogen Trivsel ved, løste sig paa tre Aar. Med disse Penge kjøbte Erling sig andre Træle, men sine Løsinger satte han

deels til Sildefiske, deels til andre Erhverv; Nogle ryddede Skove og bosatte sig der. Alle bragte han i en eller anden god Vej.

(307) Da Eirik Jarl havde raadet for Norge 12 Aar, kom der Bud til ham fra hans Maag Knut Danekonge, at han skulde fare i Hærferd med ham vester til England; thi Eirik var meget berømt af sine Krigsbedrifter, da han havde sejret i de to haardeste Slag, som hidtil havde været holdt i de nordlige Lande; det ene, som Haakon og Eirik Jarl havde mod Jomsvikingerne; det andet, som Eirik havde mod Kong Olaf Tryggvesson. Denne Budsending fra Kong Knut omtaler Thord Kolbeinsson. Jarlen vilde ikke forsømme Kongens Bud, han drog derfor af Landet og satte efter sig i Norge sin Søn Haakon Jarl til at passe paa Landet, idet han betroede ham til sin Maag Einar Thambarskelve, for at denne skulde have Tilsyn med ham i Landets Styrelse, thi Haakon var dengang ikke ældre end 18 Aar. Eirik kom til England, indfandt sig hos Kong Knut og var med ham, da han vandt London. Eirik Jarl holdt et Slag vestenfor London, der fældte han Ulfkel Snilling. Dette bevidner Thord Kolbeinsson. Eirik Jarl var een Vinter i England og holdt nogle Slag; Vaaren efter agtede han at drage til Rom, men døde af Blod-Tab der i England.

(308) Kong Knut havde mangen Strid i England med den engelske Konge Adalraads Sønner, og snart sejrede han, snart de. Han kom til England den Sommer, da Kong Adalraad døde: da fik han Dronning Emma til Egte, deres Børn vare Harald, Hardeknut og Gunnhild. Kong Knut sluttede omsider Forliig med Kong Eadmund, saaledes at de skulde have hver sin Halvdeel af England. Samme Maaned blev Kong Eadmund dræbt af Heidrek Strjona. Derefter jagede Kong Knut alle Adalraads Sønner ud af England,
(309) hvilket Sighvat omtaler i Knutsdraapa. Denne samme Sommer, da Olaf kom vestenfra sit Vikingstog, kom Kong Adalraads Sønner fra England til Ruda i Valland til sine Morbrødre, og de vare alle tilsammen den Vinter i Nordmandie og forbandt sig indbyrdes med den Aftale, at Kong Olaf skulde have Nordhumberland, hvis de fik frataget Danerne England. Derpaa sendte Kong Olaf om Høsten sin Fosterfader Rane til England for der at skaffe sig Folkestyrke; Adalraads Sønner medgave ham visse Jerteiner til deres Venner og Frender, og Olaf gav ham meget Løsøre i Hænde til at vinde Folk for deres Sag. Rane var om Vintren i England, vandt mange af Magthavernes Tillid og erfoor, at Landets Mænd helst vilde have indenlandske Konger over sig: dog var Danernes Magt dengang saa stor i England, at alt Landets Folk var tvunget under
(310) deres Herredømme. Om Vaaren droge Kong Olaf og Kong Adalraads Sønner alle tilsammen vestenfra og kom til England paa det

Sted, som heder Jungofurda, ginge der op paa Land med sit Folk og imod Borgen. Der traf de mange af dem, som havde lovet dem Bistand, vandt Borgen og dræbte mange Folk. Men da Kong Knuts Mænd bleve dette var, samlede de en Hær og bleve snart saa mandsterke, at Kong Adalraads Sønner følte sig for svage til at maale sig med dem og derfor fandt det raadeligst at drage bort igjen til Ruda. Da skiltes Olaf fra dem og vilde ikke fare til Valland, men sejlede nord langs England lige til Nordhumberland. Der lagde han ind i den Havn som kaldes Vald, streed med Bymændene og Kjøbmændene, fik Sejr og meget Gods. Her lod Kong (311)
Olaf Langskibene blive tilbage, men gjorde to Knarrer rede og havde paa dem 140 fuldbrynjede og saare udvalgte Mænd; han sejlede om Høsten nord i Havet. De fik et rasende haardt Vejr, saaat de vare i Livsfare; men da de havde raske Folk og Kongens Lykke med sig, gik det godt. Dette omtaler Ottar og siger udtrykkeligt, at det Sted, hvor Kong Olaf kom fra Havet til Norge, var midt paa Landet. Den Ø, hvor de landede, heder Sæla, ud fra Stad. Da sagde Olaf, at det var en heldig Dag, siden de havde landet ved Sæla [1]) i Norge, og at det var et godt Varsel, at det saaledes havde tildraget sig. De gik nu op paa Øen. Der kom Kongen til at træde med den ene Fod i noget Leere, saaat han med den anden Fod sank i Knæ. Da sagde han: nu faldt jeg. Nej, siger Rane, du faldt ikke, Konge; nu fæstede du just Fødder i Landet. Kongen lo og sagde: saa maa det vorde, om Gud vil. Nu gik de ned til Skibene og sejlede syd til Ulvesund; der spurte de til Haakon Jarl, at han var syd i Sogn, og at man kunde vente ham nordefter, saasnart han fik Bør, og at han kun havde eet Skib. Kong Olaf styrede derfor, da han nu kom syd forbi Fjale, ind fra (312)
den almindelige Leed og snuede ind til Saudungssund, hvor de lagde Skibene hvert paa sin Side af Sundet og havde et tykt Skibstoug mellem dem. I samme Stund roede Jarlen Haakon Eiriksson ind ad Sundet med en fuldbemandet Skeid; han og hans Folk troede ikke andet, end at det var to Kjøbmandsskibe, som laa der, og roede frem i Sundet mellem dem. Da droge Kong Olaf og hans Mænd Touget op midt under Kjølen paa Skeiden og vandt det med Vindaaser; saasnart det tog noget fat i Skeiden, gik den op agter og stupede ned med Forenden, saaat Søen styrtede ind om
Sarene og fyldte Skibet, som snart hvelvede om. Kong Olaf lod Haakon Jarl tage op af Vandet, der hvor han svømmede; alle de af hans Mænd, som de fik fat paa, fangede de, men Nogle dræbtes

[1]) „Sæla" betyder „Lykke."

ved Stene og Skud; Andre sank ned. Dette omtaler Ottar. Haakon Jarl blev ledet op paa Kongens Skib: han var den dejligste Mand, Nogen kunde se; han havde stort Haar og saa fagert som Silke; om Hovedet havde han et Guld-Lad; han satte sig ned i For-Rummet. Da sagde Kong Olaf: Det er ikke Løgn, hvad der siges om Eder Frender, hvor dejlige I ere at se til, men med Eders Lykke er det nu forbi. Haakon Jarl svarede: Ikke er det nogen Ulykke, som nu har hændt os; det har længe været Tilfældet, at snart den Ene, snart den Anden maa give tabt; saaledes er det og gaaet med Eders og vore Frender, at nu En, nu en anden har spillet Mester. Jeg er neppe ude af mine Barneaar, heller ikke vare vi nu ret belavede paa at forsvare os og væntede mindst at have Ufred for os; det kan nok være, at det en anden Gang gaar os bedre end nu. Da svarer Kong Olaf: Men frygter du da ikke, Jarl, at saaledes som det er gaaet dig her, vil du fra idag af hverken faa Sejr eller Usejr? Derfor raader du nu dennesinde, Konge, siger Jarlen. Da siger Kong Olaf: hvad vil du give til, Jarl, at jeg for denne Gang lader dig fare heel og uskad, hvorhen du vil? Jarlen spør, hvad han fordrede. Intet andet, siger Kongen, end at I farer af Landet og saaledes opgiver Eders Herredømme og sverjer Eed paa, at I ej fra denne Stund vil holde nogen Kamp med mig. Hertil svarer Jarlen, at han nok vilde gjøre dette. Nu sverjer Haakon Jarl Kong Olaf Eed paa, at han aldrig siden skal stride mod ham og aldrig med væbnet Haand verje Norge mod Kong Olaf eller søge at vinde det fra ham. Derefter gav Kong Olaf ham og alle hans Mænd Grid; Jarlen tog atter ved sit Skib, som han var kommen paa, og de roe nu hver sin Vej. Dette omtaler Sighvat Skald. Jarlen
(313) skyndte sig saa fort, han kunde, fra Landet og sejlede vester til England. Der traf han sin Morbroder Kong Knut og fortalte ham Alt, hvad der havde tildraget sig mellem ham og Kong Olaf. Kong Knut tog overordentligt vel mod ham, satte ham inden Hirden hos sig og gav ham stort Velde i sit Rige; der opholdt Haakon Jarl sig en lang Tid hos Kong Knut.

I den Tid, da Svein og Haakon raadde for Norge, havde de sluttet Forliig med Erling Skjalgsson og bundet dette fastere saaledes, at Aslak, Erlings Søn, fik Gunnhild, Svein-Jarls Datter, til Egte. Erling og hans Søn Aslak skulde have alle de Veitsler, som Kong Olaf Tryggvesson havde givet Erling. Erling blev nu Jarlernes fuldkomne Ven, og de befestede dette Venskab ved gjensidige Eeder.

(314) Kong Olaf Digre styrede nu østefter Landet og holdt mangesteds Thing med Bønderne. Mange gik ham til Haande, men Nogle

vegrede sig derved, nemlig de, som vare Svein Jarls Venner eller Frender. Derfor drog Kong Olaf skyndsomst øster til Viken, styrede med sine Folk derind, satte sine Skibe op og drog op i Landet forat finde sin Maag Sigurd Syr. Da han kom til Vestfold, blev han godt modtagen af Mange, dem nemlig, som havde været hans Faders Kjendinger eller Venner; der omkring Folden havde han ogsaa meget Slegtskab. Om Høsten drog han op i Landet til sin Maag Sigurd Syr og kom der en Dag tidligt. Da Kong Olaf var nær ved Gaarden, løb Tjenestesvende i Forvejen hjem til Gaarden og ind i Stuen. Derinde sad Aasta, Kong Olafs Moder, og nogle Kvinder med hende; Svendene fortalte hende om Kong Olafs Ferd, og at man snart kunde vente ham paa Gaarden. Strax staar Aasta op og kalder paa Karle og Kvinder, at de skulle gjøre Alt istand som bedst; hun lod fire Kvinder hente Stadsen til Stuen og pryde den i Hast med Tjeld og Benke; to Karle bare Halmen paa Gulvet, to satte Skjenkebordet og Øsekarret frem; to bare Bordet ind; to satte Maden frem; to sendte hun bort fra Gaarden forat skaffe saa hurtigt som muligt, hvad der behøvedes; to bare Ølet ind, og alle andre baade Kvinder og Karle gik ud i Gaarden. Der blev sendt Folk til Kong Sigurd, der hvor han var, for at bringe ham hans Stadsklædning og Hest med forgyldt Sadel; ogsaa Bidslet var besat med farvede Stene og overalt forgyldt. Fire Mænd sendte hun ad hver sin Kant i Bygden og indbød Storfolk til Gjestebud hos sig, da hun vilde gjøre Velkomst-Øl for sin Søn. Alle Andre, som vare tilstede, lod hun pynte sig med den bedste Stads, de ejede: dem som ej havde Klæder, laante hun selv. Kong Sigurd Syr (315)
stod just ude paa Agren, da Sendemændene kom til ham og sagde ham disse Tidender, saavelsom hvad Aasta lod forrette paa Gaarden. Han havde der mange Mænd: Nogle skare Kornet, Nogle bandt det, Nogle agede det hjem, og Andre kastede det op i Hjelme eller Lader, men Kongen og to Mænd med ham gik stundom paa Agren og stundom der, hvor Kornet aflæssedes. Der fortælles om hans Paaklædning, at han havde en blaa Kjortel og blaa Buxer; høje Sko, der vare bundne til Leggen, en graa Kappe og en graa bredskygget Hat, Slør for Ansigtet og i Haanden en Stav med en Sølvholk oventil og deri en Sølvring. Der fortælles om Kong Sigurds Sind og Væsen, at han var en Mand, der ivrigt syslede med sin Ejendom og tog vare paa sit Gods og Buskab og selv forestod Gaardens Drift; han var ingen Elsker af Stads og temmelig faatalende; han var forstandigst og rigest paa Løsøre af dem, der da vare i Norge, fredsommelig og nøjedes med Sit. Aasta, hans Kone, var gavmild og storsindet. Deres Børn vare Guthorm, den ældste; dernæst Gunnhild, saa Halfdan, saa Ingerid, saa Harald.

Sendemændene sagde: det Bud bad Aasta, vi skulde bringe dig, at det nu var hende overmaade meget om at gjore, at du bar dig ad paa Stormandsviis og i dit Væsen mere lignede Harald Haarfagres Æt end din Morfader Rane Mjonev (Smalnæse) eller Nereid Jarl den Gamle, hvor store Viismænd de end kunne have været. Kongen siger: store Tidender sige I, og dertil frembære I dem med megen Iver; Aasta har allerede for gjort stort Væsen af Mænd, som hun havde mindre Forpligtelse til end nu; den samme Tænkemaade seer jeg, hun endnu har, og hun tager sig dette heel heftigt; bare hun nu faar fort sin Søn ud med samme Pragt, som hun nu fører ham ind! Men skal dette skee, tror jeg, at de, som sætte sig i Borgen for denne Sag, hverken maa tage sit Gods eller Liv i Betragtning. Denne Mand, Kong Olaf, binder an med en stor Overmagt, og driver han fremdeles derpaa, vil saavel Danekongens som Sviakon-
(316) gens Vrede være ham og hans Foretagende vis. Da Kongen havde sagt dette, satte han sig ned, lod Skoene drage af sig, tog Korduans Hoser paa Fodderne og bandt gyldne Sporer derpaa; han tog Kappen og Kjortelen af sig, klædde sig i Silkeklæder og hængte en Skarlagenskappe udenom, omgjordede sig med et prydet Sverd, satte en forgyldt Hjelm paa Hovedet og besteeg sin Hest. Han sendte Arbeidsfolkene ud i Bygden og udvalgte sig 30 velklædte Mænd, som rede hjem med ham. Da de rede op i Gaarden udenfor Stuen, saa han paa den anden Side i Gaarden, hvor Olafs Merke kneisede frem; han selv var med og 120 Mand med ham, alle herligt klædte; overalt mellem Husene vare og Folk opstillede. Strax hilste Sigurd Syr Kong Olaf, sin Stifsøn, og hans Mænd til Velkomst og bod ham ind til Drikkelag hos sig, men Aasta gik til, kyssede sin Søn, bad ham at være hos hende og sagde, at alt det Land og de Folk, hun kunde yde ham, var til hans Tjeneste. Kong Olaf takkede hende venligen for hendes Tilbud. Hun tog ham ved Haanden, og førte ham ind i Stuen og til Høisædet. Kong Sigurd fik Mænd til at passe paa deres Klæder og give deres Heste Korn; han selv gik til sit Høisæde, og der blev bevertet med
(317) største Overflodighed. Kong Olaf havde endnu ikke været der længe, da han en Dag kaldte sin Maag, Kong Sigurd, sin Moder Aasta og sin Fosterfader Rane til Samtale og Raadslagning med sig. Dernæst begyndte han saaledes: Som I vide, siger han, saa er jeg nu kommen hid til Landet efterat have været en lang Stund udenlands: i hele denne Tid har jeg og mine Mænd ikke haft andet at holde os med, end hvad vi have sogt i Hærferd; mangesteds have vi maattet vove baade Liv og Sjæl, og mangen sagesløs Mand har maattet lade sit Gods for os, ja Nogle Livet med. Men over de Ejendomme, som min Fader ejede, og hans Fader og

alle af mine Forfædre efter hverandre, og som jeg er odelsbaaren til — over dem sidde nu udenlandske Mænd. Heller ikke lade de sig nøje hermed, men have taget under sig alle de Ejendomme, der tilhøre vore Frender, som i lige Række stamme fra Harald Haarfagre; Nogle give de kun lidet deraf, Andre slet Intet. Nu skal jeg aabenbare for Eder, hvad jeg saare længe har haft i Sinde, nemlig at jeg agter at indfordre min Fædrenearv, og vil jeg hverken begive mig til Danekongen eller Sviakongen forat bede disse om nok saa lidet, skjønt de nu en Stund have kaldet det sin Ejendom, som var Harald den Haarfagres Arv; thi sandt at sige Eder, tænker jeg heller at søge min Frende-Arv med Odd og Egg og faa mig Bistand dertil af alle mine Frender og Venner og ellers alle dem, der ville gjøre fælles Sag med mig. Og saaledes skal jeg fremføre denne Fordring, at enten skal jeg erhverve hele det Rige, de bemægtigede sig ved at fælde Kong Olaf Tryggvesson, eller og skal jeg falde her paa min Frende-Jord. Nu venter jeg af dig, min Maag Sigurd, og de andre Mænd her i Landet, der ere odelsbaarne til Kongedømmet efter den Lov, Harald den Haarfagre gav, at I ej ere saa utilbøjelige til at reise Eder op for at hevne denne Frænde-Skam, at I jo Alle ville bidrage af yderste Evne til at understøtte den Mand, der vil føre Eder an til igjen at hæve vor Ætt. Ville I nu blot vise nogen Manddom i denne Sag, da kjender jeg nok Almuens Sind, at Alle ville Intet hellere end slippe løs fra udenlandske Høvdingers Trældom, saasnart de kun have noget sikkert at fortrøste sig til. Derfor har jeg ikke forebragt Nogen denne Sag før end dig, da jeg veed, at du er en forstandig Mand, som godt kan finde den rette Maade at tage dette Forehavende fat paa fra Begyndelsen; enten man nu først i al Stilhed skal nævne nogle Ord derom for Høvdingerne, eller strax bære det frem for Mængden og Almuen. Allerede have de faaet en Forsmag paa, hvad jeg kan bide, da jeg fangede Haakon Jarl, som nu er rømt af Landet og gav mig med edelige Løfter den Deel af Riget, han forhen havde; og lettere tror jeg det vil falde os at have med Svein Jarl alene at gjøre, end om de Begge vare her til at verje Landet. Kong Sigurd svarer: det er ikke lidet, hvad du, Kong Olaf, har i Sinde, og denne din Beslutning røber mere Lyst til Magten end Forsigtighed, efter hvad jeg kan skjønne; dog andet var ikke at vente, end at der er stor Forskjel mellem mit Sind, der ej flyver højere, og den store Tanke, du nu nærer; thi du var neppe kommen over Barne-Aarene, førend du strax vilde byde og ikke vide af nogen Lighed i Alt, hvad du kunde komme til med, og nu er du desuden bleven meget prøvet i Strid og har dannet dig efter udenlandske Høvdingers Sedvane. Nu veed jeg, at du saa ivrigt har taget denne Sag op, at det ej kan

nytte at fraraade dig den, heller ikke kan man fortænke den, som har et højt Sind, at han tager sig det meget nær, hvis Harald Haarfagres hele Ætt og Kongedømme gaar til Grunde. Men ikke vil jeg binde mig ved noget Løfte, forend jeg veed, hvad de andre Konger paa Oplandene ville beslutte eller tage sig for; du har imidlertid gjort vel i, at du lod mig forst vide denne din Agt, forend du erklærede den aabenlyst for Almuen. Jeg skal love dig at tale din Sag for Kongerne og andre Høvdinger eller andet Folk i Landet; ogsaa skal alt mit Gods, Kong Olaf, staa rede til din Understøttelse. Men for Almuen vil jeg ikke, at vi skulle bære dette frem, forend jeg seer, at der kan komme noget ud deraf, eller nogen Hjelp faaes til et saa stort Anslag, thi du maa betænke, at du tager dig meget over, naar du vil stride om Magten med Olaf Sviakonge og med Knut, som nu er Konge baade i England og Danmark; og sterke Vern behøve vi nok at reise, hvis det skal gaa godt; dog seer det mig ej saa uliigt ud til, at du jo bliver heldig i at faa Folkehjelp, thi Almuen vil gjerne have Forandring: saaledes gik det for, da Kong Olaf Tryggvesson kom til Landet: Alle bleve glade derover, dog nød han ikke længe godt af Kongedømmet. Efterat han saaledes havde talt, tog Aasta til Orde: med mig er det saaledes, min Søn, at jeg er glad i dig, og gladere, jo storre din Forfremmelse bliver; dertil vil jeg intet spare af, hvad jeg kan byde over; vel kan jeg ikke give videre Raad, men naar jeg skulde velje, vilde jeg dog heller, at du skulde være Overkonge i Norge, om du saa ikke levede længer i Kongedømmet end Olaf Tryggvesson, end at du ikke skulde være storre Konge end Sigurd Syr og dø af Elde. Efter disse Ord endte de Sammenkomsten. Kong Olaf forblev der en Stund med alt sit Folk. Kong Sigurd bevertede dem anden hver Dag ved Bordet med Fisk og Melk og anden hver Dag med Kjød og Øl.

(318) I denne Tid var der paa Oplandene mange Konger, som raadde for Fylker og for det meste vare komne af Harald den Haarfagres Ætt. For Hedemarken raadde to Brødre, Rørek og Ring; i Gudbrandsdalen Gudrød; paa Raumarike var der en Konge, som ogsaa havde Thoten og Hadeland; ligeledes var der og en Konge i Vardal.[1] Kong Sigurd havde en Stevne med Fylkeskongerne

[1] Her staar der i alle Haandskrifter „Valdres," men det er tydeligt, saavel af Sagens Sammenhæng som deraf, at den samme Konge senere (i Cap. 357) kaldes Konge paa Hadeland, at her kun er Tale om den nordøstligste Deel af Hadafylke, der ogsaa stundom kaldes Hadeland, det vil sige om Vardal og Birid, ligesom der overhoved her kun er Tale om Konger omkring Mjøsen. Valdres laa for langt afsides og hørte ikke til Oplandene, men til Gulathing.

oppe paa Hadeland; der indfandt ogsaa Olaf Haraldsson sig. Her aabenbarede Sigurd for disse Fylkeskonger sin Maag Olafs Beslutning og bad dem om Hjelp baade med Folk og Raad og Samtykke; han paaminder, hvor nødvendigt det var for dem at afkaste det Aag, som Daner og Sviar havde lagt paa dem, og at man nu nok kunde finde den, som vilde være deres Formand hertil: han opregner alle de snilde Bedrifter, Kong Olaf havde udført paa sine Toge og i Hærferd. Da siger Kong Rørek: det er sandt nok, at Kong Harald den Haarfagres Herredom er heel forfaldet, siden ingen af hans Ættmænd er Overkonge i Norge. Folk her i Landet have ogsaa forsøgt Et og Andet: Haakon Adelsteensfostre var Konge, og Alle vare glade derved. Men da Gunnhilds Sønner raadde for Landet, blev deres Undertrykkelser og Uretfærdighed Alle saa forhadt, at de heller vilde have Udlændinger til Konger over sig og raade sig selv desto mere; thi de udenlandske Høvdinger vare altid langt borte og brød sig lidet om, hvad Folk tog sig for, men oppebare kun den Skat af Landet, som de havde bestemt. Da Harald Danekonge og Haakon Jarl bleve uenige, og Jomsvikingerne herjede i Norge, da reiste hele Folket sig som een Mand imod dem og slog sig den Ufred fra Halsen; derpaa eggede man Haakon Jarl til at forsvare Landet mod Danekongen og verje det med Odd og Egg; men aldrig saasnart tyktes han at være i fuldkommen Besiddelse af Magten ved sine Landsmænds Understøttelse, førend han blev saa haard og ubillig mod Folket, at man ej taalte det af ham. Thronderne dræbte ham selv og hævede Olaf Tryggvesson til Riget: han var odelsbaaren til Kongedømmet og i alle Stykker vel skikket til at være Høvding, ogsaa var hele Mængden i Landet forhippet paa at faa ham til Konge over sig og paany reise det Herredømme, Harald den Haarfagre havde oprettet. Men da Kong Olaf tyktes fuldkommen sikker i Riget, kunde Ingen raade sig selv for ham: han gik haardeligen ind paa os Smaakonger forat indfordre alle de Indtægter, Harald den Haarfagre havde taget her, ja han var i flere Stykker endnu mere nærgaaende; og saa lidet kunde Folk raade sig selv for ham, at Ingen engang fik raade for, hvad Gud han vilde tro paa. Siden han blev stødt fra Landet, have vi nu holdet Venskab med Danekongen og af ham nydt stor Understøttelse i Alt, hvad vi behøvede at kræve, Selvraadighed og Rolighed indenlands og ingen Undertrykkelse. Nu kan jeg sige, hvad min Mening er, nemlig at jeg synes godt om Alt saaledes, som vi have det, og om end min Frende bliver Konge over Landet, veed jeg ikke, hvorvidt min Ret vil forbedres; thi skeer ikke det, vil jeg intet have med denne Sag at gjøre. Da sagde hans Broder, Kong Ring: nu skal jeg aabenbare min Mening: om jeg end kun behol-

der samme Magt og Ejendomme, tykkes jeg dog bedre om, at min Frænde er Konge over Norge, end udenlandske Hovdinger, og jeg saa gjerne, at vor Ætt endnu reiste sig noget i Vejret her i Landet. Det er nu min Tanke om denne Olaf, at hans Held og Lykke maa raade for, om han skal faa Riget eller ej; men bliver han Enevoldskonge over Norge, da vil den synes at have det bedst, som har størst Adkomster til hans Venskab. Nu har han jo ikke i nogen Henseende mere at raade over end Enhver af os, ja saameget mindre, som vi dog have noget Land og Rige at forestaa, men han slet intet, og vi ere jo fuldt saa vel odelsbaarne til Kongedømmet som han, men naar vi nu blive ham saa gode Hjelpere, at vi unde ham den højeste Heder her i Landet, og med al vor Magt understøtte ham heri: hvorfor skulde han da ikke lønne os det godt og længe erindre det med Taknemlighed, hvis han er saa stor en Manddomsmand, som jeg tror, og som Alle sige? Hvis jeg skal raade, ville vi nu derfor se, hvad der kommer ud af at knytte Venskab med ham. Derefter opstod Enhver og talte, og det viiste sig, at de fleste vilde helst binde Fælligskab med Kong Olaf. Han lovede dem sit fuldkomne Venskab og god Forfremmelse, hvis han blev Enevoldskonge over Norge. Denne Overeenskomst bestyrkede de nu med edelige Løfter.

(319) Herpaa stevnede Kongerne Thing. Der gjorde Kong Olaf denne Beslutning bekjendt for Almuen og ligesaa den Fordring, han havde paa Riget. Han bad Bønderne at antage ham til Konge over Landet og lovede dem derimod at overholde de gamle Love og verje Landet mod udenlandske Krigsfolk og Hovdinger; han talede herom baade langt og snildt, og blev der yttret stort Bifald ved hans Tale. Da stode Kongerne op, talte den ene efter den anden og dreve paa denne Sag og Erende for Folket. Tilsidst blev det da saaledes, at Kong Olaf fik Kongenavn over hele Landet, og Landet blev ham
(320) tildømt efter de oplandske Love. Derpaa begyndte Kong Olaf strax sin Reise og lod tilsige Veitsler for sig der, hvor der vare Kongsgaarde. Han drog først over Hadeland, derpaa søgte han nord til Gudbrandsdalen, og det gik da saa, som Sigurd Syr havde gjettet, at der drev saameget Folk til ham, at han ej tyktes at behøve halv saamange; han havde da næsten 360 Mand. Derfor rak ikke de Veitsler til, som vare paabudne, thi det havde været Sedvane at Kongerne droge over Oplandene med 60 eller 70 Mand, men aldrig med flere end 120. Kongen skyndte sig derfor gjennem Landet, og var kun een Nat paa hvert Sted. Da han kom nord til Fjeldet, satte han strax til Fjelds og reiste lige over, ned til Opdal. Der blev han om Natten. Saa foor han over Opdalsskogen og kom frem i Medaldal, hvor han krævede Thing og stevnede Bønderne til sig. Her talte Kongen paa Thinget, krævede af Bønderne, at de

skulde antage ham til Konge, og bod dem til Gjengjeld Ret og Lov, ligesom Kong Olaf Tryggvesson havde budet dem. Bonderne havde ingen Styrke til at sætte sig imod Kongen, og det blev da saaledes, at de antoge ham og svore Eed derpaa. Dog havde de i Forvejen sendt Bud ned i Orkedal og ligeledes i Skaun og ladet melde om Kong Olafs Reise alt, hvad de vidste. I Skaun havde Einar (321)
Thambarskelve sin Bopæl paa Husebo [1]). Da han fik Nys om Kong Olafs Reiser, lod han strax opskære Hærør, sendte den til fire Kanter og stevnede sammen Thegn og Træl med fuld Bevæbning og den Befaling, at de skulde verje Landet mod Kong Olaf. Krigsbudet foor til Orkedalen, derpaa til Gauldalen, og her samledes hele Hæren sammen. Kong Olaf drog med sine Folk ned til Orkedalen; han (322)
foor meget roligt og fredeligt frem. Da han kom ud til Grjote, mødte han Bondernes Flok, og de havde mere end syv Hundreder (840 Mand). Han fylkede da sin Hær i den Tanke, at Bonderne vilde stride. Da disse saa det, begyndte de ogsaa at fylke, men det gik daarligt for dem, da de ikke i Forvejen havde afgjort, hvo der skulde være Anfører. Da Kong Olaf saa, at Bonderne ingen Vej kunde komme, sendte han Thore Gudbrandsson til dem; denne sagde, at Kongen helst ikke vil stride med dem, og nævnede tolv Mænd, de fornemste i Flokken, til at holde et Møde med Kongen. Dette Tilbud modtoge Bonderne, og de tolv Mænd gik frem over en Egg, som var der, hen til Kongens Fylking. Da sagde Kong Olaf: I Bonder have gjort vel i at lade mig faa tale med Eder, thi jeg vil sige Eder mit Ærende hid til Throndhjem. Først og fornemmelig veed jeg, I allerede have hørt, at Haakon Jarl og jeg traf hinanden i Sommer, og at Enden paa vort Møde blev den, at han gav mig hele det Rige, han havde her i Throndhjem; det er, som I vide, Orkdola-Fylke, Gauldola-Fylke, Strinda-Fylke og Eyna-Fylke; her har jeg Vidner, som dengang vare tilstede, saa mit og Jarlens Haandlag, hørte Ord og Eder og alt det Tilsagn, Jarlen gav mig. Nu vil jeg byde Eder Lov og Fred, saaledes som Kong Olaf Tryggvesson bod for mig. Han talede langt og snildt og sagde tilsidst, at han bod Bonderne eet af to: enten at gaa ham til Haande og love ham Lydighed, eller at holde Slag med ham. Nu fore Bonderne tilbage til sin Flok, sagde, hvorledes det var gaaet dem, og spurte alle de øvrige til Raads, hvad de skulde velje. Herom blev der nu vel trættet en Stund, men tilsidst valgte de dog at gaa Kon-

[1]) Saaledes bør dette Sted vistnok gjengives. I den nu forhaandenværende Text staar „ok Husabø" (d. e. og Husebygning) hvilket maa være Fejllæsning for „á Husabø" — paa Husebo, saaledes heder netop en Gaard i Børgse-Skaun, hvor Einar efter Sagnet skal have boet.

gen til Haande. Dette blev da paa Bondernes Side bekræftet med Eed. Derefter ordnede Kongen sin Reise, og Bonderne gjorde Veitsler imod ham. Kongen drog forst ned til Soen og skaffede sig der Skibe. Et Langskib, en Tyvesesse, fik han fra Gunnar paa Gelmen, et andet, ogsaa en Tyvesesse, fra Lodin paa Viggen; en tredje Tyvesesse fra Angran i Nes: denne Gaard havde Haakon Jarl ejet, og en Aarmand, ved Navn Baard Hvite, styrede den nu. Kongen havde 4 eller 5 Skuder, drog skyndsomt afsted og styrede ind efter
(323) Fjorden. Svein Jarl var just inde i Throndhjem paa Steinker, hvor han lod berede Juleveitsle; der var dengang en Kjobstad. Einar Thambarskelve spurte, at Orkdolerne vare gangne Kong Olaf til Haande, og sendte Mænd med Bud derom til Svein Jarl. De fore forst til Nidaros, hvor de toge en Ro-Skude som Einar ejede; siden droge de ind efter Fjorden og kom en Dag sidle ind til Steinker, hvor de frembare dette Erende for Jarlen, og sagde Alt hvad de vidste om Kong Olafs Ferd. Jarlen havde et Langskib, som flod tjeldet udenfor Byen; paa det lod han strax om Kvelden bringe sit Løsore, sine Folks Klæder og Mad og Drikke, saameget som Skibet kunde rumme. Samme Nat roede de ud og kom i Daglysningen i Skarnsund; der saa de Kong Olaf ro udenfra ind efter Fjorden med sine Skibe. Strax drejede derfor Jarlen ind til Land ved Maasarvik, der var en tyk Skov. De lagde saa tæt ind til Bjerget, at Lovet og Grenene naaede ud over Skibet, ligeledes hugg de store Træer og satte dem overalt udenbords lige ned til Soen, saaat man ikke kunde se Skibet for Lovet: heller ikke var det endnu blevet ganske lyst, da Kongen roede ind forbi dem. Vejret var stille, og Kongen roede ind om Oen. Men da de ej længer kunde se til hinanden, roede Jarlen ud i Fjorden, ligetil Frosten, hvor de lagde til Land, thi der var hans Rige.

(324) Svein Jarl sendte nu Mænd ud til Gauldalen efter sin Maag Einar; da han kom til Jarlen, sagde denne ham alt, hvorledes det var gaaet mellem ham og Kong Olaf, og at han nu vilde samle Folk, drage mod Kong Olaf og stride med ham. Einar svarede: vi skulle fare frem med Klogskab og altid udspeide, hvad Kong Olaf har fore, men aldrig lade ham hore andet fra os, end at vi ere rolige: hvis han da ikke merker, at vi samle Folk, kan det nok hende, at han til Julen slaar sig til Ro inde paa Steinker, thi der er nu Alt vel istand for ham. Men spør han, at vi have Folk om os, stevner han strax ud efter Fjorden, og faa vi saaledes ikke fat paa ham. Saaledes som Einar sagde, skete det nu; Jarlen drog op i Stjoredalen til Veitsler hos Bonderne. Da Kong Olaf kom til Steinker, optog han Alt, hvad der var beredet til Gjestebudet, lod det bære ud paa sine Skibe, ladede ogsaa Fragtskibe, havde med sig

baade Mad og Drikke, skyndte sig bort saa hurtigt, han kunde, og sejlede heelt ud til Nidaros; der havde Kong Olaf Tryggvesson ladet anlægge en Kjøbstad og en Kongsgaard opsætte; men forhen stod blot en eneste Gaard paa Nidarnes, som forhen er skrevet. Da derimod Eirik Jarl kom til Landet, gjorde han Anlæg paa Lade, hvor hans Fader havde ladet sin Hovedgaard være, men forsømte de Huse, Olaf havde ladet gjøre ved Nidelven; nogle vare derfor nu nedfaldne, nogle stode vel, men vare saagodtsom ubeboelige. Kong Olaf styrede sine Skibe op i Nidelven: der lod han strax gjøre alt istand for sig i de Huse, som endnu stode; de nedfaldne lod han reise og brugte dertil en Mængde Folk. Al Maden og Drikken lod han og flytte op i Husene og agtede at sidde der om Julen. Da Svein Jarl og Einar hørte dette, fandt de paa et andet Raad.

Thord Sigvalde=Skald heed en islandsk Mand. Han havde (325) længe været hos Sigvalde Jarl og siden hos Thorkel Høje, Jarlens Broder. Efter Jarlens Fald blev han Kjøbmand. Han traf Kong Olaf, da han var i Vesterviking, blev hans Mand og fulgte ham siden; da dette, vi nu fortælle, forefaldt, var han hos Kongen. Sighvat heed Thords Søn: han opfostredes hos Thorkel paa Apavatn. Da han næsten var voxen, drog han med nogle Kjøbmænd fra Landet, og deres Skib kom om Høsten til Throndhjem, hvor de toge sig Tilhold i Heredet. Samme Vinter kom Kong Olaf til Throndhjem, saaledes som nu er skrevet. Da Sighvat spurte, at hans Fader Thord var der hos Kongen, drog Sighvat til Kongen, traf sin Fader Thord og dvælede der en Stund. Sighvat var allerede tidligt en god Skald: han havde digtet et Kvæde om Kong Olaf og bad Kongen høre derpaa. Kongen svarede, at han ej vilde lade digte om sig, og at han ej kunde med at høre Skaldskab. Da kvad Sighvat:

Søkonge, lyt til min Sang, og
smiil buldrigt — thi jeg kan digte —
til mig, medens jeg kvæder;
Maa du een Skald dog din kalde!

Skjønt andre Skaldes Hylding,
Sikling, du modtager ikke: —
hvor det end gaar: frem jeg fører
for dig mit Hæderskvæde.

Kong Olaf gav Sighvat i Brager=Løn en Guldring, som vog ½ Mark. Sighvat blev Kong Olafs Hirdmand, da kvad han:

Stridens Njord! ved dit Sverd jeg
stolt af at tjene dig, Bolde!
tog med Lyst; ej jeg laster
Lovkvad; min Id var det siden.

Ej kunde bedre os bydes;
bolde Guldgiver, saa huld en
Huuskarl du fik; jeg en herlig
Herre saa mild og velvillig.

Svein Jarl havde om Høsten ladet tage halve Landører af Islandsfarerne, saaledes som det før var Sedvane, thi Jarlerne Eirik og Haakon havde Halvdelen af de Indtægter, som af de øvrige, der i Throndhjem. Da Kong Olaf var kommen did, sendte han sine

Mænd hen for at kræve de halve Landører af Islandsfarerne, men de droge til Kongen og bade Sighvat om Bistand. Da gik han for Kongen og kvad en Vise, hvori han bad ham skaane sine Landsmænd.

(326) Svein Jarl og Einar Thambarskelve samlede en stor Hær, droge ovenom til Gauldalen og stevnede ud til Nidaros. De havde næsten 20 Hundreder (2400 Mand). Kong Olafs Mænd vare ude paa Gaularaasen og holdt Hestvagt; de bleve var, at Hæren kom syd fra Gauldalen, og bragte Kongen Nys herom ved Midnat. Kong Olaf stod op og lod sine Folk vække: strax gik de paa Skibene og bare derud alle sine Klæder og Vaaben og alt andet, hvad de kunde faa med sig; derpaa roede de ud af Aaen. I detsamme kom Jarlens Hær til Byen, hvor de da tog al Julekosten, men brændte alle Husene. Kong Olaf drog ud efter Fjorden til Orkedalen og gik der af Skibene, drog med sine Mænd op om Orkedalen ligetil Fjeldet, og øster over Fjeldet til Dalene. Om denne Begivenhed, at Svein Jarl brændte Byen Nidaros, fortælles i den Flok, som er digtet om Kløing Brusesson:

Nær ved Nidelven halvbygt'
ned til Grunden brunde
Olafs Stuer. Om Salen
spraged Ilden og braged.

(327) Kong Olaf drog nu sydefter Gudbrandsdalen og derfra ud paa Hedemarken. I den høje Vinter drog han omkring paa Gjestebud, men imod Vaaren samlede han en Hær og drog ud i Viken. Han havde meget Folk fra Hedemarken, som Kongerne skaffede ham. Derfra fulgte ham mange Lendermænd og mægtige Bønder; blandt dem Ketil Kalf paa Ringenes. Kong Olaf havde og Folk fra Raumarike. Hans Maag, Kong Sigurd Syr, kom ogsaa til hans Bistand med en stor Skare. De søgte nu ud til Søen, skaffede sig Skibe og gjorde sig rede til at drage ud fra Viken. De havde meget og vakkert Folk. Da de vare ferdige, sejlede de ud til Tunsberg.

(328) Svein Jarl samlede strax efter Julen Folk overalt i Throndhjem, udbød Leding og gjorde sine Skibe ferdige. Paa denne Tid var der i Norge en Mængde Lendermænd; mange af dem vare mægtige og saa storættede, at de vare komne af Konge- eller Jarle-Ætt, og ikke havde langt at regne til Harald den Haarfagre; meget rige vare de ogsaa. Kongerne eller Jarlerne, som raadde for Landet, havde al sin Trost hos Lendermændene, thi i hvert Fylke var det, som om Lendermændene raadde for Bondefolket. Mellem Svein Jarl og Lendermændene var godt Venskab, og var han derfor heldig i at faa Folk. Einar Thambarskelve, hans Maag, var hos ham, mange andre Lendermænd, og mange som før om Vintren havde svoret Kong Olaf

Troskabs-Eed, baade Lendermænd og Bønder. Strax, da de vare ferdige, roede de ud af Fjorden, styrede sydefter Landet og samlede Folk til sig af hvert Fylke. Da de kom syd for Rogaland, indfandt Erling Skjalgsson sig hos dem med meget Folk; med ham fulgte mange Lendermænd; de styrede nu med hele Hæren øster til Viken. Da Svein Jarl søgte ind i Viken, var det just Slutningen af Langefasten. Jarlen styrede med Hæren ind om Grenmar og lagde sig ved Nesje. Paa samme Tid sejlede Kong Olaf med sin Hær ud (329) efter Viken; der var nu ikke langt imellem dem, og Løverdagen før Palmesøndag vidste de til hinanden. Kong Olaf havde et Skib ved Navn Karlhovde, hvor et Kongehoved var udskaaret paa Forstavnen: han selv havde skaaret det. Det Hoved blev sidenefter længe brugt i Norge paa de Skibe, Høvdinger styrede.

Søndags Morgen, saasnart det lyste ad Dagen, stod Kong Olaf (330) op og klædte sig paa, gik i Land og lod blæse alt Folket til Landgang. Der talte han for Folket, og siger til den menige Hær, at han nu har spurt, at det ikke var langt mellem dem og Svein Jarl. Nu, sagde han, skulle vi gjøre os rede, thi det vil ikke vare længe, førend vi komme sammen. Nu bør Enhver væbne sig og gjøre sig og sit Rum ferdige, eftersom det allerede er bestemt, saaat alle kunne være rede, naar jeg lader blæse til at lægge bort; lader os siden roe fast tilsammen, saaat Ingen farer foran hele Flaaden, og heller Ingen tøver efter, naar jeg ror ud af Havnen, thi vi kunne ikke vide, om vi treffe Jarlen der, hvor han nu ligger, eller om de ville søge mod os. Naar vi da treffe sammen, og Slaget begynder, skulle vore Folk drage Skibene tæt til hinanden og være rede til at tenge dem sammen; lader os først bruge Skjoldene og passe paa vore Vaaben, saaat vi ej slænge dem i Søen eller kaste dem paa Havet. Men naar Striden er bleven alvorlig, og Skibene ere sammenbundne, da skulle I gjøre det haardeste Anfald, og Enhver bruge sig saa mandigt som muligt.

Kong Olaf havde paa sit Skib 120 Mand: de havde Ringbrynjer og valske Hjelme; de fleste af hans Mænd havde hvide Skjolde, hvorpaa det hellige Kors var sat med Guld; paa andre var det malet med rød eller blaa Farve. Ogsaa lod han male et Kors i Panden paa alle Hjelmene med Hvidt. Han havde et hvidt Merke, det var en Orm. Han lod nu holde Messe for sig; derpaa gik han paa sit Skib og bad sine Mænd tage noget Mad og Drikke til sig. Siden lod han blæse Hærblæst og lægge ud af Havnen. De roede nu afsted forat lede efter Jarlen, og da de kom foran den Havn, hvori han havde ligget, fandt de hans Folk bevæbnet og just i Ferd med at ro ud af Havnen. Men da de saa Kongens Hær, begyndte de at tenge Skibene sammen, satte Merket op og gjorde

sig istand. Da Kong Olaf saa dette, roede hans Folk strax til. Kongen lagde til Jarlens Skib, og saa begyndte da Striden. Dette omtaler Sighvat Skald og siger udtrykkeligt, at Kong Olaf styrede til Striden, og at Svein laa for ham i Havnen. Sighvat Skald var nemlig med i Slaget og digtede strax efter om Somren en Flok, der kaldes Nesjeviserne; heri fortæller han saa nøje om disse Tidender. Striden var saare skarp, og det var en lang Stund, at man ej kunde skjønne, hvorledes det vilde løbe af; Mange faldt paa begge Sider, og en heel Deel bleve saarede. Dette omtaler Sighvat. Jarlen havde flest Folk, men Kongen de mest udvalgte Mænd paa sit Skib, som havde fulgt ham paa hans Krigstog og vare saa herligt udrustede, som forhen er sagt, at hver Mand havde Ringbrynje; derfor bleve de ej saarede. Dette omtaler Sighvat. Men
(332) da Folket begyndte at falde paa Jarlens Skibe, og noget var saaret, og Besætningen tyndedes paa Skibsbordene, da begyndte Kong Olafs Mænd at gaa op, og Merket blev baaret op paa det Skib, som laa nærmest Jarlsskibet. Kongen selv fulgte Merket. Dette omtaler Sighvat. Da var Striden haard; Svein Jarls Mænd faldt i Mængde; nogle løb overbord, hvilket Sighvat ogsaa forsikrer. Da begyndte Mandfaldet at vende sig paa Jarlens Side; Kongens Mænd søgte op paa hans Skib, og det var ikke langt fra, at de vare komne ombord. Men da Jarlen saa, hvortil det var kommet, befalede han sine Frembygger at hugge Tengslerne over og løse Skibene ud: de gjorde saa; Kongens Mænd hagede Stavnljaaer i Skeidekolvene og holdt dem saaledes fast. Jarlen sagde da, at Stavnboerne skulde hugge Kolvene af, hvilket ogsaa skede. Dette omtaler Sighvat. Einar Thambarskelve havde lagt sit Skib paa den anden Side af Jarlsskibet; hans Folk kastede nu et Anker i Forstavnen paa dette, og saaledes drog de sig alle tilsammen ud paa Fjorden. Efter dette flygtede alt Jarlens Folk og roede ud paa Fjorden. Berse Skaldtorvessøn var i Forrummet paa Svein Jarls Skib. Da Skibet skreed frem fra Flaaden, og Kong Olaf kjendte Berse, hvilket ej var vanskeligt, da han var vænere end de fleste Andre og forsynet med herlige Klæder og Vaaben, sagde Kongen: Lykke paa Reisen med Eder, Berse! Iligemaade, Konge, svarede Berse. Dette omtalte Berse i den Flok, han siden digtede, da han var kommen i
(333) Kong Olafs Vold og sad i Bolt og Jern. Nu flygtede nogle af Jarlens Mænd op i Landet, Andre modtoge Grid. Svein Jarl og de Øvrige roede ud paa Fjorden og lagde sine Skibe sammen. Høvdingerne taltes nu ved, og Jarlen spurte Lendermændene til Raads. Erling Skjalgssøn raadede til, at de skulde seile nord i Landet, faa sig Folk og stride mod Kong Olaf, men da de havde lidt et stort Tab paa Folk, vilde de fleste Andre helst, at Jarlen skulde fare af Landet til

sin Maag Sviakongen og hos ham faa Folkehjelp. Dette Raad understøttede Einar Thambarskelve, thi han tyktes, at de ikke for Tiden havde Evne til at stride mod Kong Olaf. Saaledes skiltes Hæren ad; Jarlen sejlede syd om Folden og med ham Einar Thambarskelve. Erling Skjalgsson og endnu mange flere Lendermænd, som ej vilde fly fra sit Odelsgods, droge nord til sit Hjem, og Erling havde en talrig Skare om sig denne Sommer.

Da Kong Olaf og hans Mænd saa, at Jarlen havde lagt sine Skibe sammen, opfordrede Sigurd Syr til, at de skulde lægge mod Jarlen og atter lade Sverdet afgjøre Sagen. Kong Olaf siger, at han først vil see, hvad Raad Jarlen fatter, enten hans Mænd holde Flokken sammen, eller Hæren skiller sig fra ham. Sigurd sagde, at han maatte gjøre, som han vilde; men, siger han, jeg er bange for, at med dit Sindelag og din Egenraadighed vil du seent faa Storbøkkene til at blive dig troe: de ere allerede noksom vante til at trodse Høvdingerne. Der blev da intet af Angrebet, og snart saa de, at Jarlens Hær skiltes ad. Kong Olaf lod nu Valen ransage; de laa der nogle Nætter og skiftede sit Hærfang. Da kvad Sighvat Skald trende Viser, som endnu mindes. Kong Olaf gav sin Maag, Kong Sigurd Syr, gode Gaver, da de skiltes ad, og ligesaa de andre Høvdinger, der havde ydet ham Bistand. Ketil paa Ringenæs gav han en Karfe (etslags Fartøi) paa 15 Sæder; denne flyttede Ketil op efter Raumelv og lige op i Mjøsen. (334)

Kong Olaf lod udspeide, hvor Jarlen foor, og da han spurte, at Jarlen var faren af Landet, drog han vester efter Viken, og Folk samlede sig om ham. Paa Thingene blev han tagen til Konge og foor saaledes lige til Lidandesnes. Da spurte han, at Erling Skjalgsson havde en Mængde Folk forsamlede om sig, og dvælede derfor ikke paa Norder-Agder, thi han fik god Bør, men drog skyndsomst nord til Throndhjem, thi der tyktes ham al Landsens Hovedstyrke at være, hvis han kunde faa det lagt under sig, medens Jarlen var borte af Landet. Da Kong Olaf kom til Throndhjem, skede der ingen Opstand imod ham, og han blev tagen til Konge der. Han tog om Høsten sit Sæde i Nidaros, lagede sig der til Vinterophold, lod en Kongsgaard opsætte og Klemenskirke reise paa det Sted, den nu staar. Han merkede Tomter til Gaarde og gav dem til Bønder og Kjøbmænd eller Andre, som han syntes, og som vilde bygge. Han sad der med mange Folk, thi han tiltroede ikke Thronderne stor Troskab, hvis Jarlen kom tilbage i Landet. Dette lagde Indthronderne klarest for Dagen, thi af dem fik han ingen Landskyld. (335)

Svein Jarl drog først til Svithjod, til sin Maag Olaf Sviakonge, sagde ham Alt, hvad der var forefaldt mellem ham og Olaf Digre, og spurte Sviakongen til Raads om, hvad han skulde tage (336)

sig fore. Kongen siger, at Jarlen, hvis han ønskede det, kunde være hos ham og faa saadant Land at raade over, som sømmeligt kunde synes; i andet Fald, siger han, skal jeg skaffe dig Folkehjelp nok til at søge Landet tilbage fra Olaf. Det sidste valgte Jarlen, thi dertil opmuntrede alle hans Mænd ham, af hvilke mange, som da vare hos ham, havde store Ejendomme i Norge. Da de nærmere havde eftertænkt dette Raad, kom de overeens om, at de siden om Vintren skulde se til at fare landvejs om Helsingeland og Jamteland og saa ned i Throndhjem, thi Jarlen ventede mest Hjelp og Bistand af Indthronderne, hvis han kom til dem. Dog aftale de, at de om Somren først skulde drage paa Tog i Austerveg og skaffe
(337) sig Gods. Svein Jarl drog da med sine Mænd øster til Gardarike, herjede der og tilbragte Somren der. Mod Høsten vilde han med sine Skibe vende tilbage til Svithjod. Da fik han en Sygdom, som endtes med Døden. Efter Jarlens Død drog det Folk, som havde fulgt ham, tilbage til Svithjod; nogle styrede til Helsingeland, derfra til Jamteland og saa vest over Kjølen til Throndhjem. De fortalte, hvad der havde mødt dem paa deres Ferd, og
(338) saaledes fik man Vished om Svein Jarls Død. Einar Thambarskelve og den Skare, som havde fulgt ham, drog om Vintren til Sviakongen og opholdt sig der, vel behandlet; der vare og mange af de Andre, som havde fulgt Jarlen. Sviakongen fortrød det storligen, at Olaf Digre havde sat sig i hans Skatlande og jaget Svein Jarl bort; for den Sags Skyld truede han Olaf med den haardeste Medfart, naar han kunde komme dertil, og sagde, at Olaf vel ej torde være saa djerv, at tage under sig det Herredømme, Jarlen havde haft. Det samme sagde alle Sviakongens Mænd. Men da Thronderne spurte for vist, at Svein Jarl var død, og at man ikke mere kunde vente ham til Norge, vendte hele Almuen sig til Lydighed mod Kong Olaf. Mange af Indthronderne droge nu til Kong Olaf og bleve hans Mænd, og Nogle sendte Bud og Jerteiner paa, at de vilde tjene ham. Om Høsten foor han derfor ind i Throndhjem og holdt Thing med Bønderne: nu blev han tagen til Konge i ethvert Fylke. Derpaa drog han ud til Nidaros, lod alle de kongelige Indtægter bringe did og beredede sig der til Vintersæde.

(339) Kong Olaf lod en Kongsgaard opsætte i Nidaros: der blev indrettet en Hirdstue med en Dør paa begge Ender. Midt i Stuen var Kongens Højsæde; indefter fra dette sad Grimkel, hans Hirdbiskop, dernæst hans øvrige Prester; udefter sade hans Raadgivere. I det andet Højsæde sad hans Stallare Bjørn Digre, dernæst Gjesterne. Naar gjeve Mænd kom til ham, fik de hæderlige Pladse. Paa den Tid skulde man altid drikke Øl ved Ildene. Han beskikkede

Folk i visse Tjenester, som Kongers Sedvane var. Han havde om sig 60 Hirdmænd og 30 Gjester og bestemte dem Løn og Love; ogsaa havde han 30 Huuskarle, der skulde forrette det Arbeide i Gaarden, som behøvedes, og flytte det Nødvendige dertil; mange Træle havde han ogsaa. I Gaarden var en stor Skaale, hvor Hirdmændene sov; der var og en stor Stue, hvor Kongen holdt Hirdstevner.

Det var Kongens Sedvane at staa tidligt op om Morgenen, klæde sig paa og vaske sine Hænder; siden at gaa i Kirke og høre Ottesang og Morgenmesse, derefter at gaa i Stevner og forlige Folk, eller tale om Andet, han fandt nødvendigt. Han stevnede til sig Høje og Lave og alle de forstandigste Mænd. Ofte lod han fremsige for sig den Lov, Haakon Adelsteensfostre havde sat sig i Throndhjem. Han beskikkede Loven efter de forstandigste Mænds Raad, tog fra eller lagde til, eftersom han syntes. Christenretten satte han med Biskop Grimkels og andre Presters Raad og lagde al Vind paa at udrydde Hedenskaben og gamle Vaner, som han syntes, der var Christendomsspilde i. Det kom omsider dertil, at Bønderne samtykte de Love, Kongen gav. Dette omtaler Sighvat. Kong Olaf var en sedelig og sindig Mand, faatalende, gavmild, men dog kjær efter Gods. (340)

Paa den Tid var Sighvat Skald hos Kong Olaf, som forhen er sagt, og flere Islændinger. Kong Olaf spurte nøje efter, hvorledes Christendommen overholdtes paa Island, men fandt, at det langtfra ikke var godt, thi de fortalte Kongen angaaende Christendommens Overholdelse, at det var tilladt i Loven at æde Hestekjød og bære Børn ud, som Hedningerne gjorde, og endnu flere Ting, som der var Christendomsspilde i. De fortalte Kongen ogsaa om mange Stormænd, som dengang vare paa Island. Skafte Thorodssøn var dengang Lovsigemand der. Vide af Landene udspurte han dem, der vidste bedst Besked om Folks Seder; mest spurte han om Christendommen, hvorledes den overholdtes, baade i Orknøerne, i Hjaltland og Færøerne, og merkede efter, hvad han hørte, at paa de fleste Steder skortede endnu meget i, at det var, som det burde. Saadanne Taler havde han oftest i Munden, eller ogsaa talte han om Lov og Landsret.

Samme Vinter kom østenfra Svithjod Sviakongens, Olaf Svenskes, Sendemænd: for dem raadede to Brødre, Thorgaut Skarde og Asgaut Aarmand, og havde 24 Mand. Da de kom østfra over Kjølen ned i Verdalen, stevnede de Thing med Bønderne, talede med dem og krævede i Sviakongens Navn Skat og Skyld der i Egnen. Bønderne raadsloge med hverandre og kom overeens om at betale, hvad Sviakongen fordrede, hvis Kong Olaf Digre ej fordrede Landskylder af dem for sig, thi de vilde ikke, sagde de, be- (341)

tale Skat til begge to. Sendemændene droge bort og ud efter Dalen: paa hvert Thing, de holdt, fik de af Bonderne samme Svar, men intet Gods. De droge nu ud i Skaun, hvor de holdt Thing og fremdeles krævede Skatter, men Alt gik ligesom for. Derpaa droge de til Stjoredalen, hvor de paabod Thing, men Bonderne vilde ej komme. Sendemændene saa nu, at det blev intet af deres Erende, og Thorgaut vilde fare hjem igjen oster. Jeg synes dog ikke, at vi have udrettet Kongens Erende til Gavns, siger Asgaut: jeg vil hen og tale med Olaf Digre selv; til ham henskyde jo Bonderne sin Sag. Det skede, som han vilde: de fore ud til Byen og toge sig Herberge der. Dagen efter, da Kongen sad tilbords, ginge de til ham, hilste ham og sagde, at de kom med Erender fra Sviakongen. Kongen bad dem komme til sig længer ud paa Dagen. Neste Dag, da Kongen havde hørt Messe, gik han til sit Thinghuus, lod Sviakongens Mænd kalde derhen og bad dem komme frem med sit Erende. Da talede Thorgaut og sagde forst, i hvad Erende de kom og vare sendte; dernæst hvorledes Indthronderne havde svaret. Nu bad han Kongen at give dem Besked paa deres Erende til Landet. Kongen siger: medens Jarlerne raadede her for Landet, var det ikke underligt, at Landets Mænd vare dem undergivne, da de vare ættbaarne her til Riget, heller end at man skulde hylde udenlandske Konger: skjønt Jarlerne dog havde gjort rigtigere i at lyde og tjene Konger, der med Rette vare fødde til dette Rige, end udenlandske Konger, og med Ufred at reise sig mod de rette Konger og fælde dem fra Landet. Men Kong Olaf den Svenske, som fordrer Rige i Norge — om ham veed jeg ikke, hvad rimelig Fordring han kan have: tvertimod erindre vi altfor godt, hvor stor Mandskade vi have lidt af ham og hans Frender. Da siger Asgaut: det er ikke underligt, at man kalder dig Olaf Digre, thi med store Ord svarer du saadan en Hovdings Budskab; du veed nok ikke rigtigt, hvor tung Kongens Vrede vil blive dig at bære; thi det har den været for dem, som havde storre Magt, end du seer mig ud til at have; vil du endelig beholde Riget, saa er der intet andet for, end at du drager hen at tale med Kongen og bliver hans Mand: da skulle vi bede med dig, at han giver dig dette Rige til Leen. Da siger Kongen og tog roligen til Orde: jeg skal give dig et andet Raad, Asgaut! drager nu tilbage og siger Eders Konge, at tidligt i Vaar skal jeg gjore mig rede og drage oster til det Grændseskjel, som fra gammel Tid af har skillet mellem Norges og Svithjods Kongeriger: der kan han komme, om han vil, forat vi kunne slutte Forliig, og enhver af os beholde det Rige, han er odelsbaaren til. Sendemændene gik nu sin Vej tilbage til Herberget og gjorde sig reiseferdige; Kongen gik til Bords. Da gik Sendemændene til Kongens Gaard,

men da Dørvogterne saa det, sagde de det til Kongen, som bad dem ej slippe dem ind: jeg vil ikke tale med dem, sagde han. Nu maatte da Sendemændene drage bort. Thorgaut siger, at han vil vende tilbage med sine Mænd; Asgaut derimod siger, at han vil udrette Kongens Erende. De skiltes nu ad; Thorgaut drog ind paa Strinden, men Asgaut og de Andre, tilsammen tolv, toge Vejen op til Gauldalen og dernæst til Orkedalen; han agtede at fare syd til Møre og der udrette Sviakongens Erende. Men da Kong Olaf blev dette var, sendte han Gjesterne ud efter dem; de traf dem paa Nes (Byneset) ved Steine, fangede dem, bandt dem, førte dem ind paa Gaularaasen, reiste der en Galge og hængte dem saaledes, at man kunde se dem fra Skibene, som sejlede i Fjorden. Thorgaut spurte disse Tidender, inden han forlod Throndhjem, drog siden afsted lige til han traf Sviakongen, og sagde ham, hvorledes det var gaaet paa denne Ferd. Kongen blev skrekkelig vreed, da han hørte dette, og lod det ej skorte paa store Ord. Dette omtaler Sighvat.

Sidenefter om Vaaren bød Kong Olaf Folk ud af Throndhjem (342) og lavede sig til at drage øster i Landet. Paa samme Tid vare Islandsfarerne sejlferdige fra Norge; med dem sendte Kong Olaf Bud og Jerteiner til Hjalte Skeggesson og stevnede ham til sig; ligeledes sendte han Bud til Skafte Lovsigemand og de andre, som mest raadede for Loven paa Island, at de skulde tage ud af Loven, hvad han syntes streed mest mod Christendommen. Endelig sendte han venlige Ord til alle Landets Mænd tilsammen. Kongen drog nu sydefter Landet, dvælede i hvert Fylke og thingede med Bonderne; paa hvert Thing lod han oplæse Christendomslov og de Befalinger, som dermed fulgte; strax afskaffede han saaledes hos Folket mange Uvaner og megen Hedendom, thi Jarlerne havde overholdt de gamle Love og Landsens Ret nok saa godt, men med Christendommens Overholdelse lode de Enhver gjøre, som han vilde. Følgen deraf var, at paa de fleste Steder i Søbygderne vare Folk nok døbte, men den christne Lov var ukjendt for de Fleste. Derimod i de øvre Dale og Fjeldbygderne var Folket vidt og bredt hedensk, thi saasnart Mængden kunde raade sig selv, festede det sig helst i deres Minde angaaende Troen, som de havde nemmet i Barndommen. Dem, der ej vilde rette sig efter Kongens Ord om Christendommens Overholdelse, lovede han haard Medfart, baade Rige og Urige.

Kong Olaf blev tagen til Konge paa hvert Lagthing i hele Landet, og da opløftede ingen sin Stemme mod ham. Da han laa i Karmtsund, gik der Budskab mellem ham og Erling Skjalgsson, at de skulde forliges, og blev der til den Ende et Møde berammet paa Hvitingsø. Da de kom sammen, taltes de selv ved om Forliget, og Erling tyktes da at finde andet i hans Ord, end hvad der var

blevet ham fortalt. Erling fordrede nemlig at have alle de Veitsler, Olaf Tryggvesson først, og siden Jarlerne Svein og Haakon havde givet ham; da, sagde han, skal jeg blive din Mand og fuldkomne Ven. Kongen siger: mig synes det, Erling, at det ej kan være dig verre at modtage af mig ligesaa store Veitsler, som du tog af Eirik Jarl, den Mand, der havde gjort dig den største Mand=Skade; nu skal jeg lade dig være den største Lendermand i Landet, men jeg vil uddele Veitsler eftersom jeg selv finder for godt, og ej betragte Eder Lendermænd, som om I vare odelbaarne til mine Ættlande og jeg forpligtet til at kjøbe mig Eders Tjeneste for mangefold Verd. Erling kunde ej bringe over sit Sind at bede Kongen om mindste Forandring heri, thi han saa, at Kongen ej var den, som lod sig lede til hvad det skulde være; tillige saa han, at kun to Vilkaar vare for Haanden, enten intet Forliig at slutte med Kongen og forsøge, hvorledes det da vilde gaa, eller ogsaa lade Kongen alene raade. Dette valgte han, skjønt det langtfra ikke var efter hans Sind, og sagde til Kongen: Min Tjeneste vil være dig gavnligst, naar jeg af egen fri Villie yder dig den. Derpaa endte de Samtalen. Siden ginge Erlings Frender og Venner til ham, bade ham give noget efter og fare frem med Forstand og ej med Haardnakkethed: du vil jo, sagde de, alligevel altid være den gjeveste og mest anseede Lendermand i Norge, baade formedelst din Dygtighed, dine Frender og din Rigdom paa Gods. Erling fandt, at dette var et nyttigt Raad og velmeent af dem, der gav ham det; han gjorde derfor saa og gik Kongen til Haande paa de Vilkaar, denne fandt for godt at bestemme. Herpaa skiltes de ad, tilsyneladende forligte. Kong Olaf fortsatte sin Reise østefter Landet.

(343) Saasnart Kong Olaf kom i Viken, og dette blev spurt, droge de Daner bort, som der havde Sysler af Danekongen, søgte til Danmark og vilde ikke oppebie Kong Olaf. Kongen drog indefter Viken og holdt Thing med Bønderne; her gik alt Landsfolket under ham, og han tog alle kongelige Rettigheder. I Viken opholdt han sig om Somren, siden sejlede han fra Tunsberg øster over Folden og alt øster om Svinesund. Her begyndte Sviakongens Herredømme. Han havde indsat tvende Sysselmænd herover, Eilif Gautske over den nordre Deel, og Roe Skjaalge over den østre lige til Elven; denne havde sin Ætt paa begge Sider af Elven og ejede store Gaarde paa Hisingen; han var en mægtig og grundriig Mand. Eilif var ogsaa grundriig og af god Ætt. Da Kong Olaf kom med sine Folk til Ranrike, stevnede han der Thing med Landets Folk, og de indfandt sig, der boede paa Udøerne, eller nær ved Søen. Da Thinget var sat, talte Bjørn Stallare i Kongens Navn og bad Bønderne tage mod Kong Olaf der saaledes, som andensteds var skeet i

Landet. Brynjulf Ulvalde heed en Mand, en gjev Bonde: han stod op og sagde: vi Bønder vide nok, hvad der er det retteste Landeskifte mellem Norges Konge, Danekongen og Sviakongen, nemlig at Gautelven har gjort Grændsen fra Væneren til Søen; derfra Skovstrækningerne nord til Eidskogen og derfra Kjølens Fjelde heelt nord til Finmarken; saa vide vi og, at snart den Ene, snart den Anden har søgt at tage Land fra hinanden, og at Sviarne lange Stunder have haft Magten ligetil Svinesund. Men sandt at sige, kjender jeg Manges Vilje, at de tykkes bedre om at tjene Norges Konge; dog tør de slet ikke være de første dertil, thi baade øster og syd for os og hele Vejen oventil er Sviakongens Herredømme, og det er vel rimeligst, at Norges Konge snart drager nord i Landet, hvor Magten er større: da er vi ikke sterke nok til at gjøre Gauterne Modstand. Nu faar Kongen finde paa et godt Raad for os: vi have Lyst nok til at blive hans Mænd. Efter Thinget var Brynjulf om Kvelden og næste Dag til Gjest hos Kongen, og de talte Mangt og Meget sig imellem under fire Øjne. Kongen drog nu østefter Viken. Da Eilif spurte, at Kongen var kommen did, lod han hans Fart udspeide. Eilif havde 30 Mand, hans Bygdefolk; han var overst oppe i Bygden ved Skovstrækningerne, og der havde han samlet en Hob Bønder om sig. Mange Bønder droge til Kong Olaf; Nogle sendte ham Venskabsbud. Nu blev der sendt Mænd frem og tilbage mellem Kong Olaf og Eilif, og Bønderne bade længe dem Begge om at holde Thingstevne med hinanden og gjøre Fred paa en eller anden Maade; til Eilif sagde de, at hvis han og hans Mænd ej rettede sig efter Kongens Ord, kunde de vente sig den haardeste Medfart af ham, men at Eilif ej skulde mangle Hjelp; det blev da bestemt, at Eilif med Sine skulde komme ned og holde Thing med Kongen og Bønderne. Nu sendte Kong Olaf sin Gjestehovding Thore Lange selv sjette til Brynjulf: de havde Brynjer under Kjortlerne og Hetter over Hjelmene. Sidenefter om Dagen kom Bønderne talrige ned med Eilif: i dennes Følge var da Brynjulf og med ham igjen Thore. Kongen lagde ind med Skibene til et Sted, hvor der var en Klint, som gik frem i Søen; der gik han op og satte sig med sine Folk paa Klinten; en jevn Vold var ovenfor; der stod Bondehoben og Eilifs Mænd stode i Skjoldborg for ham. Bjørn Stallare talte langt og snildt i Kongens Navn. Da han satte sig, reiste Eilif sig og tog til Orde, men i samme Øjeblik stod Thore Lange op, drog Sverdet og hugg til Eilif paa Halsen, saa at Hovedet gik af. Nu løb alt Bondefolket op, men Gauterne løb sin Vej; Thore og hans Folk fik dog dræbt Nogle af dem. Da nu Mængden standsede, og Tummelen hørte op, reiste Kongen sig og sagde, at Bønderne skulde sætte sig

ned. De gjorde saa, og der blev Mangt og Meget talt, men tilsidst blev Udfaldet, at Bønderne ginge Kongen til Haande og lovede Lydighed; han paa sin Side lovede ikke at skilles fra dem, men forblive der, indtil han og Olaf Sviakonge paa en eller anden Maade fik endt deres Uenighed. Herpaa lagde Kong Olaf under sig hele den nordre Syssel og drog om Sommeren lige øster til Elven; han fik alle kongelige Rettigheder langs Søen og paa Øerne. Da det leed med Sommeren, vendte han tilbage nord i Viken og lagde op efter Raum-Elv. Der er en stor Fos, som heder Sarpen; nordenfor Fossen gaar der et Nes ud i Elven: tversover dette Nes lod Kong Olaf gjøre et Gjerde af Stene, Torv og Bjelker, og et Dige grave udenfor; der gjorde han en stor Jordborg, og i Borgen bestemte han Plads til Kjøbstevne; der lod han og bygge en Kongsgaard og Mariekirke opføre; ogsaa lod han merke Tomter til andre Gaarde og fik Mænd til at bebygge dem: om Høsten lod han flytte derhen alt, hvad der behøvedes til Vinterophold, sad der med mange Folk og satte sine Mænd i alle Sysler. Kongen forbød al Tilførsel fra Viken op i Gautland, baade Sild og Salt: dette kunde Gauterne ikke vel undvære. Kongen havde stort Julegjestebud, hvortil han
(344) indbød mange Storbønder fra Herederne. Der var en Mand ved Navn Eivind Urarhorn, som havde sin Herkomst fra Øster-Agder; han var en anseet Mand af stor Slægt. Hver Sommer drog han i Hærferd, stundom vestover Havet, stundom i Austerveg eller syd til Friisland, han havde en Snekke paa tyve Sæder og vel udrustet. Han havde været med udenfor Nesje og ydet Kong Olaf Hjelp: da de der skiltes ad, lovede Kongen Eivind sit Venskab og Eivind Kongen sin Bistand, hvor han krævede den. Eivind var nu denne Vinter i Julegjestebudet hos Kong Olaf og fik gode Gaver af ham. Hos Kongen var da ogsaa Brynjulf Ulvalde: han fik i Julegave et guldprydet Sverd af Kongen og dermed den Gaard, som heder Vetteland, en meget stor Hovedgaard. Brynjulf digtede om Gaverne en Vise, der ender saa:

Kongen skjenked mig
Sverdet og Vetteland.

Derhos gav Kongen ham Lendermands Navn, og Brynjulf var
(345) stedse Kongens bedste Ven. Den samme Vinter drog Thrond Hvite fra Throndhjem øster i Jamteland for at kræve Skat i Olaf Digres Navn. Da han havde samlet Skatten, kom Sviakongens Mænd, dræbte ham selv tolvte, toge Skatten og bragte den til Sviakongen. Dette spurte Kong Olaf og syntes heel ilde derom.

(346) Kong Olaf lod Christendomslov paabyde her i Viken paa samme Maade som nord i Landet, og dette gik vel frem, thi Vikverjerne vare langt mere bekjendte med christne Seder end Folk nord i

Landet. I Viken var der nemlig baade Sommer og Vinter fuldt af Kjøbmænd, baade danske og saxiske; Vikverjerne plejede og meget at drage i Kjøbferder til England og Saxland, Flæmingeland eller Danmark: nogle vare i Viking og havde Vintersæde i christne Lande.

Om Vaaren sendte Kong Olaf Bud til Eivind Urarhorn, at han skulde komme til ham. De talte længe i Eenrum. Snart efter drog Eivind i Viking. Han sejlede sydefter Viken og lagde til i Eyker-Øerne ud fra Hisingen. Der spurte han, at Roe Skjaalge var dragen nord til Ordost, hvor han havde samlet Leding og Landskyld i Sviakongens Navn, og at man nu kunde vente ham nordenfra. Eivind roede da ind til Haugesund, men Roe kom just da nordenfra; de stødte paa hinanden i Sundet og strede. Der faldt Roe Skjaalge med næsten 30 Mand, men Eivind tog alt det Gods, Roe havde haft. Derpaa drog Eivind i Austerveg og laa der i Viking om Sommeren. (347)

Der var en Mand ved Navn Gudleik Gerdske, hvis Herkomst var fra Øster-Agder; han var en stor Farmand og Kjøbmand, riig paa Gods, og drog i Kjøbferder til forskjellige Lande. Ofte drog han øster i Gardarike og blev for den Sags Skyld kaldet Gudleik Gerdske. Denne Vaar gjorde Gudleik sit Skib istand og agtede at fare om Sommeren øster i Gardarike. Kong Olaf sendte Bud til ham, at han vilde tale med ham. Da Gudleik kom til Kongen, siger denne, at han vil gjøre Fællig med ham, og beder ham kjøbe sig saadanne kostbare Sager, som i Norge vare vanskelige at overkomme. Gudleik siger, at det skal være, som Kongen vil. Nu lader Kongen Gudleik overantvorde saameget Gods, som han syntes, og Gudleik drog da om Sommeren i Austerveg. De laa en Stund ved Gotland, og gik det da, som det ofte kan gaa, at ikke Alle kunde holde tæt, saaat Folkene i Landet fik Nys om, at paa det Skib var Olaf Digres Handels-Fælle. Gudleik drog om Sommeren i Austerveg til Holmgard og kjøbte der herligt Pell, som han ætlede Kongen til Hædersdragt, derhos og dyrebare Skind og fortrinligt Bordtøj. Om Høsten, da Gudleik foor østenfra, fik han Modvind og laa meget længe ved Øland. Thorgaut Skarde havde om Høsten ladet udspeide, hvor Gudleik ferdedes; nu kom han der imod dem med et Langskib og streed med dem. De verjede sig længe, men da Folkemonen var stor, faldt Gudleik og mange af hans Skibsfolk; en Mængde blev saaret. Thorgaut tog alt deres Gods og de Kostbarheder, der vare bestemte for Olaf, Norges Konge. Thorgaut skiftede al Fangsten ligeligen mellem sine Mænd, men sagde, at Sviakongen skulde have Kostbarhederne; det er dog kun, siger han, en Deel af den Skat, der tilkommer ham af Norge. Thorgaut drog nu øster til Svithjod. Disse (348)

Tidender spurtes snart. Kort efter kom Eivind Urarhorn til Oland. Da han spurte dette, sejlede han øster efter Thorgaut, traf ham i Sviaskærene og streed med ham. Der faldt Thorgaut og de fleste af hans Folk; mange løb overbord. Eivind tog da alt det Gods, de havde taget fra Gudleik, og ligesaa Kong Olafs Kostbarheder. Siden om Høsten foor han tilbage til Norge og bragte Kong Olaf hans Sager; Kongen takkede ham meget for hans Ferd og lovede ham paa ny sit Venskab. Da havde Olaf i tre Vintre været Konge over Norge.

(349) Samme Sommer havde Kong Olaf Leding ude og drog da atter lige øster til Elven, hvor han laa længe om Sommeren. Da gik der Ordsendinger mellem Kong Olaf og Ragnvald Jarl, og Ingeborg Tryggvesdatter, Jarlens Kone. Hun gjorde sig al Umag for at yde Kong Olaf i Norge Bistand og var saare ivrig heri; hertil bidrog saavel, at der var stort Frendskab mellem hende og Kong Olaf, som og, at hun aldrig kunde glemme Sviakongen, at han havde været med at felde hendes Broder Kong Olaf Tryggvesson; hun meente endog, at hun for den Sags Skyld kunde have etslags Fordring paa at raade for Norge. Ved hendes Overtalelser blev Jarlen meget stemt til Venskab med Kong Olaf, og det kom saavidt, at Kongen og Jarlen lagde Stevne mellem sig, og modtes ved Elven. Der talte de om Mangt og Meget, især om hvad der var forefaldet mellem Norges Konge og Sviakongen. De sagde begge, som sandt var, at baade for Vikverjerne og Gauterne var det den største Landskade, at der ej skulde være Kjøbefred mellem Landene; tilsidst satte de Grid og Fred mellem sig indtil næste Sommer, gave hinanden Gaver ved Skilsmissen og sluttede Venskab med hinanden. Kongen
(350) drog derpaa nord i Viken; da havde han alle kongelige Indtægter lige til Elven, og alt Landets Folk var gaaet under ham. Kong Olaf Svenske lagde nu saa stort Had til Olaf Haraldsson, at Ingen maatte kalde ham med sit rette Navn, saa Kongen hørte det; de kaldte ham kun den digre Mand og havde altid meget Ondt at sige paa ham, naar han blev omtalt.

(351) Bønderne i Viken talte imellem sig om, at der intet andet var for, end at Kongerne sluttede Forliig og Fred med hinanden; de sagde, de vare ilde stedte, naar Kongerne herjede paa hinandens Lande. Men Ingen torde djerveligen forebringe Kongen denne Tale. De bade da Bjørn Stallare tale med Kongen herom og bede ham at sende Mænd til Sviakongen for at byde Forliig i hans Navn. Bjørn vilde nødig til og undslog sig, men paa mange af sine Venners Bøn lovede han dog tilsidst at tale herom for Kongen, idet han dog sagde, at han var overbeviist om, at Kongen høist nødig vilde gaa ind paa at give efter for Sviakongen i en eneste Ting.

Denne Sommer kom Hjalte Skeggesſøn udefra Island efter Kong Olafs Budſending; han drog ſtrax til Kongen, ſom tog vel imod ham, indbod ham til at være hos ſig og viſte ham til Sæde hos Bjørn Stallare; diſſe to vare Madfæller, og der blev ſnart godt Fælligſkab mellem dem. Engang, da Kong Olaf havde Stevne med ſine Mænd og Bønderne forat tale om Landets Anliggender, ſagde Bjørn Stallare: Hvad er Eders Agt, Konge, angaaende den Ufred, ſom nu ſtaar paa mellem Olaf Sviakonge og Eder? nu have I begge tilføjet hinanden ſtort Tab paa Mænd, men ligeſaa lidet nu ſom før er der blevet nogen Afgjørelſe paa, hvad Enhver af Eder ſkal have af Riget. Her har I nu ſiddet i Viken een Vinter og to Somre, og vendt alt Landet nordenfor Ryggen; Folk ere kede af at ſidde her, de ſom have Ejendomme eller Odel nord i Landet. Nu er det ſaavel Lendermændenes, ſom de andre Krigsmænds og Bøndernes Vilje, at Sagen paa en eller anden Maade maa blive afgjort. Og ſiden der nu allerede er Grid og Fred med Jarlen og Veſt-Gauterne, der bo her nærmeſt, ſynes Folk, det er bedſt, at I ſender Mænd til Sviakongen forat byde Forliig i Eders Navn; dette vil blive vel underſtøttet af mange af de Mænd, ſom ere hos Sviakongen; thi det er Fordeel for begge Landes Indbyggere baade her og der. Ved Bjørns Tale yttrede Folk ſtort Bifald. Da ſagde Kongen: hvad dette Raad angaar, Bjørn, ſom du har forebragt, da er det billigt, at det og kommer paa din egen Kappe; derfor ſkal du fare i denne Sendeferd; er da Raadet godt, nyder du godt deraf, og er der nogen Fare derved, er du ſelv meſt Skyld deri; det er jo desuden alligevel dit Embede at tale i Forſamlinger, hvad jeg vil have forebragt. Derpaa ſtod Kongen op, gik i Kirke og lod ſynge Høimesſe for ſig. Siden gik han til Bords. Dagen efter ſagde Hjalte til Bjørn: hvorfor er du ſaa tungſindig, Mand, er du ſyg eller vreed paa Nogen? Bjørn fortæller Hjalte ſin Samtale med Kongen og ſiger, at dette var en yderſt farlig Sending. Hjalte ſiger: ſaa er det at tjene Konger: man nyder ſtor Hæder og bliver mere anſeet end Andre, men ofte kommer man i Livsfare, og dog maa man finde ſig i begge Dele. Kongens Lykke er ſtor, og ſtor Forfremmelſe kan man faa ved Ferden, hvis den løber godt af. Bjørn ſagde: du taler om denne Ferd ſom en meget let Sag og vil viſt drage med mig; Kongen ſagde jo desuden, at jeg ſkulde have mine nærmeſte Staldbrødre i Ferden med mig. Jeg ſkal visſelig følge dig, hvis du vil, ſiger Hjalte, thi ſkilles vi ad, vil jeg lede længe, førend jeg finder ſlig en Sidemand.

Faa Dage efter, da Kong Olaf var til Stevne, kom Bjørn ſelv (352)
tolvte til ham; han ſiger da Kongen, at de nu vare rede til at fare Sendeferden, og at deres Heſte ſtode opſadlede udenfor; nu vil jeg, ſiger

Bjørn, vide, med hvilke Erender jeg skal fare, eller hvilke Raad du forelægger os. Kongen svarer: I skulle bringe Sviakongen dette Bud fra mig, at jeg vil sætte Fred mellem vore Lande, til de Grændse-skjel, Olaf Tryggvesson havde før mig, og at dette skal bindes ved faste Løfter, saaat ingen overtræder dem. Hvad Mandtabet angaar, da behøver dette ej at omtales, hvis der skal blive noget Forliig af, thi Sviakongen kan ej med nok saa meget Gods bøde os al den Mand-skade, vi have lidt af ham. Derpaa stod Kongen op og gik ud med Bjørn og de Øvrige; han tog frem et smuktprydet Sverd og en Guldfingerring, rakte Bjørn Sverdet og sagde: Dette giver jeg dig; i Sommer fik jeg det af Ragnvald Jarl: til ham skal I fare og bringe ham dette mit Bud, at han i Raad og Daad maa hjelpe dig til at udrette Erendet; dette kalder jeg vel udført, naar du hører Sviakongens egne Ord, enten han saa siger Ja eller Nej. Denne Ring skal du ogsaa bringe Ragnvald Jarl, og han vil da kjende disse Jerteiner. Hjalte gik nu til Kongen, hilste paa ham og sagde: nu, Konge, trænge vi højligen til, at du lægger din Lykke til denne Ferd; gid vi maa mødes igjen velbeholdne! Kongen spurte, hvor han skulde hen. Med Bjørn, sagde Hjalte. Det vil være til stort Gavn for denne Ferd, siger Kongen, om du bliver med, thi det har ofte viist sig, at du har Lykke med dig; du kan være vis paa, at jeg skal lægge al min Hug til, hvis dette vejer noget, at lade min Lykke følge dig og Eder alle. Bjørn og hans Følge rede nu sin Vej og kom til Ragnvald Jarls Hird, hvor de bleve vel favnede. Bjørn var navnkundig og bekjendt baade af Udseende og Tale for alle dem, som havde seet Kong Olaf; thi paa hvert Thing stod Bjørn op og talte i Kongens Navn. Ingebjørg, Jarlens Kone, gik hen til Hjalte, saa paa ham og kjendte ham; thi hun havde just været hos sin Broder Olaf Tryggvesson, da Hjalte var der. Hun regnede ogsaa Frendskab mellem Kong Olaf og Vilborg, Hjaltes Kone; thi Eirik Bjodaskalle, Astrids Fader og Olaf Tryggvessons Morfader, og Bodvar, Fader til Aaluf, Gissur Hvites Moder og Vilborgs Farmoder, vare Brødre, Sønner af Vikinge-Kaare, Lendermand paa Vors. De vare nu her og nød den venligste Behandling. En Dag gik Bjørn og Hjalte hen at tale med Jarlen og Ingebjørg; Bjørn kom frem med sit Erende og viiste Jarlen Jerteinerne. Jarlen svarer: hvad har der hendt dig, Bjørn, siden Kongen vil din Død? det er saa meget mindre raadeligt for dig at fare med denne Bud-sending, som jeg tror, at Ingen, der taler disse Ord for Sviakongen, slipper uresset bort; Olaf Sviakonge er altfor overmodig til, at man skulde kunne for ham selv holde saadanne Taler, som ej ere efter hans Hoved. Da siger Bjørn; der er intet hendt mig, hvorved jeg har paadraget mig Kong Olafs Vrede, men mange af de Raad, han

udfinder baade for sig selv og sine Mænd, ere af det Slags, at Folk, der ikke have stort Mod, nok kunne være bange for, hvorledes det skal spende af. Men hidtil have alle hans Raad haft nok saa heldigt Udfald, og saaledes, haaber jeg, skal det ogsaa nu gaa. Sandt at sige, Jarl, saa vil jeg drage til Sviakongen og ej vende om, førend jeg har ladet ham høre alle de Ord, Kong Olaf bad mig at bringe ham for Øre, med mindre enten Døden hindrer mig, eller jeg bliver saaledes heftet, at jeg ej kan komme frem; dette er jeg fast bestemt paa at gjøre, enten I nu vil tage Eder af Kongens Budskab eller ej. Da sagde Ingebjørg: jeg skal strax lægge min Hug for Dagen; jeg vil, Jarl, at I skal lægge al Vind paa at understøtte Olafs, Norges Konges, Budsending, saaat dette Erende kan komme frem for Sviakongen, hvorledes han nu end vil svare; om vi end derved maaske kunne paadrage os Sviakongens Vrede, eller miste al vor Ejendom eller Magt, saa vil jeg dog langt heller lade det komme derpaa an, end at det skal spørges, at du af Rædsel for Sviakongen tilsidesætter Kong Olafs Budskab; du har jo baade Byrd og Frendestyrke og al Adkomst til saa stor Frihed her i Sverige, at du kan sige, hvad der ligger dig paa Hjerte, som det vel sømmer sig, og som Alle synes lader sig vel høre, enten Mange høre derpaa eller faa, Rige eller Urige, ja om det saa var Kongen selv. Jarlen svarer: det er klart nok at see, hvad du egger mig til, det kan nok ogsaa være, at jeg føjer dig i at love Kongens Mænd min Bistand, saaat de kunne komme til at fremføre sit Erende for Sviakongen, enten han synes vel eller ilde derom. Men jeg vil raade for, hvorledes vi skulle tage Sagen fat; thi i saa farlig en Sag vil jeg ej løbe efter Bjørns eller Andres Fremfusenhed. Jeg vil, at de skulle dvæle her hos mig til den Stund, da det seer mig ligest ud til, at dette Erende kan faa nogen Fremgang. Da Jarlen saaledes havde tilkjendegivet, at han vilde staa dem bi i denne Sag og yde dem sin Hjelp dertil, takkede Bjørn ham paa det Bedste og sagde, at han vilde følge hans Raad. Bjørn og hans Følge dvælede nu der hos Jarlen en meget lang Stund. Ingebjørg var overordentlig venlig mod (353)
dem; Bjørn talte for hende om sit Anliggende, og syntes ilde om, at Reisen skulde trækkes saa i Langdrag. Baade Hjalte, Bjørn og hun talte ofte sammen om denne Sag. Hjalte sagde: hvis I ville, skal jeg drage til Kongen; jeg er ingen norsk Mand, og Sviarne ville derfor ingen Sag give mig; jeg har spurt, at der hos Sviakongen ere islandske Mænd vel anseede som Kongens Skalde, nemlig Gissur Svarte og Ottar Svarte; af dem kan jeg udforske, hvad jeg kan blive klog paa, angaaende Sviakongen, om denne Sag seer saa gal ud, som det nu heder, eller om den ej lader sig tage fat paa andre Maader; jeg skal nok hitte paa et passeligt Erende at give mig.

Dette tyktes baade Ingebjorg og Bjorn at være et meget snildt Raad, og de aftalte dette ganske bestemt indbyrdes. Ingebjorg sørgede nu for det Fornødne til Hjaltes Reise, medgav ham to gautske Mænd og bød dem at følge ham og være ham lydige saavel i at opvarte ham, som i de Erender, han vilde sende dem. Til at bestride sine Udgifter gav Ingebjørg ham 20 Merker Sølv vejet og sendte Bud og Jerteiner med ham til Ingegerd, Olaf Sviakonges Datter, at hun af al Magt skulde tage sig af hans Sag, hvad det saa var, han kunde være nødsaget til at bede hende om. Hjalte drog afsted, strax han var reisefærdig. Da han kom til Kong Olaf, fandt han snart Skaldene Gissur og Ottar, der bleve meget glade i ham og ginge strax med ham for Kongen. De sagde, at her var kommen en Landsmand af dem, som var en af de mest anseede i deres Land, og bade Kongen modtage ham vel. Kongen bad dem at have Hjalte og hans Følgesvende med sig i deres Flok. Da Hjalte havde opholdt sig der en Stund og gjort Bekjendtskab med flere Folk, syntes alle meget godt om ham. Skaldene vare ofte hos Kongen, thi de vare djerve i sin Tale; ofte om Ugen sad de fremme for Kongens Hojsæde, og Hjalte med dem: de viste ham mest Ærbødighed i alle Dele. Han blev da ogsaa kjendt med Kongen, der gjerne talte med ham, og spurte ham om Tidender fra Island.

(354) Forend Bjorn drog hjemmefra, havde han bedet Sighvat Skald, som da var hos Kong Olaf, at følge med sig; men til den Reise havde Folk just ingen videre Lyst. Bjorn og Sighvat vare gode Venner, og Sighvat kvad en Vise, hvori han lovede ham at følge med, for deres Med eller Venskabs Skyld. Da de rede op i Gautland, kvad Sighvat disse Viser:

Ofte, naar Storm-Stød heftigt
Sejlet paa Konge-Skuden
rysted paa Strind-Sø, lystig
stod jeg i Slud derude.
Dybt vaded Havhesten; Listers
høje Bølger pløjed'
Kjølen, da snart ind i Sundet
Skuden med Bør os førte.

Først i Sommer vi Fyrstens
Fartøj paa Sø ved Øen
under det yndige Land hist
ude lod tjeldprydet flyde.
Men i Høst, mens Sø-Hesten
hurtigt paa Havet traver,
rider jeg her; saa man seer mig
snart hiint, snart dette forrette.

Men da de seent om Aftenen rede op over Gautland, kvad Sighvat:

Hen ad den lange Vej hungrigt
Hallen søger nu Øget
i Mørket. Hov slider Marken;
megen Dag er ej tilbage.

Over Bekke nu Blakken
bær' mig fra Daner fjærmer;
gleed dybt i Diget; nu mødes
Dag og Nat saa fage.

Da rede de ind i Kjøbstaden Skara og langs Gaden frem mod Jarlens Gaard; han kvad:

Smukke Kvinder vil sikkert
stikke ud til os Blikke;
Møen vil Støv-Skyen see, hvor
snart vi langs Ragnvalds By fare.

Brug Sporen hvast, saaat Hestens høres kan af den kjære
haarde Tramp til Gaarden Kvinde, som sidder derinde.

En Dag gik Hjalte frem for Kongen, og Skaldene med ham. (355) Da tog Hjalte saaledes til Orde: Som I veed, Konge, saa er jeg kommen her forat finde Eder, og har faret en lang og besværlig Reise, men siden jeg nu kom over Havet, og hørte om Eders Anseelse, tyktes det mig uforstandigt at fare tilbage, uden at have seet Eder og Eders Herlighed. Det er Lov mellem Island og Norge, at Islændingerne skulle betale Landører, naar de komme til Norge; da jeg kom over Havet, modtog jeg alle mine Skibsfællers Landører. Men fordi jeg veed, at Herredømmet over Norge rettest tilkommer Eder, drog jeg til Eder forat bringe Eder Landørerne. Han viste Kongen Sølvet, og heldte 10 Merker Sølv i Gissur Svartes Skjød. Kongen sagde: det er længe siden Nogen bragte os Sligt fra Norge; jeg vil derfor, Hjalte, vide Eder Tak og Bevaagenhed, fordi I har gjort Eder saadan Flid for heller at bringe os Landørerne, end at betale vore Uvenner dem. Dog vil jeg, at du modtager disse Penge af mig som en Gave og derhos mit Venskab. Hjalte takkede Kongen med mange Ord. Fra den Stund af kom han i den største Yndest hos Kongen og var ofte i Tale med ham; Kongen fandt, hvad der og var en Sandhed, at han var en forstandig og ordsnild Mand. Hjalte siger Gissur og Ottar, at han er sendt til Ingegerd, Kongens Datter, med Jerteiner, der skulde sikkre ham hendes Bistand og Venskab, og bad dem at skaffe ham hende i Tale. De sagde, at dette var en let Sag, og gik en Dag hen til hendes Huse; hun modtog Skaldene godt, thi hun kjendte dem. Hjalte bragte hende Ingebjørgs, Jarlens Kones, Hilsen, sagde, at hun havde sendt ham did forat nyde hendes Bistand og Venskab, og viste hende Jerteinerne. Kongedatteren tog vel herimod og sagde, at han kunde regne paa hendes Venskab. De sade der længe om Dagen og drak; Kongedatteren spurte Hjalte om mange Tidender og bad ham flittigt komme og tale med hende. Han gjorde saa, kom ofte did, talte med Kongedatteren, aabenbarede hende i al Hemmelighed, hvorledes det hang sammen med hans og Bjørns Reise, og spurte om hendes Formening, hvorledes Sviakongen vilde optage det, naar man bragte paa Tale, at der burde sluttes Forliig mellem Kongerne. Kongedatteren svarede og sagde, at det ikke kunde nytte at forsøge paa noget saadant, som at Kongen skulde ville slutte Forliig med Olaf Digre; ja, Kongen var bleven saa vreed paa Olaf, lagde hun til, at han ej engang taalte at høre ham nævne.

Det var en Dag, at Hjalte sad for Kongen og talte med ham; Kongen var heel lystig og meget drukken. Da sagde Hjalte til Kongen: megen og mangfoldig Pragt faar man her see, og nu har jeg med egne Øjne seet, hvad jeg ofte har hørt fortælle, at der er ingen

Konge i Nordlandene saa gjev som du; det er stor Skade, at vi skulle have saa lang og saa farlig en Vej at reise hid til Eder; først er nu det store Hav og dernæst er det jo ej fredeligt at drage gjennem Norge for de Mænd, som ville søge hid til Eder med Venskab: hvorfor prøve da ikke Folk paa at bære Forligelsemaal mellem Eder og Olaf Digre? Meget hørte jeg saavel i Norge som Vestergautland tale om, at alle saa inderligen ønskede, der blev Fred; det er ogsaa sagt mig for sandt om Norges Konges Tale, at han har Lyst til at forliges med Eder; dertil, veed jeg, det bidrager, at han nok indseer, hvorlunde han har langt mindre Magt, end I. Der gik Ord af, at han agtede at bejle til din Datter Ingegerd; derved vilde Forliget højligen bestyrkes; ogsaa er han en meget udmerket Mand, efter hvad jeg hørte sandfærdige Mænd sige. Da svarer Kongen: Sligt maa du ej tale, Hjalte: dog skal jeg for denne Gang ikke tage dig dine Ord ilde op, thi du veed endnu ikke, hvad du har at vogte dig for; her i min Hird maa man ikke kalde hiin digre Mand Konge: heller ikke er det paa langt nær saameget bevendt med ham, som mange snakke om; ogsaa du vil vist finde, at dette Svogerskab ikke er passende, naar du hører, hvad jeg siger; thi nu er jeg nemlig den tiende Konge i Uppsale, saaledes at vi Frender have taget Riget, den ene efter den anden, været Enevoldskonger over mange andre store Lande, og alle været de andre Kongers Overkonger i Nordlandene. Norge er kun lidet og spredt bebygget; der have blot været Smaakonger, men Harald den Haarfagre var den største Konge i det Land; han havde at stride med Fylkeskongerne og tvang dem under sig; han tog sig viseligen vare for at eftertragte Sviakongens Rige; derfor lode Sviakongerne ham sidde i Fred: hertil kom desuden, at der var Frændskab mellem dem. Da Haakon Adelsteensfostre var i Norge, sad han i Fred, indtil han herjede paa Gautland og Danmark. Siden blev der reist en Flok imod ham, og han blev feldt fra Riget. Gunnhilds Sønner bleve og tagne af Dage, saasnart de bleve ulydige mod Danekongen; da lagde Harald Gormsson Norge som skatskyldigt til sit Rige, og alligevel tyktes os Harald Gormsson at staa langt tilbage for Uppsalakongerne, thi Styrbjørn, vor Frende, underkuede ham, og Harald blev hans Mand. Men Eirik den Sejrsæle, min Fader, steeg dog over Styrbjørns Hoved, da de prøvede Styrke med hinanden. Da Olaf Tryggvesson kom til Norge og kaldte sig Konge, taalte vi ikke dette af ham, men jeg og Svein Danekonge droge hen og toge ham af Dage. Nu har jeg erhvervet mig Norge, ikke med mindre Vælde, end du nu kunde høre, og ikke med verre Adkomst end ved at søge det med Kamp, og sejre over den Konge, som før raadde derfor. Du kan nok derfor skjønne, saa klog som du er, at det er langtfra, at jeg vil give Slip paa det Rige for hin digre Mand; det er un=

derligt, at han ikke erindrer, hvor haardt det holdt for ham at slippe ud af Logen, da vi havde stengt ham derinde; dengang, tror jeg vist, at han tænkte paa alt Andet, hvis han blot slap bort med Livet, end oftere at give sig i Kast med os Sviar. Nu skal du, Hjalte, ikke oftere have disse Taler i Munden for mig. Hjalte fandt, at det slet ikke saa ud til, at Kongen vilde lytte til nogen Forligsprøve; han lod det altsaa fare, og slog Talen hen paa noget andet. Noget efter, da Hjalte var i Tale med Kongedatteren Ingegerd, fortalte han hende hele Kongens og sin Samtale. Slige Svar, sagde hun, maatte man vente sig af Kongen. Hjalte bad hende lægge nogle Ord ind hos Kongen og sagde, at det nok vilde hjelpe bedst. Hun sagde, at Kongen vist ikke vilde bryde sig om, hvad hun sagde, men tale skal jeg nok derom, sagde hun, hvis du vil. Hjalte svarede, at han vilde takke hende meget derfor.

Kongedatteren Ingegerd sad en Dag og talte med sin Fader, Kong Olaf. Da hun fandt, at han var i godt Lune, sagde hun: hvad Agt har du nu angaaede Spliden mellem dig og Olaf Digre? Mange klage nu over denne vanskelige Sag; nogle sige, at de have mistet Gods, andre, at de have mistet Frender for Nordmændenes Haand; Alle klage over, at de ikke længer have Fred der i Landet, saaat Ingen af Eders Mænd kan komme til Norge, saalænge dette staar paa. Du handlede dog meget daarligt i at tragte efter Magten i Norge. Landet er fattigt og slemt at fare over, og Folket ikke at lide paa; der til Lands ville Folk heller have enhver Anden end dig til Konge. Skulde jeg raade, da burde du lade af med dit Tilkald paa Norge, men heller i Austerveg tilkæmpe dig det Rige, som dine Forfædre, de fordums Sviakonger, have ejet, og som vor Frende, Styrbjorn, for nylig underlagde sig, men lade Olaf Digre beholde sin Frænde-Arv og slutte Forliig med ham. Kongen svarer vredeligen: det er altsaa dit Raad, Ingegerd, at jeg skal give Slip paa Riget i Norge og gifte dig med Olaf Digre; nej, siger han, før skal Andet ske; hellere skal jeg i Vinter paa Uppsalathing gjøre aabenbart for alle Sviar, at Almenning skal være ude, baade med Folk og Skibe, inden Isene løsne i Vandene; da skal jeg fare i Norge, ødelægge alt Landet med Odd og Egg, brænde det altsammen og saaledes gjengjelde dem sin Utroskab. Kongen var nu saa gal og vreed, at hun ikke kunde faa et eneste Ord ind, og derfor gik hun bort. Hjalte havde passet paa og gik strax hen til hende: han spurte hende da, hvorledes hendes Erende hos Kongen var løbet af. Hun sagde, at det var løbet af, som hun ventede, nemlig at man ikke kunde faa et Ord ind hos Kongen, og at han kun svarede med Trusler; hun bad Hjalte aldrig bringe dette paa Bane for Kongen.

Naar Ingegerd og Hjalte talte sammen, kom de ofte paa Snak

om Olaf Digre; han fortalte hende ofte om ham og hans Sedvaner, og Hjalte roste Norges Konge, som han bedst kunde; det var ogsaa det sandeste, han kunde sige. Hun lod sig dette heel vel behage. Engang, da de taltes ved, sagde Hjalte: faar jeg Lov til at tale for dig, Kongedatter, hvad der ligger mig paa Hjerte? Tal du, siger hun, dog saa, at ingen andre horer det. Da sagde Hjalte: hvorledes vilde du svare, hvis Olaf, Norges Konge, sendte Mænd til dig i det Erende at bejle til dig? Hun rodmede, taug en Stund og svarede, dog roligen: Jeg har just ikke belavet mig paa, hvorledes jeg skal besvare dette Sporsmaal, thi jeg tror ej, jeg kommer til at behove at give noget saadant Svar; dog hvis Olaf er en saa herlig Mand i alle Dele, som du siger, da kunde jeg ikke ønske mig min Mand anderledes, hvis du ellers ikke har rost ham for meget i mange Stykker. Hjalte siger, at han ikke i noget Stykke havde sagt mere om Kongen, end hvad sandt var. Herom talte de ofte med hinanden. Ingegerd bad Hjalte tage sig vare forat nævne noget herom for Andre, af den Grund at Kongen vilde blive vreed paa ham, hvis han fik det at vide. Hjalte fortæller det dog til Skaldene Gissur og Ottar; de sagde, at dette var et saare lykkeligt Raad, hvis det kunde faa Fremgang. Ottar var en maaldjerv Mand og yndet af Hovdinger; han fik snart bragt dette paa Bane for Kongedatteren og opregnede, ligesom Hjalte, Kong Olafs Fuldkommenheder for hende; hun, Hjalte og de øvrige talte ofte sammen herom. Da Hjalte nu ansaa sig vis paa, hvorledes hans Erende var løbet af, sendte han de gautske Mænd, der havde fulgt ham did, afsted og lod dem drage tilbage til Jarlen med Breve fra Kongedatteren Ingegerd og ham selv, baade til Jarlen og Ingebjorg. Hjalte gav disse ogsaa et Vink om, hvad han havde bragt paa Bane for Ingegerd, og ligesaa om hendes Svar. Sendemændene kom til Jarlen lidt før Juul.

(356) Da Kong Olaf havde sendt Bjørn og de Øvrige øster til Gautland, sendte han andre Mænd til Oplandene i det Erende at paabyde Veitsler for sig. Han agtede den Vinter at fare over Oplandene paa Veitsler, thi det havde været de forrige Kongers Skik, hver tredie Vinter at fare paa Veitsler over Oplandene. Han begyndte sin Ferd fra Borg om Hosten og drog først om Vingulmark. Sin Reise ordnede han saaledes, at han optog Veitslerne i Nærheden af Skovbygderne og stevnede alle Bygdemændene til sig: alle dem fornemmelig, som boede længst borte fra Hoved-Herederne. Han ransagede, hvorledes Christendommen overholdtes, og hvor han syntes der var noget at raade Bod paa, lærte han Folket de rette Seder. Saa stor Straf bestemte han, om Nogen ej vilde aflade fra Hedenskaben, at Nogle drev han bort af Landet, Nogle lod han lemlæste paa Hænder eller Fodder, Andre lod han hænge eller hugge, men

ingen lod han ustraffet, som ikke vilde tjene Gud. Saaledes drog han over hele det Fylke; lige strengt straffede han Rige og Urige; han gav dem Lærere og satte saa mange af dem i hvert Hered, som han saa, at det bedst passede; paa denne Maaded rog han over dette Fylke. Da han drog op paa Raumarike, havde han 360 vaabendygtige Mænd. Snart merkede han, at jo længer han kom op i Landet, desto daarligere overholdtes Christendommen. Han gik frem paa samme Viis, omvendte alt Folket til den rette Tro og gav dem store Refselser, som ej vilde lyde hans Ord.

Da den Konge, som raadede for Raumarike, spurte dette, tyktes (357) det ham være en meget slem Sag, thi hver Dag kom mange Mænd til ham, som klagede for ham herover, baade Rige og Urige. Kongen tog det Raad at drage op paa Hedemarken til Kong Rorek, thi han var den klogeste af de Konger, som da vare der. Kongerne talede med hinanden og kom overeens om at sende Bud nord i Dalene til Gudrod Dale-Konge, og ligesaa til Hadeland, til den Konge, som der var, og bede dem komme til dem paa Hedemarken. De vare strax rede, og disse fem Konger kom saaledes sammen paa Hedemarken, paa det Sted, som heder Ringsaker. Den femte Konge var nemlig Ring, Kong Roreks Broder. Kongerne ginge først i Eenrum at samtale. Han, som var kommen fra Raumarike, tog først til Orde og talte om Kong Olaf Digres Ferd og den Ufred, han gjorde, baade ved at dræbe og lemlæste Folk; nogle jagede han af Landet, andre fratog han deres Verdigheder og inddrog deres Gods, om de end nok saa lidet modsatte sig ham, og han drog gjennem Landet med en stor Hær, ikke med det Antal, Loven bestemte. Han siger, at for den Ufred var han selv flygtet did, og at ligeledes mange anseelige Folk paa Raumarike havde flygtet fra sin Odel; omendskjønt nu, siger han, denne Fare er os nærmest, vil det dog ikke vare længe, forend den ogsaa hænger over Eders Hoved, og det er derfor nu bedst, at vi alle tilsammen raadslaa om, hvad Raad vi skulle tage. Da han endte sin Tale, henholdt de sig alle til, hvad Rorek vilde svare. Han sagde: nu er det indtruffet, som jeg frygtede vilde finde Sted, dengang vi havde Stevne paa Hadeland, og I Alle vare saa forhippede paa, at vi skulde hæve Olaf op over vore Hoveder, nemlig at han vilde blive haard at drages med, saasnart han fik Enevældet over Landet. To Kaar ere nu for Haanden, enten at vi alle drage til ham og lade ham skalte og valte mellem os, som han vil; det tror jeg — er det bedste vi kunne velje, — eller ogsaa, at vi reise os imod ham, forend han endnu kommer videre frem over Landet. Om han endog har tre eller fire Hundreder af Folk, saa er det dog ingen Overmagt for os, naar vi alle ere enige. Men ofte er det vanskeligere at sejre for den Hær, hvor flere lige mægtige Mænd ere sammen, end for

den, hvor en Eneste staar i Spidsen: derfor raader jeg helst til at vi ikke forsøge vor Lykke mod Kong Olaf. Derefter talte enhver af Kongerne sligt, som ham syntes; nogle fraraadede at drage til Kong Olaf, Andre opmuntrede dertil, og der blev ingen Beslutning tagen: enhver havde at udsætte paa den Andens Forslag. Da tog Gudrod Dalekonge til Orde, og sagde: Underligt synes det mig, at I saa længe kunne tale frem og tilbage om denne Sag; I ere da tilgavns rædde for Kong Olaf. Her ere vi nu fem Konger tilsammen: Ingen af os er verre ættbaaren end Olaf selv. Vi ydede ham Hjelp til at stride mod Svein Jarl, og han har med vor Styrke erhvervet dette Land. Vil han nu formene enhver af os dette lille Rige, som vi før have haft, og fare frem mod os med Haardhed og Tvang, da kan jeg sige for min Part, at jeg ikke vil finde mig i Kongens Undertrykkelser, og kalder jeg den af Eder ingen Mand, som er bange for at tage Olaf af Dage, naar han farer i Hænderne paa os hid op paa Hedemarken, thi I maa vide, at aldrig ville vi bære Hovedet frit, saalænge Olaf er i Live. Efter denne Opeggelse fulgte de Alle hans Raad. Da sagde Rørek: hvad dette Anslag angaar, da synes det mig nødvendigt at bestyrke vort Forbund, for at Ingen skal svigte den Anden i Troskaben. Nu agte I, naar Olaf kommer hid paa Hedemarken, at anfalde ham til aftalt Stevne, men da vil jeg ikke stole saa sikkert paa Eders Lofter, at Nogle af Eder skulle da kunne være nord i Dalene, andre ude paa Hedemarken. Skal dette Raad stadfestes mellem os, da vil jeg, at vi Dag og Nat skulle være tilsammen, indtil det faar sin Fremgang. Heri samtykte Kongerne, og de droge alle tilsammen; de lode berede Veitsler for sig paa Ringsaker og drikke der rundt, men sende Speidere ud paa Raumarike; de lode strax andre fare afsted, naar de forrige kom tilbage, saaat de Dag og Nat vide, hvorledes det har sig med Olafs Ferd og med hans Folk-Skare.

Kong Olaf drog ind om Raumarike paa Veitsler, aldeles paa samme Maade, som forhen er sagt. Men da Veitslefortæringen ei strak til for Folkemængdens Skyld, lod han Bonderne tilholde at skaffe mere til Veje, naar han fandt det nødvendigt at opholde sig længere paa et Sted; sommesteds dvælede han ogsaa kortere, end bestemt var, og blev derfor hans Reise op til Vandet hurtigere, end det var aftalt. Da Kongerne havde stadfestet hiint Anslag imellem sig, sendte de Bud omkring og stevnede Lendermændene og de mægtige Bonder til sig af alle disse Fylker. Da de kom, holdt Kongerne Stevne med dem alene, aabenbarede Anslaget for dem og aftalte en Stevnedag, naar denne Beslutning skulde udføres; de aftalte, at hver af Kongerne skulde have 360 Mand. Derpaa sendte de Lendermændene tilbage forat samle Folk og støde til Kongerne paa det bestemte Sted.

Dette Anslag fandt de Flestes Bifald: dog gik det her, som man siger, at Enhver har en Ven blandt Uvenner. Ved denne Stevne var (358) nemlig ogsaa Ketil af Ringenes. Da han kom hjem om Kvelden, spiste han Natverd, siden klædde han og hans Huuskarle sig, gik ned til Vandet og toge den Karfe, han ejede og havde faaet af Olaf; i Naustet tætved var alt Tilbehør; dette tog de, satte sig til Aarerne og roede ud efter Vandet. Ketil havde 40 vel bevæbnede Mænd; tidligt om Morgenen kom de ud til Vats-Enden, hvorfra Ketil drog afsted med 20 Mand og lod de andre 20 blive tilbage forat passe paa Fartøjet. Kong Olaf var da just paa Eid, øverst paa Raumarike. Ketil kom did, da Kongen gik fra Ottesang; han modtog Ketil vel; denne sagde, at han strax maatte tale med Kongen. De gaa begge to tilside og tale sammen; Ketil fortæller Kongen, hvilket Anslag Kongerne havde fore, og alle de Forberedelser, han havde hørt. Da Kongen erfarede dette, kaldte han Mænd til sig, sendte Nogle om i Bygden at tilsige Rideskyds; Andre sendte han til Vandet forat tage de Rofartøjer, de kunde faa fat paa og komme ham imode med dem; han selv gik til Kirke og lod synge Messe for sig; derpaa gik han til Bords. Da han havde spiist, skyndte han sig saa hurtigt afsted, som han kunde, og drog op til Vandet, hvor Fartøjerne mødte ham. Han selv gik ombord paa Karfen, og med ham saamange, som den kunde rumme; hver af de Andre fik sig Fartøj, hvor han bedst kunde. Da det leed ud paa Kvelden, satte de fra Land; det var stille Vejr; de roede langsefter Vandet, og havde da Kongen næsten 480 Mand. Forend det dagedes, kom han op til Ringsaker, og Vagterne vidste ikke Ordet af, forend Hæren kom lige op til Gaarden. Ketil og hans Folk vidste nøje Bested om, i hvilke Herberger Kongerne sov; alle disse Herberger lod Kongen omringe og passe paa, at Ingen kom ud: saaledes biede de til det blev lyst. Kongerne havde ikke Folk nok til at gjøre noget Forsvar: de bleve alle fangne og førte frem for Kongen. Kong Rørek var en overmaade klog Mand og haard i sine Raad; Kong Olaf troede, at han ikke var at lide paa, om han end gjorde noget Forliig med ham, lod ham derfor blinde paa begge Øjne og førte ham med sig. Tungen lod han skære af Gudrød Dale-Konge; Ring og de to Andre lod han sverje sig Eed paa, at de skulde fare bort af Norge og aldrig komme tilbage. De Lendermænd og Bønder, som vare aabenbart skyldige i disse svigagtige Anslag, drev han deels fra Landet, deels lod han dem lemlæste, af nogle modtog han Forliig. Herom taler Ottar Svarte:

Gjengjeldt har Guldets milde
Giver vreed de lede
Smaa-Fyrster hele det fule
fiint tænkte Spind af Rænker.

Heldske Herrer lod du,
Hær-Ordner, nyde fordum
Løn som fortjent, da du fandt dem
farligt at true og svarligt.

Smaakongerne, strenge,
Stridsmand, drev ud af Landet;
din Magt ej de mægted
modstaa, men faldt til Fode.
For dig flygted, som hver veed,
fjernt saa Mangen heel bange;
streng skar du Tungen fra Kongen,
som længst fra Nord var kommen.

Der, hvor fem Drottner for bød',
du skalter nu og valter;
dig skjenker Gud den gode
Gavn og Held og Vælde.
Ud til Eid de brede
Ættlande under dig stande;
hidtil ingen Spyd-Slynger
saadant Rige har raadet.

Kong Olaf lagde da under sig det Rige, disse fem Konger havde haft, og tog Gisler af Lendermænd og Bonder. Han tog Veitslegjeld nord fra Dalene og vide om Hedemarken; derpaa vendte han tilbage til Raumarike og siden vester til Hadeland. Den Vinter døde hans Maag, Sigurd Syr. Kong Olaf tog da sin Vej til Ringerike, og hans Moder Aasta gjorde et stort Gjestebud mod ham. Da bar Olaf ene Kongenavn i Norge.

(359) Der fortælles, at da Kong Olaf var i Gjestebudet hos sin Moder Aasta, ledede hun sine Børn frem og viiste ham dem. Kongen satte sin Broder Guthorm paa det ene Knæ, og paa det andet Halfdan. Kongen betragtede Drengene; han satte et barskt Ansigt op og saa vredt paa dem: da forfærdedes Drengene. Aasta bar nu til ham sin yngste Søn ved Navn Harald; han var dengang treaarsgammel. Kongen saa barskt paa ham ogsaa, men Drengen saa op paa Kongen igjen. Kongen tog ham nu i Haaret og drog til, men Drengen tog fat i Kongens Mundskjegg og luggede. Kongen sagde: hevnlysten bliver du med Tiden, Frænde. Dagen efter gik Kongen med sin Moder Aasta omkring ude paa Gaarden; de kom hen til et Tjern, der stode Smaadrengene, Guthorm og Halfdan, Aastas Sønner og legte sig. De havde gjort sig store Gaarde og Kornlader, mange Nød og Faar, som de legte med. Ikke langt derfra ved en Leervik stod Harald og havde en Mængde Træspaaner, der flode ved Landet. Kongen spurte ham, hvad det skulde betyde: det var hans Hærskibe, sagde han. Kongen lo og sagde: det kan nok hende sig, Frænde, at du kommer til at raade for Skibe. Da kaldte Kongen Halfdan og Guthorm derhen. Han spurte Guthorm: hvad vilde du eje mest af, Frænde? Agre, siger han. Hvor store Agre vilde du eje, siger Kongen. Jeg vilde, svarer han, at dette Nes, som gaar ud i Vandet, hver Sommer var tilsaaet. Paa Neset stode ti Gaarde. Der kunde staa meget Korn, svarer Kongen. Han spurte nu Halfdan, hvad han vilde eje mest af. Køer, siger han. Hvor mange vilde du da eje, siger Kongen. Naar de gik til Vands, sagde Halfdan, skulde de staa som tykkest rundt om Vandet. Store Ejendomme ville I have, svarer Kongen; deri ligne I Eders Fader. Kongen spor nu

Harald, hvad han vilde eje mest af. Huuskarle, siger han. Hvor mange vilde du da eje, sagde Kongen. Saamange, svarede han, at de i eet eneste Maal kunde opæde min Broder Halfdans Koer. Kongen lo og sagde: her opfoder du vist en Konge, Moder. Flere af deres Ord dengang have vi ej hort fortælle.

I Svithjod var det en gammel Skik, medens Landet var hedensk, (360)
at Hoved-Blotet skulde være i Uppsale ved Gomaanedstid: da skulde man blote til Fred og Sejr for Kongen, og dertil skulde Folk soge fra hele Sverige. Der skulde da ogsaa alle Sviars Thing holdes, ligeledes var der Marked og Kjobstevne, som stod en Uge. Efterat Christendommen var indkommen i Svithjod, vedvarede dog Lagthinget og Markedet, men nu, siden Christendommen forlængst er almindelig antagen i Svithjod, og Kongerne ikke længer pleje at have sit Sæde i Uppsale, er Markedet flyttet til Kyndelsmisse; saaledes har det nu vedvaret i lang Tid, dog staar det nu ikke længere end tre Dage [1]). Der er Sviarnes Thing, og didhen soge de fra hele Landet. Sverige bestaar af mange Dele. En af disse er Vester-Gautland, Vermeland og Marker, og alt hvad dertil ligger: denne Deel er saa stor, at 1320 Kirker ligge under den Biskop, som er derover. En anden Deel af Landet er Oster-Gautland, ogsaa et Biskopsdomme; dertil horer nu Gotland og Oland, og udgjor alt det tilsammen et endnu storre Biskopsdomme. I Svithjod selv er der en Deel af Landet, som heder Sudermanland: det er et Biskopsdomme. Dernæst heder en Deel Vestmanland eller Fjadrundaland, ogsaa et Biskopsdomme. Den tredje Deel af Svithjod heder Tiundaland, den fjerde Aattundaland, den femte Sjoland med Tilliggende, oster langs Havet. Tiundaland er den fornemste og bedste Bygd i Svithjod, thi af den hænger hele Riget; der ligger Uppsale; der er Kongesædet og Erkesædet, og derefter har ogsaa Uppsale-Ode sit Navn; saaledes kalde nemlig Sviarne Svia-Kongens Ejendom [2]). Enhver Deel af Landet har sit Lagthing og sin egen Lov i mange Stykker; over hver Lag er en Lagmand, og han raader mest hos Bonderne, thi det skal være Lov, som han finder for godt at opsige. Naar Kongen eller Jarlen eller Biskopperne fare over Landet og holde Thing med Bonderne, svarer Lagmanden i disses Navn, og de folge ham alle sammen, saaat overmægtige Mænd neppe tor komme paa deres Thing, hvis ikke Bonder og Lagmand tilstede det. Hvor Lovene ere forskjellige, skulle de alle rette sig efter Uppsalelovene, og de andre Lagmænd skulle være den Lagmands Undermænd, som er i Tiundaland. Paa (361)
den Tid var der i Tiundaland en Lagmand ved Navn Thorgny; hans Fader heed Thorgny Thorgnysson; deres Forfædre, Son efter Fader,

[1]) Dette er det saakaldte Distingens Marked. [2]) Se ovenfor Cap. 12, Side 9.

havde i mange Kongers Tid været Lagmænd i Tiundaland. Thorgny var nu gammel; han havde en stor Hird om sig og sagdes at være den forstandigste Mand i Sverige. Han var Ragnvald Jarls Frænde og Fosterfader.

(362) Nu skulle vi gaa tilbage til, hvad der blev fortalt, at de Mænd, som Ingegerd Kongedatter og Hjalte havde sendt østenfra, kom til Ragnvald Jarl. De frembare sit Erende for Ragnvald Jarl og Ingebjørg, hans Kone, og sagde, at Kongedatteren ofte havde talt for Sviakongen om at slutte Forliig med Olaf Digre, og at hun var den bedste Ven af Kong Olaf, men at Sviakongen blev vreed hver Gang, hun nævnte Olaf, og at det ikke saa hende ud til noget Forliig, saaledes som Sagerne nu stode. Jarlen sagde Bjorn, hvad han havde spurt østenfra, men Bjorn sagde endnu som før, at han ikke vilde vende tilbage, førend han havde fundet Sviakongen; han siger, at Jarlen havde lovet at følge med ham til denne. Nu lider Vintren frem. Strax efter Julen giver Jarlen sig paa Reisen med fertí Mand, i Følge med ham var ogsaa Bjorn og dennes Ledsagere: Jarlen drog øster lige til Svithjod. Da han søgte op i Landet, lod han sine Mænd drage i Forvejen til Uppsale og sendte Bud til Ingegerd Kongedatter, at hun skulde komme ham imode ud til Ulleraker, der havde hun store Gaarde. Da Kongedatteren fik Jarlens Bud, forsømte hun ikke Reisen, men gjorde sig rede med mange Mænd. Hjalte lavede sig til at drage med hende. Da han skulde reise, gik han for Kong Olaf og sagde: sid du nu lykkeligst af alle Konger; det er sandt at sige, at jeg ingensteds er kommen, hvor jeg har seet saadan Pragt, som hos dig; det skal jeg fortælle, hvorsomhelst jeg herefter kommer, og vil jeg bede dig, Konge, om at du vil være min Ven. Kongen svarer: hvorfor har det saadan Hast med dig, Hjalte, hvor skal du hen? Hjalte svarer: jeg skal ride ud paa Ulleraker med din Datter Ingegerd. Kongen sagde: saa farvel da; du er en forstandig og beleven Mand, der kan vel med at omgaaes de fornemste Mænd. Hjalte gik da bort. Ingegerd Kongsdatter reed ud til sin Gaard paa Ulleraker: der lod hun berede et stort Gjestebud for Jarlen. Jarlen kom og blev vel modtagen; han dvælede der nogle Nætter. Han og Kongedatteren talede Mangt og Meget sammen, især om den svenske og den norske Konge: hun siger til Jarlen, at det ikke tyktes hende være stort Haab om Forliig. Da sagde Jarlen: Hvorledes vil du blive til Sinds, Frænke, hvis Olaf, Norges Konge, bejler til dig? Os synes dette allerhelst at maatte kunne bidrage til Forliig, hvis der stiftedes Svogerskab mellem Kongerne. Men jeg vil ej befatte mig med den Sag, hvis jeg veed, at den er tvertimod din Vilje. Hun svarer: min Fader faar vel raade for mit Giftermaal; men blandt mine andre Frænder er du den, hvem jeg helst

vilde overlade at sørge for mig i Sager, der synes mig sær vigtige; hvor raadeligt finder du nu dette? Jarlen tilskyndede hende meget dertil og opregnede mange herlige Egenskaber hos Kong Olaf til hans Roos; han fortalte hende omstændeligere om de sidste Tildragelser, hvorledes Kong Olaf paa een Morgen havde fanget fem Konger og stødt dem alle fra Riget, men lagt deres Ejendomme og Riger under sit Vælde. Mangt og Meget talte de om denne Sag og kom i alle Samtaler vel overeens.

Da Jarlen var ferdig, drog han bort, og Hjalte med ham. (363)
En Dag om Kvelden kom Ragnvald Jarl til Thorgny Lagmands Bolig: der var en stor og prægtig Gaard; mange Mænd stode ude. De favnede Jarlen godt og toge mod Hestene og de øvrige Sager. Jarlen gik ind i Stuen; derinde var en stor Sværm af Mennesker; i Højsædet sad en gammel Mand, hvis Lige i Storhed Bjørn og hans Følge aldrig havde seet; Skjegget var saa sidt, at det laa i hans Knæ og udbredte sig om hele Bringen; han var en væn Mand, af et verdigt Udseende. Jarlen gik hen for ham og hilste ham. Thorgny bød ham hjertelig velkommen og bad ham gaa til det Sæde, hvor han plejede at sidde; Jarlen satte sig paa den anden Side ligeoverfor Thorgny. De var der i nogle Nætter, indtil Jarlen kom frem med sit Ærende og bad, at Thorgny skulde gaa i Maalstuen med ham. Bjørn og hans Følge gik didhen med Jarlen. Da tog Jarlen til Orde og fortalte, hvorledes Olaf, Norges Konge, havde sendt Mænd øster til ham forat faa Fred istand, han talte ogsaa vidtløftigt om, hvor slemt det var for Vestgauterne, at der var Ufred mellem dem og Norge; han sagde ligeledes, hvorledes Olaf, Norges Konge, nu havde sendt Mænd heelt hid, og at disse Sendemænd nu vare der tilstede, og at han havde lovet at følge dem til Sviakongen; men lagde til, at Sviakongen tog denne Sag saa tungt, at han truede Enhver med, at det ikke skulde bekomme ham vel at befatte sig med denne Sag. Nu er det saa, Fosterfader, siger Jarlen, at jeg alene ikke er denne Sag voxen, derfor har jeg begivet mig til dig, og venter nu af dig gode Raad og Bistand. Da Jarlen holdt op at tale, taug Thorgny en Stund, men da han tog til Orde, sagde han: Underligt bære I Eder ad; I attraar at bære Hedersnavn, men kunne ikke raade eller overlægge for Eder selv, saasnart I komme i nogen Knibe; hvorfor betænkte du ikke i Forvejen, forend du lovede denne Ferd, at du ej er mægtig nok til at tale med Olaf? Da synes det mig ligesaa hederligt at være i Bondernes Tal, men have fri Raadighed over sine Ord, til at tale hvad man vil, om endog Kongen er tilstede. Men jeg skal komme til Uppsala-Thing og staa dig bi, saaat du uræd kan tale for Kongen, hvad du lyster. Jarlen takkede ham venligt for dette Løfte, blev hos Thorgny og reed med

ham til Uppsala=Thing. Der var en Mængde Folk; Kong Olaf var ogsaa tilstede med sin Hird.

(364) Den første Dag, da Thinget var sat, sad Kong Olaf paa sin Stol, og hans Hird rundt om ham. Paa den anden Side af Thinget sad Ragnvald Jarl og Thorgny paa een Stol; foran dem sad Jarlens Hird og Thorgnys Huuskarle=Skare; bag Stolen og rundt om paa alle Kanter stod hele Bonde=Mængden. Nogle ginge op paa Højder og Hauge for derfra at høre til. Da Kongens Erender, som plejede at tales paa Thingene, vare behandlede, og man var ferdig dermed, stod Bjørn Stallare op ved Jarlens Stol og sagde højt: Kong Olaf sendte mig hid i det Erende, at han vil byde Sviakongen Forliig og det Landeskifte, som fra gammel Tid har været mellem Norge og Svithjod. Han talte højt, saaat Sviakongen grant hørte det. I Førstningen, da denne hørte Kong Olaf nævne, troede han, at Manden havde et eller andet Erende hos ham selv at udrette, men da han hørte tale om Forliig og Landeskifte mellem Svithjod og Norge, skjønnede han, hvorfra det kom; da foor han strax op, raabte højt, at den Mand skulde tie, og at saadant ikke gik an. Bjørn satte sig da ned. Saasnart det blev stille igjen, stod Ragnvald Jarl op og talte. Han nævnte om Olaf Digres Sendebud og Forliigstilbud til Sviakongen, og om at Vestergauterne sendte Kong Olaf den indstændige Begjering, at han skulde slutte Forliig med Norges Konge; han opregnede alt det Afbrek, Vestergauterne lede ved at savne alt det fra Norge, som de behøvede til sit Underhold, og paa den anden Side at være udsatte for deres Angreb og Herjen, hvis Norges Konge samlede en Hær, og herjede hos dem. Jarlen sagde og, at Olaf, Norges Konge, havde sendt Mænd derhen i det Erende at bejle til hans Datter Ingegerd. Da Jarlen endte sin Tale, stod Olaf Sviakonge op. Han svarede heel tungeligen paa Forliigstilbudet, men gav Jarlen haarde og store Bebreidelser for hans Djervhed, at han havde vovet at slutte Stilstand og Fred med den digre Mand og stiftet Venskab med ham; han kaldte ham en sand Landsforræder mod sin Konge, erklærede det billigt, at Ragnvald Jarl blev jaget ud af Riget, og sagde, at alt Sligt kom af hans Kone Ingebjørgs Opeggelser, og at det var det uklogeste Raad, at han skulde have faaet Lyst til at at egte slig en Kone. Han talte langt og haardt og sluttede atter med Udfald mod Olaf Digre.

(365) Da han satte sig, var der først en Stilhed. Derpaa stod Thorgny op. Da han reiste sig, stod ogsaa alle de Bønder op, som forhen havde siddet, og alle de, som forhen havde været paa andre Kanter, flokkede sig til forat høre efter, hvad han sagde. Der var da først et stort Gny af Mennesker og Vaaben, men da det blev stille, sagde Thorgny: anderledes ere nu Sviakongerne til Sinds, end før i Ti=

den. Thorgny, min Farfader, kunde erindre Uppsalakongen Eirik Eimundssøn og fortalte om ham, at saalænge han var i den raskeste Alder, havde han hver Sommer Leding ude, drog til forskjellige Lande og underlagde sig Finland og Karelen, Eestland og Kurland og mange Stykker af Østerlandene; man kan jo endnu se de Jordborge og andre Storverk, han gjorde, men dog var han ikke saa overmodig, at han ej vilde høre paa Folk, der havde Nødvendigt at tale med ham. Thorgny, min Fader, var lang Tid hos Kong Bjørn og kjendte hans Maade at være paa; i Bjørns Tid stod hans Rige med stor Kraft og leed intet Tab: han var god at komme til Rette med for sine Venner. Jeg selv kan erindre Kong Eirik den Sejrsæle og var med ham paa mangt et Tog; han øgede Sviarnes Rige og verjede det tappert; ogsaa han tog godt imod Raad af os. Men denne Konge, vi nu have, tillader ingen Mand at tale med sig uden alene det, han selv vil have; herpaa driver han af al sin Magt, men lader sine Skatlande gaa fra sig af Mangel paa Raskhed og Driftighed. Han attraar at have Norges Rige under sig, noget som ingen Sviakonge forhen har attraaet, og det forvolder mangen Mand Uro. Nu er det vor, Bøndernes, Vilje, at du, Kong Olaf, slutter Forliig med Olaf Digre, Norges Konge, og giver ham din Datter Ingegerd til Egte. Men hvis du vil atter underkaste dig de Lande i Austerveg, som dine Frænder og Forfædre der have ejet, da ville vi Alle staa dig bi deri. Vil du ikke samtykke i hvad vi sige, da ville vi angribe og dræbe dig og ikke taale Ufred og Ulov af dig; saaledes have vore Forfædre gjort i fordums Dage; de styrtede fem Konger ned i en Kilde paa Morathing, fordi de vare altfor opblæste af Overmod, ligesom du mod os: sig os nu paa Timen, hvad du veljer af disse to. Strax gjorde Mængden Vaabenbrag og stort Gny. Kongen staar da op og siger, at han i Alt vil rette sig efter Bøndernes Vilje, at saaledes havde alle Sviakonger gjort, at de lode Bønderne raade med sig i Alt hvad de vilde. Da standsede Bøndernes Knurren. Derpaa talte Høvdingerne, Kongen, Jarlen og Thorgny sammen, og sluttede Fred og Forliig fra Sviakongens Side, eftersom Norges Konge havde sendt Bud om; paa det Thing blev det aftalt, at Ingegerd, Kong Olafs Datter, skulde giftes med Kong Olaf Haraldssøn. Kongen haandgav Jarlen hendes Festemaal og overdrog ham sit hele Ombud i dette Anliggende; efter saa forrettet Sag skiltes de ad paa Thinget. Da Jarlen drog hjemover, kom han sammen med Ingegerd Kongedatter, og de talede med hinanden om denne Sag. Hun sendte Kong Olaf en Kaabe af Pell med Silkebaand. Jarlen drog tilbage til Gautland og Bjørn med ham. Bjørn blev en liden Stund hos ham og drog derpaa tilbage til Norge med sit Følge. Da han kom til Kong Olaf og sagde ham, hvorledes

Erendet var løbet af, takkede Kongen ham meget for hans Ferd og sagde, som sandt var, at Bjørn havde haft Lykke med sig, som i denne Ufred kunde faa sit Erende udrettet.

(366) Mod Vaaren drog Kong Olaf ud til Søen, lod sine Skibe gjøre ferdige, stevnede Folk til sig og drog om Vaaren heelt ud efter Viken til Lidandesnes; han drog lige nord til Hordaland. Han sendte da Bud til alle Lendermænd og opnævnede tillige alle de mægtigste Mænd af Herederne; denne Ferd beredede han nemlig paa det Prægtigste, da han vilde drage sin Festemø imøde. Gjestebudet skulde staa om Høsten, øster ved Elven, ved Landemæret.

Kong Olaf førte den blinde Kong Rørek med sig. Da hans Saar vare lægte, gav Olaf ham to Mænd til hans Tjeneste, lod ham sidde i Høisædet hos sig og holdt ham med Drik og Klæder i alle Dele ligesaagodt, som han forhen havde holdt sig selv. Rørek var faatalende og svarede tvert og kort, naar Folk talte til ham; han havde for Skik at lade sin Skosvend lede sig ude om Dagen, afsides fra andre Folk: da pryglede han Drengen. Da nu denne løb fra ham, sagde han til Kong Olaf, at den Dreng ej vilde tjene ham; Olaf skiftede nu Tjenestefolk for ham, men det gik ganske som forhen, at ingen af Tjenestefolkene kunde holde ud med Kong Rørek. Da satte Olaf til at følge og gjæte Rørek en Mand ved Navn Svein, som var Kong Røreks Frænde og fordum havde været hans Mand. Rørek holdt fremdeles ved med sin Tverhed og sine eenlige Udfarter. Men naar han var alene med Svein, var han lystig og snaksom; han mindtes da paa mange Ting, som før havde skeet og tildraget sig i hans Dage, da han var Konge; han mindtes sit forrige Liv, og hvem der havde gjort Forandring deri, ødelagt hans Magt og Lykke og gjort ham til en Almissemand. Men det tykkes mig dog allertungest, sagde han, at du eller mine andre Frænder, der tegnede Eder til at blive dygtige Mænd, skulle vanslegte saa skammeligen, at I ej prøve at hevne nogen af de Beskæmmelser, der ere tilføjede vor Ætt. Saadanne Harmtaler havde han ofte i Munden. Svein svarer og siger, at de havde med overmægtige Mænd at bestille, og selv faa Kræfter. Rørek sagde: hvorfor skulle vi leve saa længe beskæmmede og lemlæstede, uden fordi det maaske kunde falde sig saa, at jeg blinde Mand sejrede over ham, der sejrede over mig Sovende? Saa velan da! lader os dræbe Olaf Digre. Han venter nu ingen Fare; jeg skal give Raadet, og heller ikke vilde jeg spare mine Hænder, hvis jeg kunde nytte dem, men det kan jeg ikke for min Blindheds Skyld; derfor skal du bære Vaaben paa ham. Naar Olaf først er dræbt, veed jeg, af hvad jeg kan forudse, at Riget kommer under hans Uvenner: da kan det hende, at jeg bliver Konge, og skal du da være min Jarl. Saa

vidt drev han det ved sin Foresnakken, at Svein lovede at følge dette Uraad. Anslaget blev saaledes lagt, at da Kongen skulde gaa til Aftensang, stod Svein ude i Svalen med draget Sax under Kappen. Men da Kongen gik ud af Stuen, gik han fortere frem, end Svein havde ventet; han saa Kongen i Ansigtet, da blegnede han og blev hviid som et Liig; hans Hænder sank ned. Kongen saa hans store Rædsel og sagde: hvad er nu paa Ferde, Svein, vil du svige mig? Svein kastede Kappen og Saret fra sig, faldt ned for Kongens Fødder og sagde: jeg giver mig ganske i Guds og Eders Vold, Konge! Kongen bød sine Mænd tage Svein, og blev han da sat i Jærn. Han lod nu Noreks Sæde flytte over paa den anden Bænk, men Svein gav han Grid, og han forlod Landet. Kongen gav nu ogsaa Norek et andet Herberge at sove i, end det hvori han selv sov; i det Herberge sov mange Hirdmænd; to Hirdmænd satte han til at følge Kong Norek Dag og Nat, som længe havde været hos Kong Olaf, og af prøvet Troskab mod ham; det er ikke omtalt, at de skulle have været storættede Mænd. Kong Nørek var enten taus i mange Dage, saaat Ingen kunde faa et Ord af ham, eller ogsaa var han stundom saa lystig og glad, at man fandt Gammen i hvert Ord, han sagde; stundom sagde han kun Lidet og Ondt. Stundom hændte det og, at han drak Enhver af Bænken og gjorde alle ufore, som vare om ham, men oftest drak han lidet. Kong Olaf gav ham rigeligt Penge at holde sig for. Ofte, naar han kom til sit Herberge, og førend han lagde sig til at sove, lod han tage Mjød ind, nogle Bytter, og gav alle Mændene i Herberget at drikke. Heraf blev han meget afholdt.

Der var en Mand ved Navn Finn Litle, fra Oplandene; Andre (367) sige, at han var finsk af Ætt; han var mindre end de Fleste, men og rappere paa Foden, saaat ingen Hest kunde naa ham. Han var fremfor Alle øvet i at løbe paa Skid og skyde med Bue; han havde længe været Kong Noreks Tjenestemand og ofte faret i hans Erender, hvor det kom an paa Troskab; han kjendte Vejene overalt paa Oplandene og var kjendt med alt Storfolket der. Da Kong Norek var tagen i Bevogtning paa Reisen, slog Finn sig i deres Ferd, og holdt sig oftest i Drengenes og Tjenestemændenes Flok. Saa ofte han kunde, søgte han at opvarte Kong Nørek og komme i Tale med ham; Kongen vilde ikke tale længe med ham ad Gangen, forat Ingen skulde fatte Mistanke til deres Samtaler. Da det leed ud paa Vaaren, og de søgte ud i Viken, blev Finn borte fra Følget i nogle Dage; da kom han tilbage igjen og var rolig en Stund. Saaledes gik det ofte, og man brød sig intet derom, thi der fulgte altid mange Omløbere med Hæren.

Kong Olaf kom til Tunsberg før Paaske og dvælede der længe (368)

om Vaaren; til Byen kom der da mange Kjøbskibe, baade Saxer og Daner, østenfra Viken og nordenfra Landet. Der var en Mængde Folk samlede. Aaringen var god, og der var megen Sviir og Drik. Det hendte sig en Kveld, at Kong Rørek var kommen til sit Herberge, temmelig seent; han havde drukket meget og var meget lystig. Da kom ogsaa Finn Litle ind med en Mjødbytte; Mjøden var paasat med Urter og saare sterk. Kongen lod give Alle dem, der vare inde, at drikke, indtil Enhver sovnede i sit Rum. Finn var imidlertid gaaet bort, men der brandt Lys i Herberget. Da vakte Kong Rørek de Mænd, der plejede at følge ham, og sagde, at han skulde ud i Gaarden. De havde en Lygte med sig, men ude var det belgmørkt. I Gaarden var der et stort Vandhuus, som stod paa Stolper, og en Trappe at gaa op til Døren. Da nu Rørek og de to Andre sade i Gaarden, hørte de en Mand sige: hug du den Djevel. I det samme hørte de en Bragen og Dunk, som om noget faldt. Kong Rørek sagde: de have da drukket tilgavns, som slaas der, skynder Eder hen og skiller dem ad. De skyndte sig strax og løb ud, men da de kom paa Trappen, blev den Bagerste huggen først ned, og begge dræbte. Det var Røreks Mænd, som da vare komne did, Sigurd Hiit, der havde været hans Merkesmand, selv tolfte; der var ogsaa Finn Litle. De droge Ligene op mellem Husene og toge Kongen med sig, løb ud paa en Skude, de havde, og roede bort. Sighvat Skald sov i Kong Olafs Herberge; han stod op om Natten og hans Skosvend med ham, og gik til det store Vandhuus. Da de skulde gaa tilbage og ned ad Trappen, skreed Sighvat med Foden og faldt paa Knæ; han tog for sig med Hænderne og følte, der var vaadt under; han sagde da: Kongen har nok i Kveld gjort mange af os ustøde paa Foden, og lo. Da de kom ind i Herberget, hvor der brandt Lys, spurte Skosvenden: har du skrubbet dig, eller hvorfor er du saa blodig overalt? Han svarer: skrubbet mig har jeg ikke, men dette betyder nok Eet eller Andet. Han vakte da Thord Folessøn, Merkesmanden, sin Sengefælle; de ginge ud med en Lygte og fandt snart Blodet; de søgte da videre, fandt strax Ligene og kjendte dem igjen; de saa og, hvor der laa en stor Træstubbe med store Hugg i, og det viiste sig siden, at dette havde været saaledes gjort for at skuffe og lokke ud dem, der vare dræbte. Sighvat og Thord talte mellem sig om, at Kongen nødvendigviis burde vide disse Tidender saa snart som muligt; de sendte strax Svenden til det Herberge, hvor Kong Rørek havde været: der sov alle Mænd, men Kongen var borte. Han vakte nu de Mænd, som vare derinde, og fortalte, hvad der var skeet; de stode op og gik ud i Gaarden, der hvor Ligene laa. Men uagtet man fandt det saa nødvendigt, at Kongen som snarest burde vide dette, torde dog Ingen vekke ham.

Da sagde Sighvat til Thord: hvad vil du helst, Staldbroder, enten vekke Kongen eller fortælle ham, hvad der er skeet? Vekke ham tor jeg aldeles ikke, sagde Thord, men jeg skal fortælle ham Tidenden. Sighvat sagde da: der er endnu en stor Deel af Natten tilbage, og kanske har Rorek inden Dag faaet sig saa godt Gjemmested, at han siden ikke bliver god at finde; men endnu kan de ikke være langt borte. Den Skam skal dog aldrig hende os, at vi ej lade Kongen vide denne Sviig; gak du op i Herberget, Thord, og bi der, til jeg kommer. Da gik Sighvat til Kirken, vakte Klokkeren, bad ham ringe for Kongens Hirdmænds Sjæl, og nævnte de Dræbtes Navne. Klokkeren gjorde, som han bad. Ved Ringningen vaagnede Kongen, satte sig op og spurte, om det alt nu var Ottesangstid. Thord svarer: nej, det er værre paaferde; store Tidender ere skeede; Rorek er bleven borte og to af Eders Hirdmænd dræbte. Kongen spurte nu, om hvorledes Alt var tilgaaet. Thord sagde ham, hvad han vidste. Da stod Kongen op og lod blæse til Hirdstevne. Da Folk vare komne sammen, nævnte Kongen Mænd til at fare allevegne fra Byen forat lede efter Rorek paa Sø og Land. Thore Lange tog en Skude og drog afsted med 30 Mand; da det lysnede, saa de to smaa Skuder fare foran sig. Da de saaes, roede de paa begge Sider saa hurtigt som muligt. Der var Kong Rorek med 30 Mand. Da de kom nærmere sammen, drejede Roreks Skuder mod Landet, og der løb alle Folkene paa Land, undtagen Kongen, som satte sig i Løftingen, bad dem fare vel og ønskede, at de maatte mødes igjen i god Behold. Strax derpaa roede ogsaa Thore med sine Folk til Land. Da skød Finn Litle en Piil, som traf midt paa Thore, der fik sin Bane deraf; Sigurd Hiit og de øvrige løb alle ind i Skoven. Thores Mænd førte hans Liig saavelsom Kong Rorek med sig ud til Tunsberg. Kong Olaf tog nu Kong Rorek i sin Forvaring, lod ham nøje gjæte og tog sig saare ivare for hans svigagtige Anslag; Dag og Nat fik han Mænd til at gjæte ham. Kong Rørek var da meget lystig, og man kunde ikke merke andet paa ham, end at han jo fandt sig nok saa vel fornøjet.

Christi Himmelfartsdag gik Kong Olaf i Højmesse. Biskoppen gik (369)
i Procession og ledsagede Kongen om Kirken, og da de kom tilbage og gik ind, ledede Biskoppen Kongen til hans Sæde nordentil i Choret; næst ham sad Kong Rorek, som han plejede, og havde Kappen for sit Ansigt. Da Kong Olaf havde sat sig, tog Kong Rorek med Haanden paa hans Axel og trykkede; du er jo silkeklæd idag, Frænde, sagde han. Ja, svarede Kong Olaf; idag holdes stor Højtid til Minde om, at Jesus Christus steeg fra Jorden til Himlen. Kong Rørek svarede: hvad I fortælle om Christus, skjønner jeg dog ikke saameget af, at det fester sig i min Hu; dog der er jo skeet meget

forunderligt i gammel Tid. Da Messen begyndte, stod Kong Olaf op, løftede Hænderne over Hovedet og bøjede sig mod Alteret, saaat Kappen gleed ned af Skuldrene paa ham. Da sprang Kong Rorek hurtigt og haardt op og stak til Kong Olaf med en Saxkniv, af det Slags, som kaldes Rytinger; Stikket kom i Kappen ved Skuldrene, da Kongen havde ludet frem; Klæderne fik svære Skaar, men Kongen selv gik fri. Da Kong Olaf merkede dette Anfald, løb han frem paa Gulvet. Kong Rorek stak anden Gang efter ham med Saxet, men traf ham ikke, og sagde: flyr du nu, Olaf Digre, for mig, som er blind? Kongen bød sine Mænd gribe ham og føre ham ud af Kirken; saa skeede. Efter disse Tildragelser eggede Folk Kong Olaf til at lade Kong Rorek dræbe; I frister Eders Lykke altfor meget, Konge, sagde de, ved at have ham hos Eder og skaane ham, hvad Ondt han end finder paa; han grunder jo Dag og Nat paa at tage Livet af Eder. Saasnart I sender ham fra Eder, se vi Ingen, der kan passe ham saa godt, at man jo maa frygte, han slipper bort. Kommer han løs, vil han strax faa en Flok paa Benene og gjøre meget Ondt. Kongen svarer: I have Ret i, at Mangen har lidt Døden for mindre Ting end Rorek, men nødig vilde jeg forspilde den Sejr, jeg vandt over Oplændingekongerne, da jeg tog dem alle fem paa een Morgen og fik alt deres Rige, uden at jeg behøvede at vorde en Enestes Banemand, thi de vare alle mine Frænder. Dog veed jeg nu neppe, om ikke Rorek tilsidst nøder mig til at lade ham dræbe. Aarsagen, hvorfor Rorek havde taget med Haanden paa Kong Olafs Axel, var den, at han vilde vide, om han havde Brynje paa.

(370) Der var en Mand ved Navn Thorarin Nefjulfsson, en Islænding; han havde sin Herkomst nordenfra Landet; ikke var han størættet, men forstandig og ordspag fremfor Alle og djerv i at tale med fornemme Mænd. Han var en dygtig Farmand og var lange Stunder udenlands. Thorarin var den styggeste Mand, man kunde se for sine Øjne, fornemmelig derved at hans Lemmer vare saa fælt skabte; han havde store og stygge Hænder, men Fødderne vare dog endda styggere. Da disse Tildragelser, vi nu have fortalt, gik for sig, var Thorarin i Tunsberg; han var kjendt med Kong Olaf. Han gjorde just et Kjøbskib, han ejede, ferdigt, og agtede sig til Island om Sommeren. Kong Olaf havde Thorarin til Gjest hos sig i nogle Dage og talede Mangehaande med ham; Thorarin sov i Kongens Herberge. En Morgen tidlig, da Kongen var vaagen, men de andre sov, var Solen nylig staaet op, og var det meget lyst inde. Kongen saa, at Thorarin havde rakt den ene Fod frem under Sengklæderne, og betragtede Foden en Stund. Nu vaagnede Folk i Herberget, og Kongen sagde da til Thorarin: jeg har været vaagen

en Stund og seet et Syn, der tykkes mig heel merkeligt; det er en Mandsfod saa styg, at jeg tror ikke der findes nogen styggere i hele Kjøbstaden. Han bad nu ogsaa de Andre se, om de ikke syntes det samme, og Alle, der saa Foden, sandede Kongens Ord. Thorarin skjønnede, hvad Talen var om, og sagde: der er faa Ting i Verden, hvis Mage man ikke skulde kunne finde; ogsaa her tror jeg nok det, lader sig gjøre. Da vil jeg dog heller paastaa, sagde Kongen, at saa styg en Fod findes ikke, om jeg endog skulde vedde derom. Jeg, sagde Thorarin, er strax rede til at vedde om, at jeg skal finde en styggere Fod her i Kjøbstaden. Saa skal den af os, der har Ret, kunne kræve en Bøn af den anden, siger Kongen. Ja nok, svarer Thorarin. Han rakte nu ogsaa den anden Fod frem af Sengklæderne; den var i ingen Maade fagrere end den forrige, og dertil var den mindste Taa borte. Her, Konge, kan du se den anden Fod, sagde Thorarin; den er saameget styggere, som den mindste Taa er borte paa den; jeg har altsaa vundet Veddemaalet. Nej, sagde Kongen, den første Fod er den styggeste, fordi paa den ere fem fæle Tæer, her kun fire; det er mig, som skal fordre en Bøn af dig. Dyrt er Drottins Ord, svarer Thorarin; hvad vil du da forlange af mig? Du skal flytte Rorek til Grønland og bringe ham til Leif Eiriksson, siger Kongen. Jeg har aldrig været paa Grønland, svarede Thorarin. Da er det netop en Anledning for dig til at komme til Grønland, siden du ej har været der før, siger Kongen, slig en Farmand som du er. Thorarin svarer i Forstningen kun lidet hertil; men da Kongen bestandig holdt paa med at bede ham herom, undslog han sig ikke ganske, men sagde: jeg skal sige Eder, Konge, hvad jeg havde tænkt at bede om, hvis jeg havde vundet: det var om at blive Eders Hirdmand; opfylder I denne Bøn, da bliver jeg ogsaa sterkere forpligtet til ufortøvet at udrette, hvad I ønsker. Kongen samtykte heri, og Thorarin blev hans Hirdmand. Han gjorde nu sit Skib rede, og da han var færdig, tog han imod Kong Rorek. Da Kong Olaf og Thorarin skiltes ad, sagde denne: om nu saa skeer, Konge, som ej er saa umuligt og ofte kan treffe, at det ej lykkes os at komme til Grønland, men at vi drive til Island eller andre Lande, hvorledes skal jeg da skilles ved denne Konge, saaat I er tilfreds dermed? Kommer du til Island, sagde Kongen, saa skal du overgive ham til Gudmund Eyjulfsson eller Skafte Lovsigemand, eller en anden Høvding, som vil modtage mit Venskab og mine Jerteiner. Men drives du til andre Lande her i Nærheden, saa mag det saaledes, at du er vis paa, at Rorek aldrig kommer til Norge igjen; dog maa du blot gjøre det i det ene Tilfælde, at du ingen anden Udvej seer. Da Thorarin var færdig og fik Bør, sejlede han udenskjers, udenfor alle Øerne, nord fra Lidandesnes, og stevnede ud i Havet. Det varede længe, før

han fik god Bor, dog tog han sig meget vare for at komme nær Landet. Han sejlede søndenfor Island, saaat han havde Landkjending, derpaa vester om Landet i Grønlandshavet; der fik han svær Storm og Søgang; mod Slutningen af Sommeren landede han i Breidefjorden paa Island. Thorgils Aresson var den første anseede Mand, som kom til dem; Thorarin sagde ham Kong Olafs Sendebud, Vennetale og Jerteiner, om at tage mod Kong Rorek. Thorgils optog dette vel og bod Kong Rorek til sig, som ogsaa var hos ham om Vintren. Han ligte sig ikke der, men bad Thorgils at lade ham følge til Gudmund, sigende, at han syntes have hørt, at hos Gudmund var størst Pragt paa Island; han vilde derfor helst til ham. Thorgils gjorde, som han bad, og fik Mænd til at følge ham til Gudmund paa Madrevalle. Gudmund tog formedelst Kongens Budsending vel imod Rorek, som var hos ham den anden Vinter, men da blev han og keed af at være der, og fik Gudmund ham da Ophold paa en lille Gaard ved Navn Kalvskind, hvor der var faa Huusfolk; der var Rorek den tredie Vinter og sagde, at siden han mistede Kongedømmet, havde han ingensteds fundet sig saa vel som der, thi der var han mest anseet af Alle. Sommeren efter fik Rorek Sygdom, hvoraf han døde. Der siges, at han er den eneste Konge, som ligger begraven paa Island. Thorarin Nefjulfsson var siden længe paa Reiser, men opholdt sig stundom hos Kong Olaf.

(371) Den samme Sommer, da Thorarin drog til Island med Rorek, drog Hjalte Skeggesson ogsaa til Island, og Kong Olaf skjenkede ham ved Afskeden Vennegaver. Samme Sommer drog Eivind Urarhorn i Vesterviking og kom om Høsten til Irland, til Kong Konofoger. Irekongen og Einar Jarl fra Orknøerne stødte om Høsten paa hinanden i Ulfreksfjorden, hvor der blev et stort Slag; Kong Konofoger havde langt flere Folk og fik derved Sejr; Einar Jarl flygtede med et eneste Skib og kom om Høsten tilbage til Orknøerne efterat have mistet de fleste af sine Folk og alt det Hærfang, de havde taget. Jarlen var heel ilde tilfreds med sin Ferd og gav de Nordmænd, der havde været med Irekongen i Striden, Skylden for, at han havde tabt.

(372) Nu maa vi gaa tilbage til, hvor vi før slap, at Kong Olaf den Digre drog i Brudeferd forat søge sin Festemø, Ingegerd, Olaf Sviakonges Datter. Kongen havde meget Folk, og saa udvalgt, at alle de Stormænd, han kunde faa, fulgte ham, og enhver mægtig Mand havde igjen med sig udvalgte Folk, saavel i Ætt som Raskhed. Hele Følget var udrustet paa det bedste, baade med Skibe, Vaaben og Klæder. De styrede allesammen øster til Kongehelle. Men da de kom did, hørte de intet til Sviakongen, heller ikke var der nogen kommen i hans Navn. Kong Olaf laa ved Kongehelle længe om

Sommeren, og spurte flittigt efter, om Folk ikke kunde sige ham, hvor Sviakongen ferdedes, eller hvad han tog sig for, men ingen kunde sige ham noget vist derom. Han sendte da sine Mænd op i Gautland til Ragnvald Jarl og lod forespørge, om han vidste, hvoraf det kom, at Sviakongen ikke indfandt sig ved Stevnen efter Aftale. Jarlen siger, at han ikke vidste det; men faar jeg Kundskab derom, siger han, skal jeg strax sende mine Mænd til Kong Olaf og lade ham vide, hvorledes det har sig, om denne Toven kommer af andet, end af de mange Forretninger, hvorved det ofte kan hænde sig, at Sviakongens Reiser sinkes længere, end han bestemmer.

Sviakongen Olaf Eiriksson havde først en Frille ved Navn (373)
Edla, Datter af en Jarl i Vendland; hun havde været hærtagen og kaldtes derfor Kongens Trælkvinde; deres Børn vare Eimund, Astrid og Holmfrid. Siden fik Kongen endnu en Søn med sin Dronning; han var fød Jakobsaften. Da Drengen skulde døbes, lod Biskoppen ham hede Jakob; dette Navn syntes Sviarne ilde om og sagde, at aldrig havde nogen Sviakonge hedet Jakob. Alle Olafs Børn vare smukke af Udvortes og havde godt Vid. Dronningen var storsindet og ikke god mod sine Stifbørn. Kongen sendte sin Søn Eimund til Vendland, hvor han opfoddes hos sine mødrene Frænder, og ikke længe holdt ved Christendommen. Kongens Datter Astrid opfoddes i Vestergautland hos en gjæv Mand ved Navn Egil; hun var en saare dejlig Kvinde, som herligt forstod at belægge sine Ord, gladmælt og omgængelig, gavmild paa Gods. Da hun blev voxen, var hun ofte hos sin Fader og vandt Alles Yndest. Kong Olaf var storsindet og uvenlig i sin Tale; han harmedes saare over, at Landshæren havde gjort Larm mod ham paa Uppsalathing og truet ham med haard Medfart; den største Skyld derfor gav han Ragnvald Jarl. Ingen Anstalter gjorde han til Brudeferden, saaledes som det om Vintren havde været aftalt, nemlig at han skulde gifte sin Datter Ingegerd med Olaf Digre, Norges Konge, og nu om Sommeren drage til Landemæret. Da det leed ud paa Sommeren, bleve Mange heel nysgjerrige efter at vide, hvad Kongens Agt monne være, om han vilde holde Forliget med Norges Konge, eller bryde saavel det, som Freden. Mange vare i sit Sind ængstelige herover, dog var Ingen saa djerv, at han torde spørge Kongen selv derom; Mange klagede herover for Ingegerd Kongedatter og bade hende se til at blive viis paa, hvad Kongen monne ville. Jeg har just ingen Lyst, sagde hun, til at tale med Kongen om hans og Olaf Digres Mellemværende, thi Ingen af dem er den Andens Ven; den eneste Gang, jeg talte Kong Olaf Digres Sag, svarede han mig ilde nok. Denne Sag forvoldte hende store Grublerier; hun var bekymret og sorgmodig og saare ængstelig efter at vide, hvad Kon-

gen vilde tage sig til; hun frygtede kun altfor meget, at han ikke dennesinde vilde holde sit Løfte til Norges Konge, thi man saa tydeligt, at han blev vreed, hver Gang Olaf Digres Navn blev nævnt.
(374) Det var en Dag tidligt, at Kongen reed ud med sine Høge og Hunde, og med ham hans Mænd; da de slap Høgene, dræbte Kongens Høg to Orrer i et Rend; strax efter rendte den end frem og dræbte tre Orrer. Hundene løb under og toge hver Fugl, som faldt til Jorden. Kongen jagede efter, tog selv sin Fangst, roste sig meget deraf og sagde: de Fleste af Eder skulle bie længe, førend de veide saaledes; de sandede dette og sagde, at de ikke troede, nogen Konge var saa heldig i sin Jagt. Kongen reed da hjem og var saare glad. Ingegerd Kongedatter var ogsaa glad tilsinds og gik just ud af sit Herberge. Da hun saa, at Kongen reed ind paa Gaarden, gik hun ham imøde og hilste ham. Han modtog hende leende, fortalte hende om sin Fangst og sagde: veed du vel nogen Konge, der paa saa liden Stund har gjort saa stor en Fangst? Dette er jo en god Morgenfangst, Herre, svarer hun, at I har veidet fem Orrer, men det er dog mere, at Olaf, Norges Konge, paa een Morgen tog fem Konger og lagde alt deres Rige under sig. Da Kongen hørte dette, løb han af Hesten, foor imod hende og sagde: det maa du vide, Ingegerd, at saa stor en Elsk, som du har lagt til denne digre Mand, skal du dog aldrig faa ham, og heller ikke han dig. Jeg skal gifte dig med en Høvding, som jeg kan holde Venskab med, men aldrig kan jeg være nogen Ven af den Mand, som har taget mit Rige med Hærfang og gjort mig mangen Skade med Ran og Manddrab. Hermed
(375) endtes deres Tale, og de gik hver sin Vej. Ingegerd Kongedatter var nu bleven vis paa Kong Olafs, hendes Faders, sande Villje og sendte strax Mænd ned i Vestergautland til Ragnvald Jarl og lod ham sige, hvorledes det var fat med Sviakongen, at hele Forliget med Norges Konge var brudt, og at Jarlen og de øvrige Vestergauter skulde tage sig vare, thi de kunde nu ikke være sikkre paa Fred fra Nordmændene. Da Jarlen spurte disse Tidender, sendte han Bud over hele sit Rige og bad Folk tage sig vare, ifald Norges Mænd vilde herje paa dem. Jarlen sendte ogsaa Mænd til Kong Olaf Digre, lod ham sige, hvad han havde hørt, og tillige at han selv nok vilde holde Fred og Venskab med ham; derhos bad han, at han ikke vilde herje paa hans Rige. Da dette Budskab kom til Kong Olaf, blev han saare vreed og bekymret; i flere Dage kunde Ingen faa et Ord af ham. Siden holdt han Huusthing med sine Mænd. Da opstod først Bjørn Stallare og begyndte sin Tale med at fortælle, hvorledes han Vintren forud havde faret øster for at faa Fred istand, og sagde, hvor godt Ragnvald Jarl havde taget sig af ham; han sagde og, hvor tvert og tungt Sviakongen i Først-

ningen havde optaget denne Sag. Det Forliig, som er sluttet, siger han, skylde vi mere Mængdens Overmagt, Thorgnys Vælde og Ragnvald Jarls Bistand, end Sviakongens egen gode Vilje; af den Aarsag kunne vi vel vide, at det er Kongen, som volder Forligets Brydelse, og ikke give Jarlen Skylden derfor, thi ham prøvede vi som en sand Ven af vor Konge. Nu vil Kongen vide af Hovdingerne og de øvrige Mænd i Folget, hvad Raad han skal tage, om han skal gaa op i Gautland og herje med de Folk, vi nu have, eller I synes bedre om noget Andet. Han talte baade langt og snildt. Efter ham talte mange mægtige Mænd, og deres Tale gik mest ud paa det samme, at Alle fraraadede Hærferden og sagde ham saa: vi have vel meget Folk, men det er kun de mægtigste og gjeveste Mænd, som her ere samlede. Til at fare i Hærferd ere derimod ligesaagodt unge Mænd skikkede, der gjerne ville skaffe sig Gods og Hæder. Det er og de Mægtiges Viis, naar de skulle drage i Slag eller Kamp, at de have mange Mænd med sig til at gaa foran dem og verne om dem; og ofte stride de, som kun eje lidet Gods, ikke daarligere end de, der ere opfødde i Rigdom. Ved deres Overtalelser tog Kongen da det Raad at hæve Ledingen, og gav Alle og Enhver Lov at fare hjem, men lyste op, at næste Sommer skulde han have Leding ude af hele Landet og strax drage mod Sviakongen forat hevne denne Fragaaelse af hans Lofter. Dette fandt Alles Behag. Kong Olaf drog nu nord i Viken og satte sig om Høsten i Borg. Dithen lod han samle Alt, hvad han behøvede til Vinterophold, og sad der med mange Folk om Vintren.

Folk talte heel forskjelligt om Ragnvald Jarl. Nogle sagde, at (376)
han var Kong Olafs sande Ven; Andre fandt dette ikke troligt, men sagde, at han nok kunde have faaet Sviakongen til at holde sine Løfter og Forliget mellem ham og Kong Olaf Digre. Sighvat Skald var altid i sine Ord en stor Ven af Ragnvald Jarl og talede ofte herom for Kong Olaf. Han tilbød Kongen, at han skulde drage til Ragnvald Jarl og udforske, hvad han kunde erfare om Sviakongen, samt friste paa, om han kunde faa noget Forliig istand. Dette tog Kongen imod med Glæde, thi han syntes godt om ofte at tale om Ingegerd Kongedatter med sine fortrolige Mænd. I Begyndelsen af Vintren drog Sighvat Skald selv tredje fra Borg, øster over Marker og saa til Gautland; men forend han skiltes fra Kong Olaf, kvad han denne Vise:

Sid nu glad, Olaf Ædling,
indtil vi atter findes
her; din Hal jeg ret snarlig
haaber med Glæde betræde.

Stedse med Ære, store
Stridsmand, Livet og Landet
holde du; sligt ønsker Skalden;
saa denne Vise jeg ender.

Konge, de Ord, som angaa
os mest af Taler fleste,
har du nu hørt; dog end flere
have vi rede at kvæde.

Guldgiver! Gud dig lade
ganske bevare dit Land, thi
du er jo fød — det veed vi —
dertil: slig er min Villje.

Siden droge de øster over til Eide og fik slem Overfart over Aaen, paa en Ege-Karfe; det var med Nød og Neppe, at de kom over. Sighvat kvad en Vise:

I veltsom Karfe jeg valtred
vaad til Eid; nær os Baaden
havde om hjem at komme
Haab røvet; Lykken vi prøved.

Trold slig Narrebaad tage,
thi verre Fartøj mit Øje
ej skued; jeg lod det staa til:
stod mig dog godt mod Formodning.

Derpaa droge de over Eidskogen; Sighvat kvad en Vise:

Først, da jeg foor tretten Raster
fra Eide, over Skoven,
var intet Huusly at vente;
vist jeg Ulempe fristed.

Dog paa vor Fod den Dag vi
dygtigt gik, tror jeg sikkert;
men paa hver Fod-Saale store
Saar omsider monn' svide.

Siden drog de om Gautland og kom ved Kveldetid til en Gaard ved Navn Hov. Der var Døren stengt, saaat de ikke kom ind; Huusfolkene sagde, at det var Helligdag; de maatte da bort derfra. Sighvat kvad:

Til Hov med Slid jeg streed mig;
stengt var Døren; jeg spør om
Huusly, og netop kun Næsen
nedludet ind stak fra uden.

Studs man mig svarte og bortjog;
sagde, at Helligdag der
holdtes; jeg bandte til Helved
Hedningerne i Vrede.

Derpaa kom han til en anden Gaard; der stod Huusfruen i Døren og bad, at han ej vilde komme ind, sigende, at de havde Alfe-Blot fore. Sighvat kvad:

Vend om igjen, sagde Kvinden,
arme Dreng; gak ej længer!
Viid, vi ræddes for Odins
Vrede: her er Alt hedensk.

Hist i Huset just jeg
har, sagde Kvinden, inde
Alfe-Blot; som en Ulv mig
jog hun afsted, den Lede.

Kvelden derefter kom han til tre Bønder, af hvilke Enhver heed Olve; men Alle joge ham ud. Sighvat kvad:

Nægtet forsand har nu trende
Navner i Huus mig at favne;
ærelysten just er
ej den, som Ryggen mig vendte.

Jeg troer bestemt, at Enhver, der
Olve kaldes, blandt alle
Mænd har den meste Lyst til
modig Gjest bort at stode.

De droge da videre om Kvelden og traf den fjerde Bonde, som havde Ord for at være den bedste af dem Alle at komme af med, men ud jagede han dem ogsaa. Sighvat kvad:

Siden til ham da skreed jeg,
som bedst og mest gjestfri
kaldtes blandt andre Bønder;
Blidhed der vented og Fred jeg.

Med et koldt Blik kun maalte
mig Grebets Fører: da bør jo
ond kaldes vist kun den Verste,
var hiin Ugjestfrie den Bedste.

Aastas Søn savned jeg østfor
Eideskog paa min Vej, da
til hiin Hedning med Bøn om
Huusly for Natten jeg tyed;
Saxes Søn jeg ogsaa
slet ikke traf; paa een Aften
ugjestfrit væk jeg vistes
vred'ligt paa fire Steder.

Da de kom til Ragnvald Jarl, sagde denne, at de havde haft en mojsommelig Reise. Sighvat kvad:

Ja, meget mojsom Reise
Mændene havde, som sendtes
fra Sygners Herre med Sagn og
snare Bud til Jarlen.
Ej vi os spared; den svære
Skovvej rast vi trasted;
hid Norges Herre bød os
hen fra Nord at vende.
Øster, til Jarlen den bedste,
Eideskog paa Vejen
drøj var for Drenge at gange.
(Dig hædre alle, o Ædling).
Væk mig af Huset vise,
vakkre Jarl, dine Karle
burde dog mindst, naar min Herre
milde jeg finde vilde.

Ragnvald Jarl gav Sighvat en Guldring. En Kvinde sagde, at han dog ikke havde gaaet for Intet med disse svarte Øjne. Sighvat kvad:

Os, Kvinde, Øjnene disse
islandske, svarte, monn' vise
til Guldringe den trange,
tornfulde Vej og steile.
Denne min Fod, du Mjødens
Dise, har redeligt skredet
ældgamle Stier, som aldrig
end din Mand monne kjende.

Da Sighvat kom hjem til Kong Olaf og gik ind i Hallen, kvad han, idet han saa paa Veggen:

Langs Kongens Sal Hirdmænd stolte
Staalhjelme lade straale
og Brynjer; glad jeg beundrer
begge Dele paa Væggen.
Stoltere Huus-Smykker vise
sikkerligen ikke
kan nogen ung Konge;
kostelig Hallen maa kaldes.

Siden fortalte Sighvat om sin Reise og kvad disse Viser:

Storsindet Hird skal nu høre,
hvilken Møje jeg døjed;
Fyrste, om Ferden jeg gjorde
freidig Viser paa Vejen.
Fra Svanevejens Skier
sendtes i Høst jeg øster
til Svithjod; saare lidet
sov jeg paa lange Reise.

Da han talte med Kongen, kvad han:

Alt, hvad jeg loved, ædle
Olaf, holdt jeg troligt;
mægtige Ragnvald rigtigt
rak jeg, o Herster vakkre!
Kraftigt din Sag, da jeg, Kriger,
klogt førte Taler hørte
af hiin gerdske Hirdmand,
hist talte forvist jeg.
Fuldt saa vist hver din Hirdmand,
Hersteres Pryd, vil nyde
Bistand af Jarlen, hvis øster
i hans Land han vandrer.

Gavmilde Herre! vel holde
hver Huuskarl bad dig Jarlen,
af hans store Skare,
som hid monne komme.

Eiriks Søn, der svare
Svig voldte, i sit Rige,
Fyrste, hver Mand til Fiende
fik næsten, da jeg kom vestfra.
Ulfs Broder du bad om
Bistand til Forsvar af Landet,
(sagde jeg) som du tog fra
Svein og Jarlernes Frænde.

Vise Ulf ivrig prøved
Eder at stemme for Freden;
„skarpe Strid nu lader
strax fare," lød Svaret.

Ragnvald, hiin strenge Tyv-Tvinger
tro'de, at til dig stod det,
Freds-Brudet blidt at lade
blive uhevnet, Guldgiver.

I Begyndelsen af Vintren drog altsaa Sighvat selv tredje fra Borg, øster over Marker og saa til Gautland. Han fandt paa den Ferd ofte slet Modtagelse; een Kveld kom han til tre Bønder, som alle jagede ham ud; da kvad Sighvat Skald Østerferdsviserne om sin Reise. Sighvat kom til Ragnvald Jarl og var en lang Stund hos ham, vel behandlet; da fik Jarlen vide af skriftlige Budskaber fra Ingegerd Kongedatter, at der vare komne Sendemænd til Olaf Sviakonge fra Kong Jarisleif øster i Holmgard, forat bejle til Ingegerd Kongedatter i Jarisleifs Navn; der lagdes og til, at Kong Olaf modtog dette Tilbud meget vel. Da kom ogsaa til Ragnvalds Hird Astrid, Kong Olafs Datter, og der blev i den Anledning gjort et stort Gjestebud. Sighvat gjorde sig snart kjendt med Kongedatteren; hun kjendtes ogsaa ved ham og hans Slægt, thi Ottar Skald, Sighvats Systersøn, havde længe været hos Olaf Sviakonge i stor Kjerlighed. Der blev Mangt og Meget talt; Ragnvald Jarl spurte Sighvat, om ikke maaske Olaf, Norges Konge, kunde ville have Astrid Kongedatter til Egte; i saa Fald, sagde han, tror jeg visselig, at vi ej spørge Sviakongen derom; det samme sagde Astrid Kongedatter. Derpaa drog Sighvat med Ledsagere hjem og kom lidt for Juul til Borg, til Kong Olaf. Strax sagde han Kongen de Tidender, han havde spurt; denne blev først heel ilde tilmode, da Sighvat fortalte ham om Kong Jarisleifs Bejlen; jeg vidste nok, sagde Kongen, at jeg ikke kan vente mig andet end Ondt af Sviakongen, men vi skal nok gjengjælde ham det, saa han bufser det. Længere hen spurte Kongen Sighvat om mange Tidender østenfra Gautland. Sighvat fortalte ham meget om Astrid Kongedatters Dejlighed og Maalsnildhed, og hvorledes Alle dersteds sagde, at hun ikke i noget Stykke stod tilbage for sin Syster Ingegerd. Dette faldt godt i Kongens Øre; Sighvat sagde ham nu alle de Samtaler, han og Jarlen og Astrid havde haft med hverandre; Kongen var meget opmerksom derpaa og sagde: Sviakongen tænker nok ikke, at jeg tør egte hans Datter uden hans Vilje. Dette blev dog ikke omtalt for Flere. Kong Olaf og Sighvat talte ofte herom. Kongen udspurte Sighvat nøje, hvad han kunde skjønne om Ragnvald Jarl, hvorvidt han var Kongens Ven. Sighvat siger, at Jarlen var Kong Olafs bedste Ven, og kvad:

Forliget fast med Jarlen,
Fyrste bolde, du holde;
din Tarv tilvisse han passer
troligt Nat og Dag, Olaf.

Bedre Ven, maa du vide,
vil du sikkerlig ikke,
Konge, i Østen, langs Kysten,
kunne faa, det jeg paastaar.

Efter Julen drog Thord Skotakoll, Sighvat Skalds Syster- (377)
søn, og med ham Sighvats Skosvend lønligen fra Hirden og øster i Gautland, hvorhen de forhen om Høsten havde fulgt Sighvat. Da de kom til Ragnvald Jarls Hird, fremlagde de Jerteiner, som Kong Olaf selv havde sendt Jarlen i Fortrolighed. Strax gjorde Jarlen sig rede til at reise, og med ham Astrid Kongedatter. De havde henved 120 Mand og udvalgt Følge, baade af Hirden og mægtige Bondesønner, herligt forsynet baade med Vaaben, Klæder og Heste. Siden rede de til Norge til Sarpsborg og kom did ved Kyndelsmisse. Der havde Kong Olaf ladet Alt berede til deres (378)
Modtagelse; der var alskens Drik, den bedste man kunde faa, og alle andre Sager af bedste Slags. Han havde da ogsaa stevnt til sig mangt Storfolk fra Herederne. Da Jarlen kom med sit Følge, modtog Kongen ham over al Maade godt; man skaffede Jarlen store og gode og herligt indrettede Herberger, tilligemed Tjenestemænd og Folk, som skulde se til, at Intet skortede, der kunde pryde et Gilde. Da Gjestebudet havde staaet nogle Dage, gik Kongen, Jarlen og Astrid Kongedatter Maalstevne; og blev det herved bestemt, at Ragnvald Jarl bortfestede Astrid, Olaf Sviakonges Datter, til Olaf Norges Konge, med den Medgift, som det allerede var aftalt, at hendes Syster Ingegerd skulde have haft: Kongen skulde og give Astrid saadan Brudegave, som han skulde have givet Ingegerd. Gjestebudet blev da forlænget, og blev nu Kong Olafs og Dronning Astrids Bryllup drukket med stor Pragt. Derefter drog Ragnvald Jarl tilbage til Gautland; ved Afskeden gav Kongen Jarlen gode og store Gaver, og de skiltes ad som de kjereste Venner. Dette Venskab vedligeholdt de, saalænge de begge levede.

Vaaren efter kom Kong Jarisleifs Sendemænd østenfra Holm- (379)
gard til Svithjod for at høre, hvorledes det gik med det Løfte, Kong Olaf Sommeren tilforn havde givet, om at Kong Jarisleif skulde faa hans Datter Ingegerd til Egte. Kong Olaf talte herom med Ingegerd og sagde, at det var hans Vilje, at hun skulde egte Kong Jarisleif. Hun svarer: skal jeg gifte mig med Kong Jarisleif, da vil jeg have i Brudegave Aldegjeborg og det Jarledømme, som dertil hører. Dette lovede de gerdske Sendemænd i deres Konges Navn. Da sagde Ingegerd: skal jeg drage øster i Gardarike, da vil jeg velje den Mand af Sverige, der tykkes mig dertil mest passende, til at drage med mig; jeg vil og betinge mig, at han der øster ikke skal have mindre Ærestitel, end her, og heller ikke i nogen Maade mindre Ret eller Anseelse. Heri samtykte saavel Kongen, som Sendemændene, og baade Kongen og Sendemændene satte sin Tro i Pant derpaa. Nu spurte Kongen Ingegerd, hvad det da var for en Mand i hans Rige, som hun vilde udkaare til at følge sig.

Den Mand, svarede hun, er Jarlen Ragnvald Ulfsson, min Frende. Kongen svarer: langt anderledes har jeg tænkt at lønne Ragnvald Jarl den Drottins-Svig, [1]) at han drog til Norge med min Datter og gav hende der som Frille til hiin digre Mand, som han vidste var vor største Uven; derfor skal jeg i Sommer lade ham henge. Ingegerd bad da sin Fader dog at holde det Løfte, han højtideligt havde givet hende. Paa hendes Forbøn lovede da Kongen endelig, at Ragnvald skulde uhindret drage bort af Svithjod, men aldrig mere komme for Kongens Øjne eller til Svithjod, saalænge Olaf var Konge. Ingegerd sendte nu sine Mænd til Jarlen, lod ham melde disse Tidender og satte ham Stevne, hvor de skulde treffes. Jarlen gjorde sig strax reiseferdig, reed op i Østergautland, fik sig der Skibe og styrede med sit Følge hen at møde Ingegerd Kongedatter: om Sommeren droge de alle sammen øster til Gardarike. Ingegerd egtede da Kong Jarisleif, og deres Sønner vare Valdemar, Visevald og Holte den Frøkne. Dronning Ingegerd gav Ragnvald Jarl Aldegjeborg med tilhørende Jarldømme; der var Ragnvald længe Jarl og var en udmerket Mand. Ragnvald Jarls og Ingebjørgs Sønner vare Ulf Jarl og Eilif Jarl.

(380) Der var en Mand ved Navn Emund af Skara; han var Lagmand der i Vestergautland og en saare viis og ordsnild Mand. Han var ættstor, frændesterk og grundriig. Han ansaaes for en underfundig og kun maadeligt tro Mand. Han var den mægtigste Mand i Vestergautland, siden Jarlen var borte. Da Ragnvald Jarl drog fra Gautland, havde Gauterne Thing mellem sig og omhandlede ofte med hverandre, hvad Sviakongen nu vilde tage sig fore; de hørte, at han var vreed paa dem, fordi de havde sluttet Venskab med Olaf, Norges Konge, istedetfor at stride med ham. Sviakongen gav ogsaa de Mænd Sag, som havde fulgt hans Datter Astrid til Norge. Nogle sagde nu, at de skulde søge Hjelp hos Norges Konge og tilbyde ham sin Tjeneste; Andre fraraadede dette og sagde, at Vestgauterne ikke vare sterke nok til at modstaa Sviakongen; og Norges Konge, sagde de, vil være langt fra os, da hans Lands Hovedstyrke ligger altfor langt borte; det er derfor først raadeligst, at vi sende Mænd til Sviakongen og forsøge paa at blive forligte med ham. Lader det sig ikke gjøre, da er intet andet for end at søge Hjælp hos Norges Konge. Bønderne bade nu Emund om at fare denne Sendeferd; han sagde dertil Ja og drog afsted med 30 Mand. Han kom først til Øster-Gautland; der var mange af hans Frænder og Venner, og blev han der godt modtagen. Han talte der med de forstandigste Mænd om denne slemme Sag, og

[1]) D. e. Forræderi mod sin retmæssige Herre.

Alle vare enige med ham i, at det var noget Uhørt og Ulovligt, som Kongen gjorde imod dem. Derpaa drog Emund op i Svithjod, havde der Samtaler med mange mægtige Mænd, og Enden paa deres Tale blev ogsaa der den samme. Emund fortsatte nu sin Reise, indtil han en Dag om Aftenen kom til Uppsale: der tog han sig med sine Mænd godt Herberge og var der om Natten. Dagen efter gik Emund hen at tale med Kongen, da denne sad ved Stevne og mange Folk om ham. Emund gik frem for ham, bøjede sig for ham og hilsede ham. Kongen saa hen paa ham, hilsede ham og spurte ham om Tidender. Der er kun smaa Tidender hos os Gauter, svarer Emund, dog tykkes det os en Nyhed, at Atte den Dolske i Vermeland drog i Vinter op til Skovs med Skider og Bue: han ansees for den største Jæger hos os. Paa Fjeldet havde han faaet saamegen Skindvare, at han havde fyldt sin Skidslede, saa det var alt, at han kunde drage den efter sig. Han vendte nu hjem igjen fra Skoven; da fik han se en Ikorn i et Træ, skød efter den, men traf ikke. Da blev han vreed, slap Sleden og rendte efter Ikornen, men denne foor altid der, hvor Skoven var trangest, stundom ved Trærødderne, stundom mellem Grenene, og sprang derfra over til et andet Træ. Naar Atte skød efter den, fløi han altid enten over eller under, men aldrig foor Ikornen saaledes, at jo Atte bestandig kunde se den. Han blev saa hidsig paa denne Jagt, at han løb efter Ikornen den hele Dag, men fat paa den fik han dog ikke. Da det begyndte at mørkne, kastede han sig ned i Sneen, som han plejede, og laa der om Natten; det var sterkt Snefog. Dagen efter skulde Atte hen at lede efter sin Slede, men han fandt den aldrig siden, og maatte drage hjem med saa forrettet Sag. Disse ere mine Tidender. Det er en liden Tidende, siger Kongen, hvis du ej har Andet at fortælle. Der hendte sig rigtignok for kort Tid siden noget, sagde Emund, som vel kan kaldes en Tidende, nemlig at Gaute Tovesson drog med fem Hærskibe udefter Gautelven; da han laa ved Eykerøerne,[1] kom just nogle Daner paa fem store Kjøbskibe; Gaute fik snart taget de fire Skibe uden at miste en eneste Mand, og vandt en Mængde Gods, men det femte slap ud til Havs og satte Sejl til. Gaute satte efter med eet Skib og kom i Forstningen sterkt ind paa dem, men da begyndte Vinden at vore, saaat Danerne fik stort Forspring. Gaute vilde nu vende om igjen, men der blev Storm, og han leed Skibbrud ved Læsø; alt Godset sank med Størstedelen af Mandskabet. Hans øvrige Følge skulde bie i Eykerøerne; men der kom Daner over dem med femten Kjøbskibe, dræbte alle og toge alt det Gods, de forhen havde faaet.

[1] Eykerøerne eller Økerøerne ligge i Udløbet af Gøtaelven.

Det fik de for deres Ufornøjelighed. Det er en stor Tidende, siger Kongen, og verd at fortælle, men hvad er dit Erende hid? Jeg kommer, Herre, svarer Emund, for at faa Afgjørelse paa en vanskelig Sag, hvori vor Lov er forskjellig fra Uppsalaloven. Hvad er det da, som du har at kære, spør Kongen. Der var, siger Emund, to ættbaarne Mænd, lige i Ætt, men ulige i Ejendom og Sind; de tvistede om Jorder og gjorde hinanden Skade; den mest, som var mægtigst. Denne deres Tvist blev afgjort og dømt paa Alsherjarthinget, og den Mægtigste blev dømt til at betale. Men ved første Sal (Betalingstid) betalte han Gæsling istedetfor Gaas, Griis istedetfor gammelt Sviin; istedetfor en heel Mark brændt Guld gav han en halv, og den anden Halvpart i Leer og Jord, og ovenikjøbet truede han den Anden, som tog dette for sit Tilgodehavende, med haard Medfart. Hvad dømmer I nu herom, Herre? Kongen svarer: han skal betale fuldt ud, hvad der blev dømt, og til Kongen tregange det samme. Er det ej betalt inden et Aar, fare han utlæg af al sin Ejendom, og falde hans Gods halft til Kongen og halft til den, hvis Skade han skulde bøde. Paa denne Afgjørelse krævede Emund alle de mægtigste Mænd, som vare der tilstede, til Vidner og henskød Sagen til den Lov, som gik ved Uppsalathing. Derpaa hilste han Kongen og gik ud. Nu begyndte andre Folk at foredrage sine Kæremaal for Kongen, og han sad længe om Dagen forat afgjøre Folks Sager. Da Kongen kom til Bords, spurte han, hvor Emund Lagmand var henne. Der blev svaret, at han var hjemme i sit Herberge. Da sagde Kongen: gaar efter ham, thi han skal være min Gjest idag. Nu bleve Retterne bragte ind; derefter kom Spillemænd med Harper og Giger og andet Sangredskab, saa begyndte Skjenkningen; Kongen var da meget lystig, havde mange mægtige Mænd til Gjest og lagde ikke Merke til Emund. Hele den Dag drak Kongen og sov om Natten efter. Om Morgenen, da han vaagnede, erindrede han, hvad Emund havde talt Dagen forud, og da han var klæd, lod han sine vise Mænd kalde til sig. Kong Olaf havde nemlig altid hos sig tolv af de viseste Mænd, som sade over Dommene med ham og raadsloge om vanskelige Sager; det var just ikke saa lige til, thi Kongen blev vreed, naar Dommene afveg fra det Rette, og dog kunde det ikke nytte at sige ham imod. Ved denne Talestevne tog Kongen til Orde og bad, at man skulde kalde Emund Lagmand til ham. Men da Sendemanden kom tilbage, sagde han: Herre, Emund Lagmand reed bort igaar, strax han havde spiist. Da sagde Kongen: nu I gode Hovdinger, siger mig, hvortil sigtede vel det Lovspørsmaal, Emund fremsatte igaar? De svarede: det har I vel selv udfundet, Herre, hvis det skulde sigte til noget Andet end det, han sagde. Kongen sagde: naar

han fortalte om de to ættbaarne Mænd, der havde været ueens, og den ene mægtigere end den anden, og havde gjort hinanden Skade, sigtede han dermed til mig og Olaf Digre. Ja, Herre, sagde de, det er som I siger. Vor Sag blev dømt paa Uppsalathing, vedblev Kongen; men hvad skulde det betyde, han fortalte, at der blev betalt saa daarligt, nemlig Gæsling for Gaas, Griis for gammelt Sviin, og Halvdelen Leer for Guld? Herre, svarer Arvid Blinde, uligest er rødt Guld og Leer, men større Forskjel er der dog mellem Konge og Træl. I lovede Olaf Digre Eders Datter Ingegerd; hun er kongebaaren i alle Kvisler af Ulv-Sviarnes Ætt, som er den ypperste i Nordlandene, thi den Ætt stammer fra Guderne selv. Men nu har Kong Olaf faaet Astrid, der vel er en Konges Barn, men hendes Moder er dog Trælkvinde, og dertil vendisk. Stor Forskjel er der paa Kongerne, naar den Ene af dem tager til Takke med Sligt; det er, som vi kunde vente, at ikke een Nordmand kan maale sig med Uppsalekongen; lader os alle takke for, at dette maa holde ved, thi Guderne have længe haft stor Omhu for sine Ættmænd, skjønt Mange nu foragte den Tro. Der vare i alt tre Brødre, først Arnvid Blinde; han saa saa daarligt, at han neppe kunde være med i Krig, men var saare klog; dernæst Thorvid Stamme, han fik neppe talt mere end to Ord i Træk; han var den djerveste og uforsagteste Mand; den tredje var Freyvid Døve; han hørte daarligt. Alle disse Brødre vare rige og mægtige Mænd, højbaarne og overmaade vise, og meget afholdte af Kongen. Kong Olaf sagde nu: hvad skulde det betyde, som Emund fortalte om Atte den Dolske? Ingen svarede, og den Ene saa paa den Anden. Sig kun frem, sagde Kongen. Da sagde Thorvid Stamme: Atte . . . trættekjær . . . vindesyg . . . avindsyg . . . dolsk . . . dum[1]). Hvem gjelder denne Snert, spurte Kongen. Freyvid Døve svarer: vi skulle nok tale tydeligere, Herre, hvis I giver os Lov dertil. Kongen sagde: du har frit Lov, Freyvid, at tale, hvad du vil. Freyvid tog da til Orde: min Broder, Thorvid, som ansees for den viseste af os, siger, at det kommer ud paa eet, Atte og trættekjær, dolsk og dum; den kalder han saa, som kjedes ved Freden, saaat han stræber efter Smaating, som han dog ikke faar, men mister derved store Fordele. Nu er jeg rigtignok døv, men saameget har jeg dog kunnet skjønne af, hvad Mange have talt, at saavel de Mægtige som Almuen synes ilde om, at I, Herre, ikke holder Eders Ord til Norges Konge. Men endnu verre er det, at I bryder Alsherjardommen, som blev afsagt paa Uppsalathing: hverken Norges Konge eller Danekongen eller nogen Anden behøver I at være ræd

---

[1]) I Grundsproget: Atti — atsamr — ágjarn — illgiarn — dælskr — fólskr. Ordspillet forklares i Texten selv.

for, saalænge Sviahæren vil følge Eder, men vender først Landets Folk sig alle som een imod Eder, da se vi, Eders Venner, slet intet Raad for Haanden, som med Vished kan hjelpe. Hvad er det da for Folk, spør Kongen, som ere Hovedmænd for at forraade mig Landet fra? Freyvid svarer: alle Sviarne ville have sin gamle Lov og fulde Ret; seer kun nu til, Herre, hvor mange af Eders Høvdinger sidde nu og raadslaa med Eder; sandt at sige, tror jeg, vi ere ikke mere end sex her tilstede; de Øvrige, tænker jeg, ere redne bort og dragne ud i Heredet, og holde der Thing med Landsens Folk; og sandt at sige, da er Hær=Or opskaaren og udsendt over hele Landet, og Refsething stevnt; alle vi Bønder have været anmodede om at tage Deel i denne Beslutning, men ingen af os vil fortjene det Navn, at kaldes Drottins=Sviger, thi det var ikke vor Fader. Kongen tog da til Orde: hvad Udvej skulle vi da nu finde paa? der er stor Nød forhaanden; giver mig nu, I gode Høvdinger, et Raad, hvorved jeg kan beholde Kongedømmet og min Fædrenearv; jeg vil ikke prøve Styrke med hele Sviahæren. Arnvid Blinde svarer: det bedste, I kan gjøre, synes mig er, at I rider ned til Aarosen [1]) med de Mænd, som ville følge Eder, tager der Eders Skibe, farer ud i Løgen og saa stevner Folket til Eder. Nu maa I ej fare frem med Stivsind, men byde Folk Lov og Landsret; I maa standse Hær=Oren, — thi den kan endnu ikke være kommen langt over Landet, da endnu saa kort Tid er hengaaet, — og sende Eders Mænd, som I tror bedst, hen til dem, der have hiint Anslag fore, forat prøve, om ej denne Knur skulde kunde bilægges. Kongen siger, at han samtykker i dette Raad. Jeg vil, siger han, at I Brødre farer i dette Ærende, thi Eder tror jeg bedst af mine Mænd. Da sagde Thorvid Stamme: jeg . . jeg bliver tilbage, men Jak . . Jakob skal fa . . fare, det . . det behøves. Freyvid sagde: lader os gjøre, Herre, som Thorvid siger; han vil ikke skilles fra Eder i denne Fare, men Arnvid og jeg skulle drage afsted. Dette Raad blev da fulgt: Kong Olaf drog til sine Skibe og styrede ud i Løgen; snart blev han heel mandsterk. Brødrene Freyvid og Arnvid rede ud til Ulleraker og havde Kongens Søn Jakob med sig, skjønt ganske hemmeligt. De merkede snart, at der var Sammenstimlen og stort Hærløb, da Bønderne holdt Thing baade Dag og Nat. Men da Freyvid og Brøderen traf Frænder og Venner iblandt dem, sagde de, at de vilde slaa sig i Flokken til dem: alle toge glade herimod: til dem bleve strax alle Raad henskudte, og Mængden samlede sig om dem. Men Alle sagde det samme, at de ikke længere vilde have Kong Olaf over sig og taale hans Ulov og Overmod, idet han ikke vilde lyde nogens Ord, skjønt Storhøvdingerne

[1]) Det nuværende Uppsala.

sagde ham Sandheden. Da Freyvid merkede, hvor hidsig Mængden var, saa han, til hvilken Yderlighed det allerede var kommet; han holdt da Stevner med Landets Hovdinger, talte for dem og sagde som saa: skal dette store Anslag, at støde Olaf Eiriksson fra Riget, gaa frem, da synes det mig, at vi Upp-Sviar maa være i Spidsen; altid har det været saaledes, at hvad Upp-Sviarnes Hovdinger have stadfæstet imellem sig, de Raad have de øvrige Mænd i Landet lydt: ikke behovede vore Fædre at modtage Raad af Vestgauterne om Landsstyrelsen. Nu ville vi ikke vanslægte saaledes, at Emund skal behove at give os Raad; jeg vil, at vi, Frænder og Venner, forene vore Beslutninger. Hertil sagde alle ja og fandt det vel talt; og derpaa slog hele Mængden sig til den Forening, Upp-Sviarnes Hovdinger havde indgaaet; Freyvid og Arnvid blev nu Hovdinger for Skaren. Da Emund erfoor dette, kunde han nok skjonne, hvad Fremgang deres Anslag vilde faa; han drog derfor hen til Brodrene og holdt Samtale med dem. Freyvid spor nu Emund: hvad er nu Eders Agt, hvis Olaf Eiriksson bliver tagen af Dage, hvem ville I da have til Konge? Den, svarer Emund, som tykkes os bedst at passe dertil, enten han nu er af Hovdinge-Ætt eller ej. Da ville ikke vi Upp-Sviar, sagde Freyvid, at Kongedommet skal gaa fra den gamle Kongeslægt i vore Dage, hvor der er saa godt Raad som nu. Kong Olaf har to Sonner: een af dem ville vi velje til Konge, og stor Forskjel er der dog mellem dem, thi den ene er ættbaaren og svensk i al sin Slægt; den anden er en Trælkvindes Son og halv af vendisk Herkomst. Ved denne Erklæring blev der yttret stort Bifald, og Alle vilde have Jakob til Konge. Da sagde Emund: Dennegang have I Upp-Sviar Magten til at raade heri, men jeg siger Eder, hvad der nok vil indtreffe, at Flere af dem, der nu ikke ville høre om andet end, at Kongedømmet over Svitbjod skal forblive i den gamle Ætt, skulle opleve den Tid, da de selv samtykke i, at Kongedommet gaar til andre Ætter: og saaledes vil det gaa bedre. Derpaa lod Brodrene Freyvid og Arnvid Kongesønnen Jakob lede frem paa Thinget, og lode ham der give Kongenavn. Tillige gave Sviarne ham Navnet Anund, og saaledes blev han kaldet, saalænge han levede. Da var han ti eller tolv Aar gammel. Derefter tog Kong Anund sig en Hird og valgte Hovdinger med sig; allesammen havde de saameget Folk, som det tyktes fornødent. Han gav nu hele Bondehoben Lov til at fare hjem. Efter alt dette droge der Sendemænd mellem Kongerne, derpaa kom det saavidt, at de selv modtes og sluttede Forliig: Olaf skulde da være Konge over Landet, saalænge han levede; han skulde og holde Fred og Forliig med Norges Konge; ligesaa med alle de Mænd, der havde været med i dette Foretagende. Anund skulde ogsaa være

Konge og have saameget af Landet, som han og Faderen kom overeens om; men pligtig skulde han være at følge Bønderne, hvis Kong Olaf gjorde Noget, som disse ikke vilde taale af ham.
(381) Derpaa droge Sendemænd til Norge, til Kong Olaf, med de Erender, at han skulde drage i Sterne-Leding til Kongehelle for at møde Sviakongen, som vilde, at de der skulde bekræfte sit Forliig. Da Kong Olaf hørte dette Budskab, var han nu som før tilbøjelig til Fred og drog afsted med sine Folk, efter Aftale; da kom ogsaa Sviakongen. Da disse tvende Maager saaledes mødtes, sluttede de Forliig og Fred mellem hinanden. Olaf Sviakonge var da god at tale med og myg i Sindet. Thorstein den Frode (Kyndige) siger, at der laa en Bygd paa Hisingen, der snart havde hørt til Norge, snart til Gautland, og at Kongerne da talte med hinanden om, at de skulde kaste Lod om denne Ejendom med Terninger, saaledes at den, som kastede højst Ojne, skulde have den. Da kastede Sviakongen Sexer alle og sagde, at Kong Olaf nu ikke behøvede at kaste; han svarede, idet han rystede Terningerne i Haanden: Sexer alle ere endnu paa Terningerne, og for Gud min Herre er det en let Sag at lade dem komme op endnu engang. Han kastede, og Sexer alle kom op. Da kastede Olaf Sviakonge igjen, og atter Sexer alle. Da kastede Olaf, Norges Konge; den ene kom op med Sex, men den anden gik istykker, saaat der laa syv Ojne oppe, og saaledes fik Norges Konge Bygden til Ejendom. Vi have ikke hørt, hvad mere der forefaldt ved dette Møde; Kongerne skiltes ad forligte og i al Kjærlighed.

(382) Efter disse Begivenheder, som nu fortaltes, vendte Kong Olaf med sine Folk tilbage i Viken, drog først til Tunsberg, hvor han opholdt sig en kort Stund, og siden nord i Landet. Om Høsten styrede han lige nord til Throndhjem, hvor han lod berede Vinterophold, og sad der om Vintren. Da var Kong Olaf Haraldssøn Eneveldskonge over Norge og alt det Rige, Harald den Haarfagre havde haft, og det saameget bedre, som han ene var Konge over Landet. Han havde nu med Fred og Forliig faaet den Deel af Landet, som Olaf Sviakonge tilforn havde haft, men den Deel af Landet, som Danekongen havde haft, tog han med Magt og raadede der, som andensteds i Landet. Knut Danekonge raadede i denne Tid baade over Danmark og England; selv sad han de længste Stunder i England, men satte Høvdinger til at styre Danmark og gjorde imidlertid ingen Fordring paa Norge.

(383) Saa er sagt, at i Harald den Haarfagres, Norges Konges, Dage, bebyggedes Orknøerne, forhen var der kun Vikingebøle. Sigurd heed den første Jarl paa Orknøerne; han var en Søn af Eystein Glumra, og Broder af Ragnvald Mørejarl; efter Sigurd var Guthorm, hans Søn, eet Aar. Efter ham tog Torv-Einar, Ragnvald Jarls

Son, Jarldømme og var længe Jarl og en mægtig Mand. Halfdan Haalegg, Harald Haarfagres Søn, drog imod Torv-Einar og drev ham bort fra Orknøerne, men Einar kom tilbage og dræbte Halfdan i Rinansø. Derefter drog Kong Harald med en Hær til Orknøerne; Einar flyede op paa Skotland. Kong Harald lod Orknøingerne tilsverje sig al deres Odel. Derpaa forligtes Kongen og Jarlen: Jarlen blev hans Mand og tog Landene i Leen af Kongen, men skulde ingen Skat betale af dem, thi de vare meget udsatte for fjendtligt Overfald. Jarlen betalte Kongen 60 Mark Guld. Da herjede Kong Harald paa Skotland, saaledes som det er omtalt i Glymdraapa.

Efter Torv-Einar raadede over Landene hans Sønner Arnkel, Erlend og Thorfinn Hausakljuv. I deres Dage kom Eirik Blodøre fra Norge, og vare Jarlene da ham undergivne. Arnkel og Erlend faldt paa Krigstog; men Thorfinn raadede over Landene og blev gammel. Hans Sønner vare Arnfinn, Haavard, Lodve, Ljot og Skule: deres Moder var Grelad, Datter af Dungad Jarl paa Katanes; hendes Moder var Gro, Thorstein Rødes Datter. I Thorfinn Jarls sidste Dage kom Blodøres Sønner fra Norge, da de havde flygtet for Haakon Jarl; deres Fremferd i Orknøerne var da heel voldsom. Thorfinn Jarl blev sotdød; efter ham raadede hans Sønner over Landene, og der ere store Frasagn om dem. Lodve levede længst af dem og raadede da ene for Landene. Hans Søn var Sigurd Digre, som tog Jarldømmet efter ham, han var mægtig og en stor Hærmand. I hans Dage kom Olaf Tryggvesson med sit Følge fra Vesterviking og lagde til Orknøerne, hvor han fangede Sigurd Jarl i Aasmundvaag, hvor han laa for ham med et eneste Skib. Kong Olaf bød Jarlen at løse sit Liv ved at modtage Daaben og den rette Tro, blive hans Mand og paabyde Christendommen over alle Orknøerne. Kong Olaf tog til Gissel hans Søn ved Navn Hvalp eller Hunde [1]). Derfra drog Olaf til Norge og blev der Konge. Hunde var nogle Aar hos Kong Olaf og døde der. Siden viste Sigurd Jarl ingen Lydighed mod Kong Olaf; han egtede da Skotekongen Mælkolms Datter, og deres Søn var Thorfinn. Sigurd Jarl havde desforuden de ældre Sønner, Sumarlide, Bruse og Einar Vrangmund. Fem eller fire Aar efter Olaf Tryggvessons Fald drog Sigurd Jarl til Irland, men satte sine ældre Sønner til at styre Landene. Thorfinn sendte han til hans Morfader, Skotekongen. Paa dette Tog faldt Sigurd Jarl i Briansslaget. Da dette spurtes til Orknøerne, bleve Brødrene Sumarlide, Bruse og Einar tagne til Jarler, og deelte Landene i tre Dele mellem sig.

---

[1]) Se foran, Capitel 213.

Thorfinn Sigurdsson var kun fem Aar, da Sigurd Jarl faldt. Da Jarlens Fald spurtes af Skotekongen, gav han sin Frænde Thorfinn Katanes og Suderland med Jarlsnavn, og fik Mænd til at styre Riget med ham. Thorfinn Jarl var strax i Opvexten forud for sin Alder i al Legemsdygtighed; han var stor og sterk og styg; eftersom han voxede til, blev det øjensynligt, at han var en grisk, haard,
(384) grum og saare klog Mand. Dette omtaler Arnor Jarlaskald. Brødrene Einar og Bruse vare ulige af Sindelag; Bruse var sagtmodig og forligelig, forstandig, maalsnild og vensæl. Einar var stivsindet, faaladen og ublid, grisk og gjerrig og en stor Hærmand. Sumarlide var lig Bruse i Sindelag; han var ældst og levede kortest af Brødrene: han blev sotdød. Efter hans Død gjorde Thorfinn Fordring paa sin Deel af Orknøerne: Einar svarede dertil, at Thorfinn havde Katanes og Suderland, hvilket Rige Sigurd Jarl, deres Fader, ogsaa havde haft; dette, sagde han, var langt større end Tredjeeelen af Orknøerne, og vilde ikke unde Thorfinn noget Skifte. Bruse derimod tillod Skifte for sin Deel; jeg vil ikke, sagde han, tragte efter at have mere af Landene, end den Tredjedeel, som mig tilkommer med Rette. Da tog Einar under sig de to Dele af Øerne og blev da mægtig og mandsterk. Han var ofte om Somrene i Hærferd og havde stort Udbud af Landet, men hans Lykke til Fangst paa Vikingstogene var heel forskjellig. Bønderne begyndte nu at blive kede af dette Slæb, men Jarlen holdt med Haardhed ved alle Paalæggene og taalte ingen Modsigelse af Nogen: han var en saare voldsom Mand. I hans Rige blev der Dyrtid af det Slæb og den Bekostning, Bønderne havde. Men i den Deel af Landet, Bruse havde, var der stor Overflod og Rolighed: hos Bønderne var han vensæl.
(385) Der var en mægtig og riig Mand ved Navn Aamunde: han boede paa Rossø i Sandvik paa Laupandanes. Thorkel heed hans Søn, den raskeste af Alle paa Orknøerne. Aamunde var en saare forstandig Mand og meest anseet paa Øerne. Det var en Vaar, at Einar Jarl fremdeles havde Udbud, som han plejede, men Bønderne knurrede derover, beklagede sig for Aamunde og bade ham tale for dem til Jarlen. Han svarer: Jarlen er ikke god at komme til Rette med; det bekommer os ikke vel at vove nogen Bøn til ham herom; vel er der godt Venskab mellem Jarlen og mig, som Sagerne nu staa, men blive vi uenige, tykkes det mig heel farligt formedelst vores Begges Sindelag; jeg vil ikke befatte mig med noget. Da talte de med Thorkel herom; han vilde nødig til, men lovede det dog omsider, da man trængte sterkt paa ham. Aamunde syntes, at hans Løfte var uoverlagt. Da Jarlen nu holdt Thing, talte Thorkel i Bøndernes Navn og bad Jarlen lindre Folket i Paalæggene: han fremstillede den trængende Nød. Jarlen svarer vel hertil og siger,

at han skal lægge Thorkels Ord noje paa Hjertet. Jeg havde just, siger han, tænkt at drage med sex Skibe fra Landet, men nu skal jeg ikke have flere end tre. Men du, Thorkel, maa ikke oftere komme med saadan Bon. Bonderne takkede Thorkel meget for hans Bistand. Jarlen drog i Viking og kom tilbage om Hosten. Vaaren efter havde Jarlen samme Udbud, som han plejede, og holdt Thing med Bonderne; da talte Thorkel endnu engang og bad Jarlen skaane Bonderne. Jarlen svarede vredeligen, at Bonderne skulde blive saameget verre farne ved hans Forbon; han slog sig saa vreed og gal, at han sagde, at næste Vaar skulde ikke baade Thorkel og han komme heelskindede fra Thinget: saaledes endtes dette Thing. Da Aamunde horte, hvad der var blevet talt mellem Thorkel og Jarlen, raadede han Thorkel til at drage bort. Thorkel drog da over til Katanes til Thorfinn Jarl. Der var han længe og var meget kjær i Jarlen, medens denne var ung, derfor blev han siden kaldet Thorkel Fostre og var en udmerket Mand. Der var ogsaa flere anseede Mænd, (386)
der flygtede fra sin Odel for Einar Jarls Overvold; de fleste begave sig over til Katanes til Thorfinn Jarl. Nogle flygtede fra Orknoerne til Norge, andre til forskjellige andre Lande. Da Thorfinn Jarl blev voren, sendte han Bud til sin Broder Einar og forlangte af ham det Rige, han tyktes at have Ret til i Orknoerne: det var Tredjedelen af Oerne. Einar var ikke videre villig til at minke sit Rige. Da Thorfinn horte dette, bad han Folk ud fra Katanes og drog over til Oerne. Da Einar Jarl erfarede dette, samlede han Folk og agtede at forsvare sine Lande. Bruse Jarl samler ogsaa Folk, drager dem imode og bærer Forligelsesmaal mellem dem; der kom da og saadant Forliig istand, at Thorfinn skulde have Tredjeparten af Landet i Orknoerne, som det med Rette tilkom ham, men Bruse og Einar lagde sine Dele sammen, saaledes at Einar skulde raade for dem. Dode den Ene for den Anden, da skulde den, som levede længst, have den Andens Lande. Denne Bestemmelse tyktes ikke billig, thi Bruse havde en Son ved Navn Ragnvald, men Einar var sonnelos. Thorfinn Jarl satte da sine Mænd til at bevogte det Rige, han havde paa Orknoerne, men var selv oftest paa Katanes. Einar Jarl var oftest om Somrene i Hærferd om Irland, Skotland og Bretland.

Det var en Sommer, da Einar Jarl herjede paa Irland, at (387)
han streed i Ulfreksfjorden med Irekongen Konofoger, saaledes som forhen er skrevet, hvorledes Einar der fik en stor Usejr og Mandskade. Sommeren efter drog Eivind Urarhorn vesterfra Irland og agtede sig til Norge, men da Vejret var hvast, og Strommene ufore, lagde han ind til Aasmundvaag, hvor han laa vejrfast en Stund. Da Einar Jarl spurte dette, styrede han derhen med meget Folk,

tog Eivind og lod ham dræbe, men gav de fleste af hans Mænd fri; disse droge øster til Norge om Høsten, kom til Olaf og fortalte ham om Eivinds Drab. Kongen svarede lidet dertil, men man saa tydeligt, at dette tyktes ham en stor Mandskade og haard Fornærmelse; han var faatalende ved de fleste Ting, der ej vare efter hans Sind.

Thorfinn Jarl sendte Thorkel Fostre ud i Øerne forat samle hans Skatter sammen. Einar Jarl gav Thorkel den meste Skyld for, at Thorfinn Jarl havde truet ham med Krig forat drive sin Fordring paa Øerne igjennem; Thorkel skyndte sig derfor fra Øerne over til Katanes og siger til Thorfinn Jarl, at han er vis paa, at Einar Jarl ætlede ham Døden, hvis ikke hans Frænder og Venner havde givet ham Nys derom. Nu har jeg kun mellem to Ting at vælge, sagde han, enten at holde saadant Møde med Jarlen, som ganske kan afgjøre Sagen, eller drage længere bort, didhen hvor hans Magt ej naar. Jarlen opmuntrede ham til at drage øster til Norge, til Kong Olaf; du vil blive højt agtet, sagde han, hvor du kommer blandt fornemme Mænd, og jeg kjender baade dit og Jarlens Sindelag, at I kun kort ville holde Eder rolige. Da gjorde Thorkel sig rede, drog om Høsten til Norge og siden til Kong Olaf, hos hvem han tilbragte Vintren i stor Kjærlighed. Kongen havde ofte Thorkel tilstede ved sine Samtaler, han syntes, som sandt var, at Thorkel var en forstandig og saare dygtig Mand; han merkede af hans Ord, naar han fortalte om Jarlerne, at han gjorde megen Forskjel paa dem og var en stor Ven af Thorfinn, men havde meget at sige paa Einar Jarl. Tidligt om Vaaren sender Kongen et Skib vestover Havet til Thorfinn Jarl med det Budskab, at Jarlen skulde komme øster til ham. Jarlen opsatte ikke den Reise, thi med Bud-
(388) skabet fulgte Løfter om Venskab. Han drog øster til Norge, kom til Kong Olaf, fik der god Modtagelse og blev der længe om Sommeren. Da han skulde vester igjen, gav Kong Olaf ham et stort og godt Langskib med alt Tilbehør. Thorkel Fostre begav sig da paa Reisen med Jarlen; denne gav ham det Skib, han selv havde haft vestenfra om Sommeren, og Kongen og Jarlen skiltes ad med stor Kjerlighed. Om Høsten kom Thorfinn Jarl til Orknøerne. Da Einar Jarl spurte dette, holdt han sig mandsterk og laa paa Skibe. Bruse Jarl drog da hen til begge Brødrene og bar Forligelsesmaal mellem dem; endnu engang kom det dertil, at de forligedes og bekræftede dette med Eed. Thorkel Fostre skulde være i Forliig og Venskab med Einar Jarl: det blev aftalt, at hver af dem skulde gjøre Gjestebud for den anden, og skulde Jarlen først besøge Thorkel i Sandvik. Da Jarlen nu var kommen til Gildet, blev der beværtet paa det Herligste, men Jarlen var ikke lystig. Det var en stor Skaale med

en Dør paa hver Ende. Den Dag, da Jarlen skulde fare bort, skulde ogsaa Thorkel følge ham til hans Gjestebud. Thorkel sendte sine Mænd forud paa den Vej, de selv skulde drage, for at speide. Da Speiderne kom tilbage, sagde de Thorkel, at de fandt trende Baghold; der er bestemt, sagde de, Sviig i Gjere. Da Thorkel hørte dette, trak han det i Langdrag med at gjøre sig reisefærdig og samlede sine Mænd til sig. Jarlen bad ham gjøre sig rede, sigende, at det nu var Tid at ride afsted. Thorkel sagde, at han havde meget at forrette; han gik stundom ud, og stundom ind. Paa Gulvet var en Ild; han gik ind af den ene Dør, og efter ham en Mand ved Navn Hallvard, en Islænding fra Østfjordene: han lukkede Døren i. Thorkel gik frem mellem Ilden og der, hvor Jarlen sad. Er du endnu ikke ferdig, spurte Jarlen. Jo, nu er jeg ferdig, svarede Thorkel, og i det samme hugg han til Jarlen i Hovedet: Jarlen stupede ned paa Gulvet. Da sagde Islændingen: aldrig har jeg seet slig Raadvildhed, at I ej drage Jarlen af Ilden; han dreev til med en Sparthe [1]) under Nakkebenet paa Jarlen og kippede ham op paa Pallen. Thorkel og hans Følgesvend gik begge skyndeligen ud af den anden Dør end den, hvoraf de vare komne ind; derude stode Thorkels Folk fuldbevæbnede. Jarlens Mænd toge nu fat paa ham, men da var han død. Alle vare saa haandfaldne, at der ej blev nogen Hevn af; det skede ogsaa i saadan Fart, og Ingen ventede sligt Verk af Thorkel, thi Alle troede, hvad forhen er berettet, at der var Venskab mellem ham og Jarlen; derhos vare de Fleste derinde vaabenløse og mange allerede i Forvejen Thorkels gode Venner; Lykken var ogsaa Thorkel gunstig, thi et længere Liv var ham beskaaret. Da Thorkel kom ud, havde han ikke færre Mænd end Jarlsmændene; Thorkel drog til sit Skib, og Jarlsmændene bort. Thorkel sejlede den Dag strax afsted og øster i Havet: det var efter Vinternat; han kom velbeholden til Norge og drog skyndsomst til Kong Olaf, hvor han blev godt modtagen; Kongen lod vel over dette Verk, og Thorkel var hos ham om Vintren.

Efter Einars Fald tog Bruse Jarl den Deel af Landene, som (389) Einar Jarl forhen havde haft, thi det var bekjendt for Mange, med hvilken Aftale Brødrene Einar og Bruse havde gjort sit Fællig. Thorfinn derimod fandt det rettest, at hver af dem havde sin Halvdeel af Øerne; dog havde Bruse den Vinter to Dele af Landene. Vaaren efter gjør Thorfinn Fordring paa disse Lande hos Bruse og vil have halve Øerne med ham, men Bruse sagde ikke Ja dertil. De holdt Thing og Stevner i denne Sag; deres Venner gik imellem

[1]) Saaledes kaldtes et eget Slags Spyd, brugeligt paa Irland, sandsynligviis lignende de skotske Lochaber-Øxer, hvorpaa der er en Krog.

for at forlige dem, og det blev tilsidst saa, at Thorfinn intet andet vilde vide af, end at han skulde have halve Oerne; desuden, sagde han, behøver Bruse ej mere end Tredjeparten, med det Sindelag, han har. Bruse svarer: jeg nøjedes med at have den Tredjedeel af Landene, jeg tog i Arv efter min Fader, heller ikke fordrede Nogen den af mig; nu har jeg taget den anden Tredjedeel i Arv efter min Broder efter ret Aftale, og skjønt jeg ej har Magt til at prøve Styrke med dig, Broder, vil jeg dog forsøge Andet, forend jeg frasiger mig mit Rige, saaledes som Sagerne nu staa. Saaledes endte de denne Samtale. Da Bruse saa, at han ej havde Magt til at staa jevnfødes med Thorfinn, som havde langt større Rige og sikker Bistand at vente af sin Morfader Skotekongen, tog han det Raad at drage af Landet, øster til Kong Olaf, og havde med sig sin Søn, Ragnvald, som da var ti Aar gammel. Da Jarlen traf Kongen, modtog denne ham vel. Jarlen frembar sit Ærende og sagde Kongen alle de Omstændigheder, der vare mellem ham og hans Broder; han bad Kongen hjelpe sig til at kunne faa beholde sit Rige, og tilbød ham til Vederlag sit fuldkomne Venskab. Kongen svarede og begyndte med at omtale, hvorledes Harald den Haarfagre havde tilegnet sig al Odel paa Orknøerne, og at Jarlerne stedse siden havde haft de Lande til Leen, men aldrig til Ejendom. Til Beviis derpaa kan det tjene, siger han, at da Eirik Blodøxe og hans Sønner vare i Orknøerne, vare Jarlerne dem undergivne. Da min Frænde Olaf Tryggvesøn kom did, blev Sigurd Jarl, din Fader, hans Mand. Nu har jeg taget al Arven efter Kong Olaf og vil forelægge dig dette Vilkaar, at du bliver min Mand; da skal jeg give dig Oerne i Leen, og skulle vi da, naar jeg yder dig Hjelp, forsøge, om den ikke skal udrette mere, end Skotekongens Bistand for din Broder Thorfinn. Men vil du ikke dette, da vil jeg selv søge de Ejendomme og Odelsgodser tilbage, som vore Frænder og Forfædre have ejet der vester. Disse Taler overtænkte Jarlen for sig selv og aabenbarede dem for sine Venner; han spurte dem til Raads, hvad han skulde samtykke i, om han paa sligt Vilkaar skulde indgaa Forliig med Kong Olaf og blive hans Mand; siger jeg Nej, sagde han, da indseer jeg ikke saa lige, hvorledes det gaar mig ved Skilsmissen, thi Kongen har tydeligt nok fremsat den Fordring, han har paa Orknøerne, og med hans Storhed i Raad, og fordi vi nu engang ere komne hid, er det ham en Ubetydelighed at gjøre med os, hvad han synes. Skjønt nu Jarlen fandt Betænkeligheder ved begge Dele, valgte han dog at give Alt i Kongens Vold, baade sig og sit Rige. Kong Olaf tog da af Jarlen Magt og Raadighed over alle hans Arvelande, og Jarlen blev saaledes hans Mand og forbandt sig til alt dette med Eed.

(390) Thorfinn Jarl hørte, at hans Broder Bruse var dragen øster til

Kong Olaf, forat søge Bistand af ham; men da han vidste, at han selv forhen havde været hos Kongen og skaffet sig hans Venskab, troede han, at hans Sag der stod meget godt, og havde mange Talsmænd. Flere ventede han dog at faa, hvis han selv kom til, og tog derfor det Raad, at han gjorde sig skyndsomst rede, og drog over til Norge i den Tanke, at Bruse ikke skulde komme ham videre i Forkjøbet, og at hans Erender ikke skulde være tilendebragte, forend han selv fandt Kongen. Men det var anderledes end Jarlen havde tænkt, thi da Thorfinn Jarl kom til Kong Olaf, var Altsammen sluttet og afgjort mellem ham og Bruse Jarl: Thorfinn vidste heller ikke, at Bruse havde opgivet sit Rige, forend han var kommen til Kong Olaf. Saasnart som nu Thorfinn Jarl og Kong Olaf mødtes, fremkom Kongen med den samme Fordring paa Riget i Orknøerne, som han havde fremsat for Bruse, og bad Thorfinn om det samme, at han skulde tilstaa Kongen den Deel af Landene, han forhen ejede. Jarlen svarer vel og sagtmodigt til Kongens Ord og siger, at Kongens Venskab var ham saare magtpaaliggende. Hvis I, Herre, siger han, tykkes at behøve min Bistand mod andre Høvdinger, da har I allerede gjort nok for fuldeligen at fortjene den; men haandgangen kan jeg ej saa godt være Eder, siden jeg allerede er Skotekongens Jarl, og ham undergiven. Da Kongen merkede, at Jarlen gav undvigende Svar paa den Fordring, han havde gjort, sagde han: hvis du, Jarl, ikke vil blive min Mand, da er intet andet for, end at jeg sætter den Mand over Orknøerne, som jeg vil; men da vil jeg og, at du sverjer Eed paa, ikke at gjøre nogen Fordring paa de Lande, og lade dem, som jeg sætter derover, være i Fred for dig. Men vil du ingen af Delene, da maa det tykkes den, der raader over Landene, som om Ufred er at vente af dig, og maa du da ikke finde det underligt, om Dal og Bakke mødes. Jarlen svarede og bad Kongen give sig Betænkningsfrist i denne Sag; Kongen gjorde saa og gav Jarlen Tid til at raadslaa med sine Mænd, om hvad han skulde kaare. Jarlen bad nu Kongen at give ham Frist til næste Sommer, at han først kunde drage vestover Havet, thi hans Raadgivere vare hjemme, og han selv endnu saagodt som et Barn for Alderens Skyld. Men Kongen bød ham velje strax. Thorkel Fostre var da hos Kong Olaf: han sendte lønligen en Mand til Thorfinn Jarl og bad ham, hvad han saa havde i Sinde, ikke at være saa paastaaelig, at han denne Gang skiltes uforligt fra Kong Olaf, saaledes som han nu befandt sig i Kongens Vold. Af slige Advarsler indsaa Jarlen, at der intet andet Valg var, end at lade Kongen raade; det tyktes ham ikke ønskeligt, selv at maatte frasige sig al Haab om sine Arvelande, og dertil sverje, at de, som ej vare fødte til Riget, skulde beholde det i Ro. Men da det tyktes ham usikkert nok, om han kom bort

igjen, valgte han at gaa Kongen til Haande og blive hans Mand, som Bruse havde gjort. Kongen merkede, at Thorfinn var langt mere storsindet end Bruse, og fandt sig værre i denne Tvang; han troede Thorfinn ikke saa godt som Bruse, thi han indsaa, at Thorfinn kunde vente Hjelp fra Skotekongen, hvis han svigtede dette Forliig. Kongen indsaa af sin Viisdom, at Bruse gik seent til hele Forliget, men lovede ikke andet, end hvad han tænkte at holde. Thorfinn derimod, da han først havde afgjort med sig selv, hvad Udvej han vilde tage, gik med Lethed ind paa enhver Betingelse, og vegrede sig ikke i mindste Maade ved at samtykke i Kongens Fordringer. Men derfor frygtede Kongen, at han ikke vilde holde alle sine Løfter.

(391) Da Kong Olaf nu havde overtænkt hele denne Sag, lod han blæse til en talrig Stevne, og lod Jarlerne kalde dertil. Da sagde Kongen: Forliget mellem mig og Orknø-Jarlerne vil jeg nu gjøre bekjendt for Almuen. De have nu samtykt i, at jeg har fri Raadighed over Orknøerne og Hjaltland; de ere begge blevne mine Mænd og have bekræftet det Altsammen ved Eed; nu vil jeg give dem disse Lande i Leen, Bruse en Tredjedeel af Landene, og Thorfinn en anden Tredjedeel, saaledes som de før have haft. Men den Tredjedeel, som Einar Vrangmund havde, den erklærer jeg at være tilfalden mig, fordi han dræbte Eivind Urarhorn, min Hirdmand, Fælle og kjere Ven, og vil jeg træffe de Foranstaltninger med den Deel, som mig synes. Det vil jeg ogsaa lade Eder vide, I Brødre, mine Jarler, at jeg vil, at I modtage Forliig af Thorkel Aamundesøn, for Eders Broder Einars Drab; og samtykke I deri, saa vil jeg dømme i Sagen. Det gik hermed, som med det Øvrige, at Jarlerne samtykte i Alt, hvad Kongen sagde. Nu gik Thorkel frem og fæstede Kongens Dom i denne Sag: saaledes endtes dette Thing. Kong Olaf dømte Bøder for Einar Jarl, saa store som for tre Lendermænd, men Tredjedelen skulde dog bortfalde, formedelst den Dræbtes Brøde. Thorfinn Jarl bad da Kongen om Lov til at drage bort, og saasnart det var erholdt, gjorde Jarlen sig rede saa skyndsomt, han kunde. Da han var ganske ferdig, og han en Dag sad og drak paa Skibet, kom pludselig Thorkel Aamundesøn hen til ham, lagde sit Hoved i Jarlens Knæ og bad ham gjøre dermed, hvad han vilde. Jarlen spurte, hvorfor han bar sig saaledes ad; vi ere jo allerede forligte efter Kongens Dom, siger han, staa derfor op, Thorkel. Han gjorde saa, og sagde: det Forliig, Kongen gjorde, lader jeg gjelde mellem Bruse og mig. Men hvor det angaar dig, der skal du ene raade, thi om end Kongen har tilsagt mig Ejendomme eller Landsvist i Orknøerne, da kjender jeg dog dit Sindelag, at det er usikkert for mig at ferdes i Øerne, uden Eders Løfte om Fred; derfor vil jeg, siger han, love

Eder, aldrig at komme i Orknøerne, hvad end Kongen siger dertil. Jarlen taug og tog seent til Orde; han sagde: vil du heller, Thorkel, at jeg skal dømme i Sagen mellem os to, end lyde Kongens Dom, da skal den første Betingelse ved vort Forliig være den, at du skal drage med mig til Orknøerne, være hos mig og aldrig skilles fra mig uden mit Lov eller Samtykke; du skal være pligtig at verje mit Land og udrette Alt, hvad jeg vil have gjort, saalænge vi begge ere i Live. Herover har I at befale, Jarl, som over alt andet, jeg kan raade for, svarede Thorkel, gik frem og festede Jarlen alt dette, som han bestemte. Jarlen sagde, at om Pengebøderne kunde han siden tale, men tog nu Eedsløfter af Thorkel; denne gav sig da paa Reisen med Jarlen, og Jarlen drog bort, strax han var ferdig. Han og Kong Olaf saa hinanden aldrig siden.

Bruse Jarl tøvede efter og lagede sig mere i Mag til Reisen. (392)
Men førend han drog bort, havde Kong Olaf Stevner med ham og talte saalunde: saavidt jeg skjønner, Jarl, saa har jeg i dig en paalidelig Mand der vestenfor Havet; min Agt er, at du skal have de to Dele af Landene at raade over, som du forhen har haft; jeg vil ikke, at du skal være mindre eller urigere Mand, efterat være mig haandgangen, end du forhen var. Men jeg vil sikkre mig din Troskab dermed, at jeg beholder her efter hos mig din Søn Ragnvald, og naar du nu har min Bistand og de to Dele af Landene, seer jeg ikke rettere, end at du vel kan beholde, hvad dit er, med Rette for din Broder Thorfinn. Bruse modtog med Taksigelser at faa to Tredjedele af Landet istedetfor een; han opholdt sig nu kun kort Tid i Norge, inden han drog bort, og kom om Høsten vester til Orknøerne. Ragnvald, Bruses Søn, var tilbage der øster hos Kong Olaf; han var den dejligste Mand, Haaret stort og guult som Silke; han blev tidligt stor og sterk og flinkest af Alle, saavel i Vid som Hovisthed. Han var længe siden hos Kong Olaf. Alt dette berører Ottar Svarte i den Draapa, han digtede om Kong Olaf.

Da Brødrene Thorfinn og Bruse kom vester til Orknøerne, tog (393)
Bruse de to Dele af Landene at raade over, men Thorfinn en Tredjedeel; han var oftest paa Katanes og i Skotland, men satte sine Mænd over Øerne. Bruse stod da ene for Landvernet paa Øerne; i den Tid var der meget uroligt, thi Nordmænd og Daner herjede meget i Vesterviking og kom ofte til Orknøerne, naar de droge vester eller vestenfra, og toge da Nesnam. Bruse talede herom for sin Broder Thorfinn, at han ingen Udrustning gjorde for Orknøerne eller Hjaltland, men alligevel tog fulde Skatter og Skylder for sin Deel. Thorfinn foreslog ham da, at Bruse skulde have en Tredjedeel af Landene og Thorfinn de to; men saa skulde denne ogsaa ene forestaa Landvernet for dem begge. Uagtet nu dette Skifte just ikke strax

kom istand, saa er det dog fortalt i Jarlesagaerne, at da Knut den Mægtige havde underlagt sig hele Norge, og Kong Olaf var faren af Landet, fik Skiftet sin Fremgang, saaledes at Thorfinn fik de to Dele, og Bruse den tredje. Thorfinn Sigurdsson er den gjeveste Jarl, som nogensinde har været paa Oerne, og har havt størst Rige af alle Orkno-Jarlerne. Han erhvervede sig Hjaltland, Orknoer, Syderoer; ogsaa havde han et stort Rige paa Skotland og Irland. Herom kvad Arnor Jarleskald. Thorfinn var den største Hærmand; han var fem Aar gammel, da han tog Jarldømmet, og herskede i mere end sexti Aar. Han blev sotdød i Kong Harald Sigurdssons sidste Dage. Bruse døde i Knut den Mægtiges Dage, lidt efter Kong Olaf den Helliges Fald.

(394) Vi have nu tvende Beretninger at forfølge og skulle nu begynde der, hvor vi forhen slap, nemlig ved Fortællingen om, hvorledes Kong Olaf Haraldsson havde sluttet Fred med Olaf Sviakonge, og tillige at Kong Olaf den Sommer drog nord til Throndhjem. Da havde han været Konge fem Aar. Denne Høst lavede han sig til Vintersæde i Nidaros og sad der om Vintren. Den Vinter var Thorkel Fostre Aamundeson hos Kong Olaf, som forhen er sagt. Kong Olaf spurte da ideligen efter, hvorledes Christendommen overholdtes i Landet, og erfarede, at, saasnart man kom nord til Haalogaland, overholdtes den saagodtsom slet ikke, og i Naumdal og inde om Throndhjem skortede ogsaa meget derpaa.

Der var en Mand ved Navn Haarek, Søn af Eivind Skaldespilder: han boede paa den O, som heder Thjotta paa Haalogaland. Eivind havde ikke været nogen videre riig Mand, men han var storættet og meget storsindet. I Thjotta havde der først boet mange Smaabønder; der kjøbte Haarek sig i Forstningen en ikke meget stor Gaard og bosatte sig der. Men paa faa Aar havde han ryddet bort alle de Bønder, som forhen vare der, saaat han da havde hele Oen, og gjorde der en stor Hovedgaard. Haarek blev snart meget riig; han var saare klog af Vid og havde Lykke med sig; længe havde han nydt stor Anseelse af Høvdinger; han var i Frændskab med Norges Konger; derfor havde Haarek været i stor Anseelse hos Landshøvdingerne. Gunnhild, hans Farmoder, var Datter af Halfdan Jarl og Ingebjørg, Harald den Haarfagres Datter. Da disse Tidender forefaldt, var Haarek temmelig til Aars. Haarek var den meest anseede Mand paa Haalogaland; han havde da i lang Stund haft Finne-Kjøbet og Kongens Syssel i Finmarken; stundom havde han haft det ene, stundom tilsammen med Flere. Ikke var han kommen til Kong Olaf: dog havde der faret Bud og Sendemænd mellem dem, Alt heel venskabeligt. Den Vinter, da Kong Olaf sad i Nidaros, droge fremdeles Mænd mellem ham og Haarek af Thjotta. Da

lyste Kongen op, at han næste Sommer agtede at fare til Haalogaland, og heelt nord til Landsenden. Men Haaleygerne tænkte saare forskjelligt om denne Ferd.

Kong Olaf gjorde sig nu om Vaaren rede med fem Skibe og havde nærved 360 Mand. Da han var ferdig, begyndte han sin Reise nordefter Landet, og da han kom i Naumdolafylke, stevnede han Thing med Bønderne. Paa hvert Thing blev han da tagen til Konge. Han lod da og der som andenstedes oplæse de Love, hvori han bød Folk der i Landet at overholde Christendommen, og satte Livs eller Lemmers eller Ejendoms Fortabelse for Enhver, som ej vilde antage christne Love. Mange Mænd der lod Kongen lide store Refselser, og lod dette gaa saavel over Rige som Urige; i hvert Hered skiltes han saaledes ved Folket, at det samtykte i at overholde den rette Tro. De fleste mægtige Mænd og mange Storbonder gjorde Veitsler mod Kongen, og saaledes drog han alt nord til Haalogaland. Haarek i Thjotta gjorde en Veitsle for Kongen; der var en talrig Forsamling, og Gildet selv saare herligt; da blev Haarek Lendermand. Kong Olaf gav ham da slige Indtægter, som han forhen havde haft af de forrige Landshovdinger. (395)

Der var en Mand ved Navn Grankel eller Granketil, en riig Bonde, der paa denne Tid var noget til Aars. Da han var ung, havde han været i Viking, og dengang en stor Hærmand; ligeledes var han da overordentlig rask i de fleste Stykker, som regnes til Idrætter. Aasmund heed hans Søn: han var i alle Stykker liig sin Fader eller overgik ham endog. Det var mange Folks Sagn, at med Hensyn til Dejlighed, Styrke og Idrætter, har han været den tredje ypperligste Mand i Norge, næst efter Kong Haakon Adelsteensfostre og Olaf Tryggvesson. Grankel bød Kong Olaf til Gjestebud; der blev bevertet i største Overflod, og Grankel skjenkede Kongen Vennegaver ved Affskeden. Kongen tilbød Aasmund at drage med sig og bad ham meget indstændigt derom; Aasmund tyktes ikke at kunne staa sin Heder imod, gav sig paa Reisen med Kongen, blev siden hans Mand og kom i den største Kjærlighed med ham. Kong Olaf dvælede Storstedelen af Sommeren i Haalogaland, drog til alle Thinglag og christnede alt Folket. I Bjarkø boede da Thore Hund; han var den mægtigste Mand der nordpaa; ogsaa han blev da Kong Olafs Lendermand. Mange mægtige Bondesønner sloge sig i Følge med Kong Olaf fra Haalogaland. Da det leed ud paa Sommeren, kom Kongen nordenfra, styrede indefter Throndhjemsfjorden til Nidaros og sad der om Vintren. Den Vinter kom Thorkel Fostre vestenfra Orknøerne, efterat have dræbt Jarlen Einar Vrangmund. Denne Høst var der i Throndhjem Dyrtid paa Korn. Før havde der i lang Tid været gode Aaringer, men nu var der (396)

Dyrtid heelt nord i Landet, og desto større, jo nordligere man kom. Men øster i Landet var der godt for Korn og ligesaa paa Oplandene. I Throndhjem kom det til gode, at Folk der havde meget gammelt Korn liggende.

(397) Denne Høst bleve disse Tidender fortalte Kong Olaf indenfra Throndhjem, at Bønderne der havde haft talrige Gjestebud ved Vinternat, og at der da vare store Drikkelag: der blev sagt Kongen, at alle Skaalerne signedes til Aeserne efter gammel Skik. Det blev ogsaa fortalt, at man der havde dræbt Naut og Heste, stænket Blodet paa Staller, forrettet Blot og talt saaledes derved, at det skulde være til Aaringens Forbedring. Det heed og endvidere, at Alle syntes, de kunde godt skjønne, at Guderne vare blevne vrede over, at Haaleygerne vare gangne over til Christendommen. Da Kongen spurte disse Tidender, sendte han Mænd ind i Throndhjem og stevnede til sig alle de Bønder, han fandt for godt at nævne. Der var en Mand, ved Navn Olve paa Egg; han kaldtes efter den Gaard han boede paa, en mægtig og storættet Mand: han var Hovedmand for denne Ferd fra Bønderne til Kongen. Da de kom til Kongen, forekastede han dem denne Beskyldning. Olve svarer i Bøndernes Navn og siger, at de ingen Gjestebud havde haft denne Høst, uden sine Gilder eller Omgangsdrikkelag; nogle havde haft Vennelag. Men hvad det angaar, sagde han, som er blevet Eder fortalt, om hvad Ord vi Thrønder skulle have brugt, naar vi drikke, da vide alle forstandige Folk at tage sig vare for slige Taler; men jeg kan jo ikke svare for, hvad dumme og ølgale sige. Olve var en maalsnild og maaldjerv Mand: han forsvarede Bønderne mod alle disse Beskyldninger. Men tilsidst siger Kongen, at Indthrønderne selv skulde bære Vidne, om hvad Tro de havde; Bønderne fik da Lov at drage hjem,
(398) hvilket de og gjorde, saasnart de vare ferdige. Siden om Vinteren blev der sagt Kongen, at Indthrønderne havde en talrig Forsamling paa Mæren, og at der vare store Blot ved Midvinterstid; de blotede da til Fred og en god Vinter. Da Kongen tyktes at have faaet Sandheden at vide herom, sendte han sine Mænd og Budskab ind i Throndhjem og stevnede Bønderne til Byen; ogsaa nu udnævnte han hertil de Mænd, som tyktes ham de forstandigste. Bønderne talte nu med hinanden og raadsloge om dette Budskab; alle de, som havde faret før om Vintren, vilde nu meget nødig fare. Dog efter alle Bøndernes Bøn paatog Olve sig at fare. Da han kom ud til Byen, drog han strax til Kongen, og de taltes ved. Kongen beskyldte strax Thrønderne for det samme som før, at de havde holdt Midvintersblot. Olve svarer og siger, at Bønderne vare usandferdigt beskyldte for dette; vi havde, sagde han, Julegjestebud og Drikkelag mangesteds i Herederne; Bønderne forsyne sig just ikke saa knapt til Julegilde,

at der jo bliver meget tilovers; dette drak man, Herre, længe efter; paa Mæren er en stor Hovedgaard, store Huse, og Egnen rundt om talrig bebygget; der finde Folk stor Glæde i at drikke mange tilsammen. Kongen svarer lidet hertil og var ikke ret bliid: han tyktes vide sandere Besked, end han nu havde faaet; Kongen bad Bønderne drage tilbage; om I end dølge Sandheden, sagde han, skal jeg dog nok faa den at vide, og da nytter det Eder ikke at negte: men hvad der end har skeet hidtil, saa gjører det ikke oftere! Bønderne droge derpaa hjem igjen og sagde, hvorledes det var gaaet dem, og at Kongen var temmelig vreed.

Kong Olaf havde ved Paasken et stort Gjestebud og havde (399) mange Bymænd og Bønder som Gjester hos sig. Efter Paasken lod han sine Skibe sætte frem, Aarer og andet Tilbehør bringe tilstede, Skibene belægge med Tiljer, tjelde og berede, og lod Skibene saaledes flyde ved Bryggerne. Strax efter Paaske sendte Kong Olaf Mænd hen i Verdalen. Der var en Mand ved Navn Thoralde, Kongens Aarmand, som forestod hans Gaard Haug; til ham sendte Kongen Bud, at han skulde komme til ham saa skyndsomt som muligt. Thoralde opsatte ikke Reisen, men drog strax ud til Byen med Sendemændene. Kongen kalder ham til Samtale med sig i Eenrum, og spør, hvad sandt der var, i hvad man havde fortalt om Indthrøndernes Skikke; om det var saa, at de igjen begyndte at blote. Jeg vil, siger Kongen, at du siger mig alt saaledes, som det er, og du veed sandest; du er pligtig at sige mig sandt, thi du er min Mand. Thoralde svarer: det vil jeg først sige Eder, Herre, at jeg har flyttet hid til Byen min Kone og to Sønner og alt mit Løsøre, som jeg kunde faa med mig. Men vil du have Sandheden at vide af mig, saa er det til din Tjeneste. Men siger jeg saa, som det er, da faar du se til, hvorledes det gaar mig. Kongen sagde: sig du sandt, om hvad jeg spør dig: jeg skal se til for dig, saaat du ingen Skade skal lide. Da sagde Thoralde: det er sandest at sige Eder, Konge, hvis jeg skal sige Eder saaledes, som det er, at inde omkring i Throndhjem er næsten alt Folket hedensk i sin Tro, skjønt Enkelte der ere døbte. Det er deres Viis, Herre, at have Blot om Høsten, forat hilse Vintren, et andet midt om Vintren, og det tredje om Somren. De, som deeltage heri, ere Eynerne, Sparbyggerne, Verdølerne og Skeynerne. Tolv Mænd er det, som forestaa Blotgilderne: det er Ølve, som nu i Vaar har at holde Gjestebudet; nu har han meget at bestille paa Mæren, og didhen er Alt ført, som behøves til Gjestebudet. Da Kongen fik Sandheden at vide, lod han sine Mænd blæse sammen og lod sige dem, at de skulde gaa til Skibene. Kongen udnævnte Mænd til at styre Skibene og ligeledes Høvdinger for de enkelte Skarer, og bestemte hvor enhver Skare skulde indskibes; man

var da snart ferdig; Kongen havde fem Skibe og 360 Mand, og styrede ind efter Fjorden; der var god Bør, og Snekkerne gjorde ikke lang Reise for Vinden; ikke en Eneste tænkte, at Kongen saa hurtigt skulde komme derind. Kongen kom om Natten ind til Mæren; strax blev der slaaet en Ring af Folk om Husene; der blev Olve tagen, og Kongen lod ham dræbe med en Mængde Andre. Men Kongen tog al Gjestebudskosten og lod den flytte til sine Skibe, ligesaa alt det Gods, baade Huusprydelser, Klæder og andre Kostbarheder, Folk havde bragt did, og lod det skifte som Hærfang mellem sine Mænd. Kongen lod og gjøre Hjemsøgelse hos de Bønder, som tyktes ham have haft mest Deel i disse Foretagender; Nogle bleve tagne og satte i Jern, Andre undkom; for Mange blev deres Gods optaget. Kongen stevnede derpaa Thing med Bønderne, og, fordi han nu havde taget mange mægtige Mænd og havde dem i sin Vold, besluttede deres Frænder og Venner sig til at love Kongen Lydighed. Dennesinde blev derfor ingen Opstand gjort mod Kongen, og han omvendte alt Folket i de Egne til den rette Tro, indsatte Lærere, lod gjøre Kirker og indvie dem. Kongen erklærede Olve for ugild og inddrog som sin Ejendom alt det Gods, han havde ejet. Men af de Øvrige, der tyktes ham mest skyldige, lod han Nogle dræbe, Andre lemlæste; Nogle jagede han af Landet, Andre fratog han Gods. Derpaa drog Kongen tilbage til Nidaros.

(400) Der var en Mand ved Navn Arne Arnmodsson; hans Kone heed Thora, Datter af Thorstein Galge. Deres Børn hedte Kalf, Finn, Thorberg, Aamunde, Kolbjørn, Arnbjørn, Arne, og Datteren Ragnhild; hun var gift med Haarek i Thjotta. Arne var Lendermand, mægtig og anseet, og en stor Ven af Kong Olaf. Paa denne Tid vare hans Sønner Kalf og Finn hos Kongen, i stor Anseelse. Den Kone, Olve paa Egg havde haft, var ung og smuk, storættet og riig, og ansaaes for et særdeles godt Gifte; for hendes Bortgiftning raadede da Kongen; hun havde to unge Sønner med Olve. Kalf Arnesson bad Kongen at give ham den Kone til Egte, som Olve havde haft; denne hans Bøn opfyldte Kongen for Venskabs Skyld og gav ham derhos alle de Ejendomme, Olve havde haft. Kongen gjorde ham til Lendermand og fik ham sit Ombud inde i Throndhjem. Kalf blev nu en stor Høvding og var en saare klog Mand. Da
(401) havde Kong Olaf været syv Vintre Konge i Norge; denne Sommer kom Jarlerne Thorfinn og Bruse til ham fra Orknøerne, og tog Kong Olaf de Lande til Eje, saaledes som forhen er skrevet. Denne Sommer drog Kong Olaf over begge Mørerne, og over Raumsdalen om Høsten: der gik han op af sine Skibe, drog derpaa til Oplandene og kom frem i Lesje. Der lod han tage alle de bedste Mænd baade paa Lesje og Dovre, og de maatte enten tage mod Christendommen

eller taale Døden, eller flygte bort, naar de kunde komme dertil. De, som toge mod Christendommen, maatte give Kongen sine Sønner i Hænder som Gisler for sin Troskab. Kongen var nogle Nætter paa det Sted, som heder Bo, paa Lesje, og indsatte der Prester. Siden drog han over Lordalen og kom ned paa det Sted, som heder Stavabrekka; langs gjennem Dalen rinder en Elv ved Navn Otta, og der er paa begge Sider af Elven en fager Bygd, som heder Loe [1]; her kunde Kongen se Bygden endelangs. Det er Skade, sagde Kongen, at man skal brænde en saa fager Bygd. Han stevnede ned i Dalen med sit Folk, og de vare om Natten paa en Gaard, som heder Nes: der tog Kongen sig Herberge i et Loft, hvor han selv sov; det staar endnu den Dag idag, og der er ingen Forandring siden gjort dermed. Der var Kongen fem Nætter og opskar Thingbud og stevnede Bonderne til sig, baade af Vaage og Lom og Hedal; han lod det følge med Budet, at de enten skulde stride med ham og taale Brand af ham, eller og tage mod Christendommen og give ham sine Sønner til Gisler. Siden kom de til Kongen og gik ham til Haande; men Nogle flyede syd i Dalene.

Dale-Gudbrand heed en Mand; han var saagodtsom Konge (402) over Dalene, og dog blot Herser af Navn. Sighvat Skald stillede ham, i sit Kvad om Erling Skjalgsson, i Magt og store Besiddelser ved Siden af denne. Gudbrand havde en Søn, som her er omtalt. Da Gudbrand hørte disse Tidender, at Kong Olaf var kommen til Lom og tvang Folk til at antage Christendommen, opskar han Hær-Or og stevnede alle Mand fra Dalene til at møde med ham paa Gaarden Hundthorp. De kom alle, og det var en utallig Mængde Folk, fordi i Nærheden ligger et Vand ved Navn Logen, saaat man kunde fare saavel til Vands som til Lands. Der holdt Gudbrand Thing med dem og sagde: der er kommen en Mand til Lom, som heder Olaf: han vil byde os en anden Tro, end den vi hidtil have haft, og bryde vore Guder isønder, sigende, at han har en langt større og mægtigere Gud. Det er et Under, at Jorden ikke brister sønder under ham, eller at vore Guder lade ham gaa længer, naar han tør tale Sligt. Jeg er sikker paa, at hvis vi bære Thor ud af vort Hov, som staar her paa Gaarden og altid har hjulpet os, og han seer Olaf og hans Mænd, da vil hans Gud og han selv og alle hans Mænd smelte hen og blive til Intet. Da raabte Bonderne alle som een og sagde, at Olaf aldrig skulde komme bort derfra, hvis han kom til dem; men han tør vist ikke fare længer sydefter Dalene, sagde de. Siden satte de 840 Mand til at fare paa Speideri nord til Breiden. Høvding for den Flok var Gudbrands Søn, atten Aar

---

[1]) Loe eller Lom: kaldes nu med det sidste Navn.

gammel, og mange andre udmerkede Mænd med ham; de kom til den Gaard, som heder Hov; der fik de høre fra Kongen, og var de der tre Nætter; der kom meget Folk til dem, som havde flygtet fra Lesje, Lom og Vaage, fordi de ej vilde antage Christendommen. Kong Olaf og Biskop Sigurd satte Lærere efter i Lom og Vaage. Siden droge de over om Vaage-Rosten og kom ned til Sel; der vare de om Natten og hørte der den Tidende, at en stor Skare laa i Vejen for dem. Bonderne, som vare paa Breiden, hørte ogsaa fra Kongen og lavede sig til at stride med ham. Da Kongen stod op, iforte han sig Hærklæder, drog syd efter Selvoldene og standsede ikke forend paa Breiden; der saa han en stor Hær for sig, rede til Slag. Siden fylkede Kongen sin Hær, reed selv foran, talte til Bonderne og bod dem antage Christendommen. De svarede: du skal nok faa andet at gjøre i Dag, end at spotte os; i det samme raabte de Hærraab og slog Vaabnene mod sine Skjolde. Kongens Mænd løb frem og kastede sine Spyd; strax gave Bonderne sig til at flygte, saaat kun faa Mænd stode tilbage. Da blev Dale-Gudbrands Søn fangen; Kong Olaf gav ham Grid og tog ham med sig; der var Kongen fire Nætter. Da sagde Kongen til Dale-Gudbrands Søn: drag du nu kun tilbage til din Fader, og sig ham, at jeg nok snart tør komme. Han foor nu hjem igjen og sagde sin Fader den slemme Tidende, at de havde truffet Kongen og stredet med ham; men alt vort Folk flygtede strax i Forstningen, siger han, og jeg blev fangen; Kongen gav mig Grid og bad mig sige dig til i Forvejen, at han snart kommer her. Nu have vi ikke mere end 240 Mand af alt det Folk, vi da havde til at møde ham. Jeg raader dig derfor til, Fader, ikke at stride med denne Mand. Nu kan man da høre, siger Gudbrand, at alt Hjertet er banket af dig; i en uheldig Stund drog du hjemmefra, og din Ferd vil længe mindes; nu tror du strax paa de Galskaber, hiin Mand farer med, som har gjort dig og din Skare slig Spot og Spe. Men Natten efter drømte Dale-Gudbrand, at der kom en lys Mand til ham, som der stod megen Skræk af; han sagde til ham: din Søn havde ingen Ære af sin Ferd mod Kong Olaf, men langt mindre vil du faa, hvis du agter at holde Striid med Kongen; selv vil du falde og alt dit Folk; Ulve ville rive og Ravne ville slide dig og alle Dine. Gudbrand blev meget ræd ved dette skrækkelige Syn, og fortæller det til Thord Istermage, som var Høvding for Dølerne. Det samme bares ogsaa for mig, svarer denne. Om Morgenen lade de blæse til Things og sagde, at de fandt det raadeligt at holde Thing med den Mand, som kom nordenfra med nye Forkyndelser, og vide, med hvad Sandhed han foor. Siden talte Gudbrand ved sin Søn: nu skal du fare med tolv Mænd til den Konge, som gav dig Grid. Saa skede; strax drog han afsted

og mødte Kongen paa den Gaard, som heder Lidsstad. Da de kom til Kongen, sige de ham sit Erende, at Bønderne vilde holde Thing med ham, og sætte Grid mellem sig og ham. Dette fandt Kongens Bifald, og de tilsvore hinanden ved faste Løfter Grid, saalænge denne Stevne varede. Herpaa droge de bort og fortalte Gudbrand og Thord, at Grid var sat og bunden ved faste Løfter. Efter Mødet med Gudbrands Søn var Kongen faren til Lidsstad og var der fem Nætter. Da drog Kongen hen til Bønderne og holdt Thing med dem. Der var megen Væde om Dagen. Siden, da Thinget var sat, stod Kongen op og sagde, at de paa Lesje og Lom og Vaage havde taget ved Christendommen, brudt ned sine Blothuse, og troede nu alle paa den sande Gud, som skabte Himmel og Jord, og som veed alle Ting. Siden satte Kongen sig ned, men Gudbrand svarede: vi vide ikke, hvem du taler om; kalder du da den Gud, som hverken du selv, eller nogen Anden kan se? Vi have en Gud, som vi hver Dag kunne se; idag er han ikke ude, fordi Vejret er vaadt, men han vil nok synes Eder frygtelig og veldig at se til; jeg er vis paa, at der farer Skræk i Bringen paa Eder, hvis han kommer paa Thinget. Men siden du nu siger, at Eders Gud formaar saameget, saa lad ham nu mage det saa, at der i Morgen er skyet Vejr, men ikke Regn, og lader os da mødes her. Siden drog Kongen hjem til sit Herberge, og med ham Gudbrands Søn som Gissel; men Kongen gav Bønderne en anden Mand som Gissel fra sin Side. Om Kvelden spør Kongen Gudbrands Søn, hvorledes deres Gud var gjort; han siger, at han er merket efter Thor, har en Hammer i Haanden, er stor af Vext og huul inden i; under ham er der gjort ligesom en Hjeld, der ovenpaa staar han, naar han er ude. Han mangler ikke Guld og Sølv paa sig; fire Lever Brød bringes ham hver Dag, og dertil Kjød. Derpaa gik de til Sengs. Men Kongen vaagede hele Natten under idelige Bønner. Da det blev Dag, gik Kongen til Messe, siden til Maaltidet og derfra til Things. Vejret var saaledes beskaffet, som Gudbrand havde nævnt; da stod Biskopen op i Chorkaabe, med Mitra paa Hovedet og Bagal (Stav) i Haanden, fremsatte Troen for Bønderne og sagde dem mange Jertein, som Gud havde gjort; han endte sin Tale vel. Da svarer Thord Istermage: Mangt og Meget taler hiin Hornmand, med den Stav i Haanden, hvorpaa der er en Bøining, ligesom et Væderhorn. Men siden I nu, mine Venner, sige, at Eders Gud gjør saamange Jertein, saa tal til ham, at imorgen før Solopgang lader han det være klart Vejr og Solskin; lader os da mødes her og gjøre en af Delene, enten forliges om denne Sag, eller holde Slag; men lader os for dennesinde skilles ad.

Kolbein Sterke heed en Mand, som var hos Kong Olaf; han (403)

var fød i Fjordene, han plejede at gaa saaledes bevæbnet, at han var omgjordet med et Sverd og havde en stor Træ-Kjølve i Haanden, saadan som man kalder Klubbe. Kongen sagde til Kolbein, at han skulde faa ham nærmest om Morgenen; siden sagde han til sine Mænd: i Nat skulle I gaa did, hvor Bondernes Fartøjer ere, og bore Huller i dem alle, men ride deres Heste bort fra Gaardene; saa skede. Kongen tilbragte hele Natten med Bønner og bad Gud ved sin Mildhed og Miskund at løse denne vanskelige Sag. Da Messerne vare endte, og det var mod Dag, drog Kongen til Things. Da han kom paa Thinget, vare nogle Bønder komne: da saa de en stor Mængde Bønder fare til Things og bære imellem sig et stort Billede, dannet som et Menneske og overalt prydet med Guld og Sølv. Da de Bønder, som allerede vare komne paa Thinget, saa dette, løb de alle op og ludede sig ned for det Skræmsel. Siden blev det sat midt paa Thingvolden; paa den ene Side sade Bønderne, og paa den anden Kongen og hans Folk. Dervaa stod Dale-Gudbrand op og sagde: hvor er nu din Gud, Konge? nu tænker jeg, at han bærer Hageskjegget saa temmelig lavt; du synes mig ogsaa nu mindre modig end forleden Dag; ligesaa den Hornmand, som I kalde Biskop, og som sidder der hos dig; thi nu er vor Gud kommen, som raader for Alt, og seer paa Eder med hvasse Øjne; jeg seer, at I nu ere fulde af Frygt og neppe tør se op med Øjnene; lader derfor Eders Overtro fare og tror paa vor Gud, som har Eders hele Skjebne i sin Haand! Hermed endte han sin Tale. Kongen sagde nu til Kolbein Sterke, saaat Bønderne ikke kunde høre det: naar det falder sig saaledes i min Tale, at Bønderne se fra sin Gud, da slaa du til den med Klubben, saa sterkt du kan. Siden stod Kongen op og sagde: Mangt og Meget har du i Morges talt til os, og undrer du dig højligen over, at du ikke kan se vor Gud; men jeg tænker nok, at han snart kommer til os; du skræmmer os med din Gud, som baade er blind og døv og hverken kan bjerge sig selv eller andre, og ikke kan flytte sig af Stedet, uden han bæres; nu, haaber jeg, skal det ikke vare længe, forend han faar en Ulykke; thi passer nu paa og seer i Øster, der kommer just vor Gud med meget Lys. Da randt Solen op, og vendte alle Bønderne sig mod Solen. Men i samme Øjeblik slog Kolbein saaledes til deres Gudebillede, at det brast heelt isønder, og derudaf løb Muus, næsten saa store som Katte, Øgler og Ormer. Bønderne bleve saa rædde, at de flygtede. Nogle løb til Fartøjerne, men da de skøde disse ud, løb der Vand i dem og fyldte dem op, saaat man ej kunde komme ud paa dem. Men de, som løb til Hestene, fandt dem ikke. Siden lod Kongen Bønderne kalde, og siger, at han vil samtales med dem; Bønderne vendte derfor tilbage igjen og sætte Thing. Siden stod

Kongen op og talede saa: jeg veed ikke, hvad denne Styr og dette Løb, som I gjøre, skal betyde. Nu kunne I se, hvad Magt der var i Eders Gud, som I bare Guld og Sølv, Mad og Spise til, og hvad det er for nogen, som har nydt godt deraf, det er Muus og Ormer, Øgler og Padder; ja, de som tro paa Sligt og ikke ville lade sin Daarskab fare, have det slemt nok; tager nu Eders Guld og Kostbarheder, som ligger her rundt om paa Marken, og bringer det hjem til Eders Kvinder, men hæng det aldrig mere paa Stokke eller Stene. Nu sætter jeg Eder tvende Vilkaar: enten skulle I tage ved Christendommen, eller strax i Dag holde Striid med mig; da faar de sejre, som den Gud, vi tro paa, vil give Sejren. Dale-Gudbrand stod nu op og sagde: stor Skade have vi faaet paa vor Gud; dog siden han ej kunde hjelpe os, ville vi nu tro paa den Gud, som du tror paa. Alle toge da ved Christendommen; Biskopen døbte Gudbrand og hans Søn, og Kong Olaf og Biskop Sigurd satte Lærere efter sig. Saaledes skiltes de som Venner, der før vare Uvenner, og Gudbrand lod gjøre en Kirke der i Dalene.

Kong Olaf drog siden ud paa Hedemarken og christnede Folket der, thi (404) dengang, da han havde taget Kongerne, troftede han sig ej til med lidet Folk at fare vide over Landet efter sligt Storverk; derfor blev der da kun christnet paa faa Steder paa Hedemarken. Men i denne Ferd standsede Kongen ej, forend hele Hedemarken var christnet, Kirker indviede og Lærere indsatte. Derefter drog han ud paa Thotn og Hadaland, rettede der paa Folkets Seder og lod ej af, forend alt der var christnet. Derfra drog han paa Ringerike, og Alle gik under Christendommen. Raumerne hørte nu, at Olaf lavede sig til at drage op til dem; de samlede meget Folk sammen og sagde sig imellem, at de aldrig kunde glemme den første Reise, Kong Olaf gjorde gjennem deres Land, og at han aldrig mere skulde fare saaledes. Ikke desmindre gav Kongen sig paa Reisen. Da Kong Olaf drog op paa Raumarike mødte Bondeflokken ham ved den Aa, som heder Nitja, og havde Bønderne en stor Hær. Da de stødte sammen, gave Bønderne sig strax til at stride, men snart kom de tilkort, vege strax tilbage og bleve bankede til Bedring, thi de toge strax ved Christendommen. Kongen drog nu over det Fylke og skiltes ej derfra, forend alle Mænd der havde taget ved Christendommen. Derfra drog han øster til Soløer og christnede den Bygd; der kom Skalden Ottar Svarte til ham og bad om at maatte gaa ham til Haande. For om Vinteren var Olaf Sviakonge død, og Anund Olafsson var da ene Konge i Svitbjod. Herpaa vendte Kong Olaf tilbage til Raumarike, og var da Vintren næsten forbi. Kong Olaf stevnede nu et talrigt Thing paa det Sted, hvor Eidsævisthing siden har været holdt; da satte han i Loven, at dette Thing skulde Oplændingerne

søge, og at Eidsævislov skulde gjælde over alle Fylker paa Oplandene og saa vide andensteds, som den siden har gjeldt. Da det vaaredes, søgte han ud til Søen, lod sine Skibe gjøre rede og drog om Vaaren ud til Tunsberg. Der sad han om Vaaren, da der var flest Folk paa det Sted, og Kornvarer førtes til Byen af andre Lande. Der var da god Aarferd over hele Viken, og alt saa godt ud lige nord til Stad, men overalt nordenfor var der stor Dyrtid.

(405) Om Vaaren sendte Kong Olaf Bud vester om Agder og heelt nord om Rogaland og Hørdaland, at han forbød at lade Korn, Malt eller Meel flytte eller sælge derfra; han lagde til, at han vilde komme derhen med sit Folk og drage om paa Veitsler, saaledes som Skik og Brug var. Dette Bud gik nu over alle Fylker, men Kongen tilbragte Sommeren i Viken og drog heelt øster til Landsenden. Einar Thambarskelve havde været hos Olaf Sviakonge, siden hans Maag Svein var død, han var bleven Sviakongens Mand og havde stort Leen af ham der i Landet. Men efter Kongens Død fik Einar Lyst til at bede Olaf Digre om Grid, og om Vaaren var der gaaet Ordsendinger mellem dem. Da Kong Olaf laa i Elven, kom Einar Thambarskelve did med nogle Mænd; han talte da med Kongen om Forliget, og det blev aftalt mellem dem, at Einar skulde drage nord til Throndhjem og beholde alle sine Ejendomme, saa og dem, han havde faaet i Hjemmegift med Bergljot. Einar drog da sin Vej nordefter; men Kongen forblev i Viken og var længe i Borg om Høsten og Begyndelsen af Vintren.

(406) Erling Skjalgsson vedligeholdt sin Magt saaledes, at heelt nord fra Sognsø og øster til Lidandesnes raadde han i Alt for Bonderne, men havde langt mindre kongelige Indtægter, end forhen. Alligevel stod der saadan Skræk af ham, at Ingen torde gjøre andet, end hvad han vilde. Kongen syntes, at det gik for vidt med Erlings Magt. Der var en Mand ved Navn Aslak Fitjaskalle, storættet og mægtig. Skjalg, Erlings Fader, og Askel, Aslaks Fader, vare Sønner af to Brødre. Aslak var en stor Ven af Kong Olaf; Kongen satte ham ned paa Søndhørdaland, gav ham der stor Syssel og store Indtægter og bad ham at holde Erling Stangen. Men dette gik ikke saaledes, naar Kongen var borte: da var det Erling, der ene raadde dem imellem, som han vilde, og blev ikke mygere, fordi Aslak vilde drage sig frem ved Siden af ham. Deres Handel endtes saaledes, at Aslak ikke kunde holde sig i Syslen, skyndte sig til Kong Olaf og fortalte denne om, hvorledes det var gaaet ham med Erling. Kongen bad Aslak være hos sig, indtil han traf sammen med Erling. Kongen sendte nu Bud til denne, at han om Vaaren skulde komme til Tunsberg forat tale med Kongen. Da de mødtes, holdt de Stevner, og Kongen sagde: det er mig fortalt om din Magt, Erling,

at der er ingen Mand fra Sognsø og til Lidandesnes, som kan beholde sin Frihed for dig; der ere mange, som vel kunde tykkes odelsbaarne til at nyde Ret af Mænd, der ej ere af højere Byrd end de selv; her er nu Aslak, Eders Frænde; han tykkes at have mødt ikke liden Kulde i sine Handeler med dig. Nu veed jeg ej, om han virkelig har gjort sig skyldig dertil, eller om han skal undgjelde, fordi jeg har sat ham over min Ejendom, og skjønt jeg nu blot nævner ham, saa ere der dog mange Andre, der klage for os over det Samme, saavel de, der sidde i Sysler, som Aarmænd, der passe paa vore Gaarde og skulle gjøre Veitsler imod mig og mit Folk. Dertil skal jeg strax svare, siger Erling: jeg benægter, at jeg giver Aslak eller andre Mænd Sag, fordi de ere i Eders Tjeneste, men tilstaar ogsaa, at det er nu, som det længe har været, at Enhver af os Frænder vil være mere end den anden; ligeledes tilstaar jeg, at jeg med Glæde bøjer Hovedet for dig, Kong Olaf, men har ondt ved at bukke mig for Sel-Thore, der er trælbaaren i alle Ætter, skjønt han nu er Eders Aarmand, eller for Andre, der ere hans Mage i Herkomst, om I end skjenker dem Ære og Værdighed. Begges Venner toge nu til Orde og bade dem forliges; de sige til Kongen, at Ingen kunde være ham saa fast en Støtte som Erling, hvis han var Kongens fuldkomne Ven. Til Erling sige de derimod, at han bør vige for Kongen; naar han bare holdt Venskab med ham, vilde det være ham en let Sag at udrette med enhver Anden, hvad han vilde. Denne Stevne endtes saaledes, at Erling skulde have de samme Indtægter, han før havde haft, og at alle de Sager, Kongen havde mod ham, skulde bortfalde; ogsaa skulde Skjalg, Erlings Søn, drage til Kongen og være hos ham. Aslak drog nu hjem til sine Gaarde, og vare da han og Erling tilsyneladende forligte. Erling drog ogsaa hjem til sine Gaarde og holdt ved, som han forhen plejede, med sit Velde.

Der var en Mand ved Navn Sigurd Thoresson, en Broder af (407) Thore Hund i Bjarkø. Sigurd var gift med Sigrid Skjalgsdatter, Erlings Søster. Asbjørn heed deres Søn: han tyktes at være saare haabefuld i Opvæxten. Sigurd boede paa Throndenes i Amd; han var en meget riig og anseet Mand; ikke havde han gaaet Kongen til Haande, og Thore var mest anseet af Brødrene, da han var Kongens Lendermand. Hjemme paa Gaarden førte dog Sigurd sig ikke i nogen Henseende mindre prægtigt op; det var hans Viis, medens Hedenskabet varede, at have tre Blot aarlig, et ved Vinternat, det andet ved Midvinter, det tredje ved Sommertid. Da han tog ved Christendommen, vedblev han dog, som han plejede, med Gjestebudene; han havde da om Høsten et stort Vennelag, et Julegilde om Vintren, hvortil han og indbød mange; det tredje Gjestebud havde han ved Paaske, og havde da ogsaa mange Gjester. Saaledes holdt han ved,

saalænge han levede. Sigurd blev sotdød; da var Asbjørn 18 Aar gammel; han tog al Arven efter sin Fader og vedblev med samme Skik; holdt hvert Aar tre Gjestebud, saaledes som hans Fader plejede. Kort efter at Asbjørn havde taget ved sin Fædrenearv, begyndte Aaringerne at forverres og Sæden at slaa fejl. Asbjørn vedblev dog paa samme Maade med sine Gjestebud, og kom det ham da til Gode, at der var gammelt Korn liggende og andre Nødvendigheder, som man behøvede. Da nu dette Aar leed hen, og et andet kom, gik det ej bedre med Afgrøden end forhen. Sigrid vilde nu, at nogle af Gjestebudene eller alle skulde ophøre, men det vilde ikke Asbjørn; han drog om Høsten til sine Venner og kjøbte Korn, hvor han kunde faa det, af Nogle fik han det til Foræring. Saaledes leed da ogsaa dette Aar hen, at han holdt alle sine Gjestebud. Vaaren efter fik man kun lidet saaet, thi Ingen kunde faa Sædekorn kjøbt. Sigrid talte nu om, at Huuskarlenes Antal burde formindskes; Asbjørn vilde ikke og holdt endnu ved som forhen. Denne Sommer tegnede det sig til et overmaade slet Korn-Aar, hertil kom ogsaa, at det blev sagt søndenfra Landet, at Kong Olaf lagde Forbud paa at flytte Korn, Malt og Meel søndenfra nord i Landet. Da kom Asbjørn i Forlegenhed forat skaffe det Nødvendige til sit Huus og tog det Raad, at han lod sætte frem en Byrding, han ejede; den var stor nok til at bruges paa det aabne Hav; Skibet var godt og dets Redskab saare udsøgt; dertil hørte et med Striber stavet Sejl. Asbjørn begav sig paa Rejsen og med ham 20 Mand; de droge nordenfra om Sommeren, og er der intet fortalt om deres Reise, forend de en Aften kom ind i Karmtsund og lagde til ved Agvaldsnes; ikke langt derfra staar en stor Gaard paa Øen Karmt, der og heder Agvaldsnes; det var en Kongsgaard, en ypperlig Gaard; for den raadde Thore Sel; han var Kong Olafs Aarmand der paa Stedet. Thore var af ringe Ætt, men havde artet sig vel, en driftig Mand, talte godt for sig, slog stort paa, stak sig gjerne frem og firede ikke for Nogen; dette kunde han trygt gjøre, siden han havde Kongen i Ryggen; han plejede at tale raskt og heftigt. Asbjørn og hans Mænd laa der om Natten, men om Morgenen, da det var blevet lyst, gik Thore ned til Skibet med nogle Mænd; han spurte, hvem der raadde for det prægtige Skib; Asbjørn svarede, nævnte sig og navngav sin Fader. Thore spurte, hvor langt han skulde hen, og hvad hans Erende var. Asbjørn siger, at han vil kjøbe sig Korn og Malt; han siger, som sandt var, at der var stor Dyrtid nord i Landet, men at de havde hørt, at der skulde være gode Aaringer paa den Kant. Vil maaskee du, Bonde, sælge os Korn? Jeg seer, at her ere store Hjelme, og vi sparede megen Umag, hvis vi ej behøvede at fare længer. Thore svarer: den Umag skal jeg nok spare dig for, at

drage længere efter Kornkjøb, eller videre om paa Rogaland, thi jeg kan sige dig, at du ligesaagodt strax kan vende om herfra og ej fare længer; her kan du nemlig intet Korn faa, og ligesaalidet andensteds, da Kongen forbyder at sælge Korn herfra nord i Landet; far derfor tilbage, Haaleyging, det er bedst for dig. Asbjørn svarer: er det saa, som du siger, Bonde, at vi her ikke kunne faa Korn tilkjøbs, da kan jeg dog tage den Beslutning at gjøre Besøg paa Sole og se, hvorledes Erling, min Frænde, lever. Hvor nær er du i Slægt med Erling, spør Thore. Min Moder er hans Syster, svarer Asbjørn. Kanske jeg har talt uforsigtigt, siger Thore, hvis du er en Systersøn af Ryge-Kongen. Imidlertid kastede Asbjørn og hans Folk Tjeldingerne ned og droge ud med Skibet. Thore raabte efter dem: farvel, kommer indom her paa Tilbagevejen. Det skal vi nok, siger Asbjørn. De droge nu sin Vej og kom om Kvelden til Jederen. Asbjørn gik op med ti Mænd, men de andre ti passede paa Skibet. Da Asbjørn kom til Gaarden, blev han overmaade vel modtagen, og Erling var saare lystig mod ham, satte ham nærmest sig og spurte ham om mange Tidender nordenfra Landet. Asbjørn fortæller paa det klareste om sine Erender; Erling svarer, at det var meget ilde, at Kongen skulde lægge Forbud paa Kornsalg; her, sagde han, veed jeg ingen, der trøster sig til at bryde Kongens Ord; jeg har ondt nok for at holde hans Vrede fra mig, da der ere Mange, som søge at spilde vort Venskab. Asbjørn siger: seent faar man dog Sandheden at høre; man har sagt mig fra min Barndom, at min Moder var fribaaren i alle Ætter, og tillige at Erling paa Sole var den gjeveste af hendes Frænder. Nu hører jeg derimod, at du formedelst Kongens Træle her paa Jederen ej er saa fri en Mand, at du kan raade for dit Korn, som du finder for godt. Erling saa paa ham, trak paa Smilet og sagde: I Haaleyger føle ikke saameget til Kongens Velde, som vi Ryger; du er nok heel svær i dine Ord hjemme, Frænde, men det ligger ogsaa til Ætten. Lader os nu drikke først, Frænde, og i Morgen se til, hvad der kan gjøres ved dit Erende. De gjorde saa og vare lystige om Kvelden. Dagen efter taltes Erling og Asbjørn ved, og sagde Erling: jeg har udtænkt et Raad for dit Kornkjøb, Asbjørn; ligger det dig Magt paa, hvem du kjøber af? Asbjørn sagde, at det var ham det samme, hvem han kjøbte af, naar det, de solgte, kun var hjemmelt. Erling sagde: mine Træle have rimeligviis saameget Korn, at du kan faa kjøbt hos dem, hvad du behøver: de ere ikke i Lov eller Landsret med Andre. Asbjørn siger, at han vil modtage dette Forslag. Man talte til Trælene om dette Kjøb: de kom frem med Korn og Malt og solgte Asbjørn det; han ladede da sit Skib, som han vilde. Da han var reisefærdig, ledsagede Erling ham ud med Vennegaver, og de skiltes kjærligen ad; Asbjørn

fik god Bør og lagde om Kvelden til i Karmtsund ved Agvaldsnes, hvor han laa om Natten. Thore Sel havde strax spurt om Asbjørns Ferd, og at hans Skib var fuldladet; Thore stevnede Folk til sig om Natten, saaat han for Dag havde 60 Mand; førend det endnu var ganske lyst, drog han hen til Asbjørn og gik strax ud paa Skibet med sine Folk. Asbjørn og hans Folk vare da just paaklædde, og Asbjørn hilsede Thore. Thore spurte, hvad for Varer han havde paa Skibet. Det er Korn og Malt, siger Asbjørn. Nu gjør Erling, som han plejer, sagde Thore, at agte alle Kongens Ord for Intet; endnu er han ikke kjed af at være hans Modstander i alle Stykker: det er underligt, at Kongen taaler alt det af ham. Thore skjeldte en Stund som en Rasende, og da han taug, sagde Asbjørn, at dette Korn havde tilhørt Erlings Træle. Thore svarer hastigt, at han ikke kærede sig om Erlings og hans Venners Kneb; enten skulle I nu gaa i Land, Asbjørn, eller vi kaste Eder overbord, thi vi ville ikke have nogen Fortrængsel af Eder, medens vi rydde Skibet. Asbjørn saa, at han ikke var mandsterk nok mod Thore, og gik op paa Landet med sine Folk; men Thore lod flytte al Farmen af Skibet. Da Skibet var ryddet, gik Thore langsefter det og sagde: det er da et overmaade godt Sejl, disse Haaleyger have; tag vort gamle Byrdingssejl og giv dem det, det er godt nok for dem, naar de sejle med tomt Skib. Saaledes skede; Sejlene bleve byttede. Asbjørn og hans Mænd fore nu sin Vej med saa forrettet Sag, stevnede nordefter Landet og standsede ikke, førend han kom hjem i Førstningen af Vintren. Denne hans Reise rygtedes langvejs, og blev han da sparet for den Umag at gjøre Gjestebud det Aar. Thore Hund bød Asbjørn, hans Moder og saamange Mænd, de vilde have med sig, til Julegjestebud. Asbjørn vilde ikke fare og sad hjemme; men man merkede paa Thore, at Asbjørn tyktes ham at foragte hans Indbydelse, siden han ikke vilde fare. Thore gjorde sig lystig over Asbjørns Reise; baade, sagde han, er der stor Forskjel i Anseelse mellem os, Asbjørns Frænder, og tydeligt viser han det og, saadan Umag han i Sommer gjorde sig, for at besøge Erling paa Jederen, og nu ikke vil fare til næste Huus, til mig; kanskee han er bange for at treffe en Sel-Thore i hver Holme. Saadanne Ord og lignende spurte Asbjørn fra Thore; ilde tilmode var han over sin Ferd, og end verre, da han hørte, at man havde sligt til Latter og Spot. Han sad hjemme om Vintren og foor ikke til noget Gjestebud.

(408) Asbjørn ejede et Langskib, der var en tyvesædet Snekke, som stod i et stort Naust. Efter Kyndelsmisse lod Asbjørn Skibet sætte frem, Redskaber bære til og Skibet gjøre ferdigt. Da stevnede han sine Mænd og Venner til sig, og havde næsten 90 Mand, alle

vel bevæbnede. Da han var ferdig og der blev Bør, sejlede han sydefter Landet; de droge frem, men havde kun liden Bør; da de kom syd i Landet, droge de mere ud paa Havet, end den almindelige Leed, saaofte det lod sig gjøre. Der traf sig intet paa deres Ferd, førend de om Kvelden femte Dag Paaske[1]) kom udenfra til Karmt. Denne Ø er saaledes beskaffen, at den er stor og lang, men paa de fleste Steder ikke breed; den ligger ved den almindelige Leed paa den ydre Side; den er sterkt bebygget, dog paa den Kant, som vender mod Havet, mangesteds ubebygget. Asbjørn lagde til ved et ubebygget Sted paa Øen, ud imod Havet. Da de havde tjeldet, sagde Asbjorn: nu skulle I være efter her og bie paa mig; jeg skal gaa op paa Øen og udspeide, hvorledes det har sig her; thi vi have ikke spurt os for i Forvejen. Asbjorn var stygt klæd, havde en siid Hat og en Fork i Haanden, men bar et Sverd om Livet under Klæderne. Han gik op paa Land og henover Øen; da han kom op paa en Hojde, hvorfra han kunde se til Gaarden Agvaldsnes, og lige frem i Karmtsund, saa han allevegne en Mængde Folk paa Farten baade til Lands og Vands; alt det Folk søgte hen til Agvaldsnes Gaard: dette tyktes ham underligt. Siden gik han ind paa Gaarden, didhen, hvor Tjenestemændene lavede Maden; han hørte da strax og forstod paa deres Tale, at Kong Olaf var kommen der til Gjestebud, og at han nu just var gaaet til Bords. Asbjorn begav sig da til Stuen; da han kom i Forstuen, gik En ud, en Anden ind; ingen gav Agt paa ham, og Stuen stod aaben. Han saa, at Thore Sel stod foran Højsædes-Bordet: det var da ledet langt ud paa Kvelden. Asbjorn hørte, at man spurte Thore om, hvad der havde tildraget sig mellem ham og Asbjorn, og tillige at Thore fortalte en lang Beretning, men som Asbjorn tydeligt syntes, han fordrejede. Da hørte han En sagde: hvorledes teede nu Asbjorn sig, da I ryddede Skibet? Thore siger: han bar sig saa taaleligt, dog ikke godt, da vi ryddede Skibet; men da vi toge Sejlet fra ham, græd han. Da Asbjorn hørte dette, drog han Sverdet haardt og hastigt, løb ind i Stuen og hugg strax til Thore: Hugget kom bag paa Halsen; Hovedet faldt paa Bordet for Kongen, og Kroppen paa hans Fødder; Borddugene bleve fulde af Blod baade oppe og nede. Kongen befalede strax, at man skulde tage ham og føre ham ud, og saa skede; Asbjorn blev strax tagen og ført ud af Stuen; Bordtøjet og Dugene bleve tagne bort, saa og Thores Liig, og alt det Blodige blev sopet bort; Kongen var meget vreed, men styrede godt sine Ord, som han altid plejede. Skjalg (409)
Erlingsson stod op, gik frem for Kongen og sagde: nu er det som oftere, Konge, at man af dig tør vente sig alt Godt; jeg vil byde

[1]) D. e. 18de April.

Gods for denne Mand, at han kan beholde Liv og Lemmer; men I, Konge, kan afgjøre og bestemme alt det Øvrige. Kongen svarer: er det da ikke en Dødsforbrydelse, naar en Mand bryder Paaskefreden, den anden, naar han dræber en Mand i Kongens Herberge, den tredje, som rigtignok Eders Fader vil finde ubetydelig, at han brugte mine Fødder til Huggeblok? Skjalg svarer: det er ilde, Konge, at dette mishager Eder saa, ellers var det et saare godt Stykke Arbeide. Men om end dette Verk gaar Eder nær, saa haaber jeg dog, at jeg nyder noget Godt af Eder for min Tjeneste; Mange ville sige, at I gjerne kan gjøre det. Om du end er højt fortjent, Skjalg, siger Kongen, saa kan jeg dog ikke for din Skyld bryde Loven, eller give Slip paa den kongelige Verdighed. Skjalg gik da sin Vej og ud af Stuen. Tolv Mænd havde været der med Skjalg; alle disse fulgte ham, mange Andre gik ogsaa bort med ham. Skjalg sagde til Thorarin Nefjulfsson: vil du have mit Venskab, saa læg al Vind paa, at Manden ej bliver dræbt for Søndag. Siden drager Skjalg afsted med sine Mænd; de toge en Roe-Skude, han ejede, roede sydefter saa hurtigt, de kunde, og kom ved Daggry til Jederen; strax gik de op til Gaarden, og til det Loft, hvor Erling sov. Skjalg løb saa haardt paa Døren, at den brast om Naglerne. Herved vaagnede Erling og de andre, som vare derinde; han var hurtigst paa Benene, greeb sit Skjold og Sverd, løb til Døren og spurte, hvo der tog saa rasende afsted. Skjalg navngav sig og bad ham lukke Døren op. Det var ogsaa rimeligst, sagde Erling, at det maatte være dig, som tog saa galt afsted; sætter der da Folk efter Eder? Nu blev Døren oplukket, og Skjalg sagde: da troer jeg, at om du end synes, at jeg farer rasende frem, saa kan jeg ikke synes din Frænde Asbjørn for snar: han, som nu sidder i Bolt og Jern paa Agvaldsnes; det er mandigere at fare til og hjælpe ham. Siden taltes Fader og Søn ved, og Skjalg sagde Erling Alt, hvorledes det var tilgaaet med Sel-Thores Drab.

(410) Kong Olaf satte sig i sit Sæde, da alt var gjort istand i Stuen; han var meget vreed. Han spurte, hvorledes det var med Drabsmanden. Det blev ham sagt, at man bevogtede ham ude paa Svalen. Hvorfor dræber man ham ej, siger Kongen? Kalder I da ikke det Mord, Herre, at dræbe Folk om Natten, svarer Thorarin Nefjulfsson? Da sagde Kongen: sætter ham i Fjeter, og dræber ham imorgen. Asbjørn blev da lagt i Fjeter og forvaret i et Huus om Natten. Dagen efter hørte Kongen Morgenmesserne, siden gik han paa Stevner og sad der lige til Højmesse. Da han gik fra Messen, sagde han til Thorarin: er nu ikke Solen saa højt oppe, at Eders Ven Asbjørn kan blive hængt? Thorarin bøjede sig for Kongen og sagde: Herre, Biskop Sigurd sagde forrige Fre-

dag, at den Konge, som har Magt over Alt, taalte dog Forhaanelser, og at den er salig, som ligner ham, og ikke hine, der dengang dømte Mennesket til Døde, eller dem, der vare Skyld i Manddrabet. Nu er det ej langt til i Morgen, og da er det Sognedag. Kongen saa paa ham og sagde: jeg skal føje dig heri, at han ikke bliver dræbt idag; nu skal du tage mod ham og bevogte ham; men viid forvist, at du skal svare med dit Liv, hvis han paa nogen Maade kommer bort. Kongen gik da sin Vej. Thorarin gik didhen, hvor Asbjorn sad i Jern, tog Fjeteren af ham og fulgte ham ind i en lille Stue, hvor han skaffede ham Mad og Drikke, og sagde ham, hvad Kongen havde truet ham med, hvis Asbjorn løb bort. Asbjorn svarer, at Thorarin ej behøvede at være bange derfor. Thorarin sad der hos ham længe om Dagen, og sov ogsaa der om Natten. Om Løverdagen stod Kongen op og gik til Morgenmesse, siden gik han paa Stevner, hvor der var kommen en Mængde Bønder, som havde meget at kære for ham. Kongen sad der længe om Dagen, og man gik temmelig seent til Højmesse. Derefter gik Kongen til Bords. Da han havde spiist, drak han en Stund, uden at Bordene bleve tagne bort. Thorarin gik til den Prest, som forestod Kirken, og gav ham to Ører Sølv, for at han skulde ringe Helgen ind i samme Øjeblik, som Kongens Bord bleve borttagne. Da Kongen havde drukket, saalænge ham syntes, blev Bordet taget bort. Da sagde Kongen, at det nu var paa Tide, at Trælene toge Drabsmanden og dræbte ham. I samme Øieblik ringedes til Helg; da gik Thorarin for Kongen og sagde: Manden skal dog vel have Grid under Helgen, skjønt han har forbrudt sig svarligen? Pas da paa ham, Thorarin, saaat han ej kommer bort, sagde Kongen. Kongen gik nu til Kirke og hørte Aftensang, men Thorarin sad endnu om Dagen hos Asbjørn. Om Søndagen gik Biskopen til Asbjorn, skriftede ham og gav ham Lov til at høre Højmessen. Da gik Thorarin til Kongen og bad ham faa Folk til at passe paa Drabsmanden; thi nu vil jeg, sagde han, ikke have mere at bestille med hans Sag. Kongen takkede ham for hans Umag og fik Folk til at bevogte Asbjørn: der blev da sat Fjeter paa ham. Da man gik til Kirken, blev ogsaa Asbjørn ført derhen og stod udenfor Kirken tilligemed de, der vogtede ham. Kongen og hele Mængden stode og hørte Messen.

Nu maa vi begynde der, hvor vi slap, at Erling og hans Søn (411)
Skjalg raadsloge med hinanden om denne vanskelige Sag: det blev da saa, ved Skjalgs og hans øvrige Sønners Tilskyndelse, at de samlede Folk og opskare Hær-Ør. Snart kom da meget Folk sammen; de gjorde Skibene istand; der blev taget Mandtal, og var det næsten femten Hundreder (1800) Mand. De droge afsted med denne Skare og kom om

Søndagen til Karmt paa Agvaldsnes; de gik op til Gaarden med hele Flokken, og kom derhen just, som Evangeliet var læst. Strax gik de op til Kirken, toge Asbjørn og brød Fjeterne af ham. Ved dette Gny og Vaabenbrag løb alle de ind i Kirken, som før vare ude, men de, som vare i Kirken, saa alle ud, undtagen Kongen; han stod stille og saa sig ikke om. Erling stillede sin Skare paa begge Sider af Vejen, der førte fra Kirken og til Gaarden; Erling og hans Sønner stode nærmest Stuen. Da alle Messerne vare sungne, gik Kongen strax ud af Kirken; han gik først frem i Raden, og siden den ene af hans Mænd efter den anden. Da han kom hjem til Huus-Døren, gik Erling for Døren, bøjede sig for Kongen og hilsede ham; Kongen svarede og bad Gud hjelpe ham. Da tog Erling til Orde: jeg hører, at min Frænde Asbjørn har forseet sig svarligen; og det er ilde, Konge, hvis Sligt er skeet, som mishager Eder. Nu er jeg kommen i det Erende at byde Forliig og Bøder for ham, saadanne som du selv vil bestemme, men til Gjengjeld faa Naade for ham med Hensyn til Liv og Lemmer og Landsvist. Kongen svarer: mig synes det, Erling, som om det nu er Eder, der tykkes have at raade for Asbjørns Liv, og jeg veed ikke, hvorfor du lader, som om du vilde byde Forliig for ham; jeg kan jo skjønne, at du har draget denne Hær sammen just i den Tanke, at du nu agter at raade os imellem. Erling svarer: I skal raade, Konge, og raade saa, at vi skilles forligte. Kongen sagde: agter du at skræmme mig, Erling, og kommer du derfor saa mandsterk? Nei, siger han. Ja, om der end er noget Andet derunder, vil dog jeg nu ikke flye, siger Kongen. Erling svarer: du behøver ikke at minde mig paa det, at de Gange, vi have truffet sammen, har jeg altid haft faa Folk mod dig; nu skal jeg ikke dølge, hvad jeg har i Sinde, nemlig at jeg vil, at vi skulle skilles ad forligte, eller ogsaa er det venteligst, at jeg ikke søger flere Møder med dig. Erling var da rød som Blod i Ansigtet. Da gik Biskop Sigurd frem og sagde til Kongen: Herre, jeg beder Eder for Guds Skyld lyde mine Ord og slutte Forliig med Erling, saaledes som han beder, nemlig at Manden faar Naade paa Liv og Lemmer, men at I ene raader for de øvrige Vilkaar. Kongen sagde: I skal raade. Da sagde Bispen: Erling, sæt Kongen den Sikkerhed, han ønsker; siden skal Asbjørn tage mod Kongens Naade og give sig i Kongens Vold. Erling satte Kongen Sikkerhed; Kongen tog derimod. Saa gik Asbjørn til Grid, gav sig i Kongens Vold og kyssede hans Haand; Erling vendte tilbage med sin Hær, men uden nogen Hilsen. Kongen gik nu ind i Stuen, og Asbjørn med ham. Siden bestemte Kongen Forliigsvilkaarene og talte saaledes; Begyndelsen af vort Forliig skal være den, Asbjørn, at du underkaster dig den Landslov,

at hvo som dræber Kongens Tjenestemand, skal paatage sig samme Tjeneste, hvis Kongen vil. Nu vil jeg, at du tager ved den Aarmenning, Sel-Thore har haft, og forestaar min Gaard her paa Agvaldsnes. Asbjorn svarede, at det skulde være, som Kongen vilde; dog, siger han, maa jeg først fare hjem til min Gaard og beskikke den. Kongen var hermed tilfreds og drog derfra til en anden Veitsle, som var gjort mod ham. Asbjorn begav sig paa Vejen med sit Følge, som havde ligget i en afsides Viig hele den Stund, han var borte; de havde skaffet sig at vide, hvorledes det stod til med ham, og vilde ikke fare bort, førend de vidste, hvad der vilde blive af. Asbjorn begav sig nu paa Vejen og standsede ikke før (412)
om Vaaren, end han kom nord til sin Gaard; siden blev han kaldet Asbjorn Selsbane. Da Asbjorn ikke havde været længe hjemme, traf han sin Frænde Thore, og de taltes ved. Thore udspor Asbjorn nøje om hans Ferd og om alle de Tidender, der paa den havde tildraget sig. Asbjorn fortalte Alt, som det var tilgaaet. Nu tykkes du vel, sagde Thore, at have hevnet den Forhaanelse, at du blev rovet i Høst. Ja, sagde Asbjorn, men hvad synes dig, Frænde? Det er snart at sige, sagde Thore: den første Ferd, du gjorde syd i Landet, var saare haanlig, men stod dog til at rette paa; denne derimod er en Skam baade for dig og dine Frænder, hvis det skal have sin Fremgang, at du bliver Kongens Træl og Jevning med den slette Karl, Thore Sel. Viis dig nu som en Mand deri, at du heller sidder her paa dine Ejendomme; vi, dine Frænder, skulle nok understøtte dig saaledes, at du ikke oftere kommer i saadan Knibe. Asbjorn fandt dette rigtigt, og førend han og Thore skiltes ad, blev dette Raad stadfæstet, at Asbjorn skulde sidde paa sin Gaard og ikke siden drage til Kongen eller give sig i hans Tjeneste. Saaledes gjorde han og sad hjemme paa sine Gaarde.

Siden Kong Olaf og Erling Skjalgsson havde truffet hinanden (413)
paa Agvaldsnes, begyndte paany Uenighed mellem dem og voxede, indtil der blev fuld Fjendskab. Kong Olaf drog om Vaaren paa Gjestebud over Hordaland; derfra drog han op paa Vors, thi han hørte, at Folket der var lidet rettroende. Han holdt Thing med Bønderne paa det Sted, som kaldes Vangen; der kom Bønderne i stor Mængde og fuldbevæbnede. Kongen bød dem at tage ved Christendommen, men de bøde ham Striid igjen; det kom saavidt, at man paa begge Sider fylkede Hæren, men da gik det Bønderne saaledes, at der kom Skræk i Bringen paa dem, og ingen vilde staa forrest. Det blev da tilsidst, hvad der bekom dem bedst, at de gik Kongen til Haande og toge ved Christendommen; Kongen skiltes ej fra dem, førend der var blevet christnet. Det var en Dag, at Kongen reed fremad sin Vej og sang sine Psalmer; da han kom

ligefor Haugene, standsede han og sagde: disse mine Ord skulle gaa fra Mand til Mand, at det er mit Raad, at aldrig nogen norsk Konge efterdags farer mellem disse Hauge. Der siges og, at de fleste Konger have taget sig vare derfor. Kong Olaf drog nu ud i Osterfjorden, kom der til sine Skibe, foor nord i Sogn og tog der Veitsler om Sommeren. Da det begyndte at hostes, vendte han indefter Fjorden og drog derfra op paa Valdres; der var hidtil Folket hedensk. Kongen skyndte sig saa hastigt som muligt op til Vandet; der kom han uforvarende paa Bonderne, tog deres Fartojer og gik selv ombord derpaa med alt sit Folk. Siden opskar han Thingbud og satte Thinget saa nær Vandet, at han selv havde alle Fartojerne i sin Magt, hvis han tyktes behøve dem; Bonderne søgte Thinget med en stor, fuldbevæbnet Hær; Kongen bod dem Christendommen, men Bonderne raabte imod og bade ham tie; de gjorde strax et stort Gny og Vaabenbrag. Da Kongen saa, at de ikke vilde høre paa, hvad han lærte dem, og tillige at de havde saa stor en Flok, at han ej kunde binde an med dem, vendte han sin Tale om og spurte dem, om der var Folk paa Thinget, som havde slige Sager med hinanden, at de vilde, Kongen skulde forlige dem. Man merkede strax paa Bondernes Ord, at Mange vare uenige indbyrdes, men som dog nu havde løbet sammen, for at tale mod Christendommen. Da Bonderne nu begyndte at kære sine Sager, skaffede Enhver sig en Hob til at hjelpe hans Sag frem; saaledes gik det hele den Dag; om Kvelden endtes Thinget. Saasnart Bonderne havde spurt, at Kong Olaf havde faret over Valdres og var kommen i Bygden, havde de ladet Hær-Or gaa om og stevnet sammen Thegn og Træl; med den Hær droge de mod Kongen; men da var ogsaa de fleste Steder i Bygden tomme for Folk. Bonderne holdt sig endnu sammen, efterat Thinget var endt: dette fik Kongen vide. Da han kom paa sine Fartojer, lod han om Natten ro tvers over Vandet; der lod han sine Mænd gaa op i Bygden, brænde og rove. Dagen efter roede de fra Nes til Nes; overalt lod Kongen Bygden brænde. Men da Bonderne i den samlede Hob saa, hvad Kongen tog sig fore, hvorledes han lod brænde og rove, og saa Rog og Ildsluer i sine Gaarde, bleve de strax løse i Sammenholdet; hver stevnede da bort og søgte hjemad, om han kunde finde sine Huusfolk. Saasnart der kom Brudd i Hoben, gik den ene bort efter den anden, indtil alt deeltes i smaa Flokke. Kongen roede over Vandet og brændte paa begge Sider; da kom Bonderne til ham, bade om Miskund og tilbode at gaa ham til Haande. Nu gav han Enhver Grid, som kom til ham og bad derom; ogsaa lod han dem beholde sit Gods: da talte Ingen mod Christendommen: Kongen lod Folket døbe og tog Gisler af Bonderne. Kongen dvælede længe der om

Sommeren og lod Fartøjerne drage over Eidet mellem Vandene; kun sjelden reiste han over Land op fra Vandene; thi han troede ikke Bønderne godt. Han lod der opbygge og indvie Kirker og tilsatte Lærere. Da Kongen ventede Frosten, søgte han op paa Landet og kom frem paa Thotn. Dette, nemlig at Kong Olaf havde brændt paa Oplandene, omtaler Arnor Jarleskald i et Kvæde, han digtede om hans Broder Harald. Siden drog Kong Olaf nord om Dalene lige til Fjeldet og standsede ikke, førend han kom i Throndhjem og lige til Nidaros; der lagde han til Vintersæde og sad der om Vintren. Dette var hans Kongedømmes tiende Vinter.

Tidligere, den samme Sommer, drog Einar Thambarskelve af Landet, og først vester til England, traf der sin Maag Haakon Jarl og opholdt sig hos ham en Stund. Siden drog Einar til Kong Knut og fik store Gaver af ham. Derefter drog Einar syd over Søen, lige til Rom, kom tilbage den anden Sommer og drog til sine Gaarde: Kong Olaf og han traf da ikke sammen. (414)

Alfhild heed en Kone, der kaldtes Kongens Trælkvinde; dog var hun kommen af god Ætt; hun var en dejlig Kvinde og opholdt sig ved Kong Olafs Hird. Det tildrog sig der, at Alfhild blev frugtsommelig, og Kongens fortrolige Venner vidste, at han var Fader til Barnet. Det traf sig en Nat, at Alfhild kom i Barnsnød; der vare kun faa Folk tilstede, nogle Kvinder, en Prest og Sighvat Skald, samt nogle faa Andre. Alfhild leed meget og havde nær mistet Livet: hun fødde et Drengebarn, og man vidste en Stund ikke, om Barnet var levende eller ej. Da Barnet drog Aande, dog meget svagt, bad Presten Sighvat gaa hen at sige det til Kongen. Han svarer: jeg tør ikke for Alt i Verden vekke Kongen, thi han forbyder Enhver at forstyrre ham i sin Søvn, førend han vaagner af sig selv. Det er dog nu nødvendigt, siger Presten, at Barnet bliver døbt, thi det seer mig ikke ud til at kunne leve. Sighvat sagde: heller tør jeg da vove paa at lade dig døbe Barnet, end at vekke Kongen; jeg skal nok paatage mig Bebreidelserne derfor, og give det Navn. De gjorde saa: Drengen blev døbt og fik Navnet Magnus. Morgenen efter, da Kongen var væbnet og klæd, blev Alt berettet ham om denne Tildragelse. Da lod Kongen kalde Sighvat til sig og sagde: hvor kunde du være saa djerv at lade mit Barn døbe, førend jeg vidste deraf? Fordi jeg heller vilde give Gud to Mennesker, end Fanden eet, svarer Sighvat. Hvorfor maatte det ske, sagde Kongen. Barnet var Døden nær, siger Sighvat, og vilde derfor høre Fanden til, hvis det døde hedensk; nu vilde det høre Gud til; for det andet, skjønt jeg vidste, at du var mig vreed, vidste jeg dog ogsaa, at det kunde ikke gjelde mere end mit Liv, og vil du, at jeg skal miste det for denne Sags Skyld, saa venter jeg, (415)

at jeg bliver Guds Mand. Kongen sagde: hvorfor lod du Drengen hede Magnus: det Navn er jo ikke i vor Ætt. Jeg opkaldte ham efter Kong Karl Magnus (Karl den Store), svarer Sighvat: han, vidste jeg, var den bedste Mand i Verden. Da sagde Kongen: du er en stor Lykkes=Mand, Sighvat; det er ikke underligt, at Lykke og Viid følges ad, men besynderligt er det, som stundom kan træffe, at den Lykke følger uvittige Mænd, at deres uvittige Raad vendes til Held. Da var Kongen saare glad. Drengen opfoddes og blev snart evnelig, eftersom han voxede til.

(416) Samme Vaar gav Kong Olaf Aasmund Grankelssøn halve Syslen paa Haalogaland mod Haarek i Thjotta; denne havde før havt den hele, deels i Veitsle, deels i Leen. Aasmund havde en Skude og paa den næsten 30 velbevæbnede Mænd. Da Aasmund kom nord, traf han Haarek; Aasmund siger ham, hvorledes Kongen havde bestemt det med Syslen og fremviste Kongens Jerteiner derpaa. Haarek siger: Kongen faar raade for, hvem der har Syslen, men dog gjorde ikke vore forrige Høvdinger saaledes, at minke den Ret til at raade paa deres Vegne, som vi ere ættbaarne til, men overlade den til Bondesønner, der ej forhen have haft sligt i Hænde. Men skjønt man tydeligt kunde se paa Haarek, at dette ikke var efter hans Sind, lod han dog Aasmund tage ved Syslen, som Kongen havde sendt Bud til ham om. Aasmund drog nu hjem til sin Fader, dvælede der en liden Stund og drog derpaa i sin Syssel nord paa Haalogaland. Da han kom nord til Lango, boede der to Brødre, den ene heed Gunnstein, den anden Karle, de vare rige og meget anseede Mænd. Gunnstein syslede mest med Gaardens Drift; han var den ældste; Karle var vakker af Udvortes og elskede meget Stads; begge to vare Idrætsmænd i de fleste Stykker. Aasmund blev der godt modtagen, blev der en Stund og samlede af Syslen Indtægter, hvad han kunde faa. Karle talte for Aasmund om, at han vilde fare sydpaa med ham til Kong Olaf og bede om Hirdvist. Aasmund opmuntrede ham hertil og lovede sin Anbefaling hos Kongen, til at Karle skulde faa, hvad han ønskede; denne gav sig da i Følge med ham. Aasmund spurte, at Asbjørn Selsbane var dragen syd i Vaage=Stevnen med et stort Fragtskib, han ejede, bemandet med næsten 20 Mand, og at man da kunde vente ham sondenfra. Aasmund og hans Reisefæller droge sydefter langs Landet og havde Modvind, dog ikke sterk; de mødte flere Skibe, som hørte til Vaageflaaden, og spurte da i al Stilhed om Asbjørns Sejlads; der blev sagt dem, at han nu var paa Vejen sondenfra. Aasmund og Karle vare Sengefæller, og der var stor Kjærlighed mellem dem. Det var en Dag, da Aasmund og hans Mænd roede frem langs et Sund, at et Fragtskib kom imod dem; Skibet var let

at kjende, det var prydet i Forstavnen og malet baade med hvidt og rødt; de havde et med Striber stavet Sejl. Da sagde Karle til Aasmund: ofte taler du om, at du er meget nysgjerrig efter at se Asbjorn Selsbane; jeg kan ej med at kjende Skibe, hvis det ikke er ham, som sejler der. Aasmund svarer: gjør mig den Tjeneste, Staldbroder, og siig mig til, om du kjender ham. I det samme mødtes Skibene, og da sagde Karle: der sidder han, Selsbane, ved Styret, i en blaa Kjortel. Jeg skal give ham en rød Kjortel, svarede Aasmund, og skød til Asbjørn med et Spyd, der traf ham paa Midten og fløj igjennem ham, saaat det stod fast i Hovedfjelen. Asbjorn faldt død fra Styret; siden drog hvert Skib sin Vej. Asbjorns Mænd førte hans Liig nord til Throndenes; Sigrid lod da sende Bud til Bjarkø efter Thore Hund; han kom, da man begravede Asbjorns Liig efter deres Sedvane. Da de droge bort, uddeelte Sigrid Gaver til sine Venner; hun fulgte Thore til Skibet, og, førend de skiltes ad, sagde hun: nu er det saaledes skeet, Thore, at min Søn Asbjorn fulgte dine Venneraad. Der forundtes ham ikke Liv til at lønne dig derfor efter Fortjeneste, og, skjønt jeg ikke forstaar mig saa godt derpaa, som han vilde have forstaaet det, mangler jeg dog ikke Viljen; her er nu en Gave, jeg vil give dig og ønske, at den maa bekomme dig vel: det var et Spyd. Her seer du det Spyd, sagde hun, som stod igjennem min Søn Asbjørn, og endnu er Blodet derpaa; des bedre kan du erindre, at dette passer til det Saar, du saa paa din Brodersøn Asbjorn. Nu vilde du opføre dig som en Mand, hvis du saaledes skiltes ved dette Spyd, at det stod i Brystet paa Olaf Digre, og derhos erklærer jeg, at du er hver Mands Niding, hvis du ikke hevner Asbjorn. Dermed gik hun bort. Thore blev saa vreed over hendes Tale, at han ikke kunde svare et Ord, glemte at slippe Spydet, ja glemte endog Bryggen, saaat han havde gaaet lige i Vandet, hvis ikke hans Mænd havde holdt paa ham og støttet ham, da han gik ombord. Det var et Maalespyd, [1]) ikke stort, og med guldbeslagen Fal. Thore og hans Mænd roede nu bort og kom hjem til Bjarkø. Aasmund og hans Reisefæller droge videre, indtil de kom syd til Throndhjem til Kong Olaf: Aasmund fortalte da Kongen, hvad der havde tildraget sig i hans Ferd. Karle blev Kongens Hirdmand, og han og Aasmund holdt stedse Venskab med hinanden. De Ord, Aasmund og Karle havde talt med hinanden før Asbjorns Drab, bleve ikke dulgte, thi de fortalte dem selv til Kongen. Men det gik der, som man siger, at Enhver har Ven blandt Uvenner, thi der var

---

[1]) Maalespyd kaldtes Spyd, hvor der paa Bladet var indristet Runer eller andre Tegn.

Nogle, som lagde dette paa Hjertet, og derfra kom det til Thore Hund.

(417) Da det leed ud paa Vaaren, gjorde Kongen sig rede og rustede sine Skibe. Siden drog han om Sommeren sydefter Landet, holdt Thing med Bønderne, forligte Folk og ordnede Landet og tog kongelige Indtægter, hvor han drog frem. Om Høsten drog han heelt syd til Landsenden: da havde han christnet Landet overalt, hvor Storhereder vare: ogsaa havde han da ordnet Loven over hele Landet. Da havde han og underlagt sig Orknøerne, saaledes som forhen er sagt. Han havde tillige haft Budsendinger og skaffet sig mange Venner baade paa Island og Grønland og i Færøerne. Kong Olaf havde sendt Kirketømmer til Island: denne Kirke blev bygget paa Thingvoldene, hvor Althinget er, tillige sendte han den store Klokke, som endnu er der. Dette skede, efterat Islændingerne havde ordnet sin Lov og sat Christenretten efter det Bud, Kong Olaf havde sendt dem. Siden droge mange anseede Mænd fra Island og bleve Kong Olaf haandgangne: det var Thorkel Eyjulfsson, Thorleik Bollesson, Thord Kolbeinsson, Thord Borksson, Thorgeir Haavardssøn, Thormod Kolbrunesskald. Kong Olaf havde sendt Vennegaver til mange Høvdinger paa Island; de sendte ham tilbage slige Ting, som der fandtes, og, som de ventede, kunde være ham kjærkomne. Men i disse Venskabstegn, Kongen viiste Island, boede dog noget mere under, som siden kom for Dagen.

(418) Denne Sommer sendte Kong Olaf Thorarin Nefjulfsson til Island med sine Erender; han styrede da ud fra Throndhjem, da Kongen drog afsted, og fulgte ham syd paa Møre. Thorarin sejlede derfra ud paa Havet og fik saa god Vind, at han efter 4 Døgns Sejlads naaede Øerne ved Island: strax drog han til Althinget, og kom did, da Folk vare ved Lagberget; strax gik han did. Da alle Lovmaal vare afgjorte, tog Thorarin Nefjulfsson saaledes til Orde: for fire Nætter siden skiltes jeg fra Kong Olaf Haraldsson, og sendte han alle Høvdinger og Landsstyrere, derhos hele Almuen, Karle og Kvinder, Unge og Gamle, Rige og Fattige her paa Landet Guds og sin Hilsen, tilføjende, at han vil være Eders Drottin, hvis I ville være hans Thegner, men baade I og han være hinandens Venner og Hjelpere til alt Godt. Man svarede vel paa hans Tale; Alle sagde, at de med Glæde vilde være Kongens Venner, hvis han vilde være en Ven af Landsens Mænd. Derpaa tog Thorarin atter til Orde: med Kongens Hilsen følger ogsaa den Bøn til Nordlændingerne, at de for Venskabs Skyld ville give ham den Ø eller det Ud-Skær, der ligger udenfor Eyjafjorden og kaldes Grimsø; til Gjengjeld vil han af sit Land give saadanne gode Ting, som man maatte forlange af ham; han sendte fornemmelig

Bud til Gudmund paa Madrevolde om at understøtte denne Bøn, thi han har spurt, at Gudmund raader mest i den Egn. Gudmund svarer: højt ønsker jeg Kong Olafs Venskab, og jeg skjøtter langt mere derom, end det Udskær, han forlanger, dog har Kongen ikke spurt rigtigt, hvad det angaar, at jeg skulde have større Magt derover, end Andre, thi nu er det gjort til Almenning. Nu skulle vi, der have mest Gavn af Øen, holde Stevne med hinanden derom. Folk gik derpaa til sine Boder, og Nordlændingerne holdt siden Stevne mellem sig og talte herom; Enhver sagde da, hvad ham syntes; Gudmund tilskyndede dertil, og mange Andre fulgte hans Tale. Da spurte Folk, hvorfor ikke hans Broder Einar talte herom; han tykkes os bedst at kunne skjønne de fleste Sager, sige de. Einar svarer: Jeg er saa ordknap herom, fordi endnu Ingen har tilspurt mig, men skal jeg sige min Mening, da tror jeg, at Folk her i Landet ikke burde underkaste sig Skattegaver til Kong Olaf og alle de Paalæg, han har paafort Folket i Norge; derved vilde vi bringe Undertrykkelse ej alene over os, men og over vore Sønner og deres Sønner, og al vor Ætt, og hele Mængden, som bebor dette Land; og vil da denne Trældom aldrig forlade dette Land; thi om end denne Konge er en god Mand, hvilket jeg gjerne tror, saa kan det dog gaa efterdags, som hidtil, naar der bliver Kongeskifte, at Kongerne ere forskjellige, nogle gode, nogle onde. Men hvis Landets Mænd ville beholde sin Frelse, som de have haft, siden dette Land bebyggedes, da er den eneste Udvej den, ikke at give Kongen noget at hænge sig ved, enten i Besiddelser her paa Landet, eller i Udredelsen af bestemte Skatter herfra, der kunde udtydes som Undersaats-Skyldighed. Men det anseer jeg for meget passende, at de, som ville, sende Kongen Vennegaver, Høge eller Heste, Tjelde eller Sejl eller andre Sager, som det skikker sig at sende; det er vel anvendt, hvis hans Venskab bliver Lønnen. Men om Grimsø er dette at sige, at hvis intet derfra føres, som er tjenligt til Mad, da kan man der føde en stor Hær, og er der en udenlandsk Hær, som farer med Langskibe, da er jeg bange for, at mangen Kot-Bonde vil finde det trangt nok foran Døren. Strax, da Einar havde talt dette og forestillet disse Ting, var hele Almuen eenstemmig af den Mening, at det ej skulde indrømmes, og Thorarin saa nu, at der ikke var mere at gjøre ved denne Sag. Dagen efter gik han til Lagberget (419)
og holdt endnu en Tale, saaledes: Kong Olaf sender Bud til sine Venner her paa Landet, navnlig Gudmund Eyjulfssøn, Snorre Gode, Thorkel Eyjulfssøn, Skafte Lovsigemand, Thorstein Hallssøn; han sender Bud til Eder, at I skulle modtage hans venlige Indbydelse og komme til ham; han sagde, at I ej skulde opsætte denne Reise, hvis det var Eder noget om hans Venskab at gjøre. De

svarede hertil, takkede Kongen for hans Indbydelse og sagde, at de skulde tale med Thorarin om sin Reise, naar de først havde overlagt om dette for sig selv og sine Venner. Snorre Gode og Skafte fraraadede at stille sig saa blot for Norges Mænd, at alle de, som mest raadede for Landet, skulde paa een Gang drage fra Island og didhen; de sagde, at ved dette Budskab fattede de sterk Mistanke om, hvad Einar havde gjettet paa, at Kongen havde Tvang i Sinde mod Islændingerne, hvis han fik raade. Gudmund og Thorkel Eyjulfsson derimod opmuntrede meget til at følge Olafs Budskab, og kaldte det en hederlig Reise. De drøftede nu dette mellem sig, og det blev aftalt, at de ikke selv skulde fare, men at enhver skulde sende en Mand i sit Navn, som de fandt mest passende dertil; saaledes skiltes de paa Thinget, og der blev intet af nogen Udenlandsreise den Sommer. Thorarin gjorde dobbelt Reise om Sommeren, kom om Høsten til Kong Olaf og sagde ham, hvorledes hans Erende var løbet af, og at Høvdingerne paa Island vilde komme efter hans Indbydelse, eller og deres Sønner.

(420) Samme Sommer kom, paa Kong Olafs Budsending, til Norge fra Færøerne Gille Lovsigemand, Leif Assersson, Thoralf af Dimun og mange andre Bondesønner. Thrond i Gota gjorde sig og reiseferdig, men da han netop skulde afsted, fik han en pludselig Sygdom, saaat han ikke kunde komme af Stedet, og blev derfor tilbage. Da hine Færøinger kom til Kong Olaf, kaldte han dem til Samtale, holdt Stevne med dem, aabenbarede den Hensigt, han havde med deres Komme, og sagde, at han vilde have Skat af Færøerne, samt derhos, at Færøingerne skulde have den Lov, Kong Olaf gav dem. Ved denne Stevne merkede man paa Kongens Ord, at han gjerne vilde have Sikkerhed herpaa af de færøiske Mænd, som da vare komne did, saaledes at de edeligt besvore denne Aftale; han tilbød de Mænd, der tyktes ham de fornemste paa Landet, at blive ham haandgangne og nyde Heder og Venskab af ham. De Færøiske fandt Kongens Ord saaledes beskafne, at det var usikkert, hvorledes det vilde gaa dem, hvis de ej underkastede sig alt, hvad Kongen forlangte. Skjønt der nu blev holdt flere Stevner i denne Sag, inden den endtes, saa skede dog alt, hvad Kongen fordrede: de gik Kongen til Haande og bleve hans Hirdmænd, baade Leif, Gille og Thoralf; alle de, som vare i deres Følge, aflagde Eed for Kong Olaf paa at holde den Lov og Landsret i Færøerne, som han satte dem, og betale den Skat, han bestemte. Siden beredede disse Færøinger sig til Hjemferden: ved Skilsmissen gav Kongen dem Vennegaver, som havde gaaet ham til Haande; da de vare ferdige, droge de sin Vej. Kongen lod udruste et Skib, fik Folk derpaa og sendte dem til Færøerne, for der at modtage den Skat,

Færøingerne skulde yde ham. Det varede længe, førend de kom afsted, og det er om deres Ferd at sige, at de ikke kom tilbage, og heller ikke kom der nogen Skat næste Sommer, thi hverken vare de komne til Færøerne, eller havde nogen krævet Skatten der.

Kong Olaf drog om Høsten ind i Viken og sendte Bud i Forveien til Oplandene og lod paabyde Veitsler, thi han æslede sig om Vintren til at fare over Oplandene. Siden begyndte han Ferden og drog til Oplandene; han blev der den Vinter, drog rundtom paa Veitsler og rettede paa de Ting, der syntes ham trænge til Bedring; hvor det tyktes ham nødvendigt, befæstede han fremdeles Christendommen. Det tildrog sig, da Kong Olaf var paa Hedemarken, at Ketil Kalf paa Ringenes begyndte at bejle til Gunnhild, en Datter af Sigurd Syr og Aasta, Kong Olafs Moder; Gunnhild var saaledes en Syster af Kong Olaf, og han havde at svare og raade i denne Sag. Han laante villigt Øre hertil, fordi han vidste om Ketil Kalf, at han var storættet og riig, forstandig og en stor Høvding: Ketil havde og allerede længe været en stor Ven af Kong Olaf, saaledes som det tilforn er fortalt. Alt dette tilsammen bidrog til, at Kongen undte Ketil dette Giftermaal, og det blev saaledes, at Ketil fik Gunnhild til Egte: ved dette Bryllupsgilde var Kong Olaf tilstede. Kong Olaf drog siden nord i Gudbrandsdalen og tog der Veitsler; der boede en Mand ved Navn Thord Guthormssøn paa den Gaard, som heder Steig; han var den mægtigste Mand i den nordre Deel af Dalen. Da han traf Kongen, begyndte han at bejle til Isrid Gudbrandsdatter, Kong Olafs Modersyster; ogsaa herfor havde Kongen at svare. Efter nærmere Overvejelse blev det bestemt, at dette skulde bevilges ham; Thord fik Isrid og blev siden en ivrig Ven af Kong Olaf, tilligemed mange andre hans Frænder og Venner, der rettede sig efter ham. Derpaa drog Kong Olaf syd igjen tilbage over Thotn og Hadeland, derfra paa Ringerike og saa til Viken; om Vaaren drog han til Tunsberg og dvælede der længe, medens Kjøbstevnen og Tilførselen var størst. Da lod han sine Skibe gjøre rede og havde en Mængde Folk hos sig. (421)

Denne Sommer kom fra Island efter Kong Olafs Ordsending Stein, Søn af Skafte Lovsigemand, Thorodd, Snorre Godes Søn, Gelle, Søn af Thorkel Eyjulfssøn, Egil, Side-Halls Søn, Thorsteins Broder: Gudmund Eyjulfssøn var død Vintren forud. Disse islandske Mænd droge til Kong Olaf, saasnart de kunde komme dertil. Da de traf ham, bleve de godt modtagne og vare allesammen hos ham. Samme Sommer spurte Kong Olaf, at det Skib, han forrige Sommer havde sendt til Færøerne efter Skat, var blevet borte og ingensteds kommet i Land, saavidt Folk havde spurt; Kongen lod da et andet Skib fare, og Mænd derpaa, som han (422)

sendte til Færøerne efter Skat; de droge afsted og stak i Søen, men man hørte ikke mere til dem end til de forrige, og der hørtes nu mangehaande Gjetninger om, hvad der kunde være blevet af disse Skibe.

(423) Knut den Mægtige, som Nogle kalde Gamle Knut, var i den Tid Konge over England og Danmark. Knut den Mægtige var Søn af Svein Tjugeskegg Haraldsson; i lang Tid havde dennes Forfædre raadet over Danmark. Harald Gormsson, Knuts Farfader, havde faaet Herredømmet over Norge efter Harald Gunnhildssøns Fald og taget Skatter af Landet, men sat Haakon Jarl den Mægtige til at vogte det. Svein Danekonge, Haralds Søn, raadede og over Norge og satte sin Maag Eirik Jarl, Haakons Søn, til at vogte Landet; da raadede Brødrene Eirik og Svein Haakonssønner derover, indtil Eirik Jarl drog vester til England efter sin Maag, Knut den Mægtiges, Ordsending og satte efter sig til at raade for Norge sin Søn, og Knuts Søstersøn, Haakon Jarl. Siden, da Olaf Digre kom i Norge, fangede han allerførst Jarlen Haakon Eiriksson og satte ham fra Riget, som før er skrevet. Da drog Haakon til sin Morbroder Knut og havde været hos ham den hele Tid, indtil de Begivenheder, vi nu fortælle. Knut den Mægtige havde vundet England med Vaabenmagt og kæmpet derfor og haft langvarig Møie, indtil Landets Folk var blevet ham lydigt. Men da han tyktes sig at være fuldkommen fast i Herredømmet over det Land, mindedes han, hvad Ret han tyktes at have til det Rige, han dog ikke selv raadede for: det var Norge. Han meente at have Arveret til hele Norge; hans Søstersøn Haakon meente ligeledes at have Fordring paa en Deel deraf og tillige at have mistet den med Vanære. Endnu en Grund, hvorfor Knut og Haakon i Førstningen havde ladet det bero med sine Fordringer paa Norge, var den, at, da Kong Olaf Haraldssøn allerførst kom i Landet, løb hele Almuen og Mængden op og vilde intet andet høre, end at Olaf skulde være Konge over hele Landet; men nu siden, da Folk ikke tyktes at kunne raade sig selv for hans Velde, søgte Nogle bort fra Landet; mange anseede Mænd eller mægtige Bondesønner vare dragne til Kong Knut, og under forskjellige Paaskud. Men enhver af dem, som kom til Kong Knut og vilde lyde ham, fik af ham Hænderne fulde af Gods; der var og større Glands at se end andensteds, baade med Hensyn til den talrige Skare, der dagligen var hos ham, og med Hensyn til al anden Prydelse i de Herberger, Kongen eiede og selv var i. Knut den Mægtige tog Skat og Skyld af de rigeste af alle de nordlige Lande, og saameget mere, som han havde at tage, end andre Konger, saameget mere gav han og, end hver anden Konge. I hele hans Rige var der saa god Fred, at Ingen torde bryde den, og selve

Landsens Mænd beholdt Fred og sin gamle Landsret. Af alt Saadant blev han meget berømt rundtom i alle Lande. Mange af dem, som kom fra Norge, klagede over den Undertrykkelse, de lede, og yttrede for Haakon Jarl, Nogle ogsaa for Kong Knut selv, at Norges Mænd nu vare rede til atter at underkaste sig Kong Knut eller Haakon Jarl og modtage sin Frihed af dem. Disse Taler behagede Jarlen vel; han kærede herom for Kongen og bad ham forsøge, om Kong Olaf vilde opgive Riget for dem, eller afstaa noget med det Gode; mange forenede sig med Jarlen om at tilskynde hertil. Knut den Mægtige sendte da Mænd vest fra England til Norge, (424)
og deres Ferd var saare prægtigt udstyret; de havde Brev og Indsegl fra Kong Knut i England. De kom til Kong Olaf Haraldssøn i Tunsberg om Vaaren. Da man sagde Kongen, at der vare komne Sendemænd fra Kong Knut den Mægtige, blev han meget forbittret og sagde, at Knut vist ikke sendte Mænd til ham med Erender, der kunde være ham eller hans Mænd til Gavn; det varede nogle Dage, forend Sendemændene fik Kongen i Tale. Da de fik Lov til at tale med ham, gik de frem for Kongen, frembare Kong Knuts Breve og fremførte de dermed følgende Erender: at Kong Knut kalder hele Norge sin Ejendom og paastaar, at hans Forfædre have haft det Rige for ham. Men, fordi Kong Knut vil byde alle Lande Fred, vil han heller ikke fare med Hærskjold mod Norge, dersom andet lader sig gjøre. Men vil Kong Olaf Haraldssøn være Konge over Norge, da fare han til Kong Knut og tage Landet i Leen af ham, blive hans Mand og yde ham slige Skatter deraf, som Jarlerne før ydede. Siden frembare de Brevet, hvori det samme stod. Da svarer Kong Olaf: i gamle Frasagn har jeg hørt, at Gorm Danekonge ansaaes for nok saa gild en Folkekonge, og dog raadede han for Danmark alene. Men de Danekonger, som siden have været, ville ikke lade sig nøje dermed; nu er det kommet saavidt, at Knut raader ene over Danmark og England og derforuden har underkastet sig en stor Deel af Skotland; alligevel gjør han nu ogsaa Fordring paa mit Arverige, i mine egne Hænder: han skulde dog engang omsider vide at holde Maade med sin Herskesyge. Agter han da ene at raade over alle Lande i Nord, eller tænker han ene at æde al Kaalen i England? Det maa han før kunne orke, forend jeg bringer ham mit Hoved eller viser ham mindste Hyldest. Nu skulle I sige ham disse mine Ord, at jeg skal verje Norge med Odd og Egg, saalænge mit Liv holder ud, men at jeg ikke betaler Skat af mit Rige til noget Menneske. Efter denne Beskeed droge Kong Knuts Sendemænd bort, ikke glade over sit Erende. Sighvat Skald havde været hos Kong Knut, som gav ham en Guldring, der vejede en halv Mark; paa samme Tid var ogsaa Berse

Skald-Torvasson hos Kong Knut, som gav ham to Guldringe, hvoraf hver vejede en halv Mark, og dertil et Sverd med Tilbehør. Herom kvad Sighvat en Vise. Sighvat gav sig i Snak med Kong Knuts Sendemænd og spurte dem om mange Tidender. De fortalte ham Alt, hvad han spurte om, angaaende deres Samtaler med Kong Olaf og Udfaldet paa deres Erende. De sagde, at Kongen havde optaget deres Tale ugunstigt, og vide vi ej, sige de, hvor han tager Mod fra til at negte at blive Kong Knuts Mand og fare til ham, hvilket dog vilde være bedst for ham; thi Kong Knut er saa mild, at hvor grovéligen end Høvdinger forbryde sig mod ham, tilgiver han dem dog Alt, saasnart de drage til ham og vise ham Hyldest. Det var ikke for længe siden, da kom der to Konger til ham nordenfra Skotland, fra Fife, hvilke han eftergav al sin Vrede og lod beholde alle de Lande, de forhen havde ejet: derhos gav han dem store Vennegaver. Da kvad Sighvat en Vise, hvori han gav at forstaa, at, om end Kongerne fra Skotland havde underkastet sig Knut og fort ham sit Hoved, var dog ikke Olaf den, der saaledes ydmygede sig for noget Menneske. Kong Knuts Sendemænd droge sin Vej tilbage og fik god Bør over Havet. Siden droge de til Kong Knut og sagde ham Udfaldet paa sit Erende og de Ord, Kong Olaf allersidst talte til dem. Kong Knut svarer: Kong Olaf gjetter ikke ret, hvis han tror, at jeg alene vil æde al Kaalen i England; jeg vil heller han skal finde, at jeg har andet inden Rifbenene end bare Kaal; thi fra nu af skulle kolde Raad komme frem mod ham fra hvert af mine Rifbeen. Denne Sommer kom til Knut fra Norge Aslak og Skjalg, Erlings Sønner paa Jederen: de fik der god Modtagelse; thi Aslak var gift med Sigrid, Datter af Jarlen Svein Haakonsson, og Sydskendebarn til Haakon Eiriksson Jarl. Kong Knut gav disse Brødre store Veitsler der hos ham, og de vare meget anseede.

(425) Kong Olaf stevnede sine Lendermænd til sig og havde en Mængde Folk hos sig om Sommeren, thi der gik Ord af, at Knut den Mægtige om Sommeren vilde komme vestfra England: man troede at vide, efter hvad man havde spurt fra de Kjøbskibe, som kom vestenfra, at Knut samlede en stor Hær i England. Da det leed ud paa Sommeren, paastod En, at Hæren vilde komme, en Anden negtede det. Kong Olaf var om Sommeren i Viken og havde Folk ude at efterspore, om Knut kom til Danmark. Om Høsten sendte Kong Olaf Mænd øster til Svithjod til sin Maag Kong Anund og lod ham fortælle Ordsendingerne fra Kong Knut og den Fordring, han hos Olaf gjorde paa Norge. Derhos lod han tilføje, at, naar Knut først havde lagt Norge under sig, var det at frygte for, at ogsaa Anund fra den Stund af ikke længe vilde have

Sverige i Fred; han ansaa det derfor raadeligst, at de gjorde Forbund med hinanden og reiste sig mod den fælles Fjende; han sagde, at de tilsammen ikke manglede Styrke til at bestaa en Dyst mod Kong Knut. Kong Anund tog vel mod Kong Olafs Ordsending og sendte de Ord tilbage, at han fra sin Side vilde indgaa Fælligskab med Kong Olaf, saaat Enhver ydede den Anden Hjelp fra sit Rige, hvor det først behovedes; der blev og afgjort i Ordsendingen mellem dem, at de skulde mødes og gjøre Raad for sig; Kong Anund agtede næste Vinter at drage over Vester-Gautland, men Kong Olaf beredede det Fornødne til Vintersæde i Sarpsborg. Denne Høst kom Knut den Mægtige til Danmark og sad der om (426) Vintren med en stor Mængde Folk. Det blev ham sagt, at Mænd og Ordsendinger havde faret mellem Norges Konge og Sviakongen, og at der maatte være store Raad derunder. Om Vintren sendte Kong Knut Mænd til Svithjod til Kong Anund og sendte ham store Gaver og Venskabstilbud, sigende, at han nok kunde sidde kverr ved Striden mellem ham og Olaf Digre, thi du, Anund, siger han, og dit Rige skal være i Fred for mig. Da Sendemændene kom til Kong Anund, frembare de Gaverne, som Kong Knut havde sendt, og derhos Tilbudet om hans Venskab. Men Kong Anund viiste ingen Lyst til at indlade sig herpaa. Sendemændene syntes at finde, at han var saare venskabelig sindet mod Kong Olaf. De droge tilbage, fortalte Kong Knut, hvorledes det var gaaet dem, og sagde, at han ikke maatte vente sig noget Venskab af Kong Anund.

Denne Vinter sad Kong Olaf i Sarpsborg med mange Folk; (427) da sendte han Karle den Haaleygske nord i Landet med sine Ærender: Karle drog først til Oplandene, siden nordover Fjeldet, og tog der saameget af Kongens Gods, som denne havde sendt Bud om, tilligemed et godt Skib, der syntes ham vel skikket til den Ferd, Kongen havde foresat ham: dette var at fare nord til Bjarmeland. Det var nemlig saaledes aftalt, at Karle skulde være i Fællig med Kongen, og at de skulde holde halvt med hinanden. Tidligt om Vaaren styrede Karle med Skibet nord paa Haalogaland; der gav ogsaa hans Broder Gunnstein sig paa Reisen med ham og havde sit eget Kjøbegods; de vare tilsammen næsten 25 Mand paa Skibet og kom strax om Vaaren tidligt nord til Finmarken. Dette spurte Thore Hund; han sendte Mænd og Bud til disse Brødre med den Besked, at ogsaa han agtede at fare nord til Bjarmeland om Sommeren og ønskede, at de skulde holde Samslaade og have lige Andeel i alt, hvad de erhvervede. Karle og hans Fæller sendte det Bud tilbage, at Thore skulde have 25 Mand, ligesom de, og at de vilde have alt, hvad man fik til Fangst, deelt ligt mellem Skibene, undtagen det Kjøbegods, Folkene selv havde med sig. Da Thores

Sendemænd kom tilbage, havde han ladet sætte frem en stor Langskibs-Busse, som han ejede, og lade den gjøre ferdig; han bemandede Skibet med sine Huuskarle, og der var næsten 80 Mand ombord; for denne Skare raadede Thore alene, og han skulde ligeledes tage alt det Erhverv, de fik paa Reisen. Da Thore var ferdig, styrede han med sit Skib nord efter Landet og traf Karle og hans Følge nord i Sandver. Siden droge de alle tilsammen videre og fik god Bør. Gunnstein sagde til sin Broder Karle, strax efterat Thore var kommen til dem, at Thore tyktes ham være vel mandsterk; saavidt jeg skjønner, sagde han, er det raadeligst at vende om igjen og ikke fare saa, at Thore har os aldeles i sin Magt, thi jeg tror ham ilde. Karle sagde: vende tilbage vil jeg ikke; men det er rigtignok sandt, at havde jeg vidst, da vi vare hjemme i Langø, at Thore Hund vilde komme i Følge med os med saamange Folk, som han nu har, da vilde vi haft flere Folk med os. Brødrene talte herom med Thore og spurte, hvad det skulde betyde, at han havde langt flere Folk med sig end efter det Bud, han havde faaet. Han svarer: vi have et stort Skib, som behøver mange Folk, og efter min Mening kan man ikke have for mange flinke Gutter i saa farlig en Ferd. De fore da oftest om Sommeren saaledes, som Skibene gik: naar Vinden var svag, gik Brødrenes Skib sterkest, og da sejlede de fra Thore, men, naar Vinden var hvassere, hentede han dem ind: sjelden vare de sammen, men de vidste dog altid til hinanden. Da de kom til Bjarmeland, lagde de til Kjøbstaden; der holdt de Kjøbstevne, og alle de, som havde noget at handle for, fik fuldt op af Gods. Thore fik og en Mængde Gods i Graavare, Bever og Sobel. Karle havde ogsaa meget Gods, hvormed han kjøbte megen Skindvare. Da Kjøbstevnen var sluttet, styrede de ud igjen af Elven Vina: da opsagde de Freden med Landets Mænd. Da de kom ud af Elven, holdt de Skibsfolksstevne, og spør Thore, om nogen har Hug til at gaa op i Landet og skaffe sig Gods: hertil svarede man, at de nok havde Lyst dertil, hvis der var nogen let Udsigt til Fangst. Thore svarede, at Gods vilde man nok faa, hvis Ferden løb vel af, men at det ikke var umuligt, at dermed kunde være Livsfare forbunden. Alle sagde, at de vilde forsøge derpaa, hvis der var Udsigt til Fangst. Thore svarer, at der i Landet var Skik og Brug, naar rige Mænd døde, at Løsøret skiftedes mellem den Afdøde og hans Arvinger; han skulde have Halvdelen eller Trediedelen, stundom mindre: det Gods skulde bæres ud i Skove, stundom i Høje, og øses sammen med Muld; stundom gjordes ogsaa Huse dertil. Han siger, at de skulde gjøre sig rede til Ferden mod Aftenen. Det blev aftalt, at Ingen skulde løbe fra de Andre, og at heller Ingen skulde være efter, naar Styremændene

sagde, at man skulde bort. De satte Mænd efter til at passe paa Skibene og gik siden op paa Land; der vare først slette Volde og dernæst en stor Skov: Thore gik foran, og Brødrene Karle og Gunnstein sidst. Thore bad Folk fare stilferdigt og tage Barken af Træerne, saaat man kunde se fra Træ til Træ. De kom frem i en stor Rydning; der var en høj Skid-Gaard med en Dør for og læst. Over Skid-Gaarden skulde sex af Landets Mænd vaage hver Nat, to og to hver Tredjedeel. Da Thore og Følge kom til Skid-Gaarden, vare just Vagtmændene gangne hjem, og de, der skulde vaage dernæst, vare ikke komne paa Vagt. Thore gik til Skid-Gaarden, krøgede Øxen fast oventil, halede sig opefter og kom saaledes indenfor paa den ene Side af Ledet; da var ogsaa Karle kommen over paa den anden Side; begge kom paa een Gang til Døren, trak Slagbommen fra og lukkede den op. Da gik Alle ind i Gaarden. Thore sagde: i denne Gaard er en Høj, sammenrørt af Guld, Sølv og Muld; paa den skulle vi tage fat. I Gaarden staar ogsaa Bjarmernes Gud, som heder Jomale, men ingen maa understaa sig at rane den. Siden gaa de løs paa Højen, tage saa meget Gods, de kunne, og bære det i sine Klæder; der fulgte ogsaa meget Muld med, som venteligt var. Siden sagde Thore, at man skulde fare bort; nu skulle I Brødre, Karle og Gunnstein, siger han, gaa først ud, men jeg sidst. Alle vendte da om og ud ad Ledet. Thore vendte tilbage til Jomalen og tog en Sølvbolle, der stod i hans Knæ, fuld af Sølvpenninge; han styrtede Sølvet i sit Kjortelskjød, stak Armen i Hadden, som var over Bollen, og gik siden ud af Ledet. Alle i Følget vare da komne ud af Skid-Gaarden og bleve var, at Thore var efter. Karle vendte om for at lede efter ham og traf ham ved Ledet: der saa han, at Thore havde Sølvbollen. Strax løb Karle til Jomalen og saa, at et tykt Smykke var om dens Hals; han hævede Øxen og hugg Snoren isønder, hvormed Smykket var festet, bag paa Halsen; Hugget var saa sterkt, at Hovedet røg af Jomalen, og derved blev der saa stort et Skrald, at Alle forundrede sig; Karle tog da Smykket, og de droge siden afsted. Men aldrig saasnart hørtes Skraldet, forend alle Vagtmændene kom frem paa Pladsen og blæste i sine Horn; derpaa hørte de allevegne omkring sig, hvorledes der blæstes i Luur; de skyndte sig fremad til Skoven og gjennem denne; fra Pladsen hørte de Raab og Skrig, og da vare Bjarmerne komne der. Thore Hund gik bagerst af alle sine Mænd: to Mænd gik foran ham og bar en stor Sæk mellem sig, hvori der var noget, der saa ligest ud som Aske; Thore stak Haanden deri og spredede det om paa Vejen: stundom kastede han det frem over Folket: saaledes fore de frem af Skoven og ud paa Voldene: de hørte, at Bjarmehæren foor efter

dem med Raaben og fæl Skraalen, tilsidst styrtede den frem paa Volden bag dem, og til begge Sider, men Bjarmerne kom dem dog ikke saa nær, at de fik noget Meen. Deraf sluttede de, at Bjarmerne ikke kunde se dem. Da de kom til Skibene, gik Karle med sit Følge først ombord, thi de havde den hele Tid været forrest: Thore derimod var længst tilbage paa Landet. Saasnart Karle og hans Mænd kom op paa Skibet, kastede de Tjeldene af, kappede Landtougene og heisede Sejl; Skibet gik rask ud paa Havet. For Thore gik alt langsommere, thi hans Skib var ej saa let at haandtere. Da de toge til Sejls, var Karle kommen langt fra Land: begge Skibene sejlede da over Gandviken. Endnu var der lyst om Natten; de sejlede begge baade Nat og Dag, indtil Karle en Aften lagde til ved nogle Øer, lod Sejlet falde, kastede Anker og biede paa Strømfaldet, thi der var stor Brænding for dem. Da kom Thore efter og kastede Anker. En Baad blev skudt frem; Thore gik i den med flere Mænd og roede til Brødrenes Skib, hvor Thore gik op. Brødrene hilste ham. Thore bad Karle lade ham faa Smykket; det tykkes mig, siger han, rimeligt, at jeg faar de Kostbarheder, som bleve tagne der henne, thi jeg skjønner ej rettere, end at det var min Skyld, at vi slap uden Mandtab; du derimod, Karle, syntes mig at udsætte os for den største Fare. Da sagde Karle: Kong Olaf ejer halvt i alt det Gods, jeg vinder i denne Ferd. Nu æsler jeg ham Smykket, og far derfor til ham, om du vil; kanske han da giver dig det, hvis han ikke vil have det, fordi jeg tog det af Jomalen. Thore siger, at han vil, at de skulle fare op paa Øen og skifte sin Fangst. Gunnstein svarer, at det netop var Strømskifte og Tid at sejle. De lette da Anker. Da Thore saa det, gik han ned i Baaden og roede til sit Skib. Gunnstein og Karle havde da allerede faaet Sejlet op og vare allerede komne langt, inden Thore havde sejlet ud. Gunnstein og Karle vare altid forud. Paa begge Skibe brugte man sig saa godt, man kunde. Saaledes fore de, indtil de kom til Geirsver, hvilket er det første Bryggeleje, naar man kommer nordenfra. Did kom de om Aftenen og lagde til Havnen i Bryggelejet. Thore lagde til inde i Havnen Gunnstein og Karle holdt sig længer ude. Da Thore havde tjeldet, gik han i Land med en heel Deel Folk og kom til det Sted, hvor Karles Skib laa. Han raabte ud til Skibet og bad Styremændene komme i Land. Brødrene gjorde saa og havde nogle Folk med sig. Thore begyndte nu med det samme som før, nemlig at bede dem bringe det Gods, de havde taget i Hærfang, op paa Land til Skifte. Brødrene mente, at dette ikke behøvedes, førend de kom hjem i Bygden. Thore sagde, at det ikke var Skik og Brug at bie med at skifte Hærfang, til man kom hjem, og saaledes lade det staa sin

Prøve, om man vilde være redelige mod hinanden. Herom talte de nu frem og tilbage en Stund; hver havde sin Mening. Omsider gik Thore bort, men han havde ikke gaaet langt, forend han gik tilbage, idet han sagde til sine Folk, at de skulde vente paa ham; han kaldte paa Karle og sagde, at han vilde tale under fire Øjne med ham. Karle gik hen til ham, men i det samme de mødtes, stak Thore et Spyd tvers igjennem ham paa Midten, idet han sagde: her, Karle, kan du kjende en Bjarkøing; jeg tænker nok, du skulde kjende Spydet Selshevner. Karle døde øjeblikkeligt, og Thore gik strax med sit Følge bort til sit Skib. Gunnstein og hans Mænd saa Karle falde, løb strax til, toge Liget og bare det til Skibet; de toge strax Tjeldene ned og Bryggerne fra og lagde fra Land; derpaa heisede de Sejl og fore afsted. Da Thore og hans Folk saa dette, sloge de ogsaa Tjeldene ned og skyndte sig af alle Kræfter at komme bort; men, idet de droge Sejlet op, gik Staget af, saaat Sejlet faldt ned tvers over Skibet. Dette sinkede dem længe, indtil de anden Gang fik Sejlet op. Forend Thores Skib var kommet ret i Fart, var Gunnstein allerede langt borte. Thores Mænd gav sig baade til at roe og sejle; det samme gjorde Gunnsteins; paa begge Skibe foor man saa skyndeligt som muligt, Dag og Nat. Det varede længe, forend Thore fik indhentet dem; thi da først Sundene mellem Øerne begyndte, var Gunnsteins Skib lettere at vige. Alligevel agede Thore ind paa dem, saaat Gunnstein, da han kom udenfor Lengvik, satte til Land og løb op med sine Mænd; strax efter kom Thore, løb ligeledes i Land med sine Folk og satte efter dem. Men en Kone fik hjulpet og skjult Gunnstein; — der siges, at hun skal have været meget troldkyndig —. Thore og hans Mænd gik ned igjen til Skibet, tog alt det Gods, der var ombord paa Gunnsteins Skib, og fyldte det med Stene i Stedet, førte det ud paa Fjorden, hugg Hul i det og sænkede det ned; derpaa droge de hjem til Bjarkø. Gunnstein og hans Folk fore først i al Hemmelighed, roede paa Smaabaade, droge kun videre om Nætterne, men laa stille om Dagen: saaledes holdt de ved, indtil de kom forbi Bjarkø og ud af Thores Syssel. Gunnstein begav sig først hjem til Langø, men blev kun en kort Tid der og tog strax Vejen sydefter, uden at standse, forend han kom til Throndhjem. Her fandt han Kong Olaf og fortalte, hvorledes det var gaaet dem i Bjarmelandsferden. Kongen lod ilde over deres Ferd og tilbød Gunnstein at være hos ham, lovende, at han skulde rette paa hans Sag, saasnart det var ham muligt. Gunnstein takkede for Tilbudet og blev hos Kong Olaf.

Det er forhen sagt, at Kong Olaf var øster i Sarpsborg den (428)
Vinter, da Knut den Mægtige sad i Danmark. Anund Sviakonge reed den Vinter over Vester-Gautland med flere end tredive Hundreder

(3600) Mand. Der gik da Mænd og Ordsendinger mellem ham og Kong Olaf, de lagde Stevnelag mellem sig og aftalte, at de om Vaaren skulde mødes ved Kongehelle. De udsatte siden Mødet, fordi de først vilde vide, hvad Kong Knut tog sig til. Da det leed ud paa Vaaren, gjorde Kong Knut sig rede til at drage til England. Han satte efter sig i Danmark sin Søn Hordeknut, og med ham Ulf Jarl, Søn af Thorgils Sprakelegg. Ulf var gift med Astrid, Kong Sveins Datter og Kong Knuts Søster: deres Søn var Svein, der siden blev Konge i Danmark. Ulf Jarl var en saare merkelig Mand. Knut den Mægtige foor saaledes vester til England. Da Kongerne Olaf og Anund spurte dette, begave de sig til den aftalte Stevne og mødtes i Elven ved Kongehelle. Der blev et meget kjærligt Møde, og deres Samtaler, der bleve bekjendte for Mængden, vidnede alle om det bedste Venskab; men derforuden talte de ogsaa om mange Ting sig imellem, som ingen da fik vide, men hvoraf et og andet senere havde sin Fremgang og aabenbaredes for Alle. Ved Afskeden fra hinanden skiftede Kongerne Gaver og skiltes ad som Venner. Kong Anund reiste da op paa Gautland, men Kong Olaf nord i Viken, og siden ud paa Agder, samt derefter nord langs Landet. Han laa meget længe i Eikundasund og ventede paa Bør. Her spurte han, at Erling Skjalgsson og Jederbyggerne laa ude i samlet Hob og havde en heel Hær. Een Dag talte Kongens Mænd sig imellem om, hvad Vind der var, om det var Søndenvind eller Sydvestenvind, eller om denne Vind var god til at sejle forbi Jederen eller ej. De fleste mente, at man ikke kunde sejle med den. Da svarede Halldor Brynjulfsson: jeg tror nok, at man vilde finde denne Vind nok saa god at sejle med, hvis Erling Skalgsson havde beredet et Gjestebud for os paa Sole. Da bød Kong Olaf, at man skulde tage Tjeldene ned og lægge Skibene ud. Det skede, og samme Dag sejlede man forbi Jederen, idet Vinden viiste sig nok saa god. Om Kvelden lagde de ind til Hvitingsø; derfra foor Kongen nord til Hordaland og drog her omkring paa Veitsler.

(429) Denne Vaar havde der faret et Skib fra Norge til Færøerne. Med dette Skib fulgte Budsending fra Kong Olaf, at en af disse hans Hirdmænd, Leif Assersson eller Gille Lovsigemand eller Thoralf af Dimun, skulde komme over til Norge fra Øerne. Da denne Budsending kom til Færøerne og blev meldt disse Mænd selv, talte de sig imellem, om hvad det kunde have paa sig hermed, og de bleve da enige om, at det vel var Kongens Hensigt at spørge efter, hvorledes Alt hang sammen med det, flere Mænd havde fortalt som ganske vist der fra Øerne, om Kongens Sendemænds Borteblivelse med de tvende Skibe, af hvis Mandskab ingen bleve frelste. De aftalte mellem sig, at Thoralf skulde fare. Han gjorde sig da rede og udrustede

en Byrding (Fragtskib), som han ejede, og skaffede sig Mandskab dertil, de vare i alt ti eller tolv. Da de vare ferdige og kun ventede paa Bør, hendte det sig i Austerø paa Gota hos Thrond, at denne en Godvejrsdag kom gaaende ind i Stuen, medens hans twende Brodersønner Sigurd og Thord, Thorlakssønner, saavelsom deres Frænde, Gaut den Røde, laa paa Stuepallene. Alle disse tre havde Thrond opfostret; de vare dygtige unge Mænd, Sigurd var den ældste og fremfor dem i de fleste Stykker; Thord havde Kjendingenavnet Thord den Laage, skjønt han dog var meget høj, dog var han rigtignok mere før og havde svære Kræfter. Idet Thrond kom ind, sagde han: meget kan dog forandre sig i en Mands Levetid; da vi vare unge, var det ikke Skik og Brug, at unge og arbeidsføre Folk skulde sidde eller ligge stille slige Godvejrsdage; det skulde ikke de ældre Mænd have troet, at Thoralf af Dimun skulde være mere for sig end I; men her staar jo den Byrding, jeg har ejet, i Naustet og bliver saa gammel, at jeg frygter, den raadner under Tjærebraaden, medens dog hvert Huus er fuldt af Uld, som ikke bliver gjort i Penge: saa skulde det ikke gaa, hvis jeg var nogle Aar yngre. Sigurd sprang op og raabte paa Thord og Gaut, sigende, at han ikke kunde taale slige Bebreidelser af Thrond, de gik ud til Huuskarlene, fik dem med sig og satte Byrdingen ud. De løde siden Farmen flytte til og Skibet lade: Farm skortede det ikke paa, endog der hjemme paa Gaarden, ligesaalidet som alt Skibsredskab. I faa Dage var Skibet sejlfærdigt: ombord paa det vare de ogsaa i Alt 10 eller 12 Mand. Saavel de, som Thoralf, sejlede ud med samme Vind og saa som oftest til hinanden i Havet. De kom til Land en Aften ved Hernøerne, og Sigurd lagde sig længst ude ved Stranden, dog var der ikke langt mellem begge Skibe. Da det var blevet mørkt om Aftenen, og Thoralf skulde til at gaa til Sengs med sine Mænd, gik han først op paa Land selv anden, for at søge sig et Sted at gjøre sit fornødne. Men da de vare ferdige og vilde gaa ned igjen, blev der (sagde siden den, der fulgte ham) kastet et Klæde over dennes Hoved, og han blev løftet i Vejret; i det samme hørte han et Brag; hvorefter man bar ham videre og tilsidst kastede ham ned, hvor han faldt i Søen og sank ned til over Hovedet. Han fik dog arbeidet sig til Land og gik hen til det Sted, hvor han og Thoralf havde skilts ad; han fandt ham kløvet lige ned til Herderne og død. Da de øvrige Skibsfolk fik dette at vide, bare de hans Liig ud paa Skibet og løde det staa der om Natten. Kong Olaf var da just til Veitsle paa Lygren; man sendte Bud derhen, der blev strax stevnt Ørvarthing, og Kongen selv indfandt sig paa Thinget. Han havde ladet Færøingerne fra begge Skibe stevne did, og de vare komne til Thinget. Da Thinget var sat, stod Kongen op og sagde: En Tidende

er her skeet, som Gud skee Lov sjelden høres: en god Dreng er tagen af Dage, og, som vi tro, sagesløs; er der nogen her paa Thinget, som kan sige, hvo der voldte dette Verk? Ingen vedgik det. Da sagde Kongen: jeg vil ikke dølge, hvad jeg tror herom; jeg tiltænker Færøingerne det; mig synes det rimeligst, at Sigurd Thorlaksson har dræbt Manden, men Thord Laage baaret den anden bort og kastet ham i Vandet. Jeg vil nemlig lægge til, at jeg gjetter paa dette, som Aarsagen til Drabet, at de ikke vilde, at Thoralf skulde paasige dem den Morddaad og Ugjerninger, han nok vidste god Beskeed om, og som jeg allerede havde Mistanke om, nemlig at mine Sendemænd have været hemmeligt myrdede der i Øerne. Da Kongen havde endt sin Tale, stod Sigurd Thorlaksson op. Jeg har ikke, sagde han, forhen talt til Thinge, og jeg er bange for, at man vil finde, at jeg kun daarligt belægger mine Ord, men her anseer jeg det højst nødvendigt at svare noget. Jeg maa gjette paa, at denne Tale, som Kongen har fremført, maa være oprunden under Tungerødderne paa Mænd, der baade ere meget uforstandigere og meget verre end han, og det er tydeligt nok, at de maa være vore afsagte Uvenner. Det er nu for det første ganske urimeligt, at jeg skulde ville tilføje Thoralf nogen Skade, thi han var min Fostbroder og gode Ven. Og dernæst, om det end forholdt sig anderledes, saaat Thoralf og jeg virkelig havde noget udestaaende med hinanden, saa er jeg dog saa klog, at jeg heller vilde forsøge paa et saadant Verk hjemme i Færøerne, end her under Eders Haand, Konge. Jeg benegter nu denne Sigtelse for mig og alle mine Skibsfæller; jeg tilbyder at sverje slige Eder derpaa, som Loven her bestemmer, og dersom I tror Jærnbyrd et endnu bedre Beviis, da er jeg rede til at underkaste mig den: jeg vil, at I selv er tilstede ved Skirslen. Da Sigurd endte sin Tale, var der mange, som lagde gode Ord ind for ham og bad Kongen, om at han maatte faa Tilladelse til at bevise sin Uskyldighed; de fandt, at han havde talt godt, og at han vist ikke var skyldig i den Gjerning, han sigtedes for. Kongen svarer: om denne Mand gjelder den ene eller den anden Yderlighed; er Beskyldningen, der paasiges ham, usand, da maa han være en god Mand, men i modsat Fald er han frekkere, end man hidtil har seet Magen, dette er jeg nu mest tilbøjelig til at antage, og jeg tænker nok, at han selv vil bære Vidnesbyrd for sig derom. Men paa flere Mænds Bøn tillod Kongen dog Sigurd at feste sig til Jærnbyrd, og han skulde komme den følgende Dag til Lygren, hvor Biskopen skulde foretage Skirslen; dermed hævedes Thinget. Kongen vendte tilbage til Lygren, men Sigurd og hans Følgesvende til deres Skib. Da begyndte det sterkt at mørkne til Natten. Sigurd sagde nu til sine Følgesvende: sandt at sige, saa ere vi komne i stor Ulejlighed og

ere ragede ud for stor Løgn. Denne Konge er fuld af Kneb og listige Raad; skal han raade, da er det let at se, hvorledes det gaar os, thi det er ham, som først lod dræbe Thoralf, og nu vil han gjøre os til Ubodemænd. Det er let Sag for dem at gjøre Fusk i denne Jærnbyrd. Jeg tror det vil gaa den ilde, som vover sig til noget saadant under hans Øjne. Der blæser just en Fjeldvind ud gjennem Sundene, jeg raader til, at vi heise Sejl og stevne til Havs: Thrond kan selv en anden Sommer fare med sin Uld, om han vil selge den. Kommer jeg vel bort herfra, saa tænker jeg nok, at jeg aldrig mere skal komme til Norge. Hans Følgesvende fandt dette at være et klogt Raad, de satte Sejlet op og lod det samme Nat staa ud til Havs, som de bedst kunde. De standsede ikke, førend de kom hjem til Gota i Færøerne. Thrond lod ilde over deres Ferd. De svarede ikke godt igjen, men bleve dog der paa Gaarden hos Thrond.

Kong Olaf spurte strax den næste Morgen, at Sigurd og hans Følge vare bortdragne, og da tog Talen om dem en højst ufordeelagtig Vending. Mange af dem, som før havde forsvaret Sigurd og sagt, at han var uskyldig, fandt det nu rimeligt, at Beskyldningen var sand. Kong Olaf selv talte ikke stort herom: han fandt kun sin tidligere ytrede Mistanke bestyrket. Han reiste derpaa videre og tog Veitsler der, hvor de vare beredte for ham.

Kong Olaf kaldte til sig til Samtale de Mænd, der vare komne (430) fra Island, nemlig Thorodd Snorressøn, Gelle Thorkelssøn, Stein Skaftessøn og Egil Hallssøn. Han tog saaledes til Orde: I have i Sommer talt til mig, om at I vilde gjøre Eder ferdige til at reise hjem til Island, men hidtil har jeg ikke givet nogen Bestemmelse derpaa. Nu vil jeg sige Eder, hvorledes jeg agter at gjøre det. Du, Gelle, skal drage til Island, dersom du vil bære mit Erende did; men af de andre islandske Mænd, som nu ere her, faar ingen Lov til at reise til Island, førend jeg hører, hvorledes man svarer paa det Forslag, du, Gelle, skal bringe med dig derhen. Da Kongen havde forkyndet dette, tyktes det dem, der vare lystne paa at reise, men ikke fik Lov dertil, som om der var handlet meget uredeligt med dem, og de betragtede deres Ophold som en Ulykke og en Tvang. Gelle gjorde sig reiseferdig og foor om Sommeren til Island, medbringende den Budsending, som han Sommeren efter fremførte paa Thinget. Den lod saaledes, at Kongen bad Islændingerne om at antage de Love, han havde sat i Norge, og tilstaa ham Thegngilde og Nevgilde af Landet, nemlig for hvert Nev (hver Person) en Pening af det Slags, hvoraf 10 gik for en Alen Vadmaal. Det tilføjedes, at han lovede dem sit Venskab, hvis de vilde samtykke heri, men i modsat Fald haard Medfart, hvis han fik fat paa nogen af dem. Man raadslog længe om dette Budskab, og Sagen fik tilsidst, med-

Alles Samtykke, saadant Udfald, at man negtede Skatteydelse og alle de Paalæg, som vare krævede. Gelle reiste den Sommer fra Island til Kong Olaf og traf ham den Høst øster i Viken, da han var kommen ned fra Gautland, saaledes som jeg haaber, det siden skal blive fortalt i Kong Olafs Saga.

Da det leed ud paa Høsten, søgte Kong Olaf nord til Throndhjem, styrede med sin Hær til Nidaros og lod der berede for sig det fornødne til Vintersæde. Denne Vinter, som nu fulgte, sad
(431) Kong Olaf i Kjøbstaden. Dette var hans Kongedømmes 13de Vinter. Ketil Jamte heed en Mand, Søn af Anund Jarl i Sparabu i Throndhjem. Han flygtede for Kong Eystein den Ildraade øster over Kjølen; han opryddede Skovene og byggede der, som nu heder Jamteland. Did øster flygtede ogsaa en Mængde Folk fra Throndhjem for den Ufred, thi Kong Eystein gjorde sig Thronderne skatskyldige, og satte sin Hund, der heed Saur, til Konge der. Ketils Søn var Thore Helsing, efter hvem Helsingeland har faaet sit Navn, thi der byggede han. Da Kong Harald Haarfagre ryddede Riget for sig, flygtede endvidere en Mængde Folk af Landet for ham, Thronder og Naumdøler, og der skede da nye Bebyggelser øster i Jamteland; nogle fore lige til Helsingeland, øster ved Havet, og vare Kongen af Sverige undergivne. Da Kong Haakon Adelsteensfostre var over Norge, stiftedes Fred og Kjøbferder mellem Throndhjem og Jamteland, men for Kongens Vensælheds Skyld søgte Jamterne østenfra til ham, tilsagde ham deres Lydighed og betalte ham Skat; han satte dem Lov og Landsret, thi de vilde heller lyde under hans Kongedømme end under Sviakongen, saasom de vare komne af Nordmænds Ætt; Saaledes gjorde og alle de Helsinger, der havde deres Ætt nordenom Kjølen, og dette vedblev saaledes længe derefter, indtil Olaf den Digre og Olaf Svenske, Sviakongen, tvistede om Landeskifte; da gav Jamter og Helsinger sig under Sviakongen, og Landeskiftet der øster gik da først efter Eidskogen, og saa efter Kjølene lige nord til Finmarken. Sviakongen tog da Skatter af Helsingeland saavelsom af Jamteland. Men Olaf, Norges Konge, mente, at det fulgte af hans Forliig med Sviakongen, at Skatten fra Jamteland ikke skulde længer gaa den samme Vej som før; dog havde Sagen længe staaet saaledes, at Jamterne havde betalt Sviakongen Skat, og at der fra Sverige havde været Sysselmænd over Landet. Sviarne vilde heller ikke høre andet, end at alt Landet østenfor Kjølene hørte under Sviakongen. Det gik da saa, som man ofte seer Exempel paa, at, skjønt der var Svogerskab og Venskab mellem Kongerne, vilde dog enhver af dem have alt det Rige, hvorpaa han troede at have nogen Fordring. Kong Olaf havde ladet gaa Bud til Jamteland, om at det var hans Vilje, at Jamterne viiste ham undersaatlig Lydighed, og

truede dem i modsat Fald med haard Behandling. Men Jamterne havde aftalt sig imellem, at de vilde adlyde Sviakongen.

Thorodd Snorressøn og Stein Skaftessøn vare meget utaalmodige over, at de ikke havde deres fulde Frihed til at raade sig selv. (432) Stein Skaftessøn var en særdeles smuk Mand, ypperlig i alle Slags Idrætter, en god Skald, holdt sig prægtigt i Klæder og var meget hovmodig. Skafte, hans Fader, havde digtet en Draapa om Kong Olaf og havde lært Stein den; Aftalen var, at han skulde fremføre Kvædet for Kongen. Men Stein kunde ikke bare sig for at sige Bitterheder og gjore alleslags Udfald mod Kongen, baade i almindelig Tale og paa Vers. Saavel han som Thorodd vare meget uforsigtige i deres Tale; de sagde som saa, at det vilde blive verre for Kongen, end for dem, der havde betroet ham sine Sønner, siden han lagde dem i Ufrihed. Kongen blev vreed derover. En Dag stod Stein Skaftessøn for Kongen og spurte ham, om han vilde høre den Draapa, hans Fader Skafte havde digtet om ham. Kongen svarer: forst vil jeg høre den, som du selv har digtet om mig. Stein siger, at det var ingenting, han havde digtet; jeg er ikke Skald, siger han, og, om jeg end kunde med at digte, saa vilde vel det, som alt andet, hvad jeg gjor, tykkes Eder temmelig ubetydeligt. Derpaa gik Stein bort og mente nok at skjønne, hvad Kongen sigtede til. Der var en kongelig Aarmand, ved Navn Thorgeir, der styrede for en af Kongens Gaarde i Orkedalen. Han var just paa den Tid hos Kongen og hørte hans Samtale med Stein; kort efter reiste han hjem. En Nat løb Stein bort fra Byen, ledsaget af sin Skosvend. De tog Vejen op over Gaularaasen og videre udefter, indtil de kom til Orkedalen. Om Kvelden kom de til den kongelige Gaard, som Thorgeir forestod. Thorgeir tilbød Stein at blive der om Natten og spurte, hvad der var Aarsag til hans Reise. Stein bad ham skaffe sig Hest og Slede; han saa, at der just blev aget Korn ind paa Gaarden. Jeg veed ikke, svarer Thorgeir, hvorledes det hænger sammen med din Reise; om du har faaet Lov af Kongen til at fare, thi, saavidt jeg kunde skjønne forleden Dag, saa faldt der ikke videre blide Ord mellem dig og Kongen. Stein sagde: om jeg end ikke skal kunne raade mig, som jeg vil, for Kongen, vil jeg dog ikke taale saadant af hans Træle: idetsamme drog han Sverdet og dræbte Aarmanden, tog Hesten, satte sig i Sleden og bød Skosvenden at staa bagpaa; saaledes fore de da afsted, agede den hele Nat og fremdeles videre, indtil de kom ned i Surendalen paa Møre. Siden skaffede de sig Overfætning over Fjordene og reiste saa skyndsomt som muligt. De nævnte intet om Drabet, hvor de kom, men sagde, at de vare Kongens Mænd, og fik derfor overalt god Hjelp og Befordring. De kom en Kveld til Thorberg Arnessøns Gaard paa

Giske. Han selv var ikke hjemme, men hans Kone Ragnhild, Erling Skjalgssøns Datter. Der fik Stein den bedste Modtagelse, thi de vare allerede gode Venner og Bekjendte. Det traf sig nemlig saaledes, da Stein kom fra Island, at han allerførst kom til Land ved Giske og laa med Skibet, som han selv ejede, der ved Øen, just som Ragnhild skulde føde et Barn og havde meget tungt for det; der var ingen Prest paa Øen og heller ingen i Nærheden, hvorfor man sendte Bud ned til Kjøbmandsskibet og spurte, om der her var nogen Prest ombord. Der var nok en Prest, ved Navn Baard, fra Vestfjordene, men han var ung og ikke videre lærd; da Sendemændene bade ham følge op med til Gaarden, syntes han, det var en meget vanskelig Sag, da han vidste, hvor ukyndig han var, og vilde ikke fare; men da talte Stein for ham og bad ham endelig gaa med. Presten svarede: jeg skal gaa, hvis du bliver med, thi da føler jeg mig tryggere, naar jeg kan faa Raad hos dig. Stein lovede at hjelpe ham; saaledes gik de da op til Gaarden og didhen, hvor Ragnhild var; kort efter fødte hun et Barn, det var en Pige, og meget svagt; Presten døbte det, og Stein holdt hende under Daaben; hun fik Navnet Thora, og Stein gav hende en Guldfingerring. Ragnhild lovede Stein sit fuldkomne Venskab og bad ham komme did til hende, dersom han troede at trænge til hendes Hjelp. Stein svarede, at han nok ikke vilde komme til at holde flere Pigebørn under Daaben dermed skiltes de ad dengang. Men nu stod Sagerne saaledes, at Stein erindrede Ragnhild om hendes gode Løfte, og sagde hende, hvad der havde hendt ham; og at han var kommen ud for Kongens Vrede. Hun svarede, at hun skulde gjøre alt, hvad der stod i hendes Magt, for at hjelpe ham, men sagde, at han fik oppebie hendes Mands, Thorbergs, Hjemkomst, og anviiste ham imidlertid Plads ved Siden af hendes Søn Eystein Orre, som da var tolv Aar gammel. Stein gav baade Ragnhild og Eystein Foræringer. Thorberg havde allerede hørt den hele Sammenhæng med Stein, førend han kom hjem, og saa ikke videre bliid ud. Ragnhild gik hen at tale med ham, fortalte ham, hvorledes det var gaaet Stein, og bad ham at tage imod ham og se til at hjelpe ham. Jeg har hørt, siger Thorberg, at Kongen har ladet holde Ørvarthing efter Thorgeir, og at Stein er lyst utlæg, ligesaa, at Kongen er overvættes vreed; jeg er derfor klogere end som saa, at jeg skulde paatage mig at beskytte en udenlandsk Mand og høste Kongens Vrede derfor; nej, lad du Stein fare herfra saa fort som muligt. Ragnhild sagde, at enten skulde hun og Stein begge være der, eller de skulde begge fare bort. Thorberg sagde, at hun fik fare, om hun vilde; farer du bort, sagde han, tænker jeg nok, du kommer snart tilbage igjen, thi her har du dog mest at sige. Da gik deres Søn Eystein Orre frem og

sagde, at han heller ikke vilde blive der, hvis Ragnhild reiste. Thorberg sagde, at de lagde stor Tverhed og Heftighed for Dagen i dette; og siden I tager Eder denne Sag saa ivrigt, faar det vel blive, som I ville; men altfor meget slægter du, Ragnhild, paa din Ætt i at agte Kong Olafs Ord lidet. Ragnhild svarede: hvis det i dine Øjne er saa farlig en Sag at beholde Stein her, saa reis selv med ham til min Fader Erling, eller skaf ham et sikkert Følge, saaat han kan komme der i Fred. Thorberg sagde, at han ikke vilde sende Stein did; Erling havde alligevel nok at svare for, som Kongen ikke syntes om. Saaledes blev da Stein der om Vintren. Efter Juul kom der Sendemænd fra Kongen til Thorberg med streng Befaling, at Thorberg skulde komme til ham for Midfaste. Thorberg talte med sine Venner herom og æskede deres Raad, om han skulde vove sig til at fare til Kongen, saaledes som Sagerne nu stode; de fleste fraraadede ham det og meente, han gjorde bedst i først at sende Stein fra sig og derpaa reise til Kongen. Thorberg havde mest Lyst til at reise uden Forhaling. Lidt efter drog han hen til sin Broder Finn, forebragte ham denne Sag og bad ham at følge med. Finn sagde, at det forekom ham daarligt at staa saaledes under sin Kones Herredømme, at man for hendes Skyld ikke torde gjøre sin Pligt mod sin rette Herre. Du behøver jo ikke at reise, naar du ikke vil, siger Thorberg, men jeg tror jo rigtignok, at det er mere af Rædsel for Kongen end Huldskab til ham; dermed skiltes de ad, begge vrede. Siden drog Thorberg til sin Broder Arne Arnesson, fortalte ham, hvordan Sagerne stode, og bad ham følge med til Kongen. Det tykkes mig underligt, sagde Arne, med dig, en saa forstandig og forsigtig Mand, at du skulde kunne have raget i saa stort Uheld og have paadraget dig Kongens Vrede, uden nogen Nødvendighed; man kunde jo nok finde det undskyldeligt, om du tog en Frænde eller Fostbroder i Forsvar, men slet ikke, at du har taget dig en islandsk Mand paa Halsen, som dertil er lyst utlæg af Kongen, og saaledes sætter baade din egen og alle dine Frænders Lykke paa Spil. Thorberg svarer: det er, som man siger, at der er en Vanslægtning i enhver Ætt; dette synes mig dog at være vor Faders største Uheld, at han sidst af alle sine Sønner skulde faa en, der ikke har nogen Lighed med vor Ætt, men er daadløs; var det ikke, fordi jeg derved kom til at tale skammeligt om vor Moder, vilde jeg finde det rimeligst aldrig at kalde dig vor Broder. Med disse Ord gik Thorberg bort, meget ilde til Mode, og reiste hjem. Siden sendte han Bud nord i Throndhjem til sin Broder Kalf og bad ham møde sig ved Agdenes. Da Sendemændene kom til Kalf, lovede han at komme, uden nogen Indvending. Ragnhild sendte Mænd øster til Jederen, til sin Fader Erling, og bad ham sende hende Folkehjelp. Han sendte sine Sønner

Sigurd og Thore, med hver sin Tyvesesse og 90 Mand. Da de kom nord til Thorberg, modtog han dem som bedst og med største Glæde. Derpaa gjorde han sig selv reiseferdig med en Tyvesesse, og de fore allesammen nordover. Da de kom til Throndhjemsmynne, laa der allerede Finn og Arne, Thorbergs Brødre, med hver sin Tyvesesse; Thorberg hilste sine Brødre venligt og sagde, at det havde hjulpet godt, at han brynede dem op. Det havde man sjelden behovet med dem, sagde Finn. Siden droge de alle tilsammen nord til Throndhjem, og Stein var i Følge med dem. Da de kom til Agdenes, fandt de Kalf liggende der; han havde en velbemandet Tyvesesse. Med hele dette Følge fore de nu ind til Nidarholmen og laa der om Natten. Sidenefter om Morgenen holdt de Raadslagning med hverandre; Kalf og Erlings Sønner vilde, at de med alle Skibene skulde lægge ind til Byen og saa lade alt gaa, som det bedst kunde. Thorberg derimod vilde, at man først skulde fare frem med Lempe og gjøre Kongen antagelige Tilbud. Heri samtykkede Finn og Arne. Det blev da saaledes, at Finn og Arne med nogle faa Folk først begave sig ind, for at tale med Kongen. Kongen havde allerede hørt, hvor mandsterke de vare, og var derfor temmelig barsk i sin Tale med dem. Finn tilbød Kongen i Thorbergs og Steins Navn det Vilkaar, at han bestemte saa store Pengebøder, som han vilde, men at Thorberg dog fik beholde sin Landsvist og sine Veitsler, og Stein Liv og Lemmer. Kongen svarer: saavidt jeg seer, saa have I jo allerede hjemmefra laget denne Ferd saaledes, at I nu mene Eder at raade halvt, eller mere, med mig; det havde jeg dog allersidst ventet af Eder, Brødre, at I vilde fare med en Hær imod mig; men jeg skjønner nok, at det er Jederboerne, fra hvem dette kommer. Dog nytter det ikke at byde mig Penge. Da svarede Finn: Aarsagen, hvorfor vi Brødre have samlet Folk, er ikke den, at vi ville byde Eder Ufred, Konge, men tvertimod, at vi vilde byde Eder, for nogen Anden, vor Tjeneste; men negter I at modtage den, og derimod truer Thorberg med haard Behandling, da ville vi alle med det Folk, vi have, drage til Knut den Mægtige. Kongen saa paa ham en Stund og sagde derpaa: hvis I, Brødre, ville tilsverje mig at følge mig inden- og udenlands og ikke skilles fra mig uden mit Lov og min Tilladelse, samt heller ikke skjule for mig, om I vide svigagtige Anslag lagte imod mig, da vil jeg tage Forliig af Eder. Dermed vendte Finn tilbage til Sine og sagde, hvilke Vilkaar Kongen havde gjort dem. De raadslaa nu med hverandre. Thorberg sagde strax, at han gjerne modtog dette Vilkaar for sin Part. Jeg har, siger han, ingen Lyst paa at flye fra mine Ejendomme og søge til udenlandske Høvdinger: jeg tror, at det altid vil være mig en Ære at følge Kong Olaf og være der, hvor han er. Da svarer Kalf:

ingen Eder vil jeg sverje Kongen, og kun saa længe vil jeg være i Landet, som jeg beholder mine Veitsler og anden Heder, og Kongen vil være min Ven: saaledes er det min Vilje, at vi alle skulle gjøre. Finn svarer: mit Raad er dette, at vi lade Kong Olaf alene raade for al Aftale imellem os. Arne Arnesson siger: jeg er bestemt paa at følge dig, Broder Thorberg, om du end vil indlade dig i Kamp med Kongen; saa meget mindre vil jeg skilles fra dig, naar du veljer et bedre Raad: derfor vil jeg følge dig og Finn og velje det Vilkaar, I finde tjenligst. De tre Brødre Thorberg, Finn og Arne gik da ombord paa eet Skib og roede ind til Byen; siden gik de hen til Kongen, og da blev saadant Forliig indgaaet, at Brødrene svore Kongen Eder. Siden anholdt Thorberg hos Kongen om Forliig for Stein. Kongen sagde, at Stein skulde fare i Fred for ham, hvor han vilde; men ikke maa han være hos mig, siger han. Derefter fore Thorberg og de to andre ud til sine Folk igjen, og Kalf foor da ind til Egg, men Finn til Kongen, og Thorberg med de øvrige sydefter og hjem. Stein foor sydefter med Erlings Sønner, og tidligt om Vaaren vester til England, hvor han siden gik Knut den Mægtige til Haande og var længe hos ham, vel holden.

Da Finn Arnesson havde været en liden Stund hos Kong Olaf, (433) var det en Dag, at Kongen kaldte ham til Samtale med sig, og end flere Mænd, som han var vant til at have ved sine Raadslagninger. Kongen tog til Orde og sagde saa: den Beslutning er nu stadfestet i mit Sind, at jeg i Vaar agter at udbyde Leding af hele Landet, baade af Folk og Skibe, og siden fare med den Hær imod Knut den Mægtige, thi jeg veed om den Fordring, hvormed han er fremkommen, paa det Rige, jeg nu har i mine Hænder, at han ikke agter at lade den blive til Tant. Nu er det at sige, Finn Arnesson, at jeg vil, at du farer min Sendeferd nord til Haalogaland og der forkynder Udbud; at du udbyder Almenning baade af Folk og Skibe, og stevner allesammen til at møde mig ved Agdenes. Siden opnævnede Kongen andre Mænd og sendte nogle ind i Throndhjem og andre syd i Landet, saaledes at dette Udbud gik over det hele Land. — Det er om Finns Ferd at sige, at han havde en Skude, hvorpaa der var henved 30 Mand. Da han var ferdig, drog han afsted og kom til Haalogaland; her stevnede han strax Thing med Bønderne, bar Kongens Erende op og krævede Leding. Bønderne havde der i Heredet store Ledingsfartøjer; de adløde Kongens Bud og begyndte at udruste sine Skibe. Da Finn derpaa kom nord i Haalogaland, holdt han ligeledes Thing, men sendte sine Mænd fra sig for at kræve Udbudet, hvor det syntes ham nødvendigt. Saaledes sendte han Mænd til Bjarkø til Thore Hund, for at kræve Leding der som andensteds. Da Kongens Bud kom til Thore,

beredede han sig til Ferden og besatte med sine Huuskarle det Skib, han forhen om Sommeren havde haft til Bjarmeland. Han udrustede det paa sin Bekostning alene. Finn stevnede alle de Haaleyger, der havde hjemme der nordpaa, til Vaagen. De kom sammen om Vaaren med meget Folk og biede alle, indtil Finn kom nord til dem; da var ogsaa Thore Hund kommen. Da Finn kom, lod han strax blæse til Huusthing for den hele Ledingsskare. Paa dette Thing viiste Mændene sine Vaaben frem: ligeledes blev Udbudet fra hver Skibrede ransaget. Da dette var greidet, sagde Finn: nu tilspor jeg dig, Thore Hund, hvad Tilbud du vil byde Kong Olaf, fordi du dræbte hans Hirdmand Karle, eller for det Ran, at du tog Kongens Gods nord i Lengvik. Jeg har nu Kongens Ombud til dette, og vil nu vide dit Svar. Thore lod Oinene gaa rundt og saa, at der paa begge Sider stod mange fuldtvæbnede Mænd; blandt dem kjendte han Gunnstein og en Mængde andre af Karles Frænder. Han svarede da: mit Tilbud er snart sagt, nemlig at jeg vil feste hele min Sag i Kongens Dom, hvad han finder, at jeg har forbrudt imod ham. Finn svarer: du faar nu finde dig i, at der undes dig mindre Heder, thi min Dom maa du nu feste, hvis noget Forliig skal komme istand. Thore svarer: dermed er jeg ogsaa meget vel tilfreds, og jeg vægrer mig ikke derved. Derpaa gik Thore frem til Feste, og Finn bestemte ganske, hvorledes alt skulde være. Siden fremsagde han Forliigsvilkaarene, nemlig at Thore skulde betale Kongen ti Merker Guld, men til Gunnstein og hans Frænder andre ti Merker; samt endelig for Ran og Skade paa Gods de tredje ti Merker; og det skal betales nu strax, siger han. Thore svarer: dette er en stor Pengebod. Finn siger: i modsat Fald er hele Forliget hævet. Thore sagde, at Finn fik unde ham Frist til at skaffe sig Laan hos sine nærmeste Venner og Undergivne. Finn svarede, at han skulde betale strax paa Stedet og endda ovenikjøbet udlevere det store Smykke, han tog af Karles Liig. Thore svarede, at han intet Smykke havde taget. Da gik Gunnstein frem og sagde: Karle havde et Smykke om Halsen, da vi skiltes ad, men det var borte, da vi toge hans Liig. Thore siger, at han ikke havde agtet videre paa Smykket; og om vi end havde noget Smykke, siger han, da maa det ligge hjemme i Bjarkø. Nu satte Finn Spydsodden for Brystet paa Thore og sagde, at han skulde strax udlevere Smykket. Thore tog da Smykket af Halsen og rakte Finn det; derpaa snuede ham om og gik ud paa sit Skib. Finn gik efter ham ud paa Skibet og mange Mænd med ham. Finn gik langs ad Skibet og lod Rummene optage; ved Masten saa de nede under Tiljerne to Tønder saa svære, at det tyktes dem ganske forunderligt. Finn spurte, hvad der var i de Tønder. Thore sagde, at det var hans Drikkeforraad. Hvorfor

giver du da ikke os, dine Fælligsmænd, at drikke, spurte Finn, saa meget Drikke som I have? Thore sagde til en af sine Mænd, at de skulde tappe af Tonden i en Bolle. Derpaa gav man Finn og hans Mænd at drikke: det var den bedste Drik, man kunde onske sig. Da bad Finn Thore at udrede Pengene. Thore gik frem og tilbage paa Skibet og talte snart med den ene, snart med den anden. Finn raabte til ham og bad ham komme frem med Pengene. Thore bad ham folge med op i Land, saa skulde han betale der. Da gik Finn og hans Mænd op paa Land; her kom Thore og betalte endeel Solv: af een Pung blev der betalt ti Merker vejede. Derpaa kom han frem med mange Knytter: i nogle af disse var der en Mark vejet, i andre en halv Mark eller nogle Orer. Thore sagde: dette er laante Penge, som forskjellige Mænd have laant mig, thi det Solv, jeg havde til at holde mig og Mine, er allerede forbi. Siden gik Thore ud paa Skibet. Da han kom tilbage, udbetalte han Solvet i smaat og smaat. Saaledes leed Dagen hen. Da Thinget var til Ende, gik Alle til sine Skibe og gjorde sig rede til at lægge bort; saasnart Enhver var ferdig, sejlede han afsted. Tilsidst var næsten Alle afsejlede. Finn saa da, at Folket tyndedes om ham: hans Mænd raabte til ham og bade ham skynde sig. Endda var ikke en Tredjedeel af Pengene betalt. Da sagde Finn: Det gaar seent med Udbetalingen, Thore; jeg seer, at det gaar dig haardt til Hjerte at udrede Pengene; det kan nu ogsaa bero dermed for det forste, saa kan du betale Kongen det, som staar tilbage. Med disse Ord stod Finn op og vilde til at gaa bort. Thore sagde: det tykkes mig nok saa godt, Finn, at vi skilles ad; men Vilje skal jeg have til at betale denne Gjeld saaledes, at hverken Kongen eller du skal finde Betalingen for liden. Derpaa gik Finn til sit Skib og sejlede frem efter sine Folk. Thore blev seent ferdig til at sejle ud af Havnen. Da hans Sejl vare heisede, styrede de ud ad Vestfjorden og siden ud til Havs; derpaa sejlede han sydefter Landet saa langt ude, at Soen syntes at naa til midt paa Liderne, eller at Landet stundom netop var i Vandskorpen; saaledes lod han det gaa sydover, lige til han sejlede ud i Englandshavet og kom frem ved England. Siden begav han sig til Kong Knut, der tog godt imod ham. Da viiste det sig, at han havde Losore nok; han havde der alt det Gods, som baade han og Karle havde taget i Bjarmeland. I hine store Tonder var der en anden Bund lidt indenfor den ydre, og mellem begge Bunde var der Drikke, men hver af Tonderne i sig selv var fuld af Graaskind, Bæverskind og Sobel. Thore opholdt sig nu hos Kong Knut. Finn Arnesson drog med den foromtalte Folkestyrke til Kong Olaf og sagde ham Alt, hvorledes det var tilgaaet paa hans Ferd, saa og at han formodede, at Thore var faren af Landet og vester til England til Kong Knut; og frygter jeg, sagde han, at han bliver

os meget farlig. Kongen sagde: jeg tror gjerne, at Thore vil være os en Uven, men jeg synes dog altid bedre om, at han er fjernt fra mig end nær ved.

(434) Aasmund Grankelsson havde den Vinter været paa Haalogaland i sin Syssel, og var hjemme hos sin Fader Grankel. Der ligger ud mod Havet et Udver, hvor der baade kunde veides Sele og Fugle, og hvor der var Eggver og Fiskever. Det havde fra gammel Tid ligget til den Gaard, Grankel ejede, men Haarek i Thjotta gjorde Fordring derpaa og havde faaet drevet det dertil, at han i nogle Aar havde haft al Gavn af Veret. Men nu, da Aasmund og hans Fader tyktes at have Kongens Beskyttelse i Ryggen til alle retmæssige Fordringer, begave de sig om Vaaren begge til Haarek og sagde ham Kong Olafs Ord og Jerteiner, at han skulde afstaa fra sin Fordring paa Veret. Haarek svarede vredeligen herpaa og sagde, at Aasmund foor med slig og anden Bagvaskelse til Kongen; jeg har, sagde han, Retten ganske paa min Side, og du, Aasmund, burde dog vide at holde dig inden de tilborlige Grændser, skjønt du nu anseer dig for en stor Mand, siden du har Kongen at stole paa: det kan du vist ogsaa behove, hvis du skal slippe vel fra at dræbe flere Høvdinger, uden at bøde for dem, og rane fra os, der hidtil tyktes at kunne holde fast paa vor Ret, om vi end havde med jevnbaarne Mænd at bestille; hvorimod det er langt fra, at I kunne kaldes mine Lige med Hensyn til Ætt. Aasmund svarer: Mange faa nok det at føle, Haarek, at du er frændestor og anmassende; der er Mange, som maa se sin Ret afkortet for dig; men nu seer det dog ud til, at du faar vende dig andensteds hen for at drive din Uretfærdighed igjennem end mod os, eller tage saa ulovligt afsted som her. Derpaa skiltes de ad. Haarek sendte ti eller tolv af sine Huuskarle med en stor Ro-Ferje til Veret, hvor de toge alskens Veidefang og ladede Ferjen. Men da de skulde til at drage hjem igjen, kom Aasmund Grankelsson til dem med 30 Mand, og bød dem at give Slip paa al Fangsten. Haareks Huuskarle svarede noget langsomt herpaa, men Aasmund og hans Mænd angrebe dem, og da de havde Overmagten paa sin Side, bleve Haareks Huuskarle deels bankede, deels saarede, deels jagede ud i Søen, og al Fangsten baaren ud af deres Skib, hvorpaa Aasmund tog den med sig. Haareks Huuskarle kom hjem med saa forrettet Sag og fortalte Haarek, hvorledes det var gaaet dem. Haarek svarer: her skeer nu den ene nye Ting efter den anden: det har dog aldrig hændt sig før, at mine Mænd have faaet Bank. Det blev dog stilt med denne Sag; Haarek nævnte ikke videre derom og var nok saa lystig. Om Vaaren lod Haarek udruste en tyvesedet Snekke og besatte den med sine Huuskarle; Fartøjet var ypperligt udrustet baade med Hensyn til Mænd og Redskab, han foor

derpaa i Ledingen. Da han kom til Kong Olaf, traf han ogsaa Aasmund, som allerede var kommen der før ham. Kongen fik et Møde bragt istand mellem Aasmund og Haarek og forligede dem, saaledes at han selv skulde dømme mellem dem. Aasmund lod nu føre Vidner paa, at Grankel havde ejet Veret, og Kongen dømte derefter. Denne Afgjørelse satte begges Vilkaar meget skakke, thi Haareks Huuskarle bleve ubødte, medens derimod Veret blev tildømt Grankel. Haarek sagde, at det ingen Skam var for ham at finde sig i Kongens Dom, hvorledes end den Sag siden ordnede sig.

Thorodd Snorresson havde efter Kong Olafs Ønske opholdt sig (435) i Norge, da Gelle Thorkelsson fik Lov til at fare til Island, saaledes som det ovenfor er berettet, og var han da hos Kong Olaf, men fandt sig ilde ved den Tvang, hvori han var, at han ikke kunde reise frit, hvorhen han vilde. I Forstningen af Vinteren, da Kong Olaf sad i Nidaros, lyste Kongen til, at han vilde sende Mænd til Jamteland for at kræve Skat. Men til denne Ferd havde Folk ingen Lyst, thi Kong Olafs Sendemænd, som han tidligere havde sendt med Thrond Hvite, og denne selv, tilsammen tolv, vare tagne af Dage, saaledes som det ovenfor er berettet, og havde Jamterne siden holdt sig i Undersaatsforhold under Sviakongen. Thorodd Snorresson bød sig til denne Reise, thi han brød sig da kun lidet om, hvad der overgik ham, naar han kun var sin egen Herre. Kongen modtog Tilbudet, og Thorodd afreiste selv tolvte. De kom frem øster i Jamteland og toge ind til en Mand ved Navn Thorar: han var Lagmand der og mest anseet. De fandt der en god Modtagelse. Da de havde været der en kort Tid, bare de sit Erende op for Thorar. Han siger, at han ikke havde mere med at svare derpaa end de andre Landets Mænd og Høvdinger, og sagde, at der maatte stevnes Thing. Dette skede: Thingbud blev opskaaret, og et talrigt Thing tilstevnet. Thorar foor til Things, men imidlertid bleve Sendemændene i hans Huus. Thorar bar denne Sag op for Almuen, men de bleve alle enige om, at de ingen Skat vilde betale Norges Konge, og Sendemændene vilde Nogle lade henge, Andre gjemme til Blotning. Tilsidst blev det afgjort, at man skulde holde dem i Forvaring der, indtil Sviakongens Sysselmænd kom: da skulde disse bestemme om dem, hvad de vilde, med Indbyggernes Samtykke, men imidlertid skulde man behandle Sendemændene vel og foregive, at de kun bleve holdte tilbage forat afvente Skatten: man skulde skifte dem i Kost og Herberge to og to sammen. Thorodd var selv anden hos Thorar; der var et stort Julegjestebud og Sammenskuds-Øl. Der vare mange Bønder der i Thorpet, og de drak alle tilsammen om Julen. Et andet Thorp var ikke langt ifra: der boede Thorars Maag, en riig og mægtig Mand: han havde en voxen Søn: disse Maager skulde drikke den halve Juul

hos enhver af dem og først hos Thorar. Begge Maagerne drak hinanden til, ligeledes Thorodd og Bondens Søn; der blev kapdrukket, og om Kvelden var der Kapmæle og Mandjevning mellem Nordmænd og Sviar, tilsidst ogsaa om de Konger, der før havde været, og dem, der nu vare; saa og om de Fjendtligheder, der havde været øvede mellem Landene i Ran og Manddrab. Da sagde Bondens Søn: om vore Konger end have mistet flere Folk, da ville Sviakongens Sysselmænd snart jevne det ud med tolv Mænds Liv, naar de efter Juul komme søndenfra; og I, stakkels Mænd, vide nok ikke rigtigt, hvorfor man holder Eder tilbage her. Thorodd merkede sig dette; Mange smilede fuult og henkastede Smæde-Ord mod dem og deres Konge. Nu da Jamterne talte i Ølrusen, kom det op, som Thorodd ikke før havde haft nogen Mistanke om. Sidenefter om Dagen tog Thorodd og hans Ledsager alle sine Vaaben og Klæder, og lagde dem saaledes, at de kunde gribe til dem, naar det skulde være. Om Natten, da alle vare sovnede, løb de bort til Skogs. Om Morgenen, da man blev var, at de vare borte, satte man efter dem med Sporhunde, fandt dem i Skoven, der hvor de havde skjult sig, førte dem hjem og bragte dem ind i en Skemme. Der var en dyb Grav, i den bleve de slupne ned, og Døren læst for; de havde lidet Mad og ikke flere Klæder end sine egne. Da Midten af Julen kom, begav Thorar sig, og alle Frelsinger med ham, til hans Maag; der skulde han drikke i den sidste Deel af Julen. Thorars Træle skulde passe paa Graven. Der var givet dem Drikke nok, og de passede sig ikke nok for at drikke og begyndte strax om Kvelden at tale over sig af Drukkenskab. Da de tyktes sig at være fulddrukne, sagde de sig imellem, at de burde give Mændene i Graven Mad, saaat de ikke leed nogen Mangel. Thorodd kvad Kvæder og fornøjede Trælene; de sagde, at han var en herlig Mand, og gave ham et stort brændende Lys. Nu kom de Træle ud, som før vare inde, og raabte af alle Kræfter, at hine skulde komme ind. Men baade hine og disse vare øre af Ølet, saaat de hverken lukkede Graven eller Skemmen til. Da skare Thorodd og hans Ledsager sine Kapper i Strimler, knyttede dem sammen, gjorde en Lykke paa Enden og kastede den op paa Skemmegulvet; den viklede sig om Foden paa en Ark, og blev fast. De forsøgte nu at klavre op; Thorodd løftede sin Kamerat op, indtil han stod paa hans Axler, siden halede han sig op gjennem Gluggen. Der var Reeb nok i Skemmen; et af dem lod han gaa ned til Thorodd; men da han skulde drage Thorodd op, var han ikke istand dertil. Thorodd sagde da: at han skulde kaste Rebet over en Bjelke, som var der i Huset, gjøre en Lykke paa den ene Ende, og binde Steen og Ved fast i den, indtil det blev tungere end han selv; han gjorde saa: da gik Vegten

ned i Graven, men Thorodd op. De toge sig der i Skemmen de Klæder, som de behøvede. Der inde var der endeel Reenskind, af dem skare de Fodstykkerne og bandt dem bag frem under sine Fødder. Men forend de begav sig bort, satte de Ild paa en stor Kornlade, som var der, og løb siden bort i Belgmørke. Laden og mange andre Huse der i Thorpet brandt ned. Thorodd og hans Følgesvend vandrede hele Natten gjennem Ødemarker, men skjulte sig om Dagen. Om Morgenen savnede man dem; der blev da faret med Sporhunde allevegne fra Gaarden, for at lede efter dem, men Hundene førte Sporet tilbage til Gaarden; thi de fulgte Reensfødderne ad den Vej, som Kløvene viiste. Saaledes blev der ikke ledet efter dem. De fore længe om i Ødemarker og kom en Kveld til en liden Huse-bygning, hvor de gik ind. Der sad en Mand og en Kone ved Ilden. Han kaldte sig Thore og sagde, at det var hans Kone, som sad der, samt at de ejede dette Huus-Kot. Bonden tilbød dem at være der, og de modtoge Tilbudet. Han sagde, at han var kommen did, fordi han formedelst en Drabssag havde maattet flygte fra Bygden. Der blev sørget vel for Thorodd og hans Følgesvend, og de spiiste alle ved Ilden. Siden blev der redet Seng for Thorodd og Følgesvenden der i Sædet, og de lagde sig der til at sove. Da var der endnu Lue paa Ilden. Thorodd saa nu, at der gik en Mand frem fra et andet Huus, saa stor, at han ikke havde seet hans Mage; han havde Skarlagens Klæder, prydede med Guld-Lad, og var overmaade statelig at se til. Thorodd hørte ham skjende paa dem, fordi de modtoge Gjester, naar de neppe havde Madbjerging til sig selv. Huusfruen svarer: vær ikke vreed, Broder, dette har jo hændt saa sjelden. Vil du heller være dem til nogen Hjelp, saa jeg det gjerne, thi du er mere skikket dertil end vi. Thorodd hørte den høje Mand kaldes Arnljot Gellina, og at Huusfruen var hans Syster. Thorodd havde tidligere hørt Arnljot omtale, med det Tillæg, at han var en stor Stimand og Ugjerningsmand. Thorodd og hans Følgesvend sov om Natten, thi de vare meget trætte af at gaa. Men da der var som en Tredjedeel tilbage af Natten, kom Arnljot til dem, bad dem staa op og gjøre sig reiseferdige. De stode strax op og klædte sig, derpaa blev der givet dem Dagverd. Siden skaffede Thore Skider til dem begge. Arnljot gav sig paa Vej med dem; han steeg ogsaa paa Skider, de vare baade brede og lange. Men aldrig saa-snart havde han sat Skidstaven mod Jorden, førend han allerede var et godt Stykke fra dem. Han biede paa dem og sagde, at paa den Viis kom de ikke frem; men bad dem derimod at staa bag paa Skiderne med ham. De gjorde saa: Thorodd stillede sig nærmest bag ham og holdt i hans Belte; Følgesvenden holdt igjen i Thorodd. Arnljot skreed ikkedestomindre ligesaa fort afsted, som om han ingen

havde paa med sig. Da det var ledet som en Tredjedeel af Natten, kom de til et Sælehuus. Der slog de Ild og holdt Maaltid. Medens de spiiste, bad Arnljot dem ikke kaste noget ned af Maden, hverken Been eller Smuler. Arnljot tog af sin Sekk en Sølv-Disk og spiiste paa den. Da de havde spiist og vare mette, gjemte Arnljot Levningerne. Derpaa gik de til Sengs. I den ene Ende af Huset var der et Loft oppe paa nogle Tvertræ; i det Loft gik de op og lagde sig til at sove. Arnljot havde et stort Huggspyd med guldindlagt Fal og Skaftet ikke længere, end at man kunde naa med Haanden til Falen. Han var omgjordet med et Sverd. De to andre havde ogsaa sine Vaaben og Klæder oppe i Loftet hos sig. Arnljot bad dem at være stilferdige: han laa fremst paa Loftet. Lidt efter kom der til det samme Huus tolv Mænd: det var Kjøbmænd, der fore til Jamteland med sine Varer. Da de kom ind i Huset, gjorde de stor Larm og vare lystige; de tændte op store Ilde for sig, og da de spiiste, kastede de alle Been ud. Siden redede de sig Seng og lagde sig ned i Sæderne der ved Ilden. Men de havde ikke sovet længe, førend der kom en stor Troldkone til Huset. Da hun kom ind, sopede hun fast om sig, tog Benene og alt hvad der syntes hende spiseligt og slog i Munden paa sig; siden greeb hun den Mand, der var hende nærmest, reev og sleed ham aldeles i Stykker og kastede ham i Ilden. Da vaagnede de andre ved en slem Drøm og sprang op. Men hun gjorde Ende paa den ene efter den anden, saa at der tilsidst kun var een tilbage i Live. Han løb ind under Loftet og raabte om Hjelp, hvis der var nogen paa Loftet, som kunde staa ham bi. Arnljot bøjede sig frem, tog ham i Herderne og kippede ham op i Loftet. Da vendte hun sig til Ilden igjen og gav sig til at æde de Mænd, der vare stegte. Men nu stod Arnljot op, greeb sit Spyd og satte det mellem Skulderbladene paa hende, saa at Odden stod ud af Brystet. Hun foor op i en Fart, skreeg fælt og løb ud. Arnljot kom til at slippe Spydet, saaat hun havde det med sig, idet hun løb bort. Arnljot gik til, ryddede ud de døde Kroppe og satte Dør og Hængsler for Skaalen igjen, thi hun havde brudt alt dette fra, idet hun løb ud. De sov da den øvrige Deel af Natten: da det lysnede, stode de op og holdt først Maaltid. Da de havde spiist, sagde Arnljot: her monne vi nu skilles ad: I skulle fare denne opbrudte Agevej, som Kjøbmændene igaar fore hid, men jeg vil lede efter mit Spyd. Jeg vil have i Løn for mit Verk det, jeg anseer Penge verd, af det Gods, disse Mænd have haft. Du, Thorodd, skal frembære min Hilsen til Kong Olaf og sige ham, at han er den Mand, jeg er mest nysgjerrig efter at finde; men min Hilsen vil vel tykkes ham af intet Verd. Han tog da op Sølvdisken, strøg den med Dugen og sagde: bring du Kongen denne Disk og siig, at det

er min Hilsen. Siden beredede de sig paa begge Sider til at drage videre, og saaledes skiltes de ad. Thorodd og hans Følgesvend saavelsom den Mand, der var undkommen af Kjøbmændenes Flok, fore tilsammen. Thorodd reiste, indtil han fandt Kong Olaf i Kaupangen (Nidaros), og sagde ham Alt, hvorledes det var gaaet ham i hans Ferd; han bragte ham Arnljots Hilsen og gav ham Solvdisken. Kongen sagde, det var ilde, at Arnljot ikke var kommen til ham, og at det var stor Skade, at saa meget Ondt skulde lægges for en saa god Dreng og berømmelig Mand. Thorodd var siden hos Kong Olaf den øvrige Deel af Vintren; da fik han Lov af ham til at fare til Island Sommeren efter. Han og Kong Olaf skiltes ad i al Venskabelighed.

Om Vaaren gjorde Kong Olaf sig ferdig til at drage fra (436) Nidaros, og der samlede sig meget Folk til ham baade der fra Throndhjem og ligesaa nordenfra Landet. Da han var sejlklar, drog han med sin Krigsflaade først syd til Møre og samlede Ledingsfolk sammen der, saavelsom fra Raumsdal; siden foor han til Søndmøre. Han laa længe i Herøerne og oppebiede sit Krigsfolk. Han havde da ofte Huusthing: der kom ham mangt og meget for Øre, som tyktes ham at behøve Omraad. Paa et af disse Huusthing, han holdt, talte han om den Mandskade, han havde lidt fra Færøerne, men Skatten, siger han, som de have lovet mig, kommer ikke frem. Nu agter jeg endnu engang at sende Mænd derhen efter Skatten. Kongen henvendte sig i sin Tale til enkelte Mænd, at de skulde tilbyde sig til denne Ferd. Men Svaret lød overalt kun saaledes, at Enhver undslog sig for at fare. Da reiste sig der paa Thinget en høj og drabeligt udseende Mand, iført en rød Kjortel, med Hjelm paa Hovedet, Sverd ved Siden og et stort Huggespyd i Haanden. Han tog saaledes til Orde: det er sandt at sige, at her er stor Forskjel paa Folk. I har en god Konge, og han daarlige Folk, siden I undslaa Eder for den Sendeferd, han byder Eder, skjønt I modtage af ham Vennegaver og mange Æresbeviisninger. Jeg har hidindtil ikke været nogen Ven af denne Konge: han har ogsaa været min Uven, paaberaabende sig dertil god Grund. Nu vil jeg tilbyde dig, Konge, at jeg farer denne Ferd, siden bedre Folk ikke ere at faa dertil. Kongen svarer: hvo er denne drabelige Mand, som svarer paa min Tale? Du gjør stor Skam af de Andre, som her ere tilstede, siden du byder dig til at fare, medens de undslaa sig, uagtet jeg troede at have sørget nok saa vel for dem. Men jeg kjender ikke det mindste til dig, og veed ikke engang dit Navn. Mit Navn, svarer Manden, er ikke saa rart; jeg tror nok, du har hørt mig omtale: man kalder mig Karl den Mørske. Javist, svarer Kongen, har jeg hørt dig omtale før, Karl, og sandt at sige, har der

været Tider, hvor du ikke var sluppen levende bort, om vi havde stødt sammen. Men nu vil jeg ikke vise mig mindre ædelmodig end du, at jeg ikke skulde lønne dig med Tak og Yndest, naar du byder mig din Hjelp. Du, Karl, skal idag være min Gjest, saa ville vi tale nærmere om denne Sag. Karl siger, at saa skulde det være.
(437) Karl den Mørske havde været Viking og den største Ransmand, og Kongen havde heel ofte sendt Mænd ud for at tage ham af Dage. Han var ellers en Mand af stor Ætt og megen Foretagelsesaand, en Idrætsmand og dygtig i mange Stykker. Da Karl nu var bestemt paa at fare i denne Ferd, tog Kongen ham til Naade og dernæst i sin Yndest: han lod hans Ferd berede paa det bedste; paa det Skib, han fik, var der henved 20 Mand. Kongen sendte Hilsener og Jerteiner med ham til sine Venner i Færøerne, nemlig Leif Assersson og Gille Lovsigemand, og anbefalede ham til deres Beskyttelse og Bistand.

Karl reiste, saasnart han var ferdig; han fik god Bør og kom til Færøerne, hvor han lagde ind i Thorshavn paa Straumø. Siden blev der stevnet Thing der, og der indfandt sig mange Folk. Der kom Thrond af Gota med en stor Flokk; der kom ogsaa Leif og Gille: de havde ogsaa mange med sig. Da de havde tjeldet og gjort sig istand, gik de hen at møde Karl den Mørske, og man hilstes venligt fra begge Sider. Derpaa fremførte Karl Kong Olafs Ord og Jerteiner saavelsom hans Hilsen til Leif og Gille. De modtoge den venligt, indbøde Karl til sig og tilbøde sig at befordre hans Erende og yde ham saa megen Hjelp, som stod i deres Magt. Han tog med Takke derimod. Lidt efter kom Thrond til og hilste Karl og hans Følge venligt. Jeg er, sagde han, glad over, at en saa brav Mand er kommen hid til Landet med vor Konges Erende, hvilket vi alle ere skyldige at fremme. Jeg vil ikke høre om andet, Karl, end at du tager dit Vinter-Ophold hos mig, med saa mange af dine Mænd, som det kan være dig til størst Heder. Karl svarer, at han allerede havde bestemt sig til at tage sit Ophold hos Leif, ellers, sagde han, havde jeg med Glæde modtaget dit Tilbud. Thrond svarer: da har Leif været lykkelig nok til at nyde større Ære end jeg, men er der da ingen andre Ting, hvori jeg kan tjene Eder? Karl svarede, at han vilde være Thrond meget taknemmelig, hvis han samlede Skatten sammen af Austerø og alle Norder-Øerne. Thrond svarede, at han var ligesaa villig som skyldig til at yde ham denne Hjelp i at fremme Kongens Erende. Derpaa gik Thrond tilbage til sin Bod. Paa dette Thing forefaldt der ikke flere Tidender. Karl fulgte hjem med Leif Assersson og var der den følgende Vinter. Leif inddrev Skatten fra Straumø og alle Øerne søndenfor.

Om Vaaren derefter fik Thrond i Gota megen Vanhelse, baade Øjenverk og mange andre Ulemper. Alligevel beredede han sig paa at fare til Things, som hans Sedvane var. Da han kom paa Thinget og hans Bod skulde tjeldes, lod han indenfor tjelde med sorte Tjeld, for des bedre at holde Lyset ude. Da nu nogle Dage vare henledne af Thinget, gik Leif og Karl til Thronds Bod med et talrigt Følge. Da de kom til Boden, stod nogle Mænd udenfor. Leif spurte dem, om Thrond var derinde. De sagde, at han var der. Leif sagde, at de skulde bede Thrond om at komme ud, da han og Karl havde noget at tale med ham om. Men da de kom ud igjen, sagde de, at Thrond havde saa slem en Øjenverk, at han ej kunde gaa ud, derimod bad han, at Leif vilde komme ind til ham. Leif sagde til sine Følgesvende, at de skulde fare varligt, naar de kom ind i Boden, ikke trænge sig sammen, og passe det saaledes, at den, som sidst gik ind, gik først ud. Leif selv gik først ind, og næst ham Karl, derpaa de øvrige. De vare fuldt bevæbnede, som om de skulde gaa i Kamp. Leif gik heelt ind til de sorte Tjeld og spurte, hvor Thrond var. Thrond svarede og hilsede Leif. Leif modtog hans Hilsen og spurte siden, om han havde faaet nogen Skat fra Norder-Øerne, og hvad Rede der nu vilde blive gjort for Sølvet. Thrond svarede, at han ikke havde glemt, hvad han havde talt med Karl om, og at der skulde blive gjort Rede og Rigtighed for Skatten: her, Leif, sagde han, er en Pung, som du skal modtage; den er fuld af Sølv. Leif saa sig om og saa kun faa Mænd i Boden; der laa nogle paa Pallene, og nogle faa sad oppe. Derpaa gik han til Thrond, modtog Pungen og bar den længer ud i Boden, hvor der var lyst, heldte der Sølvet ned i sit Skjold, rørte i det med Haanden og sagde, at Karl skulde tage det i Øjesyn. De saa paa det en Stund, endelig spurte Karl Leif, hvorledes han syntes om det. Han svarede: jeg tror ikke, at der er en eneste daarlig Pening i alle Norderøerne, uden den findes her. Thrond hørte disse Ord og sagde: synes du ikke godt om Sølvet, Leif? Nej vist ikke, svarede han. Thrond sagde: Da ere dog vore Frænder ret nogle Kjeltringer, som man ikke kan lide paa i Nogetsomhelst: jeg sendte dem i Vaares til Norderøerne for at opkræve Skatten der, da jeg selv ikke var istand til at reise, men de have ladet sig bestikke af Bønderne til at modtage slige daarlige Penge, der vrages i al Betaling; det er derfor nok det bedste, Leif, at du seer paa dette Sølv her, som jeg har faaet indbetalt i Landskyld. Leif bar da hiint Sølv tilbage, men tog imod en anden Pung og bragte den til Karl. De ransagede nu disse Penge, og Karl spurte Leif, hvorledes han syntes om dem. Leif svarede, at han fandt dem daarlige, skjønt de dog nok kunde tages i Betaling ved Fordringer,

hvorpaa det ej kom saa nøje an, men til Kongen, sagde han, vil jeg ikke modtage dette Sølv. En af de Mænd, der laa paa Pallen, kastede nu Felden fra Hovedet og sagde: det er sandt, som det gamle Ordsprog siger, at jo ældre En bliver, desto uslere bliver han: saaledes gaar det ogsaa dig, Thrond, som lader Karl den Mørske vrage Penge for dig i hele Dag. Dette var Gaut den Røde. Thrond sprang op ved Gauts Ord og skjendte forfærdeligt paa sine Frænder; men tilsidst sagde han, at Leif skulde give ham hiint Sølv tilbage, og i dets Sted modtage en tredje Pung; denne, sagde han, have mine Landboer bragt mig i Vaar, og skjønt jeg ikke seer godt, er dog Ens egen Haand huldest. Ved disse Ord reiste en Mand sig lidt op fra Pallen, støttede sig paa Albuen, — det var Thord Laage — og sagde: det er ikke med Maade, at denne Møre-Karl opvarter os med Grovheder; det burde han ikke have gjort for Intet! Leif modtog Pungen og bragte den ligeledes til Karl: de betragtede Pengene, og Leif sagde: disse Penge behøver man ikke længe at se paa; her er den ene Pening bedre end den anden, og disse ville vi beholde; faa du, Thrond, en Mand til at se til ved Optællingen. Thrond svarede, at han fandt sig bedst tjent med, at Leif saa til paa hans Vegne. Leif og Karl gik da ud, satte sig ned et Stykke fra Boden og begyndte at veje Sølvet. Karl tog Hjelmen af sit Hoved og heldte Sølvet deri, eftersom det blev vejet. Do saa en Mand gaa ved Siden af dem med en beslaaet Knappe-Stok i Haanden, en siid Hat paa Hovedet, ifort en grøn Kappe uden Ermer, barfodet med Leredsburer knyttede om Benet. Han satte Stokken ned i Jorden, traadte hen for Karl og sagde: se du dig for, Karl, at du ikke faar Skade af min Stok! Strax efter kom en Mand løbende, raabte af al Magt paa Leif Assersson og bad ham skynde sig, saa fort han kunde, til Gille Lovsigemands Bod. Sigurd Thorlaksson, sagde han, kom løbende ind gjennem Tjeld-Aabningen og har saaret en Mand i Gilles Bod til Ulivs. Leif stod strax op og gik til Gilles Bod, og med ham alle hans Mænd; Karl derimod sad efter, og Østmændene stode tæt omkring ham. Da løb Gaut Røde til og hugg med en Haandøxe over de Andres Skuldre, saa at Hugget kom i Hovedet paa Karl. Saaret var dog ikke stort, men da greeb Thord Laage Stokken, der stod i Jorden hos ham, og slog med den paa Øxehamren, saaat Øxen stod lige ind i Hjernen. I det samme styrtede en Mængde Folk ud af Thronds Bod. Karl blev baaren død derfra. Thrond lod ilde over dette Verk, men bød dog Pengebøder til Forliig for sine Frænder. Leif og Gille paatoge sig Eftermaalet og vilde ingen Bøder modtage: Sigurd blev utlæg for det Aaverk, han tilføjede Gilles Bodmand, og Gaut saavelsom Thord den Laage for Karls Drab. Øst-

mændene gjorde det Skib, Karl var kommen med, sejlferdigt, fore øster til Kong Olaf og fortalte ham, hvad der var skeet. Han blev ikke bliid derover og truede strax med Hevn. Men det var ikke saaledes beskikket, at Kong Olaf fik hevnet dette paa Thrond eller hans Frænder, formedelst den Ufred, som da havde fundet Sted i Norge, og som fremdeles skal omtales. Og hermed ender Beretningen om de Tidender, som tildrog sig paa Grund af, at Kong Olaf sendte Mænd til Færoerne for at kræve Skat af dem. Dog blev der siden store Stridigheder i Færøerne efter Karl den Morskes Drab, idet nemlig Thrond i Gotas Frænder og Leif Assersson laa i Striid med hinanden: herom haves der store Frasagn.

Nu maa vi fortælle om, hvad der før var paabegyndt, nemlig (438)
at Kong Olaf foor med sin Flaade og havde Leding ude langs Kysten. Da fulgte alle Lendermænd nordfra Landet ham, undtagen Einar Thambarskelve: han havde siddet roligt hjemme paa sine Gaarde, siden han kom i Landet, og tjente ikke Kongen. Einar besad store Ejendomme og førte stort Huus, endskjønt han ingen kongelige Veitsler havde. Kong Olaf styrede med sin Flaade syd forbi Stad, og der samlede sig fremdeles meget Folk til ham fra Herederne. Da havde Olaf det Skib, han havde ladet gjøre Vintren forud, ved Navn Visunden; det var overmaade stort, og paa Fremstavnen var et Visundshoved [1]), prydet med Guld. Dette omtaler Sighvat Skald. Kongen drog syd til Hordaland og fik der høre, at Erling Skjalgsson var faren af Landet med en betydelig Styrke, fire eller fem Skibe: han havde selv en stor Skeid, og hans Sønner tre Tyvesesser; de havde sejlet vester til England til Knut den Mægtige. Kong Olaf drog nu østerefter Landet og havde en stor Hær. Han spurte nøje ud, om Nogen vidste Besked om, hvor Knut den Mægtige ferdedes. Alle kunde sige ham, at han var i England, men det blev ogsaa sagt, at han havde Leding ude og agtede sig til Norge. Men fordi Kong Olaf havde saa stor en Hær, og han ikke fik spurt for vist, hvorhen han skulde styre for at møde Knut, medens hans Mænd tyktes sig ilde tjente med at skulle ligge stille paa eet Sted med saa stor en Hær, besluttede han at sejle med Hæren syd til Danmark: han beholdt alt det Folk hos sig, der tyktes ham mest krigersk, og som var bedst udrustet, men gav de øvrige Hjemlov. Saaledes vendte den Deel af Hæren tilbage, som der syntes at være mindst Gavn i, og Kong Olaf havde dog meget og vakkert Folk om sig. Deriblandt vare de fleste Lendermænd i Norge, undtagen de, der, som før er sagt, vare dragne af Landet, eller sad efter hjemme.

[1]) Visund (tydsk Wisent) kaldes den store Pukkel-Oxe (Bison) der i fordums Tider fandtes i hele Mellem-Europas Skove, men nu kun i en enkelt Skov i Polen; derimod er der mange af dem i Amerika.

(439) Da Kong Olaf kom til Danmark, styrede han til Sjæland. Da han kom der, begyndte han at herje og gjorde Landgang paa forskjellige Steder. Landets Folk blev baade plyndret, og Nogle dræbte, Andre fangne og bundne, og saaledes førte til Skibene; men alle, som kunde komme til, flygtede, og der blev ingen Modstand gjort. Kong Olaf gjorde det største Hærverk der. Medens Kong Olaf var paa Sjæland, fik han høre, at Kong Anund Olafsson havde Leding ude og foor med en stor Hær udenom Skaane og herjede. Da viiste det sig, hvad Aftale Kong Anund og Kong Olaf havde gjort i Elven, da de indgik Forbund og Venskab, nemlig at de begge skulde gjøre Kong Knut Modstand. Kong Anund drog videre, indtil han fandt sin Maag Kong Olaf. Da de kom sammen, gjorde de det vitterligt baade for sine Krigsfolk og Landets Indbyggere, at de agtede at underlægge sig Danmark og fordre Antagelse af Landets Folk. Det gik her, som man saa ofte seer, naar Indbyggerne hjemsøges med Herjen og ikke faa nogen Hjelp til at gjøre Modstand, at de fleste underkaste sig alle Paalæg, for derved at kjøbe sig Fred. Saaledes skede det da, at mange Mænd ginge Kongerne til Haande og tilsagde dem Lydighed. De lagde da Landet vide under sig, der hvor de fore frem, eller i modsat Fald herjede de. Sighvat Skald omtaler denne Herjen i den Draapa, han digtede om Knut den Mægtige.

(440) Knut den Mægtige havde spurt vester til England, at Olaf, Norges Konge, havde Leding ude, saa og at han foor med den Hær til Danmark, og at der var Ufred i hans Rige. Kong Knut begyndte da at samle Folk, og snart droges der en stor Hær og en Mængde Skibe sammen. Haakon Jarl var den anden Hovedsmand for denne Hær. Den samme Sommer kom Sighvat Skald til England vester fra Ruda i Valland, og med ham en Mand ved Navn Berg; de havde faret i Kjøbferd derhen Sommeren forud. Sighvat digtede herom en Flok, som kaldtes Vesterfare-Viserne. Da han kom til England, foor han strax til Kong Knut og vilde bede sig Orlov at fare til Norge. Kong Knut havde nemlig lagt Forbud for alle Kjøbskibes Afgang, indtil han var ferdig med sine Udrustninger. Da Sighvat kom til Kongen, gik han til det Herberge, hvor Kongen var inde; han fandt Herberget læst og stod længe ude. Men da han endelig kom ind til Kongen, fik han det Orlov, han bad om. Da kvad han en Vise herom. Da Sighvat blev var, at Kong Knut rustede sig til et Krigstog mod Kong Olaf, og han fik vide, hvor stor en Styrke Kong Knut havde, kvad han en Vise, i hvilken han tilkjendegav sin Frygt for, hvorledes det vilde gaa Kong Olaf. Sighvat digtede endnu flere Viser om Knuts og Haakon Jarls Ferd.

Da Kong Knut var ferdig med sine Udrustninger, havde han (441) en Mængde Folk og forferdelig store Skibe. Han selv havde en Drage, der var saa stor, at den havde 60 Rum; den havde ogsaa forgyldte Hoveder. Haakon Jarl havde en anden Drage, der holdt 40 Rum, og som ligeledes havde guldprydede Hoveder. Sejlene paa begge Skibe vare overalt stavede med blaat, rødt og grønt. Alle Skibene vare malede ovenfor Vandgangen, og deres hele Udstyr var overvættes glimrende. De havde ogsaa mange andre store og vel udrustede Skibe. Dette omtaler Sighvat Skald i Knutsdraapa. Saa er sagt, at Kong Knut styrede med denne store Hær vestenfra England og kom med hele sin Flaade velbeholden til Danmark og lagde ind til Limfjorden. Der forefandt han en stor Forsamling af Landets Indbyggere. Ulf Jarl, Sprakaleggsson, havde (442) været sat til Landevern i Danmark, da Kong Knut foor til England, og Kongen havde betroet ham sin Søn ved Navn Hardeknut; dette var Sommeren forud, saaledes som det ovenfor er skrevet. Men aldrig saasnart var Kong Knut borte, forend Ulf Jarl sagde, at Kongen ved Afskeden havde givet ham den Besked, at det var hans Ønske, at de toge hans Søn Hardeknut til Konge over Danevældet. For den Sags Skyld, sagde han, lod han ham blive tilbage hos os. Jeg har og, sagde han, saavelsom mange andre Landshøvdinger her, ofte foreholdt Kong Knut, at Folk her i Landet finde det meget slemt at sidde uden Konge; de forrige Danekonger syntes at have fuldt op at gjøre med Kongedømmet over Danevældet alene, og endnu længer tilbage i Tiden raadede mange Konger over dette Rige. Men nu er dog Vanskeligheden større end nogensinde, thi hidtil have vi dog opnaaet at sidde i Fred for udenlandske Høvdinger: nu derimod spørge vi, at Norges Konge agter at herje hos os, og dertil har man en Mistanke om, at ogsaa Sviakongen vil være med i samme Ferd. Men Kong Knut er nu i England. Siden foreviste Jarlen Kong Knuts Brev og Indsegl, der sandede alt det, Jarlen nu havde sagt. Denne hans Tale understøttede mange andre Høvdinger, og efter deres Fore-Talen besluttede Landets Folk at tage Hardeknut til Konge, og dette skete paa det samme Thing. Den egentlige Ophavsmand hertil havde Dronning Emma været. Hun havde ladet dette Brev og Indsegl gjøre og havde ved List faaet fat paa Kongens Segl, men for ham selv dulgte man Altsammen. Da Hardeknut og Ulf Jarl fik høre, at Kong Olaf var kommen med en stor Hær nordenfra Norge, begave de sig til Jydland; thi det er Hovedstyrken af Dane-Veldet. Der skare de Hær-Ør op og stevnede en stor Hær sammen. Men da de spurte, at ogsaa Sviakongen var kommen med sin Hær, tyktes de ikke være sterke nok til at legge til Striid med dem begge: de

holdt da Folkene samlede i Jydland i den Hensigt at forsvare dette Land mod Kongerne, men hele Skibsflaaden droge de sammen i Limfjorden og oppebiede saaledes Kong Knut. Da de hørte, at Kong Knut var kommen vestenfra til Limfjorden, sendte de Mænd til ham og til Dronning Emma, og bad om, at hun skulde søge at komme til Kundskab om, hvorvidt Kongen var vreed paa dem eller ej, og lade dem det vide. Dronningen talte om denne Sag for Kongen og sagde, at Hardeknut, deres Søn, gjerne vilde bøde alt det, Kongen fordrede, dersom han havde gjort noget, der var ham imod. Han svarede, at Hardeknut ikke havde handlet efter egen Indskydelse: her, sagde han, er det gaaet saaledes til, som man kunde vente af ham, der kun er et Barn og uvittig, at han gjerne vilde hede Konge, især da han ogsaa befandt sig i den Forlegenhed, at alt dette Land vilde blive overfaret med Hærskjold og lagt under udenlandske Høvdinger, hvis ikke vor Hjelp kom til. Hvis han nu virkelig vil indgaa noget Forliig med mig, da maa han indfinde sig hos mig og nedlægge Kongenavn, hvormed han utilbørligt har ladet sig kalde. Disse samme Ord lod Dronningen siden melde Hardeknut og lod ham tillige bede ikke at tøve med denne Reise; hun sagde, som sandt var, at han ikke havde Styrke nok til at staa imod sin Fader. Da denne Ordsending kom til Hardeknut, raadførte han sig med Jarlen og de andre Høvdinger, som vare hos ham. Men det viiste sig strax, at saasnart Landets Folk hørte, at Knut den Gamle var kommen, dreev hele Mængden til ham og tyktes der at have al sin Trøst. Jarlen og hans Staldbrødre saa, at de maatte vælje et af to, enten at begive sig til Kong Knut og give Alt i hans Vold, eller ogsaa at fare af Landet. Men alle tilskyndede Hardeknut til at begive sig til sin Fader, og han gjorde saa. Da de mødtes, faldt han sin Fader til Føde og lagde det Indsegl, som hørte til Kongedømmet, i hans Knæ. Kong Knut tog ham ved Haanden og satte ham i lige saa høit Sæde, som han før havde siddet. Ulf Jarl sendte sin Søn Svein, der tillige var Kongens Systersøn, til Kong Knut; Svein bad om Grid for sin Fader og om Forliig med Kongen, og tilbød sig at gaa som Gissel paa Jarlens Vegne. Svein og Hardeknut vare jevnaldrende. Kong Knut lod Jarlen sige, at han skulde samle Hær og Skibe og siden begive sig til Kongen, saa kunde de derefter tale om sit Forliig. Jarlen gjorde saa.

(443) Men da Kong Olaf og Kong Anund fik spurt, at Kong Knut var kommen vestenfra, og at han havde en ustyrtelig Hær, sejlede de øster for Skaane og begyndte at herje og brænde Herederne. Saaledes søgte de øster langs Landet til Grænsen mod Sviakongens Rige. Men saasnart Folkene i Landet hørte, at Kong Knut var

kommen vestenfra, blev der ikke af nogen Underkastelse under Kongerne. Dette omtaler Sighvat Skald. Kongerne søgte nu øster forbi Landet og lagde til ved den Aa, der kaldes Helge-Aa, hvor de bleve liggende en Tid. Da fik de høre, at Kong Knut foor øster efter dem med sin Hær: de raadsloge da sammen og toge det Raad, at Kong Olaf med en Deel af sin Hær gik op paa Land og lige til Skovene, indtil det Vand, af hvilket Helge-Aaen rinder ud. Der i Aa-Osen gjorde de en Dæmning af Tømmer og Torv og stemmede saaledes Vandet op; ligeledes skare de store Diger og fik flere Vande til at løbe sammen, saa at store Strækninger bleve oversvømmede, men i Elveløbet fældte de store Tømmerstokke. De arbeidede hermed i mange Dage, og Kong Olaf var den, som ordnede al denne Tilstilning; Kong Anund derimod styrede Skibshæren.

Kong Knut spurte, hvor begge Kongerne ferdedes, og erfarede al den Skade, de havde gjort paa hans Rige. Han styrede da imod dem, der hvor de laa i Helge-Aaen, og havde mere end dobbelt saa mange Folk som begge tilsammen. Dette omtaler Sighvat. En (444)
Dag om Kvelden fik Kong Anunds Spejdere Øje paa Kong Knuts Sejling, og da havde han allerede ikke langt til dem. Da lod Kong Anund blæse Hærblæst; Folkene toge da Tjeldene ned og hærklædte sig, roede ud af Havnen og øster foran Landet, lagde der sine Skibe sammen, tengede dem og gjorde sig ferdige til Strid. Kong Anund sendte Spejderne op paa Land; de ilede til Kong Olaf og sagde ham denne Tidende. Da lod Kong Olaf bryde Dæmningen ned og slippe Aaen i sit gamle Løb, men om Natten drog han ned til sine Skibe. Da Kong Knut kom udenfor Havnen, saa han, hvorledes Kongernes Hær laa slagferdig; men det tyktes ham for seent paa Dagen at lægge til Striid, da der vilde gaa for lang Tid hen med, at hans Hær kom i Orden; hans Flaade behøvede nemlig stort Rum paa Søen til at sejle; der var langt imellem det første og det sidste Skib, saavelsom mellem det, der var yderst, og det der sejlede nærmest Land, og Vinden var svag. Men da han saa, at Sviarne og Nordmændene havde rømmet Havnen, lagde han ind i Havnen, tilligemed de øvrige Skibe, saa vidt de fik Rum. Den største Deel af Flaaden laa dog ude paa Havet. Om Morgenen, da det paa det nærmeste var lyst, vare mange af hans Folk oppe paa Land, deels for at tale sammen, deels for at fornøje sig. Men da vide de ikke Ordet af, førend Vandet kommer styrtende over dem med Fossefald, dermed fulgte store Tømmerstokke, der stødte mod deres Skibe, saaat disse toge Skade, men Vandet strømmede over alle Voldene: der omkom de Folk, der vare i Land, og mange af dem, der vare paa Skibene; men alle de, der kunde komme til, kappede Anker og løsnede Skibene, der nu dreve uordentligt her og der. Den store Drage,

som Kongen selv var ombord paa, dreev ud for Strømmen; det var ingen let Sag at vende den med Aarerne, og den dreev lige ud mod Anunds og Olafs Flaade. Da de her kjendte Skibet, lagde de strax til rundt omkring det; men da det var bordhøjt, ligesom om det var en Borg, og en Mængde ombord, udsøgte Folk og ypperligt bevæbnede, var det ikke let at faa Bugt med, og det varede heller ikke længe, forend Ulf Jarl lagde til med sine Folk, og da begyndte Slaget. Strax efter samlede ogsaa Knuts Hær sig til fra alle Kanter. Da saa Kongerne Olaf og Anund, at de nok allerede for dette Sinde havde vundet den Sejr, som var dem beskikket; de lode derfor sine Skibe hamle tilbage og droge sig bort, ud af Knuts Hær, og skilte Flaaderne ad. Men fordi dette Angreb ikke var kommet til at ske paa den Maade, Kong Knut havde forud bestemt, blev der intet af Efter-Roningen, men Kong Knut og hans Hovdinger eftersaa sine Folk, begyndte at ordne det og gjorde sig rede. Men da de havde skilt sig fra hverandre, og hver Flaade foor for sig, eftersaa ogsaa Kongerne sine Folk og fandt nu, at de intet Mandetab havde lidt. Dog indsaa de ogsaa, at, om de der biede, indtil Kong Knut havde faaet ordnet hele den Hær, han havde, og derpaa lagde til Angreb, vilde Folkemonnen være saa stor, at der dog var lidet Haab for dem om at sejre, men derimod sikkert, at hvis det kom til Slag, vilde der blive det største Mandefald. De toge derfor det Raad at ro med hele Flaaden øster langs Landet. Men da de saa, at Knuts Flaade ikke foor efter dem, rejste de Masterne og satte sine Sejl op. Dette omtaler Ottar Svarte i den Draapa, han digtede om Knut den Mægtige. Skalden Thord Sjaareksson digtede en Ervedraapa om Kong Olaf den Hellige, kaldet Rodadraapa [1]); her tales der ogsaa om dette Møde.

(445) Kongerne Olaf og Anund sejlede øster langs Sviakongens Rige og lagde om Aftenen til Land ved et Sted, der heder Barvik. Der laa Kongerne om Natten. Man kunde da merke paa Sviarne, at de stundede efter at komme hjem, thi den største Deel af Flaaden sejlede om Natten øster langs Landet og standsede ikke, forend enhver kom til sit Hjemsted. Da Kong Anund blev dette var, og det lyste af Dag, lod han blæse til Huusthing: alle Mand gik da op paa Land, og der blev sat Thing. Kong Anund tog saaledes til Orde: saa er det, siger han, som I veed, Kong Olaf, at vi i Sommer have faret alle tilsammen og herjet vidt og bredt i Danmark; vi have faaet meget Gods, men intet Stykke Land. Jeg har i Sommer haft halvfjerdehundrede (420) Skibe, men nu er der ikke flere end

[1]) D. e. Crucifix-Draapen; „Roda" betegner nemlig et Billede af Christus paa Korset.

hundrede (120) tilbage, og det forekommer mig, som om vi ej ville kunne udrette Noget til vor Heder med ikke større Hær end vi nu have, skjønt I har 60 Skibe, som I i Sommer har haft. Mig tykkes det derfor raadeligst at fare tilbage i mit Rige: det er godt at age hjem med heel Vogn; vi have vundet i denne Ferd og intet tabt. Nu vil jeg, Svoger Olaf, tilbyde Eder at fare med mig, og at I allesammen blive hos mig i Vinter; I kan tage saa meget af mit Rige, som I behøver til at holde Eder selv vel og alt det Mandskab, som følger Eder. Naar Vaaren kommer, kunne vi da tage den Beslutning, der synes os bedst. Men hvis I heller vil fare Landvejen hjem til Norge, skal vort Land staa Eder til Tjeneste at gjennemfare[1]. Kong Olaf takkede Kong Anund for hans venlige Tilbud. Men hvis jeg skal raade, siger han, ville vi beslutte noget andet, nemlig at holde den Hær samlet, som vi endnu have tilbage. I Sommer, forend jeg foor fra Norge, havde jeg først halvfjerdehundrede (420) Skibe. Men da jeg foor af Landet, valgte jeg af hele denne Styrke det Mandskab, der tyktes mig bedst, og jeg bemandede de 60 Skibe, jeg nu har. Nu forekommer det mig ogsaa med Eders Folk, som om kun den Deel er løben bort, der var daadløsest og mindst Nytte ved; derimod seer jeg her endnu alle Eders Høvdinger og Hirdstjorer, og jeg veed, at af alt Mandskabet er Hirdfolket mest øvet i Vaaben; vi have endnu en stor Hær og saa gode Skibe, at vi meget vel kunne ligge ude paa Skibe hele Vinteren, saaledes som Hærkonger før have gjort. Knut vil kun blive liggende en kort Tid i Helge-Aaen, thi der er ingen Havn for en saa stor Mængde Skibe, som han har. Enten vil han fare øster efter os, da skulle vi fare undaf, og da vil der snart samle sig Folk til os; eller ogsaa vender han om og drager did, hvor der findes Havne, i hvilke han kan ligge med sin Flaade: da er jeg vis paa, at ikke mindre der end her ville mange længes hjem. Jeg tror nok, at vi i Sommer have maget det saaledes, at Thorperen baade i Skaane og paa Sjæland veed, hvad han skal sysle med. Knuts Hær vil snart adsplitte sig vidt og bredt, og da veed jeg ikke saa vist, hvo der kommer til at gaa af med Sejren. Vi ville for det første lade Spejdere holde Øje med, hvad Beslutning han tager. Da Olaf endte sin Tale, yttrede alle sit Bifald, og det blev besluttet at gjøre, som han sagde. Der blev da udsendt Folk for at iagttage Knuts Hær, men begge Kongerne bleve liggende der, hvor de vare.

Kong Knut saa, at Norges Konge og Sviakongen styrede med (446)
sin Flaade øster langs Landet. Han sendte da strax Folk op paa

---

[1]) Meningen heraf er, at Kong Olaf ogsaa skulde paa Gjennemfarten kunne tage Veitsler og forsyne sig, som om han var Landets egen Konge.

Land og lod dem ride landvejs Dag og Nat, alt eftersom hine sejlede forbi Kysten. Naar nogle af Spejderne vendte tilbage, rejste andre frem, saaat Kong Knut hver Dag vidste Besked om deres Ferd, ja der var endog Spejdere i Kongernes Hær. Da han horte, at en stor Deel af deres Hær havde forladt dem, vendte han med sin Hær tilbage til Sjæland og lagde sig med sin hele Flaade i Oresund; nogle af Skibene laa ved Sjæland, andre ved Skaane. Dagen for Michelsmesse reed Kong Knut op til Roeskilde med et stort Folge. Hans Maag Ulf Jarl havde der gjort et Gjestebud for ham. Jarlen bevertede paa det ypperligste og var meget lystig. Kongen derimod var faatalende og temmelig uvenlig. Jarlen talte til ham og søgte at bringe de Ting paa Bane, som han troede Kongen syntes bedst om, men Kongen svarede kun lidet. Jarlen spurte da, om han vilde spille Skak. Han sagde Ja. De toge da et Skaktavl og begyndte at spille. Ulf Jarl var snarordet og uskaansom baade i sine Ord og alt andet, men den driftigste Mand til at bestyre sit Rige og en stor Hærmand: der er en lang Fortælling om ham. Hans Syster var Gyda, der var gift med Godvine Jarl Ulfnadsson, og deres Sonner vare Harald, der siden blev Konge i England, Toste Jarl, Valthjof Jarl, Morkaare Jarl og Svein Jarl. Gyda heed deres Datter, som blev gift med Edvard den Gode, Englands Konge.
(447) Medens nu Kong Knut og Ulf Jarl spillede Skak, kom Kongen til at gjore et stort Fejltræk, saaat Jarlen slog en Ridder fra ham. Kongen satte Brikken tilbage og vilde gjore et andet Træk. Jarlen blev vreed, kastede Tavlbordet ned, stod op og gik bort. Kongen sagde da: render du nu, Ulf den Rage[1])? Jarlen vendte sig om i Døren og sagde: længere vilde du have rendt i Helgeaa, om du havde kunnet komme til; da kaldte du mig ikke Ulf den Rage, da jeg lagde til for at hjelpe dig, men Sviarne bankede Eder som Hunde. Dermed gik han ud og siden til Sengs. Lidt efter gik ogsaa Kongen hen at sove. Morgenen efter, da Kongen klædte sig, sagde han til sin Skosvend: gak du til Ulf Jarl og dræb ham. Svenden gik, blev borte en Stund og kom tilbage. Kongen spurte nu: dræbte du Jarlen? Nei, svarede han, jeg dræbte ham ikke, fordi han var gaaet i Lucii-Kirke. Der var en Mand ved Navn Ivar Hvite, norsk af Herkomst, han var da Kong Knuts Hirdmand og Herbergsmand. Til denne Ivar sagde nu Kongen: gak du hen og dræb Jarlen. Ivar gik til Kirken og lige op i Choret og stak der sit Sverd igjennem Jarlen, saaat han dode paa Stedet. Ivar gik tilbage til Kongen med det blodige Sverd i Haanden. Kongen spurte: dræbte du Jarlen? Just nu dræbte jeg ham, svarede Ivar. Deri gjorde du

1) „Rag" (ragr) betyder „modlos", „feig", „Kujon".

vel, sagde Kongen. Men strax efter, at Jarlen var dræbt, lode Munkerne Kirken læse. Dette blev sagt Kongen. Han sendte en Mand til Munkene og bad dem lukke Kirken op og synge Tider. De gjorde saaledes, som Kongen bød. Men da han kom til Kirken, skødede han Jorder til den, saa store, at de udgjore et stort Hered, og fra den Tid af kom Kirken i stor Opkomst. Dette er Aarsagen, hvorfor disse Jorder siden have ligget til Kirken. Kong Knut reed siden ud til sine Skibe og laa længe der om Høsten med en meget stor Flaade.

Da Kongerne Olaf og Anund hørte, at Kong Knut havde styret (448)
til Øresund og laa der med sin Hær, holdt Kongerne Huusthing og talede mangt og meget om, hvad Beslutning man skulde tage. Kong Olaf vilde, at de skulde ligge der med hele Hæren og oppebie Kong Knuts Beslutning, men Sviarne sagde, det ikke var raadeligt at ligge der og bie til Frosten kom. Det blev da besluttet, at Kong Anund foor hjem med hele sin Hær, men Kong Olaf laa efter.

Medens Kong Olaf saaledes laa der, havde han ofte Samtaler (449)
og Raadslagninger med sine Mænd. En Nat traf det sig saaledes, at Egil Hallsson og en Mand ved Navn Tove Valgautsson skulde have Vagthold paa Kongens Skib. Denne Tove var en ættstor Mand, der havde sin Herkomst fra Vester-Gautland. Medens disse nu sad og holdt Vagt, hørte de megen Graad og Veeklage af de hærtagne Folk, der sad i Baand. De vare nemlig om Nætterne bundne oppe paa Land. Tove sagde, at det tyktes ham slemt at høre paa deres Gaulen, og bad Egil gaa hen med ham at løse dem. Dette gjorde de, skare Baandene over og lode dem allesammen løbe. Dette Stykke Arbeide blev meget ilde optaget af Krigsfolket, og Kongen selv blev saa vreed, at det saa farligt ud for dem. Da Egil siden blev syg, var det længe, at Kongen ikke vilde komme hen at se til ham, førend mange Mænd bade for ham. Da angrede Egil meget, at han havde gjort Kongen til Misbag, og bad Kongen tilgive ham. Da lod Kongen sin Vrede mod ham fare, lagde sine Hænder paa hans Side, hvor Verken var under, og sang sine Bønner derover; strax ophørte al Verk, og derefter blev det bedre med Egil. Tove blev ogsaa, som det fortælles, tagen til Naade imod det Løfte, at han skulde se til at faa sin Fader Valgaut til at komme til Kong Olaf. Valgaut var aldeles hedensk, men ved Kongens Overtalelser antog han Christendommen og døde strax efter, at han var bleven døbt.

Da Kong Olaf nu holdt Samtale med sine Folk, spurte han (450)
Høvdingerne til Raads, hvad de skulde beslutte sig til. Men de kunde ikke komme til nogen Enighed herom, idet den ene kaldte det Uraad, som andre fandt raadeligt, og der blev i meget lang Tid

raadet frem og tilbage. Kong Knuts Spejdere vare ideligen i deres Hær og gave sig i Snak med mange Mænd. De tilbød Penge og lovede Venskab paa Kong Knuts Vegne, og Mange lode sig overtale derved og solgte sin Tro, saaledes at de lovede at ville blive Kong Knuts Mænd og holde Landet ham til Haande, hvis han kom til Norge. Dette blev siden bekjendt om Mange, skjønt det i Forstningen holdtes ganske hemmeligt. Nogle fik strax Gaver; Andre fik Løfte derom siden. Men der var Mange, som allerede havde modtaget store Vennegaver af ham, thi det var sandt at sige om Kong Knut, at enhver Mand, som søgte til ham, og som han syntes, der var nogen Dygtighed ved, fik, naar han kun vilde gjøre sig lidt føre for at vinde hans Yndest, Hænderne fulde af Penge. Derved blev han storligen vensæl. Denne hans Gavmildhed viste sig især mod udenlandske Mænd, og mest dem, der vare komne fra de længst bortliggende Steder.

(451) Kong Olaf havde ofte Samtaler og Stevner med sine Mænd og spurte dem om, hvad Raad man skulde hitte paa. Men da han fandt, at hver sagde sit, fik han Mistanke om, at der var Nogle, der yttrede andet, end der syntes dem raadeligt, og at det ikke var saa sikkert, om alle holdt sine Troskabsløfter til ham. Mange raadede ivrigt til, at de skulde benytte den første den bedste Bør, og sejle til Øresund samt videre nord til Norge; Danerne, sagde de, torde nok ikke angribe dem, om de end laa foran dem med en stor Styrke. Men Kongen var saa forstandig en Mand, at han saa, at sligt var den rene Undergang; han vidste og, at det havde gaaet anderledes for Olaf Tryggvessøn, da han med en ringe Styrke lagde til Striid mod en stor Hær, end at Danerne da ikke turde slaas; han vidste ligeledes, at der i Kong Knuts Hær var en Mængde Nordmænd, og han havde en Mistanke om, at de, der raadede ham til sligt, nok vare Kong Knut huldere end ham. Kong Olaf tog da sin Bestemmelse og sagde, at de Mænd, der vilde følge ham, skulde gjøre sig rede og drage landvejs gjennem det øvre Gautland og saa til Norge. Men vore Skibe, siger han, og alle de Sager, som vi ikke kunne føre med os, vil jeg sende øster i Sviakongens Rige, og

(452) lade det der opbevare for os. Haarek af Thjotta svarer saaledes paa Kong Olafs Tale: det er let at se, at jeg ikke kan fare til Fods til Norge; jeg er en gammel og tungfør Mand og lidet vant til at gaa: hertil kommer, at jeg nødig skiller mig fra mit Skib; jeg har gjort mig saa megen Flid for at indrette og udruste dette Skib, at det vil gjøre mig ondt at lade mine Uvenner faa Fingre paa det. Kongen svarer: far du med os, Haarek, vi skulle bære dig efter os, hvis du ikke kan gaa. Da kvad Haarek en Vise, hvori han erklærede, at han var bestemt paa at drage derfra paa sit Skib, heller end at gaa til Fods, om saa Knut laa med hele sin Flaade i Øresund.

Kong Olaf lod da alt gjøre rede til Rejsen. Hans Mænd havde sine Gangklæder og Vaaben, og de Skydsheste, de kunde faa, bleve kløvjede med Klæder og Løsøre. Han sendte Folk hen og lod dem flytte Skibene øster til Kalmar: der lode de Skibene sætte op og bringe al Redskaben og alt andet Gods i Land til Bevogtning. Haarek gjorde, som han havde sagt; at han biede paa Bør, og sejlede siden vest forbi Skaane, indtil han kom østenfra til Halene; det var en Aften og der var blæsende Bør. Han lod da Sejlet saavelsom Masten lægge ned, Vindfløjen tage af og hele Skibet ovenfor Vandgangen indsvøbe i graa Tjeld; han lod kun ro i nogle faa Rum forud og agter, men lod de fleste Mænd sidde lavt nede i Skibet. Kong Knuts Vagtmænd saa det og talte imellem sig, om hvad Skib det kunde være: de gjættede paa, at det var en Salt- eller Silde-Skude, siden de saa kun faa Mænd og liden Roning, hvorhos Skibet syntes dem graat og uden Brædning, som om det havde lidt af Solskin; de saa derhos, at det laa meget dybt. Men da Haarek kom frem i Sundet og forbi Flaaden, lod han Masten rejse, Sejlet drage op og forgyldt Vindfløj sætte paa: Sejlet var hvidt som nyfalden Sne og stavet med røde og blaa Striber. Da saa Kong Knuts Mænd, hvor han sejlede, og sagde til Kongen, at de vare bange for, at det var Kong Olaf selv, der saaledes havde sejlet forbi dem. Men Kong Knut svarede, at Kong Olaf var for klog en Mand til at fare med et eneste Skib igjennem hans Flaade, og at det var langt rimeligere, at det var Haarek af Thjotta eller hans Mage. Man antager for vist, at Kong Knut har vidst Besked om Haareks Ferd, og at den ikke vilde have løbet saaledes af, hvis der ikke i Forvejen havde faret venskabelige Budsendinger mellem dem; man fandt Bestyrkelse herpaa sidenefter, da Venskabet mellem Kong Knut og Haarek blev almindeligt bekjendt. Da Haarek sejlede nord forbi Vedero, digtede han en Vise, hvori han yttrede, at Kvinderne i Lund og de danske Møer ikke skulde faa Anledning til at le ham ud, fordi han ikke havde tordet fare hjem langs Danmarks Kyster. Haarek drog da videre og standsede ikke, forend han kom nord til Haalogaland, og til sin Gaard paa Thjotta.

Kong Olaf begav sig da afsted, og tog først Vejen op igjennem (453)
Smaaland, men kom siden frem i Vestergautland. Han foer ordentligt og fredeligt frem, og Landets Indbyggere viiste ham og hans Mænd god Hjelpsomhed. Saaledes drog han frem, indtil han kom ned i Viken, og fremdeles nord efter Viken, indtil han naaede Sarpsborg. Der slog han sig til Ro og indrettede sig til Vintersæde. Han gav nu den største Deel af sine Folk Hjemløv, men beholdt hos sig saamange Lendermænd, som ham syntes. Der vare alle Arne Arnmodssons Sønner med ham; de nøde da størst Anseelse

hos Kongen. Der kom ogsaa Gelle Thorkelsson til ham: han var allerede Sommeren forud kommen fra Island, saaledes som for er skrevet.

(454) Sighvat Skald havde længe været med Kong Olaf, saaledes som det her er skrevet, og Kongen havde gjort ham til sin Stallare. Sighvat talte ikke synderligt raskt for sig i ubundne Ord, men Skaldskabet faldt ham saa let, at han kvad frem af Tungen, som om det var sædvanlig Tale. Han havde været i Kjobferd til Valland, og paa denne Reise været i England og besøgt Knut den Mægtige, samt faaet Tilladelse af ham til at fare til Norge, saaledes som for er skrevet. Saasnart han kom til Norge, opsøgte han Kong Olaf og fandt ham i Borg, gik frem for Kongen, da han sad til Bords, og hilste ham. Kongen saa paa ham, men taug. Sighvat kvad da en Vise, hvori han bad Kongen anvise ham den Plads, hvor han nu skulde sidde som Stallare, og berømmede den smukke, af Stridsmænd opfyldte Skaale. Da sandedes det gamle Ordsprog, at Kongen har mange Øren, thi Kong Olaf havde hørt Alt om Sighvats Reiser, og at han havde været hos Kong Knut. Jeg veed ikke, sagde Kong Olaf, om du nu agter at blive min Stallare, eller om du nu er bleven Kong Knuts Mand. Sighvat kvad en Vise, hvori han sagde, at Knut virkelig havde spurt ham, om han vilde tjene ham, ligesom Olaf, men at han havde svaret, at han ikke kunde tjene mere end een Herre ad Gangen. Da sagde Kong Olaf, at Sighvat skulde gaa til det samme Sæde, han før havde plejet at have. Det varede nu ikke længe, forend Sighvat var i den samme Yndest som før.

(455) Erling Skjalgsson og alle hans Sønner havde om Sommeren været i Kong Knuts Hær og i Følge med Haakon Jarl. Der var paa samme Tid ogsaa Thore Hund, og nød stor Anseelse. Da Kong Knut hørte, at Kong Olaf havde taget Landvejen til Norge, opløste han Ledingen og gav alle Mand Lov til at berede sig Vinteropholdt. Der var da i Danmark en stor Hær af Udlændinger, baade Engelskmænd og Nordmænd, og fra flere andre Lande, hvilke vare komne med Tropperne om Sommeren. Erling Skjalgsson drog om Høsten til Norge med sine Mænd og fik ved Afskeden store Gaver af Knut. Thore Hund blev derimod tilbage hos Knut. Med Erling fulgte Sendemænd fra Kong Knut til Norge, og havde en Mængde Løsøre med sig. De fore om Vinteren vide om Landet og udredede da de Penge, som Knut om Høsten havde lovet Flere, for at de skulde staa ham bi, men gave desuden Penge til mange Andre, som de derved fik kjøbt til at blive Kong Knuts Venner. De reiste om under Erlings Beskyttelse. Saaledes gik det da til, at en Mængde Mænd vendte sig til Venskab med Kong Knut og

lovede ham sin Tjeneste, samt derhos at gjøre Modstand mod Kong Olaf. Nogle gjorde dette aabenbart, men der var langt Flere, som gjorde det hemmeligt, saaat Almuen ikke vidste noget deraf. Kong Olaf hørte alt dette, thi der var Mange, som kunde fortælle ham derom, og der blev talt meget derom i Hirden. Sighvat Skald kvad en Vise om, at Kongens Fjender droge om i Landet med aabne Punge og bød Folk stor Betaling for Kongens Hoved, men at Enhver, som solgte den hulde Herre for Guld, kunde være vis paa at brænde i Helvedes Ild. Man talte ligeledes ofte om, hvor ilde det sømmede Haakon Jarl at drage med en Hær mod Kong Olaf, der havde skjenket ham Livet, da han havde ham i sin Vold. Men Sighvat var en meget god Ven af Jarlen, og, da han hørte ham ilde omtalt, kvad han en Vise, hvori han vel yttrede, at Kongens Huuskarle havde været for føjelige mod Jarlen, hvis de havde taget Penge af ham for at stræbe Olaf efter Livet, men at enhver burde passe sig selv, om han kunde sige sig fri for Sviig. Kong Olaf holdt et stort Jule- (456)
gjestebud, hvor mange Stormænd vare komne til ham. Den syvende Dag Juul gik Kongen med faa Mænd, blandt dem Sighvat, der fulgte ham Dag og Nat, ind i et Huus, hvor Kongens dyrebare Sager laa forvarede; han havde nemlig da gjort store Forberedelser, som sædvanligt, og samlet alle sine Kostbarheder sammen for at give Vennegaver den aattende Dag Juul. Blandt Andet stod der ikke faa guldprydede Sverd. Sighvat kvad en Vise, hvori han roste Sverdene, og sagde, at han gjerne skulde modtage et af dem. Kongen tog strax et med guldprydet Hjalt og guldomviklet Haandtag og gav ham: det var et ypperligt Stykke. Men Gaven undlod ikke at vække Avind, hvilket man nok siden fik høre.

Strax efter Julen tiltraadte Kong Olaf sin Reise til Oplandene; thi han havde mange Folk hos sig; men ingen Indtægter nordenfra Landet vare komne til ham om Høsten, thi der havde været Leding ude om Sommeren, og Kongen havde dertil anvendt al den Bekostning, man kunde skaffe; heller ikke var der nogen Skibe, paa hvilke han kunde fare nord i Landet med sine Folk. Af Alt, hvad han hørte der nordenfra, kunde han ogsaa skjønne, at der ej saa fredeligt ud for ham, hvis han ikke reiste med en stor Folkestyrke. Derfor bestemte Kongen sig til at fare over Oplandene, skjønt der endnu ikke var hengaaet saa lang Tid, siden han havde faret paa Veitsler der, som Loven bød, eller Kongerne havde brugt. Men, da han søgte op paa Oplandene, bøde Lendermænd og rige Bønder ham til sig og lettede ham saaledes i hans Omkostninger.

Bjørn hed en Mand, gautsk af Herkomst, en Ven og Bekjendt (457)
af Dronning Astrid, og noget beslægtet med hende: hun havde skaffet ham Aarmenning (Aarmands-Ombud) og Syssel i den nedre Deel

af Hedemarken; han havde ogsaa Raadighed i Østerdalen. Kongen holdt ikke af ham, og han var ikke yndet af Bønderne. I den Bygd, hvor Bjørn raadede, havde der skeet store Tyverier af Kvæg og Sviin; Bjørn lod i den Anledning stevne Thing og talte om Tyverierne: han sagde, at de ligeste til at have øvet slige slette Streger vare de, der sad i Skovbygderne, langt fra andre Folk; hermed sigtede han især til dem, der boede i Østerdalen; thi denne Bygd var meget spredt bebygget, ved Vand eller Rydninger i Sko-
(458) vene, men kun paa faa Steder laa større Bygder sammen. Raud heed en Mand, der boede i Østerdalen: hans Kone heed Ragnhild, hans Sønner Dag og Sigurd, de eenligeste Mænd. De vare tilstede paa hiint Thing, svarede paa Dølernes Vegne og erklærede dem uskyldige. Bjørn syntes, at de teede sig storagtigt og brammede meget i Vaaben og Klæder: han vendte Talen hen mod Brødrene og sagde, at det ej var saa uligt til, at de vare Gjerningsmændene. De negtede Beskyldningen, og saaledes hævedes det Thing. Lidt efter kom Kong Olaf til Bjørn Aarmand med sine Folk og tog Veitsle der. Den samme Sag, der før havde været fore paa Thinget, blev nu paaklaget for Kongen, og Bjørn sagde ham, at Rauds Sønner tyktes ham ligest til at have begaaet slig Ugjerning. Der blev nu sendt Bud efter Rauds Sønner, men, da de kom til Kongen, sagde han, at de ikke saa ud som Tyve, og frikjendte dem for Beskyldningen. De indbøde Kongen til at tage tre Nætters Veitsle hos deres Fader med alle sine Folk. Bjørn fraraadte Kongen at fare derhen, men Kongen foor ligefuldt. Hos Raud var den prydeligste Veitsle. Kongen spurte da, hvad Mand Raud eller hans Kone var. Raud svarede, at han var en svensk Mand, riig og højbyrdig, men var flygtet fra Sverige med den Kone, han havde, en Søster af Kong Ring Dagssøn: da stod strax begge deres Ætt klart for Kongen. Han fandt, at baade Faderen og Sønnen vare overmaade forstandige, og spurte om deres Idrætter. Sigurd sagde, at han kunde udtyde Drømme og skjønne Dagens og Nattens Tider, om man end ikke saa Sol, Maane eller Stjerner: Kongen prøvede ham i denne Idræt, og det var, som Sigurd havde sagt. Dag sagde sin Idræt at være den, at han kunde se Dyd og Last paa enhver Mand, der kom ham for Øje, naar han først vilde lægge nøje Merke til ham. Kongen bad ham da sige, hvad Fejl han saa paa ham selv, og Dag nævnte, hvad Kongen fandt at være rigtigt. Derpaa spurte Kongen ham om Bjørn Aarmand, hvad Fejl han havde. Dag sagde, at Bjørn var en Tyv, og nævnte endog, hvor Bjørn paa sin Gaard havde skjult baade Been, Horn og Huder af de Kvæg, han havde stjaalet den Høst; han, siger Dag, er den, der har begaaet alle disse Tyverier i

Høst, men beskyldt andre derfor. Dag sagde Kongen alle Merker, hvor han skulde lede. Da Kongen reiste bort fra Rauds, blev han ledet ud med store Vennegaver, og Rauds Sønner fulgte med ham. Kongen drog først til Bjørn, og alt viiste sig at være saaledes, som Dag havde sagt. Siden lod Kongen Bjørn fare bort af Landet. Det var kun for Dronningens Skyld, at han beholdt Liv og Lemmer.

Thore, Søn af Olve paa Egg, Kalf Arnessøns Stifsøn og (459)
Thore Hunds Systersøn, var den dejligste Mand, stor og sterk: han var da atten Aar gammel og havde faaet et godt Gifte, med megen Rigdom, paa Hedemarken. Han var en meget vensæl Mand og tyktes passende til at være Høvding. Han indbød Kongen til sig og holdt et prægtigt Gjæstebud, hvor der blev beværtet ypperligt, og alle Sager vare de bedste. Kongen og hans Mænd talte mellem sig om, at alle Ting her passede til hinanden, og at de ikke vidste, hvad der var ypperst, Thores Huuslejlighed eller Husets Prydelser, Bordets Tilbehør, eller Drikken, eller Manden selv, der gav Gjestebudet. Dag yttrede dog ikke stort herom. Kong Olaf plejede ofte at tale med Dag, og spurte ham om mangeslags Ting; og Alt, hvad Dag sagde, viiste sig at være sandt, enten det nu var forbigangne eller tilkommende: derfor festede Kongen megen Lid til hans Udsagn. Engang kaldte Kongen Dag til sig i Eenrum og talte om Mangt og Meget for ham; endelig kom Kongens Tale paa, hvor herlig en Mand Thore var, som gjorde dem et saa prægtigt Gjestebud. Dag yttrede ikke stort dertil, men lod dog til at give Kongen Ret i, hvad han sagde. Kongen spurte nu Dag, hvad Fejl eller Sindslyde han egentlig saa paa Thore. Dag meente, at Thore vilde være nok saa vel faren, hvad Sindelaget angik, hvis han virkelig var saadan, som Alle og Enhver kunde se; Kongen bad ham da sige, hvad han spurte ham om, og at det var hans Skyldighed. Da, Konge, sagde Dag, maa du og tillade mig at raade for Hevnen, hvis jeg skal nævne Lyden. Kongen svarede, at han ej vilde skyde sine Domme under andre Mænd, men at Dag ligefuldt maatte give ham Besked paa, hvad han spurte om. Dyrt er Drottnens Ord, svarede Dag: jeg finder den Sindslyde hos Thore, som Mange kunne have, nemlig at han er altfor begjerlig efter Gods. Er han da Tyv eller Ransmand? spurte Kongen. Nej, ikke det, svarede Dag. Hvad er da paa Ferde med ham? spurte Kongen. Dag svarer: han er bleven Drottins-Sviger, for at vinde Gods, thi han har modtaget Gaver af Knut den Mægtige for at staa dig efter Livet. Hvorledes vil du bevise det? spurte Kongen. Dag svarede: paa sin højre Arm ovenfor Albuen bærer han en diger Guldring, som Kong Knut har givet ham, og lader ingen se den. Dermed endte Kongen og Dag denne Samtale, og Kongen var meget vreed.

Da Kongen sad til Bords, og man havde drukket en Stund, saa at Alle vare lystige, men Thore gik om og saa sine Gjester til Gode, lod Kongen ham kalde til sig. Han gik da fremmenfor Bordet og lagde sine Hænder op paa dette. Kongen spurte: hvor gammel er du, Thore? Atten Aar, svarede Thore. Du er en stor og drabelig Mand til at være saa ung, Thore, sagde Kongen, idet han tog om hans høire Arm og strøg op over Albuen. Tag varligt der, sagde Thore, jeg har en Byld paa Armen. Kongen holdt Haanden stille og kjendte, at der var noget haardt derunder. Har du da ikke hørt, at jeg er Læge? sagde han, lad mig se Bylden. Thore saa, at det ikke nyttede at ville skjule Ringen, og tog den frem. Kongen spurte, om det var en Gave fra Kong Knut. Thore sagde, at det var ej at negte for. Da lod Kongen Thore gribe og sette i Jærn. Kalf gik nu til, bad om Fred for Thore og bød Penge for ham: mange Andre understøttede hans Bøn og bøde ligeledes sit Gods frem, men Kongen var saa vreed, at man ikke kunde komme til Orde med ham; han sagde, at Thore skulde have den samme Dom, som han havde tiltænkt ham. Siden lod Kongen Thore dræbe. Dette Verk vakte den største Uvilje, baade der paa Oplandene, og ikke mindre nord i Throndhjem, hvor Thore havde sin meste Slegt. Kalf tog sig ogsaa hans Drab meget nær, da Thore i Overtexten
(460) havde været hans Fostersøn. Grjotgard, Olves Søn og Thores Broder, var den ældste af dem begge; han var og den gjeveste Mand og holdt en Sveit om sig: han opholdt sig ogsaa just da paa Hedemarken. Da han hørte om Thores Drab, begyndte han at gjøre Anfald paa de Steder, hvor Kongens Mænd eller Gods fandtes, og derimellem holdt han sig i Skovene eller andre Skjulesteder. Da Kongen spurte denne Ufred, lod han udspeide, hvor Grjotgard ferdedes, og fik saaledes vide, at han havde taget sig Natte-Ophold ikke langt fra det Sted, hvor Kongen var. Kong Olaf drog strax derhen om Natten, kom did i Dagningen og slog Mande-Ring om Stuen, hvor Grjotgard og hans Mænd vare inde. Disse vaagnede ved Mandegnyet og Vaabenbraget, de grebe strax til Vaaben, og Grjotgard løb ud i Forstuen og spurte, hvo der raadede for disse Folk. Det blev ham sagt, at det var Kong Olaf selv, som nu var kommen. Grjotgard spurte, om Kongen kunde høre hans Ord. Kongen, som stod foran Døren, sagde, at Grjotgard kunde sige, hvad han vilde; jeg hører dine Ord, siger han. Ikke beder jeg om Grid, sagde Grjotgard og styrtede ud, med Skjold over Hovedet og draget Sverd i Haanden; det var endnu ikke videre lyst, og derfor saa han ikke godt. Han stak med Sverdet efter Kongen, men rammede Arnbjørn Arnesson: Stikket kom under

Brynjen og op i Bugen, saaat Arnbjørn strax fik sin Bane. Men ogsaa Grjotgard blev strax dræbt, og de fleste af hans Folk.

Efter disse Tildragelser vendte Kong Olaf om og tog atter (461) Vejen sydover til Viken. Da han kom ud til Tunsberg, sendte han Mænd fra sig i alle Sysler og krævede Leding. Med Skibe gik det da daarligt, thi der var ingen andre Skibe at faa end Bøndernes Farkoster; Folk samlede der sig nok saa vel til ham fra de nærmeste Hereder, men langvejsfra kom faa, og det viiste sig snart, at det var forbi med Indbyggernes Troskab mod Kong Olaf. Kongen sendte endeel Folk øster til Gautland efter sine Skibe og alt det Øvrige, som de havde ladet blive tilbage om Høsten. Men med disse Mænds Ferd gik det seent, thi det var ikke bedre at fare gjennem Danmark da, end om Høsten, eftersom Kong Knut havde en Hær ude om Vaaren over hele Danevældet, og havde ikke færre end tolv Hundreder (1440) Skibe. De Tidender spurtes til Norge, at Kong (462) Knut samlede en uimodstaaelig Hær i Danmark, og at han med den agtede at fare til Norge for at lægge Landet under sig. Og da dette først blev spurt, da bleve Folkene endnu verre for Kong Olaf at tage til, og han fik fra det Øjeblik af kun liden Hjelp af Bønderne. Hans Mænd talte ofte herom imellem sig. Sighvat klagede i en Vise over, at der var saa faa Folk og Skibe at faa, medens Englands mægtige Hersker udbød sine Skarer, og sagde, at det var en Skam, hvis Landsfolket lod Kongen, der selv ikke kjendte Frygt, blive hjelpeløs, men at det var Pengene, der undergrov Folkenes Troskab. Kongen holdt Hirdstevner og stundom Huusthing med alle sine Mænd og spurte dem om, hvad Raad de fandt bedst at tage til: det nytter ikke at dølge for os, sagde han, at Kong Knut vil komme og se til os i Sommer; han har en stor Hær, som I nok have spurt, men saaledes, som Sagerne nu staa, have vi liden Styrke til at møde hans Hær med, og Landsfolket lader heller ikke til at være at tro paa. Til denne Kongens Tale svarede de Mænd, til hvem han henvendte sig, forskjelligt. Sighvat skal have kvædet en Vise, hvori han yttrede, at Flugt vilde blive udlagt som Mangel paa Mod, og at Enhver i denne Tid, da Kongens Fjender uddeelte Penge, og hans Venner faldt fra, maatte bruge sig saa godt, han kunde, om end Hjelpen svigtede.

Den samme Vaar tildrog det sig paa Haalogaland, at Haarek (463) i Thjotta mindedes, at Aasmund Grankelsson havde ranet og banket hans Huuskarle. Det Skib, Haarek ejede, en Tyvesesse, flød tjeldet og tiljet foran hans Gaard, og han lod sig forlyde med, at han agtede at fare syd til Throndhjem. En Kveld gik Haarek til Skibs med sine Huuskarle og havde henved 80 Mand. De roede om Natten og kom henimod Morgenen til Grankels Gaard. De sloge

der Ring om Husene, gik siden paa og satte Ild paa Husene: der brandt Grankel inde med sine Hjemmefolk, men nogle bleve dræbte ude: i Alt bleve der 30 Mand tagne af Dage. Efter dette Verk drog Haarek hjem og sad i sit Bo. Aasmund var hos Kong Olaf, da han spurte dette, og hvad de Mænd angik, der vare paa Haalogaland, da krævede ingen af dem Bod af Haarek for dette Verk, ligesaa lidt, som han selv bod nogen Bod.

(464) Knut den Mægtige drog sin Hær sammen og styrede til Limfjorden. Men, da han var ferdig, sejlede han derfra med hele sin Hær til Norge, foor skyndeligen frem og lagde ikke til Land osten Fjorden, men sejlede lige over Folden og lagde til ved Agder. Her krævede han Thing; Bonderne kom ned og holdt Thing med Kong Knut: der blev Kong Knut tagen til Konge over hele Landet. Han satte da Mænd i Sysler og tog Gisler af Bonderne: ingen Mand mælte imod ham. Medens Knuts Hær foor udentil over Folden, var Kong Olaf i Tunsberg. Kong Knut foor nordefter langs Landet: der kom Mænd til ham fra Herederne og tilsagde ham alle deres Lydighed. Kong Knut laa nogen Tid i Eikundsund, der kom Erling Skjalgsson til ham med meget Folk. Da knyttede han og Kong Knut Venskab paany; blandt Kong Knuts Lofter til Erling var dette: at han skulde have alt Landet at raade over mellem Stad og Rygjarbit. Siden foor Kong Knut videre, og det er kortest om hans Ferd at sige, at han ikke standsede, førend han kom nord i Throndhjem og styrede ind til Nidaros. Der i Throndhjem stevnede han 8 Fylkers Thing og blev paa det Thing tagen til Konge over hele Norge. Thore Hund havde faret af Danmark med Kong Knut og var nu der tilstede; Haarek af Thjotta var ogsaa kommen der, og saavel han som Thore bleve nu gjorte til Kong Knuts Lendermænd og svore ham Troskabs-Eed. Kong Knut gav dem store Veitsler og overdrog dem Finneferden, han gav dem derforuden store Gaver. Alle de Mænd, der vilde slutte sig til ham, gav han rigeligt baade Veitsler og Løsøre og lod dem alle faa større Magt, end de før havde haft.

(465) Kong Knut havde da lagt alt Landet under sig i Norge og holdt nu et Thing, hvor der var en Mængde tilstede baade af hans egne Folk og Landets Mænd. Her gjorde han vitterligt, at han vilde give sin Frænde Haakon Jarl alt det Land at raade over, som han i denne Ferd havde vundet. Derhos ledede han sin Søn Hardeknut op i Højsædet hos sig og gav ham Kongenavn samt dermed hele Danevældet. Kong Knut tog Gisler af alle Lendermænd og Storbønder, nemlig deres Sønner eller Brødre eller andre Nærfrænder eller de Mænd, der vare dem kjærest og tyktes bedst at egne sig dertil. Paa denne Maade sikrede Kongen sig Mændenes Tro-

skab. Saasnart Haakon Jarl havde taget ved Riget i Norge, slog hans Maag Einar Thambarskelve sig i Lag med ham og tog da op alle de Veitsler, han før havde haft, da Jarlerne raadede for Landet. Kong Knut gav Einar store Gaver, bandt ham i stor Kjærlighed til sig og lovede ham, at han skulde være den største og ypperste af alle utigne Mænd i Norge, saa længe han havde Magt over Landet, men lod sig derhos forlyde med, at Einar eller hans Søn Eindride, for hans Ætts Skyld, tyktes ham bedst skikket til at bære Tignarnavn i Norge, hvis der ellers ingen Jarl var. Disse Løfter satte Einar stor Priis paa og lovede til Gjengjeld sin Troskab. Da begyndte paany Einars Hovdingskab. Thorarin Lovtunga (466)
kaldtes en Mand, han var islandsk af Herkomst, en stor Skald og havde været meget med Konger eller andre Hovdinger. Han var med Knut den Mægtige og havde digtet en Flokk [1]) om ham. Men, da Kongen fik at vide, at Thorarin kun havde digtet en Flokk om ham, blev han vreed og bod ham at kvæde ham en Draapa Dagen efter, naar han sad til Bords; hvis han ikke gjorde det, skulde han blive hængt, fordi han havde understaaet sig at digte en „Dræpling" om Kong Knut. Thorarin digtede da et Stev (Omkvæd) og satte det i Kvædet, samt tilføjede nogle Viser. Stevet lyder saaledes:

Knut verjer Grunden, som Græklands Gæter Himmeriget. [2])

Kong Knut lønnede det Kvæde med 50 Merker Sølv. Den Draapa kaldes „Hovedløsen." Thorarin digtede en anden Draapa om Kong Knut, kaldet Tog-Draapa, hvori der fortælles om denne hans nys omtalte Ferd søndenfra Danmark til Norge. Her siges der, at for den, der kvad dette, var Syn bedre end Sagn om Kong Knuts Ferd; Thorarin roser sig nemlig af, at han var i Følge med Kong Knut, da han kom til Norge.

De Mænd, som Kong Olaf havde sendt øster til Gautland efter (467)
sine Skibe, toge kun de Skibe, som tyktes dem de bedste, men brændte de øvrige; derimod havde de med sig Redskaben og al den øvrige Ejendom, der tilhørte Kongen og hans Mænd. De sejlede østenfra, da de hørte, at Kong Knut var faren nord til Norge. De sejlede vestover gjennem Øresund, saa nord til Viken, og til Kong Olaf, og bragte ham hans Skibe. Han var da endnu i Tunsberg. Da Kong Olaf hørte, at Kong Knut med sin Hær foor nord langsmed Landet, styrede han med sin Flaade ind i Oslo-Fjord og op i det Vand, der kaldes Dramn: der holdt han sig, indtil Knuts Hær var faret forbi sydefter igjen. Idet Kong Knut saaledes sejlede norden-

[1]) D. e. et mindre eller kortere Digt, der plejede at digtes om Jarler og ringere Mænd; om Konger plejede man derimod at digte længere Digte, der kaldtes „Draaper." [2]) Grækenlands Gæter, d. e. Christus.

fra langsmed Landet, holdt han Thing i hvert Fylke, og paa hvert Thing blev Landet ham tilsvoret og Gisler givne. Han foor østover Folden til Borg og holdt Thing der; Landet blev ham der tilsvoret som andensteds. Siden foor Kong Knut syd til Danmark og havde da underlagt sig Norge uden Sverdslag: han raadede nu for tre Thjodlande. Dette omtaler Hallvard Haareksblese i sit Kvad om Knut.

(468) Saasnart Kong Olaf spurte, at Kong Knut var dragen syd til Danmark, styrede han med sine Skibe ud til Tunsberg. Siden beredede han sig til at drage afsted med det Folk, der vilde følge ham, og havde da tretten Skibe. Han styrede derpaa ud efter Viken, men fik lidet saavel af Gods som af Folk; kun de fulgte ham, der beboede Øer eller Ud-Nes. Han gik ingensteds op paa Land og fik af Gods og Folk alene, hvad der kunde falde paa hans Vej. Han fandt da, at Landet var sveget fra ham. Han sejlede eftersom han fik Bør til. Dette var i Begyndelsen af Vinteren, og de fik kun seen Bør. De laa længe i Seløerne,[1]) og spurte der Tidender af de Kjøbmænd, der kom nordenfra af Landet. Det blev da sagt Kongen, at Erling Skjalgsson havde en stor Folkesamling paa Jederen, og at hans Skeid laa fuldtudrustet ved Landet, saavelsom en Mængde andre Skibe, der tilhørte Bønderne, Skuder, Langskibe og store Ro-Ferjer. Kongen sejlede videre vestover og laa en Stund i Eikundasund: der spurte man fra begge Sider til hinanden, og Erling samlede saa mange Folk til sig, som han kunde. Thomas-
(469) messe før Juul (21de December) lige i Dagningen lagde Kongen ud af Havnen, da var der en ypperlig Bør, men temmelig hvas. Han sejlede da nord langs Jederen; Vejret var vaadt, med mørke Drivskyer. Men alt eftersom Kongen sejlede der ude, gik der strax Bud til Lands over Jederen, og, da Erling fik Vished om, at Kongen kom sejlende østenfra, lod han blæse alle Mand til Skibene. Alt Folket flokkede sig da ombord og lagede sig til Striid. Men Kongens Skibe kom hurtigt nord forbi Jederen, og han tog da den indre Leed: han agtede nemlig saaledes at fare ind i Fjorden og der skaffe sig Folk og Gods. Erling sejlede efter ham med en stor Hær og en Mængde Skibe; Skibene strede hurtigt frem, da de ikke havde andet ombord end Mænd og Vaaben, men Erlings Skib gik dog meget fortere end de andre. Han lod derfor tage Rev i Sejlet og biede paa sine Folk. Da saa Kong Olaf, at Erlings Skibe halede sterkt ind paa dem, thi Kongens Skibe vare meget tunge og opsvulmede, da de havde ligget i Vandet hele Sommeren, Høsten og Vintren. Han saa ogsaa, at Folkemonen vilde blive stor, hvis

[1]) I Haandskrifterne staar der urigtigt „Solserne."

han og hans Folk skulde møde hele Erlings Hær paa een Gang. Han lod derfor raabe fra Skib til Skib, at de skulde lade Sejlene sige, men meget langsomt, og svofte den nedre Deel ind ved Haand-Rev. Dette skete, og, da man fra Erlings Skib saa det, raabte Erling til sine Krigsfolk og bod dem at sejle fortere: I seer jo, sagde han, at deres Sejl blive lavere og lavere, og at de hale undaf os. Han lod tillige Revene tage ud af Sejlet paa Skeiden, og kom snart forud for de øvrige Skibe. Kong Olaf stevnede ind (470)
i Bukn-Fjorden, og da kunde man ikke længer se til hinanden. Kongen bod siden at lægge Sejlene ned og ro frem i et trangt Sund, som der var: de lagde da Skibene sammen. Et Klippe-Nes gik frem udenfor dem, og alle Mand vare hærklædte. Erling sejlede nu henimod Sundet, og han og hans Mænd vidste ikke af, forend Kongens Hær laa for dem, og de saa, at Kongens Mænd med alle Skibene paa een Gang roede imod dem. Erlings Folk lode Sejlene falde og grebe til Vaaben, men Kongens Skibe lagde til paa alle Kanter af Skibet. Der begyndte den skarpeste Striid. Snart vendte Mandefaldet sig paa Erlings Side. Erling stod i Loftingen paa sit Skib, med Hjelm paa Hovedet, Skjold foran sig og Sverd i Haanden. Da begyndte Erlings Folk at falde, og, da Striden blev heftigere, og Kongens Mænd begyndte at gaa op paa Skeiden, faldt enhver i sit Rum. Kongen selv gik hart frem. Erlings Folk faldt saaledes til sidste Mand, at der omsider ikke stod nogen opreist paa Skeiden uden ham selv alene. Thi hverken blev der bedet synderligt om Grid, eller fik man, om man bad derom. Heller ikke kunde nogen komme paa Flugt, thi Skibe laa rundt omkring Skeiden. Der siges og, at Ingen forsøgte paa at flye. Man satte nu ind paa Erling baade fra For-Rummet og fra de andre Skibe; men Ingen kunde komme ham nær uden med Skud og enkelte Spydstik, og alle disse Spyd hugg han Odden af for dem. Han verjede sig saa prudeligen, at Ingen vidste Exempel paa, at en eneste Mand havde staaet sig saa længe mod saa mange Mænds Anfald. Men aldrig søgte han at undkomme, eller bad om Grid. Kong Olaf gik nu agter i For-Rummet og saa, hvad Erling tog sig for. Kongen talte til ham og sagde: du sætter ret Aasynet mod os idag, Erling! Aasyn til Aasyn skulle Ørnene hugges, svarede Erling. Da sagde Kongen: vil du gaa mig til Haande, Erling? Det vil jeg, sagde han, tog Hjelmen af Hovedet, lagde Sverdet og Skjoldet ned og gik frem i For-Rummet. Kongen stak Øxespidsen i Kindet paa ham, sigende: merke skal man Drottins-Svigeren. Da lob Aslak Fitjaskalle til og hugg Erling med en Øxe i Hovedet, saaat den stod ned i Hjernen; det var strax Banesaar. Kong Olaf sagde da til Aslak: du skulde have en Ulykke for dit Hugg: nu hugg

du Norge af min Haand. Aslak svarer: det er ilde, Konge, hvis du skulde have Meen af dette Hugg; jeg tænkte just nu at hugge Norge i din Haand; men har jeg herved gjort dig Skade, og veed du mig Utak for dette Verk, da har i alle Fald ikke jeg vundet noget derved, thi jeg faar vel saa mange Mænds Fjendskab for dette, at jeg heller kan trænge til Eders Beskyttelse og Venskab. Kongen siger, at saa skulde det være. Siden bød Kongen hver Mand at gaa paa sit Skib og skynde sig bort, saa fort de kunde. Vi ville ikke plyndre de Faldne, siger han, og Enhver faar have, hvad han har faaet. Just som de vare ferdige, kom Bøndernes Flaade sejlende søndenfra ind i Sundet. Men det gik her, som ofte, naar Krigsfolk lide stor Skade og miste sine Høvdinger, at, om de end udgjøre en stor Styrke, blive de raadløse uden Høvding. Ingen af Erlings Sønner var der, og der blev saaledes intet af noget Angreb fra Bøndernes Side. Kongen sejlede sin Vej nordefter, men Bønderne toge Erlings Liig, stellede om det og førte det hjem til Sola, saavelsom hele Valen, som der havde falden. Erling blev meget begrædt, og man har sagt, at Erling Skjalgsson har været den gjæveste og mægtigste Mand i Norge af alle dem, der ikke bare større Tignar-Navn. Sighvat Skald var bleven tilbage i Viken og hørte der denne Tidende. Han var en særdeles Ven af Erling og havde faaet Gaver af ham og været hos ham. Sighvat digtede en Flokk om Erlings Fald, hvori alt det her omtalte berøres. Sighvat omtaler her og, at Aslak havde meget utilbørligt yppet Frændedrab.

(471) Af Erlings Sønner vare nogle nord i Throndhjem hos Haakon Jarl, nogle nord paa Hordaland, nogle inde i Fjordene for at samle Folk. Da Erlings Fald spurtes, fulgte der med denne Fortælling et Udbud heelt østenfra over Agder, Rogaland og Hordaland. Der blev en Hær buden ud, og blev meget talrig: denne Hær foor med Erlings Sønner nord efter Kong Olaf. Da Kong Olaf foor fra Slaget med Erling, sejlede han nord igjennem Sundene; da var Dagen næsten omme. Der siges, at han da digtede en Vise om alt dette, hvori han tilkjendegav sin Tilfredshed over, at hans Fjender havde lidt saa stort Tab. Kongen drog siden nordefter langs Landet med sit Krigsfolk. Han fik da fuld Besked om, hvorledes Bønderne havde flokket sig sammen. Hos Olaf var der da mange Lendermænd, blandt dem alle Arnessønnerne. Dette omtaler Bjarne Guldbraa-Skald i det Kvæde, han digtede om Kalf Arnesson. Kong Olaf foor, indtil han kom til Stad, og lagde ind til Herverne. Her spurte han den Tidende, at Haakon Jarl havde en stor Hær i Throndhjem. Siden raadførte Kongen sig med sine Mænd. Kalf Arnesson opmuntrede meget til at søge til Thrond-

hjem og stride med Haakon Jarl, skjønt Folkemonen var stor. Dette Raad understøttede mange Andre, men Nogle fraraadede det; man lod det da komme an paa Kongens Bestemmelse. Kong Olaf sty- (472)
rede da ind til Steinavaag og laa der om Natten. Men Aslak Fitjaskalle styrede med sit Skib ind til Borgund, der blev han om Natten; Vigleik Arnesson var der for ham. Om Morgenen, da Aslak vilde gaa til sit Skib, anfaldt Vigleik ham for at hevne Erling; der faldt Aslak. Da kom nogle af Kongens Hirdmænd, der havde siddet hjemme om Sommeren, til ham nordenfra Freko-Sund og meldte Kongen den Tidende, at Haakon Jarl og mange Lendermænd med ham vare komne om Kvelden til Frekosund med en Mængde Folk, i den Hensigt at tage Kongen og hans Folk af Dage, hvis de kunde komme til. Kongen sendte sine Mænd op paa et Fjeld der i Nærheden, men, da de kom op paa Fjeldet, saa de nord til Bjarno, at der kom en stor Hær og mange Skibe nordenfra; de skyndte sig ned igjen og sagde til Kongen, at Hæren kom nordenfra. Kongen laa der med tolv Skibe. Siden lod han blæse; da bleve Tjeldene tagne ned, og de toge til Aarerne. Da de vare ganske ferdige og lagde ud af Havnen, kom Bondehæren farende nordenomkring Thjotande med 25 Skibe. Da stevnede Kongen indenfor Nyrve, ind om Hundsver. Da Kong Olaf kom lige ud for Borgund, kom ogsaa det Skib imod ham, som Aslak havde haft, og, da Folkene ombord traf Kong Olaf, sagde de ham, hvad de havde at melde, nemlig at Vigleik Arnesson havde dræbt Aslak Fitjaskalle, fordi han havde dræbt Erling Skjalgsson; Kongen lod ilde over denne Tidende, men kunde dog ikke forhale sin Ferd for Ufredens Skyld, og foor da indom Vegsund og Skottet. Da skiltes nogle af hans Folk fra ham, blandt dem Kalf Arnesson og mange andre Lendermænd og Skibsstyrere, og styrede Jarlen imode. Men Kong Olaf fortsatte sin Reise og standsede ikke, forend han kom ind i Todrarfjord og lagde til i Valdalen. Der gik han af sine Skibe, som da kun vare fem i Tallet, satte dem op der og lod Sejl og Redskab forvare. Siden satte han Landtjeld der paa Oren paa et Sted, som heder Sylte, hvor der er fagre Volde, og reiste et Kors der paa Oren. En Bonde ved Navn Bruse boede da paa Murin; han var Hovding over Dalen. Siden kom Bruse og mange andre Bonder ned til Kong Olaf og modtoge ham godt, som han og fortjente. Han viiste sig ogsaa bliid mod deres venlige Modtagelse. Kongen spurte da, om det var fremkommeligt der op fra Dalen over til Lesje. Bruse sagde ham, at der var en Urd der i Dalen, som hed Skjervs-Urden, hvor hverken Folk eller Heste kunde komme frem. Kong Olaf svarede ham: vi faar dog forsoge, Bonde; det gaar, som Gud vil: kommer nu her i Morgen med Eders Heste og ude-

bliver heller ikke selv, saa ville vi se, hvorledes det har sig, naar vi komme til Urden, om vi se noget Snit til at komme derover med
(473) Heste eller Folk. Da Dagen kom, droge Bønderne ned med sine Øg, saaledes som Kongen havde sagt dem til: alt Gods og alle Klæder bleve da befordrede paa Øgene, men alt Folket og Kongen selv gik. Han gik indtil han kom til det Sted, der heder Krossbrekka, og hvilede sig, da han kom op paa Brekken. Han saa ned paa Fjæren og sagde: en møjefuld Ferd have mine Lendermænd forvoldt mig, som nu have skiftet Troskab, efterat de en Stund have været mine Venner og fuldbetroede Mænd. Der staar nu to Kors paa Brekken, hvor Kongen sad. Kongen steeg da op paa en Hest og reed op efter Dalen, uden at standse, forend de kom til Urden. Da spurte Kongen Bruse, om der var noget Sel der i Nærheden, hvor de kunde have Tilhold i. Han sagde, at der var. Kongen lod sætte sit Landtjeld op og var deri om Natten. Men om Morgenen bad Kongen dem fare til Urden og friste, om de kunde faa banet en Vej over Urden. Da fore de til, men Kongen sad hjemme i Landtjeldet. Om Aftenen kom Kongens Hirdmænd og Bønderne hjem til ham og sagde, at de havde haft stor Møje uden at udrette noget: de sagde, at der aldrig vilde kunne komme eller lægges nogen Vej derover, og de vare der ogsaa den anden Nat. Kongen tilbragte hele Natten i Bønner, og, saasnart han fandt, at det dagedes, bød han sine Mænd fare til Urden og atter friste, om de kunde faa lagt en Vej over Urden. De fore derhen, skjønt heelt nødigt; de sagde, at de vist ikke fik udrettet noget. Men, da de vare borte, kom den Mand til Kongen, som stod for Levnetsmidlerne, og sagde, at der ikke var flere Madvarer tilbage end to Stykker Slagtekvæg; men du, Konge, har tre Hundreder (360) af dine egne Folk, og hundrede (120) Bønder. Da sagde Kongen, at han skulde lade alle Kjedler op og i hver Kjedel lade noget af Slagtet: saaledes skete det; men Kongen gik til og gjorde Korsets Tegn derover og bad dem gjøre Maden ferdig. Men Kongen gik selv til Skjervs-Urden, hvor de skulde rydde Vejen. Da Kongen kom did, sad de alle og vare ganske mødige af at arbeide. Da sagde Bruse: jeg sagde Eder før, Konge, at det ikke nyttede at gjøre noget ved denne Urd, men I vilde ikke tro mig. Siden lagde Kongen sin Kappe af sig og sagde, at de skulde gaa til Urden. Dette skete, og da flyttede tyve Mænd de Stene, hvorhen de vilde, som forhen ikke 120 Mænd kunde flytte af Stedet; og midt paa Dagen var Vejen ryddet, saaat den var fremkommelig baade for Mænd og Heste med Kløv, ikke verre end paa slette Volden. Siden drog Kongen ned igjen til det Sted, hvor Maden var, og som nu heder Olafsheller; der er en Kilde der i Nærheden af Helleren, og i den toede Kongen sig. Naar

Bosæ bliver sygt for Folk i Dalen og drikker af det Vand, bliver det bedre for sin Sygdom. Siden gik Kongen og alle de øvrige at spise, og, da Kongen var mæt, spurte han efter, om der var noget Seter der i Dalen op fra Urden og nær Fjeldet, hvor de kunde holde til om Natten. Bruse siger: der er nogle Setre, der hede Grøninger, men intet Menneske kan være der om Natten for Trolde og Meenvætter, som gaa der ved Setret. Kongen sagde dog, at de skulde drage videre, og at han vilde være der om Natten paa Setret. Da kom den Mand til ham, som stod for Madforraadet, og sagde, at der fandtes en ustyrtelig Mængde Mad, og at han ikke vidste, hvorfra den var kommen. Kongen takkede Gud for sin Sending og lod Manden gjøre Byrder af Mad for de Bønder, der skulde ned efter Dalen, men var paa Setret om Natten. Ved Midnatstid, da man laa og sov, lød det meget fælt ude paa Stødlen, og man hørte de Ord, som den Vætt sagde: Kong Olafs Bønner brænde mig nu, saaat jeg ikke længer kan være paa mine Hybeler: jeg maa nu flytte bort og kommer aldrig mere paa denne Stødl. Men om Morgenen, da Folk vaagnede, drog Kongen til Fjelds og sagde til Bruse: her skal man nu gjøre en Bo (Gaard), og den Bonde, her bor, vil altid have Fremgang: aldrig skal Kornet fryse her, om det end fryser baade ovenfor og nedenfor. Derpaa kom Kong Olaf over Fjeldet og kom frem i Einbu, og var der om Natten. Da havde Kong Olaf været Konge i Norge i 15 Vintre, med den Vinter, han og Svein Jarl vare begge paa een Gang i Landet, og denne sidste, om hvilken der nu en Tid er fortalt, og som allerede var leden frem over Julen, da han forlod sine Skibe og gik op paa Land, saaledes som nys var sagt. Denne Tidsregning for hans Kongedømme skrev allerførst Are Thorgilsson den Frode, der baade var sandsigende, havde godt Minde og var saa gammel, at han mindedes og havde faaet Beretninger fra de Mænd, der igjen vare saa gamle, at de for sin Alders Skyld kunde mindes disse Tidender, saaledes som han selv har sagt i sine Bøger og nævnt de Mænd, af hvilke han havde faaet sin Kundskab. Det almindelige Sagn er, at Olaf var 15 Vintre Konge over Norge, førend han faldt, men de, som sige saaledes, regne den Vinter til Svein Jarls Rige, som denne sidste tilbragte i Landet, thi Olaf var siden i femten Aar Konge, medens han levede.

Da Kong Olaf havde været om Natten paa Lesja, foor han (474) med sine Folk Dag efter Dag, først til Gudbrandsdalene og derfra ud paa Hedemarken. Da viiste det sig, hvo der var hans Venner, thi de fulgte ham fremdeles, medens de, der havde tjent ham med mindre Troskab, skilte sig fra ham, og Andre vendte sig ligefrem til Uvenskab og fuldt Fjendskab imod ham, saaledes som det viiste sig.

Det var især at merke paa mange Oplændinger, at de syntes ilde om Thores Drab, saaledes som det før er omtalt. Kong Olaf gav mange af sine Mænd Hjemlov, dem som havde Bo og Børn at sørge for, thi det tyktes usikkert, hvorvidt der var nogen Fred at vente for de Mænds Huus og Ejendom, der droge af Landet med Kongen. Kongen gjorde det da vitterligt for sine Venner, at det nu var hans Agt at fare bort fra Landet, først øster i Sviavelde og saa tage sin Beslutning, hvor han dernæst vilde drage hen. Men han bad sine Venner ikke tvivle paa, at han nok agtede at vende tilbage til Landet og søge at gjenvinde sit Rige, hvis Gud forundte ham saa langt Liv; det bares ham for, sagde han, som om alt Folket i Norge endnu skulde blive tjenestebundet til ham. Jeg har den Formodning, sagde han endvidere, at Haakon Jarl kun en liden Stund vil have Magt over Norge, og Mange ville heller ikke finde det saa underligt, thi Haakon Jarl er allerede engang før kommen tilkort i Lykke mod mig. Men der er vist kun Faa, der ville tro, hvad jeg her siger om mine Anelser angaaende Knut den Mægtige: at han inden faa Aar vil være død og hele hans Velde forbi; der vil heller ikke blive nogen Fremgang med hans Stamme, hvis det gaar saaledes, som mine Ord tyde hen paa. Da Kongen endte sin Tale, gjorde hans Mænd sig reiseferdige, og Kongen tog med de Folk, der da fulgte ham, Vejen øster til Eidskogen. Da vare med ham Dronning Astrid, Ulfhild, deres Datter, Magnus, Kong Olafs Søn, Ragnvald Brusesson, Arnessønnerne Thorberg, Finn og Arne, og end flere Lendermænd: han havde udvalgte Mænd om sig. Bjørn Stallare fik Hjemlov; han vendte om og drog hjem til sit Bo. Mange andre af Kongens Venner droge ligeledes hjem til sit Bo med hans Tilladelse. Kongen bad dem, at de skulde lade ham vide, om der skete noget saadant i Landet, som det var af Vigtighed for ham at vide. Derefter begav Kongen sig paa Vejen.

(475) Om Kong Olafs Ferd er dette at fortælle, at han drog først fra Norge øst over Eidskogen, til Vermeland, derpaa ud i Vatsbu, og derfra over den Skov, hvor Vejen gaar, til han kom frem i Nærike; der fandt han for sig en riig og mægtig Mand ved Navn Sigtrygg. Ivar heed hans Søn, som siden blev en gjev Mand; Kong Olaf blev der om Vaaren hos Sigtrygg. Da det leed mod Sommeren, beredede Kongen sig til at drage videre og fik sig Skibe; om Sommeren reiste han afsted og standsede ej, førend han kom øster i Gardarike, til Kong Jarisleif og hans Dronning Ingegerd, men Dronning Astrid og Kongens Datter Ulfhild bleve tilbage i Sverige; derimod havde Kongen sin Søn Magnus med sig. Kong Jarisleif modtog Kong Olaf venskabeligt og tilbød ham at være hos sig og have Land der til at bestride Omkostningerne med at holde sine Folk.

Dette Tilbud modtog Kong Olaf og blev der. Saa er sagt, at Kong Olaf til enhver Tid af sit Liv var sedelig og ivrig i at bede til Gud; men siden han fandt, at hans Magt begyndte at aftage, og hans Modstandere at vinde Styrke, lagde han al sin Hu paa at gjøre Guds Tjeneste, og hindredes ikke derfra ved anden Omsorg eller det Arbeide, han tidligere havde haft at udrette; thi i den Tid, da han sad i Kongedømmet, havde han arbeidet med, hvad han fandt at være nyttigst, først at frede og frelse Landet for udenlandske Høvdingers Herredømme, siden at omvende Landsfolket til den rette Tro, og derhos at sætte Lov og Landsret. For Retfærdigheds Skyld straffede han dem, der vilde handle Uret. Hidtil havde det været (476) meget brugeligt i Norge, at Lendermænds eller mægtige Bønders Sønner føre paa Hærskibe og vandt sig Gods ved at herje baade udenlands og indenlands. Men, siden Olaf tog Kongedømmet, fredede han sit Land saaledes, at han afskaffede alle Ran der i Landet, og, om det end var mægtige Mænds Sønner, der gjorde Fredsbrud, eller hvad Kongen fandt ulovligt, lod han, saa sandt det var ham muligt at refse det, Ingen slippe med ringere Straf end Livets eller Lemmers Tab: det hjalp hverken, at man bad for dem, eller at de bød Penge for sig. Dette omtaler Sighvat i flere Viser. Han gjorde ingen Forskjel i sin Refsing mellem den Mægtige og den Ringe. Men dette tyktes Landets Mænd altfor strengt, og de opfyldtes med Fjendskab over, at de mistede sine Frænder efter Kongens retferdige Dom, hvor sande end Beskyldningerne vare. Og dette var Ophavet til den Opstand, Landets Mænd gjorde mod Kong Olaf, at de ikke kunde finde sig i hans Retferdighed. Men han vilde heller lade Kongeverdigheden fare, end Retferdigheden. Den Beskyldning, at han skulde være knap paa Penge mod sine Mænd, var ikke rigtig, thi han var overmaade gavmild mod sine Venner. Aarsagen til, at man reiste Ufred imod ham, var, at man fandt ham haard og altfor streng til at refse; derhos bød Kong Knut overvættes mange Penge frem, og Storhøvdingerne lode sig forføre derved, at han lovede enhver af dem langt større Heder og Magt, end de før havde; endelig kom dertil, at man i Norge havde særdeles Længsel efter at tage Haakon Jarl til Herre, thi han var allerede før, da han raadede for Landet, bleven overordentligt vensæl hos Landsfolket.[1]

Haakon Jarl havde styret med sin Flaade ud af Throndhjemsfjorden og faret Kong Olaf imøde syd paa Møre, saaledes som før er skrevet; men, da Kongen holdt ind i Fjordene, søgte Jarlen efter (477) ham; da kom Kalf Arnesson og flere af de Mænd, der havde skilt sig fra Kong Olaf, til ham, og Kalf blev vel modtagen. Siden styrede Jarlen ind til det Sted, hvor Kongen havde sat sine Skibe op i Todrarfjorden i Valdalen: der tog Jarlen de Skibe, der tilhørte

Kongen; han lod dem sætte ud og gjøre sejlfærdige, og der udvalgtes da Skibsstyrere efter Lodkastning. Med Jarlen var der en islandsk Mand, ved Navn Jøkul, Søn af Baard Jøkulsson fra Vatsdal. Lodden traf Jøkul til at styre Visunden, som Kong Olaf selv havde haft. Derom kvad Jøkul en Vise. Vi ville her allerede i Korthed berette, hvad der skete langt senere, at Jøkul stødte paa Kong Olafs Folk paa Gotland og blev tagen til Fange, hvorpaa Kongen lod ham føre hen at halshugges; der blev da snoet en Vond i hans Haar, og en Mand holdt i den; Jøkul satte sig ned paa en Bakke, og en Mand skulde til at hugge ham. Men da Jøkul hørte Hvinen, rettede han sig op, saaat Hugget kom i hans Hoved. Det blev dog et stort Saar; Kongen saa, at det var Banesaar, og sagde, at det kunde være nok. Jøkul blev endnu siddende og kvad en Vise om sit dybe Saar og Kongens Vrede, derpaa døde han.

(478) Kalf Arnesson fulgte med Haakon Jarl nord til Throndhjem. Jarlen bød ham til sig og foreslog ham at gaa sig til Haande, men Kalf sagde, at han først vilde fare ind til sin Gaard Egg, og siden tage sin Bestemmelse. Kalf gjorde saa. Da han kom hjem, fandt han snart, at hans Kone Sigrid var heel gram i Hu: hun beklagede sig over al den Harm, Kong Olaf, som hun meente, havde forvoldt hende, idet han først lod hendes Mand Olve dræbe, og nu sidst begge hendes Sønner. Du var selv, Kalf, sagde hun, tilstede ved deres Drab, og det ventede jeg mig allersidst af dig. Kalf siger, at det var meget imod hans Vilje, at Thore blev tagen af Dage. Jeg bød, sagde han, Penge for ham, og, da Grjotgard blev dræbt, mistede jeg min Broder Arnbjørn. Det er godt, siger hun, at du har Kongen at takke for sligt, thi det kan hænde, at du vil hevne ham, om du end ikke vil hevne min Sorg. Du saa ogsaa, da din Fosterson Thore blev dræbt, hvor højt Kongen dengang agtede dig. Saadanne Harmtaler holdt hun idelig en for Kalf. Kalf svarede hende ofte vredeligen, men tilsidst gik det dog saa, at han lod sig lede af hendes Overtalelser og lovede at ville gaa Jarlen til Haande, dersom Jarlen vilde forøge hans Veitsler. Sigrid sendte Bud til Jarlen og lod ham sige, hvad det da var blevet til med Kalf. Men, saasnart Jarlen fik Vished herom, sendte han Bud til Kalf, at han skulde komme til Byen for at tale med ham. Kalf lod ikke længe vente paa sig, men foor strax efter ud til Nidaros og fandt der Haakon Jarl, som tog godt imod ham. Jarlen og han havde nu Samtale med hinanden, og det blev afgjort, at Kalf gik Jarlen til Haande og tog store Veitsler af ham. Siden drog Kalf hjem til sit Bo og havde da mest at sige inde i Throndhjem. Men, saasnart det vaaredes, gjorde han et Skib, han ejede, rede, og, strax han var ferdig, sejlede han ud i Havet og styrede vester til England, thi han

havde spurt om Kong Knut, at han sejlede tidligt om Vaaren fra Danmark vester til England. Da havde Kong Knut givet Harald, Thorkel Hojes Søn, Jarldom i Danmark. Kalf Arnesson opsøgte Kong Knut, saasnart han kom til England. Dette omtaler Bjarne Guldbraa-Skald i sit Kvad. Da Kalf kom til Kong Knut, modtog denne ham overvettes vel og havde flere Samtaler med ham. I disse bad han ham blandt Andet om at forbinde sig til at faa Folket til at reise sig mod Olaf Digre, hvis denne søgte tilbage til Landet: jeg, sagde Kongen, skal da give dig Jarldom og lade dig raade for Norge, men Haakon, min Frænde, skal fare til mig, og det passer sig bedst for ham, thi han er saa redelig, at jeg tror, han ikke vilde skyde saa meget som et eneste Skaft mod Kong Olaf, hvis denne søgte tilbage i Landet. Kalf lyttede til, hvad Kong Knut sagde, og blev meget lysten efter Jarleverdigheden. Denne Aftale stadfestedes nu mellem Kong Knut og Kalf, som derefter beredede sig til at reise hjem igjen. Ved Afskeden gav Kong Knut ham hæderlige Gaver. Dette omtaler Skalden Bjarne. Kalf drog siden tilbage til Norge og kom hjem til sit Bo. Samme Sommer foor (479)
Haakon Jarl af Landet og vester til England. Da han kom did, modtog Kong Knut ham venligt. Jarlen havde en Festemo der i England og reiste for at besøge hende. Han vilde gjøre sit Bryllup i Norge, men anskaffede sig i England de Sager, der tyktes ham vanskeligst at faa i Norge. Om Høsten beredede han sig til Hjemferden, men blev temmelig seent ferdig: han sejlede da til Havs, men om hans Ferd er det at sige, at Skibet gik under, og ingen levende Sjæl kom derfra. Nogle sige, at Skibet havde været seet nordenfor Katanes en Aften i en svær Storm, der stod ud ad Pettlandsfjorden: de, der holde paa dette, sige, at Skibet maa være drevet ned i Svelgen[1]), men kun dette veed man med Visbed, at Haakon Jarl omkom i Havet, og at intet af, hvad der var paa Skibet, kom i Land. Samme Høst kom Kjøbmænd til Norge og sagde disse Tidender, der saaledes bleve baarne om i Landet, at man antog, at Jarlen var omkommen; men Alle vidste idetmindste dette, at han hverken kom til Norge eller til England denne Høst. Saaledes var da Landet høvdingeløst om Vintren.

Bjørn Stallare sad hjemme i sit Bo, siden han havde forladt (480)
Kong Olaf. Bjørn var en navnkundig Mand, og det spurtes snart videnom, at han havde sat sig ned i Ro: det spurte saavel Haakon Jarl som de øvrige Høvdinger. Siden sendte de Mænd og Budsendinger til Bjørn, og, da Sendemændene kom til ham, tog han

[1]) En farlig Strømhvirvel i Pettlandsfjorden, mellem Katanes og Orknøerne; den kaldes endnu „Swelchie“.

godt imod dem. Siden kaldte han dem til Samtale med sig og spurte dem efter deres Ærender. Deres Formand sagde, at de havde Hilsen til ham fra Kong Knut og Haakon Jarl og end flere Høvdinger; dertilmed, siger han, har Kong Knut hørt mangt og meget om dig, og om at du længe har fulgt Olaf Digre, men været en stor Uven af Kong Knut, hvilket tykkes ham ilde, thi han vil være din Ven, som alle andre duende Mænds, saasnart du vil lade af med at elske Olaf og blive hans Uven. Du har nu intet andet Valg, end at henvende dig om Trøst og Venskab der, hvor den er klækkeligst at faa, og hvor alle Mænd i Verdens Nordhalve nu gjøre sig en Ære af at søge den: I, der have fulgt Kong Olaf den Digre, kunne nu se til, hvorledes han har forladt Eder uden mindste Beskyttelse mod Kong Knut og hans Mænd, skjønt I herjede hans Land og dræbte hans Venner forleden Sommer. Du maa saameget mere modtage med Tak, at Kongen byder dig sit Venskab, som det jo var rimeligere, at du bønfaldt derom, eller bød Penge til. Da Manden havde endt sin Tale, svarede Bjørn: jeg vil nu sidde roligt hjemme og ikke tjene Høvdinger. Sendemanden svarer: saadanne Mænd som du, passe just til Kongens Tjeneste, og jeg kan sige dig, at du har to Kaar at velje imellem, enten at fare utlæg af dine Ejendomme, saaledes som Olaf selv, Eders Fælligsmand, farer, eller og, hvad der dog maa tykkes dig fordeelagtigere, at modtage Kong Knuts og Haakon Jarls Venskab, blive deres Mand, og give din Tro derpaa: tag her din Sold: i det samme veldte han engelske Sølvpenge ud af en stor Pung. Bjørn var begjerlig efter Penge, og meget gjerrig; da han saa Sølvet, taug han stille og tænkte ved sig selv over, hvad han skulde beslutte sig til: han syntes, det var svært at skulle give Slip paa sine Ejendomme, men fandt det ikke rimeligt, at Kong Olaf vilde faa nogen Opreisning i Norge. Da Sendemanden saa, at Bjørns Hu bevægedes ved Synet af Pengene, kastede han to digre Guldringe frem og sagde: tag nu mod Pengene, Bjørn, og sverj Eden til Kong Knut; jeg lover dig, at disse Penge ville være en Ubetydelighed i Sammenligning med, hvad du faar, naar du indfinder dig hos Kong Knut selv. Og formedelst Mængden af Pengene og de fagre Løfter og de store Gaver, blev han betagen af Pengebegjerlighed, saaat han tog Pengene og gik siden Kong Knut og Haakon Jarl til Haande og svoor dem Troskabs-
(481) eed. Derpaa droge Sendemændene bort. Men siden spurte Bjørn Stallare den Tidende, som fortaltes, at Haakon Jarl var omkommen. Da vendte sig snart hans Sind, og han angrede meget, at han havde brudt sin Troskab mod Kong Olaf. Han meente da, at han ikke længer var bunden ved sine Løfter om Lydighed mod Haakon Jarl. Han tyktes ogsaa, at der nu virkelig var nogen Udsigt til Fremgang

for Kong Olaf, om han kom til Norge, siden Landet laa hovdingeløst for ham. Bjørn gjør sig da reiseferdig i al Hast og havde nogle Mænd med sig; han foor Nat og Dag, til Hest hvor dette kunde ske, til Skibs, hvor det saaledes faldt sig: han standsede ikke, forend han om Vinteren ved Juletid kom oster i Gardarike til Kong Olaf. Kongen blev overmaade glad, da Bjorn kom til ham, og han spurte ham om mange Tidender nord fra Norge. Bjorn sagde, at Jarlen var omkommen og Landet for Djeblikket hovdingeloſt. Ved disse Tidender bleve de Mænd heel glade, der havde fulgt Kong Olaf fra Norge, og der havde haft Ejendomme, Frænder og Venner; store Landmoner lokkede dem nu til Hjemferden. Mange andre Tidender sagde Bjorn Kongen fra Norge, hvilke han var meget nysgjerrig efter at erfare. Derpaa spurte Kongen efter sine Venner, hvorvidt de bevarede Troskaben imod ham. Bjørn sagde, at det var heel forskjelligt. I det samme stod han op, faldt ned for Kongens Fodder, tog om hans Fod og sagde: Alt i Guds og Eders Vold, Herre, jeg har modtaget Penge af Knuts Mænd og svoret dem Troskabseed, men nu vil jeg folge dig og ikke skilles fra dig, medens vi begge ere i Live. Kongen svarer: staa du op Bjorn, min Tilgivelse har du; bod dette mod Gud: jeg kan jo skjonne, at der nu kun maa være faa Mænd i Norge, som bevare Troskaben mod mig, naar slige Mænd som du svigte: det er og sandt, at de ikke have godt ved at gjore, da jeg er langt borte, og mine Fjender true dem med Ufred. Bjørn siger nu fra, hvilke der især lagde Vind paa at reise Fjendskab og Ufred mod Kongen og hans Mænd; som saadanne nævnte han Erlings Sonner paa Jederen og andre deres Frænder, Einar Thambarskelve, Kalf Arnesson, Thore Hund og Haarek af Thjotta.

Lige siden Kong Olaf kom til Gardarike, havde han mange (482)
Betænkninger og grublede over, hvad Raad han skulde tage. Kong Jarisleif og Dronning Ingegerd tilbode Kong Olaf at være hos dem og tage Bestyrelsen over det Rige, som heder Bulgaria: det er en Deel af Gardarike, og Folket der i Landet var hedensk. Kong Olaf overvejede dette Tilbud forst for sig selv; men, da han bar det frem for sine Mænd, fraraadede alle ham at slaa sig ned der, men opmuntrede ham derimod til at vende tilbage til Norge til sit Rige. Kongen var endvidere i Beraad med at nedlægge sin Kongeverdighed og fare ud til Jorsale eller andre hellige Steder og gaa i Kloster. Men hans Hu kom dog idelig tilbage paa den Tanke, om det ikke skulde lade sig gjore for ham at vinde sit Rige i Norge tilbage. Idet han nu overvejede dette, mindtes han, at i de forste ti Aar af hans Kongedomme gik alle Ting let og onskeligt for ham, men siden faldt ethvert Foretagende ham haardt, tungt og vanskeligt, og enhver Prove af Lykken gik ham imod. Han tvivlede der-

for om, hvorvidt det var forstandigt at stole saa meget paa Lykken, at han med saa liden Styrke skulde vove sig imod sine Fjender, efterat hele Folkehoben havde slaaet sig til at gjøre ham Modstand. Saadanne Bekymringer havde han ofte og henskød sin Sag til Gud, bedende ham at lade det komme op, som han fandt gavnligst. Han tænkte frem og tilbage herpaa og vidste ikke, hvad han skulde bestemme sig til, thi han syntes at se den visse Undergang i, hvad
(483) han end faldt paa. En Nat hendte det sig, at Kongen laa i sin Seng og længe ikke kunde sove, da han tænkte over alle sine Forehavender og havde store Bekymringer i sit Sind. Men, da hans Hu blev meget modig, sank der imod Dagen en Søvn over ham, dog ikke dybere, end at han troede sig at vaage og se Alt, hvad der gik for sig i Huset. Han saa da en stor og veldigt udseende Mand, med en prægtig Klædning, staa foran Sengen, og han troede at forstaa, at det maatte være Kong Olaf Tryggvesson. Manden sagde til ham: er du nu saa syg i Hu af Uvished om, hvad Beslutning du skal tage? Det tykkes mig underligt, at du kan gruble saa længe frem og tilbage herover, saavelsom at du agter at nedlægge den Kongeverdighed, Gud har givet dig, eller at forblive her og modtage et Rige af udenlandske og ukjendte Konger: far du heller tilbage til dit Rige, som du har taget i Arv og længe raadet for med den Bistand, Gud forundte dig; og lad ikke dine Undermænd rane det fra dig. Det er en Konges Heder at sejre over sine Uvenner, og en ærefuld Død at falde i Slag tilligemed sine Krigsmænd. Eller tvivler du maaske om, hvorvidt du har Retten paa din Side i Eders Tvist? det skal du ikke gjøre at frakjende dig selv din Ret; søg du kun djerveligen tilbage til Landet, og Gud selv skal bære dig Vidne om, at det er din Ejendom. Da Kongen vaagnede, forekom det ham, som han endnu saa Skuldrene paa Manden, idet han gik bort. Fra dette Øjeblik af herdede han sin Hu og fattede den faste og urokkelige Beslutning at fare tilbage til Norge, hvad han og før havde haft mest Lyst til, og som han fandt, at alle hans Mænd helst ønskede. Han tænkte da og som saa, at Landet nu var let at vinde, siden det var høvdingeløst, saaledes som han nys havde hørt; han troede, at, om han selv kom til, vilde endnu mange slutte sig til ham og staa ham bi. Da Kongen kundgjorde denne Beslutning for sine Mænd, modtoge alle denne Kundgjørelse med Tak.

(484) Der fortælles, at, medens Kong Olaf opholdt sig i Gardarike, tildrog det sig, at en anseet Enkes Søn fik en stor Halsbyld, der tog saaledes til, at Drengen ikke kunde faa nogen Mad ned, og at man ventede hans Død. Moderen gik til Dronning Ingegerd, som hun var bekjendt med, og viiste hende Drengen. Dronningen sagde,

at hun ikke vidste noget Lægemiddel, men, sagde hun, gaa til Kong Olaf, han er den bedste Læge her, og bed ham føle med Hænderne paa Drengens Meen; hils ham fra mig, om han ellers ikke vil. Hun gjorde, som Dronningen sagde. Da hun fandt Kongen, sagde hun ham, at hendes Søn var nær ved at dø af en Halsbyld, og bad ham føle med Hænderne paa Bylden. Men Kongen sagde, at han ej var nogen Læge, og bad hende at henvende sig til en saadan. Da sagde hun, at Dronningen havde viist hende til ham; hun bad mig, sagde hun, hilse fra hende, at I maatte anvende, hvad Lægedom I kjendte, hun sagde, at du var den bedste Læge her i Staden. Da tog Kongen til, følte med Hænderne om Drengens Hals og tuklede meget længe paa Bylden med sine Hænder, indtil Drengen rørte Munden; da tog Kongen Brød og brød det i Stykker og lagde Stykkerne i Kors i sin Haand; siden lagde han dem i Munden paa Drengen og lod ham svelge dem ned. Fra dette Øjeblik ophørte al Verk i Bylden, og om faa Dage var Drengen aldeles frisk. Hans Moder blev meget glad, saavelsom alle hans øvrige Frænder og Bekjendte. I Førstningen betragtede man nu dette kun saaledes, som om Kong Olaf havde særdeles gode Lægehænder, efter hvad man nemlig plejer at sige om de Mænd, der med Held udøve Lægekunsten, at de have gode Hænder. Men siden det blev almindeligt bekjendt, at han gjorde Jertein, blev dette anseet for et sandt Jertein.

Det tildrog sig paa en Søndag, at Kong Olaf sad til Bords (485)
i sit Højsæde og var falden i saa dybe Tanker, at han ikke erindrede Tiden; han havde en Kniv i den ene Haand og i den anden et lidet Stykke Træ, af hvilket han telgjede nogle Spaaner. En Skutilsvein stod foran ham og holdt et Bordkar: han saa, hvad Kongen gjorde og kunde skjønne, at han tænkte paa noget ganske andet; han sagde da: imorgen er det Mandag, Herre. Kongen saa op paa ham, da han hørte dette, og kom da i Hu, hvad han havde gjort. Siden bad han, at man skulde bringe ham et tændt Lys, derpaa sopede han alle de Spaaner, han havde telgjet, sammen i sin hule Haand, satte Luen til, og lod dem brænde i Haanden. Deraf kunde man se, at han vilde fast overholde Lov og Budord og ikke vilde overtræde, hvad han vidste var rettest at gjøre.

Da Kong Olaf havde fattet den Beslutning at begive sig paa (486)
Hjemvejen, meddeelte han den til Kong Jarisleif og Dronning Ingegerd. De fraraadte ham dette Tog og sagde, at han i deres Rige skulde faa det Velde, der tyktes sømmeligt for ham, men bade ham endelig ikke fare i sine Fjenders Vold med saa liden Styrke, som han havde om sig. Da sagde Olaf dem sin Drøm og det med, at han troede det at være Guds Beskikkelse. Men, da de

fandt, at Kongen var fast besluttet paa at vende tilbage til Norge, da tilbode de ham al den Bistand til Reisen, som han vilde modtage af dem. Kongen takkede dem med fagre Ord for deres Godvilje og sagde, at han gladeligen vilde modtage af dem Alt, hvad
(487) han behovede til sin Ferd. Strax over Juul gjorde Kong Olaf sig rede og havde henved to Hundreder (240) af sine egne Mænd; Kong Jarisleif skaffede dem alle Heste og alt andet, hvad de behovede til denne Reise. Da han var ferdig, drog han afsted. Kong Jarisleif og Dronning Ingegerd viiste ham ved Afskeden megen Heder, og sin Son Magnus lod han blive tilbage der hos Kongen. Kong Olaf drog da østerfra, først paa de frosne Elve og Vande lige ud til Havet; da det vaaredes, og Isen lostes, gjorde de sine Skibe rede; da de vare ferdige hermed og fik Bor, sejlede de afsted, og deres Ferd gik heldigt. Kong Olaf landede med sine Skibe ved Gotland; der spurte han Tidender baade fra Sverige og Danmark og lige fra Norge. Her fik han da sikker Underretning om, at Haakon Jarl var omkommen, men Landet i Norge hovdingeløst. Kongen og hans Mænd fattede da de bedste Forhaabninger om sin Ferd. De sejlede videre, saasnart de fik Bor, og styrede til Svithjod. Kongen lagde med sine Skibe ind i Logen og styrede op i Landet til Aaroos, siden sendte han Mænd til Anund Sviakonge og lagde Stevne med ham. Kong Anund blev glad ved sin Maags Ordsending og drog ned at mode Kong Olaf, saaledes som denne havde sendt Bud om. Til Kong Olaf kom da og Dronning Astrid med de Mænd, der havde fulgt hende. Der blev da et glædeligt Møde mellem alle disse, og Sviakongen modtog venligt sin Maag Kong Olaf, da de mødtes.

(488) Nu skulle vi sige, hvad man imidlertid tog sig for i Norge. Thore Hund havde haft Finneferd i disse to Vintre og havde hver Vinter været længe paa Fjeldet og faaet overvettes meget Gods. Han havde mangeslags Kjob med Finnerne. Han lod sig der gjore tolv Reenkofter med saa stor Trolddom, at intet Vaaben beed eller festede sig paa dem, langt mindre end paa en Ringbrynje; men den anden Vaar udrustede Thore et Langskib, som han ejede, og bemandede det med sine Huuskarle; han stevnede Bonderne sammen og krævede Leding, heelt op om den nordste Thinghaa; der drog han sammen en stor Mængde Folk og drog om Vaaren nordfra med alt dette Mandskab. Haarek af Thjotta gjorde sig ogsaa megen Fliid for at samle Folk og fik en betydelig Styrke draget sammen. I denne Ferd deeltog ogsaa mange flere anseede Mænd, skjont disse, der nu nævntes, ere de navnkundigste. De gjorde vitterligt, at denne nu samlede Hær skulde fare imod Kong Olaf og verje Landet for ham, om han kom østenfra.

Einar Thambarskelve havde mest at raade ude i det Throndhjemske, siden Haakon Jarls Frafald spurtes. Han meente, at han selv og hans Søn Eindride vare mest berettigede til alle de Ejendomme og Løsøre, som Jarlen havde ejet. Einar mindtes da de Løfter og Vennetaler, som Kong Knut ved Afskeden havde yttret for ham; han lod derfor udruste et godt Skib, han ejede, gik selv ombord derpaa med et stort Følge og styrede, da han var ferdig, sydefter langsmed Landet, og siden vester over Havet, uden at standse, førend han kom til England; der begav han sig strax til Kong Knut, som modtog ham godt. Siden forebragte Einar sine Ærender for Kongen og sagde, at han nu var kommen for at bede om Opfyldelsen af de Løfter, Kong Knut havde gjort ham, nemlig at han skulde bære Tigne-Navn over Norge, hvis Haakon Jarl ikke var til. Kong Knut svarede, at nu stod Sagerne anderledes; thi nu, sagde han, har jeg sendt Mænd og Jerteiner til Danmark, til min Søn Svein, med det Budskab, at jeg har lovet ham Riget i Norge; men jeg vil holde Venskab med dig, og du skal nyde de Navnbøder af mig, som du har Byrd til, nemlig at være Lendermand og have store Veitsler, samt være saa meget fremmenfor de andre Lendermænd, som du er en dygtigere Mand end de andre Lendermænd. Einar saa da, hvorledes han var faren, og hvilket Udfald hans Ærende vilde faa; han beredede sig da til Hjemferden. Men, da han nu kjendte Kongens Bestemmelse og vidste, at, hvis Kong Olaf kom østenfra, var der ikke Udsigt til, at det vilde blive fredsommeligt i Landet, faldt det ham ind, at det ikke var verd at skynde sig mere med Reisen, end som det kunde være belejligt, hvis de skulde stride mod Kong Olaf, og alligevel ingen større Forfremmelse faa end før. Einar sejlede i Havet, da han endelig var ferdig, og kom ikke til Norge, førend de Tildragelser, som skete der den Sommer, allerede havde fundet Sted. (489)

Høvdingerne i Norge havde Mænd til at passe paa, baade øster i Svithjod og syd i Danmark, om Kong Olaf skulde komme østenfra Gardarike; de fik strax spurt, saa hurtigt som Folk kunde fare, at Kong Olaf var kommen til Svithjod; men, saasnart det var sandspurt, foor Hærbud over hele Landet. Der blev stevnet Almenning ud af Folk, og en Hær samledes. De Lendermænd, som vare fra Agder og Rogaland og Hordaland, deelte sig nu hver til sin Kant, og hver af dem tyktes at faa tilstrækkelig Styrke. Erlings Sønner fra Jederen vendte sig østover med alt det Folk, der var østenfor, og vare Høvdinger for denne Hær; men Aslak af Finnø og Erlend af Gerde vendte sig nordover, og med dem de Lendermænd, der hørte hjemme nordenfor dem. Disse, som nu ere nævnte, havde alle svoret Kong Knut Troskabs-Eed og lovet at tage Kong (490)

(491) Olaf af Dage, hvis de kunde komme til. Men, da det spurtes i Norge, at Kong Olaf var kommen østenfra til Svithjod, da samledes sammen alle de af hans Venner, der vilde staa ham bi. Den fornemste Mand i denne Flok var Harald Sigurdssøn, Kong Olafs Broder: han var da femten Aar gammel, stor af Vext og næsten fuldvoxen at se til. Derforuden var der ogsaa mange andre gjæve Mænd; de havde i Alt sex Hundreder (720) Mand, da de droge fra Oplandene, og stevnede siden med denne Flok øster over Eidskogen til Vermeland. Siden stevnede de øster over de store Skoge til Svithjod og spurte sig da for, hvor Kong Olaf ferdedes.

(492) Kong Olaf var i Svithjod om Vaaren og lod derfra holde Øje med, hvad der foregik nord i Norge, men fik ikke spurt andet, end at det ikke vilde blive fredsommeligt at fare derhen, og de Mænd, der kom nordenfra, raadede ham meget fra at komme til Landet. Men han holdt fremdeles fast ved sin Beslutning at fare til Norge, og spurte Kong Anund, hvad Bistand han vilde yde ham til at vinde sit Land tilbage. Kong Anund svarer, at Sviarne vare lidet for at fare i Hærferd til Norge. Vi vide, sagde han, at Nordmændene ere haarde og store Stridsmænd og slemme at hjemsøge med Ufred. Men jeg skal strax sige dig, hvad jeg vil give dig for Hjelp; jeg skal lade dig faa fire Hundreder (480) udvalgte Mænd af mine Hirdsveiter, gode og til Striid vel skikkede Mænd; dernæst vil jeg give dig Lov til at fare gjennem mit Land og skaffe dig selv alt det Mandskab, du kan faa, og som vil følge dig. Kong Olaf modtog dette Tilbud og beredede sig til Toget. Dronning Astrid og Ulfhild, Kongens Datter, bleve tilbage i Svithjod. Da
(493) Kong Olaf nu tiltraadte Toget, kom de Folk til ham, som Sviakongen gav ham: det var fire Hundreder. Han lagde Vejen saaledes, som Sviarne kunde angive ham den: de stevnede op i Landet til de store Skoge og kom frem igjen i det Landskab, der kaldes Jarnberaland. Der kom den Flok til ham, der var dragen ham imøde fra Norge, saaledes som det her ovenfor er sagt. Han fandt her sin Broder Harald og mange andre Frænder og Venner, og det blev et meget glædeligt Gjensyn. De havde da tilsammen i Alt tolv Hundreder (1440 Mand).

(494) Dag heed en Mand, om hvem der er sagt, at han var en Søn af den Kong Ring, der var flygtet af Landet for Kong Olaf, men denne Ring, siger man, var en Søn af Dag Ringssøn, Søn af Harald den Haarfagre. Dag var Kong Olafs Frænde. Ring og hans Fader Dag havde nedsat sig i Sverige, og der faaet et Rige at raade over. Om Vaaren, da Kong Olaf var kommen østenfra til Svithjod, sendte han Bud til sin Frænde Dag og bad ham hilse, at han skulde gjøre ham Følge paa det forestaaende Tog med

al den Styrke, han havde, og, om de da vandt Norges Land, skulde Dag faa ikke mindre Rige der, end hans Forfædre havde haft før ham. Da dette Budskab kom til Dag, behagede det ham særdeles vel; han fik stor Længsel efter at drage til Norge og der tage ved det Rige, som hans Frænder før havde haft. Han svarede strax, at han skulde komme og blive med paa Toget. Dag var nemlig hastig i Ord og Raad, fremfusende og modig, men ikke forstandig. Han fik samlet næsten tolv Hundreder (1440 Mand) og begav sig afsted med denne Skare for at forene sig med Kong Olaf.

Kong Olaf sendte Bud fra sig ud i Bygderne og lod forkynde, (495) at de Mænd, der vilde skaffe sig Gods, ved at samle Bytte og plyndre paa de Gaarde, hvor Kongens Uvenner boede, skulde komme til ham og følge ham. Kong Olaf førte da sin Hær videre og drog gjennem Skogbygderne, tildeels ogsaa gjennem Ødemarker og ofte over store Vand: de droge da eller bare Skibene efter sig mellem Vandene. Der drev da en heel Mængde Folk til Kongen, Markemænd og enkelte Stimænd. Mange af de Steder, hvor han overnattede, kaldtes siden Olafsboder. Han standsede ikke, forend han kom til Jemteland. Siden foor han nord til Kjølen. Nu fordeelte hans Folk sig i Bygderne og foor meget adspredt, saalænge de endnu ikke ventede nogen Ufred. Men sædvanligviis, naar de fordeelte sig, fulgte Nordmændenes Skare med Kongen; Dag foor paa et andet Sted med sine Mænd, og Sviarne paa et tredje Sted for sig selv. Tvende Mænd ere nævnte, den ene heed Gauta- (496) Thore, den anden Afrafaste: de vare Stimænd og de største Ransmænd og havde 30 Mand med sig af sine Mager. Disse Brødre vare større og sterkere end andre Mænd, det skortede dem ikke paa Mod og Dristighed. De hørte om denne Hær, der foor gjennem Landet, der hvor de holdt til, og talte mellem hinanden om, at det var et herligt Raad at fare til Kongen, hjelpe ham i at vinde Landet og prøve, hvad de duede til, thi de havde ikke før været i ordentlige Slag, hvor Krigerne fylkedes, og de vare meget nysgjerrige efter at se Kongens Fylking. Dette Raad behagede deres Følgesvende vel; de begave sig da afsted for at finde Kongen, og, da de kom til ham, gik de frem for ham med sin Sveit. De selv og alle deres Mænd vare fuldt bevæbnede. De hilsede Kongen. Han spurte, hvad Mænd de vare. De navngave sig og sagde, at de vare der fra Egnen. Derpaa fremførte de sit Erende og tilbøde Kongen at fare med ham. Kongen svarede, at slige Mænd saa ham ud til at kunne yde godt Følgeskab; jeg har, siger han, stor Lyst til at tage ved slige Mænd; men ere I Christne? Gauta-Thore svarede, at han var hverken hedensk eller christen; alle vi Staldbrødre, sagde han, have ingen anden Tro end den, at vi tro

paa vor Kraft og Styrke og Sejrslykke: dermed have vi været fuldkommen vel tjent. Det er stor Skade, siger Kongen, at saa drabelige Mænd ikke skulde tro paa Christ, deres Skaber. Thore svarer: er der vel, Konge, i dit hele Følge nogen christen Mand, der har voxet mere om Dagen end vi to Brødre? Kongen bad dem lade sig døbe og tage ved den rette Tro. Naar I da følge mig, siger han, skal jeg gjøre Eder til meget anseede Mænd; men ville I ikke, saa faar I fare tilbage til Eders Id. Afrafaste svarede, at han ikke vilde antage Christendommen. Derpaa begave de sig bort. Da sagde Gauta-Thore: dette er en stor Skam, at denne Konge vrager vor Hjelp, det har aldrig før hendt mig paa noget Sted, at jeg ikke agtedes god nok til at gaa i Lag med andre Mænd; aldrig skal jeg dog vende tilbage paa slig Viis. De sloge sig da i Følge med andre Markemænd og fulgte med Flokken.

(497) Kong Olaf søgte nu vester til Kjølen. Men, da han kom over Kjølen og søgte vester ned efter Fjeldet, saaat Landet begyndte at blive lavere og lavere vesterud henimod Søen, og han kunde se ud over det, gik en stor Deel af Hæren foran ham, og en stor Deel efter, medens han selv reed saaledes, at der var et aabent Rum omkring ham. Han var meget stille, og ingen Mand talte til ham. Han reed saaledes længe om Dagen og saa sig kun lidet om. Da reed Biskopen til ham og talte til ham, spørgende, hvad han tænkte paa, siden han var saa stille. Thi ellers plejede Kongen at være glad og snaksom med sine Mænd paa Ferden og glædede derved alle dem, der vare ham nær. Kongen svarede med megen Bekymring: underlige Ting have nu en Stund baarets for mig. Jeg saa nu ud over Norge, idet jeg lod Øjet fare vester fra Fjeldet; det kom mig da i Hu, at jeg havde været mangen Dag glad i det Land. Jeg havde da det Syn, at jeg saa ud over hele Throndhjem, og strax efter over hele Norge, og, jo længere dette Syn stod for mine Øjne, desto videre saa jeg, heelt indtil jeg saa ud over al Verden, baade Land og Sø. Jeg kjendte nøje alle de Steder, hvor jeg før havde været, og som jeg havde seet, men ligesaa grant saa jeg de Steder, jeg aldrig før har seet, nogle, som jeg har hørt tale om, men ogsaa dem, jeg aldrig før har hørt omtale, baade bebyggede og ubebyggede, saa vidt som Verden naar.
(498) Biskopen siger, at dette Syn var helligt og saare merkeligt. Siden, da Kongen søgte ned af Fjeldet, laa en Gaard for dem, som heder Suul, i den øverste Bygd i Verdølafylke. Da de kom ned imod Gaarden, laa der Agre ved Vejen, og Kongen bad sine Mænd fare stille og ordentligt frem og ikke spilde Grøden for Bønderne. Dette overholdt man nok saa godt, saalænge Kongen var nær, men de Sveiter, der kom sidenefter, gave ingen Agt derpaa, og der blev

løbet saaledes over Ageren, at den traadtes ganske ned til Jorden. Den Bonde, som boede der, heed Thorgeir Flekk; han havde to næsten voxne Sønner. Thorgeir tog venligt mod Kongen og hans Mænd og bod ham al den Tjeneste, han kunde yde. Kongen takkede ham for Tilbudet og spurte ham om Tidender, hvad der nu var paa Ferde i Landet, eller om der var nogen Folkesamling imod ham der i Egnen. Thorgeir siger, at en stor Hær var samlet der i Throndhjem, og at Lendermænd vare komne der baade søndenfra Landet og nordenfra Haalogaland. Men, sagde han, jeg veed just ikke, om de agte at stevne med den Hær imod Eder eller andensteds. Siden klagede Thorgeir for Kongen over den Skade, han havde lidt, og Kongsmændenes Ustyrlighed, som havde nedbrudt og nedtraadt alle hans Agre. Kongen siger, at det var ilde, at man havde gjort ham Skade, reed siden hen til Ageren og saa nu, at den var aldeles lagt ned til Jorden. Han reed da rundt omkring den og sagde siden: jeg haaber sikkert, Bonde, at Gud vil oprette din Skade, og at Ageren vil være bedre om en Uges Tid. Og det blev virkelig den bedste Ager, som Kongen sagde. Kongen blev der om Natten og beredede sig om Morgenen til at drage videre. Han sagde, at Thorgeir Bonde skulde fare med ham, men Thorgeir bod sine Sønner til Ferden. Kongen sagde, at han skulde fare, men Drengene vilde alligevel være med, og, skjønt Kongen selv bod dem at blive tilbage, vilde de dog ej lade sig afholde fra at fare. Da vilde Hirdmændene binde dem, men, da Kongen saa det, sagde han: lad dem kun fare, de komme nok tilbage. Og saaledes gik det med dem, som Kongen sagde.

Hæren rykkede nu videre ud til Stav. Men, da Kongen kom ud paa Stavemyrene, lod han gjøre Holdt. Han fik nu sikker Efterretning om, at Bønderne droge imod ham med en Hær, og at han snart vilde komme til at holde Slag. Kongen mønstrede nu sin Hær, og der blev optaget Mandtal. Det befandtes da, at der i Hæren var ni Hundreder (1080) Hedninger. Men, da Kongen fik det at vide, bod han dem at lade sig døbe og sagde, at han ikke vilde have hedenske Mænd i Slaget med sig. Vi ville, sagde han, ikke kunne stole paa vort Folketal, men vi maa alene sætte vor Lid til Gud, thi ved hans Kraft og Miskund kunne vi faa Sejren; men jeg vil ikke blande hedenske Folk mellem mine Mænd. Da Hedningerne hørte dette, raadsloge de med hinanden, og tilsidst lode fire Hundreder (480) sig døbe, men fem Hundreder (600) negtede at ville antage Christendommen og vendte tilbage til sit Land. Da gik Brødrene Gauta-Thore og Afrafaste frem med sit Følge og tilbøde atter Kongen sin Tjeneste. Han spurte, om de da nu havde ladet sig døbe. Gauta-Thore sagde Nej. Kongen sagde da, at de

enten maatte modtage Daaben og den rette Tro, eller fare bort. De gik da et Stykke bort, samtalede med hinanden og overlagde om, hvad Raad de skulde tage. Afrafaste sagde nu: saameget vil jeg sige Eder for min Deel, at jeg ikke agter at vende tilbage, men at jeg vil fare til Striden og hjelpe en af Parterne; det er mig ligegyldigt, i hvilken Flok jeg er. Gauta-Thore svarede: skal jeg fare til Striden, da vil jeg hjelpe Kongen, thi han trænger mest til Hjelp; og, naar jeg endelig skal tro paa en Gud, hvad verre er det da for mig at tro paa den hvide Christ end paa nogen anden Gud? Mit Raad er dette, at vi lade os døbe, siden Kongen nu engang lægger saa megen Vegt derpaa; saa ville vi derpaa fare til Striden med ham. Heri samtykkede alle, gik siden til Kongen og sagde, at de vilde lade sig døbe. De bleve da døbte af Prester og siden biskopede. [1]) Kongen optog dem i sin Hirdlag og sagde, at de skulde staa under Merket i Striden.

(500) Kong Olaf havde nu faaet sikker Underretning om, at der kun var stakket Tid til, at det vilde komme til Slag med Bønderne. Da han havde mønstret sin Hær og optaget Mandtal, viiste det sig, at han havde mere end tredive Hundreder (3600 Mand), og tyktes det da at være en stor Hær at se til paa eet Sted. Siden talte Kongen for Hæren og mælte saaledes: vi have en stor Hær og vakkert Folk. Nu vil jeg sige alle Mand, hvilken Orden jeg vil have paa vor Hær. Jeg vil lade mit eget Merke fare frem midt i Hæren; med det skal min Hird følge og mine Gjester, saavelsom de Folk, der kom til os fra Oplandene, og det, der kommer til os her i Throndhjem. Til højre for mit Merke skal Dag Ringssøn være, og med ham alt det Folk, som han bragte til vor Forsterkning: han skal have et andet Merke. Men til venstre for vor Fylking skal den Skare staa, som Sviakongen lod os faa, og alt det Folk, der kom til os i Sverige: de skulle have det tredje Merke. Jeg vil, at man skal ordne sig i Sveiter, og at Frænder og Bekjendte slutte sig sammen, thi da vil Enhver passe bedst paa den anden og kjende hinanden. Vi skulle merke alt vort Folk og bære Hærtegn paa vore Hjelme og Skjolde, malede med hviid Farve; og, naar vi komme i Striden, skulle vi alle have eet Ordtag: frem, frem, Christmænd, Korsmænd, Kongsmænd. Vi komme nok til at have tynde Fylkinger, hvis vi have færre Folk, thi jeg vil ikke, at de skulle kringe om os med deres Hær. Man ordne sig nu i Sveiter; siden skulle Sveiterne ordnes i Fylking, da maa Enhver vide sin Plads og passe paa, hvor langt han skal staa fra det Merke, han skal følge. Vi

[1]) Det vil sige, confirmerede, hvilket efter de romersk-katholske Kirkeskikke kun kan udføres af Biskopen og er meget forskjelligt fra den hos os brugelige Confirmation.

skulle nu holde Fylkingerne i Orden og bære vor fulde Væbning Dag og Nat, indtil vi vide, hvor vi og Bønderne skulle støde sammen. Da Kongen nu havde talt, fylkede de Hæren og ordnede den saaledes, som Kongen havde foreskrevet. Sidenefter havde Kongen (501)
Stevne med Sveiterhøvdingerne; da vare de Mænd komne tilbage, som Kongen havde sendt ud i Heredet for at kræve Hjelp af Bønderne. Men de kunde melde den Tidende fra Bygden, hvor de havde faret, at der vidt og bredt var ganske tomt for vaabenføre Mænd, hvilke alle havde begivet sig til Bondehæren, og der, hvor de hittede Mænd, vilde faa følge dem, men de fleste svarede, at de netop sad hjemme, fordi de ikke vilde være med nogen af Parterne, og ligesaa lidet vilde stride mod Kongen, som mod sine egne Frænder. Derfor havde de kun faaet lidet Folk. Kongen raadspurte nu sine Mænd om, hvad der var bedst at tage sig til. Finn Arnessøn svarede paa Kongens Spørsmaal saaledes: jeg skal sige, hvad der skulde ske, om jeg maatte raade, da skulde vi fare med Hærskjold om i alle Bygder, røve alt Godset og brænde Alt saa tilgavns ned efter os, at ikke et Kot skulde staa tilbage; paa den Maade skulde vi lade Bønderne undgjelde for deres Drottins-Svig: jeg tror, at mangen en da ikke vil hænge saa fast ved Flokken, naar han seer Røg eller Lue slaa op fra sin Gaard, og ikke veed, hvorledes det gaar Børn eller Koner eller gamle Folk, deres Fædre eller Mødre eller andre Frænder: jeg er, siger han, vis paa, at, naar da flere begynde at skille sig fra Skaren, ville deres Fylkinger snart tyndes, thi det er saaledes beskaffet med Bønderne, at det nyeste Raad er alle kjærest. Da Finn endte sin Tale, yttrede Alle sit Bifald, thi mange syntes godt om at kunne skaffe sig Bytte, og Alle fandt, at Bønderne fortjente at lide Skade, saavelsom at det var højst rimeligt, hvad Finn sagde om, at mange Bønder ikke vilde blive stadige ved Hæren. Thormod Kolbrunarskald kvad en Vise, hvori han opfordrede til at brænde den hele Bygd ned indenfor Inderøen, saaat Indthrønderne skulde kun finde de kolde Kul efter sine Huse. Men, da Kong Olaf hørte, hvor hidsig Hæren var, paabød han Taushed og talte saaledes: Bønderne fortjente vísselig, at det skete saaledes, som I ville; de vide og, at jeg før har brugt at brænde for dem og tildeelt dem andre store Refselser. Men, naar jeg før brændte for dem, da var det, fordi de havde forladt sin Tro og begyndte at blote igjen, uden at ville ense mine Ord. Da var det Guds Ret, vi havde at hævde. Nu, da de kun bryde sin Tro mod mig, er denne deres Drottins-Svig mindre strafværdig, skjønt den rigtignok ikke synes at sømme dem vel, der ville ansees for Manddomsmænd; jeg kan derfor her, hvor de kun have forbrudt sig mod mig, bedre forsvare at vise nogen Mildhed, end da de viiste Had mod Gud. Jeg

vil derfor, at man farer stille og ordentligt videre og ikke gjør noget Hærverk. Først vil jeg møde Bønderne, og, forliges vi da, er det vel; men, hvis de holde Slag med os, da skeer eet af to, enten falde vi, da er det godt, at vi ikke have faret i Striden med røvet Gods; eller vi sejre, da skulle vi jo arve dem, der nu stride mod os, thi nogle ville falde paa Stedet, andre flygte, og allesammen ville have forbrudt al sin Ejendom: da er det godt at gaa til store Bo og prægtige Husebygninger, medens derimod Ingen nyder godt af, hvad der er brændt. Saaledes gaar der af røvet Gods meget mere til Spilde, end hvad man kan gjøre sig nyttigt. Vi skulle nu fare spredt ud efter Bygden og have med os alle vaabenføre Mænd, vi kunne faa; man skal og hugge Kvæg ned og tage anden Madvare, som man kan behøve til at føde sig med; men man skal ikke gjøre andet Spildeverk. Dog tykkes det mig godt, at Bøndernes Spejdere blive dræbte, om I tage dem. Dag og hans Folk skal fare nordentil ned efter Dalen, men jeg farer Alfarvejen udover. Vi ville mødes om Kvelden og alle have eet Nattebool.

(502) Saa er sagt, at, da Kong Olaf fylkede sin Hær, stillede han de Mænd, der skulde kæmpe lige for ham, i Skjoldborg og udvalgte dertil de sterkeste og modigste Mænd. Han kaldte da ogsaa sine Skalde til sig og bød dem gaa i Skjoldborgen: I, sagde Kongen, skulle være her og se, hvad der her tildrager sig, saa behøver man ikke siden at fortælle Eder det, men I skulle selv fortælle det, og siden digte derom. Der var da Thormod Kolbrunar-Skald, Gissur Guldbraa-Skald, Hovgarda-Revs Fosterson og Thorfinn Mund. Thormod sagde til Gissur: lad os ikke staa saa trangt, Lagsmand, at Sighvat Skald ikke kan naa sit Rum, naar han kommer; thi han vil endelig staa foran Kongen, og Kongen vil heller ikke synes om noget andet. Kongen hørte dette og svarede: I behøve ikke at stikle paa Sighvat, om han end ikke er her; han har ofte fulgt mig vel; nu beder han for os, og det kan jeg trænge saa vel til. Thormod svarer: det kan nok være, Konge, at du nu trænger mest til Bønner, men det vilde være tyndt om Merkesstangen, hvis alle dine Hirdmænd nu vare i Romferd: det var og sandt, at vi før klagede over, at Ingen fik Rum for Sighvat, om han end vilde tale med Eder selv. Da talte Skaldene mellem sig og sagde, at det faldt sig godt til, om de nu digtede nogle Mindeviser om de Tidender, der snart skulde ske. De kvad da hver sin Vise, hvori de opmuntrede til Tapperhed i den forestaaende Kamp, og disse Viser lærte flere af
(503) de Tilstedeværende strax. Siden lod Kongen bryde op og søgte ud efter Dalen. Han tog sig Nattebool, hvor da alt hans Folk kom sammen, og laa om Natten ude under sine Skjolde. Saasnart det lysnede, lod han atter bryde op, og, saasnart de vare ferdige, droge de

fremdeles ud efter Dalen. Da kom ret mange Bønder til Kongen, og de fleste ginge i Hæren med ham: alle kunde sige det samme, at Lendermændene havde samlet en veldig Hær, og at de agtede at holde Striid med Kongen. Da tog Kongen mange Merker Sølv og overleverede dem til en Bonde, med de Ord: disse Penge skal du opbevare og siden skifte: noget skal du give til Kirker, noget til Præster, noget til Almissemænd, alt for de Mænds Liv og Sjæl, der falde i Striden og kjæmpe mod os. Bonden svarer: skal ikke disse Penge gives til Sjælebod for Eders egne Mænd, Konge? Da svarer Kongen: nei, du skal give disse Penge for de Mænds Sjæle, der stride paa Bøndernes Side og falde for vore Mænds Vaaben; men de Mænd, der følge os i Striden og falde der, vi alle ville blive frelste.

Den Nat, da Kong Olaf laa sammen med Hæren, og som der (504)
nu nys er fortalt om, vaagede han lange Stunder og bad til Gud for sig og sin Hær, men sov kun lidet. Mod Dagen kom der en Tyngde over ham, men, da han vaagnede, randt Dagen op. Kongen tyktes, at det var vel tidligt at vekke Hæren. Han spurte, hvor Thormod Skald var. Han var nær ved, svarede og spurte, hvad Kongen vilde ham. Kongen sagde: fremsig os et Kvæde! Thormod satte sig op og kvad højt, saaat det kunde høres over hele Hæren: han begyndte paa det gamle Bjarkamaal, hvis Ophav lyder saaledes:

Dag er opkommen,
dønne Hanens Fjedrer,
Tid er for Trælen
at træde til Arbeide.
Vaagner alle, vaagner
Venner kjære,
alle de ypperste
Adils's Sinder [1]!

Haar den Hardgreipe,
Hrolf Skjotande,
ættgode Mænd,
som aldrig flygte.
Ej vækker jeg Jer til Vinen,
ej til Vivs Hvisken [2]),
heller til Hildes
haarde Leg.

Da vaagnede Folkene. Og, da hele Kvædet var til Ende, takkede alle ham derfor og roste det meget; de fandt, at det var vel valgt, og kaldte det Huuskarles Opmuntring. Kongen takkede ham, fordi han havde fornøjet dem, og tog en Guldring, der vejede en halv Mark, og gav ham. Thormod takkede Kongen for Gaven og sagde: en god Konge have vi, men det er nu ikke let at se, hvor længe han kommer til at leve. Min Bøn er den, Konge, at du aldrig lader os skilles ad, i Livet eller Døden. Kongen svarer: vi skulle alle fare sammen, saalænge jeg raader derfor, hvis I ikke ville skilles fra mig. Thormod sagde: det vedder jeg, Konge, at, hvad enten der er bedre eller verre Fred, skal

[1]) Adils's Sinder, Hofsinder, kaldes her de tappreste af Rolf Krakes Kæmper, der deels havde været laante Adils paa hans Tog mod Aale hin Oplandske, deels ogsaa ledsaget Rolf paa hans Besøg hos Adils, da denne vilde svige Rolf, se ovenfor Cap. 33. [2]) Vivs Hvisken, d. e. Hvisken, fortrolig Tale, med Viv d. e. Kvinden.

jeg altid, saalænge jeg raader derfor, være stædt nær ved Eder, hvad vi end spørge til, hvor Sighvat farer med Guldhjaltet. Han kvad ogsaa en Vise herom, at han stedse vilde være nær ved Kongen, hvad enten de skulde komme levende derfra, eller ligge døde paa Pladsen.

(505) Kong Olaf førte nu Hæren ud efter Dalen, medens Dag fremdeles drog ad en anden Vej med sin Skare. Kongen standsede ikke, førend han var kommen ud til Stiklestad; da saa han Bøndernes Hær, der foor meget adspredt, og var saa stor en Mængde, at paa hver Stig kom der Folk drivende; paa mange Steder fore ogsaa store Flokke tilsammen. De saa blandt andre en Flok Folk komme ned fra Verdalen, der havde været oppe at spejde. Disse kom saa nær det Sted, hvor Kongen var, at man kjendte hinanden: det var Ruut paa Viggen med 30 Mand. Kongen befalede Gjesterne at fare imod Ruut og tage ham af Dage: til dette Verk vare Alle strax rede. Kongen sagde nu til de før omtalte Islændinger: saa er mig sagt, at det er Skik og Brug paa Island, at Bønderne om Høsten skulle give sine Huuskarle en Slagtesaud: nu vil jeg give Eder en Ruut (d. e. Veder, Saudbuk), til Slagt! Islændingerne vare lette at egge til dette Verk og fore strax mod Ruut med endeel Andre: Ruut blev da dræbt med hele den Sveit, der fulgte ham. Da Kongen kom hen paa Stiklestad, standsede han og lod sin Hær gjøre Holdt. Han bød, at man skulde stige af Hestene og indrette sig der. Man gjorde, som Kongen sagde. Siden blev Fylkingen stillet og Merkerne opsatte. Dag var endnu ikke kommen med sin Skare, saaat man savnede denne Fylkinge-Arm. Kongen sagde da, at Oplendingerne skulde gaa op i dens Sted og sette sine Merker op der, men, siger han, jeg tror dog ikke, det er raadeligt, at min Broder Harald er med i Striden, thi han er endnu næsten et Barn af Alder. Harald svarede: jo tilvisse skal jeg være i Striden, og, om jeg er saa usterk, at jeg ikke kan holde Sverdet, saa veed jeg nok Raad; man skal binde Haanden til Haandtaget. Ingen skal have bedre Vilje end jeg til at gjøre Bønderne Ugavn, og jeg vil følge mine Sveitunger. Man siger, at Harald da ogsaa kvad en Vise om, at han nok torde verje den Fylkingearm, hvori han kom til at staa, og at han, saa ung han var, ikke skulde vige tilbage for Spydene. Han fik sin Vilje frem og blev med i Slaget.

(506) Thorgils Halmessøn heed den Bonde, som da boede paa Stiklestad, han var Fader til Grim Gode. Thorgils tilbød sig at yde Kongen Hjelp og være med ham i Slaget. Kongen takkede ham for hans Tilbud; men jeg vil, sagde han, at du, Bonde, ikke skal være med i Slaget; gjør os heller den Tjeneste at bjerge vore Mænd efter Slaget, dem der ere saarede, og sørg for at faa dem begravne, der falde; saa og, om det gaar saaledes, at jeg selv falder i dette Slag,

da gjør mit Liig den Tjeneste, som kan være nødvendigt, hvis det ikke bliver dig formeent. Thorgils lovede Kongen, hvad han bad om.

Da Kongen havde fylket sin Hær, talte han for sine Mænd og (507)
sagde, at de skulde herde sin Hu og gaa djerveligen frem, hvis det kom til Slag. Vi have, siger han, godt og meget Folk, og, om Bønderne end kunne have noget mere, da er det dog Lykken, der raader for Sejren. Dette vil jeg forkynde Eder, at jeg agter ikke at fly af dette Slag, men at jeg enten skal sejre over Bønderne eller falde her. Jeg vil bede om, at det maa ske, som Gud seer er mig til størst Gavn. Vi skulle fortrøste os til, at vi have retferdigere Sag end Bønderne, og tillige, at Gud vil frelse os vore Ejendomme efter dette Slag, men i modsat Fald skjenke os meget større Løn for det Tab, vi lide her, end vi selv kunne ønske os. Dersom det bliver min Lod at raade efter Slaget, da skal jeg berige enhver af Eder efter Fortjeneste, og saaledes som enhver gaar frem i Slaget. Dersom vi faa Sejr, vil der være nok at skifte mellem Eder, baade Land og Løsøre, der nu tilhøre vore Uvenner. Lader os gjøre saa haardt et Anfald som muligt i det første, thi, naar Folkemonnen er stor, skeer der snart Forandring: vi have Sejren at vente af hurtigt Angreb, men det vil falde os tungt, hvis vi stride, indtil vi vorde trætte, saaat Mænd derved blive ukampdygtige. Vi have ikke saa mange at bytte paa som de, der kunne skiftes til at gange frem, eller hvile sig bag sine Skjolde. Men, gjøre vi et saa haardt Anfald, at de, der ere fremmest, vende sig paa Flugten, da vil den ene falde over den anden, og deres Uferd bliver da saa meget større, som de ere flere sammen. Da Kongen holdt op at tale, yttrede man meget Bifald, og den ene eggede den anden. Thord Folesson bar Kongens Merke. Sighvat Skald nævner dette i den Ervedraapa, han (508)
digtede om Kong Olaf, og indrettede efter Uppreistarsaga [1]). Kong (509)
Olaf var saaledes rustet: han havde en forgyldt Hjelm paa Hovedet og et hvidt Skjold, hvorpaa det hellige Kors var lagt med Guld. I den ene Haand havde han den Kesje (Spyd), der nu staar i Christkirken ved Altaret. Han var omgjordet med et Sverd, der heed Hneite. Det var det skarpeste Sverd, med guldomvundet Haandtag. Han havde Ringebrynje. Dette omtaler Sighvat Skald.

Da Olaf havde fylket sin Hær, vare Bønderne endnu ikke komne nær til. Da sagde Kongen, at Hæren skulde sætte sig ned og hvile sig. Kongen satte sig da selv ned og alle hans Krigsfolk. De sadde rumt. Kongen heldede sig og lagde sit Hoved paa Finn Arnessons Knæ. Da faldt der en Søvn paa ham og varede ved en Stund. Men nu saa de Bondehæren, der stevnede imod dem og havde sat

[1]) D. e. en Saga om Christi Opstandelse.

sine Merker op, og var det en svær Mængde Folk. Da vækkede Finn Kongen og sagde, at Bønderne nu kom farende imod dem. Men, da Kongen vaagnede, sagde han: hvi vekkede du mig, Finn, og lod mig ikke nyde min Drøm? Finn svarede: hvad du end kunde drømme, saa var det dog mere magtpaaliggende for dig at vaage og berede dig til at møde Hæren, der farer mod os; eller seer du da ikke, at hele Bondehoben nu er kommen? Kongen svarer: de ere dog endnu ikke saa nær os, at det jo var bedre, om jeg havde sovet. Da mælte Finn: hvad drømte du da, Konge, siden du tror at have tabt saa meget ved, at du ikke fik vaagne af dig selv? Kongen siger nu sin Drøm, nemlig at han tyktes at se en høj Stige, og gaa opad den saa højt i Luften, at han syntes at se Himlen aabne sig, og Stigen selv at naa derop. Jeg var, siger han, just kommen paa det øverste Trin, da du vekkede mig. Finn svarer: ikke tykkes mig denne Drøm saa god, som du finder den, thi jeg mener, at dette bebuder din Feigd (nær forestaaende Død), hvis det, der bares dig for, ellers er noget andet end Søvn-Ørhed alene.

(511) End tildrog det sig, da Kong Olaf var kommen paa Stiklestad, at der kom en Mand til ham. Dette var ikke underligt for den Sags Skyld, at der jo kom mange Mænd til Kongen der fra Herederne, men det tyktes heel merkeligt, fordi denne Mand ikke lignede de Andre, der da vare komne til Kongen. Han var saa høj, at ingen Anden naaede længere end til Axlen paa ham; han var overmaade vakker af Aasyn og fagerhaaret; han var vel væbnet, havde en prægtig Hjelm og Ringebrynje, rødt Skjold og et smukt prydet Sverd spendt om Livet; i Haanden havde han et stort guldbeslaget Spyd, saa digert, at det fyldte Haanden. Denne Mand gik frem for Kongen, hilsede ham og spurte, om Kongen vilde tage til Takke med hans Bistand. Kongen spurte om hans Navn og Slegt, og hvad Landsmand han var. Han svarer: jeg har min Slegt i Jamteland og Helsingeland; jeg kaldes Arnljot Gellina og kan helst melde Eder, at det er mig, der tog mig af Eders Mænd, som I sendte til Jamteland at kræve Skat; jeg overleverede dem en Sølvdisk, som jeg vilde sende Eder til Jertein paa, at jeg vilde være Eders Ven. Da spurte Kongen, om Arnljot var christen Mand eller ej. Han forklarede om sin Tro, at han troede paa sin Kraft og Styrke: denne Tro, sagde han, har hidtil viist sig tilstrækkelig for mig, men nu vil jeg heller tro paa dig, Konge. Kongen svarer: vil du tro paa mig, da skal du tro, hvad jeg lærer. Du skal tro, at Jesus Christus har skabt Himmel og Jord og alle Mennesker, og at til ham skulle alle Mennesker fare efter Døden, de som ere gode og rettroende. Arnljot svarer: jeg har nok hørt noget nævne om Hvitechrist, men jeg veed intet om, hvad han tager sig for, eller hvad han raader for; dog

vil jeg nu tro Alt, hvad du siger mig, og overlade mig og alt Mit til din Omsorg. Siden blev Arnljot døbt. Kongen lærte ham det af Troen, der tyktes ham at være nødvendigst, og anviiste ham Plads fremmest i Fylkingen, foran sit Merke. Der vare ogsaa Gautathore og Afrafaste og deres Sveitunger.

Nu maa vi fortælle om, hvad vi før kom fra, nemlig at Lendermændene og Bønderne havde samlet en veldig Hær, saasnart de spurte, at Kongen var dragen østenfra Gardarike og kommen til Svithjod. Men, da de spurte, at han var kommen til Jamteland og agtede at fare østfra over Kjølen til Verdalen, stevnede de Hæren ind i Throndhjem og samlede der hele Almuen sammen, Thegn og Træl. Saaledes fore de ud til Verdalen og havde der saa stor Folkestyrke, at der ikke fandtes nogen Mand i Norge, der syntes, han havde seet en saa stor Hær samlet. Men det var der, som det ofte kan hende i saa stor en Hær, at der var Folk af meget forskjelligt Slags. Thi der vare mange Lendermænd og en stor Mængde mægtige Bønder, men hele Mængden bestod dog mest af Thorpere og Arbeidsmænd. Saadan var hele denne Hovedhær, der nu havde samlet sig der i Throndhjem. Men allesammen vare meget hidsige paa at gaa mod Kong Olaf og øve Fjendskab mod ham. (512)

Knut den Mægtige havde underlagt sig alt Land i Norge, saaledes som før er skrevet, ligeledes er det berettet, at han satte Haakon Jarl til at raade der. Han gav Jarlen en Hirdbiskop ved Navn Sigurd, dansk af Ætt, der længe havde været hos Kong Knut. Denne Biskop var heftig af Sind og voldsom i Ord. Han søgte i sine Taler altid at understøtte Kong Knut saa meget, han kunde, men var den største Uven af Kong Olaf. Han var ogsaa med i denne Hær, talede ofte for Bondefolket og eggede det meget til Opstand mod Kong Olaf. Paa et Huusthing, hvor en Mængde Folk vare samlede, talte han saaledes: her er nu en stor Mængde Folk kommen sammen, saaat der i dette fattige Land ej er at vente, at man kan faa nogen større indenlandsk Hær at se. Nu burde ogsaa denne Folkestyrke komme Eder til Gode, hvad der noksom kan behoves, hvis denne Olaf endnu ikke agter at lade af med at herje for Eder: han vennede sig allerede i sin unge Alder til at plyndre og dræbe Folk, og foor i det Øjemed vide om Land; tilsidst vendte han sig hid til Landet og begyndte med at gjøre sig de bedste og mægtigste Mænd mest til Uvenner, først Kong Knut, hvilke Alle ere skyldige at tjene, som kunne det, men i hvis Skatlande han satte sig; det Samme gjorde han mod Olaf Sviakonge; men Jarlerne Svein og Haakon drev han bort fra deres Ættebesiddelser. Dog var han allergrummest mod sine egne Frænder, idet han drev alle Kongerne bort fra Oplandene. Det var dog paa en vis Maade tilpas til dem, da de før (513) (514)

havde brudt sin Tro og sine Eder til Kong Knut, og fulgte denne Olaf ved hvert Uraad, han tog sig til; nu fik deres Venskab en Ende efter Fortjeneste; Kongen lod dem lemlæste, tog under sig deres Riger og udryddede saaledes alle tigne Mænd i Landet. Siden vide I nok, hvorledes han har baaret sig ad mod Lendermændene: de ypperste ere dræbte, og mange blevne landflygtige for ham; han har og faret vide om i dette Land med Ransflokke, brændt Herederne, men dræbt og plyndret Folket. Eller hvilken anseet Mand er her tilstede, som ikke har store Krænkelser af ham at hevne? Nu kommer han med en udenlandsk Hær, der mest bestaar af Markemænd og Stimænd eller andre Ransmænd: tror I, at han nu vil fare lint med Eder, naar han kommer med sligt Skarnsfolk, han, der gjorde sligt Hærverk, da endda alle de, der fulgte ham, bade ham lade det være? Nu mener jeg, det er raadeligst for Eder at mindes Kong Knuts Ord, og hvad han raadede Eder til, hvis Olaf atter skulde søge til Landet, nemlig at I skulde bevare den Frihed, Kong Knut lovede Eder, og han bad Eder staa imod slige Ugavnsflokke, og se til at faa dem af Halsen. Det Eneste, I nu kunne velje, er at fare imod dem, slaa ned dette Skarnsfolk for Ulv og Ørn og lade enhver ligge saaledes, som han er nedhugget, med mindre I heller ville drage deres døde Kroppe i Holt og Røser: ingen maa understaa sig at føre dem til Kiste, thi de ere alle tilhobe Vikinger og Ildgjerningsmænd. Da han sluttede denne Tale, yttrede man meget Bifald til
(515) hans Ord, og alle samtykkede i at gjøre, som han sagde. De Lendermænd, som der vare sammenkomne, havde Stevne og Samtale og Overlægning og bestemte da, hvorledes der skulde fylkes, og hvo der siden skulde være Høvding for Hæren. Kalf Arnesson sagde, at Haarek af Thjotta passede bedst til at blive Hovedsmand for denne Hær, da han var af Harald Haarfagres Ætt, og Kongen desuden havde et meget ondt Øje til ham formedelst Grankels Død, saaat han var udsat for at lide den haardeste Medfart, hvis Kong Olaf fik Riget igjen. Haarek var desuden meget provet i flere Slag og begjerlig efter Anseelse. Men Haarek sagde, at de Mænd passede bedst dertil, som vare i den letteste Alder, men jeg er nu, siger han, gammel og skranten, og ikke vel kampfør; derhos er der stort Frændskab mellem Kong Olaf og mig, og, om han end ikke agter det synderligt, hvad mig angaar, sømmer det sig dog ikke for mig at gaa fremmere i denne Ufred mod ham, end enhver anden i vor Flok. Du, Thore, passer godt til at være Hovedsmand i et Slag med Kong Olaf: dertil har du Sager nok med ham; baade har du Hevn at fordre af ham for Tabet af dine Frænder, og det, at han jagede dig i Utlegd fra alle dine Ejendomme, desuden har du lovet saavel Kong Knut som dine Frænder at hevne din Frænde Asbjørn; eller

trok du vel, at der bydes dig bedre Lejlighed til at tage Hevn over Olaf paa een Gang for al den Forhaanelse, end just nu? Thore svarede hans Tale saaledes: ikke trøster jeg mig til at reise Merke mod Kong Olaf eller gjøre mig til Hovding for denne Hær; Thrønderne have her størst Mandemængde, og jeg kjender deres Storladenhed saa godt, at jeg veed, de ikke ville adlyde mig eller nogen anden haaleygsk Mand. Men man behøver ikke at minde mig om de Sager, jeg har at lade Kong Olaf undgjelde for, jeg glemmer ikke det Manddrab, at Kong Olaf har ladet fire Mænd tage af Dage, alle gjeve af Anseelse og Slægt, min Brodersøn Asbjørn, mine Systersønner Thore og Grjotgard, og deres Fader Olve, hvilke hver især jeg er pligtig at hevne. Nu kan jeg melde saameget om mig selv, at jeg har udvalgt hertil elleve af mine Huuskarle, de allerdrabeligste, og tror jeg vist, at vi ikke skulle lade det blive Andres Sag at skifte Hugg med Kong Olaf, hvis vi kunne komme i Ferd dermed. Kalf Arnesson tog da saaledes til Orde: det er nødvendigt med (516) Hensyn til det Verk, vi nu have sat i Gang, at vi ikke maa lade det blive til et forgjeves Stykke Arbeide, at denne Hær er samlet. Dersom vi skulle holde Slag med Kong Olaf, kan nok Andet behøves, end at Enhver søger at unddrage sig al Vanskelighed, thi vi kunne være forvissede om, at, har Kong Olaf end ikke saa stor Hær som vi, er dog Anføreren urokkelig, og alt hans Folk trygt at stole paa i Slaget og til at følge ham. Dersom nu vi, der især skulde være denne Hærs Styrere, vise Ængstelse, og ikke ville sætte Mod i Hæren, eller egge den op og selv gaa i Spidsen, da vil hele Mængden af vore Mænd blive hjerteangst, og det Første, som da skeer, er, at hver søger Raad for sig selv. Om end en stor Hær er kommen sammen paa dette Sted, saa ville vi dog, hvis vi stode sammen med Kong Olaf og hans Hær, faa en saa alvorlig Prøve at bestaa, at Ulykken er os vis, dersom ikke vi, selve de Raadende, ere kjekke, og den menige Hob ikke styrter frem besjælet af een Villje: skeer ikke dette, da er det bedre, at vi slet ikke vove noget Slag; men isaafald er det klart, at vi ikke have noget andet Valg end at søge Kong Olafs Miskund, om han end tyktes at være haard, da han havde mindre Foranledning, end han nu tror at have; dog veed jeg for min Part, at der findes Folk i hans Hær, der nok kunne skaffe mig Grid, om jeg beder derom. Hvis I nu ville som jeg, da skal du, Thore Hund, og du, Haarek, gaa under det Merke, som vi alle skulle reise og siden følge; lader os alle være tappre og kjekke i at udføre den Beslutning, vi nu have valgt, og lader os saaledes føre Bondehæren frem, at man ikke sporer Frygt hos os: det vil sætte Mod i Mængden, at vi gaa glade til at fylke og opmuntre Folket. Da Kalf havde endt sin Tale, bifaldt Alle hans Ord og sagde, at Alt skulde være

saaledes, som Kalf fandt bedst for dem. Alle vilde da, at Kalf skulde være Høvding for Hæren og stille Enhver der i Sveit, hvor han
(517) vilde. Kalf Arnesson satte da Merke op og stillede sine Huuskarle derunder, saavelsom Haarek af Thjotta og hans Folk. Thore Hund var med sin Sveit fremmest i Spidsen af Fylkingen foran Merket; paa begge hans Sider stod ogsaa udvalgte Folk af Bonderne, de som vare tappreſt og bedst bevæbnede. Denne Fylking blev gjort baade lang og tyk, og i den vare Thronder og Haaleyger. Til højre for denne Fylking blev en anden Fylking sat, men til venstre for Hovedfylkingen havde Ryger og Horder, Fyrder og Sygner sin Fylking, og havde der det tredje Merke.

(518) Thorstein Knarrarsmed heed en Mand, han var Kjøbmand og Smed, stor og sterk, meget ivrig i Alt, hvad han tog sig for, og en stor Slagsbroder, der havde dræbt flere Mænd. Han var bleven usams med Kong Olaf, og Kongen havde til Straf for hans Uordener og i Thegngilde[1]), frataget ham et nyt og stort Kjøbskib, som han havde bygget. Thorstein var med i Hæren; han gik nu frem for Fylkingen til det Sted, hvor Thore Hund stod. Han sagde: her vil jeg være i Sveit med Eder, Thore, thi det er min Agt, hvis jeg og Kong Olaf modes, og jeg kommer ham saa nær, for nogen anden at bære Vaaben paa ham og saaledes at lade ham undgjelde, at han ranede det Skib fra mig, hvis Mage der neppe har været seet i Kjobferder. Thore og hans Mænd optoge Thorstein mellem sig, og han gik saaledes i Sveit med dem.

(519) Da nu Alt var ordnet med Bondernes Hær og Fylkinger, talte Lendermændene og bade Krigsfolkene noje at merke sig sine Pladse, hvor enhver var stillet, under hvad Merke han skulde staa, eller om det var foran Merket, eller hvor nær han skulde staa Merket; de bade ogsaa alle at være raske og hurtige til at gaa i sluttet Fylking, thi de havde endnu en meget lang Vej at flytte Hæren frem, og det var at befrygte, at Fylkingerne vilde brydes under Hær-Gangen. Siden eggede de Folket. Kalf sagde, at alle de, der havde lidte Krænkelser at hevne paa Kong Olaf, skulde gaa frem under de Merker, der skulde fare mod Kong Olafs Merke, og erindre alt det Meen, han havde tilfojet dem. De kunde ikke, sagde han, faa bedre Lejlighed til at hevne sine Krænkelser og saaledes frelse sig fra den Tvang og Trældom, han havde lagt paa dem, end nu. Den, der ikke nu kæmper som allerdjerveligst, sagde han, maa ret være en Usling, thi her

---

[1]) Thegngilde kaldtes den Bod eller Erstatning, som den, der havde dræbt en fri Mand, skulde udrede til Kongen, fordi han havde skilt ham ved en Thegn eller Undersaat. Den bestod indtil Udgangen af det 12te Aarhundrede deri, at Drabsmanden forbrød til Kronen Alt, hvad han foruden Odelsjord ejede af Land, samt alt sit Løsøre.

mangler ikke Sag med dem, som staa imod Eder, og de ville ikke spare Eder, hvis de kunne komme Eder til Livs. Til denne hans Tale blev der yttret sterke Bifald: da hørtes der megen Raaben og Opeggen over hele Hæren.

Siden flyttede Bønderne sin Hær til Stiklestad, hvor Kong Olaf (520) allerede stod med sin Hær. I Spidsen for Hæren fore Kalf og Haarek frem med Merket. Men, da Hærene mødtes, skete der ikke saa ganske snart noget Angreb, thi Bønderne biede med at gaa paa for den Sags Skyld, at deres Rækker ikke paa meget nær gik jevnsides frem, og de oppebiede derfor dem, der kom sidst. Thore Hund havde faret allersidst med sin Sveit, thi han skulde passe paa, at deres Folk ikke drog sig tilbage, naar Hærskriget lød, eller begge Hære saa hinanden; derfor maatte Kalf og Haarek bie paa Thore. Bønderne havde følgende Ordtag til at egge sine Folk frem i Slaget: frem, frem, Bøndernes Mænd! Kong Olaf gjorde heller intet Angreb, fordi han ventede paa Dag og den Skare, der fulgte ham. Kongen og hans Mænd saa nu Dags Skare, hvor den foor. Der siges, at Bønderne havde ikke færre Folk end hundrede Hundreder (14,400 Mand). Sigbvat Skald nævner i en Vise, at Bønderne havde dobbelt saa mange Folk som Kongen. Da nu saaledes begge Hære (521) stode stille, og man kjendte hinanden fra begge Sider, sagde Kongen: hvi er du der, Kalf, vi skiltes jo Venner syd paa Møre: det sømmer sig ilde for dig at stride imod os eller skyde Geirskud [1]) i vor Hær; thi her ere fire af dine Brødre. Kalf svarede: mangt og meget gaar nu anderledes, Konge, end som det egentlig sømmede sig bedst; I skiltes saaledes fra os, at det maatte tykkes nødvendigt at skaffe sig Fred hos dem, der kom efter: nu faar Enhver at være der, han er stedt, men forliges skulde vi endnu, om jeg kunde raade. Da svarer Finn: det er altid at merke paa Kalf, naar han taler vel, at han just da er bestemt paa at gjøre ondt. Kongen sagde: det kan gjerne være, Kalf, at du nu vil forliges med mig, men Bønderne se mig just ikke ud til at lade saa fredeligt. Da svarer Thorgeir af Kvistad: I skulle nu have slig Fred, som saa mange forhen have nydt af Eder, og det skulle I nu undgjelde. Kongen svarer: du behøver just ikke at lyste saa meget efter at møde os, thi dig bliver ingen Sejr over os forundt i Dag; jeg har hævet dig til Magten fra at være en ringe Mand. Nu kom Thore Hund, gik frem med (522) sin Sveit foran Merket og raabte: frem, frem, Bøndernes Mænd!

[1]) Geirskud kaldtes i Hedendommen den før et Slag brugelige Skik, at en Anfører ligesom indviede den fjendtlige Hær til Døden ved at kaste en Geir (et let Spyd) hen over den med de Ord: Odin ejer Eder alle. Siden bibeholdtes Talemaaden, efterat Skikken var ophørt, kun i Betydningen af at føre fjendtlige Vaaben mod eller give Tegn til Angreb paa en Hær.

Da istemte Bonderne Hærskrig og skod baade med Pile og med Spyd. Kongens Mænd raabte da ligeledes Hærskrig, og, da det var endt, eggede de Hæren frem, sigende: frem, frem, Christmænd, Korsmænd, Kongsmænd! Da de Bonder, der stode yderligt i Fylkingearmen, hørte dette, sagde de efter, hvad de hørte de andre sige, og, da andre Bonder igjen hørte dette, troede de, at det var Kongsmænd, og bare Vaaben paa dem: saaledes kom de da til at stride mod hinanden indbyrdes, og mange faldt, forend de kjendtes ved hinanden. Vejret var fagert, og Solen skinnede paa Himlen; men, da Slaget begyndte, slog der sig en Rodhed over Himlen og dernæst paa Solen, og, for den ophørte, blev det morkt som om Natten. Kong Olaf havde fylket sin Hær paa et Sted, hvor der var nogen Hojde, saaat hans Mænd styrtede ovenfra ned mod Bondernes Hær og gjorde saa haardt et Anfald, at Bondernes Fylking bojede sig derfor, og Brystet af Kongens Fylking nu kom til at staa der, hvor for de bagerste i Bondehæren havde staaet, og en stor Deel af Bondernes Folk var allerede ferdig til at tage Flugten; men Lendermændene og Lendermændenes Huuskarle stode fast, og blev der da en meget heftig Striid, hvilket ogsaa Sighvat omtaler i sit Kvad. Lendermændene eggede sine Folk og stormede frem; dette omtaler ligeledes Sighvat. Da sogte Bondehæren til fra alle Kanter. De, som stode fremst, hugg, men de, som vare næst dem, stak med Spyd, og alle de, der gik bagefter, skod med Spyd eller Pile, eller kastede Steen eller Haandoxer eller Skjeftesletter. Kampen blev da snart blodig, og der faldt mange paa begge Sider. Allerede i den forste Rid faldt Arnljot Gellina, Gautathore, Afrafaste og hele deres Sveit, men hver af dem havde dog forst fældet sin Mand eller to, nogle flere. Da tyndedes Rækkerne foran Kongens Merke. Kongen bod da Thord bære Merket frem, men han fulgte det selv og den Sveit af Mænd, han havde udvalgt til at være ham nærmest i Slaget; de vare de vaabendjerveste og bedst udrustede i hans Hær. Dette omtaler Sighvat. Da Kong Olaf gik frem af Skjoldborgen i Spidsen for Fylkingen, og Bonderne saa i hans Aasyn, ræddedes de og bleve haandfaldne. Dette omtaler Sighvat. Kampen blev da meget haard, og Kongen gik selv frem i Huggverlingen, hvilket ogsaa Sighvat om-
(523) taler. Kong Olaf streed nu saare djerveligt. Han hugg til Thorgeir af Kvistad, den foromtalte Lendermand, tvert over Ansigtet, saa Næseskjermen paa Hjelmen gik isonder, og klovede Hovedet nedenfor Ojnene, saaat Stykket næsten gik af. Da han faldt, sagde Kongen: er det ikke sandt, hvad jeg sagde dig, Thorgeir, at du ikke kom til at sejre i vort Møde? I det samme stodte Thord Merkesstangen saa haardt ned, at den stod; han havde da faaet Banesaar og faldt der under Merket. Da faldt ogsaa sammesteds Thorfinn Mund og

Gissur Guldbraa. Denne var bleven angrebet af to Mænd og havde dræbt den ene af dem, men saaret den anden, inden han faldt. Dette bevidner Skalden Hovgarde-Rev i en Vise. Da skete dette, som før er omtalt, at, medens Himlen var klar, forsvandt Solen, saa at man ikke kunde se den, og det blev mørkt. Dette omtaler Sighvat Skald, sigende, at det ansaaes for et stort Under, at den skyløse Sol ej kunde varme Krigerne, og at Dagen tabte sit fagre Udseende, samt at han selv havde spurt østenfra denne Hændelse ved Slaget. Ved denne Tid kom Dag Ringssøn med den Skare, der havde fulgt ham, begyndte at fylke den og satte sit Merke op; men, da det var saa mørkt, gik det ikke saa hurtigt med Angrebet, thi de vidste ikke sikkert, hvem de havde for sig; dog vendte de sig mod den Kant, hvor Rygerne og Hørderne stode. Mange af disse Tildragelser skete paa eengang eller nogle lidt før, andre lidt senere.

Olaf og Kalf heed Kalf Arnessøns Frænder; de stode paa den ene Side af ham med meget og tappert Folk. Kalf var Søn af Arnfinn Arnmodssøn, og Brodersøn af Arne Arnmodssøn; paa den anden Side af Kalf Arnessøn gik Thore Hund frem. Kong Olaf hugg til Thore tvertover Herderne. Sverdet beed ikke, men det saa ud, som om der røg Dust af Reenbjalvene. Dette omtaler Sighvat. Thore hugg til Kongen; de skiftede nogle Hugg med hinanden, men Kongens Sverd beed ikke, hvor det traf Reenbjalven, derimod blev Thore saaret paa Haanden. Sighvat omtaler, at Thore vovede at hugge imod Kongen. Kongen sagde til Bjørn Stallare: slaa du Hunden, som Jern ikke bider paa. Bjørn vendte Øxen i sin Haand og slog til med Hamren; Slaget traf Thore paa Arlen og var saa veldigt, at Thore vaklede derved; i samme Øjeblik vendte Kongen sig mod Kalfs Frænder og gav den ene af dem, Olaf, Banesaar. Da stak Thore Hund til Bjørn Stallare med et Spyd midt paa Livet og gav ham Banesaar, idet han sagde: saaledes beite vi Bjørnene. Thorstein Knarrarsmed hugg til Kong Olaf med en Øxe og traf ham i den venstre Fod ovenfor Knæet. Finn Arnessøn dræbte strax Thorstein, men, da Kongen havde faaet Saaret, heldede han sig op mod en Steen, kastede Sverdet og bad Gud hjelpe sig. Da stak Thore Hund til ham med Spydet; Stikket kom nedenunder Brynjen og gik op i Underlivet. Da hugg ogsaa Kalf til ham; det Hugg traf ham udentil i Halsen, paa venstre Side. Man er ellers uenig om, hvorvidt det var Kalf, som saarede Kongen i Halsen. Disse tre Saar fik Kong Olaf, og de voldte hans Død, og efter hans Fald faldt ogsaa Størstedelen af den Sveit, der havde gaaet frem med ham. Bjarne Guldbraaskald omtaler i sit Kvad over Kalf, at han kæmpede tappert mod Olaf ved Stiklestad, og Sighvat Skald omtaler Bjørn Stallares Troskab, og hvorledes han faldt ved sin

(524)

(525) Konges Hoved. Dag Ringssøn holdt nu Striden vedlige og gjorde sit første Angreb saa haardt, at Bonderne veeg tilbage for det, ja nogle toge endog Flugten; da faldt en Mængde af Bondernes Mænd, og blandt Lendermændene Erlend af Gerde og Aslak af Finno; da blev det Merke nedhugget, som de havde haft mellem sig, og Striden var nu overvettes heftig: dette kaldte man Dags-Riden. Men nu vendte Kalf Arnesson, Haarek af Tjotta og Thore Hund sig mod Dag med den Fylking, der havde fulgt dem, og da blev Dag overmandet, saaat han tog Flugten med alt det Folk, der var tilbage. Mængden af de Flygtende satte opad en Dal, som der var; der faldt da mange, og Folket spredte sig til begge Sider; Mange vare meget saare og mange saa udmattede, at de ikke mægtede det Allermindste. Bonderne forfulgte ikke de Flygtende langt, thi Hovdingerne vendte snart tilbage til Valpladsen, eftersom mange af dem havde Venner og Frænder at lede efter blandt
(526) de Faldne. Thore Hund gik did hen, hvor Kong Olafs Liig laa, og viiste det den sidste Tjeneste, idet han lagde det ned, rettede det ud og bredte et Klæde derover. Han sagde siden, at, da han tørrede Blodet af dets Ansigt, var dette saa fagert, at der endog var Rødme i Kinderne, som om Kongen sov, men det var meget hjertere end før, medens han levede. Da kom noget af Kongens Blod paa Thores Haand og randt op over Fingeren, hvor han før havde faaet Saaret; men dette Saar behøvede ingen Forbinding fra det Øjeblik af, saa hurtigt groede det. Denne Tildragelse bevidnede Thore selv, da Kong Olafs Hellighed blev bekjendt blandt Mængden. Thore Hund var den første af de Stormænd, der før havde været i hans Modstanderes Flok, til at holde paa Kongens Hellighed.

(527) Kalf Arnesson ledte efter sine Brødre, som der vare faldne; han fandt Thorberg og Finn, og man siger, at Finn kastede et Sax efter ham og vilde dræbe ham, idet han tiltalte ham med haarde Ord og blandt Andet kaldte ham Gridniding og Drottinssviger. Kalf gav ingen Agt derpaa og lod saavel Finn som Thorberg bære bort fra Valpladsen; deres Saar bleve nu efterseede, og ingen befandtes at være farlige; de havde mest faldet for Vaabenbyrd og Modighed. Kalf gik altsaa hen at lade sine Brødre flytte ned til Skibet og fulgte selv med dem. Men, saasnart han fjernede sig, begav ogsaa alle de af Bondehæren sig bort, der havde sit Hjem i Nærheden, undtagen de, der syslede om sine saarede Frænder eller Venner, eller ved de Faldnes Liig. De Saarede bleve flyttede hjem paa Gaarden, saaat hvert Huus var fuldt af dem, og til nogle blev der slaaet Tjeld op udenfor. Men saa forunderligt mange Folk, som havde samlet sig i Bondehæren, ligesaa forunderligt fandt man det ogsaa, hvor snart denne Mængde ryddedes bort, da Begyn-

delsen først var gjort; Aarsagen dertil var især, at den største Deel deraf havde samlet sig fra de nærmeste Hereder og stundede meget efter at komme hjem. De Bønder, der havde hjemme i Verdalen, (528) henvendte sig til Høvdingerne, Haarek og Thore, og klagede sin Nød for dem, sigende som saa: disse Flygtninger, der her ere undkomne, ville nu fare op efter Verdalen og holde et slemt Huus paa vore Gaarde, men vi tør ikke selv begive os hjem, saalænge de ere her i Dalen. Gjører nu saa vel, at I farer efter dem med Folk, og lader ikke en levende Sjæl komme levende bort; thi dette tiltænkte de os, om de havde faaet Overhaand, ligesom de ville gjøre det endnu, dersom vi møde dem siden, og de ere mandsterkere end vi; det kan nok være, at de holde sig her i Dalen, hvis de ingen Fare befrygte, og de ville da strax fare ustyrligt frem gjennem vore Bygder. Bønderne talte vidt og bredt herom og skyndte særdeles ivrigt paa, at Høvdingerne skulde fare afsted og dræbe de Folk, der vare undkomne. Og, da Høvdingerne nu raadsloge med hinanden herom, tyktes det dem, at der var meget sandt i, hvad Bønderne sagde. De besluttede da, at Thore Hund skulde begive sig paa denne Ferd med Verdølerne og selv medtage 720 Mand af sine egne Folk. De satte afsted, da det leed ud mod Natten, og Thore standsede ikke, førend han ved Nattetid kom op til Suul. Der fik han høre, at Dag Ringssøn og mange andre Flokke af Kong Olafs Mænd vare komne der om Kvelden og havde standset der, medens de aad Natverd, men at de siden havde faret op til Fjelds. Da sagde Thore, at han ikke vilde have det Besvær at forfølge dem over Fjeldet, og vendte om igjen med sine Folk nedad Dalen, saaat de kun fik dræbt faa; siden droge Bønderne hver til sit Hjem, men Thore og hans Mænd begave sig senere paa Dagen ud til sine Skibe. De af Kongens Mænd, der ej vare vanføre, stak sig bort og skjulte sig i Skovene, men nogle fik Hjelp af Folk. Harald Sigurdssøn var (529) meget saaret, men Ragnvald Brusessøn førte ham om Natten efter Slaget til en Bonde, der tog imod ham og hemmeligt lægede hans Saar. Siden fik Bonden sin Søn til at følge ham bort; de reiste ubemerket over Fjelde og Ødemarker og kom frem i Jamteland. Harald Sigurdssøn var femten Aar gammel, da Kong Olaf faldt. Harald fandt Ragnvald Brusessøn i Jamteland, og de reiste begge tilsammen øster til Gardarike, til Kong Jarisleif, saaledes som det berettes i Harald Sigurdssøns Saga.

Thormod Kolbrunarskald var i Slaget under Kong Olafs Merke, (530) og, da Kongen var falden, og Striden rasede paa det heftigste, faldt Kongens Mænd, den ene ved den anden, men de fleste, der endnu stode paa sine Fødder, vare saarede. Thormod blev haardt saaret; han gjorde da som alle de øvrige, at de hopede tilbage fra der,

hvor der tyktes dem at være størst Livsfare, og Nogle løb. Da begyndte den Striid, som kaldes Dags-Riden: did søgte da alle de af Kongens Mænd, som endnu vare vaabenføre, men Thormod kom ikke med i den Striid, thi han var ukampdygtig baade af Saar og Udmattelse. Alligevel stod han der ved Siden af sine Staldbrødre, skjønt han intet andet kunde tage sig til. Da blev han saaret af en Piil i den venstre Side. Han brød Pileskaftet af og gik bort fra Striden hjem til Husene, hvor han kom til en Lade, det var et stort Huus. Thormod havde et bart Sverd i Haanden. Da han gik ind, kom en Mand gaaende ud imod ham, sigende: det er da forfærdeligt, hvor ilde man bærer sig her inde med Ynk og Gaul; det er stor Skam, at raske Karlmænd ikke skulle kunne taale sine Saar; det kan gjerne være, at Kongens Mænd have kæmpet tappert, men sine Saar taale de daarligt. Hvad er dit Navn, spurte Thormod. Manden kaldte sig Kimbe. Var du med i Slaget? spurte Thormod. Jeg var, svarede den Anden, med Bønderne, hvad der og var bedst. Er du noget saaret? siger Thormod. Lidt, sagde Kimbe, var ellers du i Slaget? Thormod svarer: jeg var med dem, der havde det bedst. Er du noget saaret, spurte Kimbe. Intet, som er verd at tale om, siger Thormod. Da saa Kimbe, at Thormod havde en Guldring paa Armen og sagde strax: du maa være en af Kongens Mænd, lad mig faa Guldringen, saa skal jeg skjule dig, thi Bønderne ville dræbe dig, naar de finde dig paa sin Vej. Tag Ringen, om du kan, siger Thormod, jeg har nu tabt hvad mere er. Kimbe rakte Haanden frem for at tage Ringen, men Thormod hugg til med Sverdet, saaat Haanden gik af, og fortælles der, at Kimbe ikke bar sit Saar bedre end de, han før havde lastet. Kimbe gik nu bort, men Thormod satte sig ned i Laden og blev siddende en Stund, idet han hørte paa Folks Tale. Samtalerne dreiede sig mest om, at Enhver sagde, hvad han meente at have seet i Slaget, og der blev talt om, hvor tapper denne eller hiin havde viist sig. Nogle roste især Kong Olafs Tapperhed, Andre nævnte andre Mænd, der ikke skulde have udmerket sig mindre end han. Thormod kvad da en Vise, hvori han gav Olaf Prisen, og sagde, at han var den eneste, som ikke havde holdt Skjold for sig i
(531) Pileregnen. Siden gik Thormod hen til en Stemme og gik ind. Her vare allerede mange haardt saarede Mænd inde, og der var en Kone tilstede, som forbandt deres Saar. Der brandt en Ild paa Gulvet, og hun varmede Vand til at rense Saarene med. Thormod satte sig ned yderst henne ved Døren; imidlertid gik Folk ind og ud, som stellede med de Saarede. En af dem snuede sig mod Thormod, saa paa ham og sagde: hvi er du saa bleeg, er du saaret, eller hvorfor beder du ej om at blive lægt? Thormod kvad en

Vise, sigende, at der vist kun var faa, som brød sig om hans Saar, og at han var bleeg, fordi han bar dybe Spor af Dags-Riden og de danske Vaaben. Derpaa stod han op, gik længer ind til Ilden og stod der en Stund. Da sagde Lægekonen til ham: du, Mand, gak ud og tag mig de Skid (tyndt kløvet Ved), der ligge udenfor Døren. Han gik ud, tog Skid-Fanget og kastede ned paa Gulvet. Da saa Konen ham i Ansigtet og sagde: forferdeligt bleeg er denne Mand! Hvi er du det? Thormod kvad en Vise, sigende, at hun ej behøvede at undres over hans Bleeghed; faa bleve fagre af Saar; i Pileregnen var den mørke, hvasse Odd fløjen igjennem ham og havde, som han troede, truffet ham nær ved Hjertet. Lad mig se dine Saar, sagde Lægekonen, saa skal jeg stelle om dem. Thormod satte sig ned og kastede Klæderne af sig. Da Konen saa hans Saar, undersøgte hun det, han havde i Siden, og kjendte da, at der stod et Jern i, men vidste ikke sikkert, hvad Vej Jernet havde taget. Hun havde der i en Steenkjedel tilberedt noget af stødt Løg og andet Græs, som siden var kogt sammen, deraf gav hun de Saarede at æde for saaledes at erfare, om de havde Huulsaar, da man nemlig kunde kjende Løgen ud af Saaret, hvis det gik lige ind i Huulheden. Hun bar det ogsaa til Thormod og bad ham at æde deraf, men han svarede: bær dette bort, jeg har ikke Graut-Sott. Siden tog hun en Knibetang og vilde drage Jernet ud, men det sad fast og gik ikke, der stod ogsaa lidet ud, thi Saaret var hovnet. Da sagde Thormod: skær kun til Jernet, saaat man godt kan naa det med Tangen, giv mig saa Tangen og lad mig selv rykke. Hun gjorde, som han sagde. Da tog Thormod Guldringen af sin Haand og gav Lægekonen den, sigende, hun kunde gjøre med den, hvad hun vilde: den har tilhørt en god Mand, sagde han: Kong Olaf gav mig den i Morges. Siden tog Thormod Tangen og rykkede Jernet ud: der var Kroge paa det, og paa disse laa der Trevler af Hjertet, nogle røde, nogle hvide: da han saa det, sagde han: Kongen har født os vel, jeg er feed om Hjerterødderne. Derpaa heldede han sig tilbage og var strax død. Hermed slutte vi Fortællingen om Thormod.

Kong Olaf faldt paa en Onsdag, quarto kalendas Augusti (532) (d. e. 29de Juli). Det var nær Middag, da de mødtes, for Midmund (Kl. 1½) begyndte Slaget, og han faldt før Noon (Kl. 3), men Mørket vedvarede fra Midmund til Noon. Sighvat Skald taler i sit Kvad om Slagets sørgelige Udfald, Kong Olafs Fald og Dags Flugt. Bønderne plyndrede ikke de Faldne, og strax efter Slaget blev det næsten saa, at Rædsel slog Mange, der havde været imod Kongen: de holdt dog paa med sin onde Villie og fastsatte imellem sig, at ingen af de Mænd, der havde faldet med Kongen,

skulde nyde saadan Omsorg eller Begravelse, som sømmede sig for gode Mænd: de kaldte dem alle Ransmænd og Utlæge. Men de Mænd, der vare mægtige og havde Frænder blandt de Faldne, brode sig intet derom, men forte sine Frænder til Kirke og lode dem
(533) begrave. Thorgils Halmesson og hans Son Grim begave sig til Valpladsen om Kvelden, da det var morkt; de toge Kong Olafs Liig op og bar det bort til en liden og tom Skytje paa den anden Kant fra Gaarden; de havde Lys og Vand med sig. De toge nu Klæderne af Liget, toede det, svøbte det med Liinduge og lagde det ned der i Huset, tildækkende det med Ved, saaat Ingen skulde se det, om end Nogen kom ind i Huset; siden gik de bort og hjem til Gaarden. Med begge Hære havde der fulgt mange Stavkarle og Fattigfolk, der bade om Mad, men denne Aften efter Slaget havde mange af dem holdt sig der, og, da Natten kom, sogte de sig Huusly i alle Bygninger, smaa og store. Blandt andre var der en blind Mand, om hvem der er folgende Beretning. Han var fattig og havde en Dreng med sig, som ledede ham. De gik udomkring Gaarden og sogte Huusly; de kom da til hiint øde Huus, hvor Døren var saa lav, at man næsten maatte krybe ind. Da den blinde Mand kom ind i Huset, famlede han for sig paa Gulvet for at finde et Sted, hvor han kunde lægge sig; en Hat havde han paa Hovedet, der gleed ned for hans Ansigt, idet han bøjede sig ned. Han kjendte med Hænderne, at der var en Dam paa Gulvet, i det samme tog han op med den vaade Haand og rettede paa Hatten; i det samme kom Fingrene nær hans Ojne, og strax blev der en saa sterk Kløe i Ojenlaagene, at han strog med de vaade Fingre paa selve Ojnene. Siden hopede han ud af Huset og sagde, at man ikke kunde ligge derinde, fordi alt var vaadt der. Men, da han kom ud af Huset, saa han forst sine Hænder og alt, hvad der var ham nær, forsaavidt han kunde se det for Nattemørket; strax gik han da hen til Gaarden og ind i Stuen, og sagde der til alle Mænd, at han havde faaet sit Syn igjen, og nu kunde han se nok saa godt; men der vare Mange der, som vidste, at han længe havde været blind, thi han havde været der før og gaaet om i Bygderne. Han sagde, at han allerforst kunde se, da han kom ud af et lidet og daarligt Huus; der var alt vaadt inde, sagde han, jeg greeb i det Vaade og gned mine Ojne med de vaade Hænder. Han sagde og, hvor Huset stod. De Mænd, som vare der og saa dette, undredes meget herover og talte imellem sig om, hvad der da vel kunde være inde i det Huus; men Thorgils Bonde og hans Son Grim skjonnede nok, hvad der havde været Aarsagen til denne Tildragelse, og bleve meget rædde for, at en Uven af Kongen kunde gaa derhen og ransage Huset. De listede sig derfor hemmelig bort, gik til Hu-

set, toge Liget, flyttede det bort ud i Hagen og skjulte det der; siden gik de tilbage til Gaarden og sov om Natten. Om Thorsdagen (534) kom Thore Hund ovenfra Verdalen ud til Stiklestad fulgt af mange Folk; der var ogsaa endnu meget Folk af Bondehæren tilbage, og de Faldne bleve da fremdeles flyttede, idet Nogle bortforte sine Frænders og Venners Liig og hjalp dem blandt de Saarede, som de vilde helbrede; men en Mængde vare nu døde, siden Slaget var ophørt. Thore Hund gik hen til det Sted, hvor Kongen var falden, og ledte efter Liget; da han ikke fandt det, spurte han sig for, om Nogen kunde sige ham, hvor det var blevet af; men det kunde Ingen sige. Da spurte han Thorgils Bonde, om han vidste noget om, hvor Kongens Liig var, og Thorgils svarede: jeg var ikke i Slaget og veed ikke stort af, hvad som skete der; her gaa nu mange Sagn, saaledes siges der nu, at Kong Olaf skal have været seet i Nat oppe ved Stav og en Flok Folk med ham. Men, er han falden, da have vel nogle af Eders Folk skjult hans Liig i Holt eller Ros. Skjønt nu Thore troede at vide det Rette, nemlig at Kongen var falden, festede dog Mange Lid til hine Ord og satte det Rygte ud, at Kongen nok var undkommen af Slaget, og at det vist ikke vilde vare længe, forend han atter fik sig en Hær og kom over dem. Derpaa begav Thore sig til sine Skibe og ud efter Fjorden, og da begyndte alt Bondernes Folk at adsprede sig og bortførte alle de Saarede, der kunde røres fra Stedet.

Thorgils Halmesson og hans Son Grim havde Kong Olafs (535) Liig i sin Forvaring og vare meget bekymrede for, hvorledes de kunde faa maget det saa, at Kongens Uvenner ikke kom til at mishandle Liget, thi saa meget hørte de af Bondernes Tale, at man havde besluttet, hvis Kongens Liig fandtes, da enten at brende det eller flytte det ud paa Søen og sænke det ned. De havde begge om Natten seet ligesom et Kjertelys brende over det Sted, hvor Kong Olafs Liig laa i Valen, og siden, da de havde skjult det, saa de ligeledes om Natten Lys der borte, hvor Kongen hvilede. De frygtede derfor, at Fjenderne, naar de fik disse Tegn at se, vilde lede efter Liget paa det Sted, og derfor stundede Thorgils og Grim saare efter at faa flyttet Liget bort til et Sted, hvor det laa sikkert forvaret. De gjorde da en Kiste, saa godt og smukt, som de kunde, og lagde Kongens Liig deri; siden gjorde de en anden Kiste og lagde Halm og Steen i den, saa det blev en Mands Tyngde, og lukkede den omhyggeligt til. Da nu alt Bondefolket var borte fra Stiklestad, gjorde Thorgils og hans Søn sig strax ferdige til at reise; han fik sig en Roferje, og de vare ialt 7 eller 8 tilsammen, alle Frænder eller Venner af Thorgils. De bragte Kongens Liig hemmeligt ned til Skibet og satte Kisten ned under Thiljerne, men

den anden Kiste, som Stenene vare i, havde de ogsaa med sig og satte den saaledes i Skibet, at Alle kunde se den. Siden fore de ud ad Fjorden, havde heldig Brise og kom om Kvelden, da det begyndte at morkne, til Nidaros, hvor de lagde til ved Kongebryggen. Her sendte Thorgils nogle Mænd op i Byen og lod sige til Biskop Sigurd, at de havde Kong Olafs Liig ombord. Da Biskopen hørte dette, sendte han strax sine Mænd ned til Bryggerne; de toge en Roskude, lagde til ved Thorgils's Skib og bade om, at man vilde lade dem faa Kongens Liig. Thorgils og hans Mænd toge den Kiste, der stod oppe paa Thiljerne, og bare den ned i Skuden, siden roede hine Mænd ud paa Fjorden og sænkede Kisten ned der. Da var det mork Nat. Thorgils og hans Mænd roede nu videre op efter Aaen, indtil Byen hørte op; der lagde de til ved et Sted, som kaldes Saurliid, det var ovenfor Byen. Der bare de Liget op og ind i en Ode-Skemme, der stod der oppe, afsides fra andre Huse. Der vaagede de om Natten over Liget. Thorgils gik ned i Byen og opsogte de Mænd der, som især havde været Kongens Venner; dem spurte han nu, om de vilde tage imod Kongens Liig, men det torde ingen gjore. Saa førte da Thorgils og hans Mænd Liget endnu videre op efter Aaen og grove det ned paa den Sandmele, som der er, samt magede Alt saaledes, at Ingen skulde kunne se, at der nylig havde været gravet paa det Sted. Med alt dette vare de ferdige, forend Dagen brod frem, hvorpaa de atter begave sig til sit Skib, lagde strax ud af Aaen og fore sin Vej, indtil de kom hjem til Stiklestad.

(536) Svein, Søn af Kong Knut og Alfiva, Datter af Alfrun Jarl, havde været sat til at raade i Vendland, i Jomsborg. Men nu var der kommen Ordsending fra hans Fader Kong Knut, at han skulde fare til Danmark og derfra siden til Norge for at tage Norges Rige at raade over, samt have Kongenavn over Norge. Svein drog da til Danmark og havde derfra meget Krigsfolk med sig; med ham foor ogsaa Harald Jarl og mange andre mægtige Mænd. Dette omtaler Thorarin Lovtunga i det Kvæde, han digtede om Svein Alfivesson, og som kaldes Glælognskvida. Siden foor Svein til Norge og med ham hans Moder Alfiva; og blev han der tagen til Konge paa hvert Lagthing. Han var just kommen østfra til Viken, da Slaget stod paa Stiklestad, og Kong Olaf faldt. Svein standsede ikke sin Reise, forend han om Høsten kom nord i Throndhjem; der blev han tagen til Konge som andensteds.

(537) Kong Svein bragte nye Love i Landet om mange Ting, og de vare satte, eftersom Loven var i Danmark, men noget deraf meget haardere. Ingen Mand skulde fare af Landet uden med Kongens Tilladelse, og, om han foor, skulde hans Ejendomme falde under

Kongen. Enhver, som dræbte en Mand, skulde have forbrudt Land og Løsøre. Naar en Mand var utlæg, og en Arv tilfaldt ham, skulde denne Arv tilhøre Kongen. Til Juul skulde hver Bonde udrede til Kongen en Mæle Malt af hver Arne og et Laar af en treaars Oxe — det blev kaldet Vinjartodde [1]) — samt et Spand Smør, og hver Huusfrue en „Rygjartoo,“ [2]) d. e. saa meget urendt Liin, som man kunde spende om med Tommelfingren og Langfingren. Bønderne skulde være pligtige til at opføre alle de Huse, som Kongen vilde have paa sine Bosteder. Syv Mænd skulde udruste een Mand fuldstændigt til Leding og udrede for hver, der var fem Aar gammel, samt derefter have Hamler. [3]) Hver Mand, der roede ud paa Havet, skulde gjelde Kongen Landvarde, hvorfra han end foor, det er fem Fiske. Ethvert Skib, der foor bort af Landet, skulde gjelde Kongen et Rum tvertover Skibet. Enhver Mand, der foor til Island, skulde gjelde Landøre, enten han var der fra Landet eller udenlandsk. Med denne Lovgivning fulgte ogsaa, at danske Mænd da skulde have saa stor Anseelse i Norge, at en enestes Vidnesbyrd skulde fælde ti Nordmænds. Men da denne Lovsetning blev kundgjort for Almuen, begyndte man strax at reise sin Hu op derimod og knurrede imellem sig. De, som ikke havde været med i Ferden mod Kong Olaf, sagde: tager nu I, Indthrønder, Venskab og Løn af Knytlingerne, fordi I streed mod Kong Olaf og fældte ham fra Landet; der var lovet Eder Fred og Retsforbedring, men nu have I Tvang og Trældom og dertil stor Skjendsel og Foragt som de, der forraadte Eders Konge. Men der var det ikke godt at komme med nogen Indvending. Alle saa da, at man havde fattet et uheldigt Raad, men dog havde man ikke Mod til at gjøre Opstand mod Kong Svein, mest af den Grund, at man havde givet sine Sønner eller andre Nærfrænder som Gisler i Kong Knuts Vold og tillige, at der ikke var Nogen til at sætte sig i Spidsen for Opstanden. Snart havde man Meget at sige paa Kong Svein, men mest gav man dog Alfiva Skylden for Alt, hvad man var misfornøjet med. Da kom mange Mænd til Sandheds Erkjendelse om Kong Olaf. Allerede den Vinter begyndte Mange der i Throndhjem at tale om, at Kong Olaf var en sandhellig Mand, og at der skete mange Jerteiner om hans Hellighed. Mange begyndte da at gjøre Bønner og Løfter til Kong Olaf om Ting, der tyktes dem (538)

---

[1]) Dette Ord betyder efter Ordsammensætningen „Græsgangs-Afgift.“ Man betragtede vel ogsaa denne Afgift som en Kjendelse for Afbenyttelsen af Græsgangene i Almenningerne, hvilke Kongen tilegnede sig. [2]) D. e. egentlig Kvinde-Gave. [3]) Ved Udredelsen af Ledingen, der bestod i Vaaben og Madvarer, navnlig Smør og Meel, regnedes efter Hamler eller Aarepladser; jo større Skib, jo flere Aarer og Folk.

magtpaaliggende. Og ved disse Bønner og Løfter fik Mange Hjelp, Nogle Helsebod, Andre Held paa Reiser eller andre Goder, som de kunde behøve.

(539) Einar Thambarskelve var da kommen hjem til sine Bo og havde de Veitsler, Kong Knut havde givet häm, da de vare sammen i Throndhjem: det var næsten saa meget som et Jarlsrige. Einar Thambarskelve havde ikke været med i at krige mod Kong Olaf, deraf roste han sig selv. Einar glemte ikke, at Kong Knut havde lovet ham Jarldom over Norge, og at han ej havde holdt sit Løfte. Einar var den første af alle Stormændene til at holde paa Kong
(540) Olafs Hellighed. — Finn Arnesson opholdt sig kun i kort Tid paa Egg hos Kalf, thi han var meget forbittret over, at Kalf havde været i Slaget mod Kong Olaf, og han talte idelig Kalf haardt til Rette derfor. Thorberg Arnesson var meget mere maadeholden i sine Ord end Finn, men længtes dog efter at fare bort og hjem til sit Bo. Kalf overlod disse sine Brødre et godt Langskib med fuldt Redskab og al anden Tilbehør; han skaffede dem ogsaa godt Følgeskab, og de droge hjem hver til sit. Arne Arnesson laa længe af sine Saar, men blev dog lægt og uden Meen; siden om Vinteren foor han hjem til sit Bo. Alle Brødrene toge sig Grid af Kong Svein og sloge sig til Ro i sine Hjem.

(541) Sidenefter om Vaaren blev der megen Tale om Kong Olafs Hellighed, og man yttrede sig nu ganske anderledes end før om Kongen. Der var da Mange, som sandede, at Kongen maatte være hellig, hvilke før havde gaaet imod ham med det heftigste Fjendskab og ikke villet erkjende Sandheden om ham. Da begyndte man at dadle de Mænd, der især havde egget til at gjøre Modstand. Biskop Sigurd fik Skylden for meget af dette, og han fik saa ivrige Uvenner der i Egnen, at han fandt det raadeligst at fare bort og vester til England, til Kong Knut. Siden sendte Thronderne Mænd til Oplandene med de Hilsener, at Biskop Grimkell skulde komme nord i Throndhjem. Kong Olaf havde nemlig sendt Biskop Grimkell tilbage til Norge, da han drog øster til Gardarike, og Grimkell havde siden den Tid været paa Oplandene. Men, da dette Budskab kom til Biskopen, gjorde han sig strax rede til at reise: hertil bidrog det ogsaa meget, at han troede det vist og sandt, hvad der fortaltes
(542) om Kong Olafs Jertein-Gjøren og hans Hellighed. Biskop Grimkell opsøgte først Einar Thambarskelve. Denne tog med Glæde mod Biskopen, og de talte siden Mangt og Meget imellem sig, navnlig om de store Begivenheder, som vare forefaldne der i Landet, og de bleve i Alt, hvad de talte om, indbyrdes enige. Derpaa foor Biskopen ind til Kaupangen (Nidaros), hvor hele Almuen tog vel imod ham. Han spurte nøje efter de Tegn, man sagde vare skete

ved Kong Olaf, og han fik gode Ting at høre. Siden sendte Biskopen Bud ind til Stiklestad, til Thorgils og hans Søn Grim, og stevnede dem til sig ud til Byen. De opsatte ikke Reisen, men fore strax ud til Byen og indfandt sig hos Biskopen, hvem de nu fortalte alle de merkelige Ting, de selv havde erfaret, saa og, hvor de havde skjult hans Liig. Derefter sendte Biskopen Bud til Einar Thambarskelve, der nu kom til Byen. Einar og Biskopen havde da en Samtale med Kongen og Alfiva, og bad, at Kongen skulde give Lov til, at Kong Olafs Liig blev taget op af Jorden. Kongen gav Lov dertil, sigende, at Biskopen kunde gjøre dermed, som han vilde. Der var just da en Mængde Folk i Byen. Biskopen, Einar og flere Mænd med dem gik hen til det Sted, hvor Kongens Liig var jordet, og lode der grave efter det. Kisten var da næsten kommen op af Jorden. Mange raadede nu til, at Biskopen skulde lade Kongens Liig grave ned i Jorden ved Clemenskirken, og saa skete. Men da 12 Maaneder og fem Nætter vare henledne siden Kong Olafs Død, bleve hans hellige Levninger optagne, og da var ogsaa Kisten næsten kommen op af Jorden, og Kisten selv lugtede af friskt Træ, som om den var nyhøvlet. Biskop Grimkell gik til, da Kongens Kiste blev oplukket, og da fornam man en herlig Lugt. Da blottede Biskopen Kongens Ansigt, og hans Aasyn fandtes ikke det mindste forandret; der var Rødme i Kinderne, som den vilde have været, om han nys var sovnet ind. Men de, som havde seet Kong Olaf, da han faldt, saa stor Mon i, hvormeget hans Haar og Negle siden havde voxet, næsten som de vilde have voxet, om han havde levet i denne Verden hele Tiden, siden han faldt. Da gik Kong Svein og alle de Høvdinger, som der vare, hen at se Kong Olafs Legeme, men Alfiva sagde: svært seent pleje Folk at raadne i Sand: anderledes vilde det have været, om han havde ligget i Muld. Biskopen tog nu en Sax og skar noget af Kongens Haar saavelsom af Overskjegget (thi han havde haft langt Overskjegg, saaledes som man da brugte), og sagde til Kongen og Alfiva: nu er Kongens Haar og Overskjegg saa siidt, som det var, da han døde, men saa meget er voxet, som I her se afskaaret. Alfiva svarede: da først vil jeg tro, at det Haar er en Helligdom, naar det ikke brender i Ild, thi ofte have vi seet Haaret heelt og uskadt paa Folk, der have ligget længer i Jorden end denne Mand. Biskopen lod da bringe Ild i et Fyrfad, læste Velsignelsen derover og lagde Røgelse paa; siden lagde han Kong Olafs Haar i Ilden. Men, da al Røgelsen var opbrendt, tog Biskopen Haaret ud af Ilden, og det var ubrendt. Dette lod han Kongen og de andre Høvdinger se, men Alfiva sagde, at man burde lægge Haaret i uindviet Ild. Einar Thambarskelve svarede, bad hende tie og lod hende høre mange haarde Ord. Det blev da

Biskopens Erklæring og Kongens Samtykke og hele Mængdens Dom, at Kong Olaf var sandt og vist hellig. Da blev hans Legeme baaret ind i Clemenskirken og bisat over Hojalteret. Kisten blev svøbt i Pell, og der blev tjeldet heelt over den med Fløjel. Og allerede da strax skete der mange Jertein ved Kong Olafs Helligdom.

(543) Der paa Melen, hvor Kong Olaf havde ligget i Jorden, kom der op en fager Brønd, af hvis Vand mange fik Bod for sine Meen. Denne Brønd blev behørigt indbygget, og det Vand har siden været omhyggeligt bevaret. Der paa Stedet blev der ogsaa først bygget et Capell, og Altaret sat der, hvor Kongens Leje havde været, men nu staar paa det samme Sted Christkirken, og lod Erkebiskop Eystein Højalteret i denne sætte paa samme Sted, hvor Kongens Leje havde været, da han reiste dette store Munster, som nu staar: paa selvsamme Sted havde ogsaa Altaret staaet i den gamle Christkirke. Der siges, at Olafs-Kirken nu staar der, hvor hiin Ode-Skemme stod, i hvilken Kong Olafs Liig blev indsat om Natten, og det Sted, hvor Kong Olafs Helligdom blev baaren op fra Skibet, kaldes nu Olafslid og er midt i Byen. Biskopen vogtede Kong Olafs Helligdom og skar hans Haar og Negle, thi begge Dele voxede, som da han var levende i denne Verden. Dette omtaler Sighvat Skald. Thorarin Lovtunga digtede det Kvæde om Kong Svein Alfivessøn, som heder Glælognskvida, og hvori disse Viser forekomme:

Nu haver sig
sit Sæde taget
Thjodkonningen [1])
i Throndhjem;
her vil nu
sin hele Tid
Baugebryderen
Bygderne styre;

her hvor Olaf,
inden han foor
til Himmerige
hersked forhen,
og hvor han,
som hver Mand veed,
blev kirkesat
fra en Konge at være.

Visselig havde
Haralds Søn
hevdet sig Ret
til Himmeriget,
alt før han drog
af denne Verden;
nu han ved Sønnens
Side throner.

Hist hviler nu
Herren saa reen,
lovsæl og herlig,
med Liig ufortæret;
og der voxe,
som var han i Live,
paa Hoved og Hænder
Haar og Negle.

Der monne Bordveggens
Bjelder ringe
af sig selv
om Sengen, hans Leje;
og hver Dag
hører Folket
Klokkeklang
over Kongemanden.

Og der oppe
over Altaret

[1]) Nemlig Svein Alfivessøn.

Christo hellige
Kjerter brende;
saaledes Olaf
inden sin Død
syndeløs
sin Sjæl har bjerget.

Der komme krybende
Krøblingeskarer
til Kongens Grav —
gaa karske tilbage;
Blinde og Stumme
søge der Hjelp —
Syn og Tale
strax dem gives.

Bed da Olaf,[2])
at han under dig
sin Grund og Jord,
den Guds Mand sande;
thi han kan af Gud
til Gave faa
Aar og Fred
for os Allesammen,

naar du kun ydmygt
for Altrets Fod
bærer frem
Bønnerne dine.

Thorarin Lovtunga var nemlig hos Kong Svein og hørte da disse store Tegn paa Kong Olafs Hellighed, at man ved himmelske Kræfter kunde høre en Lyd over hans Helligdom, som om der ringedes med Klokker, og at Lys tendte af sig selv over Altaret ved himmelsk Ild. Men, naar Thorarin nævner, at der kom hele Skarer af Halte, Blinde, eller paa anden Maade Syge, til Kong Olaf og gik karske derfra, omtaler eller betegner han det ikke anderledes, end at det monne være en utallig Mængde Folk, der allerede da i Begyndelsen fik Helse ved Kong Olafs Jertein. Ellers ere Kong Olafs første Jertein mindre optegnede og beskrevne, end de, der siden have skeet.

De, som nøjagtigst have regnet Tiden, sige, at Kong Olaf den (544) Hellige var Konge over Norge i femten Vintre, siden Svein Jarl foor af Landet, og at han om Vintren forud fik Kongenavn af Oplændingerne. Sighvat siger ogsaa i sit Kvæde, at han raadede femten fulde Vintre over det øvre Land, inden han faldt. Kong Olaf den Hellige var 35 Aar gammel, da han faldt, efter Presten Are Frodes Sigende, og han havde holdt 20 ordentlige Slag, hvilket ogsaa Sighvat bevidner.

Vi have nu berettet en Deel af Kong Olafs Saga, der handler om de Begivenheder, som skete, medens han raadede over Norge, saavelsom om hans Fald, og om hvorledes hans Hellighed kom op. Vi ville heller ikke undlade at berette om, hvad der er ham til største Ære, nemlig om de Jertein, han har gjort, men dette skrive vi først længere henne i denne Bog.

[2]) Her henvender Skalden sig til Kong Svein selv og anbefaler ham at henvende sig til Kong Olaf i sine Bønner.

Kong Magnus den Godes Saga.

(545) Kong Svein Knutsson raadede nogle Aar over Norge. Han var barnagtig baade af Alder og i Raad. Alfiva, hans Moder, havde da mest at sige over Landsstyrelsen, og Landets Mænd vare baade da og senere hendes store Uvenner. Danske Mænd spillede da ret Mester i Norge, men Landets Mænd kunde ikke godt finde sig deri, og, naar slige Ting kom paa Tale, gave de øvrige Indbyggere Thronderne mest Skylden for, at Kong Olaf den Hellige var stødt fra Thronen og dræbt, og at Norges Mænd vare komne under dette slemme Regimente, hvor Tvang og Ufrihed gik over alt Folket, baade Høie og Lave, Rige og Fattige; de sagde, at det var Throndernes Skyldighed at finde paa Raad og gjøre Opstand, for at faa Landets Mænd befriede fra dette Regimente. Det var og den almindelige Mening i Landet, at Thronderne havde den største Styrke i Norge, baade formedelst deres Høvdinger og den talrige Folkemængde, som der var. Men, da Thronderne fik at vide, at Landets øvrige Indbyggere dadlede dem, erkjendte de ogsaa selv, at hine havde Ret deri, og at de havde handlet meget daarligt i at berøve Kong Olaf Liv og Rige; de maatte tillige erkjende, at deres daarlige Handling havde baaret dem onde Frugter. Deres Høvdinger havde da Sammenkomster og Raadslagninger med hinanden, og den, som stod i Spidsen for alt dette, var Einar Thambarskelve. Saaledes var det og med Kalf Arnesson; han skjønnede nu, i hvilken Snare han havde ladet sig lokke ved Kong Knuts Overtalelser: de Løfter, denne havde givet ham, bleve nu allesammen brudte. Kong Knut havde nemlig lovet ham Jarldømme og at sætte ham over hele Norge, og Kalf havde derfor været Hovedmand i at holde Striid med Kong Olaf og berøve ham Liv og Rige; men desuagtet fik Kalf ikke større Navnbøder (høiere Titel) end før, og fandt sig derfor skammeligt bedragen. Der gik da Ordsendinger mellem alle de fire Brødre, Kalf, Finn, Thorberg og Arne, og deres Frændskab blev atter godt.

(546) Da Kong Svein havde været tre Vintre i Norge, fik man spurt der i Landet, at der samlede sig en Flok vestenfor Havet, og at Høvdingen for samme Flok heed Tryggve, samt at han kaldte sig en Søn af Olaf Tryggvesson og Gyda den Engelske. Da Kong Svein hørte, at en udenlandsk Hær kunde ventes til Landet, udbød han Leding nordenfra Landet, og de fleste Lendermænd fra Throndhjem fore med ham. Dog blev Einar Thambarskelve siddende hjemme og vilde ikke fare med Kong Svein; og, da der kom Bud fra Svein til Kalf Arnesson inde paa Egg, at han skulde ro Leding

med Kongen, tog Kalf vel den Tyvesesse, han ejede, gik ombord paa den med sine Huuskarle og gjorde sig rede i flyvende Fart; men han styrede ud efter Fjorden, uden at bie paa Kong Svein, og tog siden Vejen syd til Møre, hvor han ikke standsede, førend han kom syd i Giske, til sin Broder Thorberg. Siden lagde alle disse Brødre, Arnes Sønner, Stevne mellem sig og raadsloge med hinanden. Derpaa vendte Kalf om igjen, men, da han kom ind i Frekø-Sund, fandt han Kong Svein liggende der med hele sin Hær. Idet Kalf roede søndenfra i Sundet, raabte man over til hinanden fra Skibene, og Kongens Mænd bade Kalf lægge til og følge Kongen for at verje hans Land. Kalf svarede: det har jeg gjort nok af, om ikke for meget, at slaas mod vore egne Landsmænd for at skaffe Knytlingerne Magten. Dermed roede Kalf og hans Mænd videre, lige til han kom hjem paa Egg. Heller ikke roede nogen af de andre Arnessønner denne Leding med Kongen. Kong Svein styrede med sin Krigsmagt sydefter langsmed Landet, og, da han ikke hørte noget til, at Hæren var kommen vestenfra, drog han videre til Rogaland og heelt syd til Agder, fordi man gjettede paa, at Tryggve først vilde søge øster i Viken, eftersom hans Forfædre havde haft sit Tilhold og største Trøst der, og han selv der havde stor Frændestyrke.

Kong Tryggve kom paa Sejladsen vestenfra med sin Krigsmagt (547) først til Kysten udenfor Hørdaland; der spurte han, at Kong Svein havde sejlet sydover. Han styrede da syd til Rogaland, og, da Kong Svein fik Nys om, at han var kommen vestenfra, og hvor han havde taget Vejen, vendte han om igjen og styrede nordover med sin Hær. Saaledes mødtes han og Tryggve indenfor Bukn i Soknesund, nær ved det Sted, hvor Erling Skjalgssøn var falden. Det blev en stor og haard Kamp. Det var paa en Søndag. Der siges, at Tryggve skød Gavlaker med begge Hænder paa een Gang, idet han sagde: saaledes lærte min Fader mig at messe. Hans Uvenner havde nemlig sagt, at han var Søn af en Prest, men han gjorde sig til af, at han da lignede mere Kong Olaf Tryggvessøn; Tryggve var ogsaa den drabeligste Mand. I det Slag faldt Kong Tryggve og meget af hans Folk; endeel flygtede, endeel gik til Grid. Dette omtales i den saakaldte Tryggves-Flokk. Der nævnes ogsaa om denne Kamp i den Flokk, der blev digtet om Kong Svein. Her siges det, at Striden stod paa en Søndag. Kong Svein raadede endnu en Vinter for Landet efter dette Slag, og da var der god Fred. Den Vinter sad Kong Svein syd i Landet.

Den samme Vinter havde Einar Thambarskelve og Kalf Arnessøn Sammenkomster og Raadslagninger; de holdt sine Møder (548) i Kaupangen (Nidaros). Der kom der just da til Kalf Arnessøn

en Sendemand fra Kong Knut og bragte ham den Budsending fra denne, at Kalf skulde sende ham trende Tylfter Ører, saa udsøgte som muligt. Kalf svarede: ingen Ører vil jeg sende Kong Knut; men siig ham, at jeg skal skaffe hans Søn Svein saa mange, at
(549) han ikke skal synes der skorter paa dem. Tidligt om Vaaren reiste Einar Thambarskelve og Kalf Arnesson afsted med et stort Følge og de mest udvalgte Folk, man kunde finde i Throndelagen. De droge om Vaaren øster over Kjølen til Jamteland, saa til Helsingeland og kom frem i Svithjod. Der skaffede de sig Skibe, fore om Sommeren øster i Gardarike og kom om Høsten til Aldegjeborg. Derfra lode de Sendemænd gaa op til Holmgard, til Kong Jarisleif, med det Ærende, at de tilbode Magnus, Kong Olaf den Helliges Søn, at tage ham til sin Herre, følge ham til Norge, staa ham bi til at opnaa sit Fædrene-Rige, og hjelpe ham til at blive Konge over Landet. Da denne Ordsending kom til Kong Jarisleif, raadslog han med Dronningen og sine andre Høvdinger; deres Beslutning blev den, at Nordmændene fik Bud om at indfinde sig hos Kong Jarisleif og Magnus, og der blev tilsagt dem Grid for denne Reise. Da de kom til Holmgard, blev det afgjort mellem dem, at de Nordmænd, som der vare komne, gik Magnus til Haande og bleve hans Mænd, og forbandt dertil edeligen Kalf og de andre Mænd, der havde kæmpet mod Kong Olaf paa Stiklestad; hvorimod Magnus tilstod dem Trygder og fuld Tilgivelse og aflagde Eed paa, at han skulde være dem alle oprigtig og tro, naar han fik Rige og Kongedom i Norge. Han skulde blive Kalf Arnessons Fostersøn, men Kalf skulde være forpligtet til at udføre alt det, hvorved Magnus troede, at hans Magt kunde blive større og friere end før.
(550) Magnus Olafssøn tiltraadte sin Reise østenfra Holmgard og ned til Aldegjeborg efter Julen, og de begyndte at berede sine Skibe til Overfarten, saasnart Isene løstes om Vaaren. Dette omtaler Arnor Jarleskald i Magnusdraapen, sigende, at Magnus var ikke fuldt elleve Vintre gammel, da han drog med Hærskibe fra Gardarike. Om Vaaren styrede Magnus østfra til Svithjod, hvilket Arnor ogsaa omtaler, sigende, at han, da han kom fra Gardarike, først sejlede med sit Følge til Svithjod og styrede op til Sigtuna. Da var Anund Olafssøn Konge i Svithjod. Der var paa den Tid ogsaa Dronning Astrid, der havde været gift med Kong Olaf den Hellige. Hun modtog overmaade vel sin Stifsøn Magnus og lod strax stevne et talrigt Thing af Sviarne paa et Sted, der heder Hangre. Paa dette Thing talte Dronning Astrid og sagde følgende: her er nu den hellige Kong Olafs Søn ved Navn Magnus kommen iblandt os og agter nu at begynde sin Ferd til Norge for at søge sit fædrene Rige. Jeg er især forpligtet til at styrke ham til denne Ferd, da

han er min Stifson, som alle baade Sviar og Nordmænd noksom vide. Jeg skal ikke spare noget af hvad jeg kan skaffe, for at hans Styrke kan blive saa stor som mulig, baade med Hensyn til Penge og Folketal og Alt, hvad jeg har at raade over; ligesaa skulle alle de Mænd, der ville slutte sig til ham paa denne Ferd, være forvissede om mit fuldkomne Venskab. Det vil jeg derhos kundgjøre, at jeg vil slaa mig til Ferden med ham: da kunne Alle noksom se, at jeg ikke sparer noget Andet, jeg kan byde, til hans Understøttelse. Herom talede hun langt og snildt. Men, da hun holdt op, svarede Mange og sagde som saa, at Sviarne havde haft liden Ære af sin Ferd til Norge med Kong Olaf, hans Fader, og at det ikke saa ud til at ville gaa dem bedre nu; denne Mand, sagde de, er jo kun et Barn, og for den Sags Skyld have vi ingen Lyst paa denne Ferd. Astrid svarer: alle de Mænd, der ville ansees for at have Mands Mod og Hjerte, frygte vist ikke for noget Saadant; men er der Nogen, der har mistet Frænder i Kampen for den hellige Kong Olaf, eller selv faaet Saar, da er det just Manddomsdaad nu at fare til Norge og hevne dette. Og saa meget udrettede Astrid med sine Ord og sin Hjelp, at hun fik en Mængde Folk med sig i at følge Magnus til Norge. Dette omtaler Sighvat Skald og siger udtrykkeligt, at der blev holdt Thing i Svithjod paa Hangre, hvor Astrid talte til Bedste for sin Stifson, og at Magnus skyldte sin Stifmoders kloge Raad den store Fremgang, han fik. Ogsaa Thjodolf Skald omtaler i Magnus-Flokken, at Magnus kom til Skibs over til Sigtuna. Magnus reiste da videre fra Sigtuna (551)
og havde da en stor Skare, som Sviarne havde skaffet ham. De droge til Fods gjennem Svithjod og saa til Helsingeland, hvilket Arnor Jarleskald omtaler. Siden foor Magnus Olafsson østfra gjennem Jamteland og over Kjølen og kom ned i Throndhjem, hvor alt Folket strax tog vel imod ham. Men, saasnart Svein Alfivessøns Mænd spurte, at Magnus, Kong Olafs Søn, var kommen i Landet, flygtede de alle vidt og bredt og søgte Skjul; Magnus mødte saaledes ingen Modstand, og Kong Svein selv var syd i Landet. Dette nævner Arnor Jarleskald. Magnus Olafsson (552)
foor med sine Folk ud til Kaupangen, hvor han blev vel modtagen; siden lod han der stevne Ørething, og, da Bondefolket kom til Things, blev Magnus tagen til Konge over alt Landet, saa vidt som Kong Olaf, hans Fader, havde haft det. Siden tog Kong Magnus sig en Hird og gjorde Lendermænd. Overalt i Herederne indsatte han da Aarmænd og Sysselmænd. Endnu samme Høst udbød Kong Magnus Leding over hele Throndhjem og fik rigelig Folkestyrke; siden styrede han med Hæren sydover langsmed Landet. Kong Svein (553)
Alfivessøn var i Sønd-Hordaland, da han hørte dette Hærsagn.

Han lod strax opskære Hær-Or og sende til alle fire Kanter; han stevnede Bondefolket til sig, tilføjende, at Almenning skulde være ude af Folk og Skibe, forat verje Landet med ham. Alle de Folk, som befandt sig i den nærmeste Omegn af det Sted, hvor Kongen var, søgte nu hen til ham; Kongen holdt da Thing og Samtale med Bønderne og frembar sit Erende, sigende som saa, at han vilde drage Kong Magnus Olafsson imøde og holde Slag med ham, hvis Bønderne vilde følge ham. Kongen talte kun ganske kort, og Bønderne yttrede kun lidet Bifald til hans Tale. Siden talte de danske Hovdinger, der vare med Kongen, lange og snilde Taler; men Bønderne svarede dem og talede imod; mange sagde vel, at de vilde følge Kong Svein og kæmpe for ham, men nogle sagde reentud Nej, andre taug ganske stille; endeel sagde, at de vilde søge hen til Kong Magnus, saasnart de fandt Lejlighed dertil. Da sagde Kong Svein: saa forekommer det mig, som om her kun faa Bønder af dem, vi have sendt Bud til, ere komne; af disse Bønder, som her ere, synes det mig, at de, der sige, at de ville sidde stille, og de, der sige, at de snarest muligt ville fare til Kong Magnus, ere for eet at regne, hvad Hjelpen angaar, saa og de, der tie stille; og blandt dem, der sige, at de ville følge os, tør det nok være, at hver anden, ja maaskee endda flere, ikke vil vorde os til nogen Nytte, naar vi lægge til Striid med Kong Magnus. Mit Raad er derfor, at vi ikke betro os til disse Bønder, men heller fare did, hvor alt Folket er os sikkert og trofast, og hvor vi da have Styrke nok til at vinde dette Land under os. Saasnart Kongen havde givet denne Mening tilkjende, bifaldt alle hans Mænd den: de vendte da Stavnene den anden Vej og droge sine Sejl op: saaledes sejlede da Kong Svein østefter langs Landet og standsede ikke, forend han kom til Danmark: der tog Hardeknut særdeles godt mod sin Broder Svein. Da Brødrene mødtes, tilbød Hardeknut Kong Svein at have Rige sammen med ham der i Danmark, og Svein modtog dette Tilbud.

(554) Kong Magnus drog om Høsten heelt øster til Lands-Enden, og blev tagen til Konge over alt Landet, ligesom og alle Folk i Landet
(555) bleve glade ved hans Komme. Kong Svein Knutsson foor, som det ovenfor er berettet, til Danmark, og tog der ved Rige med sin Broder Hardeknut. Den samme Høst døde Kong Knut den Mægtige i England, Idus Novembris (13de November), da var han 40 Aar gammel; han blev jordet i Vincester. Da havde han været Konge over Danmark 27 Vintre, men baade over Danmark og England 24 Vintre, og tillige over Norge i 7 Vintre. Derpaa blev Kong Knuts Søn Harald tagen til Konge i England. Den samme Vinter døde Kong Svein Alfivesson i Danmark. Thjodolf Skald

kvad om Kong Magnus, hvorledes Svein Alfivesson flygtede for ham fra Landet, da han kom fra Svithjod, og Bjarne Guldbraaskald taler ligeledes i sit Kvad om Kalf Arnesson, hvorledes denne hjalp til at skaffe Magnus Riget, og at Svein maatte nøje sig med at sidde i Danmark. Denne Vinter var Magnus Konge over Norge, men Hardeknut over Danmark. Vaaren efter bød hver af (556)
de tvende Konger Leding ud, og der gik Ord om, at de vilde holde Slag med hinanden ved Elven. Men, da begge Hære nærmede sig hinanden, sendte Lendermændene paa begge Sider hemmeligt Bud til hinanden, med det Forslag, at man skulde stifte Fred mellem Kongerne. Og, da nu begge Konger vare unge og barnagtige, stod de mægtige Mænd, som dertil vare tagne i hvert af Landene, for hele Landsstyrelsen i deres Navn: saaledes kom det da dertil, at Forliigsstevne blev lagt imellem Kongerne. De mødtes nu selv, og der blev handlet om Forliig. Dette kom og istand paa saadan Maade, at Kongerne svore sig i Brødrelag med hinanden og satte Fred mellem hinanden for hele den Tid, begge levede; men, hvis een af dem døde sønneløs, da skulde den, der levede længst, tage Land og Thegner efter ham. Tolv Mænd, de ypperste, af hvert Rige svore tilligemed Kongerne selv Eed paa, at dette Forliig skulde holdes, saalænge en af dem var i Live. Derefter skiltes Kongerne ad, og fore hjem, hver til sit Rige. Og Forliget holdtes, saalænge de begge levede.

Dronning Astrid, der havde været gift med Kong Olaf, kom (557)
til Norge med sin Stifson, Kong Magnus, saaledes som det før er berettet, og var hos ham, nydende den bedste Behandling, som da ikke var mere end billigt. Da kom ogsaa Alfhild, Kong Magnus's Moder, til Hirden, og Kongen modtog hende strax med den største Kjærlighed og satte hende paa en Hedersplads. Men det gik med Alfhild som med saa Mange, der komme til Magten, at de ogsaa med det samme faa Indbildninger; saaledes kunde hun ikke like, at Dronning Astrid blev agtet noget højere end hende med Hensyn til Sæde eller anden Opvartning. Alfhild vilde sidde nærved Kongen, men Astrid kaldte Alfhild sin Tjenestekvinde, saaledes som hun før havde været, da Astrid var Dronning over Norge, og Kong Olaf raadede for Landet; og Astrid vilde ikke for nogen Priis have Sæde med hende: saaledes kunde de ikke være i eet Herberge sammen.

Sighvat Skald havde faaet Hjemlov af Kong Olaf, da denne (558)
drog øster til Gardarike, men den anden Sommer efter drog Sighvat ud af Landet og syd til Rom, medens Slaget stod paa Stiklestad. Han kvad en Vise om, hvorledes han lagde det guldomvundne Sverd med Sølvhjaltet, som Kongen gav ham, til Side, træt af at stride, men tog den indviede Pilegrimstav i Haanden før

at vandre til Rom. Om Høsten, da Sighvat var paa Tilbagevejen søndenfra, spurte han Kong Olafs Fald, der gik ham haardt til Hjerte. Han kvad da, hvorledes han stod paa Mont (Alperne) og tænkte paa den svare Kamp, som havde staaet, idet han tillige mindedes Kong Olafs første Tid, da Sighvats Fader Thord var hos ham. En Dag gik han gjennem et Thorp og hørte, at en Huusbonde jamrede sig meget over, at han havde mistet sin Kone, slog sig for Brystet, reev Klæderne af sig og ønskede sig Døden. Sighvat kvad da en Vise, hvori han yttrede, at hiin Mands Sorg vel var stor, og at Kjærligheden var dyrt kjøbt, naar man saaledes skulde græde efter den Døde; men at hans egen Sorg over Kongens Død var endnu større, og at han fældte Vigtaarer (Drabstaarer) over ham. Sighvat drog hjem til Norge og til sit Bo, thi han havde Bo og Børn i Throndhjem. Han kom sejlende søndenfra forbi Landet paa en Byrding, og, da de laa i Hillosund, saa de en Mængde Ravne flyve. Sighvat kvad strax en Vise om, at disse Ravne vist mindedes, hvorledes Kong Olaf ofte havde skjenket dem Føde i de Dage, da han sejlede her med sine Skibe. Da Sighvat kom nord til Kaupangen, forefandt han der Kong Svein, der tilbød ham at komme til ham, da han før havde været hos hans Fader, Kong Knut den Mægtige. Men Sighvat svarede, at han først vilde hjem til sit Bo. En Dag, da han gik paa Gaden og saa nogle af Kongens Mænd lege med hinanden, kvad han en Vise om, at han ikke taalte at se paa denne Leeg, at han ikke syntes om den nye Konges Krigsmænd, men følte sig beklemt om Hjertet ved at mindes, hvor ofte hans fordums Herre havde leget med sine Mænd paa deres egne Odelstomter. Saa drog han da til sit Bo. Han hørte mange bebreide ham, sigende, at han havde løbet fra Kong Olaf. Han kvad da en Vise, hvori han bad Christus lade ham komme i Helvedes Ild, om han nogensinde havde tænkt paa at lade Olaf i Stikken. Han likte sig ikke hjemme. En Dag, da han gik ude, kvad han, at før, da Olaf levede, tyktes ham alle Norges Fjelde at smile; nu derimod var alt sorgeligt. Ved Vintrens Begyndelse drog han øst over Kjølen til Jamteland og saa til Helsingeland, indtil han kom frem i Svithjod. Her opsøgte han strax Dronning Astrid og var lang Tid hos hende, der viiste ham meget Venskab. Han var ogsaa en Tid hos hendes Broder, Kong Anund, og fik af ham 10 Mkr. brendt, som det siges i Knutsdraapa. Sighvat spurte idelig Holmgardsfarerne, naar han fandt slige Kjøbmænd, hvad de kunde sige ham om Magnus Olafsson. Han kvad ogsaa en Vise herom, hvori han yttrede, at det var hans Lyst at høre godt Lov om den unge Kongesøn østenfra Gardarike, og at det glædede ham at modtage de mindste Smuler, som Kjær-

lighedsfuglene, der fløj mellem ham og Fyrstesønnen, bragte. Da (559)
Magnus Olafsson kom til Svithjod fra Gardarike, var Sighvat tilstede der med Dronning Astrid, og de bleve alle meget glade. Sighvat tilkjendegav sin Glæde i en Vise. Siden slog han sig i Følge med Dronning Astrid og fulgte Magnus til Norge. Han kvad en Vise, hvori han yttrede sin glade Forventning om Magnus's Held og sit Haab, at han vilde slægte sin Fader paa. Da Magnus var bleven Konge over Norge, fulgte Sighvat ham og var ham meget kjær. Da Dronning Astrid og Alfhild, Kongens Moder, engang havde været i Ordstriid med hinanden, kvad han en Vise, hvori han foreholdt Alfhild, at hun skulde indrømme Astrid Hederspladsen, om hun end selv ved Guds Vilje var kommen til højere Verdighed.

Kong Magnus lod gjore et Skriin, pryde det med Guld og (560)
Sølv og Stene indsætte deri; det Skriin var baade i Størrelse og ellers i Form som en Liig-Kiste, men Svaler nedenunder og ovenover et Laag, dannet som et Huustag, med Hoveder og Burst; paa Laaget er der Hængsler bagtil, men Hesper foran, og der er det læst med en Nogel. Siden lod Kong Magnus lægge i det Skriin Kong Olafs hellige Levninger, og skete der mange Jerteiner ved Kong Olafs Helligdom. Dette omtaler Sighvat Skald. Da blev det lovtaget at helligholde Kong Olafs Højtid over hele Norge; den Dag blev da helligholdt som de største Højtider. Dette omtaler ogsaa Sighvat.

Thore Hund foor bort af Landet strax efter Kong Olafs Fald. (561)
Han foor heelt ud til Jorsale, og det er Manges Sagn, at han ikke er kommen tilbage. Hans Søn heed Sigurd, Fader til Rannveig, som var gift med Jon, Søn af Arne Arnesson; deres Børn vare Vidkunn i Bjarkø og Sigurd Hund, Erling og Jardthrud.

Haarek i Thjotta sad hjemme paa sine Ejendomme, lige til Kong (562)
Magnus Olafsson kom i Landet og var bleven Konge. Da drog han syd til Throndhjem for at gjøre Kong Magnus sin Opvartning. Hos Kong Magnus var paa den Tid Aasmund Grankelssøn og stod i Loftsvalerne ved Siden af Kongen, just som Haarek var kommen til Nidaros og gik op fra Skibet. De saa ham og kjendte ham; og strax sagde Aasmund til Kongen: nu vil jeg gjengjelde Haarek min Faders Drab! Han havde en liden og tyndslagen Breedøxe i Haanden. Kongen saa til ham og sagde: tag heller min Øxe: den var vel hamret og tyk. Du kan nemlig tro, Aasmund, sagde Kongen endvidere, at der er haarde Been i den Kall. Aasmund tog Øxen og gik ned af Gaarden; da han kom ned paa Tvergaden, mødte han Haarek og hans Mænd, som kom gaaende nedenfra. Aasmund hugg i Hovedet paa Haarek, saaat Øxen strax stod nede i Hjernen; det var Haareks Bane. Men Aas-

mund gik op igjen i Gaarden til Kongen, og hele Eggen havde lagt sig paa Øren. Kongen sagde da: hvad Nytte havde du vel nu haft af den tynde Øren; saavidt jeg seer, er endog denne udskjemt. Siden gav Kong Magnus Aasmund Leen og Syssel paa Haalogaland, og der har man mange og store Frasagn om, hvad der forefaldt mellem Aasmund og Haareks Sønner.

(563) Kalf Arnesson havde i Forstningen mest at sige hos Kong Magnus angaaende Landets Styrelse. Men da var der dem, som mindede Kongen om, hvor Kalf havde været paa Stiklestad: da blev det ham noget vanskeligere at komme til Rette med Kongen. Det hendte sig engang, da der var mange Mænd hos denne, og man forebragte ham sine Sager, at den Thorgeir Flekk fra Suul i Verdalen, som forhen er omtalt i Kong Olaf den Helliges Saga, kom for ham med et vigtigt Anliggende, uden at Kongen gav Agt paa hans Ord, men derimod hørte paa dem, der vare ham nærmere. Da sagde Thorgeir ganske høit til Kongen, saa at alle de, der stode i hans Nærhed, kunde høre det:

Mæl du med mig
Magnus Konning,
thi med din Fader
i Følge var jeg;
Hugg derfra
paa Hovedet bar jeg,
hvor Fyrsten faldt
for Fiendehænder.
Men du elsker
det onde Folk,
som sin Drottin sveeg
til Djevelens Glæde.

Herved gjorde man Ulyd, og Nogle sagde, at Thorgeir skulde gaa ud; men Kongen kaldte ham til sig og afgjorde siden hans Sag til hans Tilfredshed samt lovede ham sit Venskab.

(564) Kort efter hendte det sig, at Kong Magnus var til Veitsle paa Haug i Verdalen. Naar Kongen sad til Bords, plejede Kalf Arnesson at sidde ved hans ene Side og Einar Thambarskelve ved den anden. Da var det kommet saa vidt, at Kongen var fjendtlig sindet mod Kalf, men gjorde mest af Einar. Kongen sagde til Einar: idag skulle vi ride hen til Stiklestad, thi jeg vil se Merkerne efter de Tildragelser, som der have fundet Sted. Jeg kan ikke sige dig nogen Besked derom, sagde Einar, men lad din Fosterfader Kalf være med, han kan fortælle, hvorledes Alt der er tilgaaet. Da Bordene vare borttagne, gjorde Kongen sig rede til Ferden og sagde til Kalf: du skal være med mig til Stiklestad. Kalf svarede: jeg tror ikke det behøves. Da stod Kongen op og sagde temmelig vredeligt: fare skal du, Kalf. Derpaa gik han ud. Kalf klædte sig i al Hast og sagde til sin Skosvend: du skal ride ind til Egg og sige til mine Huuskarle, at de skulle have bragt hvert Fad ombord paa mit Skib, forend Solen er nede. Kong Magnus reed hen til Stiklestad og Kalf med ham. De stege af Hestene og gik hen til det Sted, hvor Slaget havde staaet. Kongen sagde nu til Kalf: hvor

er det Sted, hvor Kongen faldt? Her laa han falden, svarede Kalf, og rakte Spydskaftet frem. Men hvor var du da, Kalf? spurte Kongen. Her hvor jeg nu staar, var Kalfs Svar. Saa kunde nok din Øxe naa ham, sagde Kongen, og var da rød som Blod. Ikke naaede min Øxe til ham, svarede Kalf og gik bort til sin Hest, satte sig op og reed sin Vej med alle sine Mænd, men Kongen reed tilbage til Haug. Kalf standsede ikke, førend han kom ind til Egg om Kvelden; hans Skib laa fuldt sejlklart ved Landet, alt hans Løsøre var bragt ombord, og det var bemandet med hans Huuskarle. De sejlede endnu samme Nat ud ad Fjorden, og Kalf foor fremdeles Dag og Nat, som han fik Bør til. Han sejlede da vest over Havet og opholdt sig længe paa de Kanter, idet han herjede omkring paa Irland, Skotland og Syderøerne. Dette omtaler Bjarne Guldbraa-Skald i den Flokk, han digtede om Kalf.

Kong Magnus tilegnede sig som Ejendom Viggen, der havde (565)
tilhørt Ruut, ligesaa Kvistad, der havde tilhørt Thorgeir, saavelsom Egg og alt det Gods, Kalf havde efterladt; mange andre store Ejendomme lod han ligeledes hjemfalde til Kongsgaarden, som havde tilhørt de Mænd, der vare faldne i Bøndernes Hær paa Stiklestad. Han lod ogsaa mange af de Mænd, der havde viist Kong Olaf det meste Fjendskab, haardeligen refse: nogle dreev han ud af Landet, fra nogle tog han meget Gods, for andre lod han deres Buskab hugge ned. Da begyndte Bønderne at knurre og sagde imellem sig: hvad tænker denne Konge paa, siden han bryder de Love mod os, som Kong Haakon den Gode gav? Mindes han da ikke, at vi aldrig have taalt Uret? Det kommer til at gaa ham som hans Fader eller andre Høvdinger, som vi have taget af Dage, fordi vi ikke kunde finde os i deres Overmod og Lovløshed. Denne Knurren sporedes vidt og bredt i Landet. Sogningerne samlede sig endog sammen, og der gik Ord om, at de vilde møde Kong Magnus og holde Striid med ham, om han foor ind i Fjorden. Da var Kong Magnus paa Hordaland, hvor han havde opholdt sig meget længe; han havde meget Folk og lod som han da og da vilde fare nord til Sogn. Dette merkede Kongens Venner. Tolv af dem gik da til Maalstevne, og de bleve enige om at velje En ved Lodkastning til at underrette Kongen om denne Knurren. Det blev saaledes tilstilt, at Lodden traf Sighvat Skald. Sighvat digtede da en Flokk, som (566)
han kaldte Bersøglis-visur (Fritalenheds-Viser), og hvori han begynder med, at de tyktes det var et altfor farligt Spil af Kongen at vove Kamp mod de Bønder, der truede at reise Ufred mod ham. Han kvad nemlig:

Jeg hører, at der hersker Uroligheder syd hos Sogningerne. Sighvat fraraader Kongen at indlade sig i Kamp, skjønt han nok

følger med, hvis der endelig skal strides: da skulle vi hurtig væbne os til Mødet og forsvare Kongen med Sverd; hvor længe skal Landet være i Sorg og Uro? — I dette samme Kvæde ere følgende Viser: Haakon, som faldt paa Fitje, kaldtes den Gode; han refsede fjendtligt Ran, og Folket elskede ham. Siden holdt det fast paa den huldsalige Adelsteensfostres Love, og end ere Bønderne vedholdne ved disse gamle Sedvaner. — Jeg tror, at Bønderne forstode at velje ret, eftersom baade Olaf'erne og Jarlerne lode deres Ejendom nyde Fred. Saavel Tryggves Søn som Haralds gjeve Arving (Olaf den Hellige) lode de ypperlige Love holde ved Magt, som Folket modtog af dem. — Eders Raadgivere, Konge, bør ikke vredes, naar jeg her taler reent ud. Bønderne sige, at de have andre, verre Love, end du lovede dem før i Ulvesund, hvis Landsfolket ikke lyver. — Hvo egger dig, du hevnstrenge Herre, til at vige fra dine Ord? ofte prøver du det tynde Staal. Ordholden burde dog en Fyrste være; ja, sejrsæle Krigsmand, det sømmer sig aldrig for dig at bryde dit Løfte! — Hvo egger dig, du Krigsdjerve, at nedlægge Thegnernes Buskab? Det er altfor haardt af en Konge at gjøre sligt indenlands. Ingen har dog før givet nogen ung Konge saadant Raad; jeg tror ogsaa, Konge, at dine Mænd blive kede af Ran, hele Folket er vredt. — Tvves Ødelegger, tag dig i Vare for det Rygte, som nu er i Omløb her blandt Haulderne; med Sindighed skal Haanden standse alt Uvæsen; den er din sande Ven, du Ravnens Glæder, der byder Advarsel; jeg lytter kun til, hvad Bønderne ville. — Det seer farligt ud, at graaherdede Mænd alle agte sig mod Kongen, som jeg hører; derimod bør man dog i Tide finde paa Raad. Det er ikke lidet uhyggeligt, at Thingmændene stikke Hovederne sammen og Næserne ned i Feldene; Thegnerne ere slagne med Taushed. — Een Ting er den slemmeste, som de gjeve Bønder tale om, at min Drottin lægger sin Eje paa Thegnernes Odel. Enhver, som efter en forkastet Dom maa udlevere sin Fædrene-Arv til Kongens Grever (Ombudsmænd) regner dette som et Ran. — Dette er det sidste: jeg beder Olafs Søn om at høre mig med Mildhed; kun Daaren, siger man, venter til Aftenen; alt er jo nok saa godt mellem os. Vi ville ikke svigte dig, Magnus, der verjer Haralds Høge-Ø [1]) med Sverdet; med dig, gavmilde Fyrste, vilde vi gjerne baade leve og dø." De vigtigste Paamindelsesord til Kongen i dette Kvæde var, at han skulde holde de Love, hans Fader havde sat. Efter denne Advarsel besindede ogsaa Kongen sig; des-

[1]) Harald Gormsson, Danmarks Konge, kaldte Norge sin Høge-Ø i den Tid, da han havde Overherredømmet derover, fordi han derfra aarligt fik et vist Antal Jagt-Høge, som Haakon Jarl sendte ham.

uden var der og mange Andre, som foreholdt ham det samme. Det kom da dertil, at Kongen havde en Samtale med de forstandigste Mænd, hvorved de kom overeens om, hvorledes Loven skulde være, og derpaa lod Kong Magnus den Lovbog skrive, som endnu er i Throndhjem, og er kaldet Graagaas. Siden blev Kong Magnus vennesæl og aastsæl blandt hele Landsfolket, og for den Sags Skyld blev han kaldet Magnus den Gode.

Harald, de Engelskes Konge, døde fem Vintre efter sin Faders, (567)
Knut den Mægtiges, Død; han blev jordet ved Siden af sin Fader i Vincester. Efter hans Død tog hans Broder Hardeknut Kongedømmet i England, Gamle-Knuts anden Søn; han var saaledes Konge over baade England og Danmark og raadede over det Rige i to Vintre; han blev sotdød i England og døde barnløs. Han er jordet i Vincester ved Siden af sin Fader. Efter hans Død blev Eadvard den Gode tagen til Konge, Søn af Adalraad, Englands Konge, og Dronning Emma, Datter af Richard Rude-Jarl. Kong Eadvard den Gode var sammødre Broder til Harald og Hardeknut, Gamle-Knuts Sønner. Gunnhild heed Gamle-Knuts og Dronning Emmas Datter, hun blev gift med Keiser Henrik i Saxland, han kaldtes Henrik den Milde. Gunnhild var tre Vintre i Saxland, da fik hun Sot og døde fem Vintre efter sin Fader Kong Gamle-Knuts Død. Kong Magnus Olafsson spurte Hardeknuts Død; da sendte (568)
han sine Mænd syd til Danmark og medgav dem Ordsendinger til de Mænd, der havde forpligtet sig til ham ved Eed, da Forliget og den højtidelige Aftale sluttedes mellem begge Konger, Magnus og Hardeknut, og mindede dem om deres Løfte. Han lod tillige disse Slutningsord tilføje, at han endnu samme Sommer vilde komme selv til Danmark med sin Krigsmagt og tage hele Danmark i Besiddelse, ifølge Aftalen og de aflagte Eder eller ogsaa falde der med sin Hær i Kamp. Dette omtaler Arnor Jarleskald. Siden samlede (569)
han en stor Hær, stevnede til sig alle Lendermænd og mægtige Bønder og skaffede sig Langskibe. Da hele den Styrke kom sammen, var det det herligste Folk og ypperligt udrustet. Han havde, da han sejlede fra Norge, 70 Storskibe. Dette omtaler Thjodolf Skald, samt tillige, at Kong Magnus da havde den store Visund, som hans Fader, Kong Olaf den Hellige, havde ladet gjøre; den havde over 30 Rum, i Fremstavnen var et stort Visund-Hoved, men agter en Spord, og saavel Hovedet som Sporden og begge Svirerne (Halsene) vare ganske guldlagte. Dette omtaler Arnor Jarleskald. Kong (570)
Magnus sejlede ud fra Agder og over til Jydland; dette omtaler Arnor. Men, da Kong Magnus kom til Danmark, blev han der vel modtagen. Han holdt strax Thing og Stevner med Landets Mænd og fordrede at tages til Konge, saaledes som den højtidelige

Aftale var. Men, fordi de ypperste Landshovdinger i Danmark vare eedbundne til Kong Magnus og vilde holde sine Ord og Eder, søgte de meget at befordre denne Sag hos Folket; hertil kom og for det andet, at da var Knut den Mægtige død, og alt hans Afkom uddøet, endelig, for det tredie, at Kong Magnus's Fader Kong Olafs Hellighed og de Jertein, han gjorde, vare blevne almindeligt
(571) bekjendte i alle Lande. Saa lod da Kong Magnus stevne Viborg-Thing; der skulde Danerne baade før og nu kaare sig deres Konge. Paa det Thing toge Danerne Magnus Olafssøn til Konge over hele Danmark. Magnus forblev i Danmark længe om Sommeren, og modtog Folket ham vel, hvor han kom, og viiste ham Lydighed. Han indsatte da Mænd til at styre Syslerne og Hereder̈ne over hele Landet og gav de mægtige Mænd Veitsler. Men, da det leed ud paa Høsten, styrede han med sin Hær tilbage til Norge og blev en
(572) Stund liggende i Elven. Svein heed en Mand, Søn af Ulf Jarl, der igjen var en Søn af Thorgils Sprakalegg; Sveins Moder var Astrid, Datter af Kong Svein Tjugeskegg: hun var Knut den Mægtiges samfædre Syster, men sammødre Syster til Olaf Erikssøn, Sviakongen; deres Moder var Dronning Sigrid Storraade, Datter af Skoglar-Toste. Svein Ulfssøn havde lige siden den Tid, da Kong Knut lod dræbe hans Fader, Ulf Jarl, længe opholdt sig hos sine Frænder Sviakongerne; det er nemlig skrevet i gamle Kong Knuts Saga, at han lod dræbe sin Maag Ulf Jarl i Roeskilde, og for den Sags Skyld var Svein siden ikke i Danmark. Svein Jarl var ualmindelig vakker at se til, stor og sterk, og den største Idræts- og Snildheds-Mand; alle de, der kjendte ham, vare enige om, at han besad alle de Egenskaber, der pryde en god Hovding. Medens Kong Magnus nu laa i Elven, saaledes som ovenfor er skrevet, kom Svein Ulfssøn til ham; Kongen tog vel imod ham, og der var ogsaa Mange, som opmuntrede ham dertil, thi Svein var overmaade meget afholdt. Derhos talte han og selv sin Sag for Kongen baade fagert og snildt, saaat Enden blev, at Svein gik Kong Magnus til Haande og blev hans Mand. Siden talede Kong Magnus
(573) og Svein Mangt og Meget i Eenrum sammen. En Dag, da Kong Magnus sad i Højsædet, og der var mange Folk om ham, sad Svein Ulfssøn nede paa Fodtrinet foran Kongen. Da tog Kongen saaledes til Orde: jeg vil herved kundgjøre for Hovdingerne og den hele Almue den Beslutning, jeg har taget: her er kommet til mig en ypperlig Mand baade af Ætt og i sig selv, nemlig Svein Ulfssøn: han har nu ladet sig gjøre til min Mand og givet mig derpaa sin Tro. Da nu, som I vide, alle Daner i Sommer ere blevne mine Mænd, er Landet altsaa uden Hovding, naar jeg er dragen bort. Men, som I ogsaa vide, er man der ofte plaget med Angreb

af Vender, Kurer eller andre Austervegsmænd, saa og af Saxer; jeg lovede at skaffe dem en Høvding der til Landets Vern og Styrelse, og dertil seer jeg ingen i alle Henseender bedre skikket, end Svein Ulfsøn; han har desuden Ætt til at være Høvding. Nu vil jeg gjøre ham til min Jarl og overgive i hans Hænder Danmark til Bestyrelse, medens jeg er i Norge, ligesom Knut den Mægtige satte hans Fader, Ulf Jarl, til Høvding over Danmark, naar han selv var i England. Da svarede Einar Thambarskelve: for stor Jarl, for stor Jarl, Fostre! Kongen sagde dertil vredeligen: I mene nok, det er Lidet, jeg forstaar mig paa, Nogle, lader det til, at I finde at være for store Jarler, Andre ikke duende til Noget. Da stod Kongen op, tog et Sverd og festede det ved Sveins Side, tog derpaa et Skjold og festede det ved hans Axel, satte siden en Hjelm paa hans Hoved og gav ham Jarlsnavn samt saadanne Veitsler i Danmark, som hans Fader, Ulf Jarl, før havde haft der. Siden blev der frembaaret et Skriin med Helligdomme; paa det lagde Svein sine Hænder og svoor Kong Magnus Troskabs-Eed, hvorpaa Kongen ledede ham til Hojsædet hos sig. Dette omtaler Thjodolf. Svein Jarl foor derpaa til Danmark og fandt der en god Modtagelse hos hele Almuen. Han tog sig da en Hird og blev snart en stor Høvding. Han drog om Vintren vide over Landet og gjorde sig meget til Vens med Stormændene; han var ogsaa vennesæl hos alt Landets Folk. Kong Magnus styrede med sin Hær nord i Norge og blev der om Vintren.

Da Vaaren kom, havde Kong Magnus en stor Hær ude, og (574)
styrede med den syd til Danmark. Da han kom der, spurte han de Tidender fra Vendland, at Venderne i Jomsborg vare faldne fra den Lydighed, de skyldte ham; der havde nemlig Danekongen før haft et stort Jarlsrige: de havde fra først af bygget Jomsborg, og det var blevet en sterk Befestning. Da Kong Magnus hørte sligt fortælle, bød han ud en Skibshær og stor Folkestyrke af Danmark og sejlede om Sommeren med al Hæren til Vendland: han havde da en meget betydelig Styrke. Dette omtaler Arnor Jarleskald. Da Kong Magnus kom til Vendland, lagde han til Jomsborg, indtog strax Borgen, dræbte der mange Folk, men brændte Borgen og Landet vidt og bredt deromkring og gjorde det største Hærverk, hvilket ogsaa Arnor Jarleskald omtaler. En Mængde Folk i Vendland gik Kong Magnus til Haande, men der var dog flere, som undkom og flygtede paa vide Veje. Kong Magnus vendte derpaa tilbage til Danmark og beredede sig til at tage Vintersæde der, men sendte fra sig Hæren, saavel den danske, som meget af det Folk, der havde fulgt ham fra Norge.

Den samme Vinter, som Svein Ulfsson havde faaet Befalingen (575)

over hele Danmark, og han havde gjort sig til Vens med en heel Deel Stormænd i Landet og vundet Almuens Yndest, lod han sig give Konge-Navn, i hvilket Raad mange Hovdinger toge Deel. Men om Vaaren, da han spurte, at Kong Magnus kom sejlende nordenfra Norge med en stor Hær, begav Svein sig til Skaane og derfra op i Gautland samt videre til Svithjod, til sin Frænde Kong Anund, hvor han blev om Sommeren, men lod holde Oje med, hvor Kong Magnus ferdedes i Danmark, og hvor mandsterk han var. Da Svein nu spurte, at Kong Magnus havde sendt fra sig en stor Deel af sine Folk, samt at han just da var syd i Jydland, reed Svein ned fra Svithjod med en betydelig Styrke, som Sviakongen havde givet ham. Da Svein kom ud i Skaane, toge Skaaningerne vel imod ham og betragtede ham der som Konge. Da dreev der meget Folk til ham. Siden drog han ud til Sjæland, hvor man ogsaa tog vel imod ham, og lagde han der alt Landet under sig. Derpaa satte han over til Fyn og lagde alle Oerne under sig. Folket gik under ham, og havde han da en stor Hær og mange Skibe.

(576) Kong Magnus spurte hine Tidender, saa og at Venderne havde en Hær ude. Han stevnede da Folk til sig, og der samlede sig snart en Hær til ham fra hele Jydland. Der kom ogsaa Hertug Otto af Sarland og Brunsvik til ham: han var da gift med Ulfhild, Kong Olaf den Helliges Datter, Syster af Kong Magnus. Hertugen havde en stor Skare Folk. Danernes Hovdinger eggede Kong Magnus til at fare imod Vendehæren og ikke tillade hedenske Folk at gaa over Landet der og odelægge det. Det Raad blev da taget, at Kongen vendte sig med sin Hær sydefter paa Vejen til Heidaby. Men, da Kong Magnus laa ved Skotborg-Aa paa Lyrskogshede, fik han Nys om Vendernes Hær, og at de havde en saadan Mængde Mennesker, at man ikke engang kunde faa Tal paa dem, saa der for Kong Magnus, der havde en liden Styrke mod saa mange, ikke var andet Valg end at flygte bort. Kongen vilde dog stride, hvis man paa nogen Maade troede at kunne vinde Sejr, men de Fleste fraraadede ham at vove det, sigende Alle eet og det samme, at de vidste med Vished, at Venderne havde en ustyrtelig Hær. Hertug Otto derimod raadede til helst at vove en Dyst. Da lod Kongen blæse hele Hæren sammen og befalede alle Mand at hærklæde sig. De laa om Natten under sine Skjolde, thi det var dem sagt, at Vendehæren nu var kommen dem nær. Kongen var meget hug-syg; det tyktes ham slemt, om han skulde maatte fly, hvilket han aldrig for havde provet; han sov kun lidet om Natten og sang sine Bon-
(577) ner. Den folgende Dag var Michelsmesse. Da det var nær Dag, sovnede Kongen og dromte, at han saa sin Fader, Kong Olaf den Hellige, og at denne talte til ham saaledes: er du nu meget hug-

syg og fuld af Otte, fordi Venderne fare imod dig med en stor Hær? Du skal ikke ræddes for Hedningerne, om de end ere mange. Jeg skal følge dig i dette Slag, og begynder kun I Kampen med Venderne, naar I høre min Luur. Da Kongen vaagnede, sagde han sine Mænd, hvad han havde drømt. Da begyndte det og at lysne af Dagen, og alt Folket hørte da oppe i Luften Lyden af Klokker, hvorved de af Kong Magnus's Mænd, der havde været i Nidaros, troede at gjenkjende Glad, som om det var den, der ringedes: den Klokke havde Kong Olaf givet til Clemenskirke i Nidaros Kaupang. Da stod Kong Magnus op og bød, at man skulde (578)
blæse Hærblæst. Hele Vendehæren kom da sondenfra over Aaen imod dem. Kongens hele Hær løb strax op og stevnede mod Hedningerne. Kong Magnus tog Ringbrynjen af, saaat han kun havde en rød Silkeskjorte yderst og tog i Haanden Øxen Hel, som Kong Olaf havde ejet. Kong Magnus rendte foran alle sine Mænd mod Fjendernes Hær og hugg strax den ene ned efter den anden med begge Hænder. Dette omtaler Arnor Jarleskald. Denne Striid var ikke meget langvarig; Kongens Mænd vare overvættes hidsige, og, hvor de kom sammen, faldt Venderne, saaat de laa saa tykt som Sand, der opskylles af Havet; de, som længst bleve staaende, gav sig paa Flugten og bleve hugne ned som Bofæ. Kongen selv forfulgte de Flygtende østover Heden, og Folket faldt over hele Heden. Thjodolf Skald siger, at de Faldne skjulte Heden i en Rasts Brede. Det er et almindeligt Sagn, at intet Mandfald har været større i de nordlige Lande efter Christendommens Indførelse, end det, der paa Lyrskogshede blev blandt Venderne. Derimod faldt der ikke mange paa Kong Magnus's Side, men en heel Deel bleve saarede. Efter dette Slag lod Kongen binde sine Mænds Saar, men af Læger var der ikke saa mange i Hæren, som man trængte til. Da gik Kongen hen og følte paa Hænderne til de Mænd, ham syntes, og efter at have taget og strøget dem indvendig i Haanden, opnævnte han de tolv, der syntes ham at være de mest myghendte, og sagde, at de skulde forbinde de Saarede. Ingen af dem havde før forbundet Saar, men alle disse Mænd bleve siden de ypperligste Læger. Blandt dem var ogsaa to islandske Mænd, den ene var Thorkell, Søn af Geire fra Lauge, den anden Atle, Fader til Baard Svarte fra Selaardal; fra dem begge nedstammede siden mange gode Læger. Efter dette Slag blev det Jertein, den hellige Kong Olaf havde gjort, meget berømt vide om Lande, og det var et almindeligt Sagn, at det ikke nyttede Nogen at stride mod Kong Magnus, og at hans Fader Kong Olaf var ham saa nær ved Haanden, at hans Fjender desaarsag ikke kunde gjøre ham nogen Modstand.

Kong Magnus vendte sig nu strax med Hæren imod Svein, (579)

som han kaldte sin Jarl, medens de Danske kaldte ham sin Konge. Kong Magnus gjorde da Udveje til Skibe og udrustede Hæren: paa begge Sider søgte man at blive saa mandsterk som muligt. I Sveins Hær var der mange Høvdinger, Skaaninger, Hallendinger, Sjælendinger og Fynboer, men Kong Magnus havde mest Nordmænd og Jyder. Han styrede da med sin Flaade mod Svein, og de mødtes nedenfor Vestlandet paa Ree (Rügen), hvor der da stod et stort Slag, der endtes saaledes, at Kong Magnus fik Sejr, men Svein tog Flugten og mistede mange Folk. Han flygtede da tilbage til Skaane, fordi han havde sit Hælested oppe paa Gautland at tage til, naar han behøvede det. Men Kong Magnus vendte nu tilbage til Jydland og sad der om Vinteren heel mandsterk, idet han lod passe paa sine Skibe. Disse Tildragelser omtaler Arnor Jarleskald.

(580) Saasnart Svein Ulfssøn fik spurt, at Kong Magnus ikke længer var ombord paa Skibene, begav han sig strax til sine Skibe, trak til sig alt det Folk, han kunde faa, en heel Deel, og foor da om Vinteren over Sjæland, Fyn og Øerne; da Julen nærmede sig, holdt han syd til Jydland og lagde til i Limfjorden: der gik meget Folk under ham, men han tog Gjeld af andre; nogle begave sig til Kong Magnus. Da denne spurte, hvad Svein havde fore, drog han til sine Skibe og tog med sig de norske Krigsfolk, som da var i Danmark, tilligemed endeel danske; derpaa styrede han søndenfra langs Landet. Svein var da i Aaroos og havde meget Folk. Da han spurte til Kong Magnus, lagde han med sin Flaade ud af Byen og beredede sig til Striid. Da Kong Magnus havde spurt, hvor Kong Svein var, og han vidste, at det ikke kunde være langt imellem dem, holdt han Huusthing og talede saaledes for sine Krigsfolk: nu have vi da spurt, at Jarlen ligger her for os med sin Flaade, og det er mig sagt, at de have en betydelig Styrke. Nu vil jeg kundgjøre Eder min Agt: jeg vil lægge til Møde med Jarlen og stride med ham, skjønt vi have noget færre Folk; vi ville nu som før søge vor Trøst og Hjelp hos Gud selv og den hellige Kong Olaf, min Fader: han har allerede nogle Gange forhen givet os Sejr, naar vi have kæmpet, skjønt vi ofte have haft mindre Styrke end vore Uvenner. Nu vil jeg, at vore Mænd belave sig paa, at vi skulle opsøge Fienden, og, saasnart vi finde ham, skal man ro til og strax begynde Slaget: da maa alle mine Mænd være ferdige til at slaas. De hærklædte sig nu, og enhver gjorde sig selv og sit Rum rede til Striden; derpaa toge de til at ro og roede frem, indtil de saa Jarlens Flaade: da gave de sig strax iferd med Angrebet. Da Sveins Mænd saa Hæren, væbnede de sig og tenjede sammen sine Skibe. Og strax begyndte da en haard Kamp, hvilket ogsaa Thjodolf Skald bevidner. De kæmpede Stavn mod Stavn,

saaat ingen andre kunde komme til at hugges end de, der vare i Stavnene; de som vare i For-Rummet, maatte stikke med Kesjer, og alle de, der vare endnu længer agter, skød med Snørespyd eller Gavlaker, eller Kaste-Pile; nogle kastede med Stene eller Skjefte-fletter, og de, der vare agtenfor Masten, skød med Bue. Dette omtaler Thjodolf og bevidner, hvor heftig Skud-Riden var. I Begyndelsen af Slaget stod Kong Magnus først i Skjoldborg, men, da det tyktes ham at gaa seent fra Haanden, løb han frem af Skjoldborgen og forud i Skibet, raabende højt og eggende sine Mænd; han gik lige frem til Stavnen i Huggestriden, og, da hans Mænd saa det, trængte de raskt frem og opeggede hinanden indbyrdes. Da var der stort Raab over hele Hæren, hvilket ogsaa Thjodolf bevidner. Striden blev nu overhaands heftig, og i det samme Tørn ryddedes Sveins Skib fremmenfra om Stavnen og Saxene. Da gik Kong Magnus med sin Sveit op paa Sveins Skib, og siden hans øvrige Mænd, den ene efter den anden. De gjorde et saa haardt Angreb, at Sveins Mænd vege tilbage, og Kong Magnus ryddede det Skib, samt derpaa det ene Skib efter det andet. Da flygtede Svein og en stor Deel af hans Mænd, men mange af dem faldt, mange af dem fik ogsaa Grid. Dette omtaler Thjodolf. Dette Slag stod Søndagen før Juul (18de December), og Kong Magnus tog der syv Skibe fra Sveins Mænd. Om alt dette taler Thjodolf. Svein flygtede allerede Natten efter til Sjæland med de Folk, der vare undkomne og vilde følge ham, men Kong Magnus lagde til Land med sine Skibe og lod strax om Natten sine Folk fare op i Landet; tidligt om Morgenen efter kom de ned igjen med store Strandhugg, som ogsaa Thjodolf bevidner. Kong Magnus (581)
satte strax søndenfra over til Sjæland efter Svein, men, saasnart Kong Magnus's Flaade kom til, flygtede Svein strax op i Landet med alle sine Folk. Kong Magnus satte efter dem og forfulgte dem, idet de dræbte dem, de kunde naa; Thjodolf Skald omtaler dette og siger, at en Mængde af de Flygtende ilede til Ringsted. Svein flygtede nu over til Fyn, medens Kong Magnus foor med Hærskjold over Sjæland og brændte vide om for de Mænd, der om Høsten havde slaaet sig i Flok med Svein. Dette omtaler Thjodolf. Men, saasnart Kong Magnus hørte, at Svein var dragen til Fyn (582)
med sine Folk, satte han strax efter ham. Da Svein fik Nys herom, gik han strax til Skibs, sejlede afsted og kom frem i Skaane, derfra begav han sig til Gautland og siden til Sviakongen. Men Kong Magnus gik op paa Fyn og lod der røve og brænde for Mange. Alle de af Sveins Mænd, som der vare, flygtede vidt og bredt bort. Ogsaa herom taler Thjodolf, sigende, at Ilden luede op fra Husene paa Fyn til den dobbelte Højde, og at Nordmændene brændte

Salene op i Ejernes Paasyn. Herefter gik atter alt Folket i Danmark under Kong Magnus; da var der god Fred i den sidste Deel af Vinteren, og Kong Magnus satte nu sine Mænd til at styre overalt i Danmark. Da det leed hen paa Vaaren, drog han med sin Flaade til Norge og forblev der længe om Sommeren.

(583) Da Svein nu hørte, at Kong Magnus var dragen til Norge, reed han strax ud i Skaane med meget Krigsfolk fra Sviavelde. Skaaningerne toge godt imod ham, og han fik da endnu flere Folk. Siden foor han ud i Sjæland og lagde det under sig, saa og Fyn og alle Øerne. Da Kong Magnus spurte det, samlede han Folk og Skibe og drog syd til Danmark. Han spurte, hvor Svein laa med sin Hær, og styrede imod ham. De stødte sammen ved det Sted, som heder Helgenes. Det var om Kvelden, at Slaget begyndte; Kong Magnus havde mindre Folkestyrke, men større og bedre udrustede Skibe. Arnor Jarleskald omtaler dette, at Kongen bød, at legge til Kamp, da det begyndte at blive mørkt, og at Slaget varede den hele Høstnat igjennem. Slaget var overhaands hidsigt, og, da det leed ud paa Natten, blev Mandfaldet stort. Kong Magnus skød Haandskud hele Natten. Dette omtaler Thjodolf. Det er snarest at sige om dette Slag, at Kong Magnus fik Sejr, men Svein tog Flugten. Hans eget Skib blev ryddet fra Stavn til Stavn, og mange af hans øvrige Skibe bleve ligeledes ryddede. Herom tale baade Thjodolf og Arnor. Der faldt mange af Sveins Mænd, og Kong Magnus og hans Mænd fik et stort Bytte, hvilket ogsaa Thjodolf Skald bevidner. Svein flygtede nu op paa Skaane med alt det Folk, der undkom, men Kong Magnus og hans Mænd forfulgte de Flygtende langt op i Landet, og der skete da liden Modstand af Sveins Mænd eller Bønderne. Herom taler Thjodolf. Siden lod Kong Magnus fare med Hærskjold over hele Bygden; de gave sig derpaa til at brænde den, og alt Folket flygtede afvejen vidt og bredt. Om alt dette taler Thjodolf i sit Kvæde. Svein flygtede nu østefter forbi Skaane, men Kong Magnus vendte tilbage til sine Skibe og styrede derpaa øster langs Skaanesiden; til denne Sejlads havde man maattet gjøre sig ferdig i største Skynding, saaat Thjodolf kvad, at han, som fulgte med Kongen paa Toget, ikke havde andet at drikke end Søvand, og maatte døje meget Ondt udenfor Skaanesiden. Svein flygtede da op til Gautland og søgte siden hen til Sviakongen, hos hvem han blev Vinteren efter og nød

(584) den venligste Behandling. Kong Magnus vendte tilbage, da han havde underlagt sig hele Skaane; han styrede først til Falster, gjorde Landgang der, herjede og dræbte mange Folk, som før havde underkastet sig Svein. Herom taler Arnor. Siden styrede han med sin Flaade til Fyn, gjorde der Landgang, herjede og øvede meget

Hærverk. Dette omtaler Arnor. Den Vinter sad Kong Magnus i (585) Danmark, og var der da god Fred. Han havde i Danmark holdt mange Slag og sejret i dem alle. Odd Kikinaskald siger, at Slaget mod Venderne stod for Michelsmesse, og Slaget ved Aaroos lidt før Juul; Arnor siger, at Kong Magnus i een Vinter holdt fire Slag. Tre Slag holdt han med Svein Ulfssøn, hvilket Thjodolf udtrykkeligt siger.

Kong Magnus den Gode, Søn af Olaf den Hellige, raadede (586) for Norge, som det før er sagt; da var Jarlen Ragnvald Brusessøn hos ham. Paa den Tid raadede for Orknøerne Thorfinn Jarl Sigurdssøn, Ragnvalds Farbroder. Kong Magnus sendte da Ragnvald vester til Orknøerne og bød, at Thorfinn skulde lade ham faa sin fædrene Arv. Thorfinn gav ham Tredjedelen af Landene, medens han selv beholdt det øvrige, thi mere havde heller ikke hans Fader Bruse haft ved sin Død. Thorfinn Jarl var da gift med Ingebjørg Jarlemoder, Datter af Finn Arnessøn. Ragnvald Jarl meente at have Ret til to Tredjedele af Landene, saaledes som Olaf den Hellige havde lovet hans Fader Bruse, og denne havde i hans Tid. Dette blev Begyndelsen til Striid mellem begge Frænder, og derom er det en lang Fortælling; de holdt et stort Slag i Pettlandsfjorden. Kalf Arnessøn var da med Thorfinn Jarl, og herom taler Bjarne Guldbraaskald.

Kong Magnus raadede da baade for Danmark og Norge. (587) Men, efterat han havde underkastet sig Danavelde, sendte han Mænd vester til England, der indfandt sig hos Kong Eadvard og bragte ham Brev og Indsegl fra Kong Magnus. I Brevet stod, med Kong Magnus's Hilsen: I have vel hørt om den særlige Overeenskomst, som Hardeknut og jeg gjorde imellem os, at den af os, der levede efter den anden, skulde tage alle de Lande og Thegner, som han havde haft. Nu har det faldt sig saaledes, som jeg veed, I maa have hørt, at jeg har taget Danevelde i Arv efter Hardeknut, men, førend han døde, havde han ligesaavel England som Danmark. Jeg paastaar derfor at eje England efter de rette Aftaler, og vil jeg nu, at du opgiver Riget for mig; i modsat Fald vil jeg søge at vinde det med Hærstyrke baade fra Danevelde og Norge, og det vil da komme an paa Sejren, hvo der skal raade for Landene. Da Kong Eadvard havde læst dette Brev, svarede han (588) saaledes: det er alle Mand bekjendt her i Landet, at Kong Adalraad, min Fader, var odelbaaren til dette Rige baade fra Fortid og Nutid. Vi vare fire Sønner af ham: da han var falden fra Landene, tog min Broder Eadmund dette Rige og Kongedømme, thi han var ældst af os Brødre: dermed var jeg nok saa vel tilfreds, saalænge han levede. Men efter ham tog min Stif-Fader Kong

Knut Riget, og det var ikke greit, at komme med nogen Fordring derpaa, medens han levede. Efter ham blev min Broder Harald Konge, saalænge Livet blev ham forundt. Da han døde, raadede min Broder Hardeknut baade for Danmark og England, og det tyktes da nok saa ret Brodreskifte mellem os, at han skulde være Konge baade over England og Danmark, men jeg intet Rige have at raade over. Nu døde han, da besluttede alle Landets Mænd her, at tage mig til Konge her i England. Saalænge jeg intet Tigne-Navn bar, tjente jeg mine Høvdinger ikke storagtigere end de, der ingen Ætt havde til at fordre Riget her i Landet. Men nu, jeg har taget Kongenavn og kongelig Vielse her, og saa fuldeligt Fodfeste og Kongedømme, som min Fader havde før mig, vil jeg ikke opgive dette Navn, saalænge jeg lever. Dog, om Kong Magnus kommer hid til Landet med sin Hær, vil jeg ikke samle Folk imod ham, og det kan da staa til ham at underkaste sig England, efter først at have taget mig af Dage. Siger ham disse Ord fra mig. Sendemændene fore da tilbage til Kong Magnus og sagde ham alt, hvorledes det var gaaet dem. Kongen svarede roligt saaledes; jeg tror det er rettest og mest passende, at jeg lader Kong Eadvard have sit Rige i Ro for mig, men selv beholder dette Rige, som Gud har forundt mig.

Harald Haardraades Saga.

(589) Harald, Sigurd Syrs Søn, Olaf den Helliges sammødre Broder, var i Slaget paa Stiklestad, og 15 Aar gammel, da Kong Olaf den Hellige faldt, som det forhen er skrevet: Harald blev saaret og undkom med de øvrige Flygtende. Dertil hentyder Thjodolf Skald i den Draapa, han digtede om Kong Harald, og som kaldes Sexstevja. Ragnvald Brusesson fik Harald bragt ud af Slaget og kom med ham om Natten efter til en Bonde, der boede i Skoven langt fra Andre; denne Bonde tog imod Harald og havde ham hemmeligt hos sig. Harald blev der læget, indtil han var ganske frisk. Siden fulgte Bondens Søn ham østerover Kjølen, saaledes at, hvor de kunde, fore de gjennem Skov og Mark, ikke Alfarvej. Bondesønnen vidste ikke, hvem det var, han fulgte. Da de reed gjennem nogle Ødeskove, kvad Harald en Vise, der endte med de Ord:

hvo veed, om jeg ikke tilsidst bliver en vidtberømt Mand. Han drog østover Kjølen, gjennem Jamteland og Helsingeland og kom frem i Svithjod, hvor han fandt Ragnvald Brusesson tilligemed mange andre af dem, der havde flygtet fra Slaget paa Stiklestad, alle Kong Olafs Mænd. Der tilbragte de Vintren. Om Vaaren efter (590) skaffede Harald og Ragnvald sig Skibe, og drog om Sommeren øster i Gardarike til Kong Jarisleif, hos hvem de tilbragte Vintren. Herom taler Bølverk Skald i den Draapa, han digtede om Kong Harald. Kong Jarisleif tog vel mod Harald og Ragnvald, og Harald blev da Høvding over Kongens Landvernsmænd i Forening med Eilif, Ragnvald Jarls Søn, hvilket ogsaa Thjodolf Skald omtaler, sigende, at de tvende Høvdinger fylkede tilsammen, og at saavel Øster-Vender som Læsjer ikke i nogen Krog kunde bjerge sig for deres Krigsfolk. Arnor Jarleskald taler om, at Ragnvald Brusesson længe var Landvernsmand i Gardarike og der holdt store Slag, i alt ti. Harald blev nogle Aar i Gardarike og foor vide om Austerveg. Siden begav han sig ud til Grækenland med et stort Følge; han styrede til Myklegard og kom sejlende did, som Bølverk Skald siger. Over Grækenland herskede paa den Tid Dronning Zoe den (591) Mægtige, og med hende Michael Katallaktus. Da Harald kom til Myklegard og havde fundet Dronningen, tog han Krigstjeneste der, og gik strax om Høsten ud paa Galejerne med de Hærmænd, der fore ud i Græklandshavet. Harald havde et Følge af sine egne Mænd. Høvdingen over alle Hærmændene var en Mand ved Navn Gyrge, Frænde af Dronningen, men Harald havde ikke længe været i Hæren, førend Væringerne tyede meget til ham, saaat han var sammen med dem, naar der blev holdt Slag; tilsidst kom det dertil, at Harald blev Høvding over alle Væringerne. Gyrge og Harald fore nu vide om blandt Græklands-Øerne, og fejdede der meget mod Korsarerne.

Engang, da de havde faret over Land og skulde tage sig Natteleje ved nogle Skove, kom Væringerne først til Nattestedet og valgte sig de Telt-Pladser, som de saa vare de bedste og laa højest, thi der er det saa beskaffent, at Landet er blødt, og, saasnart der kommer Regn, er det slemt at holde til paa Steder, der ligge lavt. Siden kom Gyrge, Hærens Høvding, til, og, da han saa, hvor Væringerne havde tjeldet, bød han dem fare bort og tjelde paa et andet Sted, sigende, at han vilde tjelde der. Harald svarede saaledes: naar I komme først til Natte-Bool, da tage I Eder Teltpladse, saaat vi maa tjelde andetsteds, hvor vi finde for godt; nu kunne I engang gjøre det samme og tjelde hvor I vil, paa et andet Sted; jeg vidste ikke bedre, end at det var Væringernes Ret her i Grækerkongens Rige, at de skulle være frie og selvraadende i alle Dele for alle Andre, men kun være Kongen alene og Dronningen tjenestebundne. (592)

Herom trættede de med stor Heftighed, indtil de grebe til Vaaben paa begge Sider, og det var ikke langt fra, at de vare komne til at slaas. Men de forstandigste Mænd kom til og skilte dem ad, sigende, at det var rimeligere, at de indgik Forliig om denne Sag og gjorde en bestemt Aftale med hinanden eengang for alle, saaat man ikke oftere skulde komme i slig Trætte. De aftalte da en Stevne, hvor de bedste og forstandigste Mænd skulde domme mellem dem. Paa denne Stevne blev det med alles Samtykke bestemt, at der skulde lægges Lodder i Skjød og drages Lod mellem Græker og Væringer om, hvo der først skulde ride eller ro eller lægge til Havn eller velje Teltplads; hvad Lodden bestemte, skulde enhver finde sig i. Siden bleve Lodder gjorte og merkede. Da sagde Harald til Gyrge: lad mig se, hvorledes du merker din Lod, forat vi ikke begge skulle merke vore Lodder eens. Gyrge viiste ham den. Nu merkede Harald sin Lod og kastede den i Skjødet; ligesaa kastede Gyrge sin. Den Mand, der skulde drage Lodden, tog da en op, holdt den mellem sine Fingre, løftede Haanden i Vejret, og sagde: disse skulle først ride og ro, lægge til Havn og velje sig Teltpladse. Harald greeb hans Haand, tog Lodden og kastede den i Søen, sigende: dette var vor Lod. Hvorfor lod du ikke Flere se den, sagde Gyrge. Se kun her denne, som er tilbage, sagde Harald, du kan selv kjende dit Merke paa den. Man undersøgte da den tilbageblevne Lod, og Alle kjendte Gyrges Merke; siden blev det dømt, at Væringerne skulde have Ret til at velje blandt alle de Ting, de trættede om. Der forefaldt ogsaa andre Ting, som de ej kunde blive enige om, men Enden blev altid den, at Harald fik sin Vilje frem.

(593) De fore alle tilsammen om Sommeren og herjede. Naar da hele Hæren var sammen, lod Harald sine Mænd være udenfor Kampen, eller i alle Fald der, hvor der syntes ham at være mindst Livsfare, yttrende, at han vilde tage sig i Vare for at miste sine Krigsfolk. Men, naar han var for sig selv med sin Skare, opmuntrede han saa ivrigt til Kamp, at han sagde, at enten vilde han sejre eller dø. Det hendte da ofte, naar han var Høvding over Krigsfolket, at han vandt Sejr, naar Gyrge ikke vandt. Dette lagde Hærmændene Merke til og sagde, at Alt vilde gaa bedre, dersom Harald var ene Høvding over Hæren, men de dadlede Gyrge for, at han og hans Mænd intet udrettede. Gyrge sagde nu, at Væringerne ikke vilde yde ham nogen Hjelp, og bad Harald fare paa et andet Sted med sine Mænd, end han med sine, saaat hver Afdeling for sig udrettede, hvad den kunde. Harald foor da adskilt fra den øvrige Hær med Væringerne og Latinmændene, medens Gyrge foor med Grækerhæren. Da viiste hver, hvad de duede til: Harald fik altid Sejr og Bytte, men Grækerne fore hjem til Myk-

legard med hele sin Styrke, undtagen nogle unge Drenge, der vilde skaffe sig Gods, de flokkede sig til Harald og stillede sig under hans Anførsel. Han begav sig nu med sin Hær vester til Afrika, som Væringerne kalde Serkland, og han fik der stor Tilvext paa Folk. I Serkland vandt han 80 Borge: nogle bleve ham opgivne, andre tog han med Storm. Derpaa drog han til Sikel-Ø. Thjodolf Skald omtaler, at den unge Harald vandt 80 Borge i Serkland, forend han drog at kæmpe paa Sikel-Ø, og Illuge Bryndølaskald, at han underkastede Michael de sydlige Lande. Her siges udtrykkelig, at Michael var Grækernes Konge paa den Tid. Harald tilbragte mange Aar i Afrika, og fik der en Mængde Løsøre, Guld og Kostbarheder og alskens dyrebare Sager. Men alt det Gods, han fik, og som han ikke behøvede til at holde sig selv med, sendte han med paalidelige Mænd nord til Holmgard, i Kong Jarisleifs Varetægt; de samlede da efterhaanden en ustyrtelig Rigdom, som rimeligt var, da han netop herjede i den Deel af Verden, der er rigest paa Guld og Kostbarheder, og, som det nys er sagt og ganske vist, indtog 80 Borge ved sin mandige Ferd.

Da Harald kom til Sikel-Ø, herjede han der og lagde med (594)
sin Hær til en stor og folkerig Borg; han satte sig om den, thi Veggene vare saa sterke, at det tyktes ham umuligt at bryde dem. Men Mændene i Borgen havde nok af Fødevarer og andre Nødvendigheder forat kunne holde længe ud. Da fandt Harald paa følgende Raad. Han lod sine Fuglefængere tage Smaafugle, der havde sine Reder i Borgen, men fløj ud i Skoven om Dagen forat søge Føde. Han lod derpaa binde Høvelspaaner af Tyrived bag paa Fuglene, helde smeltet Vox og Svovel derpaa og siden tænde Ild i dem. Da nu Fuglene bleve slupne løs, fløj de strax allesammen paa een Gang ind i Borgen for at se til sine Unger og de Reder, de havde oppe under Huustagene, der vare af Rør eller Halm; i disse tog nu Ilden fra Fuglene fat, og, skjønt hver Fugl kun bar en liden Byrde af Ild, blev det dog snart en stor Brand, da der var saa mange Fugle, og Ilden kom paa saa mange Steder. Snart kom Huus ved Huus i Brand, indtil hele Borgen stod i Lue. Da gik alle Folk ud af Borgen og bad om Naade, de samme, der før i mange Dage havde viist Overmod og Haan mod Grækernes Hær og deres Høvding. Harald gav alle dem, der bad derom, Grid, og tog derpaa Borgen i Besiddelse.

Der var en anden Borg, som Harald ogsaa lagde til med sin (595)
Hær; den var baade folkerig og sterk, saaat der var intet Haab om at kunne faa den brudt. Der vare jevne og haarde Sletter rundt om den. Da fandt Harald paa at lade grave en Grav fra et Sted, hvor der randt en Bekk i et dybt Gjel, hvortil man ej kunde

se fra Borgen; de kastede al Mulden ud i Vandet og lod Strømmen drive den bort; dette Verk fortsatte de baade Dag og Nat og skiftedes dertil skareviis, men Hæren gik alle Dage hen mod Borgen og Borgmændene op i Vigskaardene, hvorefter de skød paa hinanden indbyrdes; om Natten sov man paa begge Sider. Da Harald kunde skjønne, at Graven eller Jordhuset var gravet saa langt ind, at det var kommet indenom Borgveggen, lod han sine Folk væbne sig; derpaa gik de ind i Jordhuset, just som det dagedes. Da de kom til Enden, grove de opad over sine Hoveder indtil de mødte nogle Stene, sammenføjede med Kalk, det var Gulvet i en Steenhall. De brøde dette Gulv op og gik op i Hallen; der forefandt de mange af Borgmændene, som sad og aad og drak, og som nu bleve tagne ganske med Overraskelse; Væringerne gik strax paa med dragne Sverd og dræbte endeel af dem; de øvrige, som kunde komme til, toge Flugten. Væringerne satte efter dem, men nogle besatte Borgeledene og lukkede dem op, der gik da hele Mængden af Hæren ind. Da den kom ind i Borgen, flygtede Borgens Folk, men mange bade om Grid, og den fik alle, der frivilligt overgave sig. Paa denne Maade vandt Harald Borgen og dermed et uhyre Bytte.

(596) En tredje Borg kom de til, som var den største og sterkeste af dem alle, samt rigest paa Gods og Folk. Om Borgen var der saa store Diger, at de saa, at de ej kunde indtage den med slige Kunster, som de forrige. De laa der meget længe, uden at faa udrettet noget. Da Borgmændene saa dette, bleve de djerve, de satte sine Fylkinger op paa Borgveggene, lukkede siden op Borgeledene, skreeg mod Væringerne og opeggede dem, bade dem gaa ind i Borgen og vise, hvor modige de vare, og sagde, at de ikke vare bedre til Striid end Høns. Harald sagde til sine Mænd, at de skulde lade, som om de ikke vidste, hvad de skulde gjøre derved, eller forstode, hvad de sagde: vi udrette intet, sagde han, ved at rende til Borgen, thi de bære deres Vaaben paa os nedenunder deres Fødder, og komme vi i Borgen med nogle Sveiter, da have de det i sin Magt, at stænge dem inde, som de ville, og de andre ude, thi de have alle Borgeledene i sin Varetægt. Vi skulle gjøre dem ikke mindre Spot og lade dem se, at vi ikke frygte for dem: vore Mænd skulle gaa frem paa Sletterne saa nær Borgen som muligt, idet de dog altid passe det saa, at de ej komme i Skudmaal; de skulle alle være vaabenløse og holde Leeg og lade Mændene i Borgen se, at vi ikke bryde os om deres Fylkinger. Der gik da flere Dage hen, hvori intet

(597) udrettedes. To islandske Mænd omtales, hvilke dengang vare med Harald; den ene var Halldor, Søn af Snorre Gode: han var den, der bragte dette Frasagn hid til Landet, den anden var Ulf, Søn af Uspak, der igjen var en Søn af Usvifr den Spake. Begge vare

ualmindeligt sterke Mænd, meget vaabendjerve og særdeles afholdte af Harald. De vare begge med i denne Leeg. Da det nu havde varet saaledes ved i nogle Dage, vilde Mændene i Borgen vise endnu større Overmod; de gik ikke med Vaaben op paa Borgveggene, men lode dog Borgeledene staa aabne. Men, da Væringerne saa det, gik de en Dag til Legen med Sverd under sine Kapper og Hjelme under Hattene. Som de nu havde leegt en Stund, saa de, at Borgmændene ikke toge sig vare; da toge de i Hast sine Vaaben og styrtede hen til Borgeledene. Da Borgmændene saa det, gik de dem i Møde fuldt bevæbnede og gjorde dem tapper Modstand; saaledes opstod der en Kamp i Borgeledet. Væringerne havde ingen Forsvarsvaaben, undtagen at de svøbte Kapperne om den venstre Arm; de bleve derfor saarede, nogle faldt, og alle vare stedte i den yderste Nød. Harald og det Krigsfolk, der var blevet tilbage hos ham i Teltene, skyndte sig da hen, at hjelpe sine Staldbrødre. Men da vare Borgmændene komne op paa Borgveggene, skød paa dem og kastede Stene, saaat der blev en haard Kamp; de, der vare i Borgeledet, syntes, at man kom dem senere til Hjelp, end de vilde. Da Harald kom til Borgeledet, faldt hans Merkesmand. Han sagde da til Halldor: tag du Merket! Halldor tog Merkesstangen, men svarede uvittigt: hvo kan vel bære Merke foran dig, naar du følger saa umandigt efter, som du nu en Stund har gjort? Dette var mere Vredesord end Sandhedsord, thi Harald var den vaabendjerveste Mand. De søgte da ind i Borgen, og efter en haard Kamp gik det endelig saa, at Harald sejrede og indtog Borgen. Halldor fik et stort Saar i Ansigtet, hvoraf han havde Lyde saa længe, han levede.

Den fjerde Borg, Harald kom til med sin Hær, var den største (598)
af alle dem, hvorom der her berettes, dertil var den saa sterk, at der var intet Haab om at faa den brudt. De lagde sig da rundt om Borgen, saaat ingen Levnetsmidler kunde føres derind. De havde ikke ligget der længe, førend Harald blev syg, saaat han maatte holde Sengen. Han lod nu sit Landtelt sætte afsides fra de øvrige, da det tyktes ham en Lindring ikke at høre Krigsfolkenes Gny og Larm. Hans Mænd gik idelig i Flokke til og fra for at høre hans Befalinger. Mændene i Borgen saa, at der var noget nyt paa Ferde med Væringerne, og sendte Speidere derhen forat udfinde, hvad det kunde være. Da disse Speidere kom tilbage til Borgen, kunde de berette, at Væringehærens Høvding var syg, og at der af denne Grund ikke skete noget Angreb paa Borgen. Da det saaledes havde varet ved en Stund, minkede Haralds Kræfter, og hans Mænd begyndte da at blive meget hug-syge og nedslagne; alt dette spurte Borgmændene. Tilsidst tog Haralds Sygdom saa-

dan Overhaand, at man sagde ham død over hele Hæren. Væringerne gik nu hen at tale med Borgmændene, sagde dem sin Hovdings Død og bade om, at Presterne vilde tilstede ham Begravelse i Borgen. Da Mændene i Borgen hørte dette, vilde enhver af dem, som raadede for Klostre eller store Kirker der i Borgen, gjerne have Liget til sin Kirke, da de vidste, at der vilde følge meget Gods med i Offer. Saa klædte da en Mængde Prester sig i Skrud, gik ud af Borgen med Kors og Skriin og Helligdomme og gjorde en fager Procession. Væringerne gjorde og en stor Liigferd; Liigkisten blev baaren højt med Tjeld over af Pell, og foran den bares mange Merker. Men just, som Liget blev baaret ind igjennem Borgeledet, satte de Kisten ned tvers for Ledet og drog Slagbommene fra Portfløjene; derpaa blæste Væringerne Hærblæst i alle Ludre og droge Sverdene: da styrtede hele Væringehæren frem fra Teltene fuldt bevæbnet og løb til Borgen med Skriig og Raab. Men Munkene og de andre Prester, der havde gaaet Liget imøde, og som før kappedes om, hvo der kunde være den første til at komme ud og tage mod Offeret, kappedes nu dobbelt saa meget om at være længst borte fra Væringerne, thi disse dræbte enhver, der var dem nærmest, enten han saa var Klerk eller ikke. Væringerne fore over hele Borgen, dræbte alle Mandfolk og plyndrede alle Kirker og Klostre. Der fik de et ustyrteligt Bytte.

(599) Harald tilbragte mange Aar i den Hærferd, hvorom der nu er fortalt, baade i Serkland og paa Sikel-Ø. Siden vendte han tilbage til Myklegaard med denne Hær, men forblev ikke længe der, forend han tiltraadte en Ferd ud til Jorsaleland. Han, saavelsom alle de Væringer, der sloge sig i Følge med ham, lode det Guld, de fik i Sold af Grækerkongen, staa tilbage. Saa er der sagt, at Harald paa alle disse Krigstog har holdt 18 ordentlige Slag. Dette be-
(600) vidner ogsaa Thjodolf. Han foor nu med sine Krigsfolk ud til Jorsaleland og siden op til Jorsaleborg, og, hvor han viste sig i Jorsaleland, bleve alle Borge og Kasteller overgivne i hans Vold. Stuv Skald, der havde hørt Kongen selv fortælle om disse Begivenheder, siger udtrykkeligt, at Harald lagde Jorsaleland under sig og Grækerne, og at dette Land kom ubrændt og uherjet i hans Vold. Han begav sig derpaa ud til Jordan og laugede sig der efter andre Palmeres (Pilegrimes) Viis; han skjenkede store Gaver til Herrens Grav og det hellige Kors saavelsom andre hellige Steder i Jorsaleland. Da fredede han ogsaa Vejen heelt ud til Jordan og dræbte Røvere og andet Ufredsfolk. Herom taler ogsaa Stuv Skald. Derpaa vendte Harald tilbage til Myklegard.

(601) Da Harald nu var kommen til Myklegard ude fra Jorsaleland, fik han Lyst til at fare til de nordlige Lande til sine Odels-

Besiddelser. Han havde da hørt, at hans Brodersøn Magnus Olafssøn var bleven Konge baade i Norge og Danmark. Han opsagde derfor sin Tjeneste hos Grækerkongen. Men, da Dronning Zoe fik dette at vide, blev hun meget vreed og fremkom med Beskyldninger mod Harald, sigende, at han havde begaaet Underslæb med Grækerkongens Deel af det Bytte, som havde været vundet i Krigen, medens Harald var Hovding for Hæren. Der var en ung og smuk Mø ved Navn Maria, Broderdatter af Dronning Zoe, til hende havde Harald bejlet, men faaet Afslag af Dronningen. Efter hvad Væringer, som havde staaet i Tjeneste i Myklegard, have berettet her nordpaa, gik det Sagn blandt vel underrettede Mænd der paa Stedet, at Dronning Zoe vilde selv have Harald til Mand, og at dette var den egentlige Aarsag til den Behandling, der blev Harald til Deel, da han vilde forlade Myklegard, skjønt man angav en anden Sag for Mængden. Den, som paa den Tid var Grækerkonge, heed Constantinus Monomachus; han raadede over Riget i Forening med Dronning Zoe.

Af de nys anførte Aarsager lod da Grækerkongen Harald gribe (602)
og føre i Fængsel. Paa Vejen til Fængslet, ganske nær ved dette, aabenbarede den hellige Kong Olaf sig for Harald og sagde, at han vilde hjelpe ham. Paa det samme Sted i Gaden blev der siden bygget et Capell og helliget Kong Olaf: det Capell har siden staaet der. Fængslet var saaledes beskaffent, at det var et højt Taarn, oventil aabent, med en Indgangsdør fra Gaden. Der blev Harald indsat, og med ham Halldor og Ulf. Men Natten efter kom en formaaende Kone til den øverste Aabning af Fængslet; hun var gaaet derop paa Stiger, med tvende Tjenestemænd; disse lod nu et Toug gaa ned i Fængslet til de Fangne og halede dem op. Den samme Kone havde nemlig Kong Olaf tidligere forundt Helbredelse, og havde nu aabenbaret sig for hende og befalet, at hun skulde løse hans Broder af Fængslet. Harald begav sig lige til Væringerne, der strax reiste sig op for ham allesammen og modtoge ham vel. Siden væbnede de sig alle, gik hen til det Sted, hvor Kongen sov, toge ham fangen og stak begge Øjnene ud paa ham. Herom taler Skalden Thorarin Skeggessøn i sin Draapa, ligesaa Thjodolf Skald. I begge disse Draaper og mange andre Kvæder om ham er det udtrykkeligt berørt, at Harald selv blindede Grækerkongen. Man kunde have nævnt som den, der udførte dette, en Hertug, Greve eller anden fyrstelig Mand, hvis man havde vidst, at dette var rigtigere, thi Kong Harald selv meddeelte denne Beretning, saavelsom de andre Mænd, der dengang vare med ham. Samme Nat gik Harald til de Herberger, hvor Maria sov, og tog (603)
hende bort med Vold. Derpaa gik de ned til det Sted, hvor Væ-

ringernes Galejer laa, toge to Galejer og bemandede dem, og roede siden ind i Sævidarsund. Da de kom til det Sted, hvor Jernbommene laa tvers over Sundet, sagde Harald, at man skulde sætte sig til Aarerne paa begge Galejer, og at de, der ikke roede, skulde alle løbe agter i Galejerne, hver med sin Oppakning i Armene. Paa den Maade skreed Galejerne op paa Bommene. Men, saasnart Farten standsede, og man stod fast, bød Harald alle Mand løbe forud. Da stupede den Galej, Harald var paa, frem over og skreed ned af Jernene paa den anden Side; men den anden sprak, medens den reed paa Jernene, og mange Folk omkom, men nogle reddede sig ved at svømme og bleve tagne op. Paa denne Viis skaffede Harald sig ud af Myklegard og foor derpaa ind i det sorte Hav. Forend han sejlede fra Land, satte han Jomfruen fra Borde og medgav hende et godt Følge tilbage til Myklegard. Han bad hende sige til sin Frænke Dronning Zoe, at hun nu kunde se, hvor stor Magt hun vel havde haft over Harald, og om Dronningen med hele sin Velde havde kunnet hindre ham fra at faa Jomfruen. Derpaa sejlede Harald nord i Ellipalte og drog derfra nordefter gjennem Auster-Riget. Paa disse Ferder digtede Harald nogle Gammenviser, i alt 16, med eet Omkvæd i dem alle. I een af dem heder det: vidt forbi Sikel-Øens Kyst kløvede Vængehjorten (Skibet) Bølgerne, og Snekken skreed herligt frem under Drengene: da vare vi ret stolte; mindre end det troede jeg var nok for Pigen; alligevel slaar den guldsmykkede Mø i Garde paa Nakken ad mig. Han sigtede her til Ellisiv, Datter af Kong Jarisleif i Holmgard.

(604) Men, da Harald kom til Holmgard, modtog Kong Jarisleif ham overvættes godt, og han forblev der den følgende Vinter. Da tog han i sin Varetægt alt det Guld og de mangehaande dyrebare Sager, som han allerede i Forvejen havde sendt derhen fra Myklegard: det var saa meget Gods, at ingen Mand i de nordlige Lande havde seet saameget i een Mands Eje. Harald havde tre Gange været i Polota-Svarv (Paladsernes Afhovling), medens han var i Myklegard. Det er nemlig Lov der, at hver Gang Grækerkongen døer, skulle Væringerne have Polota-Svarv, hvilket bestaar i, at de skulle gaa gjennem alle Kongens Poloter (Paladser), hvor hans Skattegjemmer ere, og hver af dem har da Ret til at beholde
(605) som sin Ejendom, hvad han kan faa fat med Hænderne. Samme Vinter gav Kong Jarisleif Harald sin Datter til Egte; hun heed Elisabeth, det Navn kalde Nordmændene Ellisiv. Dette omtaler Stuv den Blinde. Om Vaaren tiltraadte han sin Reise fra Holmgard, drog om Vaaren fra Aldegjeborg, hvor han fik sig Skib, og sejlede østfra om Sommeren. Han tog først Vejen til Svithjod og lagde ind til Sigtune, hvilket Valgard paa Vold udtrykkeligt omta-

ler. Der forefandt Harald Svein Ulfsson, der samme Høst havde (606)
flygtet for Kong Magnus ved Helgenes. Da de mødtes, modtoge de hinanden vel, thi Olaf den Svenske, Sviakonge, var Morfader til Ellisiv, Haralds Kone, og Astrid, Sveins Moder, var Syster til Kong Olaf. Harald og Svein indgik Fælligskab og bandt det fast ved særdeles Forpligtelser. Alle Sviar vare Venner af Svein, thi han var i Slægt med de allerypperste Mænd der i Landet. Derfor bleve alle Sviar ogsaa Haralds Venner og Hjelpere; mange Stormænd der vare i Svogerskab med ham. Hertil henpeger Thjodolf. Siden skaffede Harald og Svein sig Skibe, og de fik snart (607)
en stor Hær samlet. Da de vare ferdige med Udrustningerne, sejlede de østfra til Danmark, hvilket Valgard ogsaa omtaler. De lagde sig først med sin Flaade ved Sjæland, herjede der og brændte vidt og bredt. Siden styrede de til Fyn, gjorde Landgang der og herjede. Valgard siger udtrykkeligt, at Harald herjede hele Sjæland og hjemsøgte Fyn, at den klare Ild brandt i Byen søndenfor Roeskilde, at mange flygtede til Skogs, og at flere fagre Kvinder bleve førte fangne ned til Skibene.

Kong Magnus drog om Høsten efter Helgenes-Slaget nord til (608)
Norge. Da fik han den Tidende at høre, at hans Frænde Harald Sigurdsson var kommen til Svithjod, og det med, at Svein Ulfsson og Harald havde lagt Fælligskab og havde en stor Hær ude, i det Forsæt at underkaste sig først Daneveldet, siden Norge. Kong Magnus bød da Leding ud af Norge og fik snart en stor Hær samlet. Han spurte da, at Harald og Svein vare komne til Danmark, brændte og skjendte overalt, og at Landets Folk gik under dem paa mange Steder; det blev tillige sagt, at Harald var større og sterkere end andre Mænd og saa forstandig, at intet var ham umuligt, og at han altid fik Sejr, naar han holdt Slag; han var derhos saa riig paa Guld, at ingen vidste Mage dertil. Thjodolf omtaler, at der herskede megen Frygt, at den gode Fred vilde faa Ende, siden Magnus vilde drage sydover med sine Krigsskibe og Harald nordover med sine. De af Kong Magnus's Mænd, der plejede at raad- (609)
slaa med ham, talte om, at de fandt det altfor galt, om han og Harald, der vare saa nær Frænder, skulde stride med hinanden, og den ene maaske blive den andens Banemand. Mange bøde sig til at megle Forliig mellem dem, og ved disse Forestillinger samtykkede Kongen deri. Der blev da sendt Mænd afsted paa en Løbe-Skude, og disse fore saa skyndeligt som muligt syd til Danmark; her fik de danske Mænd, der vare fuldkomne Venner af Kong Magnus, til at frembære deres Erende for Harald. Denne Sag blev dreven i største Stilhed. Men, da Harald hørte dette, at Kong Magnus, hans Frænde, vilde byde ham Forliig og Fælligskab, saaledes at

han skulde faa halve Norge ligt med Magnus, medens enhver af dem skulde faa Halvdelen af den andens Løsøre, gik han ind derpaa, og med denne Aftale vendte da Sendemændene tilbage til Kong
(610) Magnus. Ikke længe efter traf det sig, at Harald og Svein sad en Kveld og talede sammen ved Drikkebordet. Svein spurte, hvilke Stykker Harald satte mest Priis paa af alle de Kostbarheder, han ejede. Harald svarede, at det var hans Merke Landeyda. Svein spurte nu, hvad Egenskab dette Merke da havde, siden det var et saa kosteligt Stykke. Harald svarede, at det var sagt og virkelig havde slaaet ind, siden han fik Merket, at den, foran hvem det blev baaret, altid fik Sejr. Svein svarer: jeg vilde nok tro, at slig Natur fulgte Merket, hvis du havde holdt tre Slag med din Frænde Kong Magnus, og sejret i dem alle. Da svarede Harald vredeligen: jeg veed nok, hvad Frændskab der er mellem Kong Magnus og mig, om end du ikke minder mig derpaa, og om vi end nu fare mod hinanden med Hærskjold, saa er det dog ikke fordi, at vi jo nok kunde mødes paa anden og mere passende Maade. Ved disse Ord skiftede Svein Farve og sagde: der ere Somme, Harald, der tale om, at du allerede før har brugt ikke at holde mere af en sluttet Aftale, end hvad du finder mest fordeelagtigt. Harald svarer: du veed vist ikke mange Exempler paa, at jeg ikke har holdt en sluttet Aftale, men jeg veed derimod, at Kong Magnus kan sige om dig, at du ikke har holdt din Aftale med ham. Dermed gik hver til sit. Om Kvelden, da Harald gik at sove i Løftingen paa sit Skib, sagde han til sin Skosvend: jeg vil ikke ligge i Sengen i Nat, da jeg har en Mistanke om, at det er ikke saa ganske sikkert for Sviig; jeg merkede nemlig i Kveld, at min Maag Svein blev meget vreed over min ligefremme Tale. Nu skal du passe paa, om der i Nat skeer noget, som er verd at lægge Merke til. Harald gik da hen at sove paa et andet Sted, men lagde en Træklubbe i det Rum, hvor han ellers plejede at ligge. Men ved Midnatstid kom en Baad roende hen til Løftingen, og der gik en Mand op, tog Løftingstjeldet til Side, gik ind og hugg i Haralds Rum med en stor Øxe, saaat den stod fast i Træet; derpaa løb han strax ned i Baaden igjen. Det var belgmørkt, men Øxen stod efter i Træstubben til Tegn paa, hvad der var skeet. Siden vækkede Harald sine Mænd og lod dem vide, hvad Sviig der var forsøgt imod dem. Det er klart, sagde han, at vi her ikke kunne staa os mod Svein, naar han slaar sig paa at bruge Sviig mod os; det bedste, vi kunne gjøre, er at søge bort herfra, medens vi kunne. Lader os derfor nu løse vore Skibe og ro bort tyst og stille. De gjorde saa og roede om Natten lidt for Dag nordover langsmed Landet. Siden fore de Dag og Nat, indtil de fandt Kong Magnus, hvor han laa

med sin Hær. Harald gik strax hen til sin Frænde Kong Magnus, og der blev nu et glædeligt Møde, som ogsaa Thjodolf siger. Siden talte Frænderne imellem sig, og alt gik forligeligt af. Kong (611)
Magnus laa ved Stranden og havde sit Telt oppe paa Land. Han indbød sin Frænde Harald til Bords, og denne gik til Gjestebudet med 60 Mand. Det var et herligt Gjestebud. Da det leed ud paa Dagen, gik Kong Magnus ind i Teltet, hvor Harald sad, og havde med sig Folk, der bare Byrder, bestaaende af Vaaben og Klæder. Kongen gik først til den yderste Mand og gav ham et godt Sverd, saa til de øvrige og gav den ene efter den anden et Skjold, en Kjortel, eller Klæde, eller et Vaaben, eller en Guldring; enhver af dem gav han en Ting, kostbarere, jo tignere (fornemmere) Manden var. Tilsidst kom han til sin Frænde Harald, holdende to Rør-Teener i Haanden, og sagde: hvilken af disse to Teener vil du have, Frænde? Den, som er mig nærmest, svarer Harald. Da sagde Kong Magnus: med denne Rør-Sprote giver jeg Eder halve Norges Rige med alle Skylder og Skatter og al den Ejendom, som der ligger til, med den Aftale, at du skal være Konge paa alle Steder i Norge med samme Ret som jeg, dog, naar vi begge to ere tilsammen, skal jeg være Formand i al Hilsen, Tjeneste og Sæde. Er der tre Tignemænd, skal jeg sidde i Midten, jeg skal have Kongs-Lejet og Kongs-Bryggen. I skulle ogsaa styrke og befordre vor Magt til Gjengjeld, fordi vi gjøre Eder til den Mand i Norge, som vi troede, at Ingen skulde blive, saalænge vor Isse er oven Mulde. Derpaa stod Harald op og takkede Kong Magnus vel for den Ære og Heder, han lod ham vederfares. Derpaa satte de sig begge ned og vare lystige. Samme Dags Aften gik Harald og hans Mænd til sit Skib. Morgenen efter lod Kong Mag- (612)
nus blæse hele Folket til Things. Da Thinget var sat, lyste Kong Magnus for hele Hæren, hvilken Gave han havde givet sin Frænde Harald. Thore paa Steig gav Harald Kongenavn der paa Thinget. Den Dag bød Kong Harald Kong Magnus til Bords, og gik han hen ad Dagen med 60 Mand til Kong Haralds Telt, hvor Gjestebudet var beredet. Der vare da begge Konger i Højsæde og Samsæde; der blev beværtet paa det ypperligste, og Kongerne vare lystige og glade. Da det leed ud paa Dagen, lod Kong Harald bære en heel Mængde Tasker ind i Teltet; de bare ogsaa ind Klæder og Vaaben og andenslags Stykker, hvilket Gods altsammen Harald uddeelte og skiftede til dem af Kong Magnus's Mænd, der vare i Gjestebudet. Siden lod han løse Taskerne og sagde til Kong Magnus: I gav os igaar et stort Rige, som I havde vundet fra Eders og vore Uvenner, og I tog os til Samlag med Eder. Dette var vel gjort, thi det havde kostet Eder meget

Arbeide. Nu have vi derimod været udenlands og bestaaet flere Farer, førend jeg fik samlet dette Guld, som I nu skulle se: dette vil jeg nu lægge til Fællig med Eder, Kong Magnus; Løsøret skal tilhøre os begge, og vi skulle have lige meget hver, ligesom vi have lige meget af Riget i Norge; Men da jeg veed, at vort Sind er forskjelligt, og at du er meget gavmildere end jeg, ville vi skifte dette Gods ligeligt mellem os, saa kan hver gjøre med sin Deel, som han finder for godt. Derpaa lod Harald udbrede en stor Oxehud og Guldet af Taskerne styrte ud paa den; hvorefter man tog Skaaler og Lodder, skilte Guldet i to Hobe og skiftede det aldeles ligeligt efter Vegt. Alle de, der saa det, fandt det et stort Under, at der skulde kunne være saa meget Guld samlet paa eet Sted i de nordlige Lande. Men egentlig var dette Grækerkongens Ejendom og Rigdom, saasom Alle sige, at der (hos Grækerkongen) er det røde Guld i Huse fulde. Kongerne vare da meget lystige. Blandt andet kom der frem et Støb saa stort som et Mandshoved. Kong Harald tog Støbet op og sagde: hvad Guld kan nu vel du, Magnus Frænde, sætte op imod dette Knaphoved? Kong Magnus svarede: Ufreden og store Ledinger har forvoldt, at næsten alt det Guld og Sølv, jeg har at raade for, er medgaaet. Jeg har nu ikke mere Guld end denne Ring i mit Eje: med disse Ord tog han Ringen af sin Arm og gav Harald den. Harald saa paa den og sagde: dette er lidet Guld, Frænde, for en Konge over to Kongeriger, og endda torde der være dem, der tvivle om, hvorvidt du ejer denne Ring med Rette. Da svarede Kong Magnus alvorligt: ejer jeg ikke denne Ring med Rette, da veed jeg ikke, hvad jeg har faaet med Rette; thi min Fader, Kong Olaf den Hellige, gav mig denne Ring, da vi sidst skiltes ad. Kong Harald svarede leende: det er sandt nok, som du siger, Kong Magnus, at din Fader gav dig denne Ring, men den samme Ring tog han fra min Fader for en ringe Sag, og det er ogsaa sandt, at det ikke var godt for Smaakongerne i Norge, da din Fader var paa det mægtigste. Ved dette Gjestebud gav Kong Harald Steige-Thore en Masur-Bolle med Sølvgjorder og Sølvhadde over, begge Dele forgyldte, samt heel fyldt med skjere Sølvpenge; dermed fulgte og to Guldringe, der tilsammen vejede en Mark: han gav ham ogsaa sin Kappe, der var af bruun Purpur med hvidt Skind under, og lovede ham stor Anseelse og sit Venskab. Thorgils Snorresson, en forstandig Mand, siger, at han saa et Altarklæde, som var gjort af denne Kappe; han sagde og, at Gudrid, Datter af Guthorm, Steige-Thores Søn, fortalte, at hendes Fader ejede Bollen, og at hun selv saa den. Bølverk Skald omtaler, at Sammenkomsten mellem Magnus og Harald gik fredeligt af, og at Harald der fik Deel i Riget, medens han

bod Magnus Guld, hvorimod Svein belavede sig paa at hjemsøges med Krig. Kong Magnus og Kong Harald raadede den næste (613) Vinter efter dette Forliig begge over Norge, men havde hver sin Hird. Om Vinteren droge de om paa Oplandene, paa Veitsler; stundom vare de sammen, stundom hver for sig. De droge heelt til Throndhjem, til Nidaros. Kong Magnus havde haft Kong Olafs Helligdom i sin Varetægt, lige siden han kom til Landet, klippede hans Haar og Negle hver tolfte Maaned og havde selv den Nøgel, hvormed Skrinet oplukkedes. Der skete da mangeslags Jertegn ved Kong Olafs hellige Levninger. Snart kom der et og andet i Vejen med Kongernes Samtykke, og mange vare saa ildesindede, at de søgte at sætte ondt imellem dem.

Svein Ulfsson laa efter i Havnen, da Harald var faren bort. (614) Siden spurte han efter, hvor han havde taget Vejen, og, da han fik høre, at Magnus og Harald havde indgaaet Forliig, og at de havde een Hær tilsammen, styrede han med sin Flaade øster langs Skaane-Siden og holdt sig der, indtil han om Vintren bragte i Erfaring, at Kong Magnus og Kong Harald havde begivet sig nord til Norge med sin Flaade. Da styrede Svein med sin Flaade syd til Danmark og tog alle kongelige Indtægter der den Vinter.

Da det begyndte at vaares, bød Kong Magnus og hans Frænde (615) Kong Harald Leding ud af Norge. Det traf sig da engang, som det fortælles, at Kong Magnus og Kong Harald laa om Natten i en Havn; den følgende Dag var Kong Harald først ferdig og sejlede strax, men om Kvelden lagde han ind i den Havn, hvor han og Kong Magnus havde agtet at være den Nat. Harald lagde sit Skib i Kongslejet og lod sine Mænd tjelde der. Kong Magnus afsejlede senere paa Dagen og kom ikke til Havnen, førend Kong Harald allerede havde tjeldet. Han og hans Mænd saa, at Harald havde lagt sig i Kongslejet og agtede at blive liggende der. Da Magnus's Mænd havde ladet Sejlene falde, sagde han: roer nu raskt til, og sætter Eder endelangs efter Skibsbordene; andre skulle tage sine Vaaben frem og væbne sig, thi dersom de ikke ville lægge bort, skulle vi stride. Men da Kong Harald saa, at Kong Magnus agtede at lægge til Kamp med dem, sagde han til sine Mænd: kapper Landtougene og slaar Skibene løs af Lejet, nu er vor Frænde Magnus vreed. De gjorde saa og lagde Skibene bort af Lejet, medens Kong Magnus lagde sine Skibe i Stedet. Da man paa begge Sider havde ordnet sig for Natten, gik Kong Harald med nogle Mænd over paa Kong Magnus's Skib: Kongen modtog ham godt og bød ham velkommen. Kong Harald svarede: jeg troede, at jeg var kommen blandt Venner, men nu nys var jeg dog en Stund uvis om, hvorvidt I vilde, det skulde være saaledes; det er imidlertid

25

sandt, som Ordsproget siger, at Barnagtighed er brad i Sind, og jeg vil derfor heller ikke tage dette for andet end en Ungdoms-Gjerning. Ætte-Gjerning var det, ikke Ungdoms-Gjerning, sagde Kong Magnus; jeg hugser nok baade hvad jeg gav og hvad jeg forbeholdt mig: hvis denne lille Ting nu blev tagen uden vort Samtykke, vilde man snart ogsaa tage den næste. Forliget ville vi overholde, som det er sluttet, men fordre ogsaa af Eder, hvad der efter samme tilkommer os. Kong Harald svarer: det er jo gammel Viis, at den Forstandigere viger; derpaa gik han tilbage til sit Skib. Ved slige Tildragelser mellem Kongerne viiste det sig, at det var vanskeligt at styre til Rette. Magnus's Mænd sagde, at han havde Retten paa sin Side, men de Uforstandigere lode sig forlyde med, at Kong Haralds Ære var bleven noget krænket. Hans Mænd sagde, at Aftalen ej lød anderledes, end at Kong Magnus skulde have Lejet, naar de kom paa een Gang, men at Harald ikke var pligtig at lægge ud af Lejet, naar han var kommen først: de yttrede, at Harald havde opført sig godt og forstandigt. De derimod, som vilde udtyde alt til det verre, sagde, at Kong Magnus vilde bryde Forliget, og at han havde gjort Kong Harald Uret og Vanære. I slige smaa Tvistemaal blandede uforstandige Mænd sig saaledes med sine Taler, at Kongerne bleve indbyrdes uenige. Der forefaldt da ogsaa meget andet, som bidrog til, at Kongerne ikke kunde enes, skjønt kun lidet deraf her er opskrevet.

(616) Kong Magnus og Kong Harald styrede med sin Hær syd til Danmark. Da Svein hørte det, flygtede han bort, øster til Skaane. Kongerne Magnus og Harald opholdt sig længe om Sommeren i Danmark og lagde da alt Landet under sig. De vare i Jydland om Høsten. En Nat, da Kong Magnus laa i sin Seng, drømte han, at han var hos sin Fader, den hellige Kong Olaf, og at denne sagde til ham: hvad vil du velje af disse to Ting, min Søn, enten nu at følge med mig, eller at blive den mægtigste af alle Konger og leve længe, men gjøre en Synd, som du seent eller aldrig faar bødet? Det forekom ham da, som om han svarede: jeg vil helst, at du skal velje for mig, Fader! hvortil da Kongen sagde: saa skal du følge med mig. Siden sagde Kong Magnus sine Mænd, hvad han havde drømt. Lidt efter fik han Sot og laa syg paa et Sted, der heder Suddathorp. Da han var Døden nær, sendte han sin Broder Thore med Jerteiner til Svein Ulfssøn for at bede ham at yde Thore den Hjelp, han behøvede; med Budsendingen fulgte ogsaa dette, at Kong Magnus gav Svein Daneveldet efter sin Død, sigende, at det var billigt, at Harald raadede for Norge, men Svein for Danmark. Siden døde Kong Magnus den Gode og

blev meget begrædt af hele Mængden. Odd Kikinaskald siger, at der fældtes mange Taarer, da man bar den milde Konge i Graven.

Efter denne Tildragelse holdt Kong Harald Thing med Krigs- (617) folket og kundgjorde sin Beslutning at ville fare med Hæren til Viborg-Thing, for der at lade sig tage til Konge over hele Daneveldet, og siden at underlægge sig dette, hvilket han sagde var hans Arv ligesaavel som Norges Rige efter hans Frænde Kong Magnus. Han bad Krigsfolket at staa ham bi og yttrede, at da vilde Norges Mænd til alle Tider være Danernes Overmænd. Men Einar Thambarskelve svarede som saa, at han var mere skyldig at føre sin Fosterson Kong Magnus's Liig til Begravelse og bringe ham til sin Fader Kong Olaf nord i Nidaros, end at strides udenlands eller eftertragte en anden Konges Rige og Ejendom. Enden paa hans Tale var, at det tyktes ham bedre, at følge Kong Magnus død, end hvilkensomhelst anden Konge levende. Siden lod han tage Liget og stille om det paa det herligste, saaat man kunde see det altsammen paa Kongens Skib. Da beredede ogsaa alle Thronderne og alle Nordmændene overhoved sig til at fare hjem med Kong Magnus's Liig, og Ledingen skiltes ad. Kong Harald saa nu, at det bedste, han kunde gjøre, var at vende tilbage til Norge og først sikkre sig det Rige, samt der at samle flere Krigsfolk. Og saaledes drog han da tilbage til Norge med hele Hæren. Saasnart han kom til Norge, holdt han Thing med Landets Mænd og lod sig tage til Konge. Paa den Maade drog han heelt østenfra Viken og blev tagen til Konge paa hvert Fylke i Norge. Einar Thambarskelve foor med Kong Magnus's Liig, og med ham hele Thronde-Hæren, og førte Liget til Nidaros, hvor det blev jordet i Clemenskirken: der var dengang den hellige Kong Olafs Skriin. Kong Magnus havde været middelmaadig af Vext, med et regelmæssigt og lyst Ansigt, lys af Haar, veltalende, hastig i Ord, ivrig af Sind, yderst gavmild paa Gods. Han var en stor Hærmand og meget vaabendjerv; vensælest af alle Konger, saaat baade Venner og Uvenner roste ham.

Svein Ulfsson var just den Høst i Skaane og stod paa Rei- (618) sen øster til Sviavelde, i den Hensigt at opgive det Kongenavn, han havde taget i Danmark. Men, da han just skulde stige til Hest, kom nogle Mænd ridende til ham og sagde ham disse Tidender, først at Kong Magnus Olafsson var død, dernæst at hele Nordmannahæren var faren bort fra Danmark. Svein svarer dertil hastigt, sigende: det vidner jeg for Gud, at jeg aldrig herefter skal fly fra Daneveldet, saalænge jeg lever. Han steeg nu til Hest og reed syd til Skaane, hvor strax meget Folk flokkede sig til ham. Den Vinter lagde han hele Daneriget under sig, og alle Danerne toge ham da til Konge.

Thore, Kong Magnus's Broder, kom til Svein strax om Høsten med Ordsending fra Kong Magnus, saaledes som det før er skrevet. Svein tog godt imod ham, og Thore var siden længe hos Kong Svein i gode Kaar.

(619) Kong Harald Sigurdssøn tog Kongedømmet over hele Norge efter Kong Magnus Olafssøns Død. Da han havde raadet for Norge een Vinter, og Vaaren kom, bød han Leding ud af hele Landet, halv Almenning af Folk og Skibe og styrede syd til Jydland. Han herjede og brændte vidt og bredt om Sommeren og lagde ind i Godnefjord. Kong Harald digtede selv en halv Vise om, at hans Skibe laa for Anker i Godnefjord, og bad Thjodolf Skald digte den anden Halvdeel. Thjodolf gjorde saa, sigende, at næste Sommer skulde de ankre endnu sydligere. Bolverk henpeger ogsaa i sin Draapa til, at Harald næste Sommer efter Kong Mag-
(620) nus's Død foer til Danmark. Ved denne Lejlighed brændte de ogsaa Thorkel Geysas Gaard: han var en stor Høvding. Hans Døttre bleve førte bundne ned til Skibene. De havde Vinteren forud gjort megen Spot over, at Harald agtede sig til Danmark med Hærskibe: de skare Ankere af Ost og sagde, at slige Ankere vare gode nok til at holde Nordmændenes Skibe. Man kvad nu en Vise herom, hvori det heed, at de danske Møer nok før havde skaaret Anker-Ringe af Ost for at ærgre Kongen, men at man nu kunde see Jærnkroge nok til at holde hans Skibe, og at ikke mange Møer længer følte Lyst til at lee. Der fortælles, at en Udkigsmand, der havde seet Kong Haralds Flaade komme sejlende, sagde til Thorkel Geysas Døttre: I Geysedøttre sagde, at Kong Harald ikke vilde komme til Danmark! Dotta Thorkelsdatter svarede: ja det var i Gaar! Thorkel løste sine Døttre ud med en umaadelig Mængde Penge. Grane Skald digtede herom, sigende, at den overmodige Pige græd sine modige Taarer, idet hun blev ført gjennem den tykke Horns-Skov, at Harald forfulgte de Flygtende lige til Stranden, og at Dottas Fader i al Hast maatte punge ud. Harald herjede i Danmark hele denne Sommer og fik en uhyre Mængde Bytte; dog fik han ikke den Sommer sat sig fast i Danmark. Han vendte tilbage til Norge om Høsten og var der om Vintren.

(621) Kong Harald fik til Egte Thora, Datter af Thorberg Arnessøn, næste Vinter efter Kong Magnus's Død. Han havde med hende to Sønner, den ældste heed Magnus, den anden Olaf. Kong Harald havde med Dronning Ellisiv to Døttre, den ene heed Maria, den anden Ingegerd. Den næste Vaar efter den Hærferd, som nu er omtalt, udbød Kong Harald Krigsfolk og foer om Sommeren til Danmark og herjede siden hvert Aar, det ene efter det andet. Stuv

Skald taler herom, sigende, at Falster blev ødelagt, og at Danerne hvert Aar vare rædde.

Kong Svein raadede for hele Danevældet, siden Kong Magnus var død. Han sad stille om Vintrene, men laa ude om Somrene og truede at fare nord i Norge med Danehæren og ikke gjøre mindre ondt der, end Kong Harald gjorde i Danmark. Kong Svein tilbød Kong Harald om Vintren, at de skulde mødes Sommeren efter i Elven, og der enten strides til det Yderste, eller slutte Forliig. Da gjorde de paa begge Sider hele Vintren igjennem sine Skibe rede, og havde begge halv Almenning ude den følgende Sommer. Denne Sommer kom Thorleik Fagre over fra Island, og digtede en Flokk om Kong Svein Ulfsson. Da han kom til Norge, hørte han, at Kong Harald var faren syd til Elven mod Kong Svein. Da kvad Thorleik et Par Viser herom, hvori han talte om, at Gud maatte raade for, hvo af de tvende Konger der skulde berøve den anden Liv og Rige, at Harald førte sine brede Skibe nordenfra, og Svein sine fagert malede, guldmundede Drager fra Syden. Kong Harald kom med sin Hær til den aftalte Stevne, men hørte da, at Kong Svein endnu laa syd ved Sjæland med sin Flaade. Da deelte Kong Harald sin Hær. Den største Deel af Bondehæren lod han fare hjem, men beholdt hos sig sin Hird, Lendermændene, de mest udvalgte af Krigsfolket, og alle dem af Bondernes Tropper, som boede nærmest Danerne. De fore syd til Jydland søndenfor Vendel-Skagen og syd om Thjod. Overalt fore de med Hærskjold. Stuv Skald omtaler, at Indbyggerne af Thjod i Hast flygtede for Harald. De fore heelt syd til Heidaby, tog Kjøbstaden og brændte den. Kong Haralds Mænd digtede derved en Vise, hvori de roste sig af, at hele Heidaby blev opbrændt fra Ende til Ende, at de nok skulde gjøre Svein Fortred, og at man saa, hvorledes Luen slog højt mod Sky op af Husene. Ogsaa Thorleik Fagre taler herom i sin Flokk efter at have spurt, at der ej var blevet af noget Slag ved Elven: den, der ej veed det før, siger han, behøver kun at spørge Fyrstens Flok om, hvorledes Kongen hevngjerrig har hjemsøgt Heidaby; uden Nødvendighed sejlede Harald aarle østfra til Byen, hvilket han gjerne kunde have ladet være. Derefter drog Kong Harald nordover igjen. Han havde 60 Skibe, de fleste store og sterkt ladede med Hærfang, som de havde taget om Sommeren. Idet de sejlede nord forbi Thjod, kom Kong Svein ned fra Landet med en stor Hær og bød Kong Harald at strides og gaa i Land. Kong Harald havde neppe halv saa mange Folk: han bød Kong Svein, at stride med sig til Skibs. Dette omtaler Thorleik Fagre. Derefter sejlede Kong Harald nord forbi Vendel-Skagen; da slog Vinden om for dem, saaat de maatte legge ind under Læsø,

(622) and (623) appear in the right margin beside the lines beginning "Kong Svein raadede" and "Byen, hvilket han".

og blive liggende der om Natten. Da kom der en tyk Taage og lagde sig over Havet, men, da det blev Morgen, og Solen randt op, saa de paa den anden Kant af Havet ligesom Ilde at brende. Dette blev strax sagt til Kong Harald; han saa derhen og sagde strax: tager Tjeldene ned af Skibene, og Aarerne fat; Danernes Hær er kommen efter os; Taagen er lettet, der hvor de ere, og Solen skinner paa deres guldlagte Dragehoveder. Det var, som han sagde; Svein Danekonge var kommen der med en overmaade stor Hær. De roede nu paa begge Sider, som de bedst kunde. Danernes Skibe vare rappere under Aarerne, men Nordmændenes baade meget opsvulmede og svært ladde: saaledes halede de Danske snart ind paa dem. Kong Harald saa nu, at det ikke kunde gaa paa denne Viis. Hans Drage var det bagerste af alle hans Skibe. Han bød da, at man skulde kaste Træer ud, og fæste Klæder og andre gode Stykker derved. Det var saa stille Vejr, at alt dette drev for Strømmen. Da Danerne saa sit Gods drive paa Havet, styrede de, som først kom sejlende, derhen, thi det tyktes dem nemmere, at tage det, som det flød der løst, end at søge det indenbords hos Nordmændene. Derved sinkedes Efterroningen. Men da Kong Svein kom efter dem med sin Hær, eggede han dem og sagde, at det var en stor Skam, saa stor en Hær som de havde, om de ikke skulde faa taget Fjenderne, der havde saa liden Styrke, og næsten var i deres Vold. Da begyndte Danerne anden Gang at ro paa. Men da Kong Harald saa Danernes Skibe gaa fortere, bød han sine Mænd at lette Skibene, og kaste overbord Malt, Hvede og Flesk, og slaa ud sin Drik; dette hjalp for en Stund. Da lod Kong Harald tage Viggyrdler, Kar og tomme Tønder og kaste overbord, og med dem hærtagne Folk. Da alt dette tilsammen drev ud paa Søen, bød Kong Svein at hjelpe Folkene, hvilket ogsaa skete; men imidlertid undkom Nordmændene. Danerne vendte da tilbage, men Nordmændene fore sin Vej. Thorleik Fagre omtaler, hvorledes Harald forfulgtes af Svein, men undkom. Kong Svein styrede med Flaaden hen under Leso og traf der syv af Nordmændenes Skibe: det var Ledingsfolk og alene Bønder. Da Svein kom til dem, bade de om Grid og bød Penge for sig. Dette omtaler Thorleik Fagre.

(624) Kong Harald var en mægtig Mand og en kraftig Styrer indenlands samt meget forstandig og viis, saaat det er et almindeligt Sagn, at der ej har været nogen Høvding indenlands saa dybviis eller raadsnild som Harald. Han var en stor Krigsmand og saare vaabendjerv. Han var sterk og vaabenfør fremfor Alle, saaledes som før er skrevet, og dog er det meste af hans berømmelige Gjerninger uskrevet, deels formedelst vor Ukyndighed, deels og fordi vi

ikke ville sætte vidneløse Sagn i Bøger, om vi end have hørt noget saadant eller mere deslige omtale. Det tykkes os bedre, at man sidenefter heller skulde behøve at lægge til, end at tage fra. Mange Beretninger om ham findes i de Kvæder, som islandske Mænd førte ham eller hans Sønner, og for den Sags Skyld viiste han dem stort Venskab. Han var og en meget stor Ven af alle de øvrige Indbyggere her i Landet (Island): da der var stor Dyrtid paa Island, gav Kong Harald fire Skibe Lov til at føre Meel til Landet, og forordnede, at Skippundet ikke skulde koste mere end et Hundrede Vaadmaal; han gav alle de fattige Folk, der kunde skaffe sig Underholdning paa Farten over Havet, Tilladelse til at komme til Norge. Heraf ernærede Landet sig, indtil Aaringen atter blev bedre. Kong Harald sendte ogsaa hid ud en Klokke til den Kirke, den hellige Kong Olaf sendte Tømmeret til, og som blev opført paa Thingvolden. Slige Mindesmerker har man her til Lands om Kong Harald, foruden mange andre i de store Gaver, han skjenkede de Mænd, der besøgte ham hjemme hos ham selv. Halldor Snorresson og Ulf Uspaksson, hvilke forhen ere omtalte, kom til Norge med Kong Harald. De vare i mange Stykker (625) heelt ulige beskafne. Halldor var meget stor og sterk og særdeles smuk af Udvortes. Det Vidnesbyrd gav Kong Harald ham, at han var blandt dem af hans Mænd, som man allermindst kunde spore nogen Forandring paa ved hvilkensomhelst uventet Begivenhed. Hvad enten der var Livsfare paa Ferde, eller der kom en glædelig Tidende, saa blev han dog hverken gladere eller ugladere; ikke sov han mere eller mindre, eller nød Mad eller Drikke anderledes, end hans Sedvane var. Halldor var faamælt og stivordet, fritalende, strid af Sind og umyg, men det kom ilde tilpas hos Kongen, der havde mange andre gjeve og tjenesteivrige Mænd om sig. Halldor blev derfor kun en kort Tid hos Kongen, drog til Island og satte Bo paa Hjardarholt, hvor han boede til sin Alderdom og blev en gammel Mand. Ulf Uspaksson var i stor Yndest hos Kong Harald, (626) og var en saare forstandig Mand, veltalende, ivrig, trofast og oprigtig. Kong Harald gjorde ham til sin Stallare og giftede ham med Jorunn Thorbergsdatter, Syster til Thora, som Kong Harald var gift med. Ulfs og Jorunns Børn vare Jon den Sterke paa Raasvold og Brigida, Moder til Sauda-Ulf, Fader til Peter Byrdarsvein, Fader til Sigrid og Ulf Fly. Jon Sterkes Søn var Erlend Himalde, Fader til Eystein Erkebiskop og hans Brødre. Kong Harald gav Ulf Stallare Lendermands Ret og 12 Merkers Veitsler, samt omfram et halft Fylke i Throndhjem. Dette bevidner Stein Herdisesson i Ulfs-Flokken.

Kong Magnus Olafsson lod gjøre Olafskirken i Kaupangen (627)

(Nidaros) paa det Sted, hvor Kong Olafs Liig havde været hensat om Natten: det var da ovenfor Byen. Der lod han og reise Kongsgaarden. Kisten blev ikke fuldferdig, forend han døde; Kong Harald lod det, der manglede, fuldføre. Der i Gaarden lod han og paabegynde en Steenhall, som han vilde indrette for sig, men den blev ikke ferdig, forend han døde. Kong Harald lod fra Grunden af reise Mariekirken oppe paa Melen, nær ved det Sted, hvor Kongens hellige Levninger laa i Jorden den første Vinter efter hans Fald: det var et stort Munster og saa sterkt sammenføiet med Kalk, at man neppe kunde faa den brudt fra hinanden, da Erkebiskop Eystein lod den nedrive. Kong Olafs hellige Levninger bleve bevarede i Olafskirken, medens Mariekirken var under Arbeide. Kong Harald lod opføre Kongsgaarden nedenfor Mariekirken, ved Aaen, der som den nu er; men der hvor han før havde ladet Hallen gjøre, det Huus lod han indvie til Gregoriuskirke.

(628) Ivar Hvite heed en Mand. Han var en gjev Lendermand, der havde sit Bo paa Oplandene, en Dattersøn af Haakon Jarl den Mægtige. Ivar var ualmindelig smuk af Udvortes. Hans Søn heed Haakon, om hvilken det er sagt, at han i Skjønhed, Styrke og Legemsferdigheder var forud for alle de Mænd, der paa den Tid fandtes i Norge. Allerede i sin unge Alder var han i Hærferd, forhvervede sig derved stor Forfremmelse, og blev den berom-
(629) meligste Mand. Einar Thambarskelve var den mægtigste Lendermand i Norge. Det var ikke videre godt mellem ham og Kong Harald, alligevel beholdt Einar de Veitsler, som han havde haft, medens Kong Magnus levede. Einar havde mange og store Ejendomme. Han var gift med Bergljot, Datter af Haakon Jarl, saaledes som det før er skrevet. Eindride, deres Søn, var ganske voxen paa denne Tid og gift med Sigrid, Datter af Ketil Kalf og Gunnhild, Kong Haralds Systerdatter. Eindride slægtede i Skjønhed og Fagerhed paa sine mødrene Frænder, Haakon Jarl eller dennes Sønner, men i Vext og Styrke paa sin Fader Einar, saavelsom i al den Legemsferdighed, Einar besad fremfor andre. Han var ogsaa den vensæleste Mand, ikke mindre end hans Fader, som det bevid-
(630) nes mangesteds i Sagaerne. Da var Orm Jarl paa Oplandene; hans Moder var Ragnhild, Datter af Haakon Jarl den Mægtige, og han selv var ogsaa en høist udmerket Mand. Paa samme Tid var Aslak Erlingsson vester paa Jæderen, paa Sole: han var gift med Sigrid, Datter af Svein Jarl Haakonsson. Gunnhild, en anden Datter af Svein Jarl, var gift med Danekongen Svein Ulfsson. Disse, og mange andre gjeve Folk, vare paa den Tid Haakon Jarls Efterkommere i Norge, og Ætten var meget smukkere

af Udvortes end andre Mennesker, og de fleste af den meget legemsferdige Mænd, men alle højt anseede.

Kong Harald var herskesyg, og dette tiltog, eftersom han befæstede sig i Landet. Det gik saavidt, at det bekom de fleste ilde at modsige ham, eller at ville faa andet frem, end han ønskede. Dette berører Thjodolf Skald. Einar Thambarskelve var den, som især stod i Spidsen for Bønderne over hele Ut-Throndhjem: han svarede for dem paa Thingene, om det end var Kongens Mænd, som fore med Søgsmaalene. Einar kjendte godt Lovene og manglede heller ikke Djervhed til at paaberaabe sig dem til Thinge, om end Kongen selv var tilstede, og alle Bønderne understøttede ham. Kongen blev meget vreed herover, og det gik tilsidst saa vidt, at de vexlede haarde Ord med hinanden. Einar sagde, at Bønderne ikke vilde taale Ulov af ham, om han brød Landets Ret imod dem, og saaledes faldt Ordene flere Gange mellem dem. Da begyndte Einar at have mange Folk om sig hjemme og endnu mange flere, naar han drog til Byen paa de Tider, Kongen var der. Engang hendte det sig, at han saaledes drog ind til Byen med meget Folk, 8 eller 9 Langskibe og henved fem Hundreder (600) af Mænd. Da han kom til Byen, gik han op med denne Skare. Kong Harald var just i sin Gaard og stod ude i Loftsvalerne, som han saa Einars Folk gaa op fra Skibene, og siger man, at han da kvad et Par Viser, hvori det heed: her seer jeg Einar Thambarskelve gaa heel mandsterk i Land; han venter nok i sin Overmod at fylde selve Kongestolen, thi ofte har ikke engang en Jarl saa mange Huuskarle i Hælene paa sig; denne Einar vil tilsidst berøve os Riget, hvis han ikke selv kommer til at kysse Øxens tynde Mund. Einar blev i Byen nogle Dage. En Dag holdtes der Bymøde, hvor Kongen selv var tilstede. Man havde grebet en Tyv i Byen, og han blev ført frem paa Mødet. Tidligere havde Manden været hos Einar, der havde syntes godt om ham. Det blev sagt Einar, hvad der nu gik for sig, og han tyktes at kunne vide, at Kongen ikke vilde lade Manden slippe for Straf, om dette end laa Einar nok saa meget Magt paa. Han lod derfor sine Mænd væbne sig og gaa til Mødet, hvor han nu med Magt tog Manden til sig. Sidenefter gik hans og Kongens fælles Venner til og bare Forliigsmaal imellem dem. De udvirkede, at der blev aftalt en Stevne, hvor de selv skulde mødes. Der var en Maalstue i Kongens Gaard ved Aaen Nid; i denne Stue gik Kongen med nogle faa Mænd, medens hans øvrige Skare var ude i Gaarden. Kongen lod drage Fjelen for Ljoren, saaat der kun var en liden Aabning. Da kom Einar i Gaarden med sit Følge. Han sagde til sin Søn Eindride: vær du her ude med Folkene, saa har det ingen Fare med mig. Eindride blev da staaende

(631)
(632)
(633)

ude ved Stuedøren. Da Einar kom ind i Maalstuen, sagde han: det er jo mørkt i Kongens Maalstue! Men i det samme løb der Mænd ind paa ham, og deels stak, deels hugg til ham. Da Eindride hørte dette, drog han Sverdet og løb ind i Stuen, men blev strax feldet tilligemed Faderen. Da løb Kongens Mænd ogsaa hen foran Døren, men Bønderne bleve haandfaldne, fordi de ikke havde nogen Anfører; de eggede nok hinanden og sagde, at det var Skam, om de ikke hevnede sin Høvding, men der blev dog ikke af noget Angreb. Kongen gik ud til sine Mænd, lod dem sætte sig i Folking og satte sit Merke op, men Bønderne gjorde fremdeles intet Angreb. Da gik Kongen ud paa sit Skib med alle sine Mænd og roede ud af Aaen, samt videre ud efter Fjorden. Bergljot, Einars Kone, spurte hans Fald; hun var da i det Herberge, hun og Einar havde haft ude i Byen. Hun gik strax op i Kongsgaarden, der hvor Bondeflokken var, og eggede dem ivrigt til Kamp, men i det samme roede Kongen ud efter Aaen. Da sagde Bergljot: her savne vi nu min Frænde Haakon Ivarsson; Einars Banemænd vilde ikke kunne ro ud efter Aaen, hvis Haakon stod her paa Aabredden. Siden lod hun svøle om Einars og Eindrides Liig, og de bleve jordede i Olafskirken ved Siden af Kong Magnus Olafssons Hvilested.

(634) Efter Einars Fald blev Harald saa forhadt for dette Verk, at det eneste, der hindrede, at Lendermændene og Bønderne anfaldt Kongen og holdt Kamp med ham, var kun, at der ikke var nogen Forgangsmand til at reise Merke foran Bondehæren. Finn Arnesson boede i den Tid paa Austraat paa Yrje; han var nu Kong Haralds Lendermand. Han var gift med Bergljot, Datter af Halfdan, Sigurd Syrs Søn, Broder til Olaf den Hellige og Kong Harald. Thora, Kong Haralds Kone, var Finn Arnessons Broderdatter; Finn selv og alle disse Brødre vare i stor Yndest hos Kongen. Finn Arnesson havde været nogle Somre i Vesterviking, og da havde Finn, Guthorm Gunnhildsson og Haakon Ivarsson alle tre været sammen. Kong Harald sejlede nu ud efter Throndhjemsfjorden til Austraat, hvor han blev vel modtagen. Siden gav han sig i Samtale med Finn, og de talte med hinanden om de sidste Tildragelser, nemlig Einars og hans Søns Drab, og den Knurr og det Opløb, Thronderne gjorde mod Kongen. Finn sagde paa sin forhastede Viis: med dig er det daarligt fat i begge Stykker; du gjør først alting ilde, og siden er du saa rædd, at du ikke veed, hvor du skal gjøre af dig. Kongen svarer leende: jeg vil nu, Maag, sende dig ind til Byen, for at du kan faa Bønderne forligte med mig: lykkes ikke det, vil jeg, at du farer til Oplandene og bringer det dertil med Haakon Ivarsson, at han ikke længer er min Modstander. Finn svarer: hvad vil du da love mig til Belønning, naar jeg paa-

tager mig denne farlige Sendelse, thi baade Thronderne og Oplændingerne ere saa store Fjender af dig, at det ikke er sikkert for nogen Sendemand at fare hen til dem, som ej har sin egen Yndest at flyde paa? Reis du kun, Maag, i dette Erende, sagde Kongen, thi jeg veed, at, skal nogen kunne udrette dette at gjøre os forligte, saa er det dig: bed os siden om hvad du vil. Finn svarede: hold da dine Ord, Konge, og jeg skal strax fremsætte min Bøn: jeg forlanger Grid og Landsvist for min Broder Kalf og alle hans Ejendomme, samt derhos, at han faar alle sine Navnboder (Titler og Verdigheder), og alt det Herredomme, han havde, forend han foor af Landet. Kongen lovede Finn alt dette, som han forlangte, og der blev taget Vidner og givet Haandfeste derpaa. Siden sagde Finn: hvad skal jeg da tilbyde Haakon, for at han skal tilstaa dig Grid? han raader nu mest for disse Frænder. Kongen svarer: først skal du nu høre, hvad Haakon for sin Part fordrer som Vilkaar for at indgaa Forliig; frem saa min Tarv som du bedst kan, men negt ham tilsidst ikke andet end Kongedømmet. Siden drog Kong Harald syd til Møre, samlede Folk til sig og blev mandsterk. Finn Arnesson drog ind til Byen, ledsaget af sine Huuskarle, henved 80 Mand. (635)
Da han kom til Byen, holdt han Thing med Bymændene. Her paa Thinget holdt han en lang og snild Tale, hvori han bad Bymænd og Bønder tage et ganske andet Raad, end at ligge i Had med sin Konge, eller jage ham bort; han mindte dem om, hvor meget ondt der var gaaet over dem, siden de havde gjort det mod den hellige Kong Olaf; han sagde og, at Kongen vilde bøde disse Drab efter de bedste og forstandigste Mænds Skjøn. Finn talte saa længe for Bønderne, at de omsider lovede, at de intet videre skulde gjøre, forend de Sendemænd kom tilbage, som Bergljot havde sendt til sin Frænde Haakon Ivarsson paa Oplandene. Siden drog Finn ud til Orkedal med de Mænd, der havde fulgt ham til Byen, reiste derfra op til Dovrefjeld og videre østover Fjeldet, hvorefter han først begav sig til sin Maag Orm Jarl, der var gift med hans Datter Sigrid. Han sagde Jarlen sit Erende, og de lagde (636)
siden Stevne med Haakon Ivarsson: da de mødtes, fremførte Finn for Haakon det Erende, Kong Harald havde givet ham. Men det merkedes snart paa Haakons Tale, at han fandt det høiligen at være sin Skyldighed at hevne sin Frænde Eindride: han sagde som saa, at han havde faaet Budskab fra Throndhjem, der forvissede ham om, at han der vilde finde Understøttelse nok til at vove en Opstand mod Kongen. Finn forestillede nu Haakon, hvor langt bedre han vilde være faren med at modtage saa stor Verdighed af Kongen, som han selv kunde forlange, end at indlade sig paa det farlige Foretagende, at begynde Krig med den Konge, i hvis Tje-

neste han selv allerede stod; du vil blive overvunden, sagde han, og har da forbrudt Fæ og Fred, men, om du end sejrer over Kong Harald, vil du komme til at hede Drottinssviger. Jarlen understøttede ogsaa Finns Tale. Da Haakon havde overtænkt alt dette for sig selv, gav han sine Hensigter tilkjende, idet han sagde: jeg er villig til at indgaa Forliig med Kong Harald, dersom han vil give mig sin Frændkone Ragnhild, Kong Magnus Olafssons Datter, til Egte med saa stort Hjemmegifte, som det sømmer sig for hende, og hun liker. Finn sagde, at han vilde love ham det paa Kongens Vegne. Dette blev da fast aftalt imellem dem. Derpaa reiste Finn tilbage nord til Throndhjem, og da afstilnede denne Ufred og Uro, saaat Kongen fremdeles beholdt sit Rige i Fred indenlands, idet nemlig hele det Forbund, Eindrides Frænder havde sluttet om at modstaa Kong Harald, nu blev opløst.

(637) Da Stevnetiden kom, at Haakon skulde kræve Opfyldelsen af den gjorte Aftale, begav han sig til Kong Harald. Da de nu talte om Sagen, sagde Kongen, at han for sin Part gjerne vilde holde alt det, som var aftalt i Forliigsmaalet mellem Haakon og Finn. Men, sagde Kongen, du faar tale med Ragnhild selv herom og høre, hvorvidt hun vil samtykke i Aftalen, thi det er ikke raadeligt for dig eller nogen anden at faa hende uden hendes eget Samtykke. Haakon gik da hen til Ragnhild og forebragte hende sit Giftermaals-Forslag. Hun svarede: ofte faar jeg finde, at min Fader Kong Magnus er død og borte; saaledes ogsaa nu, hvis jeg skal gifte mig med en slet og ret Bonde, skjønt du visselig er en smuk og i alskens Idrætter vel forfaren Mand; men levede min Fader Kong Magnus, da vilde han ikke gifte mig med ringere Mand end en Konge, og det er idetmindste ikke at tænke paa, at jeg tager nogen utigen Mand til Egte. Haakon gik da igjen til Kong Harald og sagde ham sin og Ragnhilds Samtale; derpaa bragte han den med Finn sluttede Aftale i Erindring. Finn var selv tilstede, saavelsom flere af de Mænd, der havde været nærværende, da Haakon og Finn talte sammen; alle dem skod Haakon nu til Vidne, at Aftalen var, at Kongen skulde give Ragnhild saadant Hjemmegifte, som hun likede. Nu, sagde han, vil hun ingen utigen Mand have, altsaa faar I give mig Tignar-Navn; jeg har ogsaa Ætt og Byrd til at hede Jarl, foruden endeel andre Egenskaber, efter hvad Folk sige. Kongen svarer: da min Broder Olaf og hans Søn Kong Magnus raadede for Riget, lode de kun een ad Gangen være Jarl i Landet; saaledes har ogsaa jeg gjort, siden jeg fik Kongenavn: nu vil jeg ikke tage den Verdighed fra Orm Jarl, som jeg engang har givet ham. Haakon saa da, hvorledes hans Sag stod, og at den ikke vilde faa nogen Fremgang, hvilket mishagede ham saare. Finn var ogsaa meget vreed. De sagde,

at Kongen ikke holdt sine Ord, og dermed skiltes de ad. Haakon (638) reiste strax bort fra Landet paa et vel bemandet Langskib, kom frem syd i Danmark og begav sig strax til sin Maag Kong Svein, der tog ærefuldt imod ham, og gav ham store Veitsler der i Landet. Haakon blev nu Kong Sveins Landevernsmand mod Vikinger, der herjede meget i Daneriget, Vender og Kurer og andre Austervegsmænd. Han laa ude paa Hærskibe baade Vinter og Sommer.

Aasmund heed en Mand, der skal have været Kong Sveins (639) Systerson og Fosterson: han var den haabefuldeste Mand, og Kongen holdt meget af ham. Men da han var fuldvoxen, blev han snart en stor Voldsmand og Drabsmand: dette likede Kongen ikke, og lod ham fare fra sig, men gav ham dog et godt Leen, som han fuldt vel kunde holde sig og sin Sveit med. Men, saasnart Aasmund tog ved Kongens Gods, drog han meget Folk til sig, og, da de Indtægter, Kongen havde givet ham, ikke forslog til hans Udgifter, tog han andet meget mere, der tilkom Kongen. Da Kongen fik høre det, stevnede han Aasmund til sig. Da de mødtes, sagde Kongen, at Aasmund skulde være i hans Hird og ingen Sveit holde. Aasmund maatte finde sig i at lade det skee, som Kongen vilde; men han havde ikke været længe hos Kongen, førend han blev keed deraf, løb bort om Natten, kom tilbage til sin Sveit og gjorde nu mere ondt end før. Da Kongen reed over Landet og kom i Nærheden af det Sted, hvor Aasmund var, sendte han Folk hen at tage Aasmund med Vold; siden lod Kongen ham sette i Jærn og holde saaledes en Tid, i den Tanke, at han nok vilde spæges derved. Men aldrig saasnart var Aasmund kommen løs fra Jærnene, førend han atter løb bort, fik sig Folk og Hærskibe og gav sig til at herje baade uden- og indenlands, gjorde det største Hærverk, dræbte en Mængde Folk og ranede paa mange Steder. De Folk, hvem denne Ufred gik ud over, kom til Kongen og klagede over sin Skade for ham. Han svarede: hvorfor komme I med dette til mig, og ikke heller til Haakon Ivarsson? Han er min Landevernsmand, og netop sat til at frede for Eder Bønder og holde Vikinger borte. Man havde sagt mig, at Haakon var en djerv og tapper Mand, men nu seer det mig ud, som om han ikke vil indlade sig paa noget, der kan være Fare ved. Disse Ord bleve siden bragte for Haakon med mange Tillæg. Da begav Haakon sig med sine Krigsfolk ud at lede efter Aasmund. De mødtes til Skibs; Haakon lagde strax til Kamp, og der blev en haard Striid og stort Mandefald. Haakon gik op paa Aasmunds Skib og ryddede det; det kom saavidt, at Haakon og Aasmund selv skiftede Hugg: Aasmund faldt, og Haakon hugg Hovedet af ham. Siden foor Haakon skyndeligen til Kong Svein og kom til ham just som han sad til Bords. Haakon

gik frem for Bordet og lagde Aasmunds Hoved paa Bordet foran Kongen, idet han spurte, om han kjendte det. Kongen svarede intet, men blev blodrød i Ansigtet. Siden gik Haakon bort. Lidt efter sendte Kongen Bud til ham og bad ham fare bort af sin Tjeneste: sig ham, sagde han, at jeg ikke vil gjøre ham noget Meen,
(640) men jeg kan ikke svare for alle vore Frænder. Haakon foor da bort fra Danmark og nord i Norge til sine Ejendomme. Da var hans Frænde Orm Jarl død. Folk blev meget glade i Haakon, Frænder og Venner; der var mange gjeve Mænd, som nu søgte at bringe et Forliig istand mellem Kong Harald og Haakon, og tilsidst bleve de da ogsaa forligte saaledes, at Haakon fik Kongedatteren Ragnhild, men Kong Harald gav ham Jarldom og saadant Velde, som Orm Jarl havde haft. Haakon svor Kong Harald Troskabs-Eed, at han skulde yde ham den Tjeneste, han var pligtig til.

(641) Kalf Arnesson havde været i Vesterviking, siden han foor fra Norge, men ofte om Vintrene var han i Orknøerne hos sin Maag Thorfinn Jarl. Finn Arnesson sendte Bud til sin Broder Kalf og lod ham sige den særdeles Aftale, der var gjort mellem ham og Kong Harald, nemlig at Kalf skulde have Landsvist i Norge og sine Ejendomme, samt slige Veitsler, som han havde haft af Kong Magnus. Da denne Budsending kom til Kalf, gjorde han sig strax reiseferdig og foor øster til Norge, først til sin Broder Finn; siden tog Finn Grid for Kalf af Kongen, og de mødtes selve, Kongen og Kalf. De indgik da Forliig med hinanden, saaledes som Kongen og Finn allerede vare blevne enige om sig imellem. Kalf gik til Haandfeste med Kongen og forpligtede sig til alt det samme, som forhen under Kong Magnus, nemlig at udføre alle de Verk, Kong Harald vilde og fandt tjenlige for sit Kongedømme. Da overtog Kalf alle sine Ejendomme og alle de Veitsler, han før havde haft. Men Sommeren efter havde Kong Harald Leding ude og foor syd til Danmark
(642) og herjede. Da han kom syd til Fyn, fandt de mange Folk samlede for at gjøre dem Modstand: da lod Kongen sine Mænd gaa op fra Skibene og gjøre Landgang: han ordnede dem, satte Kalf Arnesson for en Sveit, bød dem at gaa først i Land og sagde, hvor de skulde stevne hen; selv, sagde han, skulde han siden gaa op og komme dem til Hjelp. Kalf gik da op med sine Krigsfolk, og snart kom der Folk imod dem. Kalf gav sig strax til at stride, men Striden blev ikke lang, thi han overmandedes snart og maatte tage Flugten med sine Folk: Danerne forfulgte dem tappert, og der faldt mange af Nordmændene, blandt dem Kalf Arnesson selv. Kong Harald gik nu op paa Land med sin Fylking, og de havde ikke gaaet langt, førend de saa Valen for sig og fandt snart Kalfs Liig. Det blev baaret ned til Skibene, medens Kongen gik op i Landet

og herjede og dræbte mange Mænd. Herom taler Arnor i sit Kvæde. Men sidenefter blev Finn Arnesson fiendtligt sindet mod (643)
Kongen formedelst sin Broder Kalfs Fald; han yttrede, at Kongen var Kalfs Raadsbane[1]), og at han havde skammeligt narret Finn, ved at faa ham til at lokke sin Broder vesterfra over Havet for at give sig i Kong Haralds Vold og betro sig til hans Ærlighed. Da denne Tale kom ud blandt Folk, sagde dog mange, at de fandt det enfoldigt af Finn, virkelig at tro, at Kalf nogensinde skulde kunne vente sig Tryghed fra Kongens Side; Kongen, syntes de, plejede at være hevngjerrig i mindre Stykker, end dem, Kalf havde udestaaende med ham. Kongen lod Folk snakke herom hvad de vilde, og hverken sandede eller negtede det: saa meget kunde man godt skjønne, at Kongen syntes godt om, hvad der var skeet. Han kvad ogsaa en Vise, hvori han yttrede, at han nu i alt var bleven tretten Mænds Raadsbane, men at man eggede ham til Drab, og viiste sig ondskabsfuld og svigagtig mod ham. Finn Arnesson tog sig saa nær heraf, at han forlod Landet og kom frem syd i Danmark, hvor han begav sig til Kong Svein, og fandt der den venligste Modtagelse. De talede lange Stunder i Eenrum sammen, og tilsidst kom det op, at Finn gik Kong Svein til Haande og lod sig gjøre til hans Mand, men Kong Svein gav ham Jarldømme og Halland at raade over. Der var han længe Jarl, til Landvern mod Nordmændene.

Guthorm heed en Søn af Ketil Kalf og Gunnhild paa Ringe- (644)
nes, Systersøn af Kong Olaf og Kong Harald. Guthorm var en dygtig ung Mand og blev tidligt voren; han var ofte hos Kong Harald, der viiste ham stor Kjærlighed og Tillid, han var nemlig forstandig og dertil meget vennesæl. Ofte var Guthorm i Hærferd, og herjede meget i Vesterlandene, han havde mange Krigsfolk. Fredland og Vintersæde havde han i Dublin paa Irland, hvor det var stort Venskab mellem ham og Kong Margad. Sommeren efter foor Kong Margad ud paa Tog i Følge med Guthorm. De herjede (645)
paa Bretland og fik der en umaadelig Mængde Gods. Siden lagde de ind i Angelsey-Sund, hvor de skulde skifte Hærfanget mellem sig. Da nu den Mængde Sølv blev baaren frem, og Kongen saa det, vilde han have det altsammen, uden at ense sit Venskab med Guthorm. Guthorm likede slet ikke, at han og hans Mænd skulde berøves den Lod, der tilkom dem. Kongen sagde da: velj nu eet af to, enten at finde dig i, hvad vi bestemme, ja endog gaa fra dine Skibe, da vi ogsaa ville have dem, eller at holde Slag med mig, saaledes, at den som sejrer, faar alt Godset. Guthorm

[1]) Saaledes kaldtes den, der ved Raad og Anslag havde voldt Ens Død.

syntes, at begge Vilkaar vare slemme: han kunde ikke med Ære give Slip paa sine Skibe og Ejendele uden mindste Skyld fra sin Side, og farligt var det ogsaa at stride med Kongen og dennes store Stridsstyrke, der var saa meget større end hans, at Kongen havde 16 Langskibe, medens Guthorm alene havde fem. Guthorm bad da Kongen om tre Nætters Frist, for at raadslaa herom med sine Mænd. Han haabede imidlertid ved sine Mænds Overtalelser at kunne faa Kongen noget mygere, og bringe sine Sager paa en bedre Fod med ham. Men det lykkedes ikke. Det var just Aftenen for Olafsvake. Da valgte Guthorm at dø som en tapper Mand eller tilkæmpe sig Sejr, heller end at taale Skam og Spot og Haansord over, at have ladet sig saa meget fratage. Han paakaldte Gud og sin Frænde den hellige Olaf, bad dem om Hjelp og Bistand, og lovede til denne hellige Mands Huus at give Tiende af alt det Hærfang, de maatte faa, om de vandt Sejr. Siden ordnede han sine Folk, fylkede mod hiin store Hær, beredede sig til Slag og kæmpede da med dem. Men med Guds og den hellige Kong Olafs Hjelp vandt Guthorm Sejr. Der faldt Kong Margad og hver eneste Mand, som fulgte ham, ung og gammel. Efter denne herlige Sejr vendte Guthorm glad tilbage til Hjemmet med al den Mængde Gods, som de havde faaet i Slaget. Da blev hver tiende Pening tagen af det vundne Sølv, saaledes som det var lovet den hellige Kong Olaf, og det var saa meget, at Guthorm deraf lod gjøre en Rode (et Christusbillede paa Korset) efter sin eller en af sine Stavnboers Udseende, og det Billede er syv Fod højt. Denne saaledes indrettede Rode gav Guthorm til den hellige Kong Olafs Hvilested, og der har den siden været til Minde om Guthorms Sejr og den hellige Kong Olafs Jertegn.

(646) Der var i Danmark en Greve, ond og avindsfuld: han havde en norsk Tjenestekvinde, fød i Throndelagen: hun dyrkede den hellige Kong Olaf og troede fast paa hans Hellighed. Men den samme Greve, jeg nys omtalte, vilde ikke feste Tro til noget af det, der blev ham sagt om denne hellige Mands Jertegn, sagde, at det kun var Snak og et løst Rygte, og spottede og gjorde sig lystig over den Lov og Priis, som alt Folket der i Landet ydede hiin gode Konge. Da nu den Højtidsdag kom, da samme milde Konge lod sit Liv, og som alle Nordmænd højtideligholde, vilde hiin uvittige Greve ikke holde den hellig, men satte sin Tjenestepige til at bage og ilde op i Ovnen just paa denne Dag. Hun vidste, hvor iilsindet Greven var, og at han vilde lade hende saart undgjelde, hvis hun ikke gjorde i alle Dele, som han bød: hun maatte derfor til, saa nødig hun vilde, og fyrede paa i Ovnen, men jamrede sig meget under Arbeidet, paakaldte Kong Olaf og sagde, at hun aldrig skulde

tro paa ham, hvis han ikke med et eller andet Tegn hevnede denne Utilborlighed. Nu skal I høre passelig Straf og sandferdige Jertegn, som skete lige hurtigt og i een og samme Stund, nemlig at denne Greve blev blind paa begge Øjne og det Brød til Steen, som hun havde skudt ind i Ovnen. Af disse Stene er der ogsaa nogle komne til den hellige Kong Olafs Hvilested, saavelsom til mange andre Steder. Fra den Tid af har Olafsmesse stedse været højtideligholdt i Danmark.

Vester i Valland var der en Mand, vanfor og Krøbling, saaat (647)
han gik paa Knæer og Albuer. En Dag var han ude paa Vejen, og falden i Søvn. Han drømte da, at der kom en Mand af et anseeligt Udvortes til ham, som spurte, hvor han agtede sig hen. Han nævnte da en By, men den anseelige Mand sagde: far heller til den Olafs-Kirke, der staar i London, saa skal du blive helbredet. Siden vaagnede han og drog strax hen at lede efter Olafskirken. Omsider kom han til Londons Bro og spurte der Byens Folk, om de kunde sige ham, hvor Olafskirken var. De svarede, at der var altfor mange Kirker der til, at de kunde vide, hvilken Mand enhver af dem var helliget. Lidt efter kom en Mand gaaende hen til ham og spurte, hvor han skulde hen. Han svarede, at han vilde til Olafskirken. Den anden sagde siden: vi skal gaa sammen til Olafskirken, thi jeg veed Vejen did. Siden gik de over Londons Bro og henad det Stræde, der førte til Olafskirken. Da de nu kom til Kirkegaardsledet, steeg den anden over den Treskeld, som var i Ledet, men Krøblingen veltede sig ind over den og reiste sig strax op helbredet. Men da han skulde see sig om, var hans Ledsager forsvunden.

Kong Harald lod reise en Kjøbstad øster i Oslo og sad ofte (648)
der, thi der var det godt for Tilførsel, og Landet vel ved Magt rundtomkring; der sad han ogsaa bekvemt til, for at kunne forsvare Landet mod Danerne, eller gjøre hastige Anfald paa Danmark, thi det plejede han ofte, om han end ikke havde nogen stor Hær ude. Det hændte sig en Sommer, at Kong Harald foor afsted med nogle lette Skibe uden meget Folk: han styrede syd i Viken, og da der blev Bør, sejlede han over Havet under Jydland og herjede, men Landets Mænd samlede sig sammen og verjede deres Land. Da styrede Kong Harald til Limfjorden og lagde ind i Fjorden. Limfjorden er saaledes beskaffen, at Indsejlingen er kun som en ganske smal Aa-Oos, men naar man kommer længer ind i Fjorden, er den som et stort Hav. Kong Harald herjer nu paa begge Land, men forefandt overalt Danerne i Flokke, rede til at gjøre ham Modstand. Kong Harald lagde da med sine Skibe til en Ø, et lidet, ubebygget Land. De havde Mangel paa Drikke ombord paa Skibene og gik

op paa Øen for at lede efter Vand, men kunde intet finde. Dette sagde de til Kongen. Han bad dem da lede efter, om de kunde finde nogen Lyngorm paa Øen. De fandt en og bragte den til Kongen. Han lod Ormen bringe til en Ild, og der varme og udmatte, for at den skulde torste saa meget som muligt; siden blev der bundet en Traad om Sporden paa den, og den selv sluppen løs. Den randt da bort, men Traaden viklede sig af Nøstet, og man gik efter Ormen, indtil den stak ned i Jorden. Der bød Kongen dem grave efter Vand; det skete, og man fandt saa meget Vand, som man behøvede. Kong Harald fik af sine Spejdere høre, at Kong Svein var kommen med en stor Skibshær udenfor Fjordmunnet, men at det gik seent for ham at fare ind, da der alene kunde sejle eet Skib ad Gangen. Kong Harald styrede da med sine Skibe længer ind i Fjorden til det Sted, hvor den er bredest, og som kaldes Lygsbreid. Der, indentil i Vigen, er der et smalt Eid vester til Havet. Did lod Kong Harald roe hen om Kvelden, og om Natten, da det var blevet mørkt, ryddede de Skibene og droge dem over Eidet; for Dag vare de ferdige med det Hele og havde atter gjort Skibene sejlferdige. De styrede da nordefter langsmed Jydlands Side og sagde ved den Lejlighed:

Harald slap
af Haanden paa Daner.

Men Kongen sagde, at næste Gang han kom til Danmark, skulde han have flere Folk og større Skibe.

(649) Kong Harald drog nu nord til Throndhjem og sad Vinteren efter i Nidaros. Han lod den Vinter reise et Skib ude paa Ørene, det var et Busse-Skib. Samme Skib var gjort efter Udseende som Ormen Lange, og i alle Dele arbeidet saa omhyggeligt som muligt: fortil var der et Dragehoved, agtertil en Krog, og alle Svirerne vare prydede med Guld. Det var paa 35 Rum og endda stort i Forhold dertil, samt overmaade smukt. Kongen lod ligeledes alt Tilbehør til Skibet udsøge paa det omhyggeligste, baade Sejl, Reeb, Anker og Strenge.

(650) Om Vinteren sendte Kong Harald Bud sønder til Danmark, til Kong Svein, at han Vaaren efter skulde komme til Elven og møde ham, for at de der kunde holde Slag og paa den Viis skifte imellem sig, saa den, der sejrede, fik begge Kongeriger. Denne Vinter bød Kong Harald Leding ud af Norge, Almenning; og da Vaaren kom, samledes der en stor Hær sammen. Kong Harald lod da hiint store Skib sette ud paa Nid-Elven, og derefter Dragehovederne sette paa. Herom kvad Thjodolf Skald en Vise. Siden lod han Skibet tiltakle, og beredede sin Afreise. Da han var ferdig, styrede han ud af Elven med Dragen. Denne Roning var meget

pragtfuld. Thjodolf Skald taler derom, hvorledes Ormen en Loverdag blev roet ud fra Byen, og Kvinderne forbauset betragtede det herlige Syn, idet Skibet dreves frem af 70 Aarer, der lignede Ørnevinger af Jern. Kong Harald drog med sin Hær syd efter Landet, og havde Almenning ude af Folk og Skibe. Da de skulde østerover i Viken, fik de stor Modvind, og Hæren maatte mangesteds lægge ind i Havne, baade ved Udøer og inde i Fjorde. Herom taler ogsaa Thjodolf. I de heftige Vejr, som kom, behøvede det store Skib gode Anker-Redskaber. Da man endelig fik Bor, styrede Kong Harald med Hæren øster til Elven, og kom der en Kveld. Dette omtaler Thjodolf, som tillægger, at Harald havde aftalt at mødes med Svein ved Thumla-Hede.

Da Danerne fik høre, at Nordmændenes Hær var kommen til (651)
Elven, flygtede alle de, der kunde komme til. Nordmændene spurte, at Danekongen havde en Hær ude, og at han laa syd ved Fyn og Sjæland. Da Kong Harald hørte, at Kong Svein ikke vilde holde Stevnelag eller Slag med ham, saaledes som aftalt var, tog han det samme Raad som før, at han lod Bondefolket fare tilbage, men bemandede halvtandet Hundrede (180) Skibe, og styrede siden med denne Styrke syd langsmed Halland og herjede paa mange Steder. Han lagde med sin Flaade ind i Lovefjord, og herjede der oppe i Land. Kort efter kom Kong Svein til dem med Danehæren; han havde tre Hundreder (360) af Skibe. Da Nordmændene saa Hæren, lod Kong Harald blæse hele sin Styrke sammen. Mange sagde da, at de burde flygte, og at det ikke var raadeligt at slaas. Men Kongen svarede: før skulle vi allesammen falde, den ene over den anden, forend vi ville fly. Dette omtaler Stein Herdisesson. Siden ordnede Kong Harald sin Skibsflode til Striid, og lagde sin store Drage midt i Floden, hvilket ogsaa Thjodolf bevidner. Dette Skib var ypperligt udrustet og talrigt bemandet. Herom taler Thjodolf, sigende, at da Kongen, herlig ved Manddomsdaad, laa med sin Drage udenfor Nis-Aaen, var der Skjold ved Skjold rundt omkring Skibet. Ulf Stallare lagde sit Skib paa den ene Side af Kongeskibet: han sagde til sine Mænd, at de skulde legge det vel frem. Stein Herdisesson var just paa Ulfs Skib, og kvad da en Vise herom. Haakon Ivarsson laa yderst i den ene Arm, med mange Skibe i sit Følge, ypperligt bemandede, men yderst i den anden Arm laa Thrøndernes Høvdinger, hvilket ogsaa var en stor og skjøn Hær. Svein Danekonge ordnede og sin Hær; han lagde sit (652)
Skib frem mod Kong Haralds, midt i Floden, men næst ham lagde Finn Arnesson sit Skib frem. Nærmest dem lagde Danerne alle de kjekkeste og bedst udrustede af sine Mænd. Siden tengede de paa begge Sider sine Skibe sammen i hele den midterste Deel af Flo-

den. Men fordi Hæren var saa stor, var der en heel Mængde Skibe, som fore løse, og enhver lagde her sit Skib frem, som han havde Sind og Mod til, men det var heel forskjelligt. Skjønt der nu var en overmaade stor Folkemon, havde man dog paa begge Sider en veldig Hær. Kong Svein havde i Følge med sig sex Jarler. Stein Herdisesson bevidner, at Kong Harald havde halvt-
(653) andet Hundrede Skibe, medens Kong Svein havde tre Hundreder. Saasnart Kong Harald havde ordnet sin Hær, lod han blæse Hærblæst, og bod sine Mænd at ro frem. Herom taler Stein Herdisesson. Siden begyndte Striden, og blev meget skarp; begge Konger eggede sine Folk. Dette bevidner ligeledes Stein Herdisesson. Det var sildigt paa Dagen, at Striden begyndte, og den holdt ved hele Natten. Kong Harald skød en lang Stund med Bue. Dette omtaler Thjodolf. Haakon Jarl og de, der fulgte ham, tengede ikke sine Skibe, men roede imod de Daneskibe, der fore løse; hvert Skib, han hagede sig fast ved, ryddede han. Da Danerne merkede det, drog enhver sit Skib afvejen, hvor Jarlen nærmede sig; han søgte efter Danerne, alt som de hamlede afvejen, og vare de da nær ved at tage Flugten. Da roede en Skude til Jarlens Skib, hvorfra der blev raabt til ham og sagt, at den anden Arm af Kong Haralds Fylking kom til kort, og at mange Folk der vare faldne. Jarlen roede da derhen, og gjorde et haardt Anfald, saaat Danerne da atter vege tilbage. Saaledes holdt Jarlen paa hele Natten, læggende til der, hvor det mest behøvedes; men hvor han kom til, kunde ingen staa sig mod ham. Haakon roede udenom Slaget. I den sidste Deel af Natten begyndte de Danske for Alvor at flygte, thi da var Kong Harald med sin Sveit gaaet op paa Kong Sveins Skib, og det var saa fuldstændigt ryddet, at alle Mænd faldt undtagen de, der løb i Vandet. Herom taler Arnor Jarlaskald. Da Kong Sveins Merke var faldet, og hans Skib ryddet, flygtede alle hans Mænd, men nogle faldt. Men de Skibe, som vare tengede sammen, kunde ikke blive løste, derfor sprang de, der vare ombord paa dem, ud i Vandet, og nogle slap over paa de andre Skibe, som vare løse. Alle de af Kong Sveins Mænd, der kunde komme til, roede da bort: der blev et svært Mandefald. Der hvor Kongerne selv havde stredet, og de fleste Skibe vare sammentengede, laa over 70 af Kong Sveins Skibe efter, ganske folketomme. Dette bevidner udtrykkeligt Thjodolf. Kong Harald roede efter Danerne og forfulgte dem, men det var ikke let, da der var saa tykt af Skibe, at man næsten ikke kunde komme frem. Finn Jarl vilde ikke flye, og blev tagen til Fange; han kunde heller ikke see stort.
(654) Dette omtaler Thjodolf. Haakon Jarl laa efter med sit Skib, da Kongen og de øvrige forfulgte Flaaden, thi hans Skib kunde ikke

komme frem formedelst de andre Skibe, der laa foran. Da roede en Mand i en Baad til Jarlens Skib og lagde til Loftingen: samme Mand var stor og havde en bredskygget Hat. Han raabte op til Skibet: hvor er Jarlen? Jarlen var i For=Rummet og iferd med at standse Blodet paa en Mand. Jarlen saa hen til Hatte=Manden, og spurte om hans Navn. Jeg heder Vandraad, sagde han: tal du med mig, Jarl. Jarlen saa ned til ham ud over Skibsbordet: da sagde den anden til ham fra Baaden: jeg vil modtage Livet af dig, Jarl, om du vil skjenke mig det. Jarlen reiste sig op, kaldte paa to af sine Mænd, som begge vare ham kjære, og sagde: stiger i Baaden og flytter Vandraad til Land: følger ham til min Ven Karl Bonde, og siger ham det til Jertegn, at han skal lade Vandraad faa den Hest, jeg gav Karl iforgaars, saavelsom sin Sadel, og sin Søn til Følge. De stege i Baaden og toge til Aarerne, men Vandraad styrede. Dette var allerførst i Lysningen. Da var og Skibegangen som mest: nogle roede til Land, andre ud til Havs, baade med smaa Skibe og store. Vandraad styrede Baaden der, hvor det tyktes ham rummest mellem Skibene. Saaofte et af Nordmændenes Skibe nærmede sig dem, sagde Jarlens Mænd til, hvo de vare, og da lod alle dem fare, hvorhen de vilde. Vandraad styrede frem efter Stranden, og lagde ikke til Land, førend de kom udenfor det Strøg, hvor Mængden af Skibene var. Siden gik de op til Karls Gaard, just som det begyndte at lysne. De gik ind i Stuen, og fandt der Karl, nys paaklæd. Jarlens Mænd sagde ham sit Erende. Karl sagde, at de først skulde faa sig Mad, lod sette Bord for dem, og skaffede dem Vaskevand. I det samme kom Huusfruen ind, og sagde strax: det er da forunderligt, at vi ikke have kunnet faa Ro i Nat for Raab og Glam! Veed du da ikke, sagde Karl, at Kongerne have holdt Slag i Nat? Hvem sejrede, spurte hun. Nordmændene, sagde Karl. Saa har da vel vor Konge flygtet, sagde hun. Man veed ikke sikkert, om han har flygtet eller han er falden, sagde Karl. Gud bedre os for Konge vi have, sagde hun, han er baade halt og rædd af sig. Da sagde Vandraad: Kongen er vist ikke rædd af sig, men kun ikke sejrsæl. Siden vaskede han sig, og da han tog Dugen, tørrede han sig efter fornemme Folks Viis paa Midten. Men Huusfruen rykkede den strax fra ham, sigende: du forstaar dig dog lidet paa Folkeskik; det er jo kun Torperes Viis at væde hele Dugen paa een Gang. Vandraad svarede: saavidt bringer jeg det vel endnu, at jeg kan tørre mig midt paa Haandklædet. Karl lod nu dække Bord for dem, og Vandraad satte sig i Midten. De aad en Tid, siden gik de ud; da var Hesten opsadlet, og Karls Søn var ferdig at følge ham paa en anden Hest. De reed nu bort til Skogs, men Jarlens Mænd

gik til sin Baad, roede ud til Jarlens Skib, og sagde hvorledes det
(655) var gaaet dem. Kong Harald og hans Mænd forfulgte ikke de Flygtende langt, men roede tilbage til det Sted, hvor de tomme Skibe laa. Da blev Valen ransaget, og paa Kongeskibet fandtes der en Mængde Døde, men ikke Kong Sveins Liig, skjønt man tyktes at vide, at han var falden. Kong Harald lod nu stelle om sine Mænds Liig, og forbinde de Saarede, der behøvede det. Derpaa lod han Ligene af Sveins Mænd bringe i Land, og sendte Bud til Bønderne, at de skulde jorde dem. Tilsidst lod han Hærfanget skifte. Han forblev der i nogen Tid, og fik da høre, at Kong Svein var kommen til Sjæland, og at al den Mængde, der havde flygtet fra Slaget, var kommen til ham, foruden meget andet Folk, saaat han nu havde en overmaade stor Hær.

(656) Jarlen Finn Arnesson var tagen til Fange i Slaget, saaledes som det før er skrevet. Han blev ledet hen til Kongen. Kong Harald var da just særdeles lystig. Han sagde: saa skulde vi da mødes her, Finn; sidst var det i Norge: den danske Hird har nok ikke staaet ret fast for dig, og Nordmændene have et slemt Arbeide med at drage dig blinde og gamle Mand efter sig, for at skaane dit Liv. Jarlen svarede: Nordmændene have nuomstunder mange slemme Arbeider at udrette, og det verste er dog, hvad du byder dem. Da sagde Kong Harald: vil du nu have Grid, skjønt du ikke fortjener den? Ikke af dig, din Hund, svarede Jarlen. Vil du da at din Frænde Magnus skal give dig Grid? (Magnus, Kong Haralds Søn, styrede et af Skibene.) Hvad kan vel den Hvalp raade for Grid, var Jarlens Svar. Kongen lo, og fandt det heel fornøjeligt at erte ham; han vedblev: vil du da tage Grid af din Frændkone Thora? Er hun her, sagde Jarlen. Ja hun er, svarede Kongen. Da sagde Finn en Grovhed, som siden er opbevaret i Erindringen til Beviis paa, hvor vreed han var, og ikke kunde styre sin Tunge: da er der jo intet Under, sagde han, at du har bidt vel fra dig, naar Merren fulgte dig. Finn Jarl fik Grid, og Kong Harald havde ham hos sig en Stund, men han var meget ulystig og umyg i sine Ord. Tilsidst sagde Kongen: jeg seer nok, Finn, at du ikke vil slutte dig til mig eller mine Frænder: jeg vil derfor nu give dig Lov at fare til din Konge Svein. Det tager jeg imod, sagde Jarlen, og med desto mere Tak, jo før jeg kommer herfra. Siden lod Kongen sette Finn Jarl i Land, og Hallandsfarerne toge godt imod ham. Derpaa styrede Kong Harald med sin Flode nord til Norge, og drog først ind til Oslo, hvor han gav alle dem Hjemlov, der vilde fare.

(657) Der fortælles, at Kong Svein sad i Danmark den Vinter, og beholdt fremdeles sit Rige som før. I Vintrens Løb sendte han

Mænd nord til Halland efter Karl Bonde og hans Kone. Da Karl kom, kaldte han ham for sig, og spurte ham, om han kjendte ham, eller om han tyktes at have seet ham for. Jeg kjender Eder, Konge, svarede Karl, og kjendte dig for, strax jeg saa dig; Gud skee Tak, at den ubetydelige Hjelp, jeg kunde yde dig, kom dig til Nytte. Saa længe jeg lever skylder jeg dig Løn for det, sagde Kongen. For det første giver jeg dig hvilken Gaard paa Sjæland du vælger, og dertil skal jeg gjøre dig til en stor Mand, dersom du forstaar at skikke dig deri. Karl takkede Kongen meget for hans Ord, men sagde, at der endnu var noget, han vilde bede om. Hvad er da det, spurte Kongen. Karl sagde, at det var om at Kongen vilde tillade ham at have sin Kone med. Det tilsteder jeg ikke, sagde Kongen, thi jeg skal skaffe dig en meget bedre og forstandigere Kone; din forrige Kone kan fare med det Bu-Kot, I hidtil have haft, og ernære sig deraf. Kongen gav Karl et stort og herligt Gods, og skaffede ham et godt Gifte: da blev han meget til Mand for sig. Dette blev meget bekjendt og spurtes vidt og bredt, saaledes kom det og nord hid til Norge.

Denne Vinter, den næste efter Nisaa-Slaget, sad Kong Har- (658)
ald i Oslo. Om Høsten, da Hæren kom søndenfra, var der megen Tale og Fortælling om det Slag, der om Høsten havde staaet foran Nisaa; enhver, som havde været der, syntes at han havde noget at berette. Engang hendte det sig, at nogle Mænd sad i en Under-Skemme og drak; de vare meget lystige og snaksomme, de talte om Nisaa-Slaget, og om hvo der i dette havde indlagt sig bedst eller størst Ry. Alle bleve enige om, at ingen havde udmerket sig der saa meget som Haakon Jarl: han var den vaabendjerveste, og han var den flinkeste, og han var den heldigste, og alt det han gjorde, var til størst Hjelp, og ham var det, Sejren skyldtes. Imidlertid var Kong Harald ude i Gaarden sammesteds, og talede med nogle Mænd. Han gik hen til Skemmedøren og sagde: nu gad nok hver og een hede Haakon; derpaa gik han sin Vej. Om Høsten drog (659)
Haakon Jarl til Oplandene og var der om Vintren i sit Rige: Oplændingerne holdt meget af ham. Ud paa Vaaren, engang da Folk sad og drak, blev der atter talt om Nisaa-Slaget, og man roste meget Haakon Jarl, men nogle sagde, at andre ikke havde udmerket sig mindre. Da de havde talt herom en Stund, svarede en: det kan gjerne være, at flere have stredet djerveligen foran Nisaa end Haakon Jarl, men jeg troer ikke nogen af dem, som var der, har haft saadant Held som han. De sagde, at hans største Held formodentlig bestod i, at han havde drevet saa mange af Danerne paa Flugten. Nej, svarede hiin, større Held var det, at han gav Kong Svein Livet. En svarede hertil: det du der siger, kan

du ikke vide saa sikkert. Jo jeg veed det med Vished, svarede han; thi en af dem, der bragte Kongen i Land, sagde mig det selv. Men det gik nu som ofte efter Ordsproget, at mange ere Kongens Øren: dette blev sagt til Kongen, og øjeblikkeligt lod Kongen tage mange Heste, og reed strax om Natten afsted med to Hundreder (240) Mand, han reed hele den Nat og den følgende Dag. De mødte Mænd, der reiste til Byen med Mjød og Malt. En Mand ved Navn Gamal, der var i Kongens Følge, reed hen til en af Bønderne, som han kjendte, og talte i Eenrum med ham. Jeg skal betale dig, sagde Gamal, dersom du saa fort du kan rider de korteste Lön-Stiger, du kiender, til Haakon Jarl, og siger ham, at Kongen vil dræbe ham, thi Kongen veed nu, at Haakon har hjulpet Kong Svein til at komme i Land ved Nisaa. Dette blev afgjort; Bonden reed afsted og kom til Jarlen, som denne endnu sad og drak, og var ikke gaaet til Sengs. Da Bonden havde sagt sit Ærende, stod Jarlen strax op med alle sine Mænd, og lod alt sit Løsøre flytte bort fra Byen til Skogs; endnu samme Nat droge alle Mænd fra Gaarden. Da Kongen kom, forblev han der om Natten, men Haakon Jarl reed videre, indtil han kom frem øster i Sverige, og begav sig til Kong Steinkel. Hos ham blev han om Sommeren. Kong Harald vendte siden tilbage, ud til Byen, drog derfra nord til Throndhjem, og blev der om Sommeren, men drog om Høsten
(660) øster til Viken. Saasnart Haakon Jarl hørte, at Kongen var borte, drog han, endnu om Sommeren, tilbage til Oplandene, og blev der, indtil Kongen kom nordenfra. Da foor han øster til Vermeland, hvor han blev en lang Tid af Vinteren. Kong Steinkel gav ham Befaling derover, og da det leed ud paa Vinteren, drog han vester til Raumarike med en betydelig Styrke, som Gauterne og Vermerne havde skaffet ham: da tog han de Landskylder og Skatter, der tilkom ham, af Oplændingerne, og vendte siden tilbage øster til Gautland, hvor han blev om Vaaren. Kong Harald sad om Vintren i Oslo, og sendte sine Mænd til Oplandene, for der at indkræve Kongens Skatter, Landskylder og Sagøre. Men Oplændingerne sagde, at alle de Skatter og Skylder, som de havde at udrede, vilde de kun udrede til Haakon Jarl, saalænge han var i Live, og endnu ikke havde forvirket sit Liv og sit Rige. Saaledes fik Kongen den Vinter ingen Landskylder derfra.

(661) Samme Vinter gik der Bud og Sendemænd mellem Norge og Danmark; baade Nordmænd og Daner bleve enige om, at de vilde gjøre Fred og Forliig mellem sig, og bade Kongerne derom. Budsendingerne tegnede sig til at ville faa et ønskeligt Udfald, og omsider kom det dertil, at et Forliigsmøde blev tilstevnet at holdes i Elven mellem Kong Harald og Kong Svein. Henimod Vaaren

samlede begge Konger meget Folk og mange Skibe til denne Ferd. Skalden fortæller i en Flokk om begge Kongers Ferd. Fyrsten, siger han, lukker enhver Havn nord fra Oresund med Langskibe-Stavne; de guldprydede Skibsbrande riste Bolgerne hvast under Hæren vestenfor Halland, og Skibenes Planker skjelve. Den eedfaste Harald gjerder ofte for Jorden med sine Skeider: Svein plojer ogsaa O-Sundet til Kongemodet: den lovsnille Danekonge har ikke liden Flode. Her siges udtrykkeligt, at Kongerne holdt det Stevnelag, der var sat imellem dem, og kom begge til Landemæret (Rigsgrændsen). Dette omtaler ogsaa Halle Stride. Da Kongerne kom sammen, begyndte man at tale om Forliig mellem dem. Men aldrig saasnart var dette bragt paa Bane, forend mange begyndte at klage over den Skade, de havde lidt ved Herjen, Ran og Mand-Tab, og det var en lang Stund, at det ikke saa ud til, at noget Forliig vilde komme istand. Dette berorer ogsaa Skalden, omtalende den Hidsighed, hvormed der trættedes fra begge Sider. Men siden lagde de bedste og forstandigste Mænd sig imellem, og Forliget bragtes da til Veje mellem Kongerne paa det Vilkaar, at Harald skulde have Norge og Svein Danmark, til det Landemære, som fra gammel Tid havde været mellem Danmark og Norge; fra ingen af Siderne skulde man bode hinanden tilfojet Skade; den, fra hvem der var blevet herjet, skulde finde sig i sit Tab, og ligeledes skulde den beholde sin Fordeel, som havde været heldig. Freden skulde staa, saa længe de begge vare Konger, og Forliget blev bekræftet med Eed fra begge Sider. Derpaa skiltes Kongerne ad, og gave hinanden Gisler, hvilket ogsaa Skalden omtaler. Kong Harald styrede med sin Flode nord i Norge, og Kong Svein foor syd i Danmark.

Harald opholdt sig i Viken om Sommeren, men da han sendte (662)
sine Mænd til Oplandene efter de Skylder og Skatter, han der havde at kræve, gjorde Bonderne ingen Greide derpaa, men sagde, at de i altsammen vilde oppebie Haakon Jarls Bestemmelse, om han kom til dem. Haakon Jarl var da oppe i Gautland og havde meget Folk om sig. Da det leed ud paa Sommeren, sejlede Kong Harald syd til Kongbelle. Siden tog han alle de Letteskibe han kunde faa og styrede opad Elven; han lod Skibene drage forbi alle Fossene og fik saaledes flyttet dem op i Vandet Væneren. Derefter roede han oster over Vandet, til det Sted, hvor han havde hort, at Haakon Jarl skulde være. Da Jarlen fik Nys om Kongens Ferd, sogte han ned fra Landet, for at Kongen ikke skulde herje hos Indbyggerne. Han havde en stor Hær, som Gauterne havde skaffet ham. Kong Harald lagde sine Skibe op i en Elvemunding, derpaa gjorde han Landgang, men lod nogle af sine Folk blive tilbage for at passe paa Skibene. Kongen og en Deel af hans Folk

var til Hest, men mange flere til Fods. De havde at fare over en Skog, dernæst fandt de for sig nogle Kjerr-Myrer, og saa et Holt; men da de kom op paa Holtet, saa de Jarlens Hær. Der laa en Myr foran dem imellem begge Hære. Man fylkede nu paa begge Sider. Siden sagde Kong Harald, at hans Folk skulde sidde oppe paa Bakkerne og friste, om ikke de andre først vilde begynde Angrebet. Haakon Jarl er ingen Ven af Ophold, sagde han. Der var Frostvejr og noget Sneedriv. Harald og hans Folk sad under sine Skjolde, men Gauterne havde liden Beklædning, og de begyndte at fryse. Jarlen bad dem dog at bie, indtil Kongen gik paa, og de alle stod lige højt. Haakon Jarl havde det Merke, som Kong Magnus Olafsøn havde ejet. Gauternes Lagmand hed Thorvid, han sad til Hest, og Tommen var bunden fast ved en Plugg, der stod i Myren. Han talte saaledes: det veed Gud, at vi have her meget og vakkert Folk og ret kjække Mænd: lader os sorge for, at Kong Steinkel ikke spor andet, end at vi understotte denne gode Jarl vel. Jeg veed, at om Nordmændene angribe os, ville vi staa fast imod dem; om end de unge Folk svigte og ikke ville holde Stand, saa ville vi dog ikke rende længer end til Bekken; svigte de mere, hvilket jeg dog veed de ikke ville gjore, saa skulle vi dog ikke rende længer end hid til Højen. I det samme løb Nordmændenes Hær op og raabte Hær-Raab, idet de slog paa sine Skjolde: da begyndte ogsaa Gaute-Hæren at raabe. Lagmandens Hest blev sky ved dette Raab og rykkede saa sterkt i Tommen, at Pluggen gik op og foor forbi Hovedet paa Lagmanden. Han sagde: du skulde faa en Ulykke, Nordmand, som du skyder, og satte afsted. Kong Harald havde sagt til sine Folk: vi skulle nok gjore Brag og Raab, men dog ikke gaa ned for Bakken, forend de komme hid til os. Saaledes gjorde de og. Men saasnart som Hær-Raabet lod, lod Jarlen bære sit Merke frem, og da hans Mænd kom under Bakken, styrtede Kongens Mænd sig over dem; strax faldt da endeel af Jarlens Folk, men endeel flygtede. Nordmændene forfulgte ikke de Flygtende langt; thi det var allerede mod Kvelden. De tog der Haakon Jarls Merke og alle de Vaaben og Klæder de kunde faa. Idet Kong Harald foor ned igjen til Skibene, lod han begge Merker bære for sig. De talte mellem sig om, hvorvidt Jarlen var falden eller ej. Men idet de reed ned gjennem Skogen, hvor der alene kunde ride een og een efter hinanden, kom en Mand hastigt ridende tvers over Vejen, satte sin Kesje igjennem den, der bar Jarlens Merke, greeb Merkestangen, og reed ind i Skogen paa den anden Side med Merket. Da dette blev meldt til Kongen, sagde han: Jarlen lever, giv mig min Brynje! Derpaa reed han til sine Skibe om Natten, og mange sagde, at Jarlen havde hevnet sig. Men Thjodolf kvad et Vers,

hvori han yttrede, at Haakon dog, hvad man saa sagde, havde lidt et Nederlag. Kong Harald tilbragte den øvrige Deel af Natten (663) paa Skibene, men om Morgenen, da det var lyst, havde Isen lagt sig saa tykt om alle Skibene, at man kunde gaa omkring dem. Kongen bød da sine Mænd at hugge Isen fra Skibene og ud i Vandet; man gik da til og begyndte at hugge Isen op. Magnus, Kong Haralds Søn, styrede det Skib, der laa nederst i Elvemundingen, og nærmest ud mod Vandet. Da man for det meste havde hugget Isen ud, kom en Mand løbende ud paa Isen, til det Sted, hvor man skulde hugge, og gav sig til at hugge, som han var vild og gal. En Mand sagde da: det er dog nu som sedvanligt, at ingen er flinkere i hvad han tager sig til end Hall Kodraansbane, see kun hvor han nu hugger Isen. Men ombord paa Kong Magnus's Skib var en Mand ved Navn Thormod Eindridesson; da han hørte Hall nævne, løb han til og hugg ham Banehugg. Kodraan var nemlig Søn af Gudmund Eyjulfsson, og Valgerd, Gudmunds Syster, var Moder til Jorunn, Thormods Moder; Thormod var aarsgammel, da Kodraan blev dræbt, og havde aldrig seet Hall Utryggsson forend da. Da var ogsaa Isen hugget ud i Vandet, og Magnus lagde strax sit Skib ud, satte Sejl til og sejlede vest over Vandet, men Kongens Skib laa inderst i Vaaken og kom senest ud. Hall havde været i Kongens egen Sveit, og Kongen havde været meget kjær i ham, saaat han nu var overmaade vreed. Kongen kom seent til Havn, og da havde Magnus allerede faaet Drabsmanden bragt til Skogs og tilbød Bod for ham. Men det var ikke langt fra, at Kongen havde anfaldt Magnus og hans Mænd, da deres fælles Venner kom til og fik dem forligte.

Denne Vinter drog Kong Harald op paa Raumarike med en (664) betydelig Styrke. Han gav Bønderne Sag for at have holdt hans Skatter og Skylder tilbage, og hjulpet hans Fjender til at paaføre ham Ufred. Han lod flere Bønder tage, nogle lemlæste, andre dræbe, mange berøve alt hvad de ejede. De, som kunde komme til, flygtede; vidt og bredt lod han Hederne brende og lagde dem ganske øde. Herom taler Thjodolf. Siden foor Kong Harald op paa Hedemarken, brendte der, og gjorde ikke mindre Hærverk end paa Raumarike. Derfra foor han ud paa Hadeland og Ringerike, brendte ogsaa der, og foor overalt med Hærskjold. Herom taler ligeledes Thjodolf. Efter dette overgave Bønderne sig ganske til Haralds Naade.

Fra Kong Magnus's Død hengik der femten Vintre, indtil Nisaa-Slaget stod, og efter dette to Vintre inden Harald og Svein sluttede Fred. Dette bevidner Thjodolf, at Freden sluttedes paa det tredie Aar. Efter denne Fredsslutning vedvarede Kongens Striid

med Oplændingerne i tre Halvaar, saaledes som Thjodolf udtrykkeligt bevidner.

(665) Eadvard Adalraadsson var Konge i England efter sin Broder Hardeknut. Han blev kaldet Eadvard den Gode, og det var han ogsaa. Hans Moder var Dronning Emma, Datter af Rikard Ruda-Jarl. Hendes Broder var Rodbert Jarl, Fader til Viljam Bastard, som paa denne Tid var Hertug i Ruda i Nordmandie. Kong Eadvard var gift med Gyda, Datter af Jarlen Godvine Ulfnadsson. Gydas Brodre vare disse: Toste Jarl, han var ældst, dernæst Morokaare Jarl, den tredie Valthjof Jarl, den fjerde Svein Jarl, den femte Harald Jarl; han var yngst, opfodtes i Kongens Hird og var hans Fosterson. Kongen holdt overhaands meget af ham og havde ham i Sons Sted, da Kongen selv ingen Born
(666) havde. En Sommer hændte det sig, at Harald Godvinesson havde et Erende til Bretland og drog til Skibs. Men da de kom ud paa Havet, fik de Modvind, der dreev dem ud i Havet. Efter at have overstaaet en farlig Storm, landede de vester i Nordmandie og lagde til ved Borgen Ruda, hvor de fandt Viljam Jarl. Han tog venligt imod Harald Jarl og hans Folge. Harald blev der længe om Hosten i stor Herlighed og Glæde, thi Storme rasede, og Havet var ikke farbart. Da det leed hen mod Vinternat, blev det aftalt mellem Jarlen og Harald, at han skulde blive der hele Vinteren. Harald sad i Hojsædet ved Jarlens ene Side og Jarlens Kone ved den anden. Hun var dejligere end nogen anden, man havde seet. De plejede alle tre at tale Gamens-Ord med hinanden, medens de sad ved Drikkebordet. Jarlen gik som oftest tidligt til Sængs, men Harald sad længe om Kveldene og talte med Jarlens Kone. Saaledes blev det ved længe om Vintren. Engang, da de talede sammen, sagde hun til Harald: nu har Jarlen talt med mig og spurt mig, hvad I og jeg snakkede saa ivrigt om: han er ganske vreed. Saa skal vi, svarede Harald, snarest muligt lade ham vide alt hvad vi have talt om. Sidenefter om Dagen bad Harald Jarlen om at faa tale med ham. De gik da ind i Maalstuen, der var ogsaa Jarlens Kone og deres Raadgivere. Harald tog nu saaledes til Orde: jeg vil nu sige Eder, Jarl, at jeg har mere i Sinde med mit Besog her, end jeg hidtil har aabenbaret Eder. Jeg vil nemlig bede om at faa din Datter til Egtehustru: jeg har allerede talt derom med hendes Moder, og hun har lovet mig at understotte min Bon. Saasnart Harald havde bragt dette paa Bane, gave alle de Tilstedeværende deres Bifald og raadede Jarlen til at samtykke. Det blev da og saaledes, at Moen blev festet til Harald, men fordi hun da endnu var meget ung, blev Brylluppet udsat nogle Aar.
(667) Da Vaaren kom, gjorde Harald sit Skib rede og drog bort. Han

og Jarlen skiltes ad med store Kjærlighedsyttringer, og Harald reiste da over til England til Kong Eadvard. Men han kom ikke siden tilbage til Valland for at drive paa Giftermaalet.

Eadvard var Konge over England i 23 Vintre. Han blev sotdød i London Nonæ Januarii (den 5te Januar) og blev jordet ved Paalskirken. Englænderne kalde ham hellig. Godvines Sønner (668) vare da de mægtigste Mænd i England. Da Kongen begyndte at ældes, var Toste bleven sat over hans Hær og var Landvernsmand; han var sat over alle de andre Jarler. Harald, hans Broder, var fordetmeste inden Hirden, og var nærmest om Kongen selv i al Tjeneste, ligeledes havde han alle Kongens Fehirdsler (Skatte-Opbevaringssteder) at vogte. Der fortælles, at da det leed til det yderste med Kongen, var Harald med nogle faa andre tilstede hos ham; Harald bøjede sig da over Kongen og sagde: det skyder jeg Eder alle til Vidne paa, at Kongen just nu gav mig Kongedømmet og al Magten i England. Strax efter blev Kongen løftet død ud af Sengen. Samme Dag blev der holdt Høvdingestevne, og der blev talt om, hvo der skulde tages til Konge: Harald førte da sine Vidner paa, at Kong Eadvard gav ham Riget paa sin Dødsdag, og Enden paa Stevnen blev, at Harald blev tagen til Konge og indviet med Kongevielse den 13de Dag (Juul) i Paalskirken. Alle Høvdinger og alt Folket gik ham da til Haande. Da hans Broder Toste Jarl spurte dette, likede han det ilde, menende at han selv var ligesaa nær til at være Konge. Jeg vil, sagde han, at Landets Høvdinger skulle kaare den til Konge, som de finde bedst skikket dertil. Herom gik der Ordsendinger mellem Brødrene. Harald svarede som saa, at han ikke vilde opgive Kongedømmet, da han nu engang var stolsat i det kongelige Sæde og salvet samt indviet med Kongevielse. Hele Mængden sluttede sig ogsaa til ham, og dertil med havde han alle de kongelige Fehirdsler. Men da han saa, at (669) hans Broder Toste vilde have ham stødt fra Kongedømmet, troede han ham ilde, thi Toste var overvættes klog, en stor Hærmand, og i stort Venskab med mange af Landets Høvdinger. Kong Harald fratog ham da Hærstyrelsen og al den Magt, han hidtil havde haft fremfor de øvrige Jarler i Landet. Toste Jarl kunde ikke for alt i Verden finde sig i at være sin sambaarne Broders Tjenestemand: derfor reiste han med sine Folk syd over Søen til Flandern, og efter at have opholdt sig der en liden Stund, til Frisland, samt derfra til Danmark, hvor han opsøgte Kong Svein, sin Frænde. Ulf Jarl, Kong Sveins Fader, var nemlig Broder til Gyda, Toste Jarls Moder. Jarlen bad Kong Svein om Understøttelse og Folkehjelp. Kong Svein tilbød ham at være hos sig og sagde, at han skulde faa saa stort Jarldømme i Danmark, at han der kunde være

en hædret Hovding. Nej, svarede Jarlen, min Hu staar til at fare tilbage til England til mine Odelsejendomme; og vil I ikke hjelpe mig hertil, da vil jeg heller hjelpe Eder med den Styrke, jeg kan skaffe i England, om I vil fare did med en dansk Hær for at vinde det, ligesom din Morbroder Kong Knut gjorde. Kongen svarede: jeg er saa langt mindre Mand end min Frænde Kong Knut, som jeg neppe engang formaar at beholde Daneveldet for Nordmændene, medens gamle Kong Knut fik Daneriget ved Arv, og England ved Krig og Fegtninger: alligevel var det en Tid, hvor det ikke saa saa uligt ud til, at det ogsaa vilde koste ham Livet. Norge fik han uden Sverdslag. Nu er jeg nok saa klog, at jeg indretter mig mere efter mine egne smaa Vilkaar, end efter min Frænde Kong Knuts store Foretagender. Altsaa, sagde Toste Jarl, faar jeg da mindre udvirket her, end jeg troede, at du, en saa gjev Mand, vilde gjøre for din Frænde. Det kan da nok være, at jeg nu søger Venskabet paa et andet Hold, hvor man langt mindre skulde vente det, men da tør det hænde, at jeg finder en Hovding, der ikke er saa bange for at indlade sig paa store Foretagender, som du, Konge. Dermed skiltes
(670) Kongen og Jarlen ad, næsten som Uvenner. Toste Jarl reiste videre og kom frem i Norge, hvor han opsøgte Kong Harald, som paa den Tid var i Viken. Da Jarlen kom til ham, bar han sine Erender op for ham, sagde ham alt hvorledes det var gaaet ham, siden han forlod England, og bad Kongen skaffe ham Hjelp til at vinde sit Rige i England. Kongen svarede, at Nordmændene vist ikke havde nogen Lyst paa at fare til England for at herje, og der have en engelsk Hovding over sig: Folk sige, yttrede han, at I Engelskmænd ikke ere saa ganske at stole paa. Men, svarede Jarlen, hvad Sandhed er der i det, som jeg har hørt Folk fortælle i England, at Kong Magnus, din Frænde, sendte Mænd til Kong Eadvard, med den Melding, at Kong Magnus havde ligesaa fuld Ret til England som til Danmark, og at han havde taget det i Arv efter Hardeknut, saaledes som deres edelige Forsikkringer lød? — Naar han havde Ret til det, hvorfor fik han det ikke da, svarede Kongen. — Men, sagde Jarlen, hvorfor har da ikke du Danmark, saaledes som Kong Magnus havde det før dig? — Danerne, sagde Kongen, behove ikke at gjøre sig kry mod os Nordmænd; vi have brendt dine Frænder mangt et Merke. — Vil du ikke sige mig det, saa skal jeg sige dig det, sagde Jarlen; Magnus underkastede sig Danmark, fordi Landets Hovdinger hjalp ham, men du fik det ikke, fordi alt Landsfolket stod imod dig. Og Grunden, hvorfor Kong Magnus ikke krigede for at faa England, var den, at alle Landets Indbyggere vilde have Eadvard til Konge. Men vil du have England, da kan jeg mage det saa, at den største Deel af Hovdingerne

i Landet ville vorde dine Venner og Hielpere; jeg staar ikke tilbage for min Broder Harald i noget Stykke uden alene i Kongedømmet. Alle og enhver veed, at ingen Hærmand slig som du har været fød i Nordens Lande, og det tykkes mig underligt, at du krigede i femten Aar for at faa Danmark, men vil ikke have England, der nu ligger ganske løst for dig. Kong Harald tænkte nøje efter, hvad Jarlen sagde, og skjønnede, at han i mange Stykker sagde sandt; paa den anden Side blev han ogsaa lysten paa at faa Riget. Siden talede han ofte og lange Stunder med Jarlen, og det blev da besluttet, at de om Sommeren skulde fare til England og vinde Landet.

Kong Harald lod nu Ord udgaa over hele Norge og bød Leding ud, halv Almenning. Dette spurtes overalt, og man gjorde sig mange Gjetninger om, hvorledes Ferden vilde gaa. Mange sagde, idet de opregnede Kong Haralds store Bedrifter, at for ham vilde det ikke have nogen Fare; men nogle meente, at England vilde blive slemt at angribe: Folkemængden var overvettes stor, og der var den Krigerskare, som kaldtes Thingmanna-Lid (de thingede Mænds Skare), hvilke vare saa tappre, at der var bedre Hjelp i een af dem, end i to af Kong Haralds bedste Mænd. Da kvad Ulf Stallare en Vise, hvori han yttrede, at hvis tvende af Kongens Mænd skulde vige for een Thingmand, da behøvede Kongens Stallare ikke at indfinde sig i hans Stavnrum, men at han rigtignok havde lært andet i sin Ungdom. Samme Vaar døde Ulf Stallare; Kong Harald stod over hans Grav og sagde, idet han gik derfra: der ligger nu den, som var bravest og sin Herre huldest.

Toste Jarl sejlede om Vaaren vester til Flæmingeland for at møde de Krigsfolk, der havde fulgt ham fra England, og de øvrige, der samlede sig til ham baade af England og der i Flæmingeland. Kong Haralds Hær samlede sig sammen i Solunderne. Men da (671)
Kong Harald var ferdig til at legge ud fra Nidaros, gik han forinden til Kong Olafs Skriin, lukkede det op og klippede hans Haar og Negle; siden læste han Skrinet og kastede Nøgelen ud i Nid-Elven. Andre sige, at han kastede den i Havet udenfor Agdenes. Siden den Tid har den hellige Kong Olafs Skriin ikke været oplukket.*) Da var der henledet fra hans Fald 35 Vintre; han levede selv ogsaa 35 Vintre her i Verden. Kong Harald drog med det Krigsfolk, der fulgte ham, sydover til den øvrige Flode. Der

*) Det vil sige, siden den Tid, og indtil Snorre Sturlasson skrev dette, henved 1230, thi i en anden Kongesaga siges det udtrykkeligt, at Skrinet første Gang derefter blev oplukket i Kong Magnus Haakonssøns og Erkebiskop Jons Dage, altsaa mellem 1268 og 1280.

samledes en stor Styrke, saaat Folk sige, at Kong Harald havde henved 240 Skibe, foruden Byrdinger med Levnetsmidler og Smaaskuder. Medens de laa i Solunderne drømte en Mand paa Kongeskibet, ved Navn Gyrd, at han stod paa Kongeskibet og saa en stor Troldkone staa oppe paa Øen med en Skaalm (et Hugjern) i den ene og et Trog i den anden Haand, derhos forekom det ham som om han saa ud over alle Skibene, og syntes der sad en Fugl paa hver Skibsstavn, altsammen enten Ørne eller Ravne, og at Troldkonen kvad en Vise, hvori hun yttrede sin Glæde over, at Kongen agtede at drage østfra mod mange Fjender, og sagde, at Val-Tiduren (Ørnen), der forstod at vælge sig Steeg af Gjukes Skare, godt
(672) vidste, at den her vilde faa nok at æde. Thord heed en anden Mand, der var paa et Skib, som ikke laa langt fra Kongens. Han drømte en Nat, at Kong Haralds Flode, som det forekom ham, nærmede sig Land, og at han kunde skjønne, at dette Land var England; paa Landet saa han en stor Folking, og det tyktes ham, som om man fra begge Sider beredede sig til Kamp, og at Merkerne flagrede i Luften: foran den Hær, der kom ned fra Landet, reed en stor Troldkone paa en Varg, Vargen havde en Mandskrop i Munden, og Blodet løb den ned om Kjæverne; saasnart han havde ædt den, kastede hun en anden i Munden paa ham og saa fremdeles, den ene efter den anden, men han slugte dem alle, og hun kvad en Vise, at Jotunbruden lod det røde Skjold skinne til den forestaaende Kamp, og klart forudsaa Kongens Ulykke, at hun kastede Menneske-
(673) kjød i Uhyrets Gab, og farvede Ulvens Mund med Blod. Kong Harald selv drømte en Nat, at han var i Nidaros og mødte sin Broder Kong Olaf, der kvad en Vise for ham, hvori han yttrede, at han selv, den digre Konge, oftest vandt Sejr og tilsidst fandt en hellig Død, fordi han sad hjemme, men at han frygtede for, at dette Tog kun vilde bringe Kongen Døden, thi han mættede kun Troldens Heste (Ulvene), og Gud voldte ikke sligt. Mange andre Drømme og Forvarsler bleve da berettede, de fleste ildevarslende.

Forend Kong Harald forlod Throndhjem, havde han der ladet sin Søn Magnus tage til Konge og satte ham til Riget i Norge, da han selv drog bort. Thora Thorbergsdatter blev ogsaa tilbage, men Dronning Ellisiv fulgte med ham, og hendes Døttre Maria og Ingegerd. Olaf, Kong Haralds Søn, foor ogsaa med ham af Lan-
(674) det. Da Kong Harald var ferdig, og Bør kom, sejlede han ud paa Havet, og kom først til Hjaltland, dog kom ogsaa endeel af hans Flode til Orknøerne. Kong Harald laa kun en kort Stund ved Hjaltland, men sejlede til Orknøerne, hvorfra han ogsaa fik en betydelig Styrke med sig, saavelsom Jarlerne Paal og Erling, Thorfinn Jarls Sønner; der lod han Dronning Ellisiv og deres Døttre

Maria og Ingegerd bleve tilbage. Han sejlede derfra øst forbi Skotland og England, og lagde til ved et Sted kaldet Klevland: der gik han i Land, herjede strax og lagde Landet under sig, uden at finde nogen Modstand. Siden lagde han ind til Skardaborg, og streed der med Mændene i Borgen, han gik op paa det Bjerg, som ligger tæt derved, og lod der gjøre et stort Baal og sætte i Brand; da det stod i Lue, toge de store Forke og stødte det ned over Byen; da begyndte hvert Huus at brende, det ene efter det andet, og hele Staden blev nu opgiven. Nordmændene dræbte der mange Folk, men toge alt det Gods, de kunde faa. De engelske Mænd havde ingen anden Udvej, hvis de vilde beholde Livet, end at gaa Kong Harald til Haande. Han lagde da alt Landet under sig, hvor han kom. Siden styrede han med hele Hæren sydefter langs Landet, og lagde til ved Hellornes: der kom en Skare Folk, som havde samlet sig, imod ham, saaat Kong Harald maatte bestaa en Kamp, men han fik Sejr. Derefter styrede han ind til Humber, sejlede op efter (675)
Aaen, og lagde der til Land. Da laae Jarlerne Morokaare og hans Broder Valthjof af Hundatun oppe i Jorvik med en betydelig Hær. Da Jarlerne søgte ned med sin Hær, laa Kong Harald i Usa. Han gik i Land og fylkede sin Hær; den ene Arm af Fylkingen stod fremme paa Aa-Bakken, den anden vendte ind mod Landet ved et Dige: der var en dyb og breed Myr, og fuld af Vand. Jarlerne lode sin Fylking siige ned langs Aaen, alle i een Klynge. Kongens Merke var nærmest Aaen, og der var der folket tykt, men ved Diget var der tyndest, og Folket der mindst at lide paa. Da vendte Jarlerne sig til Diget, og søgte ned langs dette: den Arm af Nordmændenes Fylking, der vendte mod Diget, veeg strax, og de Engelske søgte frem efter dem, i den Tanke, at Nordmændene vilde tage Flugten. Det var Morokaare Jarls Merke, som her stevnede frem. Men da Kong Harald saa, at de Engelskes Fylking var kom- (676)
men ned langs Diget lige imod dem, lod han blæse Hærblæst, eggede Hæren paa det ivrigste, og lod Merket „Landeydan" bære frem. Da skete et Anfald saa haardt, at alt maatte vige, og der blev nu et stort Mandfald i Jarlens Hær. Det varede ikke længe, forend den tog Flugten; nogle flygtede op efter Aaen, andre ned efter, men de fleste løbe ud i Diget. Der laa saa tykt af Faldne, at Nordmændene kunde gaa tørfodede over Myren. Der omkom Morokaare Jarl. Herom taler Steinn Herdisesson i en Draape, han digtede om Olaf, Kong Haralds Søn, og berører tillige, at Olaf var i dette Slag med sin Fader. Ligeledes tales der herom i „Haraldsstikka." Valthjof Jarl og de øvrige, der undkom, flygtede op til Borgen i Jorvik, og der blev det største Mandfald. Dette Slag stod Onsdag næst før Mathæusmesse (20de September).

(677) Toste Jarl var kommen vestenfra Flæmingeland til Kong Harald, saasnart han kom til England, og var med i alle disse Slag. Det gik da, som han havde sagt Kong Harald, forend de mødtes, at en Mængde Mennesker flokkede sig til dem i England, Toste Jarls Frænder og Venner, og dette var Kongen til stor Forsterkning. Efter det nys omtalte Slag gik alle Folkene i de nærmeste Hereder under Kong Harald, men nogle flygtede. Da gav Kong Harald sig paa Vej for at indtage Borgen, og lagde Hæren ved Stavnfurde-Brygger. Men fordi han nu havde vundet en saa stor Sejr over store Hovdinger og talrigere Hær end hans egen, var alt Folket rædd, og uden Haab om at kunne modstaa ham: Borgens Mænd toge derfor det Raad at sende Kong Harald Bud, og tilbyde at overgive sig selv og Borgen i hans Vold. Dette blev altsammen udført, saa at om Søndagen foor Kong Harald med hele Hæren til Borgen, og Kongen og hans Mænd satte Thing udenfor Borgen, men Borgens Mænd søgte til Thinget, og paa dette Thing tilsagde alt Folket Kong Harald Lydighed, og stillede ham Gisler, fornemme Mænds Sønner, efter som Toste Jarl, der kjendte saa godt alle Mænd der i Borgen, kunde udpege. Om Kvelden drog Kongen ned til Skibene igjen efter den selvgjorte Sejr, og var heel lystig. Tidligt om Mandagen var Thing berammet i Borgen; da skulde Kong Harald sætte Befalingsmænd i Staden, og give dem Rettigheder og Lehn. Men samme Kveld efter Solefald kom Kong Harald Godvinesson sondenfra til Borgen med en vældig Hær, og reed ind i Borgen med alle Borg-Mændenes Vilje og Samtykke; derhos bleve alle Borgeled og Veje besatte, for at Nordmændene ikke skulde faa mindste Nys herom. Denne Hær laa Natten over i Staden.

(678) Om Mandagen, da Kong Harald Sigurdsson havde spiist til Døgurd, lod han blæse til Landgang: da gjorde Hæren sig rede, og deelte sig i dem, der skulde fare, og dem, der skulde blive tilbage. I hver Sveit lod Kongen af tre Mænd to gaa op og een blive efter. Toste Jarl gjorde sig rede til at følge Kong Harald med sin Sveit, men tilbage bleve for at passe paa Skibene Olaf Kongsson, Orknøjarlerne Paal og Erlend, og Eystein Orre, Thorberg Arnessons Søn, som da var ypperst og Kongen kjærest af alle Lendermænd: Kong Harald havde da lovet ham sin Datter Maria til Egte. Vejret var usedvanligt godt, og Solen skinnede varmt: man lod derfor Brynjerne blive tilbage, men gik op med Skjold, Hjelm, Kesjer og Sverd; mange havde ogsaa Bue og Pile, og de vare heel lystige. Men da de kom i Nærheden af Borgen, kom en stor Hær farende imod dem: de saa nemlig Støvskyen, og under den fagre Skjolde og hvide Brynjer. Da lod Kongen sine Folk standse, lod Toste Jarl kalde til sig, og spurte ham, hvad for Folk dette monne være. Jarlen

svarede, at det saa ligest ud til Ufred, men at det dog nok ogsaa kunde være nogle af hans Frænder, der kom for at søge Naade og Venskab, og til Gjengjeld faa Tilsagn om Kongens Beskyttelse. Kongen sagde, at man for det første skulde blive staaende, indtil man nøjere fik see, hvad det var for en Hær. De gjorde saa. Og jo nærmere Hæren kom, des større viiste den sig at være: det var ganske at see til som et eneste Lag af Jisstykker, saa skinnede det af Vaabnene. Da sagde Kong Harald: nu gjelder det at tage et godt (679)
og forstandigt Raad, thi det er ikke at negte for, at det er Ufred, og Kongen er vist selv tilstede. Det første Raad, svarede Jarlen, er, at vi saa skyndeligt som muligt vende tilbage til vore Skibe, efter vore Folk og Vaaben, da kunne vi enten forsvare os efter Evne, eller lade Skibene beskytte os, thi Rytterne faa da ingen Magt over os. Nej, sagde Kong Harald, jeg velger et andet Raad, nemlig at sette tre raske Drenge paa de hurtigste Heste, og lade dem ride ned i størst mulig Fart, for at sige vore Folk til: da ville vi snart faa Undsætning, thi Engelskmændene ville have en skarp Rid at bestaa, førend de faa Overhaand over os. Jarlen sagde, at Kongen fik raade i dette som i andet, og at heller ikke han havde nogen Lyst til at flygte. Da lod Kongen sette op sit Merke, Landeydan: Frederik heed den, som bar det. Siden fylkede han sin Hær, og gjorde (680)
Fylkingen lang, men ikke tyk, derefter bøjede han Armene bagover, saaat de naaede sammen: da var det en viid Ring, lige tyk paa alle Kanter udenfra: Skjold ved Skjold, og ligesaa oventil. Kongen selv med sin Sveit og Merket var indenfor Ringen: det var alt udvalgt Mandskab. Paa et andet Sted var Toste Jarl med sin Sveit: han havde et andet Merke. Aarsagen til at der fylkedes saaledes var den, at Kongen vidste, at Rytterne plejede at ride paa i smaa Afdelinger og strax efter tilbage. Kongen sagde endvidere, at hans og Jarlens Sveit skulde gaa frem der, hvor det mest behøvedes; vore Bueskytter, sagde han, skulle ogsaa være der med os, men de, som staa fremmest, skulle sætte sine Spydshaler ned mod Jorden, og Oddene for Brystet paa Rytterne selv, hvis de ride paa; de, der staa dernæst, skulle sætte sine Spydsodder mod Brystet paa Hestene.

Da var Harald Godvinesson kommen med en veldig Hær (681)
baade af Ryttere og Fodfolk. Kong Harald Sigurdsson reed just omkring sin Fylking, for at eftersee, hvorledes der var fylket; han sad paa en svart bleset Hest. Hesten faldt under ham, og han selv fremover af den: han stod hurtigt op og sagde: Fald er Fartens Held. Da sagde Harald, de Engelskes Konge, til de Nordmænd, der vare hos ham: kjendte I den høje Mand der, som faldt af Hesten, han med den blaa Kjortel og den fagre Hjelm? Det er Kongen

selv, sagde de. Den engelske Konge sagde: en høj og drabeligt udseende Mand, men det seer ligest ud til, at det nu er forbi med hans Lykke.

(682) Tyve Ryttere rede frem af Thingemændenes Skare henimod Nordmændenes Fylking, overalt brynjede, saa og deres Heste; en af dem sagde: er Toste Jarl i Hæren? Det er ikke at skjule for, svarer han; her kan I finde ham. Da sagde Rytteren: Kong Harald, din Broder, sender dig Hilsen, og dermed de Ord, at du skal faa Grid og hele Northumbreland: ja, heller end at du ej skulde forlige dig med ham, vil han give dig Trediedelen af hele Riget med sig. Dette Tilbud, sagde Jarlen, er noget ganske andet end Ufred og Forhaanelse, saaledes som i Vinter, og havde det da været mig tilbudt, vilde mangen Mand være i Live, som nu er død, og bedre vilde det da staa til med Englands Rige. Men sæt nu, at jeg modtager dette Forslag, hvad vil han da byde Kong Harald Sigurdsson for sit Besvær? Visselig har han, svarede Rytteren, sagt noget om, hvor meget han vilde unde ham af England: syv Fods Rum, eller saa meget længre som han er højere end andre Mænd. Da sagde Jarlen: saa farer hen og siger til Kong Harald, at han maa berede sig til Slag: andet skulle Nordmændene kunne sige med Sandhed, end at Toste Jarl forlod Kong Harald Sigurdsson og slog sig til hans Fjenders Flok, da han skulde stride vester i England: heller skulle vi alle tage eet og samme Raad, at dø med Ære, eller vinde England med Sejr. Derpaa rede Rytterne tilbage. Kong Harald Sigurdsson spurte Jarlen: hvem var denne maalsnilde Mand? Det var Kong Harald Godvinesson selv, sagde Jarlen. Altfor længe vare vi uvidende derom, sagde Kongen; de vare komne saa nær henimod vor Hær, at denne Harald ikke skulde have kunnet fortælle om vore Mænds Død. Det er sandt, som I siger, Herre, sagde Jarlen; det var uforsigtigt af slig Høvding at fare saaledes, og det kunde have gaaet, som I siger; men jeg saa, at han vilde byde mig Grid og stort Rige, og at jeg vilde blive hans Banemand, om jeg sagde til, hvor han var; jeg vil da heller, at han skal blive min Banemand, end jeg hans, om en af Delene skal skee. Da sagde Kong Harald Sigurdsson til sine Mænd: en liden Mand var denne, men han stod kjekt i sine Stigbøjler.

Der fortælles, at Kong Harald Sigurdsson kvad denne Vise:

> **Frem gange vi** **Hjelme skinne,**
> **i Fylkingen** **selv har jeg ingen;**
> **brynjeløse** **vort Skrud det ligger**
> **under blaa Egge;** **paa Skibet nede.**

(Han havde nemlig en Brynje der heed Emma, den var saa siid, at den naaede ham til midt paa Benet, og saa sterk, at Vaa-

den aldrig havde bidt paa den). Men strax sagde han: dette er daarligt digtet, og jeg maa see til at gjøre en anden Vise, som er bedre. Han kvad da en drottkvædt Vise, hvori han opmuntrede til ikke at krybe i Skjul ved Vaabenbraget, men kjekt at bære Hovedet høit i Pileregnen og Malmgnyet. Ogsaa Thjodolf Skald kvad nu en Vise, hvori han lovede ej at forlade Kongens Sønner, om Kongen endog selv skulde falde.

Nu begyndte Striden. Engelskmændene rede imod Nordmændene, men fandt en haard Modstand, og det blev dem vanskeligt at komme Nordmændene paa Livet, formedelst Kesjerne (Spydene). De rede i Ring om dem, og der var da Kampen først kun løselig, saa længe Nordmændene holdt Fylkingen godt sammen: de Engelske rede haardt paa, men strax fra igjen, naar de intet fik udrettet. Men da Nordmændene derved troede at finde, at Rytterne ikke angrebe dem med synderligt Mod, søgte de efter dem og vilde forfølge dem; men da de saaledes havde brudt Skjoldborgen, rede de Engelske imod dem paa alle Kanter, og angrebe dem med Skud og Spyd. Da Kong Harald Sigurdssøn saa det, gik han frem i Kampen, hvor den meste Vaabenbyrd var, der blev da den heftigste Striid, og der faldt mange paa begge Sider. Kong Harald Sigurdssøn blev nu saa hidsig, at han løb frem af Fylkingen og hugg til begge Sider, saa at hverken Hjelm eller Brynje kunde staa sig for ham: alle de, der vare ham nærmest, vege til Side, og det var ikke langt fra, at de Engelske havde taget Flugten. Arnor Jarlaskald omtaler, hvor modig Kongen var, og hvor veldige Hugg han gav. Men da blev Kong Harald truffen nede i Halsen af en Piil, og det blev hans Banesaar. Han faldt da, og hele den Sveit, der gik frem med ham, undtagen de, der hopede tilbage, beholdende Merket. Der blev nu atter den heftigste Kamp, idet Toste Jarl gik under Merket; paa begge Sider fylkede man for anden Gang, og dette gjorde en lang Stands i Slaget. Da kvad Thjodolf en Vise, hvori han klagede over Kongens Død, yttrede at Harald ej havde behøvet at gjøre dette Tog, og tilstod at de alle nu befandt sig i en slem Vaande. Forend den anden Striid begyndte, bød Harald Godvinessøn sin Broder Toste Jarl, saavelsom alle de overlevende af Nordmændenes Hær, Grid, men Nordmændene satte alle paa een Gang i et Raab og sagde, at de før skulde falde den ene paa den anden, forend de toge Grid af engelske Mænd. Paa begge Sider raabte man da Hær-Raab, og saaledes begyndte da Striden anden Gang. Dette omtaler Arnor Jarlaskald. Just ved den Tid kom Eystein Orre med de Folk, der fulgte ham, fra Skibene, alle heelt brynjede; Eystein fik nu Kong Haralds Merke, Landeydan, og Striden blev tredie Gang begyndt: dette var den skarpeste Kamp, der faldt nu

(683) (684) (685)

mange af de Engelske, og det var nær ved, at de havde flygtet. Denne Striid er kaldet Orre-Riden. Eystein og hans Mænd havde skyndt sig saa overvættes fra Skibene, at de næsten vare ufore af Træthed, forend de kom til Striden, men siden vare de saa rasende, at de ikke dækkede sig saa længe de kunde staa paa sine Been. Tilsidst kastede de Ringbrynjerne af sig, og da var det let nok for de Engelske at finde Huggested paa dem: nogle opgave endog Aanden uden Saar, aldeles sprengte. Næsten alle Nordmændenes Stormænd faldt. Dette var paa Heldingen af Dagen. Det gik som man kunde vente, at end ikke der alle vare lige stridbare; mange flygtede og andre undkom paa forskjellige Maader; ogsaa blev det morkt om Kvelden, forend det var forbi med alle Manddrabene.

(686) Styrkaar, Kong Harald Sigurdssons Stallare, en udmerket Mand, undkom, fik sig en Hest, og reed bort om Kvelden. Der blæste op en noget sval Vind, og Styrkaar havde ikke flere Klæder end sin bare Skjorte, Hjelm paa Hovedet og nogent Sverd i Haanden. Han begyndte derfor at fryse, eftersom Modigheden forlod ham. Da modte han en Mand, der kjorte en Vogn, og havde en fodret Skind-Frak paa. Vil du selje mig den Frak der, Bonde, sagde Styrkaar. Vig ikke, svarede Bonden, du er en Nordmand, jeg kjender dit Maal. Om jeg nu er en Nordmand, hvad vil du da, spurte Styrkaar. Jeg vilde dræbe dig, svarede Bonden, men nu treffer det sig saa ilde, at jeg ikke har noget Vaaben, som duer. Da sagde Styrkaar: om du, Bonde, ikke kan dræbe mig, skal jeg friste om jeg ej kan dræbe dig; i det samme svingede han Sverdet og hugg til ham paa Halsen, saa Hovedet gik af, tog siden Skindfrakken, kastede sig paa Hesten og reed ned til Stranden. Olaf, Kong Haralds Son, var ikke med i Land. Da han spurte sin Faders Fald, beredte han sig til at sejle bort med det tiloversblevne Folk.

(687) Viljam Bastard, Rude-Jarlen, spurte sin Frænde Kong Eadvards Dod, og dertil med, at Harald Godvinesson var tagen til Konge i England, og havde modtaget Konge-Vielse. Men Viljam meente, at han havde storre Ret til Riget i England end Harald, formedelst sit Frændskab med Kong Eadvard, derbos meente han, at skylde Harald Gjengjeld for den Forhaanelse, at han havde hævet Festemaalet med hans Datter. Af alle disse Aarsager samlede Viljam en Hær i Nordmandie, fik en Mængde Folk og tilstrækkeligt Antal Skibe. Den Dag, han reed ud af Borgen til sine Skibe og var kommen paa sin Hest, gik hans Kone til ham og vilde tale med ham. Men da han saa det, stodte han til hende med Hælen og satte Sporen for Brystet paa hende, saa den gik dybt ind: hun faldt og dode, men Jarlen reed til Skibet, og foor med

sin Hær ud til England. Der var hans Broder, Erkebiskop Otte, med ham. Da Jarlen kom til England, begyndte han at herje, og lagde Landet under sig, hvor han foor. Viljam Jarl var større og sterkere end hver anden, den største Mester i Ridderskab, en stor Hærmand, heller grum, overmaade klog, og, som man sagde, ikke videre at lide paa. Kong Harald Godvinesson tillod Olaf, Kong (688) Harald Sigurdssons Søn, at fare bort med de Folk, der vare hos ham og ikke vare faldne i Slaget, men selv tog Kong Harald med sin Hær Vejen sydover i England, thi han havde spurt, at Jarlen Viljam Bastard foor søndenfra i England med sin Hær, og lagde Landet under sig. I Følge med Kong Harald vare da hans Brødre Svein, Gyrd og Valthjof Jarl. Kong Haralds og Viljam Jarls Møde stod syd i England, ved Hestingjaport:*) der blev et stort Slag, der faldt Kong Harald, Gyrd Jarl hans Broder, og en stor Deel af hans Hær. Dette var 19 Nætter efter Kong Harald Sigurdssons Fald. Valthjof Jarl, Haralds Broder, undkom ved Flugt. Han mødte seent om Kvelden en Flok af Viljams Mænd: da de saa Valthjof Jarls Skare, flygtede de ind i en Ødeskog: det var hundrede Mand. Valthjof Jarl lod sette Ild paa Skogen og brende den op med alt hvad deri var. Dette omtaler Thorkell Skallesson i Valthjofsflokk. Viljam lod sig tage til Konge i England, og (689) sendte Bud til Valthjof Jarl, at de skulde indgaa Forliig, tilstaaende ham Grid til Mødet. Jarlen begav sig afsted med faa Mænd, men da han kom paa Heiden nordenfor Kastalabrygge, kom tvende af Kong Viljams Aarmænd imod ham med en Sveit Mænd, toge ham fangen og satte ham i Fjeter. Siden blev han halshugget, og de Engelske kalde ham en hellig Mand. Dette omtaler ogsaa Thorkell Skallesson. Viljam var siden Konge over England i 21 Aar, og hans Afkom efter ham.**)

---

*) Hos Snorre og i alle de Kongesagaer, der ere skrevne efter hans Verk, staar der Helsingjaport, aabenbart fordi Snorre selv, eller den, hvis Optegnelser han benyttede, har læst „st" i de engelske Beretninger som „ls." Stedet kaldes nemlig Hæstingas eller Hæstingaport (Hæstinga, Havnen), nu Hastings (udtalt Hæstings).

**) Her tilføjer en Afskrift et Slægtregister, som egentlig forstørstedelen er taget af den kortere Bearbeidelse af Norges Kongers Historie, der kaldes „Ættartal" eller „Fagrskinna," og sandsynligviis ikke har staaet i Snorres Originalskrift, men dog maaskee kan være tilføjet i en Afskrift, medens han endnu levede; deraf er følgende Stykke af megen Interesse:

„Harald Godvinesson havde været Konge i England halvtiende Maaned; da han faldt, og var der da ingen Mand tilbage af Godvine Jarls Efterkommere uden Toste Jarls Sønner Ketil og Skule og Gyda Haraldsdatter. Hende fik Valdemar, Konge i Holmgard, Søn af Kong Jarisleif og Dronning Ingegerd, Kong Olaf Svenskes Datter; med hende havde

(690) Olaf, Søn af Kong Harald Sigurdssøn, drog med sin Hær og Flaade bort fra England, sejlede ud fra Ravnsøre og kom om Høsten til Orknøerne, hvor man fik høre, at Maria, Kong Harald Sigurdssøns Datter, havde faaet en brad Død samme Dag og i samme Stund, hendes Fader Kong Harald var falden. Olaf blev der om Vintren, men Sommeren efter foor han øster til Norge, hvor han da blev tagen til Konge med sin Broder Magnus. Dronning Ellisiv foor vestfra over Havet med sin Stifsøn Olaf og sin Datter Ingegerd. Med Olaf fulgte da ogsaa Skule, Toste Jarls Søn, der siden blev kaldet Kongsfostre, og hans Broder Ketil Krook. De vare begge gjeve Mænd og af høj Ætt i England; begge meget forstandige; Kong Olaf havde stor Kjærlighed til dem. Ketil Krook drog nord til Haalogaland, hvor Kong Olaf skaffede ham et godt Gifte, og fra ham nedstamme mange Stormænd. Skule Kongsfostre var en dygtig Mand og saare smuk at see til, han blev Forstander for Kong Olafs Hird, talede paa Thingene, og raadede i alle Landraad med Kongen. Kong Olaf tilbød sig at ville give ham et Fylke i Norge, hvilket der tyktes ham bedst, med alle de Indtægter og Skylder, der tilkom Kongen. Skule takkede ham særdeles for hans Tilbud, men yttrede at han heller vilde bede ham om noget andet, thi, sagde han, naar Kongeskifter skee, kan det hænde, at Gaven tages tilbage. Heller, sagde han, vil jeg modtage nogle Ejendomme, der ligge nær ved de Kjøbsteder, hvor I, Herre, plejer at sidde og tage Juleveitsler. Kongen tilstod ham dette, og tilskødede ham Jorder øster ved Kongehelle, ved Oslo, ved Tunsberg, ved Borg, ved Bergen, og nord ved Nidaros: det var næsten de bedste Ejendomme paa hvert af disse Steder, og de have siden ligget under de Ættmænd, der nedstamme fra Skule. Kong Olaf gav Skule sin

---

han Kong Harald, som var gift med Kristina, Datter af Kong Inge Steinkelssøn i Sverige: deres Døttre vare Malfrid og Ingebjørg. Malfrid blev gift med Sigurd Jorsalafare, men siden var hun gift med Kong Erik Eimune i Danmark. Ingebjørg Haraldsdatter, Syster til Malfrid, blev gift med Hertug Knut Lavard, Broder til Erik Eimune, deres Børn vare Valdemar Danekonge, Kristine, Kathrine og Margrete. Valdemar Danekonge fik Sophie, Datter af Kong Valadar i Polenaland og Dronning Rikiza. Valdemars og Sophies Børn vare Kong Knut, Kong Valdemar og Dronning Rikiza. Margrete, Kong Knut Lavards Datter, var gift med Stiig Hvitaleder: deres Børn vare Nikolas og Kristine, der var gift med Kong Karl Sverkessøn: deres Søn var Kong Sverke, Fader til Kong Joan. Kong Karls Moder var Dronning Ulfhild, Datter af Haakon, Søn af Finn, Søn af Haarek i Thjotta. Ulfhild var først gift med Kong Nikolas i Danmark, og siden med Kong Inge Hallsteinssøn i Sverige. Allersidst blev hun gift med Kong Sverke Kolssøn. Dronning Rikiza (Valdemarsdatter) var gift med Kong Erik Knutssøn i Svithjod."

Frændkone Gudrun Nevsteinsdatter til Egte. Hendes Moder var Ingerid, Datter af Kong Sigurd Syr og Aasta, Kong Olaf den Helliges Moder: Ingerid var saaledes Syster til Kong Olaf den Hellige og Kong Harald. Skules og Gudruns Søn var Aasulf paa Rein, han var gift med Thora, Datter af Skofte Agmundsson, og denne Skofte var Sønneson af Thorberg Arnesson. Skules og Gudruns Datter var Ragnhild, som var gift med Orm Kyrping, hans Datter var Aasa, Moder til Bjørn Bukk. Aasulfs og Thoras Søn var Guthorm paa Rein, Fader til Baard, Fader til Kong Inge og Hertug Skule. *)

Een Vinter efter Kong Haralds Fald blev hans Liig ført vesterfra England og nord til Nidaros, hvor det blev jordet i Mariekirken, den som han selv havde ladet gjøre. Det var Alles Sagn, at Kong Harald havde været fremfor andre i Klogskab og alskens Raadsnildhed, hvad enten han skulde finde paa hastigt Raad eller langt, for sig selv eller andre; han var og den vaabendjerveste og modigste i Slag, og sejrsæl lige til sin Dødedag, saaledes som nu er skrevet; thi det er Hugen, som raader for den halve Sejr: saa siger ogsaa Thjodolf. Kong Harald var smuk af Udseende, havde et værdigt Udvortes, hans Haar og Skjegg var bleegt; han bar kort Hageskjegg og langt Overskjegg: det ene Øjenbryn stod lidt højere end det andet; hans Hænder og Fødder vare store, men vel voxne; hans (691)

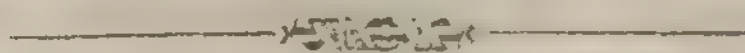
---

*) Her tilføjes i samme Afskrift ligeledes følgende vigtige Slægtregister, der egentlig tilhører „Ættartal“ eller „Fagrskinna.“

„Aasulfs og Thoras Datter var Sigrid, der var gift med Hallkell Huuk, deres Søn var Jon, Fader til Hallkell, Ragnvald og Gregorius. Guthorm paa Rein fik først Eldrid, Syster til Hallkell Huuk, deres Døttre vare Ragnrid, Ingerid og Gudrid. Ragnrid blev gift med Bjarne Byrdarsvein, deres Døttre vare Eldrid og Ingebjørg. Eldrid og Kong Magnus havde Datteren Kristine, der var gift med Reidar Sendemand. Eldrid havde før været gift med Thore Skinnfeld, deres Sønner vare Kynad og Thorgrim Klauve. Siden blev hun gift med Lagmanden i Gautland, deres Søn var Harald. Ingebjørgs Sønner vare Thorstein Skaalmald og hans Brødre. Ragnrid blev siden gift med Fredrik Kona, deres Datter var Astrid, som var Nonne. Ingerid, Datter af Guthorm paa Rein, blev gift med Guthorm Austmandsson østfra Jemteland. Guthorm paa Rein blev siden gift med Bergljot, deres Søn var Aasulf, Fader til Thorbjørg, som var gift med Eirik Gryvel og havde med ham Sønnen Aasulf. Siden blev Thorbjørg gift med Roar Kongsfrænde. Senest var Guthorm paa Rein gift med Sigrid, Datter af Thorkell og Hallkatla; denne Hallkatla var Datter af Svein Brynjulfsson, Broder til Serk i Sogn og Ingerid, Syster til Danekongen Knut den Rike (skal være „den hellige“). Sigrids og Guthorms Søn var Baard Guthormsson, der først fik Ulfhild, en Datter af Biskop Paal, men dernæst Cecilia, Datter af Kong Sigurd; deres Søn var Kong Inge.

Højdemaal er fem Alen. Han var grum mod sine Uvenner og ivrig til at refse alt hvad man gjorde imod ham; dette omtaler Thjodolf. Kong Harald var saare begjerlig efter Magt og alle Fordele; men han var og overvættes gavmild mod sine Venner, dem som han likede godt. Herom kvad ogsaa Thjodolf. Da Kong Harald faldt, var han 50 Aar gammel. Vi have ingen paalidelige Frasagn om hans allerførste Aar, førend han var 15 Aar gammel, da han var i Slaget paa Stiklestad med sin Broder Kong Olaf: siden levede han 35 Aar, og i al den Tid havde han stadigt Uro og Ufred. Kong Harald flygtede aldrig af noget Slag, men søgte ofte Udvej mod Overmagt, hvis han fik med den at gjøre; og alle, der fulgte Kong Harald i Slag eller Hærferd, sagde, at naar han var stedt i stor Fare, og det gjaldt i Hast at finde paa Raad, valgte han netop det, som alle sidenefter kunde see var det rimeligste til at hjelpe.

(692) Halldor, Søn af Brynjulf Ulvalde den Gamle, var en forstandig Mand og stor Høvding: da han hørte nogle tale om Brødrene Olaf den Hellige og Kong Harald, at der dog var stor Forskjel paa deres Sind, sagde han: jeg var i stor Yndest hos begge Brødrene, og kjendte begges Sindsbeskaffenhed: jeg har aldrig fundet to Mænd ligere i Sind; begge vare de forstandigste og vaabendjerveste Mænd, begjerlige efter Gods og Magt, herskelystne og ikke jevne i Omgang, strenge og tilbøjelige til at refse. Kong Olaf tvang Landsfolket til at antage Christendommen og den rette Tro, men refsede grumt dem, der gjorde sig døvhørte derimod: Landets Høvdinger taalte ikke hans Jevndømme og Retdømme, reiste en Hær imod ham og fældte ham paa hans eget Eje: derfor blev han hellig. Kong Harald herjede for at skaffe sig Berømmelse og Magt, tvang alt det Folk under sig, han kunde, og faldt paa en anden Konges Eje. Begge Brødrene vare i Hverdagslivet af et anstændigt og fornemt Væsen; de vare vidtbereiste og raske Mænd, og bleve deraf vidtberømte og anseede.

Magnus Haraldssøns og Olaf Haraldssøns Saga.

(693) Kong Magnus Haraldssøn raadede alene for Norge den første Vinter efter Kong Haralds Fald, men siden raadede han i to Vintre sammen med Kong Olaf, sin Broder. De vare da begge Konger i Norge, og havde Kong Magnus den nordre Deel af Landet, men

Olaf den østre. Kong Magnus havde en Søn ved Navn Haakon, han opfostredes af Steigar-Thore i Gudbrandsdalen; Haakon var den væneste Mand. Efter Kong Harald Sigurdssøns Fald paastod Svein Danekonge, at Freden mellem Nordmændene og Danerne nu var ude, og at den ikke havde været sat paa længere Tid end Harald og Svein begge vare i Live. Der skete da Udbud i begge Riger. Haralds Sønner havde Almenning ude for Norge af Folk og Skibe, men Kong Svein foor søndenfra med Danehæren. Da fore der Sendemænd mellem dem og bare Forliigsbud: Nordmændene sagde, at de enten vilde fornye det Forliig, der var sluttet mellem Kong Harald og Svein, eller slaas med Danerne strax paa Stedet. Derfor kvad man dette:

Vel værged Olaf Norge
ved Skrækkens Ord og Fredens
saaat ingen Konge
end torde Riget fordre.

Ogsaa Svein Herdisesson siger i Olafsdraapa, at den mægtige Konge i Kaupangen, hvor den hellige Første hviler, nok tør forbyde Svein sin Odel, thi den hellige Kong Olaf elsker sin Ætt, og Ulfs Søn behøver derfor ej at gjøre mindste Fordring paa Norge. Ved gode Mænds Mellemgang kom det til Stevnelag mellem Kongerne, og dette Forliigsmøde skulde være ved Kongehelle. I denne Stevne-Leding blev der sluttet Forliig mellem Kongerne og Fred mellem Landene. Forliget befæstedes derved, at Kong Olaf skulde faa Kong Sveins Datter Ingerid til Egte. Denne Fred overholdtes længe sidenefter, og Olaf sad i større Ro, end det hidtil havde været sædvanligt i Norge. Kong Magnus fik Vanhelse, Ræv-Orme-Sott; han laa i den Sott en Tidlang og døde i Nidaros, hvor han ogsaa er jordet. Han var en vensæl Konge, og hele Almuen sørgede over hans Død. Kong Olaf var da Enekonge over Norge efter (694)
sin Broder Kong Magnus's Død. Kong Olaf var stor af Vext og velvoren; det er alles Sagn, at man ej havde seet en fagrere Mand eller af et mere majestætisk Udseende. Han havde guult Haar som Silke, en smuk og hvid Hud, dejlige Øjne og veldannede Lemmer. Han var som oftest faamælt og talte ikke videre paa Thingene, men var lystig ved Øl og Drikkelag, en stor Drikkemand, vilde gjerne slaa en Snak af i god Ro, var blidmælt og fredsom saa længe hans Rige stod; Stilferdighed og Beskedenhed elskede han i alle Dele. Dette omtaler Stein Herdisesson.

Det var en gammel Skik i Norge, at Kongens Højsæde var (695)
midt paa Langpallen, og Ølet blev baaret om Ilden; men Kong Olaf lod allerførst gjøre sit Højsæde paa Højpallen, der gik tversover Stuen: han lod ogsaa først gjøre Ovnstuer og Gulvene straalægge om Vinteren saavelsom om Sommeren. I Kong Olafs Dage kom

Kjøbstæderne meget op i Norge, men nogle sattes fra først af. Kong Olaf satte Kjøbstad i Bergen; der nedsatte sig snart mange rige Mænd og der skete megen Tilsejling af Kjøbmænd fra andre Lande. Han lod der lægge Grunden til den store Christkirke, Steenkirken, men der blev lidet gjort ved den; derimod lod han fuldgjøre den gamle Christkirke, Trækirken. Kong Olaf lod sætte Myklegildet i Nidaros, og mange andre i Kjøbstæderne; for den Tid var der kun Hvirvings- (Omgangs-) Drikkelag: Hvirvingsklokken i Nidaros var da den store Boarbot, og med den ringede de til Gilde. Hvirvingsbrødrene lode opføre Margretekirken af Steen i Nidaros. I Kong Olafs Dage begyndte man ogsaa med Skytninger og Vertshuus-Drikken i Kjøbstæderne; da optog man ogsaa udenlandske Skikke, Stads og Klædessnit: man havde Pragthoser, lirkede til Benet: nogle spendte Guldringe om Fodleggene paa sig; nogle havde Dragkjortler, udskaarne for Siderne og tilsnørede med Lad, Arme, fem Alen lange og dog saa trange at man maatte drage dem paa med Haandtøjle og lirke dem op om Arlerne, høje Sko, overalt udsyede med Silke, stundom besatte med Guld. Megen anden Overdaad i
(696) Klædedragt var der og paa den Tid. Kong Olaf brugte de Hirdskikke efter udenlandske Kongers Sed, at han lod Skutilsveiner staa foran sit Bord og skjenke med Bordkar saavel for ham selv som for alle tigne Mænd, der sad ved hans Bord. Han havde og Kjertesveiner, der holdt Kjerter for Bordet, altid saa mange Kjerter, som der sad tigne Mænd til Bords. Der var og Stallare-Stolen udad fra Trapizen (Skjenkebordet), paa hvilken Stallarerne sad og andre fornemme Mænd, vendende Ansigtet ind mod Højsædet. Kong Harald derimod og de andre Konger før ham vare vante ved at drikke af Dyrshorn, bære selv Ølet fra Højsædet omkring Ilden, og drikke
(697) Skaal med den, de syntes. Dette berører Stuv Skald. Kong Olaf havde 120 Hirdmænd og 60 Gjester samt 60 Huuskarle; disse skulde fremskaffe til Kongsgaarden hvad der behøvedes, eller forrette andre Arbeider, dem som Kongen vilde. Bønderne spurte Kongen, hvorfor han havde flere Folk end Loven meldte og de forrige Konger havde haft, naar han reiste om paa de Veitsler, Bønderne gjorde for ham. Kongen svarede som saa: jeg faar ikke styrt Riget bedre end min Fader, og der staar ikke større Skræk af mig end af ham, skjønt jeg har dobbelt saa mange Folk som han havde: men hermed er det ikke min Mening at ville tynge eller undertrykke Eder.

(698) Kong Svein Ulfsson blev sotdød ti Vintre efter Haraldernes Fald. Derefter var hans Søn Harald Hein Konge i Danmark, tre Vintre, saa Knut den Hellige, Sveins anden Søn, i syv Vintre, saa Olaf, Kong Sveins tredie Søn, aatte Vintre. Olaf, Norges Konge, fik Ingerid, Svein Danekonges Datter, men Olaf, Svein

Danekonges Søn, fik Ingegerd, Kong Haralds Datter, Syster til Olaf, Norges Konge. Kong Olaf Haraldssøn blev af nogle kaldet Olaf den Kyrre, af mange Olaf Bonde, fordi han sad i Ro, og havde ingen Striid uden- eller indenlands, ligesom han heller ikke gav Andre Anledning til at herje paa hans Rige. Han havde en Søn med Thora Joansdatter, som heed Magnus: denne Dreng var overmaade smuk og haabefuld. Han voxede op i Kongens Hird.

Kong Olaf lod gjøre et Steen-Munster i Nidaros, og satte (699) det der, hvor Kong Olaf den Helliges Liig først havde været lagt i Jorden. Altaret blev sat lige over det Sted, hvor Kongens Grav havde været. Munsteret blev indviet til Christkirke, og da blev ogsaa Kong Olafs Skriin flyttet did og sat over Altaret: der skete da mange Jertegn. Sommeren efter at Kirken var bleven indviet, samme Aarsdag (27de Juli), var der en Mængde Folk tilstede; Olafsvaake-Aften (28de Juli) hændte det, at en blind Mand der fik sit Syn igjen, og selve Messedagen (29de Juli), da Skrinet og Helligdommene bleve tagne ud og baarne om, men Skrinet sat ned paa Kirkegaarden efter Skik og Brug, fik en Mand der sit Mæle, som længe havde været maallos, og sang nu Gud og den hellige Kong Olaf Lovsang med nok saa myg Tunge. For det tredie var der en Kone, som havde søgt derhen østenfra Svithjod, og lidt meget Ondt paa den Reise formedelst Blindhed; dog fortrøstede hun sig til Guds Miskund, og kom farende did til den Høitid. Hun blev ledet synløs ind i Munsteret til Messe om Dagen, men forend Tiderne vare til Ende, saa hun med begge Øjne, og var baade skarpsynet og klarøjet, men før havde hun været blind i 14 Aar. Hun drog derfra med høitidelig Glæde, lovende Gud og den hellige Kong Olaf. Det hændte sig endvidere i Nidaros, at Kong Olafs Skriin, (700) engang det blev baaret om i Stræderne, blev tungt, saaat man ikke kunde faa baaret det af Stedet. Det blev da sat ned, og Strædet brudt op, for at man kunde see, hvad der var derunder. Man fandt et Barns Liig, som havde været myrdet, og skjult der. Det blev da bragt bort, og Strædet igjen bragt i Orden, som før; da blev Skrinet baaret videre som sædvanligt.

Kong Olaf den Kyrre var en stor Ven af sin Maag Knut (701) Danekonge. De lagde Stevne mellem sig og mødtes i Elven ved Kongehelle, der hvor Kongerne plejede at mødes. Kong Knut talte da om, at han vilde, de skulde sende en Hær vester til England, saa meget som de der havde at hevne, først og fremst Kong Olaf, og saa Danekongerne. Gjør nu en af Delene, sagde Kong Knut, enten at jeg skaffer dig 60 Skibe, og du gaar som Høvding for den hele Flaade, eller at jeg bliver Høvding, og du skaffer mig 60 Skibe. Hvad I her taler, Kong Knut, behager mig vel, svarede Kong Olaf,

men her er den store Forskjel, at I Frænder have haft større Held til at vinde England med megen Hæder, som f. Ex. Kong Knut den Mægtige, saaat det lader til, at dette ligger til Eders Ætt; da derimod min Fader Kong Harald foor vester til England, fik han Bane, skjønt dog de bedste Folk vare med ham der i Landet; da mistede Norge saa mange ypperlige Mænd, at der siden ikke har været deres Mage, først og fremst slig en Formand som Kong Harald var, baade i Vid og Tapperhed: Toget var i alle Dele beredet paa det bedste, og dog gik det som I vide. Nu veed jeg godt at bedømme mig selv; hvor endnu meget mindre jeg er skikket til at være Anfører paa et saadant Tog, og derfor velger jeg, at I skulle fare, understøttet af mig. Kong Olaf skaffede da Kong Knut 60 store Skibe med ypperlig Udrustning og paalideligt Folk: han satte sine Lendermænd til Anførere for dem, og alle sagde, at han i at overlade Kong Knut denne Hær havde viist sig som en egte Stormand. Det fortælles ogsaa i Knuts Saga, hvorledes Nordmændene vare de eneste, som ikke skiltes ad, da Hæren var kommen sammen, men bleve Kong Knut lydige, medens Danerne ikke vilde bie paa Kongen. Siden fore Nordmændene tilbage til Norge med Danekongens Minde og Samtykke, og Kong Knut viiste sig ogsaa erkjendtlig imod dem, da de droge hjem, idet han gav dem Lov til at fare i Kjøbferd gjennem hans Lande og Strømme, hvor de vilde; han sendte derhos Norges Konge dyrebare Gaver for den ydede Hjelp, men blev meget vreed paa Danerne for dette, og lagde dem i store Bøder, da han kom hjem til Danmark. Enden paa altsammen blev, at Danerne selv dræbte Kong Knut, fordi de ikke kunde finde sig i hans Retdømme.

(702) Det hendte sig en Sommer, da Kong Olafs Mænd havde faret om i Landet og indsamlet hans Indtægter og Landskylder, at Kongen spurte dem ved Hjemkomsten, hvor de havde fundet den bedste Modtagelse paa Reisen. De sagde, at det var hos en Bonde etsteds i et Fylke; det er, sagde de, en gammel Mand, han veed mange Ting forud; vi have spurt ham om mange Ting, og han har sagt os Besked om alt; der er intet, vi have spurt ham om, som han ikke har givet Forklaring paa: vi troe bestemt, at han skjønner Fuglerøst. Hvor kunne I dog fare med saadant Vaas, sagde Kongen, det er en stor Dumhed at tro sligt. Ikke længe efter, da Kongen sejlede langsmed Landet igjennem nogle Sund, som han til at spørge: hvad Bygder ere her oppe i Landet? De svarede: det er netop det Fylke, Herre, vi fortalte Eder om, hvor vi bleve saa vel modtagne. Hvad er det for et Huus, sagde Kongen, som staar der oppe fra Sundet? Det Huus, sagde de, ejer hiin kloge gamle Mand, vi fortalte om. De saa en Hest gaa nærved Huset: saa

farer nu derhen, sagde Kongen, tager Hesten og dræber den. De svarede, at de ikke vilde gjøre Manden Skade. Jeg vil raade, sagde Kongen, I skal hugge Hovedet af Hesten, men passe, at Blodet ikke kommer ned paa Jorden; bærer Hesten ud paa mit Skib, og henter siden Kallen, men sig ham intet om hvad der er skeet, saa sandt I ville beholde Livet. De gjorde, som Kongen bod dem, fandt Kallen og bragte ham Kongens Erende. Da han kom til Kongen, spurte denne: hvo ejer den Gaard, du boer paa? I Herre, ejer den, og tager Leje af den, svarede den Gamle. Kongen sagde nu: siig os Vejen her foran Neset, thi du maa vel kjende den. Kallen gik ned i Baaden, og roede foran Kongeskibet. Han havde ikke roet længe, førend der kom en Kraake flyvende frem om Skibet og skreeg forfærdeligt. Bonden saa paa den. Synes du det har noget at betyde, Bonde, sagde Kongen. Ja visselig, Herre, svarede denne. Da floj en anden Kraake over Skibet, skreeg og gav sig ilde. Bonden blev nu saa ilde tilmode derved, at han glemte at roe, og slap Aaren. Du lægger saaledes meget Merke til Kraaken, Bonde, sagde Kongen, eller hvad hun siger. Ja Herre, svarede Bonden, jeg tror jeg skjønner, hvad den siger. Tredie Gang floj en Kraake; den gav sig allerverst, og lagde sig ned mod Skibet, men Bonden kastede Aarene, holdt op at roe, og reiste sig op mod Kongen. Du tager dig særdeles nær heraf, Bonde, sagde Kongen, hvad siger den nu? Bonden svarede: enten maa hun tage Fejl, eller jeg. Sig det kun, svarede Kongen. Da kvad Bonden denne Vise:

Vintergammel siger, og troer jeg det næsten,
— veed det ej nøje — at her jeg roer,
Toaarig siger over Hestehoved,
— troer jeg det ej heller — og du, Konge,
men Treaarig siger, er Tyv paa mit Fæ.

Hvad, sagde Kongen, vil du kalde mig Tyv? Det er ikke vakker Tiltale til os? Nej visselig, svarede Bonden, det er ingen vakker Tiltale, og det er heller ikke min Mening at kalde Eder Tyv, men I maa have gjort nogen Spøg med mig, thi Kraaken siger visselig, at I har min Hest her i Skibet. Efterat Kongen og Bonden nu havde samtalet en Stund, skjenkede Kongen ham gode Gaver, eftergav ham Landskylden for den Jord, han boede paa, og forærede ham Gaarden til bestandig Ejendom, foruden andre store Gaver. Kong Olaf var rundhaandet paa Gaver mod sine Mænd, og skjenkede dem alskens kostbare Stykker. Stuf Skald omtaler, hvorledes han forærede dem smukt malede Knarrer og hojbrynjede Skibe, Ringe, Hjelme, Brynjer og prægtige Klæder.

Kong Olaf Kyrre sad ofte paa sine store Gaarde i Herederne. (703)
Da han var ofter i Ranrike paa sin Gaard Haakabo, fik han en

Sot, der blev hans Død. Da havde han været Konge i Norge 26 Aar, og det var eet Aar efter Kong Haralds Fald, at han blev tagen til Konge. Hans Liig blevført nord til Nidaros og jordet ved Christkirken, den han selv havde ladet gjøre. Han var den venfæleste Konge, og Norge var under hans Regjering tiltaget meget i Rigdom og Anseelse.

Kong Magnus Barfods Saga.

(704) Magnus, Kong Olafs Søn, blev strax efter Kong Olafs Død, der i Viken, tagen til Konge over hele Norge. Men da Oplændingerne spurte Kong Olafs Død, toge de Haakon Thoresfostre, Kong Magnus's Farbroderson, til Konge. Derpaa fore Haakon og Thore nord til Throndhjem, og da de kom til Nidaros, stevnede de Orething, paa hvilket Haakon bad Bønderne at give ham Kongenavn. Dette blev ham ogsaa tilstaaet, idet Thronderne toge ham til Konge over halve Norge, saaledes som hans Fader Kong Magnus havde haft det. Haakon afskaffede for Thronderne al Landøre-Ydelse, og gav dem mange andre Rette-Boder; ligeledes fritog han dem for Julegaver. Da sluttede ogsaa alle Thronderne sig med Venskab til Kong Haakon. Nu tog Kong Haakon sig Hird, og drog siden tilbage til Oplandene, hvor han ogsaa gav Oplændingerne ganske slige Retteboder som Thronderne. De bleve da og hans fuldkomne Venner. Det blev da kvædet i Throndhjem, at den unge Haakon, som kom med Steigar-Thore, var den bedste Mand, som var fød paa Jorden, og at han siden tilbød Magnus, Olafs Søn, det halve Norge, men at Magnus vilde have det hele.

(705) Om Høsten drog Kong Magnus nord til Kaupangen (i Throndhjem), men da han kom did, tog han strax ind i Kongsgaarden, og var der til Herberge, og blev der i den første Deel af Vintren, idet han havde syv Langskibe liggende i en Vaak, der holdtes aaben i Nidelven udenfor Kongsgaarden. Men da Kong Haakon spurte, at Kong Magnus var kommen til Throndhjem, drog han fra Østlandet over Dovrefjeld til Throndhjem og ind i Kaupangen, hvor han tog sit Herberge i Skulegaarden nedenfor Clemenskirken; det var den forrige Kongsgaard. Kong Magnus syntes meget ilde om, at Kong Haakon havde givet Bønderne saa store Gaver for at gjøre sig ven-

sæl blandt dem, menende som saa, at Haakon havde bortgivet, hvad der ligesaa meget tilhørte ham, Magnus: han var meget forbittret over og tyktes at være bleven ilde behandlet af sin Frænde deri, at han nu skulde have saa langt mindre Indtægter end hans Fader eller Forfedre havde haft, men han ansaa Thore som den egentlige Ophavsmand til altsammen. Kong Haakon og Thore merkede dette, og bleve ængstelige for, hvad Kong Magnus vilde tage sig til: det forekom dem heel mistænkeligt, at han havde Langskibe paa Vandet, tjeldede og fuldt udrustede. Om Vaaren, efter Kyndelmisse, roede Kong Magnus ved Nattetid bort fra Byen med tjeldede Skibe, og Lys under Tjeldene: de lagde ud til Hevringen, og forbleve der om Natten, men gjorde store Ilde oppe i Land. Kong Haakon og de Krigsfolk, der vare i Byen, troede at dette var gjort til Sviig, og han lod blæse Krigsfolket ud paa Orene; der søgte alt Byens Folk ud til ham, og de holdt sig samlede hele Natten. Om Morgenen, da det blev lyst, og Kong Magnus saa den hele Mængde paa Orene, styrede han ud af Fjorden og syd i Gulathingslagen. Men Kong Haakon takkede Mændene for den trofaste Hjelp, de nu havde ydet ham, og gjorde sig derpaa rede til at drage øster i Viken. I Forvejen holdt han et Møde i Byen, talte der og bad Folket om dets Venskab, lovende alle til Gjengjeld sit: han sagde, at det ikke var ham ret klart, hvad hans Frænde Kong Magnus monne ville. Kong Haakon sad da til Hest, ferdig til Rejsen; alle Mand lovede ham sit oprigtige Venskab, gode Villje og Bistand, om han behøvede den, og hele Mængden fulgte ham ud til nedenunder Steenbjergene. Kong Haakon tog derpaa Vejen op til Dovrefjeld. Men idet han drog over Fjeldet, reed han om Dagen efter en Rype, der fløj op foran ham; paa denne Jagt fik han en Sygdom, der voldte hans Død, og han døde allerede der paa Fjeldet. Hans Liig blev ført nord til Kaupangen, og kom did en halv Maaned, efterat han var dragen derfra. Alt Byfolket gik hans Liig imøde, jamrende sig og de fleste grædende, thi Alle holdt saa inderligt af ham. Hans Liig blev sat ned i Christkirken, og han og Kong Magnus havde da raadet over Landet i to Vintre. Kong Haakon blev noget over 25 Aar; han er den af hele Almuen mest afholdte Høvding, som har været i Norge. Han havde gjort et Tog nord til Bjarmeland, og haft Fegtninger der, hvori han sejrede.

Om Høsten drog Kong Magnus øster til Viken, og, da Vaaren (706) kom, styrede han syd til Halland og herjede der vidt og bredt. Han brendte Viske-Dal og flere Hereder; han fik stort Bytte, og vendte siden tilbage til sit Rige. Bjørn Krepphendte omtaler dette i Magnusdraapa, og siger at han gjorde det største Hærverk i Halland.

Der var en Mand ved Navn Svein Flette, dansk af Herkomst, (707)

den største Viking og Krigsmand, meget tapper og af høj Ætt i sit Land. Han havde en Tid været hos Kong Haakon Magnussøn, og staaet i stor Yndest hos ham. Men efter Kong Haakons Frafald mistvivlede Steigar-Thore om at komme til Forliig eller i Venskab med Kong Magnus, hvis denne kom til at herske over hele Landet, fordi han tidligere havde viist sig som hans Modstander. Thore og Svein toge da det Raad, der ogsaa blev udført, at de ved Hjelp af Thores Magt og talrige Tilbængere reiste en Flok imod ham. Men eftersom Thore var gammel og tungfør, antog Svein Anførselen og Høvdingenavnet over Flokken. Flere Høvdinger forenede sig med dem, den ypperste var Egil, Søn af Aslak paa Aurland. Egil var Lendermand, og gift med Ingebjorg, Datter af Agmund Thorbergssøn, Søster til Skofte i Giske. Skjalg Erlingssøn paa Jederen var ligeledes en riig og mægtig Mand, der sluttede sig til Flokken. Dette omtaler Thorkel Hamarsskald i Magnusdraapa. Thore og Svein reiste Flokken paa Oplandene, toge derfra Vejen ned til Raumsdal og Søndmøre, og skaffede sig her Skibe,
(708) hvormed de siden droge nord til Throndhjem. Sigurd Ullstreng heed en Lendermand, Søn af Lodin Vigge-Skalle, han samlede Folk ved Ørvarbud, saasnart han fik høre om Thores Flok, og stevnede alle de Folk, han fik, til Viggen. Svein og Thore styrede ogsaa derhen med sin Styrke, holdt Slag med Sigurd, sejrede, og anrettede et stort Mandfald, men Sigurd flygtede, og begav sig til Kong Magnus. Thore og Svein droge til Kaupangen, og bleve en Tid liggende der i Fjorden, hvor en Mængde Folk kom til dem. Kong Magnus spurte disse Tidender, stevnede strax Folk sammen, og drog siden nord til Throndhjem. Da han kom ind i Fjorden, og Thore med Venner spurte dette, laa de just ved Hevringen, ferdige til at drage ud af Fjorden. Men nu roede de over til Vagnvikstranden, gik der i Land, og over ned til Thexdal i Selje-Hvervet; Thore blev baaret paa Bærebør over Fjeldet. Siden fik de sig Skibe, og fore nord til Haalogaland. Saasnart Magnus var ferdig, satte han efter dem, ud af Throndhjemsfjorden. De fore heelt nord til Bjarkø, hvor Jon og hans Søn Vidkunn flygtede bort. Thore og hans Folk ranede der alt Løsøre, men brendte Bøen og et godt Langskib, som Vidkunn ejede. Da Snekken brandt og heldte sig paa Siden, sagde Thore: meer til Styrbord, Vidkunn! Om denne
(709) Brand blev der kvædet en Vise. Jon og Vidkunn reiste Dag og Nat, indtil de mødte Kong Magnus. Svein og Thore styrede ogsaa syd fter med sin Flok, og ranede vidt og bredt paa Haalogaland. Men da de laa i den Fjord, som heder Harm, saa de Kong Magnus komme sejlende; de troede sig ikke mandsterke nok til at slaas, og roede bort, for at flygte. Thore og Egil styrede ind til Hesjetun,

men Svein roede ud til Havs: andre af Flokken roede ind i Fjorden. Kong Magnus satte efter Thore og Egil. Skibene stødte sammen just som de landede, og Thore var da i Forrummet paa sit Skib. Sigurd Ullstreng raabte til ham: er du heel (rask), Thore? Thore svarede: heel paa Hænderne, men klein paa Fødderne. Herom blev der gjort en Vise. Alle Thores og Egils Folk flygtede op paa Land, men Thore blev tagen til Fange. Egil blev ogsaa tagen til Fange, da han ikke vilde flygte fra sin Kone. Kong Magnus lod baade Thore og Egil bringe ud til Holmen Vomb. Da Thore blev ført op, vaklede han paa Fødderne, og da sagde Vidkunn: mere til Bagbord, Thore! Siden blev Thore ledet til Galgen. Da sagde han:

fire Feller vi vare,
førte een ved Styret.

Og da han kom til Galgen, sagde han: ondt Udfald have onde Raad. Derpaa blev han hængt, og da Galgetræet slog op, var han saa tung, at Halsen sledes af, og Kroppen faldt ned til Jorden. Thore var nemlig en overmaade stor Mand, baade høj og diger. Egil blev ogsaa ledet til Galgen, og da Kongens Træle skulde hænge ham, sagde han: ikke skal I hænge mig, fordi at jo enhver af Eder fortjente Galgen mere end jeg. Herom blev der og gjort en Vise. Kong Magnus sad hos, medens de bleve hængte, og var saa vreed, at ingen af hans Mænd vovede at bede om Naade for dem. Men da Egil vippede i Galgen, sagde Kongen: ilde staa gjeve Frænder dig bi! Deraf kunde man see, at Kongen vilde have været ombedet, at Egil skulde faa beholde Livet. Bjorn Krepphendte omtaler disse Begivenheder. Siden drog Kong Magnus syd til Throndhjem, (710)
lagde ind i Fjorden og refsede der haardeligen alle dem, der overbevistes om at havde deeltaget i Landraadet mod ham; nogle dræbte han, for andre brændte han deres Bo. Herom taler Bjorn Krepphendte. Svein, Harald Flettes Søn, flygtede først ud til Havs, siden til Danmark, og var der, indtil han udvirkede, at Kong Eystein, Kong Magnus's Søn, tog ham til Naade; Eystein fattede Godhed for Svein, gjorde ham til sin Skutilsvein, og holdt ham i Ære.

Kong Magnus havde nu Riget alene. Han fredede godt for (711)
Landet, og ødelagde alle Vikinger og Røvere, han var en rask og krigersk Mand, driftig, og i alle Dele ligere sin Farfader Kong Harald af Sindelag, end sin Fader. Sveinke Steinarssøn heed en Mand, der boede øster i Viken ved Elven, saare mægtig. Han havde fostret Haakon Magnussøn, førend Thore paa Steig tog ved ham, og han havde endnu ikke givet sig under Kong Magnus. Kongen lod kalde Sigurd Ullstreng til sig, og sagde ham, at han vilde sende ham for at sige Sveinke ud af Land og Kongens Ejendomme. Han

har nemlig, sagde han, endnu ikke underkastet sig os eller viist os nogen Hæder: der øster i Viken ere de tre Lendermænd Svein Bryggefot, Dag Eilifssøn og Kolbjørn Klakke, som kunne hjelpe til at skaffe os vor Ret. Jeg vidste ikke, sagde Sigurd, at der i hele Norge skulde være nogen Mand, mod hvem tre Lendermænds Hjelp behøvedes foruden min egen. Jeg vilde ikke have foreslaaet det, hvis det ej behøvedes, sagde Kongen. Nu drog da Sigurd afsted med et eneste Skib, styrede øster til Viken, og stevnede Lendermændene sammen. Siden blev der tilstevnet Thing for hele Viken, og saavel Elvebyggerne østenfra, som alle de øvrige tilkaldte. Der kom en Mængde Folk, men da Thinget var sat, maatte man endnu en Stund vente paa Sveinke. Endelig saa man en Skare Mænd komme; den var saa vel udrustet med Vaaben, at det var ligesom en Jismasse at see til; de kom alle sammen, Sveinke og de øvrige, paa Thinget og satte sig ned i en Ring; de vare alle jernklædde, saa det gloede, i alt var det fem Hundreder (600) Mand. Nu stod Sigurd op og sagde: Guds og sin Hilsen sender min Herre, Kong Magnus, Guds og sine Venner, alle Lendermænd, alle sine andre Undermænd i Riget, Storbønderne og hele Almuen, med fagre Ord og Venskabsløfte: han tilbyder alle dem sit Venskab og sin Velvillje, der ville underkaste sig ham. Han vil vise sig blid og i god Fred mod alle dem af sine Mænd, der ville tjene ham, og tilbyder sig at være Forsvar og Vern for alle Norges Mænd: J gjør vel i at modtage Kongens Ord og saadanne Tilbud godt. Da stod en Mand op i Elvegrimernes Flok, stor af Vert og overhaands før, i en loden Kappe, med en metalknappet Stok paa Armen og en stor Staalhat paa Hovedet; han sagde med en vreed Mine disse Ord: her behøves ingen Rulle, sagde Ræven, drog Harpe paa Jisen. Meer sagde han ikke, men satte sig ned igjen. Lidt efter stod Sigurd Ullstreng atter op, og tog saaledes til Orde: liden Besked paa Kongens Ord og ikke videre venskabelig faa vi af Elvegrimernes Flok; men her viser enhver sig som han er beskaffen. Jeg vil da end tydeligere fremsætte Eder Kongens Erende: naar han nu fordrer Landskylder og Leding samt al anden Rettighed af de mægtige Mænd, beder jeg enhver regne nøje efter, hvorledes han har ydet det; man unde sig selv Ære, men Kongen hans lovlige Ret, hvis hidtil noget har skortet deri. Derpaa satte han sig ned igjen. Den samme Mand, som før reiste sig op i Elvegrimernes Flok, han kastede Hatten lidt tilbage og sagde: det seer ud til Snee, Svenne, sagde Finnerne, havde Andrer (Finne-Skider) at selje, satte sig derpaa ned igjen. Lidt efter stod Sigurd igjen op, efterat han først havde talt med Lendermændene og sagt, at man ej maatte stryge med en Fjeder over et vigtigt kongeligt Erende; nu var han heel vredelig at see

til, og sagde, at det passede sig ikke at svare saa haanligt paa Kongens Bud og Erender. Han var iført en rød Skarlagens Kjortel, med en blaa kort Kappe over; han kastede Kappen af, og sagde endvidere: nu er det kommet saa vidt, at enhver maa tage sig selv i Vare, og ikke søge at spotte andre: enhver viser, hvad Mand han er; her behøve vi ej at omme os for at betegne Manden; vi have nu seet, hvad man vover at byde os, og det fik man endda taale, men verre er, at man har svaret haanligt paa Kongens Erende, og det viser sig, at enhver agter sig selv højest. En Mand heder Sveinke, Steinars Søn, han boer øster ved Elven, og Kongen vil af ham have sine rette Landskylder og Ejendomme, eller og sige ham ud af hans Land: her gjelder det nu ikke at unddrage sig eller svare med Spotteglosér, thi vi ville nok kunne maale os med ham, om han end modtager vore Ord med Foragt; det er bedre nu at vende om i Tide med Ære, end siden at lide Skjendsel for sin Trods. Derpaa satte han sig ned. Da stod Sveinke op, kastede Hatten ned bag sig, og lod Sigurd nu høre mange haanlige Ord, sigende: Putt, Putt, Skam for Hundene, at Ræve skeed i Bondens Brønd: har man hørt sligt, at en ynkelig, ermeløs Mand uden Bagskjorte vil sige mig ud af Land? Allerede før, Sigurd Uldbaand, sendtes der mig tvende af dine Skyldfolk i dette Erende, den ene hed Gille Bakrauf, den anden havde et endnu verre Navn, de vare i Huus om Natten og stal hvor de kom: hvor tør du sige mig ud af Land? Du slog ikke saa stort paa før, og du var ikke saa vigtig, da min Fostersøn Kong Haakon var i Live, og du var saa rædd for ham, naar du kom paa hans Vej, som en Muus i en Skreppe; du blev tildækket med Klæde som en Hund paa et Skib; du blev stoppet i en Sekk som Korn i en Belg, du blev jaget fra din Odel som en Ards-Gjelk af Hesteflokken, du havde ikke større Pusterum end en Oter i en Felde: tør du sige mig ud af Land? Du maa heller takke mig og prise dig lykkelig, om du slipper herfra med Livet: op alle Mand og ind paa dem. Da sprat alle hans Mænd op og gjorde stort Vaabenbrag. Svein Bryggefot og de andre Lendermænd saa da intet andet Raad i en Hast, end at faa sat Sigurd paa en Hest, og reed han da til Skogs. Enden blev, at Sveinke foor hjem til sine Gaarde, men Sigurd Ullstreng reiste Landevejen ilde tilmode nord til Throndhjem til Kong Magnus, og sagde ham, hvorledes hans Ferd var løbet af. Kongen sagde: havde du ikke nok trængt til mine Lendermænds Hjelp? Sigurd gav sig ilde over sin Ferd, sagde at han for enhver Priis vilde hevne den, og eggede Kongen meget. Kong Magnus lod da udruste fem Skibe, og saa snart han var ferdig, drog han sydover langs Landet og øster til Viken. Der tager han herlige Veitsler af sine Lendermænd.

Kongen sagde dem, at han vilde tale med Sveinke; jeg vil sige Eder, sagde han, at jeg tror han vil være Konge i Norge. De sagde, at Sveinke baade var mægtig og uvoren. Kongen farer da videre i Viken, indtil han kom udenfor Sveinkes Gaard. Hine Lendermænd bad nu om at maatte høre sig noget for, og gik først op fra Skibene; men da de kom op paa Land, saa de Sveinke komme dragende ned fra sin Gaard med en heel Hær af Folk, ypperligt udrustet. Lendermændene løfte et hvidt Fredskjold, og da Sveinke seer dette, lader han sine Folk gjøre Holdt; derpaa komme de sammen. Da sagde Kolbjørn Klakke: Kong Magnus sender dig Guds og sin Hilsen, og beder dig erindre, hvad du skylder din egen Ære og Kongens Verdighed, saaat du ikke begaar den Formastelse at stride mod Kongen. Kolbjørn bød sig til at bære Fredmaal mellem dem, og bad ham standse sine Folk. Sveinke lovede at bie; vi fore kun imod dem, sagde han, for at de ikke skulde træde vore Agre ned. Hine begave sig ned til Kongen, og sagde, at alt var overladt til ham. Min Dom er snart afsagt, sagde Kongen; han skal romme Landet og aldrig komme tilbage til Norge, saa længe jeg er Konge, dertil skal han miste all sit Gods. Er ikke det, sagde Kolbjørn, hederligere og høres bedre for andre Konger, der spør det, at du dømmer ham fra Landet, men at han dog beholder Gods nok til at kunne være hos mægtige Mænd, dog saa at han aldrig kommer tilbage, saalænge vi have hans Land: da handler du som det anstaar en Stormand: tænk over dette, og foragt ej vore Ord. Kongen svarede: han skal strax fare bort. Nu gik de atter op til Sveinke, og sige ham, at Kongen havde talt blide Ord, bedende ham at fare af Landet, og gjøre ham denne Heder, fordi han havde forbrudt sig mod ham: det er Heder for begge at unde Kongen sin Ære; tænk over det. Ja det er en anden Sag, sagde Sveinke, dersom Kongen taler blidt til os; men hvorfor skulde jeg fly fra mine Lande eller Ejendomme? nej hør mig, bedre tykkes det mig at falde paa min egen Jord, end at fly saameget som et Pileskud. Det veed jeg just ikke saa lige, sagde Kolbjørn; det er bedre at vise den bedste Høvding al sømmelig Underdanighed, end at styrte sig i Yderligheder. En brav Mand har det godt, hvor han lever, og du vil blive højt agtet hos de mægtigste Mænd, naar du har kunnet bevare din Ære mod en saadan Høvding. Hør nu vort Løfte, og foragt ikke vore Ord; vi byde os til at forestaa og troligen at vogte dine Ejendomme, samt derhos, hvis du kommer tilbage til dine Jorder, aldrig at gjelde Skat deraf, uden med din gode Villje; derfor ville vi indestaa med Liv og Gods. Slaa ikke dette Tilbud bort, og bring ikke gode Drenge i Forlegenhed. Sveinke taug stille en Stund, og sagde derpaa: forstandigt er Forslaget, men jeg har dog en Mistanke om, at man

ikke ganske har gjengivet Kongens Ord, saaledes som han yttrede dem; men alligevel skal jeg agte Eders Ord formedelst den store Velvillje, I vise mig, og jeg skal fare af Landet for et Aar, naar jeg faar beholde mine Ejendomme i Fred, efter Eders Løfte. Sig nu Kongen disse mine Ord, at jeg gjør det for Eders Skyld, ikke for hans. De gik da ned til Kongen, og sagde at Sveinke lagde alt i hans Hænder, men bad at Kongen til Gjengjeld vilde vise ham Ære; han vil, sagde de, være borte i tre Aar, og derefter komme tilbage, om det er Kongens Villje; gjør nu dette for dit Kongenavns og vor Bøns Skyld, og lad det være saa, da alt er i din Dom: vi skulle gjøre alt vort til at han ikke kommer tilbage uden med din Villje. Kongen sagde: hæderligt tale I Sagen, og for Eders Skyld skal det være saaledes som I bede om: sig ham det! De takkede Kongen med fagre Ord, og fore siden hen at finde Sveinke. De sagde ham, at Kongen havde talt venligt, og at de selv vare glade over, at det nu kunde komme til Forliig: Kongen forlangte, sagde de, at der skulde settes tre Aars Frist for din Borteværen, men om vi ej tage Fejl, saa vil det nok ikke vare saa længe, førend han merker, at han ikke kan undvære dig: du sørger bedst for din Ære ved ej at sige nej. Sveinke svarede: saa er det da vel bedst at I melder Kongen, at jeg ikke skal gjøre ham nogen Ærgrelse ved at blive her, men I maa da tage mit Gods i Varetægt. Derpaa vendte han med sine Folk tilbage, hjem paa Gaarden, og strax derefter drog han bort. Han var allerede forud belavet derpaa. Kolbjørn blev tilbage, og beredede Veitsle der for Kong Magnus, som om det var ordnet saaledes i Forvejen. Men Sveinke rider op i Gautland med alle dem af sine Mænd, han vilde have. Kongen tager Veitsler paa sine Bo, farer siden tilbage i Viken, og alt det bliver nu kaldet Kongens Ejendomme, som Sveinke har haft, men som Kolbjørn lader varetage. Efterat Kongen havde taget Veitsler i Viken, drog han nordefter, og nu var det stille en Stund. Men saasom der nu ingen Hovding er, begynder alslags Skarnsfolk at fortrædige Elvegrimerne, og Kongen seer, at Riget øster der lægges øde. Det tyktes da klart, at det rimeligste, man kunde gjøre, var at lade Sveinke tage Stødet. Kongen sendte to Gange Bud til Sveinke derom, men han kom ikke, førend Kong Magnus selv foor til Danmark. Der havde han et Møde med Kongen, og forliigedes med ham fuldstændigt, hvorpaa Sveinke drog hjem til sine Jorder og Bo, og var fra den Tid af stedse Kongens bedste og troeste Ven, og en Støtte for hans Rige der øster: deres Kjærlighed vedvarede saa længe de levede.

Kong Magnus gjorde et Krigstog fra Landet med baade meget og vakkert Folk, samt gode Skibe; han styrede med den Styrke vester (712)

over Havet, og først til Orknøerne, hvor han tog begge Jarlerne Erlend og Paal til Fange, og sendte dem begge øster til Norge, men satte sin Søn Sigurd til Hovding over Øerne, og gav ham Raadgivere. Siden drog Kong Magnus til Syderøerne, men da han kom did, begyndte han strax at herje og brende Bygden; hans Mænd dræbte Folk og røvede hvor de kom frem; Indbyggerne flygte afvejen til alle Kanter, nogle ind i Skotlandsfjordene, andre syd til Santire eller ud til Irland, nogle fik Grid og gik Kongen til Haande. Bjørn Krepphendte omtaler, hvorledes Kongen herjede
(713) Ljodhuus, Ivist, Skid, Tyrvist og Myl. Kong Magnus kom med sin Flaade til den hellige Ø, og gav der alle Mand samt deres Gods Grid og Fred. Det fortælles, at han lukkede op den lille Kolumba-Kirke, uden at gaa ind, men lukkede strax Døren i Laas, sigende at herefter ingen skulde understaa sig at gaa ind i den Kirke, samt at dette siden altid har været overholdt. Derpaa drog Kong Magnus med sin Flaade til Iil, og herjede og brendte der. Men da han havde vundet det Land, foor han syd forbi Santire, herjede der til begge Sider, baade paa Irland og Skotland, og foor med Hærskjold heelt syd til Man, hvor han herjede som andensteds. Bjørn Krepphendte omtaler dette, hvorledes han herjede paa den slette Sandø, paa Iil, Santire og Man. Lagmand heed Gudrød Sydrøkonges Søn, han var sat til Landvern paa Norderøerne. Men da Kong Magnus kom til Syderøerne med sin Hær, flygtede Lagmand bort snart her, snart der paa Øerne; tilsidst toge dog Kong Magnus's Mænd ham til Fange med hans Skibsmandskab, idet han vilde flygte ud til Irland. Kongen lod sætte ham i Jern
(714) og bevogte. Dette omtaler Bjørn Krepphendte. Siden styrede Kong Magnus til Bretland. Men da han kom til Angelsø-Sund, kom en Hær ham imøde, anført af tvende Jarler, Huge den Prude og Huge den Digre: de lagde strax til Striid, og det blev en haard Kamp. Kong Magnus skød med Bue, men Huge Prude var brynjet fra Top til Taa uden noget andet bart Sted end Øjnene. Kong Magnus, og en Mand fra Haalogaland, der stod ved Kongens Side, skød hver sin Piil paa een Gang imod ham: den ene Piil traf Næseskjermen paa Hjelmen, saaat den lagde sig til Siden, men den anden kom lige i Øjet paa Jarlen, og fløj tvers igjennem Hovedet: dette Skud tilskrives Kongen. Der faldt Huge Jarl, men siden flygtede Breterne, efter at have mistet mange Folk. Dette omtaler Bjørn Krepphendte. I dette Slag sejrede Kong Magnus, og derefter tilegnede han sig Angels-Ø, ligesom de forrige Konger i Norge havde tilegnet sig Herredømmet saa langt mod Syden. Angels-Ø er Trediedelen af Bretland. Efter dette Slag vendte Kong Magnus tilbage med sin Flaade, og styrede først til Skotland. Da

fore der Mænd mellem ham og Mælkolm Skotekonge, og de gjorde det Forliig mellem sig, at Norges Konge skulde faa til Eje alle de Øer, der ligge vestenfor Skotland, og mellem hvilke og Fastlandet man kunde fare paa et styrefast Skib. Men da Kong Magnus kom søndenfra til Santire, lod han drage en Skude over Santires-Eid, og legge Styret i Lag; selv satte Kongen sig i Løftingen og holdt i Hjelmevolen (Styrestangen); tilegnende sig derved alt det Land, der da laa til Bagbord. Santire er et stort Land, bedre end den bedste Ø i Syderøerne undtagen Man; mellem Santire og Fastlandet i Skotland er der et smalt Eid, over hvilket der ofte drages Lang-skibe. Kong Magnus var om Vinteren i Syderøerne, men imidler- (715)
tid roede hans Mænd om i alle Skotlands Fjorde og indenfor alle Øer baade bebyggede og ubebyggede, og tilegnede Norges Konge alle Lande vestenfor Skotland.

Kong Magnus fik til Hustru for sin Søn Sigurd Bjadmynja, Datter af Irekongen Muriartak Thjalvesson, gav ham Kongenavn og overgav ham til sin Frænde Haakon Paalssons Varetægt. Si-denefter om Sommeren vendte Kong Magnus tilbage til Norge med sin Flaade. Erlend Jarl blev sottdød i Nidaros, og er jordet der, men Paal Jarl i Bergen.

Skofte, Søn af Agmund Thorbergsson, var en anseet Lender-mand, og boede i Giske paa Søndmøre: han var gift med Gudrun, Datter af Thord Folesson, der bar Kong Olafs Merke paa Stikle-stad, da han faldt: deres Børn vare Agmund, Finn, Thord og Thora, der var gift med Aasulf Skulesson. Skoftes og Gudruns Sønner vare i deres Opvert de haabefuldeste og vennesæleste Mænd.

Steinkell Sviakonge døde nær ved Haraldernes Fald. Haakon (716)
heed den Konge, der næstefter Steinkell herskede i Svithjod. Siden var Inge, Steinkells Søn, Konge, god og mægtig, og større og sterkere end de fleste: han var Konge i Svithjod paa den Tid Mag-nus var Konge over Norge. Kong Magnus paastod, at det fra gammel Tid havde været Grændsen mellem Landene, at først Gaut-Elven havde skillet mellem Norges Konges og Sviakongens Rige, siden Væneren indtil Vermeland; og følgelig paastod Magnus at eje hele den Bygd, der laa vestenfor Væneren lige til Vermeland, det er søndre Dal, nordre Dal, Vear og Vardynjar, og alle de Marker, som der ligge til; men dette havde da i lang Tid ligget under Sviakongens Velde, og til Vestre-Gautland hvad Skylder angik; men Markemændene vilde da som før være under Sviakon-gen. Magnus reed op fra Viken ind i Gautland med en stor og vakker Hær; da han kom i Markbygderne, herjede og brendte han, og foor saaledes over alle Bygder; Folket gik under ham og tilsvor ham Lydighed. Da han kom op til Vandet Væner, leed det ud paa

Høsten. Da fore de ud i Kvaldensø, gjorde der en Borg af Tørv, og Tømmer og grove et Dige derom. Da dette Virke var gjort, førtes dertil Madvarer og andre Sager, der behovedes; til Besætning efterlod Kongen tre Hundreder (360) Mand, udsøgt Folk, med Finn Skoftesøn og Sigurd Ullstreng til Hovdinger. Selv vendte
(717) Kongen tilbage, ned til Viken. Da Sviakongen spurte dette, drog han Folk sammen, og der gik Ord om, at han vilde ride ned mod Nordmændene, men det trak sig i Langdrag dermed, og Nordmændene kvad:

Inge Bred-Laar længe
ligger og føler og nøler.

Men da Isen lagde sig paa Væneren, da reed Kong Inge ned, og havde 30 Hundreder (3600) Mand. Han sendte Bud til de Nordmænd, der sad i Borgen, at de skulde faa drage bort med alt det Bytte, de havde taget, og tilbage til Norge. Men da Sendemændene fremforte for dem disse Kongens Ord, svarede Sigurd Ullstreng som saa, at Kong Inge fik nok prove noget andet, end at vise dem bort som en Hjord i en Hage, og at han forst maatte gange noget nærmere. Sendemændene bragte Kongen dette Svar. Siden reed Kong Inge ud i Øen med hele Hæren, og sendte nu anden Gang Bud til Nordmændene, at de skulde fare bort, beholdende sine Vaaben, Klæder og Heste, men efterlade alt ranet Gods og Klæde: ogsaa hertil sagde de Nej. Da lod Kongen Borgen angribe, og der verledes Skud fra begge Sider. Kongen lod nu fremskaffe Steen og Tommer, og fylde Diget, siden lod han tage Ankere og gjore fast ved lange Aaser, samt derpaa hage op paa Tommerveggen, hvorefter mange Mænd toge fat, og droge Veggen isønder; endvidere blev der gjort store Baal, og skudt luende Brande paa dem. Da bade Nordmændene om Grid. Men Kongen sagde, at nu skulde de gaa ud vaabenløse og kappeløse. Og idet de gik ud, fik hver af dem et Slag af en Lime. Efter denne Medfart fore de bort, og hjem til Norge, men alle Markemændene gave sig atter under Kong Inge. Sigurd og hans Feller begave sig til Kong Magnus, og fortalte ham hvor ilde det var gaaet dem. Og saasnart Isene løstes om Vaaren, foor Kong Magnus med en stor Hær øster til Elven, styrede op ad den østre Kvisl, og herjede alt
(718) hvad der laa i Sviakongens Velde. Da han kom op til Forerne, gik han og hans Mænd op paa Land fra Skibene: men da de kom over en Aa, som der rinder, modte de en Hær af Gauter. Der stod et Slag; Nordmændene bleve overmandede, og drevne paa Flugt, og mange af dem bleve dræbte ved en Fos. Kong Magnus flygtede, men Gauterne forfulgte dem, og dræbte alle dem de kunde. Kong Magnus var let at kjende, saa hej en Mand, med

en rød Trøje over Brynjen, og silkeblegt Haar, der faldt ned bag paa Skuldrene. Paa den ene Side af Kongen reed Agmund Skoftesson, han var ogsaa en meget høj og smuk Mand. Han sagde: giv mig din Trøje, Konge. Hvad skal du med den, sagde Kongen. Jeg vil gjerne have den, sagde Agmund, du har før givet mig større Gaver. Egnen var saaledes beskaffen, at der mangesteds var store Sletter, hvor Gauterne og Nordmændene godt kunde see hinanden, men saa kom der sommesteds Klever og Kjærr imellem, og hindrede dem fra at see til hinanden: her gav Kongen Trøjen til Agmund, som strax tog den paa. Siden reed de ud paa de aabne Sletter, og her tog Agmund med sine Mænd Vejen ganske til Siden, bort fra Kongen. Da Gauterne saae det, troede de, at han var Kongen og rede alle efter ham, men Kongen reed sin Vej ned til Skibene. Agmund frelste sig kun med Nød og Neppe, men kom dog i god Behold til Skibene. Siden styrede Kong Magnus ned ad Aaen, og derfra nord i Viken.

Da Kong Magnus var øster i Viken, kom der en Mand til ham (719) ved Navn Giffard, valsk (fransk) af Herkomst, sagde at han var en god Ridder, og bød sig til Tjeneste hos Kong Magnus, sigende at have hørt, at Kongen var en mægtig Hersker. Kongen tog godt imod ham. Kong Magnus rustede sig da til at fare op i Gautland, fordi han gjorde Paastand paa at herske der, og sagde at han maatte gjengjelde Gauterne den Skam og Skade, han tyktes at have lidt af dem om Vaaren. Han havde nu en stor Hær, og alle Vestgauterne underkastede sig ham i de nordligste Bygder. Siden satte han sig ved Landemæret, lod sine Folk slaa Tjeld, og agtede at ride op. Det spurte Kong Inge, samlede Folk, og stevnede mod Kong Magnus. Da Kong Magnus fik Nys om hans Ferd, bade Høvdingerne ham indstændigt om at vende tilbage, men det vilde Kongen ikke paa nogen Maade, og drog imod Sviakongen ved Nattetide, førend denne ventede det. De stødte sammen paa det Sted, som heder Foxerne. Da Kongen ordnede sin Hær, spurte han: hvor er Giffard? Men han fandtes ingensteds. Da sagde Kongen:

Vil han vor Flok ej fylde,
fjeler han sig, Ridderen velske?

Dette optog en Skald, der var med Kongen, og kvad en Vise om, at, da Kongen spurte efter Giffard just som Striden skulde begynde, var han endnu ikke kommen, men nølede paa sin røde Hest. Visen endte med Kongens Ord:

vil han vor Flok ej fylde,
fjeler sig, Ridderen velske.

Der blev et stort Mandfald, men Striden endtes saaledes, at der laa en Mængde efter af Sviarne, men Kong Inge frelste sig ved

Flugten, og Kong Magnus vandt en stor Sejr. Da kom Giffard ridende ned fra Landet, og blev ikke vel omtalt, fordi han ej havde været med i Slaget. Siden drog han bort og vester til England; Overreisen var haard, og Giffard laa fordetmeste. Da en islandsk Mand, ved Navn Eldjarn, skulde til at øse, og saa hvor Giffard laa, kvad han en Vise, hvori han bad ham at vise sig som en rask Karl, og ikke at ligge og duse, men tage sin Torn med Øsningen, som de andre. Men da de kom vester til England, sagde han, at Nordmændene havde gjort Nidvise om ham; der blev da stevnet Møde, Greven kom, og Sagen blev ham forebragt. Greven sagde, at han endnu kun var lidet vant ved at dømme mellem Folk, da han var ung og først nylig havde faaet Befalingen, men at han af alle mulige Ting allermindst forstod sig paa Kvad og Skaldskab. Dog, sagde han, lad os høre det. Eldjarn kvad da en Vise, hvori det heed, at i det haarde Slag paa Forerne drev Giffard Fjenden paa Flugten, medens de andre skjulede sig, og at Giffard under Kampens Brag slog Gauterne ihjel. Jeg forstaar mig kun lidet paa Skaldskab, sagde Greven, men saa meget kan jeg dog høre, at dette er Roos og ikke Nid. Giffard kunde ikke svare noget dertil, men syntes dog at det var Spot.

(720) Sommeren efter blev der lagt Stevne mellem Kongerne i Elven ved Kongehelle; der kom Kong Magnus, Inge Sviakonge, og Eirik Sveinsson, Danekongen. Den Stevne var bunden med Grider. Da Thinget var sat, gik Kongerne frem paa Vollen, et Stykke fra de andre, og taltes ved en liden Stund; derpaa vendte de tilbage til sine Mænd, og Forliget blev da saaledes gjort, at enhver af dem skulde have det Rige, hans Forfedre havde haft; hver af Kongerne skulde bøde sine Mænd de lidte Tab i Ran og Mandskade, og derpaa jevne mellem sig. Magnus skulde egte Margrete, Kong Inges Datter; hun blev siden kaldet Fredkolla. Dette bekjendtgjorde de nu for sine Mænd, og i en kort Stund bleve de fra de største Uvenner til de bedste Venner. Det var et almindeligt Sagn, at man ikke havde seet høvdingligere Mænd end dem alle tre. Kong Inge var den højeste og føreste, og tyktes at være den ærverdigste; Kong Magnus tyktes at være den kraftigste og raskeste, men Kong Eirik var den fagreste; alle tre vare smukke, store, gjæv udseende og ordsnille Mænd. Efterat dette var udrettet, skiltes de ad.

(721) Kong Magnus fik Margrete til Egte, saaledes som det ovenfor er skrevet; hun blev sendt østerfra Svithjod til Norge med et prægtigt Følge. Kong Magnus havde dog allerede nogle Børn, hvis Navne ere disse: Eystein, hans Moder var af ringe Stand; Sigurd, et Aar yngre, hans Moder heed Thora; Olaf heed den tredje, meget yngre end hine; hans Moder var Sigrid, Datter af Saxe i

Viken, en anseet Mand i Throndhjem, hun var Kongens Frille. Der siges, at da Kong Magnus kom hjem fra Vesterviking, havde han mestendeels de Skikke og den Klædedragt, der var brugelig i Vesterlandene, saa og mange af hans Mænd; de gik barleggede paa Gaden, med stutte Kjortler og Kapper; derfor kaldte man ham Magnus Barføtt eller Barbein. Nogle kaldte ham Magnus den Høje, nogle Styrjaldar (Krigstids-) Magnus. Han var ualmindeligt høj; i Mariekirken i Kaupangen, som Kong Harald havde ladet gjøre, var der gjort et Merke paa hans Højde; paa Nord-Døren var der nemlig indhugget i Stenen tre Kors, det ene Haralds Højde, det andet Olafs, det tredie Magnus's, saaledes at Korset for hver var sat der, hvor det faldt dem bekvemmest at kysse. Haralds Kors var øverst, Magnus's lavest, og Olafs midt imellem dem, lige langt fra begge. Der er en Vise, som siges at være digtet af Kong Magnus til Kejserens Datter, og hvori det heder, at Mathilde gjør ham Smerte og volder ham søvnløse Nætter. Han kvad en Vise til, hvori han klager sin Sorg over aldrig at skulle møde sin Pige. Men da Kong Magnus havde spurt, at Kejserens Datter havde talt venligt om ham og sagt, at en saadan Mand tyktes hende et passende Giftermaal, kvad han endnu en Vise, hvori han tilkjendegav sin Glæde.

Skofte Agmundsson kom i Uenighed med Kong Magnus; de (722)
tvistede nemlig om en Arv efter en afdød Mand; Skofte vilde ikke udlevere den, men Kongen fordrede den med saadan Heftighed, at det nær var kommet til Voldsomheder. Mange Stevner bleve holdte i denne Sag, og Skofte gav det Raad, at de aldrig skulde paa een Gang alle sammen vove sig i Kongens Vold: det, sagde han, vilde være det sikreste. Da Skofte var hos Kongen, erindrede han ham om, at der var nær Frændskab mellem Kongen og ham, og at han altid havde været en kjær Ven af Kongen og hans Fader, samt at dette Venskab aldrig rokkedes; endvidere, at man jo nok kunde skjønne, at han var saa fornuftig, ikke at ville trætte om denne Sag med Kongen, hvis han ej havde Ret; men, sagde han, deri slægter jeg paa mine Forældre, at jeg forsvarer min Ret mod enhver, uden at gjøre nogen Forskjel. Men Kongen var den samme, og hans Sind blev ikke mygere ved slige Taler. Derpaa reiste Skofte hjem. Nu begav Finn Skoftesson sig til Kongen, talte med ham, og bad (723)
ham om at lade dem nyde Ret i denne Sag. Men Kongen svarede vredeligen og stridt. Da sagde Finn: jeg troede virkelig andet om Eder, Konge, end at I vilde negte mig Lov og Ret, da jeg blev siddende i Kvaldensø, medens faa andre af dine Venner vilde indlade sig derpaa, og sagde, som sandt var, at de, som der sad, vare priisgivne og dømte til Døden, hvis Kong Inge ej havde viist

større Ædelmodighed mod os, end I havde viist Omhyggelighed; og endda ville vel mange finde, at vi der have lidt Beskjæmmelse; dog skulde vi ikke sige noget derom, naar det bare blev paaskjønnet. Kongens Sind forandredes dog ikke ved slige Taler, og Finn reiste
(724) hjem. Nu begav Agmund Skoftesson sig til Kongen, og da han kom for ham, frembar han sit Ærende, og bad Kongen om at lade dem nyde Ret. Kongen sagde, at Retten var paa hans Side, og at de vare uhørt dristige. Da sagde Agmund: det kan gjerne være, Konge, at du, som den mægtigste, kan faa dette sat igjennem, at gjøre os Uret, men det viser sig da her, at Ordsproget er sandt, som siger, at de fleste lønne det ilde eller slet ikke, at man frelser deres Liv. Jeg vil derhos og sige dig, at jeg aldrig herefter skal komme i din Tjeneste, og heller ikke min Fader eller nogen af mine Brødre, om jeg maa raade. Agmund reiste hjem, og de saaes al-
(725) drig siden. Men Skofte Agmundsson beredede sig Vaaren efter til at drage bort fra Landet; de havde fem Langskibe, alle vel udrustede, og i denne Ferd deeltoge ogsaa hans Sønner Agmund, Finn og Thord. De bleve temmelig seent ferdige med Tilberedelserne, og droge om Høsten til Flæmingeland, hvor de vare om Vintren. Tidligt om Vaaren sejlede de til Valland, og vare der om Sommeren. Derpaa sejlede de ud om Njorvesund, og om Høsten til Rom: der døde Skofte. Alle Sønnerne døde og i denne Ferd. Thord levede længst; han døde paa Sikel-Ø. Det er et almindeligt Sagn, at Skofte er den første Nordmand, der har sejlet gjennem Njorvesund. Denne Ferd blev derfor meget berømt.

(726) Det tildrog sig i Kaupangen, der hvor Kong Olaf hviler, at der blev ildløs i nogle Huse i Byen, og Branden greeb om sig. Da blev Kong Olafs Skriin baaret ud af Kirken, og sat imod Ilden. Siden løb en ubetænksom og uvittig Mand til, slog Skrinet og truede den hellige Mand, sigende at hele Byen vilde brende op, hvis han ikke hjalp dem med sine Bønner, baade Kirken og andre Huse. Nu lod den almægtige Gud Kirkens Brand forebygges, men den uvittige Mand sendte han Ojenverk strax efter om Natten, og han laa lige til den hellige Kong Olaf bad om Miskund for ham til den almægtige Gud, og han helbrededes i selvsamme Kirke.
(727) Ligeledes begav det sig i Kaupangen, at en Kone blev ført til det Sted, hvor den hellige Olaf hviler; hun var saa forvoren, at hun ganske var krympet sammen, og hendes Fødder laa bøjede op mod Laarene. Og da hun var idelig i Bøn, og grædende havde paakaldt ham, helbredede han hendes Vanhelse, saaat Fødder og Legge og andre Lemmer rettede sig ud af deres Bøjninger, og hvert Led og hver Lem siden fik sin fulde Førlighed; forhen kunde hun ikke engang krybe did, men nu gik hun frisk og glad derfra til sit Hjem.

Kong Magnus gjorde et Krigstog fra Landet med en stor Hær; (728)
da havde han været Konge over Norge i ni Aar. Han styrede vest over Havet, og havde det bedste Krigsfolk, man kunde faa i Norge. Ham fulgte alle de mægtige Mænd i Landet, Sigurd Ranesson og hans Broder Ulf, Vidkunn Jonssøn, Dag Eilifsson, Serk af Sogn, Eivind Alboge, Kongens Stallare, og mange andre Stormænd. Med hele denne Hær drog Kongen øster til Orknøerne, og havde derfra med sig Erlend Jarls Sønner Magnus og Erling. Derpaa sejlede han til Syderøerne, og da han laa ved Skotland, løb Magnus Erlendsson om Natten op af Kongens Skib og svømmede til Land, foor siden op i Skogen, og kom frem i Skotekongens Hird. Kong Magnus styrede nu med Flaaden til Irland og herjede der. Her kom Kong Muriartak til ham med Hjelpetropper, og de vandt meget af Landet, Dublin og Dublin-Skire. Kong Magnus var om Vintren oppe i Kunkara [1]) med Kong Muriartak, men satte sine Mænd til at gæte det Land, han for havde vundet. Men da Vaaren kom, droge Kongerne med sin Hær vester lige til Uladstir; holdt der mange Slag, og havde vundet den meste Deel af Uladstir, da Muriartak drog hjem til Kunkara. Kong Magnus gjorde da (729)
sine Skibe ferdige, for at drage øster til Norge, men satte sine Mænd til Landevern i Dublin. Han laa med hele Flaaden ved Uladstir, og de vare sejlferdige. De tyktes at behøve Strandhugg, og Kong Magnus sendte derfor sine Mænd med Bud til Kong Muriartak, at han skulde sende dem Strandhugg, og nævnte Dagen, naar de skulde komme, hvis Sendemændene vare i god Behold, nemlig Dagen næst før Bartholomæusmesse. Men før Messedags-Aftenen vare de endnu ikke komne; og selve Messedagen, da Solen randt paa Masterne, gik Kong Magnus i Land og op fra Skibene med den meste Deel af sine Folk, for at lede efter sine Mænd og Strandhugget. Vejret var vindløst og Solskin. Vejen laa over Myrer og Sumpe, hvorover der var lagt Kløpper, men Kjærr-Skog paa begge Sider af Vejen. Da de kom et Stykke frem, var der foran dem en temmelig høj Bakke, hvorfra de kunde see langt til alle Kanter. De saa en stor Støvsky oppe i Landet, og talte nu imellem sig om, hvad dette kunde være, og om det ikke var en Hær af Irer; andre sagde, at det kun var deres egne Mænd, der kom med Strandhugget. De gjorde da Holdt. Eivind Alboge sagde nu: Herre, hvad mener I om denne Ferd? Man finder at du farer uforsigtigt, thi du veed, at Irerne ere sviigagtige; nu maa I finde paa et godt

[1]) I Haandskrifterne staar der urigtigt „Kunnaktir" (Connaught), der ej vedkom Muriartak; her menes hans Borg Kinkara eller Kunkara.

Raad for Eders Hær. Kongen sagde: lader os fylke vor Hær, og være beredte, om dette skulde være Sviig. Der blev da fylket, og Kongen og Eivind gik foran Fylkingen. Kong Magnus havde en Hjelm paa Hovedet, og et rødt Skjold, hvorpaa der med Guld var lagt en Løve; han var omgjordet med Sverdet Leggbiit, det skarpeste Sverd, med Tandhjalt og Middelkavle omvunden med Guld; i Haanden havde han en Kesje, og en rød Silketrøje over Skjorten, paa hvilken der baade for og bag var indsyet en Løve af guul Silke: alle sagde at de ikke havde seet nogen mere kjekt og krigersk udseende Mand. Eivind Alboge havde ogsaa en rød Silketrøje, ganske saaledes beskaffen som Kongens; han var ogsaa stor og smuk, og af
(730) et meget krigersk Udvortes. Da Støvskyen nærmede sig, saa de at det var deres egne Mænd, der kom med Strandhugget, som Irekongen havde sendt dem, og han holdt saaledes godt sine Løfter til Kong Magnus. De vendte derfor tilbage for at begive sig ned til Skibene: dette var ved Middagstid. Men da de kom ud paa Myrene, gik det seent for dem at komme over Sumpen, og da brød en Hær af Irer frem fra hver Skogspids allevegne, og begyndte strax at stride; men Nordmændene fore adspredt og klyngeviis, og i kort Tid faldt derfor mange af dem. Da sagde Eivind til Kongen: vort Folk er uheldigt stedt: vi maa i Hast see til at finde paa et godt Raad. Kongen sagde: lad blæse Hærblæst, at alt Folket skal samle sig under Merket, og det som allerede er her, skal slutte Skjoldborg; siden ville vi drage os langsomt bort ud over Myrene, og naar vi da ere komne paa Slettelandet, er der ingen Fare længer. Irerne skød djerveligen, men faldt ogsaa i Mængdeviis; dog for hver som faldt, kom der altid to i Stedet. Da Kongen var kommen til det næste Dige, hvor der især var slemt at komme frem, og Overgang kun paa faa Steder, faldt mange af Nordmændene. Da kaldte Kongen paa Thorgrim Skinnhuva, sin Lendermand, fra Oplandene, og bød ham at fare over Diget med sin Sveit; vi, sagde han, skal imidlertid holde Fjenderne borte, saaat I ingen Skade lide; siden skulle I fare op paa den Holm, som der er, og skyde paa dem, medens vi fare over Diget, thi I ere gode Bueskytter. Men da Thorgrim og hans Mænd kom over Diget, kastede de Skjoldene paa Ryggen, og løb ned til Skibene. Da Kongen saa det, sagde han: skammeligt forlader du din Konge, uklogt handlede jeg, da jeg gjorde dig til Lendermand, men Sigurd Hund utlæg: aldrig vilde han have baaret sig saaledes ad! Kong Magnus fik et Saar, han blev nemlig stukket med en Kesje gjennem begge Laarene ovenfor Knæet. Kongen greeb Skaftet mellem sine Fødder, brød det over og sagde: saaledes bryde vi enhver Sperrelegg, Svenne! gaar vel frem, med mig har det ingen Nød. Men lidt efter fik Kong Magnus et Hugg

paa Halsen af en Sparthe, og det var hans Banesaar. Da flygtede de, som vare efter. Vidkunn Jonssøn dræbte strax den Mand, som havde givet Kongen Banesaar, og flygtede siden: han havde selv tre Saar, og bragte Sverdet Leggbiit og Kongens Merke ned til Skibene. De tre sidste, som flygtede, vare Vidkunn, Sigurd Ranessøn og Dag Eilifssøn. Med Kong Magnus faldt der Eivind Alboge, Ulf Ranessøn og mange andre Stormænd; der faldt mange af Nordmændene, men endnu langt flere af Irerne. De Nordmænd, der undkom, fore bort strax om Høsten. Erling, Erlend Jarls Søn, faldt i Irland med Kong Magnus. De, der flygtede fra Irland, kom til Orknøerne, og da Sigurd spurte sin Faders, Kong Magnus's Fald, gav han sig strax i Følge med dem, efterladende Irekongens Datter. De fore samme Høst tilbage til Norge med hele Hæren.

Kong Magnus var Konge i Norge ti Aar, og var der i (731)
hans Dage god Fred indenlands, men Folket havde det meget besværligt med de mange Ledingsferder. Kong Magnus var meget vensæl blandt sine egne Mænd, men Bønderne fandt ham haard. Man fortæller, at naar hans Venner talte om, at han ofte foor uforsigtigt frem paa sine Krigstog udenlands, skal han have svaret: efter Berømmelse skal en Konge stræbe, ikke efter et langt Liv. Kong Magnus var nær ved tredive Aar, da han faldt. Vidkunn flygtede ikke, førend han havde dræbt den Mand, der var Kong Magnus's Banemand, og for den Sags Skyld toge Kong Magnus's Sønner ham i den største Kjærlighed.

Saga om Kong Sigurd Jorsala-Farer, og hans Brødre, Kong Eystein og Kong Olaf.

Efter Kong Magnus Barfots Fald toge hans Sønner Eystein, (732)
Sigurd og Olaf Kongedom i Norge. Eystein fik den nordre Deel af Landet, men Sigurd den søndre. Kong Olaf var kun 4 eller 5 Aar gammel, og de to andre bestyrede derfor den Trediedeel, der tilfaldt ham. Da Kong Sigurd blev tagen til Konge, var han 13 eller 14 Aar gammel, men Eystein var et Aar ældre.

Da Kong Magnus's Sønner vare tagne til Konger, kom de

Mænd tilbage, der havde været med Skofte Agmundsson; nogle fra Jorsalaland, andre fra Myklegaard; de havde indlagt sig stor Berømmelse, og kunde fortælle mangt og meget. Ved at høre alle disse Nyheder fik en Mængde Mennesker i Norge Lyst til at gjøre en saadan Ferd; det blev og sagt, at i Myklegaard fik Nordmændene, de som vilde tage Tjeneste, fuldtop af Gods. Kongens Mænd bade da, at een af dem, enten Eystein eller Sigurd, skulde fare og være i Spidsen for det Folk, der drog ud. Kongerne samtykkede deri, og beredede Ferden paa fælles Bekostning. I denne Ferd deeltoge mange mægtige Mænd, baade Lendermænd og Bønder. Da alt var ferdigt til Toget, blev det bestemt, at Sigurd skulde fare, men Eystein raade over Landet paa begges Vegne.

(733) Een Vinter eller to efter Kong Magnus Barfots Fald kom Haakon, Paal Jarls Søn, vestenfra Orknøerne. Kongerne gave ham Jarldom og Herredømme i Orknøerne, saaledes som Jarlerne havde haft det før ham, hans Fader Paal Jarl, eller hans Faderbroder Erlend. Haakon Jarl vendte strax efter tilbage til Orknøerne.

(734) Fire Vintre efter Kong Magnus's Fald drog Kong Sigurd med sin Flaade fra Norge. Han havde 60 Skibe, og dette bevidnes af Skalden Thorarin Stuttfeld. Kong Sigurd sejlede om Høsten til England, hvor dengang Henrik, Søn af Viljam Bastard, var Konge. Sigurd var der om Vintren. Dette bevidner Einar Skulesson. Om Vaaren styrede Kong Sigurd med sin Flaade vester til Valland, og kom om Høsten frem ude i Galizieland, hvor han tilbragte den
(735) anden Vinter. Dette omtaler ligeledes Einar Skulesson, sigende, at Kongen tilbragte den anden Vinter i Jakobsland, og gjengjeldte Jarlen hans Uordholdenhed. Hermed hang det saaledes sammen: den Jarl, der raadede for Landet, gjorde den Overeenskomst med Kong Sigurd, at Jarlen skulde sette Torg for Kong Sigurd og hans Mænd til Indkjøb af Mad hele Vinteren, men det overholdtes ikke længer end til Julen, og det blev da ondt for Mad, thi Landet er skarpt og et daarligt Madland. Da drog Sigurd med meget Folk til det Kastell, Jarlen havde; Jarlen flygtede bort, da han havde faa Folk, men Kong Sigurd tog der et stort Forraad af Mad og meget andet Hærfang, og lod det føre til sine Skibe; siden drog han bort, og foor vester foran Spanien. Da Sigurd saaledes sejlede forbi Spanien, bar det saaledes til, at nogle Vikinger, der fore om paa Fangst efter Gods, kom imod ham med en Galejflaade. Kong Sigurd lagde til Striid med dem — dette var hans første Slag med hedenske Mænd — og vandt 8 af Galejerne. Dette omtaler Skalden Halldor Skvaldre. Siden styrede Kong Sigurd til det Kastell, som heder Sintre, og holdt der det andet Slag. Dette Kastell ligger i Spanien. Besætningen var Hednin-

ger, som derfra herjede paa de Christne. Kongen dræbte der alle dem, der ej vilde lade sig christne, og tog meget Gods. Dette omtaler Halldor Skvaldre. Derefter styrede Kong Sigurd med Flaaden til Lissabon, der er en stor Borg i Spanien, halv christen og halv hedensk; der er Skillet mellem det christne Spanien og det hedenske Spanien, og alle de Hereder, som ligge vestenfor, ere hedenske. Der holdt Kong Sigurd det tredie Slag med Hedninger, sejrede og fik stort Bytte. Dette omtaler ligeledes Halldor Skvaldre. Dernæst styrede Kong Sigurd med Flaaden vester forbi det hedenske Spanien, lagde ind til en Borg ved Navn Alkasser, og holdt der det 4de Slag med hedenske Mænd. Han vandt Borgen, og dræbte mange Folk, saaat Borgen blev ganske øde. Der fik de overvettes meget Bytte. Halldor Skvaldre taler derom. Saa fortsatte Kong Sigurd sin Ferd, og styrede ud til Njorvesund. Der i Sundet mødte han en stor Vikingehær, og lagde til Striid med den: dette var det femte Slag, han havde med hedenske Mænd, siden han sejlede fra Norge. Han sejrede, som Halldor Skvaldre bevidner. Siden styrede han med Flaaden søndenom langs Serkland, og kom til den Ø, der heder Formentera. Paa den havde en stor Hær af Blaamænd sat sig fast i en Heller (Hule), og foran Hellersdøren opført en sterk Steenvegg; det var ogsaa højt op til Muren, saaat hver den, der vilde gaa op, blev jaget bort med Steen og Skud. De herjede vide om i Landet, og flyttede alt Hærfanget op i Helleren. Kong Sigurd gjorde Landgang paa Øen, og begav sig til Helleren. Den var i et Berg; man maatte gaa højt op ad Hallen (Skraaningen) til Steenveggen, og Berget ragede frem over denne. Hedningerne verjede Steenveggen, og ræddedes ej for Nordmændenes Vaaben, thi de kunde kaste Stene og skyde lige ned under sig over Nordmændene. Disse indlode sig heller ikke paa at gaa op under slige Omstændigheder. Da toge Hedningerne Pell og andre dyrebare Sager, bare dem ud paa Veggen, og svingede dem frem for Nordmændene, skrege til dem, og sagde, at, havde de Mod, skulde de komme. Men Kong Sigurd fandt paa et Raad. Han lod tage to Skibsbaade, af det Slags, der kaldes Barker, og drage op paa Berget over Hellerdøren, samt surre dem med tykke Ankertouge overalt under Indholterne og Stevnene. Derpaa gik saa mange Mænd deri, som kunde faa Rum, og siden lode de Skibene sige ned ovenfra med Tougene lige for Helleren. De, som vare i Skibene, skød nu og kastede Steen, saaat Hedningerne rykkede tilbage fra Steenveggen, og da gik Kong Sigurd med Hæren op i Berget, under Steenveggen, og fik den brudt igjennem; saaledes kom han op i Helleren, men Hedningerne flygtede ind om en anden Steenvegg, der var sat tvers over Helleren. Da lod Kongen bringe store Træer ind i Hel-

(736) and (737) margin markers:

leren og gjøre et stort Baal i Hellerdøren. Da Hedningerne saaledes hjemsøgtes af Ild og Røg, opgav nogle Aanden, nogle flygtede, nogle løb lige mod Nordmændenes Vaaben; endeel af dem bleve dræbte, endeel brendte. Der fik Nordmændene det største Hærfang, de endnu havde taget i denne Ferd. Dette omtales baade af Hall-
(738) dor Skvaldre og af Thorarin Stuttfeld. Siden fortsatte Kong Sigurd sin Reise, og kom til den Ø, der heder Ivitza, hvor han holdt det 7de Slag, og sejrede. Derefter kom Kong Sigurd til den Ø, der heder Minorka, holdt der det 8de Slag med hedenske Mænd, og fik Sejr. Begge disse Slag omtaler Halldor Skvaldre.

(739) Om Vaaren kom Kong Sigurd til Sikel-Ø, og forblev der længe. Der herskede da Hertug Rodgeir; han modtog Kongen godt, og bød ham til Gjestebud. Kong Sigurd kom med et stort Følge; der var herlig Bevertning, og hver Dag, saa længe Gjestebudet varede, stod Hertug Rodgeir selv og opvartede foran Kong Sigurds Bord. Men den 7de Gjestebudsdag, da man var kommen til Bords, og havde taget Haandtvæt, tog Sigurd Hertugen ved Haanden, ledede ham op i Højsædet, og gav ham Kongenavn, med den Ret, at der herefter stedse skulde være Konger over Sikelø-Veldet, istedetfor at
(740) der før kun havde været Jarler og Hertuger over dette Rige. Rodgeir, Kongen over Sikel-Ø, var den mægtigste Konge; han vandt hele Pul (Apulien) og lagde det under sig saavelsom mange andre store Øer i Greklandshavet. Han blev kaldet Rodgeir den Mægtige. Hans Søn var Viljam, Konge i Sikel-Ø, der længe havde stor Ufred med Kejseren i Myklegaard. Kong Viljam havde tre Døttre, men ingen Søn. Den ene Datter bortgiftede han til Kejser Henrik, Søn af Kejser Fredrik: deres Søn var Fredrik, der for kort Tid siden blev Kejser i Rom. En anden Datter af Kong Viljam var gift med Hertugen af Kapri;[1]) den tredie var gift med Margrit Øverkorsar: Kejser Henrik dræbte dem begge. Datteren til Rodgeir den Mægtige, Kongen i Sikel-Ø, var gift med Manuel, Kejser i Myklegaard; deres Søn var Kejser Kyrialar.

(741) Om Sommeren sejlede Kong Sigurd ud forbi Greklandshavet til Jorsala-Land. Han landede ved Akresborg, og lod Skibene der blive tilbage, men tog derfra Landvejen til Jorsala-Borg. Da Baldvine Jorsala-Konge hørte, at Kong Sigurd vilde besøge Borgen, lod han bringe dyrebart Klæde og brede det ned paa Vejen, og prægtigere og prægtigere, jo nærmere Borgen; han sagde siden: I maa vide, at der nu kommer en navnkundig Konge fra Verdens nordlige Deel for at besøge os; der berettes nu om mange Krigspuds og berømmelige Verk, han har udført. Vi maa tage vel

[1]) I Haandskrifterne staar „Kipr" urigtigt for „Kapr".

imod ham, men i det, vi nu gjøre, ville vi og faa Lejlighed til at merke hans Storsindethed og Højhed: rider han den rette Vej til Borgen, uden at bryde sig videre om, hvad vi her have beredet for ham, da slutter jeg, at han maa have nok af sligt i sit eget Rige, men rider han ud af den rette Vej, giver jeg ikke saa meget for hans Kongehøjhed. Men Kong Sigurd reed til Borgen med stor Stads; og da han seer Tilberedelsen, reed han lige frem paa Klædet, bydende sine Mænd at gjøre ligesaa. Kong Baldvine modtog Kong Sigurd overvettes vel, og reed med ham lige ud til Aaen Jordan, og siden tilbage til Jorsalaborg. Dette omtaler Einar Skulesson. Kong Sigurd blev længe i Jorsalaland, hele Høsten og den første Deel af Vintren. Kong Baldvine gjorde et fagert (742)
Gjestebud for Kong Sigurd, med et stort Følge. Da gav Kong Baldvine ham mange Helligdomme, hvoriblandt og en Spaan blev tagen af det hellige Kors, efter Baldvines og Patriarchens Raad; begge aflagde Eed paa Helligdom, at dette Træ var af det hellige Kors, som Gud selv blev piint paa. Siden blev denne Helligdom given Kong Sigurd, imod at han og tolv andre med ham aflagde Eed paa, at han skulde fremme Christendommen af al sin Magt, og oprette en Erkebiskopsstol i Norge, hvis han kunde, samt at Korset skulde være der, hvor den hellige Olaf hvilede, og at han skulde indføre Tiende, og selv yde den. Kong Sigurd drog siden tilbage til sine Skibe i Akresborg. Da udrustede Kong Baldvine sin Hær for at fare til Syrland til den Borg der heder Sætt; Nogle mene at det har været Sidon i Syrien. Den Borg var hedensk, og han vilde vinde den fra Hedendommen og under de Christne. I dette Tog deeltog Kong Sigurd med ham, med hele sin Hær og 60 Skibe, og da Kongerne havde belejret Borgen en Stund, overgav Hedningerne sig, og Kongerne tilegnede sig Borgen med overmaade meget Gods, men Krigsmændene det andet Byite. Kong Sigurd gav Kong Baldvine sin Deel af Borgen. Dette omtaler Halldor Skvaldre og Einar Skulesson. Derefter drog Kong Sigurd til sine Skibe, og gjorde sig rede til at forlade Jorsalaland. De sejlede nord til Øen Kypr, hvor Kong Sigurd forblev en Stund, siden til Grækenland, og lagde sig med hele Flaaden ved Engelsnes. Her blev han liggende en halv Maaned, uagtet der hver Dag var den lige Medvind til at sejle nordefter Havet. Han vilde nemlig oppebie Sidevind, saaat man kunde age alle Sejlene langs efter Skibene, eftersom alle hans Sejl vare besatte med Pell, baade paa Forsiden og Agtersiden, fordi hverken Frembygger eller Agterbygger vilde see den mindre fagre Side af Sejlene. Denne Vind vilde han oppebie. Da nu Kong Sigurd sejlede ind til Myklegaard, holdt han nær ind (743)
til Land, og der er der overalt Borge, Kasteller og Thorp oppe i

Landet, det ene efter det andet uden Afbrydelse. Man saa da fra Landet alle Sejlene i deres hele Brede, uden nogen Afstand imellem dem, som om det var en Gard; alle Folk stode ude for at kunne see Kong Sigurd sejle. Kejser Kyrialar havde allerede hørt om Kong Sigurds Ferd, og lod nu oplukke det Borgeled i Myklegaard, der kaldes Guldvarten; af det Led skal Kejseren ride ind, naar han længe har været borte fra Myklegaard og faret i Hærferd samt vundet god Sejr. Derhos lod Kejseren brede Pell over alle Stræder i Borgen, lige fra Guldvarten og til Laktjarna, saa heder Keiserens ypperste Haller. Kong Sigurd sagde til sine Mænd, at de skulde ride stolteligen ind i Borgen, uden at vise nogen Forundring over alle de nye og sjeldne Ting, de saa; og det gjorde de. Keiseren lod fare imod dem med Leeg og Sang: med saadan Priis rede Sigurd og hans Mænd ind i Myklegaard. Man fortæller, at Kong Sigurd lod sin Hest sko med Guld, forinden han reed ind i Borgen, og havde ladet det mage saaledes, at en Sko skulde falde af paa Strædet, uden at nogen af hans Mænd skulde see derefter. Da Sigurd og hans Følge kom til de ypperste Haller, var alting der vel forberedet. Da hans Mænd vare komne i Sæde og skulde begynde Drikkelaget, kom der i Hallen Sendemænd fra Keiseren, bærende mellem sig Guld og Sølv i store Tasker, og sagde, at Keiseren sendte Kong Sigurd dette; men Kongen saa ikke engang hen til Pengene, og bad sine Mænd dele dem mellem sig. Sendemændene gik tilbage og sagde Keiseren dette. Han svarede: denne Konge maa da være overhaands riig og mægtig, siden han ikke engang verdiger slige Ting et Blik, eller giver Takkeord derfor; han byder dem nu at gaa med en stor Kistera (Kasse) fuld af Guld. De kom atter til Kong Sigurd, sigende, at disse Gaver og Sendinger ere ham sendte af Stol-Kongen. Kong Sigurd sagde: dette er meget og fagert Gods: deler det mellem Eder, mine Mænd. Sendemændene vendte tilbage og sagde Keiseren dette. Han svarer: eet af to maa nu være Tilfældet med denne Konge; enten er han fremfor andre Konger i Magt og Rigdom, eller er han ikke fuldt saa forstandig som en Konge burde være. Gaar nu tredie Gang, og bringer ham det dyreste Purpur, samt denne Kistera roket (med Roke, Topmaal) af Guld; ovenpaa lagde han endnu to Guldringe. Sendemændene gaa, træde frem for Kong Sigurd, og sige ham, at Stol-Kongen sender ham disse store Rigdomme. Da stod Kong Sigurd op, tog Ringene og drog dem paa sin Haand, holdt siden en smuk Tale paa Græsk, og takkede Keiseren med fagre Ord for al den Hæder og Storsindethed, han havde viist ham, og deelte derpaa Gaverne mellem sig og sine Folk med megen Ære.

Kong Sigurd opholdt sig der i nogen Tid. Da sendte Keiser

Kyrialax Mænd til ham, og spurte, hvad han helst vilde have, enten sex Skippund af røden Guld, til Gave af Keiseren, eller at denne skulde anstille den Leeg, som han plejede at holde paa Padreimen. Kong Sigurd valgte Leegen, men Sendemændene sagde, at denne Leeg ikke kostede Keiseren mindre Penge, end hiint Guld. Keiseren lod da Leegen anstille; der blev leeget paa sedvanlig Maade, og alle Leege gik den Dag bedre for Kongen end for Dronningen: Dronningen har nemlig altid halve Leegen, og deres Mænd kappes med hinanden i alle Leege. Grækerne sige, at naar Kongen vinder flere Leege paa Padreimen end Dronningen, da vil Kongen komme til at sejre i Hærferder. De Mænd, der have været i Myklegaard, sige at Padreimen er saaledes indrettet, at der er sat en høj Vegg omkring en slet Vold, næsten som en rund Tunplads, og en Gard omkring langsmed Steenveggen, paa hvilken Folk sidde; men Leegen er paa Volden: der ere afbildede mangeslags gamle Sagn, Æser, Vølsunger og Gjukunger, støbt af Kobber og Malm med saa megen Kunstferdighed, at det alt seer ud som, om det var levende, og man synes, at det deeltager i Leegen; Leegen selv er saa kunstigt indrettet, at det seer ud som, om Folk reed i Luften; dertil har man og Skud-Ild, og alskens Harpe-Leeg og Musik.

Det fortælles, at Kong Sigurd en Dag skulde beverte Keiseren, (744) og bad sine Mænd skaffe rigeligen alle de Ting, som behøvedes til dette Gjestebud. Og da alt var anskaffet, saaledes som det sømmede sig for mægtige Mænd, der skulde beverte Fyrster, bad Kong Sigurd sine Mænd gaa til det Stræde i Borgen, hvor man kjøbte Ved, sigende, at de behøvede en Mængde. De sagde, at Kongen ikke behøvede at være bange for, at der skulde skorte paa Ved, da der hver Dag blev aget mange Las Ved ind i Borgen. Men da de skulde til at kjøbe den, var al Veden borte. De sagde det til Kongen. Han svarede: saa farer hen og see, om I kan faa Valnødder, thi vi kan ligesaa godt ilde med dem. De gik hen og fik saa mange, som de vilde. Dernæst kom Keiseren og hans Høvdinger og Hird, og satte sig ned: der gik det meget prægtigt til, og Kong Sigurd beverter meget herligt og overflødigt. Da nu Keiseren og Dronningen fandt, at intet skortede, sendte hun sine Mænd for at faa vide, hvad de ildede med; disse kom til et Huus og saa, at det var fuldt af Valnødder, gik siden hen og sagde dette til Dronningen. Hun sagde: visselig er denne Konge storsindet og sparer lidet paa, hvad der kan bidrage til hans Heder: ingen Ved luer bedre end denne. Dette havde hun gjort for at forsøge, hvad Raad Kong Sigurd vilde finde paa, hvis hun lod al Brænde-Veden gjemme bort for ham.

Derefter beredede Kong Sigurd sig til at fare hjem, og gav (745)

Keiseren alle sine Skibe. De kostbare Hoveder, der vare paa Kongeskibet, bleve satte op paa Peterskirken, hvor de endnu ere at see. Keiser Kyrialar gav siden Kong Sigurd mange Heste, fik ham Ledsagere gjennem hele sit Rige, og lod sette ham Torg til Indkjøb af Mad og Drikke gjennem hele Riget. Kong Sigurd drog da bort fra Myklegaard, men der blev en Mængde Nordmænd tilbage, som toge Tjeneste der. Kong Sigurd drog først gjennem Bolgare-Land, dernæst gjennem Ungarland, Pannonien, Svaben og Baiern; i Svaben fandt han Keiser Lotharius af Rom, der tog særdeles vel imod ham, fik ham Ledsagere gjennem hele sit Rige, og lod holde Torg for ham til at indkjøbe alt, hvad de behovede. Da Kong Sigurd kom til Slesvik i Danmark, holdt Eilif Jarl et prægtigt Gjestebud for ham: det var ved Midtsommerstid. I Heidaby fandt han Danekongen Nikolas, der modtog ham saare vel, gjorde et stort Gjestebud for ham, fulgte ham selv nord til Jydland, og gav ham et Skib med alt Tilbehør. Da foor Kong Sigurd hjem til Norge, og blev vel modtagen, da han kom hjem i sit Rige. Alle vare enige om, at Ingen havde faret en berømmeligere Ferd fra Norge, end denne, som Kong Sigurd foor. Da var han tyve Aar gammel, og havde været tre Vintre i denne Ferd. Kong Olaf, hans Broder, var da tolv Aar gammel.

(746) Kong Eystein havde ogsaa udrettet meget nyttigt i Landet, medens Kong Sigurd var borte. I Bergen lod han gjøre den store Hall, der er det største og navnkundigste Herberge, der nogensinde har været gjort af Træ i Norge; han stiftede et Munke-Kloster paa Nordnes i Bergen, lagde dertil meget Gods, og lod der ogsaa Michaels-Kirken opføre, et herligt Steen-Munster. Han lod ogsaa Apostelkirken opføre i Kongsgaarden i Bergen. Han lod bygge en Kirke paa Agdenes og indrette Virket og Havnen, istedetfor at det forhen var øde Klipper. I Nidaros i Kongsgaarden lod han bygge Nikolas-Kirken, hvilket Huus var særdeles smukt indrettet med Hensyn til Udskæring og alt Arbeide. Fremdeles lod han gjøre en Kirke
(747) nord i Vaagen paa Haalogaland, og lagde Provende til. Kong Eystein sendte Bud til de forstandigste og mægtigste Mænd i Jamteland, bød dem til sig, modtog alle dem, der kom, med megen Blidhed, skjenkede dem Gaver ved Afreisen, og søgte at vinde deres Venskab. Da nu mange fik Vane til at fare til ham og modtoge hans Gaver, medens han ogsaa sendte Gaver til flere af dem, der ej kom selv, kom han sig i fuldkomment Venskab med de Mænd, der raadede mest for Landet. Siden talede han for dem, og sagde, at Jamterne havde gjort ilde i at unddrage sig fra Norges Konger i Lydighed og Skattegaver. Han begyndte med, at Jamterne havde underkastet sig Haakon Adelsteinsfostre, og siden længe været Norges

Konger undergivne; han forestillede dem og, hvor mange nyttige Ting de kunde have af Norge, og hvor umageligt det var for dem at søge hen til Sviakongen om det, de behøvede. Og tilsidst udrettede han ved sine Taler, at Jamterne selv tilbode sig at underkaste sig ham, sigende, at det var deres Tarv og Nødvendighed; og saaledes sluttedes da deres Forening, at Jamterne gave hele Landet under Kong Eysteins Velde. Denne Beslutning blev først tagen af de Mægtigere, og de modtog Fuldmagtseed af hele Folket: siden droge de til Kong Eystein, og tilsvore ham Landet. Dette har sidenefter længe staaet ved Magt. Kong Eystein vandt saaledes Jamteland med Vid, og ikke med Paaløb som nogle af hans Forfædre.

Kong Eystein var overmaade smuk af Udvortes, med blaa og (748)
noget aabne Øjne, bleghvide, krøllede Haar, ikke høj, men middelmaadig af Vert, en Viismand i Forstand, kyndig i alle Love og Sagn, bekjendt med Mange, raadsnild og ordsnild, meget snild, særdeles gavmild, overmaade glad og nedladende, forstod at gjøre sig yndet og blev meget elsket af hele Almuen. Han var gift med Ingebjørg, Datter af Guthorm, Steigar-Thores Søn, og deres Datter var Maria, som var gift med Gudbrand Skafhøggssøn. Kong Eystein havde i mange Stykker forbedret Indbyggernes Ret, og han opretholdt ivrigt Lovene; han gjorde sig nøje bekjendt med al Lov i Norge, og var dertil en sand Viismand af Vid. Af følgende Beretning kan man gjøre sig en Forestilling om, hvor herlig en Mand Kong Eystein var, hvor vennehuld og opmærksom til at spørge efter hos sine Venner, hvad der voldte dem Harm. Der var en Mand hos ham ved Navn Ivar Ingemundssøn, islandsk af Fødsel, forstandig og ættstor, og Skald; Kongen var meget venlig og kjærlig imod ham, som man seer heraf. Ivar begyndte at blive uglad, og da Kongen merkede det, kaldte han ham til Samtale med sig, og spurte, hvorfor han var saa uglad. For, da du var hos os, sagde han, havde vi mangeslags Skjemt af dine Samtaler; synes du ikke længer om at være hos os? Ivar sagde, at dette ej var Tilfældet. Jeg spør heller ikke, sagde Kongen, for den Sags Skyld; jeg veed, du er saa forstandig en Mand, at du nok skjønner, at jeg ikke har gjort dig nogen Fortred; men sig mig, hvad det er. Han svarede: Herre, det, som det er, kan jeg ikke godt sige. Saa faar jeg gjette, sagde Kongen; er det Folk, som du ikke kan komme ud af det med? Han sagde Nej. Kongen spurte: tykkes du da at nyde mindre Heder af mig, end du ønskede? Han sagde, at det var langtfra det. Har du da, spurte Kongen, seet noget, der har gjort et saa heftigt Indtryk paa dig, at du lider derved? Han sagde, at det heller ikke var det. Kongen sagde da: længes du efter at fare til andre Mænd eller Høvdinger? Han sagde Nej. Nu bliver det vanskeligt at

gjette, sagde Kongen; er der da nogen Kvinde her eller i andre Lande, som du elsker? Han sagde, at saa var det. Tag dig ikke nær deraf, sagde Kongen, saasnart Vaaren kommer, skal du reise til Island, og jeg skal give dig Gods og megen Heder, Brev og Indsegl til de Mænd, der raade for denne Sag; jeg veed ikke nogen, der ej vilde føje sig efter mine Bønner eller Trusler. Ak, sagde Ivar, Omstændighederne ere sorgeligere; min egen Broder er gift med denne Kone. Saa lad os ikke tale mere om det, sagde Kongen; jeg seer nok et Raad: over Juul farer jeg paa Veitsler, saa kan du være med; du vil da see mange smukke Kvinder, og hvis de ikke ere kongebaarne, skal jeg give dig en af dem til Egte. Ivar svarer: Herre, det er ikke saa vel; thi naarsomhelst jeg seer fagre og herlige Kvinder, mindes jeg om hiin Kvinde, og min Sorg bliver saa meget større. Da, sagde Kongen, maa jeg give dig noget at raade over, og dertil Ejendomme, for at du kan adsprede dig. Han svarede: dertil har jeg ingen Lyst. Saa giver jeg dig Gods, sagde Kongen, saaat du kan fare til hvilket Land du vil. Han sagde, at han heller ikke vilde det. Da sagde Kongen: nu veed jeg neppe, hvad jeg mere skal foreslaa; jeg har nu nævnt alt, hvad jeg kan; dog er der endnu eet tilbage, der rigtignok er en Ubetydelighed imod, hvad jeg allerede har tilbudt dig; kom til mig hver Dag, Bordene ere oppe, og hvis jeg ikke sidder og hører vanskelige Sager, skal jeg tale med dig om denne Kvinde, paa alle Maader, jeg kan finde paa, og give mig Tid; thi stundom skeer det, at man finder sin Sorg lettet ved at tale derom; hertil vil jeg og føje, at du aldrig skal gaa bort fra mig uden en Gave. Han svarede: dette Tilbud modtager jeg, Herre, og haver Tak for Eders Efterspørsel. Og nu gjorde de saaledes; saaofte Kongen ikke sad over vanskelige Sager, talte han med ham; hans Sorg begyndte nu ogsaa at lettes, og han blev atter glad.

(749) Kong Sigurd var en stor og sterk Mand, med lysebruunt Haar, mandig at see til, men ikke fager, velvoxen, alvorlig i sin Tale og somoftest ikke nedladende mod Mængden, vennegod og fast i Hu, ej meget talende, ærbar og verdig i sit Væsen. Kong Sigurd var streng og ivrig i at refse, opretholdt Lovene godt, var gavmild paa Gods, en mægtig og berømmelig Konge. Kong Olaf, hans Broder, var høj og smal, smuk af Udvortes, glad og nedladende og vensæl. Da disse tre Brødre, Eystein, Sigurd og Olaf, vare Konger i Norge, afskaffede de mange Tynger, som Danerne havde lagt paa Folket, da Svein Alfivessøn raadede for Norge, og deraf bleve de stadigen vensæle baade blandt Almuen og Storfolket.

(750) Kong Sigurd blev meget uglad, saaat man neppe kunde komme i Tale med ham, og han sad kun korte Stunder ved Drikkebordet.

Dette tyktes Raade-Mændene og hans Venner, og hele Hirden tungt, og de bade siden Kong Eystein finde paa et Raad til at faa vide, hvad der var paa Ferde, siden de, der søgte Kong Sigurd, ikke kunde faa nogen Afgjørelse paa de Sager, som de forelagde ham. Kong Eystein svarer: det er vanskeligt nok at tale om slige Sager med en Konge og spørge ham derom; men efter manges Bøn lovede han dog at gjøre det. Og een Gang, da de vare begge sammen, bragte Kong Eystein Sagen paa Bane, og spurte sin Broder, hvad der voldte hans Uglæde. Det er nu, Herre, sagde han, mangen Mands Sorg, at I er saa uglad; vi vilde gjerne vide Aarsagen: har I spurt nogen Tidende, der er saa betænkelig? Kong Sigurd siger, at det ikke er det. Er det da saaledes, Broder, siger Kong Eystein, at I vil fare af Landet og vinde Eder større Rige, ligesom vor Fader? Han sagde, at det heller ikke var det. Er der da Mænd her i Landet, der have paadraget sig din Vrede? Nej heller ikke det, sagde Kongen. Da vil jeg vide, om du har drømt noget, der gjør dig bekymret. Kongen svarede, at saaledes var det. Fortæl mig da Drømmen, Broder, siger Kong Eystein. Kong Sigurd svarede: jeg siger dig den ikke, uden du udtyder den, som det bør sig, og jeg vil heel vel kunne skjønne, om du tyder ret eller ej. Kong Eystein svarede: her er stor Vanskelighed paa begge Sider, enten at udsætte mig for din Vrede, om jeg ikke tyder rigtigt, eller for Mængdens Paatrængenhed, hvis jeg ikke gjør noget ved Sagen; dog vælger jeg helst at lade det komme an paa Eders Overbærenhed, om jeg ikke tyder den Eder til Behag. Jeg drømte, svarer Kong Sigurd, at vi tre Brødre sad alle paa een Stol foran Kristkirken nord i Throndhjem, og da syntes det mig, som om den hellige Kong Olaf, vor Frænde, kom gaaende ud af Kirken i fuldt Kongeskrud, straalende og prægtig, med det herligste Aasyn og meget blid Mine. Han gik til vor Broder Kong Olaf, tog ham ved Haanden, og sagde blideligen: far du med mig, Frænde; denne syntes mig at staa op og gaa med ham ind i Kirken. Lidt efter kom den hellige Kong Olaf ud af Kirken igjen, dog ikke fuldt saa blid og prægtig som før; han gik til dig, Broder, og sagde til dig, at du skulde gaa med ham. Han ledede dig da med sig, og I gik begge ind i Kirken. Da tyktes jeg at vente, at han tilsidst ogsaa vilde komme ud til mig og imod mig, men det skete ikke; derover blev jeg bedrøvet, og betagen af Rædsel og Afmagt, saaat jeg blev ganske magtesløs: i det samme vaagnede jeg. Kong Eystein svarede: saaledes udtyder jeg denne Drøm, Herre, at Stolen jertegner vort, Brødrenes Rige; og, naar Kong Olaf syntes dig komme med blid Mine mod vor Broder Kong Olaf, da betyder det, at han skal leve kortest af os tre, og have alt godt at vente, da han er vensæl og ung af Aar; hans Forseelser

ere kun faa, og den hellige Kong Olaf vil hjelpe ham. Men naar han syntes dig komme imod mig, og ikke være fuldt saa blid, da betyder det, at jeg skal leve nogle Aar længere, men dog ikke blive gammel; alligevel venter jeg, at han vil staa mig bi. Men at han ikke var fuldt saa blid mod mig som mod vor Broder Kong Olaf, kommer deraf, at jeg i mangt og meget har forsyndet mig og overtraadt Guds Bud. Men naar det syntes dig at drage sig ud med hans Komme ogsaa til dig, da gjetter jeg, at dette ej betegner din Bortkaldelse herfra, men snarere at et langt Liv er dig bestemt; dog kan det være, at du prover en eller anden tung Skjebne, siden det forekom dig, som om der lagde sig nogen Uklarhed og Otte over dig. Jeg gjetter, at du bliver ældst af os, og raader længst for dette Rige. Da sagde Kong Sigurd: du har gjettet godt og forstandigt, og højst rimeligt er det, at det vil gaa saaledes. Nu begyndte Kongen atter at blive glad.

(751) Kong Sigurd blev gift med Malmfrid, Datter af Kong Harald østenfra Holmgard, Søn af Valdemar, Søn af Jarisleif den Gamle og Ingegerd, Datter af Sviakongen Olaf Svenske. Kong Harald Valdemarssøns Moder var Dronning Gyda den Gamle, Datter af Harald Godvinessøn, Konge i England. Dronning Malmfrids Moder var Dronning Christina, Datter af Sviakongen Inge Steinkelssøn. En anden Datter af Harald Valdemarssøn og Syster til Malmfrid var Ingebjørg, som var gift med Knut Lavard, Søn af Danekongen Eirik den Gode, Søn af Kong Svein Ulfssøn. Knuts og Ingebjørgs Børn vare Valdemar Danekonge, der tog Kongedømme i Danmark efter Svein Eirikssøn, Margrete, Christine og Kathrine. Margrete var gift med Stiig Hvitaleder, deres Datter var Christine, der var gift med Karl Sverkessøn, Sviakongen; deres Søn var Kong Sverke, Fader til Kong Jon. Kong Sigurds og Malmfrids Datter var Christine, der blev gift med Erling Skakke.

(752) Sigurd Ranessøn, Kongens Maag, kom i Uenighed med Kong Sigurd. Han var gift med Skjaldvar, Kong Magnus Barfots sammødre Syster. Han havde haft Finneferd paa Kongernes Vegne, for Svogerskabs og langt Venskabs Skyld samt formedelst de mange gode Tjenester, han havde gjort Kongerne. Han var en saare udmerket Mand og meget vensæl. Men her bar det saaledes til, som ofte kan hende, at Mænd, onde og avindsyge, mere end sandferdige, bagvaskede ham for Kongen, og hviskede det i Øret paa Kong Sigurd, at Sigurd Ranessøn tilegnede sig mere af Finneskatten, end billigt var. De talede saa længe herom, til Kong Sigurd lagde sin Fjendskab og Vrede paa ham, og sendte Bud efter ham; da han kom, bar Kongen dette paa ham, og sagde, at han ej havde ventet sig slig Løn af ham for et stort Lehn og stor Heder, at tilegne sig

Kongens Eje, og tage større Lod deraf, end tilladt. Da svarede Sigurd Ranesson: det er ikke sandt, hvad man har forebragt Eder; jeg tager saa stor Lod deraf, som I have tilladt mig. Kong Sigurd sagde: hermed slipper du ikke derfra; Sagen skal blive behandlet med større Strenghed, inden jeg lader den fare. Dermed skiltes de. Kort efter søgte Kong Sigurd efter sine Venners Overtalelser Sigurd Ranesson for denne Sag paa Bymode i Bergen, og vilde gjøre ham utlæg. Da det var kommet saa vidt, og Sigurd Ranessons Stilling var bleven saa farlig, begav han sig til Kong Eystein, og sagde ham, med hvilken Heftighed Kong Sigurd søgte Sag med ham, og bad ham om Hjelp. Kong Eystein svarer: det er en vanskelig Sag, som du beder om, at sige sin egen Broder imod; han yttrede, at han ikke derfor behøvede at være imod ham, fordi han ikke hjalp ham, og at begge Brødrene, han selv og Sigurd, havde lige Deel i denne Sag. Dog, sagde han, skal jeg formedelst den Nød, hvori du er stedt, og for vort Svogerskabs Skyld lægge nogle gode Ord ind for dig. Lidt efter opsøgte derfor Kong Eystein Kong Sigurd, og bad ham at skaane Manden, talte om det Skyldskab, som var mellem dem, at nemlig Sigurd Ranesson var gift med deres Fadersøster Skjaldvar, og sagde, at han vilde bøde for, hvad Kongen var misfornøjet med, skjønt han erklærede sig uskyldig i Sagen; han bad Kongen at mindes deres langvarige Venskab. Kong Sigurd sagde, at det vidnede mere om Dygtighed hos en Konge at refse slige Ting. Da svarer Kong Eystein: hvis du, Broder, vil følge Lovene og refse sligt efter Landets Styrelse, da er det retteligst, at Sigurd Ranesson faar nyde sine Vidner, og er denne Sag at paadømme paa et Thing, men ikke paa et Bymøde, da Sagen hører under Landsloven, ikke under Bjarkøretten. Kong Sigurd svarede: det kan nok være, at Sagen hører derhen, som du siger, Kong Eystein, og hvis vi saaledes nu ikke have søgt den efter Loven, ville vi søge den til Thinge. Siden skiltes Kongerne ad, og vare af heel forskjellig Mening. Nu stevnede Kong Sigurd Sagen til Arnarnesthing, og agtede at fremme den der. Kong Eystein kom ogsaa did og søgte Thinget, og da Sagen skulde gaa til Doms, gik han til, før Dommen faldt over Sigurd Ranesson. Nu bad Kong Sigurd Lovmændene at fælde Dommen. Men Kong Eystein svarer saaledes: jeg troer vist, at her ere Mænd saa forstandige og kyndige i Loven i Norge, at de veed, at man ikke kan dømme en Lendermand utlæg paa dette Thing. Han fremstiller nu Sagen saaledes med Hensyn til Loven, at alle kunne finde dette indlysende. Da sagde Kong Sigurd: heel ivrigt tager du dig af denne Sag, Kong Eystein, og det kan nok hende, at det koster os større Stræv, end vi havde tænkt, at faa Sagen fremmet, men ikke desto

mindre vil jeg holde ved; og gjerne vilde jeg nu, at han blev sek (domfældt) i sin egen Ættehage. Der er ikke meget, sagde Kong Eystein, som ej faar Fremgang, naar I vil paadrive det; det er hvad man kan vente af en Mand, der har udført saa mange og store Bedrifter som I, og her seer det desuden ud til, at kun faa og smaa Mænd stande imod. Hermed skiltes de ad, saaledes at der her intet blev gjort ved Sagen. Derpaa stevnede Kong Sigurd Sagen til Gulathing, søger selv til, og stevner mange herlige Hovdinger til sig. Der kom ogsaa Kong Eystein med sine Sveiter, og nu bleve mange Møder og Stevner holdte i Sagen mellem forstandige Mænd, og den blev ransaget for Lovmændene. Kong Eystein gjør nu opmerksom paa, at alle de Mænd, mod hvem Søgsmaalet var rettet, hørte hjemme i Frostathingslagen, og at Sagerne selv havde opstaaet paa Haalogaland. Hermed sluttede Thinget, uden at noget er udrettet; og paa denne Maade øder han Søgsmaalet. Hermed skiltes ogsaa Kongerne, og vare meget vrede; Kong Eystein drog nord til Throndhjem. Kong Sigurd stevner nu til sig alle Lendermænd og Lendermænds Huuskarle, og opnevner af hvert Fylke en Mængde Bønder heelt søndenfra Landet, saaat en stor Hær samlede sig til ham. Med hele denne Hær stevner han nordefter langs Landet og søger saaledes heelt nord paa Haalogaland, i den Hensigt at gaa saa veldigt paa, at han gjør Sigurd Ranesson utlæg endog der i hans egen Frændehage. Han stevner Haaloygerne og Naumdølerne til sig, og stevner Thing paa Rafnista. Kong Eystein begav sig paa Reisen fra Kaupangen med en stor Hær, og søgte til Thinget, hvor han med Haandfeste lader Sigurd Ranesson overdrage sig baade Søgsmaal og Forsvar. Paa dette Thing talte hver af Kongerne selv sin Sag. Da spør Kong Eystein efter hos Lovmændene, om den Lov var sat i Norge, at Bønderne kunde dømme Sag mellem Konger, naar den ene havde Søgsmaal mod den anden; jeg kan her, sagde han, med Vidner bevise, at Sigurd har overdraget mig Sagen. Kong Sigurd har saaledes Søgsmaalet mod mig, ikke mod Sigurd Ranesson. Lovmændene sige, at Sager mellem Kongerne indbyrdes skulde afgjøres paa Ørething i Nidaros. Kong Eystein svarer: jeg meente og, at det var saa; did henhører altsaa Søgsmaalet, og der ville vi lade ret Dom falde i Sigurd Ranessons Sag. Da mælte Kong Sigurd: jo mere du vil tynge og vanskeliggjøre denne Sag for mig, desto ihærdigere vil jeg søge at fremme den: hermed skiltes de ad. Begge Parter søgte nu syd til Kaupangen, hvor der blev stevnet 8 Fylkers Thing. Kong Eystein opholdt sig imidlertid i Byen, med meget Folk om sig, men Kong Sigurd laa paa Skibene. Da man skulde gaa til Things, blev der sat Grid. Da alt Folket var kommet, og Sagen skulde kæres, stod

Bergthor Bokk, Svein Bryggefots Søn, op, og fremførte sit Vidnesbyrd om, at Sigurd Ranesson havde stukket til sig en Deel af Finneskatten. Men nu stod Kong Eystein op og sagde: om end denne Beskyldning var sand, som du nu fremsætter, skjønt jeg rigtignok ikke veed, med hvad Hjemmel du fremfører den, — ja om den endog beviistes, saa har dog denne Sag nu været ødelagt paa tre Lagthing, og fjerde Gang paa Bymødet. Jeg kræver derfor Lagrettesmændene til at dømme Sigurd fri efter Loven, og dette skete. Da sagde Kong Sigurd: jeg seer nok, Kong Eystein, at du har hjulpet dig frem med Lov-Kroge, det forstaar jeg mig ikke paa. Men der er en Maade at søge sin Ret paa tilbage, som jeg er mere vant til end du, Kong Eystein, og den skal jeg ogsaa nu anvende. Med disse Ord gik han bort til sine Skibe, lod Tjeldene tage af, og lagde sig med hele Flaaden ude ved Holm; der holdt han Thing, og sagde til Folkene, at aarle den næste Morgen skulde de legge ind til Ilevollene, gaa op, og stride mod Kong Eystein. Men om Kvelden, da Kong Sigurd sad ved Madbordet paa sit Skib og spiste, vidste han ikke af, forend en Mand kastede sig ned paa Tiljerne i For-Rummet og tog om hans Fod; det var Sigurd Ranesson, som nu bad Kong Sigurd at bestemme med ham, hvad han fandt for godt, og sagde at han ej vilde, at der for hans Skyld skulde komme til Striid mellem Brødrene. Da gik Biskop Magne, Dronning Malmfrid, og mange andre Høvdinger til og bad om Grid for Sigurd Ranesson, og paa deres Bøn reiste Kong Sigurd ham op, tog Haandfeste af ham, satte ham blandt sine Mænd, og havde ham med sig syd i Landet. Om Høsten gav Kong Sigurd ham Orlov til at fare hjem, nord til sine Ejendomme, gav ham derhos Syssel paa sine Vegne, og var altid siden hans Ven. Men herefter var der aldrig nogen rigtig Blidhed eller Kjærlighed mellem Brødrene.

I det trettende Aar af Brødrenes Regjeringstid fik Kong Olaf (753)
Magnusson en Sot, der bragte ham Døden. Han er jordet i Nidaros i Kristkirken; mange sørgede over hans Død. Siden raadede de tvende Konger, Eystein og Sigurd, for Landet. Hidtil havde alle tre Brødre været Konger over Norge i tolv Vintre, fem siden Kong Sigurd kom hjem til Landet, men syv før. Kong Olaf var sytten Aar, da han døde, og det var XI kalendas Januarii (22de December).

Da Kong Eystein havde været een Vinter øster i Landet, medens Kong Sigurd paa samme Tid var nordpaa, sad han længe om Vintren i Sarpsborg. Der var da en mægtig Bonde ved (754)
Navn Olaf i Dal, en riig Mand, han boede i Mykle Dal i Aamurd, og havde to Børn, Sønnen heed Haakon Fauk, men Datteren

Borghild, hun var en overmaade smuk, forstandig og kundskabsriig Kvinde. Olaf og hans Børn vare længe om Vintren i Borg, og Borghild var som jevnligst i Tale med Kong Eystein, saaat man talte et og andet om deres ivrige Venskab. Sommeren derefter drog Kong Eystein nord i Landet, men Kong Sigurd drog da igjen øster, sad lange Stunder i Kongehelle, og ophjalp denne Kjøbstad særdeles meget. Han gjorde der et stort Kastell af Torv og Steen, og lod grave et stort Dige derom; han lod og opføre Huse og bygge Kirke i Kastellet. Det hellige Kors lod han være i Kongehelle, og deri holdt han ikke sin Eed, som han havde svoret i Jorsalaland, men han indførte Tiende, og udrettede det meste af, hvad han forøvrigt havde svoret. Derfor satte han Korset øster ved Landsenden, at han troede, det vilde blive til Vern for hele Landet, men det blev til det største Uraad, at sette den Helligdom paa et Sted, hvor hedenske Mænd saa let kunde komme til, saaledes som det siden viiste sig. Da Borghild Olafsdatter hørte denne Folkesnak, at man talte ilde om Kong Eystein og hende for deres Samtaler og Venskab, foor hun til Borg, fastede der til Jern, og bar Jern for at fralægge sig denne Beskyldning: hun bestod ogsaa Skirslen vel. Da Kong Sigurd spurte dette, reed han paa een Dag saa langt et Stykke Vej, som ellers udgjorde to store Dagsreiser, og kom frem i Dal hos Olaf, var der om Natten, tog Borghild til Frille, og førte hende bort med sig. Deres Søn var Magnus, der strax sendtes til Opfostring nord paa Haalogaland i Bjarkø hos Vidkunn Jonsson: der fødtes han op. Kong Magnus var meget smuk, og blev usedvanligt tidligt stor og sterk.

(755) Eengang fore Kong Eystein og Kong Sigurd begge tilsammen paa Veitsler paa Oplandene, og havde hver sine Bo; men da der var kun et kort Stykke Vej mellem de Gaarde, hvor Kongerne skulde tage Veitsler, syntes Bønderne, det var bedst, at de vare begge tilsammen paa Veitslerne, og skifteviis paa hinandens Bo. Først vare de begge sammen paa et Bo, der tilhørte Kong Eystein. Om Kvelden, da man begyndte at drikke, var Ølet ikke godt, og man sad stille og taus. Da sagde Kong Eystein: hvorfor er Folk saa stille? det er dog mere Ølskik, at man finder paa noget Morskab; lader os faa nogen Munterhed, saa skal her alligevel blive Gammen. Broder Sigurd, alle vil vist finde det sømmeligst, at vi begynde en eller anden fornøjelig Tale. Kong Sigurd svarede temmelig barskt: vær du saa snaksom, du vil, men lad mig faa tie i Ro for dig. Kong Eystein sagde: den Skik har altid været ved Drikkelag, at den ene Mand tog sig en anden til Sammenligning; saa vil jeg ogsaa gjøre nu. Kong Sigurd taug stille. Jeg seer nok, sagde Kong Eystein, at jeg kommer til at begynde; jeg tager dig, Broder, til Sammen-

ligningsmand, og anfører jeg, at vi have begge ligt Navn og ligt Eje; jeg gjør ingen Forskjel mellem vor Ætt eller Opfostring. Da svarede Kong Sigurd: mindes du ikke, at jeg kastede dig ned i Ryggetag, naar jeg vilde, skjønt du var et Aar ældre? Kong Eystein svarede: men jeg mindes ogsaa, at du fik ikke Overhaand, naar det kom an paa Myghed. Da sagde Kong Sigurd: mindes du hvorledes det gik, naar vi skulde svømme: jeg kunde dukke dig under, naar jeg vilde. Kong Eystein sagde: jeg svømmede ikke kortere end du, og kunde ligesaa godt svømme under Vandet: men jeg kunde og godt med at løbe paa Iislegge, saa jeg ikke vidste den, der kunde kapløbe med mig; men det kunde du ikke bedre end et Naut. Kong Sigurd svarer: en mere høvdinglig og nyttig Idræt tykkes det mig at være, at kunne skyde godt med Bue, men jeg tror ikke du kan bruge min Bue, om du end spender den med Fødderne. Jeg er vist ikke saa buesterk som du, sagde Kong Eystein, dog tror jeg ikke der er saa stor Forskjel paa vor Ferdighed i at skyde vist; men jeg løber meget bedre paa Skid end du, og det har dog før været kaldet en god Idrætt. Kong Sigurd sagde: mig tykkes det mest at komme an paa, og være høvdingligst, at den, der skal være Andres Overmand, er stor i Flokken, sterk og vaabenfør, fremfor andre Mænd, samt let at see og kjende, naar mange komme sammen. Men, sagde Kong Eystein, det er ikke mindre vigtigt, at Manden er smuk, thi da kjendes han ogsaa let i Mængden; det tykkes mig og høvdingligt, thi til et smukt Ydre passer og den bedste Dragt. Men jeg forstaar mig og meget bedre paa Loven end du, og ved alt, hvad vi skulle tale, er jeg meget mere veltalende. Det kan nok være, svarede Kong Sigurd, at du har lært flere Lovkneb, thi jeg havde da andet at bestille, og ingen negter, at du er glattunget nok; men det sige mange, at du er ikke ret fastordet, og at du ikke bryder dig stort om, hvad du lover, og taler enhver efter Munden, og det er ikke kongeligt. Kong Eystein svarer: dermed gaar det saaledes til, at naar Folk forebringe mig sine Sager, tænker jeg først og fremst paa at afgjøre hver Mands Sag til hans største Tilfredshed; men saa kommer ofte en anden, som har Sag med ham, da bliver der ofte lempet og midlet, forat begge skulle finde sig tilfreds; ofte kan det og hende, at jeg lover det, man beder mig om, fordi jeg gjerne vil, at alle skulle fare glade fra mig. Jeg kunde gjerne, om jeg vilde, gjøre som du, at give alle ilde Løfter, men jeg hørte ingen bebrejde dig, at du ej opfyldte dem. Kong Sigurd svarer: det har været almindelig Tale, at den Ferd, jeg foor af Landet, var yderst høvdinglig, men du sad imidlertid hjemme, som en Datter i sin Faders Huus. Nu, svarede Kong Eystein, greeb du paa Bylden; jeg vilde ikke indlade mig derpaa, hvis jeg ej kunde svare noget

dertil; det tykkes mig næsten, som om jeg udstyrede dig hjemmefra ligesom en Syster, forend du blev ferdig til Toget. Kong Sigurd svarer: du har vel hørt, at jeg holdt en Mængde Slag i Serkland, og fik Sejr i dem alle og mangeslags kosteligt Bytte, hvis Mage ikke hidtil er kommen til Landet; jeg tyktes at være mest verd, hvor jeg traf de ypperste Mænd, men jeg tror, at du endnu ikke har fralagt dig Hjemfødnings-Navnet; jeg foor til Jorsale, og kom til Pul (Apulien) og saa dig ikke der, Broder: jeg gav Rodgeir Jarl den Mægtige Kongenavn, og vandt aatte Slag, men du var ikke i noget af dem. Jeg foor til Herrens Grav, og saa dig ej der, Broder. Jeg foor i denne Ferd heelt ud til Jordan, der hvor Herren blev døbt, og svømmede ud over Aaen, og saa dig ikke der, men udenfor Aaen paa Aabakken var der noget Kjerr; der knyttede jeg dig en Knude i Kjerret, der endnu venter paa dig; jeg sagde da, at du skulde løse den, eller ogsaa bære den Eftertale, som derom lagdes. Da sagde Kong Eystein: det er smaat, hvad jeg kan stille herimod; spurt har jeg, at du holdt nogle Slag udenlands, men nyttigere var det dog for Landet, hvad jeg imidlertid gjorde. Nord i Vaagen satte jeg Fiskemænds-Boder, forat fattige Mænd kunde finde Livsnæring og Hjelp; der ansatte jeg en Prest, og lagde Gods til den derværende Kirke, istedetfor at altsammen forhen var næsten hedensk. De Mænd ville nok mindes, at Kong Eystein har været i Norge. Over Dovrefjeld var der megen Færsel fra Throndhjem; der kom Folk ofte til at ligge ude og lide ondt, men jeg lod gjøre et Sælehuus, og legge Gods til; de Folk ville nok vide, at Eystein har været Konge i Norge. Foran Agdanes var en farlig, havnlos Kyst, hvor mange Skibe forliste; der er der nu gjort en Havn og et godt Skibsleje samt en Kirke. Siden lod jeg gjøre Veter paa Højfjeldene, deraf nyde nu alle Mænd indenlands godt. Jeg lod gjøre Hallen i Bergen og Apostelkirken, og en Trappegang imellem. De efterfølgende Konger ville nok mindes mit Navn. Jeg lod gjøre Michelskirken og Klostret; jeg ordnede Lovene, Broder, saaat enhver kan nyde Ret og Skjel af den anden, og overholdes de, gaar det bedre med Landsstyrelsen. Jeg lod gjøre Stopelen i Senholmssund med Jærnringe; Jamterne have vi og faaet til at underkaste sig dette Rige, mere med blide Ord og Vid, end med Paagang og Ufred. Nu er dette kun smaat at omtale, men jeg veed dog ikke forvist, om dette skulde være mindre gavnligt for Landets Mænd, end at du gjorde Blaamænd til Bytte for Fanden i Serkland, og befordrede dem saaledes lige lukt ind i Helvede. Og naar du roser dig af dine gode Gjerninger, tror jeg, det ikke tjener mig mindre til Sælebot, at jeg lod stifte Klostre for Reenlivesmænd. Men naar du slog mig en Knude, som jeg ej kan løse, da kunde jeg have slaaet

dig en saadan Knude, at du aldrig blev Konge i Norge, nemlig da du sejlede med eet Skib ind i min Hær, da du kom hjem til Landet. Betænke nu forstandige Mænd, hvad du har forud; og vide skulle I, Guldhalsene, at der endnu er Mænd i Norge, som altid tør jevne sig med Eder. Derpaa taug begge stille, og enhver af dem var vreed. Flere Ting forefaldt mellem Brødrene, hvoraf man kunde merke, at hver af dem drog sig og sit frem, og vilde være mere end den anden, dog holdt Freden sig mellem dem, saalænge de levede. Engang, fortælles der, da Kong Sigurd var kommen i sit Sæde, sagde Ingebjørg Guthormsdatter, Kong Eysteins Kone, til ham: de mange og herlige Storverk, som I, Kong Sigurd, har udført i fremmede Lande, ville mindes. Han svarede med en Vise, hvori det heed, at han tidligt plejede at bære det hvide Skjold til og ikke mindre ivrigt det røde Skjold fra Kampskuren, og at han i Blaaland havde hugget et Hugg, som det nu stod til hendes Mand at gjøre efter, men at det var Gud, som raadede for Striden og Sejren.

Der fortælles, at Kong Sigurd engang var til Veitsle paa Op- (756) landene, og at man der gjorde et Bad for ham, men at han, da han var kommen i Badet og der var tjeldet over Karet, syntes at føle, at der løb en Fisk i Karet ved Siden af ham; da paakom der ham en saa voldsom Latter, at han gik fra Vid og Samling, og det paakom ham siden ofte. — Ragnhild, Magnus Barfods Datter, bortgiftede hendes Brødre til Harald Kesja, Søn af Eirik den Gode, Danekongen. Deres Sønner vare Magnus, Olaf, Knut og Harald.

Kong Eystein lod gjøre et stort Skib i Nidaros. Det var (757) gjort i Størrelse og Udseende saaledes, som Ormen Lange havde været, hvilken Kong Olaf Tryggvesson lod gjøre; der var og Dragehoved foran og Krog agter, begge Dele prydede med Guld. Skibet var bordhøjt, men Stavnene tyktes noget mindre end ønskeligt havde været. Han lod og der i Nidaros gjøre Naust, baade mange og saa store, at det var til Forundring, af de bedste Evner og ypperligt tømrede. — Sex Aar efter Kong Olafs Død hændtes det, da Kong Eystein var til Veitsle paa Huusstad ved Stim, at han fik en Bradsott, der hastigt endte hans Liv. Han døde IV kalendas Septembris (d. e. den 29de August), og hans Liig blev flyttet nord til Kaupangen og jordet ved Kristkirken. Og deri ere alle enige, at siden Kong Magnus den Godes, Olaf den Helliges Søns, Død, har der ikke ved nogen Mands Grefte i Norge staaet saa mange Mænd saa sorgfulde, som ved Kong Eysteins. Eystein var Konge i Norge i tyve Aar, men efter hans Død var hans Broder Sigurd ene Konge i Norge, saa længe han levede.

Nikolas Danekonge, Søn af Svein Ulfsson, fik siden Dronning (758)

Margrete, Kong Inges Datter, der for havde været gift med Kong Magnus Barfot, og hendes og Nikolas's Søn heed Magnus den Sterke. Kong Nikolas sendte Bud til Kong Sigurd Jorsalafare, bedende ham om at yde ham Hjelp og al mulig Understøttelse af sit Rige samt selv fare med ham øster for Sverige til Smaaland, for at kristne det Folk, thi de, som boede der, holdt ikke ved Kristendommen, skjønt flere af dem vare blevne døbte. Paa den Tid var endnu mangesteds i Sverige en Mængde Folk hedensk, og mange daarligt kristne, thi der var da enkelte Konger, som kastede Kristendommen og fremmede Blot, saasom Blot-Svein, eller siden Eirik den Aarsælle. Kong Sigurd lovede at komme, og begge Konger aftalte Stevne i Øresund. Siden bød Kong Sigurd Almenning ud af hele Norge, baade af Folk og Skibe. Da denne Hær kom sammen, havde han over tre hundrede (360) Skibe. Kong Nikolas kom længe før til Stevnen og biede længe der; da begyndte Bønderne at knurre og sagde, at Nordmændene nok ikke vilde komme. Derpaa hævede Danerne Ledingen, og Kongen foor bort saavelsom hele Hæren. Men lidt efter kom Kong Sigurd, og blev meget ærgerlig; dog styrede de øster til Symre-Os; her holdt de Huusthing; Kong Sigurd talede om Kong Nikolas's Uordholdenhed, og Nordmændene bleve enige om, at de for den Sags Skyld skulde gjøre noget Hærverk i hans Land. Da hjemsøgte de et Thorp, der heder Thumathorp, og ikke ligger langt fra Lund. Siden styrede de øster til den Kjøbstad, der heder Kalmar, og herjede der, saavelsom i Smaaland. De lagde Vistegjeld (Fortæringsgjeld) paa Smaaland, femten Hundreder (1800) Naut, og Smaalendingerne toge ved Kristendommen. Siden vendte Kong Sigurd tilbage med Hæren, og kom hjem i sit Rige med mange og store Kostbarheder og andet Bytte, som han havde samlet i denne Ferd. Den Leding blev kaldet Kalmar-Ledingen; det var Sommeren før den store Formørkelse. Dette var den eneste Leding, Kong Sigurd roede, saalænge han levede og var Konge.

(759) Det hendte sig engang, da Kong Sigurd gik fra Skytning og til Aftensang, at man var meget drukken og lystig, og mange sad udenfor Kirken og sang Aftensangen, saaat denne blev ugreid; da sagde Kongen: hvad er det for en Karl, som jeg seer staa der henne ved Kirken i en Feld? De svarede, at de vidste det ikke. Da sagde Kongen:

Vilderedet han volder
vist, den Selle i Felden.

Karlen gik frem og kvad en Vise, hvori han bad Kongen undskylde, at han viiste sig for ham i en altfor stutt Feld, men lagde til, at han vilde takke Kongen for hans Gavmildhed, hvis han gav ham en ordentlig Kappe istedetfor det Filleplag, han nu havde. Kongen

sagde: kom til mig i Morgen, naar jeg sidder ved Drikkebordet. Natten lider hen, og om Morgenen begiver Islændingen, der siden blev kaldet Thorarin Stuttfeld, sig afsted. Han kom til Drikkestuen; der stod en Mand udenfor med et Horn i Haanden, og sagde: Islænding, jeg skal sige dig fra Kongen, at dersom du vil have nogen Vennegave af ham, maa du have gjort en Vise, forend du gaar ind, og kvæde den om en Mand, der heder Haakon Serksson, med Tilnavn Morstruut (Fedtklump) samt nævne dette Navn i Visen. Den Mand, der talte med ham, heed Arne Fjæreskeiv. Siden gik de ind. Thorarin traadte frem for Kongen, og kvad ganske rigtigt en Vise, omtrent af dette Indhold: du onskede, Konge, at jeg skulde finde paa et Stev om Serks Son; og siden du yttrede, at han heed Morstruut, kan nok jeg være bekjendt at gjentage det. Det har jeg aldrig sagt, svarede Kongen; man har holdt dig for Nar, og jeg veed ikke bedre Raad, end at Haakon sætter dig Straf derfor, og du farer i hans Sveit. Haakon sagde: velkommen skal han være her med os; jeg seer nok, hvorfra dette er kommet; han satte Islændingen ved sin Side, og de vare nu meget lystige. Da det leed ud paa Dagen, og Drikken begyndte at virke noget paa dem, sagde Haakon: synes du, Islænding, at du skylder mig nogen Bod, eller mener du ikke, at man har lagt Snare for dig? Jo visselig tror jeg at skylde dig Bod, svarede Thorarin. Da skal alt være ovgjort, sagde Haaken, dersom du vil digte en anden Vise om Arne Fjæreskeiv. Dertil var Thorarin strax rede: de gik da over til det Sted, hvor Arne sad, og Thorarin kvad en Vise, hvor han spottede over Ogenavnet Fjæreskeiv, og nævnte nogle Ord om, at han i Serkland var saa rædd, at han neppe engang kunde skaffe Fode for en Kraake. Arne lob strax op, drog Sverdet, og vilde fare paa ham. Haakon bad ham være rolig, og betænke, at han vilde komme til kort, hvis de skulde slaas. Siden gik Thorarin for Kongen at staa, og sagde, at han havde digtet en Draape om ham, som han bad ham hore paa. Kongen fojede ham deri. Denne Draape kaldes Stuttfeldar-Draapa. Derpaa spurte Kongen, hvad Thorarin agtede videre at tage sig til. Han svarede, at han havde tænkt at gaa syd til Rom. Da gav Kongen ham meget Gods, og bad ham besoge ham, naar han kom tilbage, saa skulde han hedre ham hojt. Men der tales intet om, hvorvidt de senere modtes.

Det er almindeligt Sagn, at der ikke har været dygtigere og flinkere Konge i Norge, end Kong Sigurd, men i hans senere Dage hendtes det dog ofte, at han ikke fik styrt sit Sind og sin Hu, og at dette stundom skete med heftige Anfald og bedrovelige Tildragelser; men ligefuldt ansaaes han dog for en berommelig og herlig Hovding formedelst sin Ferd. Der fortælles, at engang paa en Hojtidsdag, (760)

en Pintsedag, da Sigurd sad til Bords med et talrigt Selskab og mange af sine Venner, saa man, idet han sad i Højsædet, at en stor Svaghed kom over ham, og hans Mine blev mørk, saaat man blev rædd for, hvorledes dette vilde løbe af. Kongen betragtede Selskabet med rullende Øjne, og saa omkring sig paa Pallene, men ingen af hans Mænd vovede at tale til ham. Han tog den dyrebare Bog, han havde bragt med sig til Landet, den var heelt igjennem skreven med Guldbogstaver, saaat en større Skat aldrig er kommen til Norge i en Bog. Hans Dronning sad ved hans Side. Endelig sagde han: meget kan dog forandres i en Mands Levetid. Da jeg kom hjem til Landet, ejede jeg to Ting, som tyktes mig de bedste: denne Bog og Dronningen. Men nu tykkes mig den ene værre og modbydeligere end den anden, ja de tykkes mig at være det værste af alt hvad jeg ejer. Dronningen veed ej, hvor fæl hun er, thi der staar et Gedehorn ud af Hovedet paa hende, og jo bedre jeg dengang syntes om hende, desto værre synes hun mig nu; og denne Bog duer til intet. Med disse Ord kastede han Bogen paa Ilden, der brandt paa Hallens Gulv, og slog Dronningen en Kindhest ved Øjet. Dronningen græd, men dog mere over Kongens sørgelige Tilstand, end over Slaget eller den hende tilføjede Fornærmelse. Men da stod en af Kongens Kjertesveine op for ham, ved Navn Ottar Birting, en Bondeson, men som dog var Kongens Kjertesvein, og havde Tjeneste den Dag: han var liden af Vert, men hovisk af Væsen, uforferdet, djerv og morsom, men sort af Haar og mørk af Farve; derfor havde han vel og faaet Øgenavnet Birting. Han løb til, greeb Bogen, som Kongen havde kastet, af Ilden, holdt den i Haanden, og sagde til Kongen: anderledes Dage vare de, Herre, da I sejlede med Fagerhed og Prud til Norge, og kom hid til Landet med stor Berømmelse og Heder, thi da løb alle dine Venner dig imøde med Glæde, og vilde alle have dig til Konge over sig, med de største Hedersbeviisninger; men nu ere Sorgens Dage komne over os, thi paa denne herlige Højtid, hvor saa mange af dine Venner ere komne til dig, kunne vi ej være lystige formedelst dit Sinds Tyngde og Vanhelse. Hvor ønskeligt var det ikke, at I kunde være glad med dem! Gjør nu saa vel, gode Konge, modtag dette velmeente Raad, giv først Dronningen Opreisning, som du har fornærmet saa groveligen; glæd hende med Blidhed, og siden alle de øvrige Høvdinger, dine Venner og Tjenestemænd, det er mit Raad. Da sagde Kong Sigurd: hvad? vil du give mig Raad, du stygge Kotkarlsson, dumme Bonde-Unge, oprunden af den mindste, slettestе og usleste Ætt? Med disse Ord sprang han op, drog Sverdet og løftede det mod ham med begge Hænder, som om han vilde hugge ham. Men Ottar stod rolig og rank, rørte sig ej af

Stedet, forandrede ikke en Mine, og blunkede ikke engang, som om han ikke havde mindste Frygt. Og da Sverdet kom ned mod Ottars Hoved, vendte Kongen den flade Side til, og slog ham ganske løseligt paa Skuldren. Derpaa taug han saavelsom alle de øvrige i Hallen, thi ingen torde henvende et Ord til ham. Da saa Kongen sig om, roligere end første Gang, og sagde: seent faar man dog prøvet sine Mænd, hvordan de ere; her sad mine Venner og Lendermænd, Stallarer, Skutilsveiner og alle de bedste Mænd i Landet, og ingen viiste mig dog saadant Venskab som denne, hvilken I ansee for ringe i Sammenligning med Eder. Han undte mig bedst; jeg kom her ind som en affindig Mand og vilde forspilde mit dyrebareste Eje, men han raadede Bod derpaa, og paa den anden Side ræddedes han ej for Døden; han talede siden fagre Ord og føjede dem saaledes, at jeg følte mig hedret deraf, medens han ikke berørte hvad der kunde forøge min Harm; det lod han ganske være, skjønt han med fuld Ret kunde omtale det; og saa kraftig var hans Tale, at der ingen saa stor Viismand findes her, der kunde tale bedre. Siden sprang jeg op i Vanvid, og lod som om jeg vilde hugge ham, men han var saa kjek, som om intet var at frygte: da jeg saa det, lod jeg det Verk fare, da han visselig var for god dertil. Nu, mine Venner, skulle I vide, hvorledes jeg vil lønne ham; han var hidtil Kjertesvein, men nu skal han være min Lendermand, og jeg tilføjer, hvad der ikke er mindre, at det ej vil vare længe, forend han er den merkeligste af mine Lendermænd. Gakk nu til Sæde hos mine Lendermænd, og gjør ikke længer Tjeneste. Ottar blev ogsaa siden den merkeligste Mand i Norge af mange gode og herlige Aarsager.

Henimod Slutningen af Kong Sigurds Dage var han til (761)
Veitsle paa en af sine Gaarde. Om Morgenen, da han var klædt, var han faatalende og ulystig, og hans Venner vare bange for, at Vanvidet igjen vilde komme over ham. Men Aarmanden var forstandig og djerv; han tiltalte Kongen, og spurte ham, om han havde spurt en eller anden Tidende, der tyktes ham saa betænkelig, at den forstyrrede hans Glæde, eller om Bevertningen ikke tækkedes ham, eller om der var noget andet, som kunde raades Bod paa. Kong Sigurd sagde, at ingen af de Aarsager, han havde nævnt, var Skyld deri, men derimod at han grublede over en Drøm, han havde haft om Natten. Jeg haaber, sagde Aarmanden, at det er en god Drøm, men høre den vilde jeg dog gjerne. Kongen sagde: jeg tyktes at staa her ude paa Jederen, og see ud i Havet, der saa jeg noget stort og svart, der bevægede sig; da det kom nærmere, syntes det mig at være et stort Træ, hvis Grene ragede op, medens Rødderne vare nede i Søen. Men da Træet kom mod Land, brast det

istykker, og Brotene drev vide om ved Landet, baade om Fastlandet, og ud om Udøer, Skjer og Strande; da tyktes jeg med eet at kunne see over hele Norge langs Søkysten, og saa jeg, at der i hver Viig var drevet Brot ind af dette Træ, nogle smaa, nogle større. Da svarede Aarmanden: denne Drøm troer jeg, at I selv, Konge, rimeligviis vil kunne udtyde bedst; vi vilde gjerne høre Eder selv forklare den. Da sagde Kongen: hvad mig tykkes ligest til med denne Drøm, er at den varsler om en Mands Komme her til Landet, som vil slaa sig fast ned her, og hvis Afkom vil udbrede sig vidt og bredt over Landet, men af heel forskjellig Storhed, saaledes som det var i Drømmen.

(762) Det hendte sig engang, da Kong Sigurd sad med mange gjæve Mænd i strid Hu, og det just var Fredag Aften, spurte Drotseten, hvad man skulde berede til Mad. Kongen svarer: hvad andet end ferskt Kjød. Og saa stor Skræk stod af hans Ord, at ingen torde sige ham imod. Alle vare nu bedrøvede; man gik til Bords, Fadene kom ind med varmt Kjød, og alle sad tause, sørgende over Kongens Meen. Men forend Maden blev signet, tog en Mand til Orde ved Navn Aslak Hane: han havde været længe hos Kong Sigurd og allerede været med paa Udenlandsferden, han var ikke ættstor, men rask og liden af Vert; da han saa, hvorledes Sagerne stod, og at ingen bød til at svare Kongen, talte han og spurte: hvad er det, som ryger der paa Disken for Eder, Herre? Hvad vilde du helst det skulde være, Aslak Hane, eller hvad synes dig, spurte Kongen. Han svarede: det synes mig, Herre, som om jeg ikke vilde, at det skulde være Kjød. Men om nu saa var, Aslak Hane, sagde Kongen. Aslak svarer: harmeligt er det at vide, at saa stor Vildfarelse skal times den herlige Konge, der vandt sig saa stor Berømmelse i Verden ved sin Ferd; andet lovede du, da du steeg op af Jordan efter at have badet dig i det samme Vand som Gud selv, og havde Palme i Haanden og Kors paa Bringen, end at du skulde æde Kjød om Fredagen. Dersom ringere Mænd gjorde det, vilde de udsætte sig for stor Refselse, og ikke er Hallen her saa godt besat, som den burde, naar der ikke findes nogen anden til at tale herom, end en liden Mand som jeg. Kongen taug og tog ikke til Maden; længere ud paa Maaltidet bød han at tage Kjødfadet bort, og nu blev der sat saadan Mad frem, som det passede sig for ham at have. Han begyndte ogsaa at blive noget lystigere, eftersom det leed hen med Maaltidet, og han drak. Man sagde til Aslak, at han skulde see til at komme bort, men han sagde, at det vilde han ej gjøre: jeg veed ikke, sagde han, hvad det skulde være godt for, saavidt jeg kan see, var det netop godt at do nu, da jeg har faaet udrettet hvad jeg vilde, nemlig at frelse Kongen fra en saa stor

Synd: han maa gjerne lade mig dræbe, om han vil. Om Kvelden kaldte Kongen ham til sig, og sagde: hvo eggede dig, Aslak Hane, til at tale saa reent ud til mig i Manges Paahør? Ingen anden, Herre, svarede Aslak, end jeg selv. Vil du nu, sagde Kongen, vide hvad du skal have for din Djervhed, eller hvad jeg finder, du har fortjent? Han svarer: vil du lønne det godt Herre, da er jeg glad, men skeer det anderledes, da er det din Sag. Da sagde Kongen: du faar ikke saa stor Løn, som du egentlig fortjente; jeg giver dig tre Gaarde: her gik det saaledes, som man ikke skulde have væntet, at du frelste mig fra et stort Uheld, og ikke mine Lendermænd, af hvilke jeg dog havde saa meget godt at vænte. Saaledes endte denne Tildragelse.

Det hendte sig engang en Julekveld, da Kongen sad i Hallen, (763) og Bordene vare fremsatte, at han sagde: lad mig faa ferskt Kjød. Herre, sagde de, det er ikke Skik og Brug i Norge at ede Kjød Julekveld. Er det ikke Skik, sagde Kongen, saa vil dog jeg have den Skik. De gik ud, og bragte ham en Nise; Kongen stak i den med Kniven, og tog ikke til; da sagde han: skaf mig en Kvinde ind i Hallen. De førte en Kvinde ind; hun havde sidt nedhængende Hovedklæde. Kongen tog Hovedklædet op med Haanden, saa paa hende, og sagde: uanseelig er denne Kone, men dog ikke verre, end at man vel altid kunde tage til Takke med sligt; siden saa han paa hendes Haand og sagde: en ufager Haand, men ogsaa med det faar man tage til Takke. Derpaa bad han hende rette frem Foden; hun gjorde saa; han saa paa den og sagde: en fæl og skrækkelig stor Fod; men det faar man ikke bryde sig om, og maa tage til Takke. Endelig bad han, at man skulde løfte Kjortelen op paa hende; men da han saa Leggen, sagde han: Tvi vorde din Legg, den er baade blaa og diger, du maa være en Skjøge: bort med hende, jeg vil ikke have noget med hende at bestille.

Hallkell Huuk, Søn af Jon Smjorbalte, var Lendermand paa (764) Møre. Han foer vester over Havet, heelt til Syderøerne; der kom til ham en Mand udefra Irland, ved Navn Gillekrist, som sagde, at han var en Søn af Magnus Barfot; hans Moder fulgte ham og sagde, at han ogsaa havde Navnet Harald. Hallkell tog sig af denne Mand, førte ham med sig til Norge, og begav sig strax til Kong Sigurd med Harald og hans Moder. De fremførte sit Ærende for Kongen; Kong Sigurd talte herom med Høvdingerne og bad dem give, hvad Raad dem syntes. De yttrede sig heelt forskjelligt herom, dog var der flere, der talte imod, end for, og Kongen fulgte mest sin egen Mening. Han lod nemlig kalde Harald til sig, og sagde ham, at han ikke vilde negte ham at fremme Skirsle for at bevise, at hans Fader var den, han sagde, men at det skulde være

med den faste Aftale, at om Harald end fik beviist, at han var Søn af den, han sagde, skulde han dog aldrig forlange Kongedømmet, saa længe Kong Sigurd eller hans Søn Magnus levede. Dette blev lovet med Haandfeste og Eed. Kong Sigurd sagde, at Harald skulde trede gloende Jærn for at bevise sin Herkomst: denne Skirsle tyktes de fleste noget haard, da han alene skulde fremme den for at bevise sin Herkomst, ikke for at faa Kongedømmet. Harald samtykkede dog deri, og fastede til Jærns. Denne Skirsle er den største, som har været gjort i Norge. Ni gloende Plogjærn bleve lagte ned, og Harald gik paa dem med bare Fødder, ledet af to Biskoper: han paakaldte den hellige Columba, og en Sæng var redet ham der paa Stedet. Da sagde Magnus, Kong Sigurds Søn: ikke treder han Jærnene som en modig Mand. Kongen svarede: du taler ilde og grumt, thi kjekt har han gjort sine Sager. Siden lod Harald sig falde i Sængen, og tre Dage efterat Skirslen var fremmet, blev den prøvet, og hans Fødder vare da ubrendte. Derefter optog Kong Sigurd Harald nok saa venligt som Frænde, men Magnus, hans Søn, viiste ham stor Uvilje, og mange af Høvdingerne fulgte hans Exempel. Kong Sigurd stolede saa trygt paa sin Yndest hos hele Landsfolket, at han forlangte, at alle Mand skulde sverje, at hans Søn Magnus skulde ene være Konge efter ham. Og disse edelige Løfter fik han ogsaa af alt Landets Folk.

(765) Harald Gille var en høi Mand og grannvoren, med lang Hals og temmelig langt Ansigt, svartøiet, mørkhaaret, hurtig og rask i sine Bevægelser; brugte mest irsk Dragt, stutte og lette Klæder. Harald havde meget vanskeligt for at tale norsk, og arbeidede svært med Ordene; herover gjorde mange sig lystige, men Kong Sigurd taalte det ikke, naar han var tilstede. Sedvanligviis plejede Harald at følge Kong Sigurd til Sængs om Kveldene, men engang bar det saaledes til, at Magnus og dennes Kammerater fik opholdt ham, saaat han blev efter, og nu sad de længe og drak. Harald talte med en anden Mand og berettede flere Ting vester fra Irland; blandt andet sagde han, at der paa Irland fandtes Mænd saa rappe til Fods, at ingen Hest kunde indhente dem i Skeid. Magnus Kongssøn hørte dette, og sagde: nu lyver han igjen, som han plejer. Harald svarede: det er virkelig sandt, at der findes Mænd paa Irland, som ingen Hest i Norge kan løbe forbi. De talte nogle Ord herom med hinanden og vare begge drukne. Magnus havde faaet sendende en gautsk Hest, et herligt Dyr, meget hurtig; de Tilstedeværende talte om, at ingen Hest kunde løbe saa hurtigt som den, og henvendte sig til Harald. Da sagde Magnus: her skal du vedde om dit Hoved, at du skal miste det, hvis du ikke løber ligesaa fort, som jeg rider min Hest, men jeg setter min Guldring op derimod.

Harald svarede: jeg sagde ikke, at jeg selv kunde løbe saa fort, men alene, at jeg nok kunde finde Mænd paa Irland, der løb saa fort: derom vil jeg vedde. Magnus Kongssøn svarede: jeg kan ikke fare til Irland; her skulle vi vedde, ikke der. Harald gik nu bort for at sove, og vilde ikke tale mere med ham. Dette var i Oslo. Morgenen efter, da Formesserne vare endte, reed Magnus op i Gaderne, og sendte Bud til Harald, at han skulde komme did. Da Harald kom, var han saaledes klædt: han havde Skjorte, ankelbundne Buxer, stutt Kappe, en irsk Hat paa Hovedet, et Spydskaft i Haanden. Magnus afmerkede Skeidet. Harald sagde: du gjør Skeidet for langt! Strax gjorde Magnus det meget længer, og sagde, at endda var det for kort. Mange Folk vare tilstede. Da begyndte de Skeidet, og Harald fulgte hele Tiden med Hestens Frembov. Da de kom til Skeids-Enden, sagde Magnus: du holdt i Brystremmen, saaat Hesten drog dig. Da toge de et andet Skeid tilbage, og Harald løb nu hele Tiden foran Hesten. Da de kom til Skeids-Enden, spurte Harald: holdt jeg nu i Brystremmen? Nei, men nu tog du før til at løbe, end jeg, svarede Magnus. Han lod nu Hesten skyde Pust en Tid; da han var ferdig, gav han den af Sporerne, og den kom strax i Løb. Harald stod endnu stille; da saa Magnus tilbage, raabte til ham, og sagde: løb nu! Og nu løb Harald, var i en Hast foran Hesten, og kom saa meget før til Maalet, at han lagde sig ned, sprang op igjen og hilsede sin Frænde Magnus, thi nu først kom han. Derefter vendte de tilbage til Byen og gik hjem. Kong Sigurd havde imidlertid været til Høimesse, og vidste ikke noget om dette, forend efter Bordet den Dag. Da sagde han vredeligen til Magnus: I kalde Harald dum, men mig tykkes du at være en større Tosse, der ikke kjender Folkeskik udenlands: vidste du da ikke det før, at Mænd i andre Lande øve sig op i andre Idrætter end at tylle Øl i sig eller gjøre sig øre og uføre, saaat de ikke have Vid og Sands; giv Harald sin Ring, og vov ikke at spotte ham herefter, saa længe mit Hoved er oven Mulde, og jeg har at raade.

Det hendte sig engang, da Kong Sigurd var ude paa Skibene, (766) og de laa i Havn, at der ogsaa laa et Kjøbmandsskib, en Islandsfarer, ved Siden af dem. Harald Gille var i For-Rummet paa Kongens Skib, men næst ham fremmenfra laa Svein Riimhildssøn, han var Søn af Knut Sveinssøn paa Jederen. Der var og Sigurd Sigurdssøn, en anseet Lendermand, han styrede et Skib. En Godvejrsdag, da Solen skinnede klart, fore mange ud at svømme, baade fra Langskibene og Kjøbmandsskibet. En islandsk Mand, som var ude at svømme, havde sin Moro af at dukke dem under, der ikke svømmede saa godt som han, og man lo deraf. Kong

Sigurd saa og horte dette; siden kastede han Klæderne af sig, lob ud i Vandet, svam hen til Islendingen, greeb ham, dukkede ham under, og holdt ham nede; strax efter, da Islendingen kom op, gjorde han ligesaa, og siden den ene Gang efter den anden. Da sagde Sigurd Sigurdsson: skulle vi lade Kongen tage Livet af Manden? En svarede ham, at der var ingen, som havde Lyst til at fare. Sigurd svarede, at man nok fandt en saadan, hvis Dag Eilifsson var der: siden lob han selv overbord, svam hen til Kongen, tog fat i ham, og sagde: tag ikke Livet af Manden: nu seer jo alle, at du svommer meget bedre. Kongen sagde: slip mig, Sigurd, jeg skal faa Dod paa ham, thi han vil drukne vore Mænd. Forst skulle vi to lege, svarede Sigurd: du Islending, see til at komme i Land. Han gjorde saa. Sigurd slap da Kongen, som svommede tilbage til sit Skib; saa gjorde og Sigurd, men Kongen sagde, han ikke skulde understaa sig at komme for hans Ojne. Dette
(767) blev sagt Sigurd, som da gik op paa Land. Samme Kveld, da man gik til Sængs, legede nogle af Mændene oppe i Land. Harald var med i denne Leeg, og bod sin Skosven fare ud paa Skibet, gjore hans Sæng rede, og oppebie ham der. Svenen gjorde, som det var ham befalet. Kongen havde lagt sig til at sove, men da Svenen syntes, at det varede længe, forend Harald kom, lagde han sig op i hans Rum. Svein Riimhildsson sagde: det er stor Skam for duendes Mænd at fare hjemmenfra sine Gaarde for at see Knaper dragne frem jevnsides med sig. Svenen svarede, at Harald selv havde viist ham did. Svein Riimhildsson svarede: det tykkes os ikke for godt, at Harald selv ligger her, at han ikke ogsaa skal drage Træle eller Stavkarle herop: dermed tog han en Ridevidsk og slog Svenen saaledes i Hovedet, at Blodet strommede af ham. Svenen lob strax op i Land, og sagde Harald, hvad der var skeet. Harald gik strax ud paa Skibet, og agter i For-Rummet; han hugg til Svein med en Haandoxe, og gav ham et stort Saar paa Armen, siden gik han igjen op paa Land. Svein lob strax i Land efter ham; Sveins Frænder samlede sig ogsaa til, tog Harald fangen, og agtede at henge ham. Men medens de vare iferd dermed, gik Sigurd Sigurdsson ud paa Kongens Skib og vakte ham. Da Kongen aabnede Ojnene og kjendte Sigurd, sagde han: for dette samme skal du do, at du kom for mine Ojne, skjont du vidste, at jeg havde forbudt dig det: dermed sprang Kongen op. Sigurd svarede: dertil er der altid Lejlighed, Konge, naar I vil, men nu er der andet, som forst ligger Magt paa; skynd dig i Land alt hvad du kan, og hjelp din Broder Harald, thi Rygerne ville just nu henge ham. Gud fri os, Sigurd, sagde Kongen, kald paa min Ludrsven og lad ham blæse Folket op at mode mig. Kongen lob op i Land, og alle

de, der kjendte ham, fulgte med; han gik lige hen til det Sted, hvor Galgen var indrettet, og tog strax Harald til sig. Alt Folket stimlede strax, Ludren lod, fuldt bevæbnet til Kongen. Da sagde denne, at Svein og alle hans Feller skulde fare utlæge, men ved fleres Forbon udvirkedes det af Kongen, at de fik have Landsvist og beholde sine Ejendomme; men for Saaret skulde ingen Bod gives. Da spurte Sigurd Sigurdsson, om Kongen nu vilde, at han skulde fare bort. Nej det vil jeg ikke, sagde Kongen; aldrig kan jeg undvære dig.

Kolbein beed en ung og fattig Mand, paa hvem Thora, Kong Sigurd Jorsalafarers Moder, lod skere Tungen ud, fordi samme unge Mand havde taget et Stykke fra Kongemoderens Disk og sagde, at Stegeren havde givet ham det, men denne torde ikke vedstaa det. Derefter var Manden maallos i lang Tid. Dette omtaler Einar Skulesson i Olafsdraapa. Men siden søgte han til Nidaros, og vaagede i Kristkirken; ved Ottesang paa Olafsvake sidare (3die August) sovnede han og syntes at see den hellige Kong Olaf komme til sig, tale med sig, tage med Haanden i Tungestumpen og trække i den; og da han vaagnede, var han helbredet, og takkede gladeligen Gud og den hellige Kong Olaf, som han havde faaet Helse og Miskun af; han var kommen dertil maallos for at søge hans hellige Skriin, men nu foor han heel og reentalende derfra. (768).

Der var en ung Mand, dansk af Fødsel; ham tog Hedninger og førte til Vendland, hvor de holdt ham i Baand og Fængsel med andre hærtagne Mænd. Om Dagene var han ene i Jærn uden Bevogtning, men om Nætterne var Bondens Søn i Fjetre med ham, for at han ej skulde løbe fra ham. Den ulykkelige Mand fik aldrig Søvn eller Ro formedelst sin Harm og Sorg; han tænkte frem og tilbage paa, hvad der kunde være ham til Hjelp; Fangenskabet trykkede ham saare, og han udmattedes baade af Sorg og Piinsel, og væntede ingen Udløsning af sine Frænder, fordi de allerede to Gange før havde løst ham ud af hedenske Lande for Penge, og han tyktes vide, at de vilde finde det baade besværligt og kostbart, at paatage sig det den tredie Gang. Lykkelig er den Mand, der ikke frister slig Nød i denne Verden, som han da tyktes at friste. Nu havde han ingen anden Udvej end at flygte bort og komme vek, hvis det kunde lykkes ham. Dette forsøger han da ved Nattetid, dræber Bondens Søn, hugger Foden af ham og stevner saa til Skogen med Fjeteren om Benet. Men om Morgenen, da det lyste, blev man var, hvad der var skeet, og satte efter ham med to Hunde, som vare afrettede til at opspore dem, der romte bort; de fandt ham i Skogen, der hvor han laa og skjulte sig for dem. Nu greeb de ham da, slog og bankede ham, og lod ham vederfares alskens (769).

ilde Medfart. Siden droge de ham hjem, ladende ham med Nød og Neppe beholde Livet, men uden anden Miskun; de droge ham til Piinsler, og satte ham i et Fængsel, hvor der allerede sad 16 andre christne Mænd; bandt ham der baade med Jærn og andre Baand saa fast, de kunde. Og den Elendighed og de Piinsler, han for havde haft, tyktes ham nu kun som en Skygge mod alt det onde, han nu leed. Ingen Mand saa han for sine Øjne i den Prisund, som bad om Miskun for ham; ingen Mand ynkedes over denne Ulykkelige, uden de Christne som laae bundne med ham; de harmedes og græd over hans Meen, og over sin egen Nød og Ulykke. Men en Dag søgte de at finde Raad, og bad, at han gjorde et Løfte til den hellige Kong Olaf om at give sig til Tjener i hans Helligdomshuus, hvis han med Guds Miskun og ved hans Forbønner kom ud af den Prisund. Dette lovede han glad, og gav sig strar til den Kirke, som de bad ham. Natten efter syntes han i Søvne at see en høj Mand staa ganske nær ved sig og tale saaledes: hør du arme Mand, hvorfor staar du ikke op? Han svarer: min Herre, hvo er du? Manden sagde: jeg er Kong Olaf, som du paakaldte. Ak min gode Herre, siger hiin, jeg vilde med Glæde staa op, hvis jeg kunde, men jeg ligger bunden med Jærn, og dertil i Fjeter med de Mænd, som her sidde bundne. Da satte han Mod i ham; staa op hurtigt, sagde han, og frygt ikke, thi du er nu ganske vist løs. Siden vaagnede den Fangne, og sagde til sine Ulykkesfeller, hvad han havde drømt. De bad ham staa op og forsøge, om det var sandt. Han stod op, og kjendte, at han var løs. De andre sagde nu, at det ikke vilde hjelpe ham, da Døren var læst baade udentil og inden. Men en gammel Mand, som sad der, haardt fangen, lagde Ord til, og bad ham ikke have Mistillid til den Mands Miskun, som allerede havde løst ham af Lænken, og som har gjort sit Jertegn imod dig, for at du skulde nyde hans Miskun og blive forløst herifra, men ikke for at du skulde styrtes i stor Ulyksalighed og Piinsler: viis dig nu rask, søg hen til Døren, og kan du komme ud, er du hjulpen. Saa gjorde han, fandt Døren strax aaben, løber øjeblikkeligt ud, og bort i Skogen. Saasnart de merkede dette, slap de sine Hunde løs og fore efter ham som skyndsomst, men han ligger og skjuler sig, den stakkels Mand, og seer tydeligt, hvorledes de fare efter ham. Men Hundene toge Fejl af Sporet, saasnart de nærmede sig ham, og for dem alle slog Synet Fejl, saaat ingen kunde finde ham, endda han laa der for Fødderne paa dem. De vendte da hjem derfra, og klagede og harmedes meget over, at de ikke kunde faa grebet ham. Kong Olaf lod ham heller ikke gaa til Grunde, da han var kommen til Skogen, men gav ham fuld Helse og Hørsel, skjønt de før havde slaaet ham overalt i

Hovedet og stødt ham, saaat han var død. Derefter lykkedes det ham at komme til et Skib med to christne Mænd, som havde været piinte der; de benyttede nu allesammen denne Farkost saa fort, de kunde, og frelste sig saaledes bort fra denne Forfølgelse. Siden søgte han hen til den hellige Mands Huus, og var da bleven helbredet og hærfor. Da angrede han sine Løfter, brød sit Ord til den hellige Konge, løb bort om Dagen, og kom om Kvelden til en Bonde, der gav ham Huusly for Guds Skyld. Siden om Natten, da han laa og sov, saa han tre Møer, smukke og fagert klædte, gaa til sig, de talte til ham, og skjendte haardt paa ham, fordi han understod sig at løbe fra den gode Konge, der havde viist ham saamegen Naade ved at løse ham af Jærn og alt Fængsel; og at forlade den kjære Herre, i hvis Tjeneste han var gaaet. Kort efter vaagnede han fuld af Skræk, stod strax op aarle om Morgenen, og sagde det til Huusbonden, men denne gode Bonde lod ham ikke faa Ro, førend han vendte tilbage til hiint hellige Sted. Den Mand skrev allerførst dette Jertegn, som selv saa Manden, og Merkerne efter Jærnene paa ham.

Da det leed ud mod Enden paa Kong Sigurds Dage, kom (770) han paa det nye Paafund, at ville forlade Dronningen, men faa til Hustru en ved Navn Cecilia, Datter af en mægtig Mand. Han agtede at lade Bryluppet staa i Bergen, og gjorde alt istand til et stort Gjestebud. Men da Biskop Magne spurte dette, blev han ilde tilmode. Een Dag gik Biskopen til Hallen, og med ham en af hans Prester, ved Navn Sigurd, der siden blev Biskop i Bergen. Da de kom til Hallen, lod Biskopen Kongen melde, at han gjerne vilde tale med ham, og bad om, at Kongen vilde komme ud til ham. Kongen gjorde saa, gik ud med et draget Sverd i Haanden, tog vel imod Biskopen, og bød ham ind til Drikkebordet med sig. Biskopen svarede: et andet Erende har jeg nu: er det sandt, Herre, hvad mig er sagt, at du agter at gifte dig, og forlade Dronningen, men tage en anden Kone? Kongen sagde, at det var sandt. Da begyndte Biskopens Aasyn at trutne, og han svarede med beklemt Stemme: hvi kan det falde Eder ind, Herre, at gjøre saadant i vor Biskops-Syssel, hvorved I saa grovt forhaaner Guds Bud og Ret, og den hellige Kirke? Det undrer mig, at I foragter saa dybt vort biskopelige Embede og Eders eget Kongedom; nu vil jeg gjøre, hvad jeg er skyldig til, nemlig i Guds, og den hellige Kong Olafs, og Peter Apostels, og alle hellige Mænds Navn at forbyde dig dette Uraad. Og medens han talte dette, stod han rank, og som om han vilde rette Halsen frem under Hugget og være rede, hvis Kongen hugg til. Og saaledes har Sigurd Prest, der senere blev Biskop, siden sagt, at Himmelen tyktes ham ikke større end et Kalvskind, saa

forferdelig tyktes Kongen ham at see til. Kongen gik ind i Hallen igjen uden at svare et Ord, men Biskopen vendte tilbage til sit Hjem, og var da saa blid og lystig, at han hilste hvert Barn leende, og leegte med Fingrene. Da spurte Sigurd Prest, hvorledes det kunde komme sig, idet han sagde: om I nu end er lystig, Herre, kommer det Eder dog ej i Hu, at Kongen vil kaste sin Vrede paa Eder, og at det er raadeligst for Eder at see til at komme bort? Biskopen svarede: rimeligst tykkes det mig, at han ikke vil gjore det; men om saa var, hvilken Dødsmaade var da vel bedre eller ønskeligere end at lade sit Liv for Guds Ære, eller at dø for den hellige Christendom og sit eget Embede, at forbyde hvad der ej er sommeligt? Derfor er jeg nu lystig, fordi jeg har gjort hvad jeg burde. Kort efter blev der megen Tummel i Byen, da Kongen strar gjorde sig rede til at drage bort, førende med sig en Mængde Korn og Malt og Honning; siden drog han syd til Stavanger, og agtede der at holde Gjestebud og Bryllup med Cecilia. Da den Biskop, som der raadede, spurte dette, gik han hen til Kongen og spurte, om det var sandt, at han agtede at gifte sig, uagtet Dronningen endnu var i Live? Kongen, sagde ja. Biskopen svarede: om saa er, Herre, saa veed I dog vist, hvor strengt sligt er forbudet ringere Mænd; nu er det ej saa usandsynligt, at I, som har større Magt, tror Eder mere berettiget til at tillade Eder saadanne Ting, men det er dog meget imod Retten, og jeg veed ikke, hvorfor I vil gjore dette i vort Biskopsdømme, at vanvyrde saaledes Guds Bud og den hellige Kirke og vort biskopelige Embede. Men kanskee I vil betænke denne Kirke her med nogle store Gaver i Gods, og saaledes bøde mod Gud og os. Da sagde Kongen: tag her vort Gods, som du vil; forferdelig ulig var I Biskop Magne. Kongen gik bort, og likede denne ikke bedre end den, som lagde Forbudet ned. Men Kongen fik dog sidenefter hiin Kone, og havde hende meget kjær, og elskede hende højt.

(771) Kong Sigurd lod Kjøbstaden Kongehelle saaledes ophjelpe, at der paa den Tid ikke var nogen mere velstaaende i hele Norge; der sad han lange Stunder for at bevogte Landet. Han lod opføre en Kongsgaard i Kastellet, og lagde den Forpligtelse paa alle de nærliggende Hereder saavelsom paa Bymændene, at hver Mand 9 Aar gammel eller ældre skulde bære til Kastellet fem Vaabenstene eller fem Staure, hvasse i den ene Ende, og fem Alen høje. Der i Kastellet lod Sigurd bygge Korskirken; den var en Trækirke, men dog saare ypperligt udstyret baade hvad Evnet og Arbeidet angik. Da Sigurd havde været 24 Aar Konge, blev denne Korskirke indviet. Da lod Kongen det hellige Kors og mange andre Helligdomme være der. Den blev kaldet Kastelkirken. Foran Højalteret i den satte han den Tavle, som han havde ladet gjøre i Grækenland, og var

gjort af Erts og Sølv, heel forgyldt og fagert besat med Smalt og Edelstene. Der var og et Skriin, som Danekongen Eirik Eimune havde sendt Kong Sigurd, og det Plenarium, skrevet med Guldbogstaver, som Patriarchen havde givet Kong Sigurd.

Tre Aar efterat Korskirken var indviet, just som Kong Sigurd (773) befandt sig ofter i Viken, blev han syg; hans Venner bad ham da at han lod Konen fare; og selv hun vilde skilles fra ham og bad ham, medens han laa syg, at hun maatte drage bort, da det vilde bekomme ham bedst. Kongen sagde: jeg ventede ikke, at du vilde forlade mig som Andre, vendte sig fra hende og blev blodrød, men hun gik bort. Sygdommen fik nu Overhaand, saaat han døde: hans Liig blev da fort til Oslo for at begraves. Han døde een Nat efter Mariemessen i Fasten (26de Marts), og blev jordet ved Hallvardskirken. Han blev lagt i Steenveggen, ud fra Choret paa Sydsiden. Magnus, hans Søn, var just i Byen, og tog strax, Kong Sigurd døde, alle de Gjemmer, hvori han havde sit Gods, til sig. Sigurd var 27 Aar Konge i Norge efter sin Fader, Magnus Barfots Død: da var han 40 Aar gammel, og hans Tid var god for Landets Folk, da der baade var godt Aar og Fred.

Kong Magnus Blindes og Kong Harald Gilles Saga.

Magnus, Kong Sigurds Søn, blev tagen til Konge i Oslo over (774) hele Landet, saasnart hans Fader var død, efter som Almuen havde tilsvoret Kong Sigurd; da gik strax ogsaa mange Mænd ham til Haande, og mange bleve gjorte til Lendermænd. Magnus var smukkere end alle andre Mænd paa den Tid i Norge; han var overmodig og grum, dygtig i alskens Ferdigheder; men det var mest hans Faders Yndest, der skaffede ham Almuens Venskab; han var en svær Drikkebroder, pengebegjerlig, uvenlig og uvoren. Harald Gille var letladen, lystig og legen, gavmild, saaat han intet sparede mod sine Venner, og den føjeligste Mand, saaat han lod Andre raade med sig alt hvad de vilde. Alt sligt skaffede ham Vensælhed og et godt Lov, og mange mægtige Mænd tyede til ham ikke mindre end til Kong Magnus. Harald var i Tunsberg, da han spurte sin Broder Kong Sigurds Død. Han holdt da Stevne med sine Ven-

ner, og de besluttede at holde Haugathing der i Byen. Paa det Thing blev Harald tagen til Konge over halve Landet, og man kaldte det en nødtvungen Eed, at han havde frasvoret sig sin fædrene Arv. Harald tog sig da en Hird og gjorde Lendermænd, og snart samlede der sig ikke færre Folk til ham end til Kong Magnus. Der fore da Mænd mellem dem, og saaledes stod det hen i syv Dage. Men saasom Kong Magnus fik meget færre Folk, saa han ingen anden Udvej for sig end at skifte Riget halvt med Harald. Der blev da saaledes skiftet, at hver af dem skulde have det Rige halvt med den anden, som Kong Sigurd havde haft; men Skibsflaaden og Bordtøjet og Kostbarhederne og alt Løsøret, som Kong Sigurd havde haft, det beholdt Magnus alene, og var alligevel misfornøjet med sin Lod. Dog raadede de nogen Tid over Landet i Fred, men vare meget lidet enige. Kong Harald fik en Søn ved Navn Sigurd med Thora, Datter af Guthorm Graabarde. Han blev gift med Ingerid, Datter af Ragnvald, Søn af Kong Inge Steinkelssøn, Sviakonge. Kong Magnus var gift med Christina, Datter af Knut Lavard, og Søster til Valdemar Danekonge. Kong Magnus kunde ikke elske hende, og sendte hende tilbage syd til Danmark. Men siden gik alt ham tungre, og han fik megen Utak af hendes
(775) Frænder. Da Frænderne Harald og Magnus havde været tre Vintre Konger i Norge, sad de den fjerde Vinter begge nord i Kaupangen, og bade hinanden gjensidigt til Gjestebud, men dog var det ikke langt fra, at deres Folk vare komne i aabenbart Slagsmaal med hinanden. Om Vaaren søgte Kong Magnus med Skibsflaaden sydover langsmed Landet, og drog Folk til sig fra hvert Fylke, saa meget som han kunde faa, bedende sine Venner om at understøtte ham til at drive Harald fra Kongedømmet og kun give ham saameget af Riget, som han syntes; han foreholdt dem, at Harald jo før havde frasvoret sig Riget. Hertil fik Magnus ogsaa mange mægtige Mænds Samtykke. Samme Vaar drog Kong Harald til Oplandene og Landvejen øster til Viken. Han drog ogsaa Folk til sig, da han spurte til Kong Magnus, og hvor de begge droge frem, hugg de Buskap ned for hinanden, ja dræbte endog hinandens Mænd. Kong Magnus var meget mandsterkere, da han havde faaet samlet al Landets Hovedstyrke til sig. Harald var nu i Viken østen Fjorden, og drog Folk til sig, idet de fremdeles hver paa sin Side toge baade Mænd og Gods fra hinanden. Med Kong Harald var da hans sammødre Broder ved Navn Kristrod, og mange andre Lendermænd, men der vare dog mange flere med Kong Magnus. Kong Harald var med sine Folk paa et Sted, der heder Fors, paa Ranrike, og drog derfra ud til Søen. Laurentsvaake-Aften fik de sig Mad og vare til Natverd paa Gaarden Fyrileiv, men Vagtmænd

heldt Hestevagt allevegne fra Gaarden. Disse Vagtmænd bleve nu Kong Magnus's Hær var, idet den kom dragende hen mod Gaarden. Magnus havde næsten 60 Hundreder (7200 Mand), men Kong Harald 15 Hundreder (1800 Mand). Vagtmændene, der skulde holde Udkig for Kong Harald, kom og sagde, at Kong Magnus's Folk vare komne heel nær ved Gaarden. Kongen svarede: hvad mon Kong Magnus Sigurdssøn min Frænde vil? Det er da ikke muligt, at han vil stride med mig. Da svarede Thjostulf Aalessøn: saasandt, Herre, faar I nu finde paa Raad for Eder selv og Eders Folk, som Kong Magnus i hele Sommer har draget en Hær sammen for at stride med Eder, saasnart han finder Eder. Da stod Kong Harald op, bad sine Mænd tage sine Vaaben, og sagde: vi skulle stride, hvis Kong Magnus min Frænde vil stride. Strax efter blev der blæst, og alt Kong Haralds Folk gik ud fra Gaarden hen i et Ager-Gjerde, og satte der op sine Merker. Kong Harald havde to Ringbrynjer, men Kristrød, hans Broder, havde ingen; det heed ogsaa om ham, at han var den tappreste Mand. Da Kong Magnus og hans Mænd saa Kong Haralds Hær, fylkede de sin Styrke, og gjorde Fylkingen saa lang, at den skulde kunne ganske omringe Kong Haralds. Dette omtaler Halldor Skvaldre. Kong Magnus lod i dette Slag bære det hellige Kors foran sig. (776)
Slaget blev stort og haardt. Kristrød Kongsbroder havde med sin Sveit gaaet midt ind i Kong Magnus's Fylking, huggende baade til Høire og Venstre, saaat Folk veeg for ham til begge Sider. Men en mægtig Bonde, der var i Kong Haralds Hær, og nu gik bag Kristrød, hævede Kesjen med begge Hænder, og stak ham mellem Skuldrene, saaat Odden kom frem af Brystet: der faldt Kristrød. Mange, som stode ved, spurte, hvorfor han bar sig saaledes ad, og gjorde dette onde Verk. Bonden svarede: nu har han det saa godt; i Sommer hugg han og hans Folk min Buskap, tog alt det der var paa Gaarden, og tvang mig mod min Vilje til at følge med i Hæren; jeg tiltænkte ham da slig Medfart, hvis jeg kunde komme til. Derefter kom der Flugt i Kong Haralds Hær; han selv og alle hans Mænd flyede, mange faldt; blandt dem, som der fik Banesaar, var Ingemar Sveinssøn af Ask, en stor Høvding og Lendermand. Da kvad han dette:

Troldpak mig førte
til Fyrileive,
aldrig jeg villig
var til Striden;

mig Pile bede
fra Buen den seige;
aldrig jeg monne
til Ask meer komme.

Der faldt ogsaa henved 60 af Kong Haralds Hirdmænd. Han flygtede øster i Viken til sine Skibe, og foor strax af Landet til Kong Eirik i Danmark. Dette omtaler Halldor Skvaldre, saavelsom

Einar Skulessøn. Kong Haakon traf ham syd i Sjæland, og bad ham om Hjelp. Kong Eirik Eimune tog vel imod ham, mest fordi at de forhen havde svoret sig i Brodrelag med hinanden. Han overlod Kong Harald Halland til Veitsle og Underhold, og gav ham aatte Langskibe uden Tiltakling. Derefter drog Kong Harald nord igjennem Halland, hvor mange Nordmænd kom ham imode.

Kong Magnus lagde hele Landet under sig efter dette Slag, gav alle de Saarede Grid, og lod dem helbrede som sine egne Mænd. Han kaldte da hele Landet sit Rige, og havde om sig de bedste og mest udvalgte Mænd i Landet. Men da han nærmere overlagde med dem, vilde Sigurd Sigurdssøn og Thore Ingeridssøn og alle de forstandigste Mænd i Landet, at de skulde holde Flokken samlet i Viken, og bie der en Stund, om Harald skulde komme søndenfra. Men Kong Magnus var egenraadig, og drog nord til Bergen, for at sidde der om Vintren, sendte alt Krigsfolket fra sig, og lod Lendermændene drage hjem til sine Gaarde.

(777) Kong Harald kom imidlertid til Kongehelle med de Krigsfolk, der havde fulgt ham fra Danmark. Lendermændene og Bymændene modte ham der med en Skare Folk, de havde samlet, og stillede sig i en diger Fylking opover fra Byen. Men Kong Harald gik i Land fra sine Skibe, sendte Mænd til Bondehæren, og bad dem, ikke med Vaabenmagt at forholde ham hans Land; han vilde, sagde han, ikke forlange mere, end hvad der med Rette tilkom ham at have. Der fore nu Mænd imellem dem, og omsider oploste Bonderne Flokken og gik Kong Harald til Haande. Han gav da ogsaa Lendermændene Leen og Veitsler, forat de skulde staa ham bi, og de Bønder Retterboder, der sloge sig til hans Hær. Nu samlede der sig meget Folk til ham; han drog ostfra gjennem Viken, og gav alle Mænd god Fred, undtagen Kong Magnus's Mænd; dem lod han plyndre eller dræbe, hvor han fandt dem. Da han kom ostenfra til Sarpsborg, tog han der to af Kong Magnus's Lendermænd, Brodrene Asbjørn og Nerid, til Fange, og sagde, at den ene af dem skulde hænges, den anden styrtes ud i Sarpfossen: han bad dem at velje her imellem. Asbjorn valgte at styrtes i Sarpen, thi han var ældst, og denne Dodsmaade tyktes at være den grummeste. Saaledes blev da ogsaa gjort. Dette omtaler Halldor Skvaldre. Derefter drog Kong Harald nord til Tunsberg, hvor man tog vel imod ham, og hvor en stor Hær samlede sig til ham.

(778) Kong Magnus sad i Bergen og spurte disse Tidender. Han lod da kalde til Samtale alle de Hovdinger, som paa den Tid vare i Byen, og spurte dem om Raad. Sigurd Sigurdssøn svarede: her kan jeg give et godt Raad: I bør besætte en Skude med gode Drenge, og faa mig eller en anden Lendermand til at styre den, for

at fare til Kong Harald, din Frænde, og byde ham Forliig, saaledes som retskafne Mænd her i Landet bestemme det imellem Eder; tilbyd ham Halvdelen af Riget med Eder, og tykkes det mig da rimeligt, at Kong Harald modtager dette Tilbud, naar det understøttes ved gode Mænds Ord. Da vil Forliig blive oprettet imellem Eder. Kong Magnus svarede: dette Forslag vil jeg ikke vide af; hvad vilde det da være godt for, at vi vandt hele Riget under os i Sommer, naar vi nu skulde afstaa Halvdelen? Nej, I maa finde paa et andet Raad. Da svarer Sigurd Sigurdsson: det synes mig nu, Herre, som om de Lendermænd, der i Høst bad dig om Hjemlov, nu sidde stille hjemme, og ville ikke komme til dig. Dengang handlede du meget imod mine Raad ved at lade den Mængde Folk, vi havde samlede, adsplitte sig saaledes; thi jeg kunde nok vide, at Kong Harald og hans Venner vilde see til at komme tilbage til Viken, saasnart de spurte, at det var høvdingeløst der. Nu har jeg et andet Raad, som rigtignok er slemt, men som dog maaskee tør være fordeelagtigt: udsend dine Gjester og andre Folk med dem, forat fare hen til disse Lendermænd, der nu ikke ville hjelpe dig, naar Nøden er for Haanden, og dræbe dem, men giv deres Ejendomme til dem, som nu ville staa Eder bi, om de end ikke før vare videre anseede; lad dem bringe Folket paa Benene, tag ligesaavel daarlige Folk som gode; far siden øster mod Kong Harald med alt det Krigsfolk, I faar, og hold Slag med ham. Kongen svarede: jeg bliver saa forhadt, dersom jeg lader mange Stormænd dræbe, men hæver Smaafolk i Vejret; slige have ofte ligesaavel brudt sin Tro, og dertil har Landet været langt mindre tjent med dem; lad mig høre flere Raad af dig. Det bliver mig nu, svarede Sigurd, vanskeligt at finde paa Raad, siden I ej vil indgaa Forliig og heller ikke slaas: lad os da fare nord til Throndhjem, hvor vi have Landets største Styrke for os, og lad os undervejs samle alt det Folk om os, vi kunne faa; kan være da, at Elvegrimerne tabe Lysten til at slæbe sig efter os. Kongen svarede: jeg kan da ikke nu flygte for dem, som vi selv jagede paa Flugten i Sommer; raad mig et bedre Raad. Da stod Sigurd op, gjorde sig rede til at gaa bort, og sagde: saa skal jeg da nu raade dig det Raad, jeg seer I vil have, og som vil gaa i Opfyldelse: sid her i Bergen, indtil Kong Harald kommer med en talrig Hær; da vil I enten lide Døden eller Skjendsel. Og længere var Sigurd ikke ved denne Stevne.

Kong Harald drog østfra langs Landet, med en overmaade stor (773)
Hær. Denne Vinter blev kaldet Muge-Vintren (d. e. Troppesamlings-Vintren). Kong Harald kom til Bergen Jule-Aften, og vilde for Helgens Skyld ikke stride om Julen, men lagde sig med Flaaden

i Florevaag. Men Kong Magnus lod gjøre Forsvars-Tilberedelser i Byen. Han lod reise en Valslynge ude i Holmen, og lod gjøre Jærnbøjler saavelsom nogle af Træ og lægge tversover Vaagen ned fra Kongsbryggen til Munkeliv paa Nordnes. Han lod slaa Hærsporer, og kaste ud over paa Jonsvollene. Der blev ikke helligholdt mere end tre Dage i Julen; i alle de øvrige blev der smedet. Affaredagen efter Julen (d. e. 7de Januar) lod Kong Harald blæse hele Hæren til Byen; henved ni Hundreder (1080 Mand) havde
(780) samlet sig til ham i Julen. Kong Harald paakaldte den hellige Kong Olaf, og lovede, om han fik Sejr, at ville bygge ham en Kirke der i Byen paa sin Bekostning alene. Kong Magnus satte sin Fylking ude paa Kristkirkegaarden, men Kong Harald lagde først til ved Nordnes. Da Magnus og hans Mænd saae det, snuede de indefter i Byen, og ind i Vaagsbotnen. Men idet de fore indefter Strædet, løbe mange af Bymændene ind i sine Gaarde og til sine Hjem, men de som gik over Jonsvollene, løb paa Hærsporerne. Da fik Kong Magnus see, at Kong Harald havde roet med hele sin Hær over til Hegravik, hvor de gik op, og fremdeles ovenom op i Bakken ovenfor Byen: da snuede Kong Magnus om igjen, ud efter Strædet, og nu flygtede hans Folk fra ham til alle Kanter, nogle op i Fjeldet, nogle op om Nonneseter, nogle ind i Kirker; nogle skjulte sig andensteds. Kong Magnus flygtede da ud paa sit Skib, men det var ikke muligt for ham og dem, der fulgte ham, at komme bort, thi Jærnkjederne stengte for udentil. Der var ogsaa kun faa Mænd med ham, og de kunde ikke udrette noget. Herom taler ogsaa Einar Skulesson i Haraldsdraapa. Lidt efter kom Kong Haralds Mænd ud paa Skibene, og der blev Kong Magnus tagen til Fange; han sad agter i For-Rummet paa Højsædeskisten, og med ham hans Morbroder Haakon Fauk, en meget smuk Mand, men som ikke ansaaes at være videre forstandig; ogsaa Ivar Assurssøn og mange andre af hans Venner bleve da fangne, men nogle bleve strax
(781) dræbte. Kong Harald holdt da Stevne med sine Raadgivere og bad dem overlægge med ham, hvad der var at gjøre. Tilsidst blev man enig om, at skille Magnus saa tilgavns ved Riget, at han ikke mere kunde kalde sig Konge fra den Stund af. Han blev da overgivet i Hænderne paa Kongens Træle, og de lemlæstede ham, stak ud begge hans Øjne, hugg den ene Fod af ham, og gildede ham tilsidst. Ivar Assursson blev blindet, men Haakon Fauk dræbt. Derefter underkastede hele Landet sig Kong Haralds Herredømme. Der blev nu meget eftersporet, hvo der havde været Kong Magnus's største Venner, som maatte vide bedst Besked om, hvor hans Skatte og Kostbarheder forvaredes. Det hellige Kors havde Kong Magnus haft med sig siden Slaget paa Fyrileiv, men han vilde nu ikke sige,

hvor det var blevet af. Biskop Reinald i Stavanger var engelsk, og sagdes at være meget begjerlig efter Gods; han var en kjær Ven af Kong Magnus, og man fandt det heel rimeligt, at han havde faaet altsammen at forvare, baade Skatte og dyrebare Stykker. Der blev sendt Folk efter ham, og han kom til Bergen. Her bar man nu denne Mistanke paa ham, men han negtede reentud, vilde ikke vedgaa noget, og tilbød Skirsler. Kong Harald vilde ikke dette, men paalagde Biskopen at udrede en Pengesum, 15 Merker Guld. Biskopen sagde, at han ikke vilde udarme sin Biskopsstol saaledes, men heller vove sit Liv. Da hængte de Biskop Reinald ude paa Holmen ved Valslyngen. Men da han gik til Galgen, rystede han Boten (Halvstovlen) af sin Fod, og sagde, idet han svor derpaa: ikke veed jeg om mere Gods, der tilhører Kong Magnus, end hvad der er i denne Bote: deri var en Guldring. Biskop Reinald blev jordet paa Nordnes ved Michaelskirken, og bleve disse Gjerninger meget lastede. Siden var Harald Gille ene Konge over Norge saa længe han levede.

Faa Aar efter Kong Sigurds Død skete der store Tidender i (782)
Kongehelle. Sysselmænd der i Byen vare da Guthorm, Søn af Harald Flette, og Sæmund Huusfreyja. Sæmund var gift med Ingebjørg, Datter af Presten Andres Bruunsson: deres Sønner vare Paal Flip og Gunne Fiis. Sæmund havde ogsaa en uegte Søn ved Navn Aasmund. Andres Bruunsson var en saare ypperlig Mand: han var Prest ved Korskirken, hans Kone heed Solveig. Hos dem opfostredes paa den Tid Jon Loftsson, som da var elleve Aar gammel. Presten Loft Sæmundsson, Jons Fader, var ogsaa der paa den Tid. Andres Prests og Solveigs anden Datter heed Helga, hun var gift med Einar. Det tildrog sig i Kongehelle Søndags Nat næstefter Paaske-Ugen, at der blev et stort Gny ude paa Stræderne over hele Byen, som om en Konge foor med hele sin Hird, og Hundene bar sig saa ilde, at man ikke kunde holde paa dem, men de brød sig ud. Og alle de, som kom ud, bleve galne, og beed alt hvad de mødte, Mennesker eller Fæ, og alt hvad der blev bidt, saaat Blodet kom ud, blev rasende; alt hvad som gik med Foster, slap Fostret og blev rasende. Slig Paamindelse skete næsten hver eneste Nat lige fra Paaske til Christi Himmelfartsdag. Alle Mennesker bleve meget forfærdede over disse underlige Tegn. Mange saa til at komme bort, solgte sine Gaarde, og flyttede paa Landet eller til andre Kjøbsteder; de forstandigste fandt det mest betænkeligt, og sagde, som sandt var, at det varslede om store Tidender, der endnu vare at vente. Paa Pintsedag holdt Andres Prest en lang og vakker Tale, hvori han mod Slutningen bragte den Fare, der truede Byen, paa Bane; han bad dem tage Mod til sig og ikke

gjøre den herlige Stad øde, men heller holde god Bevogtning, og finde paa Raad til at verje sig mod alt hvad der kunde indtreffe,
(783) Ild eller Ufred, samt bede Gud om Miskund. Tretten Byrdinger (Fragtskibe) afseilede fra Byen, bestemte til Bergen; elleve af dem forliiste med Folk og Gods; den tolvte leed ogsaa Skibbrud, men Folkene frelstes og kun Godset forgik; paa den trettende foor Loft Prest nord til Bergen med alt sit, og kom velbeholden frem. Det var Lavrantsok (10de August), som Byrdingerne forliiste. Baade Danekongen Eirik Eimune og Erkebiskop Asser sendte Bud til Kongehelle og bade Indbyggerne tage vare paa sin Stad, saasom Venderne havde en stor Hær ude, herjede vidt og bredt paa christne Mænd, og sejrede altid. Men Bymændene gave altfor liden Agt paa hvad det tjente til deres Tarv, og jo længere Tid der leed hen fra den Skræk, der var kommen over dem, desto ligegyldigere bleve de.

Lavrantsokedag, da der taledes til Høimesse, kom Vendekongen Rettibur til Kongehelle med halvtrediehundrede (300) Vendesnekker, og paa hver Snekke 44 Mand og to Heste. Dunimiz heed Kongens Systerson, og Unnibur en Høvding, der havde mange Folk under sig. Disse to Høvdinger roede med hele sin Hær paa een Gang opad den østre Kvisl (Elveløb) nærmest Hisingen, og kom saaledes ovenom ned til Byen, men en Deel af Flaaden styrede opad den vestre Kvisl mod Byen. Denne Afdeling lagde til Land ude ved Pælene, udskibede der sine Heste, og reed op over Brattaaasen, saaat de kom ovenom til Byen. Alle disse Tidender bragte Einar, Andres Prests Maag, op til Kastel-Kirken, thi der var da alt Byfolket; det havde søgt derhen til Høimesse. Einar kom just som Andres Prest talte, og sagde nu, at en Hær kom farende til Byen med en Mængde Krigsskibe, og at endeel Folk kom ridende ovenom Brattaasen. Da sagde Mange, at det vist var Eirik Danekonge, og af ham ventede man sig Grid. Alt Folket løb nu ned i Byen til sine Ejendomme, bevæbnede sig, og løb ned paa Bryggerne: da saa de, at dette var Ufred og en ustyrtelig Hær. Ni Østerfarer-Skibe, tilhørende Kjøbmænd, flode i Aaen foran Bryggerne. Venderne lagde først ind til dem, og sloges med Kjøbmændene. Kjøbmændene toge vel imod dem, og verjede sig vel og tappert. Der blev en haard Striid og Modstand, forend Kjøbmandsskibene bleve ryddede. I denne Kamp tabte Venderne i Alt halvandethundrede (180) Skibe. Da Striden var paa det heftigste, stod Bymændene paa Bryggerne og skød paa Hedningerne. Men da Striden sagtnedes, flygtede de op i Byen og siden i Kastellet, medbringende alle sine dyrebareste Ejendele og alt det Gods, de kunde flytte med sig. Solveig, hendes Døttre og to andre Kvinder gik op paa Landet. Da Venderne havde taget Kjøbmandsskibene, gik de i Land, og mønstrede sine

Folk: da saa de, hvor stor Skade de havde lidt. Nogle løb da ind i Byen, og nogle paa Kjøbmandsskibene, og toge alt det Gods, som de vilde have med sig. Derefter satte de Ild paa Byen og brendte den aldeles op, saa og Skibene. Derpaa søgte de alle Mand hen til Kastellet, og ordnede sig til Angreb. Kong Rettibur (784) lod tilbyde dem, der vare i Kastellet, at gaa ud, beholdende Livet med Vaaben, Klæder, Guld og Sølv; men alle raabte imod og gik ud paa Borgen, nogle skød, nogle kastede Steen, nogle Staure. Det var en heftig Kamp; der faldt mange paa begge Sider, men flest paa Vendernes. Solveig kom op til den Gaard, der heder Solbjerge, og sagde der, hvad der var paa Ferde. Da blev der skaaret Hærør (Krigsbudstikke) og sendt op til Skyr=Baage, hvor der holdtes et Samburderøl (Sammenskudslag) og hvor mange Folk vare forsamlede. Blandt dem var der en Bonde ved Navn Olve Myklemund: han sprang strax op, tog sit Skjold og sin Hjelm og en stor Øxe i den ene Haand, sigende: stander op, gode Drenge, tager Eders Vaaben, og lader os fare hen at hjelpe Bymændene, thi det vil tykkes alle, som hører det, en stor Skam, om vi sidder her og tylle Øl i os, medens brave Mænd i Byen omkomme for vor Skyld. Mange svarede ham og talte herimod, sigende, at de bare vilde ødelægge sig selv uden alligevel at kunne yde Bymændene nogen Hjelp. Da sprang Olve op og sagde: om end alle andre sidde efter her, saa vil jeg dog fare hen alene, og een eller to Hedninger idetmindste skulle dog falde for min Haand, inden jeg selv bider i Græsset. Dermed løb han nedad mod Byen, men nogle andre fulgte efter i Frastand for at see, hvorledes det gik ham, og om de kunde være ham til nogen Hjelp. Da han kom saa nær henimod Kastellet, at Hedningerne kunde see ham, løb aatte fuldtvæbnede Mænd imod ham. Da de mødtes, kringsatte Hedningerne ham paa alle Kanter. Olve svingede Øxen, saaat Fremhjørnet kom under Kverken paa den, der stod bag ham, og skar Kjaaken og Struben over; denne faldt da baglængs ned, men Olve svingede nu atter Øxen fremover, og hugg en anden i Hovedet, som han kløvede lige ned til Skuldrene. De andre søgte nu ind paa ham, og han dræbte fremdeles to, men fik selv mange Saar. De fire, der vare tilbage, flygtede nu, men Olve løb efter dem: der laa et Dige for dem, i det løb to af Hedningerne, og Olve dræbte dem begge, men da stod han ogsaa fast i Diget, saaat to Hedninger undkom af de aatte. Men de Mænd, der havde fulgt Olve, tog ham og førte ham tilbage med sig til Skyr=Baage. Hans Saar bleve fuldkommen lægte, og det sige Alle, at ingen Mand har faret en kjekkere Ferd end han. To Lendermænd, Sigurd Gyrdsson, Philippus's Broder, og Sigard, kom med sex Hundrede (720) Mand til Skyr=

Baage, og vendte Sigurd tilbage med fire Hundrede (480) Mand, men blev siden lidet agtet, og levede en stakket Tid, men Sigard drog med to Hundrede (240) Mand til Byen, streed med de hedenske Mænd, og faldt med hele sin Skare.

Venderne fortsatte imidlertid Anfaldene paa Kastellet, men deres Konge og Hovdinger holdt sig udenfor Striden. Etsteds blandt Venderne stod der en Mand, der skod med Bue, og dræbte en Mand med hver Piil, men to Mænd stode foran ham med Skjolde, og dækkede ham. Da sagde Sæmund Huusfreyja til sin Son Aasmund, at de begge paa een Gang skulde skyde paa Skytten; jeg, sagde han, skal sigte efter den, der holder Skjoldet for ham. Han gjorde saa, og denne rykkede da Skjoldet for sig selv; i det samme skod Aasmund mellem Skjoldene, og Pilen kom i Panden paa Skytten, saaat den stod ud af Nakken; han faldt da dod tilbage. Da Venderne saa det, ulede de alle som Hunde eller Ulve. Da lod Kong Rettibur raabe til dem i Kastellet, og bod dem endnu engang Grid, men de vilde ingen modtage. Siden gjorde Hedningerne atter et haardt Anfald. Der var en af de hedenske Mænd, der streed saa djerveligen og gik saa nær, at han kom lige til Kastellporten, og stak en Mand, der stod indenfor, med Sverdet; man bar Skud og Spyd paa ham, men skjont han intet havde at dække sig med, beed det dog ikke, thi han var saa mangkyndig, at Vaaben ikke festede sig paa ham. Da tog Andres Prest indviet Ild, velsignede den, skar Tonder istykker, lagde et Stykke i Ilden og satte det paa Odden af en Piil; den gav han Aasmund, og han skod den af mod hiin mangkyndige Mand: dette Skud beed saa godt, at han ikke tiltrængte mere, men faldt dod ned. Da bar Hedningerne sig atter fælt ligesom for, ulede og hvinede, og stimlede hen til sin Konge. De kristne Mænd tænkte da, at der kunde være Haab om, at de vilde forfoje sig bort. Men en Tolk, der forstod Vendisk, skjonnede, hvad Hovdingen Unnibur sagde, nemlig: dette Folk er saa farligt og slemt at have at bestille med, at om vi end tage alt det Gods, som findes i Staden, burde vi dog give ligesaa meget Gods til, at vi aldrig vare komne hid, saa meget Folk og mange Hovdinger, som vi her have tabt. Men forst idag, da vi begyndte at stride mod Kastellet, havde de til sit Forsvar Pile og Spyd; dernæst kastede de Steen paa os, og nu slaa de os med Kjeppe, som Hunde: deraf slutter jeg, at de begynde at mangle Vaaben til at forsvare sig med, og skulle vi derfor atter gjore et haardt Anfald paa dem, og friste dem endnu. Det var virkelig saa, som han sagde, at de nu kastede Staure, da de i den forste Rid havde kastet sine Skudvaaben og Stene uvarligt fra sig; ja da de kristne Mænd saa, at deres Forraad af Staure minkedes, hugg de hver Staur i to Stykker. Men

Hedningerne anfaldt dem med den største Heftighed, og hvilte sig af og til: paa begge Sider blev man nu meget mødige og saarede. Under en saadan Hvile lod Vendekongen Rettibur tilbyde dem Grid, og at de skulde beholde sine Vaaben og Klæder, og hvad de selv kunde faa baaret ud af Kastellet. Da var Sæmund Huusfrevja falden, og da var det de Efterlevendes Raad at overgive Kastellet og sig selv i de hedenske Mænds Vold. Men dette var det daarligste Raad, thi Hedningerne holdt ikke sine Ord, og toge alle Mænd, Karfolk og Kvinder og Børn, og dræbte alle dem, der vare saarede og unge, og som de fandt det vanskeligt at flytte med sig; de tog alt det Gods, der var i Kastellet; de gik ind i Korskirken, og ranede alt dens Skruud. Andres Prest gav Kong Rettibur en sølvbeslagen og forgyldt Stav, men hans Systersøn Dunimiz en Guld-Fingerring; deraf tyktes de at kunne vide, at han maatte være en Mand, der havde noget at sige i Staden, og agtede ham mere end de andre. De toge det hellige Kors og førte det med sig; ligeledes toge de ogsaa Tavlen, der stod for Alteret, den samme som Kong Sigurd havde ladet gjøre i Grækenland, og ført med sig til Norge: de lagde den flad ned paa Trinet foran Altaret. Derefter ginge Hedningerne ud af Kirken. Da sagde Kong Rettibur: dette Huus har i sin Tid været prydet med stor Kjærlighed til den Gud, der ejer det, men nu synes det mig, som om det eller Staden kun daarligt maa have været varetaget, thi jeg seer, at Guden er bleven vreed paa dets Vogtere. Kong Rettibur gav Andres Prest Kirken, Skrinet og det hellige Kors, Bogen og Plenariet og fire Kalke. Men Hedningerne brendte alligevel Kastellkirken op, og alle Huse, som da vare i Kastellet. Den Ild, de havde antendt i Kirken, sluknede to Gange: da hugg de Kirken ned, og da begyndte den at lue indentil, og brandt som andre Huse. Derpaa fore Hedningerne til sine Skibe med Hærfanget, og mønstrede sine Folk, men da de saa, hvor stor Skade de havde lidt, toge de alt Folket til Hærfang, og skiftede dem mellem Skibene. Andres Prest og hans Klerker kom derved ombord paa Kongeskibet med det hellige Kors; men da bleve Hedningerne betagne af en stor Forferdelse formedelst et Tegn, der kom over Kongeskibet: det var en Hede saa heftig, at alle tyktes, de vare nær ved at brende. Kongen bød Tolken at spørge Presten, hvoraf det kunde komme. Han sagde, at den almægtige Gud, som de kristne Mænd troede paa, sendte dem dette Tegn paa sin Vrede, fordi de, der ikke vilde tro paa sin Skaber, vovede at gribe hans Piinselstegn med sine Hænder; saa stor Kraft, sagde han, følger Korset, at slige Jertejn ofte før ere komne over Hedninger, naar de vovede at tage det i sine Hænder, ja nogle endnu tydeligere. Da lod Kongen sette Presterne ned i Skibsbaa-

den, og Andres Prest bar det hellige Kors i sit Fang. De drog Baaden langs frem efter Skibet, og fremmenfor Stavnen, samt derefter agter langs den anden Side, indtil Loftingen, skjød siden til den med Forke og drev den ind mod Bryggerne. Siden drog Andres Præst om Natten med Korset til Solbjerge, i Regn og Ufore, og førte det siden derfra til et sikkert Opbevaringssted. Rettibur og de af hans Mænd, der overlevede Striden, vendte tilbage til Vendland, og mange af de Folk, der bleve tagne tilfange i Kongehelle, var siden længe i Trældom i Vendland; men de, der bleve udløste og kom tilbage i Norge til sin Odel, kom aldrig siden til den Velmagt som før. Kjøbstaden Kongehelle har heller ikke nogensinde faaet saadan Opkomst, som den da havde.

(785) Kong Magnus, der havde været blindet, foor siden nord til Nidaroos, og gav sig i Kloster i Holm, hvor han tog ved Munkeklæder. Ved den Lejlighed blev Store Hernes paa Frosten skjødet dertil i Provende for ham. Men Kong Harald raadede ene for Landet den følgende Deel af Vintren, og tog alle dem til Naade, som bad derom; han tog da endog mange til Hirdvist, som havde været med Kong Magnus. Presten Einar Skulesson siger, at Kong Harald holdt to Slag i Danmark, det ene ved Hvedn, det andet ved Læsø. Kong Harald Gille var overvettes gavmild. Der fortælles saaledes, at i hans Dage kom Magnus Einarsson fra Island for at indvies til Biskop; Kongen tog overmaade vel imod ham, og viiste ham megen Heder. Men da Biskopen var ferdig til at drage hjem igjen, og Skibet sejlklart, gik han ind i Hallen, hvor Kongen drak, hilste ham ærbødigt og sagde ham Farvel; Kongen tog blideligen imod ham. Dronningen sad hos Kongen. Da sagde Kongen: Herr Biskop, er I nu ferdig til at reise bort? Han sagde, at saa var det. Kongen sagde: I kommer ikke heldigt til, siden Bordene just nu ere fremme, thi der er intet at give Eder saa vel-difuldt, som det skulde være; eller hvad er der her, som vi kunne give Biskopen? Fehirden svarer: Herre, jeg troer næsten, at alle kostbare Stykker nu ere bortgivne. Kongen sagde: vi have dog Bordkaret her; tag det, Biskop; der stikker dog Penge deri. Biskopen takkede ham for denne Æresbeviisning. Da sagde Dronningen: Farvel, Farvel, Herr Biskop! Kongen sagde: Farvel, Farvel, Herr Biskop; hvilken gjev Kone hørte du vel sige saadant til sin Biskop, og ikke give ham noget? Hvad skulde vel det være? svarede hun. Der er jo Hyendet under dig, sagde Kongen. Siden blev det taget: det var udsyet i Pell, og var det dyrebareste Stykke. Da Biskopen gik bort, lod Kongen ham ogsaa tage det Hyende, han sad paa, sigende: de have saa længe været sammen. Siden reiste Biskopen, og kom ud til Island til sin Stol. Da blev der talt om, hvad

man skulde gjøre med Bordkaret, saaledes at det var Kongen verdigt. Biskopen raadførte sig med Andre, og mange sagde, at man skulde sælje det og give de indkomne Penge til Fattige. Da sagde Biskopen: andet Raad tager jeg; vi skulle deraf gjøre en Kalk her til Kirken, og vil jeg saaledes tale derover, at alle de hellige Mænd, af hvilke der er nogen Helligdom her i Kirken, lade ham nyde Godt deraf hver Gang Messe synges over ham. Den Kalk har siden været og er endnu ved Skaalholt Kirke. Men af Pellene, hvormed Hyenderne, som Kongen gav ham, vare betrukne, er der nu gjort Forsangskaaber, som ogsaa findes der i Skaalholt. Heraf kan man slutte, hvor storsindet Kong Harald var, saavelsom af meget andet, skjønt kun lidet er skrevet her. Kong Harald tog Thora, Guthorm Graabardes Datter, til Frille: de havde en Søn ved Navn Sigurd. Han havde ogsaa en Søn med Dronning Ingerid, som heed Inge. Haralds ene Datter heed Brigitta, den anden Maria. Brigitta var først gift med Sviakongen Inge Hallsteinsson, siden med Magnus Henriksson, sidst med Byrge Brosa.

Sigurd heed en Mand, der opfoddes i Norge; han sagdes (786)
at være Søn af Adalbrekt Prest. Sigurds Moder var Thora, Datter til Saxe i Viik, Syster til Sigrid, som var Moder til Kong Olaf Magnusson og Kaare Kongsbroder, der var gift med Borghild, Datter af Dag Eilifsson, og havde med hende Sønnerne Sigurd paa Austraat og Dag. Sigurds Sønner vare igjen Jon paa Austraat, Thorstein og Andres dauve. Jon var gift med Sigrid, Syster til Kong Inge og Hertug Skule. Sigurd blev i sin Barndom sat til Bogen og blev en Klerk og indviedes til Djakn. Da han kom til fuld Alder og Styrke, var han den drabeligste Mand at see til, stor og sterk, og i alslags Legemsferdighed fremfor sine øvrige Jevnaldrende, ja næsten fremfor hver anden Mand i Norge. Sigurd viiste sig tidligt meget overmodig og uvoren; han blev kaldet Sigurd Slembe-Djakn. Overmaade vakker var han; hans Haar var vel noget tyndt, men dog smukt. Da kom det op for Sigurd, at hans Moder sagde, at hans Fader skulde være Kong Magnus Barfot, og saasnart han blev sin egen Herre, lod han al Klerkeskik fare, drog bort fra Landet og tilbragte lange Tider med at flakke om paa Reiser. Da foor han ogsaa ud til Jorsale, kom til Jordan, og besøgte mange hellige Steder saaledes som Pilegrimerne pleje. Da han kom tilbage, gav han sig i Kjøbferd. En Vinter tilbragte han i Orknøerne hos Harald Jarl, og var med ham ved Thorkel Fostres, Sumarlidessons, Drab. Sigurd var ogsaa oppe i Skotland hos David Skotekonge, og blev der meget hedret. Derefter foor Sigurd til Danmark, og var det siden hans og hans Mænds Sagn, at han der havde født Skirsler for at bevise, hvo

der var hans Fader, og at han havde beviist, at han var en Søn af Kong Magnus Barfot, samt at fem Biskoper ved denne Lejlighed skulde have været tilstede. Ivar Ingemundsson omtaler dette udtrykkeligt i Sigurdsbaalken, sigende at fem Biskoper, de meest anseede, gjorde Skirsler om Sigurds Herkomst, og at han beviiste, at Magnus var hans Fader. Men Kong Harald Gilles Venner sagde, at dette kun havde været de Danskes Sviig og Løgn mod Nordmændene. Der fortælles om Sigurd Slembe, at han i nogle Aar laa i Kjøbferd; een Vinter var han paa Island, og havde Tilhold hos Thorgils Oddesson paa Stadarhool i Saurbø, men at kun faa vidste, hvo han var. Det hendte sig om Høsten, da Sauderne bleve drevne ind i Rett (afgjerdet Indelukke) for at udtages til Slagtning, at en Saud løb hen til Sigurd; denne tog det, som om Sauden søgte Hjelp hos ham, rakte Haanden ud mod den, halede den op af Retten og lod den løbe op i Fjeldet, sigende: der er nu ikke flere, der søge Hjelp hos os, men Hjelp skal han faa. Det hendte sig endvidere om Vintren, at en Kvinde havde stolet, saaat Thorgils blev vreed, og vilde refse hende; men hun løb hen til Sigurd for at faa Hjelp, og han satte hende ned paa Pallen hos sig: Thorgils bad ham udlevere hende, og sagde ham hvad hun havde gjort, men Sigurd bad om Fred for hende, siden hun havde søgt Beskyttelse hos ham, og at Thorgils vilde tilgive hende. Thorgils svarede, at hun skulde undgjelde for hvad hun havde gjort, og da Sigurd saa, at Thorgils ikke vilde bønhøre ham, løb han op, drog Sverdet, og bad ham tage hende, om han kunde. Og da Thorgils saa, at han vilde forsvare hende med Vaabenmagt, og Manden selv syntes ham at see ud til noget stort, saaat han fik en Mistanke om, at han var noget andet end han gav sig ud for, afstod han fra at afstraffe Kvinden, og lod hende i Fred. Der var paa den Tid flere udenlandske Mænd der paa Gaarden, og Sigurd gjorde mindst af sig. En Dag, da han kom ind i Stuen, sad en Austmand og spillede Tavl med en af Thorgils's Hjemme-Mænd, der førte sig prægtigt op i Klæder og Væsen. Han kaldte paa Sigurd og bad ham at give ham et godt Raad i Spillet. Sigurd saa paa det, og syntes at skjønne, at det allerede var ude med ham. Men den Mand, der spillede med Austmanden, havde en saar Fod, idet hans Taa truttede og vaagede. Sigurd satte sig paa Pallen, tog et Straa og drog det henad Gulvet; der løb nogle Kattekillinger; han drog Straaet idelig for dem, indtil de kom paa hiins saare Fod: han sprang op med et Skrig, saaat Brikkerne stødtes om hinanden: og nu kunde de ikke komme paa det Rene med, hvorledes de havde staaet. Dette omtale vi her, fordi dette Paafund ret lignede Sigurd. Man vidste ikke af at han var lærd, forend Løverdag for Paaske; da sang

han over Vandet. Jo længere han var der, desto bedre syntes man om ham. Og om Sommeren efter, ved Afskeden, sagde Sigurd, at naar Thorgils havde nogen at anbefale, skulde han sende dem til Sigurd Slembe som en god Ven. Da svarer Thorgils: i hvad Forbindelse staar du med ham? Jeg er, svarede Sigurd, selv Sigurd Slembedjakn, Kong Magnus Barfots Søn. Derpaa forlod han Island.

Paa denne Tid var Harald Enekonge i Norge, og det var et (787)
almindeligt Sagn, at han ikke var nogen forstandig Mand, men heller ikke saa grum, som sin Frænde Kong Magnus, Søn af Kong Sigurd. Da Harald Gille havde været Konge i 6 Vintre, kom Sigurd til Norge, og man gav ham da det Raad, at han skulde drage til Kong Harald, aabenbare for ham deres Frændskab og friste, hvorledes det da vilde gaa ham. Sigurd søgte da hen til sin Broder Kong Harald, og fandt ham i Bergen, gav sig strax i hans Vold, aabenbarede for ham, hvo der var hans Fader, og bad Kongen erkjende Frændskabet. Kongen vilde ikke strax give ham Svar paa denne Sag, men forelagde den for sine Venner, og havde Samtaler og Stevner med dem. Men da Kongens Raadgivere fik dette at høre, sagde de, at dersom Sigurd fik Adgang til Regjeringen, vilde han blive dem for stor, ligesom Kong Magnus havde været; nu derimod sad de i god Ro, og Lendermændene raadede mest for Styrelsen. De fik da Kongen til at tage den Beslutning, at lade Sigurd dræbe, og finde ham Dødssag. Og af denne Samtale kom da dette op, at Kongen gav Sigurd Sag for, at han havde været med at dræbe Thorkel Fostre vestenfor Havet. Thorkel havde fulgt Kong Harald til Norge, da han først var kommen til Landet, og havde været Kong Haralds særdeles Ven. Denne Sag blev nu saa heftigt forfulgt, at man gav Sigurd Dødssag derfor, og med Lendermændenes Raad kom Anslaget saaledes til Udførelse, at nogle Gjester en Aften sildigt gik hen til det Sted, hvor Sigurd var, kaldte ham ud til sig, tog en Skude, og roede bort af Byen med ham nord forbi Holdhellen. Sigurd sad agterud paa en Kiste, tænkte over sin Sag, og fik Mistanke om, at dette maatte være Svig. Han var iført blaa Buxer, Skjorte og Kappe; denne var kastet over ham og fortil sammenknyttet med Baand. Han saa ned for sig, idet han holdt Hænderne i Kappebaandene og drog dem stundom op over Hovedet, stundom ned igjen. Da de vare komne udenfor Neset, nesten til Mjølkraaen, og hine vare lystige og drukne, saaat nogle roede af alle Kræfter uden mindste Tanke om Fare, stod Sigurd op, og gik ud til Borde, men de to Mænd, der vare satte til at passe paa ham, stode op og gik med ham hen til Rælingen, idet de toge Kappen hver i sin Ende og holdt den foran

ham, saaledes som det er Skik og Brug at gjøre ved fornemme Mænd. Men da han var bange for, at de holdt i flere af hans Klæder, greeb han een med hver Haand, og styrtede sig overbord med dem begge. Skuden rendte imidlertid langt frem, saaat det gik seent med at faa den vendt, ligeledes varede det en god Stund, førend de fik taget Mændene op. Men Sigurd svommede saa langt et Stykke under Vandet, at han var oppe i Land, førend de fik snuet Skuden efter ham. Han var usedvanligt rap til Fods, og stevnede op i Fjeldet, men Kongsmændene fore om den hele Nat og ledte efter ham, uden at finde ham. Han lagde sig ned i en Bjerg-Skore, og da han fros meget, drog han Buxerne af, skar et Hul paa Bagstykket, og smøgede det over sig, men stak Hænderne ud gjennem Buxelaarene: saaledes frelste han sit Liv for dennesinde. Men Kongsmændene vendte tilbage og kunde ikke dølge sit Uheld.

(788) Sigurd tyktes nu at finde, at det ej vilde tjene ham til nogen Hjelp, oftere at faa Kong Harald i Tale. Han holdt sig derfor i Skjul hele Høsten og Begyndelsen af Vintren. Han havde hemmeligt Tilhold i Bergen hos en Prest. Da var ogsaa Kong Harald i Byen og mange mægtige Mænd med ham. Nu søgte Sigurd med sine Venners Hjelp efter Lejlighed til at raade Kongen Svigraad og tage ham af Dage. Der var mange med ham i disse Raad, især de, der før havde været Kong Magnus's Hirdmænd, men nu vare Hirdmænd og Herbergessvenne hos Kong Harald, og i saa stor Yndest hos ham, at altid een eller anden af dem gjorde Tjeneste ved hans Bord. Luciæmesse (13de December) om Kvelden, da de agtede at fremme dette Svigraad, talte to af de Mænd, der sad der, saaledes: den ene sagde til Kongen: Herre, vi Staldbrødre have henskudt en Trætte, vi have haft mellem os, under Eders Afgjørelse; vi have veddet om en Ask Honning, som den skal have, der siger sandt. Jeg siger, at I i Nat vil ligge hos Dronning Ingerid, men han siger, at I vil ligge hos Thora Guthormsdatter. Da svarede Kongen leende, og uden at have mindste Forestilling om, at dette Spørgsmaal var fremsat med saa megen List: du kommer ikke til at vinde Veddemaalet. Deraf kunde de skjønne, hvor han den Nat var at søge. Hovedvagten blev holdt foran det Herberge, hvor de fleste troede, at Kongen sov, og hvor Dronningen

(789) var. Men Sigurd Slembe og nogle Mænd, der vare i Ledtog med ham, kom om Natten til det Herberge, hvori Kong Harald sov, dræbte først Vagtmændene, brød siden op Døren og gik ind med dragne Sverd. Ivar Kolbeinsson var den første, som saarede Kong Harald, men Kongen havde drukket en god Deel, og sov fast, saaat han ikke vaagnede førend ved de Hug og Stik, man gav ham. Han sagde da, endnu ubevidst: saart handler du nu med mig,

Thora! Men hun løb op og sagde: de handle saart ved dig, som ville dig verre end jeg. Der lod Kong Harald sit Liv. De Mænd, der gik ind til ham med Sigurd, vare Agmund, Søn af Thrond Skage, Kolbein Thorljotsson af Batalder, Erlend Islending. Men da Sigurd gik bort med sine Mænd, lod han de Mænd kalde til sig, som havde lovet at slaa sig i Følge med ham, hvis han fik taget Kong Harald af Dage. Saa gik da Sigurd og hans Mænd bort, tog sig en Skude, satte sig ved Aarerne, og roede ud paa Vaagen foran Kongsgaarden, just som det begyndte at lyse af Dagen. Sigurd stod op, talede til dem, der stode paa Kongsbryggen, og lyste Kong Haralds Drab sig til Haande, bedende at de vilde modtage ham og tage ham til Høvding, saaledes som hans Byrd var til. Der samlede sig nu paa Bryggen en Mængde Folk fra Kongsgaarden, men alle svarede som een, at det skulde aldrig skee, at de adlød og tjente en Mand, der havde myrdet sin Broder; og er du ikke hans Broder, sagde de, da har du jo ingen Ætt til at være Konge. Dermed sloge de sine Vaaben sammen, og dømte dem alle utlæge og fredløse. Derpaa blev der blæst i Kongs-Ludren, og alle Lendermænd og Hirdmænd stevnedes sammen. Men Sigurd og hans Mænd fandt det raadeligst at pakke sig bort: han tog da Vejen til Nordhordeland og havde Thing med Bønderne, som ginge under ham og gave ham Kongenavn. Derfra foor han ind i Sogn, havde ogsaa der Thing med Bønderne, og blev ligeledes der tagen til Konge. Derefter foor han nord over Fjeldet og ind i Fjordene, hvor de fleste toge vel imod ham. Saa siger Ivar Ingemundssøn:

Modtoge milde
Magnus's Søn
Hørder og Sygner,
da Harald var falden;
da svor sig mange
Mænd paa Thinget
i Broderskab
med Budlungssønnen (d. e. Fyrstesønnen).

Kong Harald blev jordet i den gamle Christkirke.

Sigurds, Inges og Eysteins, Haraldssønners, Saga.

Dronning Ingerid, og med hende de Lendermænd og den Hird, (790)
Kong Harald havde haft, besluttede at sende en Løbeskude nord til

Throndhjem for at melde Kong Haralds Fald, og tillige at Thronderne skulde tage til Konge Sigurd, Kong Haralds Søn, som da var nord der, og opfostredes af Gyrd Baardssøn. Men Dronning Ingerid drog strax øster i Viken, hvor hendes og Kong Haralds Søn, ved Navn Inge, var til Opfostring hos Aamunde, Søn af Gyrd Løv-Bersessøn. Da de kom til Viken, blev der strax stevnet Borgar-Thing, og der blev Inge tagen til Konge. Han var da kun paa andet Aar. Dette skete efter Tilstilning af Aamunde, Thjostulf Aalessøn og mange andre store Høvdinger. Da den Tidende kom nord til Throndhjem, at Kong Harald var tagen af Dage, toge Thronderne Kong Haralds Søn Sigurd til Konge paa Øre-thing; da var han paa fjerde Aar. Dette sattes i Værk af Ottar Birting, Peter Sauda-Ulfssøn og Brødrene Guthorm paa Rein og Ottar Balle, Aasulfssønner, og mange andre store Høvdinger, samt en Mængde andre Mænd. Saaledes underkastede da næsten hele Landets Folk sig hine Brødre, især for den Sags Skyld, at deres Fader sagdes at være hellig; og Landet blev dem tilsvoret med den Forsikkring, at Kongedømmet ej skulde gaa under nogen anden Mand, saalænge nogen af Kong Haralds Sønner levede.

(791) Sigurd Slembe søgte nord forbi Stad, men da han kom til Nordmøre, var der allerede forud kommen Breve og Jerteiner fra de formaaende Mænd, der havde underkastet sig Kong Haralds Sønner, saaat han der ikke fandt nogen Modtagelse eller Bistand. Og da han selv kun havde liden Folkestyrke, besluttede de at stevne ind i Throndhjem og henvende sig til Magnus den Blinde, thi han havde allerede i Forvejen sendt Bud og Hilsener ind til sine og Magnus's Venner. Men paa samme Tid var Kong Sigurd Haraldssøn i Byen, og med ham mange mægtige Mænd, saaat det ikke var raadeligt for Sigurd at søge derhen. Sigurd havde da mange af sine egne og Magnus's Venner hos sig. Da han kom til Kaupangen, roede de op i Aaen Nid, og fik slaaet Landtoug til Kongsgaarden, men maatte strax pakke sig bort igjen, fordi hele Mængden stod dem imod. De lagde siden til ved Holmen, og toge der Magnus den Blinde, Sigurdssøn, ud af Klostret mod Munkenes Villie. Han havde forud modtaget Munkevielse. Det er Fleres Sagn, at Magnus drog bort af egen Villie, men at hiin Modstand kun skete for et Syns Skyld, til at besmykke hans Sag. Sigurd og han begave sig da bort strax efter Julen, ventende sig Hjelp af hiins Frænder og Magnus's Venner, hvilken ogsaa blev dem til Deel. De droge ud efter Fjorden, og efter dem søgte siden Bjørn Egilssøn, Gunnar af Gimse, Halldor Sigurdssøn, Aslak Haakonssøn og Brødrene Benedikt og Eirik samt den Hird, der før havde været hos Kong Magnus, og en Mængde andre Mænd. De fore med Flok-

ken syd foran Møre, og lige ud for Raumsdalsmynne. Der skiftede Sigurd og Magnus Folkene mellem sig; Sigurd foor strax om Vintren vest over Havet, men Magnus til Oplandene, hvor han ventede sig megen Bistand, som han ogsaa fik. Han blev der hele Vintren og den paafølgende Sommer, og havde meget Folk. Kong Inge drog da imod ham med sit Krigsfolk, og de mødtes paa det Sted som heder Minne. Der stod et stort Slag. Kong Magnus havde flest Folk. Der fortælles, at Thjostulf Aalesson bar Kong Inge i sin Opkiltning, medens Slaget stod paa, og han selv gik under Merket, og at Thjostulf kom i stor Nød og Fare, da Fjenderne satte ind paa ham: deraf, heder det, skal Kong Inge have faaet den Vanhelse, som han beholdt al sin Tid, saalænge han levede, nemlig at Ryggen knyttedes, den ene Fod var kortere end den anden, og saa svag, at han aldrig kunde gaa uden med Vanskelighed. Da vendte Mandfaldet sig paa Magnus's og hans Mænds Side, og i den fremmerste Fylking faldt Thorkel, Halldor Sigurdsson, Bjørn Egilsson, Gunnar af Gimse og en heel Deel af hans Hær, førend han vilde ride bort. Dette omtaler Kolle den Prude i tvende Viser. Magnus flygtede derfra øster til Gautland til Jarlen Karl Sonessøn, en mægtig og begjerlig Mand. Magnus Blinde og hans Mænd sagde altid, naar de kom i Tale med Høvdinger, som saa, at Norge vilde blive et let Bytte, dersom en eller anden stor Høvding forsøgte paa at vinde det, da der nemlig nu saaatsige ikke var nogen Konge over Riget, men Lendermændene raadede, og de, der havde mest at sige af disse, vare indbyrdes uenige formedelst Avind. Og da nu Karl var begjerlig efter Magt og gjerne lyttede til hvad andre foresnakkede ham, samlede han Folk og reed østenfra ind i Viken, hvor mange gik under ham for Rædsels Skyld. Men da Thjostulf Aalesson og Aamunde spurte dette, droge de imod ham med den Styrke, de kunde faa, og havde Kong Inge med sig. De fandt Karl Jarl og Gautehæren øster paa Kroka-Skogen, og holdt Slag med dem: der skete et stort Mandefald, og Kong Inge fik Sejr. Der faldt Munaan Agmundssøn, Morbroder til Karl Jarl. Munaans Fader Agmund var Søn af Orm Eilifssøn Jarl og Sigrid, Datter af Finn Arnessøn Jarl. Astrid, Agmunds Datter, var Karl Jarls Moder. En heel Deel andre af Gauterne faldt paa Kroka-Skogen, men Jarlen flygtede øster fra Skogen, medens Kong Inge jagede dem heelt ud af sit Rige, og havde de stor Skam af denne Ferd. Dette omtaler Kolle den Prude.

Magnus Blinde drog nu til Danmark, til Kong Eirik Eimune, (792)
og fandt der en god Modtagelse. Han tilbød Kongen, at hvis han vilde fare med en Danehær til Norge og legge Landet under sig, skulde han selv følge og understøtte ham; han sagde, at hvis han

kom med hele sin Krigsstyrke, vilde ikke en eneste Mand i Norge vove at skyde et Skaft imod ham. Kongen lyttede til Magnus's Forestillinger, bod ud Leding, og foor med to Hundrede (240) Skibe nord til Norge. Magnus Blinde og hans Mænd vare i denne Ferd med Danekongen. Da de kom i Viken, fore de frem med nogenlunde Orden, Rolighed og Fred østen Fjorden. Men da de kom østfra med Flaaden til Tunsberg, forefandt de en stor Samling af Kong Inges Lendermænd; Vatn-Orm Dagsson, Gregorius's Broder, raadede mest for dem. Der kunde Danerne ikke sætte Fod i Land, ja ikke engang hente sig Vand, og mange af dem bleve dræbte. Nu lagde de ind efter Fjorden til Oslo, hvor Thjostulf Aalesson var tilstede. Der fortælles, at man i Oslo, da man fik Øje paa den fiendtlige Hær, vilde lade den hellige Hallvards Skriin bære ud af Byen om Aftenen, og at der gik saa mange under det, som kunde komme til, men at det alligevel var saa tungt, at de ej kunde bære det længere, end et Stykke udefter paa Kirkegulvet. Om Morgenen derimod, da man saa, at Hæren kom indefter fra Hovedoen, bare fire Mænd Skrinet op fra Byen. Thjostulf og alt Byfolket fulgte med Skrinet, der førtes op til Fors paa Raumarike, og blev
(793) staaende der i tre Maaneder. Kong Eirik og hans Mænd søgte op i Byen. Thjostulf tog Stade ovenfor denne. Kong Eiriks Mænd løb efter ham; en af Kongens Stavnboer, ved Navn Askell, var hurtigst, men Thjostulf skød en Brodd imod ham, og rammede ham under Kverken saaat Odden stod ud af Nakken: bedre Skud tyktes Thjostulf ikke at have gjort, thi der var intet andet Sted bart paa ham, end dette. Thjostulf drog op paa Raumarike, samlede Folk der om Natten og kom ned til Byen om Morgenen. Kong Eirik lod sette Ild paa Hallvardskirken og mange Steder i Byen, som blev ganske opbrændt. Men strax efter kom Thjostulf med meget Folk ned til Byen, og Kong Eirik lagde bort med sin Flaade, uden at kunne gjøre Landgang nogensteds paa den Side af Fjorden formedelst de Folk, Lendermændene der havde samlet; og hvor hans Mænd forsøgte derpaa, laa der fem eller sex eller flere efter. Kong Inge og hans Fosterfader Aamunde Gyrdsson laa med en stor Styrke i Hornboresund, holdt der Slag med Kong Eirik og dræbte mange af hans Folk; han tog Flugten, og vendte tilbage til Danmark. Kong Inge foor efter ham, og gjorde dem alt det Afbræk han kunde. Og det er et almindeligt Sagn, at daarligere Ferd har ikke været faren med saa stor Styrke i en anden Konges Rige. Kong Eirik likede dette ilde, meente, at Kong Magnus og hans Mænd havde gjort ham stor Spot ved at overtale ham til denne Ferd, og sagde, at han herefter ikke skulde være slig Ven af dem som før.

Nu skulle vi fortælle om Haralds Sønner og Sigurd Slembe,

saaledes som den forstandige og skjønsomme Mand Eirik Oddsson har berettet. Dette Frasagn er egentlig Lendermanden Haakon Mage's; han sad ved og fortalte disse Tidender, da de første Gang bleve skrevne, men han selv og hans Sønner vare med i alle disse Ferder og Slag, og vidste Besked om alle de øvrige.

Sigurd Slembe kom den Sommer vestenfra over Havet til (794) Norge, hvor han da fik høre om sin Frænde Magnus's uheldige Ferd. Han tyktes da at vide, at der var kun liden Hjelp for ham at vente i Norge, og sejlede derfor udenskjers hele Vejen sydefter Landet, og kom frem i Danmark, hvor han styrede til Øresund. Søndenfor Øren fandt han nogle Vendesnekker, lagde til Striid med dem og fik Sejr, ryddede 8 Snekker, dræbte mange Mænd og hængte nogle. Sigurd flakkede en Tid om i Sydlandene, da han vidste, at han ingen Styrke havde i Norge; især vare Thrønderne og Mørerne hans Modstandere. Saa siger Ivar:

Fjendtligt modtog
Fyrsten vestfra
Thrønder og Mører
til Meen for sig selve —
Hauldérne sveeg
i Hu og Hjerte
den milde, blide
Magnus's Søn.

Han siger, at da Sigurd drog fra Norge, kom han i Sviakongens Rige:

Iiled at rebe
i røde Vejr
Sigurds søvante
Svenne gjeve;
Gutterne maatte
gæte Sejlet,
da var svalt paa Sø,
men somme øste.
Hvast drev Skibet
i heftigt Stormvejr
for rivende Bølger
og ramme Strømme;
Søgutter fæsted
Snekken lange
før Kongesønnen
ved Kalmars Nes.

Derpaa kom han i Danekongens Rige og gjorde sig der mange Høvdinger til Venner, først og fremst Kongen selv, saaledes som det her siges:

Sig først og fremst
Fred skaffede
Ørnens Mætter
hos Jydefyrsten.

Han havde ogsaa ved Moen et Slag med Vender, hvori han sejrede. Derpaa styrede han søndenfra og lagde op i Elven, i den østre Kvisl, hvor han vandt tre Skibe af den Flaade, der tilhørte Thore Hvinantorde og Olaf, Søn af Harald Kesja, hans egen Systersøn (Olafs Moder var nemlig Ragnhild, Kong Magnus Barfots Datter), og jagede Olaf op paa Land. Saa siger Ivar:

Fjender mange
Fyrsten i Elven
fældte, at vinde
Fedres Rige.
Skalv Spyd og Glavind,
Skudregnen tiltog,
Stridsmænd segned
paa Sider baade.

Men Thjostulf var i Kongehelle, hvor han havde samlet endeel Folk, og skulde verje Landet. Sigurd Slembe styrede derhen med sin Styrke, og de skød paa hinanden, uden at han kunde komme i Land; der faldt flere paa begge Sider, og mange bleve saarede. Der faldt Ulfhedin Sarulfssøn, en Mand fra Nordlandet paa Island, Sigurds Stavnbo. Sigurd lagde bort, styrede nord i Viken og røvede paa mange Steder. Medens Sigurd laa i den Havn, som heder Portyrja paa Limgardssiden, hvor han passede paa de Skibe, der fore til eller fra Viken, og plyndrede dem, sendte Tunsbergsmændene Folk imod ham, der kom uforvarende over ham og hans Mænd, just som de vare paa Land og deelte sit Bytte. Nogle kom ovenfra ned til dem, andre lagde sig med Skibene tvert for Havnen udentil. Der faldt en heel Deel af Sigurds Mænd, blandt dem Finn Geit og Askell Smidssøn; men Sigurd løb ud paa sit Skib og roede ud imod dem. Vatn-Orms Skib laa nærmest, og han lod sit Skib sige agter, men Sigurd roede ud ved Siden af dem, og undkom med eet Skib, dog vare mange faldne af hans Folk. Da gjorde man denne Visestump:

Vatn-Orm gjorde kun liden Gavn
vester derude i Portor-Havn.

(795) Siden sejlede Sigurd Slembedjakn syd til Danmark. Der blev en Mand borte af hans Skib, ved Navn Kolbein Thorljotssøn af Batalder paa Hadeland; han var nemlig paa en Efterbaad, der var bunden ved Skibet, medens dette gik i svær Fart. Sigurd leed Skibbrud, da de vare komne syd til Danmark, og var om Vintren i Aalborg. Men om Sommeren derefter fore Magnus og han søndenfra tilsammen med syv Skibe, og kom ganske uventet om Natten til Lister, hvor de lagde til Land med Skibene. Der forefandt de Bentein Kolbeinssøn, Kong Inges Hirdmand, en særdeles tapper Mand. Sigurd og hans Folk løb op paa Land, just som Natten begyndte, kom ganske uforvarende, omringede Huset, hvor Bentein opholdt sig med sit Følge, og vilde sette Ild paa det, men Bentein saa sit Snit til at komme ud i et Buur med sine Hærklæder og vel bevæbnet: der stod han indenfor Døren med draget Sverd i Haanden, Skjold foran sig og Hjelm paa Hovedet, beredt til Forsvar. Døren var temmelig lav. Sigurd spurte sine Mænd, hvo af dem havde Lyst til at gaa ind mod Bentein: det er, sagde han, ret en Lejlighed til at udmerke sig. Men ingen yttrede nogen Lyst dertil. Bentein hørte hvad de talte, og sagde: hver den af Eder, som gaar ind, skal finde Vaaben for sig. Det var mørkt i Buret, og han stod ved Døren med draget Sverd. Sigurd stod et Stykke borte, og saa, at ingen bød sig til: da tog han en Graafeld, viklede den om Haanden, drog Sverdet og stevnede op mod Huset i bare

Skjorte, uden noget paa Hovedet. Han løb ind i Huset saa hurtigt, som man skyder en Kolv, og forbi Bentein, saaat han strax var indenfor ham i Huset. Bentein hugg efter ham, men fejlede; Sigurd vendte sig strax udad mod Bentein, og de skiftede ikke mange Hugg med hinanden, forend Sigurd fik hugget ham Banehugg og kom ud med Hovedet i Haanden. Men Sigurd var ogsaa rap og uforferdet fremfor alle Andre. Saa siger Ivar:

Skibene styred
Sigurd til Lister
udenfor Agder
østenfra Nesje;
Herser sig bøjed
for Herrens Fødder;
Hær var i Landet,
herjed og brændte.

Til Skogen flygted
for Skjoldungen
Landets Folk,
hvor Luen brændte.
Benteins Blod
blev først udgydt
med skarpe Sverd,
førend selv han segned.

De toge alt det Gods, der var paa Gaarden, droge siden til sine Skibe og styrede bort. Men da Kong Inge og hans Venner, saavelsom Benteins Brodre, Sigurd og Gyrd, spurte hans Drab, udrustede Kongen en stor Styrke mod Sigurd Slembe, drog selv med og tog Skibet bort for Haakon Paalsson Pungelta, Datterson af Aslak Erlingsson paa Sole og Syskendebarn til Haakon Mage, men jagede ham selv op paa Landet med alt hans Folk, og tog alle deres Sager. Ind i Fjordene flygtede Sigurd Stork, Son af Eindride i Gautdal, hans Broder Eirik Hæl og Anders Kelduskiit, Son af Grim af Ord. Men Sigurd Slembe og Magnus Blinde og Thorleif Skjappa sejlede udenskjers med tre Skibe nord til Haalogaland, hvor Magnus opholdt sig om Vintren i Bjarko hos Vidkunn Jonsson. Men Sigurd hugg Stavnene af sit Skib, hugg Huller i det og sænkede det ned inderst i Ogsfjorden; Vintren tilbragte han i Tjeldesund paa Hinn-Oen, i en Fjord kaldet Gljuvrefjord. Inderst i Fjorden er der en Heller i Bjerget, der sad Sigurd og hans Mænd, over tyve i Tallet, hele Vintren mellem Finnerne, og tjeldede for Hellerdoren, saaat man ikke kunde see dem fra Fjæren. Mad fik de om Vintren af Thorleif Skjappa, Einar, Son af Agmund paa Sand og Gudrun, Datter af Einar Aresson paa Reykjahole. Den Vinter skal Sigurd have ladet Finnerne gjore sig to Skuder inde i Fjorden, bundne med Sener, uden et eneste Søm, men med Vidjer istedetfor Knæ, og tolv Mænd paa hvert Bord. Sigurd var hos Finnerne, da de gjorde Skuderne; de havde Ol, og gjorde Gjestebud for Sigurd. Da kvad Sigurd dette:

Godt var i Gammen,
da vi glade drukke,
og fro Fyrsteson
foor mellem Bænkene;

Glæde skorted ej der
ved Gammendrikken;
Dreng muntred Dreng
der, hvor jeg var.

Disse Skuder vare saa hurtige, at intet Skib kunde indhente dem paa Vandet, saaledes som det blev kvædet:

Faa kan følge
Fartøjet haaleyske,
seenbundet Skib
under Seglet flyver.

Men om Vaaren droge Sigurd og Magnus nordenfra med de samme Skuder, som Finnerne havde gjort. Da de kom nordenfra
(796) til Vaagen, dræbte de der Svein Prest og hans to Sønner. Derfra styrede Sigurd syd til Vik, hvor de tog Viljam Skinnare, Kong Sigurds Lendermand, saavelsom Thoralde Kjaft, og dræbte dem begge. Derpaa drog Sigurd sydefter langsmed Landet, traf syd ved Byrda Styrkaar Glæserova, der just kom søndenfra Kaupangen, og dræbte ham. Da Sigurd kom syd til Valsnes, traf han der udenfor Svina-Grim, og lod den højre Haand hugge af ham. Derefter foor han syd til Møre udenfor Throndheimsmynne, og fangede der Hedin Hirdmage og Kalf Kringluauga; Hedin lod han gaa, men Kalf dræbte de. Kong Sigurd og hans Fosterfader Saada-Gyrd spurte nu, hvorledes Sigurd Slembedjakn foor frem, og hvad han tog sig til: de sendte derfor Mænd ud at lede efter ham, under Anførsel af Jon Kauda, Søn af Kalf range, Ivar Biskops Broder, og Presten Jon Smyril. Disse Mænd droge afsted paa „Reinen" et overmaade hurtigtsejlende Skib, med 22 Rum, og ledte efter Sigurd, men fandt ham ikke, og vendte tilbage med liden Heder, thi man sagde, at de havde seet Sigurd, men ikke tordet legge til og angribe ham. Sigurd drog fremdeles sydefter langsmed Landet, og gjorde overalt stor Skade. Han foor syd til Hordaland, og kom til Herdla: der boede Einar, Søn af Laxa-Paal, som just var faren ind i Hamarsfjorden til Gangdagething. De toge alt det Gods, som fandtes paa Gaarden og tilhørte Einar; ligeledes toge de hans fire Aar gamle Søn, der laa hos hans Tjenestekarl; nogle vilde dræbe Drengen, andre føre ham bort med sig. Men Tjenestekarlen sagde: det kan ikke være Eder til noget Gavn at dræbe Drengen, og ligesaa lidet at føre ham bort, thi dette er min Søn, og ikke Einars: paa Grund af disse Ord lode de Drengen blive tilbage, og fore bort. Da Einar kom hjem, gav han Manden Gods til en Verdi af 2 Ører Guld, takkede ham for hans Raadsnildhed og lovede stedse for Fremtiden at være hans Ven. Eirik Oddsson, der allerførst opskrev disse Frasagn, siger, at han i Bergen hørte Einar Paalsson selv fortælle dette. Sigurd foor videre sydefter langs Landet, og heelt ud i Viken, hvor han fandt Finn Sauda-Ulfsson øster i Kvilde, idet han drog om at hente Kong Inges Skatter, og lod ham henge. Siden fore de syd til Danmark.

Vikverjerne og Bergensmændene sagde, at det var Skam at (797)
Kong Sigurd og hans Venner sade i god Ro nord i Kaupangen, uagtet hans Faders Banemand foor den alfare Vej forbi Throndheimsmynne, medens Kong Inge og hans Mænd sad øster i Viken lige ved Faren og verjede Landet, ja havde allerede holdt mange Slag. Derfor sendte da Inge et Brev nord til Kaupangen, saa lydende: Inge Konge, Søn af Kong Harald, sender sin Broder Kong Sigurd, Saada-Gyrd, Agmund Svifte, Ottar Birting og alle Lendermænd, Hirdmænd og Huuskarle samt hele Almuen, sæle og vesæle, unge og gamle, Guds og sin Hilsen. Alle vide noksom, i hvilken Nød vi ere stedte og hvor unge vi ere, idet du kun er fem, jeg tre Aar gammel, saaat vi ingen Vej kunne komme uden vore Venners og gode Mænds Hjelp. Nu tykkes det os, som om jeg og mine Mænd ere den fælles Nød og Fare nærmere end du og dine Venner. Gjør nu saa vel, at du, saa snart du kan, og saa mandsterk som muligt, kommer til mig, saaat vi ere begge tilsammen, i hvad der saa skeer. Den er nu vor begges bedste Ven, som hjelper til, at vi stedse ere saa enige som muligt, og i alle Dele samholdende. Men unddrager du dig, og vil ikke fare efter denne min trængende Ordsending, saaledes som du for har gjort, da maa du belave dig paa, at jeg farer imod dig med Krigsfolk og lader Gud skifte mellem os, thi ej kunne vi længer finde os i at sidde med saa stor Bekostning og Folkestyrke, som her behoves for Ufredens Skyld (og det er meget som behoves); du tager jo Halvdelen af alle Landskylder og andre Indtægter i Norge. Lever i Guds Fred.
Da opstod paa Thinget Ottar Birting, og svarede først af alle de (798)
Tilstedeværende. Dette er Kong Sigurds Svar til sin Broder Kong Inge, at han skal have Guds Tak for sin Hilsen, og ligeledes for det Stræv og de Vanskeligheder, han og hans Venner har i hans Rige for begges Tarv. Men skjønt der nok synes at være endeel haardt i Kong Inges Ord til sin Broder Kong Sigurd, har han dog meget, der undskylder ham i mange Stykker. Nu vil jeg kundgjøre mit Sind og høre, hvorvidt Kong Sigurds og de andre Stormænds Vilje stemmer dermed, nemlig at du, Kong Sigurd, gjør dig rede med alt det Folk, der vil følge dig, til at verje dit Land, og fare saa mandsterk som muligt til din Broder Kong Inge, for at den ene af Eder kan styrke den anden i alle gavnlige Ting, men den almægtige Gud styrke Eder begge. Nu ville vi høre dine Ord, Konge! Peter, Sauda-Ulfs Søn, bar Kong Sigurd paa Thinget, og blev siden kaldet Peter Burdarsvein. Da sagde Kongen: vide skulle alle Mænd, at hvis jeg maa raade, da vil jeg fare til min Broder Kong Inge saa fort jeg kan! Siden talede den ene efter anden, og begyndte hver paa sin Viis, men sluttede dog paa samme Maade, som Ottar

Birting først havde talt: det blev da afgjort, at man skulde stevne Folk sammen og fare øster i Landet. Siden drog Kong Sigurd øster i Viken med en stor Hær, og fandt der Kong Inge, sin Broder.

(799) Samme Høst kom Sigurd Slembe og Magnus Blinde sondenfra Danmark med 30 Skibe og en Hær baade af Daner og Nordmænd: det var nær ved Vinternat (14de October). Da Kongerne og deres Krigsfolk spurte dette, fore de øster imod dem. De mødtes i Hvaloerne ved Holmengraa: det var en Søndag, næste Dag efter Martinsmesse. Kong Inge og Kong Sigurd havde da tyve Skibe, alle store: der blev et stort Slag, men allerede efter den første Rid flygtede Danerne med atten Skibe, og droge hjem til Danmark. Da ryddedes Sigurds og Magnus's Skibe. Da Kong Magnus's Skib paa det nærmeste var ryddet, laa han i sin Sæng. Reidar Grjotgardsson, som længe havde fulgt ham og været hans Hirdmand, tog Kong Magnus i sit Fang, og vilde løbe med ham over paa et andet Skib. Da blev Reidar skudt med et Spyd mellem Herderne, tvers igjennem, og det heed, at Magnus fik sit Banesaar af det samme Spyd, og at Reidar faldt baglængs ned paa Thiljerne, men Magnus ovenpaa ham. Alle og Enhver sagde, at han tyktes vel og prydeligen at have fulgt sin Herre og Drottin: held hver den, der faar sligt Eftermæle! Der faldt Lodin Saupprud af Linnstad, paa Kong Magnus's Skib, Bruse Thormodsson, Sigurd Slembedjakns Stavnbo, Ivar Kolbeinsson, Hallvard Fæge, Sigurd Slembes Forrumsmand: hiin Ivar gik først ind til Kong Harald og saarede ham. Der faldt og en stor Deel af Magnus's og Sigurds Hær, thi Inges Mænd lode ingen undslippe, som de kunde naa, skjønt her kun faa nævnes. Paa een Holm dræbte de mere end 40 Mand: blandt dem vare to Islændinger, Sigurd Prest, Søn af Bergthor Maarsson, og Klemet, Søn af Are Einarsson. Men tre islandske Mænd beholdt Livet: Ivar Skrauthanke, Kalf den Ranges Søn, som siden var Biskop i Throndhjem, og Fader til Eirik Erkebiskop: Ivar havde stadigt fulgt Kong Magnus: han slap nu over paa sin Broders, Jon Kauda's, Skib: denne Jon var gift med Cecilia, en Datter af Gyrd Baardsson, og var der i Kong Inges og Sigurds Hær; den anden, der ligeledes kom over paa Jons Skib, var Arnbjørn Ambe, der siden var gift med en Datter af Thorstein i Audsholt; den tredje var Ivar Dynta Starresson, Broder til Helge Starresson, men throndsk paa mødrene Side: han var den væneste Mand. Da Krigsfolkene bleve var, at de vare komne der, grebe de til Vaaben og stormede ind paa Jons Folk; disse satte sig til Modværje, og det var ikke langt fra, at hele Mængden kom op at strides; men Striden blev dog bilagt saaledes, at Jon udløste sin Broder Ivar og Arnbjørn, og forbandt sig til at betale Penge for dem; dog bleve disse Penge ham siden

eftergivne. Ivar Dynta derimod blev fort op paa Land og halshugget, fordi Sigurd og Gyrd, Kolbeins Sonner, ej vilde tage Penge for ham, eftersom de paastod, at han havde været tilstede ved deres Broder Benteins Drab. Ivar Biskop sagde siden, at af alt, hvad der var overgaaet ham, havde intet tykts ham verre, end da Ivar blev fort op i Land for at lægges under Oren, og da han skiltes fra dem, hilste til dem og onskede dem et glædeligt Gjensyn. Gudrid Byrgesdatter, Syster til Jon Erkebiskop, sagde til Eirik Oddsson, at hun horte Ivar Biskop selv sige dette. Thrond Gjaldkere heed en Mand, som styrede et Skib i Kong Inges Flaade. (800)
Da var det kommet dertil, at Inges Mænd roede paa Smaabaade mellem Skibene hen til de Mænd, som svommede, og dræbte enhver, de fik fat paa. Sigurd Slembe lob fra sit Skib ned i Soen, da det var ryddet, kastede Brynjen af sig under Vandet og svam siden med et Skjold over sig. Nogle Mænd af Thronds Skib tog en Mand op, der svam, og vilde dræbe ham, men han bad om Naade, og lod forstaa, at han kunde sige dem, hvor Sigurd Slembe var. De samtykkede heri. Nu flod der Skjolde og Spyd, dode Mænd, Vaaben og Klæder vidt og bredt om paa Soen mellem Skibene. Men, sagde han, seer kun efter, hvor der flyder et rodt Skjold; under det er han. De roede da derhen, toge ham, og bragte ham op i Thronds Skib. Men Thrond sendte Bud til Thjostulf, Ottar, Aamunde og Gyrd. Sigurd Slembe havde haft Ildtøj med sig, og var Knusken lagt ind i et Valnodskal med Vor stobt udenom. Dette omtales, fordi det tyktes sindrigt udtænkt paa den Maade at hindre Knusken fra at blive vaad. Skjoldet havde han over sig, medens han svam, for at ingen skulde vide, om det var dette, eller et andet, da der flod saa mange paa Soen. De sagde, at de aldrig havde fundet ham, dersom man ikke havde sagt dem til, hvor han var. Da Thrond kom til Lands med Sigurd, blev det sagt Krigsfolkene, at han var tagen: da brod Hæren ud i et Fryderaab. Ved at hore dette sagde Sigurd: mangen ond Mand vil her blive glad ved mit Hoved idag. Da gik Thjostulf Aalesson hen til ham der han sad, strog af hans Hoved en Silkehue besat med Lad, og sagde: hvor torde du, Træls Son, være saa djerv at kalde dig Son af Kong Magnus Barfot? Sigurd svarede: ikke behover du at ligne min Fader ved en Træl, thi din Fader havde kun lidet at betyde imod min. Hall, Son af Lægen Thorgeir Steinsson, og Kong Inges Hirdmand, var tilstede ved disse Begivenheder; han fortalte dem til Eirik Oddsson, og denne opskrev dem efter dette Frasagn. Eirik skrev den Bog, som kaldes Ryggjarstykke. I den Bog berettes der om Harald Gille og hans Sonner, om Magnus Blinde og Sigurd Slembedjakn, og alt om deres Dod. Eirik var en for-

standig Mand, og paa denne Tid lange Stunder i Norge. Nogle Frasagn skrev han efter Forsagn af Haakon Mage, Haraldssønnernes Lendermand. Haakon og hans Sønner vare med i alle disse Stridigheder og Foretagender. End nævner Eirik flere Mænd, der berettede ham om disse Tidender, forstandige og sanddrue, og som havde været saa nær ved, at de saa eller hørte Tildragelserne. Noget skrev han ogsaa efter hvad han selv havde hørt eller seet.
(801) Hall siger saa, at Høvdingerne vilde strax lade Sigurd dræbe, men de, der vare grummest, og tyktes at have sin Harm at hevne paa ham, fik sin Vilje sat igjennem, at han skulde pines; blandt dem nævnes Benteins Brødre Sigurd og Gyrd Kolbeinssønner; ligeledes vilde Peter Burdarsvein hevne sin Broder Finn. Men Høvdingerne og de fleste Folk gik fra. Først brøde de hans Been og Arme isønder med Øxehamre. Derpaa droge de Klæderne af ham for at flaa ham levende, og kløvede Huden i Hovedet paa ham, men det kunde de ikke gjøre formedelst Blodløb; de toge derfor Svøber af Læderremme og sloge ham længe, indtil Huden var ligesaa fuldkommen af, som om han var flaaet. Siden stødte de en Stok i Ryggen paa ham, saaat den gik isønder, droge ham derpaa til et Træ, hængte ham, og hugg siden Hovedet af ham. Hovedet og Kroppen slæbte de derefter bort og dyssede det ned i en Røse. Alle, saavel hans Venner som hans Uvenner, ere enige om, at ingen Mand i Norge, som da levende Folk kunde mindes, havde været dygtigere i alle Dele, end Sigurd; men i et og andet havde han intet Held med sig. Hall sagde, at han ikke talte stort i Piinslerne, men svarede kun faa af dem, der talte til ham, og dem kun med faa Ord. Men det siger Hall, at han aldrig gav sig mere ved at de piinte ham, end om de slog paa en Stok eller Steen; han siger og, at man vel kunde agte den for en kjek og haardfør Mand, der under Piinslerne holdt Munden, eller kun gav sig lidt; men Sigurd, sagde han, forandrede aldrig sit Mæle, og talte ligesaa let, som om han sad inde paa Ølbenken: hverken talte han høiere eller lavere eller mere skjelvende, end som han ellers plejede; han talte lige til han opgav Aanden, og sang stundom af Psalteret. Dette, meente Hall, var overvættes Kraft, og mere end hvad andre Mennesker formaaede. Den Prest, der havde Kirke ikke langt derfra, lod Sigurds Liig føre til samme Kirke. Denne Prest var Haraldssønnernes Ven, men da dette spurtes, kastede de sin Vrede paa ham, og lode Liiget flytte did tilbage, hvor det før havde været; derhos maatte Presten gjelde Penge derfor. Sigurds Venner fore siden søndenfra Danmark efter hans Legeme med et Skib, førte det til Aalborg og begrove det ved Mariekirken der i Byen. Provst Ketil, der forestod Mariekirken, sagde til Eirik, at Sigurd laa begraven

der. Thjostulf Aalesson lod føre Magnus den Blindes Liig til Oslo, og begrave ved Hallvardskirken hos hans Fader Kong Sigurd. Lodin Saupprud og Thorleif Brynjulfsson og Kolbein lode de føre til Tunsberg, men alt det andet Folk nedgrove de der.

Kongerne Sigurd og Inge havde raadet sex Vintre for Norge; (802) da kom den Vaar Eystein vestenfra Skotland; han var Søn af Kong Harald Gille. Arne Sturlasson, Thorleif Brynjulfsson og Kolbein Ruge havde faret vestover Havet efter ham, fulgte ham i Landet, og droge strax nord til Throndhjem med ham. Thrønderne toge ved ham, og han blev strax tagen til Konge paa Eyrathing i Gangdagene, saaat han skulde have Trediedelen af Norge med sine Brødre Sigurd og Inge. Sigurd og Inge vare da øster i Landet, og der fore Mænd mellem Kongerne, som fik dem forligte saaledes, at Eystein skulde have Trediedelen af Riget. Man troede paa Rigtigheden af hans Fødsel, fordi Kong Harald selv havde sagt til derom. Bjadak heed Kong Eysteins Moder, og kom til Norge med ham. Magnus heed Kong Harald Gilles fjerde Søn, der opfostredes af Kyrpinga-Orm; ogsaa han blev tagen til Konge og fik sin Fjerdedeel af Landet. Magnus var vissen paa Fødderne, levede kun en stakket Tid, og blev sotdød. Ham omtaler Einar Skulesson i en Vise om alle fire Konger.

Efter Kong Harald Gilles Fald blev Dronning Ingerid gift (803) med Ottar Birting, der var Lendermand og en stor Høvding, throndsk af Ætt; han var en stor Støtte for Kong Inge, medens denne endnu var i Barne-Alderen. Kong Sigurd var ingen synderlig Ven af Ottar, og syntes, at han i alle Stykker heldte mest til Kong Inges Side. Ottar Birting blev dræbt nord i Kaupangen ved Overfald en Kveld, han gik til Aftensang. Men da han hørte Hvinen af Hugget, løftede han Haanden og Kappen mod Hugget, i den Tro, at der blev kastet en Sneebold mod ham, paa unge Drenges Viis. Ottar faldt ved Hugget, men hans Søn Alf Rode kom just i det samme gaaende ind i Kirkegaarden; han saa sin Fader falde, og at den Mand, der havde dræbt hans Fader, løb øster om Kirken. Alf løb efter ham, og dræbte ham ved Sanghuushjørnet. Man sagde da, at han havde stilt sig vel ved Hevnen, og han blev siden anseet for større Mand end før. Kong Eystein Haraldssøn var (804) just inde i Throndhjem, da han spurte Ottars Fald, stevnede Bondefolket til sig, drog ud til Byen og blev heel mandsterk. Ottars Frænder og Venner gav Kong Sigurd mest Skyld for Anslaget mod hans Liv; han var da i Kaupangen, og Bønderne vare meget hidsige paa at fare imod ham. Men Kongen bød Skirsler for sig, og festede Jernbyrd, for saaledes at bevise sin Uskyldighed: derom

blev man da forligt. Derpaa drog Kong Sigurd syd i Landet, men Skirslerne bleve aldrig fremmede.

(805) Dronning Ingerid fik en Søn med Ivar Sneis, der fik Navnet Orm, og siden blev kaldet Kongsbroder. Han var smuk af Aasyn og blev en stor Hovding, saaledes som det siden skal omtales. Dronning Ingerid blev siden gift med Arne paa Stodreim: han blev siden kaldet Kongsmaag, og vare deres Børn Inge, Nikolas, Philippus i Herdsla og Margrete, der først var gift med Bjørn Buk, siden med Sigurd Kaaresson.

(806) Erling heed Kyrpinga-Orms Søn med Ragnhild, Datter af Sveinke Steinarsson. Kyrpinga-Orm var Søn af Svein, Søn af Svein Erlendsson af Gerde. Orms Moder var Ragna, Datter af Orm Eilifsson Jarl og Sigrid, Datter af Finn Arnesson Jarl. Orm Jarls Moder var Ragnhild, Datter af Haakon Jarl den Mægtige. Erling var en forstandig Mand og en stor Ven af Kong Inge; med hans Raad fik han Christina, Datter af Kong Sigurd Jorsalafare og Dronning Malmfrid. Erling havde sit Bo paa Stodla paa Søndhordaland. Erling, Eindride Unge og end flere mægtige Lendermænd droge ud af Landet med en vakker Hær; de agtede at fare til Jorsale, og fore først vest over Havet til Orknøerne. Derfra drog Ragnvald Jarl, der kaldtes Kale, og Biskop Viljam; de havde i Alt fra Orknøerne femten Langskibe, og sejlede først til Syderøerne, derfra vester til Valland, og siden den Vej, som Kong Sigurd Jorsalafare havde faret ud til Njørvasund, samt herjede vide om i det hedenske Spanien. Lidt efterat de havde sejlet gjennem Sundet, skiltes Eindride Unge, og de som fulgte ham, fra dem med 6 Skibe, og begge Parter sejlede siden hver for sig. Men Ragnvald Jarl og Erling fandt en Dromund i Havet, lagde til den med ni Skibe og sloges med dem; men tilsidst lagde de Snekkerne under Dromunden, og Hedningerne styrtede da ned over dem baade Vaaben og Steen og Gryder fulde af kogende Beeg og Olje. Erling laa med sit Skib næst under Dromunden, saaat Vaabenbyrden fra Hedningerne kom udenfor det. Erling og hans Mænd hugg nu Huller paa Dromunden, nogle nede i Vandgangen, andre oppe ved Bordene, saaat de gik ind. Dette omtaler Thorbjørn Skakkaskald i Erlingsdraapa. Audun Raude heed den Mand, Erlings Stavnbo, der først gik op i Dromunden: de vandt da Dromunden, dræbte en ustyrtelig Mængde Mænd, toge en overvættes Mængde Gods og vandt en berømmelig Sejr. Ragnvald Jarl og Erling Skakke kom i denne Ferd til Jorsalaland og heelt ud til Aaen Jordan. Derpaa vendte de tilbage og droge først til Myklegaard, hvor de lode sine Skibe blive tilbage, fore videre søndenfra til Lands, og kom velbeholdne tilbage til Norge. Deres Ferd blev meget lovpriist.

Erling ansaaes nu for meget større Mand end før, baade formedelst sin Ferd og sit Giftermaal; derhos var han en Viismand af Forstand, riig, ættstor og maalsnild; han heldede mest til Kong Inge af alle hine Brødre.

Kong Sigurd drog engang om paa Veitsler øster i Viken med (807) sin Hird, og reed forbi en Gaard, der tilhørte en mægtig Mand ved Navn Simon. Idet Kongen reed gjennem Gaarden, hørte han nogen kvæde inde i et Huus saa fagert, at han blev heel forundret; han reed hen til Huset, saa ind, og fik see en Kvinde, der stod ved en Kvern, og kvad forunderligt dejligt, idet hun malede. Kongen steeg af Hesten, gik ind til Kvinden, og lagde sig med hende. Da Kongen drog bort, fik Simon Bonde at vide, hvad Kongens Erende der havde været; Kvinden heed Thora, og var Simon Bondes Tjenestepige. Siden lod Simon tage Vare paa hende, og hun fødte derefter et Drengebarn, der fik Navnet Haakon, og kaldtes Kong Sigurds Søn. Haakon opfødtes med hos Simon Thorbergsson og hans Kone Gunnhild. Der opfødtes ogsaa Simons Sønner Anund og Andres, og der var stor Kjærlighed mellem dem og Haakon, saaat kun Døden skilte dem ad.

Kong Eystein Haraldsson opholdt sig engang øster i Viken (808) nærved Landsenden: da blev han ueens med Indbyggerne i Rymeland og Hisingsboerne; de samlede sig i Flok mod ham, men han holdt Slag med dem og sejrede. Stedet, hvor de sloges, heder Leikberg. Han brændte ogsaa vide om paa Hisingen. Siden gik Bønderne ham til Haande og udredede ham store Bøder, men Kongen tog Gisler af dem. Dette omtaler Einar Skulesson. Kort (809) efter tiltraadte Kong Eystein et Tog vester over Havet, og sejlede først til Katanes, hvor han spurte, at Jarlen Harald Madadsson just var i Thorsaa. Han lagde da derind med tre Smaaskuder, og kom uventet over Jarlen. Denne havde et Skib paa 30 Rum med henved 80 Mand, men da de ikke vare beredte paa nogen Ufred, lykkedes det Kong Eystein strax at komme op i Skibet og tage Jarlen til Fange. Han tog ham med sig ud paa sit Skib, og Jarlen løste sig med tre Mkr. Guld; dermed skiltes de ad. Dette omtaler Einar Skulesson. Derfra sejlede Kong Eystein sydover østenfor Skotland, og lagde ind til den Kjøbstad i Landet, der heder Apardjon, hvor han dræbte mange Mænd og plyndrede Staden. Dette omtaler Einar Skulesson. En anden Kamp havde han syd ved Hjartapoll med en Ridderskare, drev den paa Flugten og ryddede nogle Skibe. Dette omtaler Einar. Saa styrede han videre, sydover ved England, og havde den tredie Kamp ved Hvitaby, hvor han sejrede og brændte Byen. Einar omtaler det. Derefter herjede han vide om i England, hvor Stefne dengang var Konge. Kong

Eystein holdt nu et Slag ved Skarpasker med nogle Riddere, hvilket Einar omtaler; derpaa streed han ved Pilavik og fik Sejr. Ogsaa dette omtaler Einar. Der brændte de Langatun, et stort Thorp, og siger man, at Byen siden den Tid har faaet liden Opkomst. Siden drog Kong Eystein bort fra England om Høsten, og vendte tilbage til Norge. Denne hans Ferd blev heel forskjelligt bedømt.

(810) I Begyndelsen af Kong Haralds Sønners Dage var der god Fred i Norge, og de vare ogsaa nogenledes samdrægtige, saalænge deres første Raadgivere levede. Inge og Sigurd vare endnu barnagtige, og havde begge een Hird tilsammen, men Eystein var fuldvoxen Mand og havde en Hird for sig selv. Men da Brødrene Inges og Sigurds Raadgivere vare døde, nemlig Saada-Gyrd Baardssøn, Aamunde Gyrdssøn, Thjostulf Aalessøn, Ottar Birting, Agmund Svifte og Agmund Dreng, Erling Skakkes Broder, (Erling var kun lidet anseet, saalænge Agmund levede) skilte Kong Inge og Kong Sigurd sin Hird fra hinanden. Til Kong Inge sluttede sig da Gregorius, Søn af Dag Eilifssøn og Ragnhild, Skofte Agmundssøns Datter. Gregorius havde Rigdom paa Gods, og var selv en meget dygtig Mand. Han blev Kong Inges fornemste Medhjelper i Landsstyrelsen, og Kong Inge tilstod ham at tage hvad
(811) han vilde af hans Ejendom. Kong Sigurd blev en meget voldsom Mand, og uvoren i alle Dele, eftersom han voxede til: saa var ogsaa Kong Eystein, dog var denne noget rimeligere. Kong Sigurd blev en stor og sterk Mand, drabelig at see til, lysebruun af Haar, med styg Mund, men forresten smukt Ansigt; han var ualmindeligt maalsnild og dygtig i alle Legemsferdigheder. Dette omtaler Einar Skulessøn. Kong Eystein var svarthaaret og med mørk Ansigtsfarve, lidt over Middelhøjden, forstandig og skjønsom. Han var gift med Ragna, en Datter af Nikolas Maase. Kong Inge havde smukkest Ansigt af Brødrene; han havde guult, temmeligt tyndt Haar, meget krollet; liden var hans Opvext; han kunde vanskeligt gaa alene, saa vissen var hans ene Fod, og han havde en Knude mellem Herderne og paa Bringen. Han var blidmælt og føjelig mod sine Venner, gavmild paa Gods, og lod Høvdingerne meget raade med sig om Landsstyrelsen. Han var vensæl hos Almuen, og alt dette bidrog meget til at drage Magten og det største Antal Tilhængere til ham. Brigida heed Kong Harald Gilles Datter; hun var først gift med Sviakongen Inge Hallsteinssøn, siden med Jarlen Karl Sonessøn i Gautland, og derpaa med Sviakongen Magnus; han og Kong Inge Haraldssøn vare sammødre. Allersidst var Brigida gift med Jarlen Byrge Brosa; de havde fire Sønner, Philippus Jarl, Knut Jarl, Folke og Magnus. Deres Døttre vare Ingegerd, der var gift med Sverke Sviakonge (deres

Son var Kong Joan), Christina og Margrete. Maria heed en anden Datter af Kong Harald Gille; hun var gift med Simon Skaalp, Søn af Hallkell Huuk; Nikolas heed deres Søn. Margrete heed Kong Harald Gilles tredie Datter, hun var gift med Jon Hallkelsson, Simons Broder. Der forefaldt nu mangt og meget mellem Brødrene, der ledede til Uenighed; men jeg vil dog alene omtale, hvad der tykkes mig at være det vigtigste.

I disse Haraldssønnernes Dage kom Kardinal Nikolas fra (812) Rom til Norge, udsendt af Paven. Kardinalen var meget vreed paa Brødrene Kong Sigurd og Eystein, saaat de maatte gaa til Forliig med ham; men han var overmaade vel forligt med Kong Inge, og kaldte ham sin Søn. Da de alle tre vare forligte med ham, føiede han dem i at indvie Jon Byrgesson til Erkebiskop i Throndhjem, og gav ham det Klæde, som heder Pallium, idet han forordnede, at der herefter skulde være en Erkebiskopsstol i Nidaros ved Christkirken, hvor den hellige Kong Olaf hviler. For den Tid havde der alene været Lydbiskoper i Norge. Kardinalen forordnede og, at ingen ustraffet skulde bære Vaaben i Kjøbstederne, undtagen tolv Mænd, der holdt Vagt hos Kongen. Han forbedrede ogsaa i mange Stykker Nordmændenes Seder, medens han var i Landet. Ingen udenlandsk Mand er kommen til Norge, der agtedes saa meget af alle, og kunde raade saa meget med Almuen som han. Han reiste siden sydover med mange Vennegaver, og sagde, at han siden skulde være Nordmændenes bedste Ven. Da han kom syd til Rom, døde pludseligt den daværende Pave, og nu vilde hele Romerfolket have Kardinal Nikolas til Pave. Han blev da indviet til Pave under Navnet Adrianus, og saa sagde de Mænd, der i hans Dage kom til Rom, at aldrig havde han saa magtpaaliggende Sager, at tale med andre om, at han ikke talte med Nordmænd først, naar de vilde faa ham i Tale. Han var ikke længe Pave, og kaldes nu en hellig Mand.

Kongerne Eystein og Sigurd vare blevne uenige, fordi Kong (813) Sigurd havde dræbt nogle af Kong Eysteins Hirdmænd, ved Navn nemlig Harald den Vikverske, der havde Huus i Bergen, Presten Jon Tabardsson, og Bjarne Sigurdsson: af den Aarsag lagde de Forliigsstevne med hinanden om Vintren oppe paa Oplandene. De sad længe begge to tilsammen og talte med hinanden. Men det kom op af deres Tale, at alle Brødrene Sommeren efter skulde mødes i Bergen, samt at de vilde, at Kong Inge skulde have to eller tre Bo, og saa megen anden Rigdom, at han kunde holde tredive Mand med sig, idet de nemlig paastod, at han ikke havde Hilse til at være Konge. Kong Inge og Gregorius spurte disse Tidender, droge til Bergen, og samlede mange Folk om sig. Kong Sigurd

kom did noget senere, og havde betydeligt mindre Styrke. Da havde Sigurd og Inge været Konger over Norge i nitten Aar. Kong Eystein kom noget senere østenfra Viken, end hine nordenfra. Kong Inge lod da blæse til Things ude paa Holmen: der kom Sigurd og Inge, meget mandsterke. Gregorius havde to Langskibe og over niti Mand, som han gav Kosten; han holdt sine Huuskarle bedre end andre Lendermænd, thi han drak aldrig i Skiftninger, uden at lade alle sine Huuskarle drikke med sig. Han gik med en guldbelagt Hjelm paa Thinget, og alt hans Folk var hjelmet. Kong Inge stod op, sagde fra, hvad han havde spurt, nemlig hvorledes hans Brødre vilde handle imod ham og sette ham fra Riget, og bad om Bistand. Mængden yttrede godt Bifald til hans Ord, og sagde, at
(814) de vilde følge ham. Da stod Kong Sigurd op og talte, kaldende det en Usandhed, hvad Kong Inge beskyldte ham og hans Broder for; han sagde, at dette kun var et Opspind af Gregorius, og at det ikke skulde vare længe, forend de mødtes saaledes, at han nok skulde faa hiin guldlagte Hjelm styrtet ned: han endte sin Tale med de Ord, at han og Gregorius ikke skulde leve længe begge tilsammen. Gregorius svarede, at han vist ikke behøvede at længes saa meget derefter, og at han selv var belavet derpaa. Faa Dage senere blev en af Gregorius's Huuskarle dræbt ude paa Gaden, og den, som dræbte ham, var Huuskarl hos Kong Sigurd. Da vilde Gregorius gjøre Anfald paa Kong Sigurd og hans Mænd, men Kong Inge og mange andre af hans Mænd fraraadte det. Men en Kveld, da Dronning Ingerid, Kong Inges Moder, gik fra Aftensang, kom hun lige til, just som Sigurd Skrudhyrna, Kong Inges Hirdmand, blev huggen ihjel; han var da gammel, og havde tjent mange Konger, men de, der havde dræbt ham, vare Kong Sigurds Hirdmænd, Hallvard Gunnarsson og Sigurd, Søn af Eystein Travale, og man sigtede Kong Sigurd selv som Ophavsmand til Drabet. Da gik hun strax hen til Kong Inge, sagde ham, hvad der var skeet, og tilføjede, at han længe vilde blive en liden Konge, hvis han ikke vilde gjøre noget ved, at hans Hirdmænd bleve dræbte den ene paa den anden som Sviin. Kongen blev vreed over hendes Tiltale, og idet de saaledes skjendtes med hinanden, kom Gregorius gaaende ind med Hjelm og Brynje og bad Kongen ikke vredes, saasom han talede sandt; jeg er kommen hid for at staa dig bi, sagde han, hvis du vil anfalde Kong Sigurd: her har jeg over hundrede (120) hjelmede og brynjede Mænd, og vi skulle søge ind paa dem fra den Kant, der tykkes de andre verst. De fleste fraraadede dette og sagde, at Kong Sigurd nok vilde bøde sit Vanheld. Men da Gregorius saa, at der ikke blev noget af med Anfaldet, talte han saaledes til Kong Inge: Nu

plukke de Mændene fra dig ligesom Blade fra en Stamme; for kort
Tid siden dræbte de din Huuskarl, nu din Hirdmand, og siden ville
de vel og veide mig eller en anden af dem, som de tror, at du seer
mest Savn i, hvis de see, at du ikke gjør noget derved; men tilsidst,
naar dine Venner ere dræbte, tage de dig selv fra Kongedømmet.
Hvad nu end dine andre Lendermænd ville, saa vil ikke jeg bie
længer ligesom et Naut paa Hugget; nu skulle Kong Sigurd og
jeg kjøbslaa med hinanden, det Slags Kjøb, som da kan falde. Og
det maa jeg sige, at baade er der lidet Tag i dig for din Vanhel-
ses Skyld, og dertil synes du at have liden Vilje til at holde dine
Venner oppe. Jeg er nu ganske ferdig til at gaa imod Kong Sig-
urd lige herfra, thi her er mit Merke ude i Gaarden. Kong Inge
stod da op, raabte efter sine Vaaben, og bød enhver, som vilde
følge ham, at gjøre sig rede; det nyttede ikke længer, sagde han, at
afsnakke ham; længe nok havde han givet efter, men nu skulde Staa-
let afgjøre det mellem dem. Kong Sigurd drak i Sigrid Setas (815)
Gaard, og beredede sig til Modstand, men man troede, at der ikke
vilde blive noget af Angrebet. Da gik Kong Inge til Gaarden
med sin Flok oppe fra Smedeboderne, Arne Kongsmaag ude fra
Sandbru, Aslak Erlendssøn fra sin Gaard, men Gregorius fra
Strædet, hvilket alle tyktes at være det farligste. Kong Sigurd og
hans Mænd skød meget ud fra Loftsgluggerne, brøde Ovne ned og
kastede Stenene paa de Angribende. Gregorius med sine Mænd
hugg Gaardsledet op, og der lige i Ledet faldt blandt Kong Sig-
urds Mænd Einar, Laxa-Paals Søn, og Hallvard Gunnarssøn, der
blev skudt inde i Loftet; hans Død beklagede ingen. De hugg Hu-
sene op, og mange af Kong Sigurds Mænd forlode ham og gik til
Grid. Da gik Kong Sigurd op i et Loft, og vilde bede sig Lyd;
men han havde et guldlagt Skjold, saaat man kjendte ham; de vilde
ikke høre paa ham, men skød imod ham saa tykt, som om man saa i
Sneedrev, og der kunde han ej være. Men da hans Folk havde
forladt ham, og man næsten havde hugget sig ind i Huset, gik han
ud derfra, og med ham hans Hirdmand Thord Huusfreyja, en vik-
versk Mand. De vilde hen til det Sted, hvor Kong Inge stod, og
Kong Sigurd raabte til sin Broder Kong Inge, at han skulde til-
staa ham Grid, men de bleve begge strax huggne ned, og faldt
Thord Huusfreyja der med megen Berømmelse. Kong Sigurd blev
jordet ved den gamle Christkirke ude i Holmen. Kong Inge gav
Gregorius det Skib, som Kong Sigurd havde ejet. Der faldt
mange, skjønt jeg kun nævner faa, af Kong Sigurds Folk, saavel-
som af Kong Inges Skare, men fire af Gregorius's, ligesaa af
dem, der ikke vare med nogen af Parterne, og bleve disse trufne af
Skud nede paa Bryggerne eller ude paa Skibene. Denne Kamp

stod 14 Nætter for Jon Baptists Messe og paa en Fredag (10de Juni). To eller tre Nætter senere kom Kong Eystein østenfra med 30 Skibe, og havde med sig sin Brodersøn Haakon, Kong Sigurds Søn. Kong Eystein foor ikke til Byen, men lagde ind i Florevaag. Der fore dog Mænd mellem ham og Kong Inge, og vilde forlige dem, men Gregorius vilde, at man skulde fare ud imod ham, og sagde, at man aldrig vilde faa bedre Lejlighed, og at han selv skulde være Hovding for Ferden; du Konge, sagde han, skal ikke fare: nu skorter der os ej paa Folkestyrke. Men mange fraraadede det, og der blev saaledes intet af Ferden. Kong Eystein drog øster tilbage til Viken, men Kong Inge nord i Throndhjem, og vare de da til-
(816) syneladende forligte, skjønt de ikke selv kom sammen. Gregorius Dagssøn drog øster lidt senere end Kong Eystein, og var oppe paa Havund, paa sin Gaard Bratsberg, men Kong Eystein var inde i Oslo, og lod sine Skibe drage over Isen mere end to Veker Søs, thi der var megen Islag i Viken. Kong Eystein drog op paa Havund og vilde tage Gregorius fangen, men han fik forud Nys derom, og undkom op til Thelemarken med 90 Mand, og reiste derfra nord over Fjeldet og kom ned i Hardanger, hvorfra han siden foor til Edne til Erling Skakkes Bo paa Stodle. Erling var faren nord til Bergen, men hans Kone Christina, Kong Sigurds Datter, var hjemme, og tilbød Gregorius alt, hvad han vilde have derfra, saaat Gregorius der fandt god Modtagelse. Han fik med sig derfra et Langskib, som tilhorte Erling, saavelsom alt hvad han behøvede. Gregorius takkede hende paa det bedste og sagde, at hun havde handlet paa Stormands Viis, som det og var at vente. Gregorius foor saaledes til Bergen, hvor han fandt Erling, og denne syntes,
(817) at Christina havde gjort vel. Siden foor Gregorius nord til Throndhjem, og kom der for Juul. Kong Inge blev overmaade glad ved at see ham, og tilbød ham at have alt, hvad han vilde, af hans Eje.

Kong Eystein brændte Gregorius's Gaard, og hugg ned hans Bofæ; men de Naust, som Kong Eystein den Ældre havde ladet gjore nord i Kaupangen, ypperlige Bygninger, de bleve opbrændte om Vintren og nogle gode Skibe med, som tilhorte Kong Inge. Dette Verk opvakte megen Harme, men Anslaget blev tilskrevet Kong Eystein og Philippus Gyrdssøn, Kong Sigurds Fostbroder. Sommeren efter drog Kong Inge nordenfra, saa mandsterk som muligt, og Kong Eystein søndenfra, idet han samlede sig Folk. De modtes øster i Seloerne, nordenfor Lindesnes. Kong Inge havde langt flere Folk. Det var nær ved at komme til Slag mellem dem, men de bleve dog forligte, paa det Vilkaar, at Kong Eystein forpligtede sig til at gjelde fem og fyrretyve Merker Guld, hvoraf Kong Inge

skulde have de tredive, fordi Kong Eystein havde været Ophavsmand til Skibenes og Naustenes Brand; Philippus og alle de, der havde været ved Branden, skulde være utlæge, ligesaa de Mænd, der kunde overbevises om at have lagt Haand paa Kong Sigurd, thi Kong Eystein beskyldte Kong Inge for at have disse Mænd hos sig. Endelig skulde Gregorius have femten Merker Guld, fordi Kong Eystein havde brændt for ham. Kong Eystein likede dette ilde, og tyktes, at det var et nødtvunget Forliig. Kong Inge foor fra Stevnen øster i Viken, men Kong Eystein nord i Throndhjem. Siden var Kong Inge i Viken, men Kong Eystein der nordpaa, og kom ikke sammen; der fore kun saadanne Ord imellem dem, som ikke vidnede om Lyst til Forliig; derhos lod den ene af dem dræbe den andens Venner, og Kong Eystein gjaldt ikke Pengene. De beskyldte hinanden gjensidigt for ikke at holde hvad der var lovet. Kong Inge og Gregorius lokkede mange over til sig fra Kong Eysteins Side: blandt dem vare Baard Standhale Brynjulfsson, Simon Skaalp, Søn af Hallkell Huuk, Halldor Brynjulfsson og Jon Hallkellsson, samt mange andre Lendermænd, skjønt vi ikke nævne dem. Da der var ledet to Vintre efter Kong Sigurds Fald, droge (818)
begge Kongerne en Hær sammen; Kong Inge østenfra Landet, og fik aatteti Skibe, men Kong Eystein nordenfra, og fik fem og fyrretyve Skibe. Da havde han den store Drage, som Kong Eystein Magnusson havde ladet gjøre efter Ormen lange; de havde meget og vakkert Folk. Kong Inge laa med sine Skibe syd ved Moster, men Kong Eystein lidt nordligere i Grøningesund. Kong Eystein sendte syd, for at møde Kong Inge, Aslak Jonsson den Unge og Arne, Søn af Sturla Sæbjørnsson; de havde eet Skib. Men da Ingesmændene kjendte dem, lagde de imod dem og dræbte mange af dem, men toge Skibet og alt hvad der var ombord, hvert Stykke de havde. Men Aslak og Arne, og nogle Mænd med dem, undkom op paa Land og fore til Kong Eystein og sagde ham, hvad Modtagelse de havde faaet hos Kong Inge. Da holdt Kong Eystein Huusthing, berettede hvad Ufred Kong Inge og hans Venner gjorde mod hans Mænd, og bad Krigsfolket at følge sig. Vi have, sagde han, saa meget og vakkert Folk, at jeg ikke vil undflye, hvis I ville følge mig. Men der yttredes intet Bifald til hans Tale. Hallkell Huuk var der, men begge hans Sønner, Simon og Jon, hos Kong Inge. Hallkell svarede, saaat mange kunde høre det: dine Guldkister kunne følge dig og verje dit Land! Om Natten (819)
efter roede mange hemmeligt bort med sine Skibe, nogle for at forene sig med Kong Inge, nogle til Bergen, nogle ind i Fjordene. Men om Morgenen, da det var lyst, havde Kongen alene ti Skibe

tilbage. Da lod han den store Drage blive tilbage, fordi den var tung under Aarerne; flere andre Skibe lode de ogsaa blive tilbage, men hugg mange Huller i Dragen, ligesom de og hugg Øltønderne istykker, og spildte alt, hvad de ej kunde tage med. Kong Eystein gik ombord paa Eindride's, Jon Mornev's Søns, Skib, og foor nord ind i Sogn; derfra toge de Vejen over Land øster i Viken. Kong Inge tog Skibene, og foor med dem udenom øster til Viken. Kong Eystein var da østenfor Folden, og havde næsten tolv hundrede (1440) Mand. Da saa de Kong Inges Flode, men troede sig ikke mandsterke nok til at holde Stand, og reed afvejen til Skogs, derpaa flygtede hver sin Vej, saaat Kongen kun blev selv anden tilbage. Kong Inge og hans Mænd bleve nu opmerksomme paa Kong Eysteins Ferd, samt at han havde faa Folk hos sig, og fore hen at oplede ham. Simon Skaalp fandt Kongen, idet han kom frem mod dem fra en Riisbusk. Simon hilsede ham: Hil dig, Lavard! Kongen sagde: jeg veed ikke andet, end at du nu tykkes dig at være min Lavard (Herre). Det kommer nu an paa, sagde Simon. Kongen bad, at han skulde lade ham undslippe; det, sagde han, sømmer sig bedst for dig, da det længe har været vel mellem os, skjønt det nu er anderledes. Men Simon sagde, at deraf kunde der nu intet blive. Kongen bad da om, at han først maatte lyde Messe, og dette skete. Siden lagde Kong Eystein sig ned grude, bredede Hænderne ud fra sig, og bad, at man skulde hugge ham i Kors mellem Herderne, for at man, som han sagde, derved kunde prøve, om han kunde taale Jærn eller ikke, saaledes som Kong Inges Mænd havde sagt. Simon sagde til den, der skulde hugge Kongen, at han maatte gjøre det rask af med ham, thi han havde alt længe nok krøbet om der i Lyngen. Han blev da hugget, og tyktes at bete sig heel uforfærdet. Hans Liig blev flyttet til Fors, men sat Natten over under Brekken, søndenfor Kirken. Kong Eystein blev jordet ved Fors Kirke; hans Gravsted er midt paa Kirkegulvet, og et Teppe bredet over: man kalder ham hellig. Der, hvor han blev hugget, og hans Blod kom paa Jorden, sprang en Brønd op, og en anden under Brekken, hvor hans Liig blev hensat om Natten. Af Vandet paa begge Steder tykkes mange at have faaet og fremdeles at faa Bod for sine Meen. Det er Vikverjernes Sagn, at der skete mange Jertejn ved Kong Eysteins Grav, indtil hans Uvenner heldte Hundesod derover. Simon Skaalp blev overmaade forhadt for dette Verk, og Mængden gav ham Skylden, men nogle sagde, at, da Kong Eystein var greben, sendte Simon en Mand ned til Kong Inge, og at denne bød, at Eystein ikke skulde komme for hans Øjne: saaledes har Kong Sverre ladet skrive.

Men Einar Skulesson siger i en Vise, at den onde Simon Skaalp, der var vant ved at myrde og sveeg Kongen, seent vilde faa Tilgivelse for slige Raad.

Haakon Herdebreids Saga.

Haakon, Kong Sigurds Søn, blev tagen til Høvding over den (820)
Flok, som før havde fulgt Kong Eystein, og gave Flokmændene ham Kongenavn; da var han ti Aar gammel. Med ham var da Sigurd, Søn af Haavard Hauld paa Reyr, Andres og Anund, Simons Sønner, Kong Haakons Fostbrødre, og mange andre Høvdinger og Venner af Kong Eystein og Kong Sigurd. De droge først op i Gautland. Kong Inge kastede sit Eje paa alt, hvad de efterlod i Norge, og gjorde dem utlæge. Kong Inge foor derpaa nord i Viken og var der, men stundom nord i Landet. Gregorius Dagsson var i Kongehelle, hvor Faren var nærmest, havde en stor og vakker Styrke, og
verjede Landet. Sidenefter om Sommeren kom Kong Haakon og (821)
hans Venner fra Gautland, begave sig til Kongehelle, og havde meget og vakkert Folk. Gregorius var der i Byen, stevnede et talrigt Thing med Bønder og Bymænd, og krævede Folkehjelp; men det tyktes ham, som om de kun yttrede lidet Bifald, og han vilde ikke rigtigt tro dem. Han drog da med to Skibe ind i Viken, meget uglad, og agtede at møde Kong Inge, thi han havde spurt, at denne kom med en stor Hær nordenfra Viken. Men Gregorius var ikke kommen langt nordover, førend han mødte Simon Skaalp, Halldor Brynjulfsson og Gyrd Aamundesson, Kong Inges Fostbroder. Gregorius blev meget glad derover, og vendte strax tilbage, havende dem alle med sig, og elleve Skibe. Da de roede op til Kongehelle, holdt Kong Haakon og hans Mænd Thing udenfor Byen, og saa dem komme. Da sagde Sigurd af Reyr: nu er Gregorius feig, siden han farer i vore Hænder med faa Folk. Gregorius lagde til Land lige overfor Byen, for at oppebie Kong Inge, som man ventede, men han kom ikke. Kong Haakon beredede sig til Modverje i Byen, og satte Thorljot Skaufaskalle til Høvding over det Folk, der var paa Kjøbskibene, som flød foran Byen: han var en Viking og Ransmand. Men Kong Haakon og Sigurd og hele Mængden var i Byen og fylkede paa Bryggerne, thi alle Mand
der i Byen havde gaaet under Kong Haakon. Da roede Gregorius (822)

op efter Aaen, og lod Skibene drive ned med Strømmen mod Thorljot; de skød paa hinanden en Stund, indtil Thorljot og hans Stalbrødre løb overbord; nogle bleve dræbte og nogle slap i Land. Derpaa roede Gregorius ind til Bryggerne, og lod strax skyde Landgangsbroer op paa sit Skib lige under Fødderne paa Haakons Mænd. Da faldt den Mand, der bar hans Merke, just som han skulde til at gaa op. Gregorius befalede nu Hall, Søn af Audun Hallssøn, at tage Merket op; han gjorde saa, og bar det siden op paa Bryggerne, men Gregorius gik strax op efter ham, og holdt Skjoldet frem over hans Hoved, saaat han derved dækkede dem begge. Men saasnart Gregorius kom op paa Bryggerne, og Haakonsmændene kjendte ham, hopede de tilbage, saaat der strax blev Rum til begge Sider. Men da flere Folk kom op fra Skibene, søgte Gregorius hart frem med sin Skare. Haakonsmændene veege først langsommere, siden løbe de op i Byen. Men Gregorius og hans Mænd fulgte dem fuldvel, saaat de dreve dem to Gange op fra Byen og dræbte mange af dem. Efter alles Sagn var ingen Ferd kjekkere end Gregorius's ved denne Leilighed, thi Haakon havde mere end fyrretyve hundreder (4800) Mand, men Gregorius ikke i alt fire hundrede (480). Efter Slaget sagde Gregorius til Hall Audunssøn: mange Mænd kunne nok tykkes mig ferdigere i Angreb end I Islendinger, da I ej have saa megen Øvelse som vi Norgesmænd, men Ingen synes mig at være vaabendjervere end I. Lidt senere kom Kong Inge, og lod dræbe mange af de Mænd, som de havde taget hos Haakon, men andre lod han gjelde Penge; for nogle brændte han Gaarde, drev andre fra Landet, og gjorde dem megen Skade. Haakon undflyede nu først op paa Gautland med hele sin Styrke, men drog om Vintren derefter over Land nord til Throndhjem, og kom did før Paaske; Thrønderne toge vel imod ham, thi de havde fordetmeste tjent under det Skjold. Det berettes, at Thrønderne toge Haakon til Konge saaledes, at han skulde have sin fedrene Arvedeel mod Kong Inge, Tredingen af Norge. Kong Inge og Gregorius vare i Viken, og vilde Gregorius fare nord imod dem, men mange fraraadte det, og der blev intet af dette den
(823) Vinter. Om Vaaren foor Haakon nordenfra Throndhjem og havde henved 30 Skibe, men hans Mænd droge forud med 8 Skibe, og herjede paa begge Mører. Ingen Mand kunde mindes, at der før havde været herjet mellem Kaupangerne. Jon, Hallkell Huuks Søn, samlede en Flok Bønder og foor imod dem, tog Kolbein Ode og dræbte hver levende Sjæl ombord paa hans Skib. Siden ledte han efter hine, og fandt dem paa Skibe: de strededes, men Hallkell, hans Fader, kom ham ikke imode, som de havde aftalt. Der faldt mange gode Bønder, men Jon selv blev saaret. Haakon drog syd

til Bergen med sin Flok, men da de kom til Stjorvelta fik de høre, at Kong Inge og Gregorius vare komne østenfra til Bergen faa Nætter forud, og da torde de ikke begive sig derhen. De sejlede da syd forbi Bergen udenskjers, og traf ved den Lejlighed nogle af Kong Inges Lagsmænd med tre Skibe, der vare komne for seent østenfra. Det var Gyrd Aamundessøn, Kong Inges Fostbroder, der var gift med Gyrid, Gregorius's Syster, Gyrd Gunnhildssøn Lagmand og Haavard Klining. Kong Haakon lod der dræbe Gyrd Aamundessøn og Haavard Klining, men havde Gyrd Lagmand med sig sydover, og drog siden øster i Viken. Men da Kong Inge (824)
spurte dette, drog han øster efter dem, og modtes de øster i Elven. Kong Inge styrede op i Aaen ad den nordre Kvisl og sendte Mænd op i Forvejen for at speide efter, hvad Haakons Folk tog sig for; selv lagde han til Land ude ved Hisingen, og oppebiede der Speiderne. Da disse kom tilbage, gik de til Kongen og sagde, at de havde seet Kong Haakons Styrke og hele deres Stilling; at de laa samtlige oppe ved Stekene (de nedrammede Pæle) og havde bundet Bagstavnene fast i dem; at de havde to Østerfarer-Knerrer, hvilke de havde lagt yderst af alle Skibene, og at der paa begge Knerrer vare Huunkasteller fremme i Stavnen. Da Kong Inge spurte dette, hvordan Forberedelse de havde gjort, lod han blæse alt Folket til Huusthing, og da Thinget var sat, spurte Kongen de tilstedeværende Mænd om Raad, henvendende sig til Gregorius Dagssøn og sin Maag Erling Skakke samt andre Lendermænd og Skibsstyrere, og berettede dem alle Haakonsmændenes Foranstaltninger. Da svarer Gregorius Dagssøn allerforst og tilkjendegav sin Vilje saaledes: vi og Haakon have nogle Gange stodt sammen, og have de oftest været mandsterkere, men ere dog komne til kort i vore Kampe. Nu derimod have vi meget flere Folk, og det tør vel derfor tykkes rimeligt for de Mænd, der nys have mistet sine gjeve Frænder for deres Haand, at de nu have en god Lejlighed til at tage Hevn; thi længe nok have hine undlobet os i Sommer, og vi have ofte talt om, at, hvis de oppebie os, som de nu siges at ville, da skulle vi prøve en Dyst med dem. Jeg for min Part kan derfor sige saa meget, at mit Sind staar til at legge til Slag med dem, hvis det ej er imod Kongens Vilje: thi jeg tror, at nu, som før, ville de blive nodte til forst at vige, hvis vi legge kjekt imod dem, og jeg skal legge til der, hvor de andre finde det vanskeligst. Til denne Gregorius's Tale yttredes der stort Bifaldsraab, og alle sagde sig villige til at legge til Slag mod Haakon og hans Mænd. Da roede man alle Skibene op efter Aaen, indtil begge Parter saa hinanden: da veeg Kong Inge ud fra Aastrømmen op under Øen. Derefter havde Kongen endnu en Samtale med alle Styremændene og bad dem

ordne sig til Angreb; han henvendte sig da til Erling Skakke, og sagde, som sandt var, at ingen Mand i hans Hær var forstandigere eller dygtigere i Strid, om end nogle kunde være mere heftige; siden vendte han sig med sin Tale ogsaa til flere Lendermænd, nævnende enkelte ved Navn, men endte Talen saaledes, at han bad Enhver give det Raad, han saa var det gavnligste, men siden alle at
(825) blive enige om eet Raad. Erling Skakke svarede Kongens Tale: det er min Skyldighed, Herre, ikke at tie til Eders Tale, men ville I vide, hvad mit Raad mon være, da skal jeg lade Eder høre det. Denne Bestemmelse, som nu er tagen, er tvertimod mit Sind, thi dette kalder jeg en Ufore, at stride med dem under saadanne Omstændigheder, skjønt vi have meget og vakkert Folk. Hvis vi skulle anfalde dem, og ro imod denne Aa-Strøm med tre Mand til at ro i hvert Halvrum, da kommer en til at roe og en anden til at holde Skjold for ham; hvad andet da, end at Tredingen af vor Styrke alene kommer til at stride? Og da synes det mig, som om de ville være ilde farne i Striden, der sidde ved Aarerne og vende Ryggen mod sine Uvenner. Men giver mig nu kun nogen Betænkningstid, saa lover jeg, at jeg for fire Dage er omme skal finde paa Raad til, at vi paa en bekvemmere Maade skulle kunne legge imod dem! Man kunde tydeligt merke af Erlings Ord, at han fraraadede Angrebet, men ikke mindre opmuntrede mange dertil og sagde, at Haakon og hans Folk nu som for vistnok vilde løbe op paa Land, og da, sagde de, ville vi gaa Glip af dem, hvorimod de nu kun have liden Styrke, og vi have deres Skjebne ganske i vore Hænder. Gregorius yttrede kun lidet, men gav dog at forstaa, at Aarsagen, hvorfor Erling fraraadede Angrebet, mere var den, at han vilde faa Gregorius's Raad forkastede, end at han indsaa alt dette tydeligere
(826) end de andre. Kong Inge sagde da til Erling: Maag, vi ville følge dine Raad i at ordne Angrebet, men fordi Raadgiverne helst ønsker det, skulle vi allerede idag legge til Angreb. Da sagde Erling: alle de Skuder og lette Skibe, som vi have, skulle roe ud om Øen, op i den østre Kvisl, og derpaa ned imod dem, samt friste, om de kunne faa løst dem fra Stekene; da skulle vi roe nedenfra imod dem med Storskibene, og veed man da ikke, forend det er prøvet, om de andre ville angribe saa meget kjekkere end jeg, som de ere heftigere. Dette Raad fandt Alles Bifald. Et Nes gik frem mellem dem og Kong Haakon, saaat man ikke kunde see til den ene Flode fra den anden. Da nu Skudehæren kom roende ned ad Aaen, saa Kong Haakon og hans Mænd den; de havde just været i Samtale og raadslaaet. Nogle gjettede, at det var Kong Inges Folk, som vilde angribe, og mange formodede, at de dog nok ikke ret trøstede sig dertil, da det tyktes dem at gaa meget seent med

Angrebet; selv derimod stolede de godt paa sine Forberedelser og sine Folk. Med Haakon var der da mange Stormænd, nemlig Sigurd af Reyr, Anund og Andres Simonssønner, Nikolas Skjaldvarsson, Eindride, Søn af Jon Mørnev, der da var den meest anseede og vensæle Mand i Thrøndelagen, og mange andre Lendermænd og Sveitarhøvdinger. Men da de saa, at Kong Inges Mænd roede med mange Skibe ud efter Aaen, troede Haakon og de øvrige, at Inges-Mændene vilde flygte: de hugg derfor Tengslerne fra Stekene, grebe til Aarerne og roede efter dem, for at forfølge dem: Skibene løb da fort for Strømmen. Og da det nu bar ned forbi Neset, der hidtil laa imellem, saa de, at Kong Inges Hovedstyrke laa ude ved Den Hising. Kong Inges Lagsmænd saa ligeledes Haakons Skibe komme farende, og troede, at de vilde legge til; da var der stor Tummel, Vaabenbrag og Opeggen, og de istemte Hær-Raab. Men Haakons Mænd styrede med sine Skibe nord under Landet; der er en liden Viig, indenfor Aa-Strømmen, i den lagde de ind, sloge Landtoug fra Bagstavnene, vendte alle Fremstavnene ud, og tengede alle Skibene sammen, lode Østerfarer-Knerrerne ligge ud fra de andre Skibe, den ene ovenfor, den anden nedenfor, og tengede dem fast ved Langskibene; men midt i Floden laa Kongeskibet, dernæst Sigurds Skib; paa den anden Side af Kongeskibet laa Nikolas og dernæst Eindride Jonsson. Alle de smærre Skibe laa længer udad; de havde ladet næsten alle sine Skibe fulde af Vaaben og Steen. Da talte Sigurd af Reyr for (827)
Folket, yttrende sig saaledes: det seer nu endelig ud til at blive Alvor af, hvad der længe i Sommer har været os lovet, at vi og Inge skulle mødes; vi have nu og længe nok belavet os derpaa, og mange af vore Folk have slaaet stort om sig med, at ingen vilde flygte eller svigte for Kong Inge og Gregorius. Disse Ord er det nu godt at mindes, men vi kunne dog med mindre Tryghed tale derom, som før have vordet noget tandsaare i vore Sammenstød med dem, thi det er, som enhver har hørt, at vi have heel ofte faret Uferd for dem. Ikke desmindre er det nu nødvendigt at vise os saa mandige som muligt og staa som fasteſt, thi dette er den eneste Udvej, vi have, til at vinde Sejr. Have vi end noget ferre Folk end de, saa faar dog Lykken raade for, hvo der skal faa Overhaand, og vort bedste Haab grunder sig derpaa, at Gud veed, at vi have den retferdigste Sag. Inge har forhen nedhugget sine to Brødre, og Ingen er uvidende om, hvad Faderbøder han har tiltænkt Kong Haakon, nemlig at hugge ham ned som sine andre Frænder: dette viser sig den Dag i Dag. Kong Haakon forlangte fra først af ikke mere af Norge end den Treding, som hans Fader havde haft, og det blev ham negtet; skjønt efter min Mening har Kong Haakon større Ret til at

tage Arv efter sin Farbroder Kong Eystein, end Inge, eller Simon Skaalp, eller de andre, der toge Kong Eystein af Dage. Mange vilde maaskee, naar de ønskede at sørge for sin Sjæls Frelse, og havde saa store Synder paa sin Samvittighed som Inge, finde, at de ej vovede for Gud at kalde sig med Kongenavn; jeg undres over, at Gud taaler slig overvettes Dumdristighed af ham, og Gud vil vist, at vi skulle styrte ham; lader os slaas saa meget djervere, som vi haabe paa, at Gud under os Sejren; og falde vi, da vil han med mangfoldig Salighed undgjelde os, at han nu forlener onde Mænd Magten til at gaa over os. Enhver fare nu frem med roligt Overlæg, og tabe ikke Modet, hvis det kommer til Slag; enhver vogte sig selv og sine Sveitboer, men Gud os alle! Godt Bifaldsraab yttredes til Sigurds Tale, og alle gave de bedste Løfter om at opføre sig vel. Kong Haakon gik op paa Østerfarer-Knarren, hvor der blev sat Skjoldborg om ham, men hans Merke var paa
(828) Langskibet, thi der havde han før været. Nu er at sige om Kong Inge og hans Mænd, at, da de saa, at Kong Haakons Mænd beredede sig til Slag, og kun Aaen var imellem dem, sendte de en Løbeskude ud efter sine Folk, at de skulde snue tilbage, men Kongen og hans Mænd oppebiede dem, og ordnede imidlertid sin Styrke til Angreb. Da talte Høvdingerne for Folket og sagde sin Mening, først hvilke Skibe der skulde ligge nærmest, og derpaa hvor hver især skulde lægge til. Gregorius talte saaledes: vi have meget og vakkert Folk; nu er det mit Raad, at I, Kong Inge, ikke er med i Angrebet, thi Alt er i Behold, naar I er det, og man kan ikke vide, hvor en ulykkelig Piil kan treffe; de have jo indrettet sig saaledes, at der fra Huunkastellerne paa Kjøbskibene vil blive skudt og kastet Steen, og Faren er da noget mindre for dem, der ere fjernere. De have ikke mere Folk, og det er efter vort, Lendermændenes, Ønske, at holde Slag med dem. Jeg skal legge mit Skib mod de største af deres, og venter jeg da, at det kun vil være os en kort Prøvelse at stride med dem: saaledes har det hidtil oftest gaaet ved vore Sammenstød, om end Folkemonen har været paa en anden Side end nu. Dette likede alle godt, hvad Gregorius sagde, at Kongen selv ikke skulde legge til Striden. Erling Skakke sagde: det Raad vil ogsaa jeg følge, at I, Konge, ikke farer til Slaget; paa deres Tilberedelser kan jeg merke, at vi maa see os vel for, hvis vi ikke skulle lide stort Mandtab af dem; det tykkes mig bedst, at binde om hele Lemmer. Da vi før i Dag raadsloge, talte mange imod hvad jeg raadede til, og I sagde, at jeg ikke vilde stride: nu tykkes det mig at have vendt sig til stor Fordeel for os, at de ere borte fra Stekene, og nu er det kommet dertil, at jeg selv ikke længer fraraader at legge til Striid, thi jeg indseer, hvad alle kunne

vide, hvor hojligt nodvendigt det er, at faa standset denne Ugjernings-Flok, der har faret over hele Landet med Ran og Roveri, saaat man maaskee sidenefter kunde beboe dette Land i Fred og tjene en Konge, der er saa god og retviis, som Kong Inge: han har dog længe haft Moje og Fare af sine Frænders Overmod og Uretferdighed, men været et Brystvern for hele Almuen, og vovet sig i mangfoldig Fare for at frede Landet. Meget og snildt talede Erling, saavelsom flere Hovdinger, og alle sluttede med at egge til Angreb. De biede nu, indtil hele deres Flode samledes. Kong Inge havde da Bokesuden, og lod sig ved sine Venners Bon bevæge til, ikke at være med i Striden, men blev liggende efter ved Oen. Da Hæren var ordnet, lode de roe frem, og paa begge Sider (829)
istemtes Hær-Raab. Ingesmændene tengede ej sine Skibe sammen, og fore ikke samlede, fordi de roede tversover Strommen, og Storskibene dreve sterkt. Erling Skakke lagde imod Kong Haakons Skib, og stak Stavnen mellem det og Sigurds: dermed begyndte Slaget. Men Gregorius's Skib drev paa Grund og heldede meget, saaat det i Forstningen ej kom med i Angrebet. Da Haakonsmændene saa det, lagde de til og sogte allevegne fra hen til det Sted, hvor Gregorius's Skib laa fast. Da lagde Ivar, Haakon Mages Son, til, og Loftingerne tornede sammen. Ivar krokede en Stavnljaa om Gregorius, der hvor han var smalest, og rykkede ham til sig, saaat han tumlede ud mod Skibsbordet, men Ljaaen drog sig op efter Siden, og det var nær ved, at han havde faaet halet Gregorius overbord. Dog blev Gregorius kun lidet saaret, eftersom han havde Spangebrynje. Ivar raabte til ham og sagde, at han havde tykt Hylster. Gregorius sagde, at det kunde nok behoves, saa som han bar sig ad. Dog blev Skibet ikke flot, og nær havde Gregorius og hans Mænd maattet gaa overbord, hvis ikke Aslak Unge havde faaet et Anker kastet over i hans Skib, og draget det af Grunden. Da lagde Gregorius til Ivars Skib, og der blev nu en langvarig Kamp mellem dem. Gregorius's Skib var bordstorre og talrigere bemandet; der faldt da mange af Ivars Besætning, og nogle lob overbord. Ivar fik mange Saar, saaat han blev ukampdygtig. Men da hans Skib var ryddet, lod Gregorius ham flytte til Lands og sorgede for at han undkom: siden vare de stedse Venner. Da nu Kong Inge og hans Mænd saa, at Gregorius (830)
laa paa Grund, sagde Kongen til sine Mænd, at de skulde ro hen til dem. Dette, sagde han, var det daarligste Raad, at vi skulde ligge her efter, medens vore Mænd fore til Striden, vi som have det storste og bedst bemandede Skib i hele Hæren; jeg seer nu, at Gregorius behover Hjelp, den Mand, hvem jeg har mest at takke: lader os derfor legge til Striid mod dem som haardest: det er ogsaa

rettest, at jeg er med i Slaget, thi jeg vil tilegne mig Sejren, om den vindes. Og om jeg end vidste forud, at vore Mænd vilde faa Usejr, var der dog ikke andet for os at gjøre, end at være der, hvor vore Venner ere, thi jeg kan ingen Vej komme, hvis jeg mister de Mænd, der retteligen kunne kaldes vort Bryst, og ere de tapreste, og længe have været Styrere for mig og mit Rige! Han bad dem da sætte op Merket; det skete, og de roede over Aaen. Da var Kampen paa det heftigste, og fik Kongen ikke Rum til at legge til, saa trangt laa Skibene for. De lagde da under Østerfarer-Knarren; da kastedes der ned over dem Kesjer, Paalstave og Stene saa voldsomt, at de ikke kunde udholde det og ej kunde være der. Men da Krigsfolkene saa, at Kongen var kommen, gjorde de Rum for ham, og lagde han da hen til Eindride Jonssons Skib: da forlode Haakonsmændene Smaaskibene, og gik op paa Knerrerne, men nogle løb paa Land. Erling Skakke og hans Mænd havde en haard Dyst at bestaa. Han var i For-Rummet, og raabte til sine Stavnboer, at de skulde gaa op paa Kongsskibet: de svarede, at det var ikke greidt, da der vare jernbeslagne Bjelker for dem. Da gik Erling selv forud i Stavnen, og havde ikke været der længe, førend de drev det til at komme op i Kongsskibet: dette ryddedes nu fra Stavn til Stavn, og da begyndte hele Hæren at fly; sidenefter løb mange ud i Vandet, og mange faldt, men hele Mængden kom i Land. Dette omtaler Einar Skulesson i en Flokk, han digtede om Gregorius Dagsson, og som kaldes Elveviserne. Kong Inge gav Nikolas Skjaldvarssön Grid, da hans Skib blev ryddet: han gik da Kong Inge til Haande, og var hos ham, saa længe han levede. Eindride Jonsson løb over paa Kong Inges Skib, da hans eget Skib blev ryddet, og bad om Grid. Kongen vilde give ham den, men Haavard Klinings Søn løb til og hugg ham Banehugg. Dette Verk blev meget lastet, men han sagde, at Eindride havde forvoldt hans Fader Haavards Drab. Eindride blev meget begrædt, dog mest i Throndelagen. Der faldt mange af Haakons Folk, men ikke flere Høvdinger. Der faldt kun faa af Kong Inges Folk, men mange bleve saarede. Kong Haakon flygtede op paa Landet, men Kong Inge foer nord i Viken med sin Hær; han var i Viken om Vintren, og ligesaa Gregorius.

(c30) Da Kong Inges Mænd, nemlig Bergljot og hans Brødre, Sønner til Ivar af Elden, kom til Bergen fra Slaget, dræbte de Nikolas Skegg, som havde været Gjaldkere, og føre siden nord til Throndhjem. Kong Haakon kom nord før Juul, men Sigurd var stundom hjemme oppe paa Reyr. Gregorius havde skaffet ham Grid hos Kong Inge, saaat han skulde faa beholde alle sine Ejendomme, thi han og Gregorius vare Nær-Frænder. Kong Haakon

var i Kaupangen om Julen. En Aften i Begyndelsen af Julen sloges hans Mænd i Hirdstuen, saaat aatte Mænd fik Bane og mange bleve saarede. Men sidenefter, aattende Dag Juul, fore Kong Haakons Lagsmænd, Alf Rode, Ottar Birtings Søn, og henved 80 Mand med ham, ind til Elden, kom did uventet i Begyndelsen af Natten, da hine vare drukne, og satte Ild paa Stuen. Hine gik ud og verjede sig godt, men der faldt Bergljot Ivarsson og hans Broder Agmund, med mange andre; de havde i alt været 30 Mand. Om Vintren døde nord i Kaupangen Andres Simonsson, Kong Haakons Fostbroder, og hans Død blev overmaade meget beklaget. Erling Skakke og Kong Inges Mænd, de, som vare i Bergen, lode om Vintren som om de da og da vilde fare nord mod Kong Haakon, men det blev dog ikke af. Gregorius sendte den Hilsen østenfra Kongehelle, at hvis han sad ligesaa nær, som Erling og hans Mænd, skulde han ikke sidde stille i Bergen, medens Haakon lod dræbe Kong Inges Venner og deres Kamerater nord i Throndhjem. Om Vaaren fore Kong Inge og Gregorius (831) østenfra til Bergen, men saasnart Haakon og Sigurd spurte, at Inge var faren fra Viken, droge de øster i Viken over Land.

Da Kong Inge og Gregorius vare komne til Bergen, opkom der Uenighed mellem Halldor Brynjulfsson og Bjørn Nikolasson. En af Bjørns Huuskarle spurte en af Halldors, da de mødtes nede paa Bryggen, hvorfor han var saa bleeg. Han sagde, at han havde aareladt sig. Ikke vilde jeg tee mig saaledes ved Blodtabet, du er jo bleeg som Bast. Den anden svarede: jeg troer netop, at du vilde bære dig værre og umandigere. Større var ikke Oprindelsen end som saa, men det ene Ord tog det andet, indtil de begyndte at trætte, og dernæst at slaas. Det blev nu sagt Halldor Brynjulfsson, som drak i Gaarden tætved, at hans Huuskarl var bleven saaret nede paa Bryggen. Halldor gik derhen, men imidlertid vare Bjørns Huuskarle komne, og det tyktes Halldor, som om de havde skilt dem ad med Partiskhed, hvorfor Halldor og hans Mænd gave sig til at puffe og slaa Bjørns Huuskarle. Det blev da sagt Bjørn Bukk, at Vikverjerne bankede hans Huuskarle nede paa Bryggen. Bjørn og hans Venner toge sine Vaaben, ilede til og vilde hevne sine Mænd; da saarede de hinanden indbyrdes. Nu blev der sagt Gregorius, at Halldor, hans Maag, behøvede Hjelp, og at hans Huuskarle bleve nedhuggne nede paa Strædet. Da kastede Gregorius og hans Mænd sig i sine Brynjer og ilede til. Det blev da sagt Erling, at hans Systersøn Bjørn sloges med Gregorius og Halldor inde paa Bryggerne og trængte til Hjelp; han begav sig da derhen, heel mandsterk, og bad Folk staa ham bi; det er stor Skam for Folk, sagde han, om en vikversk Mand skal gaa over os her i vor egen

Frændhage, og det vil evigt og evindeligt sidde paa os. Nu kom der Bud til Kong Inge, at Gregorius og Erling sloges inde paa Bryggerne: han foor da til og vilde skille dem ad, men kunde ingen Vej komme, thi de vare paa begge Sider saa gale. Gregorius raabte til Kong Inge, at han burde holde sig derfra, da han saa alligevel under nærværende Omstændigheder intet kunde udrette; det vilde være den største Ulykke, om han kom til nogen Skade, thi man kunde ikke vide, om der ej fandtes dem, som ikke engang vogtede sig for saadan Vaade, om han tyktes ret at være i Aande. Kongen snuede da bort. Men da den værste Larm var over, gik Gregorius og hans Mænd op til Nikolaskirken, men Erling og hans efter, og man raabte til hinanden fra begge Sider. Da kom Kong Inge anden Gang og forligte dem; begge Parter vilde, at han ene afgjorde alt imellem dem. Der faldt i alt tretten Mand, hvoraf de ni strax fik Bane, og de fire døde senere af sine Saar; men mange bleve saarede.

De spurte nu, at Kong Haakon var i Viken. Kong Inge og Gregorius droge da øster med en Mængde Skibe, men da de kom did, rømmede Kong Haakon og hans Mænd bort, saaat det ej kom
(832) til noget Slag. Kong Inge foor da ind til Oslo, men Gregorius var i Kongehelle. Lidt senere spurte han til Kong Haakon, at han holdt sig med sin Flok i den Egn, som heder Saurbø, det er oppe ved Marken (Grændseskogen). Did foor Gregorius hen, kom om Natten og satte Ild paa Husene til den større Bø, i den Tanke, at Kong Haakon og Sigurd vare der. Kong Haakon og Sigurd vare derimod paa den mindre Bø; da de saa Ilden, ilede de til, for at hjelpe sine Mænd. Der faldt Munaan, Søn af Aale Uskeyn, der var Broder til Kong Sigurd, Haakons Fader: Gregorius og hans Mænd dræbte ham, da han vilde staa de indebrændte bi. Nogle ginge ud, og mange bleve der dræbte. Asbjørn Jalda slap ud fra Bøen haardt saaret: han havde været den største Viking. Men en Bonde fandt ham; Asbjørn bad Bonden om at lade ham undslippe, og bød ham Penge dertil; men Bonden meente, at han vilde gjøre hvad han havde mest Lyst til; han havde ofte nok gaaet rædd for ham; dermed hugg han ham Banehugg. Kong Haakon og Sigurd undkom, men mange af deres Folk bleve dræbte. Derefter drog Gregorius hjem til Kongehelle. Lidt efter droge Kong Haakon og Sigurd til Halldor Brynjulfssons Gaard Vettaland, satte Ild paa Husene og brændte dem op. Halldor Brynjulfsson gik ud og blev strax ihjelhugget tilligemed sine Huuskarle: i alt bleve der henved tyve Mand dræbte. Sigrid, hans Kone, var Gregorius's Søster: hende lode de gaa bort til Skogen i sin blotte Natserk. Der paa Gaarden toge de Aamunde, Søn af Gyrd Aamundesson og Gyrid

Dagsdatter, Gregorius's Syster, og forte ham med sig: han var da fem Aar gammel. Gregorius spurte disse Tidender og fandt (833) dem store; han spurte nojagtigt efter, hvor Fjenderne vare, og drog henimod Udgangen af Julen fra Kongehelle med en stor Skare. De kom til Fors trettende Dag Juul; der blev han een Nat, og hørte Ottesang Affaredagen (d. e. 7de Januar); Evangeliet blev læst for ham: det var en Loverdag. Da Gregorius og hans Mænd fik Oje paa Kong Haakons Skare, tyktes den dem meget mindre end deres. Da de modtes, var der en Aa imellem dem, ved Navn Bevjaa. Der var lumsk Iis paa den, fordi der gik Flod udenfra ind under den. Kong Haakons Mænd havde hugget Vaaker i den og moket Snee over, saaat man ej kunde see Vaakerne. Da Gregorius kom ned til Isen, sagde han, at den syntes ham svag, og at det var raadeligst at fare til Broen, som var kun lidet længer oppe. Men Bondeflokken svarede og sagde, at de ikke vidste, hvad det skulde betyde, at han ej skulde torde søge over Isen imod dem, ikke flere Folk end de havde imod sig. Isen, meente de, var god nok. Gregorius svarede, at man sjelden havde behøvet at bebrejde ham, at han ej var dristig nok; heller ikke skulde det behøves nu; han bad dem kun folge sig vel, og ikke blive staaende paa Land, naar han gik ud paa Isen: det var deres Raad, sagde han, at gaa ud paa den svage Iis, selv havde han ingen Lyst dertil, men han vilde ikke sidde og høre deres Bebrejdelser. Han bød da at bære hans Merke frem, og gik strax ud paa Isen med Skaren. Men saasnart Bondemændene fandt, at Isen var slem, vendte de tilbage. Gregorius faldt i Isen, dog ikke meget; han bad de andre tage sig i Vare, men der gik ikke flere med ham, end henimod tyve Mand; alle de ovrige veeg tilbage igjen. Da skød en Mand af Kong Haakons Flok en Piil mod Gregorius, der traf ham under Kverken, og endte hans Liv. Gregorius faldt der, og ti Mænd med ham. Det er Alles Sigende, at han har været den ypperste Lendermand i Norge i alle da levende Mænds Minde, og at han har været bedst imod os Islendinger siden Kong Eystein den Ældre døde. Gregorius's Liig blev fort op paa Havund og begravet i Gimsø ved det Nonnekloster, som er der. Da var Baugeid, Gregorius's Syster, Abbedisse der.

Tvende Aarmænd droge afsted med denne Tidende ind til Oslo, (834) for at sige Kong Inge den. Da de kom did, bad de om at faa Kongen i Tale. Han spurte, hvad Tidende de havde at sige. Gregorius Dagssons Fald, sagde de. Hvorledes timedes den Ulykke, sagde Kongen. De berettede ham altsammen. Kongen svarede: her raadede de Uforstandigste. Der fortælles, at han tog sig saa nær heraf, at han græd som et Barn. Men da det gik af ham, sagde

han: saasnart jeg spurte Halldors Drab, vilde jeg drage Gregorius imode, thi jeg kunde nok vide, at han ikke vilde sidde længe stille uden at søge Hevn; men Folket her lod til ej at finde noget mere magtpaaliggende end Juledrikken, og den maatte ikke afbrydes; dog veed jeg vist, at, havde jeg været der, vilde det enten have gaaet bedre, eller ogsaa vilde baade Gregorius og jeg have faret til een Gjestning. Her er den Mand død, som har været bedst imod mig, og mest har holdt Landet i min Haand: og det har jeg altid troet, at der ikke bliver langt imellem vor Død. Nu sverjer jeg en Eed, at jeg skal drage imod Haakon og hans Mænd, og enten skal jeg faa min Bane, eller stige over Haakon og de øvrige: om de end alle bide i Græsset, er dog ikke en Mand som Gregorius derved tilbørligt hevnet. En Mand svarede, at han nok ikke behøvede videre at lede efter dem, saasom de agtede sig derhen imod ham. Christina, Kong Sigurds Datter og Kong Inges Farbrodersdatter, var just da i Oslo. Kongen fik høre, at hun agtede sig bort, sendte Bud til hende og spurte, hvorfor hun vilde bort fra Byen. Hun sagde, at hun frygtede for, at det vilde blive uroligt, og ej godt for Kvinder at være der. Kongen bad hende ikke at fare bort; vinde vi Sejr, sagde han, som jeg haaber, da vil du her have det nok saa godt, men falder jeg, og mine Venner ikke kunne komme til at stelle om mit Liig: da skal du bede om Lov dertil; derved kan du bedst lønne mig, at jeg har været god imod dig, nemlig ved at sysle om mit Liig: dig giver man nok Lov dertil.

(835) Blasiusmesse om Kvelden (3die Februar) fik Kong Inge Nys om, at Kong Haakon var ventende til Byen. Kong Inge lod da blæse alt sit Folk op fra Byen og fylke: der optaltes da henved 40 Hundreder (4800 Mand). Kongen lod Fylkingen være lang, ikke mere end fem Mand tyk. Man sagde nu til Kongen, at han ikke burde være i Striden, da hans Liv var altfor vigtigt, men at hans Broder Orm burde være Høvding for Hæren. Kongen svarede: dersom Gregorius nu levede og var her, men jeg var falden, og han skulde hevne mig, er jeg vis paa, at han ikke vilde ligge i Skjul, men selv deeltage i Striden. Og er jeg nu end for min Vanhelses Skyld mindre dygtig end han, skal jeg dog ikke have daarligere Vilje: ingen maa derfor vente, at jeg ikke vil være med i Striden. Man siger, at Gunnhild, der havde været gift med Simon, Kong Haakons Fostermoder, lod sidde ude (øve Trolddom) for at skaffe Haakon Sejr: og at Fretten gik (Svaret lød) saaledes, at de skulde stride med Konge Inge om Natten, men aldrig om Dagen, da skulde det gaa dem heldigt. Thordis Skeggja skal den Kone have hedet, som sad ude, men jeg veed ikke sikkert, om dette er sandt. Simon Skaalp havde gaaet ned i Byen og lagt sig til at

sove; han vaagnede først ved Hær-Raabet. Da det leed ud paa (836)
Natten, kom Spejdere til Kong Inge med den Efterretning, at Kong Haakon og hans Hær kom dragende udenfra paa Isen. Der laa nemlig dengang Iis lige fra Byen ud til Hovedøen. Kong Inge gik da med sin Hær ud paa Isen og satte sin Fylking udenfor Byen; Simon Skaalp var i den Arm af Fylkingen, der vendte ud mod Thrælaberg, men den Arm, der vendte ind mod Nonneseter, anførtes af Gudrød, Sydrøernes Konge, Søn af Olaf Bitling, og Jon, Søn af Svein, Bergthor Buks Søn. Da Haakon og hans Hær kom hen til Kong Inges Fylking, raabte man paa begge Sider Hær-Raab. Gudrød og Jon gjorde Tegn til Kong Haakons Mænd, og gave dem tilkjende, hvor de stode. Siden vendte Haakonsmændene sig derhen, og Gudrød flygtede da strax med henved femtenhundrede (1800) Mand, men Jon og en stor Sveit med ham løb over til Kong Haakon og streed i Forening med hans Mænd. Dette blev sagt Kong Inge. Han svarede: saa stor Forskjel er der paa mine Venner: aldrig havde Gregorius baaret sig saaledes ad, saalænge han levede. Man bad ham nu, at han vilde sette sig til Hest og ride ud af Striden op paa Raumarike: der, sagde de, vil du faa nok af Folk allerede idag. Men Kongen svarede: ingen Lyst har jeg dertil; ofte har jeg hørt Eder sige, og finder det sandt, at det gik daarligt med min Broder Kong Eystein, efterat han gav sig paa Flugten, og han besad dog mange gode Egenskaber, der pryde en Konge; nu kan jeg godt skjønne, hvor daarligt det vil gaa mig, der er vanfør, hvis jeg griber dertil, naar det kunde gaa saa ilde for ham, uagtet den store Forskjel mellem os i Adferd, Helse og Styrke. Jeg var paa anden Vinter, da jeg blev tagen til Konge her i Norge; nu er jeg over femogtyve, og tykkes det mig, som om jeg har haft mere Fare og Engstelse i Kongedømmet, end Forlystelse og Ro. Jeg har holdt mange Slag, stundom med mere, stundom med mindre Styrke, og min Lykke har mest bestaaet deri, at jeg aldrig har taget Flugten. Gud raade for mit Liv, hvor langt det skal være, men aldrig skal jeg tage Flugten. Men (837)
da Jon og hans Stalbrødre havde brudt hiin Arm af Kong Inges Fylking, flygtede ogsaa mange, der havde staaet dem nærmest; da skiltes Fylkingen i Flokke, men Kong Haakons Mænd søgte heftigt ind paa dem: da var det nær Dagningen. Der skete nu et Angreb mod Kong Inges Merke, og i denne Riid faldt Kong Inge selv, men Orm, hans Broder, holdt endnu Striden vedlige. Nu flygtede en Mængde af Folket op i Byen; Orm gik to Gange efter Kongens Fald op i Byen og eggede Folket, og hver Gang gik han ud paa Isen og holdt Striden oppe. Da satte Haakons Mænd ind paa den Fylkinge-Arm, som Simon Skaalp anførte; i denne Kamp

faldt af Kong Inges Mænd Gudbrand Skafhoggsson, Kongens Maag. Simon Skaalp og Hallvard Hikre gik imod hinanden med sine Sveiter og agede sig ud foran Thræleberg; i denne Riid faldt omsider baade Simon og Hallvard. Orm Kongsbroder fik der et meget godt Ord, men maatte dog tilsidst tage Flugten. Før om Vintren havde Orm festet sig Ragna, Datter af Nikolas Maase, som før havde været gift med Kong Eystein Haraldsson: deres Bryllup skulde staa Søndagen efter. Blasiusmesse faldt paa en Fredag. Orm flygtede øster til Svithjod til sin Broder Magnus, som da var Konge der, og deres Broder Ragnvald var da Jarl. De vare Sønner af Ingerid og Henrik Halte, Søn af Svein, Søn af Svein Danekonge. Christina Kongsdatter syslede om Kong Inges Liig; han blev lagt i Steenveggen i Hallvardskirken paa Sydsiden udover fra Choret; da havde han været Konge i femogtyve Aar. I dette Slag faldt en Mængde paa begge Sider, men dog langt flere paa Kong Inges. Paa Kong Haakons faldt Arne Fredriksson. Men Haakonsmændene toge alt det Forraad, som var bestemt til Bryllupsgildet, og en Mængde andet Bytte.

(838) Kong Haakon lagde da alt Landet under sig, og satte sine Mænd i alle Sysler saavelsom Kjøbstederne. Kong Haakon og hans Mænd havde sine Stevner i Hallvardskirken, naar de raadsloge om sine Foretagender. Men Christina Kongsdatter gav den Prest, som havde Kirkenøglerne at forvare, Penge for at han skulde skjule en af hendes Mænd i Kirken, saaat han kunde høre, hvad Kong Haakons Mænd talte med hinanden om. Og da hun saaledes havde faaet deres Raadslag at vide, sendte hun en Mand til Bergen, til sin Huusbonde Erling Skakke, for at sige ham, at han aldrig skulde troe Haakons Venner.

(839) Den Tildragelse skete i Grækenland, da Kyrialax var Konge der, at Kongen drog i Hærferd til Blakmændenes Land. Men da han kom ud paa Petzinavoldene, kom den hedenske Konge ham der imøde med en vældig Hær. De havde med sig Hestfolk, og overmaade store Vogne med Vigskaard oventil. Naar de toge sit Nattebool, stillede de Vogn ved Vogn udenfor sine Hærboder, og udenfor grove de et stort Dige: alt det tilsammen var en Befestning saa stor som en Borg. Den hedenske Konge var blind. Da Grækernes Konge kom, satte Hedningerne sin Fylking paa Voldene foran Vognborgen. Da satte Grækerne sin Fylking derimod, og fra begge Sider reed man imod hinanden og sloges: men det gik ilde og ulykkeligt, Grækerne flygtede, efter at have faaet stort Mandtab, men Hedningerne sejrede. Da opstillede Kongen en Fylking af Franker og Flæminger, og siden reed disse frem mod Hedningerne og sloges med dem, men det gik dem som de forrige, at mange bleve dræbte,

og alle de flygtede, som kunde undkomme. Da blev Grækerkongen meget vreed paa sine Hærmænd, men de svarede ham, at han kunde tage til sine Viinbelge, Væringerne. Kongen sagde, at han ikke vilde forspilde sine bedste Klenodier og lade faa Mænd, om de end vare nok saa tapre, gaa imod en saa stor Hær. Da svarer Thore Helsing, som da raadede for Væringerne, Kongens Ord: om der end var brændende Ild for os, vilde dog jeg og mine Mænd strax løbe i den, om jeg vidste, at vi derved kunde skaffe Eder, Konge, Fred. Men Kongen svarer: gjører et Løfte til Eders Konge, den hellige Olaf, for at han kan staa Eder bi og styrke Eder. Væringerne havde halft femte Hundrede (540) Mand; de gjorde nu sit Løfte med Haandfeste, og lovede, paa sin Bekostning og med gode Mænds Understøttelse, at reise en Kirke i Myklegaard og lade den indvie til Ære og Dyrkelse for den hellige Kong Olaf. Siden løb Væringerne frem paa Volden. Men da Hedningerne saa dette, sagde de til sin Konge, at der endnu kom farende en Skare ud fra Grækerkongens Hær og randt over Voldene, men, sagde de, det er kun en Haandfuld Folk. Da svarer Kongen: men hvo er den majestætisk udseende Mand, der rider foran deres Flok paa en hvid Hest? Ikke see vi ham, sagde de. Der var ikke mindre Folkemon, end at der var serti Hedninger imod een christen Mand, men ikke desmindre stevnede Væringerne heel djerveligen til Striden. Og saasnart de kom sammen, slog der Otte og Rædsel i Hedningernes Hær, saaat de strax begyndte at flygte, men Væringerne forfulgte dem, og dræbte strax en stor Mængde. Da Grækerne og Frankerne, de som for havde flyet for Hedningerne, saa dette, søgte de til og forfulgte de Flygtende med dem: da vare Væringerne komne op paa Vognborgen, og der blev og det meste Mandfald. Men medens Hedningerne flygtede, blev den hedenske Konge tagen til Fange, og Væringerne havde ham med sig. De christne Mænd toge da Hedningernes Hærboder saavelsom Vognborgen.

Den Tildragelse skete paa Stiklestad i det Slag, som før er (840) omskrevet, at Kong Olaf kastede fra sig sit Sverd Neite, da han fik Saar. Men en Mand af svensk Ætt, hvis Sverd var brudt, tog Sverdet Neite op og brugte det i Striden. Den samme Mand undkom af Slaget i Følge med andre Flygtninger: han kom frem i Svithjod, og foor hjem til sit Bo. Siden havde han det Sverd i al sin Levetid, og derefter hans Søn, samt derpaa den ene i Ætten efter den anden, og med Sverdets Eje fulgte ogsaa, at den ene sagde den anden dets Navn saavelsom, hvorfra det var kommet. Meget senere, i Myklegaards-Kejseren Kyrialax's Dage, da der vare store Sveiter af Væringer i Gaarden, hændte det en Sommer, da Kejseren var i en Hærferd, at de laa i Hærboder. Væringerne

holdt Vagt og vaagede over Kongen; de laa paa Voldene udenfor Hærboderne, og skiftedes til at vaage om Natten, saaledes at de, som før havde vaaget, lagde sig ned og sov: de vare alle fuldtvæbnede. Det var deres Sedvane, naar de lagde sig til at sove, at enhver havde Hjelm paa Hovedet, men Skjold over sig, og Sverd under Hovedet, og skulde legge den høire Haand paa Haandtaget. En af dem, paa hvem Lodden var falden til at vaage den sidste Deel af Natten, vaagnede i Dagningen, men da var hans Sverd borte. Da han ledede efter det, saa han det ligge langt fra ham paa Volden. Han stod op og tog Sverdet, i den Tanke, at hans Kamerater, der havde vaaget, havde gjort ham det til Spot, at lure Sverdet fra ham, men de negtede for sig. Dette hændte tre Nætter. Da undredes han meget selv, og ligesaa de andre, som saa eller hørte dette, og man spurte ham, hvad dette vel kunde betyde. Han sagde da, at Sverdet heed Neite, og havde tilhørt Olaf den Hellige, som selv havde baaret det i Slaget paa Stiklestad; han sagde ogsaa, hvorledes der siden var gaaet med Sverdet. Siden blev dette sagt Stolkongen; denne lod nu kalde den Mand, der havde Sverdet, til sig, og gav ham Guld, Sverdets tredobbelte Verdi, men lod Sverdet bære ind i den Olafskirke, som Væringerne holde: der var det siden over Altaret. Eindride Unge heed en Lendermand i Norge i Harald Gilles Sønners, Eysteins, Inges og Sigurds, Dage: Eindride var just i Myklegaard, da disse Tildragelser gik for sig, og fortalte denne Beretning i Norge, saaledes som Einar Skulesson siger i Vidnesdraapen, den som han digtede om Olaf den Hellige: der er kvædet om denne Begivenhed.

Kong Magnus Erlingssøns Saga.

(841) Da Erling var bleven viis paa, hvad Haakons Venner havde besluttet, sendte han Bud til alle de Høvdinger, som han vidste havde været Kong Inges oprigtige Venner, saavelsom til Hirdsveiten og Kongens haandgangne Mænd, der vare undkomne, samt til alle Gregorius's Huuskarle, og gjorde dem Stevnelag. Da de kom sammen og overlagde med hinanden, besluttede de strax, at de skulde holde Flokken sammen, og bandt det med faste Forsikkringer mellem sig. Siden talte de om, hvem de skulde tage til Konge. Da talte Erling Skakke og spurte, om det var Høvdingernes eller de andre

mægtige Mænds Raad, at man skulde tage Simon Skaalps Søn, Kong Harald Gilles Dattersøn, til Konge, men at Jon Hallkellssøn skulde sætte sig i Spidsen for Flokken. Men Jon undslog sig. Da forespurte man sig hos Nikolas Skjaldvarssøn, Kong Magnus Barfots Systersøn, om han vilde blive Høvding over Flokken. Men han svarer som saa, at det var hans Raad at tage den til Konge, som var kommen af Konge-Ætt, men den til at raade for Flokken, som man vidste havde tilbørlig Magt og Forstand; da vilde de faa flere Tilhængere. Man spurte nu Arne Kongsmaag, om han vilde lade en af sine Sønner, Kong Inges Brødre, tage til Konge. Arne svarede, at Christinas, Sigurd Jorsalafarers Datters, Søn var bedst ættbaaren til Kongedømmet i Norge; der er og, sagde han, en Mand til at raade med ham, som maa kaldes nærmest til at være Forsørgsmand for ham og Riget, nemlig hans Fader Erling, en forstandig og haardraad Mand, meget prøvet i Striid, og en god Landraademand: ham vil det ikke mangle paa Dygtighed til dette Foretagende, naar kun Lykken vil følge. Mange understøttede ivrigt dette Forslag. Erling svarer: efter hvad jeg seer og hører, synes det mig, som om de fleste, til hvem man her henvender sig, helst vil unddrage sig fra at paatage sig den vanskelige Sag. Nu tykkes det mig just ikke saa vist, om vi end sætte dette Foretagende i Verk, hvorvidt den, der stiller sig i Spidsen for Flokken, opnaar Kongemagten, eller om det gaar saaledes, som det nu ofte er gaaet den, der har begyndt et saa stort Foretagende, nemlig at de for den Sags Skyld have mistet al sin Ejendom, nogle dertilmed Livet. Men hvis Sagen faar Fremgang, da kan det nok være, at der findes dem, som da ønske, at de havde modtaget dette Tilbud: den, som nu paatager sig det farefulde Verk, kan derfor behøve, tilbørligt at sikre sig mod at støde paa Modstand eller Fjendskab hos dem, som nu ere med i denne Beslutning. Alle sagde Ja til at gjøre dette Sambaand med fuld Troskab. Erling sagde da: jeg for min Part kan sige, at jeg anseer det næsten som min Bane at tjene Kong Haakon, og skjønt jeg finder dette vort Foretagende heel farefuldt, saa vil jeg dog heller vove mig paa, at rette mig efter Eders Ønske og overtage Anførerskabet for Flokken, hvis det kun er Eders alles Vilje, Raad og Lyst, og I alle ville forbinde Eder hertil med Eed. Alle samtykkede heri, og paa denne Stevne blev det da aftalt, at de skulde tage Magnus, Erlings Søn, til Konge. Siden holdt de Thing der i Byen, og paa det Thing blev Magnus Erlingssøn tagen til Konge over hele Landet. Da var han fem Aar gammel. Siden ginge alle de Mænd, som der vare og havde været Kong Inge haandgangne, ham til Haande, idet enhver af dem fik

saadan Navnbod (Titel og Verdighed), som han forhen havde haft hos Kong Inge.

(842) Erling Skakke beredede nu sin Ferd, skaffede sig Skibe, og havde med sig Kong Magnus og alle de haandgangne Mænd, som vare der. I Ferden med ham var Arne Kongsmaag, Ingerid, Kong Inges Moder, og hendes to Sønner, Jon Kutiza, Søn af Sigurd Stork, Erlings Huuskarle, og de, der havde været Gregorius's Huuskarle. De havde i alt ti Skibe. De fore syd til Danmark, for at finde Kong Valdemar og Buris Henriksson, Kong Inges Broder. Kong Valdemar var nær beslægtet med Kong Magnus, saasom Kong Valdemars Moder Ingebjorg og Malfrid, Moder til Christina, Kong Magnus's Moder, vare Systre og Dottre af Kong Harald oster i Garde. Harald var Søn af Valdemar Jarisleifsson. Danekongen tog vel imod dem, og havde ofte Maalstevner og Raadslagninger med Erling. Det kom op af deres Samtaler, at Kong Valdemar skulde af sit Rige yde Kong Magnus al den Bistand, han kunde, til at vinde Norge og siden beholde det; men Kong Valdemar skulde da ogsaa faa det Rige i Norge, som hans fordums Frænder, Harald Gormsson og Svein Tjuguskegg, havde haft: det var Viken heelt nord til Rygjarbit. Denne Aftale blev bunden med Eder og Forsikkringer. Siden droge Erling og Kong Magnus fra Danmark, og sejlede ud
(843) forbi Vendelskagen. Kong Haakon drog strax om Vaaren efter Paaske-Ugen nord til Throndhjem, og fik da alle de Skibe, som Kong Inge havde ejet. Kong Haakon holdt Thing i Byen og blev der tagen til Konge over alt Landet. Da gav han Sigurd af Reyr Jarlsdom, og blev han der tagen til Jarl. Siden drog Kong Haakon med sine Mænd sydover, heelt oster i Viken; Kongen foor til Tunsberg, men sendte Sigurd Jarl oster til Kongehelle, for der med en Deel af Hæren at verje Landet, om Erling skulde komme sondenfra. Men Erling kom til Agder, og styrede strax nord til Bergen: der dræbte de Arne Brigidarskalle, Kong Haakons Sysselmand, og droge strax tilbage oster over for at mode Kong Haakon. Sigurd Jarl havde ikke faaet at vide, at Erling var reist sondenfra, og han var endnu oster i Elven, men Kong Haakon i Tunsberg. Erling lagde til ved Rossanes, og blev liggende der i nogle Nætter. Kong Haakon beredede sig i Byen til Forsvar. Erling lagde ind til Byen, og hans Mænd toge en Byrding, ladede den med Ved og Halm og satte Ild derpaa, men Vinden stod ind mod Byen og Byrdingen drev ind mod Bryggerne. Erling lod bringe ud paa den to Ankertoug og feste til tvende Skuder, som han lod roe efter, alt som Byrdingen drev videre. Men da Ilden var kommen temmelig nær ind paa Byen, holdt de, der vare paa Skuderne, fast i Tougene, for at Byen ikke skulde komme i Brand, men Rogen lagde

sig saa tykt i Byen, at man ikke kunde see fra Bryggerne der, hvor Kongens Fylking stod. Siden lod Erling sin hele Flode følge efter, og lagde sig udenfor paa den Side af Ilden, hvorfra Vinden blæste, og skød paa dem. Men da Bymændene saa, at Ilden nærmede sig deres Huse, og mange bleve saarede af Skuddene, gjorde de sit Raad og sendte Presten Roald Langtala ud til Erling, for at tage Grid af ham for sig og Byen. Og saasnart Roald sagde dem, at Griden var tagen, brød de Kongens Fylking. Men da Bymændenes Skare var borte, og Styrken paa Bryggerne tyndedes, eggede nogle af Haakonsmændene til at gjøre Modstand, men Anund Simonssøn, som da havde mest at sige over Krigsfolket, sagde: ikke vil jeg stride for at skaffe Sigurd Jarl Magten, medens han selv ikke er tilstede. Siden flygtede Anund og derefter alt det øvrige Krigsfolk med Kongen, tagende Vejen op ad Landet til. Der faldt en stor Mængde af Kong Haakons Mænd. Herom blev der da kvædet en Vise, hvor det heed, at Anund sagde, han vilde ikke indlade sig paa noget Slag, forend Sigurd Jarl var kommen søndenfra med Huuskarlene; at Magnus's Stridsmænd gik stolte op paa Stræedet, medens Haakons Hauke skyndte sig bort alt hvad de kunde. Ogsaa Thorbjørn Skakkaskald omtaler dette. Kong Haakon foor Landvejen nord til Throndhjem. Og da Sigurd Jarl spurte dette, drog han med alle de Skibe, han kunde faa, Søvejen nordover for at møde Kong Haakon.

Erling Skakke tog alle de Skibe i Tunsberg, som Kong Haakon havde medbragt. Der fik han Bøkesuden, som havde tilhørt Kong Inge. Siden drog Erling hen og underlagde Kong Magnus hele Viken, saavelsom det øvrige Land nordefter, alt som han foor, og sad om Vintren i Bergen. Da lod han dræbe Ingebjørn Sipil, Kong Haakons Lendermand, nord i Fjordene. Kong Haakon sad om Vintren i Throndhjem, men sidenefter om Vaaren bød han Leding ud, og beredede sig til at fare sydover imod Erling. Med Haakon var da Sigurd Jarl, Jon Sveinssøn, Eindride Unge, Anund Simonssøn, Philippus Peterssøn, Philippus Gyrdssøn, Ragnvald Kunta, Sigurd Kaapa, Sigurd Hjupa, Fredrik Kona, Asbjørn af Aurland, Thorbjørn, Søn af Gunnar Gjaldkere, Stedar-Bjarne. Erling var i Bergen og havde meget Folk. Han tog det Raad, at han lagde Farbann (Forbud mod at sejle) for alle de Kjøbskibe, der vilde fare nord til Kaupangen, fordi han troede, at Kong Haakon vilde for tidligt faa Nys om, hvad han foretog sig, hvis Skibene fore imellem, men angav dog som Paaskud, at det var bedre, at Bergensmændene nød de gode Ting, der vare paa Skibene, om Byrdingsmændene end maatte selje dem billigere, end de tyktes være tjent med, heller end det skulde blive ført i Hænderne paa deres

Fjender og Uvenner, disse til Styrkelse. Nu samlede der sig saaledes Skibe sammen i Bergen, idet der kom mange hver Dag, men ingen fore bort. Da lod Erling de letteste af sine Skibe sætte op, idet han lod sig forlyde med, at han vilde oppebie Haakon der og modtage sine Uvenner der med sine Venners og Frænders Bistand. Men en Dag lod Erling blæse til Styremænds-Stevne, og gav alle Kjøbskibene og Styremændene Lov til at fare, hvorhen de vilde. Da de, som raadede for Byrdingerne, fik denne Tilladelse af Erling Skakke til at sejle bort, laa allerede en Mængde af dem fuldferdige til at drage afsted med sin Bedrift, nogle i Kjøbferd, nogle i andre Erender; og da Vejret just var let og belejligt til at sejle nordefter, havde alle de, der vare sejlklare, endnu for samme Dags Noon sejlt afsted, idet den skyndte sig mest, som havde det hurtigste Skib, og de kapsejlede med hverandre. Da denne Samflode kom nord til Møre, forefandt de der Kong Haakons Flode, og ham selv, beskjeftiget med at samle Tropper, og stevnende til sig Lendermænd og Ledingsfolk: da havde han i lang Tid ingen Tidende spurt søndenfra Bergen. Men nu fik de den eenstemmige nyeste Besked af alle de Skibe, der kom søndenfra, at Erling Skakke havde sat sine Skibe op i Bergen, og at de vilde have at opsøge ham der, samt at han havde en betydelig Styrke. Kong Haakon sejlede nu herfra ud til Veø, og sendte Mænd fra sig ind i Raumsdal, nemlig Sigurd Jarl og Anund Simonssøn, for at skaffe sig Folk og Skibe, ligeledes udsendte han Mænd til begge Mører. Men da Kong Haakon havde dvælet nogle faa Nætter i Kjøbstaden, lagde han bort, og stevnede selv noget længer sydover, tænkende som saa, at deres Ferd da vilde gaa end fortere, og Krigsfolket snarere komme til ham. Det var en Søndag, at Erling Skakke havde tilladt alle Kjøbmændene at fare bort fra Bergen. Men om Tirsdagen, da Formesserne vare sluttede, blev der blæst i Kongs-Ludren, og stevnede han da til sig baade Krigsmændene og Bymændene, og lod de Skibe sette frem, som nys før vare satte op. Erling holdt nu Huusthing med sine Tropper og Ledingsmænd, bekjendtgjorde sit Forehavende, nævnte Skibsstyremænd og lod oplæse, hvo der vare indskrevne paa Kongsskibet. Thinget endte dermed, at Erling bød enhver gjøre sig rede i sit Rum, hvor han var beskikket, under Livs eller Lemmers Fortabelse for hver den, der dvælede efter i Byen, naar han sejlede bort paa Bøkesuden. Orm Kongsbroder lagde endnu samme Aften fra med sit Skib, saa og mange andre, og de fleste Skibe, som allerede før
(846) havde været flot. Onsdagen, forend Messerne bleve sungne i Byen, lagde Erling bort med hele Floden fra Bergen: de havde 21 Skibe og der var strygende Bør søndenfra langsmed Landet. Erling havde sin Søn Kong Magnus med sig: mange Lendermænd

vare der, og de havde det herligste Mandskab. Da Erling sejlede nord forbi Fjordene, sendte han en Skude ind fra Leden til Jon Hallkelssøns Bo, for at tage Nikolas, Søn af Simon Skaalp og Maria, Kong Harald Gilles Datter; de afsendte Folk havde ham med sig ud til Floden, og han blev bragt ombord paa Kongsskibet. Om Fredagen, allerede i Otten, sejlede de ind mod Steinavaag. Kong Haakon laa i Havnen der tætved og havde tretten Skibe; han selv og hans Mænd var oppe paa Øen og legede, men hans Lendermænd sad paa en Haug. De saa en Baad komme roende søndenfra henimod Øen; der var to Mænd i den, som stundom lod sig falde lige ned i Kjølen, og toge ikke mindre drabelige Aaretag fremover. Da de kom til Land, festede de ikke engang Baaden, men gav sig til at løbe begge to. Da de mægtige Mænd saa dette, talte de mellem sig om, at disse Mænd vist havde en Tidende at sige, stode op, og gik dem imøde. Saasnart de mødtes, spurte Anund Simonssøn: kan I sige os noget om Erling Skakke, siden I komme med saadan Fart? Den af dem, der først kunde faa Ord frem for Modighed, svarede: her sejler Erling søndenfra imod Eder med 21 Skibe eller deromkring; mange klækkeligt store: snart vil I kunne see deres Sejl! Da svarer Erling Unge: for nær Næsen, sagde Kallen, blev skudt i Øjet. De gik strax skyndeligen didhen, hvor Legen var; strax efter lød Kongsludren, og der blæstes Hærblæst, at alle saa hurtigt som muligt skulde begive sig ombord paa Skibene. Dette var paa den Tid af Dagen, da man paa det nærmeste havde beredet Maden. Alt Folket stevnede nu til Skibene, og enhver løb op paa det Skib, der laa ham nærmest, hvorved Skibene bleve ujevnt bemandede; nogle toge til Aarerne, nogle reiste Mastene. De snuede Skibene nordefter, og stevnede til Veo, fordi de der ventede sig stor Hjelp af Bymændene. Strax efter saa de Erlings (847)
Sejl, og fra den ene Flode kunde man see til den anden. Eindride Unge havde et Skib, som kaldtes Draglaun, en stor Langskibs-Busse; der var nu Folkemangel ombord paa den, da de, som før vare der, havde løbet over paa andre Fartøjer, og den gik senest af Kong Haakons Skibe. Da Eindride kom lige ud for Øen Sekken, kom Bøkesuden, som Erling Skakke styrede, efter dem, og festede de disse Skibe sammen. Kong Haakon var næsten kommen ind til Veo, da de hørte Ludrene gaa: de vendte da tilbage, for at komme Eindride til Hjelp, og fra begge Sider lagde man da til Striid, eftersom man kunde komme til. Mange Sejl firedes ned tverskibs; ingen af Skibene tengedes, men de lagde sig Bord ved Bord. Striden varede ikke længe, forend Stillingen brødes paa Kong Haakons Skib; nogle faldt, nogle gik overbord. Haakon kastede over sig en graa Kaabe, og løb over paa et andet Skib, men da han havde været

der en liden Stund, syntes han at merke, at han var kommen imellem sine Uvenner. Og som han nu saa sig om, kunde han ingen af sine Mænd eller Skibe see lige i Nærheden: han gik da over paa Bokesuden og frem i Stavns=Sveiten, bedende om Grid. Stavnboerne toge ham i sin Beskyttelse og gave ham Grid. I denne Riid var der blevet et stort Mandfald, dog langt større paa Haakons, end paa den anden Side; paa Bokesuden var Nikolas, Simon Skaalps Søn, falden, og hans Drab tilkjendtes selve Erlings Mænd. Efter dette var der en Hvile i Striden, og Skibene spredte sig noget fra hinanden. Da blev det sagt Erling, at Kong Haakon var der paa hans Skib, og at hans Stavnboer havde taget ham til sig og truede med at ville verje ham. Erling sendte en Mand frem i Skibet, og bad ham sige Stavnboerne, at de kun skulde bevogte Kong Haakon, saaat han ikke kom bort, men at han ej vilde modsætte sig, at han fik Grid, naar de andre Hovdinger samtykkede deri, og der i den Anledning søgtes Forliig. Stavnboerne bade ham alle have Tak og Ære for sine Ord. Da lod Erling blæse af al Magt, og bød, at man skulde legge til Striid mod de Skibe, der endnu ikke vare ryddede, sigende, at man aldrig fik bedre Lejlighed til at hevne Kong Inge. Alle raabte da Hær-Raab, eggede hverandre og ilede at legge til. I denne Tummel fik Kong Haakon Banesaar. Men efter hans Fald, og da hans Mænd fik dette at vide, roede de fast til, kastede Skjoldene, og hugg til begge Sider, uden at bryde sig om sit Liv. Denne Heftighed blev dem snart til stor Skade, thi de stillede sig blot for Erlings Mænds Hugg. Da faldt det største Antal af Kong Haakons Mænd, mest fordi Folkemonen var stor, og Haakons Mænd dækkede sig for lidet; men ingen af dem nyttede det at bede om Grid, uden dem alene, som Hovdingerne toge i sin Beskyttelse og festede Gods for. Disse Mænd faldt paa Kong Haakons Side: Sigurd Kaapa, Sigurd Hjupa, Ragnvald Kunta; men nogle Skibe undkom og roede ind i Fjordene, saaat de, der vare ombord, frelste sit Liv. Kong Haakons Liig blev flyttet ind i Raumsdalen og jordet der, men siden lod Kong Sverre, hans Broder, det flytte nord til Kaupangen
(848) og legge i Steenveggen i Christkirken søndentil i Choret. Sigurd Jarl, Eindride Unge, Anund Simonsson, Fredrik Kona og end flere Hovdinger holdt endnu Flokken samlet, forlode Skibene i Raumsdalen, og droge siden til Oplandene. Kong Magnus og hans Fader Erling droge med sin Flode nord i Throndhjem til Nidaros, og lagde alt Landet under sig, hvor de kom. Siden lod Erling stevne Ørething: der blev Magnus tagen til Konge over hele Norge. Erling blev ikke længe der, fordi han fandt Thronderne ikke videre at lide paa for ham og hans Søn. Magnus blev da nu kaldet Konge over alt

Landet. Kong Haakon havde været smuk af Aasyn, velvoxen, høj og smal, men temmelig breed over Herderne, hvorfor Krigsfolket kaldte ham Haakon Herdebreid. Men fordi han var ung af Aar, raadede Lendermændene i hans Navn. Han var lystig og jevn i sin Tale, legen og ungdommelig af Væsen; han var afholdt af Almuen.

Markus paa Skog heed en oplandsk Mand, Frænde af Sigurd (849)
Jarl: Markus fostrede Kong Sigurd Haraldssøns Søn, der og heed Sigurd. Siden toge Oplændingerne Sigurd til Konge efter Overlæg med Sigurd Jarl og de andre Høvdinger, der havde fulgt Kong Haakon. De havde da end megen Folkestyrke, og Flokken foor for det meste i to Afdelinger, idet Kongen og Markus vovede sig mindre frem, men Sigurd Jarl med sin Sveit og Lendermændene vare mere, hvor der var Fare. De fore med Flokken mest omkring paa Oplandene, men stundom ned i Viken. Erling Skakke havde sedvanligviis sin Søn Magnus med sig; han havde ogsaa hele Skibsfloden og alt hvad der hørte til Landevernet. Han var i Bergen nogen Tid om Høsten, men drog derfra øster i Viken og satte sig i Tunsberg, hvor han evnede til Vintersede, og samlede til sig alle de Skatter og Skylder, der tilkom Kongen, fra hele Viken; han havde ogsaa meget og vakkert Folk. Men efterdi Sigurd Jarl og hans Venner kun havde en liden Deel af Landet inde, og mange Folk hos sig, begyndte de snart at lide Mangel paa Gods, og hvor der ej vare Høvdinger i Nærheden, søgte de at skaffe sig, hvad de behøvede, heel ulovligen, deels med utilbørlige Saggivelser, deels ligefrem med Ran. I den Tid stod Norges Rige i megen Blom- (850)
stren, Bondefolket var riigt, vel ved Magt, og uvant ved Ufred, Ufrelse og Flokkenes Uvæsen: snart blev der megen Tale herom, og store Klager over, at der ranedes. Vikverjerne vare fuldkomne Venner af Kong Magnus og Erling, hvilket mest kom af, at Kong Inge Haraldssøn havde været saa afholdt der, thi Vikverjerne havde altid med sin Styrke tjent under det Skjold. Erling lod holde Vagt i Byen: der vaagede hver Nat tolv Mænd. Jevnligt holdt han Thing med Bønderne, og der blev her ofte talt om Sigurdsmændenes Uvæsen. Og ved Erlings og de andre Krigsmænds Foretalelser, fik man store Bifaldsraab af Bønderne til, at det vilde være et saare lykkeligt Verk, om man kunde faa den Flok ødelagt. Arne Kongsmaag talede langt og snildt om denne Sag, og mod Slutningen haardt; han opfordrede alle dem, der vare paa Thinget, baade Krigsmænd, Bønder, Bymænd og Kjøbmænd, at de skulde gjøre Vaabentag efter Lovene for at dømme Sigurd Jarl og hele den Flok til Fanden baade levende og døde. Og saa heftig og ubesindig var Mængden, at alle samtykkede deri; og at dette uhørte

Verk blev gjort og bekræftet ganske saaledes, som Loven foreskrev, at man skulde domme paa Thinge. Presten Roald Langtala talte ogsaa om denne Sag; han var en meget veltalende Mand, og hans Tale gik mest ud paa det samme, som forhen havde været talt. Erling holdt Gjestebud om Julen i Tunsberg, men udbetalte Lonning der
(851) ved Kyndelmessetid. Sigurd Jarl foor med sin bedste Styrke ned i Viken, hvor mange for Overmagtens Skyld gik under ham, men mange gjeldte Penge. Saaledes foor han vidt og bredt over Landet, og kom frem paa forskjellige Steder; der vare enkelte i Flokken, som hemmeligt forhorte sig om Grid hos Erling; men de fik det Svar, at alle de, der søgte om Grid, skulde faa beholde Livet, men ingen andre Landsvist, end de, der ej havde forbrudt sig groveligen mod Erling. Og da Floksmændene horte, at de ikke skulde have Landsvist, gjorde dette meget til at holde Flokken sammen, thi der var mange, som vidste altfor vel med sig selv, at Erling meente at have stor Sag med dem. Philippus Gyrdssøn gik til Forliig med Erling, fik sine Ejendomme tilbage, og drog hjem til sine Bo. Men lidt efter kom Sigurds Mænd did, og dræbte ham. Megen Skade gjorde man hinanden ogsaa gjensidigt i Overfald eller i Manddrab, men her er intet andet optegnet, end hvad Høvdingerne selv havde med hinanden at skaffe.

(852) I Begyndelsen af Fasten fik Erling den Efterretning, at Sigurd Jarl agtede sig mod ham, og der spurtes til ham her og der, stundom nærmere, stundom fjernere. Erling udsendte da Speidere til alle Kanter, for at faa Underretning om dem, hvor de saa kom frem. Hver Kveld lod han ogsaa alt Krigsfolket blæse op fra Byen, og de laa om Vinternætterne længe samlede; allerede forhen var alt ordnet med Hensyn til Fylkingen. Da fik Erling at vide, at Sigurd Jarl og hans Folk vare ikke saa langt derfra, oppe paa Ree. Erling satte da ud fra Byen, idet han tillige havde med sig alt Byfolket, der var kampdygtigt og bevæbnet, saavelsom alle Kjobmænd, undtagen tolv Mænd, der bleve tilbage for at passe paa Byen. Erling foor fra Byen Tirsdag i den anden Uge af Langefasten (19de Februar) efter Noon, og hver Mand havde med sig Niste for to Dage; de foor om Natten, og det gik seent med at faa Folket fra Byen. Om een Hest og eet Skjold var der to Mand. Da Mandskabet blev optalt, var det henved tretten Hundreder (1560) Mand. Da de udsendte Speidere kom imod dem, blev det dem sagt, at Sigurd Jarl var paa Ree, paa den Gaard der heder Ramnes, med fem Hundrede (600) Mand. Erling lod da kalde Mandskabet sammen, og fortalte de Tidender, han havde spurt. Alle opfordrede til at skynde sig og tage dem i Huus, eller stride strax om Natten. Men Erling talte saaledes: det er heel rimeligt,

at vi og Sigurd Jarl snart mødes; i hans Flok er der mange Mænd, hvis Hænders Verk torde være os i stadigt Minde, nemlig at de hugg ned Kong Inge saavelsom mange andre af vore Venner, som det er seent at opregne; de gjorde disse Verk med Fandens Kraft og Trolddom, og dertil med Nidingskab, eftersom det staar her i vor Lov og Landsret, at ingen Mand har forbrudt sig saa haardt, at det jo kaldes Nidingsvig eller Mordvig, naar man dræber hinanden om Natten. Men denne Flok har efter troldkyndige Mænds Anviisning just søgt sit Held i at stride om Natten og ikke under Solen; de have og ved slig Fremgangsmaade vundet en Sejr, saaat de have kunnet stige over Hovedet paa slige Høvdinger, som de have feldt til Jorden. Nu have vi ofte sagt og viist, hvor ilde vi have tykts om deres Skik, at begynde Slag om Nætterne, og vi ville derfor heller følge de Høvdingers Exempel, som vi kjende bedre, og hvem det er bedre at ligne, nemlig at strides ved lyse Dagen og med fylket Hær, men ikke stjæle sig paa sovende Mænd om Nætterne: vi have Folk nok imod dem, ikke mere end de have. Derfor ville vi oppebie Dagen og Lysningen, og holde os sammen i Fylking, om de skulde ville anfalde os. Derpaa satte alt Folket sig ned; Endeel toge nogle Ho-Hjelme ned og gjorde sig Leie deraf, andre sad paa sine Skjolde, og oppebiede saaledes Lysningen. Det var svalt Vejr og vaadt Sneedrev. Sigurd Jarl havde ikke faaet (853) Nys om, at Fjenden nærmede sig, forend Hæren allerede var kommen nær til Gaarden. Hans Mænd stode ude og væbnede sig, men vidste ikke rigtigt, hvor meget Folk Erling havde. Nogle vilde flygte, men de fleste vilde bie. Sigurd Jarl var en forstandig Mand og talte godt for sig, men havde Ord for ej at være nogen særdeles modig Mand: han havde nu ogsaa mest Lyst til at flygte, og maatte derfor høre meget ilde af Krigsfolket. Da det blev lyst, begyndte man paa begge Sider at fylke. Sigurd Jarl fylkede oppe paa en Brekke ovenfor Broen, mellem Aaen og Boen: der rinder nemlig en liden Aa. Men Erling fylkede paa den anden Side af Aaen; bagenfor deres Fylking var der Mænd til Hest, vel væbnede: de havde Kongen mellem sig. Sigurd Jarls Mænd saa nu, at Folkemonen nok var stor, og talte om, at det var raadeligst at søge til Skogs. Men da svarede Sigurd Jarl: I sige, at jeg ikke har noget Mod, men det skal vi nu prøve: enhver see kun til, at han ikke flygter eller svigter for jeg. Vi have et godt Forsvarssted; vi ville lade dem gaa over Broen, men naar Merket kommer over, da ville vi styrte os ned for Brekken over dem, men nu maa ingen flygte fra den anden. Sigurd Jarl havde en rødbruun Kjortel, rød Kappe, med opdragne Skjød, og Fitsko paa Fødderne; han havde Skjold og et Sverd, som heed Bastard. Jarlen sagde: det veed

Gud, at heller end at faa meget Guld, vilde jeg naa hen med Ba-
(854) stard til at faa et eneste Hugg paa Erling Skakke. Erling Skakkes Folk vilde gaa frem mod Broen, men Erling bad dem at vende sig et Stykke op efter Aaen: den er kun liden, sagde han, og der er ingen Vanskelighed at fare der. Dette skete da. Sigurd Jarls Fylking foor op efter Brekken ligeoverfor dem, men da Brekken ophørte, og det var slet og godt over Aaen, sagde Erling, at hans Mænd skulde synge Pater Noster, og bede Gud, at de fik Sejr, som havde den bedste Sag. Da sang de alle [1]) højt Kyrie eleison, og sloge med Vaabnene paa sine Skjolde. Ved dette Gny bortskræmtes og flygtede tre Hundrede (360) af Erlings Folk. Erling og hans Hær gik da over Aaen, og Jarlsmændene raabte Hær-Raab, men det blev ikke noget af med deres Fremløb ned for Brekken mod Erlings Fylking, og Slaget begyndte fremmest paa Brekken selv. Først vankede der Spydstik, saa begyndte Huggestrid, og Jarlens Merke veeg strax tilbage, saaat Erling og hans Mænd kom op paa Brekken. Der blev da kun en kort Striid, inden Jarlsmændene flygtede til den Skog, der for var bagenfor dem. Dette blev sagt Sigurd Jarl, og hans Mænd bade ham at flye, men han svarede: frem nu, medens vi kunne! De gik da meget tappert frem, og hugg til begge Sider. I denne Riid faldt Sigurd Jarl, Jon Sveinsson og henved sexti Mand. Erling Jarl mistede kun faa Folk og forfulgte de Flygtende til Skogs. Da lod Erling sine Mænd standse, og vendte tilbage. Han kom til, just som Kongens Træle vilde rive Klæderne af Sigurd Jarl, der endnu ikke var ganske død, men dog ej vidste til sig selv. Han havde stukket sit Sverd Bastard i Skeden, og det laa ved Siden af ham. Erling tog det op, slog Trælene dermed, og bad dem pakke sig bort. Derefter vendte Erling tilbage med sin Hær, og satte sig i Tunsberg. Syv Nætter efter Sigurd Jarls Fald toge Erlingsmændene Eindride Unge fangen, og han blev dræbt med hele sit Skibsmandskab.

(855) Markus af Skog og hans Fostersøn Kong Sigurd vovede sig henimod Vaaren ind til Viken, og fik sig der Skibe. Men da Erling spurte det, foor han øster imod dem, og de mødtes i Kongehelle. Markus og de øvrige flygtede op i Øen Hisingen; der flokkedes Landets Folk, Hisingboerne, ned til dem, og gik i Fylking med Markus og Sigurd. Erling og hans Mænd roede hen mod Landet, men Markusmændene skød paa dem. Da sagde Erling til sine Mænd: lad os tage deres Skibe, men ej gaa op at stride med Landshæren: Hisingboerne ere slemme at hjemsøge, haarde og uvit-

---

[1]) Herved menes sandsynligviis Sigurd Jarls Mænd.

tige Mænd, men kun en stakket Tid komme de til at have denne Flok hos sig, thi Hisingen er et lidet Land. Saaledes skete da, at de toge Skibene og flyttede over til Kongehelle. Markus og hans Folk fore op til Marker (Grændseskovene), og agtede derfra nu og da at gjøre Udfald; fra begge Sider holdt man Udkig med hinanden. Erling havde stor Folkestyrke, som han havde opnævnt fra HereDerne. Begge Parter foruroligede hinanden.

Eystein, Søn af Erlend Himalde, blev efter Erkebiskop Jons (856)
Død valgt til Erkebiskop. Eystein blev indviet samme Aar, Kong Inge faldt. Da Erkebiskop Eystein kom til sin Stol, blev han vel anseet af hele Landsfolket. Han var en meget dygtig Mand, og ættstor: Thronderne toge glade imod ham, fordi de fleste Storfolk i Throndelagen vare i Frændskab eller noget i Svogerskab med Erkebiskopen, men alle hans fuldkomne Venner. Erkebiskopen henvendte sig nu til Bønderne med en Anmodning. Han talte først om Stiftets Pengemangel, og dernæst om, hvor stor Ophjelpelse det trængte til, dersom det herefter skulde i samme Mon holdes sømmeligere end forhen, som det nu var høiere i Værdighed, da her nemlig nu var oprettet en Erkebiskopsstol. Han forlangte af Bønderne, at de skulde tilstaa ham sølvmeten Øre i hans Sagøre, istedetfor at han kun havde sakmeten, den samme der gik i Kongens Sagøre, men Forskjellen er saa stor, at den Øre, han vilde have, den sølvmetne, er det dobbelte af den sakmetne.[1]) Men ved sine Frænders og Venners Understøttelse, og sin egen Driftighed, fik Erkebiskop Eystein dog dette sat igjennem, og det blev dømt efter Loven over hele Throndelagen og alle de Fylker, der hørte til hans Erkebiskopsrige.

Da Sigurd og Markus havde mistet sine Skibe i Elven, og (857)
saa, at de ikke fik Bugt med Erling, toge de Veien til Oplandene, og fore videre nordefter over Land lige til Throndhjem. Der bleve Sigurd og hans Venner vel modtagne, og Sigurd blev tagen til Konge der paa Ørething. Til Flokken sluttede sig der mange gjæve Mænd og deres Sønner; de skaffede sig Skibe, gjorde sig skyndsomst færdige, og fore henimod Somren syd paa Møre, idet de overalt, hvor de kom, toge alle Konge-Indtægter. I Bergen vare da disse Lendermænd til Landvern: Nikolas Sigurdsson, Nokkve Paalsson,

[1]) Ved „Sagøre" forstaaes Sagefald eller de Pengebøder, der for visse Forseelser tilfaldt Kongen eller Erkebiskopen, eftersom det i Loven var bestemt. „Sakmeten" betyder „beregnet efter Sagefaldskurs," „sølvmeten" derimod „beregnet efter Sølvkurs, Sølvværdi." „Øren" var Penge-Eenheden; efter dens Beregning rettede sig saaledes baade Marken (8 Ører), Ertogen (1/3 Øre) og Peningen (1/10 Ertog). Den sakmetne Øre beregnes i Loven til 6 Alen Vadmel, den sølvmetne til 12 Alen.

og end flere Sveitarhøvdinger, Thorolf Dryll og Thorbjørn Gjald-
kere, og mange andre. Markus og Sigurd sejlede videre sydefter,
men da de fik høre, at Erlingsmændene vare mandsterke i Bergen,
sejlede de udenskjers syd forbi. Det var et almindeligt Sagn, at
Markusmændene den Sommer havde Bør, hvorhen de vilde sejle.
(858) Saasnart Erling Skakke spurte, at Markus's Flode var faren
nordfra, drog han nord i Viken, og samlede Folk til sig. Han blev
snart mandsterk, og havde mange og store Skibe. Men da han
søgte ud i Viken, fik han stor Modvind, og laa længe i Havnene
her og der den hele Sommer. Da Markus og hans Følge kom til
Lister, spurte de, at Erling havde en vældig Hær i Viken, og vendte
sig derfor atter nordefter. Da de kom til Hordaland, vilde de til
Bergen. Men da de kom udenfor Byen, roede Nikolas og hine
andre ud imod dem med mange flere Folk og større Skibe: Markus
og hans Ledsagere saa derfor ingen anden Udvej, end at ro syd-
efter forat undslippe; nogle stevnede ud til Havs, andre syd i Sun-
dene, andre ind i Fjordene. Markus og endeel Folk med ham løbe
op i den Ø, som heder Skorpen. Nikolas og de, som fulgte ham,
toge deres Skibe og gave Jon Hallkelssøn Grid, saavelsom nogle
andre, men dræbte de fleste, de fik fat paa. Nogle Dage senere
fandt Eindride Heidafylja Sigurd og Markus, der nu bleve førte
til Bergen. Sigurd blev halshugget udenfor Gravdal, men Mar-
kus hængt selv anden paa Hvarvs-Neset: dette skete Michelsmesse.
(859) Da drev den Flok, der havde fulgt dem, fra hinanden. Fredrik
Kona, Bjarne Ille, Anund Simonssøn og Arnulf Skorpa havde
roet ud paa Havet med nogle Skibe, og styrede udenskjers paa Ha-
vet øster langs Landet; men hvor de kom til Land, plyndrede de og
dræbte Erlings Venner.

Da Erling spurte Sigurds og Markus's Drab, gav han Len-
dermændene og Ledingsmændene Hjemlov, men drog selv med sine
Folk øster over Folden, fordi han hørte, at Markusmændene havde
ladet sig see der. Erling styrede til Kongehelle, og blev der om
Høsten. I den første Uge af Vintren foer Erling ud i Øen Hising
med mange Folk, og krævede Thing der. Hisingboerne kom ned og
holdt Thing. Erling gav dem Sag, fordi de havde løbet i Flok
med Markus og Sigurd, og stillet sig i Fylking imod ham. Asgur
heed den mægtigste Bonde paa Øen af de Tilstedeværende; han talte
imod ham paa Bondernes Vegne. Thinget var langt, men tilsidst
blev det saaledes, at Bonderne overgave Erling at dømme i Sagen,
og han satte dem Stevne med Uges Frist i Byen, nævnende femten
Bønder til at møde der. Da de kom, dømte Erling dem til at
gjelde tre Hundrede (360) Naut. Bonderne droge hjem, ilde til
Mode. Lidt efter lagde der sig Iis paa Elven, saaat Erlings

Skibe frøs inde. Da holdt Bønderne Gjeldet tilbage, og laa en Tidlang samlede under Vaaben. Erling beredede Julegjestebud der i Byen, men Hisingsboerne havde Samnterskuds-Lag, og holdt sluttet Trop om Julen. Om Natten efter femte Dag Juul foor Erling op i Oen Hisingen, kringsatte Assurs Huus og brendte ham inde: i alt dræbte han der hundrede Mand, og brendte tre Gaarde. Derpaa vendte han tilbage til Kongehelle. Men siden kom Bønderne, saaledes som aftalt var, og gjeldte Erling Gjeldet.

Saasnart Erling for Isens Skyld om Vaaren kunde faa sine Skibe flot, gjorde han sig rede og drog fra Kongehelle. Han spurte nemlig, at de, der før havde været Markus's Mænd, nu herjede nord i Viken. Erling lod da holde Udkig med deres Ferder, og foor hen at oplede dem. Han fandt dem, liggende i en Havn: Anund Simonssøn og Arnulf Skorpa undkom, men Fredrik Kona og Bjarne Ille bleve tagne til Fange, og mange af deres Følgesvenne dræbte. Erling lod binde Fredrik ved et Anker og kaste overbord: formedelst det Verk blev Erling meget forhadt i Throndelagen, thi Fredrik havde der en meget stor Ætt. Bjarne Ille lod Erling hænge, og forend Bjarne blev hængt, talte han fremdeles, som han plejede, ilde, og med det største Ordskvalder. Dette omtaler Thorbjørn Skakkaskald. Anund og Arnulf og de Sveiter, der vare undkomne, flygtede til Danmark, men vare stundom i Gautland eller Viken. (860)

Erling Skakke drog siden til Tunsberg, og blev der meget længe om Vaaren. Da Sommeren begyndte, drog han nord til Bergen, hvor der da var en meget stor Forsamling. Der var da Legaten Stephanus fra Rom, Erkebiskop Eystein, og de andre indenlandske Biskoper. Der var ogsaa Biskop Brand, som da blev viet til Island, og Jon Loftssøn, Dattersøn af Kong Magnus Barfot: Kong Magnus og Jons øvrige Frænder havde da vedgaaet sit Frændskab med ham. Erkebiskop Eystein og Erling Skakke vare ofte i Samtale i Eenrum. Eengang faldt det sig saaledes i deres Tale, at Erling spurte: er det sandt, Herre, hvad man siger, at I have føroget Ore-Laget i Eders Sagøre hos Bønderne nord i Landet? Erkebiskopen svarede: det er visselig sandt, at Bønderne have indvilget i at forøge Orelaget i min Sagøre; men de have gjort det frivilligt, uden nogensomhelst Tvang, kun for at hedre Gud og ophjelpe vort Stift. Erling svarede: men er dette den hellige Kong Olafs Lov, Herre, eller have I drevet denne Sag noget videre, end der er skrevet i Lovbogen? Erkebiskopen svarer: den hellige Kong Olaf har vel sat Loven, eftersom han fik Almuens Jaord og Samtykke til, men ingensteds findes der i hans Lov noget Forbud mod at forøge Guds Ret. Erling svarer: ville I forøge Eders Ret, da ville I vel ogsaa styrke (861)

os til at forøge Kongens Ret ligesaa meget. Erkebiskopen svarer: Du har nu allerede noksom forøget din Søns Navn og Magt; og har jeg ulovligt taget Øre-Laget af Thronderne, saa troer jeg dog det er et endnu større Lovbrud, at den er Konge over Landet, som ikke er en Konges Søn: der findes hverken Lov eller foregaaende Exempler her til Lands, som hjemle saadant. Erling svarede: da Magnus blev tagen til Konge over Norges Rige, da skete dette med Eders saavelsom de øvrige Landets Biskopers Vidende og Raad. Erkebiskopen svarede: men dengang lovede du, Erling, at, dersom vi samtykkede med dig i, at Magnus blev tagen til Konge, skulde du styrke Guds Ret i alle Dele af al Magt. Erling svarede: jeg erkjender, at jeg har lovet at overholde og styrke Guds Budord og Landets Love af al min Magt og med Kongens Styrke. Jeg finder det ogsaa bedre og raadeligere, at vi gjensidigt holde, hvad vi have lovet hinanden, heller end at sidde her og gjøre hinanden Bebrejdelser: styrk I Magnus i hans Magt, saaledes som I have lovet, saa skal jeg styrke Eders Magt i alt hvad der kan være den til Gavn. Siden gik Samtalen nok saa venligt mellem dem. Erling sagde nu: er Magnus ikke tagen saaledes til Konge, som gammel Sedvane har været her i Landet, da kan I jo af Eders egen Magt give ham Konge-Vielse, saaledes som Guds Lov foreskriver, at man skal salve en Konge til Kongedømmet. Om jeg nu end ikke selv er Konge eller af Konge-Ætt, saa har der dog nu endog i vort Minde været en heel Deel Konger, der ikke vidste saa meget om Lov og Landsret som jeg. Kong Magnus's Moder er egtefød Datter af en Konge og Dronning; Magnus er ogsaa Søn af en Dronning og Egtekvinde. Ville I nu give ham Kongevielse, da kan siden Ingen med Rette tage ham fra Kongedømmet. Ikke var Viljam Bastard Kongesøn, men han blev viet og kronet til Konge over England, og siden har Kongedømmet holdt sig i hans Ætt i England, og alle været kronede. Heller ikke var Svein Ulfssøn i Danmark Kongesøn, men han blev dog kronet til Konge der, og siden hans Sønner og Efterkommere, den ene efter den anden: alle vare de kronede Konger. Nu er her i Landet en Erkestol, hvilket er en stor Heder og Prydelse for vort Land: lader os nu hertil lægge end flere gode Ting; lader os have en kronet Konge ligesaavel som de Danske og Engelske. Siden talte Erling og Erkebiskopen oftere om denne Sag, og alt gik meget forligeligt. Erkebiskopen bar siden denne Sag op for Legaten, og fik med Lethed bragt ham til at samtykke. Erkebiskopen havde derpaa Stevne med Lydbiskoperne og andre Klerker, og bar denne Sag op for dem; men alle svarede paa een og samme Viis, nemlig at de ganske tiltraadte, hvad Erkebiskopen foreslog; og alle tilskyndede, at Vielsen skulde finde Sted, saasnart

de fandt, at Erkebiskopen saaledes ønskede det. Erling Skakke lod (862)
da berede et stort Gjestebud i Kongsgaarden; og den store Hall blev tjeldet med Pell og herligt Klæde, og udstafferet med største Paakostning. I den bevertedes Hirdmændene og alle de haandgangne Mænd: der var en Mængde Indbudne og mange Høvdinger. Magnus modtog da Kongevielse af Erkebiskop Eystein, og ved denne Vielse vare de øvrige fem Biskoper, Legaten og en Mængde andre Klerker. Erling Skakke og tolv Lendermænd med ham svore Lov-Eden med Kongen. Den Dag, Vielsen forrettedes, havde Kongen og Erling Legaten, Erkebiskopen og alle de andre Biskoper til Gjester hos sig. Dette Gjestebud var overmaade prægtigt, og begge to, Fader og Søn, gave her mange store Gaver. Da var Kong Magnus aatte Aar gammel, og havde været Konge i tre Aar.

Danekongen Valdemar havde da spurt den Tidende fra Norge, (863)
at Magnus nu var bleven Enekonge over hele Landet, og at alle andre Flokke der i Landet vare ødelagte. Da sendte Valdemar Danekonge sine Mænd med Brev til Kong Magnus og Erling, og mindede dem om den Aftale, Erling havde gjort med Kong Valdemar, saaledes som ovenfor er skrevet, nemlig at Kong Valdemar skulde faa Viken østenfra til Rygjarbit, hvis Magnus blev Enevoldskonge over Norge. Men da Sendemændene kom frem og viiste Erling Danekongens Brev, og Erling saa, hvad Tilkald Danekongen gjorde i Norge, da forelagde han denne Sag for de andre Mænd, han plejede at raadføre sig med. Men alle sagde eet og det samme, at man aldrig skulde lade Danerne faa det allermindste af Norge, thi den Tid, sagde man, var den verste der i Landet, da Danerne havde Magten i Norge. Danekongens Sendemænd paadreve Sagen for Erling, og bade ham om Besked, men Erling bad dem følge med sig øster i Viken om Høsten, thi da, sagde han, skulde han give Besked, naar han havde talt med de forstandigste Mænd i Viken. Erling Skakke foor om Høsten til Viken og tog sit Tilhold i Tuns- (864)
berg; han sendte Mænd over til Borg, og lod her stevne fire Fylkers Thing, og drog siden derhen med sit Krigsfolk. Da Thinget var sat, talte Erling og sagde, hvilken Aftale der havde været gjort og stadfestet mellem ham og Danekongen, da Erling og hans Venner allerforst bragte deres Flok paa Benene; jeg vil, sagde Erling, holde alle de Løfter, vi da gjorde Kongen, hvis det er Eder Bønders Vilje og Samtykke, heller at tjene Danekongen end denne Konge, der nu er viet og kronet til dette Land. Bønderne svarede saaledes paa Erlings Tale: for ingen Deel ville vi lade os gjøre til Danekongens Mænd, saa længe en eneste af os Vikverjer er i Live! Hele Mængden foor nu op med Skrig og Raab, bedende Erling at holde sine Eeder, som han havde tilsvoret alt Landets

Folk, nemlig at verje sin Søns Land; men vi, sagde de, skulle alle følge dig. Dermed fore Danekongens Sendemænd hjem til Danmark og sagde, hvad Udfald deres Erende havde faaet. Danerne havde nu meget at sige paa Erling, saavelsom paa alle Nordmændene, de sagde, at aldrig, naar det kom til Stykket, prøvede man andet end ondt af dem. Og der gik Ord af, at om Vaaren derefter vilde Danekongen have sin Hær ude, og herje i Norge. Endnu samme Høst drog Erling nord til Bergen, hvor han sad om Vintren,
(865) og udbetalte sine Folk deres Lønning. Den samme Vinter kom nogle danske Mænd reisende Landvejen gjennem Oplandene, og sagde, som det saa ofte hænder, at de skulde fare til den hellige Kong Olaf, forat forrette sin Andagt. Men da de kom til Throndhjem, fandt de der mange mægtige Mænd, og sagde dem sit Erende, nemlig at Danekongen havde sendt dem, for at sikre sig hines Venskab og gode Modtagelse, om han kom til Landet; men han lovede til Gjengjeld at give dem baade Magt og Gods. Med denne Ordsending fulgte baade Brev og Indsegl fra Danekongen, samt den Anmodning, at Thronderne ligeledes skulde sende sit Brev og Indsegl. De gjorde saa, og de fleste lyttede gjerne til Danekongens Ordsending. Mod Enden af Langefasten droge Sendemændene tilbage øster over. Erling sad i Bergen, men henimod Vaaren sagde hans Venner ham et Rygte, de havde hørt af Byrdingsmænd, som vare komne nordfra Throndhjem, nemlig at Thronderne vare i aabenbart Fjendskab mod ham, og tillyste paa sine Thing, at, hvis Erling kom til Throndhjem, skulde han aldrig slippe levende ud forbi Agdanes. Erling sagde, at sligt kun var Opspind og løst Snak. Han lyste, at han vilde drage syd til Onareim til Gangdagething, og lod dertil berede en tyvesædet Snekke tilligemed en femtensædet Skude og en Vistebyrding (Proviantfartøj). Da Skibene vare sejlklare, blæste der op en skarp Søndenvind. Tirsdagen i Gangdagene (11te Maj) lod Erling blæse alle Mand ombord for at lægge bort med Skibene, men Folkene vare sene at faa ud af Byen, og syntes, det var slemt at skulle roe mod Vinden. Erling lagde ind i Biskopshavn. Da sagde han: I kvie Eder for at skulle roe mod Vinden, men tag nu og reiser Masten, drag Sejlene op og lad Skibene gaa nordover. De gjorde saa, og sejlede nordefter hele Dagen og Natten. Onsdag Kveld sejlede de indom Agdanes, og fandt da for sig en stor Samflaade af Byrdinger, Roferjer og Skuder: det var Folk, der agtede sig ind til Byen for Festens Skyld. Nogle af Fartøjerne vare foran dem, og andre efter, saaat Bymændene for denne Sags Skyld ikke
(866) gave nogen Agt paa, at der ogsaa kom Langskibe sejlende. Erling kom ind til Byen just som der blev sunget Ottesang oppe i Kristkirken; han løb med sine Folk op i Byen. Det blev dem sagt, at

Lendermanden Alf Rode, Ottar Birtings Søn, sad endnu og drak med sin Sveit; Erling anfaldt dem, og Alf blev dræbt med næsten hele sin Sveit. Faa andre Mænd faldt i Byen, thi de fleste vare gangne i Kirke: dette var nemlig Natten for Christi Himmelfartsdag. Strax om Morgenen lod Erling blæse alt Folket til Things ude paa Orene. Paa dette Thing gav Erling Throndeme Sag, og beskyldte dem for Landraad (Landsforræderi) mod Kongen, idet han udtrykkeligt nævnte Baard Standhale, Paal Andressøn og Rasse-Baard, som da vare Gjaldkere i Byen, foruden mange andre. De svarede og søgte at frigjøre sig fra Beskyldningen. Da stod Erlings Kapellan op, og holdt mange Breve og Indsegl i Vejret, spørgende, om de her ikke kjendte sine Indsegl, som de havde sendt Danekongen: Brevene bleve ogsaa oplæste. Da vare ogsaa de samme danske Mænd med Erling, som Vinteren forud havde faret med Brevene, og det var Erling, som havde faaet dem til dette. Nu sagde de for hele Mængden, hvilke Ord enhver havde talt. Saaledes talte du, Rasse-Baard, sagde de, og slog dig for Brystet; af dette Bryst kom alle disse Raad fra først af. Baard svarede: ør var jeg da, min Herre, da jeg mælede sligt. Der var nu intet andet for, end at feste alt dette ubetinget under Erlings Dom. Han tog der en umaadelig Mængde Gods af mange Mænd, men lagde dem ugilde, som vare dræbte. Siden drog Erling tilbage syd til Bergen.

Valdemar Danekonge havde den Vaar en stor Hær ude i Danmark, og drog med den nord i Viken. Saasnart han kom i Norges Konges Rige, samlede Bønderne sig i stor Mængde forat gjøre ham Modstand. Kongen foor fredeligt og stilferdigt frem, men hvorsomhelst hans Skibe eller Folk nærmede sig Fastlandet, skød man paa dem, om det saa kun var een eller to. Heraf kunde Danerne merke, at Landets Mænd havde fuld Ildvilje imod dem. Da de kom til Tunsberg, stevnede Kong Valdemar Haugathing der, men ingen søgte til fra Herederne. Da talte Kong Valdemar for sine Folk, sigende: det er let at see paa dette Lands Folk, at alle stande os imod. Vi have nu to Vilkaar for Haanden, enten at fare med Hærskjold over Landet og ikke at skaane nogetsomhelst, hverken Fæ eller Folk; eller at vende tilbage igjen sydover med ikke anderledes forrettet Sag. Hertil helder jeg mest; jeg finder det bedre at fare med Hæren i Austerveg til hedenske Lande, hvoraf der ligge nok for os, end her at dræbe christne Folk, hvor vel de end havde fortjent det. Alle de andre havde mest Lyst til at herje, men Kongen fik dog sit frem, at de vendte tilbage til Danmark, uden at have udrettet mere. Dog blev der ranet mangesteds paa Udøerne, og overalt (867)

hvor Kongen ikke var meget nær. De droge syd til Danmark, og der forefaldt ingen merkelig Tidende.

(868) Erling Skakke spurte snart, at der var kommen Danehær i Viken. Han bød da en Hær ud, nemlig Almenning af Folk og Skibe over det hele Land, saaat der blev det største Hærløb. Med den Hær styrede han østover langs Landet. Men da han kom til Lidandesnes, fik han høre, at Danehæren allerede var faren syd tilbage til Danmark, efterat have ranet vidt og bredt i Viken. Da gav Erling alt Ledingsfolket Hjemlov, men han selv og nogle Lendermænd med ham sejlede med mange Skibe syd efter Danerne til Jydland. Da de kom til det Sted, som heder Dyrsaa, forefandt de endeel Daner, der vare komne fra Ledingen med mange Skibe. Erling lagde imod dem og holdt Slag med dem; Danerne flygtede snart og mistede mange Folk, men Erlings Mænd plyndrede Skibene saavelsom Kjøbstaden, og fik der meget Bytte. Siden fore de tilbage til Norge. Da var der en Tid Ufred mellem Norge og Danmark.

(869) Christina Kongsdatter drog om Høsten syd til Danmark, for at finde Kong Valdemar, sin Frænde — de vare nemlig Systrebørn; Kongen modtog hende overvættes godt og gav hende Veitsler der hos sig, saaat hun godt kunde underholde sine Mænd. Hun var ofte i Tale med Kongen, og han var meget blid imod hende. Vaaren efter sendte Christina Mænd til Erling og bad ham at drage hen til Danekongen, forat indgaa Forliig med ham. Sommeren efter var Erling i Viken: han udrustede da et Langskib, bemandede det med de bedste Drenge, og sejlede siden med dette ene Skib over til Jydland. Han fik spurt, at Kong Valdemar var i Randaros: did sejlede da Erling, og kom til Byen, just som Kongen sad til Bords, og de fleste fik Mad. Da man havde indrettet alt saaledes som Erling vilde, tjeldet og festet Skibet, gik Erling op med tolv Mand, alle i Brynjer, med Hætte over Hjelmene og Sverd under Kapperne. De gik til Kongens Herberge: Døren stod aaben, og Madfadene bleve baarne ind. Erling og hans Mænd gik strax lige ind foran Højsædet, hvor Erling sagde: Grid ville vi have, Herre, baade her og til Hjemferden. Kongen saa paa ham og sagde: er du der, Erling? Han svarede: Erling er her, og siig os strax, om vi skulle have Grid eller ej. Der var 80 Kongsmænd inde, men alle vaabenløse. Kongen sagde: Grid skal I have, Erling, saaledes som du beder om, jeg opfører mig ej som Niding mod nogen Mand, der kommer for at tale med mig. Da kyssede Erling Kongen paa Haanden, og gik siden ud og til sit Skib. Erling blev der en Tid hos Kongen. De talte om Forliigsslutning mellem dem selv og Landene, og kom overeens om, at Erling skulde blive tilbage som

Gissel hos Danekongen, medens Asbjørn Snara, Erkebiskop Absalons Broder, drog til Norge som Gissel imod ham. Engang, da (870)
Kong Valdemar og Erling samtaledes, sagde Erling: Herre, det tykkes mig vel sikkrest at lede til Fred mellem Landene, at I faa alt det af Norge, som blev Eder lovet i vor første Aftale, men om saa er, hvilken Høvding ville I da sætte derover: en Dansk? Nej, siger Kongen, ingen af Danehøvdingerne vil vist fare til Norge for der at have at bestille med et haardt og ulydigt Folk; de som her allerede have det saa overflødigt godt. Erling sagde: jeg begav mig af den Aarsag til Eder, at jeg ikke for nogen Deel vilde miste Eders Venskab. Forhen have ogsaa Mænd faret hid til Danmark fra Norge, nemlig Haakon Ivarssøn og Finn Arnessøn, og Kong Svein, Eders Frænde, gjorde dem begge til sine Jarler. Jeg har nu ikke mindre Magt i Norge end de, og jeg raader ikke mindre. Kongen gav dem Halland at raade over, hvilket Rige han allerede forhen havde og ejede. Nu tykkes det mig, som om I, Herre, vel kunde unde mig hiint Lehn, om jeg bliver Eders haandgangne Mand, saaat jeg holder Herredømmet derover af Eders Haand, hvilket heller ikke min Søn Kong Magnus vil negte mig, men jeg vil være Eder pligtig og skyldig til al den Tjeneste, der tilhører slig Forlening. Saadant, og meget andet lignende talte Erling, og omsider kom det dertil, at Erling gik Kong Valdemar til Haande, men at Valdemar en Dag ledede Erling til Sæde og gav ham Jarlsnavn, samt Viken til Lehn og Bestyrelse. Derefter drog Erling Jarl til Norge, og var siden Jarl saa længe han levede. Dette Forliig mellem ham og Danekongen blev sidenefter vel overholdt.

Erling Jarl havde med sine Friller fire Sønner. Den ene heed Reidar, den anden Agmund, de havde een Moder sammen; den tredie heed Finn, den fjerde Sigurd: deres Moder heed Aasa den Lyse, de vare yngre. Christina Kongsdatter og Erling Jarl havde en Datter ved Navn Ragnhild, hun blev gift med Jon Thorbergssøn af Randaberg. Christina reiste bort af Landet med en Mand ved Navn Grim Rusle. De reiste ud til Myklegaard, vare der en Stund, og havde nogle Børn sammen.

Olaf, Søn af Gudbrand Skavhøggssøn og Maria, Kong Ey- (871)
stein Magnussøns Datter, var til Fosters hos Sigurd Agnhatt paa Oplandene. Medens Erling Jarl var i Danmark, reiste Olaf og Sigurd en Flok, og mange Oplændinger slog sig til dem. Der blev Olaf tagen til Konge. De fore med Flokken over Oplandene og ned i Viken, men stundom øster paa Markerne (Grændseskogene); til Skibs vare de ikke. Men da Erling Jarl fik høre om denne Flok, drog han med sine Krigsfolk til Viken, var til Skibs om Sommeren, og om Høsten i Oslo, hvor han holdt Julegjestebud. Men han

lod holde Udkig oppe i Landet med Flokken, og drog selv op i Landet for at lede efter dem. Orm Kongsbroder fulgte med ham. Da de kom til et Vand, toge de alle de Skibe, som vare der ved (872) Vandet. Presten, som sang paa Rydjokel (saa heder en Gaard, der ligger ved Vandet), indbod Jarlen til et Gjestebud, der skulde staa ved Kyndelsmesse. Jarlen lovede at komme, thi han syntes det var godt at høre Tider der, og de roede derhen over Vandet om Kvelden før Kyndelsmessedagen. Men denne Prest havde et andet Raad i Sinde; han sendte nemlig Mænd hen for at give Olaf og dennes Tilhængere Nys om, hvor Erling Jarl var at finde. Han gav Erlings Mænd sterk Drik om Kvelden, og lod dem drikke overmaade meget. Da Jarlen gik hen at sove, bleve deres Senge redte i Drikkestuen. Men da de kun havde sovet en liden Stund, vaagnede Jarlen og spurte, om det ej nu var Ottesangstid. Presten sagde, at kun lidet var hengaaet af Natten, og bad dem sove i Ro. Jarlen svarede: jeg drømmer mangt og meget i Nat og sover daarligt. Siden sovnede han anden Gang, men vaagnede lidt efter og bad Presten staa op og synge Tider. Presten bad Jarlen at sove, sigende, at det kun var Midnat. Jarlen lagde sig da igjen og sov en liden Stund, men løb saa op og bød sine Mænd klæde sig paa. De gjorde saa, toge sine Vaaben og gik til Kirke, men lode Vaab- (873) nene ligge ude, medens Presten sang Ottesangen. Olaf fik Efterretningen om Kvelden: de gik om Natten en sex Rasters (Miles) Vej, hvilket man fandt at være forfærdeligt meget paa een Nat. De kom til Rydjokel, da Presten sang Ottesang; der var endnu det tykkeste Mørke. Olaf og hans Mænd gik til Stuen og raabte der Hær-Raab, og dræbte derinde nogle Jarlsmænd, der ikke havde gaaet til Ottesang. Da Erling Jarl og hans Folk hørte Raabet, løb de til sine Vaaben, og stevnede siden ned til Skibene. Olafs Mænd mødte dem ved en Gard, hvor der da kom til Striid. Erlings Mænd agede sig unden ned mod Garden, der dækkede dem. De vare langt færre, og der faldt mange af dem, medens en Mængde bleve saarede. Hvad der mest hjalp Erling Jarl og hans Mænd var dette, at Olafs Mænd ikke kjendte dem, saa mørkt var det, men Jarlsmændene søgte ivrigt at komme ned til Skibene. Der faldt Are Thorgeirsson, Fader til Biskop Gudmund, og mange andre af Erlings Hirdmænd. Erling blev saaret i den venstre Side; efter nogles Sigende skulde han selv have kommet til at saare sig med Sverdet, idet han drog det. Orm Kongsbroder blev ogsaa meget saaret, og med Nød og Neppe slap de ud paa Skibene, med hvilke de strax lagde fra Land. Man sagde siden, at Olaf og hans Venner havde haft det største Uheld med sig ved dette Møde, saaledes som Erling Jarl og hans Mænd syntes at være solgte, om

hine havde faret klogere frem. Derfor blev han siden kaldet Olaf Ugæva (Ulykke), men nogle kaldte hans Flok Hettesveiner. De fore fremdeles som forhen med denne Flok oppe om Oplandene. Men Erling Jarl foor ud i Viken til sine Skibe, og forblev den følgende Sommer i Viken, medens Olaf og hans Venner vare paa Oplandene, men stundom øster paa Marker, og saaledes holdt Flokken samlet den anden Vinter. Vaaren derefter fore Hettesveinerne ned (874) i Viken, og optoge der vidt og bredt de kongelige Indtægter, opholdende sig der lang Tid om Sommeren. Da Erling Jarl spurte det, drog han med sine Krigsfolk øster til Viken imod dem, og de mødtes østen Fjorden paa et Sted som heder Stanger: der stod et stort Slag, og Erling Jarl fik Sejr. Der faldt Sigurd Agnhatt og mange andre af Olafs Mænd, men Olaf kom paa Flugt og drog siden øster til Danmark, hvor han om Vintren opholdt sig i Jydland i Aalborg. Sidenefter om Vaaren fik Olaf en Sott, der voldte hans Død. Han er jordet der i Mariekirken og Danerne kalde ham hellig.

Nikolas Kuvung, Paal Skoftessøns Søn, var Kong Magnus's (875) Lendermand. Han tog fangen Harald, som sagdes at være en Søn af Kong Sigurd Haraldssøn og Christina Kongsdatter, og saaledes en sammødre Broder til Kong Magnus. Nikolas førte Harald til Bergen og overgav ham til Erling Jarl. Det var Erlings Skik, naar hans Uvenner kom for ham, at han talte slet intet eller lidet til dem, og dette lidet i al Rolighed, hvis han havde i Sinde at lade dem dræbe, men derimod overfusede dem paa det Værste i sine Ord, hvis han agtede at skjenke dem Livet. Erling talte kun lidet til Harald, og man var derfor bange for, hvad Jarlen monne have i Sinde. Da bad man Kong Magnus, at han skulde bede Jarlen om Fred for Harald; Kongen gjorde saa. Jarlen svarede: saadant raade dine Venner dig; men du vil kun en liden Stund raade for Riget i Frelse, hvis du alene skal fare frem med Mildhed. Derpaa lod Erling Jarl flytte Harald over til Nordnes, hvor han blev halshuggen.

Eystein hed en Mand, som sagdes at være Søn af Kong (876) Eystein Haraldssøn: han var endnu ung og ikke ganske fuldvoxen. Der fortælles, at han en Sommer kom frem øster i Sviavelde og begav sig hen til Jarlen Byrge Brosa, som da var gift med Brigida, Datter af Kong Harald Gille, Eysteins Fadersøster. Eystein bar sit Erende op for dem, og bad dem om Hjelp. Byrge Jarl og hans Hustru antoge sig velvilligt hans Sag og lovede ham sin Bistand: han forblev der en Tidlang. Byrge Jarl skaffede Eystein nogen Folkehjelp og gode Penge til at holde sig med. Han affandt

sig vel med ham og begge to lovede ham sit Venskab. Eystein drog da nord i Norge og kom ned i Viken: strax samlede Folk sig til ham, og der styrkedes Flokken. De toge Eystein til Konge og vare med den Flok i Viken om Vintren. Men fordi de havde kun faa Penge, røvede de vidt og bredt, men Lendermændene og Bønderne sendte Krigsfolk mod dem; og naar de bleve overmandede, flygtede de bort paa Skogene, og laa lange Stunder i Ødemarker: da gik Klæderne af dem, saaat de spendte Næver om sine Legge, hvorfor Bønderne kaldte dem Birkebeiner. De løb ofte ned i Bygderne, hvor de kom frem her og der, og gav sig strax til at løbe paa, hvor de ikke fandt mange Folk for sig. De holdt nogle Slag med Bønderne, og Fordelen var snart paa den ene, snart paa den anden Side. Tre Slag holdt Birkebeinerne, hvor der blev ordentligt fylket, og fik Sejr i dem alle. Paa Krokaskogen saa det farligt ud for dem, thi en stor Mængde Bønder, der havde samlet sig, kom imod dem. Men Birkebeinerne feldte Broter for dem, og begav sig siden længer ind paa Grændseskogen. Birkebeinerne vare to Vintre i Viken, uden at komme nord i Landet. Magnus havde været
(877) Konge i tretten Aar, da Birkebeinerne fremstod. Den tredie Sommer skaffede Birkebeinerne sig Skibe, fore frem foran Landet, og fik sig Gods og Folk. De vare først i Viken, men da det leed ud paa Sommeren, stevnede de nord i Landet, og skyndte sig saa fort afsted, at der ikke kom noget Nys i Forvejen om dem, forend de naaede Throndhjem. Birkebeinerne havde i sin Flok fordetmeste Markemænd og Elvegrimer; en Mængde havde de ogsaa fra Thelemarken, og da vare de vel bevæbnede. Eystein, deres Konge, var smuk, med fagert og lidet Ansigt, og ikke stor af Vert: han blev af mange kaldet Eystein Meyla (den lille Mø). Kong Magnus og Erling Jarl sad i Bergen, da Birkebeinerne sejlede forbi nordover og bleve det ej var.

Erling Jarl var en mægtig Mand, saare forstandig, den største Hærmand i Ufred, en dygtig og ivrig Landraadsmand, men, som man sagde, heel grum og haardraadende: dette laa dog mest deri, at han negtede sine Uvenner Landsvist, naar de bade om Grid. For den Sags Skyld var der mange, som slog sig til Flokkene, saasnart disse reiste sig imod ham. Erling var høj og haardvoren, noget høiarlet, med langt og skarpt Ansigt, var lys af Let, og blev meget graahærdet, bar Hovedet noget skakt, var rolig og værdig i sit Væsen, gik i gammeldags Klædedragt, med lange Opstykker og lange Ærmer paa Kjortlerne, valske Kapper over disse, og Sko som gik højt op. Sliig Dragt lod han ogsaa Kongen bære, medens han var ung, men da han raadede sig selv, klædede han sig meget

prægtigt. Kong Magnus var letladen og spøgsom, en stor Glædes-
mand og meget kjær i Kvinder.

Nikolas, Sigurd Ranessøns Søn, var en Søn af Skjaldvar, (878)
Datter til Brynjulf Ulvalde og Syster til Halldor Brynjulfssøn,
men sammødre Syster til Kong Magnus Barfot. Nikolas var den
største Høvding; han havde Bo paa Angel i Haalogaland, paa det
Sted, der heder Steig. Nikolas ejede ogsaa Gaard i Nidaros oven-
for Jonskirken, den samme, som Thorgeir Kapellan havde for kort
Tid siden. Nikolas var ofte i Kaupangen, og havde paa denne
Tid det meste at sige over Bymændene. Skjaldvar, Nikolas's Dat-
ter, var gift med Eirik Arnessøn, der ogsaa var Lendermand. Ma- (879)
riemesse sidre (8de September), da Folk gik fra Ottesang i Byen,
gik Eirik til Nikolas og sagde: Maag, nogle Fiskermænd, der ere
komne udenfra, sige, at der kommer nogle Langskibe sejlende ind efter
Fjorden, og man gjetter paa, at det er Birkebeinerne; det er vel
derfor bedst, Maag, at blæse Byfolket ud til Øren med Vaaben.
Nikolas svarede: jeg farer ikke efter Fiskermænds Snak, Maag, men
jeg skal sende Folk paa Udkig ud i Fjorden, og idag ville vi holde
Thing. Eirik gik hjem, men da det ringede til Højmesse, gik Ni-
kolas til Kirken. Eirik kom til ham og sagde: jeg tror vist, Maag,
at Efterretningen er sand, thi nu er der Mænd her, som paastaa at
have seet deres Sejling; jeg tror det raadeligst, at vi ride ud af
Byen og samle Folk til os, thi det tykkes mig at være Mangel
paa Folk i Byen. Nikolas svarede: du er altfor ængstelig nu,
Maag; lad os først høre Messe og siden tage vor Bestemmelse.
Nikolas gik da i Kirke. Men da Messen var sungen, gik Eirik til
Nikolas og sagde: nu, Maag, ere mine Heste ferdige, jeg vil ride
bort. Nikolas svarede: far vel da, Maag; idag ville vi holde Thing
paa Ørene og undersøge, hvormeget Mandskab vi have i Byen.
Eirik reed da bort, men Nikolas gik i sin Gaard og siden til Bords.
Men netop som Maden var sat frem, kom en Mand ind i Gaar- (880)
den og sagde til Nikolas, at i dette Øjeblik roede Birkebeinerne ind
i Aaen. Da raabte Nikolas, at hans Mænd skulde tage Vaabnene.
Men da de vare væbnede, bad Nikolas dem gaa op i Loftet. Dette
var det uklogeste Raad, thi hvis de havde søgt at verje Gaards-
rummet, vilde Byfolket have kunnet komme dem til Hjelp; men Bir-
kebeinerne fylkede nu sine Folk i hele Gaarden, og omringede siden
Loftet fra alle Kanter. De raabte til Nikolas og bød ham Grid,
men han negtede at modtage den. Siden gik de løs paa Loftet.
Nikolas og hans Mænd havde til sit Forsvar Bueskud, Haandskud
og Ovnstene: men Birkebeinerne hugg Aabninger i Husene, brød
Loftet op og skød som tidest. Nikolas havde et rødt Skjold med for-

gyldte Nagler og Afbildning af en stjernet Hjelm. Birkebeinerne skød saaledes, at Pilene stode lige i Rorbaandene. Da sagde Nikolas: nu lyver mit Skjold for mig. Der faldt Nikolas og en stor Mængde af hans Sveit. Nikolas's Død blev meget beklaget.
(881) Birkebeinerne gav alle Bymændene Grid. Siden blev Eystein tagen til Konge der, og alt Folket gik under ham. Han opholdt sig nogen Tid i Byen, og drog siden ind i Throndhjem, hvor der slog sig mange Folk til ham. Blandt dem var Thorfinn Svarte af Snas, der havde en heel Sveit af Folk. I Begyndelsen af Vintren fore de ud til Byen, da kom Gudrun af Saltnes's Sønner, Jon Ketling, Sigurd og Viljam, til Birkebeinerne. De fore derefter op fra Nidaros til Orkedalen, og det viste sig ved Eftertælling, at de da havde næsten tyve Hundreder (2400 Mand). De droge nu til Oplandene, og videre ud over Thoten og Hadeland til Ringerike, idet de underlagde sig Landet, hvor de kom.

(882) Om Høsten drog Kong Magnus øster i Viken med en Deel af sit Krigsfolk, og med ham Orm Kongsbroder, men Erling Jarl blev efter i Bergen med en betydelig Styrke, for der at kunne møde Birkebeinerne, om de toge Søvejen. Kong Magnus foer til Tunsberg og tog sit Sæde der, tilligemed Orm. Kongen holdt Gjestebud der om Julen. Kong Magnus fik da spurt, at Birkebeinerne skulde være oppe paa Ree. Kongen og Orm drog derfor siden op fra Byen med sit Folk, og kom til Ree. Der var megen Snee og forfærdeligt koldt Vejr. Da de kom til Boen, gik de ud af Tunet paa Vejen, fulgte Garden udentil, fylkede der og traadte sig en fast Plads; de havde ikke i alt mere end femten Hundreder (1800 Mand). Birkebeinerne vare paa den anden Bo, men nogle af deres Folk vare her og der i Husene. Da de bleve Kong Magnus's Hær var, samlede de sig sammen, og stillede sig i Fylking. Da de saa Kong Magnus's Hær, tyktes dem som sandt var, at de havde flere Folk end han, og besluttede strax at stride. Men idet de søgte frem ad Vejen, kunde alene faa fare frem paa een Gang, thi de, som løb udenfor Vejen, fandt strax saa dyb Snee, at de neppe kunde arbeide sig frem. Da brodes deres Fylking, og de, som gik forrest i Vejen, faldt: da blev Birkebeinernes Merke nedhugget, men de, der stode nærmest, hopede tilbage, og nogle gave sig paa Flugt. Kong Magnus's Mænd forfulgte dem, og dræbte for Fode dem, de naaede; Birkebeinerne kunde nu ikke faa fylket igjen, og kom saaledes til at staa blot for de fjendtlige Vaaben. Der faldt da en Mængde af dem, og mange flygtede. Det gik her, som det ofte kan hænde, endog med tappre og vaabendjerve Mænd, at naar de lide store Nederlag og komme paa Flugt, blive de fleste daarlige til at

vende tilbage. Birkebeinernes Hovedstyrke tog nu Flugten, og en Mængde faldt, fordi Kong Magnus's Mænd dræbte alle dem de kunde naa, uden at give en eneste af dem, de indhentede, Grid. Men Flokken adsplittedes vide om. Kong Eystein flygtede og løb ind i et Huus, hvor han bad om Grid, og at Bonden skulde skjule ham; men Bonden dræbte ham og begav sig siden til Kong Magnus, som han fandt paa Ramnes. Kongen sad inde i Stuen og varmede sig ved Ilden, og der var mange Folk derinde. Siden kom Folk derhen med Liget, og bare det ind i Stuen. Kongen bad nu Folk at gaa hen til Liget og see, om de kunde kjende det. Der sad en Mand paa Krokpallen: det var en Birkebein, men ingen havde givet Agt paa ham; da han saa og kjendte sin Høvdings Liig, løb han hastigt og haardt op; han havde en Øxe i Haanden, løb længer ind paa Gulvet, og hugg til Kong Magnus. En Mand saa, at Øxen hævedes, og skød ham fra: derved gled Øxen ned mod Skuldrene, men det blev et stort Saar. Siden løftede han Øxen anden Gang og hugg efter Orm Kongsbroder, der laa paa Pallen, sigtende paa begge hans Fod-Legger. Men da Orm saa, at en Mand vilde dræbe ham, var han ikke seen, og kastede Fødderne frem over Hovedet paa sig, saaat Hugget kom i Pallstokken og Øxen stod fast. Men da stod ogsaa Vaaben saa tykt i Birkebeinen, at han næsten ikke kunde falde. Man saa da, at han havde draget Indvoldene efter sig over Gulvet. Denne Mands Tapperhed er bleven meget berømmet. Kong Magnus's Mænd forfulgte de Flygtende længe, og dræbte alle dem, de kunde komme til. Der faldt Thorfinn af Snas og en Mængde andre Thrønder. Denne (883) Flok, der blev kaldet Birkebeiner, havde samlet sig sammen i stor Mængde; det var raske og vaabendjerve Folk, men heel ustyrlige, og de fore voldsomt og rasende frem, hvor de følte sig tilstrækkeligt mandsterke. De havde faa Mænd mellem sig, der duede til at legge Raad, eller forstod sig paa Landsstyrelse, Lov og Ret og Hærstyrelse; og om end maaskee nogle havde lidt mere Skjøn derpaa, vilde dog de fleste kun følge sit eget Hoved: de troede sig ogsaa sikre nok formedelst sin Talrighed og Tapperhed. Men af dem, som nu undkom, vare mange saarede, og havde mistet baade Vaaben og Klæder; og alle vare pengeløse. Nogle søgte øster paa Marker, mange til Thelemarken, nemlig de fleste, som der havde hjemme; nogle fore heelt øster i Sverige. Alle søgte at komme bort, thi der var lidet Haab for dem om at faa Grid af Kong Magnus eller Erling Jarl. Kong Magnus vendte siden tilbage til Tunsberg. Han blev meget (884) berømt ved denne Seir, thi forhen havde det almindeligviis hedet, at Erling Jarl var Sønnens Værn og Støtte; men nu, da Kong

Magnus havde vundet Sejr over en saa sterk og talrig Flok, skjønt han havde mindre Styrke, tyktes det alle, som om han nu var den ypperste, og at han vilde blive saa meget større Hærmand end sin Fader Erling Jarl, som han var yngre.

